

მზა-მეგუპელება

ქმნილი

ანტონი I საკათვალუს კათოლიკოზისაგან

შინ არ გვიყვება

გამოცემული

ალექსანდრე ეპისკოპოსის საფასით

დ მდ. პ. კარბულოვის რედაქტორობით.

ქ. ტფილისი
სტამბა ე. ნელოძისა, საპ. ქუჩ. საჯ. სახ.
1892

Напечатано съ разрѣшенія Духовнаго Начальства 1885 г.

ქეთხველთა მიმართ.

ყოვლად უსამღებულოა ალექსანდრე, გოჩას ეპისკოპოსი, ეს მე-რეიდმეტე წელაწადი, რაც ყოველსავე კეთილს, საჭკულომეძეოდ დაწუბებს ჩვენს ქვეყანაში დიდად ხელს უწყობს. მისი უჩინი შეწირულებანი ოროდონთს გამოსასრდელად სასწავლებლებში და დასურულ შიომღვიმის და ზედამის მონასტერთა განახლება-აღდგენისათჳს *), კერძოთჳს ქართულია გალობის ნოტებზე გადაღებისათჳს ჭ, უკანსკენელ, ქართული ძველი სასულიერო ლიტურჯის საუკეთესო ნაშთი დაბეჭდვისათჳს — თითოთი სახეებზედანი არიან ყველასათჳს და ამ მხრე ყოვლად სამღებულო ალექსანდრეს ბადალი არ მოუპოვებს ჩვენს ქვეყანაში. 1880 წ. აქეთ ყოვლად სამღებულო ალექსანდრე ეპისკოპოსმა თავის საკუთარი საფასით დაბეჭდა: ა) ქადაგებანი — ამბროსი ნეკრესელ ეპისკოპოსისა ბ) ლექსიკონი — საბასულსან ორბელიანისა, გ) ხმა ცოდვილისა — გ. ვალიძეილისა; დ) კრცელი გრამატიკა ანტონ კათალიკოსისა Ⴢ ე) წინამდებარე ესე „მხამეტრეველებს“ ანტონისავე,

საქართველოს ეკლესიის სამღებულოებისათჳს წიგნი ესე „მხამეტრეველებს“ შეადგენს ძირფასს განძს; აგი უნდადობულად უნდა შეიქმნეს საყოველღელო საკითხავად, რათა რაოდენადმე იღაცურგოს საბმოდეკულად კარს-მომდგარ ურწმუნობასთანა Ⴢ განდობულ-თა-გასულ სომეხლანთანთა სამღებულოებასთან. მარტო ამ წიგნის შუთსთვისათჳს ანტონ I კათალიკოსი დაუიწყარა Ⴢ დაუმცნალა კარსკლავია საქართველოს ეკლესიის ისტორიაში. მისი მღელვარებითა Ⴢ დაუდგრომელობით აღსავსე სვებუდი Ⴢ მასთან დაუღალავი მისი მოღვაწეობა-მუშაობა სამშობლო სიტყუებების აღყვავებისათჳს საცდითრანი არიან ეოველი ქართველასათჳს, ძნელად თუ შეტრამეტე საუკუნის რამეაძამე ღეთას-მეტრეველი: პრფესორმა დაჟმეწინოს მხარი ანტონ კათალიკოსს სასულიერო ლიტურჯის ზედ მაწუხით შესწავებით... რუხეთის საღუთის-მეტრეველო ლიტურჯის მოკლე გუჯარით ანტონ I კათალიკოსი ამასთჳის ურთო არ იქნება მოკლედ გუჯარით ანტონ I კათალიკოსი მკათხველთა. ხოლო მისი ცხოვრების და თავგადასვალის დაწერილებით შესწავლისათჳს ყველას ურწვეთ უურადღებით წაითხვას ბანი თ. ყარდანისა მშენიერი მანოგრაფიისა, „სავგზარხოსო უწყებში“.

წარსული საუკუნის პირველი ნახევარი იყო დრო შეამარჯურებელი საზოგადოდ ყველა მოსამიღრე სასულეშინათთვის Ⴢ კერძოდ საქართველოასათჳს. იმ ხნის განმავლობაში ხელმწიფენი — ქვეყნის მეურნეი

*) დღეს ყოვლად სამღებულო ალექსანდრემ ეპარხოსის განკარგულებით ჩიხარა ოთხმოცდა ათი წლის დაობლებული და მოვლა-პატრონობას მოკლებული დვარის საუდარი, რომელიც მცხეთის პირდაპირ აღმოსავლეთით არაკვის ცალმა გორაზედ არის აღმენებული, მომლოდნე ყოვლად სამღებულოს მამობრივის მზრუნველობით განახლებისა და განმშენიერებისა. ეს დიდებული მვირფასი ტყარი, შექმნეს საუკუნის ნაშთი, მიწერა ზედაპნის მონასტერსა; ხოლო ზედაპნის მონასტერი არის შიომღვიმის მონასტერზედ ზედ მიწერილი, ამ მონასტრების წინამძღვარი არის ეპისკოპოსი ალექსანდრე, რადგან ამ მონასტრეს თვით ახლობს და შესახანი ფელიც რაოდენიმე ათასი თუხანი დაუღო ბერ-მონაზონთა ფაბრიკის მისაყვამად სარგებლიდამ.

უკლავან შანტისაკითა ცვიოდნენ ტახტიდგან: ერთი ის იყო ავიდოდან ტახტიზედ და გვირგვინის დიდმა ჯერ კერ მოკისწრო, რომ მეორე ტახტიზედ ამჟვან კიბეზედ ააბოტებდა. საქართველოშიაც ასრე იყო. აი ამ დროს ბედმა არგუნს ორის წლით (1714-1716) საქართველოს მეფობა გზათრებულ იესე ბატონიშვილს, კასტანგ VI ძმას. ტახტისზედ უფრო განმტკიცებისათვის იესემ იქორწინა მეფის ნაზარალი-ხანის (ირაკლი I) ასულ ელენეზედ, (ირაკლი II მამიდასზედ) 1716 წელს მარტყეფში. სსკა შვილებს გარდა იესე და ელენეს 1720 წ. ღვიზობისთვის 17 და:ებათ ვაჟის შვილი, რომელსაც სასულად თემურაზი უწოდეს. იესე მეფეს მალე ხამოართვეს ქართლის ბატონობა და 1727 წ. მიიგვალა ტფილისში. შანტარ თემურაზს დედა ამზადებდა სამეფოდ და საეკეთესო ლაღა—ადმისრდელნი მიუჩინა. ამისათვის დედოფალმა ელენემ თსუთსმეტი წლის თემურაზი დანიშნა სასულაჟანის გივი ამილახვარის ქალზედ, რომელზედაც ქორწინებუ არ დასრულდა თემურაზს და გულ ნაკლული ბედისაგან დავით გარეჯის უდაბნოში დახინჯა ცოტა სწობით და სწავლობდა სსკა და სსკა წაგნებსა, მეტადრე საღმრთო წერილსა. სამეფოს არეულობისაგან და დოფალი ელენე რუსეთში წაჰიდა და თემურაზის ბედ იღბალი მისხლს გაეს ამილახვარს ჩააბარა. თემურაზი მალე გავიდა იმერეთში ახსაჩეთის კათალიკოზ გრიგოლთან, რომელმაც 1738 წ. ბუროსა შემოსა და სსკა-ღად ანტონი უწოდა. მალე მიეცა ანტონს წინამძღვრობა გელათის მონასტრისა, რომლის სამკვალითო განმკებობისათვის 1739 წლის დამლესს მიეცა ადგილი ქუთათელ-მიტროპოლიტის ტომოთე განაშვილის ატონის სსკაში მალე გაიბეჭა მთელ საქართველოში და 1744 წ. შემდეგ ნიკოლოზ კათალიკოზის (სერსკულიძის) მოკვლისა, მთვე თემურაზი 11 საქართველოს კათალიკოზის ადგილზედ აღიყვანა ოცდაათის წლის დისწული ანტონ I. ანტონი თუმცა ასაკითა იყო მცირე, გარდა სოლომონისა სიბრძნისა არა რად კლებულ-ექმნ ბოდა და ეგრედ მრჩობლ მეფობისა საკადრად განმგებელი ყოველთა სიზღვირთა კეთილისათა... კეთილ-სათნოებითა აღქურვილი ტრფილღებითა საზენართა ზედ-მიწეწითა აღგზებული და ყოველად სარწმუნოებითა მტკიცედ დამტკიცებული, მაღლთა მიერ განბრწყინებული, არ დამცადებელი ყამით-ყამად სიბრძნისა წესთა განმგებენისათვის, მართლიად გამომკვლეველი წერილთა,*) მიემთხვი: მალღსა ტახტსა საკათალიკოზოსა მსკეთისსა, განმკებობა მისი ეკკლესიისა განსსკა-და განმტკიცებათა სარწმუნოების, განმშენ ურებითა გაღობისა წესთა, წიგნთა განმწავლებითა, სასწავლებელთა დაწესებითა... ვითარცა განკეს წავლული, აღსწერდა წიგნთა სასწავლოთა და ქადაგებათა. შეკრებულა განხეულთა ძველთა წერილთა... მოკვითსრბს განხეულთა ანსკო-ლოგი შ. იოსელიანი (**).

1755 წლიდან ანტონს ხამოართვა კათალიკოზობა ღათისთა დოდ-მასტთა აღარბისათვის და განაგეს, უსოროდაჟეს რუსეთში, სადაც 1762 წლამდე განხეულა ვლ დიქორ-იეროპოლის სამთავრო-ეპისკოპოსო კათედრასა. ამ დროდან ირავლამ ისევე მოიწვია საქართველოში და კათალი-

*) იხ ქ—ცხ. 383 გვ.

(**) იხ. წყობ. სიტყვაობა VII გვ.

კოსადეკე ჭო. ანტონმა განაახლა ვახტანგ VI სტამბა 1749 წლიდან, რომელიც მოქმედებდა 1795 წლამდე. 1772-1774 წლებში ანტონი იყო დესპანად რუსეთში იმპერატრიცა კატარინესთან წარგზავნილი ერთად ლეონ ბატონიშვილთან და გარსევან ჭავჭავაძესთან. ამ დესპანობის ნაყოფია ტრაქტატი 1783 წ. შედგენილი გორში, ანტონი გარდაიცვალა 1788 წ. თებერვლის 29 სამშაბათ დღეს, ტფილისში ანისისატის ტაძრის ეკოში.

ანტონმა, ძრავალ ნაშრომ-საღვაწს გარდა, დაგვიტყვა თვისნი შეთხზულ-ნათარგმნი წიგნნი:

- 1, კათოლიკო მართ.მადიდებელი სარწმუნოებისა—გრცელი და მოკლე.
- 2, ღვთის მეტყველება.
- 3, ,,მინწულე“ თარგმანი.
- 4, შროლოგი ოთხთა თეოთა.
- 5, წიგნი ,,ახს-რებისა“.
- 6, სპეკლი;
- 7, კლემაქსი ლექსა.
- 8, მარტირიკა ქართველთა წმიდათა.
- 9, ქადგებენი.
- 11, გრამ ტიკა, გრცელი ჭ მოკლე.
- 12, რიტორიკა, საომხურადამ;
- 13, კატალორია არისტოტელისა (განმარტება)
- 14, თეოლოგია ბაუქისტერისა, რუსულიდამ.
- 15, თეოიკა კოლფისა, რუსულიდამ;
- 16, საქართველოს ისტორია;
- 17, რომაეთა მიმართ ეპისტოლეს განმარტება;
- 18, ისტორია ეფესოს ვრებსა;
- 19, კლე სარწმუნოებისა, რუსულიდამ;
- 20, ისტორია ლექსისდრე მაკედონელისა, რუსულიდამ.
- 21, საგალობელნი-დასჯებელნი.
- 22, წყობილ-სიტყვაობა;

ღ 23 ესე ,,მზა მეტყველება“, რომელიც აღწერა 1750 წლას 1 დეკანობისთვლიდამ 1752 წლის მარტის თერთმეტამდე, ჭ ამ დროს ანტონი იყო ოჯახ თერთმეტის წლისა შობიდას.

,,მზა-მეტყველების“ წაკითხვის შემდეგ ყველა დარწმუნდება რა აუარებელი ცოდნა ჭქონია ახალგაზღვ ანტონ I სასულიერო მწერლობისა ჭ მსოფლიო ისტორიისა. ამ მხრივ ანტონი თითოთ საჩვენებელია მოელს საქართველოში ჭ მნთებრე ლამშარავით ანათობს მისი სახელი XVIII საუკუნის ისტორიისა. საქართველოს საუკეთესო შეიღნი გარს ახვევან ანტონის ეთორტა გუნდი ფუტურისა: იახე მსჯუელი (ოტბეიანი), იახე დეკანოზი ჭკარის მამისა, იახე მხატვარი, მელქისედეკ კავკასისძე, ტა მათე მთავრე ეპისკოპოზი (გბაშვილი), ისა მცირე, საქართა მოძღვარი (გბაშვილი) ჭ სს მისი აღწერილია არიან სასულიერანი—სიონის დეკანოზი, ქადგე ნიკოლოზო მადალიძე; ანისისატის დეკანოსება—გიორგი, სოლომონ (აღკისძე მესხნი). დავით რექტორი, გამაღიელ (გამრეკელი) არხიმანდრიტი, გერონტი სოლდაშვილი არხიმანდრიტი, იაკო-

ლოზ ახსახი (მისტარი) იოსტოს ანდრონიკაშვილი მღ—მონაზონი, ამბროსი სუკრესელი (მიჭამე), ჭდაგი იოანე ოსეს ძე დეკანოზი სიონისა (მიჭამე), ზაქარია არქიმანდრიტი (მიჭამე), ტრიფილე არხიმანდრიტი, სტეფანე რუსთველი (ჯორჯაძე), იოანე ბოდბელი (მუყაშვილი), მიტროპოლიტი ვარლამი (ერისთავი ქინისა), გაიოზ მთავარ-ეპისკოპოსი (ნაცვალის-შვილი), იოს მროველი, გედუხისძე, მისაილ ტფილელი, ჰართუნი მღვდელი წინამძღვრის შვილი (მოძღვარი მარიამ დედოფლისა რუსეთში) ჯ სს. მრავალნი.

იქედია ყოვლად სამღვდლო აღქმანდრე არ შესწევტს აღბეჭდას სსჯა სუკრესელი ხელნაწერთასა ჯ არ დაუგარგავს სამშობლო ეკლესიასა, რადგან ძველის ლიტურატიურის შესწავლის სარგებლობა ეტკს გარეშეა ჯ ამისათვის ხელნაწერთა ბეჭდვა სომ უებარი სსსსარია. ამისი გარჯად მტოდნე საქართველოს ეკლესიის სამღვდლოება არ დაცადებს თვისთა ლოცვითა შინა ვედრებასა ღვთისაღმა მრავალკამიერობისათვის გულგეთილის მწვემსთითვრის სიცოცხლისა!...

ამა წიგნის ბეჭდვის დროს ორი დედანი ტექონდს ხელში — ხუტური ჯ მსედრული. დუგარგელობისათვის აჭა მათი წარწერანი — ხუტურისა: დესრულდა წიგნი ესე მზა-მეტყველებს კელითა უღირსის მღვდლის ტფილისისა ქალაქის ყვარის სუედრის დეკანოზის იოანესითა, თოჟსა სუკედემბერსა 2, ქრისტეს აქეთ 1753 წელსა; გუგედრები ყოველთა აღმომკითხველთა, რათა რაადღია რამე ცთომილი ასო, ასუ სიტყვა ჭზოლოთ ამას შინა, სუ მწვევთ, არამედ კეთილად განმართეთ ჯ შენდობით მომი-სსენებდეთ ცოდვილსა ამას. »

მსედრულის: «სრულ იქმნა წიგნი ესე მზა-მეტყვე უება უღირსისა მონისა მღვდლისა ანის-სატის კანდელაკის გაბრილის ხელითა სუკტემბერს 2. მხილველთა, გუგედრები უმეცრობით წარწერისათვის სუ მწვევთ ღვთის სიყვარულისათვის ჯ ბატრონსა ამისსა იკმონისს იოსტოსს აყურთსედიო; ამისთვის, მისი მიხეზით აღწერილ იქმნა ჯ მერ მოხსენიულ მყოფედო. წელს 1799. ჯ კვლად შეცდომა: რამე იხილოთ, სუ მგომობთ ღვთის სიყვარულისათვის, რათა ღმერთმან თქვენსა მოგიტყენეს შეცოდებანი თქვენი. უფალთ ჩემო, მოწყალე! სუ გაშიწურებით, რაც თქვენი საკდრისი არ ყოსა.»

ხუტური დედანი უკეთესი გამოდგა ჯ მასხედ დაბეჭდა; იგი ნაქონი ყოფილს მღვდლის დიმიტრი თემენიშვილისა; დღეს კი კუთონის მღვდლის მელითაურის მემკვიდრეთა. მუორე მსედრული დედანი ნაქონს არხიმანდრიტის ტარასისა ჯ კუთონის ქათასუვის მონასტერსა.

ამ წიგნის ფორმები 1, 3, 5, 7, 9, 11, 15, 17, 19, 21, 23, 25— დაბეჭდილ არიან ბატონეშვილის მღვდლის დიმიტრი ჯანაშვილის შრომით. სოლო დანახენი 69 ფორმა ჩემ მიერ არიან შესწორებულნი.

მღვდელი პოდნიკტოს კარბელოვი.

1892 ელისა, აპრილის 5.

ს. გურჯაანი.

რადიქსთაჲ ძნელად განსაკებ სიტყვათა განმარტება.

არდაგი	—	საგულე, ანუ წინ ჩამოსათარი ტილო.
არვე	—	ფარა-ცხერისა, ძროხისა და სხ.
ართრონი	—	მნიშვნელობა, დედა აზრი თქმულისა.
არმენაკი	—	წმიდა ტილო, შესახვევი.
არტემანაქობა	—	შთამომავლობა, ნათესაობა.
აღლევა	—	გამოკვლევა, გამოძიება, საგნის ნაწილებად დაყოფა.
ბაზმაკი	—	ნიგეზის ზეთის ლამპარი, ანუ ჭრაკი.
ბასრობა	—	მასხარად, სასაცილოდ აგდება; დამცირება.
ბრგვილი	—	ენაბლუ, ჩლოუნგი.
ბრძვილი	—	სიმაართლისაგან, ანუ სისწორისაგან სიმრუდედ მიდრეკილი; ნაღრძობი.
განმსტრობა	—	თვალის შესწრობა, განცდა; დაზვერვა.
გვლარძა	—	განგებ გადასხეაფერება; ქვეშარიტების უარყოფა.
ღანია	—	ნაპირი, კიდე.
ღიაკრისი	—	წინათვე მგრძნობი უკეთესის მომავალისა.
ღილეგი	—	ძირი, საძირკველი.
ღრკუ	—	წინდაუხედავი; გზა-არეული.
ებგური	—	ჯაშუში, მეთვალყურე მტერთა მოძრაობისა სამძღვარზედ
ექსორობა	—	გაძევება, გაგდება, თავიდან მოშორება.
ეში	—	ტახი, გარკული ღორი.
თვითება	—	რაჰსამე შემადგენელი, ცალკე აღებული; თვთმყოფობა
თნება	—	მიღება, შეწირვა; მიფერება; უთნო-მიუფერებელი.
თხემი	—	თავი, წვერი; უპირველესი, უმაღლესი.
ინახითჯდომა	—	სუფრის ირგვლივ სხდომა სადილ-ვახშმად.
კაპანი	—	ბნელი ორმო; საპყრობილე.
კოლტი	—	ფარა, ჯოგი; სიმრავლე.

კრებვა	—	პარევა, ძარცვა; სხვს საკუთრების მითვისება.
ლაგენი	—	წყლის სასმელი ლიტრა.
ლამობა	—	სურვილი, ზმანება, ჩვენებანი.
ოიმენა	—	ნეთსადგური; განსასეენი ადგილი.
პეკმი	—	მქელი, მოქმელი.
მნე	—	მზრუნველი, კირისუფალი; მეურნე.
მოსმურობა	—	ლოთობა.
მროწლე	—	ძროხა, დეკეული.
მწვირე	—	წუმპე, აყროლებული გუბე; უწმიდურება.
მქელეული	—	მოძკილი ყანისა ხელეური; ძნა.
მჭირსელ	—	ამძორებული, ასუნებული.
პაროფსიდი	—	ქურჭელი რაჟმე; გვაში.
პატიყი	—	სასჯელი, მსჯაერი, მოსამართლისაგან დადგი- ნებული.
პელეგონი, პელელ	—	სიღრმე, უფსკრული.
პურისმტე	—	თანა მესუფრე; პურის გამტეხი ერთად.
სალომობა	—	ბოროტი განზრახვა, ავი ფიქრი.
სახივი	—	სიმძიმე, სიძნელე.
სიჩქურე	—	მოლანდება, მოჩვენება; უაზროდ, მოუფი- ქრებლად მოქმედება.
სიციბილი	—	მანქანება; ცთომილება ბოროტი.
სოლინარი	—	ყოელის განმკეთ-განმრღვევი ძალა.
ტყველვა	—	სასიხარულო ძაბილი, გამარჯვებითი ყვი- რილი.
უსახური	—	უფიცი; უადრისი; შეუწყნარებელი.
უულკი	—	უწესო; უმადლო, უგემური.
ქენება	—	ხეწნა, ვედრება.
ქორი	—	სასადილო სტოლი; სუფრა.
ყრდელი	—	ტიტა (ბალახი), რომლის მწარე ძირი საქმელ- ში იხმარება.
შანთი	—	ცეცხლებრ გახურებული შამფური, რკინა.
შარავანდელი	—	ბრწყინვალება, მკრთოლვარება.
შერწყმა	—	ორის სხვა და სხვა, თვითმყოფი ნივთის ერთად ალრევა; შეერთება.

ციაგი	—	ცის მუქი, ანუ გზის პირველი სხივი.	114
ძვინად	—	სამტროდ, საწინააღმდეგოდ.	141
ძნობა	—	ღვწა, შრომა.	181
წარმდები	—	თავალებული; დაუდევარი.	21
წილოვანი	—	არა წმიდა, ცოდვიანი; სისხლმდინარე.	202
ქვირობა	—	ბრწყინვალეობა, ნათლოვნება.	212
ხამლი	—	ქალმანი.	21
ხენეში	—	აეი, ბოროტი; წუნდადებული.	26
ხეშიალი	—	ვედრება, ხევეწა: საიდუმლო ლოცვა-ვედრება.	212
ხმევა	—	ქმა-სმა.	212

საუბრე 1892 წ.

უიტაგრესნი კორექტურული შეცდომებანი.

		ახის	უსდა იოს:
13 გვ.	1 სტ.	ქემ. ღღეთახან	ღღეთაგან
18 გვ.	5 სტ.	ზემოდ. ნაწილი	ნაწილ.
29 გვ.	14 სტ.	— მჯილითა	მჯილითა.
44 გვ.	14 სტ.	ქემ. გემსა მწარესა	გემსასა მწარესა,
—	3	— აქ	აქო.
53 გვ.	1 სტ.	ზემ. ხეშენმან	ხენეშმან
89 გვ.	10 სტ.	— მალისაგან	მალისაგან.
91 გვ.	4 სტ.	ქვ. ემა იყო	კმა იყო.
96 გვ.	8 სტ.	ზემ. ვერ	ვითარ.
99 გვ.	3 სტ.	ქვ. განთესებით	განთესებით.
108 გვ.	1 სტ.	ზემ. ეცი	ჯვარს ეცი.
122 გვ.	12 სტ.	ქვ. განმძლეველისა	განმლეველისა
—	—	უკდებელი	უკდემელი.
126 გვ.	14 სტ.	ზემ. შეფლებულად	შეოფლებულად.

VIII

140 გვ.	3 სტ.	—	ეპისტოლისა	—	ეპისკოპოსისა.
144 გვ.	8 სტ.	—	უჭდავისაგან	—	უჭდავისაგან.
181 გვ.	11 სტ.	—	არწებიტსა	—	არსებიტსა.
203 გვ.	12 სტ.	—	ლთაიბისათა	—	ლთაიბისათა.
205 გვ.	9 სტ.	ქვ.	გადაგებისა	—	ქადაგებისა.
212 გვ.	7 სტ.	—	ბაგენი	—	ბაბგენი.
246 გვ.	14 სტ.	ზემ.	გადაგეს	—	ჭკადაგეს
275 გვ.	7 სტ.	ქვ.	ფიფზელ	—	ფიცხელ
280 გვ.	9 სტ.	ზემ.	სახედმიწვეწულოსა	—	სახედმიწვეწულოსა
305 გვ.	9 სტ.	—	მოაცნეს	—	მამცნეს
316 გვ.	6 სტ.	—	ვიდრე ძე	—	ვიდრემე
359 გვ.	3 სტ.	—	შაბაჟ	—	შობაჟ
389 გვ.	16 სტ.	—	მკველსა	—	მკმეველსა
502 გვ.	1 სტ.	ქვ.	ოჰ	—	თარმედ ღვინოჰ
504 გვ.	12 სტ.	—	ყვემი	—	ჩემი
514 გვ.	6 სტ.	ზემ.	კაპანსა.	—	კაპანსა.
524 გვ.	14 სტ.	—	ერთათვის	—	არა ერთათვის.
528 გვ.	11 სტ.	—	უხმოჟსა	—	უქმოჟსა
606 გვ.	4 სტ.	—	დაუსამებო	—	დაუსაბამო
611 გვ.	2 სტ.	—	შევენორთა	—	შერვენა ორთა.

ჯანდუკი პირველის წიგნისა

აქვს თავსა შორის თვისსა წიგნსა პირველსა

თ ა ვ ი 1.

1 დარღვევისთვის წვალების, ნისტორიანთას 14-20 გვ.

ჯანდუკი მეორისა წიგნისა

აქვს თავსა შორის თვისსა წიგნსა მეორესა ამაღს

თ ა ვ ი 8.

- 1 უწუბისთვის ეფესოს შეკრებულის წმინდის მსოფლიოჲსა კრებისა. 21—47 გვ.
- 2 უწუბისთვის კვიტიჲი არქიმანდრიტისა ბოროტ-მადიდებლობის აღმოსაღებათ. 47—63 გვ.
- 3 დიოსკორესთვის აღუქმანდრელთა მთავარ-ეპისკოპოსისა მწვალებულისა და ეფესოს შეკრებულისთვის ბოროტისა კრებისა და მოთხრობისათვის სალკიდონისა წმინდისა კრებისა; და ერთხუნებანთა მოძღვართათვის, და სამღმერთიანთა, და უმეცრებანთათვის ერთ-ხუნებანთა. 63—106 გვ.
- 4 ბოროტა-თვის მოძღვართა სომქსთასა თუ ვინა იყვნეს, და კრებათ მათთა ბოროტა; და სასულთათვის ქეშმარტბის-მეფეარეთა მამათა სომქსთასა, და კრებათ მათთათვის, და წინასწარ-სეტყეულებისათვის ხერსე დიდისა. 107—121 გვ.
- 5 სიტყვის კებისთვის ერთ-ხუნებანთა მიმართ. 122—131 გვ.
- 6 სიტყვანი წმინდისა ფლახანე ასლისა ჳრომისა მთავარ-ეპისკოპოსისა ეპისტოლისკან, წმინდისა ლეონ ჳრომაელთა პაპისა მიმართ მიწერილისა. 132—134 გვ.

- 7 ზანდუკა წამებისა მამათას. 135—139 გვ.
 8 ეპისტოლე წმინდისა ლეონ ჭრომაელთა ჰაზისა მიწერილი წმიდისა
 ფლავიანუს მიმართ გოსტანტინე-პოლელის; რომელსა იტვლად ლეონისად
 სასულ-გსდებთ. 140—153 გვ.

ზანდუკი მასამისა წიგნისა

რომელსა იქვს თავსა შორის თვისსა

თ ა ვ ი 23.

- 1 ღმრთის-მეტყველებისათვის. 154—171 გვ.
- 2 არა იგივეობისათვის ბუნებისა და გუჰმისა. 172—187 გვ.
- 3 მისთვისკუ. 188—206 გვ.
- 4 თქმული ანბანთა ზედა განსარტყელებისათვის სიტყვისა ღმრთისა და
 ორთაგან და ორთა შინა ბუნებათა ცნობილებისათვის სიტყვისა
 ღმრთისა. 206—254 გვ.
- 5 თქმული ანბანთა ზედა მისთვისკუ. 254—285 გვ.
- 6 ერთისა-თვის გუჰმისა სიტყვისა ღმრთისა. 286—304 გვ.
- 7 სიტყვისა მისთვის წმიდისა კირილუსა, ესე იგი არს—«ერთსა ბუნებასა
 აღვიარებ სიტყვისა ღმრთისა განსარტყელებულისა». 305—318 გვ.
- 8 არა დაყენებისათვის მამათაგან ქრისტეს შორის ორთა ბუნებათა ქა-
 დაგებისა სმათა. 318—330 გვ.
- 9 ორთა მოქმედებათა თვის სიტყვისა ღმრთისათა. 330—351 გვ.
- 10 არა უსრწულყოფისათვის არა ჩვენ ქვეშეთა გუნებათაგან ქრისტეს
 ღმრთისა ჩვენისათა. 351—381 გვ.
- 11 ღმრთი-მამაკურებისათვის მოქმედებისა ქრისტესისა. 381—387 გვ.
- 12 ორთა ნებათა-თვის ქრისტესათა. 388—421 გვ.
- 13 სიტყვისა მისთვისა ღმრთისა, რომელ თქვა, ვითაროდ ყოფილისა მიერ
 თქმული იგი ვაჟა — «ნუ ნება ჩემი, არამედ ნება შენი იყავს» დუჰაუ-
 ბისა ნებისა იუო სიტყვაჲ. 422—437 გვ.
- 14 სამ-წმიდაობისათვის გალობისა, რომელსა შინა მწკალებელნი ვგარ-
 დმისა გალობენ. 438—468 გვ.
- 15 საღმრთოთა-თვის საიდუმლოთა, რომელსა უცრამოთა შესწირვენი მწკა-
 ლებელნი ერთბუნებინა. 469—495 გვ.
- 16 საღმრთოსა საიდუმლოსა სასმელის-თვის, რომელსა თვინიერ

- 16 წელისა შესწირვენი მწვალებულნი ერთბუნებანი. 496—521 გვ.
- 17 ლათინთა-თვის, რომელნიცა პირველ-შეწირულთა აზიარებენ ერთა, და არა საიდუმლოთა მით, რომელსა თვით ეჩიარებინ. მღჭდველნი, 522—527 გვ.
- 18 სულთა-თვის გორცთავან განსრულთა, რომელთა არა შეიწყნარებენ მწვალებულნი ღირსებისაებრ მათისა აწვე მისაგებულთა. 528—557 გვ.
- 19 დღესასწაულთა-თვის საუფლოთა, რომელ-არს შობაჲ და ნათლის-ღება ქრისტესი, რომელთაცა ერთსა დღესა აღასრულებენ თუკას ანგარსა 6. 558—570 გვ.
- 20 ცხებისათვის უანანსკელისა, რომელ არს საიდუმლოჲ მეჭვიდუ, რომელი აღუდეს ეუ სომქითა კველსისაგან თვისისა. 571—581 გვ.
- 21 ურდაებრისათვის მსხვერპლისა, რომელსა აღასრულებენ სდამხნი. 582—587 გვ.
- 22 წინა-დადებისათვის მწვალებულთაში საზღვრისა წმიდისა სალაკდონის კტებისა. 588—593 გვ.
- 23 ვითარებისათვის ბოროტ-მადიდებლობისა სომქისასა და ცთომათა მათთა თვითოეულებათათვის. 593 605 გვ.

წიგნი მესამე ესე მზა-მეტყველებაჲ, ვინადგან რიცხველად აღმიწერაგს, საჭირო-არს ამისა, რათა თითოეულსა რიცხესა გვაჩვენებდეს ზანდუკი თუ არა მდებარე-არს. მას შინა, და ვინადგან ესე ესრეთ-არს, ანბანთა ზედა განვაწყვევ ზანდუკი ესე.

ზანდუკი მესამისა წიგნისა თითოეულთა რიცხვითა:

ჲ.

აკვისტინემან თქვა ორთა ბუნებათა სიტყვისათა შეურყენელობაჲ. 120 *)
 აზარია მამათ-ითავარმან სომქისამან ორნი ბუნებანი თქვნა სიტყვანი ათორმეტნი ზოდნი ვარსკვლავთანი.
 ათორმეტნი თავნი წყევასანი ქართულნი ჩუი ანტონის მაკრისი. 149
 ამბროსი მედიოლანელმან ქრისტეს-სება ერთისა ბუნებისა მეტყველ-
 თა სახელ-სდვა უოჯოხეთად: ხოლო თქმისა ერთისა ბუნებისასა —

*) ესე რიცხვნი აჩვენებენ არა გვ., არამედ თითოეულ სიტყვათა, რომელთა საოვალავ თავიდან ბოლომდე მისდევს—მესამე წიგნში, რომელშიაც სულ 704 სიტყვაა. მდ. 3. 4.

ყოველქვეყნითა ღმერთს უკუდად	143
ამბროსი მედიოლანელმან შეახვეწა ქრისტეს ზედა ერთისა არსებისა	
ესე იგი არს ერთისა ბუნებისა—მეტყველნი	156
ანგელოზი არს სასული ზეცისა უხარტოთა ბუნებისა	12
ანგელოზთა თვისებაჲ	8
ანგელოზთა ბუნებაჲ მან მხოლომან უწყის და არაჲინ	9
ანტიოხელთა ეფისკოპოზისა იოანესი, და თეოდორიკე ეპისკოპო-	
სისა კიროელისა, და უოკელთა აღმოსავალისა ეფისკოპოზთა ვი-	
თარ იქმნა განწყვლებაჲ წმიდისა კირილეს მიმართ და მეტემ-	
ტელთა მამათა	278
აზაბაჲ, რომელ-არს მეოფობაჲ	173
აზოლენარისნი სიტყუთაგანნი, რომელი უფლის ძალითსა სმასა— ენუ ნება ჩემი, არამედ ნება შენი იყუნა—ღვთაბუნად შერაცხდა და	
შედგომა სიტყუათა ამით ლაზარესი	457
არა იგივეობასა უკდა ბუნების და გუმისასა სიტყუისა მაცემთა მწკალე-	
ბელთა მიმართ	86
არა იგივეობისათვის ბუნებისა და ქვე-მდებარისა	101
არა იყო სუბუქ, არცა ემიფანია კორცი სიტყუისა, ვიუწყებთ მასარბელ-	
თაგან	345
არა იცვალა შეერთებასა შინა ბუნებაჲ კაცობრივი ღვთაებაჲ	190
არა ზევით მოხმულად ვიტყუით კარტთა სიტყუისათა, ვითარცა იტყო-	
დეს მანიქეველნი და აღარებდა ტათვეელი, არამედ ვიტყუით	
თესლისაგან აზრამისა და დავითისა	346
არა რაჲ თქვა წმიდამან ხალკიდონის კრებამან თვინიერ ჰირველ-მისა	
შეკრულთა წმიდათა მსოფლიოთა სამთა კრებათა	652
არა რომელსა შეიღთაგანისა საიდუმლოსა უხილავი მადლი იხილვების	
თუაღითა სხუელთა	541
არა უსრულებისა წარმოჩინებაჲ სულათათვის სახატრელთა უამადმდე	
მეორედ მოსლვისა	581
არა უცრომ იყო ზური იგი, რომელი მისცა უკვლამან მოციქულთა	
სადმერთად საიდუმლოდ	512, 513
არა თუ თუთ ნათელი არს მზე, არამედ შექმნილი მზისაგან სიმართლისა	331
არა თუ სადმერთოსა შინა შეერთებასა ბუნებაჲ ერთი ორთაგან შეზა-	

გებულ იქმნა, არამედ ერთი გუმბი საიტუვის ორთაგან ბუნებათა	261
შეზავდა	
არს: თუ კორტნი საუფლონი მოქმედებდეს ღმრთაებისათა და არცა ღმრთაებად კორტნასა	325
არის უგვე სამიქნთა შორის მრავალ, რომელნი შვიდთა მსოფლიო-თა წმიდათა გრებათა საწვლავრთა ჰკენ თანა აღიარებენ	421
არისის და საბელიოსის განყოფილასა და შერწყმასა განკომიავქვეთ	46
არისტოტელი ბუნებას და პირსა იგივედ იტყვის	62
არისტოტელი თუ ვითარ იტყოდა არსებასა, ანუ ბუნებასა	62
არსება ანტელისთა ნათლავანი არს და გონიერი	10
არსება, ანუ თუ გუმბი და სხვა ესე ვითარნი — თუ ვითარ მოიღებან ზესთა საღმრთოსა არსებასა და გუმბებსა ზედა	58
არსებად კაცისა თუ ვითარა არს	37
არსებად, რომელ-არს ბუნებად, არს სიღულ არს, თვისაგან შემტვიცნე-ბული იგი	48
არსებად უოკელთა: გუმბათა შინა არს მისვე არსებისათა	48
არსებად კორტისა თვისისა გარდანივთა უფაღმან ჰური საღმრთოსა საიდუმლოსა	518
არსებად კორტისა და სისხლისა ქრისტეს ღმრთისა ჩვენისა იქმნების ჰური და სასმელსა შინა ღვინო და წყალი, დაგებული საკურ-ბეველსა ზედა	531, 532, 538
არსებათი განყოფილებად სახე და შემთსკვეითი თუ ვითარ არიან	48
არსებობიანი უოკელნი სამ-წმიდასა ზედა გუმბოვნებასა თუ ვითარ-ითქმინან	59
არსებისათვის საღმრთოსა ღმერთ-მთავრობითისა	4
არსების შინა გუმბი საიტუვისა ღმრთისა განკორტვილად	259
ასურთაგან ერთ-ბუნებიათა გარდაცვათ სამიქნთა წყალებად შერევისა უამსა დიდისა იუსტინე კეისრისასა	141
ასურნი, რომელ-არაან ერთბუნებიათა საღმრთოსა შინა სასმელსა გან-საკებენ ღვინოსა და წყალსა	570
აღმოსავლისა და დასავლისა ეკკლესიანი, რომელნიცა ერთად-წმიდად ეკკლესიად იცნობებოდეს, განუენა ფლორენცას შეკრებულმან კრებაშიან	571
აღმოსავლისა ეკკლესიად არა კერძო ეკკლესიად არს, არამედ უოკლადი	573

ადმონაგაღის კეკელიასის აქამომდე უზერეს სარკლარი სარწმუნოებისა და სჯულთა, რომელი დაჯგუხ მოციქულთა და სანატრულთა მამათა	572
აწვე დიდებსა შინა სეგუნეს სეულთა სანატრულთა ეოფისა გამონინებაჲ	589
აწვე თითოეულს სულს ზედა სამოლოდოსა გამონინებაჲ სასჯელისა წამებითა წმიდათა მამათა	588
აწვე სამოლოდოს სულს ზედა თითოეულთა სასჯულთა დამტკიცებაჲ	590
აწვე სასჯელის თითოეულს სულს ზედა გამონინებაჲ წამებითა საღმრთოთა წერილთათა	587
ბ.	
ბაბჟენ, სამოილ, ასაგ, ქრისტეფორე და ლეონტი მამო-მთავარბა	
სომეხთა შეიწინარეს სარკლარი წმიდასა სანკილონის კრებესა	141
ბუნებაჲ ანკელოსთა თუ ვითარ შეიქმნა ლუთისა ძიერე	22
ბუნებაჲ არს შესაძლებელ-არს შესმენად ვისკანმე თვინიერ მოქმედებისა	319
ბუნებაჲ არს წელიდასა სედასა შინა მყოფი, არცა სახესა შინა მყოფი, არამედ განუგეგოთელსა შინა მყოფი ბუნება მიაღო სიტყუამან	608
ბუნებაჲ არს მქონებელი მნებებელობითისა ძალისა, სოლო გუჰამი არს მსძვეელი ნუბისა	444
ბუნებაჲ არსებაჲ არს	48
ბუნებაჲ და გუმი უკეთე იგივე არს—3 პეტრე 1, 3; და რაქარია 6, 12—წინა-ადმდგომ სამე არიან ურთიერთარს	93
ბუნებაჲ და გუჰამი უკეთე ერთ-არს, ნისტორიას თანამორსველად იბოუბიან წმიდანნი მამანი	123
ბუნებაჲ თვით თავით თვისით შემტკიცებულ-არს	47
ბუნებაჲ კაცისა სატად თვისად დაჭაბად ღმერთმან	37
ბუნებაჲ, რომელ არს არსებაჲ, რომელთაცა ერთი არს უუჭველად მათი ნუბაცა და მოქმედებაჲ—ერთივე არს	401
ბუნებანი ყოველნი, სილუენნი და უსილანნი, შეიქმნეს წმიდაისა სამეობოსა მიერ	43
ბუნებას და გუჰამის იგივე იტყვის სტეფანე სიუნელი სომეხთაგანი 66, 67, 85	
ბუნებით კეთილად აღაგო კაცი ღმერთმან	37
ბუნებისა და გუჰამის იგივედ ცნობითა ღმრთის-მეტყუელებისა და განკებულებისა განყოფილთა და შემოწმებულთა პლატონის-გამო და არი-	

ტოტელის შექმნისათვის გმიობა, რაიფა თქვეს.	61
ბუნებისა და გუნდისა აზრ იკვირებისა დამტყიცებამ	47, 79, 82, 89
ბუნებისა და გუნდისა იკვირებითა ნისტორის თანამშრომელ ეპოქისათვის	898
ბუნებისათვის საღმრთოსათვის	6

ბ.

გაიანტის, რომელ არიან იონაფენი იუღანისენი და კრის სსსომსკოთისი,	
იტყვიან უსრწულად უწინარეს ვნებისა გორცთა სსსომსკოთისა	336
გამოვლეს მამისაგან სული ყოვლადწმიდა, სალო გამოვლენა მისი	
არა არს შობამ.	44
გამოვლენებისა წერილითა მოძღვრება სომესთათა, ვითარმედ, იყო სო-	
მესთა შორის შირველ ცნებამ უგანსკენელი, რომელ-არს სს-	
დუილომ მეშვიდე, და აღაღეს იგი მწვალებელთა სომესთა	638
გამოვლეს სარწმუნოებისა წმიდათა სსსომსკოთისა მამათა.	648
გამოვლეს სარწმუნოებისა წმიდათა მამათა სსსომსკოთისა.	649
გამოვლეს გამოვლენებისა კრისისა გუნდისა, რომელ-არს მე და	
სიტყუბა ღმერთი	173, 214, 230
გამოვლეს მიდგომილება და შობა ქალწულისა	214
გამოვლენებამ, თუ ვითარა რაითა შინს ბუნებათა. შეყოფად მოაღების	
სიტყუბა ღმერთისა	146
გამოვლენებამ, ვითარმედ სრული კაცი არს შემდგომად შეერთებისა	
სიტყუბა ღმერთი	199
გამოვლენება რაითა ნებათა, რაითა მოქმედებათა, რაითა გონებათა და	
რაითა ძალთა ქრისტესათა	415, 416, 450, 451
გამოვლენებამ ნებისა, ნებებისა, სსსომსკოთისა, რაფ ნებისა და ვითარ	
ნებისა	424
გამოვლენებამ, ვითარმედ ჰური იყო, და არა უცომო, რომელი მისცა	
მეფელმან მოციქულთა	516, 517
გამოვლენებამ, ვითარმედ სულნი გორცთაგან განსრულნი აწვე მიიღებენ	
ღირსებებსა თვისისა მისაგებელთა თვისთა	576
გამოვლენებამ, ვითარმედ აწვე არს თვითოველსა სულსა ზედ სსსომსკოთისა	
და მიღებად — გვირგვინ, ანუ თუ პატივი	579
გამოვლენებამ წამებითა საღმრთოსათვის წერილთათა და წმიდათა მამათათა	

VIII

კითარმედ აწვე მიღებად-არს სულთაგან სასჯელი და გვირგვინი, ანუ თუ პატივი.	580, 581
გამოჩინება უღმრთოთა და დიდად შეტრდებულთა სულთა საუკუნოდ ტანჯვისა.	582
განგებულებამან საღმრთომან განახლა დაჰელებულება კაცობრივისა ბუნებისა.	37
განკარებასა და რისხვისა ქედმდებარედ კატუკით სიტუქსა ღმერთსა უწინარეს გნებისა, კითარცა კაცსა, განსწავლულნი წმიდათა საღმრთოთა წერილთაგან	348
განმარტება მიორეთა ნათელთა შორის უსაშუალოთა სამობითთა სა- სულთა	14
განმარტება სასულთა საშუალოთა სამობათსა.	16
განმარტება სასულთა დასასრულთა სამობათსა.	18
განმარტება შობასა კემანუაღისა ბუაუმს ლსრულებულთა საი- დგომლოთა	175
განმარტება პეტრეს მიერ შედ ღმერთისად აღსარებისა და იუდას ბო- როტად სინანულისა	180
განმარტება იოანეს მიერ საღმრთოსა მის სერობასა მკვლად-მიერ- დნობისა.	521
განმარტება კედთა ჯვარედნად დაწერებისა და მის ზედა საღმრთოსა კორცისა დადებისა და შესებად თვალთა და ბაკეთა და შებლ- სა საღმრთოსა მის მარგალიტისა.	533
განმარტება სამწმიდისა გალობისა	482
განმარტება ძველისა ზადიკისა წესთა	511
განმარტება ძველისა და ხელისა პასკისა, რომელი აღასრულა უფადმან მოციქულთა თანა	515
განმარტება ისაიას რომელთაჲ სიტყუათაგანისა 7 თავისა და 19 მუსლისა	439, 440
განმარტება სიტყუათა ისაიასთა თავისა და 23 რიცხვისა ღმრთის-მეტყუე- ლებითითა და ჭილოსრქოსებითითა სიტყუითა.	476, 477
	478, 479, 480
განმარტება იერემიას 11 თავისა და 19 რიცხვისა და იოანეს 6 თავისა და 33—35 მუსლთა	517
განმარტება სიტყუათა ევკეილისთა 19 თავისა და 16 რიცხვისა	633

განმარტებაჲ წიგნისა წმიდისა მიქაისა 5 თავისა და 2 რიცხვისა	92
განმარტებაჲ იოანეს სახარებისა 6 თავისა და 51 რიცხვისა.	522
განმარტებაჲ გამოცხადებისა რომელთაჲ სიტყუათა 4 თავისა და 1—11 მუხლათა	489
განმარტება გამოცხადების 20 თავისა და 4—14 მუხლათა.	591
განმარტებაჲ სიტყუათა სვეტიცხოველსა განახლანადისათა დასაქმობულად ლახარებისა	462
განმარტებაჲ სიტყუათა საღმრთოსა ოქროშინისათა დასამხობულად ლახარებისა	463
განმარტებაჲ სიტყუისა მისა, რომელთაჲ თქვა სინატრულმან კვირიელს „ერთსა ბუნებასა ადვიარებ განკორცელებულასა სიტყუისასა,,	153, 097, 251, 253, 256
განმარტებაჲ ჩვეუბისა მისა, რომელი იხილავ ძალსა შინა საღმრთომან გრიგორი განმანათლებელმან სომეხთამან	623
განმარტებაჲ სიძლიეროსა შერებებისათა სიტყუის-გებაჲ მაგა- ლითთა შეტყუებებისათა.	234
განმარტებაჲ ღვინო თქვეს, ანუ თუ სასმელი მახარებულთა, რომელი მისცა უფალმან მოციქულთა.	540
განმარტებაჲ შორის ერთისა სახისათა თანა სწობებით იხილებს სახე	56
განმარტებაჲ დაიკვიდრა შემთხვევითთა მიერ სასული გუნამოებისა	51
განმარტებაჲ განწავლებისათა განკარგებით შერებებისა შინა.	158
განწავლებისანი არსებობანი.	49
განხილვა სათვითარეულოთა და სარეგულათა	42
განხილვა შემთხვევითთა	31
განხილვა განმარტებებისა, თუ რაჲ-არს?	53
განხილვა არსებისა, ნათესავისა და სახისა, ბუნებისა და სიტყუებისა, საქვეყნებაროსა და უსაყუდელთაოებისა.	54
განხილვა გუნამოებისა.	55
განხილვა გუნამისა და გუნამოებისა.	56
განკორცელებასა ზედა სიტყუისა ღმრთისასა ძალდანი გამოთქმისი	325
განკორცელებებისა საიდუმლოთა.	28
განკორცელებებისა საიდუმლოთა, თუ კითარ ჟეინ-არს ადვიარებად.	138
განკორცელებებისა საიდუმლოთა, თუ კითარ ადვიარებთ?	258
განკორცელებებისა საიდუმლოთა გამოთქმა რაოდენ დაიტყვის მოგო-	2

ნებაჲ 259

გარე შემცველ-არს ცა უოკელთა ცხაკელთა 25

გუამ-ჭმნაჲ თავით თვისით არა ითქმის სულისა და არცა კორცთა 56

გუამისა და ბუნებისა იგივედ შეტყუელთა მწკად ებელთანი სიტყვის-გებაჲ 90

გუამისა და ბუნებისა თქმითა იგივედ უგობელნი ვნებანი კორცთანი

შეახნეს მწკადებელთა ბუნებასა სიტყვისასა 106

გუამი ვადრევე ბუნება არს, და არა ბუნებაჲ გუამ არს 261

გუამნი მეორეთა სათელთა აჩსუბითნი არა ჩვენებრ გარე შეწერასა

მიითვალევენ 21

გუამსა შინა ერთსა სიტყვისა ღუთისასა თუ ვითარ შეგუამდეს კორც-
ნი საღმერთანი 52

გუამი საღმერთისა განკუთვლებისა 225

გუამის უფალი ჭამად და სიმაღ საღმერთთა საიდუმლოთა თვისთა 591

გუამსა ჩვენ მიერ ღაზარესი გამოუთქმელთა გამოძიებისათვის 332

გუამისა, რომელნი თქმეს მოძღვართა სომეხთასა, ანუ თუ რამსა
მოქმედებენ წინაღმდეგობას სამოციქულოთა და საკრებთა სა-
სღვართასა 580

გუამი და ტათეველი, და ღაზარე მოძღვრნი სომეხთანი იტყვიან
არა მიუღებსა აწვე სულისა გუარგუანთა, ანუ თუ მატუთასა 528

გუამისადაც უოკელთა შექმნისათვის: 42

დ.

დაბადებულნი უფალნი არიან ქცევადნი 10

დავარდევით ბორცით: გომბათა ღაზარესთა 468

დავარდევით გომბათა ღაზარესთა წამებისა საძლოთა წერბელთათა 4(19)

დავით ძილასოფლისი სომეხთა მოძღვარი წამებს ორთა ბუნებათა სი-
ტყვისათა 24

დავით ძილასოფლისი მოძღვარნი სომეხთაძინ აღიარა ორსა ბუ-
ნება და ერთი გუამი სიტყვისა ღუთისა 141

დასახველობითსა თვითებასა კაცობრივისა გუამისასა არა მოვიდებთ,
ვინათგან ერთი სამებისაგან გუამი არს სიტყვაჲ ღუთისა შე-
დგომად შეერთებისა 228

დასიტყვებაჲ ბუნებისა და გუამი არა იგივეობისა. 80, 83, 94, 100, 102, 112

დასიტყვებაჲ ორთა ბუნებათა ჭრისტესთა 321

დამტკიცებამ წამებთან სამღვთისთა წერილთათა კითარმედ ორნი მოქ-
მედებამ არს ქრისტეს შორის 299

დამტკიცებამ წამებითა წმიდათა მოციქულთათა, კითარმედ ჰური იყო და
არს უცოდნო, რომელი მისცა უფალმან მოციქულთა . 518, 521

დამტკიცებამ ღვინითა და წყლითა შესრულებისათვის საღმრთოთა საი-
ღუძლოთასა, წამებითა საღმრთოთა წერილთათა. 545

დამტკიცებამ კითარმედ განურჩევბეღითა სასმელითა არს ჟერარს
შეწირვამ 562, 563, 565, 567

დამტკიცებამ აწვე საუგუნეს შინა სასუფეველსა ყოფისა სახატრულთა
სუფლასა 585

დარღვევამ ერთისა ორთაგან შემდგარისა ბუნებისა თქმითა. 188

დარღვევამ ბორცუთა იტყვის მათისა, რომელი იტყვიან ორისა მოქ-
მედებისა ქრისტეს ზედა, თქმითა შემოიყვანების ორი პირი ქრის-
ტესი. 314, 315

დარღვევამ წააღებთა ტათველისა და ღაზარესთა. 144

დარღვევამ სიტყვებითა წმიდისა გრიგორი ნოსელისათა, სიტყვათა
ამოელი წარისთა და ღაზარესთა გარდამტკიცებულთა უფ-
ლის ძლიანსავისთა. 458, 467

დარღვევამ სიტყვათა ღაზარესთა ჩვენ მიერ სიტყვებითა, სამღვთისა
ათანასიასთა 459

დარღვევამ სიტყვათა ღაზარესთა ჩვენ მიერ სიტყვებითა საღმრთო-
სა ოქროპირისთა. 460, 461

დარღვევამ სიტყვათა ღაზარესთა ჩვენ შორის სიტყვებითა სკუკიანე
გაბრიელისათა 462

დარღვევამ სიტყვათა ღაზარესთა ჩვენ მიერ სიტყვებითა მარადის ხსენე-
ბუფლისა კირილესითა. 464, 465, 466

დარღვევამ ამოთა იტყვათ სომეხთასა ჩვენ მიერ, რომელი ერთსა დღესა
აღასრულებენ ორთა დღესასწაულთა სუფულთა — ხორციელად
შობასა და ნათლისღებასა უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესისა. . 618

დახსნავლის ეკლესიისა განყოფისათვის არს ევროპეკლესია არს ეკლესი-
სიამ აღმოსავლისა, არამედ ყოვლადი. 573

დახსნარულ ეწოდების მესამესა მას სამოთხისა ზეცისა წესით მთავრო-
ბათასა. 13

დატყვამ ურთიერთარს სამტკიცებებისა. 8

ერთბუნებისანთაში სიტყვის გებაჲ. ვითარმედ ოროთგან და ორთა შინა ბუნებათა იტყვიან ერთი გვაში სიტყვისა.	140
ერთბუნებისანთაგან გაცისა შეერთებულებისა საღმრთოასა შეერთებისა ძვალითად ჩვენიდა წინაღობად მოღებულისა დარღვევაჲ.	147
ერთბუნებისათა მოძღვართა გამოჩინებაჲ რაჲსადა იგი იტყვიან ქრისტეს ზედა წმინდისა სამებისადა ზედა თქმისა.	5
ერთი ღვთაებაჲ არს წმინდასა სამებისა.	5
ერთი ბუნებაჲ განსაზღვრებულისა სიტყვისა თუთ სასაბრძოლმან კიბილუ განმარტა ორბუნებად	114
ერთი არს ქრისტე ღმერთი და გარღი.	217
ერთი ძე და უფალა ორობისათვის ბუნებათასა არა განიკუთვების ორად.	226
ერთი სამართადისობაჲ არს მამისა და ძისა, ვითარ იგი არსებაჲ.	211
ერთი გვაში სიტყვისა ღვთისა. ორთა ბუნებათა შეიწყნარებულნი, ორთა მოქმედებაჲ და ორთა ინებებაჲ—საღმრთოთა და კაცობრივთა.	213
ერთი მოქმედებაჲ ჟოგლად წმინდისა სამებისა სიტყვისა განსაზღვრებულსა კაცობრივისებრ ძალისა გამოვჩინეთ.	179
ერთბუნებისათა მწვალებელთა თუ რაჲ იყო მიზეზი თქმად ქრისტეს ზედა ერთისა ნებისა?	408
ერთბუნებისა არა ერთსა ბუნებასა აღიარებდეს ქრისტეს ზედა.	409
ერთისა სახისა გვაშითა შინა განწყობებაჲ არსებითი არა განწყობებაჲ არს მოლოდინობითა განყოფილთა მათ.	48
ერთისა სახისა განყოფილთა იგივეობა აქვს ერთისა არსებისა.	50
ერთბუნებისა, რომელ არიან სომეხისი შესტყვის სირიელთაგან ერთბუნებისათა.	575
ერთმანისა, რომელ არს სომეხთა, და სირიასა შინა პირად-პირადნი განსაზღვრელნი შესწრულ არს სამ წმინდა კალობასა შინა უვარტმისა დართეთა.	473
ერთმანისგანთა მწვალებელთა თქვეს სიტყვისაგან ღვთისა კაცობრივისაჲ მიღება გვაშისა. ვითარდა ბუნებისა.	64
ერთმანისგანთა მწვალებელთა თუ ვითარ გამოვჩინებთ ზედად სიტყვისა.	77

- კლარშაზტის კეკლესიის და მწვემის მისთა უწყსოებათა და ბო-
როტ მადიდებლობათა გამოკაჩინებთ. 607
- ამიღებთ იღვრებთ ლათინთას წამებთა წმინდათა საღმრთოთა
წერილთა და სხატრელთა მამათათა, რომელნიცა წმინდათა საღ-
მრთოთა სასმელისა სმისაგან განსუენებქ ერთა ქრისტიანთა. 574
- გარდახის მიერ თუ რომელსა გამოხას აღიარებს კეკლესიას სო-
მესთა. 686
- გახალი თქვა, დემერტ შემოსილმან კესარელთა მწვემისმან, ერთი გე-
მი ორთა ბუნებათა მისა ცნობილი სიტყვისა აღვითსა. 220
- განუკებთ უთავოთა ორთა მოქმედებათა ქრისტიანთა. 315—319
- გედრება ზირისა მიმართ მამისა აღვითსა, რათა დაგრუღვიქმი-
ნეთ ჭურთხებთა წესთაგან და რათა ერთბუნებიათა იცხან
ქმ შმარტება. 646
- გერლარა მალეუ უთავოთა განმარტებად თავთა თვისთა რამეთუ
სრულად წმინდათა სამებისა ვარდამისა მტყუელ არიან. 488
- ვითარ იგი განცოფებულნი მგელნი გარდასცემენ კესლთა გებნილთა
თვისთა, ეგრეთვე ეტოქისგან განცოფენს მომღვანნი ერთბუ-
ნებიათანი. 289
- ვითარ იგი ორთა ბუნებათა ვინობთ ქრისტიანთა, ეგრეთვე სებათადა და
მოქმედებათა. 392
- ვითარ იგი ერთისა ბუნებისა ქრისტიანს ზედა მტყუელთაგან მიიღეს
ერთისა ბუნებისა თქმა სომესთა, ეგრეთვე ერთბუნებიათაგანცა
შეიწინარეს ერთისა ნებისა თქმა მომღვანთა სომესთასა. 410
- ვითარება ომნელისა და სიუნელისა და ტარონელისა და ვარდა-
ნისა და ტათკველისა და ლახრე ჰაუკელისა წვალებათა. 141
- ვითარითა გუარითა გვიღირს საღმრთოთა შერეებისა აღსარება. 179
- ვინადაც სორცი საუფლო დჭთებისა თანა შეარსულ არს, დუთა-
ებას თანა სიტყვისასა თაყანის-იღვივებს. 224, 225
- ვინადაც უცომოთა შესწირვეს სომეხნი საღმრთოთა საიდულოთა, მი-
ყოლითა მკელთათა უღირს მათ, რათა ვერძს წელიწადუელსა
და უცომოსა ყრდელითა *) შესწირვიდენ. 529

*) ყრდელი არის ბლანზი, რომელსაც ჩვენს დროში ყრდელის ტიტა; მისი ძირა მწარეა და მღვდლისაებრ საჭმელში შეიძლება მისი ხმარება. რუსულად—
ТЮ.Л.И.А.Н.Ь. მღ. შ. კარბელივი.

კვირისათვის უთავოთა მიზეზისა უგანსსენელისა ცხებისასა, რომელ არს
 საიდუმლოდ. მუშვიდე — მათ მიერ თუ რაღისათვის აღებულაქმნა? 636
 ენებათა და ტვილითა აღკარებთ ქრისტეს მიმართ, განსწავლულნი
 საღმრთოთა წერილთა მიერ: 351
 ენებად რომელ არს, საკუთრად, ანუ თუ ნართაულობით ეწოდების —
 განკარგუება: 311

ზ

ზაქრისა მიმართ წინასწარმეტყველისა და მკვდელმთავრისა გაბ-
 რიელის მიერ სარებისა შობისათვის წინა მარბდისა სე-
 კტემბერისა თვისა 23 დღესა გამოკანინებთ წამებითა საღმრთო-
 თა წერილთათა: 616
 ზეცისა წესთ მთავრობათა უოკელთა ეწოდების ანგელთა 12
 ზეცისა წესთ მთავრობათა შიშის მთავრობათა მთავარ ანგელთათა და
 ანგელთათა დასასრულ ეწოდების. 13
 ზოღნი ათორმეტნი მითვალეულ არიან ცთომილთა. 36
 ზრქელნი ესე სახელნი, რომელ არს ღმერთი და კაცი, თანად
 რწინვე ერთისა ძინადმა შესმინებან. 200

თ

თანა არს და თანა მონათესავე არს ჩუენდა სიტყვა ღვთისა გან-
 ხორციელებითა. 274
 თანა მოსახლეობაჲ, რომელი თქვა ღაზარე, ღვთაებისა და ხორცთა
 სიტყვისა განხორციელებულისთა თუ ვითარსა შობს გმობას 65
 თანა მოსახლნი განუგებოულნი ზიარ არიან ნებითა ბუნებითითა. ხალა-
 სსვა და სხვა რაღისა ნებითა. 427
 თანა შექმედებაჲ შემდგომად განხორციელებისა სიტყვისა მამისა და
 უოკლად წმინდასა სულისა. 308
 თან-სწორებისათვის ერთობისა და სამობისა უოკლად წმინდისა ს-
 მებისა. 3
 თანა შეტყუებულნი უოკელი მხალთა თანა შეტყუებულთა მიმართ
 ზრქელ და ჩიუთიერ იცნობების. 10
 თვითებათათვის უოკლად წმინდისა ს:ტკაშკანებისათა. 44,45

თვითუბნად ანგულასთა ბუნებისა.	9
თვითუბნად უსაშუალოთა შირვედთა სჰიმობათა მეორეთა ნათელთა.	12
თვითუბნად სჰიმთა მათ სჰიმობათა მეორეთა ნათელთა	19, 20
თვითუბნად ერთი და იგივე თქვეს უთავოთა სომეხთაგანთა ორთა ბუნებათა ზედა ქრისტესთა	171
თვითუბნად ორნი ღვთაებისა და კაცებისანი შეურვერელ არიან.	171
თვით მთელბუნად დაბადებისა მიერ შესუდა ბუნებასა კაცისასა ცოდვად.	37
თვითთუელი ბუნება ქრისტესი მოქმედებს თანა ზიარებითა მეორისათა.	323, 324, 396, 397
თუ ვითარ ჯერ არს სმარებად ღვქსთა მართლმადიდებელთაგან, რომელსა მწვალებულნი იხმარებენ.	194
თუ ვითარ იღნობების შემდგომად განსორცილებინა გვამი სიტყვის ღვთისა.	215
თუ ვითარ გვიღირს აღსარებად ერთი ძე და სიტყვა ღვთისა შემდგომად შეერთებისა	219
თუ ვითარ აღიყვანებინა რაოდენობად ბუნებასი ქრისტესნი.	223
თუ ვითარ ვიტყვით ჟვარსა და სიკვდილსა სიტყვისა ღვთისად.	227
თუ ვითარ აღვიარებთ შემდგომად შეერთებისა გვამს სიტყვისა ღვთისასა.	228
თუ ვითარ აღვიარებთ ორთა ბუნებათა, ანუ ერთისა გვამს სიტყვისა ღვთისასა.	229
თუ ვითარ ჯერ არს განსაღვად წერილთა.	238, 239
თუ ვითარ აღვიარებთ სჯღმრთესა განსორცილებასა.	263
თუ ვითარ შეუძლებელ არს ქრისტეს ზედა ერთი მოქმედებად აღსარებად	306
თუ ვითარ მოქმედებს ერთი გვამი სიტყვისა ღვთისა ორთა ბუნებითა მოქმედებათა.	324
თუ ვითარ სრწინილებასა და არაგანსრწინილებასა მოკიდებთ სორცთა ზედა უფლისათა უწინარეს კნებისა.	335, 336, 338
თუ ვითარ არს მდიდარ ვიტყვით სორცთა სიტყვისათა უწინარეს კნებისა წამებითა წმინდათა მსხარებულთათა.	344
თუ ვითარ განუყოფელითა რიცხვითა აღვირცხვით ბუნებათა ქრისტესითა.	391

- თუ ვითარ აღვიარებთ ღმერთ მამე კაცობრის მოქმედებას ქრისტესსა. 399
- თუ ვითარ უმეტეს ანგელოსთა ხატებად ღვთისად ითქმის კაცი. 406
- თუ ვითარ გარდაცა ნათესავთა, შორის და უფროსლა სომეხთა, სამ.
წმინდასა შინა გალობასა ჟვარცმისა დამეტებაჲ . 474
- თუ ვითარ წინაწარმეტყველა სომეხთათვის ნერსე დიდმა მამათ-
მთავარმა მათმან. 495
- თუ ვითარ განუყენეს აღმოსავლისა ეგვიპტისა სომეხნი და ეწოდათ
უთავო. 495
- თუ ვითარ თანა მდგომი და თანა მოქმედ არს შეწირვასა ზედა
სამღმრთოთა საიდუმლოთასა ჰკენ მღვდელთათანა ღმერთ
მამაკაცი იგი მღვდელი . 537
- თუ ვითარ გარდამოვალს მსხვერპლსა ზედა მდელი უოკლად წმინ-
დისა სულისა. 537
- თუ ვითარ აღასრულა უფლმა მამღმრთო საიდუმლოჲ ახლისა მად-
ლისა სამღმრთოსა მას სერობასა თვისსა. 560
- თუ ვითარ ითქმის ვითა მებრ არა სრულებაჲ აწ სულთა მართალთა
ანუ ცოდვილთათვის გვირგვინთა ანუ პატივთა . 586
- თუ ვითარ ვიტყვით გინთავისუფლებას სულთასა სატანაკველთაგან. 606
- თუ ვითარ ჟერ არს მონაწილისაგან აღსარებაჲ შეცოდებათ სუ-
ლიერისა მამის მიმართ, ანუ თუ რაჲ უხმით მონაწილთა
შემდგომად აღსარებისა ცოდვითასა. 634
- თუ ვითარ განეწესა საეკლესიოდ საიდუმლო ესე მუშვიდე, რომელ
არს ცხებაჲ უკანასკნელი, ანუ თუ ვინმე იუენეს, რომელთაცა
დაამტვიცნეს ესე, ანუ თუ ვითარ ჟერ არს ცხებაჲ ზეთი-
სა მის. 637
- თუ ვითარითა გვართა აღვიარებთ უფლისა ჩუკისა იესო ქრის-
ტეს შორის ორთა მოქმედებათა. 300, 301
- თუ ვინ იუენეს მოძღვარნი ერთისა ნებისა ქრისტეს ზედა მეტ-
ყველთანი. 409
- თუ ოდეს შევიდა ისკარიოტელსა შორის ეშმაგი, ანუ თუ რაჲ ძალურც
უღირსად წაარებას სამღმრთოთა საიდუმლოთასა. 534
- თუ რაჲ არს მიზეზი წმინდასა დიდსა სუთ შაბათსა უკანასკნელისა
ცხებისა, რომელარს საიდუმლოჲ მუშვიდე, ეპისკოპოსისა მიერ,

- ანუ მღვდელთაგან საეროდ აღსრულებისა 632
- თუ რამ არს საღმრთო ნებაჲ, ანუ თუ ნება გაცისა ვითარ მიიღო
სიტყვამს 431
- თუ რამ არს შესრულებაჲ მოქმედებისა 316
- თუ რამესთვის ვიტყვით ქრისტეს შორის ორთა მოქმედებათა 297
- თუ რამესთვის ვყოთ შესრულებასა საღმრთოთა საიდუმლოთასა
ღვინითა და წყლითა 556, 557, 559
- თუ რამესთვის ითქმის სიტყვისა ღვთისა საკუთრად ჰჳარი და სიგ-
კალი 214
- თუ რამ მღვდს ცხებასა უგანსკნელისა ცხებისსა 633, 635
- თუ რაოდენისა წლისა ვიყავ მუ ოდეს სრულჳვავ წიგნი ესე მისა
მეტყველებაჲ, ანუ თუ რაოდენი წელი დაძეგო მონასკონებასა
შინა, ანუ მამათავრობასა შინა 704
- თუ რაოდენი მადლინი მოგანიჳსეს გეგრდისაგან საღმრთოთა გარ-
დამოსრულისა სისილისაგან და წყლისა 554
- თუ რომელთაჲ მამათავართა უმისა მწუძსთ მთავრობისასა აღიწერა
წიგნი ესე მისა მეტყველებაჲ 699, 700
- თუ რომელთაჲ მივეთა უმისა მეფობისასა აღიწერა წიგნი ესე მისა
მეტყველებაჲ . . . . . 695 — 698
- თუ რომელთაჲ მომღვართა სომეხთასა აღიღეს ეგვლისისაგან სი-
დუმლოჲ მეშვიდე ცხებაჲ უგანსკნელი 625
- თუ რომელთაჲ მწვალებელთა უჩიარებინ ერთისა ბუნებისა თქმითა
ერთ ბუნებინი 684
- თუ რომელთაჲ მწვალებელთა უჩიარებინ ქრისტეს ზედა ერთისა
ნებისა და ერთისა მოქმედებისა თქმითა სომეხნი 685
- თუ რომელთასა ვიტყვით სიგელთა სომეხთაგან განსრულთასა აწვე
ყოფასა სატანჳვლთა შინა საუგუნეთა 605
- თუ რომელი შვიდთა საიდუმლოთაგანი არს შიიტეკებელი ცოდავთა 541
- თუ რომელი არიან ერთბუნებინნი მწვალებელნი 683
- თუ რომელი არიან წინამძღვრნი & მომღვრნი ერთბუნებინთანი 68
- თუ რომელი მონასწავლებეს შვიდთა საიდუმლოთა ახლისა ეგვლე-
სისათა 630
- თუ რომელი სუფევდეს სიბრძნის მოყვარენი ქართველთანი უმისა
მას ოდეს აღიწერა წიგნი ესე მისა მეტყველებაჲ 701

ოუ რომელსა ქამსა ვიწყო წერად წიგნა ესე შინა მეტყველება, ანუ	
ოუ რომელსა ქამსა სრულ-იქმნა	703
ოქკის მოძღვართა სომეხთასა გამობაჲ საშინელი.	411
თქმითა იგივედ ბუნებისა და ტანისათა მკვალბუღთა ერთი ბუნებაჲ	
იქვეს ქრისტესი	184
ი.	
იკვამ აგნელი სომეხთაგანი უნებლიეთ წამებს კითარმედ 23 თთვისა	
სეკტუმბრანსასა ასარა მღვდელთ მთავარისა სეჭარათა შობაჲ	
წინამორბედისა ანგელასძინ	612
იკვამ აგნელი სომეხთაგანი უნებლიეთ ტემწამების, კითარმედ ერთსა	
შინა დღესა არა ვუკ არს გარდახდად დღესასწაულთა სუფუ-	
ლანთა, რომელ არს შობაჲ და სათლისებუა ქრისტესი	613, 625
იკვამ აგნელი წამებასა მთადებს ტათველისა წერილთასა აღებინა	
თვის მათ მიერ უგანსსენელისა ცხებისასა	629
იკვამ აგნელისა მიერ ოუ რომელსა გამობასა აღიარებს ეველესიად	
სომეხთა	692
იგივე ერთი არს სიტყვაჲ ღვთისა რადუვე შინა ბუნებითთა თვი-	
სებათა შინა	433
იერუსალიმელნი ღვისოსსა წელითა განუსაკებელითა არა მიიღებდენ	
და ამისთვის მისცა უჯღმის მოწაფეთა სასძელი ღვინითა და	
წელითა საკებული სისხლად თვისად.	542
იესო წერილ არს უკვე სასარებათა და სომელიქულოთა შინა რიცხვითა 859,	148
იონანე ებისეკოპოსძინს სომეხთაძინს სიტყვის გებასა ჩვენსა და მისა	
უარყო უჯობელნი კნებინი ქრისტესნი.	162
იონანე მანდაკუნელმან მანამთავარმან სომეხთაძინს შეიწინარა საზღ-	
ვარი წმინდისა ხალკიდონის კრებისა.	141
იონანე მარკოპელმან ერეტეკოსმან მოძღვარმან სომეხთაძინს სისხლისა	
ცკართა, რომელ არს ოფელი საღმრთოჲ ქრისტესი-თქვა კითარ-	
მედ არა იყო უჯღისა.	580
იონანე ომიხელი თავი არს ათ რქათა სევეროსისთა.	61
იონანე ომიხელისა სიბერეტესა წედა სიტყვაჲ სომეხთაში.	204
იონანე ომიხელმან იგივედ თქვა ბუნებაჲ და ზირი	68

იოანე ოძნელმინ ქმნა კრებად, მანასკერტს, შეაჩვენა წმინდად კრება
 ხალკიდონის და შეიწინაბა ბოროტი კრებად დენისა. 141

იოანეს მიერ აღუქსანდრელთა ზაპისა, რომელსა შეკისმენთ მოწყალებად,
 აღებულ იქმნა სამ წმინდისაგან გალობისა ჯვარცმისა შერთვად
 კებლესიასა შინა აღუქსანდრიისასა 474

ისაჲ კათოლიკოსი სომეხთა იტყვიც ორთა ბუნებათა სიტყვისათა. 74

იუდაიანიტი და სევერიანნი მწვალებელნი. 141

იუსტინოს ოფილოსოფოსი და სოწამე იდიკტიონსა შინა შეჩვენე-
 ბასა იტყვიც კრთისა ბუნებისა მეტყველთასა 119

იუსტინოს ფილოსოფოსისა რომელთამე სიტყვათა სადმერთთა შეერ-
 თებისათვის თქმულთა განმარტებად წინააღმდეგობელად უთა-
 ვათა. 256.

იშუბის მამისაგან, მე, გარნა შობად მის ღვთისა არა არს გამოსლვად. 44

იჭვი ამოღო და უოკლად უსარგებლად, რომელსა იტყვიან ლათინნი.
 არა მიცემისათვის სადმერთოსა სასმელისა კრისა ქრისტიანეთასა. 574

იჭვისა ამოღსა ლათინთასა დარღვევად 575

კ.

კათოლიკოსი სომეხთა ნერსე კლაველი წამეს ორთა ბუნებათა
 სიტყვისათა. 74

კატ იქმნა ღმერთი ბუნებით და ღმერთყო ბუნებად კაცისა, მადლით. 190

კაცებისა სრულისა, რომელსა ვცნობთ სიტყვისა ღვთისა შორის, გამო-
 ხილება მრავლითა წამებითა სადმერთთა წერილთათა. 149

კაცთა შორის ჯეოფან ანკელანნი სადმერთთა გამობრწყინებისა მუც-
 ნიერ უოფათა 12

კაცი ვითარ არს ხატად ღვთისად დაბადებულ, ანუ ვითარ არს
 ბუნება კაცისა უცოდველ. 436

კაცი სიტყვედნი არს. 37

კეთილ მსახურთა მისწავლად. 207

კეთილ მსახურთაში სწავლათა, მიმდებულთა სადმერთთა საიდუმლო-
 თასა. 531—538

კეთილ მსახურთაში წინა დადებად ვითარმედ ორი ბუნებად თქმის
 მამათა 288

- კირილე იერუსალიმელი გვანუბნებს ორთა მოქმედებათა ქრისტესთა. 110
- კირილე საღმრთოამინ შამამან აღუქსანდრიისამინ არა დააქნა ქრისტეს
 ზედა თქმად ორი ბუნებაჲ, არამედ უფროსელა ჰქადაგად
 წამებითა წმინდათა მამათა წერილთათა. 280, 281
- კირილე სანატრელისა მიერ მოხმულთა მკვალითაგან დაწვევად იგ-
 ვისა მწვალებულთასა, რომელითა განდაქცევს სიტყვასა მას
 სანატრელისა კირილესსა. 271
- კირილე წმინდისა მამათმთავრისა მიერ თქმად ერთისა ბუნებასა გან-
 ხორცეულებულისა მართლმადიდებლობად არს 154
- კირიონ წმიდამან მამათმთავარმან ქართველთამან სიტყვა უგო აბრამს
 კათალიკოსსა კომესთასა თუ რასათვის განუგუნეს წმინდასა
 გრებასა. 141
- კლავდმან ნერსე მამათმთავარმან სომეხთამან მანუელის მიმართ შევი-
 სსა, თქვა რა ერთი ბუნებაჲ, ერთი უკვე გვიმი აქვს და არა
 ერთი ბუნებაჲ. 153
- კონსტანტინე იმპერატორმან, რომელსა ეწოდებოდა პოლონთა ქმნი
 წმინდა გრებაჲ მსოფლიო შექცეს 410
- გრებათა ორთა სისინს და ატინს შეკრებულთა დასტურებს ლეონ
 და წუალი წმინდასა შინა საიდუმლოსა. 547
- გრებამან მანასკერტისამან, რომელ არს გრებაჲ ომნიელსა აღიღო
 საღმრთოსა საიდუმლოსაგან წულითა სიკებაჲ. 543
- გრებამან სისინს და ატინს შეკრებულმან შეჩვენა რომელნი განუსა-
 ვებულთა ლეონთა შესწარკეს საიდუმლოსა. 548
- გრებიოტან წმინდით ხალკიდონით ვადრე გრებადმდე დგინის კარ-
 დასრულიუნეს წელნი 84 141
- გრებისა მახრალბეულთამი სიტყვის მიტყმაჲ 181, 182

ლ.

- ლახარე თქვა თანა მოსახლედ ღუთაებაჲ და კაცება ქრისტესთა. 172
- ლახარე თუ ვითარ წინა აღუდგა სანატრელთა მამათა. 456
- ლახარე იტუვის ერთისა ნებასა ქრისტესსა. 442
- ლახარე იტუვის — უფროჲ ვერ არსო საღმრთოსა შინა საიდუმლოსა
 და უცროსისა ვერ არა ეწოდების 519

ლასარე იტყვის ცილის წამებით ჩვენ ქართველთაგანს, ვითარმედ
აღბუღ ზნისა ქართველთა შორის აღსარებაჲ ცოდვითა სულიე-
რისა მამის შიმართლათ. 628

ლასარე მკურნალობს — ყოველი უსჯულაზნი აღმოაყვანსო მართალ-
თა თასა ქრისტემან უსჯულთით, ვითარცა მართლნი იადეს იგი
წმინდობითგან; — ამას ხედა წინაგანწურობაჲ ჩვენ მიერ წამებითა
სადმრთოთა წყრილთათა. 578

ლასარე სომქსაჯანი თუ რასა ზეტყვის მიწევისა უკანსკელების
ცხებისა აღებისა; სოლომონს ზედა სიტყვის მიცემაჲ ჩვენნი 627

ლასარე, შედგომნდმან შირველთა ზვისთაჲს ერთი არსება თქვა ქრის-
ტესი და უხრწნელ ჭოფაჲ სთარცთა სადმრთოთა. 333

ლასარე ჭაუგელმან თანამოსასუელედ თქვა ღუთაებაჲ და კაცებაჲ ქრის-
ტესა, ვითარ იგი ნათესავი და სახე. 141

ლასარემან თქვა არს ჩვენ ქვეშეთა გნებათაგან უცხო ყოფაჲ სთარც-
თა სიტყვისათა შირველ გნებისა. 353

ლასარემან თქვა არტემონის მიერ განწყებაჲ ორთა მით დღესს-
წაულთა საუფლოთა სხვისა და მსკას დღეოთა, ვითარცა აღკან-
რუდგეთ; ამას ხედა დიდთა გამოძიებითა სიტყვის მიცემაჲ
ჩვენნი 611

ლასარემან თქვა — იმა იგი საუფლო ჩვე სება ზემი არამედ ნება
შენი იყავს არა კაცობრივისხოვესო ბუნებასა; არამედ სადმრ-
თოსათვისა არსო 452

ლასარეს მიერ გარდაქცევასა ჟღლის ძლითისა სმისასა; ვითარმედ
ნუ სება ჩვენთა არამედ ნება შენი იყავს, წინააღუდგება იგნატი
მოძღვარი სომეხთაგანი 469

ლასარეს მიერ თქმულთა სიტყვათა დარღვევაჲ; ესუ ძვი ზრს, რამეთუ
დაეუეს იესოდ თქმაჲ ქრისტესი, და მარამად თქმაჲ ღვთის-
მშობელისა 148

ლასარეს მიერ თუ რომელსა გამობასა ადარებს ეკლესიაჲ სომეხთა. 691

ლასარეს მიერ იხუენების ვითარმედ იყო კვისყოველსი კმნიწანის
ხელისა ქვეშეკასარელთა კვისყოველსისა 657

ლასარეს მიერთა გამობათა სადმრთოთა სადუმლოთასა სიტყვის მი-
ცემაჲ. 544

ლასარეს მიმართ სიტყვის მიცემაჲ, ვითარმედ ორი მოქმედებაჲ არს

- ჭრისტეს შორის. 298
- ღაზარეს მიმართ სიტყვის მიცემაჲ. კითარმედ კითარ იგი ორი არს-
 ბა არს ჭრისტეს შორის, ეგრეთვე ორი მოქმედება და ორი ნება. 302
- ღაზარეს მიმართ სიტყვის მიცემაჲ, საღმრთოთა საიდუმლოთა პურო-
 სათვის. 520
- ღაზარეს მიმართ სიტყვის მიცემაჲ მეტყველისა, კითარმედ წმინდასა
 სასმელსა შინა ღვინოსა განხრწნის წუალი. 561
- ღაზარეს მიმართ სიტყვის მიცემაჲ, რამეთუ ორნი იგი მდინარენი-
 რომელ არს სისხლი და წუალი გვერდისა საუფლოსა— ორთა
 ბუნებათა ჭრისტესთა ცხად ჰყოფდეს. 562
- ღაზარეს მიმართ სიტყვის მიცემაჲ განუზავებელის სასმელისა სა-
 ღმრთად საიდუმლოდ შეწირვის მეტყველისა. 563
- ღაზარეს სიტყვისა უგებთ მაგალით მეტყველებითა 331, 332
- ღაზარეს სიტყვათაგან თვისთა წმიდასა სამებისა გვერდისა მეტ-
 ყველად გამოვჩინებთ. 487
- ღაზარეს უკეთურებათა ზედა სიტყვაჲ 504
- ღაზარესი და მდიდრისა სიტყვა იგავითი უფლისა, ქლით თითოეუ-
 ლისა სულისა ზედა ითქმის, ანუ მრავალთა ზედა შემდგომად
 აღდგომისა? გამოჩინებაჲ ამისი. 606
- ღაზარესი და ტათველისა სიტყვისა წინაწმოდ გამოვჩინებთ. 191
- ღათინთაგან მინ სუტეს მოსაზომან კლიმენტოს აღწერა, კითარმედ კიდ:
 რე კრებადმდე მანსკერტისა და ომნიელის ცომითა და წელითა
 შესწირვიდა საღმრთოთა საიდუმლოთა ეპიკლესიჲჲ სამებისა 428
- ღათინნი თუ კითარ სიტყვისა მიხეცსა საღმრთოთა საიდუმლოთა პუ-
 რითა სრულითა და არა უცომოთა შეწირვისასა. 523
- ღეონ სასატრელისა მამათმთავრისა მებრალბულთაში სიტყვის მი-
 ცემაჲ. 237
- ღეონ წმინდისა მთავარ ეპისკოპოსისა ეპისტოლისა სიტყვით შეწე-
 სიჲ დასამხობულად უთავოთა. 165
- მკვალთი საღმრთოსა სამბრწუნისაღისა თვითებისა. 208
- მკვალთი სასინჯელსა კასორცელებისა 178

- მაგალითი განგებულებისა საიდუმლოსა. 139
- მაგალითი ორთა ბუნებათა შინაობისა სიტყვისა ღვთისა. 146
- მაგალითი ორთა მოქმედებათა ქრისტესთა ბუნებითთა. 315
- მაგალითისა კაცისა შეერთებისასა მომართუნ ჩვენ რა უთავონი ქრისტეს ზედა ერთისა ბუნებისა შესწავნელად— დარღვევა იჭვისათვისა. 265, 267
- მამისაგან არს გაპოსრულ სული ყოვლად წმიდაჲ. 44
- მამათა არს დააყენეს თქმად ქრისტეს ზედა ორი ბუნებაჲ, არამედ უფროსდა თანა მოსაჭულად არიან წერილნი მათნი. . . . . 277—283
- მანასკერტს შეკრებულისა ბილწისა კრებისმდე არა სხდა სმენილ არს სომხეთსა ერთბუნებანთა შორის შეწირვაჲ საღმრთო წირვისა მსოფლად ღვინითა თვინაურ წყლას. 566, 568
- მანჟილ იმპერატორმან კომინმან ტრიასკე მოძღვარი ღვთის-მეტკელი წარგზავნა ნერსეს მიმართ კლავლისა ერთობისათვის ეკლესიისა. 153
- მარტომს თუ ვითარ აღვიარებთ ღვთის მშობლად, ანუ თუ ვითარ დაეკუნა ქრისტეს მშობლად თქმად მარამისი. 194
- მარტივად მყოფობა და გამოგონება ითქმის ღვთისათა ზედა. 60
- მეჭისმე წმინდისა მამისა და აღმსარებულისა და ორთა მოწაფეთა შისთა მეორისა ექსორიობისა ადგილი იყო ქვეყანასა ჩვენ ქართველთასა. 409
- მადალნი სიტყვანი განგებულებისათვის საღმრთოთასა. 260
- მადთურ არს გაცთა ბუნებისა კმეკი. 22
- მეაქესმან მსოფლიომან კრებამან განკვეთნა ერთბუნებანი. 410
- მეორეთა ნათელთა ჰირველსა სამობასა ეწოდების საუფარ. 15
- მეტრეველთა ორთა ბუნებათაგან ერთბუნებად შედგმულებისათა თუ ვითარ გამოვჩინებთ თანა მზრახველად ორიგენისა. 177
- მეტრეველთა ვითარმედ არა აქვს გაცთა ბუნებითი ნება, დარღვევა ჩვენ მიერ წმინდი კედისათვისა. 480
- მეტრეველთა წმიდისა ეკლესიისა მომართ—არა ჟერ არსო შეწირვაჲ საღმრთოთასა სასძელსა შინა ღვინითა და წყლითა—სიტყვის მიტემაჲ ამის ზედა წმინდისაგან ეკლესიისა. 564
- მეზე არა თუ თვით ნათელი არს, არამედ სხვანე ნათლისა. 331

მზე თანს ტანებული ძალიად სრბოლკითა ცისათა შიგნს ნათელ- სა დღესა და ღამესა.	32
მიზეზი აჟ რამესათვის თქვა საღმრთომან ათანასი, ერთი რსო ბუ- ნებაჲ განსორციელებულისა სიტყვისა.	247—250
მიზეზი სამშენდისა ვალობისა.	471
მიზეზი თუ ვითარ უჩეტეს დამეტვიტა კველსიასა შინა სრუ- ლითა ჰურიითა შეწინაგად საღმრთოსა საიდუმლოსა შინა.	524
მიზეზი მწკალებულთაგან სომესთა არა ზაკებისათვის დღინითა და წუღითა საღმრთოსა სასმელისა.	542
მიზეზი უფლისა მიერ მოციქულთაჲ მიციქისა სისხლად თვისად ღვინისა წყლითა ზაკებულისა.	551
მიზეზი თუ რამესათვის ქქმეს კრებაჲ ბაროტა სომესთა დაბასჲ, შინა დგინს და განუდგეს წმინდას კველსიასა.	568
მიზეზი ორთა დღესასწაულთა საუფლოთა ერთსა დღესა შინა აღ- სრულებისა.	620
მისცა უფალმან მოწაჟეთა ჰური სარცად თვისად და სასმელსა შინა ღვინთა წყლითა ზაკებული სისხლად თვისად.	592
რომგორგაღებითად ძრვად ცისა.	29
მოძრწილებაჲ კაცობრივისა ნებისა საღმრთოსა ნებისადმი თუ ვითარ მოიღების ქრისტეს შორის.	433
მოსე კარიოლიკოსმან სომეხთამან მიუწერა ეპისტოლეჲ ორბანოს ჰა- პასა შეწინაჭებად საზღვარსა წმიდისა კრებისასა.	168
მოქმედება და მოქმედებითი, და მოქმედებული, და მმოქმედებელი, სსკა და სსკა არიან.	294
მოქმედებაჲ უკეთუ აღიღო ბუნებისაგან, მუის მოისპობის ბუნებაჲ იგი.	293
მოქმედებისა გჳარბი თუ რამ არს.	291
მოქმედებისა და მოქმედებითისა და მოქმედებულისა წარმოშინებაჲ.	392
მოძღვართა რომელთაჲმე სომესთაგანთა მართლ-მადიდებლთაჲბით აღი- არეს განსორციელებაჲ სიტყვისა ღვთისა.	70
რომღვართა უთაჟოთა სასკლნი, თუ ვინა იყვნეს.	275
მოძღვართაგან კველსიისათა სახატჭელთა არა აგივედ თქმება ბუნე- ბისა და გჳამისა.	71

მაგალითი განკუთვლებისა საიდუმლოსა.	139
მაგალითი ორთა ბუნებათა შინაობისა სიტყვისა ღვთისა.	146
მაგალითი ორთა მოჭმულებათა ქრისტესთა ბუნებათა.	315
მაგალითისა კაცისა შეერთებისასა მოძარბებენ ჩვენ რა უთავონი ქრისტეს ზედა ერთისა ბუნებისა შესაწებუნელად— და რღვევა იტყვის მათისა.	265, 267
მამისაგან არს გაპოსრულ სული უოკლად წმიდაჲ.	44
მამათა არა დააუენეს თქმად ქრისტეს ზედა ორი ბუნებაჲ, არამედ უფროსდა თანა მოსაჯულაჲ არან წერილნი მათნი.	277—283
მანასკერტს შეკრებულისა ბილწისა კრებისამდე არა სდა სმენილ არს სომეხთა ერთბუნებანთა შორის შეწირვაჲ საღმრთო წირვისა მსოფლად ღვინითა თვინაერ წყლისა.	566, 568
მანოელ იმპერატორამან გომინიმან ტრიასე მოძღვარი ღვთის-მეტკელი წარტყავნა ნერსეს მიმართ კლაელისა ერთობისათვის ეკკლესიისა.	153
მარამს თუ ვითარ აღვიარებთ ღვთის-მშობლად, ანუ თუ ვითარ დაუყენა ქრისტეს მშობლად თქმად მარამისი.	194
მარტივად მყოფობა და გვამოკრება ითქმის ღვთისაგა ზედა.	60
მაქსიმე წმინდისა მამისა და აღმსარებულისა და ორთა მოწაფეთა მისთა მეორისა ექსორობისა ადგილი იყო ჰეჰეანასა ჩვენ ქართველთასა.	409
მაღალნი სიტყვანი განკუთვლებისათვის საღმრთოსა.	260
მაცთურ არს კაცთა ბუნებისა უმთავო.	22
მეგისტემის მსოფლიომან კრებამან განჭკვეთნა ერთბუნებანნი.	410
მეორეთა სათელთა ზირველსა სამობასა ეწოდების საუდარ.	15
მეტრეველთა ორთა ბუნებათაგან ერთბუნებად შედგმულებისათა თუ ვითარ გამოკრინებთ თანა მზრახველად ორიგენისა.	177
მეტრეველთა ვითარმედ არა აქვს კაცსა ბუნებითი ნება, და რღვევა ჩვენ მიერ წმინდისაგან მათისა.	480
მეტრეველთა წმიდისა ეკკლესიისა მოძარბთ—არა ჟურ არსო შეწირვაჲ საღმრთოსა სსმელსა შინა ღვინითა და წყლითა—სიტყვის მიცემაჲ ამის ზედა წმინდისაგან ეკკლესიისა.	564
მეჲ არა თუ თვით ნათელი არს, არამედ სუკანე ნათლისა.	331

მიწე თანს ტანებუელი ძალიად სწობლეთა ცისათა შიგნს ნათელ- სა დღესა და ღამესა.	32
მიწეზი აჟ-რამსათვის თქვა საღმრთოჲს ათანასი, ერთი არსო ბუ- ნებაჲ განსარცილებულისა სიტყვისა.	247—250
მიწეზი სამწმინდისა გლოზისა.	471
მიწეზი თუ ვითარ უჩეტეს დემეტრიან ეპისკოპოსსა შინა სრუ- ლთა ჰურიითა შეწირვად საღმრთოსა საიდუმლოსა შინა.	524
მიწეზი მწკლავებულთაგან სომეხთა არა ზაკებისათვის დეინითა და წულითა საღმრთოსა სისმელისა.	542
მიწეზი უფლისა მიერ მოციქულთაში მიცემისა სისხლად თვისად დეინისა წულითა ზაკებულისა.	551
მიწეზი თუ რამსათვის ქქისეს კრებაჲ ბაროტი სომეხთა დახასა შისა დეინს და განუდგეს წმინდას ეპისკოპოსსა	568
მიწეზი ორთა დღესა სწავლთა საუფლოთა ერთსა დღესა შინა აღ- სრულებისა	620
მისცა უფალმან მოწაჟეთა ჰური სარცად თვისად და სასმელსა შინა დეინოჲ წულითა ზაკებული სისხლად თვისად.	532
მოძვრებულებითად მრუად ცისა.	29
მოძრისებულებად კაცობრივისა ნებისა საღმრთოსა ნებისადმი თუ ვითარ მოძრების ქრისტეს შორის.	433
მოსე კაოლიკოსმან სომეხთამან მიუწერს ეპისტოლენ ორბანოს პა- პასა შეწინააღმდეგებელსა წმიდისა კრებისასა	168
მოქმედება და მოქმედებითი, და მოქმედებუელი, და მმოქმედებუელი, სსვა და სსვა არიან.	294
მოქმედებაჲ უკეთუ აღიღო ბუნებისაგან, მუის მოისპობის ბუნებამ იგი.	293
მოქმედებისა გუნარი თუ რამ არს.	291
მოქმედებისა და მოქმედებითისა და მოქმედებულისა წარმოჩინებაჲ.	392
მოდვართა რამელთამე სომეხთაგანთა მართლ-მადიდებულებით აღი- არეს განსარცილებუად სიტყვისა ღვთისა.	70
მოდვართა უთავოთა სასულნი, თუ ვინა იყვნეს.	275
მოდვართაგან ეპისკოპოსისათა სანატრულთა არა აგიკედ თქვაჲ ბუნ- ებისა და გუამისა.	71

- მოდკარნისომქსიანი და უფროსდა კარდან, და ტათეკელო, და
 ლაზარე, — თუ რასა იტყუადეს მიხეცსა ურცხეინობით მით.
 მიერ უფანსენელის: ცხებისა ეკელესიისაგან მითისა აღებისასა;
 ხოლო ამას ზედა მათდამი სიტყვის გებაჲ ზეინი. 626
- მზაკალინი აღტარებულ იქმნეს ჰერად. 501, 502
- მწკალბელთა: რომელთაგან თქვეს იგივედ ბუნებაჲ და გვაძი. 61
- მწკალბელთა: სახელნი, რომელთაგან იგივეობითა ბუნებისა და გვაძი
 სითა ღვთის-მეტყუელებისა და განგებულებისა თქვეს ზერწმად
 და განყოფიდა. 62
- მწკალბელთაში სიტყვის გებაჲ არა იგივეობას ზედ ბუნებისა და
 გვაძისასა. 76, 81, 103, 104, 114
- მწკალბელობა და საშუალობა ითქმის უფლებათა, ძალთა და ხელმწი
 ფებთა. 138

488

6.

- ნათელნი დღისა და ღამისა მნათობთანი ცეცხლისა მიერ შეიქმნეს. 36
- ნათესავი და არსება, ბუნებაჲ და სახე-ერთ და იგივე არიან. 54
- ნათესაულობით წოდებულნი ვნებაჲ არა თუ ვნება, არამედ უფროსდა
 სწამე არს. 11
- ნებჳთა ორთა გამოკანინებთ ქრისტესთა. 437--439
- ნებაჲ საღმრთოჲ და ნებაჲ გაცობრივი თუ რაჲ არს. 435
- ნებებისთვის და სების გამოთქმაჲ მრწამსთა სებათა ქრისტესთა 434
- სებისა და ნებებისა, სასიუერისა და ვითარ სებისა — გამოჩინებაჲ 426
- ნეღრადი არს სობოღებაჲ ცთომილთა. 33
- ნეღრეუ აშტარაკელისაჲმდე არა იყო ეკელესიისაგან განყოფიდა სო-
 მებითა. 24
- ნერსე აშტარაკელისნი თუ ვითარ შეიყვანა სომეხთა შორის წკალბე
 შერეებისა 141
- ნერსე აშტარაკელისნი და ოძნელისნი შკატუნისნი. ერსა სომეხთაში,
 დაქს ქმნეს ვნებაჲ დღისა და მანასკერტს. 202
- ნერსე აშტარაკელისა მიერ იტყვის არა უცხოობითა შვირცხვას საღმრ-
 თოთა საიდუმლოთასა სტეფანე ვინმე სომეხი და საწმინდო-
 ბისა ლათინთასა მორწმუნე. 527

- ნერსე კლავლძენ თქვას ორი ბუნება, და ერთი გვამოკნებაჲ ქრის-
ტესი. 113
- ნერსე კლავლძე ცნადად ქადაგებს ქრისტეს შორის ორთა ნებათა, და
ორთა მოქმედებათა. 417
- ნერსე ლამბროსელი ცნადად გამოაჩინებს ორთა ბუნებათა სიტყვი-
სათა. 75
- ნერსე ლამბროსელი განადგებს ამილესს და მსგავსთა მისთა მო-
ღვრებებს. 168
- ნერსე ლამბროსელმან დამტკიცებით ქადაგნა ორნი ბუნებანი სიტყვი-
სანი. 208
- ნერსე ლამბროსელი ცნადად ქადაგებს ქრისტეს შორის ორთა ნებათა
და ორთა მოქმედებათა. 418
- ნეტარნი მამანი არა თუ ლექსთა განიხილვიდეს; არამედ საქმეთა წინა
მდებარეთა თქმულთასა. 240, 241
- ნიკაის და კონსტანტინოპოლს და ეფესოს შეკრებულთა მსოფლიოთა
კრებათა მიერ დადებულმან საზღვართა ძაღმან ვასწყაა არა
იგივეობა ბუნებისა და გუმისა. 115, 402
- ნიკაის და კონსტანტინოპოლის, და ეფესოს და ხალკიდონს შეკ-
რებულთაგან მსოფლიოთა კრებისა მამათა წყევამ მიიღეს ამ-
ნელმან და მოწაფეთა მისთა—ბუნებისა, და გუმისა იგივედ
თქმითა. 116, 117
- ნისტორის წვალებისა ჩიარად გამოაჩინება სომეხთა. 65
- ნისტორისგანთა შერთებისა საღმრთოსა განყოფისაჲვის ორხებისა
მსახურად გამოაჩინებთ. 221
- მ.
- ოთხთა ბაღდათათვის. 38, 40
- ოთხთა ნიეთთა ვითარებანი. 39
- ორთა სრულთა ბუნებათა შინა ყოველიურთა მყოფობაჲ სიტყვისა,
ღვთისა. 150, 151
- ორთა ბუნებათაგან და ორთა ბუნებათა შინა დამტკიცება სიტყვისა
ღვთისა განსორციელებულისა. 156, 161
- ორთა ბუნებათა სიტყვისათა გამოუთქმელი შერთებაჲ. 169, 179
- ორთა ბუნებათა სიტყვისთა გამოაჩინებაჲ. 201

<p>ორთა ბუნებათა შეუჩვენებლობასა, და ერთსა გვაძის ქრისტესსა ევის საღმრთოჲ ოქროპირი.</p>	<p>130</p>
<p>ორთა ბუნებათა ქრისტესთა თუ ვითარ აღვირებთ განსწავლულნი წმინდისა კირალეს მიერ</p>	<p>391</p>
<p>ორთა ბუნებათა ქრისტესთა გამომჩინებაჲ დიდისა დომონოსისგან; სოლო გინდგან ირი ბუნებაჲ არს, ორიცა მოქმედებაჲ ჰერ არს შესწავებაჲ, ვითარცა მამათა თქვეს.</p>	<p>394</p>
<p>ორთა ბუნებათაგან და ორთა ბუნებათა შინა გამომჩინებაჲ სიტყვისა დჷთისა წამებითა წმინდისა კირილესითა.</p>	<p>174</p>
<p>ორთა ბუნებითთა ნებათა სიტყვისათა გამომჩინებაჲ.</p>	<p>163</p>
<p>ორთა ნებათა ქრისტესთა დამტკიცებს სღმრთოჲ :თანსი.</p>	<p>360</p>
<p>ორთა ნებათა ქრისტესთა დამტკიცებს სვერინე განოლანელი.</p>	<p>368</p>
<p>ორთა ნებათა დამტკიცებაჲ წამებითა :თანსი და კირილე სანატ- რელათს.</p>	<p>432</p>
<p>ორთა მოქმედებათა ქრისტესთა დიდითა გამომჩინებაჲ ცხად უაფუჲ</p>	<p>328</p>
<p>ორთა არსებითთა მოქმედებათა ქრისტესთა დამტკიცებაჲ წამებითა დიდისა ამბროსისათა.</p>	<p>303</p>
<p>ორთა მოქმედებათა და ორთა ნებათა ბუნებითთა სიტყვისათა აღსა- რებაჲ არს ორად განკვეთაჲ არს ერთისა მისა.</p>	<p>226</p>
<p>ორთა კერძოთაგან, ესე იგი არს სულისა და სორცისაგან, შესრულე- ბულ არს გვაძი, რომელ არს ჰეტრე, ანუ იოანე და სხვანი.</p>	<p>56</p>
<p>ორთა დღესასწაულთა საუფლოთა, რომელ არს სორციელად შობა და ნათლის დება ქრისტესი, იანვარს ნ ერთად აღსრულებაჲ სომეხთა მიერ უსწულოთა კრებათა, დვინს და მანესკერტს შეკრებულთა—განაწესეს.</p>	<p>610</p>
<p>ორნი საიდუმლონი აღსრულსა უფალმან საღმრთოსა მას სერობასა ნათლის დებას და ლიტურგიისა.</p>	<p>560</p>
<p>ორთა ბუნებათა სიტყვისათა თქვა სანატრულმან კირილე ალექსან- დრელთა ზეჰმან.</p>	<p>132</p>
<p>ორორტნელა იოანე და კარდან მოძღვარნი სომეხთანი თუ ვითარ იტყვიან გამოებით არს მიღებისა სულთასა აწვე მიღებად გვირ- გვინთა, ანუ ჰატოეთასა.</p>	<p>577</p>
<p>ორორტნელას იოანეს სიტყვა უკებს წმიდა მსოფლიო კრება საღ- კიდონის: წამებითა სღმრთოთა წერილთა და წმიდათა მამ-</p>	

თათა, ვითარმედ აწუე არს სულთათვის სასჯელი და მიღება
 გვირგვინთა, ანუ პატოეთა. 583
 ოქროპირი წართულობით წოდებულს კნებასა საქმელ სახელსდებს. 312
 ოძნელი შეჩვენებს წმიდათა მოციქულთა. 121
 ოძნელისა სიტყვა წინააღმდეგდმ არს წმიდანს პეტრე მოციქულისა. 135
 ოძნელსა შეჩვენებს ხელტორის მიზართსა მართორმეტეს შინა წყვე-
 სსა წმიდაჲ კირილე. 122
 ოძნელსა ბუნებისა და კვამის იგივედ თქმითა შეუყოფთ ღვთის-
 შეტყველებისა და განტებულებისა განმკვეთელთა და შემკვეთელთა
 მწვალბუელთა. 136

3

პაულე ტარონელისაგან უოკლითურთ თქმაჲ ღვთაებისა ბუნებად შე-
 ცვლებად ბუნებისა კაცობრივისა განსორცელბუელისა სიტყვისა 107
 პაულე ტარონელისა სიტყვა წინააღმდეგდმ არს სიტყვისა წმიდისა მო-
 ციქულისა პაულესსა. 108, 134
 პაულე ტარონელისაჲ სიტყვის მიცეჲჲ, ქრისტეს ზედა ერთისა
 ბუნებისა შეტყველისა 178
 პაულე ტარონელისა გმობად კუმშარტისათვის განკაცებისა ქრისტეს
 ღვთისა ჩვენისა 412
 პაულე ტარონელისა მიერ თუ რომელსა გმობასა აღიარებს კველუ-
 სიად სომეხთა 684, 688
 პატრიობისაჲბერ მათისა აქესთ განბრწყინებაჲ უოკლად წმიდათა ზე-
 ცისა უხორცოთა 12
 პეტრე ეპისკოპოსმან ანტიოქიისამან სამწმიდასა შინა გალობასა
 დააწესა ვაჲრცმისა დამეტებაჲ 472
 პირველისაგან ნათლისა აღგენეს სეორენი ნათელნი 8
 პირველსა დღესა შექმნა დიურთმან ნათელი 36
 ბიბლი თუ რაჲ არს 52
 ზირი და განუგებელი და სხეთითოეულად ერთ და იგივე არიან. 53
 პირველეთა ცხოველთა თუ ვითარითა წესითა ურთაებრად შესწირვენ
 მღვდელნი ერთბუნებრივთა სომეხთანთა. 641

პირველთა შეწირვას მსხვერპლად შემდგომად ახლისა მადლისა თუ
 რომელნი არიან საღმრთონი წყობინი, რომელნიცა ახვეუებენ 642

შემწირველთა მისთა ხუცესთა ერთბუნებისთა სამესთასა 642

მეორეველთა შეწირვას მსხვერპლად შემდგომად ახლისა მადლისა თუ
 რომელნი არიან კასრინი სასუფლონა, რომელნიცა ახვეუებენ შემწირ-
 ველთა მისთა ხუცესთა ერთბუნებისთა სამესთასა 643

პირველთა ჭურთხევად მსხვერპლად შეწირვისაჲსა თუ რომელსა ღო-
 ცვასა წარმოებისაჲსა მღვდელი რომელსთა ერთბუნებისთა 644

პირველთა შეწირვას სამესთას მიერ წართქმულსა მის ღოცვასა
 შინა თუ რომელნი გმობანი იპოვებანი 645

პური არა უცომოსა ეწოდების 505

პური იყო სრული, რომელი მისცა უფალმან მოციქულთა და არა
 უცომო, რამეთუ სრულმან სრული საიდუმლოჲ შეწირა 513

პური თქვა უფალმან და არა უცომო სორცად თვისად 522

პურისა და არა უცომოსა დამტკიცებაჲ საღმრთოდ საიდუმლოდ წა-
 მტყდისა საღმრთოთა წერილთათა 514

ჟამინ და წელიწადნი; და არისა და წავსული, და სთვლისა და
 წამთარი არიან მკვირცხლ-სწოლვეითა ცისთა 33

ჟამსა სამესთა შეფვისა ერთმისასა და ძმისა მისისა ლეონისა იქმნა
 კრება ტარასონის სამესთა შორის და ჯამსაჲსა მუყუთასა სუ-
 ფეკლეს სამესთა შორის ნურსჲ კლავდი და ნურსჲ ლამბრონელი 627

რამ არს განსორცელებამ და რამ არს შეერთებამ? 138

რამ არს სწიწნილებამ და რამ განსწიწნილებამ? 335

რამ არს მხებებელი? 425

რამ არიან უცომელნი ვნებანი, რომელთაგან არს უსწრწელად კიტ-
 ქვით სწორებაჲ სიტუებისთა პირველ ვნებანი? 353

რამ არიან ღუნებთონი ნუბანი? 429

რამ ექმნათ მიწეზე ჭრისტიის სუფა კრებისა ნუბისა თქმისა შეწავა?

ბელთა? 422
 რაჟი იყო მიწეზე, უთავოთა ადსარებად ქრისტეს მოწონის ერთისა ბუქს
 ნებისა? 408
 რაჟდენნიმე არსებოთნი ითქმის, ვითარცა ასკვათა წასკებათა ზედა
 ქმნილთა, — ეგრეთვე საღმრთოესა ზედა არსებასა.. 58
 რაჟდენნიცა მოიღებინ ღუთის-მეტყუელებსა ზედა წინა უგმოდ არიან
 მისგავსად მოყუანება მათი ქმნილთა ზედა
 რომელთა ბუქსაჲ ერთ-არს, მოქმედებაჲ ერთ-არს; ამისთვის
 ციტუვით ქრისტეს შორის ერთა ნებათა და ორთა მოქმედო
 ბაჲ 402
 რომელიცა საღმრთოთა საიდუმლოთა წმიდითა სკინიანისიგონ მიიღებ
 ბუნ დაქვეყდრების მათ შორის ქრისტე 535

მცხ

ს

საზღვარი ანგელოზთა არსების 9
 საზღვარი კაცისა 87
 საზღვარი არსებისა ვაგრობისა 38
 საზღვარი მოქმედებისა 291, 292
 საზღვარი ნებისა 423, 424
 საზღვარი ნებისა სატყუათაგან ორინუასისთა 435
 საზღვარი წმიდისა ხელედილისა კრებისა 647, 650
 საზღვართა, კრებათა დვის და მასსკურტს შეკრებულთასა — აღვარეს
 ეგვლისთაჲ სომეხთა 603
 საზღვარნი ნუსათანი 403
 საზღვარნი ნებისანი კლიმენტისა და დამსკვლისა 436
 სათვითოეულთა შემტვიცნება საზოგადოთაგან 47
 საიდუმლოჲ მუშიდეჲ, რომელ აქს ცნებისა აღსრულებად, მოს-
 ლოდ სწულთა ზედა ჯერ-არს აღსრულებად, ვითარცა ბრძან
 სახატრელის იაკობ მოციქულის 631
 საკუთრად წოდებულნი კრებაჲ არს წინა უგმოდ ქვედა ბუნებისა 311
 სამად და სამად, და სამად განსკუთვნიან თითოეულიც სამობანი
 ზეცისა წესთ-შინაურებათანი 12
 სამხედ სახეთა შინა იაკობის ნებაჲ ღმერთსა, ანგელოზისა და კაცისა
 შინა 403

სამოხანი არიან უოკელნი ზეტისა უსხეულონი	12
სამ სახელ თუ ვითარ განჯარეკო ნებასა	404
საღმრთოთა საიდუმლოთა ზურათა სრულითა და ღვინითა და წელი- თა შესრულებისა დამტკიცებამ წამებითა საღმრთოთა წერილ- თათა.	555
სამღმერთთაანი ერთბუნებიათაგან განვიდეს.	141
სამწარხასათვის და ანსებისათვის ცისა	27
სამწმინდასა შინა გალობასა ჟვარცმისა გალობს კველესამა სამე- თა	694
სამწმინდაობისა გალობასა შინა ჟვარცმისა შემეტყუებამ სამეხთა ში- რის და მტკიცა ჭვინისა კრებაშინ	141
სამწმინდისა გალობისა მარსისათვის წინა განწერობამ უღმრთოებით ლაზარესი	496
სახელი ზარკელისა სამოხისა არს საუდარნი, რომელ არიან სერა- ფიმი, სერაფიმი და საუდარნი.	18
სახელი მეორისა სამოხისა ნათელთა მეორეთა არს უფლებანი, ძალნი და კელმწიფებანი	16
სახელი მესამისა სამოხისა ნათელთა მეორეთა არს მთავრობანი, მთაწარ-ანგელისნი და ანგელისნი	18
სახელი ცთომილთანი	30
სახელი ათარმეტთა ზოდთანი.	35
სახელი სავადებონი ქრისტეს ზედა, ესე იგი არს ღმერთი და კაც- არა გარემოქცევით ითქმებიან	171
სახელი წმიდათა მამათანი, რომელნი განყარნა თქმულთა ძალმან ტათველისმან	172
სახელი მწვალებელთანი ღვთის-მეტყველებისა და განკურნების განმოფულთა ა შემწველთანი იგივედ თქმითა ბუნებისა და კაამისათა	61, 115
სახელი მოძღვართა სამეხთანი, რომელთა ერთი ნება, ერთი მო- ქმედება და ერთი ძალი ჭადაგეს ქრისტესი	410, 411
სახელი მწვალებელთა სამეხთა. მოძღვართანი, რომელნიცა აყენებ ღვინითა და წელითა შეწირვისა საღმრთოთა საიდუმლოთასა	512
სახელსა საგუთრად გვაძოვან ეწოდების	56

სკეროს უგურყენა წერილნი მათანი, რომელნიც კნისრებოდეს წა- ლებას მისსა 'სედა გარდაჭეკითა, რომელიცა მოაქვთ მო- წამედ მთდა უთავოთა	575
სიტყვაჲ მწკალებულთა მიმართ, მეტყველთა უპიროდ ბუნებისა უა- თად ვერ შემძლებლობისთა	99
სიტყვაჲ მეტყველთა ზედა, რომელნი მოხლად სსმელად აღიარე- ბენ საღმრთოსა საიდუმლოსა, და არა განმზანულად შეგოდებთა	558
სიტყვიერნი უოველნი თვით კელმწიფე არიან	10
სიტყვის-გებაჲ ჩუენი ოდესმე მწკალებულთა მიმართ, რომელთა არა იგივედ თქმეს ბუნებაჲ და გუამი	63
სიტყვის-გებაჲ მწკალებულთაში არა იგიუობასა ზედა ბუნებისა და კამისასა	47, 84, 95
სიტყვის-გებაჲ ტრიახე ღვთის-მეტყველისა ბერძენის და ნურსე კლავლისა	153
სიტყვის-გებაჲ სტეფანე სინელისაში	190
სიტყვის-გებაჲ ლაზარეს მიმართ	334
სიტყვის-გებაჲ მტყუარ მოძღვართაში სომეხთასა, მეტყველთა ზი- თარმედ სულსი სორცთაგან განსრულნი არა მიიღებენ ღირსე- ბისაჲრ მათისა გვირგვინთა, ანუ ფუ შატოყთა აწკე, რომელ არს სასველი სამხოლოდო	591
სიტყვის-გებაჲ ოროტნელისაში, კითარმედ არს აწკე მიღებად თითოეულისა მიერ სულისა სორცთაგან განსრულდესა, რაჲ იგი მიელის შემდგომად აღდგომისა გუამთასა	603
სიტყვის-მაცემაჲ უთავოთაში, მომრთელთა ჩუნდა ხმისა წმიდისა გი- რილესსა, რომელ-არს — ეერთე არსო ბუნება განსორციელბულთა სიტყვისა	243, 252
სიტყვის-მაცემაჲ ლაზარეს მიმართ, საშწმიდისა გლობისა მიზუხისა წინა განმწკაბელთა	468
სომეხთა მოძღვრებთინი სიტყვანი არა ერთ და იგივე არიან	157
სომეხთა მოძღვარნი წინაუემოდ მეტყველად ურთიერთაწს, გამოკა- რინეთ	168
სომეხთაგანთა მწკალებულთა რომელთაჲ თქმულთა ძალი გამოაჩინებს ბუნებისა და გუამისა იგიუობას	64

სომეხთაგანთა მოძღვართა სიტყვისი განგებულებასა ზედა ყოვლი-	
თერთ წინაჟამად არიან ურთიერთან	198
სომეხთაგანთა მოძღვართა მარადის წინაჟამად შეტყუელთა სჯულ-	
თა საწმინდობითთა გამოკანინებთ	609
სტუმრნი თუ ოდეს განვიდეს ეკლესიისაგან—გამოჩინება.	125
სრულესთაჲს კაცობისა და სკენ თანა ქვეყნისა სიტყვისა ღვთისა.	499
სტუმრნი სიხუნელისი თქვა ვითარცა ორთა ბუნებათაგან, ეგრეთვე, ორ-	
თა გამოთავის ღმერთი სიტყვა.	85
სტუმრნი სიხუნელისი თქვა დაუბადებლობა და ბუნებად ღვთაებისად	
ქვეყნად ეორცთა, რომელი ქაღწეულისაგან მიიჩნეს სიტყვამან.	106
სტუმრნი სიხუნელისა გმობასა ჭეშმარიტისათვის განკაცობისა ქროს-	
ტეს ღვთისა ჩვენისა.	413
სტუმრნი ვინმე სომეხთაგანმან და საწმინდობისა ლათინთასა მო-	
წმინდებისა წამს მივსსა შინა თვისსა, ვითარმედ ვიდრე ერებადმედ	
მანსაკრტისა სომეხნი არა უცდომლად შესწინდებენ წმიდასა	
შინა საიდუმლოსა.	526, 527
სტუმრნი მთერ ქაღწეულსა თუ რომელსა გმობასა აღიარებს ეკლეს-	
იისა სომეხთა.	687
სულ და უსხუელად არიან ანგელოზნი	8
სული კაცისა მოლოდ არა ითჳმის გავსად, არამედ გამოკანად.	56
სულისაგან და ეორცთა შემტყინა ანსებად კაცისა	37
სულსა ყოვლად წმიდასა მოვიდებთ მისაგან, ვითარცა ბრწყინვალე-	
ბა მისისასა შარკანდელისაგან	209
სწავლად კეთილ-მსახურთაში	180
სწავლად კეთილ-მსახურთაში, თუ ვითარ ჟურ-არს სიტყვის გუბად	
ერბბუნებანი	199
სწავლად კეთილ-მსახურთაში, თუ ვითარ ჟურ-არს აღსარებად სა-	
ღმერთო შეერთება	222, 231
სწავლად კეთილ-მსახურთაში, თუ ვითარ გვიდინს აღსარებად	
ღმერთ-მამაკაცებრი იგი მოჳმედებად ქრისტესი	398
სწავლად კეთილ-მსახურთაში, თუ ვითარ ჟურ-არს აღსარებად ღვთის-	
მშობლად წმიდად ქაღწეული	232
სწავლად, რათა არა უღირსად კეთილყოფილად.	534

სხეულისთვის 38

სხვა სახეთა თვითთულებათა განწვალუბამ 50

სხვად და სხვად გამოჩინებამ ორთა ბუნებათა სიტყვისათა 185

სხვა არს ზებამ და სხვა სახეებური 424

ტ

ტათველიძე მოძღვარი სამეხთა, ფიგურა იტყვის ბუნებასა და გკამსა 9, 91

ტათველიძე იტყვის ქრისტეს ორთა ბუნებათაგან და ორთა უკმთა-
გან 97

ტათველიძისა სიტყვის-გებად; ბუნებისა და გკამისა იგივედ შეტყვე-
ლისა 95

ტათველისაძე ორთა უკმთაგან და ითვრცხ ორთა ბუნებათაგან, სიტ-
ყვისა ღვთისა შეტყველისა სიტყვის მიცემად 98

ტათველისაში სიტყვის მიცემად. 110; 111; 130; 170; 172

ტათველისაში სიტყვის გებად გმოხათა მისათვის და კლარმაზა-
ტისა ეგვლისაძა არს თვალბისთვის. 84

ტათველისაში სიტყვის მიცემად წამებითა წმიდათა მამათათუ და შეტ-
ყვით სასატრელისა კირილესათა ვითარმედ ორთა ბუნებად უარ-
არს აღსარებად ქრისტეს შორის 287

ტათველისა წვალუბამ საშინელი, რომლისათვის სიტყვის-გებად სე-
ნისა 166

ტათველისა წვალუბათა სედა სიტყვა კეთილ-მისხურებათა 195

ტათველისა წერილთა მნილველნი ღვთინნი გომოხენ ფრად და
გამოჩინებენ, ვითარმედ უმეტრებთ უქმსნიეს ყუ 206

ტათველისა გმოხამ ჭეშმარიტისათვის განკაცებისა ქრისტეს ღვთისა
ჩვენისა 414

ტათველისა მიერ თუ რომელსა გმოხასტ აღიარებს ეგვლისაძა სი-
მეხთა 690

ტათველიძის თქვა ღვთაებად ქცევამ კორცთა სიტყვისათა შემდგომად შე-
ურთებასა 110

ტანჯვამ აქესთ სჯულთა არა წმიდათა და უშკარესა მოკლიან კვალად . 22

ტარონელისაში სიტყვის მიცემად. . . . . 107 — 109

ტარსუს შეკრებულმან სამეხთამან კრებამან მანუელ კეისრისაძე მიმართ

86 თქვა ორი ბუნებაჲ, ორი ნებაჲ და ორი მოქმედებაჲ ქრისტესი 420

06

უ.

881

უცხოებლთა გნებათა უარის მყოფელთა ქრისტეს ზედა მწკლდეებლთა
სიტყვის მიცემაჲ 163

უცხოებლთა გნებათაგან არს უხრწნელად კიტყვით კორცთა სიტყვისათა 352

უცხოებლთა გნებათაგან არს უხრწნელად მეტყველი პირველ გნებისა
კორცთა ქრისტესთანაჲ სიტყვა უკეთ და ხარეს წამებოთა საღმრ.

79 თათა წერილთათა 353

უცხოებლთა გნებათაჲ ქრისტესთა გამოგონებენ მამნი 356 — 389

უკალენტიოსთა სჯულთა მეტყველად გამოგონებოთ სომეხთა 653

უარსკვალავად სწეროდ სახელსდგეს ფილასოფოსთა კარეშეთა
ცასა 26

უწემოესობაჲ და უღარესობაჲ არს შორის უოველთა რეცის წესთ მთავრ
ობათა 12

უთაგათამი სიტყვის-გებაჲ უწინარეს გნებისა უხრწნელ ქოფისა მე-
ტყველთა კორცთა საღმრთოთა 338

უთავანბ თუ რასა იტყვიან ეკლესიისა მამართ 139

უკეთუ ერთი ბუნებაჲ სიტყვისა სადაჲ განსორცდელდა, წმიდა სამე-
ბაჲ სადაჲ განსორცდელბულარს სიტყვითა უთავოთათა 257

უკეთუ ერთი მოქმედებაჲ არს ქრისტესი, ერთი ბუნებაჲ სადაჲ
881 არს მისი; და უკეთუ ერთი ბუნებაჲ არს, ატლარჯ თანა არს
იყლესამიგსა ღვთებოთ, და არცაღა თანა არს დედისა განობიგ 319

უკეთუ ერთი მოქმედებაჲ კოჭკათ ქრისტესი, ერთი საცა ბუნებისა,
ტბლირსა ბქმად 393

უკეთუ არს დანიესებანი სულნი დირსებისაებრ მათისა ადგილთა
თვისთა; ცუდ სადაჲ არს სულთათვის მსხუკრბლისა შეწირვა

083 და ესე ვითარნი და არღარამცა მეოხებისა შემძლებელ ყოფაჲ
აქენდეს ღვთისა მიმართ ბქმთვის 584

უკეთუ მცა მისცა სადაჲ უფალმან მოცემულთა უცხოთა საღმრთოდ
881 საიდუმლოდ, არამცა თქვეს მასარებლთა მიცემად უფლისა

081 მიერ მოცემულთამი საღმრთოდ საიდუმლოდ ზერი, არამცა
თქვენმცა სადაჲ უცხოთა 543

უკუწილვეა წმინდათა ბუნებისა და გვარისა აკვედ: თქმისათა 118

უმეტრებანნი ერთ ბუნებათაგან განსრულნი 141

უმწკვრკალეს და უსაშუალო არიან სურათებნი, სურათებნი და სა-
ედარნი 13

უნეტოდ ითქვიან ანგელოზნი ხვედა: მომართ და არა ღვთისკ
მომართ 10

ურთიერთიარს დატუნაჲ სიტყვისა ღვთისა ბუნებათა თუ ვითარ
გვიღარს აღსარებად 223

ურბიხე არიან სიმრავლენი უშუალონი 22

ურთიერთი მკული სასუ იყო აღლისა მადლისა საიდუმლოსა შურისა 511

ურთიერთსა და უმარტოსა შურისა შესწირენ სომეხნი საღმრთოდ სა-
იდუმლოდ 686

ურბობაჲ და უმსგავსობაჲ და უზარებლობაჲ ქმნილთა ბუნებათა
საღმრთოსა ბუნებისა 6

ურბობისა ქვედმდებარედ ვიტყვით სიტყვასა ღვთისასა, ვითარცა კაცსა,
ზირკვე ვნებეს, განსწავლენი სუღმრთოთა წარდთა მკურ. 342

ურბობათა დასარესობა შესმენად 453, 454

ჳ.

ურბობა დაბანაჲ უზღვისა მიერ მოწიფეთა შემდგომდ სურობისა ნათ-
ლის ღვთისა იყო სასუ და მერმელა მისცა მოცემულთა: საღმრ-
თოჲ საიდუმლო თვისი 510

ურბობა მოცემულთა დაბანისა და საღმრთოთა საიდუმლოთა გ-
მოხინებაჲ 539

ურბობაჲ სურესს: გობრსა ჩემსა სომეხთაგანსა შეეყვარა უშუალო-
ტობა 455

ურბობაჲ სურესს: ამხთაგანსა გარდამოიღო ხმისა ზედა ჩვენსა
წიგნი გობრისა, აღწერილი ღაზარეს მიერ 455

ურბობისა უღმრთო ჩვეულებად საღმრთოსა შეერთებასა. 217

ურბობაჲ ვითარებულად გურბობისა საღმრთო საიდუმლოჲ 214

ძ.

ურბობისა უკვლავ წმინდათა მით სასწავლეთაგან არა იცავლა: შობითა
სიტყვისა ღვთისა: წმიდაჲ ქალწული 232

ქართველთა ბუნებასა და ღვთის მტრებელნი	159
ჭეშმეტებაჲ და გვამ და განუკეთელი ერთ და იგივე აზრან	54
ქმნილნი არსებობისი რომელნიმჟ ღვთისა ზედა არცაღათჟ სწისთ	
1 დაიდუბან	53
ქრისტე დიდისა განზრახვისა ანგელის იოანდების	12
„ქრისტე სახელისა გამოჩინება.	189
ქრისტეს ზედა არა შეიღვარსს, არცა აცნავეუფსს ბუნებასა მოკიდებთ.	160
ქრისტეს შორის ორთა ნებათა გამოჩინებაჲ	430
ქრისტეს შობითა ვისინებით ზეჲ კერპთაგან; სოფელ კვალად ქრისტეს	
11 შობითა მკელნი წესნი დღესს წაუღლთანი და შესწირიანი ეოკელინი-	
20 განჭრდეს და აქმნა ეოკელინი სახალ	649
888	
ღვთად სრულად და კაცად სრულად თუ ვითარა აღვიარებთ ერთსა	
გაჲსა სიტყვისა ღვთისსა	325
ღვთისმეტყველებად ზესაა ღმერთ - მთავრობითისა არსებისა	
ღვთის მტრებლებად ერთისაგან მამის ძმის შობისა და სულისა	
გამოსვლისა	2
ღვთის მტრებლებად სამწმიდისა გამოცნებისა	51
ღვთის მტრებლებათი სიტყვად	215
ღვთის მტრებლებათითა და ძილად მოქმედებითა სიტყვით, თუ	
118 ვითარ ვიტყვიო ნებასა	405
ღვთის მტრებლებისათვის	61
ღვთის-მეტყველებისა საიდუმლოჲ	51
ღვთის-მეტყველებისა და განგებულებებისათვის	101
ღვთის მტრებლებისა და განგებულებებისა განწყალებად და შეწყალებად	
შესჯადჲ მწყალებელთა ბუნებისა და გვამისა იგივეჲ თქმითა	412
ღვთის მტრებელისა სიტყვათა გარდამატველნი და მტრებებენ სო-	
მესნი, ვითარმედ კორცი იცვანად ღვთებად	171
ღვთის-მშობლად თუ რასათვის აღიარების წმიდა ქალწული	179
ღვთისა წელითა ზეკუბულისა უფლისა მიერ მოცემულთაში სისხლად	
თვისად მიცემისა და მტრებებაჲ წმებითა წმიდათა მოციქულთა	
და მახარებელთა და მამათა	532
ღვთისა წელითა ზეკუბული მისცა უფლისა მონაწილეთა საიდუმლოდ	549, 550
ღმერთ მამა კაცებრისა მოქმედებისა რომელსა შინა ვიცნობთ რწმანად	

სი დიდი ერთის ბუნების შეტყვევება ქრისტეს შორის	178
შეგვაო ორთა ბუნებათაგან ერთი ბუნებაჲ, რომელსა იტყვიან მწვა- ლებელნი, სიტყვის მიტემაჲ ამასწყდა.	177
შეერთებასა თუ ვითარ აღვიარებთ	164
შეერთებისა საღმრთოსა შემდგომად არა მისეული ღმერთი არსიჲ ღვთისა და არცა კაცი ლიტონი	87
შეერთებისა საღმრთოსა გამოინებაჲ,	129; 167; 175; 193; 196
შეერთებისა საღმრთოსა განმყოფელთაში სიტყვის გებაჲ	217
შეერთებისა საღმრთოსა საიდუმლოჲ	235
შეერთებისათვის საღმრთოსა	89; 150; 152
შეერთებულებაჲ უოკლად წმიდისა სამკვაშიკნებისა	7
შეწყება და შესრულება ერთისა შეწყალებულისა გვამისა	56
შეწყებისა საიდუმლოჲ უცხო	608
შეწყალებულებაჲ ორთა ბუნებათაგან ერთისა გვამისა სიტყვისა ღვთი- სა აღვიარების შემდგომად შეერთებისა	228
შეწყალებულებაჲ მოქმედებათა ერთმომქმედებად ქრისტეს ღვთისა თუ ვითარსა შობს გმობასა	309
შეწყალებულნი უოკლნი, რომელთაგანცა შეიწყალებეს — მათდაჲ მამარო დაისსნებისა	41
შეინცვალების შური და ღვინო წულითა ზაგებულნი საგურთხვეელსა ზედა არსებად კორცისა და სისსლისა ქრისტეს ღვთისა ჩვენისა	536
შემთხვევითნი განაშორებენ გვამს თანა მოსახუთა გვამთაგან	51
შემტყვევება საღმრთოსა შეერთებისათა სახელნი და გმობათაგან მათა რომელთაჲ მოხსენებაჲ	141
შემტყვევებნი და განმყოფელნი საღმრთოსა შეერთებისანი ეციცხვიან საღმრთოსა განგებულებასა	233
შესაერთებელისა, ესე იგი არს ეპისტოლე ზინონ კეისრისა შემწუნ- ებულნი მწვალებულნი	141
შესმენება მოქმედებისა ვითარა	292, 295, 29
შეურყენებად დაგვა ორთა ბუნებათა სიტყვისათა	102
შემწუნებისა და მწუნარებისა ქვედმდებარედ ვიტყვით უწინარეს ვნებისა სიტყვასა ღმერთისა ვითარცა კაცსა, განსწავლულნი მასარებულთა მიერ	347

შვიდთა საბტყელთა შინა ცისათა არიან შვიდნი ციომიღნი . . . 30

შვიდთა საიდუმლოთა წარმოჩინებაჲ . . . 541

შვიდნი საიდუმლონი თუ რომელნი არიან . . . 630

ძირაკაჳანელთაგან შერებებისათვის მწკალებელთასა მაროლმადიდებელთა
 ბით გარდქვეყაჲ სამ წმიდისა გლობისა არა დაკრტიცა . . . 491

ძირაკაჳანისა კრებისა კანონი მენუთუ წამებს ქრშმარიტებით განკორცვიელ
 ბასა სიტყვისასა . . . 73

ძირაკაჳანისა კრებამან ურგოთა იტვიით არა თუ ჟვარცმიგლად თქვა
 მწკალებელთებრ წმიდა სამებაჲ, არამედ სხვა გარად რადმე
 დააწესა გლობიჲ სამ წმიდა, რათა ზრს სისტორიან შერც-
 ხონ მწკალებელთა კრებაჲ . . . 489

ძირაკაჳანისა კრებისა იტვის ზედა სიტყვაჲ სამ წმიდასა-თვის
 ლობისა . . . 490

ძიშისა ქვემდებარედ გატყვიით სიტყვისა ლმერთსა შირველ კნებისა
 ვითარცა კარსა, განსწკლეულნი საღმრთოთა წერილთა მიერ . . . 350

ძობაჲ და გამოსვლაჲ ძინა და უოკლად წმიდასა სულისა უმსგავ-
 სოა არიან . . . 44

ჩვენებაჲ უთავოთაში ჩვენ მიერ თუ ვითარ დაარღვიან საღმრთოძინ კი-
 რილე ბოროტი იტვი მათი, რომელნიცა სიტყვიათა მით ნე-
 ტარისა მამისათა, ცალისი მწამებულნი მახნი, წინა აღმიდგები-
 ან ჩვენ . . . 253

ჩვენებაჲ უთავოთაში ჩვენ მიერ ვითარმედ გავმისათვის თქვა, და არა
 ბუნებისათვის საღმრთოძინ კირილე ვითარმედ ერთი არს
 ბუნება განხორცვიელბულისა სიტყვისა . . . 254

ჩვენებაჲ ჩვენ მარ უთავოთა სიტყვითა განვე წმიდისა კირილესთა,
 თუ ვითარ დაარღვივის ბოროტი იგი იტვი მათი, რომელიჲ მოა-
 ქესთ ჩვენდა — ერთი არსო ბუნება განკორცვიელბულისა სიტყვისა . . . 255

ჩვენებაჲ უთავოთაში იართა. ბუნებათა მტრისტესთა წამებითა წმიდათა
 მამათათა . . . 285

ჩვენებაჲ უთავოთაში წმიდასა კირილეს მიერ თქმულთა, ვითარმედ
 წარწერიით დაბტკიცა იარი ბუნება სიტყვისა ჯვთისა განკორცვიელ
 ბულისა . . . 286

ჩვენებაჲ სიტყუებითა წმიდათა მამათათა, ვითარმედ ორი მოქმედ-
 ბაჲ არს ქრისტეს შორის 305

ჩვენებაჲ წამებითა საღმრთოთა წერილთათა, ვითარმედ ორი მოქმე-
 დებაჲ არს ქრისტეს შორის 327

ჩვენებაჲ უთაუოთაჲ დიდითა ტამოძიებითა ჩვენ კეთილ-მსახურთაგან,
 ვითარმედ არა ერთი არს მოქმედება ქრისტესი, და დაზღვე-
 ვაჲ ბოროტისა წმასწილებისა მათისა 329, 330

ჩვენებაჲ ლაზარეს მიმართ ხუთ მკერ ვითარმედ ორი ნება არს
 ქრისტეს შორის . . . . . 447—449

ჩვენ მიერ შეწირული საღმრთო საიდუმლოჲ ღვინითა და წყლითა
 არა რაჲ სხვა არს, გარნა რომელი იგი გარდამოხდა ბერდითა
 საუთულოჲ სისხლი და წყალი 553, 554

ს

ცაჲ სიუერისა სასივდ გარე მორტიქმულ არს უოკელთა 32

ცაჲ უმკვირცხლეს რბის ცხობილთაგან, რომლითაც თანა იტანს მით 33
 ცეცხლი არს ნათელი 36

ცთომინი რაძელნი ჰქონან საკუთრად კვლევისაჲსა სამესთასა . . . . . 654—683

ცთომიჲ ანკელოსთა იქმნა თუით მთელბეღობითა მათითა 22

ცთომიჲ ნებაჲს კაცობრდუმან შემოიყვანა შორის კაცთა 439

ცთომისა სამესთასა მოსსჩებაჲ . . . . . 492—494

ცილის-მწამებულთა ნეტარისა ათანასისთა, და წმიდისა კირილესთა
 უთაუოთაჲ სიტყვისა გებაჲ 246

ცისათვის 26

ცნობა ორთა ბუნებათა ქრისტესთა სიტყუითა, წმიდისა გრიგორი
 ნოსელისათა, ხოლო ორთა მოქმედებათა მისთა-სიტყუითა სეტარი-
 სა კასილისათა 304

ცნობილ იქმნების უოკელთა მიერ, რაჲმს ჰნობობრდუ თითოუკელისა
 პირისა მიმართ სამებასა-განისა ვიტყოდეთ რა — ღმერთი თუ
 რომლისა პირისა მიმართ არს 478

ცნობი და მარლიი საღმრთოსა საიდუმლოსა პურისა შინა თუ რაჲსა
 ღანიშნავს 52

ცნადად გამოაჩინებენ სეტარნი მამანი ორთა ბუნებათა ქრისტესთა 444

ცხადად გუჩუენებს წიგნი ღაზარეს, ვითარმედ იყო სომეხთა შორის ცხებაჲ უკანასკნელი, რომელ არს საიდუმლოჲ მუჟიადე. და აღიღეს იგი მტყუარ-მოდგართა სომეხთას. 624, 627
 ცხოველთა სხეულნი ბაღდათაგან შემტვიცნებანი. 41

დ.

მსლნი ბუნებითნი მრჩობლნი იცნაბებიან სიტყვის ღვთისა შორის. 450
 მუ არს არს და არცა სული მიხეს და დასაბამ ღვთაებისა. 44
 მუ და სიტყვა ღვთისა არს მამისაგან, ვითარცა შარავანდი მზისაგან. 209
 ძველი ჰასეჟი აღასრულა უფალმან მოწაფეთა თანა წმიდასა მას სერობასა. 507
 ძველი ჰასეჟი აღასრულა რა უფალმან წესისაებრ ზედგომით და მეთა განაჭარკა ეოველიჲ წესი ძველისა სჯულისა და იწყო ახლისა მადლისა საიდუმლოთა დაწეებაჲ. 51
 ძველისა ჰასეჟისა ვითარებაჲ. 506
 ძველისა სჯულისა წესი ეოველი აღასრულა უფალმან. 508
 ძველისა და ახლისა ჰასეჟისა საიდუმლონი ორნივე აღასრულა უფალმან წმიდასა მას სერობასა. 509, 510
 ძველსა შინა უცომელსა არავისგან სახელ ედებოდა ჰურ. 511
 ძველსა ზადიკსა სჭამდეს რა ებრაელი, სჯულისაებრ არა იმეკდეს ღვინოსა. 516
 ძისა და სიტყვისა ღვთისა, რომელ არს ერთი გვამი სამუბისაგან, თუ ვითარ აღიარების ორი შობაჲ. 246
 ძრვაჲ ცისა და ცთომილთა წინა უკმოჲ არს ურთიერასა. 31

ე.

წადიერებაჲ და ნებებაჲ თუ ვითარ არს გორიერთა და მტრძინებულთა სახეთა შინა. 428
 წამებითა საღმრთოთა წერილთათა დამტკიცებაჲ, ვითარმედ უწინა რეს ვნებისა არა იყო უსრწუნელ გორცი სიტყვისა. 340
 წამებითა საუფლოთა სიტყვათათა დამტკიცებაჲ ორთა მოჭმედებათა ჭრისტესთა. 326
 წამებითა საღმრთოთა წერილთათა ორთა ნებათა ჭრისტესთა გამეზინებაჲ. 441

წამებია წმიდათა მოციქულთა და მამათა დამტკიცებამ, კითარმედ
ჰური იუდა, და არს უცხოელად, რომელი მისცა უჯალმან მოცი-
ქულთა. 525

წამებია წმიდისა მოციქულისა იოანეს ცამოცხადებისათა დამტკიცებ-
ბამ, კითარმედ არს აწვე თითოეულსა სულსა ზედა სასჯელი
სამხელად, და მერმელა შემდგომად აღდგომისა გავმოსას არს
სასჯელი მეტრე. 592

წამებია წმიდათა მამათათა დამტკიცებამ, კითარმედ აწვე არს სულ-
თაჲსი მართალთა ცხოვრებამ საუკუნო და მარადის უსა-
ქრისტესთანა 594—599

წამებია წმიდათა მამათათა დამტკიცებამ, კითარმედ აწვე არს სულ-
თაჲსი დიკსებისაგერ მათისა მიგებამ სასჯელისა — გეორგიან-
თა, ანუ თუ პატრიოთა 598, 599

წამებია წმიდათა მამათათა დამტკიცებამ, კითარმედ აწვე არს სულ-
თაჲსი, კორცთაგან განსრულთა — სასჯელი და სატანჯული
საუკუნო 600

წამებია წმიდათა მამათათა დამტკიცებამ, კითარმედ არს მიღებამ
სასჯელი არს მიგებამ თითოეულსა კაცსა ზედა. 601

წამებია წმიდათა მამათათა დამტკიცებამ, კითარმედ აწვე არს
სულთათვის ცოდავლთასა სატანჯული საუკუნო; ხოლცა
მართალთათვის ცხოვრება საუკუნო 502

წამებია ღვთისე მეტყველისა გრიგორის სიტყუათათა დამტკიცებამ
კითარმედ სხვა არს დღესასწაული კორციელად მოზისა ქრი-
სტესი და სხვა არს დღესასწაული იორდანეს შინა ნათლის-
ღებისა. 614, 619

წამებია საღმრთოთა წერდელთათა დამტკიცებამ, კითარმედ თუვისა
მარტისა; დღესა 25 იქმნა სარება გარდილის მიერ მარიაშის
მიმართ უკულად წმიდისა ქალწულისა, და თუვისა დეკემბრისა
25. შვა წმიდამან ქალწულმან ემბანული. 647

წამებია სიტყუათა ოსელისათა განმარტებამ კითარმედ ანუ თუ
ხეცდთა მოსივნა სიტყუამან გორცნა, ანუ თუ უკვლათურთა სა-
ოცარ არს განკაცებამ სიტყუისა 105

წააღებთათა სიტყვათა სიუნჯისათა განმარტებამ, ვითარმედ არათანა არს ჩვენად არს კორცი სიტყვისა.	106
წინადადებამ და დარღვევამ იჭრის მათისა, რომელთა მოაქვსთ მატალითი კაცისა უღკლავითურთ მსგავსებად ქრისტეს ზედა.	268—270
წინადადებამ, რომელსა ორთვას ბუნებათა ერთსა იტყვიან ჰქმნებას ბუნებასა ქრისტესსა.	272
წინადადებამ ლახარეს მიხარა და გამოხარებამ ვითარმედ თრინებამ არს ქრისტეს შორის.	442, 443
წინადადებამ მათდამი, რომელნიცა მსებებლობითა ძალსა გამოიხრად იტყვიან, და გამოხარებამ ორთა ნებათა ქრისტესათა.	445
წინადადებამ თუ ვითარ ჰქონ არს კეთილ-მსახურთაგან სიტყვის ტებამ უთავოთა.	117
წინადადებამ არს ივოკობისა ბუნებისა და გვამისა.	126—128
წინა დადებამ სიტყვებითა სიღმროითა წერილთაგან, ვითარმედ ღმერთი არს სრული და კაცი სრული შემდგომად შეერთებისა სიტყვად ღმერთი.	134
წინადადებამ უთავოთაში ჩვენ მიერ, ვითარმედ ნაცვლად გვამის ეგმიან სასული ბუნებასა სახატრულმან კირილე სუჟარსონის მიმართსა შინა ეპისტოლესა, რომელი მოაქვსთ წინა დამდებამ ჩვენდა მწკლაველთა.	283
წინადადებამ ვითარმედ ბუნებამ არს არს უძოქმედო.	293
წინადადებამ ვითარმედ ორთა ბუნებათაგან ერთ ბუნებად შეზავებულებამ ქრისტესი თუ ვითარსა შობს გმობასა.	313
წინა დადებამ მსაღვთითა, რამეთუ არს ერთი მოქმედებამ, ათქმის ქრისტესა.	320
წინადადებამ კეთილმსახურთაში უმეცრებით მტყუველთა არს კოფისა აწვე სასკელისა დიდებისა და დამტკიცებამ პატრიქისა სულთსა, ვითარმედ აწვე არს სასკელი და გვირგვინი და პატრიქი დირსთა მებრ საქმეთა თვისთა.	590
წინადადებისა ქალწულისაგან გამოიქმეღესა შობასა ზედა სიტყვისასა სიტყვად.	342
წინადადებამ არს დავათებისა მამამ, რომელ არს დასახამ და მიხეც, განბარა და დაბითა მისი და სულისა უღკლავად წმიდისა.	44

301

3.

სეშარტუბან შეიპყრა და სასრუ და ათქმია მას სწორნი. 481

სეშარტუბით განგებულად თუ ვითარ აღიარებთ სიტყვას ღმერთისა. 343

სეშარტუბითა მოძღვრებათა საღმრთოსა გირიჭესთ თუ ვითარ ცილის მწამებულ კქმეზიანი უთავონი. 254

სეშარტუბის მოყვარენი მამანი სომეხთანი თუ ვითარ აღიარებდეს ჭრისტეს შორის ორთა ნებათა, ორთა მოქმედებათა, ორთა გონებათა და ორთა მსლთა. 415

სეშარტუბის მოყვარენი მამანი სომეხთანი თუ ვითარ დაამტკიცებენ საღმრთოთა საიდუმლოთა ღვინითა და წყლითა. 546

ჭირისა და იწროებისა ქვემდებარედ ვიტყვით სიტყვას ღმერთისა შირველ ვნებისა, ვითარცა კაცსა, განსწავლულნი საღმრთოთა წერილთა მიერ. 349

ბინჯი და ღვინო
ბ.

ხალკიდონს შეკრებულსა წმიდასა მსოფლიოსა კრებასა განიკრებთ, მწკალებელთა, ვითარმედ არა განუწყსებეს წყალი განზაგებად საღმრთოსა შინა სასმელსა, შირველ არამედ კრებისამდრ მღა შემდგომად ვიცით ყოველია ჭრისტიანეთა შორის. 569

შატად ღვთისად დაიბადნეს ანგელოსნი 8

ხატად ღვთისად ათქმიათ უოველნი სიტყვიერნი 10

ხატითა პერიფრასისათა გამოგანიებთ ორთა მოქმედებათა ჭრისტესთა ერთსა შინა ღმერთ მამაგებობასა მოქმედებასა ჭრისტესსა 392

ხილულინი და უხილვნი ბუნებანი შეიქმნეს ყოველინივე ღვთისა მიერ 23

ხუტენს სომეხთა ერთბუნებანთანი მისსლანიითა მსხვერპლითა შირუტყვითა მღვდელადობენ 640

ხუტისა ვისმე თანა ერთ ბუნებანისა სიტყვის ყოფიამ ჩემთ 192

ხრწნადად უციობელთა კებათაგან კორცთა საუფლოთა უარ-ჰყოფ და სასრუ მოძღვრებისაებრ იუღანე ჭლაკარნასელისა 331

კელისდასსმაჲ ეპისკოპოსთა სომესთასა წამებს ჭეშმარიტებით განხორციელებასა სიტყვისასა	72
კორცთა საუფლოთა შეერთებისა სიადუშლოსა გამოთქმაჲ რაოდენ ემღო მოგანებასა სვენსა	264
კორცთა საუფლოთა სიტყვისათა თუ ვითარ აღვიარებთ კეთილ მსასურნი	343
კორცი საუფლოჲ ვითარითა გვართა შეერთებულ არს ღვთაებისა თანა	169
კორცი სიტყვისა ჰირველ ვნებისა კიცით განუიწუნელად, და არ უსრწუნელად	354
კორცა კაცისა არ იტყვის გვამად, არამედ გვამოვნად	56
კორცნი საღმრთონი გვამსა შინა სიტყვისასა უოფისა შოძებულნი ითქვიან ზეკამოვნად	57

ჴ.

ჴვარცხად დამწიკობულნი კელთანი და მას ჴედა დამდებულნი უსრწი- ლისა სიადუშლოსა, რომელ არს კორცი სიტყვისა — ჴვარცხ არს რათა შევისებდეთ საღმრთოსა მას მარგალიტსა თუალოთ და ბა- გეთა და შებღსა	533
ჴვარცხსა და საეუდილსა თუ ვითარ კიტყვით სიტყვისა ღვთისად	236
ჴვარცხისა დართვად სამწმიდასა შინა გალობასა მყოფსესა ჰირსა შეიყვანს შორის საღმრთოსა სამგამოვნებისა	475, 483
ჴვარცხისა სამ წმიდასა შინა გალობასა დართვითა უთავოთა გამო- ვჩინებთ წმიდასა სამებისა ჴვარცხისა მეტყველად	484
ჴვარცხისა მგალობულთა სამ წმიდასა შინა გალობასა უოკლად წმი- დისა სულთა ჴვარცხისა მეტყველად გამოვჩინებთ	485, 491
ჴვარცხულად და მომკვდრად კორციითა აღვიარების სიტყვაჲ ღვთისა	235

აკველოვნად თქვა ღმრთუ განსწიება გარდაქმოსრულთა გვერდისკან
საღმრთოსა საღმრთოთა მათი მდინარეთაჲ რამეთუ ორობაჲ იყო

გამომთქმელი მზა-მეტყველებისა ძღვნის-მრთმელობს წიგნსა ამას ერმათა აღმოსავლისა წმიდისა ეკკლესიისათა.

რა მრავლისა წლისანი არიან ბრძენნი, არცა მოსუცებულთა უწუიან. ¹⁾ სსსჟღობ, » ¹⁾ იტყუის იობ. არა მრავლისა წლისა მჭონებელი, უოთვის ვინმე გულის-სმის მყოფელი, მის შორის დაშვიდრებულისა სიბრძნისა მიერ არ შესმენილ არს არ შეწუნარებად იგი თანა მოყამეთა თჯსთაჯან; რამეთუ სიბრძნე არა თანა ვაღს ასაკსა თანა კაცისასა, და არა სდა ვინ განრჩეულ იქმნა სიბრძნის მოუწარეთა შორის მრავალთა წელთა შინა მყოფთაჯან ჭაბუკნი. «მოუწარე სიბრძნისა სრულისა მოშიში არს ღუთისა, » ²⁾ ვითარცა თქუა სოლომონ; სოლო გარეშენიცა ეგრეთვე განსაზღვრებენ მეტრეწილნი, ვითარმედ «სიბრძნის მოუწარება არსო წურთაჲ სიკუდილისა. » დანიილ ჭაბუკა იყო, ოდეს იგი სუსანსა წარმოადგა მოსუცებულთაჯან ისრაელთასა ბოროტსა მას სს-მსჯავროსა დაშჯად ქრწყანასა შინა ქაღდაქს, რომელსა უსაჟა სულისა მიერ წმიდისა დანიილმან, ³⁾ არ-მჭონებულმან მრავალთა წელთამან, მოსუცებულთა მიმართ ცრუთა. სიბრძნისა მეციებელი მოიგებს სიბრძნესა,

¹⁾ იობ 32—9.

²⁾ იგაგი 1—7.

³⁾ დანიილ 13—45.

კითარცა შული საყურელი მამისა მიერ შეუწარებასა, და ესე აღმადლის სადამე სიბრძნემან შორის სსხათა, კითარცა იტყუჱ წირაჱ — «სიბრძნემან ძენი თვისნი აღმადლნა, და შეუწევის მეძიებულთა მისთა». ¹⁾ სოლო რაჲ არს შეუწენაჲ, ანუ თუ აღმადლება სიბრძნისა მიერ მოყვარეთა თჱსთა, ამას სადამე განგვიმარტებს ჩუჱნ თანა მსრახსჱწლი ღმთისა მისე მესუთესა წიგნსა შინა თჱსსა, კითარ იგი შემდგომად მისსა ესევე თჱჱჱჱ დაჯით, და შემდგომად დაჯითისსა ძემან მისმან სოლომონ. სოლო ვთჱჱჱჱ კითარ მედ — რაჲ არს განმარტებაჲ ამისი მისეს მიერ ღმთის მხილველისა, ჳ კამოკიბით; სოლო მეძიებულნი კუბობთ მისეს განცსა მას ღმთისასა, მეტყუჱწლსა, «დაცვად მცნებათა მათ და ყოფად ამისა, რამეთუ ესე არს სიბრძნე და მეცნიერება თჱჱწნდა». ²⁾ ესე არს აღმადლებაჲ სიბრძნისა მიერ ძეთა თჱსთა, რამეთუ შეუწევის მათ დაცვად ბრძანებათა და მცნებათა ღმთისათა; და რაჱმას დაიცუნეს ვინმე მცნებანი და ყუნეს იგინი შიშითა უფლისათა, მასინ სადამე დაიმკვდრა მის შორის სიბრძნემან. სოლო თუ რაჲ არს სიბრძნე, ვინ უწყის განთავანმან აღაგნი მისნი, რომელთაგანცა შეცულო იყოს სადამე და ვარე შეუწირილ ქმნილთაგან სიტყუარითა, რამეთუ თჱნიერ ესე კითართა არა რაჲ უწყით; ვარნა სოლომონ სიბრძნეთავე შინა თჱსთა გასწავებს ჩუჱნ: «ბრწყინვალე და დაუჱწნობელ არს სიბრძნე და ადვილ იხილევბის მოყვარეთაგან მისთა და კუბობის მეძიებულთა მისთა». ³⁾ სოლო უკეთუ დაუჱწნობელ არს უკუდავი სადამე არს; სოლო უკეთუ უკუდავ არს და ბრწყინვალე ყოველნი უკუჱ გონებანი მის მიერ შეიქმნეს სადამე და სატად მისა დახატესძცა ყოველნივე ესე გონებანი; სოლო უკეთუ ესრეთ არს სიბრძნე, არცა ამის სოფლისგანი რაჲმე არს; სოლო ჳდაგებად მისა მოავლანეს სადმერთანი მორციქულნი, «რათა არა ცალიერ იყოს ჳჱზარი იგი ჳრისტესი». ⁴⁾ სსხათა სადამე არს სიბრძნე, რომლისა წინაშე სიცოფე არს სიბრძნენი ამის სოფლისანი; სოლო იგი რაჲ შევიუწაროთ — არა ცალიერ ვაქმნეთ, არამედ გონება მისი დაემკვდროს ჩუჱნ შორის, და ვაქმნეთ ძე მადლის, და დიდ იყოს ჩუჱნდა მომართ იგი, კითარცა თჱჱჱჱ სოლომონ: «და ვისილე ესე სიბრძნე მისეს ჳჱწმე და დიდ არს ჩემდა მომართ». ⁵⁾ ვინმე არს, რომ-

1) წირაჱ 4—12.

2) სჯული 4—6.

3) სიბრძნე 6—12.

4) კორინთელთა 1—17.

5) ეკლესიასტე 9—13.

მელმან ისილა სიბრძნე არსებითა თუსითა მსესა ქუჭუჭე, გარნა არავინ სა-
და იპოას ესე ვითარი კაცი; სოლო განვიხილოთ ესე ტევილით მოუჭა-
რებით, ვითარმედ თუ რაჲ არს, რომელი ისილა სიბრძნე იგი ვინმე თუ
სადამე მსესა ქუჭუჭე, რომლისა ზგამოუძიებელ არიან განვითარების მისნი
და გამოუკუთლებელ გზანი მისნი, ¹⁾ ესე იგი არს ანუ თუ სულამ ჩუჭნ შო-
რის მისი შემდგომად შემოსისა სატისა ჩუჭნისა მიერ, ანუ დამკვდრება
მისი ჩუჭნ მიერ, რამეთუ ადვილ გუჭზოების იგი, რომელნიცა კეძიებთ
მას. ვიტყუ უგუჭ კუჭლად — არა წელთა. სიმრავლემან იცის კაცთა შორის
დამკვდრებაჲ სიბრძნისა, არცა ჭზბუენი, რომელთა შეიუჭარეს სიბრძნე, წელ-
თა არა სიმრავლისთუხ სიუღან იგინი სიბრძნეს; სუ ვინ ჭგონებთ, რა-
მელიცა ზემო დამიტკიცებეს წამებითა საღმრთოთა წერილთათა, არამედ ზო-
გად განუყოფს უოკელთა გონებაჲ სიბრძნისა სიტყუერ მოკუდავისა გვა-
მითა, და ესე განუოფანი გუღის-კმის უოფისანი ჩუჭნ შორის ვპოოთ
წუღილად კუბიტოლესა შინა ზუღესსა 1 კორინთელთა მამართს თავსა
12, და რიტხუთა 7, 8, 9, 10, 11. სოლო თუ ვითარ აქებს სიბრძნე
თავსა თუსსა, კის საუოფელ არს მისდა ქებისა სიტყუა იგი და არად სა-
კის არს ჩემთა განჭრტომაჲ სიტყუათა, რამეთუ თუთ აქო მან თავი თუ-
სი ზირაქის მიერ, თავსა 24 და კუჭლად თავსა მისუე წიგნისასა 25;
ესე მოვიგოთ, მისნო, და ესე შევიუჭროთ. სოლო უკეთუ მკითხუთ მე,
ვითარმედ ვითარ ძალ-გვიც ესე მოგებად, მე გაუწუო თქუჭნ, რამეთუ
ფრინად ადვილ მოგებად არს კაცთა მიერ, ვითარ იგი ჩუჭნ ქართუელთა
შორის დიდმან ღუთის მტუჭუჭლიან და სიბრძნის მოუჭარემან იოანემან
თქუა ზეტრიწის: «მეძიებელთა ეპოების მათ ღმერთი მისგან შეჭმნულ-
თა რომელთადა დასისა ²⁾, სოლო თუნიერ სწავლისა არ ძალგუც ზოგნად
სიბრძნე, სოლო სწავლას სიბრძნისა ძიებისასა ორ სასუდ ვინობთ: პირ-
ველად ვიდრე მე სწავლიათ და მეცნიერებითა საღმრთოთა წერილთათა, სო-
ლო მეორედ უმჯობეს და უადრეს ამისა, ვითარმედ სათნოებათა სიმდიდ-
რითა განვისწავლებით ფრინად, დაღათუ უსწავლელნი და უმეტარნი ვიუე-
ნითობა, რამეთუ, უკეთუ საკსებით მოვიგოთ სათნოებათა სიმდიდრენი,
გარდამოკალს ჩუჭნ ზუდა მადლი გონებისა ქრისტესისა და აღგუკსებს
სიბრძნითა, რომელიცა ჩუჭნთანა დაადგრეს უკუნისამდე.

კუჭლად ვიტყუ თქუენდამი, მერო კეკლესიისანო, შეუკრებაჲ თანა გავტ

¹⁾ რომელიცა 11—34.

²⁾ იოანე ზეტრიწისა ფილოსოფოსისა სუთ ზუნლოთ დასდებულთაგან.

კითარცა შული საყუარელი მამისა მიერ შეუქარებასა, და ესე აღმადლის სადამე სიბრძნეჲს შორის სსუათა, კითარცა იტყუხ ზირაქ — სიბრძნე-მან ძენი თვისნი აღმადლენა, და შეუქარის მეძიებულთა მისთა. 1) სოლო რაჲ არს შეუქარა, ანუ თუ აძლელბა სიბრძნისა მიერ მოყვარეთა თვსთა, ამას სადამე განგვიმარტებს ჩუქნ თანა შერასხუქლი ღუთისა მოსე მესუთესა წიგნსა შინა თვსთა, კითარ იგი შემდგომად მისთა ესევე თქუაჲ დავით, და შემდგომად დავითისსა ძემან მისმან სოლომონ. სოლო ვთქუათ კითარ მედ — რაჲ არს განმარტებაჲ ამისი მოსეს მიერ ღუთის მსილველისა, ჳ კა-მოკიმიოთ; სოლო მეძიებულნი გზოებთ მოსეს კაცსა მას ღუთისასა, მეტუქნლსა, «დაცვად მცნებათა მათ და ყოფად ამისა, რამეთუ ესე არს სიბრძნე და მეცნიერება თქუქნდა.» 2) ესე არს აძლელბაჲ სიბრძნისა მიერ მეთა თვსთა, რამეთუ შეუქარის მათ დაცვად ბრძანებათა და მცნებათა ღუთისათა; და რაჲმს დაიცუენეს ვინმე მცნებანი და ყუენეს იგინი შიშითა უფლისათა, მამინ სადამე დაიმყდრა მის შორის სიბრძნემან. სოლო თუ რაჲ არს სიბრძნე, ვინ უწყის კაცთაგანმან აღაგნი მისნი, რომელთაგანცა შეტულ იყოს სადამე და გარე შეუქარილ ქმილითაგან სიტყუერობა, რამეთუ თანიერ ესე კითართა არა რაჲ უწყით; გარნა სოლომონ სიბრძნეთაჲე შინა თვსთა გუასწყაგებს ჩუქნ: «ბრწყინვალე და დაუქნობელ არს სიბრძნე და ადვილ ისილვების მოყვარეთაგან მისთა და ეზოების მეძიებულთა მისთა.» 3) სოლო უკეთუ დაუქნობელ არს უქუდავი სადამე არს; სოლო უკეთუ უქუდავ არს და ბრწყინვალე ყოველნი უქუქნ გონებანი მის მიერ შეიქმნეს სადამე და სატად მისა დახატენსცა ყოველნივე ესე გონებანი; სოლო უკეთუ ესრეთ არს სიბრძნე, არცა ამის სოფლისგანი რაჲმე არს; სოლო ქდაცვად მისა მოივლისინეს საღმრთონი მოციქულნი, «რათა არა ცალიერ იყოს ჳუქარი იგი ქრისტესი.» 4) სსუაჲ სადამე არს სიბრძნე, რომლისა წინაშე სიცოფე არს სიბრძნენი ამის სოფლისანი; სოლო იგი რაჲ შევიყუართ — არა ცალიერ ვიქმნეთ, არამედ გონება მისი დაემყდროს ჩუქნ შორის, და ვიქმნეთ ძე მადლის, და დიდ იყოს ჩუქნდა მომართ იგი, კითარცა თქუა სოლომონ: «და ვისილე ესე სიბრძნე მისესა ქქუქუ და დიდ არს ჩემდა მომართ.» 5) ვინმე არს, რომ-

1) ზირაქ 4—12.

2) სჯული 4—6.

3) სიბრძნე 6—12.

4) კორინთელთა 1—17.

5) ეფლესიასტე 9—13.

მელმან ისილა სიბრძნე არსებითა თუხითა მზესა ქქქქქე, გარნა არავინ სა-
და იპოოს ესე ვითარი კაცი; ხოლო განვიხილოთ ესე ტკივილთ მოუწყა-
რებით, ვითარმედ თუ რაჲ არს, რომელი ისილა სიბრძნე იგი ვინმე თუ
სადამე მზესა ქქქქქე, რომლისა «გამოუძიებელ არიან განკითხუნი მისნი
და გამოუგწილად გზანი მისნი», 1) ესე იგი არს ანუ თუ სულად ჩქქქ შო-
რის მისი შემდგომად შემოსისა ხატისა ჩქქქისა მიერ, ანუ დამკვდრება
მისი ჩქქქ მიერ, რამეთუ ადვილ გუქქზობის იგი, რომელნიცა ეძიებთ
მას. ვიტყუ უგუქქ კუქქლად — არა წელთა. სიმრავლემან იცის კაცთა შორის
დამკვდრებაჲ სიბრძნისა, არცა უბუქნი, რომელთა შეიუქრეს სიბრძნე, წელ-
თა არა სიმრავლისთუხ სმულან იგინი სიბრძნესა; ნუ ვინ უტონებთ, რომ
მელიცა სემო დამიტკიცებეს წამებითა საღმრთოთა წერილთათა, არამედ ზო-
გად განუყოფს ყოველთა გონებაჲ სიბრძნისა სიტყუერ მოკუქდავისა გვამ-
ითა, და ესე განუოფანი გულის-კისი ვოფისანი ჩქქქ შორის ვპოოთ
წუქლილად ეპისტოლესა შინა ზველესსა 1 კორინთელთა მიმართთა თავსა
12, და რიცხუთა 7, 8, 9, 10, 11. ხოლო თუ ვითარ უქქეს სიბრძნე
თავსა თუხსა, ვისა სყოფელ არს მასდა უქქისა სიტყუა იგი და არად სა-
კმარ არს ჩემთა განუქრდამაჲ სიტყუათა, რამეთუ თუთ აქო მან თავი თუ-
სი ზირაქის მიერ, თავსა 24 და კუქლად თავსა მასვე წიგნისასა 25,
ესე მოვიგოთ, ძმანო, და ესე შეეუქროთ. ხოლო უვეთუ მეთხუთ მე,
ვითარმედ ვითარ ძალ-გვიც ესე მოგებდა, მე გაუწუო თქქქ, რამეთუ
ფრინად ადვილ მოგებდა არს კაცთა მიერ, ვითარ იგი ჩქქქ ქართულთა
შორის დიდმან დუქთის მეტუქქლმან და სიბრძნის მოუქრემან იოანემან
თქქუ ზეტრიწმან: «მეიძებელთა ეპოებისა მათ დემერთი მისგან შექქნულ-
თა რომელთაცა დასისა» 2), ხოლო თუნიერ სწავლისა არ ძალგუქ ზოგნად
სიბრძნე, ხოლო სწავლასა სიბრძნისა მიუბისასა ორ სასუქ ვიცნობთ: ზირ-
ველად ვადრე მე სწავლითა და მეცნიერებითა საღმრთოთა წერილთათა, ხო-
ლო მეორედ უიჭობეს და უადრეს ამისა, ვითარმედ სათნოებათა სიმდიდ-
რითა განუისწავლებით ფრინად, დაღათუ უსწავლელნი და უმეცარნი ვივე-
ნითიცა, რამეთუ, უვეთუ საკსებით მოვიგოთ სათნოებათა სიმდიდრენი,
გარდამოკლეს ჩქქქ სუქა მადლი გონებისა ქრისტესისა და აღკვასუბეს
სიბრძნითა, რომელიცა ჩქქქთანა დაადგრეს უკუნისამდე.

კუქლად ვიტყუ თქქქნდამი, მქნო ეკუქესიანისა, შეუქრებაჲ თანა გაცთ

1) რომელთა 11—31.

2) იოანე ზეტრიწისა ფილოსოფოსისა ნეთ მუქლთა დასდებულთაგან.

წერილთა, რამეთუ არს უსიტყვე სადაჲ ცხოვრებად შეიქმნენით, რაჲ დასა-
უენებელ არს სათნოებისა სიმიდიდრეთა წერილთა მეცნიერებაჲ; ხოლო და-
მაკლებს აჭა ჟამი ფრიადისა მიერ ურვისა, რომელი მჭქს თქმწინთჲს, რო-
მელთაც არს საწადელ და გულის სათქმელ გინსთ სეგვამ სიტყვიერისა
ამას სამოთხესა, რომელსა შინა არიან წერილთა მრავალ ფერნი უგუდავნი
უჭავილთა სიმრავლენი; ხოლო ვიტყვი, ვითარმედ იშვით არს უმეტარი წერი-
ლისა, რომელმანცა მოიგო სიბრძნე, უკეთუ არს სრულთა სიწმიდით,
გუჰამისათა დაიმკვდრას სასელი ძეობისა სიბრძნისა მიმართ. ისმინეთ, გუ-
თილ მსახურნო, მიზეზი შრომისა ჩემისა, რომელმან ვიმუშაკე თქმწინთჲს
სამოთხე ესე სიტყვიერი და დაენერგენ ამას შინა ნერგნი საღმრთოთა ბეჭ-
ლისა აღთქმისა და ახლისა მადლისა წერილთა სიტყუათაგანნი, და ნე-
ტარათ მამათა ღმრთის მეტყუწლებითთა წერილთა მცირედნი ყუჭავილნი,
და დაჯდეჲ ფასისა საცავსა გონებათა თქმწინთასა. თქმწინ, ვითარცა ძეთა
სიბრძნისათა, ვითარცა მწუფილი ორი მიილეთ მსგავსად მამისა თქმწინი-
სა. ვიხილე მე წიგნი სომეხთაგანთა მოძღვართანი ოძნელისა იოანესი
და ტარონელისა შავლესი, და სიუნელისა სტეფანესი, და გოშიკ ვანაკ-
ნელისა, და გარდანისა, და სერგისა, და მსტორცისა, და ოროტნელისა
იოანესი, და ტათეკელისა გრიგორისა, და კესარიელისა გრიგორისი, და
ჭაუკელისა ლაზარესი, და ანკელისა იაკობისი. ამთგანისა რომელთასამე
სრულიად წერილსა მიუკითხვიე, ხოლო რომელთასამე სიტყუათა წერილ-
თაგანსა, გარნა უოკელთაჲ საკსეთა გმობითა, ამისთჲსცა ფრიად იწულა
გული ჩემი და «შურმან სასლისა ღმრთისამან შემკვამ მე»¹⁾ ვიწუე მერს
წინა განწყობად ზემო თქმულთა ამთ მწკალბეულთა, რომელთაცა პირმწლ
ჩემსა მრავალთა წელთა უწინარეს უოფილნი მოსაყდრენი ჩუწნნი მამათ-
მთავარნი სრულიად საქართველთაგანი, საღმრთოჲ კირიონ და სანატრელი
ზრსენი მადლითა ეოკლად წმიდისა სულისათა წინა აღუდგეს თანა მოყამე-
თა მათ თჲსთა მწკალბეულთა სომეხთა ერთ-ბუნებინათა, ხოლო უკეთუ
გნებაჲს ცნობის, დაუშკერ ანუ თუ არა წიგნსა ამას ზედა, უწეის მხოლო-
მან მან სიბრძნემან.

შემეწოდა მე ფილიპე სუცესი სომეხთა გვარისაგანი თარგმანებითა
სომეხთა წერილთათა; ხოლო ლათინთა წერილთა თარგმანებასა ზედა

¹⁾ ფსალმონი 68—9.

— იოანე კინმე სუტკეს მონაზონი ღათინთაგანი, რამეთუ იე ჭართულის ენი-
სა კიდე სსუჯა არა რაჲ უწუოდი ენაჲ, გარნა მსოლოდ წიგნი ოდენ სო-
მესთა უწუოდი და იგიცა ფრიად მტირედ და მოკლედ.

ხოლო მალე მწერლობის მიერ დაჰურა ზემთანა მისაილ, დიაკონი
ზემი.

მიწეზი სასელის ამის წიგნისა, რომელ არს «მზა-მმტჰშლმზაჲ»,
ესე არს, ვითარმედ მომთხრობელიცა არს ამბავთა და სიტყვის მეტებელცა
წიგნი ესე «მზა მეტყუტლებაჲ» 1, 2, 3. შეკედით, რომელთაცა გნებაჲსთ,
სიტყურეს ამას სამოთხესა და უჭაჲილნი წერილთანი მოისუწნით, გარნა
ზემდა შენდობასა ჭყოფდეთ, სანატრელნო.

უკეთუ ღუთის მეტყუტლებისა, ანუ თუ განკებულებისა სარწმუნო-
ბითთა შინა სიტყუათა, ანუ თუ სასჯულთთა რათაჲე სიტყუათა ამას
წიგნისა შინა ზემსა აზოოს—თუ სადაჲე სიტყუაჲ, ანუ ლექსი, ანუ მარტუა-
ლი, რომელციცა წინააღიდეგმ იყოს კოსტანტინუპოლისა და იერუსალი-
მისა, და ალექსანდრიისა, და ანტიოქიისა და მოსკოვისა საღმრთოთა კე-
კელესითა, რომელთაცა ვიცნობთ აღმოსავალისა ერთად წმიდად კათალიკე
ეპკლესიად, — უარ მიუჯა იგი მე თუთ, ანტონის მთავარ ეპისკოპოსსა სრუ-
ლად საქართველოსსა, რამეთუ ვითარცა გაცსა უმეტრებით სადაჲე მით-
ქუამს იგი, და არა უარწმუნოებით.

პირველი წიგნი ესე «მზა-მმტჰშლმზაჲ» წინა-აღუდგების გმობათა
ნესტორისათა.

ხოლო წიგნი მეორე წარმოიტყვის ამბავთა ეფესოს და ხალკედონს
შეკრებულთა წმიდათა მსოფლიოთა კრებათა, და ვითარებასა მამინდელთა
მწვალებელთასა, და მის ეამისა კეთილ-მისსურთა იმპერატოართა და სანა-
ტრელთა მამათასა გაუწყებს ამბავთა და მოკლითა სიტყითა წინა-აღუდგე-
ბის ერთბუნებანთა, და გვანუენებს ეპისტოლესა წმიდისა ღეონ ეპის-
კოპოსისასა, და ეპისტოლისაგანთა სიტყუათა წმიდისა ფლავიანე ასლისა
ჭრომისა მთავარ ეპისკოპოსისათა.

ხოლო წიგნი მესამე წინა-აღუდგების თითოეულებათა ზუდა ერთ-
ბუნებანთა მოაღვართა გმობათა, და წარმოიტყვს თუ ვითარ შეკიდა ერ-
მანასა შინა, რომელ არს სომხეთი, წყალებაჲ ერთბუნებანთა.

არინ ამას წიგნსა «მზა-მმტჰშლმზაჲ» პირველსა, და მეორესა, და
მესამესა წიგნსა წამებანი საღმრთოთა წერილთანი ესენა:

შესაქმე.
 ჯამოსულათა.
 ლევიტელთა.
 რიცხუთა.
 მეორე სჯული.
 მეფეთა ოთსივე.
 ნემია.
 ტობია.
 იობ.
 ფსალმუნნი.
 იგავი.
 ეკლესიასტე.
 ქება ჭებათა.
 საბრძნე.
 ზირაჭ.
 ისაია.
 იერემია.
 იერემიას გოდება.
 ბარუქ.
 ესეკიელ.
 დანიელ.
 ოსე.
 იონა.
 მიქა.
 ამბაკომ.
 ზაქარია.
 ძალაქია.
 მაკაბელთა სამივე.

ხოლო ახლისა მადლისა საღმრთო-
 თა წერილთა წამებანი:

მატთე.

მარკოს.
 ლუკა.
 იოანე.
 საქმე მოციქულთა.
 ეპისტოლენი ჰავლესნი 14.
 წიგნი მოციქულისა აკობისი.
 წმიდისა პეტრე მოციქულისა ეპის-
 ტოლენი 2.
 წმიდისა იოანე მოციქულისა ეპის-
 ტოლენი 3.
 ანაკლაგისა, რომელ არს გამოცხა-
 დება წმიდისა იოანესი.
 ლიტურჯია წმიდისა მოციქული-
 სასა პეტრესი.
 ლიტურჯია წმიდისა მოციქულისა
 აკობისი.
 ლიტურჯია წმიდისა მოციქულისა
 მასარბუბელისა მარკოსისა.
 კანუნნი მოციქულთანი,

ხოლო წიგნნი წმიდათა მამათანი
 წამებენ.

- 1 წმიდა იგნატი ეპისკოპოსნი
ანტიოქიისა.
- 2 წმიდა ლინო პაპა ჭრომისა.
- 3 წმიდა კლიმენტოს პაპა ჭრო-
მისა.
- 4 წმიდა დიონოკსიოს არიოპა-
გული.
- 5 წმიდა ირინიოს ეპისკოპოსი.
- 6 წმიდა იუსტინოს ფილოსო-
ფოსი.
- 7 წმიდა ალექსანდრე პაპა ჭრო-
მისა.

8	წმიდა იზოლიტე ჰაზაჭრომისა.	30	წმიდა კირილე იერუსალი-
9	ოარიგენი.		მელი.
10	ტერტიულიანე.	31	წმიდა ეპიფანე კიპრელი.
11	წმინდა კლიმენტოს აღექ-	32	თეოფილე აღექსანდრელი.
	სანდრელი.	33	წმიდა მსოფლიო კრებაჲ
12	წმიდა გრიგორი სავიერეულთ-		მეორე კოსტანტინუპოლისა.
	მოქმედი.	34	წმიდა იოანე ოქროპირი.
13	წმიდა კიპრიანე მოწამე.	35	წმიდა ინოკენტიოს 1 ჰაზა.
14	წმიდა ევსტათი ანტიო-	36	წმიდა ჰროკლე კოსტანტი-
	ქელი.		ნუპოლელი.
15	წმიდა გაიოს ჰაზაჭრო-	37	წმიდა თეოდოტი ანკირიე-
	მისა.		ლი.
16	წმიდა ევსევი კესარიელი.	38	წმიდა გერასიმე.
17	წმიდა ათანასი აღექსანდ-	39	წმიდა აკვიტინე იზონელი.
	რელი.	40	წმიდა მელიტონ სარდელი.
18	ევსევი ზამქილე.	41	წმიდა გელასი კესარიელი.
19	წმიდა მსოფლიო კრებაჲ	42	სევერინე გაზაოლანელი.
	პირველი ნიკიას.	43	ანტიოხოს ჰტოლემიადელი.
20	წმიდა კრებაჲ ადგილობითი	44	წმიდა იოანე ანტიოქელი.
	ანტიოქიას ასურეთისასა.	45	წმიდა ზაჲლე ემესელი.
21	წმიდა კრებაჲ ადგილობითი	46	წმიდა ისიდორე პრუსელი.
	ლაოდეციას.	47	წმიდა კირილე აღექსანდ-
22	წმიდა იულიოს ჰაზაჭრო-		რელი.
	მისა.	48	მესამე მსოფლიო კრებაჲ
23	წმიდა ილარიონ ჰიკტაო-		ეფესოს.
	ნელი.	49	პეტრე რავენელი.
24	წმიდა გასილი კესარიელი.	50	წმიდა ფლავიანე კოსტან-
25	წმიდა ეფრემ ასური.		ტინუპოლელი.
26	წმიდა გრიგორი დუთის მე-	51	წმიდა ლეონ ჰაზაჭრომისა.
	ტუქნელი.	52	წმიდა ანატოლიოს კოს-
27	წმიდა გრიგორი ნოსელი.		ტანტინუპოლელი.
28	წმიდა აშბროსი მდიოლან-	53	წმიდა ევსევი დორილელი.
	ნელი.	54	წმიდა მსოფლიო კრება
29	წმიდა ამფილოქე იკონიელი.		მეოთხე ხალკიდონისა.

55	წმიდა ანასტასია ანტიოქელი.	ხოლო სომეხთა მოძღვრთაგანნი.
56	წმიდა მარკსი აღმსარებელი.	1 გრიგორი განმანათლებელი წმიდა.
57	წმიდა გრიგორი ზაზა ქრომისა.	2 ნერსე დიდი.
58	წმიდა იოანე სინელი.	3 ისაკ დიდი.
59	წმიდა მსოფლიო კრება მუქესე კონსტანტინუპოლისა.	4 დავით ფილოსოფოსი.
60	წმიდა გერმანე კონსტანტინუპოლელი.	5 იოანე მანდაკუნელი.
61	ბუდა.	6 კელის დასსმა სომეხთა ეპისკოპოსთა.
62	კრიონ ქართლისა მამათმთავარი.	7 ნერსე კლაველი.
63	წმიდა იოანე დამასკელი	8 ნერსე ღამბრონელი.
64	წმიდა ანდრია კრიტიელი.	9 კრება შირაკაჟანისა.
65	ლიპერატოს.	10 სერგის მწვალებელი.
66	ევაგრი.	11 იგნატი.
67	არსენი ქართლისა მამათმთავარი.	12 კრება ტარსონისა.
68	იოანე პეტრიწი ფილოსოფოსი ქართველი.	13 გრიგორი სისელი.
		14 კრება სისისა.
		15 მოსე სისელი.
		16 აზარია სისელი.
		17 კრება ატინისა.
		18 ასმაორქი სომეხთა, რომელ არს სვინაქსარი.

აღმომკითხველნო ამის წიგნისანო! ისილავთ ამას შინა, ვითარმედ წერტილი თუთოჲ, სადაცა კურარს დასმად, არა დაესხამ, არამედ თვითოთა წერტილისა ნაცვლად შთავსხამ თითოთა შთამოკრულთა, და არცა ლექსსა ზედა ზემო ზურულთა უსხამ: ხალა ესე არს მიზეზი—ვითარმედ მნებავს, რათამცა მალად სრულ იქმნეს წერილთა ამათ მუშავობამ ჩემი: ამისთვის არა განკარჩევ, არამედ უგრძელვლად ვიკვიკუ.

გზა-მეტყველება.

წიგნი, რომელსა ეწოდების მზა-მეტყველება, აღწერილი სტონის მიერ ქართველთა სამეუფოსა ქალაქისა შცხეთისა და სრულიად საქართველოსა მთავარ-ეპისკოპოსისა დავითიანისა, ნესტორიანთა ბოროტისა წვალებისა დასარადვეყლად.

წიგნი. 1

წამდვილ ქადაგთა მათ ჭეშმარიტებისათა სამღვდლოთა მწყემსთაგმა საყოფელარს სამღთოთა განკუთვლებისა საიდუმლოთა ქადაგებაჲ, რომელნიცა ბრძემან სულისა წმიდისამან გამოაკურენა აღტუინებად სამღთოთა შერისა ცუცხლისა, რომლისა მიფუნად მოვიდა ძე ღუთისა; და არა რაჲ არს სამღთოთა მის ღიუწომელოთა საიდუმლოთაგანა, რომელნიცა ჩვენ მიწისაგანთა მიერ მისაწომელ არს, რათამცა დაშთომილ რაჲმე იყო და გამოუთარგმანელ; და ესე არცა წერილთა მიერ და არცა წვლას მოგონებათა და არცა შეგულის სიტუჭათაგან სამოენელ არს, რათამცა წმიდისა კათოლიკე ეკლესიისა მოძღვართა და მწყემსთა სამღთოთა წერილთა თარგმანებანი და საიდუმლოთა განმარტებანი არა სრულ ეყენეს და საჭირომცა ექმნა ახალი რაჲმე ძიებაჲ, რამეთუ მათ მადლი იგი სულისა წმიდისა აღასკუბდა გულის კმის ყოფითა და ზესთა სამღთოთა სიბრძნის მოყვარებითა.

არამედ მტერნი ჭეშმარიტებისანი ძეთა შორის ღუთისათა, რომელნიცა მადლითა შეილ ღუთისა ექმნეს აბანკითა მით მეორედ-შობისათა და განანლებითა სულისაწმიდისათა, ¹⁾ არა დასცხრებოდეს თესვად თესლას უსჯულოებისასა იფქლას შორის ქრისტეს სამღთოთა ბჯარაგისათა. ამის თეს მათ რომელთაგანთა მიმართ ითქმოღვენ ჩვენ მდბახლთაცა მიერ შედ-

¹⁾ ტიტუ მ, 5.

გომიათ აღმწერელთა მათ სპეცემანტოსას მანთლ-მეტყველებისა ღირსთა მწუქსთათა წინა განსწყო რამე მეტყველებამ ნესტორის¹⁾ თანა მზრასკელთა თჳს.

კითხვით მათდა მიმართ, თუ-რამა არს მადიდებლობამ მათი? სოლო სიტყვის მეტებლობდენ რამა ამით უსინტევილოთა კითხვა: არა არს მე ღვთისა შობილია ქალწულისა მიერ, რამეთუ უამიერი დედად ბუნებით მშობულ უჳამოსა მისა არა კვისწავიეს, კარსა უთესლოდ შობილი იგი ქალწულისგან ითქმის შეერთებულად სიტყვისა ღვთისა თანა, რამეთუ შეიყვარა ძემან ღვთისამან მე ქალწულისა და მადლით საკუთარ ყო თავისა თჳსისა, და ღმერთი იგი სიტყვა შეერთებულისა მისდა კაცისა განუშორებულ იყო, და ამის თჳს რ გვამად²⁾ და ერთ მედ იჭადგუბის მე ღვთისა და მე ქალწულისა რრთა შინა სრულთა გვამოვნებითა განყოფილებათა; ამას თჳს არა არს მარამ ბუნებით ღვთის მშობულ.

კითხვამ ჩვენ მიერ. მე იგი ქალწულისა არა არსა სიტყვა ღვთისა ბუნებით? და უკეთუ იტყოდენ—არს ბუნებით სიტყვამ ღვთისა, არან მანთლ-მადიდებულ; და უკეთუ თქვენ—კითხრმედ არა ბუნებით, არამედ მადლით არა; შობილი მარამისი სიტყვამ და მე ღვთისა, —მადლითა ღვთისათა ესრეთ წინა განსკვეფობოდეთ.

კითხვამ ჩვენ მიერ. არსა გვამი უარსებომ? სთქვა სადამე—კითხრმედ არა სადა, მეეტ უკვე თითოეულსა გვამსა წმიდისა სამებისასა თჳსი არსებამ; კარსა კერ მისტუმი. დაღათუ სთქვა—კითხრმედ იგივე ბუნებამ არს ბუნებამ სამთავე გვამთა, მერმელა ნაცვალ გიგო, კითხრმედ უკეთუმდა ბუნებამ არა არს უგვამო, იგივე გვამი არს გვამი რრთავე ბუნებათა ქრისტესთა.

უკეთუ მე ქალწულისა არა არს ბუნებით მე ღვთისა, არამედ მადლით, ღუგა სადამე წმიდასა შინა სასარებასა უსემანტოთა მწერალ იქმნა, იტყოდეს რამა ქალწულისა მარამის მიმართ სარებისა თჳს ანგელოზისა მიერ—აჳა ესერა შენ მეტლად ილუ და ჳსვე მე და უწოდე სასული მისი.

¹⁾ ნესტორ უკვე იყო ეპისკოპოსი კონსტანტინე ქალაქისა და მხოლოდ შობილისა განკორციელებისათვის ცთომითა წარრეგდა ესე ვითართა გმათა.

²⁾ ნესტორ კითხულ იქმნა ამით გმობათა თვის, ვინათგან მე ღვთისა და მე ქალწულისა ყოვლითორი სხვაობით განყოფილნი უკეთომცა გლირდა შენ ქადაგებად და რად ერთსადა იტყვი ძესა და არა ორთა; ამის და მიმართ ნაცვალ მეტებულ ნესტორე ესოდენ იყო სიყვარული სიტყვისა ღვთისა კაცისა—მის თანა, კითხრმედ ერთ მედ იწოდებინ.

იესო, ესე იჲოს დიდ და ძე მადლის ეწოდეს; და მიჰსცეს მას უფალ-
მან ღმერთმან საყდარი ღვთის მამისა თვისისა და შეუფუბდეს სასლას ზედა
იაკობისსა საუგუნოდ, და სუფუქავს მისისა არა იჲოს დასასრულად. ¹⁾
ამას უკუჩნდნენ სამლოცო ღუგა აღმწერელი მისგუობისა თვის მისა ღვთისა და
ჭაღწულისაგან შობილისა რომლისა იტყვის სასრებისა სიტყვითა ანგელო-
სისათა მარამისგან შობილისა ძედ მადლისა წოდებასა და სუფუქავს
მისისა საუგუნოებასა.

უკეთუ ძე ჭაღწულისა მადლით იქმნა ძე ღვთისა და შემოაჩვენა ორ-
თა ძეობათა—ერთსა ბუნებითსა და ერთსა მადლითსა, სოლო ორნი ესე
ძენი ერთი უკუჩნდნენ ბუნებითი და მეორე მადლითი მხად კიდრეზე იწოდნენ
და ერთად ძედ არა ითქვას ოდესცა,—კინათგან ყოველნი მადლით შვილებულ-
ნი ერთ ღვთისანი ნათლის ღებისა საბანელისა მიერ, არა ერთ ძე ერთ
ბუნებითისა თანა მის ღვთისა, ამის თვის არა ვიტყვით მესა ჭაღწულისასა
ძედ ღვთისად ქმნილად, არცა გვამსა გაცნისასა ღმერთსა ქმნილად, არამედ
მესა ღვთისასა ძედ ჭაღწულისად, და გვამსა ღვთისასა გაცნად გამომწი-
ნებულად.

იტყვის წმიდაჲ მასარბელი იოანე: «დასაბამისა იჲო სიტყვაჲ, და
სიტყვაჲ იგი იჲო ღვთისა თანა, და ღმერთი იჲო სიტყვაჲ იგი», და გვა-
ლად იგივე შესძინებს სამლოცო მასარბელი — «და სიტყვაჲ იგი ყოვლიელ
იქმნა და დაემკვიდრა ჩვენ შორის, და ვინაღუთ დიდებამ მისი, დიდებამ ვა-
თარცა მხოლოდ შობილისა მამისა მიერ, საგარე მადლითა და შემართებო-
თა» ²⁾. უკეთუ სიტყვაჲ კორც იქმნა უჭვეულად თვინიერ შერვევნისა, არა
ორთა მათად გვირდით თქმამ, რამეთუ სიტყვაჲ ღვთისა ერთი წმიდაისა
სამებისა, სრულისა გვაძოვანებისა არს, და იგი არს რომელი კორც იქმნა
და სასლ კაც იქმნა, მიღებულითა მით ბუნებითა მაწინაგანითა.

გვანმსედგევე გონიერად უმწიკრკალესსა შეერთებას სიბრძნით, რა-
მეთუ ერთი არს ჭრისტე, რომელი იორდანისა მდინარესა შინა, ვა-
თარცა კაც, ნებსა ქრისტე მონისსა განსიმღებულელი ნათელ ღებულად, და
იგივე არს, რომელსა ზედა სული წმიდა სასუდ ტრედისა თავსა დადგრო-
მილ იჲო, და მის თვისვე წამებდა ზეცით კამა მამისა—ესე არს ძე ჩემი
საყვარელი რომელი ძე სათნო ვიყავ. ³⁾

¹⁾ ლუკა 1, 31—33.

²⁾ იოანე 1, 1, 14.

³⁾ მატეო 3, 17.

უკეთეს იტყვი სიტყვას ღმერთსა ვაც ქმნილად, და მეიტყუებ უმწიკრესადსა შეერთებისა თვს ერთს შინა შეყავებულს გკამსა, არღარა საჭირო არს შენდა თქმაჲ სიტყვისა ღვთისა გორც ქმნად; რამეთუ უკეთეს იტყვას გორც იქმნა, უკველად სიტყვას სდამე ვაც ქმნილ არს და კერძარს შეიუფანო სამღთისა შინა სამობითსა გკამოკნებასა ოთხებაჲ, და სამღმერთო იგი მეტყველებს ზავლესი არს ცუდ იქმნეს, რომელსა მიუწერს გალატელთა: «ოღეს მოიწია აღსასრული ყმათა, მოკვლინა ღმერთმან მე თვისი, შობილი დედა-განცისაგან და იქმნა იგი სჯულსა ქუჩაშე, რათა სჯულსა ქუჩაშე შეოფინი გამოიკნინეს», და გვალად იგივე მოცინებული მსვე თავსა მეტყველებს— «გამოკვლინა ღმერთმან სული ძისა თვისისა გულთა შინა ჩვენთა.»¹⁾

მიხარ, ✕ ბრძენო, უკეთესა მე მარათისა არა თანა არს და არცა შობილ მამისა ღვთისა, სამღთოჲ ზავლე ვისთვის იტყვის— მოკვლინა ღმერთმან მე თვისი, შობილი დედა-განცისაგან», და თუ მეტყვი მე ვითარმედ ბუნებითისა თვს ძისა, რასა თვის არა აღიარებ ჩემთანა ქალწულსა ღვთის მშობლად, და ერთ იქმნა და ზიარ წმიდისა კათოლიკე ეკლესიისა? და უკეთეს მეტყვი მე ვითარმედ იტყვის მოცინებული ძისა თვის მადლითისა, სინცხვილ არს შენდა; სიბრძნისა მოყვარეო, ეგო ვითართა თქვეამ, და გამოკვლინა ღმერთმან სული ძისა თვისისა გულთა შინა ჩვენთა, და რასაღა იტყვი ამის სულისა თვის? თუმცა ესეცა მადლითი წარჩიო, შეგემთხვიოს შენსარწმუნოებათა თქმაჲ უსჯულთა მკედანოისისთა, რომელიცა განიკვეთა მაცა სიტყვისა თვის ასრგასისთა მიერ მამათა, რამეთუ სულსა წმიდასა იტყვის ზავლე სულად ქრისტესად და სულად ძისად; სოლო შენ ვითართა ქადაგებ ყმათა სულისა თვის წმიდისა? იტყვი სულად ბუნებითისა ძისა? და თუ იტყვი, რომელსაღა დედა-განცისაგან შობილად ქადაგებს ძესა ზავლე, სულად მისვე ძისა არს, რომელსაღა თვით სამღთოჲ მოცინებული სულად ქრისტესად უწოდს.

სახელი ღვთისა და სახელი განცისა, და ეგრეთვე სულისა და გორცთა არა გკამსა დასახვენ, არამედ ბუნებასა; დაღათუ გკამოკნებასა სუდათიქვას, არა სასლავარსაქცნად ქლოთს გკამოკნებისასა, არამედ თუ რომლისა ბუნებისა არს გკამი. ღმერთი მამაჲ არა გკამოკნებითისა თვითებისა არს ცნად უოფამ, არამედ თუ რომლისა ბუნებისა არს; ხოლო სამობაჲ თვითებისა გკამოკნებითისა. იტყვს წმიდა მამა: «ხოლო ღმერთი რაჟამს

¹⁾ გალატელთა 4, 4—6.

კოჭეს, კიტკვი მამასა და ძეს და წმიდას სულსა.»¹⁾ ესე მამათა არს თქმულნი, რამეთუ სახელი ღვთისა ბუნებისა არს სახელი, რამეთუ რაჟამს წათქმით ითქმოლად ღმერთი, ესე უგუჭ ბუნებისა სახელი ბრს, და გვამის თჳს ღმერთი მამამ ესე თვითებისა გვამოგუნებითისა.

კაცი ზეტრე, კაცი უგუჭ ცხად ჰყოფს, თუ რომლისა არს ბუნებისა ზეტრე, სოლო ზეტრე არს ცხად ჰყოფსა და საკუთრად გვამისა.

გვამი უგუჭ იხილვების ბუნებასა შინა და ბუნება გვამსა შინა და ამისებრ ვიტყვით ქრისტეს შორის ორთა ბუნებათა ღვთა-

ბასა უგუ და კაცებასა. რამეთუ ყოვლითურთნი კერძოთა შინა და კერძონი ყოვლითურთსა შინა არიან: კერძობე ზეტრესა სული და კორცნი, სოლო კერძობე ქრისტესა ღვთაება და კაცება. ჩვეულება არს წერილისა, რათამცა სასულებობადეს ყოვლითურთსა ორთა კერძობაგან, ვითარცა იტყუს უფალი სამართასა შინა სახარებისა: „არმედ გეშინოდენ მისა უფროს, რომელი შემძლებულ არს სულისა და კორცთა წარწყმედად გენიასა შინა“...²⁾

აჲ ორთაგან კერძოთა სასულსდა მუფემან ყოვლითურთსა, რომელ არს კაცი, სოლო ერთისა კერძობაგან, ვითარცა იტყვის დავით—«აგურთხეუდით ყოველი კორციელი სახელსა წმიდასა მისსა...»³⁾ ნაცვლად ამისა—ვითარმედ ყოველი კაცი, და არა კორცი თჳნიერ სულისა, აგურთხევეს ღმერთსა, «იტყუს სამართამ წერილი: «და სამოცდა ათთა სულთა თანა შთავიდა ანკობე ეგვიპტესა»⁴⁾). რამეთუ ეგვიპტეს შთასრულნი იგი არა თჳნიერ კორცთასა იყვნეს სულს; ეგრეთვე ქრისტეს თჳს, რამეთუ რადესმე იტყვის წერილი ღვთად, და რადესმე კაცად, და რადესმე ღვთად და კაცად, რადესმე ღვთაებისა თჳს მეტყველებს, და რადესმე კაცებისა თჳს, და რადესმე თანად ორთა თჳსავე. ამის თჳსცა სათანადო არს მალათა ვიდრე მე ღვთაებისა მისისა მიჩუება, სოლო მდებალთა კაცებისა თჳს მისისა, სოლო ორთავე გვამისა თჳს მისისა.

თქმითა უგუჭ ვითარმედ, ღმერთი სრული და კაცი სრული არს გვამი და ნიშნულ ექმნების, არამედ ბუნებათა სახე შმარიტო სრულებათა გამოცხადდების; თქმითა ვითარმედ ღმერთი და ვითარმედ კაცი—არა დანიშნვის გვამი, არამედ ესე ბუნებათა ცხად მყოფელი არს, რამეთუ უკეთუ ვიტყოდეთ ღმერთი—

1) გრიგორი ღვთის მეტყველისა (ქრისტეს შობისათვის);

2) მატეუ 10, 28.

3) თსაღმუნ 142, 21.

4) შესაქმე 19, 26.

თუ რამასათვის ვიტყვით ორთა შინა ბუნებათა ქრისტესა უფლად.

ესე სამღთოსა ბუნებისა არს სასჯელ, და რაჟამს ვთქვათ კაცი—ესე ბუნების-სასჯელსა კაცობრივისასა ცხად ჰყოფს.

უწყოთ უგუნძ მისა და სიტყვისა თჳს ღვთისა, ვითარემედ არს გვამი სრული და არს იგი — დაუწყოებელ, სამარადისოჲ, უსილჯე, დაუსასჯელ, გარე შეუწირელ, შეუხებელ, უგუნდაჲ, და შესიოქმედ ყოვლისა აღებულისა, განუხილველი და მიუწოდომელი, და ვერ შეკების მას ვერცა გონებაჲ, ვერცა გნებანი და სიკუდილი; აწ უგუნძ ვითარ იგი გვამი არს სრული, სსჯა არს თვინიერ მამისა და სულისა, რამეთუ გვამოვნებითა სსჯაჲ არს მამაჲ, და სსჯაჲ ძე, და სსჯაჲ სული წმიდა¹⁾; ხოლო სსჯა და სსჯა არს გვამი, ვითარცა იტყვის დიდი იგი მოძღვართა შორის ვითარემედ სსჯა და სსჯად. და ესე ითქმის რათა არა გვამოვნებანი შეკრივნეთ, და არა სსჯად და სსჯად, რთჳ არა შეკვიძოხვიოს ერთობითისა მის თანა არსებობისა და ერთ ღვთაებისა მათისა თქმის განყოფილებათა, რამეთუ სსჯინვე იგი ერთ არიან და იგივე ღვთაებითა, რა მეთუ დმერთი ბუნებისა არს. სასჯელ და არა გვამოვნებისა; ხოლო უზირველეს საუყუნეთა ქონება მყოფობისა, და უსილჯობაჲ, და განუხილველობაჲ, და გარე შეუწირელობაჲ და უგუნებლობაჲ და დამბადებელობითობაჲ, სამღთოჲ და ყოვლისა შემძლებელი ნებაჲ, და მოქმედებაჲ. ესე ყოველნი არა გვამისანი არიან, არამედ ბუნებისანი, გარნა ესე ყოველნი მსგავსებით იხილვებანი, მამისა შორის და მისა და სულისა წმიდისა, ხოლო მსგავსებით სილღუნნი ყოველთავე თანა არსთა გვამთა შორის ბუნებითნი არიან განყოფილნი გვამისანი თანა არსთა გვამოვნებათგან, ვითარ იგი არს უშობელობაჲ, მამისა, და შობილებაჲ მისა, და გამოძკელობაჲ სულისა წმიდისა.

უწყოთ მართლ მადიდებლობით კორცთა თჳსცა უფლისათა, რამეთუ აქუს უამიერო. მიყოფობაჲ და არა არსისაგან არსად მოსრულებაჲ, შესასულება და რაზამობა და ფერნი და ხსონი, და გარე შეწირილებაჲ და განსახილველობაჲ, და კაცობრივი სიცოცხლე, და ძრვა და გრძნობაჲ, და ადგილითი ადგილად მიცვალებაჲ, ნებაჲ და მოქმედებაჲ, შიმილი და წურელი, ძილი და გულის სიტყვანი, მოშიშებაჲ და ანგელისისაგან შეწინაჲ და სისხლისა ოფლნი, და ურვა და კიცსეკითი ტანჯვაჲ და გნებანი, და წყლულებანი სამსჯელთანი და სიკუდილი, და ყოველივე კაცობრივნი; გარნა ესე ყოველნი ბუნებისანი არიან, და არა გვამოვნებისანი, რამეთუ ესე

¹⁾ გრიგორი ღვთის მეტყველისა.

ყოველი თითოეულისა გვამის შორის იხილუბან; სოლო ბრძეოლთა ჩენამ და ცხვირთა ნიშნანთა შთამოკვებით ქონებაჲ, და სხვა ესე ვითარნი განყოფენ ვართა თანა არსთა გვამოკუნებათაგან, რამეთუ ცხვირთა ქონებაჲ ბუნებითი არს, სოლო მქონებულბაჲ ნიშნანთა ცხვირთა გვამსა და ვირსა განსაზღვრებენ. არცა უგუშ ადგიეგანებ კატობრივთა ღვთაებაჲსა ზედა, და არცა შთამოკეუანებ სამღთთა კაცებასა ზედა, დაღათუ მიიხმიდეს სამღთთა კორცნი, ვარსა უჭეველად ეგო ღვთაებაჲ, რამეთუ მიმტეველობითა არს ღვთაებაჲ, და არა მიიღებულობითი, და მისცემს თავისა თვისათა, და არა მიიხვამს კორცთასა, რომლისა თვისცა განთავისებულად არცა სამღთონი უგუე გვამსა და ვირსა განსაზღვრებენ და არცა კატობრივნი, არამედ ერთსა შინა შესავებულსა გვამსა მრნობლითა უგუე ბუნებითა ცხად ჭყოფენ.

არა ვიტყვი არა ქონებასა კორცთა თჳს უფლისათა ვირისა, ანუ გვამისასა, რამეთუ უღონო არს თქმად არა ქონებაჲ, არამედ ვიტყვი მისევე სიტყვისა თჳს ღვთისა გვამ უოფისა კორცთა თვისთასა.

მიკვირს იობრძე ეგე შენი, ჳ ბრძენო, არა იგი თუ წინა შესავალსა შინა საეკლესიო გერწამსი ვითარ აღიარებს ძესა ღვთისასა, რომელი იგი მოეცა ეკლესიასა კონსტანტინოპოლის შეკრებულისა მიერ კრებისა ასერგასისთაგან წმიდათა მამათასა, რაჟამს იგი იტყოდეს: „გერწამს კრთისა ღვთისა მამისა, ყოვლისა მურთბელისა შემოქმედისა ცისა და ქვეყნისა, სიღულთა ყოველთა და უხილავთა, და ერთისა უფლისა იესო ქრისტეს ძისა ღვთისა, მხოლოდ შობილისა უწინარეს ყოველთა საუკუნეთა, ნათლის ნათლისგანისა, ღვთისა ჭეშმარიტისა, ღვთისა ჭეშმარიტისაგანისა, შობილისა და არა ქმნილისა, თანა არსისა მამისა, რომლისა მიერ ყოველნი შექმნიეს, ჩვენ კაცთა თჳს და ჩვენისა ცხოვრებისა თჳს განკორცეულბულისა სულისაგან წმიდისა და მარამისგან ქალწულისა, და განგაცეულბისა, და ჭვარციულისა ჩვენ თჳს ბონტიელისა ზილატეს ზე და გნებულისა და დაფლულისა, და ადღომილისა მესამესა დღესა წერილთა ებრ, და აღსრულისა ცათა და მარჯუნითა მამისა მჟღომარისა; და კვალად მომავლისა განსჯად ცხოველთა და მკუდართა, რომლისა სუთეუისა არა არს დასასრულ“¹⁾, და შენცა იცი, ვარსა ჭურთაებრ წერილთა თარგმანებასა

1) საზღვარი მეორისა მსოფლიოსა კრებისა, კონსტანტინე პოლისა შეკრებულისა ას ერგასისთა წმიდათა მამათასა.

ქელტი და ზემო და ქვემო მოცაქეს—აწა შვა ქალწულმან ძე ღვთისა, და სიმრავლეაგან წმიდათა მამათასა, კითარცა მეგობრი, შეისმინები, რომელთა თქვეს—«ერთი უფალი ესო ქრისტე, მამისაგან მხოლოდ შობილად, ძედ ნათლად ნათლისაგანისად, ღვთად ჭეშმარიტად ღვთისა ჭეშმარიტისაგანისად, შობილად და თანა აწსად მამისა, განგორცილებულად და განგაცბებულად მარამისგან ქალწულისა, ყვარცმულად და აღდგომილად, და ამადლებულად ცათა და მჟდომარედ მარჯვენით მამისა, და კვალად მომავალად განსჯად ცსრკელთა და მიქუდართა, და სუფევს დაუსრულებულად... ამას მარამისაგან შობილისა ძისა თჳს იტყვის სიმრავლე მამათა.

დადათუ ითქმის ესო ჭასაკითა მადლითა და სიბრძნითა წარმატებულად, ამას ლიტონად კაცად ნუ ჭგონებ, არამედ ღვთად განგორცილებულად და განგაცბებულად, რამეთუ იგივე სიტყვაჲ ღვთისა კორცთა თჳსთა მიუშეებდა ბუნებითთა საქმეთა და წესთა შემთხვევად და მოქმედებად რათა არა სავგონებელ იქმნეს სამღთო კორც ქმნაჲ სიტყვისა ოცნებად. ამის თჳს ზაღლე წიგნსა შინა გალატელთა მიმართსა აღწერს—«გაუწყებ თქვენ სსსარბესა მას, რომელი იგი გესარა ჩემ მიერ, რამეთუ არა არს კაცობრივ, და რამეთუ არცაღა ძე კაცისა მიერ მოკიდე იგი, გინა ვისწავე, არამედ გამოცხადებითა ესო ქრისტესითა...¹⁾ და იგივე სამღთო მოციქული იტყვს «რამეთუ უგეთუძცა ეცნა, არამცა უფალი იგი დიდებისა ყვარს ეცნა...²⁾ და ესე იგი არს ზირველი იგი სიტყვაჲ ზაღლესი, რომელსა მიუწერს გალატელთა—«არა კაცისაგან მოკიდე იგი, არცა ვისწავე, არამედ გამოცხადებითა ესო ქრისტესითა». არა ლიტონისა კაცისაგან ვისწავეო და არცა მოკიდე საიდუმლოჲ ქადაგებისა ჩემისა, არამედ გამოცხადებითა ესო ქრისტესითა, რომელი იგი არს მსგავსი თანა დაუსახმოსა თჳსისა მამისა; რამეთუ ზეტრეცა აღიარა ესო ძედ ღვთისად ცსოველისად, თვით თავისაგან თჳსისა ძედ კაცისად კითხული; მერმე სიტყვასა უკებდა ზეტრეს ძე და სიტყვაჲ ღვთისა: «არა კორცთა და სისხლთა გამოგიცხადეს საიდუმლოჲ კორცთა შესხმისა ჩემისა, შენ ზეტრე, არამედ მამამან ჩემმან ზეტრეთამან», და აჴა სადმართო ზაღლე იტყვის—«არა კაცისაგან ვისწავე, არცა მოკიდე, არამედ გამოცხადებითა ესო ქრისტესითა», რომელი იგი არს მსგავსი მამისა თვისისა თანარსი და თანა უყამო, რამეთუ მამან აღსარებასა მას ესო ძისა კა-

¹⁾ გალატელი 1, 11—12.

²⁾ კორინთელი 2, 8.

ცისასა ძედ ღვთისად ცსოველისად. ზეტრესდა გამოცხადებულ იყო საიდუმლო იგი მამისაგან ღვთისა, და აქა ზაულის იგივე საიდუმლო, რომელსაცა ჭადაგებს სიტყვამას მას და აღსარებასა. ზეტრისა არა კაცისაგან უსწავის ღოტონისა, არამედ იესო ქრისტეს მიერ ჭეშმარიტისა ღვთისა. სოლო მეორედი იგი სიტყვამა ზაულისი უკეთუმცა ეცნა, არამცა უფალი იგი დიდებისა ჟვარს ეცა. ვერ იცნა სოფელმან ძაღლით გარდამოსღვისა საიდუმლოდ უფლისა, და ამის თვს უფალი დიდებისა იესო ჟვარს ეცა. ვის თვს იტყვს უფალსა დიდებისასა, გარნა ჟვარცმულისა თვს?

ისმინე სიბრძნით სიტყვამა წინასწარმეტყველისა: „ესე ღმერთი, არ შეირაცხოს სსკა მისთან, მოიბოგა ყოველი გზა ზედმიწევნულუბისა და მისცა იგი იაკობსა ერმისა თვსა და ისრაელსა შეუყარბულსა მის მიერ; ამის შემდგომად ჭეუანასა ზედა გამოხნდა და კაცთა თანა იქცოდა.“ 1) ჭეშმარიტად ესე ღმერთი იყენი და არა კაცი ღოტონი იესო, რომელსა სსკა ვერცინ ესწოროს, რომელი გამოხნდა და კაცთა შორის იქცოდა. სოლო სამღთობა ისაა დადადებს: „ამის თვს უფალმან მოგცეს სასწაული თქვენ—ჭაღწულმან მუცლად იღოს და შვეს ძე, და უწოდონ სასული მისი ემმანუილ.“ 2) სოლო ამას სიტყვამას ზედა შესძინებს მიეს მატთე მასარბული: «რომელ არს თარგმანებით ივენ თანა ღმერთი...» 3) და თვით იგივე სამღთობა მესუთე მასარბული ისაა დასწერს ერმისა თვს ემმანუილისა, რომელ არს თარგმანებით «ივენ თანა ღმერთი». 4) ერმა იშვა ივენდა ძე, და მოგკეცა ივენ, რომლისა მთავრობამა იქმნა მკარსა ზედა მისსა და ჭქეან მისი სასული დიდისა განზრახვისა ანგელოსი, საგვირგული თანა-განმზრახი, ღმერთი ძლეიერი და კელმწიფე, მთავარი მშვიდობისა, მამამა მერმეთა საუჯუნეთა“ 4).

აწ, სადამე იესო უკეთუმცა არა ბუნებითი ძე ღვთისა იყო, არამედ ძაღლითი,—ვის თვს არს სიტყვამა სამღთოსა ჭადაგისა ისაისი, რომელსა ჭადაგებს? რამა არს და ვის თვს იტყვის, და ვინ არს ემმანუილ ჭაღწული-საგან შობილი იგი, რომელსა მატთე მასარბული უწოდეს ივენ თან ღმერთისა? ანუ ვის თვს არს ერმისა თვს შობილისა თქმამა: „ღმერთი ძლეიერი და კელმწიფე მთავარი მშვიდობისა და მამამა მერმეთა საუჯუნეთა“?

1) ბარუქ 3, 36,—38.

2) ისაია 7, 14.

3) მატთე 1, 23.

4) ისაია 9, 6.

ჭეშმარიტად იესოს თუ სიტყვის ღვთაებას, განხორციელებულისა და ახალ კაც ქმნილისა.

რამ არს საიდუმლოთა ამით დაფარულებამ, რომელი ვერ ცნეს მთავართა მათ ამის სოფლისათა და ბრძენთა, ვარს სიტყვამ ჭკარისსა, სისუღელე ქადაგებისა? ღმერთი კაც იქმნა და ჭკარს ეცა; და რამეთუ აბრამი მეგობარ იყო ღვთისა და მოკვდა; ისაია წინასწარმეტყველი იყო და განისერს; იერემიას სსმოთგან განწმენდილ იყო და ჭურღმულსა მწვირისსა შთავიგლო და მოკვდა; და იოანე მუცლითგან დედისათ აღივსო სულითა წმიდითა და თავი წარუგება. და არცა ერთი შეირაცხა ამთგანი სისუღელედ, თვინიერ სიტყვამ ჭკარისსა, და ღმერთი კაც იქმნა, და უფალი დიდებისა ჭკარს ეცა. ესე უწმინთათა მიერ სისუღელე არს და უღონო, ვითარმედ ღმერთისა სსსილუკ ეოფამ, დასწერწევა, და გიღსვამ თავს იღვა, და ესე მოწმინეთა თუხ ძალი ღვთისა არს, ვითარმედ უფალი, რაოდენი ნუბავნ ღმერთსა ძალუც მათი ქმნამ.

შეისწავლე.

ივსებს უკვე ქრისტე ბუნებითა კორცდათა და ვნებად დადგრების ღვთაებითა ამის თუხ, რამეთუ უწნებულ არს ღმერთი და არს რამა შეკების ღვთაებისა ქრისტესსა—არცა ნერწევა, არცა უინება, არცა სამსჭვალთა მიერი იგი წყლულებამ. ვარს ესენი არიან განმღვრთობილისა მის ბუნებისა კაცობრივისანი და მისდავე სიტყვისა ითქმინან, რამეთუ ბუნებით შეერთებულისა და ორთა შინა ბუნებათა ცნობილისა უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესნი არიან ვნებანი ესე, რამეთუ იგივე არს სიტყვამ ღვთისა—ერთი ქრისტე დაღათუ კორც იქმნა და დაემკვიდრა ჩვენ შორის.

განკვირებულ ვარ გონებისა ესე გვარად დაზმრმელსა! იტყვიით—სიტყვამ კორც იქმნა და დაიკარვა ჩვენ შორის. და გვითხროთ—რამა რომელი და რამა იყო სიტყვამ, რომელი კორც იქმნა? და მეტყვი—რომელიცა დასაბამის იყო და ღვთისა თანა იყო და ღმერთი იყო სიტყვამ, იგი კორც იქმნა და დაიკარვა ჩვენ შორის. და რასაღა მამუნსნი წვალებიანნი შემოგვაგს უგუნუნებით? და იტყვი: არა ბუნებითი არს ქრისტე მე ღვთისა, არამედ მადლითი. უკეთუ ღმერთი იყო სიტყვამ, რომელი სორც იქმნა და დასაბამის იყო და ღვთისა თანა იყო, და ვითარსაღა განყოფილებასა ვამთავსა წარჩვე? იტყუეს უფალი ჩვენი იესო ქრისტე, რომელსა შენ გმობ: ანუ ვარ პური, რომელი იგი ზეცით გარდამოკვდა, (იოან. 51.) და არავინ ავლად ზეცად, ვარს რომელი იგი გარდამოკვდა ზეცით; და კვალად ავამოკვდა მისასგან და მოკვდა სოფლად, და კვალად დაუტოვო სოფლსა, და მივალ

მამისა (ბოან. 16, 28,) და ვითარ იგი მამა აღადგინებს მეჭდართა და აცხოვნებს, ეგრეთცა მე, რომელთა ჭნუხავს, აცხოვნებს»¹⁾. ვის თვს არიან თქმულნი ესე უფლისანი? დაღათუ უღონოებთ სიტყვის გებად, ვითარმედ ვერ შემძლებულ ხართ უარის უოფად, გარნა აღიაროთ თვინიერ ნებისა. ხოლო ქრისტეს თვს არიან ესე, და ვინ არს ქრისტე? ისწავე კეთილად, რომლისა შობაჲ ესარა ანკელოსისა მიერ მწყემსთა, ვითარცა იტყვის მასწარებელი: «იშვა დღეს თქვენდა მაცხოვარი, რომელ არს ქრისტე უფალი, ქალაქსა დავითისსა»¹⁾. იგო ქრისტე, რომელი შვა სძალმან უბიწომან მარამ და იგივე სიტყვაჲმ დვთისა, რომელი გორც იქმნა და დაიკარვა ჩვენ შორის, და იგივე—რომელი აღიარა ჰეტრე ძედ დვთისად ცხოველისა, და იგივე სიტყვაჲ გორც ქმნილი; რომელი თაბორს და იორდანეს მამისა მიერ ძედ საყვარელად წოდებულ იქმნა.

ესრეთ დვთის მშობელ არს წმიდაჲ ჭალწული და დვთის მშობელ სამართლად სასულ ედების, რამეთუ არა შიშველისა დვთისა თვინიერ გორცთასა მშობელი. ნუ იყოფინ, რათამდა მისგან აქუნდა მსოლოდ შობილისა სიტყვასა დვთისა გვამსა დასახამი მეოფობისა, არამედ უყამოჲ იგი და დაუსახამოჲ სიტყვაჲ, მეოფი წიადთა მამისათა გარდმოკვდა ზეცით, ერთ ნებაობითა მამისა და სულასა წმიდისათა და დაიმკვიდრა უჭორწინებელისა დედისა საშობა, და შესადრწუნებელითა განკებულებითა უმწყერვალეს ჭყო შეერთებაჲ ბუნებათა ერთსა შინა შეზავებულსა გვამსა დედისა ქალწულისა მიერ აღამანისა, კაცობრივობითა განსსეულებითა და შენივთებითა გორცთათა მიმსებელსა და სრულ მამა-კაც ქმნილმან, საღმერთოსა და კაცობრივისა ორთავე ბუნებათა შემაერთებელმან გამოუთქმელითა მით განკებულებითა. ამის თვს არს ერთი ქრისტე, ცნობილი ორთა შინა ბუნებათა სრულთა, აღსარებულნი ეკკლესიისა მოძღვართა მიერ, ვითარცა იტყვს სამღვდელთაჲ ამკროსი: «დავიტკათ განუოფილებაჲ დვთებისა და გორცთა, რამეთუ ერთ თითოეულსა შორის მტყველებს ქრისტე»³⁾. აჭა ორთა შინა ბუნებათა თქვა მოძღვარმან და არა ორ გვამად. ესე სიტყვაჲ დვთისა კაც ქმნილი შვა წმიდამან ქალწულმან. ამის თვს უწოდეს წმიდაჲ კათოლიკე ეკკლესია დვთის მშობლად, რამეთუ ქრისტეს მშობლად ვიდრე—

შეისწავე.

1) იოანე წინა უცმო.

2) ლუკა 2, 11.

3) ამკროსი მედიოლანელისა ეპისკოპოსისა.

სო და წმიდაჲ იქმნა, და იოანე მუცელსაკე დედისსა ადუგსო სულითა წმიდითა, და უოკელნი წინასწარმეტყველნი ძღველნი და მეფენი ცხებულ იყვნეს, და ქრისტინენიცა მეფენი ცხებულ არიან, ვითარცა იტუვს წიგნი—**«გამოსკვად მაცხოვრებად ერისა შენისა, ცხოვრება ცხებულთა შენთა»¹⁾** სოლო ღვთის მშობელ სსკაჲ არა ვინ ქმნილ არს და არცა იქმნის; ამის თვსცა ღირსად და სამართლად იწოდოს ღვთის მშობლად მხოლოდ მარიაჲ, ნამდვილჲე ჭეშმარიტისა ღვთისა და ძისა და სიტყვისა, ღვთისა ჯანგორციელბულისა მშობელი.

გვამი უზირთა არა არს, ვითარცა იტუვს სამღველოთა მწეობრი მამათა. უკეთუ ორნი გვამნი ვსთქვენთ და შირთაცა ორთა გვიღირს თქმამ უეჭველად, სოლო უკეთუ ერთი ბუნებაჲ ვსთქვათ ქრისტესი და ერთად შუკრინეთ სამღთისა და გაცობრივისა ბუნებისა საზღვარნი, ვნებულად შევასძინოთ ღვთაებაჲ, რამელსა ამას არცა უსჯულონი ისმიატულნი იტუვან და თანა ერთ ვამოვინეთ, მინეტროსისა, და ვალენტისა, კტიქისა და დიოსკორესა, — გარნა დაგვიცვენ ჩვენ უფელმან სახელითა თვისითა. სოლო უკეთუ ორნი ბუნებანი და ერთი შესაკებული გვამი ვთქვენთ ქრისტეს ზედა, შეუკრენელად დავიცავთ შესამწუნებელსა უმწეკრვალესა შერტებასა და ღვთაებასის უნებელად და უქნეველად. სოლო უკეთუ ორნი გვამნი ვთქვენთ, ორთა ძეთა შემოიუგანებთ და ოთხებას თაჟანის ვსცემთ, და ოთხებაჲ იყო სსმება — გვენებოს, თუ არა გვენებოს; სოლო უკეთუ ადვირაცხნეთ სამნი და ერთ, უღონო არს არა თქმე ოთხთა, და მეოფთა და თქმულთა შეუძლებელ არს არა აღრაცხვა. სოლო უკეთუ ერთი გვამი და ორნი ბუნებანი ვთქვენთ, უოკელთაჲ კითილად იყვნეს, ვითარ იგი ითქმის სული დამკვადრებად კორცთა შინა და შესამოსლად სულითა ითქმინ. კორცნი, და არა არიან ორნი შირნი და გვამნი, არამედ ბუნებანი უკვე ვიდრე მე ორნი, და შირი და გვამი არა ორნი, არამედ ერთი. არარია უკვე და მისაილ, დაღათუ ორნი გვამნი მარნიიენი არარია და მისაილისი, თანა არსნი და მარნიიენი ერთისა დედისანი და უოკლითურთ მსკავსნი ურთიერთარს, არა სსდა ითქმინ ერთ ძედ, არამედ სსკა გვამი, უკვე ვიდრე მე არს არარიასი, და სსკაჲ მისაილისი; ვითარ ორნი გვამნი სსკასა და სსკისა არსებისანი, და სსკისა ბუნებისაგან გვამ ქმნილნი, ბრმენტაგან ერთ ძედ აღსარებულ იყვნენ.

¹⁾ ამაკუმი 3, 13.

მივიჩინო, ჩუთომილნი გარსებთა, ვითარ ზაყვანის იტყუების, თანად ატეხული აუტეხელისა ატეხელისა თანა, უკეთუ არა არიან ერთისა გვამოკნებისა ანუ ერთისა არსებისანი ძე ღვთისა და ძე ქალწულისა? თქვენებრ ვითარ ერთ არიან, უკეთუ ორნი გვამნი ვისნიმე თანა არსთა და ერთ ბუნებათა სსჳად და სსჳად ითქვიან, დაღათუ ზიარ არიან ბუნებითა, სსდა ითქვას ორთა არსებითთა განყოფილებითა განწვალბულთა გვამთა ერთობაჲ? სოლო გვამისა თჳს და ზირისა მისა ღვთისა, რომელი იგი არს მსგავსი დაუსაბამოსა თჳსისა მამისა, რამეთუ რაოდენნი ქქონან მამისა, იგინი მსგავსებით იხილვებიან მისაცჳ შორის, თვინიერ უშობებლობისა და მშობებლობისა და გამოჩვევინებებლობისა; სოლო სიტუჳსა ღვთისა დაუბადებელი და აუტეხელი ესე გვამი ყოველითურთ უმისგავსოჲ გვამისა კანთასა, ვითარ ერთ მუდ აღიარებოდეს ერთისა გვამ ქნილისა ვისმე კაცისა თანა? ანუ ვითარ ერთად თაყვანის იტყუებოდეს დაუსაბამო და დაწვეული? ანუ რაჲ არს მსგავსება მისი და ამისი? უკჳელად სსდამე არა რა. არა გრცხვენისა, რომელი ეგე ბრძნობ და ძილოსოძიოსთაჲ მოკაქუის სიბრძნის მოყვარებაჲ? და მდლოჲ სჳაობით წმიდას სმდლოთა წერილსა ზედა, და კლნიებრთა სსზღვართაგან განგისაზღვრებიეს და არისტოტელისა შესქენათაგან წმინსნი რსმე და გვამსა და ბუნებასა ერთთა სსზღვრითა მენიშეობ, რომელი არა სსდა ვის უთქვამს წმიდათაგანსა ბუნებაჲ და ზირი და გვამი ერთად, არამედ სსჳად არსებაჲ და ბუნებაჲ და სსტოვებაჲ, და სსჳად გვამი და ზირი და განუკეთელი. მარქუ, ჩ მანებელი, სიტუჳაჲ: კორც იქმნა ანუ არა? განკვირებულ ვარ—თუ რასა ნაცვლის მტუქველებ? უმეთუ მტუროდე—ჰე უკჳელად კორც იქმნა, და რადაღა იტუვი სსჳა არს ბუნებითი ძე ღვთისა და სსჳა მდლითა, და უკეთუ მტუროდე—არა კორც ქმნილ არს სიტუჳაჲ, რომელიცა დასაბამს იყო და დემირთი იყო და ღვთისა თანა იყო და ყოველი მის მიერ შეიქმნა და თვინიერ მისა არცა ერთი რაჲ იქმნა, რაოდენი რაჲ იქმნა. ა იოანეს სსდამე წმიდას მასარებულსა წინა აღუდგები, უკეთუ გრწამს სმდლოთა წერილთა ძველთა და ახლისა აღთქმისათა გარწმუნებენ შენ წამებანი მათნი.

იტუჳის წინასწარმტუველი მისია: ,, და შენ ბუთლემ, სსხლი ეფრათსანი, მცირე სარ ყოფად ათასეულთა შორის იუდასთა, რამეთუ შენგან გამოვიდეს ჩემად ყოფადი მთავრად ისრაელსა ზედა და გამოსავლნი ისრაილნი დასაბამით დღეთასან სსუკუნოჲსათაჲ. ¹⁾

1) მიქია 5, 2.

გამოსავლნი თვინიერ მის ღვთისა, რომელიცა იშვა თქლისაგან და ვითისა, ვითარცა იტყუხ ზავლე, — „რომელი იგი წინასწარ აღუთქვა წინასწარმეტ-
 ჰეწლთა მისთა მიერ წიგნთაგან წმიდათა მისა მისისა თჳს, რომელი იგი იშვა
 თქლისაგან და ვითისა კორციელად.“ ¹⁾ ვის თჳს არს თქმული ესე მოცაქუ-
 ლისა, გარნა იესოს თჳს ძისა ღვთისა განკორციელებულისა და განკაცებულისა
 კითარცა იტყუხ სამღვდლოდ დიდი იგი მოძღვარი: „ქრისტე ზეცით მოვალს
 მიკეებუადეთ“ და კვალად: — „ქრისტე კორციელ იქმნა შიშით და სისარუ-
 ლით უკალობდით, და ქრისტე ქალწულისაგან იშვა;“ და იგივე სამღვდლოდ
 შირი ღვთის მეტყველი აღსწერს: «იოანე ღვთაებდინ: განმზადებინ გზანი
 უფულისანი,» სოლო მე ვლადებდე ძაღსა ამის ამის დღისას: უკორტო
 იგი კორციელ იქმნების, სიტყუად განზრქელდების, და კვალად დაუსაბამო
 დასაბამიერ იქმნების, და იე ღვთისა მე კაცისა იქმნების, იესო ქრისტე
 გუშინ და დღეს და იგი თავადი არს უკუნიანიდე.» ²⁾

აწ სადავე უკეთუძმა არს ღმერთი იყო იესო ბუნებით, ვის თვის
 არიან თქმულნი ესე სამღვდლოს მოძღვრისანი, და უფროსდა საიტყუად ესე:
 „დაუსაბამო დასაბამიერ იქმნების და სიტყუად განზრქელდების?“ უკეთუ არს
 ძარიამ იწოდოს ბუნებით ღვთის მშობლად, ვის თჳსდა ითქვას მოძღვ-
 რისა მიერ ამის ტებოლისა: „ქრისტე კორციელ იქმნა და ქრისტე ზეცით
 მოვალს, და ქრისტე ქალწულისაგან იშვა?“, კამ უსასურსა მაცას გონებეს
 ცთომილს! კამ თვალს მაცას მზისა სიმართლისა ნათელთა მათ და უკა-
 ლთა სეღვისაგან საუკუნოდ ბინდოვანისა! კამ საწყალობელსა მაცას შირსა,
 რომელი იტყუხ — არს ხარ ქალწულა ღვთის მშობელ საუეთრად; და სადა-
 ლა იუოს მოკითხვა იგი ვაბრილისა: „გისაროდენ, მიმადლებულა, უფა-
 ლი შენ თანა, ³⁾ და ვინა უთალი, უთალი იგი, რომელსაცა იტყუხ დავით მეფე
 ფსალმუნთა შინა: „აქედით ღმერთსა და უკალობდით სასელსა მისისა, გზ⁴⁾
 უუკეთ მას, ⁴⁾ რომელი იგი ამაღლდა დასავალით უფალ არს სასელი მისი.
 უკეთუ არს არს იესო ღმერთი ბუნებით, ვის თჳს იტყუვის წმიდად ზავლ
 ნესტი კვეკისისა: „მოკელოდეთ ნეტარსა მას სასოკასა და გამონი-
 ნებასა დიდებისა დიდისა ღვთისა და მცნოკრისა ჩვენისა იესო ქრის-
 ტესსა.“ ⁵⁾

¹⁾ კრომაველთა 1—23.

²⁾ გრიგორი ღვთის მეტყველისა «ქრისტეს შობისათვის.»

³⁾ ლუკა 1, 28.

⁴⁾ ფსალმუნი 67, 4.

⁵⁾ ტიტე 2, 12.

რამ არს მიხედა, ორად განმყოფელნი სიტუების ღვთისა ეატ ქმნი-
ლისანო, გმობათა თქვენთა? აჰა ასპარეზი ზენისა და თქვენისა ბრძოლი-
სა, და აჰა წინა დადებულ არს ყამი, თქუთ გმობათა თქვენთა
წამებანი სამღთთა წერილთანი, რასა შემომართვამთ ჩვენ? გარნა
გაკვირსთ თქმაჲ ორთა შერტებულთა ბუნებაჲთა ერთსა შინა შესა-
გებულსა გვამსა და იტყვიით: არა არს ბუნებაჲ უგვაჲოჲ, ესე იგი
არს უპირთა; სოლო უწყით ზენ არსებაითა განყოფილებითა თვითთა-
ეულთა სახეთა ქვეშეურებისა ზიარებაჲ არსებითა და ბუნებითა, და მრ-
ვალ გვაგობაჲ, და განუკუთვლთა, ესე იგი არს პირთა მისეუ სახასათა
ერთ ბუნებაჲთა აღურიცხველობაჲ, რომელთასაცა ელდინიცა ძილთსა-
ძილთსა და მუდგრობასა იტყვიან კერ ცნობისა თჳს სიმრავლისა თე-
ოლოგულთა გვამთას; და ესე განყოფანი ვიდრე მე არსებითი სახეთანი
სიტუაერთა შორის უგუდავთა და მოსიგუდილთაცა; სოლო თითოეულთა
სახეთა შორის სხვაობაჲ, გარნა ესე სახე რომელიცა განესხვავა თანა მო-
ნათესავეს თჳსსა სხვასა სახესა, შეგვისმინეს სიმრავლითა მის ქვეშეთა
რიცხვითა და ზიარა აქებს და შერეულბაჲ ერთ ნათესავად, ესე იგი არს
ერთ ბუნებად; რამეთუ სამღთოჲ მოციქული ძმა ღვთისა იაკობ ნათესავ-
თა წილ ბუნებისა თქმისა იკმარებს, ესე ვითართა მწერალი: ყოველივე
ბუნებაჲ მგეტთა და მიფრინველთა, და ქვე წარმავლთა და მცურველთა დამწ-
ყებისა და დამწყისად არს ბუნებას ქვეშე კაცთასა ¹⁾ უფეთუ გვამი და ბუნებაჲ
ერთად სადაჲ განისაზღვრების გარე მოქცევიით—ვიტყოდეთ სიტუასა მამს
სამღთოსა მოციქულისასა, ვითარმედ ყოველივე ბუნებაჲ და მიფრინველთა
და მცურველთა და შემდგომი; გარნა ესრეთ არს ჩეულბაჲ წერილისა ბუ-
ნებაჲთა მტყველბაჲთა თჳს, რათამცა პირველად არსებითი განყოფანი სა-
ხეთანი, ესე იგი არს ბუნებითი, რომელნიცა შემტკიცებენ გვამთა, ჟერ-
არს, რათა ითქმოდედ, და მერმედა თითოეულთა ბუნებითთა სახეთა გვამ-
ნი; აჰა ცხნდად სახელსდებს მოციქული იაკობ ნათესავთა ბუნებად.

უკეთუმცა ბუნებაჲ პირ არს სამკვამოვნებისა, თჳს სამღთოსა რასა
იტყვიით? უკეთუმცა იტყოდეთ სამთა ბუნებათა, წინა აღმდგომ გეჭმების
თქვენ პირ მშოჲ სულისა წმიდისა—კრებაჲ სამას ათერამეტთა მამათა, რა-
მელნიცა მადლმან ყოვლად წმიდისა სულისამან შეკრბანს ნიკია ქალაქსა,
რომელთაცა არიოს ღვთის მოძაგებულისა საწყნოებაჲ მახელითა სუ-

1) კათოლიკე იაკობისი 3, 7.

ლისათა დაამკვეს და თანა არსებაჲ და ერთი ბუნებაჲ ერთისა წმიდისა თაყვანის საცემელისა სამებისა ქადაგეს.

უკეთუმიცა არსებათა და ზირთა სსუბა და სსუბად განსაზღვრებთ, და სსუბას იტყუით ძეს ღვთისასა ბუნებითსა და სსუბას მადლითსა, თვინიერ ფოკლისა იტყვის ოთსებაჲ შემოკვიდეს შორის წმიდისა სამებისა, და იქმნეთ მსასურ და აღგებულისა და დასასულისა, აუკებელისა და დაუსასულისა თანა. უკეთუ ბუნებით და მადლითი ძენი ღვთისანი არიან ორნი, კოლასელთა მიმართსა ეპისტოლესა სიტყვა მწუბოხაჲ ზირისა ქრისტესისა ზაგლესი, რომლისასა ქადაგებს ძისასა მწერალი ამა სიტყვითა: «რომელმან მიკნა ჩვენ კელმწიფებისა მისგან ბუნელისა, და მიმცვალან ჩვენ სსუფეველსა ძისა მისისა საყვარელისასა, რომლისაგან მამკეს ჩვენ გამკასნაჲ სისხლითა მისითა, და მოტყუებაჲ ცოდვითა ჩვენთა, რომელი იგი არს სსტი ღვთისა უხილაგის, ზირმშოჲ ფოკელთა დაბადებულთა. რამეთუ მის მიერ დაუბანა ფოკელივე ცათა შინა, და ქვეყანასა ზედა—სილუღნი და არა სილუღნი, ანუ თუ სსყადარნი, ანუ თუ უფლებანი, გინა თუ მთავრობანი, გინა თუ კელმწიფებანი, ფოკელივე მის მიერ და მისა მიმართ დაუბანა. და იგი თავიდა არს ფოკელთა წინა, და ფოკელივე მის მიერ დამტყინა. და იგი არს თავი გვამისა მის კველესიისა, რომელი არს დასაბამი, ზირმშოჲ მკვდრეთით, რათა იფოს იგი თავიდა ფოკელთა შინა მთავარ, რამეთუ მას შინა სათნო იყო ფოკელივე სსუბებაჲ დამკვიდრებად, და მის მიერ დაგუბანად ფოკელი მისა მიმართ. მშვიდობა ჭყო სისხლითა მით ჭყარისა მისისათა»¹⁾. ესე უკვე ძე ღვთისა ჭეშმარიტად ბუნებითი სსტი და ბრწყინვალეზაჲ მამულისა მის ღვთაებისა, თვით გვამოკანი ძალი და სიბრძნე მშობელისა მის თვისა მამისა, ფოკლად მსუგესი მისი, რომელიცა გამოაბრწყინა დაუსაბამიან მან მამამან მსოლომან მსოლოჲ, გარნა განუფოფელად, ვითარ იგი მწუბან თავისაგან თვისა გამოკერთოლვარე შარავანდედი; ესე უკვე სიტყვაჲ ღვთისა, სათელი ჭეშმარიტი განმანათლებელი ფოკლისა აღგებულისა, იქადაგების ჭყურისა მისგან რწმუნელისა—სსყვარელად ძედ ღვთისა, მკსნულად ჩვენდა და მიმცვალებულად საუკუნოსა მას სასუფეველსა თვისა, შემოქმედად ფოკელთა სილულთა და უხილაგთა, ანუ საყდაართა, გინა თუ უფლებათა, ფოკელთა დამბადებულად და ფოკელთა ზირკულად და ფოკელთა დამსტყინებულად და თავად გვამისა მის კველესიისა, დასაბამად და ზირ

¹⁾ კოლასელთა 1, 13,—20.

მშობ. მკუდართა, და ყოველთს შინა მთავრად, და ყოელისა ღვთაებთისა სახსების თავსა შორის თვისს და მკვიდრებულისა ყოელად მხენებულად ჩვენად, და დამტებულად სისსლით თვისითა და კჳართთა, რომლისაგა მტერ კიყენით შეტოდებთა.

იტყვის წმიდაჲ მოციქული ქრისტესი, იოანე ზესთა ბუნებისა გამოუთქმელთა მათ სილგათა თვისთა მწერალი: «მე ვარ ზირველი და უგანასენელი, და რომელი ცსოველ ვარ და ვიქმენ მკუდარ, და აჭა ესერა ცსოველ ვარ უგუნითი უგუნისამდე ამინ.»¹⁾ დაღაცათუ ბუნებითისათვის მისა არს თქვა მოციქულმის, რაჲ არს სიტყვაჲ ესე და ვისდა მიმართ ითქვას — რომელი ცსოველ ვარ და ვიქმენ მკუდარ, და აჭა ესერა ცსოველ ვარ და ზირველიცა ვიუხვ და უგანასენელიცა მეოფი ვარ? ვითარ უგეჲ ითქმოდედ ბუნებითისათვის მისა განკორცელებისათვის — რომელი ვიქმენ მკუდარ? და სადა ითქმოდეს კაცისა თვის ღიბნისა — მე ვარ ზირველი და უგანასენელი? გარნა იგივე არს ზირველი და უგანასენელი, რომელი ცსოველ არს და იქმნა მკუდარ და ცსოველ ჯგეჲს უგუნითი უგუნისამდე.

განკორცეოდების უსორცოჲ, განწრქედების სიტყვაჲ, სიტყვისაგურ ბრბოარის ღვთის-მეტყველისა; გარდამოკალს უგამო იგი და იქმნების ჯამერ, შანთი იგი ღვთაებისა ელვარე, მიუხანლებელი ცეცსლი განმლეველი დამკვიდრების ქალწულისა საშოსა და იქმნების შეზავებულ კორცთად, და ბუნებითთა თვითებათა მრნობლთა დანაცავს შეურენელად; მსოლოდ-შობილი იგი სიტყვაჲ ღვთისა, სრული ღვთაებასა შინა, კაც სრული იქმნების გაცნებასგა შინა, რათა ორობჲ შეურენელი ბუნებითთა თვითებათა გამოჩნდეს, ვითარცა იტყვის სამოციქულო დიონოსიოს: «ჩვენებრ იქმნა და ეგო უმტველად დიერთი სიტყვაჲ.»²⁾ უგეთუ ჩვენებრ იქმნა და ეგო უმტველად დიერთი სიტყვაჲ ღვთის-მეტყველებსაგურ ზეცისა ამის სიბრძნის მოუვარისა და ზესთა. საიდუმლოთა მათ საღმერთთა გამოთქმათა შინა ზირველისა საღმერთისა მომდგრისა, რასადა ორნი ბენი შემოგყავს უგუნურებთ, ვ: კაცის მისანურო, და რასადა ცნობა ენებულებრ ცთომითთა წარრვე და აჭა და იქი კვეთები? არამედ შეიმუსრვი მალითა შენ მიერ გმობილისა სიტყვისა ღვთისათა.

¹⁾ გამოცხადება 1, 17—19.

²⁾ დიონოსიოს არიოზაკელისა, ტომითეს მიმართისა წიგნისა საბლოთჲ საღმერთისა თვის ღვთის მტყუველებისა, თავი 2.

იტყვის სამღვთო მობღვაირი ეპიფანე ეპისკოპოსი ჯალაღის კვაბრის მხლოდ-შობილისთვის, რამეთუ რაოდენი არიან კაცის შორის, და რაოდენთაგან კაცი და რამ არს კაცი; ესენი მოვიდა და მიიხვნა მხლოდ-შობილმან. » 1) აწ სადაჲ, დაღაცათუ მხლოდ-შობილი ძე ღვთისა ნაცილ სადაჲ არს სორც ქმნილად, რაოდენი არიან კაცის შორის და რაოდენთაგან კაცი, არა მიუღიეს ესენი, და სამღვთო ესე მამა მტუჲარ სადაჲ გამოგინიესთ? გარნა ჭეშმარიტებით ღვთის მეტყველებამ ესე დიდის ამის მოძღვრისა უღონო არს თჳჳნ მიერ; მტუჲარად რათამცა გამოჩინათ. ჭეშმარიტად მიიხვნა კაცის შორის მხლოდ შობილმან სიტყვისა მისებრ წმიდის ეპიფანესა და ეკო უჭეკველად ღვთაებას შინა.

სრულს განკაცებასა აღიარებს სიტყვისა ღვთისასა, სძალი ქრისტესი სი — წმიდამ კველესიამ, რამეთუ გვამ ქმნილი ერთი ვინჲ კაცი არა ძე ღვთისა იქმნების ბუნებით, არცა მადლით, არამედ ბუნებითი იგი მხლოდ-შობილი ძე ღვთისა თუთ გვამოვანი სიტყვამ იქმნების კაც, და დაუბადებელი დაუბადების, დაუსახველი დასახულ იქმნების, განუხილველი იგი იქმნების განსახილველ და ვიდრე ბუნებისამდე ჩუქნისა ყოვლითურთ მოკალს კაცთ მოყვარებით, ვითარცა იტყუს სამღვთო დიონოსიოს — «ვიდრე ბუნებისამდე ჩუქნისა მოვიდა კაცთ მოყვარებისათჳს და ჭეშმარიტებით არს იქმნა და მამა კაც იქმნა ზესთა დემერთამ. » 2) ბუნებისამდე ჩუქნისა მოსლვამ ზესთა დემრთისა არა ქცეულება არს ღვთაებისა წარკვად, არამედ ჩუქნებრ ქმნასა და ჩუქნისამდე ბუნებისა სრულებით მოსლვასა იტყვის საღმრთო ესე მოძღვარი. ამისთვისცა განსორციელეულებად აღიარების და ჭაღწულისაგან შობილად ძე ღვთისა და მართლ-მადიდებლობით განღმრთობილად იქადაგების სორციითა არსი ჩუქნი, მისმული სიტყვისა მიერ, რომელიცა შინაგნით და გარე საღმრთო და ელვარე იუჲეს კაცებრ იგი აკებულებამ კორციითა ღვთისათა; ხლო არა ოცნებით იუჲეს კაცობრავნი ყოველნი სიტყვისა ღვთისა, ნუ იყოფენ, არამედ თითოეული იგი ბუნებათა თვითება შეურკენელად დაცულ იუჲეს ერთსა შინა შესაგებულსა გვამსა. აწ უეჭვრ შემელიცა ეკო ურწმუნოებ შეერთებასა ზედა სიტყვისა

1) ეპიფანე კვიპრელ მთავარ-ეპისკოპოსისა ხარისხისაგან.

2) დიონოსიოს არიოპაგელისა ტიმოთეს მიმართისა წიგნისა: შეერთებულისა და განუყოფელისა ღვთისა მეტყველებისა იეროთოქის წიგნისაგან თნრობის შენივთებათა, თავი 2.

ღვთისსა; დაჯერწმუნოს შენ საშემან მოსლავან მისმან და მოწმუნე ღვთს შენ თვისიერ ნებისა შენისა უსარგებლოდ.

გაშა ბოროტსა მკაცსა პირსა შენსა, გაშა ჭადაგსა მას მსთვად სიტყვა მომდინარეთა ბაგეთა შენთა, რომელი ეგე სდგა სადმე წმიდასა შინა ეგვლეკისასა, არა კვიმირსა შინა დაფარული, არამედ სასინთლესა უყოელთა სასილველსა მდგომარედ, და მოციქულთა მოსაუდრეობა, ვითარცა დიდი მწვემსთ-მთავარი, და მღვდელთ-მთავართა და თვით მშვერობელთა, ვითარცა ზედა მსეღველი მათი, უძღვი და მარტობა, და საკურთსეველით გამო ჭრისტესით, ვითარცა საყვირითა, უხმობ საიწესოთა შენთა: არა შვა ჭაღწულმან, რჩეულია, მე ღვთისა და ღვდისა ღვთისა აღსარებაჲ ელენებრი არა არს თქმაჲ, და რილასოქობსობა და გინებს, რათამცა სიბრძნის მოყვარედ და რიტორად*) და ზესთა ბუნებისა მეტყველად კენი შეგასხმიდენ, და იტყვი—არსებაჲ და ბუნებაჲ და კვაში და პირი ერთ არს. შემცა ჩვენებულსარ უკუნითი უკუნისამდე, რამეთუ იესო ეშმაკთანა ძედ ღვთისა აღიარეს.

ჟ ნესტორ! რა არს შენი და იესოს მტერობაჲ, შენ თჳს მამეულთა წიაღთაგან დამცლადიერებელი თავისა თჳსისა იშვა გლასაკად, ვითარცა ჭატი, და სჯულთა დამდები სჯულსა დაემოწილა, და რვისა დღისამან დასთხანა შენთჳს სისსლი და აღიზარდა ნაზარეთს, ერთსა მცირესა შინა დაბასა, ვითარცა ჭატი ვინმე გლასაკა, რომელი სიმდიდრით ხერხუითა საუდართა განისკენებდა, და პირი თჳსი არა რიდა სირცხვილისა სერწყვასა, და კორცა თჳსი სრულიად მისცა გვემად, კიცხვისა ჭლამინდი შემოსა, და ეგლისა შეთსზულისა მიერ გვირგვინისან იქმან, და სასლი ზილატესი თჳსთა სისსლთა მიერ მეწამულ ჭეო და უსჯულთათანა შეიწაცსა, და შიშველი ჟვარსა დამოკვიდა, და საღველი და შიარს სუა, და ღვდისა გულის ტანჯუითი იგი მწუსარებაჲ, რომელი თჳსთა სამსჭვალთა მიერ უმწარეს ელმოდან, თავს იღვა და მოკვდა, და ღასკრითა უოვლად წმიდასა გვერდისა განდუბა დათმინა, და აღმოგვიცენა გვერდით თჳსით სისსლი და წყალი, სისსლითა უვეკი გამოისსნა და მწვირენი უსჯულთაგანთა შენთანი გარცხნა წყლითა, და სულითა უოვლად წმიდითა განწმიდა სიკუდილი და რა საუვედრელი სიკუდილი დათმინა, ვითარცა ჭატი, არმენაკითა და სიღონითა წარგრანელი, საფლავსა დაღებულ იქმან. ესე უოველი შენთჳს დათმინა ძემან ღვთისამან, მეოფემან წიაღთა მამისთა და აღდგომით თჳს-

*) მეორე ვარიანტიში: რიტორსა...

იტყვის საძმართო მობღვაირი ებიფანე ეპისკოპოსის ქალაქის კვიპრისა მსოფლად-შობილისათვის, რამეთუ არაოდენნი არიან კაცისა შორის, და რაოდენთაგან კაცი და რამ არს კაცი; ესენი მოვიდა და მიისუნა მსოფლად-შობილმან. » 1) აწ სადამე, დაღატათუ მსოფლად-შობილი ძე ღვთისა ნაცილ სადამე არს სორც ქმნილად, რაოდენნი არიან კაცისა შორის და რაოდენთაგან კაცი, არა მიუღიეს ესენი, და სამღთოა ესე მამა მტუჟარ სადამე გამოკინიესთ? გარნა ჭეშმარიტებით ღვთის მეტყველებამ ესე დიდისა ამის მობღვრისა უღონო არს თქვენ მიერ, მტუჟარად რათამცა გამოაჩინოთ. ჭეშმარიტად მიისუნა კაცისა შორის მსოფლად შობილმან სიტყვისა მისებრ წმიდისა ებიფანესა და ეგო უჭრეკულად ღვთაებასა შინა.

სრულსა განკაცებასა აღიარებს სიტყვისა ღვთისასა, სძალი ქრისტესი — წმიდამ კველესამა, რამეთუ გვამ ქმნილი ერთი ვინმე კაცი არა ძე ღვთისა იქმნების ბუნებით, არცა მადლით, არამედ ბუნებითი იგი მსოფლად-შობილი ძე ღვთისა თვთ გვაძოკანი სიტყვაჲ იქმნების კაც, და დაუბადებელი დაუბადების, დაუსასკელი დასასულ იქმნების, განუსილველი იგი იქმნების განსასილველ და ეიდრე ბუნებისამდე ჩეჭნისა ყოვლითურთ მოკალს კაცთ მოყვარებით, ვითარცა იტყვს სამღთოა დიონოსიოს — «ვიდრე ბუნებისამდე ჩეჭნისა მოვიდა კაცთ მოყვარებისათჳს და ჭეშმარიტებით არს იქმნა და მამა კაც იქმნა ზესთა ღმერთთაჲ. » 2) ბუნებისამდე ჩვენისა მოსლგამა ზესთა ღმერთთა არა ქტეულება არს ღვთაებისა წარკვად, არამედ ჩვენებრ ქმნისა და ჩვენისამდე ბუნებისა სრულებით მოსლგასა იტყვის საძმართო ესე მობღვაირი. ამისიუისცა განსორცეილებულად აღიარების და ქაღწულისაგან შობილად ძე ღვთისა და მართლ-მადიდებლობით განღმერთობილად იქადაგების სორცითა არსი ჩვენი, მისმული სიტყვისა მიერ, რომელიცა შინაგნით და გარე საღმერთო და ელვარე იუჟნეს კაცებრ იგი ბებულებამ კორცთა ღვთისათა; სოლო არა ოცნებით იუჟნეს კაცობრივნი უოკუნი სიტყვისა ღვთისა, სუ იყოფინ, არამედ თითოეული იგი ბუნებათა თვითება შუურკენლად დაცულ იუჟნეს ერთსა შინა შესავებულსა გვამსა. აწ უეჟნ რომელიცა ეგო ურწმუნებე შეერთებასა ზედა სიტყვისა

1) ეპიფანე კვიპრულ მთავარ-ეპისკოპოსისა ხარისხისაგან.

2) დიონოსისა არიოპაგელისა ტომოთეს მიმართისა წიგნისა შეროთებულისა და განუყოფელისა ღვთისა მუტყველებისა იეროთოსისა წიგნისაგან თხრობისა შენიგებთა, თავი 2.

ღვთისას, დაგაწმუნოს შენ საშიშმან მოსლვამან მისმან და მორწმუნე გუოს შენ თვინაურ ნებისა შენისა უსარგებლოდ.

გაშა ბოროტისა მგას ზირისა შენსა, გაშა ქადაგისა მას მსთავად სიტყვა მომდინარეთა ბავთათა შენთა, რომელი ევე სდაგა სადმე წმიდასა შინა აგველსისა, არა კვიმირსა შინა დაფარული, არამედ სასანთლესა ეოკველთა სხილველსა მდგომარედ, და მოციქულთა მოსაუდრებთ, ვითარცა დიდი მწვემსთ-მთავარი, და მღვდელთ-მთავართა და თვით მწერებელთა, ვითარცა ზედა მხედველი მათი, უძღვი და მართებ, და საყურთხეველით გამო ქრისტესით, ვითარცა საყვირითა, უსმობ სამწესოთა შენთა: არა შეა ქაღწულმან, რწმუნო, შე ღვთისა და დედისა ღვთისა აღსარებაჲ ელანებრი არა არს თქმაჲ, და ღიღოსოჲობსობ და გინებს, რათამცა სიბრძნისა მოყვარედ და რიტორად*) და ზესთა ბუნებისა მეტყველად ერნი შეგასხმიდენ, და იტყვი—არსებაჲ და ბუნებაჲ და გვაი და ზირი ერთ არს. შემცა ჩვენებულსა რეუნიითი უგუნისამდე, რამეთუ აესო ეშმაგთაცა ქედ ღვთისა აღიარეს.

ჲ: ნესტორ! რა არს შენი და ესოს მტერობაჲ, შენ თვს მამეულთა წიადლთაგან დამტალიერებელი იავისა თვსისა იშვა გლახსკად, ვითარცა კაცი, და სჯულთა დამდები სჯულსა დაემოწმილა, და რვისა დღისამან დასთხაა შენთვს სისხლი და აღიზარდა ნაზარეთის, ერთსა მცირესა შინა დახასა, ვითარცა კაცი კინძე გლახსკა, რომელი სიმდიდრით ხერუიძობს საყდართა განისვენებდა, და ზირი თვსი არა რიდა სირცხვილისა ნერწყვასა, და კორცი თვსი სრულად მისცა ტკიპად, გიგსევისა ქლამინდი შეიმოსა, და კვლისა შეთსწულისა მიერ გვირგვინოსან იქმნა, და სასლი ზილატესი თვსთა სისხლთა მიერ მეწამულ ჭეო და უსჯულთათანა შეირაცხა, და შიშველი ჟვარსა დამოკვიდა, და ნადველი და ძმარი სვა, და დედისა გულისა ტანჯვით იგი მწუნსარებაჲ, რომელი თვსთა სამსკვალთა მიერ უმზარეს ელმობა, თავს იღვა და მოკვდა, და ლახვრითა ეოკვლად წმიდასა გვირდისა განღება დაითმინა, და აღმოგვიცნა გვირდით თვსით სისხლი და წყალი, სისხლითა უკვე გამოისხნა და მწვირენი უსჯულთაგანთა შენთანი გარცხნა წულთა, და სულთა ეოკვლად წმიდითა განწმიდა სიკუდილი და რა საუკედრელი სიკუდილი დაითმინა, ვითარცა კაცი, არმენკითა და სიღონითა წარგრავნილი, საფლავსა დადებულ იქმნა. ესე ეოკველი შენთვს დაითმინა ბეჰან ღვთისამან, მეოფემან წიადლთა მამისთა და აღდგომითა თვსა-

*) მეორე ვარიანტი: რიტორსა...

ეს ღვთაებზე მოგტაცა სიკუდილსა, სრწნილებასა, ცოდვასა და ჯოჯოხეთსა და თუხ თანა მკვიდრობა და თუხთა წმიდათა ანგელოზთა თანა მოცტა და შენ ესოდენტა ქველის მოჭებუებათა წილ ეს ნაცვალ აგე: შესვედ ეკვლისისა მისსა, ვითარცა მგელი, და აღსოცე ღვთაებისა მისისა სახელი, დედისა მისისა ღვთის-მშობელობასა ექმენ მზგინებულ და მემობულ; და მერუმის იერობამ კარდაუჭრე ერი წმიდა თუხის შემტა ჩვენებულ სარ დაწვეულ უჭუნითი უჭუნისამდე სახელითა ღვთისათა ამინ.

დასრულდა ძალითა ღვთისათა დასარღვეველი ნესტორიანთა ბოროტისა წვალეზისა.

ღვთისა მსაზნისა დასარღვეველი ნესტორიანთა ბოროტისა წვალეზისა.

სტონი ქართველთა სამეფოსა ქადაქისა ეცხეთისა და სრულიად საქართველოსა მთავარ-ეპისკოპოსისა დავითანისა აღწერილი მოთხოვნაჲ თვითოეულად—თუ ვინა, ანუ სადათ იწყო ბოროტ-მადიდებლობაჲმან ერთბუნებანთაჲმან განთესვად ქრისტიანეთა შორის; დაუწეება საღკიდონსა შეკრებულისა წმიდისა კრებისა ექვსსა ოცდა ათთა წმიდათა მამათასა. ხოლო წიგნისა ამისა ჰირველად ნესტორ სიტყვისა ღვთისა ორგვამად განმეოფელისა მწვალებელისა და ამისთვის დასამსობელად ფეხსოს შეკრებულისა წმიდისა კრებისა ორასთა წმიდათა მამათასა ამბავნი მოვიხსენიეთ და მერმე სიტყვისა ღვთისა ერთ ბუნებად შემრეველთა ორთა შეერთებულთა ბუნებათასა, ვითარ იგი დასარღვეველიცა ნესტორიანთა წინა აღგვიწერეს, რამეთუ ესრეთ ჯერ არს ვითარ იგი განაწესეს წმიდათა მამათა.

წიგნი 2. თავი 1.

„ამაჲთა ამაჲთა, თქვა კელესიასტე, ამაჲთაჲ ამაჲთა უოკალიკა ამაჲ“¹⁾ იტყვის მეფე სოლომონ; და ესე სამართალ, რამეთუ უკეთე ვინ ბრძნობს—არს ბრძნობაჲ იგი სულისა მიერ წმიდისა მიცემულ; და უკეთე ღვთის მეტყველებს იგი ვინმე—სულისა მიერ წერილთა სიამარჯვითა ღვთის მეტყველებს. კერეთვე სსვანიცა საღმრთოჲ სულითანი განუოთანი მადლთანი მოქმედებენ თითოეულთა შორის, ვითარცა იტყვის წმიდაჲ ჰელე და ამაჲთანი ამაჲთათა თუსთა მიერ ამაჲთებენ. ნუ განვიკვირდები, კეთილო მონაჲ უფლისაჲ, უკეთე ამაჲთა მიერ მეტყველებულსა წინა დავადებს ყაჲნი საქმეთა და განმსიდეკელი მისი, ვითარცა სულგომედი

¹⁾ კელესიასტე 1, 2.

აგანმსუდველებდ გონებასა, ვითარცა ბრძენი, და სიმარტოვეთა თქმულთასა და კერეთვე წმინდანებასა განისილვედ, და სიწმინდესა¹⁾ ანუ ლავრინთს მისსა განკლიდე; და უწინა უკმოთა წრფელ მსახურობითა განაჩნვედ ლექსთა მართლ-თქმულბასა. სოლო შარავანდი იგი კეთილგონებისა უკეთუმიცა ამაოებათა მიერ ამის სოფლისათა აღმწერელსა წინა მღებარისასა არა ბრწეინკალე ჭყოფდეს და შენდა რაჲ? იტყვის უფალი საუდართა მოსესთა მენაცვლეობასა მწიგნობართა და ფარისკველთასა, რომელთა მრავალ გზის უფალი ვაჲ მათდასა მბრძანებელი გეისილავს; გარნა არა თუ ურჩქმნაჲ მათთა თქმულთა სჯულ-ედეკ ერსა, არამედ უფროსება მოაჩილ ქმნაჲ სიტყვათა მათთა, რომელთა არა ჭყოფდეს იგინი.

უკეთუ ბრძენი ბრძნობდეს, რაჲ საკვირველ არს? და უკეთუ სამღვდელთათვისანი ვინმე ღირსებითა გვირგვინთა მომკეჲ ღვთისმეტყველებდეს და ესეცა არა განსაკვირებელ, რამეთუ მადლი იგი ყოვლად სამღვდელთაჲ ფრად დიდებულ რაჲმე არს. უკეთუმიცა არა მიწვეულ იყოს საღვთისმეტყველთა სხალიონთა მოძღვრებასა, მადლი იგი სულისა და ღმრსებითისა მის გვირგვინისა მოგებულებაჲ სიტყვებს, ვითარცა ბრძენსა; სოლო უკეთუ ნისლნი ცოდავისანი ღამე ქმნილან ვისთჳსმე, თვალთა სამღვდელთათა ბრძმაჲ არს და მკუდარ. გარნა მადლი იგი, რომელი მისცემიეს ყოვლად სამღვდელთა დაკერეთ განკვეთითა არა მიღებეს, რაჲ საკვირველ არს მისიცი ღვთის-მეტყველებულთა სიტყვაჲთა წერილი? მადლი იგი ყოველთა ზედა მსედვესი სამღვდელთა დიდი არს და ყოვლად საკვირველ, დაღათუ კაცისა მის თჳს ვითარცა შინთი ოქროსა ცეცხლის მიერ აელეებული წილთა დაკრძამული დამკრძალველისა შეიწველ არს, კერეთვე მადლი სულისა წმიდისა მეოფე არს კაცისა მის თანა. შენ, მადლი-ო.ო ძეო ქრისტესო, დასჭვრიტე გონიერებით მადლსა დიდებულსა, რომელი მისცემიეს მწვემისთა კვლესათასა, სდეკ მტყიცედ და სარწმუნობით იგონებდე, ვითარმედ არს ერთი წმიდათა ქრისტეს მოცაქულთაგანი, და ნუ წვლილთა ხედვითა განისილავ ვითარებასა მწვემისასა, რამეთუ მას სხვაჲ ვინმე უფის მსახური, რომელსა ყოველი სასჯელი მოსცა მამამან, მშობელმან მისმან, და ნუ მისტაცებ მსახურსა მას სჯათა თჳსთა, რათა არა იქმნე ანტიქრისტე. სოლო ესე სიტყვანი ამის თჳს აღმიწერიეს, რამეთუ წინა მღებარე ესე წერილი ამასთა მიერი ამოებაჲ; ვითარცა ბრძენთა განისილეთ და აღმწერლისა ამოებათა არ მიმომწულილველთა სიბრ-

¹⁾ ლავრინთი ძნიდ განსაულოლს რასმე ეწოდების—ადგილსა ანუ ქვაბსა.

ძნით თქვენ ერთგულთა შვილთა ღვთისათა მიმსჯევსებთა შამისა ოქტეინ-
სათა ორმწვლილ რადმე მიიღეთ; რამეთუ წმიდათა მამათა მიერი არს
სიტყვაჲ და შეკრებათა მოქმედებაჲ სამღვდელთათგან.

გინებე ვინმე აღმწერლობა ამის წიგნისა, რამეთუ შური შემწერდა
მე და ცხოვრებაჲ ჩემი სიკუდილად მიიწია: „იწყლა ვითარცა თევზ და
განხმა გული ჩემი“ (1) რამეთუ წინასწარმეტყველნი ბაზისნი აღდგომილ
არიან წმიდას ზედა ეგვლესიასა, არა თეზბიტელისა ვისმე ილიას მღკენე-
ლნი, არამედ თვით მისა ღვთისა განკორცვილებულისა და განგაცუბისა სა-
დუმლოსა ზედა აღკურვნილნი საჭურველითა უვალენტი, და მანერტოსისა, და
დიოსკორესთა, და შესაგრებელ უსჯულო უყოფიეს ეგვლესიაჲ წმიდისა
მოწამისა და ეფესკობოსისა გრავორისი, და იესაბელის ტაბლად უყოფიეს
სიწმიდე მისი, და ქებად-სადგურად ავაზაკთა მტერთა წმიდისა კათოლი-
კე ეგვლესიისათა. იტყვის დავით „შურმან სახლისა შინისამან შემკამა-
მე“ (2) და ესე ჩემდა არა მომეტყუებულად სასჯულთა, არამედ გვირგვინთა,
რამეთუ სახლისა ღვთისა შურმან შემკამა მე, რომელ არს წმიდა კათო-
ლიკე ეგვლესია კიდიდგან ვიდრე კიდემდე ქვეყნისა, რომელსა აწ ოთ-
ხნი მამათა მთავართა ეგვლესიანი ერთსა მას წმიდას ეგვლესიასა აღა-
რებენ, რომელ არს წმიდა სარწმუნოებაჲ. არამედ წუნარნი ესე რიტორნი,
რომელ არიან მტერნი წმიდისა კათოლიკე ეგვლესიისანი, ზედა დაესხმან
წმიდას ეგვლესიას, რომელიცა აღაშენა იქმან ღვთისამან სარწმუნოებასა
ზედა პეტრეს მიერ აღსარებულსა. გარნა მადლითა ღვთისათა ბჭენი იგი
ჯოჯოსეთისანი, რომელ არიან ენანი მათნი, ვერ ერევიან მას, რამეთუ მათ
მიერ გამოიღო იესო მე ღვთისა იტყვის წმიდისა ეგვლესიისა თვისა:
„ბჭენი ჯოჯოსეთისანი ვერ ერეოდინ მას“ (3) და არა დაიხსნების ბრძანებაჲ
მისი არცა ერთი, ვითარცა იტყვის თვით ცხოვრება იგი ყოველთა: „ცუ-
ნი და ქვეყნა წარსდენ, სოლო სიტყვანი ჩემნი არა წარსდენ“ (4) ამის თვის
მადლითა სულისა წმიდისათა და შედგომითა სამღვდელთათა ჭადავთა მტ-
ველებულთა წერილთათა მეტა, ვისნილუ რა გოლტი იგი მკელთა, რომელთა-
განნი წარსრულ იყვნეს მამისა მათისა თანა ვისგანცა სოკლინიეს, და
რომიელნი თანა მოუხმელ ჩვენდა მყოფობდენ შირკელთა მათ და ახლთა

ბაბილის წი-
ნასწარმეტ-
ყველნი მო-
ძღვარნი
მწვალუბელ-
თანი არიან.

1) ფსალმუნი 101, 4.

2) ფსალმუნი 68, 9.

3) მატთე 16, 18.

4) მატთე 24, 35.

ვეშპათა გკლდისა გარცხად და ისართა მათ ენათა მათთასა მათდაში მი-
საჭეკველად; — არა დაგუდუნ, არამედ წინა განსაწყო რაჲმე წერილი წინა
უყავ; და ესეც არს ჩემდა საშიშ, რამეთუ იტყვის სული წმიდაჲ იკვთა
შინა: „მეწინიერებით აუწევ სულსა სამწყსოსა შენისასა და რათა დაად-
გინე გული შენი სამწყსოთა შენთა მიმართ.“¹⁾ ჟერ არს მწუქმსთა მიერ
განდვიძებად სულთა მიინარეთასა, და სნეულებათა ჟეროგანად გუწინებად
დაუდიარს მწუქმსთა, რათამცა არკუთა თჯსთაგან მკელთა განიოტებადეს, და
სულსა დასდებდეს სამწყსოსა თჯს, რათა არა ყუადრებულ იქმნეს ზირკე-
ლისა მის მწუქმსთ-მთავრისა მიერ სიტყვიათა იერემია წინასწარმეტყველი-
სათა რომელსა იტყვის „მე მწუქმსო, წარმწემდე აღწონ და განმანგველწონ
ცხოკართა სამოკრისა ჩემისათა, იტყვის უფალი; ამის თჯს ამათ იტყვის
უფალი დიერთი ისრაილისა, მწუქმსთა ზუდა, მწესულთა ერისა ჩემისათა,
თქვენ განაზნებით ცხოკარნი ჩემნი და განაგარეენით იგინი, და არა მოი-
ხილენით იგინი, აჯ მე შერ ვიგო თქვენ ზუდა, ბორტოტაუბრ სიმარჯ-
ვეთა თქვენთა, თქვა უფალმან.“²⁾ სოლო მეშინის მე, რათამცა ყუადრებაჲ ესე
ხეტოე მექმნას მე საშეშის მას მწარესა სამჯავროსა ცოდვილთა თჯს მო-
სლავას მას ელებურ აღმოხრწინებულსა მისა ღუთისასა; და რათა არა მწი-
გნობაართა და ფარისეველთა თანა ორგულთა მეწინიერებისა კლიტეთა დამ-
ფარველობაჲ წარმომიდგეს მე დღეს მას დიდსა შემასმენელ ჩემდა, და
გეტცლისა სუდარისა დაგრძლავა უხმარისა მის მონისა არა ზარ ჩემდა იქ-
მნეს, ამის თჯს ამოჲ ამოუბათა ჩემთა მიერ თქვენთა, შეიღთა წმიდისა
კითოლივე ვეველსიასათა, კინისა რასამე აღწერას წინა დაგედებ, რათა
მტყრნი ჭეშმარიტებისანი თანა მკვიდრ დგომობითა ზრ შეგატუნებდენ,
და ამათ თქმულთა ჩემთა მიერ მცირედრე განმტვიცებულნი ესოსაგან წმი-
დისა წმიდათასა განგარეებულბედეთ, და წმიდასა შინა ვეველსიასა გორც
ქმნასა სიტყვისა ღუთისასა ჭეშმარიტ აღმისარენი მართლ-მადიდებლობა-
დეთ, და სიტყვისა ღუთისა სამდლოთა კაც ქმნისა განგებულბებათა ზუდა
სეცისაგურ ძალთა მოწმუნე იქმნეთ, ესე არს მიზეზი აღწერალოთა ამათ.

ვიტყოდეთ უკუმ ზირკელად სიტყუბთაგან მამათასა საჭეშმარიტოსა
მოთხრობასა ერთ ბუნებად შემრველთა თჯს სიტყვისა ღუთისა ორთა
შერტებულთა ბუნებათასა; და იყო ვინაჲ ანუ საღათ იზოფენეს ესე ვითა-

¹⁾ იგავი 22, 23.

²⁾ იერემია 23, 1.

რის ქადაგების მომიჯნაობა, და რამ არს სარწმუნოება იგი მათი მატკეუელ ღვთისა, რამეთუ ივინიცა სწერენ წინა განსაწყოდ, ჩვენდა წინააღდეგობა ტყუილობისათა.

ხოლო ვერ არს პირველად ორთა ბუნებათა შეერთებულთა სიტყვისა ღვთისა ქადაგება ენობს, რათა ნესტორის სიტყვითა ბნელთა მიმართ წინა აღუდგებოდეს. და ესე განეწყას მამათა მიერ. ამისთვის ჩვენცა ვიტყვოდეთ პირველად ნესტორისთვის და საქმეთა მისთა, და სამცხისა მისცხოვრებისათვის მისისა, და შემდგომად კონსტანტინის, და დიოხვორისთვის და წინა აღმდგომთა მათთა მართლ-მადიდებულთა კვისართა და მწყემსთა მღვდლო-მთავართა და მამათა, და წმიდანთა კრებათა ეფესოს და სელვიდოსს შეკრებულთა, თითოეულად ქმნილთა და თქმულთა და მიხვითა და შიფოთთა, და სამღთთა შერთა, და მსოფლიოთაცა, და განკეთასა ბოროტ მადიდებულთასა, და დენასა მართლ-მადიდებულთასაცა ურწმუნოთაგან—თითოეულად კიტყვოდეთ მადლითა ღვთისათა.

იტყვის მეფე ხოლომან: «ყოველთავე უამი და უამი ყოველისა ნივთისა ცნას ჭეშუა» და იგივე იტყვის: «საუნივე სობრძისა, მასვე თავსა შინა, უამი დემილიად და უამი მეტყველებისად.»¹⁾ განა არს არს არს არს უამი მღვთმარობისად, არამედ არს უფროსდა ზრასკვისა მტერთა მიმართ კვლესიასათა, და კიტყვოდეთ პირველად ნესტორისთვის—თუ ვინა არს სადათ იწყო უკეთურმან მან ძვინად აღდგომა კვლესიასა ზედა ქრისტესა.

უამის კვლესტინე ძველისა რომისა ჰაზისათა, და იმპერატორისა მცირისა თეოდოსი მისა არკადი და ევდუქსიასათა, რომელი სკამტრასა მმართვედა მხედომარე სათვითმშურებელისა ასლისა რომისასა, ცოცხლებდა უკუნე ნესტორ მწავლებელი, მის წული ჰაზლე სამუსატელისა,²⁾ ქადაგისაგან გერმანიკელისა, ჭეჟანით სირიით, რომელიცა დაწესებულ-ყო პირველ წესსა სურგობისასა ანტიოხელთა კვლესიისაგანთა თანა, რომელნიც მიშვებოთა ღვთისათა ერისა ღვთისა მასწავლებლობა ირწმუნა და სიტყვითა თვისთა ერისა შორის ქადაგებასა მუის აჩვენა, თუ რამ შემთხვევად იყო მის მიერ კვლესიასა ზედა, რამეთუ არს თუ არსა ური და კეთილოვანი შეცვარა სატი, სიტყვითა, არამედ ერისა განიცხრობელთა მიმართ მიღრგვა, და ჰაზრად

1) კვლესიასტე 3, 17.

2) ამისთვის ახსენებს მის წულად ჰაზლეს სამუსატელისა და ნესტორს, რამეთუ ერთმანერთისა სარწმუნოება რაოდენიმე თანა შეტყუებულ არიან.

განმხილვადი ტყველკათა მონადირე იყო, რომლითა სურვილად თავს მიმ-
 ზიდველ იქმნა ერთა სიმრავლისა, ფერითა რათამე შესამოსლისათა მოსინ-
 ლმან, რეცა მეურნეობით მავალმან და შფოთიანობისა უბანთსა (სა მოძულეობის
 და სიყვითლითა ფერისათა გრძელელებით საგონებელ უბანისა მომსხივედვე-
 ღმან, მრავალთა წიგნსა მქონებულსა სახლსა შესწევადივა თავი თავით და
 მართობით თვისგან მკდრამირე მრავალთა მოხარამკდრებდა ესე ვითარით
 სასეთა წმინსა დასემების მიერ, ვიდრემდის შორად განსიძე ამავად მისტი-
 ხლო ვითარცა იტყვის წიგნისა მესაიდუმლოე მახრობდომ ღვწავა რაზ-
 არს დაფარული, რომელი არა გამოცხადნეს, და არცა საიდუმლოე რომე-
 ლი არა ცხად იქმნეს. 1) არცა ამის საიდუმლოთა მათ სუნეშით თავს ადგა
 მალამან ნებამან დაფარვად, არამედ გამოუგველიათა, რათამე უფსკრულ-
 ლითა სასწულთა ნესტორისი ინება, ზორფირის მამარა 2) ქალაქთა აღკვეთა
 ზამ, რათამცა მუნით ცხად იქმნეს საიდუმლოთა ნესტორისთა დაფარვ-
 ლებად, რათამცა რორთვე პატიუითა დასწვილო საარცხანელ აქმნეს სასა-
 საკათა შორის.

მამინ ნესტორ მის ყამისა სკანტორითა ქვეყანასათა განშებლისა
 მიერ თვით მშეობებისა სამართლ-მადიდებლოდას გათოლიე ეგვიპტისისა
 მღუდელთ-მთვარობაჲ ერწმუნა, ხოლო მიერიდგან უკვე სჯულნი თ, სწი
 გესლი იგი მეფლთა ეგვიპტისა 3) წარმოსთისა და გინდა ყოველი სოფელა და
 წილგა აღავსო. გითარ მძღავრ მიმტარებულმან ვინმე საიდუმლოე მთავროსა
 პატივისმან კერძარ უილო დაზეობად თავსა შორის თვისსა საღმობასა,
 არამედ მიღებსა თანა კელმწიფობისისა მყის უწერთელი კადნიერებაჲ შორის
 შემოიღო და წინა დაუღვა ყოველთა, რომელი იგი იქელ სადაჲ მუგლად
 ელო მხოლოდ შობილის მიმართ გობაჲ და შემდგომად მცინედისა სა-
 მოცდქელონი სჯულისდებენ და წმიდათა ეგვიპტისისა მომღვართა მამათა სჯულ
 გუთილობისა მომღვრებანს გულისაგან თვისსა ექსორთა ჭყო, და მხოლოდ
 შობილისა მტერობად აღიჭურა, და ვერეთ მასკნებულ იქმნა ერისა, ვითარ-
 მედ შეეწკვის, ვითარცა მწვემთი გათოლიე ეგვიპტისისა სარწმუნოებასა, და წინა
 აღდგომობასა ირქებდა არიანოსთა მიმართ, და ნოკატანთა, და მუთოთსმეტ

1) ლუკა 12, 2.
 2) ზორფირად ქალაქთა იტყვის კოსტანტინე პოლის.
 3) ვეზაჲდ გველად დიოდორეს, თეოდორეს მომთხვეტილქმნა და პავლე სწამე
 სატელისა იტყვის.

თანთა ჭმკედლიანთა მხმართ, ჭ სსუნთა მწკალუბულთ. ამისთჳს ფრიად საყუ-
რელ ექმინ თუოდოსი მიუვის, და ჭკონუბდა ვითარმედ მართლ-მადიდებულ არს,
და უსმენდის, რადექსნატ ითხოვდის ნესტორ, მეფე მუის მიანტუბდა, ხო-
ლო ნესტორის მიერთა ქადაგებათა შეწკენათ თჳს თვით-მხრობუელის მიერ
ძღუერი-რამე ბრძანებაჲ, აღიწერებოდა და ერთა შორის განივლინებოდა და
აღმოვიტისებოდა მწკალუბულთ. თჳს, რომელიც წემო ვახსენეთ, წინა აღსად-
გომელად მხნდა განმტკიცების თჳს ქადაგებათა ნესტორისთა: ხოლო ნეს-
ტორ ესე ჟითართა მხნისა და სსუნთა ჩემებისა არა გრძელთა რათამე ჟამთა
მსკენებულმან, რეც მიმდრეკულმან სხორთკემდე, ვითარცა იტკვის სამლო
გირილე აღუქსანდრელთა უბისტოლესა მიწერილისა მის მიერ ზახას თანა
გელესტინი ძველისა რამდისთა; დიდსა ეკლესიასა კოსტანტინოპოლისისა
ბრძანებოდა ნესტორისთაჲ უმისკოკობისმან ვინმე, რომლისა სსელი დო-
რებრეს დასრულმან ჟოკელთა სსილეკლას ადგილსა იწყო სიტყვად მრავ-
ლთა გომობათა, და ამსცა შესძინებდა, ვითარმედ უკეთუ ვინმე იტყოდეს
მარიამს ღვთისა მხობლად! შეიცა ჩვენებულ არსო. მაშინ ერთი მსმენელი
ყოკლად უგურთსეულესისა დედათელისა გომობისანი და მახვილისა აღმო-
წვდელისა სულთა მომწულელისა მხილეკლანი, მუის შეძრწუნდეს თანად
ყოკლენოე თუნიერ ნესტორისა და განკირებოსა სოგოდებელისა ხმისას
მოკვა ყოკლანი. მაშინ ნესტორ, სუშმაგო იგი ქადაგი, მეგობარ თჳს ჭყო
და ზატვისა ფრადსა უყოფდა, ჭა დიდებულებითა დიდითა წმიდისა
ტრაპუნისა მიმკანებელი სამლოთა სსიდუმლოსა სრულყოფად თანა მდუ-
დელ თჳს გამოინებდა უსულოსა მს ესრეთ განმწმედელს სკინიდიის-
სასა მღუდელობად თჳსთა თანა მომწოდებელი.

იტკვის ეკატრი თჳსისა ცხოვრებისა ამავთა მომთხრობელი, ვითა-
რმედ სუტესი ვინმე ¹⁾ იყო, რომლისა სსელი ანასტასიოს. ამის უკვე
არა ჭეშმარიტისა ქადაგისა თჳს დასწერს ეკატრი. ჟამსა ნესტორ მწკალუ-
ბელისა ზატრიაქისთა ამან, წმიდასა დიდსა ეკლესიასა კოსტანტინისა მი-
ბონთა იყდა აღმსულელმან, ანასტასიოს ერთსა რომელსამე დღეთა-განსა
იწყო ქადაგებად მრავალთა სიტყვათა გომობისა, და ვანებისათა ღვთის-
მშობლისა თჳს ქაღწულისა მარიამისა, და წინა განწობისა თჳს ქრის-
ტეს ჭვთად. აღმსარებელთასა. ამათ და მრავალთა გომობათა მეტყველი გა-
რდამოსდა ამბონით და ჭქედელსა დიდისა ეკლესიისასა აღწერილი რამე

1) ეკატრი I წიგნი, თავი II აღწერს.

ჭარტად ერთი აღაჭრა, რომელსა წეროდ ხყო: „შემდგომად ამისა ვერვის კელწიფოსა წოდებად მარამისა ღვთისა-მშობლად, ამის თჳს რამეთუ არს მარამი აღმისცანთა ნათესაუთაგანი, და აღამიანისაგან ქალწულისა ვითარ იძუების ღმერთი?“

ხოლო თქვენ, რომელნიცა წმიდასა ქალწულსა აღიარებთ იემ თანა მშობლად სიტყვისა ღვთისა განკორციელებულისა, ისილეთ შირი იგი ქადაგებისა და ღვთის მეტყველებულთა თქმულთა მისთა სიმარჯვე: ვაჲ შირსა მის ენასა და ზაკეთა ქადაგისათ, რომელი ვისთჳს იტყვის გამოხასა, დიდ რაჲმე არს სულგრძელება იგი ქალწულისაგან შობილისა, ვითარ არს გარდაიქცა ადგილისა მის სიმტკიცე და თანად ყოვლისა მის ქვეყნისა, სადა იგმიდა სიტყვისა ღვთისა განკორციელებულისა მშობელი.

ხოლო მის უგვე მრავალთა სიტყვათა ზედა გამოხისათა ეშმაკუელი იგბ ნესტორ არს განრისხნა, არამედ დაამტკიცა სიტყვათა მიერ ნიშნისათა ხტომბა სუცისა მის, და თვითცა იტყოდა: „ყრმასა ორისა და სამისა ქლისასა ღვთად არს სათნო ვეყოფიო;“ და ამის თჳს ენება თქმად ორთა გვამთა ქრისტეს სიტყვისა თჳს ღვთისა ქონებად ერთსა ღვთაებისასა და ერთსა კაცებისასა, და ქალწული მარამი არს არსო მშობელ სიტყვისა ღვთისა; არამედ მსოლოდ კაცისა, უგვე არს დედაჲ: და ყოველთა შორის ღნმეღები სირცხვილისა იტყოდა წოდებით მარამის თჳს: „ვითარმედ არს არს დედაჲ ღვთისა, არამედ დედა არს ქრისტესი, და იესო ქრისტე არს არს ბუნებით ძე ღვთისა, არამედ კაცი ორჯანო ღვთაებისა.“ „შემდგომად თჳსთა მათ წვალებათა ცხად ყოფს ნესტორ, გამგლები შიშისა ღვთისასა, და კაცთა შორის სირცხვილსა უსამრთლოებდა, მძლავრებდა და მრავალსა უკეთილსა სჯემსა იქმიდა განდიერებით ყოველთა ზედა: ვითარმედ ყოველი იგი ერი სამეფოსა მის ქალაქისა თჳსთა სახლთა და უხანთა და გისათა და ველთა ერთითა გმითა დადაღებდეს: „გვივის ჩვენ მიკელი ერთი ძლიერი მისისხნე, მოძღვრად, და არს მშვიდი ერთი მშუქმისი გვაქს მსაყული, ერთი უსამრთლოჲ, და არს ეფისკოპოსი მშვიდი.“

ხოლო უგეთუ ვისმე ენუბოს მ: შინდელთა ნესტორის ძლიითთა შოფოთთა და ეკვლესიისა უმშვიდობოთა სრულებით განგონებაჲ ეფესოსსა შუკრე-ბულისა მის წმიდასა კრებისა განწესებულებისა წიგნთაგან, და უფროსად ნეტარისა კირილე ბლექსანდრიელთა, — ზაზისა კალისტანე ძველისა ჭრომისა ზაზისა მიმართ მიწერილისა ეპისტოლისაგან გულის-სმა ვაჟს, რომელიცა, თვინიერ სსვათა მათ ეპისტოლეთა, წმიდამან კირილე ნესტორის ძლითინი

იგი საქმენი სსკანინგ ალწერა თუთოეულად. ხოლო ჩვენ ნესტორისა-
სათაკე ამბავთა ნუ დაუტყობთ: ხოლო ნესტორ რა ესე ვითართა იქმ-
და ბორცოთა კვლევისა თჳს და ყოვლისა და ერისა მონაზონნი ვინმე
მართლადიდებლობისა თჳს სამღთოთა შუროთა აღმრელები წარვიდენ სი-
ლვად ნესტორ მთავარ-ეპისკოპოსისა, ამის თჳს რამეთუ ენებათ, რათამცა
პირისკან მისისა ისმინონ საწმუნოებაჲ მისი—თუ რომელისა წყვე საწ-
წმუნოებისა არს, და ჭკითხვიდეს მონაზონნი იგი ვითარმედ: «მეუფეო! მს-
რამი დედა არს ღვთისა ანუ ერთისა კაცისა მშობელი? ანუ თუ კორცთა-
გან მარამისთა თვინიერ კორცთასა იშვა რაჲმე? ანუ მხოლოდ კორცი
იშვა და იესო ჭეშმარიტი არს ღმერთი? ანუ ერთი ღვთაებისა გვამისა
დამტკეველი კაცი, ანუ მითვე გვამითა სიტყვისა ღვთისათა კორც ქმნილი?
ამათ ზედა ვითარ არს საწმუნოებაჲ სიწმიდისა შინისა?» მამინ ნესტორ
არა ნაცვლის სიტყვათა მტკებელმან მონაზონთა მიმართ, არამედ რვეა გან-
რისხებულმან, ვითარცა ლომმან მკვილითა და წინითა და სხვათა მრავლი-
თა უსასურითა ტყეითა გვექმნა მონაზონნი იგი, აღვიდა მონათა თჳსთა
და უბრძანა, რათამცა უბნთა შინა კოსტანტინოპოლისთა შოღლითა გვე-
მონ და შუბორვილებულნი სამეუფოსა მას ქალაქსა ძვირ მოქმედთა თანა
საზვირობილესა ჰვირობილ იუენს.

ამათ მრავალთა ძვირობისა მოქმედებათა არა კმაყოფილი ნესტორ, უმე-
ტესად მიჰინჯარებას მიეცემოდა, და გმობისა ეპისტოლისა წერასა განა-
მრავლებდა უფროსად წმიდისა ღვთისმშობელისა თჳს და იესოს ღვთაები-
სა თჳს, წარმეზხვეული ეპისტოლეითა წინა აღმღვამითა კვლევისათა, და
ეპისკოპოსთა მიმართ ყოვლისა ასიისათა, და ეგვიპტისა მონაზონთა მი-
მართ და მონასტერთა. შეუძლებელ არს აღწერაჲ, თუ რაოდენთა შვიოთ-
თა და ბრძოლათა მიზის იქმნა უამის მას ეგვიპტისა მონაზონთა თჳს ეპის-
სტოლენი იგი ნესტორისნი. მამინ ალექსანდრიელთა შანად დადგინებულ
იყო სულისა ძვირ წმიდისა წმიდაჲ კირილე. ხოლო ვითარცა შფოთნი
რა ესე ნესტორის ძლითნი იქმნებოდეს მონაზონთა შიკრის და მონას-
ტერთა ეგვიპტისათა, ბრძანა წმიდამან მწუქემან კირილე, რათა არავინ შეი-
წყინარებდეს ეპისტოლეითა მათ, და განყარონ წიგნი იგი სხეშმავონი, და
აღწერა წიგნი, რომელნიცა წარმოაჩენდა ეპისტოლეითა ნესტორისთა და
თვით ნესტორის ბორცო მადიდებლობასა; გარნა ცხადად არა თქვა სი-
სული ნესტორისა სანატრულმან მან მამათ-მთავარმან კირილე მრავალთა
თჳს მიიწიათ, და უფროსნე ამის თჳს, რამეთუ მამინ წმიდისა აქრობი-

რისა, რომელიც იყო მთავარ-ევისკოპოსის ხსლის რომისა, განკვეთა და ექს-
სორია ქმნა სიტუცითა თეოფილე აღუქსნდრიელთა ჰაზისათა; ასაღოთა ეს-
თა ქმნილ იყო, და ხსსოვადთ ღვთისმეტყველისა გრიგორის მთავარ-ევისკო-
პოსოსისაგან განსლგაჲ. ამის თჳს კირილე არა ხსსენა ეპისტოლეუთა
აღმწერელისა მის მიხეზისა. თჳს, რათამცა მიმდგომთა ნესტორისთა. მე-
ფეს თეოდოსის წიგნი იგი კირილესნი არა აჩვენონ, ვითარმედ შუგისჲ
თჳს ნესტორისა ჭუო კირილე, და არა მართლისა თჳს სარწმუნოებისა.

მაშინ წმიდამან ეპისკოპოსმის, კირილე აღუქსნდრიელთა ჰაზისა, მის-
წერა ერთი ეპისტოლე ეპისკოპოსთა ხსიასთა მართლისათვის სარწმუნო-
ებისა და წიგნსა მას შინა თჳსთა გამოანინებდა, ვითარმედ წიგნთა ნეს-
ტორისთა წვალებანი აღრეულ არიან, და მხოლოდ ერთსა მას ეპისტო-
ლესა გამოანინებდა წიგნთა ნესტორისთა მეფესა წვალებასა, და არა
სსკათა ეპისტოლეუთა შინა ამათ მიხეზთა თჳს. სოლო ესე ესრეთ რა
იქმნებოდა წმიდისა მამათ-მთავრისა კირილეს მიერ, ვითარმედ არა ხსსენა
სასელი ნესტორისა მწვალებულად. ნესტორ ესრეთ მადლიერ იქმნა მისა,
შეასმინა იგი მეფეს თეოდოსის, ვითარმედ არს კირილე ობოლთა და
ჭკორეთა უსამართლოჲ. და კაცის მკვლელი. მაშინ წმიდამან კირილე წარ-
გზავნა დიკონი თჳსი, რომლისა სასელი ზოსიდიონ, ჰაზას თანა ძველის
რომისა გელესტინესა და უოკელი ნაქმარი ნესტორისა და წვალებად მისი,
და აუწყო უოკელივე რაოდენ ქმნა ნესტორ მთავარ-ევისკოპოსმისას დი-
სა რომისამან; სოლო ვითარცა ჭნა ნესტორ, ვითარმედ შესმენილ იქმნა
კირილეს მიერ ძველისა რომისა ჰაზისა მიმართ, მიუწერა მანცა გელეს-
ტინეს, ძველისა რომისა ჰაზასა, შესმენად კირილესი და წარგზავნა წიგნი
იგი ზელითა ვისმე კაცისათა, რომლისა სასელი ანტიონოს; და წიგნსა
მას ჰაზას თანა გელესტინესა, რომელი მიუწერა ნესტორ, წერილ იყო ეს-
რეთ განმართლებად თაჳის თჳსისა: «ვითარმედ აჩა ჩვენისა ეკლესიისაგან-
თა შორის, ვიეთმე უმეტართაგან, მრავლთა გამოჩნდა წვალებად, რომელ-
ნიცა იტუიან, ვითარმედ არს ქალწული მარიამ ღმთის-მშობელ? უწუის
სიწმიდემანცა შენმან, ვითარმედ მარიამ მხოლოდ არა არს ღმთის-მშობე-
ლი, გარნა დედაჲ არს ქრისტისი.» ესე მისწერა ნესტორ ჰაზას ძველისა
რომისასა, და ეკადრებოდა: «შემეწი მე და მობრძნე, ვითარ ნებაჲს სიწმი-
დესა შენსა, რათამცა წვალებად ესე აღიფსვრას ზენ მიერ».

სოლო ვითარცა მიიწია კაცი იგი, ნესტორის მიერ წარკვანილი
რომიად და მართლეს ჰაზასა გელესტინეს ეპისტოლეუნი ნესტორისნი წარი-

კითხნა ზაზამან ველესტინე გულის-ხმის ყოფით და სცნა ნესტორის მიერ მასწავლი სდალი აღსოცად დამოწვევად მართლ-მადიდებელთა; მსწრაფლ-სეულითა წმიდითა საესემან დიდმან მამათ-მთავარმან ველესტინე, შეკრბინა ეპისკოპოსნი და წარუკითხნა ეპისტოლენი ნესტორისნი, და ეპისტოლენი ალექსანდრიელთა ზაზამა წმიდისა კირილესი, და დიდისა გულის-ხმის ყოფითა ისმინეს ეპისკოპოსთა მის კრებისათა. ეპისტოლენი იგი დასაჯეს ბრჭობაჲ ჭეშმარიტი ნესტორისთვის, ვითარმედ ყოველითურთ მწვაღებულ სადმე იყო ნესტორ. მთავარ-ეპისკოპოსი ახლისა რომისა, და ეპისტოლენიცა იგი მისნი ახისა შემდგომად ზაზამან რომისამან ველესტინე მთავარ-ეპისკოპოსისა, ახლისა რომისასა, მასწავრა ნესტორს ეპისტოლენ სწავლისა და—სწავრთა წიგნითა მით ყუთილად, ვითარცა კეთილმან მამა ვეარემან და—მიუძინო ესრეთ: აგანუყუნო ახლთა მათ სარწმუნოებითა სჯულთა წვალებისათა და ებნეიერებათა და სიტყუეთა ყოველთა ამათ ათ; თჳ უკვე დღეთა შინა, და უკეთუ არა ისმინო სიტყუენი ჩემნი და ეგო წვალებათავე შენთა ზედა შენცა ჩვენებულსარ. ა ესენი ზაზამან ველესტინე მიუწავრა ნესტორს, არამედ მიჰინჯარე იგი ეგო თჳსსავე ბოროტსა გზასა ზედა შეუგონებულად, ვითარცა იტყვის დაკით: „დადგა იგი ყოველსა გზასა არა კეთილსა და ბოროტი არა მოწყუისა მას.“¹⁾ ესრეთ უკეთური იგი ვიდოდა გზათა არა კეთილთა და უწრფელთა და არა რცხვენოდა კადნიერებისა მისთჳს გმობითა საესესა.

მას ვამსავე უკვე წმიდამან ველესტინე ზაზამან მისწავრა ნაკვალა წიგნისა კირილეს ეპისკოპოსისა ალექსანდრიელთასა, და აქ იგი მეშურნეობისათვის მართლისა სარწმუნოებისა, და მთადგილედ თვისსა კრებას შინა ჭყო, რათამცა ნესტორის საქმენი, ვითარცა მსაჯულმან ჭეშმარიტმან სმართლად ბჭობითა საჯოს განონისამებრ, ვითარცა ვერ არს; და ვითარცა წარმოკვიდნეს რომით მოციქულნი იგი თრნივე ნესტორისა და კირილესი, ზაზამა თანა რომისასა, წარგზავნილნი, წმიდამან ეპისკოპოსმან და მწყემსმან ჭეშმარიტისა და მარადის სსენებულმან მდღელმან ქრისტესმან კირილემ, შეკრბინა ეპისკოპოსნი თჳსნი ჭლანქსა დიდსა ალექსანდრიასა და დამტკიცა კრებასა მას შინა, რათა ერთ ნება იყვნენ მართლ-მადიდებელთა ბით მკელისა რომისა ეპისკოპოსისა ველესტინესა; და ვითარცა განიჭინა ზაზამა ველესტინეს წიგნთა თჳსი ნესტორისთა, იგივე საჯეს ალექსანდრი-

1) ფსალმუნი 35, 4.

სა მამათაცა. შეიძგომად ამის წმიდანს კირილე კრების მის თვისისაგანი მამანი ოთხნი წარაკლისსა კოსტანტინ-უბოლის და აღწერა ღვთის-მეტყველებითა დიდითა ათორმეტი თავი შეხველებისა და წიგნი ეკლესტინე რომელთა ეპისკოპოსისა წარსცა მათ მიერ და უბრძანა წარკლინებულთა, რათა მისცენ წიგნი იგი ნესტორს მთავარ-ეპისკოპოსსა კოსტანტინ-უბოლელთასა, და უბრძანა, რათამცა მთავარ-ეპისკოპოსმან ნესტორ ეპისტოლეთა შეხვეებისათა დასასრულსა თვისითა სელითა მოაწეროს თანა სთინო ყოფად სარწმუნოებისა მართლისა. ხოლო ოთხნი იგი მამანი, რომელნიცა წმიდასა კირილეს წარკვლინეს კოსტანტინ-უბოლის აღექვსანადრისა კრებისაგანნი, სახელები მათი ესე არს: თეოდემტოს, ეპისკოპოსი კაბასოსა, დანიილ, ეპისკოპოსი დაარნიისა და ორნი უკვე ხუცესნი აღექვსანდრეულთა ეკლესიისანი: ფუთამონე და მკარიოს. წარვიდენ მამანი ესე აღექვსანდრეულნი, ბრძნებითა წმიდასა კირილესითა და მიიწიენენ სამეფოდ ქალაქად კოსტანტინ-უბოლედ და დღესა კვირიაკუსა შევიდნენ დიდსა ეკლესიასა და ისილეს: ნესტორ აღასრულებდა რა დიდებულებითა დიდითა და ბრწყინვალებითა საიდუმლოსა უამის წირვისასა—და მასუგან უამისა მყის მიართვეს ნესტორს მამათა აღექვსანდრისათა ეპისტოლენი მჭედისა რომისა ჰაზისანი და ათორმეტნიცა იგი თავნი ეპისტოლენი კირილე აღექვსანდრეულთა ეპისკოპოსისა. ხოლო რაჟამს ნესტორ წარიკითხა წიგნი იგი ჰაზისა ეკლესტინესი, და ათორმეტნიცა თავნი ეპისტოლეთა კირილე წმიდასა ეპისკოპოსისანი, მსწრაფელ წარვიდა ჰალატად მეფისა მიმართ თეოდოსისა და ეტყოდა მეფესა ტუჟილისა და ცილის წამებისა მიერ წმინდითა სიტყვათა შესმენისათა კირილე აღექვსანდრეულთა ჰატრიარსისათვის. «უწყის დიდებულებამან შენმან, ვითარმედ კირილედ აღექვსანდრისა ჰატრიარსიმან შურისათვის მისწერა ჰაზისა რომისასა წიგნი შეკმენისა ჩუენისა მრავლითა ტუჟილითა და ცილის წამებითა წინა აღდგომად ჩემდა: ვირველად ამისთვის, ვითარმედ ვერ თავს იღებდა კირილე, რათამცა ეკლესიამ აღექვსანდრისა ხელსა ქვეშემცა იყო კოსტანტინ-უბოლელთა ეკლესიისათა, მეორედ ამისთვის—მეფობისაგან შენისა ისილა ჯსადი შეწყალებით სიმიდაბლედ მე მონისა შენისა, ამიერიტგან ისილეს დიდებულებამსცა თუთ მხურობელობისა, შენისამან მტირედთა დღეთა თუმიცა ვინ არს კირილე ჰატრიარსი აღექვსანდრისა.» ხოლო ამისთვის ეკლესიებოდა ნესტორ თუთ-მხურობელსა, რათამცა მიფარველ იყოს მის ზედსა და შემწე, რამეთუ წმიდასა ეკლესიასა შინა და უოკელსა ადგილსა, სადა-

ცა მღელნი ბრძანებანი მისნი უფლებდენ მომავლათჳს დღეთჳ; რამეთუ თჳთ მის ნესტორისჳგე მიერთთ მიწეზითა მრავალნი ბრძოლანი და განსუქოქილებანი იქმნებოდეს ყამსა მას.

ხოლო მიერთიან ნესტორ მოიგვალა სსვათაგას ყოველთა სსქეთა გომობისათჳს მხოლოდ შობილისა და არს სსვისა მიოქმედებელი თენიერ მისისა, რამეთუ სწერდა ეპისტოლეთა წვალებისათა ყოვლისა ასიისა კერძოთა ეპისკოპოსთა და მონაზონთა მიძრთ და მონასტერთა, რათამცა შეეწოდენ მას და წინა აღუდგენ სიტყვათა წმიდათა კირილესთა. ხოლო ყოველთა ეპისტოლეთა მათ ნესტორ, რომელიცა მიუწერა ეპისკოპოსთა ასიისა კერძოსათა— ესრეთ აღწერა, რათამცა წვალებისა თჳსისა ზიარად მოიგნეს იგინი. და იტყოდა შეწევნებისა თათა შორის თჳსთა უწერთიე და შეუსმენიე მე ეპისკოპოსსა ალექსანდრიელთასა კირილეს თქმათა თჳს ჩემთა, რომელნიცა ვთქვენ— ვითარმედ იესო ქრისტე არს ვატი ერთი ორღანო დამტყუნელი ღვთისა, და არა ბუნებით ღმერთი სიტყვაჲ. ამისთვისცა კირილე ეპისკოპოსი წინა აღმიდგების მე და თჳსთა წიგნთა შინა იტყვის— იესო ქრისტე არს სრული ვატი არს სიტყვისაგებრ აზოლისაზიოს მწვალებელისა, არამედ მხოლოდ ღმერთი ოდენი. ხოლო უკეთურმან ნესტორ ესრეთ უსასურად დააწესნა სსქენი თჳსნი, ვითარმედ იოანე ანტიოქიისა მთავარ-ეპისკოპოსისა მიწეზითა, რომელიცა ფრად მგობარ იყო მისა, ყოვლისა ასიისა ეპისკოპოსნი ტუეილ-მეტყუელებათა მიერ თჳსთა დაჳყურნა და სსყურთად თჳსად მოიგნა იგინი და შეიბინნა ჰელაგიისცა ეპისკოპოსნი სიტყვათა მიერ და სსქეთა თჳსთა, რომელნიცა ფრად შეეწოდეს და ჴყარუდეს ნესტორს, რადენი კილოთ მას სსმეუფოსა ჴალაქსა შინა. ხოლო ესე ყოვლისა ასიისა და ჰელაგიისა ეპისკოპოსნი შეწევნისათჳს ნესტორისა ერთობით ყოველნი წინა აღუდგებოდეს წმიდასა კირილეს და თეოდოსი თეთმურბელითა მიძრთ შესამინდეს ნესტორ და ერთსიტყვანი მისნი— ვითარმედ აზოლისაზიანნი არს კირილე ეპისკოპოსი ალექსანდრიისა.

მაშინ ნესტორ, აღსურვილმან სსჭურველითა მამისა თჳსისა ეშმაკისათჳს, მიიბოძა ღონე რაჲმე აღვისილმს სიკურბოთა და ეტყოდა კეისარსა თქუილდოსისა— ვითარმედ ჰაჰასა ძველისა რომისისა კელესტინეს ეპისკოპოსნი ალექსანდრიელთა კირილე მსაყულ უყოფიეს ჩემ ზედა, რათამცა მსაყულ და მოსამართლე იქმნა ჩემ ზედა და სიტყვათა ჩემთა, და ესე არა კეპის რამეთუ მოსაყულ ვარ მისა, ვითარმედ მწვალებელ არს. ამისთვისცა კეისარმან თეოდოსი, კირილესნი და ნესტორისნი სსქენი რათამცა კეთილად

ჯგულის სმას ჰყოს, მისწერს ზაზას ძეგლის რომისსა კელესტინეს, რათა იქმნას კრებაჲ უოკლისა სოფლისა, და კედრებისა წიგნი მიუწერას გეისარმან ამისთვის ზაზას რომისსა და წარგზავნას ზეტრონიოს ვინმე, რომელიცა შედგომად ბოლნისისა ეპისკოპოსი იქმნა, რომელიცა უოკლად დიდსა სრულებასა სიწმიდისასა აღსრულიყო.

ხოლო ვითარცა ისილა ზაზას რომისამან კელესტინე კრებისათვის წადიერებაჲ თუთმპურობელისა თეოდოსისი, სრულ ჰყო წადიერებაჲ მეფისა და მანცა ნება ჰყო ქმნად კრებისა. ხოლო ესმას მას უოკლისა სოფლისა კრებისა ქმნათთვის, მეფისა მიერ ბრძანებამა რამე მდელი ცამოხნდებოდა, რათამცა იქმნას კრებაჲ ეფესოს.

მაშინ მეფემან თეოდოსი იწება, რათამცა იქმნეს მსაჯულად წმიდაისა კირილესა და ნესტორისა ზატრიარქი ანტიოქიისა იოანე. მოვიდა უკვე განწინებულსა მეფისა მიერ ბრძანებულსა დღესა კირილე ეფესოდ უოკლისა თანა სავსებისა კკელესიისა თვისისა. ხოლო იოანე ეპისკოპოსი ანტიოქიისა ჰყოენიდა მოსლვად განწესებულთა დღეთა და დროთა მოსალოდებულთა დასდებდა, რომლისათვის წმიდამა კირილე ჰტოვებდაცა იოანესთვის, ვითარმედ არღარა მოსლვად არს.

ხოლო გარდასრულ იყვნენ განსორციელებითგან სიტყვისა ღვთისა ვიდრე კრებადმდე ეფესოსა წელნი 431. მაშინ მოვიდეს მამანი უოკლისა სოფლისანი და მწუკმსინი ჭალაქსა ეფესოს, ვითარ ორასნი უკვე და მრავალნი სსვანი ღვთის-მეტყველნი. ხოლო მოადგილედ ძეგლისა რომისა ზაზასა ჟორ იყო, რათამცა დაჟდა წმიდასა კრებასა საღმრთოჲ და მარადის სსენებელი კირილე, ზაზა და ზატრიარქი დიდისა ჭალაქისა ალექსანდრიისა და უოკლისა ეკატისა, არამედ ნებისათვის თეოდოსი კეისრისათა, რომელიცა ჰტონებდა წმიდისათვის კირილესსა ნესტორიანთა ტყუილ-მეტყველებითთა შესმენათგან სატონებელ უოფასა, ვითარმედ არს კირილე მიზეზი განხეთქილებითთა შოფოთთა და რეკათა, — ამისთვის არ იქმნა მთავარ კრებისა მაშინ წმინდამა კირილე. წარგზავნას ზაზას რომისამან მოადგილედ თვისსა სსვანი სანი უკვე მამანი კრებასა მას, რომელთაცა სახელები ესე არიან: არკადი ეპისკოპოსი, ჰროკუტოს ეპისკოპოსი იმორელი და თეოდოსი რომისა კკელესიისა ხუცესი. ¹⁾ იტყუს დიპერატოს, ²⁾ ვითარმედ თეო-

¹⁾ სათანადო არს ცნობად, რამეთუ სადაცა რომის კკელესიისა ხუცესი, ანუ დიპერატოსი წერილი არს — ვარდინალი არს.

²⁾ დიპერატოს წიგნსა თვისსა მწერალნი ამათი.

დღეს თუთმპერობელის წარგზავნა კაცი მოწოდებდა კრებისადმი აგვისტინეს მიმართ წმიდის მამის ღვთის-მეტყველებისა სრულებას მიწვევას; და ვითარცა წარვიდა მოწოდებელი იგი მეფისა მიერ წმიდისა აგვისტინესა ჭკუასად აფრთხილ ქალაქად იპონიად, მას უმის აღსრულებულ იყო წმიდად აგვისტინე ეპისკოპოსი, რომელიცა ეფესოს კრებისა მის უმისა წმიდათა მამათა რიცხვსა აღრავნებულ იყო. რათამცა ღვთის-მეტყველი იგი პირი წმიდასა კრებასა არა დასჭირდეს, ამისთვის ჯერ იყო კრებასა მას მისლვამ წმიდისა აგვისტინესი. ხოლო ვითარცა მიიწია წარვლინებულ იქნა მეფისა მიერ ქალაქად იპონიად ჭკუასად აფრთხილად, ჰოვამ წმიდად იგი აღსრულებულად და წმიდასა მას კრებასა ეფესოსსა წმიდისა აგვისტინესი შირი იგი ოქროს წყაროდ დასჭირდა შესაყრებელსა მას წმიდასა მის უმისა მიმართ რიცხვსა, და შესაყრებელი იგი ყუცისა ადევსო თვისისა ღვთის-მეტყველებისა ზიარათა მამათა თვისთა წმიდათა მღვდელთ-მთავართა მწყობრი აღსლვითა მათ თანა თვისითა, ვითარცა სამკაულთა შემკულ იყო სვეტსა მას და სიმეტრიცესა სარწმუნოებისასა. ხოლო საჭირო არს მოხსენებად ამისიცა, წმიდისა მის კრებისაგანთა რიცხვსა აღრავნებელი იგი სანატრელი ავაკი ეპისკოპოსი გალატისა, რომელიცა უწყით აღწერილად რიცხვსა მას სამღვდელთა მის კრებისა მამათასა აღრავნებულად. ესე იყო მომღვარი ევთიმი არქიმანდრიტისა, ყოველსა ჰალისტინესა სახელოკანქმნილი სიწმიდითა და სასწაულთა მოქმედებითა და ღვთის-მეტყველებითა.

ხოლო ვითარცა ეფესოს შეკრებულთა მამათა კრებად იქმნებოდა, მოუწოდეს ნესტორს მამათა კრებასა მისლვად ერთ გზის და ორ გზის და სამ გზისიცა; და უკეთ არა ისმენდა ნესტორ, შეხუენებას განუმზადებდეს. ხოლო ნესტორ ეოვლად არა თანს-იღებდა მისლვად კრებისა, არამედ დაშტართა სიმრავლეთა მცველად გარემო სახლთა თვისთა შემცველი ეტეოდ მცველთა, რათა არავინ შევიდეს არცა ერთი კრებისა მისგანი სახლსა მისსა. მამან წმინდამან კრებამან მავლინეს ნესტორისსა ოთხნი უკვე ეპისკოპოსნი და მოუწოდეს კვლად ნესტორს კრებასა შინა; ხოლო მცველთა მათ ნესტორისთა დაშტართა მიერ უშატოებოთა დიდითა განგებულ იქმნეს მამანი იგი. ხოლო ესე ეოველი უარცხველსადრე იპობისა წმიდისა კრებისა ეფესოსსა განწყესებულისა მოთხრობათა შინა.

ამისა შემდგომად მამათა ეფესოსს კრებისათა ბრძანეს სასჯელი კანონისაებრ წმიდისა ეკლესიისა და ნესტორისთვის ჭეშმარიტი სახეს ბჭო-

ზამ და დასაჯეს ნესტორ, კითარცა ურნი და წარმდები მწვალბული. მერ-
მე წარგიეთსნეს ეპისტოლენი ძველის რომის ზამისანი, რომელიცა მოწე-
რილ იყო კრებისა მის წმიდასა შეკრებისა მიწესათავის, და ისილეს
რამეთუ ჟიროვან იყვნენ ბრძანებისაებრ განუნიასა. კვალად წარგიეთსნეს
ეპისტოლენი წმიდასა კირილესნი, რომელიცა ნესტორის მიმართ წმიდასა
ყირილეს წარმოცნეს და ცნეს, რამეთუ ყოველითურთ მართლ-მადიდებლობ-
დეს აღმწერელი და აღწერულიცა ყოვლად. და შემდგომად მოახუნეს კირი-
ლეს მიმართ მიწერილნი ნესტორისნი და ისილეს, რამეთუ ყოველითურთ
მწვალბულ იყვნეს აღწერილიცა იგი და აღმწერელიცა მათი.

ხოლო ესე ყოველი რა ესრეთ იქმნებოდა და ნესტორის ძლითნი
იგი მართლ რწმენითობასა სრულიად დასისანი ცხად იქმნებოდას, და და-
ფარულბამ ბგი უსჯულოთა მათ საიდუმლოთა მწვალბულბასა ნესტორი-
სა და ერთ სარწმუნოებათა მისთა კრებასა წმიდასა წარგიეთსუნნი, კითარ-
ცა საყვირითა, სოფელსა განისმოდას—კითარმედ ნესტორისნი ქადაგებანი
ყოველნი უსჯულოებითა წვალებათაგან განსწწნილ იყუნეს. მაშინ მართლ-
მადიდებლობითი იგი საღმრთოთა სარწმუნოებათა ევესოს შეკრებულთა მა-
მათაგან, კითარცა მსე, განათლებითაჲს ყოვლისა სოფლისა და წვალებისა
ღმრთა განდევნისათვის აღმობრწყინებოდა; და თანად ყოველი სოფელი
და ზღვაჲ მართლ-მადიდებლობითათა უკვადკებითა აღიკსებოდას და ეგლე-
სიანი აღმოსავლისა და დასავლისანი, კითარცა სძალი, სამკაულითა შეე-
ნიერებისათა შეიმკებოდას; და მის ჟამისანი მღუმელთ-მთავარი და მთეუ-
ნი გვირგვინითა მართლისა სარწმუნოებისა რწმუნებისათა გვირგვინთასანი
იქმნებოდას; და ყოველი საიდუმლოთა ევესოს კრებისა მამათაგან აღესრუ-
ლებოდა. ბრძინეს ზოგად შეკრებულთა მათ წმიდათა მამათა საზღვარი ნი-
ჟიას შეკრებულთა წმიდასა კრებისა სამას ათარამეტა წმიდათა მამათა
და კოსტანტინუპოლისა შეკრებულთა ასურგანისთა წმიდათა მამათა, და
ბრძინებითა მადლითა განახინეს, კითარმედ უგეთიმცა ვინ ნესტორს, კითარ-
ცა განიკრებულსა და წყეულსა—არა იტყოდას, თვით იგი შემცანკინებულ
არს განუნიათა.

შემდგომად ამისა წარგიეთსნეს კვალად წიგნი ნესტორისნი და ყო-
ველი იგი სამრავლე მამათა ზარ განსდილ იქმნეს და, შიშითა მიწროლარენი,
სიტყვითა ნესტორისა წიგნთასა ისმენდას; და კვალად განჭვეეთეს ნესტორ
და კოსტანტინუპოლისა დიდისა ეკლესიისაგან, კითარცა მგელი და არა
მწევისი—განიოტეს და განაქეს წმიდასა კათოლიკეკლესიისა შეილოტეან
და მიუწერეს წიგნი ესე.

წიგნი მეფის კრებისა მიერ ნესტორის მიმართ — არაღრა მთავარ-გვის-
კოპოსისა, არამედ იყოღა ახლისა.

უწყოღე შენ, ნესტორ, რამეთუ დიდთა ახად ამაოდ მტრუველებათა
შენთათჳს და მიუდრეკელისათჳს თავსუდობისა და კანდიერებითისა
ურჩებისა შენისა და კანუნთა წმიდისა გგელესიისათა წინა განწყობისათჳს,
მყოფისა ამის უამის განგორციელებითგან სიტყვისა ღვთისა წელსა 431
თჳს ანგარსა 22, გითარცა ბრძანებს კანუნი წმიდისა გგელესიისა ამის
წმიდისა ეგესოს შუგრებულის კრებისა მიერ, ყოველთა სამღუდლოთა
გელმწიფეთაგან და წმიდისა გგელესიისა მოყვასთაგანობისაგანცა ყოველ-
თერთ განშიშგლებულ სარ,

და შეიდგომად მცირედთა ღვთა მოკიდუნ ჰრომით ზოტირიტნი შაშის-
ნი სანნი იგი მამანი, რომელთა სასული სემო მოკისქენით, რომელიცა
წლვისა ღვლავთა და ჭართა მისფრთაგან დაშთომილ იყვნენ. ხოლო ზირ-
ველად განწყისა მოადგილედ თჳს შაშას გელესიტინეს ძველისა რომისასა
წმიდაჲ კირილე, არამედ მიწყითაჳს, რომელი სემო ვთქუთ, სანნი ესე
მამანი მოკიდუნ რომით ზოტირად, ესე იგი არს მოადგილედ ძველისა რომ-
ისა შაშისა, და კანთაგან წლვისა ღვლავთა და ჭართა მიერ ჭყოვნადა
მოსკლამ მათი და კრებისა საიდუმლოჲ უწინარეს მოსკლისა მათისა ადუ-
სრულებოდა, — წმიდა კირილე იყო მოადგილედ რომელთა ეპისკოპოსისა. 1)
მამანი წმიდამანი კირილე მამათა თანა კრებისათა აღიყვანნა სანნი იგი ზოტი-
რიტნი რომაელთა ეპისკოპოსისანი, ხოლო ერთი მათგანი ფილიპე სუ-
ცესი 2) დიდისა გგელესიისა რომაელთა — ეგედრებოდა წმიდისა კრებისა მამა-
თა წარკითხვად წიგნთა ზოტირიტობისა მათისათა ჭეშმარიტებისა გამო-
ცხადებად, ამისთვისა რათამცა კრებას მას წმიდასა მოადგილედ წმიდისა
გელესიტინე შაშისა დასდენ იგინი. მამანი ეპისკოპოსსმანი ანკრიმისამანი
წარკითხნა წიგნი წმიდისა კრებისა საქმეთა თჳს ყოველთა, რადუნადა

1) ენება თეოდოსის, რათამცა ზოტირიტნი შაშისანიმცა იყვნეს, არამედ გვიანად მოსკლისათვის მათისა, ვითარცა პირველვე იყო მოადგილე შაშისა წმიდაჲ კირილე და ვითარ ჭყოვნადა მოსკლამ მათი — წმიდა კირილე იყო მოადგილე შაშისა კრებასა ეგესოსა.

2) ესე ფილიპე სუცესი რომელითა ეკლასიისა კარდინალი იყო შაშისა.

აქმნა თუნაერ რომელია შპპის ზოტირიტასა. სოლო ვითარტა ისილეს
 რომით მოსრულთა მათ შპპათა ახალ მოსრულთა სპქმენი კრებისანი, რომე-
 მელნიტა ყოვლითურთ მართლ-მადიდებულ იეუნეს—სახლკარსა კრებისას
 მოაწერეს მათგა წამება შპპის მიერ ესრეთ: უწუიან ესე ყოველთა, ვი-
 თარმელ არს წმიდაჲ ზეტრე, თსემი იგი სამოცნიქელთასა მწყოხბრისა,
 სწმტი და სიმტიკინე სარწმუნოებისა, საფურქელი წმიდისა კათოლიკე ეპი-
 ლესიასა, რომელსა მსტსოკრისა ჩუენისა იესო ქრტიტეს მიერ ერწმუნეს
 კლიტენი სასუფეველისანი და კელმწიფებაჲ შეკრად და განსინდა, რომი-
 ლინათესტა მოსაყდრე მისი წმიდაჲ შპპა კელესტინე ძველისა რომისა,
 რომლისა ბრძანებითა ჩუენ ზოტირიტად მისა აქა წმიდასა ამას ყოვლისა
 სოფელისა კრებასა მოაწიენით. სოლო ვინათგან ტსხად არს განწკლილულად
 სპქმენი წმიდისა ეფესოს შეკრებულისა კრებისა—ყოველივე სარწმუნოები-
 სებერ ტეშმარტიას დაიტკიცებულ არიან, ამას დაიტკიცებეს წმიდაჲ ეპის-
 გოპოსი ჩუენი და შპპა ძველისა რომისა, ვითარტა სარწმუნოებასა მართლ-
 მადიდებლობისასა და ჩუენგა კეწამებით ამას, ვითარტა კეთილ-რწმუნითსა
 სწუელის-დებასა. ესრეთ დაიტკიცეს რომელია მამათა ზოტირიტათა წმი-
 დისა კელესტინე შპპისათა, თუნაერ მათსა ქმნილი წმიდაჲ იგი კრება ეფე-
 სოს, რომელნიტა შეიდგომად ოთხისა დღისა კრებისა სრულ ყოფისა
 მოსრულ იეუნეს. სოლო იოანე მთავარ-ეპისკოპოსი ანტიოქიასა, რომე-
 ლიტა ჭეოენიდა მოსლვად კრებასა—იოვიდა იგიტა ყოვლისათან საკებისა
 მისისა, რომლისა თანა იყო ეპისკოპოსი კიროსისა თეოდორიტი მიწვენი-
 ლი სრულებასა ღუთის-მეტყველებისასა და ყოვლად რიტორებასა შინა
 წარწინებული. ამას იოანეს ანტიოქელთა ეპისკოპოსისა, რომელიტა მეგობრად
 იტნობებოდა ნესტორისა—უბრძანა მეფემან თეოდოსი მსაწულ ყოფაჲ
 ნესტორისი და წმიდისა კირილესი. სოლო, ჭეოენიდა რა ესე იოანე
 ანტიოქიასა მთავარ-ეპისკოპოსი და ჭეოენებდა წმიდაჲ კირილე არღარა
 მოსლვას მისსა და უამი წინა დაიდებოდა არღარა კვიან ყოფად კრებისა,
 და ქმნეს კრებაჲ მოსლვანდმდე იოანესსა. სოლო ესკტა საჭირო არს უწ-
 ეებად, რამეთუ ეპისკოპოსნი ანტიოქიასა ეპარსიეთნი ვიეთსივე დაჯერე-
 ბულ იეუნეს ტრე სარწმუნოებასა ნესტორ მიწკლებელისა თქმულთასა.
 ამისთესტა თვთ იოანე შატრიარქი ანტიოქიასა და ეპისკოპოსნი
 მისნი კრებისა მამათა მიმართ სიტყვას მეგობლობდენ და სამარ-
 თლისა თსოკას დასდებდეს, და ამთ უკვე სიტყვას იტყოდეს—რომი-
 ლისათეს უკვე მიწესისა არს ატადეთ მოსლვადმდე ჩუენდა ყოფად კრებისა?

რამეთუ იოანე ანტიოქიისა ჰატრიარქისა შეურაცხებად თჳსად უწინდა თვი-
ნიერ მისა ქმნაჲ წმიდისა მის ეფესოს კრებისა. და ესე ფრიად საკვირ-
ველ რამეთუ ჭეოანდა რა იგი კრებასა მოსლჳდად — წარუკლინნეს; უკვე თჳთ მას
იოანეს ეპისკოპოსსა ანტიოქელთასა ეფესოს კრებისა მამათა მიმართ
ეპისკოპოსნი ორნი ერთი უკვე იყო ეპისკოპოსი ანანასა და მეორე
ეპისკოპოსი იეროზოლისა და კრებისა მიმართ ესე სიტყუანი მიემცნეს:
მე თქვენ მიერ მისალოდებულსა თქვენთანა მოსლჳდად უბი არა მომცემს მე
რათაიჭა მსწრაფელ მოვიდე თქვენდა; სოლო ვითარცა ვერ გინდესთ ჭეუთ,
მეტა ვეწამები თქვენ მიერ ქმნილსა და თქმულსა ყოველსავე. და შებღომად
ახისა მოვიდა რა იოანე ძუნდა აღდგომილი კირილეს ზუდა ესე ვითართა
ყოფად სამართლისა თსოვისა სიტყუათა დასდუბდა კრებისა მამათა მიმართ—
რასათჳს თჳნიერ ჩემსა ჭეუთ კრებაჲ?

სოლო უბისა კრებისასა მთავარნი უკვე ორნი თეოდოსი კეისრისანი,
რომელთაცა სასელნი ესე არიან — კანდიდიანოს და ირინეოს, რომელნიცა
მსედართა თჳსთა მწყობრებითა შეეწოდენ ნესტორს; რამეთუ რაოდენი-
ცა წიგნი მოვიდოდეს კეისრისა მიმართ მამათაგან ეფესოს კრებისათა
უწყებისა თჳს საქმეთა კრებისათა, ორნი იგი მთავარნი ეფესოს მოსრულ-
თა მამათა მიერ წარმოკლენილთა კაცთა მათ შეიპყრობდეს და წიგნთა
მიუღებდეს და წიგნთა მამათას კეისრისა უფარვოდეს. და ამა სასათა კრე-
ბისა მამათა წიგნი იმპერატორსა არა მიერთმოდა არცა ერთი და ამსცა
შეესნენ კადრებად ორნი იგი მთავარნი საქმეთა კრებისათა, ვითარმედ მ-
მათა კრებისათა შესენრათა წიგნი შფოთისა და წინააღმდეგომთა აღსწე-
რეს და მთართვეს მეფესა — ნუ უკვე მეფემან კრებაჲ ატლარა ინებოს ყოფად
და ცუდ იქმნეს საქმენი ყოველნი კრებისანი და განურეს ნესტორ განკვე-
თასა.

სოლო ჰატრიარქმან ანტიოქიისმან იოანე შეკრიბნა ეპისკოპოსნი თჳსნი
და ზელაგიისა ეპისკოპოსნი, რომელნიცა იგი ნესტორს კონსტანტინუპოლის
ყოფასა შეეწოდეს, და სსკანი ეპისკოპოსნი მეგობარნი ნესტორისანი
და შეკრეს ერთბაჲდ; და ამომან შესაკრებელმან შესვენეს წმიდაჲ კრე-
ბა ეფესოსა და განკუთასა ჭეოფდეს წმიდისა კირილესა და მემონ
უფესელისა ეპისკოპოსისასა, და სადეს წმიდასა კირილეს და მემონს,
ვითარცა აზოლანარანთა. და ვითარ იგი უმტკიცო იყო და ამო შესა-
რებელი მთი, ეგრეთ ცუდ იქმნა ძლიერებაჲ მათისა ძლიერული-მთავრო-
ბითისა შეკრებულებისა. ამისთჳს შესმენდეს წმიდასა კირილეს და

მემონს და განკვეთას ჭყოფდეს არა კეთილი იგი. შესაკრებელი, რამეთუ შელაგინელთა მათ, რომელნიცა თანა სათნო ეყოფოდეს სიტყვათა ნესტორისთა — კრებას მას წინა აღმდგომას კირილესსა ესე სასლავარი განსწესა: შირველი იგი მამაა არა მეუღარ ქინილ არს ცოდვითა და არა წარუწმედეს მადლი ღვთისა ჭკამითა სიღისითა, და ცოდვამა დაძმისი შობადთა მეთა შორის მისთა განთესულ არსო. ხოლო უსასურისა მის კრებისა ეპისკოპოსთა ესრეთ აღიარეს — ვითარმედ დაძმის მიერ შირველისა უცოდველნი რათამცა შობილ ვიყვნეთ, და წვალებთა ზედა ნესტორისთა ესე წვალებამა დართეს შელაგინელთა. ხოლო წიგნი იგი, რომელნიცა კანდიდიანოს და ირინეოს თვით მხერობელისა მიმართ მიუწერნეს მამათა ევესოს კრებისთა წინა აღმდგომად მრავალთა უსასურთა საქმეთა, იგინი არიან მისეზ, რამეთუ წიგნთა მათ წარმკითხველმან თვით მხერობელმან თუბოდოსი წარავლისა ევესოსსა ქალაქად პალატონ მაგისტროსა და სწორდა ეპისტოლესა კრებისა მამათა, რომელსა შინა ბრძანებდა დიდებულებით ვითარმედ დასსენითო სასლავარნი და კანუნი კრებისა თქვენასანი, რომელიცა სთქვენიით და წარგიწერაეს ნესტორისთა, ანუ იოანეს თვს ანტიოქელისა.

ესე მამათა კრებისთა მიმართ ბრძანებამა თუბოდოსი იმპერატორისა მიერ წარციკობდა და კვალად სსვა რამე ბრძანებამა წარვიღინებოდა ერთა მიმართ ევესოსსა ქალაქისათა და მასლობელთა მიმართ ქალაქთა და იოანეთა მიმართ ქალაქისას, რათამცა არაინი განუტონ მამათაგანნი კრებისთა კვლესიად მითდა, ამისთვს რათამცა კვალად სსვა ბრძანება რამე კრებისა მიმართ განწესებდა არს. ხოლო პალატონ, რომელიცა წარეგზავნა მიუესს ევესოდ, მოიჭრა კოსტანტინუბოლელ და თანა აქნდა წიგნნი ნესტორისნი და ერთ სიტყვათა მისთანი წინა აღმდგომნი წმიდისა მემონს ევესელ ეპისკოპოსისა. ხოლო ყოველი ესრეთ იქმნებოდა რა და დელესას მძაფრსა მიერემოდა კვლესიამა ქრითესი, განიზრასეს მამათა კრებისა ევესოსთა, რათამცა მშვიდობა ჭჳონ იოანე პატრიარქისა ანტიოქელისას და წმიდისა კვლესიისა შორის — და წარავღინეს კანნი და სამგზის წოდებითა უსობდეს მოსკვლად კრებისა მიმართ. ხოლო იგი ყოვლადეუ არა თავს იდებდა, არცა მოწინილებისა წესსა დაუდებდა თავსა თვსას, არამედ არა ისიენდა სიტყვათა მამათა თვისთა წმიდათა მამათასა და წმიდას კვლესისას არა ეხიარებოდა. ხოლო ვითარცა ისილეს მამათა წარმდები გონებამა იოანესი ანტიოქელითა ეპისკოპოსისა, განკვეთას ჭყოფ-

დეს მისსა და მწიქმისობისაგან კეკლესიისა დაამკვეს. ამისა შემდგომად
 მამათა კრებისათა კაცთ ვინმე ყოვლად მეტნიერი სასულითა მკურნალობი-
 სათა, გარნა არა იყო კაცი იგი მკურნალ, არამედ დაფარვისა თჳს საქმეთასა
 წარუ საზნეს კაცი იგი სამეუფოდ ქალაქად მამათა, და იცნობებოდა ყოველთა
 მიერ მკურნალად; და შემსადეს მისთჳს, რათამცა ეზურა კელთა კვერთხი
 ღელწამისა, და აღწერეს ეპისტოლენი სამნი, და შინაგან კვერთხისა ღელწ-
 მისსა შთადვეს ივინი რეცა ფარულად, და მისცეს კაცსა მას მკურნალსა.
 სოლო ეპისტოლენი იგი შინაგან ღელწმისა დაფარულნი, მიწერილ იყვნეს
 მამათა კრებისათა კოსტანტინუპოლით: ერთი უკვე იმპერატორისა მი-
 მართ თეოდოსისა, სოლო მეორე მონაზონთა მიმართ კოსტანტინუპო-
 ლის კეკლესიისათა. და წარვიდა კაცი იგი მკურნალი და მიიწა რადენ-
 თამე დელთა სამეუფოდ ქალაქად, და წიგნი მამათანნი და საქმე კრებისა
 განუცხადა არქიმანდრიტსა წმიდასა დაღმსტიოსს, მისრულმა მონასტერისა
 მამათასა. სოლო ნეტარი იგი მამად ღირსი დაღმსტიოსს განკრძალულ
 იყო არა განსლვად კართა მონასტრისათა, რამეთუ გარდასრულ იყვნეს წე-
 ლნი ვითარ ორმეოცდა რვაწი, და არა განვიდოდა იგი ყოვლად მონასტ-
 რით, არამედ დაუუღებით მჯდომარე მოითმუნდა სენასა თჳსსა. სოლო
 უკეთუ ვამი რამე საქმეთა მიეცემოდა განსვლად მონასტრისა,
 არამედ დროთგან შეხდომით მისრულთა შორის მის ეპისა სოფელთასა
 არა განვიდოდა ყოვლად ბჭესა მონასტრისა ეზოსა. და ვითარცა მიეცა
 ეპისტოლენი იგი კრებისანი მამათანი ნეტრისა მას და ყოვლად ღირსსა
 არქიმანდრიტსა ქრისტეს სამღთოთა ზირმეტყველთასა ცნოკართა, და იხი-
 ლა მართლისა თჳს საწმინდოებისა ძრვა იგი და შეფოთი მწკალებულთა
 მიერ, შეკრიბნა მონასტრისაგანნი მონაზონნი და სუენენი მართლ-მადიდე-
 ბლობასა შინა რჩეულნი, და დიდებულბოთა რათმე დღესასწაულბორითა
 ჭყოფდეს გალობათა, და თვითცა ნეტარი იგი მამად ყოვლისა მის თანა
 მის მიერ შეკრებულისა კრებულისა წარვიდეს ზალატად კვისრისა მიმართ
 თეოდოსი თვით მშურობელისა. სოლო ვითარცა მამაღმსა სამეუფოთა
 ბჭეთა, დადგეს მონაზონნი იგი და ეუენენი გარეშე ბჭეთა ზალატისა და-
 დისათა, და წმიდა დაღმსტი უწოდებულად შესვლასა ჭყოფდა, თვით
 მშურობელისა თანა უწყებულად ყოველთა ზალატისა შინათა, და სხვანი
 იგი მეოფნი გარე ეზოსა სამეუფოსა ჭყოფდეს გალობასა, და ფსალმუნ-
 ბასა სასმენელთა დამსტებულთა გალობითა. სოლო არქიმანდრიტი იგი
 შესრული სასლად სამეუფოდ, იმპერატორისა მიმართ თაკანის ცემისა მკა-

დრეული, იტყვადეს მეფისაჲმის მიმართ: «ჲა მეტყუა თვით მშეობელსა
 უფრო რამე გუგუ განსწერებაჲ თვისიერ ბრძანებისა შენისა. შემოსრულნი
 წინაჲ იმპეტროებისა შენისა, არამედ წმიდისა ეკლესიისა მართლ-მადე
 დელი სარწმუნოებაჲ დიდსა შინა ღელავსა მიუციეს მტერთა ჭკმინა
 ტებისათა: ამის თვისა შემდობელ ქვეშის მადლი. ეკლესიობაჲ შენი,
 რამეთუ მე ეკლესიისა თვის მოშურნი შეფობისა. შენისა მიმართ მოკლ-
 რულ ვარ, რათა უსაჯო ღედასა შენსა წმიდასა ეგვლისასა.» თუოდოსი
 უბრძანა არსმანდრიტს მას, და მისთანა მოსრულთა ქაქიტა. რათა წარვი-
 დენ ეგვლისასა წმიდასა მეკისსა; და მათ თანა წარვიდა თვით ეკისრინა:
 სოლო ვითარცა მიწვიენსა შესულადმედ ეკლესიად, მისცა დაღმტობოს არქი-
 მანდრიტის კელთა შინა ზატობისა ჯვარი. მეფისა თუოდოსისა; რომელიცა
 თვით ეჭურა კელთა. და მონასტონთა მათ და სუფესთა ერთბამად რქეს
 თუოდოსის კითარმედ: «მეფე! შემცანკესებულ არს ნესტორ.» და შემდგომად
 სიტყვისა მის წარვიდას და მისხლენ მამანი ივინი რეცა გარე შეცვად ეკ-
 კლესიასა მას შინა, სადაცა მდგომარეობდა სეფდარი სამეუფო თვითმბრ-
 ბელისა, და გარე მოადგეს საჯდომსა მას სპირეელისა ვანნი ივი სმ-
 დრედელისა, და ერთითა სმითა ეკედრებოდეს თვით მშეობელსა, რამეთუ
 ღვთის მსახურებისა ებრ მისისა ფარვიდას მართლ-მადიდებლობასა, და
 ირწმუნეს სასესე სიმართლეთა უწყებაჲ ამბავთა ეფესოს კრებისა მამათა;
 და წიგნი, ეფესოდ მოსრულენი, წარვიტოს. მამანი წმიდამან დაღმტობი
 არქიმანდრიტის კრებისა მამათა მიერნი ეპისტოლენი. მართვა მეფისა
 თუოდოსის, და ისინა მეფის კნისტოლენი ეფესელთა მამათანი. სოლო
 თვით ნეტარი დაღმტობი აღსდა ამბონსა ზუდა და ეფესოს მამათა განწე-
 სებულისა სარწმუნოებისა საზღვრისათვის კეთილ რადმე ჭეოვდა სიტ-
 უვთა ჭდაგებისათა. სოლო თუოდოსი ეგისრქმან სენა რა თვითოეულად
 საქმენი კრებისანი და უწრფელოდ დაჯერებაჲ თვისი სიციბილთა ნესტო-
 რანთათა, თვითცა იმპერატორმან თუოდოსი დამტკიცნა თქმულნი ეუფ-
 სოს კრებისა მამათანი, ნესტორისთვის და მათნი, ანტიფაქლთა ზატრე-
 არქისა.

სოლო ირინეოზ, რომელიცა მტურ იყო წმიდისა კირილესი, მოვრდა
 ეფესოდ კოსტანტინუპოლის და მრავალნი წინაღმდეგობობანი და შესმენ-
 ნი ჭქმან მეფისა მიმართ თუოდოსისა წმიდისა კირილესთვის, და შემონ
 ეფესულ ეპისკოპოსისა: ვითარმედ ივინი ფრინად უბიერეს მწვალებელ
 არიან ნესტორისა. და ვეთმე ეპისკოპოსთა მიერნიცა ეპისტოლენი

ჩემს გულს იყენეს მეფისა მიმართ (როდოსისს) შეესამყნებნა წმინ-
 დისა კობილეუნი და წმინდისა მემნისისა და რამეთუ ვისეუბნებნა
 იგივე მისივენი და დიდებულ იყვნეს ცხინჯარსა იგი უხერხუბით მეტადიდა
 იყვნეს ნესტოვანთა მიერ და შესამწყეს მიმერთობისა თუდოსი
 მიმართ წმინდისა კობილეს და წმინდისა მემნისს, ცითარცა მწკალებულთა,
 ცდიდისთავისა მეფისა თუდოსის წარგზავნა ქალაქად ეფესოდ ითანუ
 ვინმე დიდისა მწკალების მთავრთაგანი. მსტყვითა სამეუფოთა საწინუთ
 მტკელოთა მთავრთა და მმართველთა უმსჯურთა უბრძნა მთავრისა მას, რათამ-
 ცა წმინდათა კობილეს და წმიდათა მემნის მთავრთა საზურობილესა, ხოლო
 კობილეს მიმართ მთავარი იგი სამეუფოთა საწინუთა ქალაქად ეფესოდ,
 შეაყენნა წმიდათა კობილეს და წმიდათა მემნის საზურობილესა, სდა იგი
 პერობილ იუოინესტოვან და შეყენებულ საზურობილესა უკეთებნათ მათ
 თვის, რომელნიცა ჰქმნნა და წმიდათა კობილეს და წმიდათა მემნის მისთა-
 ნა მიიყვანებოდეს მმართველთა მეფისადა და მათ იქმნებულა მსოფს ეთუ-
 ლხად უმცურებთეს უმსჯურთა მათ პერობილთა საზურობილესა იგი წმიდათა
 სტკობილესთვისა და ნესტოვანთა კობილესა მწკალებულისა.

და წმიდათა მემნისა კობილესა მიმართ მიერ კობილესა განსა-
 ლელთა და მსოფსთა კობილესისა სედა მსწიქნათასა, გინურ, ვინმე მეფე-
 მისა რანდალთასა, შეკრებნა მტკაღსნი თახსნი და შესაწყურებად აფრთხი-
 სან წარმართა, რამეთუ მეფესა თუდოსის აფრთხილთა კობილესა და პერო-
 ბად და ბრძოლად წარკვლინეს სამმართველად მცირედნი მხედრთა თვის-
 თა. მამინ გუნესკ მიქუე ქმნა სმთა თუდოსისათა და კობილესად მისრნა
 იგინი ვითარმედ მხად განმე გუნესკს ლაშქრთაგანნი თუდოსისთა, ხელ-
 თაგან განდალთა მეფისთა და ესე განტეხულებთა საღმრთოთა იქმნებულად,
 რამეთუ იმართა თუდოსი მწკალებულთა მიმართ წმიდათა კობილესისა
 და და მათ კობილეს თუდოსის კობილესა მსოფს მხადილებული იყო
 თორიად და მორწმუნე ქალი იგი, რომელთა თორიად უქიეს წმიდათა ლონს,
 მამანს ძველისა რომისასა, კობილესა მხინჯ თავსა მარცხსამეტლად-რამეთუ
 ჭდა კობისა თავსა მინა, — ესე ასეული მეფისა წმიდათა პერობილად
 მმანს თვისსა ბრძოლბელისა თუდოსისა, ლეს იგი მოიხრნეს მხე-
 დანნი თუდოსისნი გუნესკისა მიერ: ესე საღმრთოთა ანს მსჯურთა ხუნ
 მხედრთა მინადგან წმიდათა კობილესა წინა აღუდგა და წმიდათა კობილესა შეაყ-
 ნე უმსჯურთა საზურობილესა — სკეტი და სიმტკიცე კობილესისა და ქალაქი
 მარტლ-მადილებობისა, ვინმე უდალესი იყო მმართველად შენდა მადალთა-

ჯან სიწმიდეთა კირილესთა. რამ ესე ჭყავ და ვისმიერითა სიტყვითა უსა-
ხურითა წინა აღუდგე საღმრთოსა მოძღვრებასა მისსა? კუთლად გულის
ხმა ჭყავ ძმაო, რამეთუ წმიდაჲ კირილე ჭადაგი დედოფლისა ზენისა უხრ-
წნელისა ღვთის-მშობელისა, შენ მიერ დადუმებულ არს დღეს. » ხოლო რა-
დენსაჲ ვულხურია ეტყოდა ძმასა თვისსა იმპერატორს — უსმენდის, და თვი-
ნიერ მისსა არა რამას იჭმოდა, და ესეცა სიტყვანი, ვითარცა ისმინა დი-
სკან თვისისა თუადოსი მეფემან, გულის ხმა ჭყო: რამეთუ წმიდისა
კირილესი შეპურობაჲ უმსჯავროდ ქმნილ იყო ბრძანებითა მისითა.

ბრძანა მალაღმან კეისარმან თუადოსი მოწოდებად ათოთსმეტთა
ეპისკოპოსთა: შეიდთა მართლ-მადიდებულთა, და შეიდთა ნესტორიანთა,
რათმცა უწვლილეს ადრე ისმინოს პირისაგან მათისა საწმუთნობაჲ წმიდი-
სა კირილესი და წმიდისა მემონისი! ხოლო ვითარცა მოვიდეს ეპისკოპო-
სნი იგი შეიდნი სამეუფოდ ქალაქად, განისარა ფრად უოკულმან ერმან სამეუ-
ფოსა მის ქალაქისამან მოსკვის: თვის მართლ-მადიდებულთა ეპისკოპოს-
თასა, და ზატეის სტეს ფრად, და ვითარცა მოცოქულთა ქრისტესთა, შე-
მოიყვანდეს სამეუფოდ ქალაქად; და ვითარცა სტენ ესე თვითმპერობულ-
მან თუადოსი ზატეითა და სისარულითა ერისა მის გოსტანტინუბოლი-
სა შემოიყვანებაჲ იეფოს კრებისაგანთა მათ მამათა, და ესეცა ეუწეს მე-
ფესა, უკეთუმცა ნესტორიანთაგანნი ვინმე მოსკლად არიან სამეუფოდ ქა-
ლაქად, ერისა მიერ გვამსა მწარესა კიცხვასა და სიკუდილსა მიეცემან.
ამისთჳს მეფემან შეიდნი იგი ეპისკოპოსნი ნესტორიანთაგანი არლარს შე-
მოიყვანა ქალაქად, არამედ ბრძანა მისკლ მათი ქალაქად ხალკიდონად, რა-
მელი შორავს სამეუფოსა ქალაქსა ნუ უკვე სამითა მილითა. ხოლო ვი-
თარცა ისაღეს მწვალებულთა ეპისკოპოსთა, რამეთუ არა შევიდეს იგინი
სამეუფოდ ქალაქად და კრებისაგანნი ზატეითა დიდითა ერისა მიერ შე-
სრულ არიან გოსტანტინუბოლის, განრისსდებოდეს და მცეცებურსა მიმინ-
გარებასა მიეცემოდეს, და წმიდისა კირილეს, ათორმეტთა თავთა განკვე-
თისათჳს წმიდისათჳს ეპისტოლისა იმპერატორსა, ვითარცა აპოლინარია-
სა, შეასმენდეს. და ესე იყო ესმისა მას, ოდეს წმიდამან კირილე ათორმე-
ტთა თავთა შინა განკვეთისათა აღწერა აპოლოლია.¹⁾ ხოლო ეპისტო-
ლე ესე იხილეს რა მეფემან თუადოსი ფრად აქ აპოლოლია წმიდისა კი-
რილესი და უოკულთა მათ სიცბილთაგან ნესტორიანთასა შეცთომისთჳს

1) ესე იგი არს ჭეშმარიტებათა მცველობაჲ.

მისისა, განიმა რთლებდნ თავსა თვსსა, ვითარმედ მწკალებელთა დაჯერეს
 იგი წმასნილებთა მათთა მიერ.

შემდგომად ამისა მიეყმინ თეოდოსი ბრძანა დამტვიცნებად ეფესოს
 კრებისად მამათა მიერი იგი თქმული ეოკლეიკუ და საქმენი მათნი—და თვით-
 ცა დაამტვიცნა, და ნესტორ დაამსჯა ჰეტეისაგან მღვდელთ-მთავრობისა,
 და ექსორია ჰყო საუგუნოდ მონასტერსა, სდაცა იყო ჰირველ, და ბრძანე-
 ბად განაწინა მისთვის, რათამცა ადგილისაგან ექსორიობისა თვსსა კურლ-
 რა განვიდეს საუგუნოდ. სოლო ნესტორ მონასტერსა მას, რომელ ექსო-
 რია ქმნილიყო, არა დასტესრებოდა შფოთთა დამტრავთა ეკკლესიისათა. ამი-
 თვისდა ქუეყნასა ეგიპტისასა წარიგზავნა კეისრისა მიერ ჰერობილებითა
 მწარითა, რომლისაგა უწკველად სდაძე მეცნიერ ვართ, ვითარმედ ეგიპტეს
 ჰეტემირ ეოფასა ნესტორისსა, სსო წარკვეთილი საუგუნოსა ცსოკრებისა-
 გან, განვიდა სული მისი ეოფად მეკობართა თვისთა ეშმაკთა თანა, სდა-
 ცა მატლი მათი არა მოაგლდების და ცუცხლი არა დაშრტების; სოლო
 ჰირველ სიკვდილისა მისისა მგომბარი ენად მისი ჰათა მიერ სამცესა
 სიტყვასსა მისსაჲ შექმულ არს, და სამართალცა იყო ღვთის-მშობე-
 ლობასა ზედა მარამისსა მგომბარისა ენისა აქუე დასჯად, და მუნ მიღე-
 ბად საუგუნეთა გულის წურობათა მარამისგან შობდლისა სიტყვასა ღვთი-
 სსა განსორციელებულისათა. სოლო წმიდაჲ კირილე წინაშე თვთმშეო-
 ბულისა და ეოკლისა ერისა განმართლებული, და სიტყვისა განკორციელე-
 ბულისა და ქალწულისა მარამისსა მადიდებლობისათვს, რაოდენიცა მკა-
 ნი შეემთხვიუნეს,—ამას უკვე ზედა ფრიად მსიარული წარვიდა თვსად მ-
 მართ ეკკლესიად აღექსანდრიად.

ესრეთ უკვე განიკეთა რა ნესტორ, და შეიჩვენა წვალებს მისი და
 სრულ იქმნა კრებაჲ ეფესოს, და თითოეული მათი მიიქცა ადგილად თვ-
 სად: კირილე მიიქცა ალექსანდრიად, და იოანე, რომელი იგი მეკობარი
 იყო ნესტორისა, ჰარირაინი ანტიოქიისა, წარვიდა იგიცა ანტიოხიად,—
 ესმსა მას ბროლაჲ ეგიპტისა კერძოთა და აღმოსავლეთთა ფრიად რადმე
 განძლიერდებოდა; რამეთუ აღმოსავლენი უკვე ნესტორისთა მზრასველად
 საგონებელი იყინეს მეგობრელთაგან, და მეგობრენი კერძოსისა, და ახო-
 ლინარისსა აღმოსავლელთაგან. მამინ უკვე შეესო ათორმეტთა თვთა ეპის-
 ტოლესა წმიდისა კირილესსა თეოდორატე ეპისკოპოსი კიროსისა, და
 უგუნ-რეჲნი იგინი, მეტყველმან ვითარმედ: არინაროსი არსო კირილე და კ-
 ნომოსიოსის და ახოლინარის თანა მზრასველ არს იგი სუულთა. ესე

უკვე მტერობაჲ წიდიდის კირილეს მიმართ. ბოანესი ანტიოხუსისა კუპის-
კობოსისა შურითა კეთილის მოძულისა კუმიკისათა ჰქმნებოდა. ზადან-
ხოუ იოანე ანტიოხელი, და კუპისკობოსნი მისნი წინა აღუდგეს წმიდასა
კრებასა ეფესოსა, და მტერ იქმნეს წმიდასა კირილესსა, არამედ არა. გუნეს
მასკუ ბოროტისა ზედა, რამეთუ, შემდგომად კირილეს და იოანეს დაკუბო-
სა, თუიადცა სძულობდა ჭკმშიარტად თეოდორიტე ნესტორის. სოლო-
უგე თუ ვინმე ჩვენგანი მიეჭკუებოდას თეოდორიტესა ნესტორის შინაგულად
საგონებულ ფოფასა, წარვივითენ თჯთ თეოდორიტეს; მიერ აღწერილი წგა-
ლებათა თჯს ნესტორისთა. »

და ვითარცა ბროლაჲ ესე უგანპტისა და აღმოსავლისა კუპისკობოს-
თა დაუსსნელ იყო, მიუწერა იმპერატორმან თეოდოსი ორთავე პატრიარქ-
ხთა, წმიდასა კირილეს, და იოანეს, რათა დაკუნეს ურთიერთას. შეიწინა-
რეს ორთავე მამთ მთავართა ბრძანებაჲ და წიგნი შეთვისა: დაწერა კუპის-
ტოლე პირველად იოანე კირილეს მიმართ, რომელსა შინა წერილ იყო აღ-
სარებაჲ სარწმუნოებისა მისისა, და წარსცა ზეულეს მიერ კუპისკობოსისა
ემესელთასა; და ვითარცა იხილა წმინდამან კირილე სარწმუნოებაჲ იოანე-
სი, სთნო ეყო იგიცა სარწმუნოებასა იოანესსა, და დაისწრა ბრძოლაჲ
კუპისკობოსთა ეგვიპტისა და აღმოსავლისათა.

და აღწერილთა ამთ, თუმცა ნათესავთა ჩემთა ქართველთაგანთა ესილ-
ვიდეთ, და ვითრულ ვიქმნა თქვენ მიერ მიზეზსა ნესტორის ძლითთა წმი-
დასა კველესიისა ძრვისა და რუკვისა შფოთისა ამავთა უწუებისასა, — ესე
არს მიზეზი: რამეთუ ჩვენ საღვადონის კრებისაგანთა უთახნი, ესე იგი
არს განურღნი, იჭვითა ღვთის მოძაგებულთა ცოდნსა დაგვიდებენ. ესრეთ
მეიჭკენი სვდვენ: — რაჲ ჩვენ მიერ ქრისტეს ზედა ორთა შეერთებულთა
ბუნებათა აღსარებასა, და არ მკნინენი წერილისანი და კერ განმისაზღვრებუ-
ლნი ბუნებისა და გვაძინანი, რომელთა არს გულის სხა უყოფიეთ. ჭე-
რეთ, ვითარმედ სსვა არს ბუნებაჲ, და სსვა გვაძი — ვითარ იგი ერთ ბუნე-
რთა არან უკვდავი იგი პირნი, ესე იგი არს გვაძინა ყოველთა ანგელოს-
თანი, და პირთა და გვაძინათ მრავალ გვისწავიეს, და კერეთვე გაცნი,
და არს სოკადობაჲ ერთისა სხისა მრავალთა და განუკეთელთა და
პირთა შორის, ვითარ უკვე ერთ იუფს ბუნებაჲ და გვაძი. — და მბრძოლნი
იგი კველესიისანი ჭგონებენ ჩვენ მიერ თქმითა ქრისტეს ზედა ორთა ბუ-
ნებათა თქმისათანა — განკველთა ორთა მათ ბუნებათასა და პირველთა მათ
მამათ ჩვენთა ბერძენთა, და რუსთა, და ჩვენ ქართველთა, და ბუღდართა

და სერბთა, რომელნიცა აღმოსავლელის ეკლესიისაგანად მართლმადიდებელნი ეიწოდებოთ; და დასავლელის ეკლესიისაგანთაც, ჩვენგან განსრულთა ღაბინათა, და ყოვლისა კერძობისა კერძოთა, რომელნიცა ვიტყვით ჭრისტეს შორის ორთა ბუნებათა, ნესტორებრ დავთის მოაგებულნი იგი ყოფასა ჩვენსა მიუწყებენ. ხალხ წმიდასა საღვთადონს შეგრებულს კრებასა და წმიდასა ღვინს, ჰაზასა ძველისა რომისასა, შეასვენებენ. ესე არს მიწეზე ჰირველად წინა განწყობისა ნესტორიანთასა, და მათთვის შეგრებულისა წმიდისა ეფესოს კრებისა უწყებათა წინა აღწერისა, რათა გულისმასა ჰქონ ვერ მსედველთა მათ წინამძღვართა ბრძანათა, ვითარმედ ორთა ბუნებათა, და ერთისა შეხვედრისა გულისა აღმსავლენი სიტყვისა დავთისა განუარტილებულისანი, მთავრელობითა დედოფლისა ჩვენისა დავთისა მშობელისათა, — შორს ვართ საძებელისაგან წვალებისა განმწვალებულთასა სიტყვისა დავთისა ბუნებათასა ორად, ვითარ იგი მათგანთა კერძიანთა, ესე იგი არს დიოხვორიანთა ერთ ბუნებად შემრეველთა სიტყვისა დავთისა ორთა შეერთებულთა ბუნებათასა, — მაღლითა დავთისათა შორს ვართო მიერთიგან და შორსმცა ყოფად ვართ საუფუნოდ მაღლითა ყოვლად წმიდისა სულისათა, რომელი სუფევს თანა მამით და ძით აწდჳ უკუნიით უკუნისამდე. — ამინ.

თ ა ვ ი. II.

სიტყვაჲ აღმოსვლისა თჳს შორის ეკლესიისა სატანას ძლიოთითა მოქმედებითა და ესე მიშეგებითა დჳთისათა კუროსათავთა მასვილ ეკლოვანთა ევტიქი არსნიძანდრიტისა და დიოხვორე აღექსანდრიელთა ჰაზინსა.

« რქენი მსაფელი, სწავლისა ერსა თჳსსა, და სუფევად მეტნიერისა კეთილ წესებულ ექმნებისა » იტყვის გვირგვინი ბრძენთა: « და სუფევად მეტნიერებისა არს სიბრძნე »¹⁾ დასახაში სიბრძნისა შიში უფელისა, და

1) ზირაჲ 10 1.

გვირგვინი სიბრძნისა შიში უფლისა.ა¹⁾ .ესე სიტყვები მოკვდავთა შორის ბრძენის, და ბრძენთა შორის ყოვლადმის, თქვა ზოლომონ. შიშითა უფლისათა, რომელ არს დასაბამი და გვირგვინი სიბრძნისა, სჯიან მსახურნი ერსა, გარნა არა ყოველნი მე ვინმე არა ღირსებითა მადლთაგან, არამედ მიშვებითა ღვთისათა. უმართლობათა თვს ერთასა მეტადა ოთხესა წელსა შობითგან ჩვენით მოვიღე სკიპტრამ უყოველთა²⁾ ზედა მსედესისა მადლისა, და მომღებამან ფრიადსა ძრვასა განებისასა მივეც თავი ჩემი, თუ რამესათვის ჭახუისა მერწმუნესა მხერობელთა მიერ მადლი ესე კითარი, და მხოველმან ჭეშმარიტებითა ცნობათამან, მრჩევა განუბამან ჩემმან: მათა ჭართველთასა წერთამ არს, რამეთუ იცის მადლამან ბჭობამან სჯამ რამე ერსა ზედა არ მხოველსა სიმართლისასა, მისტემს განმეუდ კტთა უმართლობათა, კითარცა იტყვის სული წმიდამ ოსეს მიერ წინასწარმეტყველისა: «მიტეტ შენ მეფე რისსეთა ჩემითა ღ ჰტებდ გულის წერობას შინ ჩემსა;»³⁾ და ესე არს მიზეზი შენ ზედა ცსებულებისა მღწდელობითისა. ესე მრჩევა განუბამან ჩემმან. ზოლო ამის თვს თან მედვა მე გლოვამ და ცრემელი, არამედ ვინადგან არა უბრძნებოეს სჯულსა ღვთისასა განსჯლამ სამღთოსა სსსობისაგან. ვმართებ უკვე ერსა ჩემსა და განვიღებ კვლას ყვაილთაგან, ღვარძლსა იფქლთაგან, და სუნ მყარლობას სუნსელებათაგან ქრისტესთა, დაღვრათუ დასაბამი სიბრძნისა არა მომეგოს ამათთა უკვე კრისაგან ჩემისა განთსეკითა. მრწამს რამეთუ უკეთუმცა ბოროტნი განაშორენ, კეთილსა დაჟღამეობამ ნათელთა წმიდათა განვაცხადე. ესე მომცემს დასაბამსა სიბრძნისა, და სუფევამ ჩემი კეთილწესებულ ექმნების, და არღარა მიშვებითა ღვთისათა ვიქმნები მწუკმს, არამედ ნებითა და სათნოყოფითა უფლისა ჩვენისა ესეა ქრისტესით.

ამათ უწოდ მე კვლად, და ღვარძლად, და სუნ-მყარლობად, და დაბედ, და გუროს - თავად, რომელ არიანცა შემრეველნი ორთა შეერთებულთა ბუნებათა ქრისტესთანნი, რომლისათვისცა არა მცირედი არს ტანჯვამ განებისა ჩვენისა, რამეთუ შური შემშურდა სეღვითა წინასწარმეტყველთა ამათ ბაღლისთა, კითარცა იტყვის წიგნი: „შურით ვიშურე უფლისა თვს ღვთისა ყოვლისა მხერობელისა, რამეთუ დაუტყვეს ადთქმამ შენი.“⁴⁾ ესე

¹⁾ იგავი 1, 2.

²⁾ უყოველთა ზედა მხედესად მადლად მღწდელთ-მთავრობასა იტყვის.

³⁾ ოსე 13, 11.

⁴⁾ მეფთა წ. 3. 19, 10.

დამტკეპელნი საღმრთოთა აღთქმითანი, ეწინაღმდეგობიან სჯულსა წმიდასა კათოლიკე ეკლესიასასა და სიტყვათა წერილთასა; ნახლჩებისა მშობნელნი ეკეთებიან ლოდსა, თავსა მას კიდეთასა, გარნა ქროლანი იგი სულთა არა წმიდათა ბერკილნი სიტყვანი მათნი ცრუდ ეჭმებთან მადლითა ცხრაკელს მყოფელისა სულისათა.

ხოლო მე არ სიძარტლისა გვირგვინთა მომგისა, გარნა ნამდვილ ჭეშმარიტთა აღწერათა შეისებულისა — საშინო რამე არს შეუჯადრებულთა შესებად მეტყუელებათა, ჭადაგებაჲ სიტყვისა ლეთისა განხორციელებისა და განგარებისა; არამედ ტვივლთ მთავარეთათჳს საწუებულად საჭირო იქმნას. იქმნა აწ უამი ესე, რათამცა ვიტყოდე — თუ ვინა დაიწყებოდა სჯულის მდებლობითი შერევისა, ესე იგი ერთ თვალთ ეკტივიანთა წვალებისა.

მხილველთა ნესტორის ძლითთა დაძეთასა, რომელი დასდგა ეკლესიასა სიბნელე თჳსითა მათ მწარეთა ლექსთა უნათლობისა და ღმრისა მისა ალექსანდრიისა მხისაგან¹⁾ თჳსთა ლეთისა-მეტყუელებათა შარაკანდელითა განდევნისათა. აწ ვიხილოთ ეკლესიასა ზედა ეკტივის მიერ ფსკერისაგან ჟოჯოხეთისა აღმოღებული იგი ბნელი, რომლითა დაფარნა მრავალნი ნათესავნი. შემდგომად მცირედთა დღეთა ერთისა სიტყვისა ლეთისა გვაძოვნებისა ორად განყოფილისა ნესტორ მწვალებულისა კონსტანტინუპოლელთა პატრიარქისა და წმიდასა კირილე ალექსანდრიელთა პაპისა მიერ განკვეთისა და ჭეშმარიტითა განმსჯელობითა ეკლესიასაგან განდევნისათა — იწყო მრავალ მიზეზმან უთავოთა წვალებისა შეფოთთამან ეკლესიასა ზედა.

უამს უკვე იმპერატორისა თეოდოსი მცირისაჲ; შემდგომად ნესტორის განკვეთისა ეფესოს კრებისა მამათა მიერ, მიეცა სამღებულოჲ განმსჯელობითი კვერთხი ახლისა რომისა მასქიმიანოს, და შემდგომად მისსა წმიდასა პოპულეს, და მერმე წმიდასა ფლავიანეს, რომელმცა იყო მადლითა მათ სიწმიდეთა ყოვლადობისა მადლითა სრულებასა მიწვეული; და ილანსებრ მოშურნე წმიდასა კათოლიკე ეკლესიისა სჯულთა თჳსსა მას უკვე უამს საყდარსა მოცაქულთა თავისა პეტრესსა მჯდომარეობდა წმიდა ლეონ პაპისა ძველისა რომისა, და ალექსანდრიისა პაპად დადგინებულ იყო დიოსკორე, და ანტიოქელთა ეკლესიასა პატრიარქად დომინოს. ხოლო კითარცა წმიდასა ფლავიანეს ერწმუნს საყდარი ახლისა რომ

1) ალექსანდრიისა მხედ უწოდეს წმიდასა კირილეს.

მის მის უმის სეპტრათ მმართველისა, თოდოსის, მიერ და სამდღე-
 დელოა იგი დღესასწაული წმიდისა ფლბანესის მთავარეპისკოპოსად კურ-
 ლის დასამაჲ აღესრულებოდა, — მას უგვე უმის ჰელატს შინა სამეუფოსა
 საჭურისი ვინმე შეოფობდა, რომლისა სახელი სრინაჲყო. ესე კეთილის
 მოძულეობდა მსგავსებითა კშმაკისათა და ფრანკსა, შურსა მარხვიდა თუ-
 სსა შორის თუსსა მღუდელმთავრობისათს, ნეტარისა ფლბანესისა და
 იმარჯვებდა საქმეთა უგეთური. იგი ძვირსა მესამე ქმნად წმიდისა მასთ
 მთავარსა სედა.

შემდგომად მცირედთა უმთა აწევდა უგვე შესავრებელი კშმაკთა —
 ნებაჲ თუსი საჭურისა მის დაგებად საბრესა ფლბანესისათს, და წარვიდა
 ნეტარისა ფლბანესსა, რეცა თაყვანის ცემისა და მისეგან ჯუთსკებითა მს-
 დლთა მოღებისა სახეთა მხემებელი. საჭურისი იგი; სოლო ვითარცა
 ისილა ჰატრიანჲი, რეცა თაყვანის ცემად, მსგავსად იტლას, ამჲნის უოფი-
 სა დრეკებოდა, და ჰატრიანჲისა. მიერ ჰატრიანთა მოიგითსოდა. მერმე
 რქჲა სრინაჲყო წმიდასა ფლბანესსა წმიდაჲ მეუფეო, უგეთუცა ქებაჲს
 სიწმიდესა შესსა, ურ არს რათამცა სამეუფოა მღუენი წარგზავნო გეს-
 რისად. ესე ამითსუ გუჯდა საჭურისი იგი წმიდასა ფლბანესსა, რამეთუ
 ჭტონებდა ვითარცა კეთილისა მეგობრისსა ისმენდა სიტყმელთა მისთა და
 საეგელესითა ჭურჭელთა წარსცემდა, და მეფისა მამართ, ვითარცა მარტო-
 სსა და მარტოელს ეგელესიისსა, შესამინებდა. მეუფო წმიდამს მასთ
 მთავარმს: სრინაჲყო, უწყი მეცა რომლისცა თასა მღებარ მირთიქედ
 მეფისა. მამინ ნეტარმან ფლბანესსა აუერთსნა მცირედნი რამეჲ ჰურნა და
 უმღებინდა იმპერატორსა. სოლო ვითარცა ისილა სრინაჲყო ჰატრიანჲისა მიერ
 უგულუბელს უოფაჲ თქმულთა მათ მისთა, განრისსეგული ფიცითა რათმე
 დიდითა დამტკიცებდა — ვითარმედ არს მცირედისა. ძვირისა შემთხვევად არს
 ხემეგან ფლბანესსა. სოლო ვინათგან ჰულსურია დასა მეფისსა, უგვარდჲ
 ჰატრიანჲი და ჭვარვიდა მას, არამედ მისდაცა ძვირის უოფისა ფრადისა
 მონადირებდა სურვიელ იყო და განისრასვიდა, რათა იმპერატორისა, სე-
 ბითა განვიდეს სამეუფოთ ქალაქით მუღსურისა; რათამცა ფლბანესსა რედნ
 ბორტის უოფად განემარჯოს.

სოლო საწადელისებრ სრინაჲფიოსა უამი რამეჲ ექმნებოდა მტერი-
 სსა მიერ შემდგომად მცირედთა აღმოსაჭვირულთა წვადებათა, და მიეო-
 სებაჲ კშმაკისა მღოთ საწადელსა თუსსა უოფადთა შეფოთთა მიერ; რამეთუ
 გესარა თუოდოსი ადვილ რამეჲ აყო კონსტანთა — ვითარმედ რაოდენიცა

წიგნი მოჰქმნათაჲს დასამტკიცებელად მიერთიოდა, იგი განუხანგულად დასასრულეს წიგნისასა წერილითა თვისითა მტკიცე ჰყოფდა. სოლო ზულხურია, სეღვიდა რა მისსაგან თვისისა ამაჲს უსახურთა ადვილ ცნობათა, შეიურეებდა და მრავალგზის განაკრძალებდა მისსა თვისსა და ეტყოდა— «მეფობაჲჲ შენი არა ცნობა მსუბუქად რადმე განისახილველ არს და შენ, ვითარცა უგუნური, სეღვი მწერობულობასა შესის. ვისმე მეფეთაგანსა უქმნიეს წერილითა დამტკიცებამ, კიდრემდის ცნას მიზეზი წიგნისა?» მაშინ ზულხურია ესე ვითართა ადვილ ქცევითაჲს განსაკრძალველად მისსა თვისისა დაწერა რადმე წიგნი გამოცდად მეფისა, ვითარმედ ევლუგია ცოლი თეოდოსი იმპერატორისა იუიდა ასულმან მეფისამან ზულხურია და ამას ქნებით მეადრე არს კეისრისა შიმართ, რათა მტკიცე ჰქოს მეფემან წერილითა წიგნისა ამის წამებაჲ ზულხურიასგან მოსყიდისთჲს დედოფლისა და ცხოვრებადმედ ევლუგიასა არა იცვალოს სიმტკიცე სასყიდელისა. სოლო წიგნი ესე მეფესა კვლითა თვისითა მისცა ზულხურია, რათა მოაწეროს სიმტკიცე მას სედა. ვითარცა იხილა წიგნი იგი, არა წარვიითსა თეოდოსი იმპერატორმან, არამედ ჩუულებისაჲს მის დასამტკიცა წიგნი იგი დასასრულეს წიგნისასა წერილითა თვისითა. წარიღო ზულხურია წიგნი იგი და დაკრძალვიდა ემაღმედ წიგნსა მას, რეცა სამხილებულად მისსა თვისისა, რათა არღარა განუხილველად ჰყოფდეს შემდგომთა დღეთა საქმეთა თვისთა. ერთსა უკვე დღეს იმპერატორცა ¹⁾ ევლუგია მოვიდა ზულხურიასა, იმპერატორის ასულისა, და ვითარცა სიტყვასა რასმე ჰყოფდეს ურთიერთან, მოვიდა ჰალატისა შინათაგანი ვინმე მონაჲ და იტყოდა— დედოფლისა უწოდეს კეისარი. აღდგა ევლუგია იმპერატორცა ცოლი თეოდოსი მეფისა და ენება რათამცა წარვიდეს მეფისა შიმართ. სოლო ზულხურია არა უტკეებდა წარსლკად იმპერატორცასა; არამედ უბრძანა მონასა მას მწოდებულსა დედოფლისასა— «ვითარმედ ჩემი არს ევლუგია, რა ნაწილი უნდ ჩემთასა ევლუგისა მეფესა? და უკეთუცა განისხებულა იქმნეს მეფე, აჭა წიგნი, რომელსა წამებს თვით დიდებულნი იმპერატორებაჲ კეისრისა. და ვითარცა ცნა ესე მეფემან თეოდოსი, შეურაცხებულ თავისა თვისისა სდებდა დისაგან თვისისა საქმესა წიგნისასა და ეტყოდა— ევლუგია».

მაშინ, ცნა რა ესე საჭურისამან სრისაფო, მსწრაფლ წარვიდა მეფისა შიმართ თეოდოსისა და ეტყოდა: და შენი ზულხურია უმჯობეს არს,

1) იმპერატორცა ქალსა იმპერატორსა ეწოდებოდა.

რათამცა წარგზავნო მონასტერსა ჭაღწულთასა, უკეთუმცა მშვიდობით ნუ-
ბაკს ცხოვრებაჲ გოსტანტინუპოლის შინა; უმჯობეს არს მისდა ცხოვ-
რებაჲ მონასტერსა ჭაღწულთა თანა. ხოლო ვითარ ისმინა სსჭურისისა
მიერ სიტყვიანი ესე იმპერატორმან, ფრიად სთნდა განზრახვაჲ ხრინა-
ფიოსი და მოუწოდა პატრიარქსა წმიდასა ფლახიანეს, და ეტყოდა: «შენ
უკვე, ამამო, არქჳ დასა ჩემსა ზულხეროას, რათამცა შევიდეს ჭაღწულთა
თან მონასტერსა და მშვიდობით ჭაღწულებაჲ თჳსი მისცეს ქრისტესა».
მიუგო პატრიარქმან ფლახიანე მეფესა—ვითარცა მიბრძანა თვით მეფობე-
ლობამან შენმან, ყოველივე ბრძანებულნი შენი ჳეროვნად ვაუწყო ასულსა მე-
ფისასა. წარვიდა წმიდაჲ ფლახიანე და, ბრძანებულთა მათ მეფისათა მეტ-
ყველმან, რქჳა ზულხეროას—ვითარმედ უმჯობეს არს შენდა, რათამცა
მონასტერსა ჭაღწულთასა წარხვიდე და მეუდროებით მისცე ქრისტესა
ჭაღწულებაჲ შენი. და ვითარცა ესმა ესე პატრიარქისა მიერ დასა მეფი-
ოსასა ზულხეროას, სცნა ყოველივე მიზეზი საქმეთა მათ, ანუ ვის მიერ და
სადათ მოსულად იყო მიზეზი სიტბილთა მათ, ანუ თუ ვის ზედა ადმ-
რულ იყო მტერი სიამრთლის ძვირთა შემთხვევად—და მწუხარებით განი-
ზრანვიდა თავსა შორის თჳსსა—ნუ უკვე წმიდასა ფლახიანეს ზედა ძვი-
რი რამეჲ მის ძლით შემთხვევად იყოს? განვიდა ზულხეროა ფარულად
სამეუფოდ ჭაღაქით უწყებულად ერთისადაცა სამეუფოთა განისა კისმე და მი-
ვიდა დაბად სეტმიოდ.

ცნა რა უკვე იმპერატორმან მსწრავლი იგი წარსულაჲ ზულხეროა
ღისა თჳსისა, შეწუნა ფრიად და ხრინაფიოსცა მწუხარე იქმნა, რომელთა-
ცა სწადოდათ წარსლვა პალატით სამეუფოთ ზულხეროასი; არამედ მათ სხვით
ღვით ენებათ განშორებაჲ ჭალისა მის,—ამისთჳს მწუხარე იქმნეს. ხოლო
ვითარცა ამამო და ცრუდ იქმნეს ღონენი სრინაფიოსა სსჭურისისანა წმიდასა
მიამრთ ფლახიანეს, მერმე სხვათა საფრხეთა მოაგონებდა ეშმაგი, რათამ-
ცა ფლახიანე მამათ-მთავრისა შორის და მეფისა თეოდოსისა შთააგდოს
სიძულელი. ეტყოდა მეფესა სსჭურისი იგი—ვითარმედ ვითარ სედაჲ ვა-
ცისა ამას ფლახიანეს, რამეთუ საიდუმლოთა სამეუფოთა აცნადებს? კერძა-
ლე, მეფეო, მიშინის ფრიად, ნუ უკვე ბორლოტი რამეჲ შემთხვევად იყო;
მეფობასა შენსა მოძრთ, უკეთუ ვადი ესე არა განვიდა კველესიანსა
საპატრიარქოსა.

ესმის, რადეს ზულხეროა და მეფისა განვიდა პალატით და ჭაღაქისა-
განცა სამეუფოსა, დაწყებულ იქმნა კეთილისა მოძულისა მტერისა მიერ—

რათამცა შტალიმან მან ბნელისამან სეშენმან ამომიერის კვლად წვალუბამ ნესტორისი კერძოთა აღმოსავალისათა. ხოლო დიდის მონასტრისა არქიმანდრიტი ეპტიჟი, რომელიცა ჟამსა ეუესოს კრებისსა ნესტორისკანთა მიმართ წინააღმდეგომად აპოკოდა, ვითარ იგი ნესტორ ეწინააღმდეგომებოდა არიანოსთა და მაკედონიანთა, კრეთვე ესე ეპტიჟი აპოკოხს ნესტორის თანა მზრახველთა შიშართ წინააღმდეგომად.

ამან ეპტიჟი, უბირატესთა თუსთა კეშავთა გესლისა მწოუნელმან, წარმვითსველმან წიგნთა—მანქველთა და უკალენტიანელთა, მარკიონისკანთა და არიანოსთა წვალუბათკან,—ისწავა თქმს ოცნებითობით. განკორციელებასა ზუდა სიტყვისა ღვთისსას; რამეთუ იტყოდა ცოფი იგი შემდგომად შეერთების არა თანად არსად ჩვენდა კორცთა ქრისტესთა, რამეთუ გარდამტეხულისა ერთისა ბუნებისა თქმითა არა თანა არს ჩვენდა არსო შემდგომად შეერთებისა კორცი სიტყვისა; არამედ მხოლოდ ერთი უგვე ბუნებამ თქვა ქრისტესი უსყულომან მან. გვიხილავს წერილი რამემსხვამ, რომლისკან ვასმინეთ ეპტიჟის თანად ერთ კომობამ მორიკენისი, რამეთუ ეპტიჟი ამისცა ქადაგებს კმას ორიკენისსა, ვითარმედ კორცი ბუნების ჩვენს გაცთასა შემდგომად აღდგომისა შეუსებულ და სუბუჭ მსგავსად უოვლითურთ ჭყერისა ექმნებისოა. ამის ეპტიჟისდა მეცნიერ იყო და ფრადღა მეტობარ კესკვი ეპისკოპოსი დორილასა ჭყუენით ფრიკვიათ. ამან კესკვი, სცნა რა სარწმუნოებამ ეპტიჟისა თუთ ზირისკან მისისა, ფრად რადმე შეუჩნდა სმენა ზირისკან ეპტიჟისა წვალუბათა მათ და მოუვასმან მძებრიმან მრავალ გზის სწავართა არღა თქმად; არამედ ეპტიჟი არა მიდრკებოდა უკეთურისა მის მეტუწლებლისკან, რამეთუ გონებამ თუსი მიეცა ეშაკისად და ზრახვა თუსი მანქველბერი გარდაუცვალბულ რამემს მას ექმნა გმობად განკაცებასა ზუდა ქრისტესსა.

გინმე არა იგლოვდეს წმიდისათუს კველესისა, რამეთუ ნესტორის ძლიითა მწარეთა სადმოზათკან არა მიედო სიშართლუ ჟურეთ წმიდასა კველესისა, და უწყლუღუასდრე განძვინდეს ხანთა გრძელთა შვილთა შორის კველესისათა ეგტიჟის მიერთა მსხვილთა წყლუღუბანს! ხოლო ეგტიჟისსა მას წარმდებებას ხელვიდა რა ეესკვი ეპისკოპოსი დორილასა, დაღათუ მეტობარ იყო მისა, არამედ არა ძალეღვა მსხვილთა მათ წვალუბისათა დაფარვამ, რომელიცა ესილვა ცხადდ. წარვიდა კესკვი და ეტყოდა მამამთავარსა წმიდასა ფლახიანეს, ვითარმედ წმიდაო მეუფეო, გიხმს შენ განკანონებამ ეპტიჟისი ესე ვითართა სყულოთა მომავლებელსა.

წამეთუ მე მასმიეს ზირანსკან მისისა—ვითარმედ იტყვის კორცთს უფ-
 ლისათ არა თან არსად ჩვენდა ყოფად, და ერთსა ბუნებასა ჭქნაღებეს
 სიოტყვის ღვთისას. კერძადე, რათა არა გარდაიქცეს სარწმუნოებაჲ ჩვე-
 ნით ესე რა ესმე ფლაბიანუს, შემოკრბნს ეპისკოპოსნი და არქიმანდრიტნი
 კრების თვისისანი, ეპისკოპოსნი კიდრემე ოცდა ათნი და არქიმანდრიტი
 ოცდა სამნი და ეესვეიცა მუნ იყო ეპისკოპოსი დორილეასა. მამინ ყო-
 ელთა მამათა კრებისათა ჭქნეს ეესკვის წინაშე წმიდისა ფლაბიანუსსა,
 რათა კვლად სწვართოს ეკტივი წვალებათ მათ მისითთვის. წარვიდა უფ-
 ვე ეპისკოპოსნი დორილეასი ეესკვი ეკტივისად და ბრძინებული მათათა მიერ
 კრებისათა ყოველივე სრულად აუწუა მას; და სწრთვიდა და განაუკრძლებდა
 არღარ თქმად ზირველ თქმულთა მათ წვალებათა. განსა ეკტივი ტნობა
 ჩნებულებისანს ყოვლად არ განაუყრებოდა, არამედ თვისისაჲ ბოროტის
 სუულსა ზედა ეკო, არა უსინან ყოვლად არცა ერთი, რაოდენსაცა ეტყო-
 და ეესკვი. ხოლო ეესკვი, მსედველი ბერისა მის სიტოფეთა, განრისხდა
 ფრად და წარვიდა ზატრიარქისა და მამათა აუწუა საქმენი ეკტივისნი
 და მიუდრეკელი სიფიციე მისი: არა გარდაიქცევსო, ეტყოდა კრებისა მ-
 მათა, ყოვლად ბოროტისანს წვალებისა მისისა. ხოლო ფლაბიანუ მთა-
 კარ ეპისკოპოსმან და სსუათა მათ მამათა კრებისათა მოუწოდეს კრებ-
 სად ორ გზის და სამი გზის ეკტივის. და ვითარ იგი მივიდა მოწადებუ-
 ლი ეკტივისა კრებად, ეტყოდა ზირველ მოწადებულსა თვისსა: მიმიტვიეს
 აღთქმა ღვთისად, ვითარმედ არა განვიდე მონასტრით. და ვინლოთ
 ზირველს და შემიდგომად, თუ ვითარ უჭევებლად ეპურს აღთქმაჲ თსნ.
 კვლად წარავლინეს მოწოდებად კრებისა ეკტივის მიმართ მათათა კრების-
 თა, ხოლო ეკტივი იტყოდა: უძღურებითა კორცთათა არა მალ-მიც მოსლ-
 ვად. და მესამედ წარავლინეს მოწოდებად კვლად ეკტივისა მამათა და იტ-
 ყოდა: მანადეთ ათთა დღეთა და მოვიდე თქვენდა. ხოლო მამათა არა
 სარწმუნო უხნდათ თქმულნი ეკტივისნი არა მისლვისათვის მისისა არცა
 ერთი, რომელიცა მიხეც ყოე ეკტივის, ამისთვის რამეთუ ზირველსა მ-
 წესსა—კრებასა მას არა მისლვისა მისისა ტყუილ-სგანებულობასა შეტ-
 ნიერ იყენეს მამანი იგი, რამეთუ ეკტივი მონასტრით მრავალ გზის გან-
 სრულად იხალიან, ვითარ უკვე თუთ კრებასაცა ეყუოსისა ყოფა მისი იტო-
 დეს ყოველთა; და თუიცი აღთქმაჲ აქენდა მონასტრით არა განსკლისა,
 მის ჟამსა უკვე ეყუოსს კრებისსა მისრულმან დაჯსნსა სადამე აღთქმაჲ
 თისი

და ზღუდს იგი მამათა მიაგლინეს ეპისკოპოსნი მოწოდებდა. ეკტიქოს კრების: მათთან და არა თავს იდგა, არათუ ურჩებად ჭეო თვისის მამათ შთავრის და კრებისა და მისთვის შეკასმენთ მხოლოდ, არამედ სიტყვისა გუბასცა ჭეოფდა ეპისკოპოსთა მათ მიმართ ერთისათვის ბუნებისა ქრისტისისა და არა თანა არსად ჩვენდა ყოფისათვის კორცთა სიტყვისათა. მამინ მივლინებულთა კრებისა მიერ ეპისკოპოსთა კტიქოსად სიტყვისა უგებდა საწმინტოებისათვის ეკტიქო, რომლისათვის რქვეს ეპისკოპოსთა—ვითარმედ ჩვენ არათუ მოკვდით სიტყვის გუბად და ურთაერთარს ურასვად შენთან, არამედ ზრმანებითა უკრიაჩქისა და კრებისათა მოკსრულკართ შენდა, რათა მოსვიდე ჩვენთან კრებისა, რამეთუ გიღირს შენ სიტყვის მიცემა მამათა მიმართ კრებისათა, რაიცა გაბრძანნ შენ. ხოლო კტიქო, ძლიერად სიტყვსა შეოფელი ეპისკოპოსთა მათ მიმართ—ეტყოდა მათ: მანდეთ მე სიტყვათათვის რათაჟე თქვეისად. რამეთუ ენება ეკტიქოს, რათამცა აუწეოს სიტყვად განზრასვითა გონებისა თვისისა და ეტყვიდაც—რომლისა საღმრთოსა წერილისა ფურცელთა შინა წერილ არს რაინი ბუნებისა ქრისტისისა, ვითარცა თქვენ იტყვიან? ხოლო ერთმან ეპისკოპოსთაგანმან, სასულით მამანტი, მიუგო: და შენ ეკტიქო, რომლისა საღმრთო წერილისა ფურცელთა შინა წერილი წარმოითხე, ვითარმედ მამისთანა არს ძე? მერმედა ეტყოდა ეკტიქო: არა წარმოითხეს საღმრთოთა შინა წერილთა, არამედ წარმოითხეს წმიდითა მამათა სიტყვისა თარგმანებასა შინა საღმრთოთა წერილთასა, ვითარმედ მამისა თანა არს ძე და ესე იპოების მრავალთა ადგილთა მამათგან თარგმანებასა საღმრთოთა წერილთასა, ვითარმედ მამა და ძე თანა არს არან. მიუგო მამანტი: ჭეშმარიტ არს ეტე, თარგმანი მამათა მიერნი საღმრთოთა წერილთანი იტყვიან და არსცა, და ძეცა აღვიარებ ჭეშმარიტებით თანა არსებასა მამისა და მისას; და ვითარცა იგი სწერენ საღმრთოთა წერილთა თარგმანსა შინა მამანი თანა არსებასა მამისა და მისას, და ესეცა მრავალსა ადგილსა იპოების დაძეცა და ყოველთა წარკვიითნესა საღმრთოთა წერილთა თარგმანსა შინა მამათა მიერსა, ვითარმედ «ქრისტე ორითა შეკრიბებულებითა ბუნებათა; რაგინთა მამათაგანისა წიგნისაგან გვიხილავს ბუნებასა ორნი სიტყვისა ღვთისანი წრილად, და თვით იუსტინოსი ძილოუსაფოსი და მოწამე ესრეთ იტყვის:

„ქე ღვთისა კინათგან ერთ არს მამის თანა—აქჳს ორი ბუნებაჲ, რამეთუ ღვთაებისა ბუნებითა მოქმედებს სასწაულთა და ბუნებითა კაცობრივითა მოქმედებს სიმადალესა; ამისთჳსცა ერთისა კერძოსაგან ღმერთ არს და მოქმედებს ნიშებითა, და ერთისაგან კერძოსა, შობილი მარამისგან, ივნებს ნებასით და ბეჭთა ჟვარსა იტვირთავს“. ამით სიტყვათა ზედა მამანტისთა ევტიქი, კერ შემძლეული სიტყვისა მიგებად, დუშნა. ხოლო თოოფილე ეპისკოპოსმან, მოყვასმან მამანტისმან, რქჳ ევტიქის: სიტყვა ღვთისა სრული ღმერთი არსა? მიუგო ევტიქი—ტეშმარიტად, ღმერთი არს სრული. კვალად ჰკითხა თოოფილე ევტიქის: სიტყვა ღვთისა განკორცაილებული სრული გაცი არსა? მიუგო ევტიქი—ტეშმარიტად, სრული გაცი არს. კვალად შესამედ ეტყოდა თოოფილე ევტიქის: ესე ორნი სრულნი, ღმერთი სრული და გაცი სრული—ერთი ძე იქმნების და არსცა. ევტიქი ამის სიტყვისთჳს არა რაჲ მიუგო, არამედ ფრიად განრისხებული ზე აღდგა და თჳსა: ძე ცხოვრებასა ჩემსა არა აღვიარო ორითა ბუნებითა ჭრისტე, და საღმრთოთა საიდუილოთა ზედა მე არა მნებასო ძიება, და უკეთუ ნებას მამათა კრებისათა განყენებაჲ ჩემი უპირატესობისაგან ჩვენისა, რაჲცა უნდესთ ჩემ ზედა, ჟონ ნებისაგერ მათისა. »

ამით სიტყვათა ზედა ევტიქისთა წარვიდეს ეპისკოპოსნი იგი პატრიარქისა და მამათა მიმართ კრებისათა. ხოლო ესე ყოველი აღუწერიესთ მამათა უწუებასა შინა ხალაიდონს შეკრებულისა წმიდისა კრებისა საქმეთასა. შემდგომად ამისა მოიგალა ევტიქი წერად წიგნთა წვალებისათა და ცხად ჰყოფდა სარწმუნოებასა თჳსსა წიგნთა შინა თჳსთა: არა იქმნებისო სიტყვისა ღვთისა შორის არსებაჲ ხორცთა ჩვენთა. ხოლო არქიმანდრიტთა შიმართ ასიასათა წარსცა ეპისტოლენი იგი, რათამცა სათნო ეკონეს წვალებასა მისსა. მერმე წარვიდა ევტიქი სრინაფიო სხტურისისა. ესე სრინაფიო სხტურისი, რომელიცა ზემო ვასსენეთ, ნათელისა მიერ თჳს ეუოდა ევტიქის და აუწეს მას ყოველივე საქმენი თჳსნი მართალნი უკვე და ტუევილინიცა და, კედრებისა მყოფელი ევტიქი სრინაფიოს მიმართ, მფარველად თჳსად მოკებასა თჳსსა ითხოვდა, რათამცა შეეწოადეს ფლაბიანეს და ეპისკოპოსთა მისთა ზედა, და რათა მშვიდობით განერეს მათ: გან. ხოლო იცოდა უკვე ევტიქი, ვითარმედ ყლბაიანეს მიმართ დასსნილ არს სიყვარული მეფისა და უწყოდაცა, რამეთუ სრინაფიოს ენება ფრიად ექსორია ყოფა ყლბაიანესი; ამის გამო მგონებულმან ევტიქი იოია სრინაფიო შეიწუდ თჳსად.

მამის ეგტიქა, მისრული საჭურისისა მიმართ და ფლახანეს ზედა თანა მბრძოლ თვისად მიგრებული საჭურისისა, განიზრახვიდა საჭურისისა თანა, რათამცა მიხესთა ამოგან განიფანონ წმიდაჲ ფლახანე კოსტანტინუპოლელთა წმიდისა ეგვლეისისაგან. სოფლა ხრინჯაფიო ესრეთ წარმართად საქმე ეგტიქისა, კითარცა ენება ეგტიქის, და იმპერატორისა მიმართ, რეცა მეოხად მისრულმან შეწყალებად ეგტიქისა, ბრძანებითა მეფისათა ესე კითარი მისცა უშიში რაჲმე კანდიერებამე ეგტიქის, კითარმედ უნდეს თუ კანდიერებით, თვინიერ შიშისა, მივიდოდეს კრებას; და მთავარი კინე, რომლისა სახელი ფლორენტი, ჯუჲ მგველად ეგტიქისად, რათა ფარგადეს მას, და არა რაჲ აქედეს შიში ფლახანესი და ეპისკოპოსთა მისთა კრებისაგან, და, უკეთუმცა შესულამ ენებოას კრებასა, თვინიერ შიშისა მივიდეს კრებად ფლახანესსა.

მამის ეგტიქა, რომელიცა მრავალთა მიხესთა მოიხპოჲდა კრებასა არა წასვლისათვის, აწ ნებითა თვისითა წარვიდა კრებისა მამათა მიმართ სომქალღითა მონაზონთა, და იულორენტიცა მთავარი თანა ჭკვა მგველად მრავალითა მხედრებითა. და კითარცა შევიდა წინაშე პატრიარქისა და კრებისა მამათა თანა მეტუეელმან მამათა მიმართ თქვა: «შემინდგეთ, უფალნო ჩემო, რამეთუ არა მეღლა მოსვლად თქვენდა საქმისათვის რასამე.» და შემდგომად ამისა სკაობით და კანდიერებით, და ურცხვინობით და გარდასუეუასა მიერ მივინჯარებითისა მისისხანებასა, რეცა ელმად მიიქედმან და დიდითა გულის წყრომითა აღმრულმან ეესევის მიმართ დორიეჲჯასა ეპისკოპოსისა, — იწუჲ სიტყვად: „რომლისა ბრალისათვის ტუეილითა ცილის წამებითა შეამქინ საწმუნოებასა ჩემსა?“ მამის ეესევი ეპისკოპოსმან დორიელასამან წმიდასა ფლახანეს მთავარეპისკოპოსსა ჭკვა მღუშრად: „წმიდაჲ მეუფეო, მეშინის ფრად, ნუ უჩვე ფოს ეგტიქა ჩემ ზედა ბოროტი, რამეთუ მე გლახაკ კარ და ისი მრავალთა ოქროთა უჟაღ და ფრად მდიდარ; მე არა მივას მიფარველი, და ისა ფრად მიფარველასი არს; აწ უჩვე მეშინის მე, რათამცა არა განმძღოს მე საქმიითა თვისითა და ექსოროსა მეოხს ღვასისა და პეტრას სოფელსა შინა, სუდაცა მწკალეუელნი და განიკეუბელნი წარვიზახუნიან“. ამით რა იტუელად ეესევი; განმდღიერეს იგი კრებისა მამათა, და მეომე თქვა ეესევი ეგტიქის მიმართ — წარვიითსონ აღსარებასა საწმუნოებისა წმიდისა კარილესი წინა აღმდგომი ნესტორისა.

და კითარცა წარვიითსეს აღსარებამე იგი საწმუნოებისა წმიდისა

კირილესი ბრძანებთა ფლახანე პატრიარქისათა, რქვა ეკსკვი კრებისა მამათა: „სათნო უყოფის საწმინდობისა წმიდისა კირილესის ეკრტიქი, ანუ არა? აღიარებს ორთა ბუნებათ, შეერთებულთა ერთსა გვამს თანა, რეცა იესო ქრისტესს ორთა ბუნებათა ერთსა ერთსაგან თვითებითა გუჟღერდითა?“ მის სიტყვისათვის ეკსკვი არა რა მათგან ეკრტიქი. იუქმა არა სძინოდა არცა ერთი ეგრო არა სადა უნდა სიტყვისა ეკსკვისნი. მერმედა რქვა წმიდამან მამათ-მთავარმან ფლახანე ეკრტიქის: „არა ვესმის რასა გეტყვისს შექმნილად შენი ეკსკვი? თვით შენი იტყოდე. პირითა შენითა, უკეთუმა აღიარებდე შეერთებულებასა ორთა ბუნებათა ქრისტესისათა, მიუგო ეკრტიქი: „აღიარებ შეერთებულებასა ორთა ბუნებათაგან ქრისტესისა.“ სოლო ეკსკვი ცნა, რამეთუ ტყუილითა და სიცილითა იტყოდა. მერმე აღიარებდა მას ზედა საწმინდობისასა ეკსკვი ჰვითსიდა ეკრტიქისა: „უფალო არქიმანდრიტო! შენი აღიარება ორთა ბუნებათა შემდგომად განგებდას, ვითარმედ იესო ქრისტე თანა არს სვენიდა იყო: კორცითა, ანუ არ არს? სოლო ეკრტიქი რისხვით მიუგო ეკსკვის: „მე არა მოესულვარ თქვენდა სიტყვისა გებად. მე მოკისრულ ვარ თქვენდა: რათამცა დავკითხვილ თქვენ და იცხით საწმინდობაზე ჩემი. ანა წარავითხო, ქარტასა ამას წერილ არსო.“ სოლო ქარტასა მას ზედა ესრეთ წერილ იყო: „მე ეკრტიქი აღიარებ, ვითარმედ უფალო სვენი იესო ქრისტე. უწინარეს შეერთებისა, იყო ორთა ბუნებათაგან, არამედ შემდგომად შეერთებისა მრწამსი უკეთ შესალოდ ერთი ბუნებად.“ წარავითხეს რა წინაშე კრებისა ემმკურული საწმინდობა ეკრტიქისი და ცნეს წყალობა მისა, წმიდამან ფლახანე და მამათა კრებისათა უბრძანეს წესათა სიყვარულისათა განგებამა წყალებისა მის და აღიარებამა მარჯალის საწმინდობისა; გარნა ეკრტიქი, თვისებრ მიუდრეკილისა წარმდებისა სუფელთა არა განდაშავადი; მიუდრეკელად უყო. სოლო მთავარი იგი ფლორენტი, რომელიცა სცვიდა მას, იხილა რა წყალებათა აღმსარებულად ეკრტიქა წინაშე წმიდისა კრებისა, დაბრკოლდებოდა იმად ეკრტიქის ზედა და ეტყუდა დამორჩილებად წმიდისა მის კრებისა, რამეთუ არა მიიღოს მატრია თქმულთა მათ მისათაჲს. სოლო ეკრტიქი ფრანსისა მას წესითა სიყვარულისა წკრთას მამათა კრებისათა და ფლორენტისისა არა დავმორჩილყოდა: ჭეშმარიტთა მათ მიძღვართა, და არცა მტკიცედ უარ-ჭეჟფდა მამათა მათ კრებისათა თქმულსა საწმინდობასა ორთათჲს ბუნებათა ქრისტესისა, არამედ რეცა შირველ თქმულთათჲს ეკრთო უარ-ჭეჟფდა და თვინაურ სუბის მართლ-მადიდებლობასა აღიარებდა, — იტყოდა კი.

თარმედ; ვიღუვიო ნებდისა ჩვენითა ჩემთა თქმულთა უარის ჟოფისას და მრჩობლთა ბუნებათა ქრისტესთა.

მაშინ აღსაჩუქასა ეგვიპტისა, თუნიერ ნებისა მისისა, თქვეს წმიდათა გრებისა მიმითა: არს მართალ არსო აღსაჩუქად ესე მართლისა სარწმუნოებისა, რამეთუ ორგულბობითა სდაძე აღუარებოეს, და მსწრფელ საჭეს ეგვიპტისა ზედა ჭეშმარიტებითა სსაჭეღითა, და განეკეთეს ეგვიპტი მღუღელბობისაგან და ქარტასა განეკეთეს წყვესა ეგვიპტისსა დასასრულსა მოაწერეს წამებად სელითა თუსითა ეპისკოპოსთა ოცდა ათთა და არსმინდროითა ოცდა სამთა.

ხოლო ნეტარმინ იფაბიანე წარგვიანა ეპისტოლე წმიდისა თანა ლეონისა, ძველისა რომისა: პაპისა, პანსოფის მიერ და აწეს ეოგულივე საქმე გრებისა თავისისა, და ეგვიპტისა იგი წააღებად და განეკეთად მისი. ხოლო ეპისტოლისაგან იფაბიანესი, რომელი მიუწერა პაპსა, ძველის-რომისასა, ლეონს, და ლეონის მიერი იგი ნაცვალ იფაბიანეს წიგნისა წმიდად ეპისტოლე, რომელსა ჩვენ მართლ-მადიდებელნი ძველად ლეონისად მოკისსენებთ; აღწერილი არს ჩემსა მის წიგნსა: „მზა-მეტყველებასა:“ დასასრულსა მეორისა წიგნისასა, ამითჲს რათა ცნან უთაოთა. თუ რად არს მათ შინა ნაწილი რამე ლექსთაგანი განდრეკილ მართლისაგან სარწმუნოებისა. გაჩნა მსგე ვატყოდეთ საქმესავე წმიდისა იფაბიანესა და ეგვიპტი მიწალებელისასა.

იტოვად უგვე ეგვიპტი: თუ ვითარნი ეპისკოპოსი არს პაპად მოხუცი-ბუღლისა რომისა მოსაყდრეობითა წმიდისა პეტრესითა და ისალა რა თუ ვი თუნი განეკუთხილად აღლისა რომისა პატრიარქისა მიერ და გრებისა მისისა, და ცნა იგი, რამეთუ ძველისა რომისა პაპისათხანცა შესქენილი იყო, სადაღა მოკლეა უხადრეუის მისი სსაგებად მშჯლობით ცხოვრობისა თუსისა. რამეთუ ორნივე ესე მიწებსნი აღმოსავლისა და დასავლისანი მას უკუწ კრთისა ვისმე სუცესსა ზედა შეკრებამან მსაჯულად და მოსა-ჯულადცა, რამეთუ, დაღცათუ უღირდაცა შიში, შეეშინა და მისწერა ეპისტოლე ძველისა რომისა პაპსა წმიდასა ლეონს, და აღწერა მას შინა ცილისა წამებით, რცა უშეერნი რამე გინებანი იფაბიანე კონსტანტინოპოლელთა ეპისკოპოსისა, და ეპისკოპოსითა მისთა, და შესქენდა პაპსა ეპისკოპოსითა, რომელთაცა დასაჯეს იგი—ვითარმედ თუნიერ განონთასა ჭევესო დასჯად ჩემი. ესე უკუწ იყო წადიერებად ჩემი, რათამცა თქვენ მიერითა სამართლითამცა იყო ბჭობად ჩემზედა, არამედ ამით არ მიტევე

მოსვლად წინაშე მეუფებისა შენისა და მსწრეფლი რამე ჯეკს დასჯა. ჩემი ცნობადმდე სიწმიდისა შენისა. აწ უკუშე შემეწიე მე და მფარველ ჯეკს ჩემ ზედა სიწმიდამა შენი. მისა უკვე ვარ მე ყოვლითერთ უარისყოფად თქმულთა ჩემთა, რამცა ვთქვენ წინაღმდეგობნი მართლ-მდაიდებულთა ბითთა საწმენოებათა. სოლო შენ, წმიდამა მამამ, დასსენ ჩემსკად რამცა კვირნი ქმნეს უძისა ამას ფლახბასე და ებისკოპოსთა მისთა > ესე ებისტოლუე მიუწერა ეპტიქი წმიდასა ლეონის ებისკოპოსსა რომაელთასა.

და რდეს წმიდასა ფლახბასესი წარვიგზავნებოდ და ებისტოლუე ლეონის მიმართ მასსოფის მიერ, — მივიდა სრისოფითა მეფისა მიმართ თეოდოსისსა და მრავალთა მიუწერთა მეტყველ იმპერატორისა მიმართ, დიდებდა უკეთურნი ბრძანებასა კეისრისასა შესწუქელად ეპტიქისა, რამეთუ არა უტეონ მასსოფია, არცა ებისტოლუე წმიდასა ფლახბასესი წარსვლად რომელთა მამისა წმიდასა ლეონისსად და ებისტოლუე იგი, რომელიცა მიუწერა ეპტიქი ლეონის მიმართ წმიდასა მამისა, — წიგნი იგი ეპტიქისა წარგზავნა სელთა კაცისა ვისმე მიერ რომად ლეონის მიმართ, რომელიცა ებისკოპოსისა. სოლო კაცი იგი, რომელიცა წარკვლისა ეპტიქი რომად მამისა მიმართ ებისტოლითა, თვისითა, რცა ათთა დღეთა მიიწი: სლავითა მსწრეფლითა, სამეუფოდ ქალაქით წარსრული, რომად ქალაქად, და აქედეს კაცსა მის წიგნი ებისკოპოსთა: თას იტალიისთა, და უფროსად წმიდასა პეტრეს მიმართ სრიზოლოღისა ¹⁾ ებისკოპოსისა, და ეკლესიისა მოძღვართა შორის დიდისა მოძღვრასა. ესე წმიდა პეტრე იყო ებისკოპოსი იტალიის შინა რაკესა ქალაქისა, რომელმანცა დრთის-მეტყველებსა: ებისკოპოსი მისისა მიუწერა ნაცვალთა თავისისა ებისტოლისა ეპტიქის, და ისილა რა ეპტიქი არა მისისა საწმენოებათა თქმთა სთნომეოფლად ებისტოლუე წმიდასა პეტრე სრიზოლოღისა, არა უკრ უწინდა ებისტოლისა მის წმიდასა პეტრეს მიერნი სიტყუანი, რამეთუ წინაღმდეგობ მისსა იყენეს.

მამინ ეპტიქი, ეკლესიისა მას შთამთქმელმან მრავალთა ქალაქთა, დაბათა და სოფელთა, მღუჭელთ-მთავართა და მეფეთამან, მოაგო თვისად სიტბილთა მიერ თვისთა და მეკობრისა თვისისა საჭურისისათა თეოდო-

¹⁾ სრიზოლოღისა, — ესე იგი არს ოქრო მეტყველი. ესე სრიზოლოღისა პეტრე სანკლოგან არს დასავალისა ეკლესიისა მოძღვართა შორის ღვთის-მეტყველებითა და სიწმიდითა.

სი იმპერატორი შესწევნელად თვსად; და იხსოვო მეფისაგან თეოდოსი-
სა კვისტოლე ლეონის მიმართ, ძველისა რომისა პაპისა; წინაღმდეგობად
წმიდისა ფლავიანუსსა და კრებისა მისისა. ხოლო კეისარმან უსმინა
მსწრაფელ კეტიქის და მიუწერა კვისტოლე პაპისა ლეონს იხსოვისაგან
კეტიქისა და განმართლება კეტიქისნი. ხოლო კვისტოლე იგი თეოდო-
სი იმპერატორისა, რომელი მიუწერა პაპისა ლეონს, შეენიერა რამე
იყო ფრიად, არამედ ხატს მას შეენიერებისასა კვისტოლესა სახელსა
ზედა თეოდოსი კეისრისასა ბრძელის ჩუნი რამე ნიშნოვან²⁾ ჰყოფდა
ფრიად. მეფე თეოდოსი მართლ-მადიდებელ იყო, ჭეშმარიტად უწიით
ჩვენსა, არამედ ფრიად უკრძალველ იყო საქმეთა თვსთა ზედა. ხოლო
წმიდამან ლეონ პაპმან ძველისა რომისაგან იხილო რა კვისტოლენი თეო-
დოსი თვთმყრობელის და კეტიქისნი. განკვირდებოდა ფლავიანუსსა, თუ
რამ არს მიზეზი ფლავიანუსსა, ვითარმედ არა გვაუწყოს საქმე თვისი.
ამისთვისა პაპმან მიუწერა კვისტოლე პატრიარქისა ფლავიანუსს, შეტყუალ-
მან, ვითარმედ შეეწუხებო და მივეიროს, რასათვის არა გვაუწყენ საქმე
შენნი: და თეოდოსის კეისრისა მიუწერა ნაცვალნი წიგნისა, — „ვიდრე
არს ვისიღო წიგნი ფლავიანუსი კონსტანტინოპოლელთა პატრიარქის-
სა, არა იღო მიც განსილვად საქმეთა კეტიქისთა. ხოლო შემდგომად მცო-
რელთა ვითა ფლავიანუსი და კვისტოლესთა მისთა კვისტოლენი მივიდეს
რომად წინაშე წმიდისა ლეონისსა, რომელთა პაპისა და ცნა სრულიად
საქმენი კეტიქისნი, და მიერთებან მოცვალა ყოველისაგან საქმის ლეონს,
და აღწერა წმიდა კვისტოლე იგი პატრიარქისსა მიმართ ფლავიანუს მიწე-
რილი, მქონებული თავისა შიშის თვისსა წამებათა სამძლთოთა წერილთა-
სა ორთა შეკრებულთა ბუნებათა თვის ქრისტესთა. ესე წმიდას კრებასა
სლავიანოსისას ცხად იქმნა, ვითარმედ ჭეშმარიტებისა იყო ქადაგება იგი
სამდითოსა მას კვისტოლისა. ხოლო კეტიქი აღვსებან ფრიად, რამეთუ
იმპერატორი თეოდოსი და ცოლი მისი ევდოკია მიეგო მყარველად მისა.
იხსოვო ვადნიერებთა მეფისა მიერ კრებად ყოველისა სოფლისა, ამისთვის
ვითარმედ, რათამცა წმიდისა ეპიფანიისა წამებითა დაასწან ყოველნი სა-
ქმენი ფლავიანუსისა და კრებისა მისისა.

ხოლო თეოდოსი განკვირდა ახსოვსა მას კრებისსა კეტიქის მიერ

1) ნიშნოვანება ენისტოლისა ბრძვილთა არს განდრეკილებად ლექსთა
მართლ-მადიდებლობითა აღსარებათაგან.

და არა ენება მეფესა ქმნა ყოვლისა სოფლისა კრებისა, ხუ უკვე შიგოთ იქმნესო და განსჭდას ეკვლეისიაჲ, არამედ არა ინება შეურაცხყოფაჲ ეგვიპტისი, და ბრძანა შეკრება ოცდა-ათთა ეპისკოპოსთა რიცხვისაგებ ფლახიანეს კრებისა ეპისკოპოსთა, რათა განნიღონ საქმენი ეგვიპტისნი ნებისაგებ მისისა. მამინ შეკრებეს ბრძანებითა მეფესათა მსგე სამეფოელსა ქალაქსა შინა შესიკრებელი იგი ღვთის ბრძოლობისა, რომელთა შორას დაჯდა თავად კრებისა ბრძანებითა თეოდოსი კეისრისათა ეპისკოპოსი კაბადოკისა, რომელიცა იწინად მეგობარი იყო ეგვიპტისა და სირიზაიო სარკონისისა, და წმიდისა ფლახიანესა და ეპისკოპოსთა მისთა წინააღმდეგომად იბუბოდა ფრინად. სოლო კრებასა მას შეკრებენ ეპისკოპოსნი ოცდა-ათნი მისცემდა უკვე ნებასა კეისარი მამინ ეგვიპტის, ვითარმედ ოდეს განებოს მისლვა კრებასა მიკედ და ოდეს გინდეს წარსვლა, ჭყაგნ ნებისაგებ შინისა, იტყვის ვანმე აღმწერელი საქმეთა კრებისათა: «ვითარმედ მოეყსად ეგვიპტისა, შეკრებულთა მათ ეპისკოპოსთა, არა თუ ვითარცა მწყეშთა განსჯეს რამე სამართალი, არამედ წინააღმდეგობობისა და ურთიერთარს უქმთ: მეტყველებისა და შიგოთთა ვიდე არა რაჲ უქმნიესო რამე სსჯაჲ. “ სოლო ოცდა-ათთა მათ ეპისკოპოსთა ფლახიანეს კრებისა წინააღმდეგომთა ესრეთ ყოველივე ცუდი ქმნა და უსარკებლოდ სექმე მათი, და ისილა რა ეგვიპტი, რამეთუ შემწედ მისსა შეკრებულთა იგი ვრებაჲ ეპისკოპოსთა არცა ერთისა. მცირედისა რასამე სარკებელ იქმნა მათჯს, და ამისთჯს კვლად ითხოვა იმპერატორის მიერ კრებაჲ მსოფლიო, ეტყოდა იმპერატორსა ეგვიპტი: „მეწება, მეფეო. რათამცა მეელისა რომისა მამისა მიერ განსჯილ იყო საქმე ჩუენი ყოვლითურთ. გარნა არა მიტყვეს მე ეპისკოპოსთა კრების ფლახიანესთა. სოლო ოცდა-ათთა მათ მსჯულად ფლახიანეს კრებისა და ჩემდა შეკრებულთა ეპისკოპოსთა შეკრებულებისა მიწეზი ესე არს, რამეთუ უნდათ—რათამცა დაივარეს უსამართლობაჲ ფლახიანესა და ეპისკოპოსთა მისთა, აწ უკვე ვერ არს, რათამცა ფიცითა დამტკიცონ ოცდა-ათთა მათ ეპისკოპოსთა, რამეთუ მიღვივრ განკვეთამედ ჩემდა ფლახიანეს მიერ და კრებისა მისისა მესება, რათამცა მამისა ლეონს ესჯდა ჩემთავისა. » ეგვიპტი ამისთვის იტყოდა: „ფოცონო ჩემთვის ეპისკოპოსთა ამათ“, რამეთუ მათ ფლახიანეს წინააღმდეგომის ეპისკოპოსთა ოცდა-ათთა კრებამინ თქვეს ეგვიპტისთვის: ვინათგან უსჯიესთ ფლახიანეს და ეპისკოპოსთ მისთა საქმეთა ზედ ეგვიპტისთა, არღარავას მალ-ურს დახსნაჲ მისი, და ამისთვის ითხოვდა მათ ოცდა-ათთა მიერ ეპისკოპოსთა ეგვიპტი ფიცსა.

რამეთუ არა მიტყუებს ეპისკოპოსთა ფლობისესთა შანა ლეონისად. რათაშ-
 რა ესაფხა ჩემთვის, და მათ ეპისკოპოსთა მიერ ითხოვდა ფიცსა. რამეთუ
 უკეთუმატა უფიციად ეპისკოპოსთა მათ; კვტიქი განკვირდამდე მისსა ითხოვ-
 და სამართლსა ლეონ შანის მიმართ და არა უტყუებს შუროთა ფლობისე
 და კრებამან მისმან; და უსჯულთა. ჭევეს განკვირთა მისი; ფიციად სარგე-
 ბელ ეწიბოდამდე კვტიქის, ოდეს ყოვლისა სოფელისა კრებად ამისთვის
 შემოკრებულად წამის მას კრებისსა; და ამისთვის ითხოვდა ფიცს მისად
 შეკრებულთა ფლობისეს წინაღობითა ოცდაათთა მათ ეპისკოპოსთაგან.
 ისაღეთ უკვე განიერებად იგი უსარგისკილოსა მის. სუცესი აყო ეშმაკუ-
 ლი იგი და მღვდელთ-მთავართა აწვევად ფიცად. სოლო კვტიქი ითხოვ-
 და რა მამათა მათგან ფიცსა ამხერტორისა მიმართ, განილა უკვე ეპის-
 კოპოსთა სედეკიასა, ზე აღდგა და რქვა კვტიქის: „არა სხად ვასმე სმენის
 განონთაგან ეკლესიისათა, ვითარმედ ფიცსა სხადმე ეპისკოპოსმან. ოდეს-
 რა ეწაშობადეს მტვიცლად რასამე.“ ეპისკოპოსთა განმე იტყოდეს: რა ესე ტყუ-
 მართლად ესრეთ არს, არს სიმტვიცლად თქმულთა მას.“ სოლო იმხერტორ-
 მან, რამეთუ დასწაილ იყო რა სიუფასული მისი ფლობისეს მიმართ, ამის
 თვისდა შეწვევისათვის კვტიქისა უბრძანა ქმნად კრებისთვის ყოვლისა სო-
 ფელისა. სოლო მთავრად კრებასა ჯეო კეისარმან დიოსკორე, უსჯულთა
 იგი შატრიაწყი აღუქსანდრისა.

თ ა ვ ი. III.

უწვევბა უსჯულთაებთა დიოსკორე აღუქსანდრისა შანისათა.

იტყვის წინასწარმეტყველი ზაქარია: „ისილეს თვალთა ჩემთა მანგალი
 მიფრინვალე“¹⁾. აქა სრულ ექმნა სიტყვად წინასწარმეტყველისა, ვითარმედ გა-
 მობნლა ქვეყნისა კვატობისა „მანგალი მიფრინვალე“. ამას უკვდა წმიდად სისლი
 ჭრისტესა ეკლესია რა ამის მანგალისა მიერ ვინაღეთ მიკიდრთა ოთხთავე
 კერძათა სიასის, და ამერეკას და კერძიას, და აფრეკასათა, მიკლუდნი

1) ზაქარია 5, 1.

ნათესაური მრავალნი, რამეთუ ამნი მანგაღმანი მიფრისიკელმანი, მსწრაფლ მოკლ-
ნა კიდენი სოფლისანი და სადაცა მიიწია მოსწვევადნა ბუკობი, კიდრე მე
მეფენი, და მღვდელთ-მთავარნი, მღვდელნი და მკვიდრნი ქადაგება და და-
ბა თანი. იტყვიან წინასწარმეტყველი იურეპია ტირაღას შინა თვისსა: „მტი-
რალი ტიროდა ღამე და ცრემლინი მისნი ზედა სიკეთათა“¹⁾. მამინ კველსიან
ქამის ეკიპტით გამოასიხეულისა მანგაღმისა რა იგლოვდა, იყო ღამე,
რამეთუ ინსლმანი მანგაღმისა მის სინსესეშისაგან დაფაშა კველსიან ქრისტი-
სი და ბნელ ჭყა ფრიად; სოლო ცრემლინი მისნი ზედა სიკეთათა, ესე
იგი არს: რამეთუ შეიღოთ თვისთა შორის კეთილოვნებაჲ, რომელიცა მარ-
ოლისა მიერ საწმინდობისა მეოვად ესაღვა კველსიანისა და მანგაღმისა
მიერ დაწველულებულთა წარწემაღეს სუნიულებსაჲ, და წველულებულთაგან მან-
გაღმისათა მიიქცეს სუნი მერალოზად. ამას სიკეთათა შირველთა ზედა მეთა
თვისთასა ცრემლთა ანკეტარებდა კველსიანაჲ.

„აჭა მანგაღმი ფრინკაღე“ რამღმისა სიღვასა იტყვიან საღმრთოჲ წა-
ქარია. გამოინდა ეკიპტით დიოსკორე ეპისკოპოსი ალექსანდრიისა, ამის-
გან უსჯულდობითმანი სჯულის დებამანი. რაოდენნი უკვე სული მანტაცა
ქრისტესა. ამან დიოსკორე დაიბურა კველსიან დიდისა ქადაგისა ალექსან-
დრიისა, და უაულისა ეკიპტისა საშარველო იგი სუღარი მამათ მთავ-
რობისა შემდგომად წმიდისა ვიროლესა. იყო უკვე ვარი ესე ფარისიკე-
ლები, რეცა სასეთა რათამე წმინისა დაჩუბისა მამიპოვნებულ, და დამორ-
ნილებულ მრავალთა უკეთურთა სიქმეთა, რამეთუ წინათვე მიეღა სიტყვი-
რებისა თვისთა პატიოსნებაჲ მამისა თვისთა ეშმავისად და შირველულებათა
სჯულთა თავისა თვისსად განმეფუნადი შირველთა მათ გონიერთა სულ-
თა განკრძალილთა მადღისაგან საღმრთოსა მიემსგავსებოდა ზვარობითა
რათამე. და მრავალთა სულთა თავისა თვისთა თანა დასჯათა სიშარობილე-
სამას, სადა იგი მატლი მათი არა მოაგლდებოდა და ცუცხლი არა დაშრტების.

ესე ჭეშმარიტად რართა რათამე ბაქადა სასეთა, ერთსა სიტყვიერ-
თასა და მეორესა უსიტყუიასა: ზვარობა და ანგარებით კიბედა შოჩნად
უადრესობასა. ამით მიემსგავსებოდა სიტყვიერთა მათ ანკელოსთა ბნელი-
სათა. სოლო უსიტყუთა უაუღითურთ სჯულთა მათთა თავისა თვისთად
განუერვლად განმეფუნადი. ამისთა უკვე კადნიერებითთ: მძლავრებათ: მიერ
უკველნი მტრნაურნი მანნი ვერ განმაცნადებულნი, ჭვარვიდეს სიბოროტესა
მისსა, კიდრე წმიდად კრებადმდე საღვთადრინისა. სოლო წმიდასა მის კრე-

¹⁾ იურეპიას გოდება 1, 2.

პასა მართლ-მადიდებლობისა მეშურნეთა წმიდათა მიერ კვისკობოსთა ცხად იქმნა, რამეთუ იცოდეს ყოველთა უკეთურებად დიოსკორესი და მამინ განცხადნა, რამეთუ დიოსკორე ზაზა ალექსანდრიისა ორიგენისთა და არიოსისთა და მანიქეელთასა იყო მისრსველ სჯულთა; კაცი უსჯულ-ლო ფრიად და დამწყველი ცეცხლითა უსამართლოებისათა ქვეყნისა, და საქმეთა ზედა ყოვლისა სიბილწისათა მოკეო წინათ მიღებულებად და თუიძა ვისმე უკვირდეს დიოსკორესი ესოდენთათჳს სამკვლევათა მის-თა! წარკითხენ კვისტოლუ მესამოცე თეოდორიტესი და სტანან—თუ ვი-თარ მამკველ ქმნა თეოდორიტე დიოსკორეს; და უფროსად წმიდისა ლეონ ზაზისა მიერი მეთაჳრამეტე კვისტოლუ. სოლო ჟამსა ეგვიპტის მიერ კველსისისა ძრვისსა არაჳინ კვისკობოსთაგანმან თქვა უკეთურებანა უს-ჯულოსა დიოსკორესნი, შიშისაგან მძლავრების მისისა. და ჟამსა ხალ-კიდონის კრებისასა კიტყოდეთ—ვითარ შესძინელ ქმნა დიოსკორე უკეთუ-რებათა თჳსთა თჳს. სოლო მტერ იყო ფრიად წმიდასაჯ კირილესსა კაცი ესე დიოსკორე, რამეთუ, დაიჳურა რა კველსისა ალექსანდრიისა, რო-მელსაჯა ქაჯადოდა წმიდასა კირილესს—არა მისჯა ჟამი საქმეან, რამეთუ წმიდა კირილუ აღსრულებულ იყო და რასაჯა უთქმიდა შემთხვევად დიოს-კორე ცხოვრებდა რა წმიდა კირილუ, აწ შეძგომად სიყმდილის მისასა განცხადებულ ყო, რამეთუ ნათესაჳნი წმიდასა კირილესნი განაშიშელნა ყოვლისაგან საჭიროებისა ნიუთასა და მონაგუბნი და სანმარნი მათნი ყოველი მიუღო სრულად, რომელთაჯა ისილა მქონებულად; და ყოველ-თაგან კეთილთა მსოფლიოთა მოქალაქეთათჳს სანმართაგან ცალდირე ჰქუნა და ყოველივე მიუღო სრულად, თჳნიერ ცხოვლად მყოფობისა მათისა, მისტაცნა რამჯა იგი აქნდათ. და ესრეთ განაშიშელნა უღმრთო მან მან ნა-თესაჳნი წმიდასა კირილესნი, ვითარმედ ვიდადეს ყოველივე გლახაჯად სანლთა მიმართ ყოველთა ალექსანდრიელთასა და ითხოჯენ საზრდელსა მკვიდრთაგან ქალაქისათა, რამეთუ გლახაჯ იყუნეს ზოგნისაგანცა (*) დღითა დღედისა შურისა. სოლო კვისკობოსთა მათ, რომელთაჯა მიუღოთ საღ-მრთოა მდელი იგი მღუღელთ - მთავრობისა კელისაგან კირილესსა, ანუ იუ მღუღელთა ჯ დიაკონთა, რომელნიცა კელ დასხმულ იყუნეს წმიდასა კვი-რილეს მიერ, მოჭმარსნა წკურნი და თმანი მათნი საზარობულად იქრისა, მიუღო სრულად მონაგუბნი მათნი და გლახაჯ ჰქუნა იგინიცა და განკეთნა—მღუ-ღელ-მთავარნი მღუღელთ-მთავრობითისა ადგილისაგან; და სუცესნი და დიაკონნი საღმრთოსაგან მდელისა მათისა, და მერმე ყოველნი ზოგად

(*) მეორე ვარიანტიში—პატივისცანცა.

შეასვენა. იხილეთ უკვე თქვენ, მართლ-მადიდებელნი, დიოსკორე ყოველ-
თა მათ უგეტოურებათა თვისთა მიერ თუმცა იყო სხვადასხვა თვისუფალი! ეს-
დენნი წმიდასა კირილეს სუდა მტერობანი და ძვირის ყოფანი არა კმა
იყოთ მისდა სიბოროტედ? უწით უკვე თქვენ ყოველთა მადლითა ღმრთის-
თა, რამეთუ წმიდა კირილე კითარ შეეწოდა მართლ-მადიდებლობასა, და
უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტეს ღვთაებისათჳს და წმიდისა მარამ ჭაღ-
წულისა ღვთის მშობლად აღსარებისათჳს—როდენნი ჭირნი ღმრთიანნი
მწვალებულთაგანი!

სოლო თეოდორიტე კპისკოპოსი კიროსისა, რომელიცა მომადლები-
სათჳს ნესტორისა წინააღმდეგობად წმიდასა მამათ-მთავარსა კირილეს,
უარყო თქმული თჳსი და იქმნა სხვაგვარად მეგობარ წმიდისა კირილესსა.
ესე თეოდორიტე შესმენილ იქმნა ჰატრიარქისა მიმართ თჳსისა სიტ-
უეთა დიოსკორესითა, კითარმედ ნესტორიანი არს; და იხილეთ სი-
ცოფე უსჯულოსა მის, რამეთუ წმიდასა კირილეს შეასმენს ნესტო-
რიანად, და არა მხოლოდ თეოდორიტეს; რამეთუ უგეტომცა ნეს-
ტორიანი იყო თეოდორიტე ზირველად სიყვდილისა წმიდისა კირი-
ლესსა, ცხორებდა რა წმიდა კირილე სოფელსა ამას, იქმნა მეგობარ
სხვაგვარად თეოდორიტე წმიდისა კირილესსა. ამის მიერ იცნობების კინ
არს მეგობარ წმიდასა კირილესსა—თეოდორიტე, ანუ დიოსკორე! რამეთუ
ყოველთა იცანი—კითარმედ საღმრთოად კირილე იყო მართლ-მადიდებლო-
ბისა მოღვაწე და წარჩინებულ მოძღვრებითა ღვთის-მეტყველთა შორის წმი-
დისა გველეხისაგანთას. და ამის მიერ საცნაურ იქმნების რამეთუ წმიდისა
კირილესა-მტერი ანუ თუ მეგობარი—რომელი უკვე არს მართლ-მადიდებელ!

ესე უკვე დიოსკორე, სასულოვანი ყოვლადობასა შინა საეშმაკოსა,
იმპერატორისა თეოდოსის სუდაცა ფიცხელად ძვირის ყოფასა მზადებულ
ჭყოფდა, და უგეტომცა ძალედაცა ეგვიპტისა ყოველსა სამთავროსა სრულად
მიუღებდა მას. არამედ მხრმოლობად მეტყვრებითა თეოდოსი იმპერატორი-
სა არა ძალედაცა, სოლო რაჲცა ეძლო წინა აღმდგომად მეფისა ჰოვინილ
არს ფრად—რამეთუ ხატნი თეოდოსი იმპერატორისანი, თუმცა აჭუნდეს
კისმე ჰატრიარქისათჳს იმპერატორისა, ჭალაჭისაგან ალექსანდრიისა განყარნი
შეურაცხებით და იტყოდა—კითარმედ კეისრისა ბრძანებად არს ერსა შო-
რის, რათა არაგინ შეიწყნარებდეს ხატთა მისთა. ესმის რომელსამე იყო
სიუძილი დიდი ჭეუქანასა ღიბიასსა და ცნა უკვე კეისარნი თეოდოსი
სიუძილი კერძოთა ღიბიასთა, წარუზავნა უკვე ღიბიას იფქლნი არა მც-

რედნი ქალაქისაგან სამეუფოსა, რათამცა მით შესწირვიდნენ სამღვთოსა საიდუმლოსა ცხოვრებისათჳს მისისა. ხოლო დიოსკორე არა უტოვებდა ზურთა მათ წარდებდა ლიბიასა, არამედ წარუღო კაცთა მათ, რომელთაცა მიჰქნდათ ლიბიად ზური იგი—და დამარხს თავისა თჳსისად. ხოლო ჟამისა მას დიოსკორეს მიერ დადგეს ეკლესიანი ლიბიასანი საღმრთოსაგან წირვისა სიყმილისა მისგან შწარისა. ხოლო ამჲს საქმეთა თჳს დიოსკორე, ხალციდონს სულისა მიერ წმიდისა აღსრულებულად რა საიდუმლოჲ წმიდისა კრებისა, შესძინად იქმნა დიაკონისა მიერ თჳსისა, რომლისა სახელი ისკირიონ. ამან შესძინა მამათა კრებისა ხალციდონისათა, რამეთუ იტყოდა დიაკონი იგი—«მამანო ესოდენითათჳს უკეთურებათა დიოსკორე ეპისკოპოსისათა ტანჯუჲჲ გულისა ჩემისა განმრავლებულ არს, რამეთუ მოთქმნა არა თქმად შეუძლებელ არს სემდაჲ. და იტყოდა დიაკონი იგი ბოროტათჳს დიოსკორესთა ზემო თქმულთა. სხვასაცა შესძინას მრავალსა დიოსკორესსა უთხრობდა კრებისა მამათა დიაკონი იგი: დედა-კაცი ვინმე იყო მთავართაგანი ქალაქსა შინა აღუქსანდრიასა, რომლისა სახელი იერისტერიან. ესე მიიტყვალა ჟამსა დიოსკორეს აღუქსანდრიის ჰაზობისათა. ხოლო დედა-კაცი იგი არა მტროდთა საუნჯეთა იყო უფალ. ამან იერისტერიანი მიტყალებისა თჳსისა ჟამისა მისცა ეკლესიასა ოჭროჲ და ნიჳთნი ფრადნი, რათამცა შემდგომად სიყვდილისა მისისა კსენუჲჲ მისი აღსრულე ბოდეს ეკლესიასა შინა; ხოლო დიოსკორე მეჭდრისა მის ეკლესიად მიტყმულთა სახმარითაგანი არცა ერთისა წონაჲ კინიას რაჲსამე მისცა ეკლესიასა, არამედ იმილავრა თჳსად და იგი ყოველი განუყო მეძვთა დედათა თითოეულადსა მათსა სრულად საუნჯე იგი ეკლესიისა. ხოლო დედანი იგი მეძვნი დიოსკორესნი იყუნენ მრავალ, და არა თუ ფარულად კსნიეს დიოსკორეს ქალნი იგი, არამედ თვალთა წინაჲ ყოველთასა: ამით მიერუშეთაგანი მრავალნი აჭმნდეს ესოსა ეკლესიისასა და წარვდოდნა ახანოსა ბანად მათ თანსა, და წარასხმიდა მათ სადაცა ენების, მტილნი და სამოთხენი მშენიერნი მას შინა სიხად ღვინისა და განტსრომად. ხოლო მეძვთა მათ დედათა რიცხვსა შორის იყო ვინმე სხვათა მათ მეძვთა მოყვასთა თჳსთა უუსინტესვილოესი ვინმე მეძვი და სრულისა მის მეძვისა სახელი ჰანსიოგა. ესე უმეტეს შეეკარებულ იყო დიოსკორეს მიერ უფროსს სხვათა მათ დედათა. ესე შესძინაჲ მისი აუწყა წმიდათა მამათა ხალციდონის კრებისათა დიაკონმან დიოსკორესმან ისკირიონ, და ესე ყოველი არა თუ ცილბს წაიუბაჲ რაჲმე არს დიოსკორესი, არამედ ვითარცა

ჯერ იყო შესძენა მისი—ვისმცა ძალედა? უკეთუმცა ოცი ბევრი შესძენ-
ნელ ექმნა მცა დიოსკორეს და თვითთუელს მათ ოცთა ბევრთაგანსა შესძენ-
ნა მისი ეთქმნა სსუა და სსუად, ჭეშმარიტად მრავალი დაუთმამცა
ეუა მიწთმისათუს უკეთურებათა დიოსკორესთა. დადაცათუ ესე შესძენა
ითქვა კრებასა მას წმიდანსა ხალვიდონის დიოსკორესი, არამედ ვინმცა იყო,
რომელსა ძალედა სრულად თქმნა სიბოროტეთა მისთა?

და ოდეს იგი ესრეთ შესძენებოდა დიოსკორე ძვირის მოჭმელებათა
ამათუჯს დაჯონისა მის მიერ და სსუათა მრავალთა და სარწმუნოების-
თუს თვით ზირა იგი თუხი აჭუნდა შესძენულად თუსსა. სოლო მოუწო-
დეს მამათა კრებასა მას წმიდანსა ხალვიდონისსა მისლვად და ზვაობით არა
თავსადებდა მოსლვად კრებასა მის. ესე არა უწყოდა უკეთურმან მან—ვი-
თარმედ არს კრებასა ესე ყოველისა სოფელისა? ჭე უწყოდა და, უკეთუ სარ-
წმუნობა მცა აჭუნდა მართალი—მსოლოდ ამის შესძენისათუს უხმდა ჭეშ-
მარიტად წინაშე მამათა მისლვად კრებასა, რათამცა განუძრთლად თავი თუხი
ცოდის წამებათათუს. არამედ ღვთის მკვლელობითსა წვალებასა და უკეთუ-
თურთა მათ სიბილწეთა მისთა ეჭსოროა ეუო სკინდისითთა გულის-
ტანჯუათათუს.

ესე უჯვროდა მოგონებასა მისა იმპერატორმან თეოდოსი, რამეთუ
ესე კითარისა ეპისკოპოსისა ბრძანსა დაჯდომად მთავრად კრებისა ყო-
ლისა სოფელისსა. ჭეშმარიტად განკვირებოულ ვარ ფრთად სუბუქ ცნო-
ბათათუს თეოდოსი კეისრისთა, რამეთუ მართლ-მადიდებელი იგი და
მორწმუნე, ოდესცა ვისმე მოვალეებულთაგანსა ენების, მისცემდის სრულად
გონებასა თუსსა. სოლო ენება იმპერატორის თეოდოსის, კრებას იგი შე-
საწყენელი ეკტოქისა რათამცა იქმნა ეფესოს და იქმნადა. და მოუწოდა
თეოდოსი ყოველთა სუცესთა და დაჯონთა წინააღმდეგობითა ფლბანესითა
და უფრორე უწოდა მისლვად არქიმანდრიტის სირიისსა უსჯულელსა ვარ-
სოუმს, ¹⁾ რომელი შეეწოდა ფრთად ეკტოქის, —რამეთუ მას უამის უსჯულ-
ლომის ამის ვარსუის ვინდა ყოველისა აღმოსავალისა მოსაზონნი მოაგო
ეკტოქისადა. არა უწოდა კრებად კეისარმან ვიროსისა ეპისკოპოსსა თეო-
დოტესს, არცა ივანს ეპისკოპოსსა ედესისსა, რამეთუ ესენი ივრთად მო-
შურნი იუენეს მამინ მართლისათუს სარწმუნოებისა.

¹⁾ ესე ვარსუმა ღლიონთა ვნითა იწოდების, სოლო ბერამენი, ვარსანოფს. და
სომეხნი ბარსანანს, გარნა ერთ და იგივე არს სახელი ესე.

შეიღებოდა ამის თვით მზერობელმან თუადოსი მისწერა ზნასს რომისსა წმიდას ლეონს და კედრებსა ჭეოფდა— ძინებოხო სიწმიდემან შენმან, მამაო, მოსლვად კრებისა ამის ეოკლისა სოფელისასა. არამედ თსკუაჲ ესე კესირისა— მოსლვად კრებსა ზნასს მიმართ წმიდისა ლეონისა— იყო ორგულდებით, და არათუ ჭეშმარიტებით. მამინ იტალასა შინა მეფისა მიერ ჭყნისას სიმრავლე ლაშქართა მოსლვად იყო ბრძოლად და უფროს ქალაქის ზედა რომისასა. არ კილო ზნასს ლეონს აღსრულებად ბრძანებულისა თუადოსისა უცალოებითა მოსლვადთა ლაშქართათა. სოლო მეცნიერ იყო ფრად, რამეთუ მეფე თუადოსი სძულობდა ფლობანეს მთავარეპისკოპოსისა ხლისა რომისასა და შეეწოდა ეკტიქის და, რათა არა უნდაეს მეფეს თუადოსის შეურაცხებად თვისად, წარგზავნა მოადგილედ თვსად, ვინათგან თვით წმიდაჲ ლეონ არა წარვიდა, იუღიანუ ეპისკოპოსი იყოთუფლისა და კარდინალნი ორნი— რენატო სტუტესი ჭრომიელთა ეკლესიისა და ილარიონ დიკონი, იგიცა რომელითა დიდის ეკლესიისაჲ.

სოლო ზნამან წმიდამან ლეონ მოადგილედ თვსად წარვლინებულთა მათ მიერ განკარგეულებასა ზედა სიტყვისა ღვთისასა მისწერა ეპისტოლუ წმიდას ფლობანეს მთავარეპისკოპოსისა ხლისა რომისასა, და უბრძანა წარვლინებულთა მათ რათა წარვიეთსონ კრებსა შინა წესისაჲბრ. კვალად წარვნივსა ეპისტოლუ ერთი ეპისკოპოსთა თანა საქმეთათს კრებისათა, და კვალად სხვაჲ კრებსა თანა, და სხვაჲ კესირისა მიმართ, და კვალად სხვაჲ ზეფსერიას თანა— დის იმპერატორისა, და იუღიანოსის მიმართ— კაოს ეპისკოპოსისა, და არსნიანდრიტთა თანა, და მთავართა სემეფოსსა ქალაქისათა, და ერთი სხვაგა მისწერა ეპისტოლუ წმიდას ფლობანეს, რენა დაფრვით, და განაძლიერებდა ეპისტოლეს მას შინა, რათიგა არა შეშინდეს იგი, უკეთუ მტა მიღავრ ვინმე აღლუგებოდეს სიმატლისათჲს. ეტყოდა წიგნითა მით— «უფროსად პატრიარხა მამა, იტუვის წმიდაჲ შავლე ეპისტოლესა ფილამპელთა მიმართისა— ადა არა ვურთხებით არა რაჲთ მსდომთა მათგან; რომელი იგი არს მათდა სხუე წარწუმედისა სოლო თქვენდა ცხოვრებისა, და ესე ღვთისა მიერ, რამეთუ თქვენ მიგუმაღლა ქრისტესთჲს არა სოლო მის მიმართ სარწმუნოებაჲ, არამედ მისთჲს ვნებაჲცა»¹⁾, და შენდა მსდომთაგან ჭეშმარიტებისათა სურარამტა გაქქის

¹⁾ ფილამპელთა 1, 29—31.

ფერთსობა, რომელიც არს მათდა სსსე წარწემედისაჲ. ესე კებისტოლენი წარგზავნა წმიდაჲს ლეონ რომით ქალაქად სამეუფოდ. იყო კრებაჲს ეფესოსმან განკორციელებითგან სიტყვისა ღვთისა წელს 440.

ზოგნილ არს რიცხვსა შორის მის უძმისა კრებისათა სსხელნი ესე მამათანი — წმიდა ფლახიანე მთაგარბისეგობოსი ახლისა რომისა და მოწამე, რამეთუ ესე წმიდაჲ ფლახიანე მარტვილობისა გვირგვინითა კრებასა მას გვირგვინოსან იქმნა. იობენალ ზატრიარქი წმიდაისა აერუხალიმისა, თალასი კანისეგობოსი კესარიისა, სტეფანე კანისეგობოსი ეფესოს და სსხანი ვადრე თანად ყოველნი საგონებულად გვისწავიეს რიცხვი მამინდელისა მის კრებისა მამათათჳს ორსანი ოდენ შეკრებენ დიდსა ეკკლესიასა დედოფლისა ჩვენისა ყოვლად უხრწნელისა ღვთასმშობელისასა, ¹⁾ სოლო შეკრებაჲ ესე მამათა მათ სიმრავლისა სთნო ყოფითა იმპერატორისათა იქმნებოდა, გარნა არა იყო მიზეზი კეთილისა რასამე აღიარებაჲ იგი მამათა კრებაჲ, არამედ ენება მეფესა სთნო ყოფისათჳს ეკტიქისა, რამეთუ რომელიცა მართლ-მადიდებულად საგონებულ აუუნეს მის კრებასგანნი, ბრძანებითა მეფისათა შეკრებენ უძმისა მას. მამინ ზატრიარქთა წმიდაისა ლეონ რომელითა ზამისათა უჩვენეს კრებისგანთა მამათა კებისტოლენი წმიდაისა ზამს ლეონისნი, რომელიცა იყო მოწერილი კრებისა მამათა თანა. და უფროსად კებისტოლე იგი ყოვლად წმიდაჲ მისეკ წმიდაისა ლეონის მიერ მიწერილი ფლახიანეს მიმართ ზატრიარქისა.

გრწმენინ ჭეშმარიტებით ყოველთა, რამეთუ ფრად მძიე არს ჩემდა თქმაჲ უსამართლოებათათჳს მამინდელთა თეოდოსი მეფისა დიდებულისა მის იმპერატორისათა, რომელმან ზირველად მისცა დამორჩილებად თავი თჳსი სჯულსა საღმრთოსა. იყო უკვე თეოდოსი რა ყრმაჲ შეიდაისა წლისა ოდეს სკანპტრიაჲ სათუთმპერებულად ერწმუნა ყოვლისა ასიისა, და რომელთამე კერძოთაგან მრავალთა კერძობისათა. და აღიარდა იგი დედისა მიერ თჳსისა გათლოდეკე ეკკლესიისა სძითა თჳსითა, ისე იგი არს საღმრთოთა წერილთა სიმარჯვეთა შინა და არა სდა სცთა განცხადებულად სჯულთაგან საღმრთოთა და აწ კრთისა საჭურვისა სიტყვისათგან დაივიწყა ეკკლესიასა ზედ მსჯავრი ჭეშმარიტი და წყალობაჲ. ბრძნა იმპერატორმან თეოდოსი ყოვლითა უსამართლოებითა, კითარმედ იყენო მსჯულად და

¹⁾ ესე კრებაჲ მეორე ეფესოს, რომელიცა ჰყო იმპერატორმან თეოდოსი, ნუ გონებთ კრებად წმიდად ეფესოსად, რამეთუ იგი სსხა არს და ესე სიტყუით შეკრებულთა ტყუილ საგონებულად გინმთ რწმენებად.

მთავარ კრების დიოსკორე, მიღავურ მიმტაცებელი აღექვანდრიელთა მამათ-
 მთავრობისა, გარსა ესე არა ნებსით ჭყო თუადოსი, არამედ აღვილ-ცნო-
 ბაჲ იყო და რაჲცა ვისცანმე ითხოვებოდა, განუხილველად მიეჩიდებოდა
 მის მიერ. მასინ ჰოტირიტა ჰაჰისათა ენებათ, რათა კრებასა მას ეფე-
 სოსსა წარვიითონ ეპისტოლე, ძველისა რომისა ჰაჰისა ჭეშმარიტი აღსა-
 რებაჲ სიტყვისა დეთას განგაცუბისა. ითხოვა მთავარმან კრებისმან დიო-
 სკორე მოადგილეთაგან ჰაჰისათა ეპისტოლე წმიდისა ლეონისა და მის-
 ცეს. სოლო მიიღო რა, არა ენება უსრფულოსა მას, რათამცა წარვიითონ
 კრებასა მას წმიდაჲ იგი ეპისტოლე. სოლო უკეთუ ითხოვდენ რა მამანი
 ჭრომაჲლნი წარკათხვასა ეპისტოლასსა, ფიცსა ჭყოფდა დიოსკორე—ვი-
 თარმედ წარვიითსათო, რამეთუ ცრუსა მისთაგან ფიცისა დასაჰა იგი
 ხალგიდონს სხვათა მათ ძვირისა მოქმედებათა მისთა თანა. იტყოდეს ჰოტი-
 რიტნი ჰაჰისა ლეონისნი კრებისა მიმართ, რამეთუ ვირველად განსაჯონ
 საწმუნოებისათვის, და მერმე საქუთათს ეკტიქისთა. სოლო დიოსკორე
 უჩვენა მათ წიგნი თუადოსი იმპერატორისა—ვითარმედ განსაჯონ ვირვე-
 ლად საქმე ფლბიანისი და ეკტიქისი, რამეთუ ფლბიანისსა წინაღობად
 რა შეკრებს კონსტანტინოპოლისა ეპისკოპოსნი ოცდაათნი—არა რაჲ განსა-
 ჯეს მათ ეკტიქისთს ნებისაუბრ ეკტიქისა და ხმა იყო წმიდისა ფლბი-
 ნისთვისდა და ეკტიქისდა შეკრებაჲ იგი ოცდაათთა მათ ეპისკოპოსთა.
 სოლო ფრად რა იყო შეწვენა ეკტიქისი იმპერატორისა მიერ უამისა მას
 ეფესოს კრებისას, უწინარეს საწმუნოებათა ნაყოფიერებისა განმართ-
 ვისაგან ბრძანა თუადოსი, რათა უსაჯონ ეკტიქის.

და რაჲმს იგი ეფესოს უწესო იგი კრებაჲ აღესრულებოდა, ეკადრ
 ეკტიქი მეფესა—კვლად შეწვენად. უსმინა მეფემან და, ეფესოდ წარსჯას
 ეკტიქისსა—ელზიდი ვინმე მთავარი მხედართა ბრძანა რათა მხედართა სი-
 მრავლითა წარვიდეს ეფესოდ ეკტიქისთანა მცველად მისსა. მასინ ბრძანე-
 ბითა მეფისათა ეკტიქის თანა წარვიდა ელზიდი მხედართ-მთავარიცა, რომ-
 ლისა მიერ შეკვანებულ იქმნა კრებაჲ ეკტიქი. სოლო მის შორის დამ-
 კიდრებული იგი სული არა წმიდაჲ ჩემებასა აწვევად ეკტიქის სიმდა-
 ლისა და მეუდროებისას. შერავადა ეკტიქი კრებაჲ, მჩვენებული თა-
 ვისა თვისისა მხილველთად—ვითარმედ არს დირსა ვინმე ესე და კრადუ-
 ლებისა ჭეკვაჲ მოინადირებდა კრებისაგანთა; ამისთვის კრადულებისა ჩე-
 მებითა შევიდა ეკტიქი კრებასა მას. სოლო შერავადა ეკტიქი კრებასა ში-
 ნა, თაჲვანისცა მამათა და იტყოდა შემედგომად თაჲვანის ცემისა მამათა მი-

მართ — ემიციონის დღეს თავი ჩემი მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა და თქვენი სუგინებულისა სიმაღლისადა; უწით თქვენ ეოკელთა — სარწმუნოება ჩემი — თუ ვითარ წინააღმდეგად ვიუხუ ნესტორისა ამას ეიუკოს ჭაღაქსა პირველ შეკრებულსა შინა კრებასა და ვითარ ეილაწი უამისა მას ნესტორისსა. ესე არს სარწმუნოება ჩემი, ამას წიგნსა შინა წერად არს, წაბრკითსეთ, და წიგნი იგი კელითა თავისთა მისცა ეკტიქა წარკითხვად, ხოლო აღწერილსა მას შინა თვისისა სარწმუნოებისა აღსარებისასა ეკტიქა შეჩვენებდა სინდრით — მანენტოს, უვალენტისა ანდონარს, და ნესტორს და ძველთა მწავლებელთა ეოკელთა ვადრე სიმონ მოკვადმდე, და აღარებდა წმიდასა კრებასა ნიკიისსა და კოსტანტინოპოლისსა და ეიუკოსსა, და იტყოდა უსუფლო იგი — გითარმედ არაჟამს მეთესვიდას რა ფლახიანესაგანნი, რომელიმე შეკტიქა ლექსი შიშისა მიერ ბუნებასა ზედა ქრისტიანსა, ზისთავს რათამც არა სხად რასმე ესტებოდა და არა რამ შეკტიქა დღეჲ ცხოვრებისა ჩემისათა. ხოლო ფლახიანე, კედრებითა ეკსევი დორილესა ეპისკოპოსისათა — ჯყო ჩემზედა უმსჯავროებით სამართალი მრავლითა ცილის წამებითა და ეოკლისა სეკლეკიოსსა განუნისა დამარღვეველად გამოამხინეს, ვითარცა მწავლებელი. აწ უკვე კედრები თქვენ, წმიდასა მამისა, ჯუვთ სამართალი და მსჯავრო ჩემზედა, და ცილის წამება და სამართალი უმსჯავრო, ქმილი ჩემზედა — თქვენ განისაღეთ და ამთავს უბრალად გამოამხინეთ.

მამის წმიდამან ფლახიანე, ისილა რა განვირებით ორგულება და წაგება უსუფლოს ეკტიქისი, აღდგა ადგილისა მისგან, სხად მუდამარე იყო, და თქვა სმითა დიდითა — ემოკიდეს, სხად არს ეკსევი, რათამც ნაცვალ ჩემსა იტყოდეს შესმენასა და განმართლებას მავისსა. მამის აღდგა დიოსკორეს და ფლახიანეს მიმართ რისხვითა ძლიერითა და დიდითა გინებითა უშუერთა მიერ სმითა და სიტყვითა იტყოდა — აშენ და ეკსევი სართ ბრალეულნი და შეცოდებულნი, და ეკტიქა არს შემსამენელ თქვენდა კრებასა ამას, და მძლავრებითა რათამე ბრმანებითა უბრმან დიოსკორე, რათა წაბრკითსონ განუნი კოსტანტინოპოლის შინა შეკრებულთა ოცდაათთა ეპისკოპოსთა. ხოლო ამას ზედა ეწამებოდეს მრავალნი კრებისაგანნი, რამედ რომით მოსრულნი იგი პოტირიტნი ზამისანი არა ეწამეს, ვადრემდის არა წაბრკითსონ ეპისტოლე წმიდისა ზამსა ლეონისი და სტანს ჯემანიტება ეპისტოლისა მის. ხოლო ეკტიქა იტყოდა კრებისაგანთა მათ ეპისკოპოსთა — ეიქმენეულ კარ, ნუ უკვე იყვნენ ფლახიანესნი პოტირიტნი ესე ზამისანი, რამეთუ მსმიეს ვითარმედ ფლახიანეს თანა იყვნეს სერობად

რომელსაჲმე დღესა. • მასინ, თვინიერ ნებისა ზამის მოადგილეთასა, წარავით-
ხეს კანონი სამეუფოსა ჭალაქსა შეკრებულთა ეპისკოპოსთა, და არა ეპის-
ტოლენი ღვინისნი, რამეთუ გრუბასა მას ეფესოსა არა იყო სამართალი,
და არცა ტყუილარტებაჲ, არამედ მძლავრებაჲ.

მასინ ძლიერსა მას შფოთსა და წარაღსა, მძლავრებრსა გრებისაგან-
თა მათ მტერთა ტყუილარტებისათა თანა შეხმობით, ვითარცა ერთითა ხმი-
თა, დიოსკორესათაგან ეპისკოპოსთა თქვეს ხმითა მადლითა, და ფიცვი-
დეს სსხელითა ღვთისათა, ვითარმედ ეკტიჲმ უოჯლად მართლ-მადლიბუდი
არს და ეკსევი ორად განსურსისა არს ღირს, ამისთჳს ვითარმედ ორნი
ზუნებანი თქენს სიტყუვის ღვთისა, — და ხმასა განამდოებუდეს, და იტყო-
დეს: • შეწვენებულ იყვნოა აღმსარებელნი იესო ქრისტეს ზედა შემდგომად
შეერთებისა ორთა ზუნებათანი. • ხოლო დიოსკორე საპურობილესა და
ბორკილითა შეგრავსა და სიკვდილსა უთქმიდა, რომელნიცა, მსგავსად
ღვთის მკვლელისა მის წვალებისა მისისა, ერთსა ზუნებასა სიტყუვის ღვთი-
სა განკორცოებულისასა არა იტყოდეს.

ხოლო დიოსკორე, საკვირველსა მას ხმითა მრავლითა ძლიერად წა-
ხილსა მოყვასთა თჳსთა გრებისაგანთასა, ვითარცა ღოამიან, ფიცხელად იყ-
ვირნა მძინავრებით ეკვლესიასა მას შინა მოწოდებად მხედართა სიმრავ-
ლესა ფრადსა, და იხასდა ძლიერად, რამეთუ მივიდენ მხედარნი საჭურ-
ველებითა მსხვილებითა და კვირთებითა: მასინ მოვიდნენ სამასნიცა იგი
მონაზონნი სირიელნი, მოძღვრისა მათისა თანა კანსუძისა, წოდებითა დიო-
სკორესითა, და შეკრბენ მუნ დიაკონნი დიოსკორესნი ეკაპტელნი, და
მათთანა სსხანიცა ერნი ფრად მრავალნი ერთად, და ძლიერითა ხმითა
ღაღადებდეს, ვითარმედ, უკეთუმიცა აღადრებდეს ვინმე ქრისტეს ზედა ორთა
ზუნებათა ნესტორისთა, — უთქვამს აღსარებაჲ საწმუნოებათა.

და ვითარ იგი დიდსა მას ძრვასა და ღელვასა შინა შესრულ იყვნენ
გრებისა მისგანნი, იგი ძლითლად საღამე ესმით ამოხისაგან ფიცხელასა
სიტყუაჲ ფლაბიანე ზატრიარქისა კოსტანტინუპოლელთასა, და მოადგი-
ლეთაგან ზამისათა, რომელნიცა იტყოდეს — საჟმენი ამის გრებისანი უოჯლენი
ბორბოტნი არიან: რამეთუ მძლავრებით იჟმინეს და, თვინიერ ნებასა, შიშო-
სათჳს. მასინ ბრძანებითა დიოსკორესითა ეწამნეს დიდსა მას წვალებასა
ოთხმეოცდაათნი ეპისკოპოსნი, და წარწერეს საზღვარსა ზედა გრებისა-
სა; რამეთუ იმძლავრეს უოჯლენი უსკუფლოსა მის კადისა დიოსკორეს
ძიერ, და შიშითა სიკუდილისა და განკუთისათა აღადრეს, და დაწერესა

სარწმუნოებად ღვთის მკვლევებრივ კითხვებზე: გვრწამს შემდგომად შეერთებისა იესო ქრისტეს ზედა ერთი ბუნებად, და შეჩვენებულ იყვნენ ფლახიანე და ევსევი ეპისკოპოსი დოკრილასი, და შენდობილ იყვნენ ეგვიპტე, თქმისათვის სიტყვისა ღვთისა, რამეთუ შემდგომად შეერთებისა თქვა ეგვიპტე ერთი ბუნებად, და რომელნიცა აღიარებენ ორითა ბუნებითა სიტყვასა ღვთისისა, შემდგომად შეერთებისა თანად, ყოველნი განიგვეთენო, და უფროსად იგა ეპისკოპოსი ედესიისა და თეოდორიტი ეპისკოპოსი კიროსისა—იგინიცა შეჩვენებულ იყვნენ. ხოლო ესე დასწერეს რა ეპისკოპოსთა, ჭყვეს შიშისა მიერ. და ესე თეოდორიტი და იგა ჭეშმარიტი არს. პირველად მეგობარ ნესტორისა. იყვნეს; ხოლო შემდგომად შეინანეს და ერთ იქმნეს წმიდისა კათალიკე ეკკლესიისა, და საყვალელ მეგობარ იქმნა თეოდორიტი წმიდისა კიორღისა, და, უამის მას უსჯულელსა ეფესოს კრებისასა, მართლ-მადიდებელ იქმნეს; არამედ შურითა სჯა მათთვის დიოსკორე.

ხოლო დომნოს, ¹⁾ რომელიცა პირველად ეპისკოპოსთა მათთანა ეწამა განონსა ღვთის მონძელისა მის კრებისასა და შეჩვენებას ფლახიანე, და მისთანა ეპისკოპოსთასა, ფრიადსა მიეცა მწესნაობასა, და აღსოცა სახელი თვისი, რომელი დაწერა ბოლოს საზღვარსა ზედა კრებისასა. და იხილეს წმინდამან ფლახიანემ უმსჯავროდ იგი განსწინება თავისა ზედა თვისსა და სხვათა მართლ-მადიდებელთა ზედა ეპისკოპოსთა, ითხოვა რომელეთა მამათაგან, კარდინალთა პაპისათა, ახალი განსჯადა საქმეთა თვისთა პაპისა მიერ, რამეთუ ესე კარდინალი და ეპისკოპოსნი, მოადგილენი პაპისა ლეონისნი, ყოვლად არა ეწამნეს უსჯულელსა მის კრებისა მიერ ახალსა განწყობებულსა სჯულის დებასა, და ფლახიანესა, და ეპისკოპოსთა მისთა უმსჯავროდ განკვეთასა. მამის რომელიმე ეპისკოპოსნი სიტყვითა მიერ წმიდისა ფლახიანესთა, განმტკიცებულნი სარწმუნოებასა ზედა მართალსა, განსურვებულნი იქმნეს საღმრთოსა შურისა ცეცხლთა მიერ და რეცა ფერსთა უსჯულოებას დიოსკორესთა და ცვიეს, რომელთაგანი ერთი არს ეპისკოპოსი აგონია ქალაქისა ონისოფორე, და კვედრებოდეს ცრემლითა და ეტყოდეს: ნუ სჯი უმსჯავროსა ამას სამართალსა ფლახიანესთვის და სხვათა ეპისკოპოსთა, უფლო დიოსკორე, სიყვარულისათვის ღვთისა, და ესოდენთა მძლავრებათაგან და უსამართლოებათაგან დასცხურ, და დაამტკიცე მართლ-მადიდებელი სარწმუნოებად, რომელიცა უფალმან ჩვენმან იესო ქრისტის-

¹⁾ ესე დომნოს პატრიარქი არს ანტიოქია ქალაქისა.

ტემან თჯითა მით უბიწოთა სისხლითა დაამტკიცა. ხოლო დიოსკორე სიტყვათა მათ ზედა ეპისკოპოსთასა უფროს განრისხებული იქმნა, და, სადაცა მუდომანრე იყო, ადგილისა მისგან აღსდგა და რისხვით ეტყოდა მათ: უკეთუ მტა ვინ მოამკვეთდეს ენასა ჩემსა; რაგა წინააღმდეგომი თუ სადამე უთქვამს, არა დაეცხნნი თქმულთა მათ ხეითაგანსა არცა ერთსა. ხოლო საწყალობელნი იგი ეპისკოპოსნი არა დასცხრებოდეს მისეუ კედრებისა ეოფად დიოსკორეს მიმართ, და ტირილითა კედრებოდეს მასეუ სიტყვასა; რათამტა დამპვიდდეს, უმსჯავროთა მათ სასჯულთაგან, უკეთური იგი.

ისილა რა დიოსკორე კედრება იგი ეპისკოპოსთა, რამეთუ არა დასცადეს, განრისხნა და დიდითა სმითა იტყოდა: «სადა არიან მთავარნი, სადა მთავარნი სტრატოტანნი, და სადა სიმრავლენი მკედართანი?— მოკედინ უკვე თანად ეოველნი». მაშინ მსწრაფელ, სიმრავლე მკედართა, სიტყვითა დიოსკორესითა შევიდა კვალსიად, სადა იგი კრებად სიერუისა შეკრებულ იყო, იუჟნეს ეოველნი იგი სიმრავლე მკედართა სატურეკლთა მიერ, საბრძოლველთა შეტურეილნი— ჟაჭვთა და ბორკილთა და საბელთა მქონებლნი მათთვის, რომელთაცა არა აღიარონ იესო ქრისტე შერეულითა ერთითა ბურებითა, და რომელთაცა არა შეასვენონ წმიდა ფლახიანე, და ეპისკოპოსნი იგი, რომელთაცა სასულნი ზემო მოვისსუნენეთ. ხოლო რომელთაცა ეპისკოპოსთა, ფლახიანესნი მწუემსებრნი სწყალანი დაემაწნეს და მართლისა საწმუნოებისა წინააღმდეგომთა არა ეხიარნეს, და წიგნსა მას დიოსკორეს კრებისა განონსა არა მოწამე ქმნნეს, — შესლვასა მას კრებასა შინა კვლესიად ლაშქართსა, შიშითა სიკვდილისა და განკვეთისათა დაწერეს მათცა, კრებისა განონისა წიგნისა დასასრულსა, აღსარებად ერთისა ბურებისა და შესკრებად წმიდისა ფლახიანესი და ეპისკოპოსთა მართლ-მადიდებულთა.

მაშინ ფლახიანე დგა უშიშად, კითხირცა ლომი, ასპარესსა მას თჯითა საღმრთოსა დეაწლისასა— არა ამისთვის, კითხირმედ ითხოვა ძველისა რომისა ჰაზისა მიმართ სამართალი სასლი უმსჯავროთა მათ და სჯათათვის, — არამედ მეზებარე იყო გული მისი აღთაგან საღმრთოსა ტრფიანლუბისათა, და მიღკრთა მათ მკელთაგან, და კეშავთა მრავლთა სულებისა შთანთქმელთაგან არა შეშინდა— და იტყოდა: „მე ესე ფლახიანე მთავრეპისკოპოსი აღვიარებ სიტყვასა ლჷთისასა, რომელი გორცი იქმნა ერთსა შინა შესკვებულსა გვამსა მჩნობლითა ბურებითა.“ მაშინ დიოსკორე ფიციხელითა რათამე მწარითა რისხვითა, კითხირცა მკელი განცოფებული, ანუ

ვითარცა ღომი ერთი ძლიერი, აღიმტარა რისხვითა სიტყვათა ზედა წმიდისა ფლახიანესითა და ზედა მოუხდა სანატრელსა მას მწუქისსა მშვიდსა, რომლისა განგებაჲ იყო აღტრფობილ მის ერთისა მიმართ უოცნოსა სატრფიალსა; და ვითარცა მგელი მკვინჯარე ცხოვარსა ზედა, აგრეთვე სანატრელსა ფლახიანეს ზედა, მისრული დიოსკორე წმიდასა მას მიმართითა ვარსა, უწულოდ მჭიდოთა ჰბეჭდდა მწარედ, და მერმე წარაქცია ქვე მოწმე ქრისტესი ფლახიანე, და უწულოდ განწინა იგი ფერხითა, კიდრემდის წმიდა ფლახიანე მისდა სიკვდილად. მამინ, ზარის სახელსა მას ხმოვანებასა და ზახილსა ლაშქართასა, მრავალნი მივიდეს საღვად ბრძოლისა მის, სადაცა არა წმიდაჲ იგი შესაგრებელი შეკრებულ იყო. და, შესრულმან კრებასა მას სირიისა არქიმანდრიტმან ვარსუმა და მონაზონთა მისთა, განძლიერეს დიოსკორე, და ეტყუადეს წმიდასა ფლახიანესსა: ამოკალო უღოთა ეგე მწკალებელი, არა ღირსი შეწულებისა. ესრეთ წინსიოთ სცა უსჯულომან დიოსკორე წმიდასა ფლახიანეს, ვითარმედ წუღული გემულებებისაგან, და მრავლთაგა სხვათა ტანჯვათა, რომელიცა დიოსკორეს მიერ შეემთხვია წმიდასა ფლახიანეს, — გვირგვინი მარტვილობითისა მეფობისა და შარავანდედი მართლ-მადიდებლობითისა ღვაწლთა სიკეთისა მიიღო კელისაგან უფლისა, და ესრეთ აღესრულა მოწამე ქრისტესი ფლახიანე მესამესა დღესა დიოსკორეს მიერთა გემითა; და მრავლითა სხვითაგა ტანჯვითა აღუდა, რომლისა სურთა, არეეს მას საუკუნდაროსა ჰირ-მეტყველთა თანა ცხოვართა — ვრავისა ღვთისათა, და მწუქისსა უკვადვისათა, მწუქისი ესე საწმუნა; რამეთუ ამან მწუქისმან, იხილა რა სამწყსოსა თვისსა შორის მგელნი გამტრულნი ქრისტეს ცხოვართანი, არა უტევედა მათ წარტაცებად ცხოვართა და მგელთა კბილითა — მიიღო წუღულებაჲ. და შენ ჯი დიოსკორე, რომლითაღა სვინდისიოთ იქმ შეწირვას მსხვერპლთასა, მკელელი აბელის ძმისა შენისა! ვაჲ უცხოჲ ესე სილვა! ვაჲ მწარე ესე სმენაჲ! ვითარმედ მარჯუენითა მღუდელთ-მთავრისათა ვიხილეთ დათსკაჲ სისხლისა, — და ვისი გარსა? — მღუდელთ-მთავრისავე? რომლისათვის უკვე მიიყვისა? ამისთვის ვითარმედ ქადაგებს — სიტყვაჲ სორც იქმან. ხოლო სისხლმან ამისმან, აბელ და ზაქარაისთანა, მიიღოს ჭეშმარიტი ბჭობაჲ, მოსლვასა მისა კაცისა სიტყვისა ღვთისსა მათ ზედა, რომელთაგა მიერ ივმო განგებაჲ სიტყვისა.

ხოლო ვითარცა იხილეს წმიდაჲ ფლახიანე, მოკლეული უსჯულოსა მიერ დიოსკორესა, მოადგილესთა ჰამისა ღვთისათა, და რომელნიცა იყუ-

ნეს მართლ-მადიდებელ, იელტოდეს ფარულად მეტრის მის მიკინჯარის დიოსკორეს მიღარებათაგან, მივიდეს რომად ზოტირიტნი ზაზისანი, და აუწყეს ზაზისა ლეონს ყოველივე საქმენი, უსჯულაობით შეკრებულთა მით მწვალებულთანი. მაშინ დიოსკორე, ნაცვლად წმიდისა ფლახიანესა, ჰატრიარ-ქად ახლისა რომისა ჭეო ანატოლიოს, და თვით მიიქცა ადგილად თვისად ალექსანდრიად, ძლევა წარმართებული წმიდასა ფლახიანეს ზედა, და მრავალთა ეპისკოპოსთა რომელთამე განკუთხისთვის, და რომელთამე დაკვირ-სათვის კელითა თვისითა, და რაოდენცა ძვირნი შეამთხვიუნა წმიდასა კეკლესიასა, — მისარული ფრად მივიდა კეკლესიად თვისად.

და რომელნიცა დიოსკორეს წმიდად სასულს დებთ — რა ფრიადისა სინდლისა დირს არს, ჭეშმარიტად, კეკლესია თქვენი: რამეთუ მეძავსა და კაცისა მეკლესა, უწყალოსა და წმიდათა საკურთხეველთა მმარტველსა წმიდად სასულს დებთ, და მეოხებით მისითა ითხოვთ სულაერთა სენთა სიმართლესა. აწ უკვე თქვენ, ვითარცა კაცთა საჯუთ გონიერად: იყავნ სიტყვირ-საგებრ თქვენისა დიოსკორე მართლ-მადიდებელ. გარნა ესე სიძვანი და კაცის კვლანი, და ავაზაკებნი კეკლესიითა კრესვანი, დაძვრულბად სიწმიდასაგან არა ემარან. ჭეშმარიტად სიწმიდე სათნობათა, დიოსკორე, კაცის-მეკლესისათა, უადრეს სადამე სასულ იდების მისისა მას საწმუწმურობითა ადსარებასა. ხოლო ჩვენ დიოსკორესთავე საქმეთა ნუ დაუტეობთ, რათმცა ცხად იქმნას. ვითარცა მიიწია მეელი იგი კეკლესიად ალექსანდრიისა, შეკრიბნა ეპისკოპოსნი ათნი ალექსანდრიისა შინა, კეიპტისა ადგილთანი, და შეჩვენებასა ჭეოფად წმიდისა ლეონ რომელთა ეპისკოპოსისათა. მაშინ უკვე იმპერატორმან თეოდოსი შესძინა ცოდვამ ცოდვასა, რამეთუ ზირველ უმსჯეროდ უსაჯა კეტიქის: წმიდასა მამათათავარსა ზედა და-შეოთა კეკლესია და შეკრიბნა ეპისკოპოსნი ყოველასა სოფელისანი ევესოდ, რამეთუ უკეთემცა კეტიქის არა შეწეოდა მეფე, არცამცა მოავლოდა მოწამე ქრისტესი ფლახიანე, არცა დიოსკორესნი და ვარსუძისნი უსჯულანი მოიღვრებანი განთესულ იქმნებოდა შორის ასურესტანისა და დიდისა სომხეთისა. ზირველ უკვე ესე ამით შესცთა თეოდოსი მეფე, და სსჯამ ცოდვამ შესძინა ამას ზედა ცთომასა; რამეთუ ზრძანა, ვითარმედ დიოსკორეს მიერ და მასინდელთა ეპისკოპოსთა, ფლახიანეს განკუთხის-თვის ევესოს შეკრებულთა განონთა დამტკიცებაჲ, ვითარმედ რეცა ფლახიანე და სსჯანი მართლ-მადიდებელნი ეპისკოპოსნი არიანო ნესტორიან,

და თეოდორიტს, და ზორფიორისნი წიგნი დასსენითო, და დაწკით ცრცხლითა. ესენი დაამტკიცნა ბრძანებით.

ხოლო წვალებამ უსჯულოს ეპტიქისი ესრეთ წარმართა, რამეთუ ერთისა ვისმე ხუცისა მონაზონისა მოგონებითა, და ერთისა ჰატრიარქისა მიერითა წარმართებითა, და ერთისა იმპერატორისა მიერითა უფლებითა. ხოლო რამცა ესე თქვენ მართლ-მადიდებულთა გუჟყოსთ საქმენი მის ჟამისა მწვალებულთა ეპისკოპოსთანი, და თეოდოსი იმპერატორისა მიერნი და დიოსკორეს მიერ დაკლვამ წმიდისა ფლავიანესი—ისმინა რა ესე წმიდამან ლეონ ზაზამან, ძველისა რომისამან, შეკრიბნა ეპისკოპოსნი და ჭეო კრება ჭაღაქსა რომს, და ცხად ჭეო კრებასა მას შინა, კითარმედ ეფესოს ფლავიანეს ზედა შეკრებულთა უფელისა სვენისა იესო ქრისტეს ერთბუნებად აღმსარებულთა,—ყოველნივე კრებისა საქმენი შეუწყნარებულ არიან. მამინ დასავალისა კვისარი ვალენტინიანე მეფობდა რომს შინა, ევლუციას თანა ცოლისა თჯისისა და დედისა თჯისისა, გლანლაკიდასთანა,—ჟამისა მას მოიწია დღესსწაული სეტურებისა დიდისა ეპელესიისა რომელთასა, და იმპერატორი ვალენტინიანე, და ორნივე იმპერატორიანი ევლუკიან, და გლანლაკიდა წარვიდეს დიდებულებისაებრ მათისა, დიდსა ევლესიასა მოციქულთათვისა პეტრესსა. ხოლო კითარცა მიიწივნეს მეფენი ბჴეთა წმიდისა ეპელესიისათა, შესვლადრედ მეფეთა ეპელესიად წინა მიეკრებოდა კვისართა მათ წმიდა ლეონ, და ენება ზაზასა სიტყვამ მეფეთა მიმართ გამოცნადებად აღმოსაგულთა მიერ ახლისა სარწმუნოებისა სჯულის დებასა. ხოლო ამას წინა საკვირულად ლომობიერ იქმნა ზაზა: დაიწყო ტირილად, რამეთუ გარდასრულებისა მისგან ცრემლთასა ვერ უძლო ყოვლად მეტყველებამ, და თუთ კვისარიცა ტირილდა. ხოლო ჟამ რაოდენივე ტირილისა მიერ უტყუად იხილებოდა წმიდამ ლეონ, და მერმე უბრძნეს მეფეთა წმიდასა ლეონს, რომისა ზაზასა, კითარმედ: «მამო ყოველი ძღვერება მეფობისა სვენისა, და სრულად იმპერია ჩვენი, და თუთ სისხლიცა ჩვენი მიილე სოკად შეწვენისათვის მართლ-მადიდებლობისა».

მამინ ვალენტინიანე და გლანლაკიდა იმპერატორთა დასავალისათა მიუწურეს თეოდოსის იმპერატორსა აღმოსავალისასა: საკვირველ არს თუთ მპერობელობისაგან შენისა, რამეთუ უსაჴე ეპელესიასა ზედა მწვალებულთა, დაფარვ დიოსკორეს და ეპტიქის წინააღმდეგობითა გათოლივე გელესიისა სჯულთასა, და დაამტკიცე დიოსკორეს მიერნი იგი კრებამ და საქმენი მისნი, რომელი იქმნა ეფესოს მწვალებულთაგან, ამისთვის ევედრე-

ბით თვრ მშერობლობასა შესსა, რათამცა განიშორო მოძღვარნი ეკე სი-
 ბორორტისანი, მტერნი სიტუეის ღვთისა განკაცებისანი. სოლო ნეტარმან-
 ცა ლეონ ზაზამან რომისამან მისწერსა ეპისტოლენი იმშერატორსა თეო-
 დოსის დედას მისსა ჰულსერაის და არქიმანდრიტო ვიზინტისათა მართლ-
 მადიდებლობისა შესაწყენელად. სოლო თეოდოსი მეფე ჰტონებდა რა, ვი-
 თარმედ დაამტკიცებდა ზაზა რომისა წმიდისა ფლავიანეს წილ მთავარ-ეპის-
 კოპოსად დადგინებასა დიოსკორეს მიერ ანატოლიოსისსა, არცა ეწმა, და
 არცა დასსნა მთავარ-ეპისკოპოსობაჲ ანატოლიოსისა წმიდამან ლეონ, გა-
 რნა არა ჯერ უნდა, რამეთუ დიოსკორეს მიერ მიეცა ანატოლიოს ჰატრიარ-
 ქობა ახლისა რომისა, არამედ მშვიდობისათვის კათოლიკე ეკლესიისა, და
 დაწყნარებობაჲ აის ზედაცა, და მძღვრსა მას კანდიერებასა ზედა დიო-
 სკორესსა, რამეთუ წმიდა ლეონ უმოსწრაფე იყო, რათამცა დაამშვიდნა კე-
 კლესია ქრისტესი, ვიდრე ჰატრიქსა უსამართლოთა და მძღვრთა ზედა.
 ამის ანატოლიოსი მისწერა ზაზამან ლეონ კეისარსა თეოდოსის, ვითარმედ
 ძველისცა რომისა მიიღოს ანატოლიოს მთავარ ეპისკოპოსობაჲ; მე არა
 ეუენებ მაგას მთავარ ეპისკოპოსობისაგან ახლისა რომისა, გარნა უხმს
 რათა აღიარებდეს მართალსა სარწმუნოებასა განკაცებასა ზედა სიტუესა
 ღვთისსა, ვითირცა წერილ არს ეპისტოლესა ჩვენსა. ამის ანატოლიოსა-
 თვის, რათამცა სცნას სიწრფილე სარწმუნოებისა მისისა, წარგზავნა ზაზა-
 მან ლეონ კონსტანტინუპოლის მამანი ოთხნი, რომელთა სახელნი, კონი-
 ტო, და ასტერიო ეპისკოპოსნი; სოლო კარდინალნი ორნი სენატრე,
 და ვასილი ხუტესნი, რომელთა ეკლესიისანი, ამისთვის რათამცა სცნან ვი-
 რისაგან ანატოლიოს მადიდებლობაჲ მისი, და განიხილონ, თუ რომელისა
 უკვე სარწმუნოებისა არს ანატოლიოს. ამისთვის უკვე ქმნა განილვაჲ ზა-
 ზამან საქმეთა ანატოლი კონსტანტინუპოლთა მთავარ-ეპისკოპოსისათა, რა-
 მეთუ დიოსკორეს მიერ მწვალებელისა დაიდგინა იგი მთავარ-ეპისკოსად,
 მისეუ დიოსკორეს მიერ მოკლულისა წმისა ფლავიანე აღმსარებელისა და
 და მოწამისა ნაცლელად. სოლო სხვათა ეპისკოპოსთა აღმოსავლასათა
 დიოსკორეს გრებისაგანთა, რომელთაცა ენებათ მართლ-მადიდებლობად
 მოსვლაჲ, მათიცა. სწადოდა წმიდასა ლეონს ზაზას რომისა, ორნი ეპის-
 კოპოსნი და ორნი კარდინალნი. სოლო ვითარცა წარმოკადეს ჰრომით
 კონსტანტინუპოლედ ოთხნი იგი მოტაქულნი ზაზასა, მოსვლადმდე მათთა
 მოკვდა იმშერატორი თეოდოსი წლისა 49, და მეფობდა წელთაჲ 43.
 ესე მეფე თეოდოსი მეორე, შემდგომად სიკუდილისა არკადი და კედუქსია

იმპერატორთა მშობელთა თვსთათა, კეისარ იქმნა ყოვლისა ხსიისა და რომელთამე კერძოთა კერძოპასათა. მეფობდა კეთილად, არამედ იყო იგი სუბუქ ცნობითა და ადვილ სადამე წარიტაცებოდა სიტყვათაგან, და რაჟამს იგი გვირგვინოსან იქმნა ატტიკოს პატრიარქისა მიერ, იყო ყრმაჲ, კითარ შეიღისა წლისა. ამან მეფობასა შინა თვსსა ქმნა კეთილნიცა ფრადნი, და კეროთვე ადვილ-ცნობისა მიერ ბოროტნიცა, რამეთუ შეიძგომად სიკუდილისა მისისა აქეს იგი მრავალთა, და მრავალნი მაგინებულქმნეს.

ესე არს მიზეზნი სიკუდილისა თეოდოსი იმპერატორისა, რამეთუ ცხენთა სარბიულსა ოდესმე განვიდა ცხენითა მღერად მრავალთა თანა მთავართა თვსთა, და რბევასა ცხენისასა უბრემსა, და დაეცა ცხენი, რომელსა მჟღამარე იყო, და შეიმეხრა მწარედ თავა მისი. სოლო ვითარცა ისილეს მთავართა, შესწუნეს ფრად სიკუდილისათვის თეოდოსისა, და უფროსად ამისთვის, რამეთუ უშვილო იყო მეფე თეოდოსი, და იმპერიაჲ უძკვიდროდ სადამე დაშთომად იყო. სოლო ვითარ იგი სულაიერდა იყო თეოდოსი მეფე, სწადრდა, რათამცა ისილა და თვისი ჰუფსერია: რამეთუ მშობელთა თვსთა შეიძგომად სიკუდილისა აღესარდა იგი ჰუფსერიასა, დასა თვსსა, და წარავლანი მსწრთელად კაცნი და აუწყა საქმე ანანდათასა მის განსაცდელისა თვისისა; და ვითარ იგი მიიწიენეს კაცნი მეფისანი დაბად სეტომოდ, რამეთუ მუნი იმყოფებოდა ასული მეფისა ჰუფსერია, და სცნა რამბავი მისისა თვისისა, დაეცა იგი საწყალობელად. და იქმნა ვითარცა იკვდარი, და განაღვიბედეს მას მსკვალნი თვსნი, ვითარცა მძინარესა, და სუგეშინისცემდეს, და ადვილ წულულებასა ზედა მისისა გულსა სუგე ჰყოფედეს. წარვიდა ჰუფსერია კოსტანტინუპოლისა, და შევიდა ზალატად, ისილა მამა იგი თვსი, და მწართა ღაღადებითა იტყებდა, ამბორს უყოფდა კვლთა და იერსთა, და თავსა, და პირსა და ეტყოდა: „თეოდოსი შეიღისა წლისა ადგზარდე, უბადრუემან, და თუთ-მეურობელმან შენთა უკამოჲ სიკუდილი აღსრდითა და მეფობითა შენითა მომითმენეს საწყალობულსა ამას. უძკვობეს მისინა თავისათვის ჩვენისა ჭეშმარიტად, გნინთა წილ ურკათა შენთა, სიკუდილი ჩვენისა, ტრფიალო ჩემო, და დღეს გინილეს თავლთა ჩემთა ბნულთა ნათელი ჩემი: ვითარმედ ამას უამსა დაუტყუებ ზალატსა მადლთა მამითა შენთასა, და დაიძვიდრებ საფლავსა. ვამ ჩემდა! მტიროდეთ, დანო, მომკვდართა მმანო, რამეთუ თქვენისა მწუნსარებისა უმსკვილეს არს ქამი ესე მწუნსარებისა ჩვენისა, და კვადრებოდა მთავართა: უწით მამანო და მმანო ჩემო, რამეთუ თვინიერ ჩვენდა არავის უსილავს

თეოდოსის—არცა მამამ და არცა დედა; არამედ კიჲვც არა თუ მხალოდ და, არამედ დედა თეოდოსისი, და აწ ხედვენ თვაღნი თქვენ ყოველთანი, რამეთუ მოკრძეების მეფე თეოდოსი. აწ უკვე ბებერები ყოველთა კიდრე სიკრულიადმდე სასურველისა ძმისა ჩემისა, სადაცა კრულეპოდას თეოდოსის დაფლავამ, საფლავს მას აწვე ცოცხალი ჩამაცდეთ მე, რათა ვსწრო მიწად შთასლავამ ძმის ჩემსა.»

და ვითარცა იხილა მეფემან დამ თვისი ესე ვითარითა მწუნხარებისა მას კიდეითა დაწულელი, ეტყოდა: «დადუმდი, ჰულხერია, სიტყვა რამე იხილს შენთანა ყოფად. შენ დაო ჩემო საუკარელო, აღმზრდელო ჩემო! ესე არს უამი ჩემისა და შენისა განუოფისა! მე წარვალ საფლავად, სასურველო ჩემო, და არღარა მოსლვად ვარ მას საწუთოსა. შენ ხარ შემეკიდრე საუღარსა მამათა შენთანსა; შენი ზითევი არს თვთ-მპერობელობამ ყოვლისა აღმოსავალისა. გარნა, კინადგან მიეც ქალწულებამ შენი სიურბითგან შენათ ქრისტესა, აწცა დაუთმე მას და მიეც მეუობამ შენი მარგანეს, რათამცა იცხოვ. მან სამკურთვოსა შენსა ზედა, ამისთვის ვითარმედ ვიცი კაცი იგი—რამეთუ ფრად ღვთის მისსურ არს.» და მოკრძედა თეოდოსი მეფე და კინმე გამოთქვას, აწუ კინმე იტყოდას ჰულხერიასთვის—რაოდენთა ცრემლითა დასთხკვდა, რაოდენთა განამრავლებდა ტუებათა და ღაღაღებათა იტყოდა: «დიდებულმან მშობელმან შენმან, ედუქსია, კერ მცნობელმან თავისა თვისისამან, წარმდები ჭყო წინააღდგომამ წმიდისა მამისა ოჭროზირისა და განდენა იგი უმსჯავროდ. უსაჯა ღმერთმან მღუღელთ. მთავარსა თვისსა და მოკრძედა მწარითა სენითა მშობელი ჩემი და შენი, იმპერატორიცა ედუქსია. და თვთ შენცა იხილე, სასურველო ჩემო, რაოდენსა წელსა შერეკითი იგი ძრვამ საფლავისა მისისა და შენ განასლე საჭე მშობელისა შენისა სიტყვითა ვრთისა უმსაკრულისა საჭურისისათა და რაოდენთა ბოროტთა იქმენ მანვე — მწკალბელთა ჭფარეკდი და სდენიდი მართლ-მადიდებულთა მამათა! ესე იყო მოსალოდნელი ჩემი ჭეშმარიტად, რამეთუ ესრეთ უსჯიდა მე ღვთისა სისსლსა წმიდისა ფლავინე მამამთავრისასა,—და მწარითა განსაცდელითა მოკრძელები შენ; და ცოცხალი შთავსლები მე ზოჯობნეთად.» ამის გლოვითა მწარითა იტყოდა ჰულხერია. დაფლეს თეოდოსი იმპერატორი კვლესისასა წმიდათა მოციქულთასა მამათა თქმით თანა. მამინ ჰულხერია, ვითარცა იყო მისთანა ტესტამენტი ¹⁾ იგი ვადრებისა

1) ტესტამენტი—ესე იგი არს ანდერძი, რაცა მკვდრისა მამამ თვისსა მამათა

თეოდოსი მეფისა ძმისა თჳსისა, — მისცა თუთ-მპყრობელობაჲ მარკიანესა და ესე ჭყო პულსერია ღვთის-მოშეებით, რამეთუ ფერად მართლ-მადიდებელ იყო კაცო იგი მარკიანე და მრავალს სათნოებას ზედა სახელოკანს. სოლო უწყოდა პულსერია თავისა თჳსისა, ვითარმედ არეებს მეფობაჲ მისი კათოლიკე კე-
 ელესიასა მართლ-მადიდებლობასა, რამეთუ მამის მწკალბეულთაგან კეკლე-
 სიაჲ ქრისტესი არა მცირედს ღელვას შინა იყო. ამისთჳს იქორწინა პულ-
 სერია მარკიანეს თანა, ხალისა იმპერატორისა და ტვირკვიროსანს იქმნნეს ორ-
 ნიკე წმიდანი მეუღლენი იმპერატორად ანატოლის მიერ პატრიარქისა და ამისიდა ვერ არს უწყებაჲ, რამეთუ პულსერიას მიეცა ქალწულებაჲ თჳსი
 ქრისტესთვის და, რაჟამს იქორწინა მარკიანეს თანა მეფისა — ორნივე ქალ-
 წულებით დაადგურეს და სიწმიდით მიიღვალნეს. სოლო იყო ქცევაჲ მის-
 თისა მეუღლეობისა ვითარცა ერთისა მშობელისაგან მარნობიანობითა.

სოლო ვითარცა მიეცა სკიპტრად თუთ-მპყრობელობისა წმიდასა მე-
 ფესა მარკიანეს, ჟამს მას მცხრ-
 ნიდა წარმოკვსავნეს ჭრომით წმიდასა პაპსა ლეონს ცხოვრებასა მცირისა
 თეოდოსი კეისრისასა და რაჟამს მოვიდეს მამანი იგი ჭრომით, ოთხნი
 მოციქულნი პაპისანი — ეპისტოლე იგი, რომელიცა მიეწერა პაპსა თეოდოსის
 მიმართ იმპერატორისა — მართვეს ახალს კეისრსა მარკიანეს. გარნა თქმაჲ,
 ანუ აღწერა უოკლად შეუძლებელ არს, თუ ვითარ პატრიესცა მართლ-მადი-
 დებლობისათჳს მოციქულთა პაპისათა იმპერატორმან მარკიანე და მისწერა
 პაპსა ძველისა რომისასა წმიდასა ლეონს ეპისტოლე მართლისა სარწმე-
 ნოებისა დიდითა სიმაბლობითა და ითხოვა, რათამცა იქმნნეს კარება უოკლი-
 სა სოფლისა დამტვიცებისათჳს ჰეშმარტისა განკაცებისა სიტყვისა ღვთი-
 სა ესო ქრისტესი. მამის მოციქულთა პაპისათა ეპისტოლესა მას
 წმიდასა პაპსა ლეონისასა, რომელიცა იყო ჭადგ განკაცებისათჳს სიტყვისა
 ღვთისა, და ესე ეპისტოლე ცხოვრებასა თეოდოსი მეფისასა წარგზავნა
 პაპმან ლეონს ჟამს მას ეფესოს უსწულოდ შეკრებისა დიოსკორეს ზე
 მწკალბეულისა და დასასრულს მას წმიდასა ეპისტოლისასა ანატოლიოს
 პატრიარქმან კონსტანტინუპოლისმან დასწერა თანა სათნო უოფად მის
 წიგნისა, და აგრეთვე, რომელნიცა განკვეთნეს დიოსკორეს და მის თანა
 მწკალბეულთა ეპისკოპოსნი მართლ-მადიდებელნი — მათცა დასწერეს თანა სათ-
 ნო უოფად მართლისა სარწმუნოებისა აღსასრულს მას ლეონის ეპისტო-
 ლისასა, და წარავლინეს ეპისკოპოსნი იგი კეკლესიად თჳსად მხარულნი
 მეფისა მიერ, გარნა ბრძანება იყო მეფისა ეპისკოპოსთა მართლ მადიდე-

ბელთა ზედა, განკვეთილთა მწკალებელთა მიერ—ყოფად არსო კრებაჲ ყოფილისა სოფლისა და კვლად მასინ გიხმსთ თქვენ განხილვაჲ სჰქმეთა თქვენთა მამათა მიერ კრებისათა—ბნალეულ უგუი ხართ, ანუ არა. და ვითარცა მივიდეს რომად მოტოქულები ზანისანი და მთარეკს ებისტოლელ მარკიანე იმპერატორისა და სცნა ზანამან—ვითარემედ მართლ-მადიდებულ არს კეისარი მარკიანე,—განიხარბ ფრად და მისწერა ებისტოლელ ზანამან ლეონ იმპერატორსა აღმოსავლელისასა მარკიანეს: «მადლიერ გარო თუთ-მხერობელობისგან შენისა, ვითარემედ მეჰურსედ გიგან სჯულთათჳს მართლ-მადიდებლობითთა და მეცა სასიო მიხნს, რათამცა იქმნეს კრებაჲ ყოფილისა სოფლისა.» ესე სიტყუანი მიუწერა ზანამან ძველისა რომისამან წმიდამან ლეონ კეისარსა წმიდისა მარკიანეს. და წარგზავნა ზოტრიტიცა—მოადგილენი თჳსნი კრებასა შენსა ყოფილისა სოფლისასა, რომელსა ეკულებოდა ყოფად, — და ესე არს სასულები მათი: ზანსასიო პისკოპოსი დიდიბასა, ლუკენტოს ეპისკოპოსი ასკოლისა, კონსტანტინე და კასილი კარდინალნი რომელთა დიდისა ეკლესიისა სუცესნი. კვლად წარგზავნა ზანამან ლეონ იულიანოს კოას ეპისკოპოსი. და ესე იულიანოს არა უწყით—თუ რომელისათჳსმე მიყრისა წარვიღნისა ზანისა მიერ, ანუ თუ ზოტრიტიცა ესე იგი არს მოადგილედ თჳსად, ანუ თუ თარგმანად, რათამცა ისმინოს ყოველივე თქმული მამათაგან კრებისათა, რამეთუ იცოდეს ესანი აღმოსავლელთანი ყოველივე ზედა მიწქნით.

მასინ კრებისა ყოფილისა სოფლისასა ესებათ მოსლჳდ ლეონელთა მამათა დასავლელისათა, არამედ არა უტეკა მოსლჳდ წმიდამან ლეონ, რამეთუ უცალო იყუნეს იგინი ჟამსა მას ბრძოლისა მიერ ატილას ჭუნთა მეფისათა. ამისთვის მისწერა ზანამან ლეონ კეისარსა მარკიანეს, ვითარემედ გვრებასა ყოფილისა სოფლისასა ეთხოთ მემა ეპისკოპოსნი დასავლელისანი და ჩვენცა გგწადოდა აღსრულებაჲ ბრძანებათა იმპერატორებისა შენისათა, არამედ ყოველთა კრმთა იტაღელისათა და დასავლელისათა ფრადი უცალობაჲ არს მარტოლთაგან ჩვენთა.“ ესე მისწერა რომისა ზანამან ლეონ მარკიანე მეფესა. მასინ შემოკრბეს მამანი კრებისა ყოფილისა სოფლისასა ბრძანებითა და ნებითა მარკიანე იმპერატორისათა.

ხოლო მარკიანეს მიერ დიდისა იმპერატორისა მადლი რამე ბრძანებაჲ წარვიღენებოდა წინააღმდეგობად ეკტოქიანთა, და ჰუღსეროცა იმპერატორმან მისწერა მთავრთა ვათინასათა, რათამცა უკრძალნენ ხელისა მისგან სარწმუნოებისა ყოფად მათ შორის; და უკეთუ ჩვენ მიერსა ამას

წერტას არ დაეიორჩილოთ, და შეიწუნართ ასადი ესე სჯულის-დებამ მწკლეულთა, — არა მხოლოდ თქვენ, არამედ თქვენცა და ყოველი წინააღმდეგობის მართლისა სარწმუნოებისანი ყოველითა ძალითა თუთ-მყარებლათხისა ჩვენისათა და მკადართა მიერ ჩვენთა ყოველთა მოსხრეთ თანად ყოველივე წინააღმდეგობისი.“ ესე ბრძანებაჲ მისწერა მთავართა ყოველისა ვითინისათა წმიდამან იმპერატორიცამან პულსკრია და ბრძანა ესეცა — რათა ეკატეინი არავინ დაჟდეს მთავრად ქალაქსა ნიკიას, რათამცა არა შეეწოდეს მწკლეულთა.

შემოკრბეს უკვე ეპისკოპოსნი მრავლითა რიცხვითა ქალაქსა ნიკიას ღია ენებით ყოველთა, რათამცა იქმნეს ადრე კრებაჲ ყოველისა სოფლისა; არამედ ჰოტირიტიან მახასანი ეტყოდეს კრებისა მამათა, რათა აცადონ მოსულვადმდე იმპერატორისა მარკიანესსა და მერმელა იქმნეს კრებაჲ ყოველისა სოფლისა. მამინ ატილა მეფე უნთა ივლიტოდა იტალიელთა მიერ ძლეულბ და საბერძნეთისა მიმართ წარემართა ბრძოლად. ხოლო ვითარცა სცნა იმპერატორმან მარკიანე მოსლვა ბერძენთა ზედა ყოფად ბრძოლისა ატილას უნთა მეფისა მიერ, — მისწერა მამათა კრებისათა ნიკიას, ვითარმედ თუნა-ტორ ვართ ჩვენ არა მიზეზთაგან, უკეთუმცა მოვიდეს სიწმიდისა თქვენისად მწყობრად ჩვენს, დაშობის იმპერია ჩვენი, რამეთუ უამი არს ბრძოლისა. ამისთვის სახთო უჩნს მეფობასა ჩვენსა, რათა თქვენ სინოდო ¹⁾ ეკე სოფლისა წმიდისა მოსვიდეთ ქალაქად სალკიდონად და აქა ვყოთ კრებაჲ ეფე ყოველისა სოფლისა. *

მამინ ბრძანებითა მეფისათა შეკრბენ წარსრულნი ქალაქისაგან ნიკიასა მამანი კრებისანი ქალაქსა სალკიდონს, რომელი შორავს სამეუფოსა ქალაქისა რადანინთამე გერსით, ²⁾ ეკვლესიასა წმიდისა მოწამისა და ქალწულისა ეგვიპიასისა დიდი იგი წმიდა კრებაჲ ყოველისა სოფლისა სალკიდონს შეკრბულთა მათ რიცხვით 630. ხოლო იყუნეს ესე ყოველი მამანი კრებისანი ყოველივე აღმოსავლელნი თვინიერ სამთასა, რამეთუ ორნი აფრიკეთისაგანთა ადგილთა ეპისკოპოსნი იყუნეს, და მესამე იგი იყო ეპისკოპოსი მესინასა და სუთნი იგი რომელნი მამანი ჰოტირიტიანი ჰახისა ლეონისნი. ხოლო თვინიერ ამთას სალკიდონს შეკრბულისა მის წმიდისა კრებისა მამანი ყოველივე ასიისა ეპარხიეთნი იყუნეს, რომელთა შორის ჰატიოსნებაჲ სმათ მათ, აფრიკეთისა და მესინისა ეპისკოპოსთა

¹⁾ სინოდო — ესე იგი არს კრებაჲ.

²⁾ გერსი — არს სტადიონი.

ცხად იქმნა დიდსა მას შინა კრებასა, რამეთუ ეტყოდეს და ამცნებდეს მე-
ფეთა მარკიანეს და ჰუდსიერისა, რათა ჭფარევედენ მართლ - მადიდებლობასა.
ხოლო კრებასა მას შინა წარმოდგა იმპერატორი მარკიანე და შორის
მამათა კრებისათა იწყო ქადაგებად, ვითარმედ ყოველთა აქეს იგი, რამეთუ
მართლ-მადიდებლობისა შესაწყენელად იყო ქადაგება იგი მარკიანე მეფისა.

იწყო დასაბამი კრებასა იოვლისა სოფლისამან ქალაქსა სალვიდონს
დიდითა სამღვდელთაგან განწყისებულებითა წელსა განკარცულებითა სიტყ-
ყვისა დუთისა 451, თთუნსა ოკლამბურსა 8. და ვითარცა იქმნა კრები-
სა მის წმიდისა დასაბამი და დაიპურეს მამათა კრებისათა დაჟდომად აღ-
გილი თვისი კაცად კაცადინ შატვიანებრ ეკლესიისა მათისა, — მივიდა
დიოსკორე ალექსანდრიისა ჰაზა და კანდიერებით ენება სადაცა ჟერ იურს
დაჟდომამ ალექსანდრიელთა ჰაზისა. ხოლო ვითარცა იხილეს მამათ
კრებისათა და უფროსად პოტირიტთა ჰაზისათა — ვითარმედ უსვინიდიოსო
იგი კანდიერებით არა იხსენებს მკირის მოქმედებათა თხსთა და კვლად
ვითარცა მსაჯული უნდა რათამცა წარმოეხდეს მთავრად კრებისა, — უბრძანეს
მამათა კრებისათა და პოტირიტმან ჰაზისამან ეპისკოპოსმან ლეობანოსამან —
« შენ შესძინელ სამე სარ და ცოდვითა შენთათვის გრცხვენოდენ, აღსდებ
შატვიანსაგან შენისა მღვდელთ-მთავრობითისა საყდრისაგან და მივედ სადა
ჟერ იურს დგომად შეცოდებულთა. » განაყენეს დიოსკორე საჟდომამან
ალექსანდრიელთა ჰაზისათა და დამოწმად ბრძანებასა მამათასა, გარნა
მასცა ურნებით, რამეთუ მღუშრად განებასა ჭყოფდა მამათა მათათაჲს, რა-
მელთაცა უბრძანეს დგომამ შეცოდებულთა თანსა. და ესრეთ წარგადა და
დადგა ჭვემო კეროთ, სადაცა უბრძანეს მათ.

მამან მოკვია წმიდისა კრებასა მას ეკსკვი ეპისკოპოსი ლორილესა
მგზებადითა გულითა და უმამრად, არამედ რეცა ტირილითა და ცრემლთა
დათსევითა წინაშე მამათა წმიდისა მის კრებისათა — და შესამუნდა დიოსკო-
რეს და იტყუდა სიტყვათა ამით: « წმიდისო მამისო, ემიძლავრე მე დიოსკო-
რესგან მართლისათჲს საწმინდობისა და აწ იხილოს ყოვლად სამ-
ღვდელთმან მამან სიწმიდემან თქვენმან — ვითარ ენებულ არს კათოლიკე
საწმინდობამა წმიდისა ეკლესიისა დიოსკორეს მიერ, და ყოველითა უსა-
მართლოებითა დასჯილ არს წმიდამ მამთ-მთავარი ფლახანე, დაყვლილი
ველთაგან დიოსკორესათა, რამეთუ უმსჯავროებათაგან ამის კაცისათა ვერ
შემძლებულ ვარ სიტყვად ცრემლთა მიერ. აჲ, წიგნი ესე ჩემი აწუწებს წმი-
დასა მღვდელთ-მთავრობასა თქვენსა — რაოდენი ძვირნი გვიხილავს მართლ-

მადიდებულთა დიოსკორეს მიერ, » და მისცა წიგნი თჳსი წინაშე წარკითხვად მამათა. ხოლო ვითარცა წარკითხეს წიგნი იგი ეკსკვისი, სჯუდრებელი წინაშე კრებისა — არა რას სსვას ითხოვდა, თინიერ ამისსა, კითარმედ სჯუ- შმაკოსა მის კრების დიოსკორეს ზე განსმართლებულად ეკტიქასთჳს არქი- მანდრიტისა ევესოს შკურებულასა სჯქმენი წარკითხენით. და ვითარცა: თხოვსებრ ეკსკვისა წარკითხეს წინაშე წმიდასა კრებისა სჯქმენი იგი სჯუშმაკოსა მის ევესოს კრების ქმნილნი დიოსკორესნი; ხოლო კვისკო- ზოსნი იგი, რომელნიცა ეწმინეს კრებასა ევესოსსა თქმულთა დიოსკორეს- თა და წიგნსა მას კრებისასა, და ბრძანებითა დიოსკორესითა წარწერეს წამებანი დასჯათათჳს წმიდასა ფლახანე აღმსარებულასა და მოწმისათა, — ჯა სალეიღონს ჩვენსა ამას წმიდასა ეოგლისა სოფლისა კრებასა ეოგელნი მოსრულ იყუნეს და, ისილეს რა წარწერილი მათ მიერ წალებათა და ფლ- ზინეს და სსვათა მართლ-მადიდებულთა კვისკოზოსთა უმსჯავროდ დასჯა- თა წამებანი, — აღდგეს ეოგელნი და ტირილითა მწართა, ვითარცა შეცოდებ- ბულნი, მამათა მიმართ კრებისათა ითხოვდეს შენდობასა და ცრემლთა და- თხეითა იტყოდეს — «ნეტარო მამანო, ჩვენთა ბოროტთა სჯქმეთათჳს მსა- ჟულნო, შენდობაჲ ჰყავთ უწესობათა ჩვენთათჳს, რამეთუ გარდამავლათ განუინათა უმსჯავროჲ გვიქმნიეს ბჭობაჲ, გარნა შიშითა დიოსკორესითა და მიმდგომთა მისთათა, რამეთუ მათ მიერითა მმლავრებრითა ჟუვთ ჩვენ წარწერანი ეკე მამანდელისა კრებისა მაგას წიგნსა ზედა, — რამეთუ ბო- გილნი და მსკილნი, ცრულნი და საბულნი და განეყნებანი ეგელესიათა- გან ჩვენთა და შეჩვენებრა დადგეს წინაშე ჩვენსა, და შიშითა დაპბრკოლ- დით მართლ-მადიდებულისა საწმინოებისაგან.

ხოლო დიოსკორე ზვობით განიციან მადლათა სმითა მოქცევისა- თჳს და მწუსარებისა კვისკოზოსთა მათ და თქა: — დაღაცათუ ვინმე არ- სო მართლ-მადიდებელ, ვითარცა მე — არა შეშინდეს მიდრეკად სიტყვითაგან თჳსთა. და ვითარცა წარკითხეს წინაშე წმიდასა სალეიღონისა კრებისა მამათა წიგნი იგი უსჯულთა კრებისა დიოსკორიანთასა ევესოს შკურებუ- ლისა და მადიდებლობაჲ ეკტიქისა, რომელიცა დაეწერა თჳთ ეკტიქის, — წარ- მოახენდა ცხადად წიგნი იგი საწმინოებისა ეკტიქისსა, რომელსა წერილ იყო მწწამსი ეკკლესიისა, ხოლო «ხორცნი შეისსნა სულისაგან წმიდასა და მარამისგან ჭაღწულისა» არა დაწერილ იყო ესე ეკტიქის მიერ. მანს ვითარმედ არა აღავრება განსორციელებასა სიტყვისა ღვთისასა, არამედ ერთსა ბუნებასა სდაღმე წარრეკვა უსჯულთა იგი. მაშინ განცხადან ჭეშმარი-

ტუბა წმიდისა ფლახანსისა, რამეთუ მართლ-მადიდებელ იყო და კეთილად
სადამე უსჯიეს წმიდასა ფლახანსს განკვეთაჲ კეტიქისი, და დიოსკორეს
მიერ დასჯაჲ უსჯულდებით უმსჯავრო სამე იყო წმიდისა ფლახანსისა და
ეპისკოპოსთა მისთა.

ამისთვისცა ბრძანებაჲ გამოჰსდებოდა იმპერატორისა მიერ, რათა შეა-
ეწონ დიოსკორე სასლას ერთსა და მხედარნი დაღუეს მცველად მისა, რა-
თამცა კრძალულებით სცვიდენ მას. და აღსრულდაცა მუის ბრძანებაჲ მეფე-
ისა დიოსკორეს წყდა—შეაბურეს და მისცეს საპერობილსა და ყოვლად
არა უტყუებდენ განსლავად მიერ, არამედ დიდისა კრძალულებითა სცვიდენ მას.

შემდგომად ამისა წარავითხეს სასლავარი ორთა წმიდათა კრებათა ნიციას ჭ
კონსტანტინოპოლის შეკრებულთა. და კვლად წარავითხეს ორნი ეპისკოპალნი
წმიდისა კირილესნი ნესტორის მიმართ და იოანე ანტიოქელთა მთავარ-ეპის-
კოპოსისა თანა მიწერილნი, და შემდგომად წარავითხეს შეკრებიერი იგი ეპის-
კოპალე წმიდისა ლეონისი, რომელთა ეპისკოპოსისა, განსორციელე-
ბისათჳს სიტყუიას ღეთისა და თქუეს ყოველთა წმიდისა მის კრები-
ისა მამათა, — «ეპისკოპალე წმიდისა ლეონისი ზირველთა მამათა არს საწმუ-
ნოებაჲ, ესე წმიდათა მოციქულთა არს სუჟელის დებაჲ, ესე ჭადაეუბაჲ არს
სადმითოსა მოციქულისა ჰაელესი! ესრეთ გერწამს ჩვენ ყოველთა, ესე არს
სარწმუნოებაჲ ჩვენი! და უკეთუმიცა ვინ იპოოს ურწმუნოაჲ სიტყუათა ეპის-
კოპალისა ამის წმიდისა ლეონისთა, — იყავნ შესწებებულ, რამეთუ წმიდა ჰეტრე
არს თავი იგი მოციქულთა მეტყუელ ზირითა ლეონ მოსაყდრისა თჳსისა-
თა! ესე ჰვიწყავეს წმიდათა მიერ მოციქულთა და ამასვე ასწავებს წმი-
დაჲ ლეონ მართლ-მადიდებელთა, ესრეთ ისწავებს ლეონ კირილეს მიერ,
და კირილეს და ლეონის მეცნიერებანი ყოვლად შეატყუებან ურთიერთარს.
ესე არს მართლ-მადიდებელთა კათოლიკე სარწმუნოებაჲ საკველესიო, » და
ესე ჭადაეეს წმიდათა მამათა. სოლო ეპისკოპალნი ესე არს წარკითხულ
არს უსჯულდოს მას საეშმაკოსა კრებასა ეფესოსისა, რამეთუ დიოსკორეს
მიერ დაიფარნეს, ოდეს იგი მიუღო კრებასა მას შინა საეშმაკოსა ეპისკო-
პალნი ესე პოტირიტთა ჰაპისათა; და წმიდას კრებასა სალვიდონისსა წარ-
კითხულ იქმსნეს ესე ეპისკოპალნი მამათა მიერ და შესმენანიცა დიოსკო-
რესისი იგი, რომელი მისრტჳს სალვიდონის კრებისა მამათა ეპისკოპოსმან
დორილესამან კესკეცა — წარკითხულ იქმსნეს. სოლო შესმენაჲ ესე დიოსკორე-
ისი, რომელიცა კესკეცის მიერ მოღებულ იქმნა წმიდასა კრებასა სალვიდო-
ნისსა — მიწერილ იყო კრებისა მის წმიდისა სალვიდონისა მამათა მიმართ

და რომელთა ეპისკოპოსისა წმიდისა ლეონის მიმართ. სოლო შესინჯინა ესე დიოსკორესნი, რომელიცა წინათჳე აღკვიწორეს ისკირონის მიერ დიკონისა თქმულნი და აღწერალნიცა და ეკსევის მიერ დორილესა სახლი შესინჯა აღწერილი დიოსკორესი, — ესე ეოკელიეჲ წარკითხულ იქმინეს კრებასა მას წმიდასა საღვთადონისსა წინაჲუ მამათა კრებისათა.

ამისსა შემდგომად, კითარცა ნეხტორ წმიდასა კრებასა ეფესოსსა მამათა მიერ კრებისათა სამ-გზის მიწოდებულ იქმნა მისლვად კრებასა ეფესოსსა და ეკტიკა წმიდისა ფლახანეს კრებისა მიერ კოსტანტინოპოლის სამ-გზის წოდებულ იქმნა წმიდისა ფლახანეს და კრებისა მისისა მამათაგან, — ეგრეთჳე აჲ წმიდასა კრებასა საღვთადონისსა მამათა მიერ კრებისათა მიწოდებულ იქმნა მისლვად კრებასა საღვთადონისსა უსჯულთა იგი დიოსკორე სამ-გზის; და ესეცა, მსგავსად ნეხტორ და ეკტიქისა მამათა თვითა — არა თავს იდებდა მისლვად კრებასა, არამედ, ნაცვალ-მგებელი მამათა მიმართ, იტყოდა — «უკეთუიცა არა მოვიდენ მსჯულნიცა მსოფლიონი კრებასა ძაგას, არა თავს ვიდებ მოსლვად.»

და შენ, ჳი დიოსკორე, რომლისა უგვე იოსეხისათჳს მოკამულეკებეს მდებდელთ-მთავრისა კაცნი სამდებდელონი და სჯულნი სჯელესიონი? რომელიცა არა სადა ვის უსილავს, რათამცა სამდებდელთა სინოდისა თანა აღსრულ იყუნეს ერის კაცნი — თინიერ კეისართა, და მათცა თვთმწერობელობისათჳს მოუწოდეს სამდებდელთად კრებად ეკლესიასა ქრისტესი! რაჲ არს შენდა, უკეთურო, მოსლვად ერის კაცთა წმიდად კრებად? კვლად სადამე გინებს, რათამცა წგდილთა მასკალთა მიერ შეიყვანო კრებასა ლხმქარი და დასთხოო კვლად სისსლი ვისმე მამათ-მთავართაგანისა, კითარცა ჳჳაჲ უსჯულთა მას კრებასა ეფესოსსა, ოდეს იგი კელითა შენითა დაიქულთა მოწამე ქრისტესი ფლახანე? გარსა წყალობითა უფლისა ქრისტესითა არა ძალ-გიც შენ ბრძოლად ჳამსა ამს განკორცელებულისა სიტუვისა, რამეთუ აჲ საღვთადონს შეკრებულსა წმიდასა სანიადსა ვერ დასსნი შენ; არღარა არს, წარსდა ჳამი მძლავრებათა შენია, რამეთუ იმპერატორნი არა ცნობა ადვილობენ აწ, არცა უყვარან კაცნი მწვალებლნი, რათა შენ მიერ იძლავრებოდეს ეკლესიასა, კითარცა გენბოსი...

მამინ წოდებასა მას კრებად დიოსკორესსა მამათა მიერ საღვთადონისა კრებისათა მოციქულად წარვივლინებოდა ორ-გზის ეპისკოპოსი სუკასტიისა კესათფრიონს და დიოსკორე ამა მარნესთა იტყოდა —, მოვიდენ ერისკაცნიცა მსჯულნი თქვენისა; და უკეთუ არა მოვიდენ კრებად მსჯულნი

ურის კაცნი, არა მოკიდე შენა. მესამედ წარგზავნეს მამათა ხალკიდონის კრებისათა მოსლვად კრებასა დიოსკორესჲ მიმართ იოანე ეპისკოპოსი გერმანიასა და მასჲ სიტყვას იტყოდა. გარნა მისლვასა მას იოანესსა, გერმანიველთა ეპისკოპოსისსა, რება, მიჰინკარე იგი, უშეტესსა მძღაურებასა მიეცემოდა. და ვითარტა ისილეს კრებისა მამათა დიოსკორესი იგი იუდაებრი მუჟგონებელი გონებაჲ—ბომონი ეშმაკათა. და სცნეს არა იყო ღონე რამჲ, რათამტა მოქტკვა სინანულად უსჯულღოსა მის და დამღაბლებაჲ იპოებოდა, რომლითამე გზითა საჯეს საეკლესიოსაებრ კანონისა დიოსკორესთვის ეოველთა მამათა ხალკიდონს შებრებულთა და ზოტიორიტა შაპისათა, და განკვეთასა ეოფდეს მადლისაგან მღჳდელთ-მთავრობისა; და შეაჩვენედეს ტეშმარბიტად ღირსსა წყევლისსა უსჯულღოსა მას დიოსკორეს, და დამხვეს იგი ჰატრირაქობისაგან და ლექსანდრიელთასა, და აღწერეს წიგნი განკვეთისა მისისა, და ექვსათა მიმართ მამათა წარწერეს დასასრულსა მას დიოსკორეს განკვეთისა წიგნისსა თითოეულმან მათმან წამებაჲ დიოსკორესთა განკვეთათა, და მიუწერეს წმიდათა მათ მამათა ხალკიდონის კრებისათა დიოსკორეს ეპისტოლეჲ ერთი, რომელსა წერილ იყო.

იგან თაჲი შენი დიოსკორე წმიდისა კათოლიკე ეკლესიისა კანონთა მაგინებულად და გარდამავალად, და ზეაობითასა ურჩებისა მომზონებულად, და ესეცა არს შენდა შეცოდებაჲ არა მცარე, რამეთუ ეოვლისა სოფლისა ხალკიდონს შებრებულისა ამის წმიდისა სინოდისა სამგზის კრებასა მოწოდებულ იქმენ მოსლვად, და შენ არა თაჲს იდეჲ დამორბილებაჲ წმიდისა მსოფლიოსა კრებისა, მიისთვისცა ხალკიდონს შებრებულისა ამის წმიდისა სინოდისაგან ამის თთვესა ოკდომბერსა 13, წელსა განკორციელებითგან სიტყვას ღკთისა 451, ჰატრირაგან და მადლისა ლექსანდრიისა ჰატრირაქობისა და ეოვლისაგან სულეურისა სამღჳდელთასა მოქმედებისაგან უცხო ქმნილ-ხარ. ¹⁾

ესე განკვეთაჲ მიუწერეს დიოსკორეს კრებისა მამათა, და აუწუეს იმჰერატორთა მარკიანეს და ჰულსერეას განკვეთაჲ დიოსკორესა და ეოველი მას ზედა საქმინი კრებისანი: სოლო წმიდათა მათ მეფეთა მარკიანეს და ჰულსერეას მიერ დიოსკორეს მიმართ მიწერილი იგი მამათა მიერ ხალკიდონის კრებისათა განკვეთისა ბრძინებაჲ დაუქტიციებოდა, ვითარტა

¹⁾ ეპისტოლე წმიდათა მამათა ხალკიდონის კრებისათა დიოსკორეს მიმართ უსჯულღოსა ლექსანდრიელთა შაპისა.

ჯეროვნ იყო საქმე იგი წმიდათა მამათა მიერ ქმნილი, და ყოვლად სანადელ კერეთვე შეფეთა მიერ სრულ იქმნებოდა. ხოლო განკვეთადმდე დიოსკორეს ჰგონებდა საღმრთო იგი ყოვლად წმიდა მწუხარი მამათა ხელკიდონის კრებისათა არა სსტორებისა განმართვად სარწმუნოებისა მართლმადიდებლობათსა, რამეთუ არა ჰგონებდას სანატრელნი იგი, რამეთუ განდრეკილი იყო ვითარმედ მართლ-მადიდებლობითი სარწმუნოება. ხოლო ვითარცა შეიკვნა დიოსკორე სიბოროტეთაებრ მისთა წმიდათა მიერ მამათა ხელკიდონის კრებისათა, ჰატრიაჩქი ახლისა რომისა ანატოლიოს, რომელიცა ნებითა დიოსკორესითა აღსრულ იყო დაჟდომად სეულანსა დიდსა მის მღუდელთ-მთავრობითსა ახლისა რომისისა, რამეთუ დიოსკორეს მიუერთა საქმიითა იქმნებოდა ჰატრიაჩქობა ანატოლისა, ამან ანატოლიოს ჰატრიაჩქიმან, ახლისა რომისამან ინება, რათამცა დიოსკორესი ყოს შეწყენა, რცა მასაგებლად კეთილისა წილ. ამასთვის უცხადეს ადრე გამოხსნდა წვალბა დიოსკორესი და მამათაცა უკუელს-მოდგინედ ჰქვეს გამოძიება, და დაძტინეს მართალი სარწმუნოება წმიდისა კათოლიკე ეკლესიისა, რათამცა არადავინ იტყუელბდეს კათოლიკე სარწმუნოებისათს.

მშინ ანატოლიოს ჰატრიაჩქი ახლისა რომისა, რცა ვერ თავს მდებელი შეურაცხებათათს მეგობრის თვისისა დიოსკორესითა, მრავალთა რათამე მიხეზთა მიერ კრებდა სარგებელსა დიოსკორესათს, და შეწყენასა იმარჯვებდა მრავალგზით, რათა ახუნა მამათა ხელკიდონისა კრებისათა აღწერილი აღსარება სარწმუნოებისა დროთა შირველთა, არა განწყება დიდსა ეკლესიასა კონსტანტინოპოლისისა საცხადოდ აღსარება ორთა ბუნებათა ქრისტესთა, რამეთუ არა სმენილ არსო ეკლესიასა კონსტანტინოპოლისისა თქმად გაშლილ ადრე ორთა ბუნებათა ქრისტესთა, და ესე ჰკმინოტ არს, რამეთუ წმიდისა მიერ კირილესსა განწყებულთა სარწმუნისა დადებითა, დაირღვა სარწმუნოება ნესტორ ორად განმყოფელისა ერთისა განკორციელებულისა მისა ღვთისა: რამეთუ მშინ ორთა ბუნებათაგანობასა იტუოდეს მისა ღვთისათს, ამისთვის ვითარმედ არა სსტორო იყო მეტი რამე ლექსთა დაბრთვა სიტუვისა ღვთისა ორად განყოფისა ღვთის-მომაგებულისა სარწმუნოებისა ნესტორისსა წინააღმდეგობი; და ევესოსა წმიდასა კრებასა ითქვა კირილეს მიერ, მარადის სსენებულისა ნესტორისა მამისა, ვითარმედ ორთა ბუნებათაგან ქრისტე, და აწ შეუფრთხას ეკრტივი განყოფებულისა, რომელიცა გარდაგულადმინდა ესეკითართა გმარა ორთა ბუნებათა განობასა, რცა არა უკუნძირენელი არა თანა არს ჰუნდა არსო, შეძ-

დგომად შერებებისა გორცი სიტყვისა, და შერეულნი არიან ერთ-ბუნებად ორნი ბუნებანი ღვთისა და კაცობისანი, — ამითჲს დახსნიეს მამათა საზღვრითა მათ ლეონ წინდისა ზმზისათა, კითარმედ ორთა ბუნებათაგან და ორთა ბუნებათა შინა ქრისტე, რომელიცა იქადგოს ჩვენ მიერ ესე სიტყვა; თუ რასათჲს არს ორთა შინა ბუნებათა ქრისტე ჩემსა ამას წიგნსა ამისა-მეტყველებასა, თუმიცა ენებოს ღმერთისა ვიტყვოდე თჲსსა აღვიღსა. სოლო აქა არა ესმარებოდა მსოლოდ საზღვარი ეფესოს წმიდისა კრებისა, რამეთუ მამინა უმისა მას მწკალებულნი ორად განყოფილენ ერთსა მას განკაცებულსა იესა ღვთისასა, და აქა საღვთადონსა შეკრებულასა კრებისა მამანი, წინააღმდეგომი ეკტიქი და დიოსკორესნი, დამტკიცებდეს საზღვარსა ნიკიასა და კოსტანტინუპოლისა, და ეფესოს წმიდათა კრებათასა, და მათეუ საზღვართა დამტკიცებულათა საზღვრითა დაჰსწინდეს წკალებათა ეკტიქი და დიოსკორესთა, რამეთუ კითარცა შორს იყენეს წკალებანი ნესტორის და ეკტიქისნი, და ყოკლად თანა შეუტყუებულ, — გვრეთუ არა სსვითა სიტყვითა, არამედ მათეუ ნესტორის. დამსხობულთა სიტყვათა შედგომითა სსვა ღვქსად იტყოდეს, დასსნასა ეკტიქი და დიოსკორეს სჯულისასა ერთ-ბუნებად შერიკველთა სიტყვისა ღვთისა განყოფილებულებისათა. გარნა ჩვენ მასეუ ვიტყვოდეთ ანატოლის მიერ ზატრიარქისა კოსტანტინუპოლელთასა შეწენასა დიოსკორესა, და კითარცა უჩვენა ანატოლათა საღვთადონის კრებისა მამათა აღსარებად იგი საწმუნოებისა. და ესე ამითჲს თქმნებოდა ანატოლის მიერ, რამეთუ სწადოდა, რათამცა დამტკიცდეს არა თქმად ორთა ბუნებათა ქრისტესთა, დიდისა მას ყოვლისა სოფლისა კრებასა საღვთადონსა შეკრებულსა სარგებლად დიოსკორესსა, რამეთუ მართლმადიდებულ იმპერატორად მამინა დიოსკორე, უკეთუმიცა ორნი ბუნებანი სიტყვისა ღვთისა განყოფილებულებისანი არა თქმულ იყენეს.

ხოლო ორეს რა მამათა დაფარული იგი შინაგან სიტყვათა ანატოლისათა, და ღვთათუ მართლ-მადიდებლობად იყო საწმუნოებათა იგი აღსარებად, რომელი აჩვენა მამათა საღვთადონის კრებისათა ანატოლიოს, არამედ მამინა არა იყო უარის ყოფად ორთა ბუნებათა ქრისტესთა, და რომელიცა ორ გვამად იტყობდა ქრისტესა, იგი განიკვეთა რა მამათა მიერ ეფესოსთა, ყოფადმიდე ეკტიქი განყოფილებისა, — კმა იყო თქმად ორთა ბუნებათაგან, რამეთუ მართლ-მადიდებლობად იყო ესეცა, უკეთუმიცა არა თქმულ იყო ბუნებათა შერეულებად, და არა თანა არსებად ჩვენი კორცთა საღვთათათა, და მთქვამ რა ესე ღვთის-მომცემული აღსარებად საწმუნო-

ბისა კტიქის მიერ კეთილ-მისურითა გამოიებითა, დაპტიკიცეს მამათა თქმა ორთა შინა ბუნებათა ქრისტეს სიტყვისა ღვთისა, სიტყვისაგურ წმიდისა ლეონ რომელთა ებისკოპოსისა. სოლო სიტყვისა ამას ზედა ანატოლისსა, ვინათგან სარწმუნოებასა მას წინააღმდეგამად მართლ-მადიდებლობისა დასდებდა ანატოლიოს, განუმარტებდეს ამას მამანი; გარნა რეცა განრისხებულმან ანატოლიოს მამათა მიმართ, ვითარცა წინააღმდეგამან ჭკუ-მარბიტებისაგან იცვალა ფერა შირისა თვისისა, არამედ არა ძალ-ედა მამათა მათ მიმართ ყოვლისა სოფლისათა, რათამცა ტუეიღთა მიერ თვისთა დაჯგურა: აღდა ფერსთა ზედა და დაფარულთა გულისა თვისისათა ცხად ჭყოფდა სანდოვლად ყოველთა. თქვა ანატოლიოს: გენსჯილ არს დიოსკორე არა ვითარცა მწვალებელი, არამედ ვითარცა ურთიერთას ბრძოლათა მიზეზი; ¹⁾ რომეთუ შეანუნა ზაზა რომისა წმიდა ლეონ. » სოლო ვითარცა იხილეს პატრიარქთა ზაზისათა, ვითარმედ წმიდისა მის საღვთიანს შეკრებულისა კრებისაგანნი რომელიმე არათუ მსოფლოდ ფარულად სადამე გულსა შორის მათსა, არამედ სიტყვითაცა დაძლიებულეს უმსჯუროდ განკეთასა დიოსკორე უსჯულოსსა, — განიზრახვიდას და იშეშოდას ნუ უკვკეკვლად საუკვლად უნდეს ვეთემე ორთა შეერთებულთა ბუნებათა ქრისტესთა ქრებაჲ, და ზიარ ვანშეისანი და ფიციითა დაპტიკიცებდეს, ვითარმედ უკეთუიტა ყოველნი ესე საღვთიანის კრებისა წმიდათა მამათა სიტყვისა ღვთისა განკატებისათვის აღწერილსა ებისკოპოსსა წმიდისა ლეონისსა, და განსჯასა ჭკუშარბიტთა სასჯელითა უსჯულოსა დიოსკორესსა არა მოაწერონ დამტიკიცებით თანა სთნო ყოფაჲ, წარსლვასა იტყოდეს რომად წმიდისა მიმართ ლეონისსა მსწრნიელ, და ქმნად დასავლელთა მამათა მიერ კრებასა მსოფლიოსა სიტყვისა ღვთისა განკატებისა დასამტიკიცებულად, და კვლად განსაკვეთულად დიოსკორესსა.

შემდგომად სიტყვათა მათ ზედა რომელთა მამათასა შემოვიდენ კრებად მსაჯულნი კრებისანი, ²⁾ რომელთაცა თანა ედა განხილვაჲ საქმეთა კრებისათა ჭკუშარბიტით, და თქვეს მათ ყოვლისა სოფლისა კრებასა მას

¹⁾ ნუ ჰვინებთ, ბრძენო, რათამცა იყო სადამე ანატოლიოს პატრიარქი ანტიოქიისა რომისა ზიარ სარწმუნოებასა დიოსკორესსა, არამედ კაცებრ ვითარიმე იყო კეთილისა წილ კეთილისა ნაცვლის მიცემად დიოსკორეს მიმართ ანატოლიოს ესე სიტყვანი, რომელნიცა შემდგომად ფრიად შეუნიხიეს თუ მას ანატოლიოსს.

²⁾ ესენი რომელთა მსაჯულად კრებისა უწოდთ მივლინებულნი იყვნეს ნაცვლად თვისისა მეღისა მიერ მოგარნი ერის კაცნი.

შინა სულეიდონისსა, ვითარმედ დიოსკორე ყოველითურთ ეკტიქიანი სულ-
 ძე არს და წინაღმდეგობი კათოლიკე სარწმუნოებისა; და ეტყოდეს მამათა
 კრებისათა მსაჯულნი იგი კრებისანი, ვითარმედ დიოსკორე იტყვის სიტ-
 უასა ღვთისა განკორცვილებულსა ორთა ბუნებათაგან, და წმიდაჲ მთა-
 ვარ ეპისკოპოსი ძველისა რომისა ლეონ იტყვის ორთა ბუნებათა შინა
 შეერთებულთა და შეურყენელთა მცხსოურისა ჩვენისა კორცქმნილისა სიტ-
 უვისასა, ვისდა მივიდეთ თანა სთნო ყოფად სიტყუათა. მაშინ ყოველი იგი
 სიმრავლე მამათა წმიდისა მის კრებისათა აღდგეს ყოველნი და დიდითა
 სმითა, ვითარცა ერთითა ზირითა, თქვეს ყოველთა: «თქვენ ყოველნი აღვი-
 რებთ სიტყუასა წმიდისა ლეონისსა, — შემცა ჩვენებულ არს დიოსკორე, » და
 მსწრაფლ აღსწერეს აღსარებაჲ მართლისა სარწმუნოებისა გრძელთა სიტ-
 უითა დამატვიცებელი სამათ მათ მსოფლიოთ კრებათა, და დართეს მას
 ზედა დამტვიცებაჲ წმიდისა ლეონის ეპისკოპოსისა, რომელიცა მრავალ
 გზის მოსსენებულ არს წმიდა იგი ეპისკოპოლე წიგნსა ამას, და ვითარცა
 გავაწიებებს წიგნი იგი, ურცხულვს ადრე უწყებაჲ წმიდისა სულეიდონელთა
 სინოდისა სჯემთა.

სოლო რომელნიცა წინაღმდეგობი იყუნეს და სჯათა და განკვეთათა
 ეკტიქა და დიოსკორესთა მიიღეს მათცა ღირსებისაებრ მათისა შეურაცხე-
 ბითი განდევნაჲ მამათა მიერ წმიდისა მის კრებისათა. სოლო შეურაცხე-
 ბითი განდევნილთა მათ შორის აღრცხულ არს უღმრთოჲ იგი არქიმან-
 დრიტი ვარსჴმა უსჯულოჲ, და ეპისკოპოსნი ეკატისანი, რომელნიცა
 შეცდომილ იყუნეს ღვთის-მომავლებელისა დიოსკორე ალექსანდრიისა ჰატ-
 რიარქისა სიცოფუთაგან, და რომელნიცა ეწამნეს სთნო ყოფითა დიო-
 სკორესითა უმსჯავროდ განკვეთასა წმიდისა თფაბიანისსა, და კრებისა
 მისისა განყრასა. სოლო ეპისკოპოსნი იგი ეკატისანი ეკადრებოდეს მამათა
 სულეიდონის კრებისათა შემდგომად დიოსკორეს და ეკტიქის განკვე-
 თისასა, რათა ცადადნ მათ ვიდრემდის გამორჩეული იქმნეს ჰატრიარქი
 ალექსანდრიისა ნაცვლად დიოსკორესისა, და მაშინ მოაწერათ თანა სთნო
 ყოფაჲ ეპისკოპოლესა წმიდისა ლეონისსა. მაშინ მამათა კრებისათა ისმი-
 ნეს ეკადრებაჲ ეპისკოპოსთა ეკატისათა და ცადადეს მათ — ჯა შემდგო-
 მად ეკატის ეპისკოპოსთაცა აღსრულეს უკანასკნელ აღთქმული მათი
 სულეიდონის კრებისა წმიდათა მიმართ მამათა, რამეთუ მათცა ეპისკოპოლესა
 წმიდისა ლეონისა დაწერეს თანა სთნო ყოფაჲ დასასრულსა წმიდისა მის
 ეპისკოპოსისასა.

შეიძლება ამისა წარსა ზამთარი, დამსწრობელი შეილთა კახი-
ლიკე კვლესიისათ, ესე იგი არს შეთოთი და ბრძოლა წმიდას ზედა კ-
ლესიას დიოსკორე და კოტიქის უსჯულთა ქადაგების მიერ, მამინ წარ-
წემიდეკ წმიდათა მამათა, ხალკიდონის წმიდას სინოდისათა ჟამს დიოს-
კორეს ეფესოს მეორედ შეკრებულის კრების მის, საეშმაკოს ბოროტ-
ნი განსაზღვრებისნი, და ყოველნი სჰქმენი მის კრებისანი, — დამტკიცეს კრ-
თი უფალი ჩენი ესეა ქრისტე ორთა ბუნებათაგან და ორთა შინა შეკრ-
თებულთა ბუნებათა; და კითარ იგი აღსრულდებოდა თვინიერ შეთოთთა
და მერყობითთა აღძრვათა, — კრებისა მამათა მიერ საიდუმლოა სალკიდო-
ნის კრებისა მიუწერეს მამათა კრებისათა იმპერატორსა მარკიანეს ესე კი-
თარნი კედრების სიტყვანი: აკეთილ-მისსურსა მეფესა, დიდებულს მარკიანეს
კეისარსა ყოველის აღმოსავლისასა, გვედრებით ყოველნი ესე ეპისკოპოს-
ნი ამის კრებისანი, რამეთუ თუთ-მპერობულობამან შენმან გვიტყოს ჩვენ
წარსულად კვლესიად ჩენდა, რამეთუ მადლითა ყოველად წმიდას სულისა-
თა სრულ ქმნილ არს სჰქმენი წმიდას ამის კრებისანი. »

მამინ ბრძანს მამათა მიმართ კრებისათა კეისარმან წმიდამან მარკიანე,
რათა კვლად ატადონ დღე ოთხნი, ანუ ხუთი, რათამცა სრულიად გან-
სწმიდონ აღმოსავლისა კვლესიათა შინა აღმოსრულნი ბრძოლანი, და მეტ-
მე განანინა თს თსად წარსლვისა მათილ ბრძანება. ხოლო ბრძანებისკურ
მეფის ჭეკეს მამათა, მამინ აღმოსავლისა და დასავლისა კვლესიანი დაემტკიც-
ნეს კეთილ-მისსურებას ზედა ჟამ რადენმე მადლითა ყოველად წმიდას სული-
სათა. ხოლო კრებას მას ხალკიდონისსა ბრწყინვიდა ელვარედ შური
მართლისათვის სარწმუნოებისა მარკიანეს მიერ იმპერატორისა. ამისთვისა
კრებასა მას მამათა მიერ წმიდას მეფესა მარკიანეს ეწოდა კოსტან-
ტინე-მეორე, და მეუღლესა მისსა პულსერიის ელენე მეორე. ხო-
ლო ჭკითხვიდეკ უკვე არქიმანდრიტნი ვინმე მწვალებლნი, ესე იგი არს
კოტიქიანი, მეფესა მარკიანეს, რათა სიტუბა ჭეონ სარწმუნოებისათს
მართლ-მადიდებულთა თანა წინააღმდეგობად ორთა თს ბუნებათა ქრისტეს-
თა. მიუგო მართლ-მადიდებლმან მეფემან მარკიანე უსჯულთა მათ ბერ-
თა: რეკოუმბა მწადადა დაჯერებაჲ სიტყვათა თქმენტა ჭეშმარიტად, არა
თავს ვიდები მე ჭიროთა ესოდენტა, და უფსოთა და შორთა აღვილთა
არატმცა შეკვრბე მე სიმრავლე ეპისკოპოსითა ამთ წმიდათა მამათა, რ-
მელნიცა ბრძანებთა ჩენითა მოსრულ არიან, და უტვირთავსთ ჭირონი გზა-
თანი, — ამისთვის რათამცა დაემტკიცოს მართლ-მადიდებლობითი სარწმუ-

ნოკბაჲ; გარნა წარვალ მე წმიდათა მათ კრებისა მამათა თანა, და კერეთვე მათდა მიმართ წარვედით თქვენცა, რათა დიდთა მათ მოძღვართაგან თანად თქვენდა შეეისწაოთ, რომელნი არა უწყით. » ესე ვითარცა ბრძენიან და ეოკლად გულისხმიერისნი მეფემან მარკიანე უბრძანა მწვალებულთა მათ ნაცვლად სიტყვათა მათთა, და, შემდგომად მცირედთა დღეთა, ბრძანა: «ეოკელი წინააღიდეგობისა სიტყვისა მტებელი ორთა შეერთებულთა ბუნებათა ესო ქრისტეს სულა უსჯულოჲ არს და ღირს განგანონებისა, და რომელიცა შემდგომად წმიდათა მათ ეოკლად ბრძენთა მამათა მიერ დამტკიცებასა მეიტყუებს, ვითარმედ კვლად არს სამიებული განგატყვისა საღმრთოსა საიდუმლოთა განგებულებისა სარწმუნოებაჲ, — ესე არა მცირედი ცოფობაჲ არს, რამეთუ, ოდეს იგი შეუდღესა მზისა შარავანდელთა მიერ ბრწყინვალე იუოს ჭაერი და ჭეყნანაჲ, ცუდ არს სხვისა რამსაჲ ძიებაჲ ნათლისა. და უკეთუ შემდგომად შოკნილისა ჭეშმარიტებისა კიებს ვინმე ტყუილითა და სიცრუითა, ამაოდ შერების იგი.

მაშინ ძლიერი რამე ბრძანებაჲ იმპერატორისა მიერ გამოხდებოდა, რათა კერეინ იგადროს ეპისკოპოსისანი კტიქიანისანი კელის დასსამა ხუცესთა, ანუ დიაკონთა; და ესეცა კვლად, რომელთაცა მონაზონთა ალაშქრენ ანუ დღესადმე კურასთ მონასტერნი, — მიუღეთ ივინი და მიეცათ მართლმადიდებულთა. ესე ბრძანებაჲ მეფისა ეოკლისა აღმოსავლისა იმპერიასა, ვითარცა მზე — გამობრწყინებოდა. და კვლად სსვაცა კეთილ-მისანურითა ბაღითა ბრძანებაჲ მარკიანე წმიდისა იმპერატორისა ცხად იქმნებოდა. კვლად კტიქი და დიოსკორესგანნი მწვალებელნი განისხნენ ეოკლისაგან იმპერიისა აღმოსავლისა კეისრისათა, და უმეტეს დედათა ქალაქთაგან ეოკელთა, და დიდისა მის სამეფოთა ქალაქისაგან ანლისა რომისა, და ეოკელნი წიგნი მწვალებულთანი დაიწიენ ცეცხლითა. და კვლად, უკეთუ ვინმე აზროს წარმდები მწვალებელი, მიეს მიეცეს იგი სსსკელსა საეკლავიოსსა. ესე ბრძანებანი მეფისა წმიდისა მარკიანესნი ეოკელსა საბრძანებულსა მისსა დამტკიცებოდეს და სრულ იქმნებოდეს, და საშინელითა ძლიერითა ჭეშმარიტითა ბჭობათა დასავსა განკეთილნი წმიდისაგან კრებისა ხალკიდონისა დიოსკორე და კტიქი ექსკომიობად: რამეთუ დიოსკორე წარგზავნა ღანღრად, მახლობელ ზაფალონისა, შერეულა საკვრელითა, და წარატანა თანა იკლარნი მტკვლად, რათა კრძალუდებით სცვიდენ დიოსკორეს, ნუ უკვე საეშმაგოსებრ მოქმედებისებრ მისისა წარწარულიყო საღამე, და ამისთვის საწერობილე იგი მწარე მიეცა სსსკელად მრავლთა მათ ძვირის მოქმედთა

და გამოხატა, და წვალუბათა მისთათვის. სოლო უსჯულოად იგი დიოსკორე უხადრუგითა სიკვდილითა აღესრულა ადგილს მას ექსორიობისა თვისისა საზურობილესა შინა, და წარვიდა ძმთა თვისთა თანა: არიოს, მანენტოს უხალენტის და აზოლინარისთა, სადა იგი მატლი მათი არა მოაკვლდების და ცუცხელი არა დაშრტების. სოლო კეტიქი ლჭითს-მავნებულთა მათ წვალუბათა თვისთა მიიღო ღირსებისაებრ დასჯადა იგი მსგავსად დიოსკორესა: გარნა უშორესთა ქრესანთა წარიგზავნა იგი ექსორიობად, რამეთუ შორს იყო ადგილი იგი კეტიქისა საზურობილისა, რამეთუ კერ მოკვდა უკეთური იგი არა სმენილ არს უოკლად.

სოლო მარკიანე კისარმინ, რათამცა ადავსოს მართლ-მადიდებელნი ერნი თვისნი სისარულითა, რამეთუ აღმდებლუდ იყვნეს იგინი, ყამადმდე მუფობისა მარკიანესისა კეტიქიანთაგან, — წარავლინა ეფესოდ კაცნი სა-მუფონი და მოადეს გუბამი წმიდისა ფლახიანე პატრიარქისა, სრულიან მოწამისა, და აღმსარებულისა, და დიდითა ბრწუნავლუბითა, და დიდებულითა პატრიოთა შეიყვანა სამუფოდ ქალაქად და, ოდეს იგი ჰსცნეს ერთა უოკლთა სამუფოთა მის ქალაქასთა მოხმა ნაწილთა წმიდისა მოწამისა ფლახიანესთა, წინა მიეგებოდეს, თაქვანის სცემდეს, ითხოვდეს მეოხებასა წინაშე ღვთისა ცოდვითა მათათასა და კურნებასა სუფიერთა და გორცთა კნებათასა, და ამოარს უოფედეს ცრემლით და გლოვით წმიდასა მას ნაწილსა ფლახიანესსა. და რაქამს იგი წმიდადა კრუბადა საღვიდონისა სრულ იქმნა, და მიიქცეს წმიდანი იგი მამანი კაცად კაცადი ეკლესიად თვისად, და წარვიდეს პატრიარქიანა წმიდისა ლეონ პაპისანი, და აუწიეს უოკლი-კეტიქიანთა კრუბისა წმიდასა ლეონს, — განისხარა ფრთად და მიუწერა მარკიანეს და პულხერიას, იმპერატორთა აღმოსავლისათა, კითარმედ მადლიერ გარო კეთილ-მსახურისა თვთ-მზურობულობისაგან თქვენისა, რამეთუ დაი-ტვიცეთ თქვენ მართლ-მადიდებლობადა შორს წმიდისა ეკლესიისა. კვალად წმიდამან ლეონ მისწერა ეპისტოლე ერთი ანატოლიოს პატრიარქისა კონსტანტინუპოლისისა, რომელი ჭურეთ საუკველ იყო მეგობრად დიოსკორესსა და სიყვარულითა ძმებრითა სწუჭითიდა: და უკეთუ არა ისმინო, განუნისაებრ ეკლესიისა განიკვეთები შენ. მამინ დაეტიკიცა ანატოლიოს საჭმეთა სუდა წმიდისა კრუბისათა და საღვიდონისა წმიდისა კრუბისა მამათა საქმესაცა თვთ დაამტკიცებდა, რომელიცა ჰქადაგებს საღვიდონის მართლ-მადიდებლობითი იგი სარწმუნოება და განკვეთა, და სავნებუდ უოფადა უსჯულოსა დიოსკორესსა და კეტიქისა, — მანცა ჭეშმარიტებით შეიწყინარა.

იგა. ესრეთ შეინანა წმიდამან ანატოლიოს, თუმიცა სადამე დიოსკორესთვის მოკვსობით სწადოდა ყოფაჲ კეთილისა, და აღრიცხულ არს იგიცა აწ. წმიდათა მამთ-მთავართა მამთა თვისთა თანა ჭადაგად მართლ-მადიდებლობისა. და ესრეთ საქმეთა მიერ წმიდისა ლეონისათა დიდ იქმნა სასულიერო საღვთისმეტყველებისა და გინებულ სასულიერო კვტოქისა და დიოსკორესა.

და ესე ყოველი რა ესრეთ იქმნებოდა, და სცნეს განკვეთაჲ დიოსკორესი ეპარქიანის ალექსანდრიას ჭადაჲსამან, — აღიძრა ბრძოლაჲ და შფოთი დიდ ძალი მართლმადიდებულთა შორის და დიოსკორიანთა, რამეთუ კინიდა ორთავე კრებულთა შორის მოსწევდებოდას მრავალნი; აზრალბედეს კრებას საღვთისმეტყველებისა უსჯულონი იგი, ვითარმედ რასათვის განიკვეთა დიოსკორე ერთი წმიდათაგანი მამთ-მთავარი? სოლო მორჩილნი წმიდისა კრებისანი, სძინის თანა დიოსკორეს განკვეთისასა — მისი დაპტიკებულეს საწმუნოებასა და ყოველსა საქმესა კრებისასა. და განკვეთასა დიოსკორესსა კანონისებრ ეკლესიისა. და ვითარცა ჯერ იყო, ეკონებ ვითარმედ ეკლესიასა შინა ალექსანდრიისა მართლ-მადიდებულთაგან გამოჩნულ იქმნა პატრიარქად ალექსანდრიისა წმინდა პროტერი. გარნა მეგობარნი იგი დიოსკორესნი არა თავს იდებდეს მას; არამედ ბრძანებითა მარკიანესითა ჰყვეს მათგან ნებაჲ უნებლიეთი და იქმნა პატრიარქ ალექსანდრიისა წმინდა პროტერი, რომელიცა შეიწყნარებდა კრებასა. სოლო უსჯულოთა მათ დიოსკორესგანთა ერთა ალექსანდრიისათა ინებეს ფრად შეურაცხებაჲ პროტერისი და განამეს იგი და მტერ ექმნეს იმპერატორსა. და მოკლეს პროტერი პატრიარქი მოწამე, რომლისათვისცა მრავალნი ბოროტნი ეუენეს მათ ლეონის მიერ იმპერატორსა. ¹⁾ სოლო ესრეთ იყო სიკუდილი პროტერი პატრიარქისა, რამეთუ ჰყვეს ერთა ალექსანდრიისათა ტომოთუ ვინმე, რომელი შეანებებდა კრებასა. და იყო გაცი ფრად უგეთურ, რომელსა უწოდეს ტომოთუ ელური ²⁾ რომელმანცა წარგზანა კანონი სიკუდილისათვის პროტერი პატრიარქისა, რომელიცა განდევნეს პატრიარქობისაგან ერძან ალექსანდრიისამან, ვითარცა მიზევი შფოთისა. და ესრეთ მიეცა პატრიარქობაჲ ალექსანდრიისა ტომოთუ ელურსა მწვალებულთაგან. სოლო. წარაღვინა რა ტომოთუ კანონი მოკვლად პროტერისა უგეთურმან მან, აკანკებურ ზედ დაქსნეს წმიდასა პროტერისა ესმთა, ოდეს იგი ფა-

¹⁾ ლეონ იმპერატორი იყო შემდგომად წმიდისა მარკიანე კეისრისა.

²⁾ ითარგმანების უკვე ილური ლათინთა და იტალიელთ ვნით აცადად.

რულად ჰყოფდა თვისაგან ლოცვისა წმიდად იგი, და ვითარცა შვირის მოქმედი შეიპურეს იგი და შთაიგდეს ფერხთა ქვეშე თვისთა, ვითარცა ისწავეს მამის თვისისა დიოსკორეს მიერ, რამეთუ მანცა ეკრუთუე მსგავსად ჰმათსა მოკლად წმიდად ფლახიანე,—და აღიერად ჰქვეშეს წმინდა შროტერი. და აღესრულა მოწამე ქრისტესი წმიდა შროტერი მსგავსად წმიდასა ფლახიანე მძის თვისისა, და მიიღეს ორთავე კვირკვიანი სრული ერთ-პატიობისა. სოლო ჩვენნი უკვე რომელნიმე წერილნი იტყვიან შროტერი ჰატრიარქისა აღექსანდრიელთაგან დაწვასა ცეცხლითა, და ესე არა არიან წმიდათა მამათა წერილნი, და ჩემნი წინააღმდეგად ურთიერთარს. რამეთუ არა უგუნ-ვრუენი მე აღწერილსა მამათსა, არამედ ვწერ მათთა წიგნთა მიერთთა უწყებითა. სოლო გვერდ და დაწვად ცეცხლითა წმიდასა შროტერისი ორივე მართალ-არს და უჭკველ, რამეთუ შემდგომად გვერდისა დაწვეს იგი მომკვდარი, ასუ თუ გვერდებისაგან წყლული სიკუდილადმდე დაწვეს ცეცხლითა; გარნა ორივე ესე შეემთხვა წმიდასა შროტერის. და შემდგომად მცირედთა ჟამთა ბრძანებითა კეთილ-მსასურვისა იმპერატორისა მარკიანესითა და განაკეთითა წმიდასა ლეონ ჰამისათა განიდევნა ტომთუ ელური ეპისკოპოსისაგან აღექსანდრიისა, მსგავსად დიოსკორესსა და ეპტიქისსა—განაკეთილი. სოლო მკვდომარეობასა უსჯულელსა ტომთუ ელურისასა საუდარსა ზედა აღექსანდრიისა მამათ-მთავრობისასა დიოსკორიანნი მოჭლადქენი იტყოდეს ურთიერთარს, ვითარმედ ვისარბედეთ ჩვენ რამეთუ გუჯეს ჩვენ წმიდა ერთი აღსრული ზეცისა სასუფიველსა, რომელი მუხ-არს ჩვენთვის, და ესე არს წმიდად მათი დიოსკორე მწვალბედი, მეძვი და გარის მკვლელი: მწვალბედი ესრეთ, რამეთუ შეიწყინარა წვალბედად ეპტიქისი; მეძვი, რამეთუ ესე გამიჩნდა კრებულისაგან მისისა უწყებულ ჩვენდა, და ვიციით დიკონისა მისისა ისკირიონის მიერ; გარის მკვლელ, რამეთუ ყოველმან აღმოსავალისა და დასავალისა მამათა ისილეს კრებასა შინა ვიქსოსა მოკლეული კელითა დიოსკორესითა წმიდად ფლახიანე ჰატრიარქი ახლისა რომისა. და ესრეთსა საწყალბედლთა მათ აღმოსავალისა რომლისაზე კერძოთა შორის დაიხუროდა თესლი იგი უსჯულელთა დიოსკორეს და ეპტიქის ჭადაგებისა. სოლო ჩვენ ვიტყოდეთ ჰამს, რამეთუ შემდგომად სიკუდილისა წმიდასა შროტერისა და ტომთუ ელურისა, ორნი დასხდებოდეს ჰატრიარქი აღექსანდრიისა—ერთი ცხდად და ერთი ფარულად; ცხდად შემწყინარბედი კრებისა, დაფარულად დიოსკორიანნი. რამეთუ თუთ წმიდა შროტერიცა, მთავრობდა რა განსებადმდე მისსა

ცილის წამებით; ფარულად ჭყვით მწყალებელთა ტიმოთე ესე ელური პატრიარქად აღექსანდრიისა. სოლო მოიკლა რა ტიმოთეს მიერ ელურისა წმიდა ზროტერი და განიმო ტიმოთეცა და განიკეთა, იქმნა ცხადად სსკამ ტიმოთე აღექსანდრიის მთავარ-ეპისკოპოსად და ესე შეიწყნარებდა კრებას, ¹⁾ მოკვდა იგი და მენაცვლე. ექმნა მას იოანე, და ესეცა შეიწყნარებდა წმიდას კრებას. გარნა დიოსკორიანთა აღექსანდრიის შორის ჭყვეს ფარულად ჟამსა იოანე პატრიარქისსა ჰეტრე პატრიარქად და ესე შესწავნებდა კრებას. სოლო ჟამსა მას ოდეს იგი მიფობდა ზინონ იმპერატორი იმპერიას. ზედა აღმოსავლისსა, ამან კეისარმან ზინონ, იხილა რა დიდი ესე განსუთქილება, რამეთუ გამოსქდა ეოკელი ეპატრე წმიდაიას ეკლესიისაგან, მაშინ კეისარმან ზინონ მსუბუქლობითა ეკლესიისა შეერთებისათა, — დაწერა ეპისტოლე ერთი; და ესე არა ჭყო კეთილად, რამეთუ არა ჰკრთავს არს, რათამცა სობორლტითა დაირვეს ბოროტი. და ამას ზინონ კეისრისა ეპისტოლესა ეწოდა შესაერთებელი, მქონებული სიტყვათა სარწმუნოებისათა. კრებისაგანცა ნიკიისა და სსკათა სსმუაღთა კრებათაგან, რომელსა თანად აღარებდენ მართლ-მადიდებელნიცა და დიოსკორიანნი. გარნა არა ცხადად შეაწყნებდა ესე შესაერთებელ-წოდებული ეპისტოლე ზინონ კეისრისა წმიდას კრებასა ხალკიდონისსა, არამედ ესრეთ წერილ იყო წიგნსა მას შინა — კითარმედ ვინცაგან ხალკიდონის კრებისათაგანი, ანუ პირველ სიდაჲ სსკაგან ქმნილთა კრებათაგანნი არა მართლ-მადიდებლობდეს — შემცა ჩვენებულ არს.

ესე შესაერთებელი მოიწაა რა აღექსანდრიისა და შეიწყნარა იგი ჰეტრე დიოსკორიანმან; რომელსა ფარულად ეპურა მთავარ-ეპისკოპოსობაჲ; სოლო იოანე მართლ-მადიდებელმან, რომელი ცხადად მთავარ-ეპისკოპოსობდა, არა შეიწყნარა შესაერთებელი იგი ეპისტოლე იმპერატორისა და შეიწყნარებულცა იყო — ეკლტოდა რომად. სოლო კითარცა შეერთება იქმნა ცხად არს, კითარმედ აღჩნეულ იქმნა აღექსანდრიელთა მიერ ჰეტრე და შეიწყნარებას თანა შესაერთებელისსა ჰეტრე შეიწყნარა ეკლესიაცა აღექსანდრიისა არღარა ფარულად, არამედ ცხადად. სოლო გარდამატებულისა მას სიძულვილისაგან, რომელი აქმნდათ ხალკიდონის კრებისა მიმართ, გა-

¹⁾ უწყებულ იყავნ, რამეთუ შეიძოა შორის მსოფლიოთა კრებათა განთქნებით სახელ მეს კრებაჲა წმიდას კრებასა ხალკიდონისსა, რამეთუ სადაცა ზემო ანუ ქვემო არა წიგნსა ამას წერილ არს კრებაჲა, ხალკიდონის კრებასა ვიტყვი.

მოსჭდეს ვეითნიმე ზეტრესკან და არღარა ეწიარებოდეს მას, რამეთუ შეიწყნარა შესაერთებელი და არა ცხადად შეაჩვენა კრებაჲ და ეწოდებოდა ებე ვითართა მით უთავო, ¹⁾ რამეთუ არა შედგომილნი ზეტრიარქისა მათისანი ეწიარებოდეს თვსჯან.

ამისსა შემდგომად ზეტრე, მხედველი ესე ვითარს გარხეთქილებასა ერისისას, იობულა შეჩვენებდა ცხადად კრებისა და შეიწყნარებაჲ უკვე შესაერთებულსა; ხოლო შეაჩვენებდა ცხადად კრებასა, კარნა არცა ეგრეთ ეწიარნეს მას უთარნი, რამეთუ რამეთურთ შეიწყნარა შესაერთებელი, ცხადად არა შეიჩვენებელი კრებისა. შემდგომად ზეტრესისა ექმნა ალექსანდრიასა შინა ზეტრიარქად ათანასი და მანცა შეიწყნარა შესაერთებელი, ხოლო შეაჩვენებდა კრებასა და არცა ამას ეწიარნეს უთარნი, ამისთვის რამეთუ ზეტრეს შეიწყნარებდა იგი. ესრეთ შემდგომად ათანასისა მთავარ-ეპისკოპოსი ექმნა იოანე, და შერმე დიოკორე, და ეგრეთ ტიმოთე—ვინცა ესე ეწოდებულნი შეიწყნარებდეს შესაერთებულსა, ხოლო შეაჩვენებდეს კრებასა.

ხოლო მოკვდა რა ზინონ კეისარი, იმპერატორ ექმნა ნაცვლად ზინონისა ანასტასია. მამინ უფროს განმლიერდა წინააღმდეგომი კრებისა სარწმუნოებაჲ ერთ ბუნებიანთა, რამეთუ განყრილთაგანი იყო იმპერატორი ანასტასი. და ესმის მას ანასტასის მეთეობისსა მიიღო უდმერთობან სუეროს სუდარი ანტიოქელთა სამოციქულთასა ეკლესიისა, რომელი იყო თანა ერთანება და ერთ სარწმუნოებაჲ ტიმოთე ალექსანდრიელისა. ხოლო ვითარცა მოკვდა ანასტასია იმპერატორი და მენაცვალე ექმნა მისა კეისრად იუსტინოს ზირველი, ესე იყო მიმდგომი წმიდისა კრებისა, — შექმნის სუეროს და წარივლტოდან ალექსანდრიად, რომელსა აქმნდა თავის თვისისა თანა იულანე ვინმე ეპისკოპოსი ალექსანდრიელი. ხოლო ვითარცა მოვიდეს ალექსანდრიად, დასხდეს უკვე მუნ ალექსანდრიას შინა, რომელთა შორის აღიძრა სიტუებაჲ რამეჲ სარიებელი თავთა მათთა შორის სრწინლისათჳს და უსრწინელისა — უკეთუ სორცნი ქრისტესნი უწინარეს კნებისა სრწინლ იუჴნეს, ანუ უსრწინელად; რამეთუ იულანე, ვიდრე მე ვითარცა ვირველთა თვსთა შედგომილი — იტყოდა გორცთათჳს საღმერთთა უწინარეს კნებისა უსრწინელ-ყოფასა; უკეთუ არა ვთქვნეთ ივინი უსრწინელად — ექმნე ბითო შემომდებელ განყოფილებისა სიტუვისა მიმართ ღვთისსა. ხოლო უკეთუ განყოფილებაჲ შემოვიდოთ, ორნი ბუნებანი ამაჲთანი სიტუვისა

¹⁾ ამისთვის ეწოდებოდა ერთ ბუნებიანთა უთავო.

ღუთისა შორის, და რადღა უსამართლოდ კესაჲებით კრებასა ხალკიდონისსა?
 ამათა მამართ იტყოდა სვეეროს, ვითარმედ ძალ-მიც მე სრწინადად კორცთ
 ქრისტესათა თქმაჲ, განყოფილებისა არა შემოღებაჲ ღმრთისა ბუნებისა აღს-
 რებაჲ. ესრეთვე ეგნეს ურთიერთარს ემიხაეულნი იგი მოყვასნი ერთმანერთისა
 ბრძოლობისასა და დასამსობულად ერთმანერთისა აღწერთა მოქმედებისა შინა.
 ხალკო ტომოთე ჰატრიაჩი ალექსანდრიისა ოდესმე ამისსა და ოდესმე მისი-
 სსა თანა მოსაჯულ იყვის. მამინ ალექსანდრიისა ყოფასა თუსსა უღმრთოჲნი
 სვეეროს წარკითხნა წიგნი იმართლ-მადიდებელთა მამათანი და იოანე კე-
 სარიელისა ღრამატეოსისა, რომელნიცა აღწერეს მამათა შესაწყენელად
 წმიდისა ხალკიდონის კრებისა, თრიადიითა შირველთა მამათა წერილთა
 წამებითა დამტკიცებითა და გამოხინებითა. შირველად უკვე იოანე კესარიე-
 ლისა წიგნისა წინააღმდეგობითა მწერალ იქმნა, და შემდგომად ამისსა რა
 იგი ყო აკვილა ძველსა წერილსა ზედა ეღმობითა თარგმანებისათა და უმ-
 რავლესთა დასამტკიცებულად და წამებათა ქრისტეს ძლითთა გარდაქცევითა
 და განრყუნითა; და წინააღმდეგობით ქმილდისა თარგმანებისა წარსაწყვიდე-
 ლად ჰქურათა დეტეკებისა იგივე ჰყო სვეეროსცა, რამეთუ ისილა ვითარმედ
 მამებრითა დირსთა მოძღვართა სიტყვებისაგან დასიტკიცნეს ორნი ბუნე-
 ბანი განუყოფელნი ერთსა შინა შირსა ქრისტესსა. დამოიწყებულმან ამის-
 მან თრიადმან უღმრთოებითა სვეეროს, ვითარცა ანტი ქრისტე—მისტარა
 ძესა ჰატეგი მსაჯულობისა, წარმოჰდა განკითხველად და მსაჯულად წმი-
 დათა მამათა და მოძღვართა წმიდისა ეგვლესიისათა, და, წინა მიმხმელის
 წიგნითა მამათამან, მეორემან აკვილა განდრეკით და ეღმად თარგმანებითა გან-
 რყუნა იგინი, და მეორე აღიარა—ვითარმედ ჭეშმარიტი არიან წერილნი მამა-
 თანი. ხალკო რადენთა მამათა წიგნი იშვიით საპოვნელ იყო, ანუ სიმო-
 რისთვისა ჭკუანასა მათასა, ანუ ენისა სსვა ხმობისათჳს!... ამისთჳს სჳუ-
 ლის მდებლობდა უკეთური იგი, რამეთუ იცოდა უკეთურმან მან წიგნთა
 მათ შინა ცხადად წამებანი მრავალნი ორთათჳს ბუნებათა ქრისტესათა,— თჳს
 წერილთა მათთჳს წმიდათა განურა და მტუჟურად საუკულობაჲ. ხალკო
 რადენნი ორთა ბუნებათა ქრისტესათა მეტყუებულად ჰოვნა წამებანი ვრ-
 გოარისნი, და იოანესნი, ათანასისნი, და კირილესნი, ამბროსისნი და
 ბროკლესნი, რომელთა წამებანი უმიხეზო არიან ყოვლისა. სოფლისა მიერ
 ყოველთა ადგილსა წინამდებარეობითისათჳს მათისა,— ამათთჳს სახლგარე
 და განწინებაჲ დადას სჳუჟლის მდებულმან სვეეროს, რამეთუ მისწერეს ნიფა-
 ლიონის ვისმე მამართ, ვითარმედ შენდობაჲ აქმნდა წმიდათა მამათა კმა-

ის ზედა ორთა ბუნებათასა, ჟინათგან არიანოსთა მიმართ აღჭურვილნი ამიქუნეს სმარებად კმისა ორთა ბუნებათასა. სოლო ოდესმე გარდარეულისა მის უსინჯუილოებისა მსიქველი უსჯულო იგი არცაღა შენდობასა დირს ჭყოფის წმიდათა მამათა, არამედ რაოდენ ძალ-უც განკეთისა და განყრასა ღვთიუ სულიერთა მოძღვრებათა მათასა განანინებს კმელთა მიერ ლექსთა, ესრეთ განმხინებელი, ვითარმედ განყრილ არიან ორთათჳს ბუნებათა ჭრისტესთა წამებანი მამათანი, დაღათუ თჳთ მის კირილესნიცა იუჟნეს ¹⁾ რამეთუ ჟამთა მიმართ და ცვალებისა წვალებათასა ვერ არს ცვალება და სსუით სსკად ქტევა სჯულოთა ჭრისტესთა. სოლო აღწერატა წიგნი, რომელსა უწოდა „ჭეშმარიტების მოყვარე“ არამედ უფროს ზღაპრობის მოყვარე, რომელსა შინა, ვითარცა მსაჯულად რადმე ცოცხალთა და მკუდართა თავისა თჳსისა კელის დაძსიმელმან,—ზანდუგი წამებათა მამათასა განაწყო, რამეთუ რომელნიცა ენება—შეიწყნარა, და რომელნიცა ენება—განყარა. რამეთუ წიგნი ესე ჭეშმარიტების მოყვარე ერთ-ბუნენიანთა მონაფეთთა აყოობის და სვეეროსის და ტომოტუს და დიოსკორესთა თჳთ მის წმიდას. იოანეს სახარებისა უზესთაეს უმერის; ვითარცა ყრმანი ებრაელთანი ყოვლისავე მოსკანისა და სწინასწარმეტყველოთა გარდამოცემისა დამტკებულნი, აკვილას მიერისა მოცემისა და საცთურისა შედგომილ არიან. ეგრეთვე სვეეროსის და აყოობის მონაფეთნი ყოველთა წამებათა სადმერთოსა წერილისა და მამათასა უფროს განყრასა და შეურაცხყოფასა აღიჩევენ, ვიდრედა სვეეროსის წიგნსა მას შინა სჯულის დებისასა. ესე ვითარი იყო უსჯულოთა სვეეროს, და უკეთუმდა წველიად განხილვად გუნებოსთა წიგნისა მის სვეეროსის სჯულის-დებისა, აღწერილთა: შინა წმიდისა ანატასი სინელისსა უწყებულ არს.

სოლო აღწესანდრავსა შინა ყოფისა უსჯულოთა სვეეროსისსა, ეპისკოპოსად აღწესანდრისა იყო ტომოტე, რომელიცა ზემო ვასსენეთ. ესე ტომოტე მწერად იქმნა წინააღმდეგომსა სალკიდონის კრებისა და წმიდას ლეონისა ეპისტოლისასა, რომელსა სიტყვა უცო წერილითა იოანე ღრამბტიკოსიან კვსარელმან მრავალთა მიერ წამებათა წმიდათა. მამათა წერილ-

¹⁾ ჭეშმარიტ არს ვითარმედ ესე განწყობა, რომელი სვეეროს არწმუნა მონაფეთთა თჳთა—არცა მანიქველთა და არცა უვალენტინიანელთაგან, და არცა მარკონისაგანთა უპერიუს, გარნა პრიანოსთა და ენრომინთა და აპოლინარიანთა თჳს საძმენელადცა საზარელოარს.

ათა. ამის ტომოთესდა მიემტნა იმპერატორსა იუსტინოს, ვითარმედ უხმს მას წმინებასა სარწმუნოებისა წმიდისა ხალგიდონის კრებისას, ანუ დატყვება ალექსანდრიელთა სეკულესიოსა საყდრისა. ხოლო იუნიუს ვინმე კაცნი ორნი, ერთისა უკვე სახელი გაიანე და მეორისა თეოდოსი; რამეთუ გაიანე მთავარ-დიაცონი უკვე იყო ტომოთესი, ხოლო თეოდოსი სიტყვისა მწერალი. და ვითარცა მოკვდა ტომოთე, კელი დასსხნეს თეოდოსის მთავარ-ეპისკოპოსად მოყვასთა ეკლესიისათა და პირველთა ქალაქისათა. ესე რა ხელ დასხნიულ იქმნა და შევიდა სიმრავლე ერისა ეკლესიად და იხილეს თეოდოსი ერთა ქალაქისათა მჯდომარედ საყდარსა ზედა სამამთმთავროსა, — ესოდენ შესწუინდა ერსა მას, რამეთუ სძულაბდეს; ვითარმედ თქმულ არს — ესეცა გარდვინილო იგი საყდრისა მისკან შეურაცხებით, და ივლტოდა აზისთვის თეოდოსი. ხოლო გაიანე ნაცვლად მისსა მიიღო ეპისკოპოსობაჲ იძულებით. ამით პირთა თანა განიჭრნეს ერნიცა ქალაქისანი, რამეთუ წარჩინებულნი ქალაქისანი აღიარებდეს თეოდოსისა და სარწმუნოებასაცა მისსა შედგომილ იუნიუსს; ხოლო წვრილი ერი აღიარებდეს გაიანეს და შეუდგეს სარწმუნოებასაცა მისსა. ესე თეოდოსი სეკუროსისთა სჯულთა მხრასკელ იყო, ხოლო გაიანე იულიანესთა.

ესმნეს რა ესე შევესა იუსტინიანეს, წარავლანა მუნ ნარსი, რათა გამოიძიოს — თუ რომელსა ორთა მათგანსა უხმს ქონება ეპისკოპოსობისა. ხოლო ნარსი ვითარცა მოვიდა და იკითხა — თუ რომელი ორთა მათგანი ეპისკოპოსი ქმნილ არს — პირველად დაისწავა ვითარმედ თეოდოსი. გაიანე უკვე ექსორია ჭყო და უჩინო იქმნა მიერიტვან ვიდრე დღესამომდე; ხოლო თეოდოსი დასუბ საყდარსა ზედა. და ვითარ მცირედი გარდასდა შორის, მიავლინა მეფემან იუსტინიანე და განკეთა თეოდოსიცა და მთაუკანინა ბიზინტიად; ხოლო ნაცვლად მისა კელ-დასხმულ ჭყო პავლე მშემწყნარებელი სარწმუნოებისა კრებისას, რომელიცა განაკეთა, ვითარცა თანა ჭერ-მზინებელი მკლველობისა რაჟსამე. ამისსა შემდგომად განახსნა მადლმან ყოვლად წმიდისა სულამაძან მთავარ-ეპისკოპოსონი მწვალებულნი დიდოსკან ეკლესიისა ალექსანდრიელთასა, და მამათმთავრობისა მადლითა გვირგვინისან იქმნებოდეს მამანი წმიდისა ხალგიდონის კრებისა მიმდგომნი, ვარსა ვიდრე იოანე მოწყალესადმდე არა დაყენებულ იყო მწვალებელთაგან დართულნი იგი ლექსანი სამ წმიდასა ცალობასა შინა წმიდაო უკვდაო — „რომელი სწენთვისა კვარს ეცე“, და წმიდამან მამამან იოანე მამათმთავრობასა თვისსა დაყენა ეკლესიასა შინა დიდსა ალექსანდრიისასა ლექსნი ესე

უსწულოსა ზეტრე ანტიოქელთა ეპისკოპოსისანი. და ესრეთ განსწმდა კკლესია აღქსანდრიისა სიბილთაგან კეტოქა და დიოსკორისა.

გარნა ესე სამართალ მგონიეს მე საუწუებლად ტკივილთ მოყვარეთა თვის, ვითარმედ რადენნი იყუნეს მოძღვარნი ერთ-ბუნებანთანი—გიტყოდეთ რადენსაცა მეტნიერ იყვნეთ სასულსა. ¹⁾)

1, უკლესტანე, რომელიცა იტყოდა სიტყვისათვის ღვთისა, ვითარმედ წიკტით აჭუნდეს კორცნი, და ვითარცა სოლისარისა მიერ განკლო მარამისგან.

2, სეკანდოს, ესე იტყოდა რომელთაჲ სიტყვათა უკლესტისთა, და გომბდა ძისა ღვთისა განკაცებასა.

3, მარკოს, რომლისა მიერ მარკოპოლენი; ესე განკაცებისათვის სიტყვისა ღვთისა წარრეკდა უკლესტისებრ.

4, მანეტოს. ესე საოცრად იტყოდა ქრისტესა და წარრეკდა, ვითარმედ ქრისტემან არა ივნო.

5, არიოს. ესე იტყოდა თვინიერ გონიერისა სულისა ქონებასა კორცთა ქრისტესთა, რამეთუ ვმა ყოფოდა მათო სულისა წილ სიტყვა, და კერეთვე იტყოდა ერთსა ბუნებასა.

6, ფოტო. ესე მარამისგან მოღმართ იტყოდა ქრისტესა ყოფად.

7, ბერიოს. ესე ქრისტესთვის იტყოდა მსგავსად არიოსისა ყოველითურთ.

8 ასტერ ორთა ბუნებათაგან ერთსა იტყოდა შესავებულსა ბუნებასა სიტყვისა ღვთისასა.

9, ანოლინარიოს. ესე წარრეკდა— ვითარმედ უცხო არს სულისაგან გონიერისა კორცი სიტყვისა ღვთისა; სოლო მანაფენი ამისნი ამის გომბასა და ერთ ბუნებასაცა ირწუნებდეს ქრისტესსა, და სულისა პირტყეულისა ქონებასა იტყოდეს სიტყვისა ღვთისა განკაცებულისათვის.

10, კეტოქი, ესე ორთა ბუნებათაგან იტყოდა ყოფად ერთსა შერეულსა ბუნებასა განკორცეულულისა სიტყვისა ღვთისასა, და შემდგომად შერეთებისა არა თანა არს ჩვენდა ყოფად იტყოდა კორცთა სიტყვისათა გარდარეულისა მის ერთისა ბუნებისა თქმითა.

¹⁾ ესე სახელნი მწველებელთანი, რომელთაცა აღვსწერით, ესრეთ საცნაურ არიან, რამეთუ განკაცებისათვის სიტყვისა ღვთისა, ვითარცა აღვგოწმებთ, სტატობდეს ესრეთ და სხვათაცა გამობათა ღვთის-მეტყველებისათვის. ან თუ სხვათა რათამე ზედა გამობათა სხვითა სიტყვითა წარრეკდეს.

11, გარსუმა. ესე იტყოდა მსგავსად კვტიქის ყოველსავე სიტყვისათვის ღვთისა.

12, დიოსკორე. ესე მსგავსად კვტიქის იტყოდა სიტყვისათვის ღვთისათვის ორთა ბუნებათა განობისა და ერთობა ბუნებითა წარჩედა მეოფად მესა ღვთისასა, და იტყოდა მხოლოდ არს სისხლი სიტყვისა, და არა სისხლი ქრისტესი, რამეთუ რათაღა განყოფისო სისხლსა ვაცთა და ზვარავთასა სისხლი საუფლო, უკეთე არს სისხლი ქრისტესი. ამით მოსპობდა სახელსა ქრისტესსა სიტყვისა ღვთისა განკორცვილებულისასა; და ცხად არს, რამეთუ არა თანა არს ჰუნდა, აღიარებდა სისხლსა საღმერთსა.

13, სეპროს. ესე იტყოდა ყოველსავე სიტყვისა თვს ღვთისა, მსგავსად დიოსკორესა, გარნა დიოსკორე და კვტიქი პირველ ვნებისა კორცთათვს ქრისტესთა იტყოდეს უსრწულ ყოფასა, და ესე სეპროს არა იტყოდა კორცთა ქრისტესთა უწინარეს ვნებისა უსრწულად.

14, იულიანე აღიგარნასელი დიოსკორესთა წინაჲდა სჯუღთსა ყოველთურთ.

15, ჰეტრე. ესე მსგავსად დიოსკორესსა აღიარებდა ყოველსა. ამან დამატა სამ. წმიდასა შინა გალობასა, კითარებელ: აწმიდაო უკვდაო, რომელი ჩვენთვს ჯვარს ეცვა. »

16, ტიმოთე. ესე დიოსკორესთა შეიწყინებდა სჯუღთსა, ხოლო უსრწულად ანუ თუ ხრწნილად კორცთათვს სიტყვისა ღვთისათა ოდესმე იშობის თანა მწინაჲდა სეპროსისა, და ოდესმე იულიანესითა.

17, თეოდოსი. ესე შედგომილ იყო სჯუღთსა სეპროსისთა ყოველთურთ.

18, გაიანე. ესე იულიანესთა მტყუველი სჯუღთსა.

19, იაკობ. ესე თეოდოსისა, ანუ გაიანესთა თანა მწინაჲდა არს.

საჭირო არს არა თანა წინაღობად და უწყებად: დიდსა ერმანისა შინა შესრული ესე ცეცხლი, რომელ არს წვალებაჲ ერთბუნებანიანთა, თუ რომელითაჲ გზითა შესრულ არს, რამეთუ ვაღარშაჲტისა ქალაქსა შინა, ადგილებულისა თორნით გამო, აღი აღედგა სწავლობელთა მათ ერთა სომხეთისათა, რამეთუ ესრეთ იყო ერთბუნებანიანთა წვალებისა განმარტეჲ ერმანისა შორის, და ესრე სასუდ დიოსკორე აღეკანსდრებულთა შინისა კრების მთავრობასა ბრძანებითა თეოდოსი მეორისათა, რომელი იმპერატორობდა ყოველსა აღმოსავლსა ზედა, მეორედ ეფესოსს შეკრებულთა მათ ეპისკოპოსსა.

ზოსთა მიერ დადგა რა დიოსკორუმს, და მკვლელების წმიდისა ფლახიანეს-
მან წარწერიტ ღეთის მოძებული იგი სიტყუად შორის წმიდისა სარწმე-
ნოებისა მეტელისაგან კეშამისა ¹⁾, მის განმსწნელის წარმოთსუელი იგი
სიმურაღე, ესე იგი არს გობად სიტყუის ღეთისა ჭეშმარიტებით განკ-
ცუბისა, მასინ უსჯულო იგი ბური არქიმანდრიტი სირიისა ვარსუმა, მეტო-
ბარი ყოვლად მსგავსისა თვისისა კეტიქისა, რიტვიით სამსათა თანა მონა-
ზონთა თვისთა, მოსრულ იყო გრუბასა მას შესაერთებელსა სეშმაგოსა ეფე-
სოსა. ამის მიერ, სიტყუათა მიერ განმლაურდებოდა დიოსკორე მოკვლასა
ზედა წმიდისა ფლახიანესსა. ესე ვარსუმა და მოწაიგენი მისნი, შემდგომად
წმიდისა სალკიდონისა გრუბისა, რომელსა შინა განკვეთადა ამითი უწუებულ
არს შემდგომად განკვეთისა თვისისა, მიმოდართესნეს ქვეყანასა სირიისა-
სა და ვარდაჭტკედეს ერთა წვალეხასა ზედა დიოსკორე ვანის მკვლელისა-
თა. სოლო სირია, მსლლობელ არს ქვეყანასა ერმანდიისასა, რომელსა უწოდთ
ხვენ ქართულნი სომხეთად. შემდგომად ვამთა რაოდენთამე წმიდისა სალ-
კიდონისა გრუბისათა ქვეყნისაგან სირიასა: მიიღეს სომეხთა მოძველებული
იგი სასმელი და სვეს მისგან და მოსწუდეს ვითარცა სედავთ.

¹⁾ კეშამად განმსწნელიად იწოდების ევტიქი.

ესე კათალიკე ეკკლესიისა მტერნი, არა ღირსნი მღუდელ-
ნი, სიბოროტისა მოძღვარნი, სომეხთა ნათესავთაგანნი, მოქ-
მედნი საკეშმარიტოთა უოვლობათა წინა განწუობთანი.

წელს განკორციელებითან სიტყვის ღვთისა 500 დიდს კრმანა-
სა, რომელ-არს სომხეთი, ეკკლესიასა კნმიაშინისასა მეოფობდა უოვლისა
სომხეთისა არქი-ეპისკოპოსად კათალიკოსა სერსე აშტარაკელი. ამან სერ-
სე, კითარცა ახლისა რასამე სჯულისა დებისა მომპოკნებელმან, შეიწინარა
დიოსკორიანთა გმობაჲ, და თავისა თვისისა თანა ადრკუდ-მავალა კრიცა
თჯი, ნათესავი სომეხთა. შირველი უკვე მწკალუბელი სომეხთა შორის,
მსოლოდ შობილისა სიტყვისა ორთა შინა შეერთებულთა ბუნებათა ცნო-
ბილებიან, და სხვისაცა მრავლისა სარწმუნოებითთა სჯულთა განკრწნისა
და უკუნ-რეჟინისა მიწეოი, — ესე სერსე არს აშტარაკელი.

ამან სერსე შეკრბნა ეპისკოპოსნი რაოდენნიმე ქმნად კრებისა ქალაქ-
სა დეისსა სათნო-ყოფისათჳს სწარსთა მეფისა სოსროვისა, მკუფლებელმან,
კითარმედ განდგომილებითა ბერძენთათა მოიმაღლებს იგი სწარსთა მეფე-
სა. ქმნა კრებაჲ საეშმაკო წინააღმდეგობი უოვლად წმიდისა სალკიდონის
კრებისა ურსმან მემან წმიდისა კათალიკე ეკკლესიისაგან მისცა ნებაჲ თჳ-
სი დამორჩილებად სჯულთა უალენტან, მხენტოს, არიოს, აპოლინ-
არიოს, კეტოქი და დიოსკორესთა, და სჯულ-უდვა სომეხთა, კრებისა მის
ბილწისა კანონითა მწყემსმან არა კეთილმან, მრწობლთა შეერთებულთა ბუ-
ნებათა სიტყვისა ღვთისა განკორციელებულისათა გმობაჲ, კითარ ისწავა
მამისა თჯისა ეშმაკისა მიერ, დაწესა ამან და მეტებით დართული იგი
გმობაჲ პეტრე ანტიოქელთა ეპისკოპოსისა სამწმიდისა შინა გალობასა:

«წმიდაო უკუდაო, რომელი სკნთუის უცვი, » და იტყოდა ჟსირცხვილოა, კი-
ნათან ღმერთი და კაცი, ვითარცა ერთ არიან ბუნებით, რომელ არს იესო
ქრისტე, კერეთვე უსმისო მორწმუნეთა, რათა ერთად აღიღებდენ შობასაც
მისსა და წყალთა შინა იორდანისსა ნათლის ღებასა მისსა, და ამიერი-
გან დაუწესა სომესთა შორის არღარა დღესასწაულობა კორციელად შო-
ბამ უფლისა დეკემბერსა 25, არამედ იანვარს 6, დღესასწაულსა თანა
ნათელთასა, ჳი სავადებულსა ამას შეკრებულებასა!

სოლო შემდგომად ამისსა, საყდარსა კმბიძინისსა კველესიისსა კა-
თოლიკოსნი სომესთანი, იცნობებთან რადენნიმე მიმდგომად კრებისა მის
დგინს შეკრებულსა, და არა შემწუნარებულად ხადეიღონის კრებისა.

აბრამ კათოლიკოსი სომესთა იყო სოფლისაგან საქართველოსა,
რომელსა ახპატ ეწოდების; გარსა ნათესავით სომესი. ამას რუსტუნელად
სახელს სდებენ სომესნი, გვარისა თვისისაგანნი. სოლო უსმის ამის აბრამ-
მისსა სომესთა ზედა მღვდელთ-მთავრობისსა არა ზიარებად სომესთა
თანა იწყო ნათესავძან ჩვენ ქართველთაგან. რამეთუ მაშინ წმიდა გიორგი,
კათოლიკოსი საქართველოსა მცხეთა ქალაქისა, სიტუკასა უტებდა თანა მ-
უჟამსა მას თვისსა აბრამს კათოლიკოსსა სომესთასა, თუ რისათვის განდ-
გენ მართლისაგან სარწმუნოებისა, და არა შეიწუნარეს წმიდა კრება ხად-
ეიღონისა, და არღარა ეზიარებოდენ მიერთებან მორწმუნენი ძენი ქართველ-
ნი გვარსა სომესთასა.

იოანე მარტომელი, ესე ნათესავისა თვის სომესთასა ექმნა ცეცხლ საჟ-
კუნოსა უგანასკნელისა მის ფსკერისა. ესე წინააღმდეგომ ექმნა მართლ-მ-
დიდებულთა მამათა სომესთა. ისწავებოდა ესე და მოძღვრებდა ერსა, ვითარ-
მედ ბესა კაცობრივი აღიარების უნებულ და უკვდავ, რამეთუ ვნებანი და
სიკუდილი მისი ყოველივე თვალთა წინაშე კაცთასა საოღარ რადმე სავა-
ნებულ არიან, და ურვაჲ იგი და შიში უფლისა სიკუდილისათვის, და შო-
ფულება მრავალ მწოთლვართთა სისხლითა არა ჭეშმარიტ არიანო, რამეთუ
სტრონიონოსი ვინმე შემატა წმიდასა სახარებასა, და არა არს თქმული წი-
დათა მასარებულთა მიერ. ესრეთ იტყოდა უსკულოოა იგი ქადაგი.

ანანია შირაგვანელი. ესე წინა აღუდგებოდა აღწერილ და სიტყვიით
წმიდასა მართალსა სარწმუნოებასა და სთესვიდა იგი ღვაწლსა ბოროტსა
წვალებისასა ერთ-ბუნებად სიტყვისა ღვთისა განკაცებულსა აღსარებასა, და
განაშორებდა გუარსა თვისსა წმიდისაგან კათოლიკე კველესიისა.

სერგი, — ამან წიგნი აღესრულა გომობით და ტყუილით წინააღმდეგობა ყოვლად წმიდისა საღვთისის კრებისა აღწერილი იუღიანუ აღივანისელისა ყოვლად ბილწისა, — თარგმანებით გარდაიოსნა კიასა ზედა სამეხთასა.

იოანე ოძიელი, კათოლიკოსი სამეხთასა, — ამას მიეცა უმადისა მერე შირი დიდად მეტყუელი და მგომბარი სასელისა ღუთისა. ამან მიღავრ მიმტაცებელმან მახელითა დაიხურა კვლევისასა კიმიანისა, რამეთუ შემდგომად რადენთანე კათოლიკოსთა სამეხთასა, რომელნიცა იყვნეს შემდგომად ნერსე აშტარაკელისა მწვალებელისა, დასდებოდეს კვლევისასა კიმიანისასა კათოლიკოსნი მიმდგომნი საღვთისის კრებისანი. სოლო მან იოანე მიიტაცა რა კვლევისა მიღებებით, სადა ჰყო მან შირველი იგი წვალებამა ნერსე აშტარაკელისა თანა მოსაყდრისა თვისისა, და დასსნაა ერთობამა სამეხთათა სუთთა მიმართ სამოციქულოთა საყდართა, რამეთუ მამინ სუთთავე შატარაკთა კვლევისანი ერთ-სამა იყვნეს, და შეიყვანა კვლევისასა სამეხთასა საღვთისად შირადი მოძღვრება, და აღწერა წყება მრავალი, დირსმან წყევლისამან წინააღმდეგობად მართლ-მადიდებლობისა აღმსარებელთა, და სკულ-ღვთა სამეხთათა ერსა, საწმუნოებად ეკლტვი და დიოსკორესი, და სსვანი მრავალნი შემატანა წვალებანი, რამეთუ ქმნა კრებამა საუშმაგო ყოვლად ბილწისა დაბასა მანასკერტს ბრძინებითა მანკილიანთა მთარისა რამრისათა. ამან უკეთურმან შეკრიბნა კვიციკოზონი ქქხნი და იგიცა ასურნი, და განაწესა კანონითა სიტყვისა ღვთისა განკაცებულისა, ერთთა ბუნებითა, და ერთთა ნებითა, და ერთთა მოქმედებითა აღსარებამა და, ვითარცა სრულ იქმნა წყუელი იგი კრებამა მანასკერტისა და წარვიდეს ასურნი იგი კვიციკოზონი, შესიან უსწულომან იოანე კათოლიკოსმან სამეხთასამან, გომობითა თვისთა ზედა, რამეთუ საღმრთოსა საიდუმლოსაცა შექო განსრწინად, და დასსნა განწესებამა ესე საღმრთომად და აღიღო უკვდავისაგან საიდუმლოსა ცომი, და ზედაშისაგან წყალი, რამეთუ იტყოდა გომობი ღვთის-მკვლეელი იგი, ვითარმედ საიდუმლოთა შინა ცომი და წყალი არიან ორთა ბუნებათა ქრისტესითა შესწავლებანი, და კვირცხთა და კრობთა, და იუკსთა მარხვამა ერთად განაწესა, და ეგრედ მიღებამა, რამეთუ ერთ არიანო ყოვლითურთ ესენი.

ესე იოანე ოძიელი ფრადსა სიციბილსა აჩვენებდა ერსა, რამეთუ შანაგან მკელსა მას განმსრწინელსა, ზგარეგანით რეცა შეემოსა საწმისი ცხოვართა, და გომობითა მათ თვისთა სიცრუესა ამას მიერ არწმუნებდა ყოველ-

თა. ამათვე წინა, დამდეგი სიბრძნეთა თვსთა ზედა დაჯერებულ, ჭეოფდას საწყალობელთა მათ მის მიერ უნათლოთა ბრძოთა ნათესავსა სომეხთასა; რომელთაცა გული სიწრთეულისაგან მავლობისა განდრევა მეორემინ იერობუამ, აღმზრთველმან კერპისამან, ესეი იგი არს ქადაგებაჲ თვისი, და სსწ-ღვრისა დადებაჲ თავისა თვისისა, სიცოფე და საუელნი ქცევა მტუკელებანი, და უღმრთოებისა საუნჯე გონებაჲ იგი მასი, რომელიცა წინათვე განსკუთნა თავისა თვისსად, რომელითაცა კველსიისა სომეხთასა არა მცირედი მოატყუა ბოროტი; ამით მოწმუნე ჭეფსა თავისა თვისსად გვარი თვისი, რამეთუ შემდგომად სიკუდილისა მისისა მის მიერ შეცდომილნი ერნი, პირველ ჩვენსა წარსრულნიცა, და წმიდანთა მოკამინიცა ესე ჩვენნი, სადინ უსკულასა მას წმიდად და მეორედ განმანათლებულად კრძანიისა. სოლო მე განკვირებულ ვარ იფრად, რამეთუ რომელსაცა, სომეხთაგანსა მეცნიერსა წერილისასა, ჰკითხვიდეს ჩვენგანნი იოანესთვს, იმხელისა იტუქიან ცსად დად პატრონად და უფლად ლაშქართა, და მებრძოლად, და სისსლთა მატეკეკულად, რამეთუ მონასტერთა ზედა დამსხმელმან ათასნი უკვე და უმეტესნიცა მოსწვიდნა მონასტონნი ნათესავით ბერქენნი. სოლო მონასტერნი იგი ამას ჩვენსა საქართველოსა ადგელთა შინა იუქსეს და ესე ვითარსა წმიდასა განსაკუთრებენ თავისა თვისსად, ვითარცა დიოკორეს დამკულელთა წმიდასა ფლადანესსა.

სტეფანე სიუნელი. ესე ორთა შეერთებულთა ბუნებათა ქრისტესთა წინააღმდეგობისა მწერალ იქმნა, და ჰგომობდა ესეცა კრებასა საღვთადონისსა, და მიმწერელმან წინააღმდეგობობად ეპისტოლესა გომბისსა, წმიდასა გერმანეს მიმართ კოსტანტინოპოლელთა პატრიარქისა ნაცვლად მის მიერ მიწერილისა ეპისტოლისა, აღსწერა ეპისტოლე საესე საცთურებითა.

მისაღვ ასურთი. ამან აღსწერა წიგნი იგი სომეხთა შორის, რომელსა «კვერთს» ეწოდების ომესთა მიერ, მრავლისა გომობათა სხვადასხვაობისა მტუკელი წინააღმდეგობად მართლ-მადიდებელთა. სოლო წინააღმდეგობათა მწერალმან საღვთადონის კრებისამან წიგნსა შინა თვისსა, რომელსა „კარაკი“ ეწოდების, მოიღო მოწმობაჲ რიცხვით სიმეოცდა ათი სასირცხვილასა მას წიგნსა შინა თვისსა, განსილვისათვის ჭეფთა და კერპი-მისასურთა მეფეთა, და მემრუშეთა დედათა თვის, და უცნაურთა სასულთა სოფლით უდაბნოდ წარსრულთასა.

ზაკლე ტარონელი. ამან აღწერა წიგნი შესწავნელად ერთ-ბუნებთან-
თა მწკალებელთა წინააღმდეგომად თეოფისტოს ფილასოფოსის ბერ-
ძნისა.

ძახითარ სეკარელი. ამან აღწერა, კითარმედ ნებითა მამა-კაცისა და
დედა-კაცისათა შეკავებულთა კორცთაებრ შეიმსადების სული სიტყვიერი
და გონიერი კაცთა.

ვარდან. ამან აღწერაღიბთა თვისთა ისიტყვა, კითარმედ სულნი მარ-
თაღთა და ცოდვილთანი ქაიადიდე მეორედ მოსლვისა განსინებულისებრ
მათისა არა მიითვალენ საგანეთა, და არცა სიტანჯუელთა, და ერთ-ბუნე-
ბად აღმსარებულთა ქრისტესთა და უწინარეს ენებისა უსრწნელად კორცისა
საუფლოსა მორწმუნეთა მათა თვისთა უჭადაგებდა, რამეთუ ყოველნი სულ-
ნი კაცთანი ერთბაშად შეიქმნეს ღვთისა მიერ ყამსა ერთსა უწინარეს კორ-
ცთა დაბადებისა, და ყოვლად წმიდათა საიდუმლოთა სკვნთა საშინელად
რადმე მარალობელ ექმნებოდა.

გოშეკ კანკან. ესე იტყუდა სულთათვის მართალთა და უმართლო-
თასა შორის ცათა და ქვეყნისა, არეს რასამე შინა ერთად ყოფად.

იოანე ორონტელი. კითარ იგი მრავალ-სასუდ წკალებითა მწიკრისა
იიერ შესკარულ იყო იგი—მერმეცა აღწერა წიგნიცა რამე წკალებათათვის,
რომელსა შინა ცრუ-მეტყველებით ცილის წამებასა დასდებს იტაღელთა
სედა, გარდასრულისა მისთვის სიმულიისა, რომელი აჭუნდა უსჯულოსა
მას წმიდისა ლონ ჭრომთა ზაზისა მიმართ.

გრიგორი ტათეველი. ამისსა იტყვიან მოწაფე ყოფასა სახელ-სამაგე-
ლისასა. ამან უსჯულომან ტათეველმან გრიგორი აღწერა წიგნი მრავალ-
ნი, საცენი საცთურითა, და რაოდენ ძალ-უცს შესკვნებს ძველსა სულეი-
რსა მოძღვრებასა ნეტართა მამათასა, მშობული ასლისა მოძღვრებისა. სოლო
აღწერა წიგნი კითხვა-მიგების თვთ-მგონებულმან, კითარმედ ღვთის მეტ-
ყველებამ არს იგი, არამედ უფროსლა უმეტრებად მისა საგონებელი ტყშმა-
რბების მოყვარეთაგან. ესე ტათეველი ფრიად წინააღმდეგომ არს წკალე
ბის მთავართა შორის ერთ-ბუნებანთასა წმიდისა ხალკიდონის კრებისა
და სანატრელისა ლონ, რომელთა ზაზისა.

გრიგორი კესარიელი. ესე ტრფვილ იყო სკვნ მართლ-მადიდებულთ-
მიმართ მტერობად და სიტყვითა ბოროტის-ყოფად სკვნდა. ამან მოსე სო-
მესთა კათოლიკოსსა, რომელიცა იყო შემწინარებელ წმიდისა ხალკიდონის

კრებისა, მიუწერს წიგნი წინააღმდეგობი, და ამხილებდა მას შეერთებისათვის წმიდის საღვინის კრებისა აღმსარებელთა მიმართ.

სიძინს ჟუღიფელი. ამის სიმონისა იტყვიან მუთაფად ასლეთა ჟამთა, რომელსა სიტყვა უგეს ორთა ბუნებათა თჳს ღათინათცა სამეუფოსა ჭაღჭას კოსტანტინოპოლის. ესე ჭაღაგობდა ერთსა ბუნებასა და ერთსა ნებასა, და ერთსა მოქმედებასა უფლისა სკენისა იესო ქრისტესსა, და იტყოდა ღვთაებით ენებულად სიტყვასა ღვთისასა. სოლო სულთა თჳსცა კაცთასა წარჩედა, ვითარმედ ანუ ზირველ შესაქმისა კაცთასა შეიქმნის, ანუ თუ თესლავნებისა მიერ კაცთასა დაიბადებინ დღეს მსგავსად კორცთა.

ღასარე კათოლიკოსი სომესთა. ესე აწ, რომელიცა ცხოვრებს ჟამთა ჩვენთა, მეგობარ არს ჩემდა ფრად, რამეთუ მრავალ-გზის წიგნითა სიყვარულისათა მომივიტის მე. სოლო ვითარცა იტყვის უფალი: «რომიელსა უყვარდეს მამა, ანუ დედა, უფროს ჩემსა, არა არს იგი ჩემდა ღირს; და რომელსა უყვარდეს მე ანუ ასული უფროსს ჩემსა, არა არს ჩემდა ღირს»¹⁾. დაღათუ მეგობარ არს ჩენი, არამედ მე არა თჳს ვიდე უფროს შეყვარებასა მისსა სიტყვისაგან ღვთისა, რომელმან სისსლითა თჳსითა მიწოდა საუგუნიასა მას დაიბებას თჳსსა. ესე მაიმულებს მე უთნებულად თქმად ჭეშმარიტისა.

ამან ღასარე აღსწერს წიგნი, რომელსა უწოდა «საწადელი სამოთხე», გარსა ყოვლად არა საწადელ არს იგი ჩემდა, არამედ ფრადცა საძაგელ, სოლო წიგნი იგი ღასარე სომესთა კათოლიკოსისა ფრად წინააღმდეგობი არს წმიდისა საღვინის კრებისა, და მაგინებელ წმიდისა ლეონისი, და გვიწოდს სკენ ლეონიად, და ცომითა აღსაკებისათჳს ჰურთა საღმრთოთა საიდუმლოთასა, და ზედამისა წყლითა განსაკებისა განსაკვირებელბათა გომობათა იტყვის, ვითარმედ ეშმაიცა შეძრწუნებინან.

სოლო ვინათგან მწკალებულნი იგი მოძღვარნი უსჯულნი სომესთანი მოვისსენიეთ, ვერ-არს რათამცა მართლ-მადიდებელთაცა მამათა სობესთაცა კახსენოთ სასჯენი.

წმიდაა გრიგორი ეპისკოპოსი და მოწამე, წმიდითა ნათლითა სარწმუნოებისათა განანათლა ნათესავი სომესთა, სოლო მიიღო კელის დანხმად მღუფელთ-მთავრობისა ლეონტის მიერ კესარია კბადუჯიის მთავარ-

1) მატეო 10, 37.

კმაკოპოსისა მიერ: არს უკვე ამის წმიდისა გრიგორის წიგნსა შინა, სიკისთა სარწმუნოებისა აღსრების გამოთქმისასა, რომელსა შინა მოხსენებთან რწინ ბუნებანი ქრისტესნი ერთსა გუამისა შინა. ხოლო მომთხრობულნი გვაუწყებენ ხილვასა წმიდისა გრიგორის მიერ, კითარცა წინასწარმცნოულობისა მადლსა ღირს ქმილიისასა, რომელიცა გამოეცხადა მას, კითარმედ მოსკლად იუწეს სსამხეთოსა მძარტ კეთნიმე მატურნი წინამძღვრნი და მოაღვარნი, რათა წარწემაღარ სუენი მართალნი.

არისტაკე, ძე გრიგორი მოწამისა და განმანათლებულისა, კმაკოპოსი დიდისა სამხეთისა შემდგომად მამისა თვისისა წმიდისა გრიგორისა. ესე უკვე მიიწია ნიკიად, ოდეს იგი წმიდა მსოფლიო კრებაჲ აღესრულებოდა სამსა ათორამეტთა წმიდათა მამათა, ოდეს იგი დამხვეს არიოს, განცოფებელი მგელი ეკლესიისა, და დამტყვევს მართლმადიდებელი სარწმუნოებისა. ესე არისტაკეს აღწაცხულ არს წმიდისა კრებისა მისიგანთა სამსა ათორამეტთა მამათა თანა.

ნერსე კათალიკოსი სომეხთა, რომელსა ეწოდების სომეხთა მიერ ნერსე დადი. ესე მიიწია კონსტანტინუპოლის, ოდეს იგი წმიდა მსოფლიო კრება აღესრულებოდა ასურგასისთა წმიდათა მამათა დანამხობულად მკედონიოსისთეს, რომელი იუჲ მხროლი სულისა წმიდისა, და ახალნარისთეს, რომელი იტყობდა სიტყვისა მიმართ განკორცელებულისა შემდგომად შეერთებისა ერთსა ბუნებასა კორცთა და ღუთაებისასა, და სუფოლსა განკატებისთეს წარრედა, კითარმედ თვინიერ გონიერისა სულისა იუჲნესო კორცნი საღმრთონი. ამან ნერსე წინასწარმეტყველად სულთა სიტყვანი ესე: დაძდაბლდეს სამეფოჲ თქენი მსგავსად სამეფოთა ისრაილისათა. და ქვეუანად თქენი მიეტეს კელთა უცხოთა. მტერთასა; მიეტნეთ შიმშილსა, მსვილსა და ტყვეობასა მწარესა; და არღარ იეოს თავის-გუფუბაჲ თქენნი უღლისაგან მძიმისა და სათესავთა მიერ უცხოთა მოკებული ოფლითა თქენითა შეიჭაროს წინაშე თვალთა თქენისა; ექმნეთ თქენნი მსგავსად ფურცელთა მიმო-დაბნულ და დაიწყებულ, კითარცა წყალად თხუელი; მიგედოს თქენისგან მეფობაჲ და მღწედლობაჲ, და უფოლნი მიმოხვიდოდეთ ადგილითი-ადგილად, კითარცა ცხოვარნი უმწეუმსონი; განსვიდეთ სარწმუნოებისაგან და მამათ-მთავარი თქენნი არღარ გესვას-ეუ კამითა გრძელთა; აღიფხვრათ იძისაგან თქენისისა და კედელნი თქენნი.

ნი ძლიერნი დარღმულ ექმნეს კელთაგან წარმართთასა.¹ ესენი წინასწარ-მეტყველთა დიდმან ნერსე ნათესავისათვის სომეხთას.

ისაჲ კათოლიკოსი სომეხთა. ამან აღწერა წიგნი რამეჲ სუფითთა ხელგათა თჳსთა, რომელსა შინა წინასწარ-მთავარსაგა დამხობამა მეუობისა და მღვდლობისა სომეხთა შორის, ვიეთჲ მცდურთა მამათ-მთავართა მი-სეზითა. სოლო მიიღო სასღვრის დადებაჲ ეფესოს წმიდისა მსოფლი-სა კრებისა ეპისტოლისებურ, რომელი მიუწერეს მას წმიდამან კირილე ალექსანდრიელთა ჰაზამან და წმიდამან ზროკლე პატრიარქმან ასლის რა-მისამან.

იანე ფილოსოფოსი და მამათ-მთავარი კათოლიკოსი სომეხთა. არს უგუფ წიგნი ამისი, რომელსა შინა აღუწერეს სინატრელსა მას ქრისტეს შორის ორნი ბუნებანი, რომელნიცა მოხსენიების ნერსე ლამპრონელისა მიერ სიტყვათა შინა, რომელი ექადაგა კრებასა შინა ტარსონისსა.

მოსე ღრამატიკოსი. ამან კარდამოსცა გამას ზედა სომეხთასა თარ-გმანებით საღმრთო წერილი ძველი და ახალი. სოლო აღწერა საგოდე-ბელნი სიტყუნი დაცემისათჳს კვკლესიისა სომეხთასა, სულელთა და მწვალებელთა მწყემსთა მიზეზითა.

ღავით სობრძნის მოკვარე. ესე გამოთქმას შინა საღმრთობისისა ცხად-ჭეოფის შედგომად შეერთების ორსა ბუნებას: და ერთსა გუჳმის სიტყვისა ღვთისა მიმართ.

შეკრეს მოძღვარნი ოც-და-ერთნი სომეხთა ნათესავისანი ბრძანებ-ითა, მავრიკ იმპერატორისთა სამეუფოსა ქალაქსა კოსტანტინუპოლის, და ეზიარნეს წმიდას კრებასა სალკიდონისსა.

ესრ კათოლიკოსი სომეხთა. ესე ბრძანებითა იმპერატორისა ირ-კლასითა ექმნა შემწუნარებელ წმიდისა სალკიდონის კრებისა. ამან ესრ კა-თოლიკოსმან, გაცმან წმიდამან და ჭეშმარიტმან მწყემსმან, შეკრიბა ეპის-კოპოსნი და მთავარნი და ბრძენნი სომეხთანი და სობრძნით განსიძლე-მან წმიდას სალკიდონის კრებისამან—პოვა უცთომელი საღმრთობაჲ წმი-დაჲ კვკლესიისა; და ქმნა კრებაჲ კარნუქლაქს *) და შეიწუნარეს ეოვკლთა სომეხთა წმიდაჲ კრებაჲ სალკიდონისა, და შეაწმუნა კრებაჲ საქშეკო დეიზისა, რომელი შეჭკობდა მწვალებელმან ნერსე კათოლიკოსმან, და, შო-

¹) წინასწარმეტყველებანი ნერსე დიდისა, სომეხთა ჭეშმარიტისა მის მთავარ-ეპისკოპოსისა.

²) ანუ რზრუმი.

ბაჲ ქრისტესი განაწესა დეკემბერსა 25, ვითარცა განაწესეს წმიდჳთა მამათა, და სამ-წმიდასა შინა გალობასა არომელი ჳჳარს ეცვია ადილო ვითარცა შემატრეული მწვალებელთა მიერ. ხოლო იხანე მარგომელი, რომელიცა ვრებასა მას ეზრასა წინა-აღუდგებოდა, განჰქუჭმულეს იგი ვრებასა მას შინა კარნუჭალაქისსა.

ისაჲ კათოლიკოსი სომეხთა. ესე წარვიდა ეზისკობოსთა თჳსთა თანსა სამეუფოსა ქალაქსა კოსტანტინუპოლის ბრძანებითა იმპერატორისა იუსტინოს მცირისათა. ხოლო მუნ ჰუეეს მიუბაჲ სიტუჳთა ზედა წმიდისა სარწმუნოებისათა და აღიარეს სიტუჳთა განკორცეილებულერ შემდგომად შეურთებისა ორითა ბუნებითა და ორითა მუჰქედებითა.

ერმონ, ტირიდატ, აზრია, ესეკიელ და კირიაკოს. ესენი, მოწაფენი იუჳნეს ანანია მოძღვრისანი; ხოლო წარვიდეს ერთბაშად იერუსალიმად და განუგობდნენ მუნ ცთომილებასა მოძღვრისა მათისას; ხოლო მოზაიქეს რა სომისეთად, უჭადტეს ეოკელთა ჴეშმარიტებაჲ მართლმადიდებელთა სარწმუნოებისა.

ბაბეჲ კათოლიკოსი სომეხთა. ამან ჴყო ერთობა წმიდისა გერმანეს მიმართ კოსტანტინუპოლელთა ჰატრიარქისა, და მიუწერა მას ეპისტოლეჲ აღსარებაჲ ჴეშმარიტისა სარწმუნოებისა, რომელიცა, ისილეს რა ბრძენთა სამეუფოსა ქალაქისათა — აქეს იგი.

წმიდა ნიკონ, ნათესავით სომეხთა. ამან ჰადგა სომეხთა შორის და ბერძენთა სინანული ცოდჳთ და სიწმყოება ეთად-მისხურებათა. ხოლო აღწერა წიგნი, რომელსა შორის სიტუჳთა უტებს და მხილებს ვითმე სომეხთა ცთომილებას.

ზაქარია კათოლიკოსი სომეხთა. მან იხება ჴმას ვრებისა და შემოჰქრობნა მამანი სომეხთანი, რათა წმიდა ჴეოს და განწმყოელთს ეგვლესიად თჳს.

მეორე მსოფლიო ვრებაჲ სომეხთა, შეჰქრობენ უტუჭ შირაკაჳსს, ხოლო, დამხსნელთა ათხუთმეტთა კანონისა, განაგდეს ეოკელი წვალება ნესტორისა და ეკტიქისი და სსჳანი ცრუ მოძღვრებანი და განმართლებით და დამტკიცებით საზღვარ-დებულებაჲ წმიდისა ხალკიდონის ვრებისა და-მტკიცეს.

ვაჰან კათოლიკოსი სომეხთა. ესე იყო გამოცდაჲ ივრიად ზედ-მიწევნილებასა შინა და-სარწმუნოებითა მართლ-მადიდებელ. ამან აღწერა წიგნი რამეჲ შუჭნიორი წინააღმდეგობად ერთ-ბუნებისთა მწვალებელთა და ილუა-

წა განახლებისათვის თვისის ეკვლევისის. სოლო აღსარებისათვის წმინდის ხაჯიდიანის გრებისა და ჰატივისათვის წმიდათა სატისას, განაყენეს იგი სუქდრისაგან და ექსორიბ ჰეებს გასკურნაზანისა კერძოთა, ეამს იმპერატორთა კასილი და კოსტანტინესთა.

გრიგორი ნარეკელი, რომლისა სიწმიდეთა ფრთად მუცნიერ ვარ მუამან წერილითა და სიტყვითა შენუწნებულ ჰყო კრებად დინის და მანსკერტისა. სოლო წმიდათა მზრახველ იქმნა წმიდისა კაზნისა ჭეშმარიტებისათვის დეენულისა, და ერთ-ნებით და საქმით და ერთ-სიყვით დაადგრეს ორნივე ნეტარნი მოყვასნი სუჯულსა ზედა კათოლიკე ეკვლევისისას. ამან გრიგორი ნარეკელმან აღწერა წიგნი საუდრებელი ღოცებათა, საესე მღვდლარებითა და მსურაგალითა სიყვარულითა საღმრთოთა, და მართლმადიდებლობითა.

წმიდა მკვირი, ნაიესავიი სომეხი. ამას უგვეგონიერებისათვის და სიწმიდისა, და უმეტეს მოძღვრებისათვის მართლმადიდებლობისა, გამოირჩევიდა უოკელთა თანს — ერწმენს საუდარნი დიდისა ეკვლევისის ანტიოქელთასა.

წმიდა სიმეონ მოღვაწე. ესე წარვიდა ჰრომად და აღიარა მენ ჭეშმარიტი სარწმუნოებად. სოლო სამარდისოას მის ღოცებისა და კეთილის მოქმედებისათვის მისისა უოკელსა შინს ოტალიასა, და სრულიად კერთაზისა — განარწმინდა ცხოველი და მჭედარნი დიდითა საკვირვებებითა.

გრიგორი კათოლიკოსი სომეხითა, რომესაცა სურთადა წამებად ქრისტესათვის. ამან წიგნთაგან ბერძენთასა და ასურთასა თქმულნი წმიდათა მოწამეთათვის სთარქმინა ესისა ზედა სომეხთასა. სოლო შეკირთებისათვის ეკვლევისის თვისასა წარვიდა კოსტანტინეპოლის აღექმი კომინისის იმპერატორისა თანს და წარავლისა მაწმეებელი ჰრომადცა გრიგორი მუძვიდელსა ჰაზანსა თანს.

გრიგორი და ჩაჭარია მოძღვარნი, რომელთა გამოიქმნეს შეწყობით ლექსთაგან რწეულთა საკითხავი საუფლოას სერობისათვის, რომლისა აღმომკითხველნი ცსადად ჰზობენ მის შორის თქმისა ქრისტეს ზედა ორთა ბუნებათასა.

ისააკ, რომელსა ეწოდა ბერძენთა მიერ კათოლიკესი დიდისა სომეხთისა. ესე ჰადგებისათვის მართლმადიდებლობისა განდევნილ იქმნა მწვა-

ლებელსა მიერ, და წარვიდა კონსტანტინუპოლის. სოლო მუნ აღწერა წიგნი ერთი მსახურებისათჳს სომეხთასა, საჲსე შესემნითა და ძვირის ხსენებითა.

გრიგორი კათალიკოსი სომეხთა. ესე წარვიდა იერუსალიმს და, შესრულმან კრებას: შინა, რომელი ექმნათ ეპისკოპოსთა ლათინთასა, მოკითხისა შეერთებისა მათ იანა შეიწყნარა წმიდა კრებაჲ ხალკიდონისა.

სერსე კლაელი, კათალიკოსი სომეხთა. ამას სერსე კლაელსა წარმოუგლისა მოციქულად მანუილ კომინძინ იმპერატორმან ლეთის-მეტრეველი ვინმე მოძღვარი სასულით ტრანსჲს ეოფად მიუბისა საწმინტოებისა მისასა. სოლო შეიმდგომად მრავალთა დღეთა ურთიერთარს სიტყვის-გებისა ცნა ტრანსემანს, რამეთუ სერსე ხყო კაცი ფრად სათნოჲ და ბრძენი და მოყვარე მართლ-მადიდებლობისა, რომელი შეიწყნარებდა სიტყვისა მოძღვრებისასა მრთელითა განებითა და სწადრდა მართლ-მადიდებელთა მიმართ-შეერთებაჲ ეკლესიისა თჳსისა, რომლისათვისცა ინება ქმნა კრებისა შეერთებისათჳს. სოლო წიგნისა შინა მრავალნი წამებანი იპოებიან, რომელნი დაამტკიცებენ საწმინტოებისა მართლ-მადიდებელთასა.

გრიგორი კათალიკოსი სომეხთა, ყრმად წოდებულნი. ამან ბრძანებითა ლონ სომეხთა მეფისათა შემოკვირბინა ეპისკოპოსნი შეერთებისათჳს სომეხთასა ეკლესიისა მიმართ.

მესამე მსოფლიო კრებაჲ სომეხთა, რომელი იქმნა ქალაქსა ტარსუკილიკოსასა ეპისა მას, ოდეს აღმოსავლისა ეკლესიისა და დასავლისა შორის სიტყვისა-გებაჲ წინა განსწყობა ასლად აღძრულად საგონებელ იყო, თჳსს დაამტკიცებდა წმიდისა ხალკიდონის კრებისა; გარის რაოდენიმე უწყით, რომელთაცა შეიწყნარეს დასავლისა ეკლესიისა საეკლესიოანი საიდუმლონი მათებრ და არს ჩვესებრ, არამედ მე კვტონებ ვითარმედ მონაწილთაგან ლათინთასა, რომელნიცა ქადაგებისათჳს მიმოკალს სომეხთა შორის, მათ მიერ არს დამტკიცებულნი წყრილთა შინა მართლმადიდებელთასა.

სერსე ლამბროსელი, კაცი ბრწყინებულ ბრძენთა შორის სომეხთასა და ზედ მიწვენილი წრთელისა მოძღვრებისა. ესე ფრად დაშურა შეერთებისათჳს მართლ-მადიდებელთას; ფრადითა ტრთვალებითა ამან აღწერნა წიგნნი ლექსთაგან შემწნიერთა, რომლისა ელვარე ეოფასა მეცნიერ ვარ მე, რომელსა შინა არს რამ არს ცთომილ რამე, რამეთუ არს მოყვას ჭეშმარიტებისა. სოლო გადნიერად ქადაგებდა და სწადრდა იგი ჭეშმარიტებასა, რამცა შემწნის მართლ-მადიდებელსა საწმინტოებისა წმიდისა ხალკიდონის კრებისასა.

გრიგორი კათალიკოსი სომეხთა. ამან მისწერა — ინოკენტიოსს მესამესა, შაპსას ჭრომისასა, და იტყვიან, ვითარმედ ერიარს საწმენოებისა საღვთისის კრებისასა. ¹⁾

იანუ კათალიკოსი სომეხთა. ესე ერთ იქმის ჭრომაელთა ეპისკოპოსისა და ინოკენს წიდადა ვრება საღვთისისა.

კოსტანტინე კათალიკოსი მდალ-ცისელი. ესეცა ერისას შაპსას ჭრომისასა და მეკობარ იქმნა მისისა და აღიარა კრებაჲ საღვთისისა, რომელსაცა შაპსის მიერ გრიგორისა, თხოვისებრ მისისა, მოეცა სამოსელი რამე.

გრიგორი კათალიკოსი სისისა. ესეც მონილ იყო ეკლესიისა ჭრომისასა და ორთა ბუნებათა ქრისტესთა აღსარებულად საგონებულ არს, რამეთუ ამტკიცებდა აღწერილთა შინა თჳსთა წმიდათა მიერ მამათა წამებასა ორთა ბუნებათათჳს ქრისტესთა.

მოათხე კრებაჲ ყოველთა სომეხთა. ბრძანებითა ორთა ბუნებათა აღმსარებულთა მეფეთა სომეხთასა ჭეთამ და მისა მისისა ლეონისა ესენი შეკრბეს სისის შინა, რათამცა სომეხთა. შეაწყნებონ მეშვიდე მსოფლიო წმიდა კრებაჲ.

კოსტანტინე კათალიკოსი, ნათესავით კესარეული. ესე სომხით წინა აღუდგებოდა რომელიცა ჭმობდენ და არა შეაწყნებდენ სისისა კრებასა; და ჭმენს კრებაცა და გამოიძია და დაამტკიცა ჭეშმარიტებაჲ.

მესრეთ კრებაჲ ყოველთა სომეხთა შეკრბა ატინის ქალაქსა შინა და ბრძანეს ერთობაჲ მართლ-მადიდებულთა მიართა, და წამებითა წმიდათა მამათათა უქმ ჭყვეს «ავარკი» — ვითარმედ ამო მტყუველებაჲ არს, და დასინეს იგი.

იანუ ქრელი, რომლისათანა შემოკრბეს სხვისიცა მრავალი მამ-ღვთისი სომეხთანი, და შეკრბეს ქალაქსა ქრისას და ერთ-ხმობით დაამტკიცეს ქალაქებაჲ ყოველთა სომეხთა ერთობისა წმიდისა საღვთისის კრებისა შემწყნებულთა მიართა.

¹⁾ არიან რომელინიმე ორთა ბუნებათა შემწყნარებულად აღწერილინი მოძვარნი სომეხთანი შაპსითა, ესე იგი არს ლათინთა საწმენოებისა აღმსარებულად ჩემ მიერ საგონებულნი, რამეთუ თუთ ესე გრიგორი მეფობასა ალექსი იმპერატორისასა მისრულ იქმნა კოსტანტინეპოლის და ეზრახა შაპსას კრომისასა, და თანა ზრახვეთა იტალიელთასა იქმნა შემწყნარებელ წმიდისა საღვთისის კრებისა, ზოლო რომელინიმე არიან ქვემოთ მისსა, რომელიცა თანა ერთ სიტყვა ქმნითა შაპსისა და იტალიელთასა იქმნეს შემწყნარებელ ორთა ბუნებათა ქრისტესთა აღსარებისა. გარნა უამსა მას ალექსი იმპერატორისასა ჩვენ და ლათინთა შორის მცირედი რამე განყოფილებაჲ საგონებელ არს, და ესრეთ ვითარცა ხედავთ.

მისითარ გათლავლავსი. ესე ერთ იქმნა ჰრომელასთა ეპისკოპოსისა გლემქიტოს მექმსისა. ¹⁾)

ესე მოძღვარნი სომქსთა გუზარისანი, რომელთა სასულთა და საქმეთა მათთა მწკრად კემქსნით რიგისისებრ თვითთაუფლებათასა, არიან უეჭვს მწკრად ლებულთა სასულნი ამას წიგნსა. მონსენებულნი 17, გრებანი ღვთის მოძღვრებულნი საეპისკოპოსო 2; გრება პირველი ნურსუს მიერ ²⁾) დავინს შეგრებულნი, რომელსა ჭევა ეპისკოპოსი. ათი, და მეორე ირანე ღვთის მოძღვლისა განტოფებულისა მის მეკლისა მიერ შეგრებულნი დაბასა მანსკურტს, რომელსა ჭევა თანს მწკრად გრებას მას ბილწის ეპისკოპოსნი ექსნი. და ესეცა სათანადო არს უწყებაჲ, რამეთუ ნურსე აშტარეკელისა მიერ შესტოენ სათესანი სომქსთანი და განდგეს ეკკლესიისაგან წმიდისა მიწყსითა ასურთა მანსკობლობითა, რამეთუ ადგილთა მათ სირიასთა, რომელთა შირის დაითხა გესლი იგი უსჯულთა ეკტიქისა ანქმანდრიტისა ვარსუმის მიერ ბილწისა და მონსონთა მოწაფეთი მისთა. ხოლო მოძღვრებისა მის მეკლისა მწკრებულ ექმნიეს სირიელნი, ესე იგი არს ასურნი, ხოლო ასურთა მანსკობლობითა მიიღეს სომქსთანა და სეკს მოძღვრებისა მისგან გესლისა. და ამით მიწყსითა ადგესხო თორნე იგი ეკკლესიისა შინს ემძაწინისას, რამეთუ ნურსე ისწავა ასურთაგან ეკტიქანთა და დოკტორანთა წყალებაჲ ესე, ვითარმედ ძე ღვთისა ღუთაუბისაგან მამულისა ბუხებით, და დედისაგან ქაღწეულისა ადამიანისა არს ერთთთა ბუხებითა ცნობილი, და სამწმიდას შინს გალობასა დართული იგი წყალებუბა, რომელი წმიდისა სამებას შესამენს გრებულად «წმიდაო უმწიდაო რომელი ჩვენთვის ვგარს ეგვი», ესე ნურსეს მიერ იწაფება მიიღო ეკ-

¹⁾ ესე სახელნი, რომელნიცა ვახსენებნ ორთა ბუნებათა აღმსარებელნი სომქსთა ეკკლესიისა მოძღვართანი—არა შეუწყნარებელ არიან ჩვენ მიერ. ხოლო არიან რომელნიმე ამაღვანნი მჭად გებულ მართლ-მადიდებლობისა; და არიანცა რომელნიმე აღმსარებელ რეცა ორთა ბუნებათა ქრისტიკთა; გარნა ერთ სიზუყად საგონებულ არიან ღათინთა სარწმუნოებისა, რამეთუ რომელნიცა უამსა აღმსარებლისა და ვახსავალი-სა ეკკლესიათა განყოფისასა იქმნიეს შემწყნარებელ ხალკობის გრებასა მოძღვარნი სომქსთანი.—იგინი ღათინთა მწკრადველად სდებულთა საეკკლესიო არიან, თვინიერ ნურსე კლავლისა კათოლიკოსისა და ნურსე ლამბრონელისა, ხოლო მერომელთაცა შეიწყნარეს სომქსთაგანთა მოძღვართა გრება ხალკობისა—ყოველინივე ერთად მოვიხსენებნ წიგნსა ამას ჩემსა, თვინიერ ორთასა, რამეთუ ორნი იგი მანსკობნი უამთა ფლორენციის შეგრებულთა მის ამაღვან გრებისა იყუნეს საეკკლესიო და ღათინთა შირი სარწმუნოებისა და ამისთვის არა ვახსენებნ იგინი.

²⁾ ამის ნურსე აშტარეკელისამდე; სომქსნი ყოველინივე მართლ-მადიდებულ საგონებულ არიან.

კლესიამან ემბაწინისამან. სოლო შემდგომად უსჯულოსა მას ნერსე აშტარაკელისა სიგწილისა დასსდეს საყდარსა სომეხთა დიდსა კეკელესიასა ემბაწინისასა კათოლიკოსნი ექვსნი, რომელნიცა შეაჩვენებდენ წმიდასა კრებასა საღვინისისა და წმიდისა ლეონს, და შეიწინარებდენ კრებასა დვინისსა. და ამით ექვსთა შორის კათოლიკოსთა სომეხთა, რომელნიცა შეიწინარებდენ კრებასა დვინისსა და შეაჩვენებდენ კრებასა საღვინისისსა, ერთი არს აბრამ. რომელსა სიტყუა უგო კათოლიკოსმან მცხეთა ქალაქისამან და ყოველთა ქართუმწლთამან წმიდამან კირიონ—თუ რომლისა უკუწ მიზნითა განუდგეს მართლ-მადიდებელთა და შეაჩვენეს კრებაჲ საღვინისსა. და მიერიდგან არღარა ეჩიარებოდენ ქართუმწლნი გვარსა სომეხთასა.

შემდგომად ნერსე აშტარაკელისა და ექვსთა შემდგომთა მისთა კათოლიკოსთა მწკალებელთა წკალებისა დამეთაგან ზნელთა მათ ჭკურთა სომეხეთისათა, აღმოამსკვა შარავანდედმან მართლ-მადიდებლობითთა სჯულთამან დიდმან მამათ-მთავარმან ნეტარმან ერსა, რამეთუ ამან წმიდამან ემბაწინისამან ერსა, მიიღო რა საყდარი მამა-მთავრობისა—ისება ყოფიდა ერთობისა მართლ-მადიდებელთა ბერქითა და დასავალისაგანთა თანა, რამეთუ ერისა მას ზამა ჭრომისა კეკელესიის თანა აღმოსავლისა ჭყოფდა ყოველითერთ განუჭრელსა ერთობასა. ამან ერსა შეკრიბისა ყოვლისა სომეხეთისაგან ემბაწინისანი და მთავარნი სომეხთანი კარნუქალაქს და ქმნა კრებაჲ მართლ-მადიდებლობისა, და შეიწინარა მართლ-მადიდებელთა კათოლიკე სარწმუნოებაჲ განსაღვრებისებრ საღვინისსა შეკრებულისა კრებისა, და შეიწინარებულმან საღვინისისა კრებისამან შეაჩვენა წყუელი იგი კრება დვინისა და განკვეთა უსჯულო იგი იოანე მარგუელი, რომელიცა წინა აღუდგებოდა კრებასა მას წმიდასა ერსასა, და ესე იყო ყამთა ირავლი იმპერატორისათა. ამის სანატრელისა ერსასა სიგწილისა შემდგომად იუენეს რადენნიმე მართლ-მადიდებელნი კათოლიკოსნი სომეხთანი, ვიდრე უსჯულოსა იოანე მარგელისამდე. სოლო მიშკებითა დვითისათა, მიიღო რა საყდარი ემბაწინისა კეკელესიისა მსენმან მან. რა მძლავრმან იოანე მძნელმან რომელნიცა მსხვილითა მოკლნა მრავალნი, და შერივა მწკირისაგან აღმთლებული იგი სწამურალობაჲ ნუაროსა მას განმაცხოვრებულსა, რა-

სიტყვის გებად ერთ-ბუნებიანთა მიმართ ორთა შეერთებულ-
თა ბუნებათა ქრისტეს ზედა წინააღმდეგობათა ჩვენთა.

«მირი სიბრძნისა ვისაჲ გამოეცხადა და კლოეებამ მისი კინძე სცნა» ¹⁾
იტყვის წყარო იგი სიბრძნის მეტყველებისა. წერილთა ჩვეულებამ არს,
რათამცა სრულისა მის სიბრძნისა ზეღელსაგან შიროთა აღმწერელისათა
ლექსნი და სიტყვანი ღვთის-მეტყველებათანი აღმოწყარობდეს. სოლო
სიბრძნისა მეტყველი, რომელიცა შეესოს სიბრძნესა, იქმნებას ბრძენ, რამე-
თჲ «სიბრძნე ²⁾ იგი შირველი ცეცხლი განმლეკელა არს», ³⁾ კითარცა იტ-
ყვის საღმრთო ზაკლე. და ესე იცის ცეცხლმან შემსებულთა თუსთა ოჭრო-
თა ცეცხლ-ყოფამ; სოლო ცვილთა და ფისთა და კეე კითართა განლეკამ.

ესე იუან ჩემდა ადვილ განსაღნობელისა გარდასასელებად ოჭროდმი
შესებად სიბრძნისა მის ცეცხლ განმლეკელისა არა შესებად უგდებელი
და არცა კადრისა რასამე ურცხუნელისა მოქმედი, არამედ ძრწოლით და
შიშით ავჯალ შირველისა მის ღვთის-მეტყველებისა ამონისა ზედა სიტყვ-
თისა ზრასკად. სოლო შირველი იგი ღვთის-მეტყველებამ ესე არს, კითარ-
მედ, «სიტყვა სორც იქმნა და დაიჯარჯა ჩვენი შორის». ⁴⁾ ვინ ვარ მე, რა-
მელი ამით ღვთის-მეტყველებათა შეეგებები, არამედ ცსოკელს მყოფელი იგი

¹⁾ ზირაქ 1, 6.

²⁾ სიბრძნედ იტყვის ქრისტესა წმიდამ ჰველე მეტყველი, 1-სა ეპისტოლესა
კორინთელთასა, რიცხვსა 1, 24 ვითარმედ: «ქრისტე ღვთისა ძალ არს და ღვთისა
სიბრძნე.»

³⁾ ებრაელთა 12, 29.

⁴⁾ იოანე 1, 14.

სიტყვა, რომელიც ახორციელებს და დაიკარგა ჩვენ შორის, მომცემს იმ-
ლებით წოდებას შესებად ღვთის-მეტყველებათა დაგარკებით ჩემს შორის
თქსითა.

გაითხროთ უკვე მომღვაწთა მიმართ უთხოთასა, ვითარმედ: არა არს შესწავლ.
სიტყვაჲჲ კორც იქმს და დაიკარგა ჩვენ შორის?». ანუ კარავი და დამკარგე-
ბელი ერთ არიან? ანუ თუ რომელითა უკვე საზღვრითა გვიღირს ადსარკ-
ბაჲ ერთისა განკარგულისა სიტყვისა, შემდგომად ეკლესიის გამობისა? სო-
ლო უკეთუ მომიგონ ჩვენ: „კორც იქმს,“ სიტყვისა არს განკარგებაჲ, და კა-
რავი არს სორცა სიტყვისა, დამკარგებელი არს მე ღვთისა, და გვიღირს
განსაზღვრებითა წმიდასა კირილეისათა თქმს სიტყვისათჳს ღვთისა, ვი-
თარმედ ორთა ბუნებათაჲს. ამითა მომგებულთა ჩვენდა მწკალებულთა ვით-
სვიდეთ განმკარგებით და განკარგულად აღრე, ვითარმედ: განკარგებაჲ სიტყვი-
სა ღვთისა ბუნებად კორცთა შეცვალებაჲ არსა, ანუ კორცთა ბუნებად სიტ-
ყვისა? და იგინი ნაცვალ-მგებელი იტყვიან ჩვენდა მოძაროთ, ვითარმედ: არ-
ცა შეიცვალა შეერთებას შინა სიტყვა ბუნებად კორცთა, ვითარმედ არღარ
იყო სიტყვაჲ, და არცა შეიცვალა კორცი ბუნებით, რომელთა მიმართ ვატი-
ყოდეთ კითხა ბრწინებელითა: და უკეთუმცა არა იქმს სიტყვაჲ შეცვალებაჲ
ყოველითურთ კორცად, და არცა კორცი ყოველითურთ სიტყვად, აწ სადა-
მე მისობლნი საზღვარნი ბუნებანი ცხად იქმნებანი? ვითარმედ მისობლთა
საზღვართა შინა იცვალბის ღმერთი სიტყვაჲ, ვითარცა იტყვის წმიდათაჲ
განი ვინი: — აღვიარებთ წმიდასა ქალწულსა ღვთის-მშობლად ღვთისა
სიტყვისა განკარგებულისა და განკარგებულისათჳს, რომელნი იგი მიდ-
გომილებიდაჩვენ შეაერთა თავი თჳსი ქალწულისაჲს მიღებულსა მას ტა-
ძარსა. »¹⁾ სოლო უფლის ძლითა სმათა სასარებათა და სამოციქულოთა
უწყნით ღვთის-მეტყველნი კაცნი, რომელთაჲ საზოგადო მოუფელად, ვი-
თარცა ერთს ჰარსა ზედა, სოლო რომელთაჲ განმყოფელად, ვითარცა ორ-
თა ბუნებათა ზედა. უკეთუმცა სიტყვისა ღვთისა ორნი იგი აღმისრებულ-
ნი ბუნებანი მამათა მიერ ჯანურყენელად განყოფით აღიარებანი, რომელსა
უკვე მისწინისათჳს არ აღიარებენ თქვენ მიერ მე ღვთისა ორთა შინა ბუ-
ნებათა? სოლო მომგებნი ნაცვალ სიტყვათა წინააღმდეგომნი, ვითარმედ წმი-

¹⁾ იოანე ანტიოქელთა მთავარ-ეპისკოპოსისა ეპისტოლისაგან წმიდასა კირი-
რილეს მიმართისა, ოდეს იგი თანა სათნო ეუწინეს ერთმანერთისა სარწმუნოებასა.

და კირილე, ზემო და ქვემო მოძღვრები სიტყვისაგან, ვითარმედ ორთა ბუნებათაგან, და არა სადა ვის ესმა, ვითარმედ ორთა შინა ბუნებათა ჭრისტე, — ამისთვის არა ვიტყვით ვითარმედ ორთა შინა ბუნებათა. სოლო ჩვენ მეტყველნი მათდამი, ვითარმედ ძე ღვთისა სრულია ღვთაებასა შინა არსისა? და იტყვიან—*ჭე*, ჭეშმარიტად არს სრული ღვთაებასა შინა. და ჩვენ კვლად ვიტყვით მათდამი: და სრული არსა კაცებასა შინა? და გვეტყვიან—*ჭე*, ჭეშმარიტად არს სრული კაცებასაგან შინა. და უკეთუ თქვან, ვითარმედ არა არს სრული კაცებასა შინა—ვერ ძალ-უცს თქმაჲ, რამეთუ არცა ეგტიჟი თქვა. მივლინებულთა მათ გრებისა მიერ ეპისკოპოსთა მისდა სიტყვის ყოფასა მათსა გითხულ იქმნა რა ეგტიჟი თუოფილეს მიერ ეპისკოპოსისა, ვითარმედ ძე ღვთისა ღმერთი სრული არსა, და ანუ კაცი სრული არსა, და ორთავე სრულებათა ღვთაებისა და კაცებისა ღლიარება, და ესენი, რომელნიცა შედგომილ არიან ეგტიჟის სჯულის დებათა, ვერ ძალ-უცს თქმაჲ, რომელიცა არა თქვა ეგტიჟი.

უკეთუ ღმერთი სრული არს და კაცი სრული გვამი სიტყვისა ღვთისა, არა ორთა შესწავებათ თვითებათსა, მოქენ არსა, რამეთუ სრულებაჲ საზღვარსა წარმოადგინებს ჭეშმარიტებით, რომლისაგან ითქვას სრულებად და საზღვარი, რათა წარმოადგეს და გლეხულებაჲ საქმეთა არა იხილვების მუნ, და უკეთუ დაკლებული რაჲთა ედვას საქმესა, არღარა ეწოდების სრული.

იტყვის წერილი საჭმისა მოციქულთასა: *«ესე იესო აღადგინა ღმერთმან, რომლისა ვართ ჩვენ ყოველნი მოწამე»*.¹⁾ აღმადგინებელი უკვე კორცითა იესოსი მამაჲ, რომელიცა იხებებდა ჩვენთვის სიკუდილსა მისა თვისისა მსოლოდ შობილისაგან, არა არს უცხო ღვთაებით თანა უქმოსა და თანა დაუსაბამოსა თვისისა მისაგან, რამეთუ ნება და მოქმედებაჲ მამისა და მისა, და სჯულისა წმიდისა, სამთავე მათვე საღმრთოთა გვამოკნებათა შორის, მსგავსებით იხილვებიან თვინიერ მშობელობისა, და მშობილობისა და გამოსრულობისა. ხოლო აღდგინებაჲ იესოსი ღვთისა მიერ მამისა არა მშობილობა არს, არცა შობილობა არს, და არცა გამოსრულობაჲ, არამედ საღმრთოსა ბუნებისა და კაცობრივისა სიტყვისა ღვთისა შორის მყოფობათა წარმოაჩენს, რამეთუ არა თქვენთაგან სიტყვათა უგუდავმან იყო ბუნებით, არამედ კანძან, და ვინათგან კაცი იყო მომკვდარი იგი,

¹⁾ საქმე მოციქულთა 2, 32.

საჭირმცხად იყო მოქმედება ადმალგინებულისა, და ესე არს ადმალგინება ღვთისა მიერ აესოსი, რამეთუ ღმერთმან მამამან ადმალგინა კორცი იგი მომკვლარ აესოსი. იტყვის სდმირთოა ოქროპირი თარგმანებასა შინა იონეს კათოლიკისას: „კითარმედ წყლითა და სისხლითა საცნაურ ჭყო მან, კითარმედ ორნი ბუნებანი ჭჭონან.“¹⁾ ამას წამებს უოკელი სამღუდლოა მწუხობრი მამათა, და თქვენ, არა თუ წინააღმდეგობად ჩვენდა გამოგანენსთ მიუდრეკელი ეგე გონება თქვენი, არამედ მამათა წინააღმდეგობად იცნობუ ბოთ.

უკეთუ ორთა ბუნებათა გვამოვნებით შეერთებულთა და შეურკენლად დადგრომილთა შესარულეს ერთი ბუნებაა, კითარცა იტყვით, ხოლო ესე-ეე უწვის ქმნად დგომამან შეკრებულთამან, უკეთუ აქმნას სიტყვისებრ თქვენ ჭეშმარიტებისა წინააღმდეგობისა, სადადა იუოს განჩვენება შეურკენულისა და შერეულის? ხოლო უკეთუ შეერთებას შინა შემოკრებულთა მათ ვიცნობთ გვამს შორის ქრისტესისა და ორთა ბუნებათაგან ვქადაგებთ ქრისტესს, კითარ შეურკენულთა ორთა, შეერთებას არა ორად ვიცნობთ და ადვიარებთ.

უკეთუ ღმერთი ძე მამისა თანა არს ღვთაებთ, და კანობრივ-ცა წმიდისა ქალწულისა დედისა მიერ, კითარცა ღვთად და კაცად შობილ-სა აქეს თანა არსება დედისა, კითარ ითარგმანების აქა ერთისა არსებისა, ესე იგი არს ბუნებისა თქმა: რამეთუ ქრისტე მამისადა მსგავს არს ყოვლად ღვთაებთ, და დედისა ქალწულისა კანობრივ, ანუ ქალწული იგი დედაა სიტყვისა, რომელ არს თანა არსი ჩვენი, იუოს იგიცა თანა არს მამისა ღვთისა და სვენიცა კრეთვე, ანუ ერთსა მას ბუნებას, რომელსა ორთა უმსგავსოთა ბუნებათაგან შემოკრებით მოუგავს ერთობაა, არცა მამისათანა არს იუოს და არცა ჩვენდა.

იტყვის წმიდა მასარბელი ღუგა: „იესო წარმატებოდა სიბრძნითა და ასაკითა და მადლითა წინაშე ღმერთისა და კაცთა.“²⁾ უკეთუცა შეერთებას შინა იცნობების ყოვლად შესავებული ერთობაა ბუნებისა, — ეგრების სდმირთოსადა ბუნებასა, კითარმედ წარმატებოდა სიბრძნითა და ასაკითა და მადლითა.»

¹⁾ 1 კათოლიკე იონესი, 2 თავის თარგმანებაა ოქროპირისა.

²⁾ ლუკა 2, 52.

უკეთუცა აღიარების¹ მე ღუთისა ბეთლემს შობილად, ჭ მერვესა დღესა გორცთა წინა დანგეითლებისა მიმღებულად წერილისაებრ, და მეორე-მეორესა დღესა სჯულისაებრ სამდთოსა შეყვანებულად ტაძრად უფლისა დედისა მიერ ჭაღწულისა, და ჩხვილ შეენიერებით მტირალად, და ასაგისა აღორძინებისა შემწყნარებულად, და ბრგვილად ზრასკითა დღითი დღე ღე¹ დისა მიერ ენისა სწავლულებისა სანტირობასა მოჭენად, და სანზრდელისა მიმღებულად, და თორმეტისა წლისა ტაძრისა შინა მეოთხედ მომღვართა თანა, და მეოცდა-ათესა წელსა შთასრულად იორდანეს შინა, და ნათლის დებისა მიმღებულად კედლისაგან წინა მორბედისა თხისისა, და გამოცდილად ეშმაკისა მიერ, რადეს იგი შეემშა, იმარსა რა ორმოცთა დღე, დასაშე-რალად და შეოფლებულად, და ნერწყვთა თისისა შემწყლულად, რომელითა აღუწინა თვალნი შობითგან ბრძასა, და ლაზერეს ზედა მტირალად. ჭ მამისა მიმართ ჭებებით მთსოკულად ოთხ-დღე დაფლულისა მის აღდგო-მისათჳს, და მწუხარად, და სისსლითა შეფლებულად გუთსამინისა მტილ-სა შინა, და მედრებულად მამისა მიმართ, რათა თანა წარსადეს სანსელი სიკუდილისა, და არა ვითარ მე მხებაჳს, არამედ ვითარცა შენ, და ნუ ნება ჩემი, არამედ ნება შენი იყავინი ამით მეტყუელად მამისა მიმართ, და შეზ-ურობილად, და შეკრულად, და მიმთვალვულად ვერძობის-ცემითა, და ნურ-წყობათა, და შოლტითა დასეულად, და კელითა გვირგვინოსან ქმნილად, და ჭვარცმულად, და კელითა და ფერსით ჭვარსსა დასწავლულად, და-ნაღლისა ძრმითა აღრეულისა, შემდგომად მიღებისა, არა მნებებულად სმისა და მამისა მეტყუელად: «ღმერთო ღმერთო ჩემო, რასათჳს დამიტე-გებ შე!» და კვლად მამისა მიმართ, ვითარმედ მეტყუელად: «მამო! კელთა შენთა შეგდრებ სულსა ჩემსა,» და მომკვდრად და გვირდ განდუ-ბულად, და გარდამოცნისლად ჭვარისაგან, და საილავსა მსგავსად კაცისა დაფლუად, და აღდგომილად მედრეთით, და შემდგომად აღდგომისა სა-ხეთა სამსწავლთასა უხარწლეთა სორცთა ზედა მქონებულად, და მოცი-ჭულთა მეტყუელად: «სულსა გორც და ძვალ არა ასსენ, ვითარცა ესე მე მსუნავო, რამეთუ მასსენ,»¹) და მოციჭულთა თანა სანსელისა მიმღებულად შემდგომად აღდგომისა, — ვითარ უკვე ითქმოდეს ერთ ბუნებად არა შეურე-ნელნი და ტანურელნი ორნი ბუნებანი ამით მიერ ცნობილისა სიტყვისა ზედა ღუთისასა.

¹) ლუკა 24, 39.

განკვირებულ ვარ და გონება ჩემი მიმოკლის ცარქოა გამოხატა ზედა უიაკოთასა, და წვლილად გამეცნობეთ მხილველი ძალთა თქმულთა მათთა და წეროლთასა, გარნა ვერ მიმოქოში არს, თუ რა არს წმასნილება ესე, ვითარმედ ორთა ბუნებათაგან უწინარეს შეკრებებისა. სოლო შემდეგომად შეკრებისა ერთითა ბუნებითა აღსარებულ არს მათ მაერ ღმერთი სიტყვაჲ. სოლო უკეთუ საუფლონი სოარტნი არა არიან თანა არს ჩვენდა, რომელი უკვე შეცვალებაჲ მოუგეოს სოარტთა სამღვრთოთა, და ვითარითა შეცვალებითა გარდანიდვთეს კოარტნი სამღვრთონი? სოლო აღმსარებულნი ამითანი სრულ მამაცეცხობითა ბუნებითა თვითებანი ჩვენ, რომელნიცა ეიწოდებით მწვალებულთა მიერ ხალკიდონელნი, აღვიარებთ მქსა ღმერთისასა მიმღებულად ბუნებითა მათ და უგოობულთა ენებათასა, რომელნიცა არა ჩვენ ქვეშე არიან; გარნა გარდასვლითა სამღვრთოთა მცნებათათა დასჯილებისგან შემოვიდეს ცსკურებასა შორის კაცთასა, ესე იგი არს, შიმშილი წყურბლი, შრომაჲ, ტკივილი, ცრემლნი, სრწნილებაჲ, მოშინებაჲ, ურვა, ჯმისა სიგუდილისაგან, რომლისა შორის გამოხდეს ოფლი სისხლის უღლურებისათჳს კორტასა, და ანგელოსისაგან შეწყენაჲ. ესე უოკელნი, ვითარცა ერთსა კაცსა შორის, ისილკებანი განკაცებულსა სიტყვასა შორის, და ამით ვერ შემდებულ არიან, რათმც უარ ყონ ყრმათა მწვალებულთასა, რამეთუ. რაოდენიცა არიან ბუნებითნი თვისებანი, ყოველნივე მიისუნა მქმან ღმერთისაჲნი, რათა ყოველივე განამღოთს, და ესე ერთისა ბუნებასა თქმაჲ არა უწყვი თუ რომლითა გზითა საჭირო არს მათ მიერ აღსარებაჲ.

შეისწავე.

იტყვის მარადის კსენებული იგი მოძღვარი წმიდა კირილე: «არა განსაყოფელ არს უკვე ერთი ქრისტე უფალი კაცად განთჳსებულად, და ღვთად განთჳსებულად, არამედ ერთსა და მასვე უფალსა ქრისტესა ვიტყვით ყოფად ბუნებათა განყოფისა მცნებრნი და უთიერთისა შეურეკნელად და მცველნი მათნი.»¹⁾ უკეთუმცა შეურეკნელობაჲ აღსარებულ არს მამათა მიერ, ვითარ უკვე საგომბელ არს ორობაჲ ორთა მათ განუურელად განყოფილთა ბუნებითა თვითებათა, და ერთისა ბუნებისა შეურეკნელობაჲ და შერიუნელობაჲ, სადა საზოგნელ არს? და უკეთუ ორთაგან ერთად შემოკრებს ბუნებანი სატყვისანი, შეურეკნელობაჲ არღარა საჭირო არს მათ

1) წმიდისა კირილესი დედოფალთა მიმართისა ეპისტოლისაგან.

მიერ აღსარებად. და უკეთუ შეუწყენებოდა აღიარებინ ბუნებანი ქრისტესნი, ორთა შინა ბუნებათა თქმა განგორცილებულისა სიტყვისა არღარა სახარებლად არს ჩვენდა უთავრთა მიერ, რამეთუ ორთა შინა ბუნებათა არ აღსდის მეტყველ არს ქრისტეს ზედა წმიდა ლეონ, და არცა კრებად საღვინდისა, არცა მე, არამედ მამანი არიან მეტყველნი, ვითარცა იტყვის გრიგორი ნოსელი: „ორთა უკვე ბუნებათაგან არს ქრისტე და სრულად იცნობების მათ შინა.“¹⁾ უკეთუმცა სრულად იცნობების ორთა შინა ბუნებათა ქრისტე, რომელიცა თქვეს მამებრითა სულიერთა მოძღვართა, არღარა უღირს მათ ცნობად ზეუნდა და წინა აღმდგომად ქრისტიანობისა მადიდებლობისა.

სოლო გულის-სმის ყოფით განვიხილოთ ჩვენ, თუ რაა არს ორთა შინა ბუნებათა აღსარებად სიტყვის დეითისა, წამებითა საღმრთოთა წერილთა, არსებად და ბუნებად და სატოკანებად ერთად განსაცხებულად არს მამათა მიერ, რამეთუ განუკვეთელთა შორის სასე, ესე იგი არს ბუნებად, სრულებით იხილები, და კერეთუ განუკვეთელნი სასესა შინა, რამეთუ ქვეს კერძოთა სასესათა; რომელი არიან განუკვეთელნი ყოველით მსგავსებად სასისა, და თითოეული მათნი უწინით ცნობილად სასეთა შინა თვისა.

უკეთუ მამად არს ცნობილ დეტაბესა შინა და კერეთუ ჩვენ, და სრული წმიდად, და ბუნებად დეტაბის სასესებით თითოეულთა მათ საღმრთოთა განმარებთა შინა, და ვატი უკვე ზეტრე და იოანე იცნობებინ სასესა შინა ვაცისასა, და სასესა სრულებით ზეტრეს და იოანეს შორის სასესებით არს ცნობილად, ვითარ უკვე ითქმოდეს სიტყვის დეითისა, რამეთუ ვითარცა მამად არს დმერთი, კერეთუ თანა დაესაბამო მისი სიტყვად, და სრულად ვაცის არს, ვითარცა ზეტრე და იოანე, დაღაცათუ გორტი იგი საუფლო სიტყვის იუშენს ყოვლად განღმრთობილ და კლვარე, არამედ განსაწილებისა კიდე ცნობილებითისა სიტყვად დმერთი ვაც არს სრულებით, ვითარცა ზეტრე დი იოანე.

იტყვის წინასწარმეტყველი და საღმრთო ქადაგი ისაია: «და ვინილეთ იგი, და არა ქვენიდა სასე მისი და არცა სიკეთე, არამედ სასე მისი

¹⁾ ტკვილის მწიგნობის გრიგორი ნოსელითა ეპისკოპოსისა ეგნობოსის დასამბობელითაგან.

უპატიოსნად და მოკლებულ უფროსს ყოველსა მეთა გაცხასს, განი მყოფი წყლულებასს შინა“). ესე მოკლებულ უფროსს მეთა გაცხასს უპატიობითა გაცი მყოფი წყლულებასს შინა უკეთუმიცა ერთი არს ბუნებითა ღმრთაებისა და კაცებისა, ერგების ესე წყლულებასს შინა ყოფად თუთ მას სიტყვისა ღმრთისა ბუნებასა საღმრთოსა?

რომელმან უკვე მოკლეს მისი აღმოჩენისა ესმითაცა შესაძრწინებულსი ვსე გომბასი, ვითარმედ ერთი არს ბუნებითა შემდგომად შეერთებისა ღმრთი სიტყვასა, ქალწულისაგან შობილი იგი გაცი, ყოველთურთ მსგავსი ჩვენი, რომელადცა ვიცით მყოფი ესმის მას ვინებისა მყოფად სულულებასს შინა? სოლო გიტყვად რა, ვითარმედ ქალწულისაგან შობილი იგი გაცი — ამას ლიტონად გაცად ნუ ჰგონებს წინა აღმდგომი, ანამედ ღმრთად განგაცნობულად, რამეთუ ვიტყვი მე გაცად მასვე სიტყვას ღმრთისა სიტყვისაგან წმიდისა პავლესსა — რამეთუ ვითარცა იგი ერთისა მის გაცისა ურჩეობითა ცოდვილისი შემოჭხედეს მრავალნი, კგრვცა ერთისა მის გაცისა მოწილებითა მართალნი შემოვიდენ მრავალნი.“²⁾

სოლო გაცისა მის იესოსა. რომლისა მოწილებითა მართალ-ვიქმნივით, უკეთუმიცა არს სოლონ რამე არს განგაცნობა მისი, არს სადა ჰმოკლეს ადგილი ლექსმან მან მწარემან კეტაქისმან ღმრთის მეტყუელებასს შინა. და უკეთუ ესე იესო მე ღმრთისა გაცად სრულად აღიარების წათქმით ვმეღმრთა ხმათა და წვლილ მოკლავით და განხილვით, სოლონ სავანებულ არს განგაცნობა მისი, ვითარცა უსუფლანა მანიქველსი ჰგომბადეს. რასდა ამოდ ცლომენ ღმრთის-მკვლელსა მას კველებასს შინა მათსა ქრისტეს-თჳს — „ღმრთი სრული ზე გაცი სრული“. რომელსაცა არცა ერთსა სრულებისა საზღვარსა განიჩინებენ?!

დაღმრთი უკვე პირი მგომბელი და ვინა შემსრული თქმედ-ერთისა ბუნებისა მეტყუელებასს ამისა შემდგომად, რამეთუ დღეს, რა გყოფი უთავოთა თანა წერილობითა სიტყვის გებასა, აღიღო კელი ჩემი საღმრთომან ლუგა მანამბეღმან და დასდგა საღმრთოსა წიგნსა თჳსსა საქმესა მას მოციქულთასა, სადა იგი იტყვის (იესო ნაზარეტელსა, რომელსა იგი სცხო ღმრთმან სუფლითა წმიდითა და ძალითა“³⁾ განწვლადლულადრე კეთრ-გმანებოდად სიტყვა ესე მოციქულისა: უთავოთა მიერ — თუ რა არს ძალი საღმრთოსა ამის მეტყუელებისა? და უკეთუმიცა არს მოწმუნე არაინ წერ-

1) ისაია 53, 2—3.

2) კრომბელითა 5, 19

3) საქმე მოციქულთა 10, 38.

ღვის მამათას, თვით წყნარნი იგი რიტორნიმცა განმარტებდენ, ჳითათას უნდესთ. გარსა არა აცადებს მათ თარგმანებად ამის საღმრთოსა მეტყველებას ოქრო წყაროჲ, შირა უოკლად ოქროსა იოხანესი აღმოადინებს ტბილითსა მისიგან წყაროსა ღუთის-მეტყველებისა თვისისა და იტყვის: „იესო ნახარველ უწოდს ბუნებისათვის კორცთასა ბუნებით მკისა ღუთისისა, უფალსა ზეხსა იესო ქრისტესა.“¹⁾ და კაცობრივ ცხოვრებასა მისისა იტყვის მამისა მიერ ღუთისა. სოლო სლად არს გონება იგი უთავოთა, ანუ რომღისა უშეგისადმი მისწმინდებულად არს, რომლითა საკრეულითა შეჰგანს უსკრეულსა ეგვიპტის შორის დამკვიდრებულმან მან ეშმაგმან? ანუ რომლითაჲ მკვიდრისებლითა წამლითა შესნიდა ნერსე აშტარაკელისა მოძღვარმან, მთავარმან მან ბნელისამდ გაითარმედ ესრეთ დაურუენეს გასაგონი იგი ერთ ბუნებათსა გონებასა? გჲ საგოდებულსა მს და უფროსად მრავალთა სუფთა მომსრეულსა მხვილას დოხსკორეს და ეგვიპტისა!!!

უგეთუმცა მოძღვარნი იგი მწკალბელთანი, არ შეიწყინარებულნი წმიდთა მამათა წერილთა წამებათანი, რომელნიცა ცხადად ქადაგებენ ორთა შეერთებულთა ბუნებათა ქრისტეს ზედა. — არა მიიღებენ დაჯერებით ქადაგებასა ამას საღუთის-მეტყველოსა განკორცელებისათვის სიტყვისა ღუთისა, თვისთამცა მოძღვართაგან ეგვლისაისა მისისათა მოწმუნე იქმისიცა ჭეშმარიტებისა, რამეთუ გათალიკოსა სომესთა ნერსე, რომელსა სომესნი შნორჳლად სახელ სდებენ, ესე იგი არს მიმადლებული ღუთის მეტყველებით, აღსწერს ესრეთ: „ძველი ადამ ეშვილა ადამი ახალსა; სოლო ქალწუდი საგან ღმერთი და კაცი ერთ იქმსა, რამეთუ ორადე გამოუთქმულად ერთ იქმეს, არამედ ბუნებანი ორნი არა შეიცვალნეს.“²⁾ შეუღვდილობა და შეურუნებლობა ორთა ბუნებათა — საღმრთოთა და კაცობრივთა — თჳს მოძღვარმან სომესთა ეგვლისაისამან, კლავლმან, ნერსე მიმადლებულმან; რამეთუ იტყვის ღუთის-მეტყველებით შესამწწურებულსა გუნებულებასა შეერთებისასა, ესე იგი არს შეზაგებისასა საღმრთოსა მის სიტყვისა ღუთისა ერთისა კვამისასა კორცთად, და გამოუთქმულსა მას თვითებათა ბუნებითა საღმრთოსა და კაცობრივასა, ორთა ბუნებათასა,

¹⁾ იოანე ოქრობირისა თარგმანებისაგან საქმე მოციქულთასა ამის სიტყვისა „იესო ნახარველსა, რომელსა იგი სცხო ღმერთმან.“

²⁾ ნერსე შნორაჳლისა კათოლიკოსისა სომესთა წიგნისაგან, რომელსა სომხურითა ეწიოთა ეწოდების „ვესო ორდი“ ესე იგი არს იესო ძე.

შეურვენი და დაცვის, რომელსა წმიდაცა პრაცლე; მსგავსად კლავლისა ნუკსისა, იტყვის შეერთებისათვის გემისა და განყოფილებისათვის ბუნებათასა საღმრთოსა და კაცობრივისა მწერადი ამითი—„და არს ერთი ძე არს ბუნებათა ორ გამოყნებად განყოფილთაგან, არამედ შესაძრწუნებელთა განკუთვნილთა ერთ გამოყნებად შეერთებულთა არსებათაგან.“¹⁾ ესე დიდთა ამით ძამდგარათა სმანი ერთ არიან ეოკლითურთ და ორნივე ესე მამანი ერთსა ჭკადებენ საიდუმლოსა, და ორთავე ერთი არს ღუთის-მეტყველება და ორნივე შესწინარებულ მარწმუნოებას. სორო უთავოთათვის მსხვილ ორნი მამწვევად და განმხივევად ღვინარ მოუხინართა სიტყვათა მათთა. გარსა ჩესდა ვერეთ არს საჭირო არს განკუთვნილ სიტყვის გებათა ორთა შეერთებულთა ბუნებათა სიტყვისა ღუთისათა უთავოთა მიმართ, რამეთუ ვერ მიხნს მე ჩვენებად მათდა ეპისტოლენი წმიდათა მამათანი—წმიდისა ფლახინე ანლისა ჭრომისა მთავარ-ეპისკოპოსისა და მოწამისა, რომელი მოკლად უსჯულმან დიოსკორე, და წმიდისა ლეონ რომელითა შანის ამისთვის, რამეთუ, ამით სახელთა რა კითხულთ ჩვენ მათდა მიმართ სიტყვის გებისა შინა—მეის შეკვნებისა ჭყოფენ წმიდათა ამით მამათას; და ამისთვის ვუკ წინა დადებამ უთავოთა მიმართ წმიდათა ამით ეპისტოლეთა—ფლახინე აღმისარებლისა და მოწამისა და წმიდისა მთავარ-ეპისკოპოსისა ლეონისათა, რათა იხილონ განკუთვნილად—ანლისა რასამე მეტყველინი არიან ნეტარნი ესე, ანუ თუ საღმრთოთაგან წერილთა და წამებათაგან წმიდათა მამათას არს წმიდა და ღუთის-მეტყველება მათი?..

¹⁾ პრაცლე კონსტანტინოპოლელთა ეპისკოპოსისა წიგნისაგან.

ფლანდრისე ეპისკოპოსისა კონსტანტინოპოლისა სიტყვისა-
გან სარწმუნოებისისა, რომელი მიწვესა ლეონის მიმართ
ჭრომთა ჰაზისა (კონსტანტინოპოლისა განგებულებისა სქემარიტი-
სა ქრისტეს ღმთისა ჩუენისა. 2

«სიტყვაჲ კორც იქმნა, იტყვის, და დაიკარგა * სვენ შორის;»¹⁾ სოლო
სსკა რამე არს კარგა და სსკა დამკარგებელი. არა ვიტყვი თუ სსკა და
სსკა, ვითარცა ორთა შორის ზედა, არამედ სსკა და სსკა ვითარცა ორთა
ბუნებათა ზედა. რამეთუ ყოველივე სასარგებლისა და სამოციქულო სწავლაჲ
და წამებაჲ ემძინოვლის ილითი ორთა მიმართ განყოფილების სახეთა: ოდეს-
მე ერთობითისა შორის მისისა ცხად მყოფელად; სოლო ოდესმე ორთა
ბუნებათა მისთა მოწამედ განცხადებულად. „და რამეთუ იყოცა და არს
მისობელ ერთი და მსოფლიო მე და ქრისტე; და მისობელ მისთვის მოდუ-
ბულიცა სიტყვაჲ არა უწინარეს შეერთებისა, არამედ შედგომად გამოყო-
ქმელისა შეერთებისა, და სრულ არს იგი, ვითარცა ღმთაობითა, ეგრეთვე
გაცემითაცა. 2) რამეთუ უკეთუ მარტივი იყო, ვითარ ეძლე ვსებაჲ და
სიგებელი? ვითარ იცემებოდა და განმისჯალვოდა და ყუჭობისცემად მთა.
უკანებოდა, თვინიერ კორციელისა ვსებულისა და მიწით შობილთ-
სა ბუნებისა? რამეთუ „ვითარცა თანა არსი ღმთისა და მამისა

*) დაემკვიდრა;

1) იოანე 1, 14.

2) გრიგორი ღმთის-მეტყველისა ღმთის გამოცხადებისათვის თქმულებისაგან, და
კირილე იერუსალიმელისა და კირილე ალექსანდრიელისა—წმიდისა სამებისათვის
თქმულისა, პირველისა სიტყვისაგან.

სრული არს სრულისა ღმრთისაგან, ეგრეთვე თანა არს ჩვენდა ქმნილი, სრული კაცი არს, რამეთუ რომელი სიტყვა ღმრთისა იყო, სატი მონისა: მიაღო ჩვენთვის; ხოლო სატი ღმრთისა არსებასა ცხად ჰყოფს ღმრთისა: სი, ვითარ იგი სატისა კაცისა ბუნებასა ცხად ჰყოფს კაცისასა. 1)

და რამეთუ წყლულებანი და ჟვანდი და სიკუდილი არიან კაცისანი, რომლისა შორის არს მეუფე დემონთა სიტყვას; ხოლო დადუბად და სიმტკიცე არს მეუფისა, რომლისა გარემოს არს ძინად, ესე იგი არს კაცი. 2)

ვისაცა უკეთუ „უზნებულობად არს საღმრთოსა, ხოლო ენებანი კარბობიანანი,“ 3) ვითარ ვინ კეთილად განაერთებამხნ, ერთად თქვენს ორსივე ბუნებანი მისნი?

ხოლო უკეთუ ერთ არიან, ხსენებ: დემონთა სადამე განკორცვილად დემონთი, და ხსენებ: ბუნებად მიღებულ აქმნა კაცი? გარსა არა ესრეთ გასწავლებს საზღვარი კეთილ-მსახურებასა, რომელი განსჯლო უტოვი არქიმინდრიტმან, ერთისა. ბუნებისა მქადაგებულმან აუგებელისა: ღმრთებისა და მკურნებისა ქრისტეს კაცებასამან. 4)

ხოლო ყოველი მწვობრი მამათა მწიბობლად არსებითა, ესე იგი არს ბუნებითა—დაარქებს ქრისტესა. და არა მწიბობლად კვამითა, რომელი არს შირითა. 5)

რამეთუ ერთად შირად, ვითარ აგი ასწავებს თქვენცა სწმინდე, შემოკრბეს ორნი ბუნებანი, 6) რომელთასაცა ჰყოფსა და უხტკველად და განუყოფელად ქრისტეს შორის აღვიანებთ დაცვასა; 7) რამეთუ ერთი არს და მსოფლად მსოფლო შობილი ძე და სიტყვა ღმრთისა, არა ბუნებათა მისთა გამოკრებისა ორობად განკეთილი, არამედ გამოეთემუდითა სიტყვათა ერთ გვაკრებულად შეერთებულად, შინაგანთა საღმრთოსა სიტყვისა მიერ ყოველად წმიდათა გორცთა შემკულებითა, და გარეშითა სულისა მიერ

1) გრიგორი ნოსელისა ეგნომიოსისათვის თქმულისაგან, და კირილე დემიანდრელისა სუვენსონის მიმართისაგან.

2) გრიგორი ნოსელისა ეგნომის ძლითისაგან.

3) გრიგორი ნოსელისა ეგნომის ძლითისაგან.

4) წმიდისა ეფრემისი მარგარიტისაგან.

5) წმიდისა ამფილოქესი.

6) სუვენსონის მიმართ კირილესი.

7) პროკლესი.

მოკრძალებულად, რათა ორთავე მიერ საჩინოებად ბუნებათა გამოჩინდეს; რამეთუ ესრეთვე მკაშველადცა ვიტყვიით არა ზიწველ ვნებისა სოლო, არა-მედ შემდგომად აღდგომისაცა გარებისა მისისა საწმინთო მყოფელისა.

სოლო უკეთუ გარტია, რომელთა მიმართ მწვალებელნი იწვენულ არიან, ბუნებად და არსებად სახელ ეღების, ცრად არს ვიდრემე ერთისა ქრისტეს შორის ორთა ბუნებათა დატყალებად, ესე იგი არს საღმრთოთა და გაცობივის, და საღმრთოთა უგვე მონასკეულად იგი ღმრთივ შერნიერთა. სოლო ჩვენიცა, ვებად მხმობელად იგი გაცობივთა და მდაბალთა არა შერწმინისა რაჟსამე, არცა შერკენისა ბუნებათასა მქონებულად, არამედ ერთ მედ და ქრისტედ და უფლად, და მაცხოვრად, კეთილ-მსახურებით მისსა მიმართ რწმუნების მნებებულად.¹⁾

სოლო შესაძრწუნებელისა მის განტებულებისა საიდუმლოსა, ესე იგი არს შერთებისა ოთხ გვამოკანისა სიტყვისა ღვთისა გარტთად ქადაგებანი არა მცირედ საგონებელი მქომინივთადეს ჩვენ გარტა ღვთის-მეტყველთანი, რომელნიცა დაღუქვიით წინა დასადებულ ვუვა მე ჰელელათაგან ცვარნი მოძღვართა მიმართ მწვალებულთასა, რომელნიცა ესაჯგუბიან წმიდასა მოწამესა და ებისკოპოსსა დიდსა ფლახიანეს თქმისათჳს ორთა ბუნებათა ქრისტესთასა. ვარს ჩვენი მიერ მოღებულნი ესე წამებანი წმიდათა მამათანი განხილვიით ითარგმანებოდედ მათ მიერ, რამე მამანი არიან მეტყველნი ქრისტეს ზედა ორთა ბუნებათანი, და არა მსოლოდ წმიდა ილახიანი.

¹⁾ ამბროსი ღრატრიანეს მიმართ მეფისა.

იგნატი ღმერთ შემოსილისა ტარსელთა მიმართისა ეპისტოლისა:

„რომელმან ორმოცთა დღეთა უძიჱქნა ჴუნა განსწადნი კორცნი, სანადისოდმცა ძალ ედგა ამისი ქმნა, რადსთეს უკვე მოიმშვეს, რათა ჴკუნოს—კითარმედ ჴეშადრტუით მიიხუნა კორცნი, რამეთუ პირველისა მიერს აწვენა—კითარმედ ღმერთი არს, სოლო მორისიანგან—კითარმედ ჳცო.“

იუსტინოს ფილოსოფოსისა და მოწამისა სამებითისა ძლითისა მესამისა წიგნისა:

«რამეთუ ქრისტეს არა ღვთაებისგან და კაცებისა ეწოდა ქრისტე, ვინაჲს სსკანა თვინიერ ამითსა, არამედ კითარცა უბრძანად ორსაკე ღმერთსა და კაცსა ღვთად გულის-სმის სყოფელსა მოქმედებითა ნაშთთა, და კაცად ცნობილსა მსგავს ქებობითა ბუნებისათა“.

დიონისოს არიოპაგელისა ანდროთოთა სახელთათვის თქმულისაგან:

„სოლო ღმერთ მთავრობითმან სსიერმან, მიუწდომელთა კაცთ-მოყვარებათა მიერ, არა იქმნა თვთ მოქმედ-ყოფისგან წინა განმარებლობისა ჩუენისა სსიერების შრწინაერებით, არამედ ყოველითავე ჩვენთანა ჴიარ ქმნილმან უცოდველად და სიძაბლას ჩუენისა მომართ შეერთებულმან, თვსთა მათ თანა მისთა ყოველად შეურვენელთა ანგებთა მისსა მიმართი წინარებაჲ, კითარცა მიერთგან თანა მონათესავეთა—მოგუმიანდა ჩვენ და თანა მინაწილედ კეთილთა თვსთა გამოგვიანა.“

შვიდისა ირინელისი უალენტიოს წინა აღსადგომელისაგან:

«გათავრე იგა კიდობანი შაგნით და გარეგნით რაქმითა წმიდათა ეოკატორელ იეოს, ეგრეთვე სორცნი ქრისტესნი წმიდა იეუნეს და ელერე—შინაგნით კიდრემე სიტყუის მიერ განშეკებულნი, სოლო გარეგნათ სოელის მიერ მოყრასდელნი, რათა არ კერძოვე სანსოებად ბუნებათა გამოსწინდეს.»

ბრიგორი ღვთის-მეტყველისა ნათლის ღვბისა ძლითისაგან:

„ყოველითურთ კატად მისკე და ღწოდა, ყოველითურთ გნებულისათჳს, რათა ყოველისგან მაცოკარება მოკემედლოს ყოველს დასჯას ცოდვითა დასსითა.“

მასილისა ამფილოქეს მიმართისა ებიტოლისაგან:

„არამედ განთავსებულისა მქონებელი გემისა თუთა ეულსა არსებას შინა ცხად-არს, ვითარამედ მამისასა შინა და ქალწულისა დედისასა შინა იცნობეს.“

ძირილე იერუსალიმელისა საკათაქმეველოსაგან.

«მონობლი იეო ქრისტე—კატ უკუმწ სიღული იგი სოლო ღმერთი უსიდავი.»

მქრო-ბირის სიტყუისაგან ორთა მწელილთა შემწირეელისა ქერივისათვის თქმულისა:

„რომელი ჩვენათ ჭებობითაგან გარეჯისან ჰყოფს მოწყალებთა, ესე, წინაშე ფასის სცაგას მჯდომარე—გაშოსცდის კაცთ-მოყუებათა და შორის სისილველისა მონობლსა ბუნებასა ჩვენებს.“

მქრობირისა ძესარიოსის მიმართ მონაწონისა:

„ესე საკვირველო ცნობა-გნებულისა ამოღისარისა არს უწყობადა, შემოკრებულთა განსაგებადა, ასეუ ოანა აღჩაგებადა, და სოროტად მსასურა წვალებადა.“

წმილისა ამჟღად, ვითარმედ დახსენით ტაძარი ესეო.

დაისნა ტამარი. სორცთა ჟამსა ენუბისასა სამ დღე დაფლავსა ნუბებითა მისითა და კუზლად აღადგინა იგი, და შეერთა მას მიუთსრობელითა და გამოუთქმელითა სიტყვითა, არა შერეკნილი მის-თანა, ანუ სრულიად სორც ქმნილი, არამედ შეურეკნელად სრულ მყოფელი მის შორის ორთავე ბუნებათა, სხვა არსობითთა თვითებათა.

ბთანისა საცხოვრებელისა ქრისტეს გამოჩინებოათვის თქმულისაგან.

ყოველივე მიიხსან ქალწულისაგან, რადენსი პირველითავე დემონთან შესამტკიცებლად ვაცისა მოიგონსა და შექმნსა თვნიერ ცოდვისა, და არა დვთაუბისა სხვად ქცეულებაჲ აჩუქნა, არამედ ვაცებისა განსლუბაჲ ქმნა სათნო ყოფითა იყვითა.

მფრემისი მარგალიტის წიგნისაგან.

სრული აქვს მრჩობელი ბუნება ქრისტესა, რათა არა წარსწემიდნეს ორნივე: რამეთუ არცა ნასკუარ დემონთი გამოისნა და ქმნასადა სედა, არცა ნასკუარ ვაცი აღვიდა სეცად.

პიუანე პიპრელის ხარისხისაგან.

რამეთუ რადენი არიან ვაცისა შორის, და რადენთაგან ვაცა, და რაჲ არს ვაცი, ესენი მოვიდა და მიიხსნა მსოფოდ შობილმან, რათა სრულისა ვაცისა შორის მყოფმან სრულმან დემონთან ეოჯლითურთ სრულ ჭეოს მაცნოვარება სეკნი, და არცა ერთი რა დაუტყვა ვაცისა, რათა არა დატეობილი იგი კერძოჲ, კვალად ნაწილ და შესაქმელ იქმნეს ეშმაკისა.

ძირილელი აკაკის მიმართისა ეპისტოლისაგან.

გინადაც დაღათუ ორნი ვანნი მოიუწუნსა სასმარებაჲმან, წარმოასნა-ნებულად ქრისტეს ძლითისა საიდუმლოთა, დაღათუ ორმაჲ ქათამთა იყო, არამედ ერთი იყო ორთავე შინა და ვითარცა ენუბისა შინა და გარეკან ენუბისა, და სიგუდილსა შინა, და ზესთა სიგუდილისა.

მისივე სლუკნსონის მიმართისა ეპისტოლისაგან.

ორთა ბუნებათა ვიტყვით შეერთებულთა; სოლო ერთხა ქრისტესა

და უფაღსა, და შესა ღმთისა სიტყუასა განსორციელებულსა და განკაცებულსა.

მისივე სუვენსონის მიმართისა ეპისტოლისაგან.

თქვენ სადამე შპროლთა მართლ-მადიდებლობისათა, ვითარმედ უკეთუ უოკლად ერთი ბუნებაჲ არს, ვითარ განკაცნა, ანუ რამელა სორცნი ჭყუნს თჳსა სორც?

მისივე ალექსანდრეს მიმართისა სარწმუნოებისა.

ხოლო გამოუთქმელი შეერთებაჲ, მრთლიად შსრასკალთის მიერ აღსარებული, ორთავე ცხოვლად მარსავს შეურეკნულად ბუნებათა.

მისივე სიტყვისაგან-

რამეთუ უკეთუ შეისჯანეს ორნი ბუნებანი ერთად შეკრულად ბუნებად, სსჳა არსება არიან იგინი და არღარა რამელი ცხოველ არს მათგან. ხოლო ორთავე შერეკნითა ურთიერთას ორნავე უხინო იქმნეს.

მისივე თარგმანებიდან ებრაელთა ეპისტოლისა.

ხოლო უფროსდა გულის სჳა კუოფთ და ვიტყუით, ვითარმედ დცულებასა კაცობრივისა ბუნებისასა სსზღუართა შინა თჳსისა ბუნებისათა იქმნა შეერთებაჲ, დამკვიდრებათა სიტყვისათა სორციელად ქალწულისაგანსა ტამარსა შინა.

მისივე ალექსანდრეს მიმართისა სიტყვისაგან.

დაიხსნა ტამარი უამსა სსმ-დღე დაფლკისა მისისა უერწინებითა მითა და კჭაღად აღადგინა იგი და შეერთა მას, გამოუთქმელითა რათქმე და გამოუთარგმანელითა სიტყუითა არს თანა აღსაკებელი მისი, ანუ კჭაღად სორცთაგან განშეშელებული; არამედ ცხოველად და მრთულად დამცველი თჳსა შორის თჳსსა ორთა სსჳა არსებითა ბუნებათა შეურეკნელისა თუთებისათა.

პვესტინეს წიგნისაგან.

მრწობლი ბუნება იცნობა ქრისტესი, სამღვთისა ვიტყუი მარადის მყოფსა მამისა თანა და კაცობრივისა, რომლისა უფროს არს მამაჲ, თვა-

ნიერ ორთავანვე ერთი, და არა ორნი, არამედ იგივე ქრისტე, რათა არა ოთსება იყოს, არამედ სამება ღმერთი.

პროკლესი ქრისტეს შობისათვის თქმულისაგან.

უსრწნელად იშვა, კართა სშულთა დაუფერებელად შესრული იგი, რომლისა უღლუფლობა ბუნებათა ისილს რა თოის, ღაღად ჭყო: «უფალი სემი და ღმერთი სემი».

გრწმინდნ უკვე წინა აღმდგომისა სკმინარტუბისთა, თქვენ, რომელნიცა კესლის მიერ კვტიქისა და ნერსე აშტარაკელის მტკმარებთ, ვითარმედ მომღურისა თქვენისა მიერ მოკლული წმიდა ფლაბიანე, და არცა წმიდა ლეონ ან ასლის მტრუწლად სასკვლ არიან გონიერთავან თქმისათვის ორთა შეერთებულთა ბუნებათა ქრისტეს სედა. აჰა წამებანი წმიდათა მამათა წერილთანი, რამეთუ ესენი არიან საბრალობელ თქვენ უწმინდთა მიერ, და არა მხოლოდ წმიდა ლეონ და ფლაბიანე. უკეთუ თითოეულად შემოკვისვენინცა მამათა მიერნი წამებანი, ორთა თვის ბუნებათა ქრისტესთანი, ვისნიცა სელნი იქმნეს უმამკრალ, ესოდენთა მათ ღმთის-მეტყველებათა წერისა, და რომლისამცა თვალმან შეუძლო წარკითხვად მალად, და ვისმინცა გონებამან შეკრიბნა თითოეულად სახუკეს თვისსა და დიოტომცა? ხოლო თქვენს სახუკთ სამართალი შორის კვტიქისა და დიოსკორესა, და სეკურთსისა, და ტათეკელისა, და შორის წმიდისა ლეონისა, და წმიდასა ფლაბიანესა, თუ რაა არს ცთომილი ახალი მტრუკვლუბა მამათა მათ ლეონ და ფლაბიანესა; და უკეთუ მცირედსა რასამე ვისილავთ ჩვენს კვისტოლეთა მათ შინა თქვენს მიერ ბრალობილსა, მერმელა ისილეთ თქვენს რამდენნი ღმთის-მეტყველნი კაცნი ძველნიცა და ახლნი, და თვთ ნეტარნი მამანი წარმოადგეს ჩვენს მიერ მოწამედ, რამეთუ მათთა წერილთავან მოიღეს წმიდათა მამათა ლეონ და ფლაბიანე, და სულისა მიერ წმიდისა აღწერნეს კვისტოლენი ესე.

ყოვლად წმიდაჲ ეპისტოლე, წმიდათაგანისა მამისა ჩვენისა
 ჰანა ლეონისი, ჰრომაელთა ეპისტოლიისა, ფლანბიანეს მიმართ,
 კოსტანტინოპოლელთა ეპისკოპოსისა. საეკარეელსა მძასა და
 თანა ძღუდელსა ფლანბიანეს—ლეონ.

წარვიკითხეთ წიგნი სიუვარულისა შენისა, რომლისა ესოდენ გვიანად მოწერაჲ ჩვენდა მომართ გაგვიკვირდა, და ძალთა მოსასხენებელთასა შთაისედველთა, რომელი იქნა ეპისკოპოსთა მიერ, ძლიათა სადაჲ კსტანთ, თუ რაჲ იყო აქვენ შორის აღმოცენებული საბრესე, მარღვი მრთელისა საწმუნოებისა ჩვენისა, და ჰირველ მოცილებულად საგონებელი, აწ ცხად იქმნენ ჩვენდა, რომელთა მიერ კეტიქი სასელსა და ჰატვისა სუტობისასა ღირს ქინილი, ფრად რამე უკულის-ხმოდ და ყოვლითურთ უსწავლელად შეისწავების, ვიდრემდის მისთვისა სათქმელ არს წინასწარმეტყველისა იგი, ვითარმედ: «არა ინება გულის სმის ყოფა კეთილისა, უსამართლოებაჲ იწვართა საწოდლსა ზედა თუსსა.»¹⁾ რამეთუ რაჲცა უუსამართლოეს იყო უღთობითთა აღსარებათსა, და კეთილად აღმსარებულთა და ყოვლად ბრჩინთა არა შედგომისასა; სოლო ესე ვითართა ამათ უკულის-სმოებათა შთაცვიან, რომელი მიფარულებითა რაჲთიე სიტყვისათა დაიუენებან, ვითარმე ცნობად ჭეშმარიტებისა. სოლო არა საწინასწარმეტყველოთა მიმართ სმათა, არცა სამოციქულოთა წერითა, არცა სასარებისა სუჟულ კეთილობათა, არამედ თავთა მიმართ თუსთა აღისწრფიან, და ამისთვის მოძღუერად სატურისა გამოწინდებან, ვინაჲთგან არა იქმნეს მო-

¹⁾ ფსალმუნი 35, 3.

წაფე ჭეშმარიტების, რაზეთუ რომელი სწავლამ საღმრთოთა წერილთა ძეგლისა და ხსლისა აღთქმისათა მიუღებეს, რომელ არცა თუთ იგი წინა შესავალი მრწამსისა სიტყვათა შეიწინარა, და რომლისა სმამ ყოველსა შინა სოფელსა ყოველთაგუენათა მიერ ილაღადების,— იგი ჭკრეთ არა გუ-
 ლად უღიეს ბერსა მას. აწ უკვე უმეტრსა ამისსა, თუ ვითარ ჭკრ არს რწმუნებაჲ განკარგებისა სიტყვისა ღუთისსა, და საღმრთოთა წერილთა მიწყოვ წვრილობისა არ მსებუელსა, რათამცა ნათელთა მათ მიერისა მეცნიე-
 რებისსა დირს-ქმნილი იყო, მისიდათუ თანა ელვა წვრთამ, ვითარცა სა-
 ზოგადოამსა და ერთ სმობითისა აღსარებისა, და სახმარ იყო მისდა მო-
 სწრაფებით მსმენელ ყოფამ მისი ჩვეუებითა ზრუნვასათა, რომლისსა ყოველთა მოწმუნეთა სიმრავლე აღიარებს საწმუნოებასა, ერთისა ღუ-
 თისა მამისა ყოვლისა მხერობულისა; და ქრისტესა იესოს ძისა მისისა მსოფოდ შობილისა, უფლისა ჩვენისა, რომელი იშვა სულსაგან წმიდისა და მარიაშისაგან მარადის ქალწულისა, რომლისათუ საძიამ მათ განჩინე-
 ბათა მიერ კინიდა და ყოველთა მწვალებულთანი და ისხენებანი სიკვრავები: ვითარ იგი ღმერთი ყოვლისა მხერობულად და მამად აღიარების, და თან-
 სა მარადისოდ მისსა და თანა არსად ბე საცნაურ იქმნების, არა რამათ განყოფილად მამისაგან, ვინამ ღუთისაგან ღმერთი, ყოვლისა მხერობუ-
 ლი, სამარადისოამსაგან, თანა სამარადისოდ შობილი იქადაგების: არა უკანასკნელესი ყოითა, არა უდარესი ძალითა, არა უმსგავსო დიდებითა, არცა განსწავლებული არსებითა; სოლო სამარადისოამსა მამისა სამარ-
 დისოჲ იგი ბე, იშვა სულსაგან წმიდისა და მარიაშისაგან ქალწული-
 სსა, *) რომლისა უამიერძმან შობამან არა რამ დაჯინისა შობამ საღმრ-

*) გამოყოფიანებულისა მის უქამოსა შობისა სახელი ყოვლისაგან უამიერ-
 რისა შობისა ყოვლად უცნოა არს და თანა შეუტყუებელი, რომელი არს განფენა
 თვით გვაშოვანისა სიტყვისა ღუთისა უქამოსა მამისა მიერ თანა უქამოდ. ამისსა
 უკვე, რომელ არს სიტყვაჲ, ღუთივ მორწმუნე ვართ ვეთილ მსანურებით უქამოვანა
 შობასა, და ესე დღათუ უამსა ქვეშე თავს იღვა- შობა უქამოთა შემოქმედმან მან,
 არამედ ესეცა გამოუტყველ არს და ზესთა მოგონებისა, ამისთუ სიტყვაჲ განკო-
 ცივლებული აღიარების შირველისა უკვე უქამოსა შობითა თანა არსად, თანა დაუ-
 საბამოსა მის შობილისა თვისსა მამისა, და ყოვლად წმიდისა სულისა თვისისა,
 სოლო მეორითა მით უამსა ქვეშე შობითა, თანა არსად დედისა ქალწულისა და
 ჩვენისა.

გვამი უკვე სიტყვისა ღუთისა ერთ ნებაობით მამისა და სულისა ყოვლად
 წმიდისათა ბუნებითა ზესთა ღმერთით მთავრობითითა თვისთა, ვინამთგან კაც იქმნა

თოს მის და სამარადისოს ბუნების მისისა არცა, რაჲ შესძინა მას, არმედ ყოვლითა ვითჲცა ცსოჲნებდ შეცთომილისა კაცისა წარმოცანადიურა, რათა სიკჲდილისა სძლოს, და სიმტკიცესა სიკჲდილისასა მქონებელი ეშმაკი ძალითა თჲსითა დამსკას. რამეთუ ვერცა შესაძლებელ იყო ძლეჲცა ცოდვისა და სიკჲდილისა წინამძღვრად ცნობილისა მის, არათუძცა ბუნებამ ჩვენი მიეღო და თჲსად განსაკუთრას მას, რომილისა ვერცა ცოდვამან ბიწანს ყოფამ, ვერცა სიკჲდილმან შეზურობამა შეუძლო, მიდგომილ უგებ იქმნა. ცხად არს, ვითარმედ სიღლისაგან წმიდისა მიქელესა შინა ქალწულისა დედისასა, რომელმან ეგრეთ დაცვითა ქალწულებისათა შუა იგი ვითარ უბიწოდ და მარსვითა ქალწულებისათა მეტლად ეღო; კარნა დაღათუ სარწმუნოებასა შინა ქრისტიანეთასა აღმოდინსარ არის, ამის ტბილ ნაკადულისა წყარომას, განწმედლისა გულის სმის ყოვასა, ვერ ძლეჲცა აღმოკესებამ, ელვარე კრთომელობისათჲს ჴემშარიტებისა მაცხოვარებათასა, ვითარცა იჲთ თჲსსა ზუდა თჲსსა, ნებსით მოღუბულისა სობრმისა მიერ დახნელებულსა, მოძღვრებასადა, თუმიცა სსასარებათასა მორჩილ-ქმნილ იყო, და მეტყველისა მატუესი ესმინა, ვითარმედ «წიგნი შობისა იესო ქრისტესი ძისა დავითისი, ძისა აბრაამისი», სოლო სამოციქულომას ქადაგებისა განმარტებამ გამოკიდა, და აღმოკეთისა ეპისტოლესა შინა ჴრთამელათასა ჰაელე: „მონა იესო ქრისტესი, ჩინებული მოციქული, განჩინებული სსასარებისათჲს დეთისა, რომელი წინასწარ აღუთქჲა

და ახალ კაც იქმნა, ამისთჲს წმიდანსა ქალწულსა საკუთრად ღუთის მშობლად ქადაგებს დიდი იესე მოძღვარი, რამეთუ იტყვის: ცხად არსო, ვითარმედ სულისაგან წმიდისი მიდგომილ იქმნა მეცელსა შინა ქალწულისა დედისასა, რომელმან ეგრეთ დაცვითა ქალწულებისათა მეცლად ილო, სოლო უგეთუ წმიდამა ქალწული მადლითმცა იყო ღუთის მშობელი და არა ბუნებით: ვითარცა იტყოდა სამგზის წყველი ნესტორ. ვერ შესაძლებელ იყო უთესლოდ მიდგომილებამ და ვერცადა დედისა ქალწულისა დაცვამა შემდგომად შობისა, განმლოზილისა მის კაცისა, სოლო უგეთუ შობილი იგი იესომცა მადლით, და არა ბუნებო ჰე ღუთისა, ვერ შესაძლებელ იყო დედისა შემდგომად შობისა ქალწულად დაცვამ, სოლო ვითარცა არს იესო ბუნებით და საკუთრად სიტყვა ღუთისა თვით გვამოვანი ღმერთი, ეგრეთვე მარამცა არს საკუთრად ბუნებით ღუთის მშობელი, და წმიდაცა ესე მამა ესრეთ გვასწავებს კეთილ მსახურებით დაღუმიან ამიერიტგან კვეროსსა ღერწმისასა მიმყრდნობულნი თავთა მათონი მხარალოზელნი ამის წმიდისა მოძღვრისანი, რომელნიცა ესაჯებთან ცილის დაღებით წმიდანსა ამას მამასა, ვითარმედ ღვონ ქადაგებს ერთისა მისა ორსა ბუნებასა განწვადებულსა. აჲა მთ მიერ სახარალოზელი ესე წიგნი იხილეთ გონიერთა, თუ რამ არს ცთომით წერილი ამას შინა.

წინასწარმეტყველთა მიერ მისთა წიგნთა შინა წმიდათა მისა მისისათჳს, შობილისა თესლისაგან დაკითისა, კორცეულად. ¹⁾ და ესრეთ საწინასწარმეტყველოთა წიგნთა მიმართ მიუყვანა კეთილად მსახური გამოძებამ, და აბრახამის მიმართ ქმნილი იგი აღთქმამ ღმრთისა, ესრეთ მეტყველი ეზოუნა, ვითარმედ: «თესლისა შენისა მიმართ იჲსოტესუკოდიან ყოველნი წარმართნი,» და რათამცა საკუთრებისათჳს თესლისა ამის არა იჭენულ ქმნილ იყო შედგომილ იჲსოტეს მონციქულისა ესრეთ მსმობელისა: «და აბრახამს ერქენეს ღმრთქმანი, და თესლსა მისსა არა თქვა თუ თესლთა ვითარცა მრავალთათჳს, არამედ ვითარცა ერთისათჳს, და თესლსა შენსა, რომელ არს ქრისტე» ²⁾. და ისაიას ქადაგებამ უმისაგანესითარმცა განებულა გამოწყლილკითა, რომელი ღაღღკითა, რომელი ღაღღებს ესრეთ: «აჲ ქაღწეული მიუღებეს და შეეს ძე, და უწოდონ სახელი მისი ეჲმნული, რომელ არს თარგმანებით ჩვენ თანა ღმერთი.» და კვლად მისეუ წინასწარმეტყველისანი სარწმუნოდ წარკვითნეს სიტყვანი, ვითარმედ „ერმა იშვა“ ჩვენდა ძე, და მოგუგეს ჩვენ, რომლისა მთავრობამ მისი ზედა მსართა მისთა და რქვან სახელი მისი დიდისა ზრახვისა ანგელოსი, ღმერთი ძლიერი, კელმწიფე, მთავარი მშვიდობისა, მამამ ყოფადისა საჲსოქოამს» ³⁾. და არა ამოამთა ზრახვითა ესრეთ განენინა კორცე ქმნამ სიტყვისა, ვითარმედ ქაღწეულისაგან შობილსა ქრისტესსა შესახადევი, ვითარმე კაცისა აქენდა, ხოლო არა აქენდა კორცთა ჩვენთანა ჳეშმარტებამ ანუ რეცა ამისთჳს ჳეკონებს არა, მეუფესა ქრისტესსა, ჩვენისა ბუნებისაგანობასა, ვინამთგან სახატრელისა მარამის მიმართ მოკლინებულმან ანგელოსმან თქვა: „სული წმიდამ მოვიდეს შენ ზედა და ძლი მდლისა გუფრვიდეს შენ, რომლისათჳს შობილიცა შენგან წმიდა ძე ღმრთისა უწოდოს“ ⁴⁾. რამეთუ ვინამთგან მიდგომილგებამ ქაღწეულისამ საღმრთოამსა დამბადებულობისა საქმე იყო, ვითარმცა არა ბუნებისაგან მეცლად მღებულისა იქმნეს კორცნი მიეცლად ღებულისანი. გარნა არა ეგრეთ გულისა ხმა იყოფების შობამ იგი, რომელიცა მხოლოდ შობილისა არს საკვირველებამ, და საკვირველ არს მხოლოდ შობილი. რამეთუ ასალ შეენიერებთა შობისამთა აღმოუწოდოს საკუთრებსა ნათესავისასა: და რამეთუ მშობელობამ უკუ

1) ჳრომელოთა 1, 1.

2) გალატელთა 3 16.

3) ისაია 7, 14, 9, 6.

4) ღლუა 1, 35.

ქალწულსა, სულმან წმიდამან მანისკა, სოლო კორტოა ქვეშისრიტებამ თვით კორტოგან მიღებულ იქმნა, და ¹⁾ სიბრძნისა თვისა თვისად სის-
 ლისა აღმენებასა სატყუამ კორტ იქმნა და დაიკარკა ჩვენ შორის, ესე
 იგი არს კორტოა ამით შინა, რომელი მიისწინა გაცისაგან სულთა ცსო-
 კვლობისა სიტყვიერითა სულიერ ქმნილთა, ვინაჲცა დანულებასა თვი-
 თოელისა ბუნებისგან იჯისა თვითებისსა, და ერთად ჰინად შემოკრე-
 ბასა მოღებულ იქმნა ღუთაებისგან ვითარჲ სიმდაბლე, და ძლიისგან,
 უღურებაჲ, სოლო უფდავისგან მოკვდავი, და ჯალსა ჩვენისა ბუნებისსა
 გასრდამსდელისა შესამსჯებულად საღმრთოჲ ბუნება შეერთა ბუნება გუ-
 ბულსა, რათა მომსახუბულ იყოს იგი ვურნებათა ჩვენია, ერთი და იგივე
 შესამდგომელი ღვთისა და გაცთა, გაცი ესო ქრისტე. და მოსიყვდიდ
 ერთითა მის შემოღებულ იყოს, და აღსრულებად სხვითა მით ვერ ძლ-
 ედას: რამეთუ ბუნებით სრულისა და ქვეშისრიტისა კაცისა შორის. ღმერ-
 თი ქვეშისრიტი დაეკვიდრა, ეოვლად სრული თვისთა შინა, სოლო ჩვენად
 ვიტყვი მით, რომელი ჰირველთაგანვე დამბადებულმან დასსნა ჩვენ შორის,
 და რომელი განასდებულად მაისწინა კვალად; რამეთუ მათი, რომელი იგი
 მსტორუმან შემოისწინა, და ცდომილმან გაცის ცოდნა, კვლი არს იბოკა
 მსცხოვრისა თანა, არცა ვინამთგან წიარებაჲ გაცობრებისა უღურებისაჲ
 მითთვალა, ამისთვის თანა ჩიარ იქმნა ცოდვითან ჩვენთა: რამეთუ მიიღო
 ხატი მონისა თვინიერ ბიწისა რამასჲ ცოდვითანსა და კაცობრიუ ღლორის-
 დებობა, და ღვთაებრ არს მიაკლდებობა, ვინამთგან დცალიერებაჲ იგი,
 რომლისა მიერ უხილავმან თავი თვისი სანთლულ ჭყო, და შემოქმედმან
 და მეუფემან ეოვლთამან ერთად გაცთაგანად ინება ქმნაჲ, თანა შთამო-
 სულაჲ იყო მოწყალებისაჲ, არს უღურებაჲ ძლისაჲ, რამეთუ რომელმან
 ხატსა შინა ღვთისასა მეოვობით შექმნა კაცი, თუთ ხატსა შინა მონისა-
 სს იქმნა გაც, და რამეთუ *). უნაელულად სცავს თუთოეული ბუნებაჲ,

¹⁾ იგავი 9.

*) მარქ უავე: ჭი რჩეული! თუ ვითარი არს ხატი არსებობა შენისა უმწვერვა-
 ლესისათვის შეერთებისა დაღაცათუ ერთი უავე არს სახელი, შენ მიერ მოხმული ორ-
 თა მათ უმსგავსოთა სახეთა, რომელ არიან ბუნებანი, არამედ ჩვენ ეკვლისისაგანნი
 დიდადორე განმკაცრებითა განვიხილავთ, თუ რაჲ არს ერთი იგი, რომელი მოგაქვს
 ზემო და ქვემო, და ქვემო ზემო. სოლო უავეთ შენებრ ერჲ არს სახელი წათქმით
 და შეგულის სიტყვით ორთა მათ ბუნებათა, არღარა საჭირო არს შენდა თქმა შეუ-
 რვენულად ეგნესო ბუნებანი. სოლო უავეთ შეურევენულად ეგნეს და რანი იყვნეს

თვითებსა თვისსა;¹⁾ და ვითარ იგი არა მოსპო სატი მონისა ხატისა ღვთისამან, კერეთე სატი ღვთისა არა ბიწიან ჭყო სატის მონისამან, რამეთუ კინაძოგან იქადაგა კუმაკი კაცსა ზედა, ვითარცა საცთურითა მისითა შემურობიდას საღმრთოთა ნიჭთაგან დაკლებულსა, უხრწნალებისა კეთილთაგან განშიშვლებულსა და მწარესა განხინებასა სიკვდილისასა დამონებულსა, — ვითარცა თვითა ბოროტთა შინა ნუგეშინის-ცემასა რასმე მხოველი წიარად წარწემდისა თვისისა მიუკანებთა მისითა; ხალო ღვთისაგან თვისი რამ სიმართლე ეძებდა მას, რათა განხინებასა თვისსა მოხდიეს კაცსა, რომელი ესოდენითა ჰატეოთა შეეშინადა მას; სასმარ იქმნა გამოუთქმელი საიდუმლოთა განკებულებამ, რათა უცვალებელმან დემონთან, რომლისა ბუნებითისა სახერებისა განსრახვისა ცვალებამ შეუძლებელ იყო, შირველი იგი ჩვენ ძლით სიტყობისა თვისისა განკებულებამ სრულ ყოს მიუწოდოძელითა საიდუმლოთა, და რათა მსჯავრებითა საეშვავოთა სიბოროტითათა ცოდვასა შთარდაომილი კაცი არა თანერ ვერ-ჩინებასა ღვთისა წარწემდობადი. ამისთჳს გარდამოკლეს უკანასკნელთა მოძარბთ ადგილთა სოფლისათა ქე ღვთისა, შესამო საყდრით გარდადოსრული და მამული-სა დიდებისაგან არა განშორებულნი; ახლითა რამათაქე წესითა და ახლითა შობითა შობილი, და ახლითა ვიდრექე წესითა, რამეთუ რომელი იგი უხილავ იყო თვისთა შინა, სახილველ იქმნა ჩვენთა შინა; და მიუწოდოძელ-

შეურეგნელი, იტყვი დიდისა რასმე კადრისა შემომღები, ვითარმედ ბუნებანიო ქრისტესნი; და უკეთუ შეურეგნელად ეგნეს ბუნებანი ქრისტესნი, რასალა აბრალეზ წმიდასა ღეონს თქმისათვის—ვითარმედ სრული თვისთა შინა და ყოვლად სრული ჩვენთა შინა! არ-ახლისა რასამე გვარისა არიან ღეონსი ესე, ჳ ღეონსი მავნებელი, რამეთუ სამოციქულო დიონოსიოს იტყვის შეერთებულსა და განყოფილსა შინა ღეონსი მეტყველებასა, რომლისათვისცა მარტივი იყო გამოუთქმელად შეიორკეცა და შინაგან ბუნებისა ჩვენისა ქმნა. და ვედად იგვე იტყვის ტრფიალებითთა ქებათა შინა თსრობის შენივთებათა, რამეთუ ყოველთა ახალითა უახლესი აჩვენა ბუნებითა წესთა შინა ჩვენთა ზესთა ბუნებისა სრულთა თაობამ და არსებასაცა ჩვენსა შინა წრსებათა უზესთავსობამ. ესრეთ უკვე მამათა მიერ ყოვლად უტეხილთა მოძღვართათვისთა წიგნთაგან მოიღებს წმიდა ღეონ ორთა ბუნებათა შინა მეფისა სიტყვისა ღვთისა განხორციელებლისა ღვთისა მეტყველებასა ორთა ბუნებათა შინაობისასა. და უკეთუ გინებს წინა აღდგომა, ამისთვის ღეონისა მამათა გილირს შენ წინა განწყობამ, და არა მხოლოდ ამის ნეტარისა მოძღვრისა!

¹⁾ ესე რა გესმას დიდისა ამის მოძღვრისა მიერ, ნუ ვკონებ ახალსა ქადაგებასა, ჳ ღვთის მავნებელი! არ-ახალი არს საღმრთოთა ესე მეტყველება ტეხილისა ამის მოძღვრისა! ისინე გონიერად, რამეთუ წმიდა ღეონ მამათა მიერ იტყვის გონიერად თქმელსა, და არა ახალსა მოძღვრებასა; რამეთუ მამათა თქვეს თეითოეუ-

მან სათნო იყო მისაწდომელ ყოფიამ; და ზირველ სა-უეგუნთად მყოფმან ყოფად იწყო უმთა შინა და, მუეუების ყოველთას მქონებულმან—სამონოა სარტი მიითვალა, და თვისის ღვთაებისა სიდიდითა მაცრილობულ ქმნას მას; და უკნებულმან ღმერთმან არა უღირს ისინა კაც-კნებულ-ყოფიამ, და უგე-დაუმან სკუულთა სიკვდილისათა მორჩილ-ყოფიამ. სოლო უცხოათა შობითა იშუა, ვინამთგან უხრწნელი ქალწულუბამ გულის-თქმისაგან უგე უცხო იყო; სოლო გორცთა ნავთი მიაგასსა მას, და მიღებულ იქმნას დუდი-საგან მუეუის ბუნებამ, და არა ცოდვამ, კარნა არა ვინამთგან მუეუის იესო ქრისტეს მუელისაგან ქალწულუბრივისა შობილისა საკვირველი რამ-მე არს შობამ, ამისთვის არა მსკავს არს ჩვენდა ბუნებით, რამეთუ რომელი იგი ღმერთი არს ჭეშმარიტი, იგივე კაციცა არს ჭეშმარიტი და ტყუილი არცა ერთი არს ერთობასა ამას შინა, ვინამთგან თანად ორთა-განვე არს ერთი—სიძიბლუცა კაცებისა და სიდიდუცა ღვთაებისა, რამეთუ ერთარცა მოაწულე ქმნითა ღმერთმან ქტეულუბამ არა მიითვალა, გერეთუ კაცი სიდიდითა საღმრთოამსა ზატოვისათა არა განილა, რამეთუ მოქმედებს თვითოეული ბუნებამ თანა ზიარებითა მეორისათა, რამცა იგი აქვს თვსად. და სიტყვამვე მოქმედებს მას, რა იგი არს სიტყუამსა. სოლო გორცნი სრულ ჭყოფენ მას, რამ იგი არს კორცთამ.*) და ერთი უგე მათგანი ბრწყინავს საკვირველებითა, სოლო მეორე თავს ისხამს გინებთა;¹⁾ და ვითარ იგი სიტყვამ სწორებისაგან მამულისა დიდებისა კანუშორებულ

შეისწავე
შვენიერი.

ღობამ ბუნებათა ქრისტესთა საღმრთოამსა და კაცობრივისა არა თუ მიფარულადრე, არამედ ცხადად და განმარტებით. იტყვის წმიდამ კირილე ნესტორისა მიმართსა ეპისტოლეასა შინა არა ვითარცა ბუნებათა განყოფილებისა მოსპობითა შეერთებისათვის, არამედ უფროსდა დაცვითა თვითებასა თვითოეულისა ბუნებისასა. და კვლად იგივე წმიდა კირილე სეკენსონის მიმართსა შინა ეპისტოლეასა ღვთის-მეტყველეს—არცა ბუნებად სორცთა შეცვალბულ არს ბუნებამ სიტყვისა, და არცა სორცთა მისთად, არამედ თვითებათა შინა ბუნებითა თვითოეულისა გუბამინცა და გულის-ზმის საყოფელობამან, აწ სადამე ჩვენ მიერ გარდაცემულისაგან სიტყვისა მიუთხრობელითა და გამოუთქმელითა შეერთებითა გვისნსა ჩვენ. აწ უკვე ესე თვითოეულითა ბუნებათა თვითებისა შეურევენელად დაცვამ, ვინამთგან ჰველ სადამე მამათა არს თქმული, რად ესაწებები შენ წმიდასა ღეონს, ქადაცსა ორთა ბუნებითა თვითებათასა?!

*) ევა სედავას, დილო ნეტარებო და სრულებო ღვთის მტყუველებისო, ნამდვილვე ღირსო მოციქულთა თავისა ზატოვისა თანა მადლისა საყდრისაო!...

1) ამას უკვე წინა მიყოფენ ჩვენ უთავონი, ვითარმედ თქვა რა დიდმან მოძღვარმან—ერთი იგი ბრწყინავს საკვირველებითა და მეორე თავს ისხამს გინებთა. სოლო უცხონი იგი საღმრთოამსა მადლისაგან მოძღვარნი მშველებელნი, და უფროსრე თანა მოუამე ესე ჩვენი კათოლიკოსი სომეხთა ღაზარე—აბრალევენ წმიდასა ამას ამასა თქმისათვის ერთი იგი ბრწყინავს და მეორე გინებთა თავს ისხამს.

არს, კერძოთუ კორცნი ბუნებისაგან ნათესავის ჩვენისა დაუგლებულ არიან, რამეთუ ერთი და იგივე ჭეშმარიტებით მე ღვთისა და ჭეშმარიტებით მე კაცისა არს: ღმერთ ვიდრემე ესრეთ ვითარ იგი «დასახამსა იყო სიტყვაჲ და სიტყვა იყო ღვთისა-თანა, და ღმერთი იყო სიტყვაჲ.» სოლო კაც ესრეთ, ვითარ იგი «სიტყვა კორც-იქმნა და დაიკარგა ჩვენ შორის», და ღმერთ უკვე ამისთვის, ვითარ იგი «ყოველივე მის მიერ შეიქმნნეს და თვინიერ მისსა არცა ერთი რა იქმნა, რაოდენი რა იქმნა»¹⁾. სოლო კაც ამისათვის, ვითარ იგი «იშვა დედაკაცისაგან და იქმნა სუულსა ჭკუშე.»²⁾ და განკორცოელუბისა ვიდრემე შობაჲ კაცობრივისა ბუნებისა არს წარმომანინებულ, ხოლო ქალწულუბისა მშობელობაჲ საღმერთოჲსა ძლიერებისა არს გამოცანსადებულ, და სინისობა უკვე ყრმისაჲ უნდობითა სასუკეულთათა განიცდების; ხოლო სიდიდე დიდად შეენიერებისა მისისა ანგელოზებრთა სმათგან შეისწავების, და ემსგავსების სადმე კაცი ესე ახლად შობილთა ჩრვილთა, რომლისასა უღმერთოჲ ჭეროდე განიცხანსაცს მოკვლასა; არამედ მუუვე არს ყოველთა, რომელსა მოგვნი, მონებრ თავყანის-ცემით მოიკითხვნა³⁾. სოლო რაჟამს წინამორბედისა თვისისა იძანეს მიმართ მოკიდეს ნათლის დებად, რათა სანაურ იქმნეს, ვითარმედ საბურველთა ხორცთათა დაფარულ იყო ღუთაებაჲ, მამისა სმაჲ ზეცით მსმობელი ღაღადებს: «ესე არს მე ჩემი საყურადელი, რომელი მე სათნო ვიყავა»⁴⁾. კჳხლად, რომელსა იგი, ვითარცა კაცსა, განცდის სიკერაჲ ეშმაკისაჲ, ამას, ვითარ-

ამას ზედა უღონოებენ უკეთურნი იგი, იტყვიან გინებით სახელსა წმიდისა ღვთისისა; იტყვიან რომელიმე და რომელიმე და ამით ორთა რომელიობათა მიერ შემოიყვანებისო სიტყვისათვის ღვთისა თქმაჲ ორთა გვაშინებთა. არა თქვა წმიდამან ღვთს, რომელიმე და რომელიმე, არამედ ორთა ბუნებითა დანიშნავს თვითებათა. და ესეცა მოაქვს წყაროსაგან ტყბილისა წიგნთაგან წმიდათა მამათასა, რამეთუ თვით წმიდა გრიგორი ნოსელი იტყვის ევანგელის ძლითსა წიგნსა შინა, რომელი ბუნებაჲ ქრისტესი ვენებისა ჟამსა თავს იღებს ყურმილის ცემასა და რომელი იდიდების საზარდისოდ. » ესე მამათა არს ქადაგებაჲ, და არა ახალი რამე მეტყველებაჲ. სოლო თვით წმიდა პრპოლეცა თანა შეენმობისა წმიდასა გრიგორის ნოსელსა ქრისტეს შობისათვის თქმულსა ღვთის-მეტყველებასა შინა თვისსა—ღვთისა შიშველისა ვნებაჲ შეუძლებელ არს; ამისთვისა რომელი იგი ღმერთი იყო, ემანუელ იქმნა კაც, და რომელი იგი იყო—აცხვენა, და რომელი იგი იქმნა—ივნა. » სოლო ყრმანი მწვალებულითანი ამას ზედა მახრადობელ მამათა არიან, და არა წმიდისა ღვთისისა.

1) იოანე 1. 1, 3.

2) გალატელთა 4, 4.

3) მათე 2, 11.

4) მათე 3, 17.

ცა ღმერთსა „მსასურებს გუნდი ანგელოსთაჲ,“¹⁾ და რამეთუ შიშშილი და წუჟრვილი, და დაშრომაჲ, და ძილი კაცისაჲ არს უუკლეად. არამედ მხოლოთა ზურთთა განძლებაჲ სუთათსთა კაცთაჲ²⁾ და სამარტელისა დინიებაჲ წყლისა ცსოკელისა,³⁾ რომლისაგან სჴმითა არღარა სწყუროდამს, და „ბუჭთა ზედა მელეკარისა ზღვისთა დაუღტოლეკლითა ფერსითა სლჳჲ“⁴⁾ და მჴმრისსჴითა ღელჳთა მისთა დაწესრებაჲ⁵⁾, ღჴითისა არს უცილებლად. და ვითარ იგი, რათა პირველი დაუტყენე, არს მისეჲ ზუნებისაჲ არს მოწლისა თანა ღმობისა მიერ ტირილი აღსრულეზულისა მეგობრისა და განცსოკელებად მისისა მისრულისაგან დასსნთა ოთხდღეობისა შუეროლეზულად მიღებარეობისთა, ბრძანებასთანა ზმისსა ადღეინებაჲ,⁶⁾ ანუ ძელსა ზედა დამოკიდულებაჲ, და განგრძობასა სამთა ჟამთასა ღამისა შჴმისღჳითა ნიკთთა ყოველთა შჴრეჳინაჲ,⁷⁾ ანუ წულელებსა სამსკვალთასა თაგს ღებაჲ და ბჴკთა სამოთსისთა მოწმინისა ავანკისა განსმაჲ,⁸⁾ ეგრეთ არს მისეჲ და ერთისა ზუნებისა არს თჴმაჲ, ვითარმედ „მე და მამაჲ ერთ კართჲ“⁹⁾ და თჴმაჲ ვითარმედ „მამაჲ უფროს არს ჩემსა“.¹⁰⁾ რამეთუ დაღათუ მჴუფჳსა ჳრისტჳს შორის ღჴთისა და მისა კაცისა ერთი არს პირი, გარნა ეგრეთცა სსჳჲ არს იგი, რომლისა გჴმო ზიარ თითოეულისა მათისა არს შჴურაგსებაჲ და სსჳჲ, რომლისა გჴმო ზიარ მათდა არს დიდებაჲ; რამეთუ ჩჳნგან არს მისი იგი მამისა უმრწჴესი კაცებაჲ, სოლო მამისაგან არს მისი მამისთანა სწორი ღჴთებაჲ. ვინაჲცა ამისა პირებისა ერთობისათჳს თითოეულისა ზუნებისა თჳთებასა გულის-სმა-ჳჳოფთ და ძედ კაცისად გიცნობთ, ჴეცით გარდამოსრულად, რაჳამს იგი ძემს ღჴთისამან წმიდისა ჳალწულისაგან სორცნი, რომლისაგან იგი იშჳჲ, გჴმოუთჴქელად მიიხნა; და გჴებად ძე ღჴთისა ჳჳარცჴელად ითჴმის და დაფულად, რაჳამს იგი ესენი, არს თჳთ მით ღჴთებათა, რომლითა მსოლოდ შობილი და თანა სამარბ-

¹⁾ მატჴე 4, 11.

²⁾ მატჴე 14, 17, 21.

³⁾ იოანე 4, 10.

⁴⁾ იოანე 6, 19.

⁵⁾ მატჴე 8, 26.

⁶⁾ იოანე 11, 35,—43, 44.

⁷⁾ მატჴე 27, 35, 45, 51.

⁸⁾ ლუკა 23, 42, 43.

⁹⁾ იოანე 10, 30.

¹⁰⁾ იოანე 14, 28.

დისოცია და თანა არსი მამისა, არამედ ურღუპებითა კაცობრივისა ბუნებისათა თაკისისსა, ვინაჲცა მსოფლიად შობილსა მესა ღუთისისა ჯვარცმულად და დაფუღულად და აღდგომილად მრწამსისა შინა ერთად ზიარად აღვიარებთ ყოველნი სამოცარქულასა მისებრ სიტყვასა, ვითარმედ «უკეთუმიცა გენსა, არამცა უფალი დიდებისა ჯვარს ეკვია.»¹⁾ ხოლო რაჲმს თუთ უფალმან ჩუქნიან და მაცხროვარმან, ვითსკისა მიერ თუხისა, ასწავს მოწამეთა საწმომუნებამა, და ვინ მიტყვიანო, ჭრჭკა, მე ვაინი ყოფად მესა ვაცისას? და ივინი რაჲ მიუგებდეს სსვათაგან სსვასა ქონებასა, თქმენ—ჭრჭკა, ვის მიტყვით მე ყოფად? ცხად არს, ვითარმედ მესა ვაცისას და რომელსა ხეტსა მონისასა და ჭეშმარიტთა სოცრთა მსუდავთ, ვის მიტყვით მე ყოფად? მამინ ნეტარი ზეტრე ღუთისა მიერ მობერვილ იქმნა და თუხისა აღსარებისა მიერ ყოველთა ნათესავთა მიხუხ მაცხროვარებისა ექმნა, რამეთუ «შენ ხარო, მიუგო, ქრისტე მე ღვთისა ცხოველისა»²⁾. და სამართლად ნეტარ იწოდა უფლისა მიერ, და სსხას დასახამისა კლდისაგან სიმტკიცე დაიმკვიდრასსულისა და სათნობებისა, რომელმან კამოცხადებითა მამისათა იგივე ერთი მედ ღვთისად აღიარა და ქრისტედცა, *) ვინაჲთგან ერთი ამათგანი თვინიერ მეორისა მოხსენებული ურგებ-იყო საცხოვრებულად; და იგივე და ერთი ზღვევამ იყო უფლისა იესო ქრისტესი, ანუ ღვთად თუნიერ ხოლო ვაცისა, ანუ ვაცად და ზეტრე ღვთისა რწმუნებამა. ხოლო შემდგომად აღდგომისა უფლისა, რომელცა განცხადებულად კორცთა მისთა იყო აღდგომამა, ვინაჲთგან არა სსვა ვინმე აღდგა, თუნიერ ჯვარცმული იგი და მომკვდარი, —რამას სსვისათუხს იქმნა ორმოცთა დღეთა იგი მოწამეთა თ-

შეისწავე

1) კორინთელთა 2.

2) მათთე 16. 15, 16, 17.

*) დანიშნე უკვე ესე ლექსნი, მ' საუბარელო ეკლესიისაგანო! ვითარსა სირცხვილსა ზედა დასახამს მწვალებელთა, რამეთუ, წმიდამან რა ზეტრე აღიარა მედ ვაცისა თვით თავისაგან თვისისა ზედ წოდებული იესო ქრისტედ და მედ ღვთისად ცხოველისად, ამის მიერითა წამებითა იტყვის დიდი ესე ერთად მედ თვით გვაზოვანსა მას სიტყვასა ღვთისასა განხორციელებულსა; რამეთუ ქრისტე და მე ღვთისა უკეთუმიცა ერთი ორთა ამათგანი თვინიერ მეორისა მოხსენებულ სადამემცა იყო, ურგებმცა იყო საცხოვრებულად და იგივე ერთი ზღვევა იყო უფლისა იესო ქრისტესი, ანუ ღმერთად თვინიერ ხოლო ვაცისა, ანუ ვაცად თვინიერ ღვთისა რწმუნებამ. ესრეთ ერთად მედ ჰქუდაგებს მრჩობლთა შინა ყოველად განურრელთა ბუნებათა მესა ღვთისასა წმიდა ღვთონ. ხოლო ევტიქისგან შთამომავლობითი ნათესავობამა ფრიადსა სიცილსა ღირს არიან, ვითარცა ცილისა მწამებელი განხორციელებისა საიდუმლოსა ზედა და ქადაგსაცა ზედა მისსა, წმიდასა ამას შამასა.

ნა ქტეკაჲ მისი?) ანუ რათა უოკლისაჲ სიბრუდისაგან განსწმიდოს სარ-
წმუნობაჲ ჩუენი, რამეთუ ესრესებოდის მოწაფეთა თჳსთა და თანა ქტეკო-
დის და თანა უვიდოდის. ხოლო უგამომწკლილკლესობითრე და დაუიტვიცე-
ბულესობით შესებისაგან სასილველად წინა უფო თავი თჳსი მათ, რომელ-
თა იგი ჭტეკედა მიზეზი იტუნეულობისაჲ. ამისთჳს კართა სშუელთა შუეიდა
მოწაფეთა მიმართ და შებურვითა თჳსითა მიანიჭა სული წმიდაჲ,¹⁾ და მი-
ცემელმან ნათელსა მეცნიერებისასა, საღმრთოთა წერილთანი აღესსნა მიუ-
წდომელობანი;²⁾ და კვალად მასჲე წყლულულებანი გკერდისანი და ნაკუპლენი
სამსტყუალთანი და უოკლენიე ნიშნი ჩნებისანი უჩუენსა მეტყველმან — აგან-
მისილეთ მე და იხილეო, რამეთუ სულსა კორც და ძვალ არა ასხენ, ვითარ-
ცა მე მხედავთ მჭონებულად. ³⁾ რათა მის შორის დაღვრომილობაჲ და საც-
ნობელობაჲ თუთუბასა საღმრთოჲსა და კაცობრივისა ბუნებისასა ცხად
იქმნეს განუწკალებულად. ხოლო ამას რაჲ ვისწავებთ, არა ესრეთ ვიტყვიოთ,
ვითარმედ იგივე არს სიტყვაჲ, რაჲ იგი არიან კორცნი; არამედ ერთად
მედ ღუთისად აღვიარებთ სიტყუისაცა და ხორცთა, რომლისა სარწმე
ნობასა საიდუმლოჲსასა უნაწილო ყოფად საგანებელობაჲ შეეტყუებნის
ეკტიქის, ვითარცა ერუსა, რომელმან ბუნებისა ჩვენისა მხოლოდ შობილსა
შორის ქეს ღუთისასა არცა კაცობრივისა სიმაბლისა მიერ, არცა დიდუ-
ბულისა ადგომისა მიერ აგრძნა ყოფაჲ, არცა განჩინებასა მოშიშ ქქმნა
ნეტარისა მოციქულისა და მასარებულისა იოანესსა, მეტყველსა: ყოუკლი
სული, აღმსარებელი იესო ქრისტესა ხორციელად მოსლვისა, ღუთისა
მიერ არს, და უოკლი სული, განმწკალებელი იესო ქრისტესი, არა არს
ღუთისა მიერ, და ესე არს ანტი ქრისტე. ⁴⁾ ხოლო რა არს, ვითარ-
მედ განმწკალებელი იესოსი, განჩნა თუ კაცობრივისა ბუნებისა განშორე-
ბაჲ მისგან და საიდუმლოჲსა, რომლისა მიერ ვცხონდით, შეუკავებელთა
რათმე წმისნათა მიერ ამაოდ გამოჩინებისა მეცადინობაჲ? ხოლო რომე-
ლი კაცობრივისა ბუნებისათჳს ქრისტესისა აღმუერთთა მოცულ-იყოას,
იგი საჭიროდ ვნებისათჳსაცა მისისა ეგე ვითარითჲე ცნობა-ვნებულობს
სიბრძნითა; და რამეთუ რომელი არა ნაცილად ჭკანებდეს ვჳარსა მეუფე-

¹⁾ საქმე მოციქულთა 1, 3—4.

²⁾ იოანე 21, 19—22.

³⁾ ლუკა 24, 27.

⁴⁾ ლუკა 24, 39.

⁵⁾ კათოლიკე იოანესი 4, 2—3.

სას მაცხოვრად სოფელის გამოჩინებულისა, მის გნებისსაცა ჭეშმარიტებით ქმნულობასა არა იცილობის. ამისთვის, რომელი მეცნიერ არს ვნებათა, მეცნიერ იყავნ სორტაცა და ნუ უარ-ჭყოფს ჩვენთა სორტთა ქონებასა საუფლოაჲს მის გაცისასა, რომლითა ვნებათ თავს-მდებულად ვიცნთ, — ვინაჲთვან უარის-ყოფაჲ ჭეშმარიტთა სორტთა უარის-ყოფა არს ვნებისა სორტთასა. აწ უკუჭ, უკეთუ შეიწყნარებს საწმინტობასა ქრისტეს-ნეტოსა ეკტიჲ, ნუცა ქადაგებასა სასარებისსა გარე მიაჭრევს სასმენელთა, არამედ განისილენ, თუ რომელი ბუნებაჲ განიძსჯებაჲ ჟუარსა ზედა სამსჯელითა, იელსა დამოკიდებული, და გუკრდ განდებულ იქმნა, ჟუარსა ზედა განკავრთული, დასვრითა მსედრისთა!! გულის სმა-ჭყან, თუ სა დაით გარდამორენეს სისსლი და წყალი, რომელთაგან კეკელსინაჲ დუთისა სახანელითა და სასუმელითა მოიწყუკებს¹⁾. ისმინედ ნეტარისა პეტრე მოციქულისცა, ჭედაგებდეს რაჲ — ვითარმედ «ვანწმედაჲ სულისა სა-პგურებულისა მიერ იქმნების, რომელ არს სისსლი ქრისტესია»²⁾. ნურცა თანა წარსვლით აღმოიკითხავს მისეუ მოციქულისა ესრეთ მეტუველთა სიტყუათა: «უწყოდეთ, რამეთუ არა განსწწნადითა ვეცხლითა, გინა რქ-როჲთა ისსენით თქვენს ამაჲსა მისგან მამათა მოცემულისა სლვისა, არამედ პატროსითა სისსლითა, ვითარცა ტარვიანა უბიწოაჲსა და უმანგოა-სა — აესო ქრისტესითა»³⁾. ხოლო ნეტარისა იოანე მოციქულისასა ნუ წინა აღუდგების წამებასა მეტუველსა, ვითარმედ: «სისსლი იგი აესო ქრისტეს მის მისისა (დუთისა) განმწმედს ჩვენ უოჯლისაგან ცოდვისა»⁴⁾ და კვალად — «ესე ანო ძლევაჲ რომლითა ჭმდეკს სოფელსა საწმინტობაჲ ჩვენთა»⁵⁾ ვინ უკუჭ არს, რომელმან სძლო სოფელსა, გარნა თუ რომელსა რწმენა, ვითარმედ ერთ არს იე დუთისა? ესე არს მოძაკალი წელითა და სისსლითა იესო ქრისტე, არა წელითა ხოლო, არამედ წელითა და სისსლითა! და სული არს, რომელი სწამებს, ვინაითგან სული არს ჭეშმარიტებაჲ — «რამეთუ სამნი არიან, რომელნი ჭსწამებენ, ქუჭყანისა ზედა: სული და წყალი და სისსლი და სამნივე ესე ერთისა მიმართ არიან»⁶⁾ ცხად არს ვითარმედ სულისა; ვითარმედ განწმედაჲ და სისსლი გამოსხნისაჲ, და წყალი ნათლადსლებისაჲ, სამნივე

1) გამოცხადება იოანესი 22, 1.

2) 1 კათოლიკე პეტრესი 2.

3) 1 კათოლიკე პეტრესი 1, 18—19.

4) 1 კათოლიკე იოანესი 1, 7.

5) 1 კათოლიკე იოანესი 5, 4—5.

6) 1 კათოლიკე იოანესი 5, 8.

ერთ აზრან და განუყოფელად ჭკიან და აზრავინ განჭყობეს მათ შეერთებულ-ბისაცან, ვინაჲთგან კათოლიკე ეკლესიამა ამას შინა ცსოკულ არს და წარებატების სარწმუნოებითა, რათა არა ბუნებურ ჭკეშმარიტისა დუთაებისა ვაცებაჲ იცნობებოდის, არცა თუნებურ ვაცებისა დუთაებისა უოფამ აღიარებოდის. სოლო სიტყვისა მისთჳს, რომელი შესაკრებელსა თქვენსისა მიუგო ეკტიქი მეტყველმან—ვითარმედ ორთა ბუნებათაგან ქმნულად აღვიარებ უფალსა ჩვენსა უწინარეს შეერთებისა, სოლო შემდგომად შეერთებისა, ერთსა ბუნებასა აღვიარებ, — განკვირებულ ვარ — თუ ვითარ ესოდენ უსახურად და ესოდენ გულარმნილი აღსარებაჲ არცა ერთისა განკანონებისა დირსად საჯეს მსახულთა, არამედ ესოდენ უცნობელისა სიტყვისათანა წარსდეს. ძიებასა, ვითარცა არა რაჲთ ეჭმტებოდეს ესე სასმენელსა მსმენელთასა! ვინაჲთგან მითვე სასითა უღმრთობაჲ არს თქმად, ვითარმედ ორთა ბუნებათაგან არს უწინარეს განკაცებისა. მსოლოდ-შობილი მე დუთისა, ვითარ იგი უწესობაჲ არს დამტკიცებაჲ, ვითარმედ შემდგომად გორცქმნისა სიტყვისასა, ერთი ბუნებაჲ არს მის შობის; რომლისა რათა არა მართლიად, ესე იგი არს უმიზეზოდ თქმულობაჲ ჭკონოს ეკტიქი, ვინაჲთგან არცა ერთსა შობის დაყოფისა მიემთხვა იგი ამის ძლით მსჯავრისა მიერ თქვენისა, სიუფარულისა შენისასა მოკახსენებო უზაკველობასა, უოკლად ზატოისანო მძაო, რათა უკეთუ წყალობათათჳს დუთისათა სიტყუს ეებაჲ საქმისა მზგის დასცსრეს, და უმეტრებაჲ უაწაღელისა ვაცისაჲ, და ამის მიერი სრწინილებაჲ გონებისა მისისა განწმდეკა, რწმდლისათჳს, ვითარ იგი ჟწყებაჲ ნაჭმართაჲ ცსად ჭყოფს, დაწყებასაჲ ჟრთილ-იყო განშორებაჲ მცდილობელობისაგან თჳსისა, რაჲმის იგი მსჯავრისა თქვენისა წინაშე წარმოდგომილმან აღიარა თავი თჳსი მეტყველად მისსა, რომელსა არა იტყოდა შირველ და ამის სარწმუნოებისა აღსარებაჲ, რომლისაგან შირველ უცნოჲ იყო. გარნა ვინაჲთგან შეჩვენებასა შინა ბოროტად მსახურისა მას სარწმუნოებისა მისისა შეგონებაჲ არა ინება და თჳსსაჲ ბოროტად მადიდებლობასა შინა დადგრომილად იწილად შობამან თქვენმან, და დირს მიმთჳლველად დასჯასა განკვეთისასა, რომელსა ზედა უკეთუ სარწმუნოდ და შემსჯავსებულად ვინებისა ელმის დადითუ მუარს სადამე, გარნა ეგრეთცა მეტნიერ ქმნილ-არს, ვითარმედ ჯეროკნისათჳს აღიარა მის ზედა ზატოისნებაჲ ებისკოპოსთა. და რათა შეგომოკლოთ სიტყვაჲ უკეთუ უოკველთაჲ მის მიერ ბოროტად თქმულთასა, ცსადითა და თჳსითა და საკუთრითა სმითა დასასჯელ უოფისა წარსწყებს:

«არა ღირს არს განწირვას, არამედ შემდგომად განმართებისა წყალობისა მიმთხვევას, ვინამთჳს უფალს ჩვენსა ჭეშმარიტსა და სასიერსა მწუჟმსა, რომელმან სული თვისი დასდგა ცხოვრებას თვისთათჳს¹⁾ და რომელი არა მოვიდა წარწემად სულისა კაცთასა, არამედ ცხოვრებად;²⁾ მიმსგავსებამ სასიერებისა თვისისა ჰუნავს ჩვენი, რათა მტოდეკლთა *³⁾ კადრე მე მწურონი-დეთ სიმართლით. ხოლო მოჭვეულთა არა უცხო-გვყოფადეთ თანა ღმობითისა წყალობისაგან შეჯალ,*⁴⁾ რამეთუ მაშინ ჭეშმარიტებით მაშინ კეთილისა ნაყოფისათანა ჭეშმარიტებამ საწმუნოებისა შორის ძიებულ ძემუბის, რაჟამს ბოროტად მსახურებისა წინა-მძღვართაგან თვისი ბოროტად მადიდებულობამ დაისჯებოდეს. ხოლო რათა ყოველივე პირი საჭმისა კეთილად მსახურებით და საწმუნოდ მიეთსრას ძმთა ჩვენთა, აუღიანე კისკობისი და რენატონ სტეცსი, მერმეცა მე ჩემი იღარონ დააკონი ჩვენი წარმოვალისინით ადგილს ჩვენსა, რომელთა თანა დეოკოტონ მწიგნობარი ჩვენი, რომლისა საწმუნობამ გამოგვეცადა, შეგუდლეთ მოსავთა საღმრთოსა შეწყენისათა, ვითარმედ შეცთომილი, დასჯითა ჭვეულებსა თვისისა ცნობისასა, ცხოვრებასა მიემთხვიოს, და ღმერთისა სიმრთელით დაგიცვიენ შენ, უფროსად პატრიოსანო ძმაო!»

1) იოანე 10, 15.

2) ლუკა 9, 56.

*³⁾ აქა ნეტარი ისე, ვითარცა მწუჟმსი და მსაფელი საღმრთოთა, განმსჯელობითითა გვართთა მასწავლელ იქმნების, რათამცა მოქცეულითა ცოდეკლთა არა განვაძებდეთ. რამეთუ უკეთუ უამსა მას ევტიქის შეინანამცა, არცამცა განკვეთილიყო წმიდათა მამათა მიერ უშაყული იგი. და ამისსა დასწერს სანატრელი ესე მამათ-მთავარი — უკეთუცა შეინანოს ევტიქი, არა ღირს არს იგი განწირვისა. და რამეთუ მაშინ ჭეშმარიტებით კეთილისა ნაყოფისა თანა ჭეშმარიტებამ საწმუნოებასა შინა ძიებულ იქმნების, რაჟამს ბოროტად მსახურებასა წინამძღვართაგან თვისი ბოროტად მადიდებლობამ დაისჯებოდის. ესრეთ გვასწავებს წმიდა ესე, რათა რომელთაცა მიერ მტანჯველითა გონებითა თვისი ბოროტად მადიდებლობამ დაისჯებოდის, ევკ ვითარი იგი ღირს შენდობისა და ეკლესიისაგანთათანა აღრაცხვისა შეწყურებულმცა იქმნებოდეს.

*⁴⁾ ამ სიტყვას — «შეჯალ» ორივე დედანში ზევიდამ სამი წერტილი აქვს ქარაგმასაებრ (·:·).

ქვეყრილი სტონის მიერ სრულიად საქართველომან
 მთავარ-ეპისკოპოსისა და ვითანისა, სოლო წინა სიტყვად
 მესამის ამის წიგნისა არს ღმრთის-მეტყველებიან წართქმად,
 ერთისა თაყნანის-საცემელისა ეოვლად წმიდისა სამების-
 თვის და აღგებისა და შექმნულებისა მის მიერ, სიღულ-
 თა და უხილავთა ბუნებათასა. ნაწილნი სიტყვათანი ამას
 თავსა შორის 46.

1. 1.*) „ყოველივე მოკრძეული კეთილი და ყოველივე ნიჭი სრული სიკვარ-
 დამო არს გარდასმოსრულ მამისაგან ნათლისა“; ¹⁾ რამეთუ იგი მარადის
 მიუთვისა მას გამოუთქმელსა ზესთა ყოვლისა მოგონებისა მიუწითამელსა,
 უფსურულსა არსებასა წარუდინებულსა და თვინიერ დაწვეებისა და ნივთ-
 დადებისა დაუწვეებულსა და ნივთი-შემოქმედსა ზესთა აღმაკვლასა ყოვლი-
 სა მოგონებისა და ყამისა და ბუნებისასა საღმრთოსა შინა ბუნებასა
 ცნობილ სადამე არს გვამი იგი პირველი საღმრთოსა არსებისა, რო-
 მიელი წყარო არს და მიზნუ და დაუწვეებულ დასაბამი რართა მათ მსტავსთა
 თქვასთა. ამისსა ბუნებასა უკვე მეტნიერ არს კვლესიამ მსოფლიად ახრდილ
 წერილით და ესე ფრთად წკლილად და მტირე, არა მის დაუწვეებულისა
 ბუნებისაგან, არამედ მის გარემოთაგან და ჩვენ ღმრთის-მეტყველებდეთ ეს-
 რეთ: იგი უკვე არ დანიშნვისაებრ ქმნულსა გვამებთასა იგი დანიშნული,
 არამედ იგი, რომლისა მიერ ყოველივე შექმნეს კრთნებაობითა თანა და
 შესაბამისა სიტყვისა და სულისა თვისსა ყოვლად წმიდისათა— იგი აღი-

¹⁾ იაკობ. 1-17.

*²⁾ პირველი ციფირი მისდევს რიგზე მთელ III წიგნში; მეორე კი სწყდევს
 ბა ყოველ თავთან; მაგ. ამ თავში 46 რო გათავდება, მეორე თავში იწყობა მეორე
 ციფირი 1-დან; პირველი ციფირი კი რიგზე მისდევს— 47, 48 და სხ.

ძის უყმოდ და დაუსაზამოდ სიყვარულით განიყნად განყოფილების მიმართ გკამთას და ეკო ბუნებით განუყოფელად და დაუკლებლად თვისსა ყოვლადობას შინა სრულებისსა უფროსად შეერთებული, უფროსად განყოფას შინა თვისსა ბრწვინვალებისა სსკა-გკამისა ერთანსისა, ვითარცა მისა და სსტისა ცსკუდისსა და კკალად სსკა გკამ-ყოფასა ერთანსისა და თაყუნისსა სსკემელისა სულისა ყოვლად წმიდისა, მისგან მოუკლებლად გამომავლისსა. ¹⁾

2. 2. იგი უკვე გკამი შირკელი შორის სამობითისა მის სსკმრთლისა სსკელისა არს წყარო და დასაბამი დაუწყებელ და მიცუნ მისგან უყმოდ და გამოუთარგმანებულად, სესთა ყოვლისა წვლილ მოგონებისა შობილისა სიტყვისა ღუთისა; ხოლო განიუწვლილვლად თანა სათნო ქოფით თაყუნისსა-სსკემელი იგი შობამ სიტყვისა ღუთისა, რომელ არს მსოფლო-შობილი ძე ღუთისა—იყო და არს სამარადისოდ მამისა მიერ, არა ყმისა ქვეშე, რამეთუ შემოქმედი არს სიტყვა ღუთისა ყმითა, ვითარცა მამამ, არა დაწყებით, რამეთუ იყო და არს მამამ ღმერთი სამარადისოდ, რომელი მამამ იყო და მამამ არს მისა მის თვისსა მსოფლო-შობილისა, და მარადის მშობელ არს და უწინარეს სსუფუნეთა მშობელ-იყო მისა მისთანა უყმისა თვისსა. ამისთვის არს თანა დაუსაზამო ძე და სიტყვა ღუთისა მშობელისა თვისსა მამისა, ხოლო მეორე გკამი არს შორის წმიდისა სსემისა სიტყვამ ღმერთი, და ყოვლად წმიდამ იგი სული შორის წმიდისა სსემისა გკამი მესამე სული არს, არა ორთქელ რამე ჭარად განსწავადი, არამედ თუთ გკამოკანი, ღუთად აღსარებულნი მამისა და სიტყვისათანა, და ერთითა თაყუნისსა-ცემითა თაყუნისსა-ცემულ მამისა და მისა თანა, რომელსა მამისა მიერ აქვს მყოფობამ, ვითარცა ძესა, გარსა არა მისებრ აქვს მყოფობამ მამისაგან ნუკემისსა-მცემელსა მას ყოვლად წმიდასა სულსა, რამეთუ, ვითარცა სული, არს იგი მამისა, გერეთვე მისა არს სული, ვითარცა სიტყვისა ჰველე სულად ქრისტესად, ²⁾ და სულად მისად. ³⁾ ხოლო გამომავლობითი არს და გამოვალს წყაროსაგან და ძირისა ღუთაქობისა, რომელ არს მამამ; რამეთუ სულსა ყოვლად წმიდასა, ერთსა წმიდასა სსემისსა, მამისაგან ესრეთ აქვს ყოფამ; რამეთუ ვითარცა ძე ღუთისა

¹⁾ გერმანული სიტყვისა 94 დიონისის ეპისტოლისა უმოთეს მიმართისა—შეერთებისა და განყოფილისა ლავის-მეუწყელებისა. 2. თავისა სწოლიოქოვანს.

²⁾ ჰრომაელთა 8, 10.

³⁾ გალატელთა 4, 6.

მამისაგან გამოუთქმელად არს შობით, კერეთვე სული წმიდაცა მამისაგან არს გამოუთარებულად გამოსლვით და ძისა შორის განსკვნებულ არს; და ვითარ იგი უწყამო არს შობაჲ სიტყვისა ღმრთისა მამისაგან თანა დაუსაბამოსა თვისისა, კერეთვე მისვე მამისაგან მსოლლისა გამოსლვა სულისა ყოვლად წმიდისა თანა დაუსაბამოსა თვისისა უწყამო არს და დაუსაბამო.

3. 3. ამათსა მეტყველებას შინა მენება მამისა უფროსად თქმაჲ, რომლისაგან არს სწორებაჲ სწორთა მათ და ყოფაჲ, რამეთუ ესე ყოველთა მიერ მიეცეს და შემეშინა და სამობისა ნუ სადა უდავრესთა დასაბამ ყოფა და გინებულ ვყო წინა პატრიის-ცემისა მიერ, რამეთუ არა დიდება არს რომლისაჲ მისთაგანისა დაიდაბლებაჲ.¹⁾ რამეთუ ოდესცა იყო მამაჲ, მუის იყო მშობელი სიტყვისა მსგავსისა თვისისა და მუის გამოძველინებულ ყოვლად წმიდისა სულისა თვისისა და მუის იყო მე შობილი მისგან და მუის სული ყოვლად წმიდა გამოძველი მისგან. ესე უკვე იღმრთის-მეტყველებოდედ, რამეთუ სამთა მათ გავითა ღმრთაებისათა აქვს ზესთ-გამოთქმის ურთიერთარს დატეანაჲ და უქტეველობაჲ არს მათ შორის, რამეთუ შეიერთებინ შეურკნებულად გვამნი იგი ღმერთ-მთავრობითისა არსებინანი ურთიერთარს დატეენისა მიერ, და განყოფიან განუწყვალებულად სხვა და სხვაობისა მიმართ გვამთასა.

4. 4. ზოლო სამთა მათ გვამოკანებათა საღმრთოთა ერთი არს საღმრთოჲ არსებაჲ, რომელცა უფროსად საღმრთოსა მის უმწყურვალესისა ღმერთ-მთავრობითისა არსებისათს და არსებათ-დამბადებულობისა და გამოუთქმელისა მის საღმრთოსა ზესთა მამოფისა მეფობისათს არა არსცა წოდებულ არს მამათა მიერ, არა თუ უმყოფოჲ არა არსი რამე, არამედ ყოვლად უმსგავსოჲ ყოველთა არსებათა და ყოველთა ბუნებათა შემოქმედი. ამას ზესთ-გამოთქმისა მეფოფ და არა არს ეწოდების.

5. 5. ზოლო სამ წმიდისა მის გვამოკანებისათს ვიტყოდეთ რა ერთსა არსებასა, ითქმოდედ უკვე ერთიცა ღმრთებაჲ, რამეთუ ღმერთი საღმრთოსა მის ბუნებისა არს სასულ, ვითარცა იტყვის ღმრთის მეტყველი გრიგორი: «ზოლო ღმერთი რაჟამს კთქა, ვიტყვი მამასა, და ძესა, და სულსა წმიდასა.»²⁾ და მამა, და ძე, და სული წმიდაჲ განუყოფელი

¹⁾ გრიგორი ღვთის-მეტყველისა «გუზინ ბრწყინვალისაგან.»

²⁾ მისვე ღვთის-მეტყველისა «ქრისტეს შობისათვის» თქმულისაგან.

ერთი თავუწინის-საცემელი წმიდა სამება არს ღმერთი, რომლის მიერ ნათელ გვიღებოცნა. ხოლო დაღაცათუ ერთსა რომლისსე წმიდისა სამებისას ღმერთად ვიტყვით, გარნა არა განუყოფთ მის ორთაგან თანა დაუსაბამოთა თვისთა. გითარ იგი ჰეტრე ერთი გვამი რომელიმე, კაცებისაგან კაც არს და სრულსა სასლავარსა მიიღებს კაცებისასა და არა არს მხოლოდ იგი კაც, რამეთუ იოანესა და ჰელე და ფილიპესა და ჩვენსა და მიუწდომელნი გვამნი არიან კაცებ განუკვეთელნი სასუეს კაცისასა. ეგრეთვე თითოეული გვამი წმიდისა სამებისა სრული ღმერთი არს, შემოქმედი ყოვლისა ადგებულისა და ჩესთ-გამოუთქმელისა მის უსაღვროსა დაუწებელისა ღმერთებისა სასისა არიან გვამნი ყოვლად წმიდანი—მამა, და ძე, და სული წმიდა—სწორნი ზატივითა და ერთნი უსამებოთა, და ერთნი დაუსაბამოთა მუის თანადობითა და ერთ ბუნებითა, ესე იგი არს: ღმერთითა, ნებითა, მოქმედებითა, სელმწიფებითა, უფლებითა, მეუფებითა, —სამთა შინა სრულთა გამოკუნებთა განუყოფელთა ცნობილი.

6. 6. ხოლო საღმრთოთა მის ჩესთ-გამოუთქმელისა ანსებისათვის რათა ვიტყოდეთ, მარტივსა ვიტყვით თუნიერ ყოვლისა შეზავებისა და ნივთთა ზიარებისა, უსხეულოს კნობთ და დაუწებულსა არავისგან მომღებულსა ყოფისასა, რამეთუ სრულებაჲ ბუნებისა მის საღმრთოსა, რომელ არს ღმერთი, ყოვლად უცნაურ არს და განუზომელ და შეუსაზღვრებელ მხოლოდ თუთ თავისაგან თვისისა არს ცნობილ და განზომილ და შესაზღვრებულ. ხოლო რაოდენსაცა ვიტყვით და მეცნიერ ვართ ღმერთის-მეტყველებასა სამღმრთოთა არსებისასა არა სრულებისასა, არამედ გარემოთა უყოვლიერებისა სისრულისასა მეცნიერ ვართ; ხოლო უჭრეველობაჲ ღმერთებისა გვიხმს აღსარებად, ვითარცა მარტიობაჲ და გარე შეუწერელობაჲ, რამეთუ ჭრევალობაჲ იქნების ნივთთა მიერ შემოკრებულთა და დასაბამით ჟამის შინა წარმოდგომილთა სასეთა სსეულისათა და გარე შეწერილთა ბუნებათა; ამით უკვე ნივთთაგან, რომელთაცა მიერ შემოკრებაჲ მოუგავს, კვლად მათდავე მიმართ ვჭესთ დასსნილობაჲ, უკეთუმიცა შემოქმედსა მის დაზადებულთასა მადლითიცა არა დაუსსნილ ევესეს. ესრეთ ყოველივე ესე თქმულნი აკებულთა ბუნებათა თვის ყოვლად უცნო არიან აუგებელისა მის საღმრთოსა ბუნებისაგან უწებელისა.

7. 7. გვიღირს უკვე სამ-წმიდისათვისცა გვამოკუნებისა შესებად ღმერთის-მეტყველებისა, რამეთუ გვამნი საღმრთოთა თვითებითა შეურვენილნი ერთისა მის თავუწინის-საცემელისა ყოვლად წმიდისა სამებისანი არა განყო-

ქოტილ ზრინ, ვითარცა გვამნი დაზღებულთა სიტყვიერითა სასეთანი მთ-
 ებრ; იოანე, ზეტრესდა განყოფილ არს ეამისა განთვსებითა და შესასყ-
 დავითა და ადგილითა, ესე იგი არს თვსაგან მდგომობითა და ნებებითა
 და სხვისა მოქმედებითა, ჩაკვეითთა და ანაკებითა და ძალითა; დაღათუ
 გულის-სმა იუოფების წელილ მოგონებით ერთისა რსამე საზოგადობ-
 სგან შეერთებულებაჲ მათი, რამეთუ ზეტრესა და იოანე ზრინს გუ-
 ცნობენ; სიტყვიერი; მოკვდავი, და ესრეთ განყოფილ არიან წინა თქმ-
 ლისაებრ.

8. ხოლო წმიდისა სამებისათჳს ესე ქოჯლითურთ წინა-გვი-
 არს და შეუტყუებულ, რამეთუ გვამნი ღმრთებისა არსებისანი ურთი-ერთ
 არს თვინაერ სერკენისა დატენილ ზრინ და იგიეობა არს მათ შორის,
 ვითარცა იტყვის უფალი: «ვითარცა იგი მამა აღადგინებს მეუღართა და
 აცხოვნებს, ვერეთე მე, რომელთა ჰნებაჲს, აცხოვნებს.»¹⁾ რამეთუ მამისა
 შორის და მისა და სულისა წმიდისა ყოველაჲ მსგავსებით არიან, თვი-
 ნაერ მშობლობისა და შობილებისა და გამოსრულებისა; ერთი უკვე არს
 ნება იგი წმიდისა სამებისა საღმრთო, რომელ არს აცხოვრება ქმრულ-
 თჳ მისთა — და მამისა მიერ და მისა და სულისა წმიდისა შეიქმნეს ყო-
 ველნივე არსნი ძრვანიცა და თვინაერ ძრვისა მდებარენი ცხოველნიცა და
 არ-მქონნი ცხოველობისანი, სიტყვიერნიცა და უსიტენი, უჭმუღანიცა
 და მოგუდავი. ხოლო საჭირო არს თქმად, რამეთუ ზირველისა მის მიერ
 ნათლისა რა წარმოებრწყინენეს ნათლნი იგი მეორენა, რომლისა ბუნე-
 ბაჲ სატებისაებრ თვისისა აღგო ზირველმან მან ნათლმან, სატებისაებრ თსი-
 სს არსებად უსხულოდ, ვითარცა სულად რადმე ანუ ცეცხლად უნიფთოდ,
 ვითარცა იტყვის მეფე დავით — «შექმნათ ანგლოზნი მანსი სულად და
 მსასურნი მისნი აღადცეცხლისადა», —²⁾ ესე იგი არს სისუბუქისა და მო-
 ტენარობისა და სიმწრაფელისა და მალადობისა მათისა, საღმრთოსა
 «ტრფობისა»³⁾ და მსასურებისა მიმართ გამომსახველი და ზე აღმაველობისა
 და უკვლისა ნიეთიერისა განგონებისა, განვიდუბას წარმომამინებულო.

9. 9. ხოლო ზირველისა მის აუგებულისა ნათლისა მიერ თვსად სა-
 ტებად აღგებული ესე ბუნებაჲ ქმილისა მეორისა ნათლისა არსებაჲ
 ვიდრეჲ არს გონიერი, მარადის მოძრავი, უსხულოდ, თვთ სულმწიფე
 მსასური ღმრთისა, ესე იგი არს ზირველისა მის ნათლისა; და მადლით

უკისწივე
 შენიერი.

1) იოანე 5, 21.
 2) ფსალმონი 103, 5.
 3) მეორე ვარიანტიში «ტრფობისა».

მიძღვებული ბუნებას შინა უკუდაბისა, რომლისა არსებაჲ და სასკე, და სხ-
 ზღვარი მხოლოდანი უწინს.

10. 10. იგი უკუ ანება ნათლოვანი და გონიერი უნივთოდ ითქ-
 მის ჩვენდა მომართ, ხოლო ყოველი თანა შეტყუებული მას მხოლოდსა
 თანა შეუტყუებელს ზნეჲდად და ნიკთიერად იპოების, რამეთუ სამდვიოდ
 ხოლო დიერთი არს უნივთო და უსხეულო; ხოლო სიტყვიერი იგი
 ბუნებაჲ გონიერი არს და თუთ ხელმწიფე ქვედადი ნებსითი, რამეთუ არს
 იგი ნებსით მიძღვებული ქვეულებისა. და ესეცა სათანადო არს მეტყუებელ-
 ზად, რამეთუ ყოველი ატებული ქვედადიც არს, და მხოლოდ არს პირველი
 იგი ნათელი, რომელი არს დაუბადებელი ბუნებაჲ იგი უკუ არს უქვეველ;
 და ყოველი სიტყვიერი თვით ხელმწიფე არს, ვითარცა ხატი საღმრთოჲს
 მის მიუახლებელისა გონებისა.

11. 11. ამასს ჩვენ მიერ მწერალ-მეტყველებსა: საღმრთოთა მათ
 გონიერთა მეორეთა მკეთა მათ მრავალთა ბრწეინვალისა ბუნებისასა და-
 გმპირდა მეტყუებელად თქმულნი საღმრთოთაჲს ყოველად სამღუდელისა
 ღმრთის მეტყველებსა შინა ყოვლადისა დიონოვისი და მისმს უფსკრუ-
 ლისა მისისაგან, ცუდნი აღმოვლად, ე: რეუენო:

12. 12. იტყვის საღმრთო წერილი ფსალმუნთაჲ — «ბუნებრივადიო
 უფადსა ყოველნი ანგელოზნი მისნი».) ცხად არს უკუ გონიერთა მათ
 ძალთა სამობითისა განბრწეინებებისა რიცხვთა ცნობილთა, რომელთაცა
 შორის თითოეულთა სამობითსა სამად აქვს სასული, რამეთუ სამობანძ
 იგი სამად, და სამად, და სამად სასულითა დანიშნისა აღსარცხველად
 განყოფიების. ამათ უნიკოქობისა და უდარესობისა მქონებულთა ურთი-
 ერთარს ერთი არს სასული ანგელოს, ესე იგი არს ვითარცა პირველისა
 მის ნათლისა მიერ განსათლებისა მქონებულთა გონებათა მატეობისაგებ
 მიუღიესთ, განბრწეინებაჲ და პირველი იგი რიცხვნძ სამობათანი უსა-
 შეალოდ მქონებულნი ბრწეინვალებისა ზესთა დიერთ-მთავრობითისა მის
 ნათლისა ყოველად წმიდისა სამებისა ორთა მათ სამობათა უნიკოქსა არათ
 განათლებითაცა და სასულითა და იგინი მისცემენ საღმრთოთა განბრწეინ-
 ებათა და სამღუდელთა გამოცხადებისა მეცნიერ ყოფათა უნიკოქსათა
 თესთა; და უდარცხინდა მათნი ჩვენ შორის უყოფენ საღმრთოთა გამო-
 ბრწეინებებისა მეცნიერ-ყოფათა, ვითარცა მომთხრობელი ჩვენდა საღმრთო-

4) ფსალმუნი 102, 20.

თა ბრძანებათანი, რამეთუ ქრისტეცა «დიდისა ზნაისკვისა ანგელოს»¹⁾ იწოდების ისაიას მიერ, რამეთუ რამაცა იგი ესმა. მამისა მიერ მოკვითსრა ჩვენ; ვითარცა ღმერთმან განკაცებულმან.

13. 13. ხოლო სამნი იგი სამობანი საღმრთოთა მათ გონიერთა ნეტელთანი უსაშუალონი იგი და საშუალონი და დასასრულინი უწყით სახელის-დებით მიმთვალეულთა ზეცისა მესაიდუმლომასა მოძღვრისა მიერთა სიტყუა მზებობისა*) შარავანდედითა ბრწყინვალისა მწერალ-მეტყველისა წერლისათა, რომელმანცა აღწერსა ზეცისა არსებათა უმწვერვალესობაჲ და მწვერვალბაჲ და დასასრული მათი მთავრობითი მდგომობაჲ. და ჩვენ კიტრადეთ განმარტებით უმწვერვალესობასა, ვიდრე მე სერაბითა და ხერხვითა და საუდართასა, რომელ არიან უსაშუალონი ჰირველისა მის ნათლისა ბრწყინვალეობით-მოქმედისა მიერ და მწვერვალბასა უოკლად წმიდანთა უფლებათა და ძალთა და სულმოწიფებათასა, რომელ არიან საშუალონი, და დასასრულსა მთავრობითსა მდგომობასა ნეტრათა მთავრობათა მთავარ-ანგელოსთა და ანგელოსთასა, რომელ ითქმინა დასასრულად,

14. 14. ამით უოკლად წმიდანთა ქმნილთა ჰირველთა ბრწყინვალეობათა უსაშუალოთა სახელის-დებანი იუწყებანი ესრეთ სამოცეტყულოსა დიონოსიოს ღმთის-მეტყველებათაგან: აჰირველი ვიდრევე ვითარცა დამწველ, ანუ განმახურებელ, ხოლო საშუალო ჰირველისა მის სამობისა სიმრავლე ცნობისა, ანუ განფენაჲ სიბრძნისა, ხოლო დასასრულისა ამათგანისა შესენაჲ განმახურებელბაჲ და განმფენებელბაჲ სიბრძნისა.

15. 15. და რაკამს კადრი რამე უაღვიროჲ, ანუ თუ ტრფიანლებაჲ წერლისა მწვეკვად ითქმად ზესთა და უადრესთა ძალისა ჩემისათა ამით სიტყუათა; დამჭირდა მე განმმარტებელბაგა შეიდგომთა სიტყუათა ამით უოკლად წმიდანთა უსაშუალოთა და უმწვერვალესთა შექმნილთა ბრწყინვალეობათა—სერაბითა და ხერხვითა და საუდართა უოკლადობისა სამთა მათ სრულებათასა საუდარ ეწოდების, ვითარცა უმხლობელესთა და ჰირველთა, რამეთუ უოკლადივე საღმრთოთა გამობრწყინებებთა ზესთა ღმერთ-

¹⁾ ისაია 9, 6.

*) ზეცისა მესაიდუმლოედ და სიტყუა მზედ ვანსენე ნეტარი პავლე, რომლისა მიერ განათლებულმან სიტყუათა მისთა ბრწყინვალეობითა დიდმან დიონოსიოს საღმრთოსა პავლეს მოთხრობათაგან აღწერსა ზეცისა სამღაღმთმთავრონი იგი ბრწყინვალეონი მთავრობანი; და თვით მწერალ არს ნეტარი იგი მოძღვარი ეპისტოლეუსა ტიმოთე ვეფსელთა ეპისკოპოსისა მიხარისა ზეცისა სამღაღმთმთავროსა უწყებისასა მეექვსესა თავსა—შუუძღებელ-არსო ჩვენდა ცნობად საიდუმლოთსა მას გონებათასა ზესთა ცათასა, არა თუ საღამე მეობრას ჩვენ ვისცანე.

თავრობითი ბრწვინვალებაჲ, ვითარცა უსაშუალოთა, მისცემს მათ განათ-
ლებას და ზირველს მას უკუდაუბიოის სრულებას, და საინოკობითითა
ღუთისა სასუბითა აქვით უღლესი რამე და უმწვერვალესი განათლები-
სა დიდებულებაჲ ნეტარის ამის სამოხას, მარადის მოძრავთა საღმრთო-
თა დაუცრომელობათა და სიმაკვილითა და მსურვალებითა ზესთა მდუ-
ღარეთა შემსკვალუათისა განუწყველისა და განუდრეკელისა მოძრავობისა
მიერ უმკვერთისა იავითა მისიგავსებულებად თვისად აღმუწანებულთა და აღ-
მაღლებულთად.

16. 16. სოლო სახელნი საშუალოთა მათ გონიერთა ბრწვინვალებათანი
ესრეთ მისცემის სასტიკშიმართოთა მოტემათგან წმიდასა კათოლიკე ეპისკოპოსისა:
საშუალოთა მათ სამოხათა ზირველობანი არიან უკვე უფლებანი და მეორე
ნი ძაღნი და შორის მათის დასასრულნი სულმწიფებანი. ამით შორისნი
უკვე საზირველოჲ არს სასული დაუმოკვებლობაჲ ყოვლისა ფრისიკ მავ-
ლისა სურვილისგან თავისუფლებითა აღზვირობილებაჲ, რამეთუ ყოვლისა
მიმართ სურვილისა, ვითარცა ყოვლად განუწყველთა, აქვით აღმაღლებულებაჲ
ტრთვალებისა სამდიელ ჭეშმარიტისა მის უფლებისა და უფალო-დასა-
ბამობისა აღმისაღლებულთა. და საშუალოთა მათ სამოხათა საშუალობისა
შესმენაჲ სასულისა არს წულებრი სიმსნე რამეჲ შეუწყველი მიუდრეკელად
მიმსუღნი ზესთა არსებისა მის ძალ მყოფელისა ძაღისა, რომლისა
სატად, რომდეს ძალ უც, ძალ-იქმნებან, ვითარცა ძალ-დასაბამისა ძლიე-
რებისა მიმტეკელნი თავთა მათთანი. და დასასრულნი საშუალობისა მის
გონებათა სამოხისანი ყოვლად ნეტარნი იგი სასულითა შესმენილ სადაჲ
არიან ესრეთ: დაწესებულისა მისდა ზესთა სოფელისა საცნაურისა სულმწიფე-
ბისა არ-მიღავრებითა რათაჲ სულმწიფებითა მსმეველნი უდარესთა ზე-
და, არამედ დაუყენებულად აღმუწანებულნი შემდგომთა თვისთა მიმცავსებად
როდენ ძალ-უც სულმწიფებად-მოქმედისა და სულმწიფებთ-დასაბამისა მი-
მართ.

17. 17. ესენი უკვე თვითებანი რამე უსაშუალოთა და საშუალოთა
ნეტართა ბრწვინვალებათა გონებათანი ითქუნეს ჩვენ მიერ მოკლითა მეტ-
ეველებითა, საჭირო არს დასასრულთა მათ წესით-მთავრობათაცა სასულითა
განმარტებაჲ სამოხისა მათისა.

18. 18. ამით დასასრულთა წესით-მთავრობათა სახელნი ესრე სახედ
უწყის ეპისკოპოსისა ჩვენნი: ზირველნი მათ შორის მთავრობანი და შემ-
დგომნი მთავარ-ანგელოზისნი, სოლო უკანასკნელნი მათნი ანგელოზნი. შე-

სმენა დასასრულისა მის სამოხისა პირველთა არს საჩინოება და სასულის-
დებათა მათთა მთავრობა და ღუთიან-სასუბოთი ფლობა და, რომელიცა წესით
მთავრობად დასაბამისად მიიქცევიან ყოვლითურთ და შემდგომთადაც წინა
უძღვნიან და, რაოდენ უძღვანო მთავართ-მოქმედისა მისა მიმართ, დაისასვიან
და შემდგომთა მათთა სასულის დება და, რომელ არს მთავარ-ანგელოსთა
და ანგელოსთა, ვითარცა იტყვიან საღმრთო ღმერთისათა აიგოვე არსო
რომელიცა ზემო ვთქვე. 11)

19. 19. ხალხ პირველთა მათ უსაშუალოთა წესით-მთავრობათა აქვესთ
პირველისა მის ნათლისა და ნათელთ-მოქმედისა მიერ განსწავლულებად
მეცნიერ ყოფად საღმრთოთა საიდუმლოთა გამოხრწინებისა და აღესუ-
ბულებად ყოვლად წმიდითა განათლებითა, ვითარცა გარემოთა და უსაშუა-
ლოთ-ყოფითა ბრწინებულებათა. ხალხ უდარეს და უქვემოეს პირველთა
მათ და უდარესთა ძალთა მდგომობანი საღმრთოთა ძალთანი ვერ შემ-
ძლებულ არიან მოღებად სრულებისა პირველთა მათ საღმრთოთა ძალთასა,
არამედ, ვითარცა პირველთა მათ მიერ განსწავლულნი, აღიყვანებანი მათ
შორის რაოდენ დასატენულ არს მსგავსებად ღმერთ-ყოფილისა მის
ღმერთ-მთავრობითისა; და რადაც აქვით პირველისა ყოვლადობისა სრუ-
ლებისა ნეტართა საუღართა და სურუემთა და ყოვლად წმიდათა სურაქითა-
სა საღმრთოთა გამოხრწინებითა გამოუთქმელნი იგი შეერთებანი და
ზიარებანი ზესთა, ღმერთ-მთავრობითისა მის არსებისა მიერ, — იგი არა
აქვესთ სრულებით სანატრელთა მათ უფლებათა და ძალთა, და სულწინე-
ბათა წესით-მთავრობასა, არამედ ესენი, ვითარცა მათ მიერ სიმძლედ სა-
ღმრთოთა საიდუმლოთა მეცნიერყოფისა აღყვანებულნი, დაისასვიან
შეერთებითა მსგავსებად, რაოდენ უძღვან ყოვლად წმიდათა მის არსებო-
ბადაც მსგავსებად არსებისა. და ეგრეთვე შეისძინების შემდგომად ამათა წმიდანთა
მთავრობანი და მთავარ-ანგელოსანი, შემდგომად უფლებათა და ძალთა და
სულწინებათა, ვითარცა იგინი საუღართასა.

20. 20. ხალხ რაოდენი არს განიხნად საღმრთოსა გამოხრწინ-
ებისა საღმრთოთა მათ წესით-მთავრობათა ზედა შორის მათთა უდარეს-
თა მიმართ, აქვესთ იგი სრულებით უდარესთა ძალთა, ვითარცა პირველთა

1) დიონისიოსისი ზეციერისა სამღვდელთ-მთავროთა განწყობებისა - ტომოთეს
მიმართისა ეპისტოლისა მეექვსეს თავისა.

და უმწვერვალესითა მათთა და პირველთა და უადრესთა; ხოლო იგი სავსებანი არა არს ყოველითურთ უადრესთა შორის.

21. 21. ამის ყოვლად წმიდის ბუნების გკამთაგანი, რომელ არიან შექმნილნი პირველისა ნათელი-დასახარების ბრწყინვალების მიერ, არა შეიძვის ვითარდა სსუელთაგანი, რათმცა შეისახდა და ნაკვეთი დადებოდა, გარნა ითქმისვე მყოფად განთვისებულს ადგილს შინა, მუნ სადა-მე მყოფობისათჳს და მოქმედებისათჳს ბუნებისაებრ თვისსა, რამეთუ სადაცა არს მუნ არს და არა სსუაგან, გარნა არა სსუელებორ რამდე არს გარეშეწერილობაჲ მისი.

22. 22. ესე ყოვლად წმიდაჲ სასე, რომელ არს ბუნებაჲ ნეტართა მათ გკამთა ზეცისა წესთ-მთავრობათა, არ მყოფობისაგან მყოფობად მოყვანებულ იქმნა და აღგო სატებისაებრ თვისისა დაუბადებელისა და აუტებელისა ნათლისა მიერ არსებად გონიერად, რომლისა არსებისაგანი რომელიცა ზედა მდგომალად და მცველად სოფელისა ხელდებულ იქმნა პირველისა მის ღმერთ-მყოფელისა ძალისა მიერ. ხოლო ვერ დამტკუნელი საღმერთოსა განათლებისა და ბრწყინვალებითისა ჰატავობისა, რომელიცა მიეტა მას ზესთა არსებათ-დაზადებელისა ნათლისა მიერ; ხოლო ვინამთგან თვთ-მიფლობელად შექმნილ იყო ხატებისაებრ თვისისა დაზადებელისა მიერ, თვთ-მიფლობელითა გონებითა აღმწვეულ იქმნა ქრეულებისა ბუნებითა-გან გარეშედ მიმართ ბუნებისა და ზესთ-მწირობისა აღზავნებისა, რცა წინა აღმდგომად შემოქმედისა თვისისა მომზარებული და წინა გამწურობი საღმერთოსა განგებულებისა—განსკებულ უკვე იქმნა კეთილისაგან და, სიბოროტედ მიმდრევი თავისა თვისისა, ბოროტ იქმნა, რომლისა სამრავლე ურაცსე სადაჲ შესიენილ არს; დაეცა უკვე ჴემმართითა განინებითა დაზადებულისათა ყოვლად ბოროტი იგი საღმერთოსა მისდა განწესებულისა ყოვლად ბრწყინვალისა წესთ-მთავრობისაგან და იქმნა სატანა და შეკრულ საუკუნეთა საკრეღითა და მწართა მოილოდნე სატანაჲკვლთა, რომელიცა მაცთურ არს სიტყვიერისა მოკრეღავისა ბუნებისა.

23. 23. ესე ყოვლად წმიდა ბუნებაჲ, რომელ არს ანგელოზ ზეცისა ყოვლად ნეტართა მათ წესთ მთავრობათა, აღგო თვით თავადმან ერთობისა და სამობისა შორის ღვთის-მეტყველებულმან ღმერთმან, რომლისა მიერ შეიქმნეს ყოველნი სიღულნიცა და უსილაენი; ხოლო შექმნილნი იგი შემოქმედისა მიერ ბუნებანი სიტყვიერ უკრეღავთა ყოვლად ბრწყინვალეთა გონებათანი ვასსენე მოკლითა რათმე სიტყვიებითა.

24. 24. ხოლო მე, მწერალს ამითსა, საჭიროება შემომისდა შორის წარმოთქმისა ხილულთაცა ბუნებათა.

25. 25. ამან ყოვლად წმიდამან სამობისა შორის განუყოფელისნ და ერთობასა შორის შეურეკნელისნ, ყოვლად წმიდამან, ერთმან თაუჯანის საცემელმან სამებამან შექმნა უსილაგი იგი არსებაჲ ზეცისა ძალთა და ხილულნიცა, რომელ არიან ცაჲ და ქვეყანა, და ყოველი მათ შორის მქონებულნი ყოფისა ცხოვრობისა და მგრძნობელობისა და ღრდილებისა და უძრავობისა, რამეთუ არა რად მეოფნი მოუვანებულ იქმინეს მეოფად წინა მდებარისა მიერ ნიეთისა, რომელ არს—ქვეყანა, ჰუარი წყალი, და ტყეცლი. ზირველად უგვე გიტყოდეთ წრფელითა თქმითა ცისათვის. შექმნა უგვე საღმრთომან ბუნებამან ცაჲ ესე ხილული, რომლისა მიერ გარე შეცულ არიან ყოველივე, რამეთუ შინაგან მისსა ყოველივე ძალნი გონიერნი და მგრძნობელობითისა მეოფობისა შინანი ყოველივე გარე შეიცვიან ცისა მიერ; ხოლო მხოლოდ დემრთი ოდენ არს გარე შეუწერელი, ვითარცა ყოველთა აღმავსებელი და ყოველთა მეოფეთასა ვითარცა ზესთა მეოფი.

26. 26. ვასძიეს უგვე წერილისაგან სახელის დებაჲ ცისა და ცისა ცათასა, და ცათა და ცათა ცათასა და საღმრთოცა მოცემული ჰეულე ცისამდე მესამისა იტყვის აღტაცებასა.¹⁾ ამას უგვე ცასა გარეშენი ფილასოფოსნი უვარსებულად სთერად სასელ სდებენ, რომლისა დაბადებაჲ ქმნასა შინა ყოვლისა სოფლისასა გვისწავის.

27. 27. სამყაროდცა თქმულარს ცაჲ ბრძანებითა უფლისათა განმწვალებულ და ზენა კერძო და ქვეშე კერძო წყლისა საშუალ რადმე დამტვიცებული. სწერს უგვე ცისათვის საღმრთოჲ დამსკელი წერილისაგან დიდისა კასილისა ცასა წელილად ბუნებად სასელ კვამლისა, და იგივე ნექტარი ოქრო წყაროსა ნეტარი დამსკელი იტყვის: «სასელ სდებნო სსხანი წყლებრად, ვითარცა საშუალ წყალთა დამტვიცებულსა, და სსხანიო ოთხსად ნიეთად ზედ-წოდებულთა ასოთაგან, და სსხანი თვინიერ ოთხთასა.»²⁾

28. 28. არს უგვე შორის ოთხთა ნიეთთასა სისუბუქისა და ზე აღმავლობისა მწერკელი რამე, რომელ არს ტყეცლი; ამას უგვე შემდგომად ცისა მყის იტყვიან დაწესებულად, და მას უგვე სასელ სდებენ ეთერად, რომლისა

¹⁾ ბ კორინთ. 12, 2.

²⁾ დამსკელისა ღვთის-მეტყველებაჲ წიგნისა მეორისა, 5 თავისა.

ქვეშე არს ჭაერი. ხოლო წელისათვის და ქვეყანისა თქმულ არს, კითარცა ღრმით დამსიდეკელთა და ეოვლისა სისუბუჭისაგან განკიდებისა მქონებულთასა: წყალი უკვე უსუბუჭეს არს ქვეყანისა, და უადვილ-უმოდრავსცა არს; ხოლო ზედათ ეოვლით კერძო კითარცა შესამოსელი არს რამე ჭაერი, და გარემოს ეოვლით კერძო არს ეოერი, და გარეგნით შემცველი ეოველთა არს ცაჲ.

29. 29. იტყვიან უკვე მომრგვალებითად ძრვასა მისსა მჭირსემოეველად მის შორისთა, რომელნიცა დაუსსხელად გებულ არიან მტკინედ.

30. 30. თქმულ არს შედინიჯა სარტყელნი ცისანთ, რომელთა შორის არს შედინი უკვე ცთომილნი, რომელთა ზედ წოდებულ არს ესრეთ.*)

მზე

მიჯნაბე

(.

ზევს

Υ.

ერმის

Ϝ.

არბას

Ϙ.

აფროდიტი

♀.

კრონოს

♄.

31. 31. ხოლო თითოეულსა შინა სარტყელსა ცისასა არს ერთი ცთომილი, ჰარკელსა ვიდრეჲე შინა, რომელიცა უზემოეს არს — კრონოს, და მეორესა შინა ზევს, და მესამესა არბას; ხოლო მეოთხესა შინა მზე, და მეხუთესა შინა აფროდიტი; შეექმისა ერმის, და მეშვიდესა მთავარე. ამთი უკვე სასული, რომელ არს ცთომილი ესე იგი არს, რამეთუ წინა აღმდგომად ჭყოფენ ციასა მძვრელობასა თვისსა, რამეთუ ცაჲ და სხვანი ვარსკვლავნი აღმოსავალით დასავლად მქონებულნი ძვრისანი შეიქმნეს და-

*) ამთი წინა უკმოობა არა რად საგიობელ არს ჩვენდა;

ბადებელის მიერ; ხოლო ცთომილნი არს ეგრე, არამედ იძრვიან დასა-
კალით აღმოსაკალადმი.

32. 32. ვიტყვით უკვე ცასა სუნათცა ჭვეუნისა და ჭვეშე და იკვრდივ
ამისთვის, რამეთუ ცამ გარე შემტყელი უკვე არს ეოკუელთა; თქმულ არს
სფერისა სახედ გარე მორტყმულად ჭვეუნისა, რამეოუ მალიადისა მის
ძრვისა მისისა მიერ იტყვიან თანა ტანებასა შვისსა; რაჟამს მალიადისა
ძრვისა მიერ ცისა თანა ტანებული მზე იქმნებას ზუდათ ჭვეუნისა, აჭა უკვე
იქმნების მამინ დღე, და რაჟამს ჭვეშე ჭვეუნისა იუოს მზე, იქმნების აჭა
მუის დამე.

33. 33. ცთომილთა უკვე სრბოლვამ დასაკალით აღმოსაკალად
ნულიადი არს სლვამ, ხოლო მრვამ ცისა მკვირცხლ და მალიად არს,
რამეთუ ნულიადსა მას სრბოლვასა ცთომილთასა აღმოსაკალადმი დასაკა-
ლით იტანებს ცამ, უმკვირცხლეს მრვადი იგი, რომლისა მიერ მზე, თანა
ტანებული ცის. გან, აღმობრწეანებასა და ბნულგუნებასა განფენს ჭაქისა ზე-
და და მის მიერ იქმნებიან უმნი და წელიწადნი, და არისა, და ზაფხული,
და სთვლისა, და ზამთარი.

34. 34. იტყვიან ათორმეტთა ზოდთა ვარსკვლავთაგანთა ცათა ში-
ნა ეოთად, და ამით აქვსთ სლვამ წინა აღმდგომი შედითა მათ ცთო-
მალთა სრბოლვისა, ვითარცა ცასა ზუდა დამტკიცებულთა.

35. 35. ხოლო ათორმეტთა მათ ზოდთა ზუდა-წოდებულ-ჭყოფენ
ესრეთ ვარსკვლავთ მეტყველნი:

გერძი

ტ.

კურა

ზ.

მრსობლა

ჲ(

კირისხაბი.

ღ.

ღომი

შ.

ქალწული

ჩ.

სასწორი

ც.

ღრინკული

კ.

მშვილდოსანი

ღ.

იხისრქა

ტ.

წყლის საქანელი

თ.

თევზი

ი.

36. 36. ესენი უკვე მიმოვალეულ არიან ცთომილთა ძალიად ძრვი-
სა მიერ; ხოლო თუ ვითარ და რაოდენსაჲ თუკისა, ანუ წელიწადსა მო-
ღიან მომტკვალეხასა ათორმეტთა ზოდთასა, იტყვის საღმრთოჲ დაძსკე-

ლი ღვთის-მეტყველებისა თვისისა მეორისა წიგნისა ექვსეკუსა თავისა. სოლო ესე ყოველნი ბრწვინავლებანი დღისა და ღამისა მნათობთანი ცუცხლის მიერ შეიქმნეს დამბადებულსაგან; სოლო ცუცხლი შექმნა ღმერთის ჰერკულს დღესა, კითარცა იტუვის სდმერთთა წიგნი — და თქვა ღმერთის იქმენი ნათელი *) ჯ ცუცხლი სხვადა არა არა არს თვინიერ ნათლისა.

37. 37. ესე უკვე ხაღუღთა და უხილავთა ბუნებათა დამბადებელი მოგონებულ უკვე იქმნა ხატებად თვისად სსვისატა არსებისა არა განსხვავითა და წინა აღრნეითითა მოგონებითა, არამედ კათარ იგი ბრძნისა და ჯან მუის იქმნა ნათელი. გვრეთვე სდმერთთა ბრძნებითა ქმნა არსება რამე შორის ხაღუღლისა და უხილავისა, და შორის გონებისა და გრძობისა; აღადგო იგი ხატებისაებრ თვისისა მუის ხაღუღთა და უხილავთა ბუნებათაგან შემტკიცებულნი, მუის გონებითა და გრძობითა ყოველად რამე თვით კელმწიფე ქნილი — შექმნა იგი წინა მღვთავთა ნივთთაგან, ესე იგი არს ოთხთა ასოთაგან. და რაჟამს იგი შეამტკიცებდა მას კორცად, კითარცა ორღანოსა, მუის დაბადა მის შორის შთაბერითა სულისა განიერისა და სიტყვიერისათა ხატებად თვისი, რამეთუ ყოველი სიტყვიერი გონებად ხატებისაებრ თვისისა ქმნა შთაგართ-მოქმედმან შთაგარმან გონებადმან და ჯეო იგი მადლით უაქმდა, მეოფედმან მისმან სულად და სორცად სისუბუქისაგან და მადლიადისა, და უკვდავისა ბუნებისა და ქვე დამჩინდევლისა და ნივთიერთა კორცთაგან შეამტკიცა იგი კაცად. და თვით-მთელობლობითა და თვით-კელმწიფებითა გონებითა წინა აღმრჩეულ კეთილისა ჯ ბორცობისა იქმნა იგი; შექმნა უკვე ღმერთის ხატად თვისად სსვე იგი კაცისა უბორცობად, წრფელად, სათხოებისად ჯარეშე ყოველისა წყინებულებისა და მწესარებისა, ელვარედ ყოველთა სათხოებისაგან, და ყოველთა კეთილოთაგან აღსასქად; სხვადა უკვე ანკლონი თაყვანისმცემელი რცა შეხვეული სუდა მხედველი ყოველისა ნივთიერისა ქმნილებისა, მესაიდუმლოე საცნაურთა, მიუფე ქვეპნისა სუდათა, სამეფო ქმნილი სუნათა, უკვდავი და კამიერი, ხაღუღლი და საცნაური საშუალ სიდიდისა ჯ სიჭინისა და სიმაღლისა და სიდაბლისა, უხრწნელისა და ხრწნელისაგან, ესე იგი არს სულისა და კორცთაგან. სულ უკვე მადლისათვის და სორც ამხარტავანებისათვის ცხროკლი, და აქა ქვეული ხაღუღლისა ამას სოფელსა და მიტვალებადი უხილავსა სსუქუნისა მას დიდებასა. სოლო ცოდვისაგან ყოველად უცხო ყო ღმერთის ბუნებად მისი, კითარცა მიხეცმან კეთილისამან; არამედ კითარცა კორცთაგანისა და ნივთთა სიხრჭისა ქვეშე მდებარეს თვით მთელობლისაგან წინა აღ-

*) შესაქმე 1, 3.

რჩევისა— შეუღლბ ცოდვამ, რამეთუ კეთილისაგან მიდრკა სიბოროტეში. კორცმან გომნობადმან, შემტვიცნებულმან თვით კელმწიფეს თანა გონებას, ინება და თვით კელმწიფემან წინა აღრჩეამან მყოფმან ნივთთა სიმძიმეს თანა ქმნა იგი, და ესრეთ დამკვლბულ იქმნა ბუნებაჲ კაცისა ვიდრემდის საღმრთო განკებულებაჲ ახალ ჭყოფდა მას.*)

38. 38. ხოლო სსუელანისის მის და გონიურისა არსებისა განსა-ზღვრებაჲ, რომელ არს სიტყვაჲ, უთქვამსთ ესრეთ: სიტყვიერი მოკუდავი, გონებისა და კელმწიფისა შემწყნარებელი, ჟერ არს უკვე წერილთა ტრფი-ალთათვის უწყებად, რამეთუ ყოველნი სსუელნი ცხოველთანი ოთხთა ნივთთაგან. არიან; ხოლო სსუელნი ცხოველთანი ოთხთა ბაღღამთაგან, სსუელი არს სამკერობად განფენილი, რომელიცა მიითვალვიდეს სიგრძესა და სიერტკესა და სიღრმესა.

39. 39. არიან უკვე ოთხნი ნივთნი: ჭკეყანაჲ, რომელ არს სმელი და გრილი; წყალი— გრილი და ნოტი; ჭყერი— ნოტი და მსურვალი; ცეცსლი მსურვალი და სმელი.

40. 40. და ეგრეთვე ბაღღამნიცა ოთხნი შემსტავსებულად ოთხთა ნივთთას: შავი ნაღველი შემსტავსებულად ჭკეყანისა გრილი არს და სმელი; მღაშე ბაღღამი შემსტავსებულად წყლისა, რამეთუ გრილი არს და ნოტი; სისსლი შემსტავსებულად ჭყერისა ნოტიჲ არს და მსურვალი; და ყოთელი ნაღველი შემსტავსებულად ცეცსლისა, რამეთუ მსურვალი არს და სმელი.

41. 41. შემტვიცნებანი უკვე სყოფნი ნივთთაგან, და ბაღღამნი ნყოფთაგან. ხოლო სსუელნი ცხოველთანი ბაღღამთაგან და მათდავე მამართ დაისხნებან, რამეთუ ყოველი შესაკებელი მათდავე მიმართ დაისხნების, რომელთაგანცა შესაკებაჲ მოეგოს.

42. 42. ვთქვით უკვე წრთელითა მეტყველებითა შექმნაცა გომნობათა, რომელ არიან ცხოველნი, გარსა არს სატებად თვისად შემოქმედისა მიერ აღგებულნი, რამეთუ შეიქმნეს უკვე დამბადებელისაგან ჭკეყანისა მიერ გომნობადნი ცხოველნი, ესე იგი არს ბუნება უსიტყვე ცხოველთა ჭკეყანისათა; და მფრინველთა და ჭვე წარმავლთა წყლისა მიერ იქმნეს ბრძანებითა დამბადებელისათა დღესა მექქესეს, კითარცა იტყვის საღმრთო წერილი — და თქვა დემითმან— გამოიღვე წყალთა ჭვეწარმავლები სამშენსე-

*) საღმრთომან განგებულბამან, რომელსა ვიტყვი ემზნვილთს ახალ შობასა და შინაგან ბუნების ჩვენისა ქმნასა, რომელმანცა ახალ ყო ბუნებაჲ აკაცისა.

ლთა ცსოკელთა, და მფრინველები... და თქვა დემერთან — გამოიღვე ქვეყანამას სამშენებელი ცსოკელი ნათესაობისკებრ ოთხ ფურხსთა და ქვე წარმავალთა და მსეტთა ქვეყანისათა ნათესაობით. და იქმნა ეგრეთ.»¹⁾

43. 43. ესე ყოველნი ბუნებანი უხილავთა და სიღუფლანი უცნაურთა და ცნობისა შინათანი, აღეგნეს წმიდისა მიერ სამებისა ერთისა განუყოფელისა, და სამობისაგან შეურყენელისა, ვითარცა იტყვის დალით — «სიტყვითა უფლისათა ცანი დაქმტვიცნეს და სულისა ჰირისა მისისათა უოკელი ძალი მათი,» და სსკასა ადგილსა — «მიოკლინა სიტყვა მისი და განეურნა ივინი,» და «გამოკლინო სული შინი და დაბადნე ივინი.»²⁾

44. 44. ხამთა უკვე გუამოკლებათა შინა განუყოფელთა არს დემერთი, რომლისა ღმერთ-მთავრობითან საღმერთოან ნებასან შექმნა ესე ყოველნი ბუნებანი არსთანი; ხოლო განუყოფლობა მისი არს უკვე ერთობაჲ ყოვლად წმიდისა არსებათ-მოქმედისა არსებისა მისისა და თვით კვლამწიფისა ნებისა და ყოვლისა მფერობელისა ძალისა მისისა, და სამთა გუამთა ურთიერთარს შეურყენელად დატყენისა ურთიერთარს შორისობასა და შეურყენლობისა და არს კეთილ-მსახურებით ესრეთ აღსარებულეი, რამეთუ მამაჲ, რომელ არს არა ყამისა ქვეშეურისა მშობელობითა დასახამი მისა და სულისა ყოვლად წმიდისა, არამედ მიწეც და წყარო არს თანა დაუსახმოთა თვისთა — სიტყვისა უკვე მშობელობით, და ყოვლად წმიდისა სულისა გამოკლინებელობით. ამით არიან ყოვლად წმიდანი იგი განუყოფელნი გუამნი შეურყენელ, უმსკაცსო, რამეთუ მამაჲ დასახამ არს და მიწეც, ქე არა დასახამ, არცა სული; მამაჲ უკვე მშობელ არს მისა და გამოკლინებელ სულისა. ხოლო ყოვლად წმიდანი იგი თვითებანი სიტყვისა და სულისანი არს მშობელ არიან: სიტყვა არს შობილ მამისაგან, და არა გამოკლინებულ, ვითარცა სული წმიდაჲ. ხოლო ყოვლად წმიდაჲ იგი ნუგეშინის-მცემელი სული წმიდა, არა შობილ მამისაგან, არამედ გამოსრულე. და ესე არს უმსკაცსოებაჲ სამთა მათ გუამთა, სამთა მათ სრულთა თვითებათა, და ამისთვის არს შეურყენელობაჲ ყოვლად წმიდათა მათ განუკვეთელთა.

45. 45. ღმერთი არს სხეული ნათლოვანისა მის ნათელთ-მოქმედისა არსებისა მისისა, სიტყვისკებრ ღვთის-მეტყველისა — ღმერთი რა-

¹⁾ შესაქმე 1. 20, 24.

²⁾ ფსალმუნი 32, 6; 106, 20; 103, 30.

წამს ვთქვამს ერთითა ნათლითა ელვარობდით და სამითა, ა¹⁾) ესე იგი არს ერთითა არსებითა არიან სამნი იგი გუჟამნი ყოვლად-წმიდანი, რამეთუ სამითა სრულთა გუჟამოვნებათა სედა არს განწყენილი ღმერთ-მთავრობითი იგი არსებაჲ, და ერთსა მას მარტვიცა შინა არსებასა არიან ყოვლად-წმიდანი სამობანი გუჟამთანი, და ერთი იგი ნათელთ-მოქმედი ნათლავანი არსებაჲ არს სამთა შინა სრულთა გუჟამოვნებათა.

46. 46. ამით უკვე კეთილ-მსახურითა გონებითა თანა სათნო მყოფელნი დაუბადებულისა ერთისა არსებისა და შეურვეკნელისა სამგუჟამოვნებათა განყოფილებიანნი ყოვლად-წმიდასა სამებასა სედა გარე მიჯაჭვრეთ მკმჭურებასა არიოსის განყოფისა, და საბუღიოსის შერვეკნისათა. და არცა განყოფილნი არსებათანი და არცა შემრვეკლნი გუჟამოვნებითა თვითებათანი გადღებთ ერთითა მსახურებითა თაყვანის-ცემითა, მამასა და ძესა და სუფსა ყოვლად წმიდასა, რომლისა დიდება ჭკივს უგუნითი უგუნისამდე ამინ.

¹⁾ .ღვთის-მეტყველისა «ნათელიათვის» თქმულისაგან.

ქრს იგივეობისათვის სსზოგადოსა და სათვითოეულოსა, ესე იგი არს ბუნებაჲ და ჰირი; და მისვეობისათვის არსებისა და ბუნებისა, და ერთობისათვის გუამისა და ჰირისა და ქვემდებარისა და განუკვეთელისა; და სიტყვის გებაჲ ბოროტმადიდებელთა მიმართ, ვითარმედ შესაძლებელ არსო ბუნებისა, იტყვიან, ვოფად თვინიერ გუამისა და ორთა გუამთაგან, ვითარცა ორთა ბუნებათაგან ქადაგებენ, სიტყვასა ღვთისასა ვოფად. **ხოლო უგურღვევა არს სიტყვა ესე ჩვენი ცრუ მეტყველებათა შათთა. ხოლო ამას თავსა შინა მდებარე არიან ნაწილნი სიტყვათანი 48.**

47. 1. **სსზოგადოჲ და სათვითოეულოჲ არს ერთ და იგივე არან, არამედ სსზოგადოჲ ვიდრემე თან შეტყვებულ იქმნების ეოკლითურთთა, და სათვითოეულოჲ კერძობითთა; რამეთუ ძველთა თქვეს სსზოგადოჲ თავით თვისით მყოფად რადმე თვით შემტვიცნებულად, და სათვითოეულოჲ შემტვიცნებულად სსზოგადოსაგან, და არს თავით თვისით მყოფად თვინიერ სსზოგადოსა. გარნა ესე სსზოგადო, რომელ არს ეოკლითურთ და სათვითოეულოჲ, რომელ არს კერძობითი, ერთითა დანიშნითა იგივედ ითქმინა, რომელ არს მარტივად მყოფობაჲ, რამეთუ ვინმე წმიდათაგანი მოძღვარი იტყვის უგურგნულად ეგნესო ბუნებანი, ¹⁾ რომელ არიან გუამნი. სათვითოეულოჲ არს შემტვიცნებულუბაჲ მყოფობისა განთვისებით, ესე იგი არს ესე ვინმე ზეტრე და იგი ვინმე ჰაელე, ანუ იოანე; ესენი სიღუღნი უკვე შემტვიცნებულნი უწყით ერთისა არსებისაგან, რომელ არს ბუნებაჲ, და ესე არს სსზოგადოჲ. ხოლო ამას თითოეულთა არს მოუგვის გან-**

¹⁾ წმიდისა კირილესი «ევლოგის მიმართისაგან.»

ყოფილებამ არსებითი, ვითარცა სასუსეს კაცისას ცხენის მიმართ, არამედ მისეუ არსებისაგან შემტყვილებულთ განთავისებით მდგომობამ და რიცხვითათა სათავითოეულთა განყოფილებამ ერთსა შეორისაგან.

48. 2. ესე არს არა იჯიკობამ საზოგადოასა და სათავითოეულასა, რამეთუ საზოგადოამ, რომელ არს ბუნებამ ესე იგი არა არსებამ, არა ხილულად არს თვისიანი შემტყვილებული იგი, არცა არსებითი განყოფილებანი, არცა სასე, არცა შემთსეკითი, არამედ მხოლოდ სათავითოეულნი რადენ, რომელ არიან გუბანი, ესე იგი არს განუგვეთელნი; და ამით შინა ისილეების არსებამ და არსებითი განყოფილებანი და სასე და შემთსეკითი. ხოლო არსებამ ეოკელთა გუბითა შინა იგივედ და ერთად ისილეების სრულებით და არა არს მისეუ სასისა გუბითა შინა განწვალებამ არსებითი, არამედ განყოფილებამ რიცხვითა.

49. 3. არიან უკვე განწვალებანი არსებითი სელებერთა შორის სხვანი, და ესეულთა შორის სხვანი, და მსგავსად უკუდავთა და მოკუდავთა, და კრებუთუ სიტყვიერთა შორის და ესეიტყველთა.

50. 4. ერთობამ, ესე იგი არს იჯიკობამ, საზოგადოასა არს უბეითითოეულისა სასიანიას სასისა გუბიკონებთა შორის, რამეთუ ერთ და იჯიკე არიან ერთობითა ბუნებისათა ერთისა სასიკონისა სასისა განუგვეთელნი; ამით უკვე ერთისა სასისა გუბიკონებთა შეყოფენ სიტყვათა არსებისათა, და განაშორებენ სხვა სასეთა თავითოეულებთა.

51. 5. ხოლო მსგავსად უკვე შემთსეკითინიცა გუბიკონებთა შინა ისილეების, რომელნიცა განაშორებენ გუბისა თანა მოსასეთა გუბითაგან, რამეთუ ამით უკვე განუგვეთელმან დაიკვიდრა სასელი საკუთრად გუბიკონებისა, რამეთუ მის შორის მოიგო არსებამან მოქმედება მიმსეულმან შემთსეკითითამან.

52. 6. ვირიცა სათავითოეულასა რედა მოიღების მსგავსად გუბისა, რამეთუ ცხად ჭყოფს ესე თვისთა მოქმედებთა მერ მისეუ ერთისა თანმეტომობითისა ვირებისა თვისაგან განყოფით გამოსილეებულთა შესმენისა მოცემულობასა სეგნად, ვითარ იგი მოსე მთასა შემოლვარესა მხრასეული ღმთისა ერთი იყო კანთაგანი, და მხოლოდ აღსრული სინად წინაშე წარდგომილი ეირასობოდ ღმერთსა, განყოფილი თანა არსთა თვისთა კანთაგან მუნ სიმაღლედ ნისლსა შინა აღსეულითა, და აღთა ქარებს ნაღვარესა მუდომარედ ერთად კანთაგანად თვისებითა მოქმედებთა მერ მისთა სხვათა ვირებსა კანებრისა განყოფილად.

53. 7. განუგვეთელიცა სათვითოეულო არს, ვითარ იგი გჳში და ჰირი. ესე ამისთვის, რამეთუ მისვე ერთისა სასოკანისა სასისაცან წარმოღ-
გომილთა თვითეულებათა გჳში და ჰირი და განუგვეთელი ეწოდების თვი-
თეულებითა ერთმანერთისა მიმართ განყოფილთა და ერთისა მიმართვე
საზოგადოსა შემოკრებად მოსრულთა. ხოლო ესენი უგვე მოიღებოდედ
ანგელოსთა და კაცთა და ცხენთა და სხვათა ზედა სხვისა და სხვისა სა-
სოკანისა სასისა განუგვეთელთა და ჰირთა ზედა.

54. 8. ერთად უგვე თჳეს წმიდათა მამათა არსებაჲ და ნათესავი
და სახე და ბუნებაჲ და სტოკუნებაჲ და საქვემდებარეობა და უსაყოველთაო-
კისი, და გჳში და ჰვემდებარე და განუგვეთელი და კერძობითი და სა-
თვითოეულთა ერთ ღე იგივედ თჳეს. და ესე ამისთვის, რამეთუ ბირველნი
იგი, ვითარცა საზოგადონი და ყოვლადნი—შემამტვიცებულნი ამით სათვი-
თეულთანი; ხოლო მეორენი იგი არს საზოგადონი, არამედ თვითეულნი
მისვე ერთისა საზოგადოსაცან შემტვიცებულნი თვისაცან მდგომად და
თან-მეტომეთა თვისაცან განყოფილად.

55. 9. გჳშიოკანი ითჳმის უგვე — ოდესმე უგვე მარტოვად მყოფი, და
ამის დანიშენისებრ არა მარტოვი არსებაჲ ითჳმის გჳშიოკნად, არამედ
არსების ზედაცა, რომელ არს შემთხვევითი, რომელი საკუთრად არა არს
გჳშიოკან, ხოლო ოდესმე განთვისებულსა გჳშისა ზედა, ესე იგი არს სა-
თვითოეულთა ზედა—მოიღების ესე გჳშიოკანი სახელად, და საკუთრად
გჳშიოკანი არა არს, არამედ არს გჳში და სახელ-იღების განუგვეთელი გჳშიად.

56. 10. საკუთრად გჳშიოკანი არს თვისაცან საკუთრად არ-შეგჳში-
ბული, არამედ საწილველი გჳშითა შინა, ვითარცა სახე, რომელ არს ბუნე-
ბაჲ კაცისა; არა ისილველის თვისისა გჳშიისა შორის, არამედ ჰეტრეს და
ჰაკოს ღე ოთანეს ღე ფილიპეს ღე სხვათა ზადთა გჳშიებსა შორის ხილულ არს
იგი, ანუ სხვისა არსებით-განყოფილისა ჰინაჲ ვისცანმე ყოველითურთისა შეყ-
კებისა, და შესრულებაჲ ერთისა შესაკვეთელისა გჳშიისა; რამეთუ კაცი სუ-
ლისაცან და ხორცთა შესაკვეთელი ვიდრემე არს, და არა მხოლოდ სული
ოდენ ითჳმის გჳშიად, და არცა კორცნი, არამედ გჳშიოკანად. ხოლო ორ-
თაცან შესრულებული იგი ორთავე მათ კერძობათა გჳშიად, ვინათვან არა
სული უგვე თავით თვისით ვეამ ქმნილარს, არცა კორცნი, არამედ თა-
ნად ორნივე.

57. 11. ითჳმის უგვე გჳშიოკნად სხვისა მიერ გჳშიისა მიღებულ
ბუნებაჲ და მომეებელი მის შორის ყოფისა; რამეთუ ხორცნი უფლისა-

ნი არა გუამი ქმნილნი თავით თვისით, არცა წამსა უამისასა, არა გუამი, არამედ უფროსლა არიან გუამოვანი; რამეთუ გუამისა შინა სიტყვისა ღვთისასა შეგუამდეს მის მიერ მოსმულნი იგი და იგი გუამი სიტყვისა ღვთისასა აქჳნდა და აქჳს გუამად გორცთა საუფლოთა.

58. 12. ესენი უკვე რომელნიმე მოადუბიან საღმრთოსა მას ზესთ ღმერთ-მთავრობითსა არსებასა და ბუნებასა და სახესა ზედა, და აუგებულთა მათ არსებათ-მოქმედთა გუამოვნებათა ზედა სამ-წმიდათა, და მათგან, რომელნიმე არცაღათუ სახედ დადებით მოადუბიან.

59. 13. ვიტყვით უკვე ზესთა საღმრთოსა მას არსებასა, საზოგადოადაცა და ნათესავად, და არსებად და ბუნებად და სახედ და სტოკუნებად, და საღმრთოთა მათ ზესთა სახელთ-მოქმედისა და მთავრობათ-დასაბამისა სასოკანისა სახისა განუგვეთელთა, გუამად და შირად და განუგვეთელად და სათვითეულოად. ხალა ეოკლად წმიდათა მათ გუამთა არათუ დამსაკველობითათა თვითებთა აქჳსთ ერთმანერთისა მიმართ განუფიადუბაჲ, რათამცა მით დაისსოლენ გუამად გარე შეუწერელნი და დაუსსკელნი იგი ღმერთ-მთავრობითნი გუამნი, არამედ თვითებთა შეუწერელთა ურთიერთ-არს დატყენილი იგი ერთსა საღმრთოსა გამობრწყინებასა მიფენენ სამ-წმიდაობით მის მიერ აღკებულთა ნათესავთა სახეთა და განუგვეთელთა.

60. 14. გუამოვნებაცა ითქმის უკვე საღმრთოთა მათ ბრწყინებულთა-მოქმედთა გუამთა ზედა და მარტობად მყოფობაცა წერილისკებრ მამათასა; გარნა ესე ეოკელი საღმრთოსა მის ღვთის-მეტყველებისა მიმართ მოდებუელი, აკებულთა საზოგადოთა და სათვითეულოთა და გუამოვნათა მიმართ ეოკლად წინა უგეო არს და შეუტყებულ და ზესთა ეოკლისა მოგონებისა.

61. 15. აღმწერელთა უკვე ბუნებისა და ქვემდებარისა, რომელ-არს გუამი ერთ და იგივედ, ბორც-მადიდებულთა, რომელ არიან მოდღუარნი უთავოთანი, შერულებაჲ საღმრთოსა და კაცობრივისა ბუნებისა ავადრეს მომდებულთა არისტოტელისა განსაზღვრებათაგან, და მამისა მათისა არიოსისა განუფიადისა, და საბელიოსისა შერწყმისათა, და ნესტორისა საღმრთოსა შერთებისა განკვეთისა და განშორებისათა, და კეტიქისა შერევისათა, — დაიმკვიდრეს მისაკებელი პირველთა მათთა თავთა მათათვის. ვიტყვი უკვე შემდგომთა კეტიქისა და დიოსკორესთა სკვაროს ძესა მას პირ-მშოსა კეტიქისსა, და იულიანეს და ფარსანოფს და ჰეტრეს და ტიმოთეს და თეოდოსის, და კიანეს და იაკობს, ათ რებათა მათ, რომელნიცა თავ-

სა ზედა უშვავისას: აღმოცენებს, რომელთაც აღმოსავლეთის შემდგომად მრავალთა დღეთა იწუო შობად სისრულემანტა გუამისა ათ რქისა თავისამან იოანე ოაშქელმან. ამათ უგვე თქვეს იგვეუობაჲ საწოგადოსა, რომელ არს ბუნებაჲ, და გუამისა და პირისა. ამითღა შემდგომილთა ეგტიქის და სევეროსს და შემდგომთა მისთა, სიტყვა უგეს მამათა მის უამისათა წამებითა საღმრთოთა წერილთათა, და წმიდათა მამათა წიგნთატან, რომელთაცა სძლეს მადლითა ყოვლად-წმიდისა სულისათა.

62. 16. იტყვის არისტოტელი საწარმართოთა მოძღურებათაგან: შირ არს ბუნებაჲ და კერეთვე ბუნებაჲ არს შირ, რამეთუ კერძობითად არსებად იტყვის არისტოტელი ყოფასა შირთასა. ამას უგვე კანუნსა შეუდგეს ღვთის-მეტყველებისაგა განმყოფელნი, ვითარ იგი არიოს თქვა სამინი რსებაჲა შორის წმიდისა სამებისა, და შერწყმის-მოქმედი საბულოს, რომელმანტა ერთი უგვე გუამი ერთითა ბუნებითა წარია ერთისა თავიანის-სა-ცემელისა ღვთის-საწმიდაობაჲ, და კერეთვე საღმრთოსაცა შეერთებისა განყოფაჲ ამისგან მოიდლო ნესტორ, ორთა ბუნებათა ერთსა გუამისა თანა კერძმწყმუნებელმან შეერთებისამან, ვითარცა არისტოტელისა მოწაფემან თითოეულსა ბუნებასა განუჩინა განთავისუფელი გუამი. სოლო ეგტიქი და დიოსკორე და სევეროს და შემდგომნი მათნი მსგავსად მოძღურითა თვისთა, ჭდაუნეს რა იგვეუობაჲ ბუნებათა და შირთა შიშითა ნესტორის განყოფისათა, შექმთსვიათ კანონთა შინა მანეტოს და უვალენტისანსთა შთაპარებაჲ თავთა მათთა, რამეთუ არისტოტელისად შემდგომილთა და საღმრთოთა წერილთა გარე განმხდელთა, ერთობითა ბუნებისა და პირისათა თქვეს ერთი ბუნებაჲ განსორციელებულისა სატყვისა, რომლითა შეცთომდა არა მცირე რამე სნეს თავთა მათთა. ამათ უგვე სიტყვა უგეს მის უამისა მამათა დასავალისა და აღმოსავალისათა.

63. 17. სიტყვის გუამსა ჩვენსა უთავოთა მიმართ მრავალგზას მათდამი მკითხველმან ვაძრულე თქმად— თუ ვითარ ერთობაჲ ანუ სსვაობაჲ აქუს სიტყვასა ბუნებისა და პირისასა. სოლო მწვალებელთა, ნაცვლის მკებელთა ზემდა, თქვეს უარის ყოფაჲ ერთობასა ზედა ბუნებისა და პირისასა. არა უწყვი თუ სირცხვილ უჩინდათ ერთობაჲ თქმად საჭვემდებაროსა და ჭვემდებარისა, ანუ არ წამკითხველთა მოძღურითა თვისთა წიგნებთასა, მსგავსად ზემსა -- თქვეს არა ერთობაჲ ამითი ანუ თუ შინაგან მდებარე იგი გესლი ეგტიქისი დაეკრძალა მათ, რამეთუ ეგტიქისი არს და არა სსვისა საჭვე ესე, რამეთუ, მივიდა რა იგი ევესოსს უსჯულოსა მას

შესაკრებელსა კრების-მთავრობასა დიოსკორე ავსთავისსა, ჰქრძალვიდა იგი წარმოცლად სრულად გესდისა თვისისა და აწ შედგომილთა მისთა არა სკავიერულ მიხსნ მე, რათამცა კანუნი ევტიქისნი დაემატნესდეს!...

64. 18. მეტუველნი ჰეშმარატების მიმართ ბრძოლის-ყოფად, რომელთა შორის დაშვიდრებულ არს სული არა წადაჲ, რომელიცა იყო ევტიქას თანა არსამანდრატისა, მოძღუარნი ერთ-ბუნებაანი ნათესავით სომეხთანი, მწერალნი გომობათანი იტუვიან—ვითარმედ სიტუვან ღვთისამც არა მხოლოდ მაილო ბუნებაჲ კაცისა, არამედ გუამაცა ერთი კაცთაგანი, რომელ ზეტრესი, გინა ზაგლესი. ამით უკვე იხებეს მთ ღვება მთ შორის კმათა ორთა ბუნებათასა, ხოლო შესმენაჲ ძალისა თქმულთა მათთასა ესე არს, ვითარმედ მიღებითა ბუნებისა კაცობრივისთა სიტუვას ღვთისა მიმართ საღმრთოსა ბუნებასა ზედა შეაწივითა მტკიცითა ორნივე ბუნებანი ერთ აქმინეს, და გერთვე სიტუვისა ღვთისა მიერ მიღებული გუამიცა კაცისა საღმრთოსა გუამისა თანა შეკვამებითა ერთ გუამ აქმნა. ესე ბორბტ მადიდებლობაჲ შექმთსვიით საწყალობულთა მთ თქმითა ბუნებისა და გუამისა იგოვეობისთა, და აღიარეს ქრისტე იე ღვთისა ერთი გუამი: ერთი ბუნებაჲ.

65. 19. თქვეს უღმრთოთა მთ ქადაგთა სიცრუისთა, ვითარმედ ვერ ძაღუცს კაცობრივისა ბუნებასა კაცობრივისა გუამისაგან განშორებაჲ, და შეარსდეს ღვთაბრივთა გუამიბუნებათა. ამით უკვე ფრიადსა სიტოლსა დავსსამთ, რამეთუ განრეშომობით განშორებულთა ნესტორისგან ვითარი უკვე შეაფვარეს სტი სიტუვათა საწმენოებითა, რამეთუ ერთ კერძო ევტიქისდა შეუდგეს სიტუვათა, ვითარ იგი თქვეს რა ორთა შეერთებულთა ბუნებათა ერთად ბუნებად შემტკიცებაჲ, და ერთ კერძო ნესტორისთა მზრასკელად იზოურეს სიტუვათა, ვითარმედ კაცობრივი გუამი ქრისტესნი შეარსული არს გუამისა მიმართ კაცთაგანისა. ხოლო უკეთურნი იგი რაჲღენ ძაღუცთა ორთა ბუნებათა აღსარებისა განყრისა მოჭმელნი ორთა ბუნებათა შორის ამტკიცებენ გუამისაგან ორსა, თქმითა ბუნებისა და შარასა ერთობისათა.

66. 20. ვისმანოთ სიხელისა * შირველსა წიგნსა შინა, რათა ბუნებათა საწინაგამწეოსა, რამეთუ იტუვისა მესამესა თავსა შინა, ვითარმედ

* სიხელი წემო აღმწერის ბორბტ-მადიდებულთა თანა მოძღვართა ნათესავით სომეხთასა, რომელსა სახელი აქვდა სტეფანე.

ბუნება თვინიერ თვისისა ქვემდებარისა, ესე იგი არს გუჴამი, შეურღლებულარსო ყოფნად; სოლო კვადად მყოთსესა თავსა შინა სწერს, — იტყვიანო ბუნებასა ორსა და პირსა და გუჴამსა ერთსა. სოლო სიტყვათაგებ მათსა, ჴგონებენ ერთსა მათგანსა გუჴამონად და ერთსა უგუჴამოდ, არამედ არა შესაძლებელ არს რათამცა იყოსეს ერთისა შინა პირსა ორნა უეუ სრულნი ბუნებანი. სოლო იგი წინა აღმდეგად უზთაერთ არს, რამეთუ არ მალურს ბუნებასა უპიროდ ყოფნა. ჩი საკვირელება, ეი საშინელი ცთომილებაა!...

67. 21. იტყვის იგივე მეორეს წიგნსა შინა წინა აღმდგომსა ორთა ბუნებათასა, ვითარმედ აწ ვისილოთ რომელი ორსა ბუნებასა სსვს ნათესავათ შეყოფენ ერთსა შინა პირსა. უეტთუ ბუნებასა გაცისას ხედვენ თვინიერ თვისისა პირისა, აჴს სადამე ნასკეარ გაცე და არა სრულად შეის მინების! სოლო ვითარ გულის სმის-ყოფასა ჩვენსა მალურს განხილვად უპიროდ გაცისა, რომელ არს შეურღლებულ?

68. 22. იტყვის ომნელი ბორბოტ-მადიდებლობისა წერილისა შინა თვისსა ორთა ბუნებათა წინა აღმდგომისა მწერალი ღეონ ორსა ბუნებასა აღიარებს ქრისტეს მიმართ, სოლო ერთი გუჴამი თქვა და არა უწყოდა — ბუნება თვინიერ გუჴამისა არა რაჲ არს.

69. 23. ცრფი აღმის ქე შმარტების მიმართ ბრძოლის-ყოფისამა, არა წმიდამან ცათველმან თქვა ვითხვასა შინა ურთიერთარს და მიგებასა: ვითსვის-ყოფელმან თქვა — რად არა იტყვიოთ ორთა ბუნებათა ქრისტეს შორის ორნი გუჴამნი, სოლო უეტთუ ორი ვთქვათ ბუნება, სსჭირთ არს თქმად ორთაგა გუჴამთა: ესრეთ უკვე აწწაკებენ სსვსანიცა თანა მძრასველნი მათნი.

70. 24. წარმოქმლნი უკვე სსჭრითა სმითა და სსწღერის დადებით სწერენ მართლ-მადიდებლნი მამანი სოქესთანი და მტკიცედ აღიარებენ, წინა აღმდეგად ნესტორისა — კაცობრივისა მსო ბუნებასა ქრისტესა არა აქვს კაცობრივი თვისი მართლად გუჴამონება, ანუ თუ ქვემდებარეობად თვისი; არამედ შეიარსების გუჴამონებით სიტყვისა ღვთისათა. ამისთვის იტყვიან, ვითარმედ სიტყვამან არა მიიღო გაცე რომელიმე, ესე იგი არს კაცობრივი გუჴამი, არამედ მსოლოდ კაცობრივი, ესე იგი არს ბუნება კაცოსა. სოლო ჴწწამით, ვითარცა კეთილთა მსასურთა, რამეთუ აქვს ქრისტესა ღრნი ბუნებანი საღმრთო და კაცობრივი, შეარსულნი ერთისა მიმართ გუჴამი-

სა სიტყვისა ღვთისა. სოლო უგეთუ ესე ვითარს არს ქრისტე, არს სა-
დამე ერთი ძე, ერთი შირი, ერთი ქვემდებარე და ერთი გუბში სიტყვისა
ღვთისა განკორცთელეული.

71. 25 შეეღნი უგეე მამანი სულისა მიერ წმიდისა, სასლნი ფილა-
სოფოსნი და საწარმართოთა ზღაპართა დამარღვეველნი, ვითარცა ღვთის-
მეტყველნი და შეერთებისა და განკებულებისა საიდუმლოთა რიტორნი,
სკეტნი და სიმეტრიანი ქრისტეს კვლავსიისანი, სიბრძნით წინა გაშწობნი
ქუშმარტების მოძულეთანი არა იგივედ ქადაგებენ ბუნებასა და შირსა,
რომელთაცა წერილნი არს მივირდნა შემომინიუთდეს ჩუწნი არა იგივენი-
სათვის ბუნებისა, გუბისა და შირისა, რათაშცა ამით წინა განკვეწებით
მწკალბელთა თქმას ზედა ბუნებისა და ქვემდებარისა იგივეობისსა,
არამედ შირველად თვისთავე მოძღუართა წერილთაგან უგუარღვიენთ ბო-
როტნი ნაჭესნი მათნი.

72. 26. აღიარებს უგეე კვლავსა სომესთა კელის დასსმას შინა
კმისკომპოსისასა — უთავლი ჩუწნი იესო ქრისტე არს ქუშმარტი დემერთი
და სრული შეურკენელი კაცი, უცვალბელი და განუყოფელი არსებით, *
ორისა ბუნებისაგან — ღვთაებისა და კაცებისა ერთი ქრისტე და ერთი გუბ-
მოკანი, რომელ არს მსოლოდ შობილი ძე ღვთისა განკაცბული და შემ-
დგომი. გესმას, უმწკალბელო, რამეთუ ერთი გუბში არს ქრისტე, მსოლოდ
შობილი ძე ღვთისა, შეერთბული არს გუბთაგან, არამედ ორთა ბუნება-
თაგან?!

73. 27. კვლად კისმინოთ სომესთა მოძღუართაგან თუ ვითარ ერ-
თისა ძისა ორნი ბუნებანი არს ორპირად განკვეთილაყვენს, და არცა ერთი
ბუნებად არს ერთი ძე შემდგომად შეერთებისა. იტყვიან შირაკვანისა კრე-
ბისა მესუეთსა კანუნსა შინა მამანი სომესთა გვარისანი, ვითარამედ აუგე-
თუ ვინ უღმერთოსა ნესტორისაებურ იტყვის სრულად უმეტრებას შინა დამ-
კვიდრბულად სიტყვასა ღვთისასა; სოლო ამისთვის განკვეთოს და გან-
წკალოს ბუნებანი ურთიერთარს განყოფით და ორნი შირნი ორსა სსხე-
სა ქვეშე შეიყვანოს — კაცისა სსხე და ღვთაებისა სსხეა, განყოფს ორად, ძედ
და განარჩიოს კეე ვითარნი, — იგი შეწყნებულ იყავნა! ** ისილე ვითარ
იტყვიან, ვითარამედ სიტყვა ღვთისა არს დაქვევადრს. შორის უმეტრებისა,

* ხელით დასასწმელთა შინა სათქმელთა აღსარებათაგან სომესთა ეპისკოპო-
თასა.

** სომესთა შირაკვანისა კრებისა კანუნისაგან მესეთისა

ესე იგი არს კაცობრივის გუჰმის შინა, რათამცა ორნი ბუნებანი განყოფილ იყვნენ ორთა გუჰმით მიმართ.

74. 28. და კვლად დავით სიბრძნის-მოყვარე იტყვის გამოთქმას შინა სარწმუნოებისას — «სიტყვა იგი ღვთის სრულად განსორციელდა ერთი გუჰმი და ორნი ბუნებანი უბიწონი, შუა-მდგომელი ღვთისა და გაცთა.» * კვლად ისავე მამათ-მთავარი სომესთა სიტყვის გეზას შინა აშტიმეტისას იტყვის, ვითარმედ «ჩუჭნი ლვაარებთ ქრისტესა ორთა ბუნებათაგან, ერთ გუჰმოგნებით, ერთ ზირად და ერთ ქრისტედ.» ** და კვლად კვლელი ნერსე კათალიკოსი ეპისტოლესა მანუილ მეფისა მიმართისა სწერს ესრეთ, ვითარმედ «იქმნა ორთა სრულთა ბუნებათაგან ღვთაებისა და კაცობისაგან ერთ გუჰმოგნებად სრულად, უცვლელელი და უქცეველი და განუყოფელი.» ***

75. 29. იტყვის ნერსე ლამბრონელი თვისისა სარწმუნოებისა აღსარებასა შინა, ვითარმედ «ასლითა და სკვირველითა შესაკებითა შეერთდეს ორნი ბუნებანი ერთსა გუჰმოგნებასა შინა დაღვითა, სოლო შემდგომად შეერთებისა შეურყენელად განყოფილება ბუნებათა თვითებისა.» ****

76. 30 მოქმედთა უთავოთა მიმართ წინა დადებისათა მათთა მოძღვრთა წერილთა წამებათსა, ვითარმედ «არა იგივე არს ბუნება და ქვემდებარე, და ბუნებას კაცობრივისა ქრისტესისა არა მოუგავს შემტვიცნება გუჰმისა თანა კაცობრისა, და ესრეთ არა შეერთებულ არს შესაკებითა ერთობისა მოგებისათა, კაცობრი ბუნებასა სლმითოსსა თანა ბუნებასა, და გუჰმი კაცობრივი გუჰმისა თანა სლმითოსსა, რათამცა ამით იქმნეს ერთი ბუნება და სიტყვა ღვთისა ორთა ბუნებათაგან ერთ ბუნებად და ორთა გუჰმითაგან ერთ გუჰმად შემტვიცნებელი არა არს აღსარებად კათალიკე კვლესიისაგან.» ამას სუდა სიტყვა უცოთ მწკლავებელთა წმიდათა მამათა სულეიერთა მოძღვრებთაგან, რამეთუ მათ მიერ დაქმტვიცნა მსოფლიოსსა წმიდასა კრებასა ეფესოსისა არა თქმა. ორთა გუჰმოგნებათაგან სიტყვისა ღვთისა წინა აღმდგომად უღმერთოსა ნესტორისა.

77. 31. ამისთვის სიტყვა უგებთ ჩუჭნი უთავოთა ამის სუდა, და

* დავით სიბრძნის მოყვარისა სარწმუნოებითისა სიტყვისაგან.

** ისავე კათალიკოსისაგან.

*** კვლელისა ნერსე კათალიკოსისა «მანუილ მეფისა მიმართისა» ეპისტოლისა.

**** ნერსე ღრამბრონელისა «აღსარებითისა წიგნისაგან.»

ნესტორისთა წააღებათა კერიოდ თანა შეკატეკებთ, რამეთუ მათთა მოძღუართა არს ხმა ესე, ვითარცა ორთა ბუნებათაგან, კერეთუე ორთა გუამოვნებათაგან, და ერთ ბუნებად და ერთ გუამად შემტკიცებულ არს ღმერთი სიტყვა.

78. 32. იტყვის წმიდა კირილე უსჯულოსა ნესტორის მიმართისა აღსნათა შინა მერვისა წყევლისათა — არა ვიტყვით ვაგნან მიიღო სიტყვისაგან ღმრთისა, და შეერთებას მას თანა ვარქმე მებრ რამასმე ზედ მოღებულისა, არამედ განსვანდვარავთ სიტყვისა მას განკარგებულსა. 1)

79. 33. იტყვის ღმერთ შემოსილი ვასილი ეპისკოპოსს ამფილოქეს მიმართისა, არა ერთობისთვის ბუნებათა და პირთასა, ვითარმედ აესოდენი აქვს განყოფილებაჲ არწებითსა მიმართსა. გუამისა, რადღენი აქვს განთვისებოთსა სანოკადოას მიმართ. 2)

80. 34. სერგს უკუე წმიდა კირილე ერმოანის ვისმე მიმართ, რომელსა იგი ეკითხა იგიურობა არსებისა და გუამისა — აჲ, ხსენაჲ არსო და ფრად განყოფილებაჲ. 3) და წმინდა ამფილოქე იტყვის ქრისტესთვის, ვითარმედ — ძმობლი არსებოთა და არა მშობლი გუამითა. 4) სოლო ესე უკუე წამებაჲ შემოიღო წმიდაჲნი კირილე წმიდასა კრებასა ვიფსოსსა, რაჲმს განიკეთებოდა მამათა მაჲრ ნესტორ.

81. 35. უკეთუ ორთა გუამთაგან არს ქრისტე ერთი იე, ცხად არს ვითარმედ არა პირუელად გუამი ქმნილსა რასამე და დასტულსა შეერთებულ არს გუამი სიტყვისა, ვითარცა იტყოდა სასელ საძაგული ვადის მისსური ნესტორ. სოლო უკეთუ ორთა ბუნებათა პირობითთა შინა არს სატვა ღვთისა, აჲ ერთისა პირსა ღმერთი სიტყვაჲ სასელ ეღების, რამეთუ შეუძლებელ არს ერთისა გუამისა ორთა პირთაგან შესაგებულთა შემტკიცებაჲ ერთად პირად, და უკეთუ ორთა პირთაგან არს ერთი გუამი სიტყვისა ღმრთისა, და ბუნებაჲ და პირი ერთ არს! ნესტორისთა მწარსკუელ არიან სჯულთა მამანა სადამე, რამეთუ წმიდაჲ კირილე იტყვის — არა სადა, ვითარცა შერევენასა ქმნაჲ — ვოჭვთ ბუნებათთვის. 5) უკეთუ ბუნებაჲ ზირი ერთ არს, ვარქ მოქცევით ვიტყოდეთ სატყუასა მოძღურისასა, ვი-

1) წმიდისა კირილესი მერვისა წყევლისა აღსნათაგან.

2) ვასილისა ამფილოქეს მიმართისა ეპისკოპოსისა.

3) წმიდისა კირილესი ერმოანის მიმართისა სიტყვისაგან.

4) წმიდისა ამფილოქესი ქრისტეს ძლიობისა სიტყვისაგან.

5) წმიდისა კირილესი სუენსონის მიმართისა.

თარმედ არა სავა შერევისა ქინაჲ კოჭკათ შირთათვის, და წმიდაჲ ესეთანა მსრასკეულად ნესტორისა გამოვანინოთ სჯულთა!

82. 36. იტყვის ანტიოხოსი ეპისკოპოსი ჰეტოლემიადისა, ქრისტეს შობისათვის თქმულს ღვთის-მეტყველებას შინა, — «ნუ შერეუ ბუნებათა და არა იომედგრედ განკებულებისათვის»¹⁾ და უკეთუ ბუნებაჲ და შირი ერთ არს, ვატყოდეთ ესრეთ — ნუ შერეუ გუჰმთა და არა მომედგრედ. და წმიდა ირინეოს წინა განსაწყობულად უვალენტისა ღვთის-მეტყველებს — «ვითარ იგი კიდობანი შიგნით და გარეგნით თქროთა წმიდითა მოაქროვილ იყო, კტეთევე გორდნი ქრისტესნი წმიდა იესუს და ელვასუ.»²⁾ შიგნით ვიდრეჲ სიტყვისა მიერ განსკებულნი, სოლო გარეგნით სულისა მიერ მოკრძალებულნი, რათა ორ კერძოვე სანინოებაჲ ბუნებათა გამოჩნდეს. სოლო უკეთუ ბუნებაჲ შირ არს, და შირი ბუნებაჲ არს, ესეცა თქმოდედ გარემოჭვეით, რათა ორ კერძოვე სანინოებაჲ გუჰმთა გამოჩნდეს. აჲ, წმიდა ირინეოსცა და ანტიოხოს ნესტორისთა სავაჲ მსრასკეულად სჯულთა შესქენილ არიან მათ შორისი!...

83. 37. სოლო წმიდა ზროკლე ქადეგებსას შინა ქრისტეს შობისას წინა ადმდგომად ნესტორისა დიდსა ეკლესიასას შინა ღვთის-მეტყველებდა მუნ მდგომარეობასა ნესტორისას — «უნრწნულად იშვა, კართა მათ სიულთა დაუქნებულად შესრული იგი, რომლისა უღელეულებაჲ ბუნებათა ისილხა თოის ღ ღადდეო — «ეთვლი ჩემი და დემრთი ჩემი.»³⁾ სოლო უკეთუ იგივე არს ბუნებაჲ და შირი, ვატყოდეთ — რომლისა უღელილებაჲ შირთა ისილხა თოის? და მისვე წმიდისა ზროკლესი არს ესე, — «და არსო ერთი იქ არა ბუნებათა ორ გუჰმოვნებად განყოფილთაგან, არამედ შესარწუნებელთა განკებულებითა შეერთებულთა არსებათაგან.»⁴⁾ აჲ, ცხად იქნას სიძვერითა წმიდისა ამის მამისათა, ვითარმედ არა იგივე არს ბუნებაჲ და გუჰმა!

84. 38. დადათუ ღვთის-მშრომლო, რომელი ეგე დაქმწავაჲ მტრის და განკებულებისა სავადუმლოჲ, ესე იგი არს შეერთებაჲ უმწკრავლესი შეკერვეის და განრეჰსომობით განკეჲ ნესტორს, განყოფილსა უმწკრავლესისა შეერთებისასა, — სავადურის-დადებანი შენი ბუნებისა მიმართ და

¹⁾ ანტიოხოსი ჰეტოლემიადელისა (ქრისტეს შობისათვის) თქმულისაგან.

²⁾ წმიდისა ირინეოსი უვალენტისანეს წინა აღსადგომელისაგან.

³⁾ ზროკლესი (ქრისტეს შობისათვის) თქმულისაგან.

⁴⁾ მისივე.

ჭკვიდუბარისა შეკასმენენ შერ ნესტორისთა არ-გარე განმადლად სჯულთა, რამეთუ იგივეობაჲ ბუნებისა და შირთა და ორთა გუჰმთაგანობაჲ ერთისა მისა სმაჲ არს ნესტორისი. ამას სჲდა გამსაღებს შერ ყოველი მწურობრი მამათა, რამეთუ მათი არს განწვალება ბუნებათა და ჭკვიდუბარეთა, რომელ არიან გუჰმნი; რამეთუ ამას სჲდა იტყვის წმიდაჲ პროკლე თარგმანებასა შინა «ერძა იშვა ჩვენდასა» *) და ბუნებანიცა სიტყვისა განუყენ და შეერთებისა საიდუმლო ღვთის-მეტყველე. და უკეთუ ერთ-არს ბუნებაჲ და შირი, ითქვას გარე მოჭტევით და შირნიცა სიტყვისანი განუყენ და ოდეს ითქვას, შირნიცა განუყენ სიტყვისანი, შენისა წრფელ-მეტყველებისა მიერ ითქვას ღვთის-მეტყველებისა შეერთებისა საიდუმლოთა.

85. 39. ორნი უკვე სჯარობისი შემოჭნდა შორის მწვალდებულთა: ანუ მამათა სულეაერთა მოძღურებათა შედგომის არს იგივეობისთვას ბუნებისა და ჭკვიდუბარისა, ანუ განყრად ღმთივ სულეაერთა მოძღურებათა მათთასა. მოკვდით უკვე და კვითსკიდეთ სტეფანეს სიყნულსა განმკაცრებით სიტყვისა მისთვის მის მიერ განსაზღვრულისა, რომელსა იტყვის ორთა ბუნებათა ქრისტესთა წინა აღმდგომისა წიგნსა თვისსა, მეტყველი ამითი თავსა შეოთხეს: «იტყვიან ბუნებასა ორსა და გუჰმსა და შირსა ერთსა; ხოლო სიტყვათა მათთაებრ ჭტონებენ ერთსა მათგანსა გუჰმოვნად და ერთსა უგუჰმოდ, არამედ არა შესაძლებელ არსო, რათამცა იყინეს ერთსა შინა შირსა ორსი სრულნი ბუნებანი. და იგი წინა აღმდგეად ურთაერთ-არს, რამეთუ არა ძალუძის ბუნებასა უშიროდ ყოფაჲ. » ამითსა მეტყველსა კვითსკიდეთ ჩვენ: ჳ რიტორუ და სესითა ბრძენო! მე ღვთისა შიშველი ღმერთი არსა თვინიერ კორცთასა, კინადგან არ ძალ უტს ბუნებასა უშიროდ ყოფაჲ? ანუ ლიტონი გაცე არსა? და იგი იტყვის—ორთა გუჰმოვნებითა ბუნებათაგან ღმთათებისა და გაცებისათა არს ერთი ქრისტე.

86. 40. ამისდა ნაცვლის მეგებელი, ნეტარო პავლე, შენნი არიან სიტყვანი ერთისა მისათვის: «რომელი იგი არს ბრწყინვალესა დიდებისა და ხსტი ილიერებისა მისისა.» და ესეცა — «უანიცადეთ მოციქული იგი და მღვდელთ-მთავარი აღსარებისა ჩუწნისა ესო ქრისტე, რომელი სარწმუნო არს შემოაჭედის თვისისა.»¹⁾ ხოლო უკეთუ ერთი მე და ერთი სიტყვა ერთი ბუნებაჲ არს, ერთითა გუჰმოვნებითა, და ბუნებაჲ არა არს თვინიერ ჭკვიდუბარისა.

* მისივე ნუსტარისა პროკლესი თარგმანებითაგან «ერძა იშვა ჩვენდასა».

¹⁾ ებრაელთა 1, 3; 3. 1, 2.

«ბრწყინვალეს დიდებისა და სატი ძლიერებისა მისია!» იყო სიშველისათვის ღმრთისა სიტყუა მოციქულისა? რამეთუ ვინაღან ბუნება შეუძლებელ არს ყოფად თვინიერ ჰიროსა, მოციქული მალალთა მათ და დიდთა მეტყველებათა მისათვის ღმრთისა, და არა მსოლოდ ბუნებისათვის მიწისაგანისა, და წარდინებადისა და განსწწადისა მეტყველებს! ანუ თუ ლიტონი კაცი არს იესო, რამეთუ იტყვის ზეგლე—«იესო ქრისტე, რომელი სარწმუნო არს შემოქმედისა თვისისა,» ესე განუწინონ სიბრძინის მოკვარებათა მათ ერთსა გუნიქმინდსა კაცთაგანსა, და არა სიტყვასა შეერთებულსა, შეურვესულსა კორცთად.

87. 41. არა სიშველი ღმრთი არს მე ღმრთისა შემდგომად შეერთებისა, ჰ მანქველო და არცა ლიტონი კაცი არს, ჰ ზეგლე სარწმუნო ტელისა მოწაფეო, რამეთუ სამოციქულო არს მომღმრეებაჲ ესე, ქრისტე არს თავი თვისა ადიდა ყოფად იგი მღმრედლო-მთაგანად, არამედ რომელი იგი ეტყოდა მას: «ბე სემი სარწმუნო შენ და მე დღეს მიშობიე შენ.»¹⁾ მითსარ უკვე, ჰ სიგულეო, ერთისა მის მსოლოდ შობილისა დიდებაჲ მამისა არა დიდება არს? რამეთუ იტყვის უფალი ერთი მე მამისა მიმართ, «სემი ყოველი შენი არს და შენი სემი არს; ჰ დიდებულ კარ მე მათ შორის.»²⁾ უკეთუ ერთი მე ერთი ბუნებაჲ არს და ბუნებაჲ არა არს უპირო, «ქრისტე არს თავი თვისა ადიდა ყოფად იგი მღმრედლო-მთაგანად,» ესე განუწინე კაცსა ლიტონსა, და რომელი ეტყოდა მას «ბე სემი სარწმუნო შენ,» ესე—სიშველის ღმრთისა თვინიერ კორცთა. და ამით — ანუ მანქველოთა გამოირიე მადიდებლობაჲ, ვინათგან ბუნება არა არს უპირო; ანუ თუ უღმრთოსა სარწმუნო ტელისა თანა ადიარე იესო კაცი ლიტონი, და არა ღმრთი განკაცებელი!...

88. 42. ვისმინოთ უკვე ლუკასი, მეტყველისა — «ბე შვეიდა ანკელოსი იგი მისა და რქვა: განსაროდენ მიმადლებულაო უფალა შენ თანა;»³⁾ ჰ კვლად მარამის მიმართ ქალწულისა სიტყვაჲ გაბრიელისი—«ესე იყოს დიდ და ბე მადლის ეწოდოს, და მიჭსენს მას უფალმან ღმრთისა სარწმუნო დავითისა, მამისა თვისისა.»³⁾ „უფალი შენ თანა“ ანკელოსისა მაწარ მარამის მიმართ თქმული შედგომად მოკითხვისა, ესე იგი არს, რომელი სათვის თქვა დავით, «რომელი იგი უფლებს ძალითა თვისითა სარწმუნო

¹⁾ ებრაელთა 5, 5.

²⁾ იოანე 17, 10.

³⁾ ლუკა 1, 28, 32.

თა“ და კვლად— „რომელი იგი ამაღლდა დასაქალით, უფალ არს სასხ-
 ლი მისი,“¹⁾ ამისი არს წმიდის: ქაღწეულის: მიმართ ხერებაჲ ანგელო-
 მისაჲ მიერ, და ესე არს დად და ძე ღუთისაჲ“ რომლის: ჰრქვა მოწი-
 დებაჲ გაბრიელ წმიდას ქაღწეულს:; საღმრთოს ბუნების ერთისა გუამის
 მის სიტყვისა განგებულის: არიან ესე — „და მისცეს ძის უფალმის ღმერთ-
 მან სუფარი დავითის მამისა იუვისა“²⁾, კაცობრივის ბუნებისა ცხად უო-
 ფაჲ არს ამით სიტყვას ზედა ღუთისასა. სოლოკინთგან ერთ და იგი
 კესა ბრძანას: და ზირსა განსაზღვრებულსა, და თვინიერ ზირისა უოფად
 შეუძლებელსა ბუნებასა ქადაგებენ საწარმართთა მეტყველებითა მწკალებელნი,
 მაღალს: უკუ სიტყვის ერთისა ძეს: ზედა საღმრთოსა გუამსა სიტყვასა
 ღუთისას: მიეტეს, და დავითის ძედ წოდებაჲ ლიტონსა კაცსა, სიტყვისა,
 ებრ წმიდისა ნესტორისა.

89. 43. უკეთუცა ტრჳიალთა მათ ჳეშმარტებისა მიმართ ბძმო-
 ლის უოკისთა მოციქულისა ესმინა მეტყველისა ძალი, და ესე წრფელად
 გულის ხმა ეუომბა რომელი იგი წინასწარ აღუთქვა წინასწარმეტ-
 ყველთა მისთა მიერ წიგნთაგან წმიდათა მისა მისისაიკის, რომელი იგი
 იშვა იესუსისგან დავითისა კორციულად;“³⁾ და მეტყველისა მათესი ესმო-
 ნა— „წიგნი შობისა იესო ჰრისიტესი, მისა დავითისა, მისა აბრაამისა...“⁴⁾
 და საწინასწარმეტყველთა საღმრთოსა წერილისა მიმართ: აღუკვან: კეთილ-
 მისასური უკანება გულის-სმის-უოფად — „აჲ ქაღწეულმან მეტყვად იდოს და
 შეეს ძე და უწოდონ სახელი მისი ემნუილ.“⁵⁾ „აჲ ურბ: იშვა ჩვენი ძე დ
 მოკვცა წიგნი; რომლისა მთავრობაჲ იქმნა მხარსა ზედა მისსა, და ჳეოან
 მისი სახელი დიდისა განზრახვისა ანგელოზი სკვირველი თანა განმზრ-
 სი, ღმერთი ძლიერი, კელმწიფე; მთავარი მშვიდობისა,“⁶⁾ და შემდგომი;
 და საღმრთოჲსა ზეტრესა ესმინა საწმინდობითი საჳეშმარტოჲ აღსარებაჲ,
 ჳეთსვიდა მოციქულთა რ: უფალი — „თჳჳენ ვინ გკოხიე მე უოფად?“ რომლი-
 სა მიმართ უმწკარკალესით: ტრფიალებითა აღმისა ნეტარი ზეტრე და რჳჳე მას
 — „შენ სარ ჰრისიტე, ძე ღვთისა ცსოკელისა,“⁷⁾ რომლისათვის უფლისა მიერ
 ნეტარ წოდებაჲ და დიდთა კელმწიფებთა შეკრუად და განსხნად ზერო-
 ბაჲ, და კლიტთა სასუფეველისათა რწმუნებაჲ მიიღო. ესენი დაღათუ

1) ფსალმუნი 65, 6; 67, 4.

2) რომელთა 1, 1.

3) მათთუ 1, 1.

4) ისაია 7, 14; 9, 6

5) მათთუ 16, 15, 26.

ბუნებასა კერძოდ უნდა ვთქვათ, რომლისა შიშისა მიმართ მივაქვს — «ქრისტე უფალი,» შეპურობილი განსრწინდუბასა შინა ჩუქნისა? დიტონისა მიმართ გუმი-ჭმლისა გაცისა გიღირს თქმედ, ვინაღჯან ორთა პირთა უგნებულ სადაჲ ალიარბე თქმითა ბუნებისა და ქვემდებარისა იგავუობისათა!

თ ა ვ ი III.

მათთვისვე ბოროტ-მადიდებელთა სიტყვის-გებამ, მეტყველთა იგივედ ბუნებისა და გუმილისათა. ამას თავსა შინა მდებარე არიან ნაწილნი სიტყვათანი 43.

95. 1. განსასწავლებელთა მიმართ იგივედ ბუნებისა და ქვემდებარისათა გუბეს უკვე კეთილ მსახურითა განებითა ცილობამ სიტყვის-გებთა, წმიდათა მამათა წამებისა შემომდებელთა. კეთხოთ უკვე ტათუკელსა სკეტოს მას კვლევისათა მათასას, არამედ უფროსდა კურთხისა ლელწმისას: ერთი არს სასწავლო, 2. ფილასოფოსო, ბუნებისა და გუმილისა?

96. 2. იტყვის უკვე უსირცხვილთა რათამე სმათა, კითარცა უკვლისა ზედ-მიწყინდუბისა გამოცდილი ვინმე: წე, ერთი არსო, რამეთუ არა განთვისდეს ქრისტეს შიშის ორნი გუმინი. სოლო უკეთუ ვთქვათ ორნი ბუნებანი, საჭირო არს თქვამ ორთადა გუმითა, ამისდა ნდვლის მკებელთა ჩუქნ კვლევისათაგანთა ვთქვათ კვდად მისდამი კითხვამ შემდგომთა,

97. 3. ვინაღჯარ შენმან სიბრძნემან განსასწავლო ბუნებისა და შიშისა იგავუობამ, 2. ტათუკელთა, მომიკვდ ჩუქნ სიტყვისათვის დმრთისათა — ვითარ შემტეინდეს საშისა შინა წმიდისა ქალწულისასა სორცი სკეტი-

სა — გუჟამოკინად ანუ გუჟამოდ? ღ იგი იტყვის — ორთა ბუნებათაგან და ორთა გუჟამოკინად, ერთად ბუნებად, და ერთად გუჟამად ერთი ქრისტი. ღ ჩუქნი ვიტყოფეთ კვლად სიტყვისებურ შენისა და სიძნელისა: იფას ბუნებად და გუჟამო ერთად და იგოგად; გარდა მომიგედ ჩუქნი, ვინამედ ქრისტი რომლისა ბუნებისა არს სახელ? ღ იგი იტყვის ორთავე ბუნებათა.

98. 4. ზ რიტორო! უკეთუ ქრისტი ორთავე ბუნებათა არს სახელ და ბუნებისა უპიროდ ეფოფად არ შესაძლებულად დასწავე ერთსა, პირველ შეერთებისა იფოა სიტყვისა ღმრთისა მიმართ, რათამცა ზედ მოიღებოდა სახელად ერთისა მისად ქრისტი? ღ უკეთუ ქრისტი ორთა ბუნებათა არს სახელად ორთადაცა გუჟამო იპოვად მუტუველად და სესტორისთა სახელვართა მიერთა განყოფიდა რიცხვითა ორობისთა შეერთებულისა მიმართ მრწამდლისა ბუნებისა სიტყვისა ღმრთისა არ გარე განსდილ არს. შენგან განკვირებულ ვარ მე, რამეთუ ეშმაკულისა ეგვიპტის მოწაფისა გემინის განყოფიდათაგან ნესტორის ძლითთა შეერთებასა ზედ და იტყვი საზღვრის დადებით ორთა ბუნებათაგან და ორთა გუჟამოგან ერთი ქრისტი, ერთი შეწყობული ბუნება; ამისთვისა რამეთუ არ ძალ უცა ბუნებასა უპიროდ ეფოფად აჭა ნესტორისთა არს ღ არს სახელსა ერთ კერძოდ აღსარებად შენი!

99. 5. ვინითა გვე მწკალებულთა მიერ ერთი ბუნებად შეწყობული აღსარებად, და უპიროდ არ შემდეგულ ეფოფად იგი. და უკეთუ ერთი ბუნება არს სიტყვად ღმრთისა შემდგომად შეერთებისა, თვით გუჟამოკინა გარე შეუწყობელი იგი ღმრთაებითა და შეუწყობელი, ვინილა არიან სახელი საბსტულათანი და წყლულებად იგი უსრწელისა გვირდისა შემდგომად აღდგომისა? არა ბუნებითა აღდგულისა კორცისა არიან? და უკეთუ თვინიერ გუჟამისა არს არს ბუნება, შესასებულთადა ასოთა უფლისათა და წყლულებად გვირდისა, და კელთა და ეფრსთა ზედ საბსტულათა მიერნი წყლულებისა სახელი ანუ თუ შიშველისა ღმრთისა თვინიერ კორცისა, ანუ თუ ღმრთისა კაცისა არს თვინიერ იტყვის.

100. 6. უკეთუ ერთი ბუნება არს ქრისტი და ერთი გუჟამო, ორთა ბუნებათაგან და ორთა გუჟამოგან ერთად მად შეყოფილებული, ტუჟა სადაცა მუწკობრისა წმიდათა მამათამან რამეთუ მათ ვითარცა საფუძველი, დადგეს განტეხულებებისა საიდუმლოთა მომღერებათა შინა — ერთი გუჟამო სიტყვისა ღმრთისა და მის ზედა მრწამდლთა განუწყალებულთა ბუნებათა ერთისა ძილათა აღაშენეს საწმინდობითთა აღსარებათა ღმრთის-მუტუველებანი.

101. 7. იტყვის წმიდად ათანასო წიგნისა საზღვართათა —, ესუად

არს ბუნება, და სსკამ გუქმთაქება; უკეთუ ვინმე იკითხვიდეს ღუთაბი-
სათვის ვითარმედ — რაოდენსა ბუნებასა : ღიარებ? მიუტე — ერთსა ბუნებასა,
ხოლო სამსა გუქმთაქებასა, და უკეთუ იკითხოს — განკარგებისა განკარგულე-
ბისათვის რაოდენსა : ღიარებ? არქუ ვითარმედ — ორსა ბუნებასა და ერთსა
გუქმთაქებასა, რამეთუ ქრისტეს ორნი არსებანი და ორნი ბუნებანი ქრის-
ტის შეუცვალეულებად და შეურქვენებად — სიღმერთო და კაცობრივი, ღმერთი
სრული და კაცი სრული; ამისთვის ორთა ბუნებათა ერთსა შინა გუქმის
აღკარებთ განკარგებასა ზედა უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესსა. ¹⁾ და
ისმინე კვლად, თუ ვითარ იტყვიან ქრისტეს ზედა მამანი ორთა შეურქვე-
სილთა ბუნებათა ერთსა გუქმისა შინა, და არა ატოვებ სიღმერს ბუნებასა
და ქვემდებარესა.

102. 8. იტყვიან ტერტულიანე „კორნთაისი ქრისტესთა“ წიგნის
თავსა მესამესა: „გამოხსნეს ორნი ბუნებანი ქრისტესნი — ღმერთი და
კაცი, სრული და კორცთელი, ძლიერი და უძლიერი, ცხოველი და მკვდარ-
ნი, რომელიცა სიღმერთი და კაცობრივი თავითიითა ბუნებათა ცხად
ქყოფდეს.“ ²⁾ სის თვითებათა უკუნი ბუნებთათა შეურქვენელობა თქვა ტერ-
ტულიანე, და არა გუქმისა; და უკეთუ ბუნებაჲ უშირად ეყოფად არს შე-
საძლებელად არს; და ერთი არს ბუნება და პირი, კთქათ სიტყვა მიძღუ-
რისა — გამოხსნეს ორნი გუქმნი ქრისტესნი: ღმერთი და კაცი და ქვემდებარე-
მი, და ორნი თვითებანი კთქათ ითხოველისათვის პირისა ქრისტე-
ლისა.

103. 9. სწავის აგვისტანე, ფრიადი ღვთისმეტყველებითა მომ-
ღურებათა შორის — ძმობელი ბუნება იცნობს ქრისტესი: სიღმერთსა
იტყვი მარადის მყოფსა მამისა თანა და კაცობრივსა, რომლისა უფროსი
არს მამაჲ, თვითიერ ³⁾ ორთაგანსკე ერთი, და არა ორნი, რომედ იგივე
ქრისტე, რათა არა ოთხება იყოს, არამედ სამსა და ღმერთი. ⁴⁾ ისიღე
მწკვლელთა, ვითარმედ არა იგივე არს ბუნება და გუქმი, რამეთუ
მამა იტყვის მარადისსა ბუნებასა და მარადისსა ბუნებათა ერთსა

¹⁾ ათანასისი საზღვართა წიგნთაგან.

²⁾ ტერტულიანესი „კორნთა ქრისტესთა“ ძლიისა წიგნისაგან მეხუთის
თავისა.

³⁾ აგვისტინესი.

⁴⁾ ესე „თვითიერ“ ნაცვლად „გარანასა“ არს რამეთუ მრავალ გზის იქმე-
ბის ესრეთ შეცვლით.

გუამს. რამეთუ უკეთუმიჯა ერთობაჲ არს ბუნებისა და ქვედებარისა, სთქუთ კითარმედ მშრობელი გუამი იცნობა ქრისტესი.

104. 10. უკეთუ ბუნებაჲ არ შესაძლებელ არს უაფად თვინიერ გუამისა, მოძიებედ ნუჭნს უკუჭს კოლტმან მან შეკლთამან—ომხელმან და სიკუნელმან, და ტათუეღმან გრაგორი, და ტარანელმან ზავლე, და გრიგორი კესარიელმან, ფითარმედ შესახელებაჲ დამთივ გუამოვანთა კორცთა იესოსთა და რაბამობაჲ და ფუჟნი, და ასონი და გარე შეწერალებაჲ, და ადგილისაგან შეგულებაჲ და შიში, და ურკა და თქმა, კითარმედ „შეწესებულარს სულე ჩემი ვიდრე სიკუნდილაღმდე,“ და ეოველნივე უცობელნი ვნებანი მაცნაოვრისანი,—რომლისა უკუჭ გუამოვანისა ბუნებისანი არიან, უკეთუმიჯა ბუნებაჲ არს არს თვინიერ განთვასიუელისა გუამისა?!

105. 11. ეოველავე ამთ წერილთაგანი კაცობრივი ბუნებითნი თვითუბანი, კისილსე რა წიგნისა მწვალბუელთანი, ცხად ჭეოფელს კითარმედ სოფრად, და არს ბუნებით ითქმან სიტყვასა ზედა ღმრთისა, რამეთუ ომხელმან თქვა კითარმედ „უკეთუ კისმე თქვასთ—ქრისტი არს დაბადებელი, ვნებელი, და მოკუდავი ბუნებითა კაცობრივითა, აუვან შექვენებულ!“ და იგივე იტყვის კითარმედ „კაცობრივი იგი, რომელი ქალწულისაგან მიიღო ღვთაებით, შირველ ვიდრე შეიღგომისა აღიარების.“ ხალა ომხელისა თქმულისა ძალი სოფრთა საუფლოსა ზეგით მოხმასა ცხადად წინა დაგვიდებს; რამეთუ შირველ ვიდრე შეიღგომისა ბუნებაჲ ქალწულისაგან მიიღბულნი თქვა აღსარებაჲ, ესე იგი არს: ვიდრემდე უკანასკნელთა ყამთა კორცითა გამანნდემოდა ჩუჭნდა სიტყვა ღმრთისა, შირველ ვიდრე ქალწულისაგან მიუცლად ღვებისა აღიარების კაცობრიობაჲ საღმრთო. აჲ, ცხად იქმან ომხელისა მიერ, რამეთუ თვინიერ კორცთასა იტყვის სიტყვასა ღმრთისა უთფად და სოფარ სადმე იქმან განგარება სიტყვისა, და ამისივე აქუს ძალი ბუნებისა და გუამისა იგივეობასა.

106. 12. ვისმინათ უკვე სტუფანსად სიუხელისა კორცთათვის საღმრთოთა რასა იტყვის: „კორცი ქრისტესი არს არს დაბადებულ“ და კბალად იტყვის „ბუნებაჲ კორცთა იქმან ბუნება ღმრთისა;“ და კინადგან განმსაზღვრებელთა ბუნებისა და გუამისათა ერთად და იგიველ მწვალბუელთა თქვეს—„არს შესაძლებელ არს ბუნებისან უშიროდ უთფაჲ; ამით განუჩინეს საღმრთოსა გუამსა სიტყვისა ღმრთისასა ბუნებით წელულებაჲ, ბუნებით საკუდილი, და თვინიერ შესახედავისა ბუნებისა კაცობრივისა არს

ტყუარობა კორცთა ჩუქნთა; და ხრლართან ანსებად ჩუქნდა მყოფობა სადმითთა კორცთა სიტყვისათა

107. 13. თქვა ჰაყვ ტარონელმან: «ბუნება ყვარობი მოკუდავობისაგან იქმნა უკუდავად და სრულიებისაგან უსრულად, და ჭკუნიერისაგან ყვეცინად.» და ჩუქნი ვიტყვოდეთ ტარონელის მიმართ: «უსჯულო, უკუდავნიერისი განადგან შეიყვარე აღსარება განკაცებასა ზედა სიტყვისას, და რასათვისცა დაშთა შენ მიერ შემდგომიცა სიტყვად მოძღუროსა შენისა, ვითარმედ «ვითარცა სოლინარისა მიერ განკულო სიტყვამ: მარამისაგან?» ესე არს მიზეზი მწკლუბელთაგან თქმად იგივეობად ბუნებისა და გუამისა, რათამცა სრულიად ურ ურს კორც-ჭმნად სიტყვისა!

108. 14. ესრეთ უბევ განუყვინეს ეკლესიასა უთავონი იგივედ განსაზღვრებითა ბუნებისა და გუამისათა, და ამით სრულიად იკმინეს აღსარებისაგან განკორცელებასა ზედა სიტყვისა ღმრთისასა. და ჩვენ ვიტყვოდეთ ნეტარისა ხმასა ჰაყვსა—, მოკულოდეთ ნეტარისა მას სასოებასა, და გამოჩინებასა დიდებისა დიდისა ღმრთისა და მცნოვრისა ჩვენისა იესო ქრისტესსა¹⁾ და კვლად თავი თვისი დაიმდაბლა და სტი მონისა მიიღო და მსკავს კანთა იქმნა და სტითა იზოკა ვითარცა კაცი; და კვლად —, ამისთვისცა იგი ღმერთმან უმეტესად აღამაღლა; და მიანიჭა მას სახელი უსესათვისი უფროს უკუელთა სახელთასა.²⁾ და ტარონელო! ვინადგან მანი შენნი მამათებრ თვისთა შეუყოფენ სიტყვასა ბუნებისა მიმართ და ჭკუნიერისა: ტიტეს მიმართ თქმული მოციქულისა, მოკულოდეთ ნეტარისა სასოებასა და გამოჩინებასა დიდებისა დიდისა ღმრთისა და მცნოვრისა ჩვენისა იესო ქრისტესსა, ესე შეეც ურთთა ბუნებასა გუმოკუნებითსა თვინიერ კორცთა სიტყვასა ღვთისა. გარნა მოციქულისა და შენნი სიტყვანი ურთიერთარს წინა აღმდგომ იზოკუნეს შორის ეკლესიისა: შენ იტყვი კორცსა ქრისტესსა ზეცვიად, და ჰაყვ იტყვის, სტი მონისა მიიღო, და სტითა იზოკა ვითარცა კაცი, და ამისთვისცა იგი ღმერთმან უმეტესად აღამაღლა, და მიანიჭა სახელი უსესათვისი უფროს უკუელთა სახელთასა!»

109. 12. ორნი არიან შენდა ტარონელო, ანუ თუ სიტყვად მოციქულისა გარე განსადე შესგან, მიანიჭა სახელი უფროს უკუელთა სახელთასა; არამედ იერიად შეგარცხვენს შენ, ვინადგან კაცობრისთვის სრულებისა

¹⁾ ტიტე 2, 13.

²⁾ ფილიპე 2, 7, 9.

თქვა მოციქულმან! და ანუ თუ ნესტორის თანა ლიტონად კაცად აღიარე
 ესეა და არღარა ღუთად განკაცებულად; და შირისა მიმართ სიტყვისა
 ღუთისა მეოფისა მის თვინიერ კორცთასა აღიარე ჰაგლესი „დიდისა
 ღუთისა და მცნოვრისა ჩუწნისა ესეა ქრისტეს სსსოებაჲ ნეტარი და
 გამოჩინებაჲ.“

110. 16. იტყვის ტათეველი ქრისტეს-თვის, «არა ითქმის უამიერი;
 არამედ სამარადისოდ კორცითა თვისითა,» და კვლად—«იტყვის და არცა
 გარეშეოწმებულად, არამედ მარადის ყოვლითურთ დიდ და გარე შემოწმებულ
 კორცითა თვისითა.» ზირკვლად განხილებაჲ ჭქმნა უსინტეხილომან მან, ვი-
 თარმედ იგივე არს ბუნებაჲ და ჭქმედებაჲ, და აქა აღიარა კორცი სიტყვი-
 სა ღუთისა გარე შემოწმებულ ყოვლითურთ ყოფად. გარნა ვთქვათ ჩუწნ
 მისდაში: «¹⁾ და ესეა წარმატებულად სიბრძნითა და ჰასაკითა და მადლითა.»¹⁾
 «და გამოკადეს კუწრთხი ძირისაგან ესესისა და ყვაილი ძირისაგან აღმო-
 წესდეს.»²⁾ ლიტონისა კაცისა არს ესე — აღორძინებაჲ, და წარმატებაჲ
 ასაკისა და სიბრძნისა, და ძირისაგან ესესისა გამოსულა კუწრთხისა?
 ვინადგან ბუნებაჲ უკუამოდ ყოფად კერ შესაძლებელ არს; რამეთუ ესე
 სიტყვისა მიმართ ღუთისა თვინიერ კორცთასა არა მოიღებეს; და უკეთუ
 ლიტონისა კაცისათვის არს, შენნი უკვე ლექსნი სიტყვისა წყდა ღმერთ-
 სა კორცითა გარე შეუწმებულსა ქადაგებენ! და ასაკითა აღორძინებაჲცა გა-
 რე შეუწმებულ სადამ არს, რამეთუ სიტყვაჲ ღმერთი, ღუთაბრითა ბუნებითა
 თანა უკამოჲ მამისა, იზარდებოდამცა უკამოდ და დაუსაზამოდ ღმერთი
 თვინიერ კორცთასა, არა უამიერი თქმულთაებრ შენთა გამოსრული იგი
 კუწრთხი ძირისაგან ესესისა.

111. 17. მიუწერს წმიდაჲ ისიდორე. ბრუსელთა კვლესისა შემამ-
 კობელი, საღმრთოსა გირილეს, ვითარცა მამაჲ ქსა: «ყოვლითა კრძალ-
 ვითა დაიკვეო თავი შენი, ნუ სადა შემდგომად განკორციელებისა ერთი
 ბუნებაჲ მიითვალო ქრისტესი; რამეთუ ერთობად თანა შერწყმაჲ მათი
 ორ კერძოთაჲ არს უარსი ყოფად.»* ისილვა ტათეველა, რამეთუ ვითარცა
 მამაჲ აკრძალეს წმიდასა გირილეს შემდგომად შეერთებისა არა მიითვალ-
 ვად ერთსა ბუნებას!» ხალა უკეთუ შენებრ ბუნებაჲ და ჭქმედებაჲ მ-

¹⁾ ლუკა 2, 52.

²⁾ ისაია 11, 1.

*) წმიდისა ისიდორესი პრუსელისა წმიდისა კირილეს მიმართისა უკისტო-
 ლისა.

მათა არს სიტყვად და ბუნებას და ჭკვიდებარესა ერთი აქვს სიტყვად, გარე მოქცევით თქუ, — დაიცვე თავი შენი, ნუ სადა შემდგომად შეერთებისა მიიხუალო ერთი გუჰმი, რომელ არს ზირი.

112. 18. იტყვის ეოვლად ბრძენი მოძღუარი, წყარო მადლთა და საკვირველებათა სარწმუნოებისა წიგნსა შინა — «არსო ჭკვიდებარე ღმერთი, რომელ არს უსსულოდ, გორტთა შინა გამოხნდა, არა აქვს ორი გუჰმი, არამედ ორი ბუნებად.» * ცხად ექმნა ეოვლად საკვირველისა ამის მამისა მიერ — არა ერთი ბუნება არს შემდგომად შეერთებისა ღმერთი სიტყვა, და არა იგივე არს ბუნება და გუჰმი.

113. 19. სწერს კლაველი ნერსე მოძღუარი კველქისის თქვენისა, უთავონო, და მამათ-მთავარი თქვენი მანუილის მიმართ იმპერატორისა აღსარებასა შინა სარწმუნოებისასა — «სიტყვად იგი მამისა ძე მსოლოდ შობილი გარდამოსდა მეტელსა წმიდისა ქალწულისა მარიამისსა; სოლო თვისდა მიმართ მიმსძელმან სისხლთაგან ეოვლად უბიწოსა ქალწულისათა, რომელიცა იყო შესეღიღებდა ზღამისი, შეაერთა თვისისა ღუთაებისა თანა გამოუთქილად თვინიერ იბებისა შესავებითა; და ექმნა ორთა სრულია ბუნებათაგან — სდმერთთა და ცნობრივთა ერთგუმოვნებად სრული, უმტკველი და განუყოფელი.» ** არა თქუა ნერსე კლაველმან ერთი ბუნებად და ერთი გუმოვნებად, რამეთუ იგივე არიანო ორნივე, არამედ ორი ბუნება და ერთი გუმოვნება ღვთის-მეტყველა.

114. 20. უკეთუ შესავებულ არს ორთა საჭკვიდებარეთაგან ერთი ჭკვიდებარე, რომელ არს ზირი, და ორთა საჭკვიდებარეთა თვითებანი შეურეხელ არიან, ექმნების მამის კეთილ მსახურისა მიერ გონებისა წრფელითა მისეღითა გულის სმის-ყოფად. და ესე ვითარი იგი აღიარებს ერთსა ბუნებასა სიტყვისა ღვთისსა განსორციელებულისა, რომელი თქვა ეოვლად ბრძენმან კირილე. სოლო კეთილ მსახურსა გონებასა მოაქუს ესე არა თუ ერთისა შერეულისა მიმართ ბუნებისა, არამედ უფროსდა ორთა შეერთებულთა მიმართ ბუნებათა. რამეთუ მან, წმიდისა კველქისისა სვეტმან, თარგმანებასცა თქმულსავე თვისსა, სუვენსონისა მიმართ მიწერილსა ეორესა ეპისტოლესა თვისსა მეტყველმან — «რამეთუ უკეთუ ერთისა ბუნებისა მეტყველთა სიტყვისა ღვთისათა დაკედუმთ და არა ზედა დაერთო

*) გრიგორი საკვირველო მოქმედისა წიგნისაგან სარწმუნოებისისა.

**) ნერსე კლაველისა მანუილის მეფისა მიმართისა აღსარებითა ეპისტოლი-საგან.

განსორციელებული, ვითარ რეა გარე განმსდელთა, განგებულებისათა იუმრტა სადამე ნუ უკვე; და მათდა არა უკერო სიტყვაჲ, ჩუწნდა მამართ მკითხველთა ესრეთ—ვითარმედ ვითარ სრულ-არს კაცებთა? ანუ ვითარ შემტვიცნა მის შორის არსებაჲ ჩუწნნი? ხოლო ვინადგან კაცებას შინა სრულებაჲ და ჩუწნებრისა არსებისა შორას გამოჩინებაჲ შემოღებულ-არს თქმითა განსორციელებისათა, დასცხეროდ კუწრთსსა ზედა ლელწმისსა მიმყრდისობელნი თავთა მათთანი, » * ესე ღუთივე-მეტუველისა ზირისანა არიან თქმულნი, ე: მწკალებულა! უკეთუ ბუნებაჲ და გუჲში ერთ-არს და ერთი გუჲში თქვა სიტყვისა ღუთისა განსორციელებული, არღარა შესანება სცა თქმულთა თვისთა მამამს; და უკეთუ ერთი ბუნებაჲ თქუჲ სიტყვისა ღუთისა შესაკებელი, რადამცა საჭირო იყო განმარტებაჲ? რამეთუ ჩუწნისა არსებისა სრულებასა შინა გამოჩინებასა იტყვის სიტყვისა ღუთისსა ყოვლად-ჩეტარი იგი; და თქუენსა იტყვის სულთა წმიდითა დაცხრომასა თქმულთა მისთაგანისა წვალებაჲ შემოღებისსა, ლექითა თქუენთა კუწრთსდა ლელწმისდა წოდებითა.

115. 21. ხოლო უკეთუ ბუნებაჲ და გუჲში ერთად სადამე განსინაღვრა მწყობრმან მამათამს, ცუდ სადამე ქმნალ-არს ნიკიას შირმშოჲ სულითა წმიდისა შკვრებულებაჲ სამს ათვრამეტას! რამეთუ არიოსის განყოფასა ბუნებათასა სამთა მისრთ გუჲშთა განთვისებითა და საბელიოსის შერწმისა გუჲშოგნებათასა ერთისა მამართ ბუნებისა კერ თავს-მდებელმან საღმრთომან შერმან წმიდათა მამათამს განყოფაჲ თითოეულთა მამართ გუჲშთა ერთისა ბუნებისა, და შემტველობაჲ სამთა მათ გუჲშთა ერთისა მამართ ბუნებისა, ვითარცა ესეულოებისა მეტუველებანი, განკეკონა, აწ უკვე მწკალებულთა, სამდვილ საბელიოსისა მოწაფეთა ვიტყვი უკვე—სევეროს და იულიანეს, და ვარსანოფს, და ტიმოთეუს, და თეოდოსის, და პეტრეს, და გაიანეს, და აკობს; და ასაღთა ნათესავთა სომქისთაგანთა—იოანეს ორსელსა, და სტეფანეს სიონელსა, და გრიგორის ტათეველსა, —სამს ათვრამეტათა მიერ იგივე არიოსის და საბელიოსის წყუებაჲ ესარებისა, განმსანსდებულთა ბუნებისა და გუჲშისათა იგივედ.

116. 22. ეოვლად სამღუდლოებამან საღმრთომან ვასილისმან თქვა: არომელნი იგივედ იტუვიანო არსებასა და გუჲშასა, იორღლებან მხოლოდ

* მისივე ყოვლად ბრძინისა კირილესი ესუენსონის მიმართა მეორისა ეპისტოლისა.

პირთა ოდენ განყოფილების აღსარებად; და სასწირო ყოფასა შინა სამთა პირთა თქმისასა იხილებიან კერ განუღტოლვითად საბელიოსის უკეთურებისაგან, რამეთუ იგი, მრავალთაგან შემრეული სიტყვათა ძალისა, კელ ჭყოფს განწვალებისა პირთასა მისკე და ერთისა გუმისა, რომლისაგან სახმარებისა ვითარებათა მიმართ გარდასასვლელისა იტყვიან. »* ესრეთ უკვე, მეტყველთა არა იგივედ ბუნებისა და გუმისათა ნეტართა მოძღვრითა, ეწინააღმდეგობა შეიძღვომად არიოსის და საბელიოსის ნესტორ და კეტიქი, და დიოსკორე სეკეროს და შემდგომნი მათნი ომნელისა მოწაფენი, და დამკვიდრეს მოსაგებელი ძლევისა მოყვარეთა მათ, სამას-ათორას. მათთა ნიკიას და ეფესოს შეკრებულთაგან ეწვეა საუფნო.

117. 23. ხოლო შენ საყვარელო კვლესიანთაგანო! უკეთუმიცა მოგტყვიდეს ესაი საქმეთა სიტყვის ყოფად განყოფილთა მიმართ, მკითხველნი მისდა მიმართ სთქუ — არსებისა და ბუნებისა და ხატოვნებისა იგივეობასა და ერთობას გუმისა პირისა და ქვემდებარისასა ვითარ ხარ განმსაზღვრებელ? უკეთუ შედგომითა წმიდათა მამათა მოძღვრებისათა გეტყოდეს, სიტყვა-ჭყავ მის-თანა ზავლე ტარსელისაგან, შესამინებულად მისა სიმშვიდით; და უკეთუ ღიჯარობით არისტოტელეს და ელინეს იტყოდეს იგი განსაზღვრათა, განუყვ მისგან და უკვემოცა ეშმაკისა დაადგინე იგი, და წამებითა საღმრთოთა წერილთათა და სამომღვრეთა წიგნთათა წინა-განმწიფობისა და შეწყენისა — მომდებნი ყოვლად-წმიდისა სულისაჲნი უკუნი არღვიკენ სღაპარნი მისნა. რამეთუ უფალა იტყუას ეგე ვითართა თვის — «რათა არა წინასწარ იწერთადეთ, რაჲ სიტყვა მიუგოთ. რამეთუ იე მოგცე თქვენ პირი და სიბრძნე, რომელსა კერ უძღონ წინა-აღმდგომად და სიტყვის-გებად ყოველთა წინა-აღმდგომთა თქვენთა.»¹⁾

118. 24. მომიკედ ჩუენ უკვე და ბუნებისა და პირისა იგივედ მეტყველთა: მთავარ-ანგელოსნი გაბრიელ ოდეს იგი მოაივითს წმიდა ჭალწული ნაზარეთს შინა და ჭრჭვა: «გისაროდენ მიმადლებულა! უფალი შენ თანა.»²⁾ ყოველნი გუმნი ანგელოსთანი გარდამოსდესა, და ერთად ჭრჭვეს გისაროდენ ჭალწულსა, უკეთუ ერთი პირა გაბრიელსა?? ცხად არს ვითარმედ იტყვიან ჩუენდა — ერთი უკვე პირი, რომელ არს გაბრიელი. ანუ თუ წმიდაჲ ჭალწული, დაღაცათუ ხერხედიანთა უწმიდესი, არამედ ადამის-

*) ვასილის ამფილოქეს მიმართისა მეექვსისა თავისა.

¹⁾ ლუკა 21; 14; 15.

²⁾ ლუკა 1, 28.

თაკე ბუნებითაგან სასეთა ერთი მხოლოდ შირი, რომელ არს მარამ, — მხოლოდ მის მიმართ არა თქვაა მოკითხვა გინაროდენისა გაბრიელი, ანუ თუ ყოველთა შირთა გაცთასა?? და თქვენ იტყვიან უკვე ერთს შირსა, რომელ არს გუამი ქალწულისა. ანუ თუ ჟვარცმისა უფლასას, ოდეს იგი კლდენი განსქდებოდეს და კრეტ-სახელი ტაძრისა განაპებოდეს, აღდგეს რა გუამნი წმიდათა შესვენებულთანი, ყოველნი გუამნი აღმისცანთა ბუნებათანი აღდგეს? ხოლო თქვენ იტყვიან არა აღდგომასა ყოველთა გუამთასა. ხოლო უკეთუ ესრეთ არს, ვითარმედ ერთა შირი, რომელ-არს გუამი გაბრიელისი, და არა ყოველი ანგელოსთა ბუნება — მოვიდა ქალწულისა მიმართ თქმად, «გინაროდენ მიმადლებულ უფალი შენ თანა» — ერთსა უკვე გუამსა წმიდათა ქალწულისასა ვერება, და არა ყოველსა ბუნებასა გაცთასა. ხოლო ჟვარცმისა უფლასასა არა ყოველნი გუამნი გაცთა ბუნებულთანი აღდგეს, არამედ რომელნიმე შირნი წმიდათანი.

119. 25. იტყვიან ღვთის-მეტყველი ვინმე მოძღუარნი: «ვინცაგან არსებითისა, ესე იგი არს ბუნებითისა შეერთებისა, საიდუმლოსა ზედა ქრისტესისა არა ესრეთ გულისხმა ჰყოფს, ვითარმედ შესადრწუნებელისა, განგებულებისა ორნი არსებანი, რომელ არიან ბუნებანი, ერთად გუამად შეერთნეს, არამედ ამათგან ერთისა არსებისა, ესე იგი არს ბუნებასა ქრისტესისა ქმნასა იტყვის, ესე ვითარი იგი შეჩვენებულ იყოს!»* ისილე უკვე მწკალებულა, რამეთუ მოძღუარნი შირველად ცხად ჰყო ორნი არსებანი ქრისტესნი და არსებისა და ბუნებისა ერთობად წინა დაგვიდა, და მერმე ერთისა გუამისა ქრისტესისად თქვა ორთავე არსებათა, რომელ არიანო ბუნებათა შეერთება. ამით განყო არსებად და გუამი, და კვლად ამოგანისა, ესე იგი არს ორთაგანისა არსებისა, რომელ არს ბუნებისა — ერთისა თქმასა იტყვისო! შეჩვენებად თქვა, ხოლო და სამცისიცა შესვენებასა განსრუბსთ ღირსად, შირველად — ვითარმედ შესადრწუნებელისა. განგებულებისა შემდგომად არა აღიარებთ ორთა არსებათა, რომელ-არს ბუნება; და მერმე ვითარცა ორთა ბუნებათაგან ერთ ბუნებად და ეგრეთვე ორთა გუამთაგან ერთ გუამად იტყვიან სიტყვასა ღვთისასა თქმითა ბუნებისა და გუამისა ერთობისათა; მესამედ ერთისა არსებისა, ესე იგი არს ბუნებისა — ქმნასა იტყვიან მწკალებულსა. ამათგან შესვენებულ გუთ ღვთის-მეტყველნი მოძღუარნი და მოწამენი

*) იუსტინე ფილასოფოსისა და მოწამისა ინდიკტიანისაგან.

120. 26. და სსვისაცა ვისმინოთ ყოვლად ბრძისა მოძღუროსა—
 «დალათუ ერთი გუჰამი გვრწამსო ქრისტეს მიმართ, გარნა ორსა ბუნებასა
 ადვიარებთ, ესე იგი არს ღუთაებისა და კაცებისასა, მამდებელისა და მი-
 დებულისასა, შემოქმედისა და ქმნულისასა; სოლო ორნი ბუნებანი არა
 შეიპიენეს, არამედ შეკრბეს ერთსა ჭ მასვე გუჰამსა შინა.»* განაცხდა მამა-
 მან სსჯაობაჲ ბუნებისა და გუჰამისა, და ორთა ბუნებათა, განმარტებითარე
 დიდითა, აღსარებაჲ ერთსა გუჰამსა სედა შეურეკნელად შემოკრბულნი.
 დაღუმიდინ უკვი მოძღუარნი ტყუილისანი ამიერიტგან: შემრეკულობაჲ ორნე-
 ლისა, და ტათაკელისა, და სიენელისა, და ტარონელისა, და ოროტკელისა
 და კესარიელისა გრიგორისნი!...

121. 27. ნამდვილ ღირსი წყევლისა მოძღუართა თვისთაჲბრ შირ-
 მშოჲ ძე სეკუროსისი და შვილის წელი ეკტიქისი ომსელი ნეტართა
 მამათა შენკენებასა იტყვის და უფროსდა მოციქულთასა აღსარებისათვის
 ქრისტესისა მოკუდავად დაბადებულად და ენებულად გორციოთ. სადა არს
 ნეტარი ზეტრე, იეტრეელი, ვითარმედ «მოკუდა გორციოთ და ცხოველ იქმნა
 სულითა;» და კვალად «ქრისტემან ივრო ჩენთვის გორციოთ.»¹⁾ და უკეთუ
 არა არს დაბადებულ კაცობრივობითა ბუნებისათა, ვინ არს რომლისათვის
 თქვა მოციქულმან: «აჲჲ ესეკა სძლო ღომმან, რომელ არს თესლისაგან
 იუდასსა, ძირმან დავითისმან;»²⁾ და «ქრისტემან ჩენ მოკვიყიდნა წყვეი-
 სს მისგან სჯულისა და იქმნა წყევასა ქმნეჲ, რამეთუ წერილ არს-- წყეულ
 იყვან, რომელი დამოკვიდოს ძელსა.»³⁾ ამითი არს, ომნელო, ჭადგებაჲ ქრის-
 ტე ენებულად გორციოთ, და ნათესავისაგან. იუდასსა ჭ დავითისით გამოსკულა,
 დაბადებულებითა ბუნებითა კაცობრივობაჲ, და წყევისაცა ქვეშეურებაჲ
 ძელსა გორციოთ დამოკვიდებოთ. და ესენი საძე შეჩვენსა შესმან სობრონი-
 მან? შემდა ჩვენებულ-სარ უკუნიოთ უკუნისამდე, რამეთუ არცა ეკტიქი თქვა
 ეკე ვითარი უსჯულოებაჲ განკაცებისათვის საღმერთოსა!...

122. 28. იტყვის წმინდა გირილე: «რომელმან არა აღიაროს სიტ-
 ყვაჲ ღვთისა ენებულად გორციოთ, და კვარცმულად გორციოთ, და სიკე-
 დელისა გემოს მსაღუელად გორციოთ, და შირმშოდ შესვენებულთა, რამელი

*) აგვისტინესი თარგმანებისაგან იონის სანარუბისა 48 და შესამისა გამოთქ-
 მისა.

1) ა ზეტრე 3, 18.

2) გამოცხადება იონისი 5, 5.

3) გალატელთა 3, 13.

იგი ცსოკელ არს და ცსოკელს მეოფელ, ვითარცა ღმერთი, შექცა ჩვენებულ არს!» * სოლო ოძნელი, ერთად სადაჲ განმსაზღვრებელი ბუნებისა და გუჲმისა, ერთისა შორის ბუნებისა, მეოფად იტყვის ძესა— თვინიერ კორცთასა დაბადებულად და კნებულად უსორცოდ. ამას მკათრომეტუსა წუგვასა წმიდისა კირილესსა ჯასარბე ოძნელსა! და სამართალ არს, რათა არა წმიდანი წმიდათაგან განისხნეს და უსჯულონი მორწმუნეთაგან განისხდნეს, და თიანნი კრავთაგან განემორნეს; ამით უგვე შექცეს იდიდების წმიდასარწმუნოებაჲ ქრისტეს ეკვლესიასა შინა კეთილ-მსახურთაგან,

123. 29. მიმწერელმან საღმრთოსა მიმართ ოქროპირისა წმიდამან გრიგორი, აღსარებასა შინა სარწმუნოებითსა, თჳსა ორთა ბუნებათათვის: «ამაღლდაო ჟვარსა კორციითა სიტყვა იგი ღუთისა, სოლო მოკუჲდა ბუნებითა კაცობრივითა და ჰგეეს უკუდაჲი შეერთებითა მის თანა ღუთაჲებისა; რამეთუ ორნი ბუნებანი შეერთდეს ერთ ქრისტეად; სოლო ამისთვის შეირაცხების ღუთაბრივისა გუჲმოკნებისად მოკუდღამაჲ კორციითა.» ** ესრეთ აღიარებს ყოველი სასკუბა ეკვლესიისა მოძღუართა ერთსა გუჲმას შინა ორთა ბუნებათა, და ორთა ბუნებათა შინა ერთსა მას გუჲმას სიტყვისა ღუთისასა. სოლო უგეთუ ბუნებაჲ და გუჲი ერთ-არს, ვითარე უგვე არს კეთილ-მსახურებაჲ მამთა შეერთებისთვის ორთა გუჲმთასა? რამეთუ უგეთუ ბუნებასა და გუჲმას ერთი აქნეს სიტყვით და სმით ზიარებაჲ სასკულთა, ყოველნი უგვე სამოძღურონი წერილნი მამთანჲ ნესტორის მზრახველად იბოუბან სჯულთა!

124. 30. აწ უგვე ესრეთ არს ბოროტ-მადიდებლობაჲ ესე სომესთა, რომელიცა განეყო ეკვლესიასა ჟამსა ნერსე აშტრანკელის მამთ-მოაკრობისათა. არა იყო პირველ შორის ნათესავისა მათისა არცა ერთი რამე, თვინიერ წრფელისა კეთილ-მსახურებისა, რამეთუ წმიდისა გრიგორი მთავარ-ეპისკოპოსისა და მოწამისა დღითგან, ვადრე გამოხატდეს იგინი ეკვლესიისაგან დგინს შეკრებულისა მიერ წყულისა კრებისა, სადა იგი დაემტკიცა რწმენაჲ ერთისა ბუნებისა, — აღიარებდეს ნათესაგნი სომესთანი ორსა შეერთებულსა ბუნებასა, ვითარე იგი ცსად ჰყოფს წიგნი ნერსე დიდისა, რომელსა ენითა სომესთასა ეწოდების «იესუს ორდის», ესე იგი

* წმიდისა კირილესი ნესტორის მიმართისა ეპისტოლისა მეთვრამეტისა წუგვისა:

***) წმიდისა გრიგორისი ოქროპირის მიმართისა ეპისტოლისა ამას IV გრიგორიდ სახელს სდებენ სომეხნი.

არსისათვის. ხოლო ბქმისან იგეგმდ ბუნებისა და გუნდისმან დამატა მათ შორის ერთი ბუნება სიტყვისა ღუთისა, რომელი ითქვა ოსნელისა მიერ და სიენელისა და ტათეველისა.

125. 31. წელიწადთა ორასთა შემდგომად გრიგორი განმანათლებელისა განმარტავს ეკლესიისაგან კრნი დიდისა ერმანისან, ვითარცა წამებს გრიგორი კათოლიკოსი სისისა, ეპისტოლესა ეთომ სომქსთა მეფისა მიმართსა, რომელსა შინა იტყვის: «ჭკითსეთ მონასტერთა ვითარ იტყვიან წერილნი, ვითაროდ ბრძანებთა სპარსთა მეფისათა ეპისკოპოსთა მიერ დვინს შეკრებულთა შეიცვალა სჯული, მოცემული წმიდისა გრიგორისაგან: რამეთუ ერთი ბუნება თქვეს, და «სამწმიდაობასა» შინა დადვეს: «რომელი წყნთავის ჟვარსებვი.» * ესრეთ უგვე განდგომილებითა მათითა ეკლესიისაგან აღსავაბითა სატანებრითა უცნო ჭყვინთავნი მათნი ეკლესიისაგან. ჭ. — მომღწავრთა ბოროტობას თქმითა იგეგმდ სჯულებაროსა და ჭკემდებარასათა — დამოწავინეს კერძოდ ნესტორისა, და კერძოდ ეგტაქისა.

126. 32. ჩვენ ვვალად მწვალებულთა მიმართ სიტყვისა მკებულთა ვიკითხოთ — თუ ვითარ, ანუ ვისგან ისწავეს ბუნებისა და ჭკემდებარისა: იგივეობა? რამეთუ უგეთუმცა ვისმე წმიდათაგანსა ეთქვა ჰიკელ ნესტორისა განკვეთისა და უზირველეს მისსა არიოსისა და სხბელიოსისა განკვეთისა, ვითარმედ ვერ ძალ უნს ბუნებასა უზიროდ ყოფაჲ, არცმცა განყოფისათვის საღმრთოსა არსებისა სამთა მიმართ გუშმთა და ერთ ბუნებად შერწყმისათვის საღმრთოთა მათ დაუსაბამოთა გუშმთა განაკვეთამცა არაოს და უღმრთოა საბელიოს სამას ათრავამეტოა მამათაგან ნიკაისა!

127. 33. არცაღა ნესტორისი განყოფაჲ განთვისებულთა მიმართ ორთა ჰირთა სუდა მრწობლთა შეერთებულთა ბუნებათა ერთისა მასათა უგვეთ განკდილ იყო ეკლესიისაგან. რამეთუ უგეთუმცა ერთი არს. ბუნებაჲ და ჰირი, რასაღა ვაბრლებთ მწვალებულთა — განყოფისათვის არიოსს და შერკენისათვის საბელიოსს? რამეთუ უგეთუ ვერ შემდლებულარს ყოფად ბუნებაჲ თუინიერ ჰირასა, მართლისა მტყუველად აზოკა სადაჲ არიოს?! რამეთუ სამთა მათ გუშმთა საღმრთოსა არსებისათა განუწინა თვითოეულსა თქვისა ბუნებაჲ. და რადღა სახმარ იყომცა ნაკეულთა კეთილ-მსახურთა იგი განმოთქმაჲ აღსარებისა?!

128. 34. ეგრეთვე ნესტორისი ჭურავებრი უარის-ყოფაჲ განკვე-

*) გრიგორი სისისა კათოლიკოსისა «ეთომ მეფისა მიმართისა» წიგნისაგან.

ზასა წყლად, არღარმცა შერაცხილ იყო უღმერთობად, რამეთუ მეტყველებან ბუნებისა უშიროდ კერ შემდეგულ ყოფისამან, რათა ბუნებათა საღმერთოსა და კაცობრივისა შეერთებისა ქინა განწყალებისა რიცხვითა განყოფად, და თითოეულისა ბუნებისა საღმერთოსა და კაცობრივისა განთავსებულისა შირისა განსაზღვრად ყოფად; სოლო უკეთუ ბუნებად ღ შირი ერთ არს, რადღა ესავებოდა წმიდა გირილე და წმიდად პელესტინე უსწულოს მას, და წმიდასა ეფესოს კრებისა საზღვარმცა ტყუა სადაჲ.

129. 35. განკორცოელად უკვე სიტყვა ღვთისა, რომლისცა გამოყოფილად არს საზღვარი განგებულებისა მის საშინელისა, სოლო რადღა მსაღუცს გონებასა სიტყვისათვის ღვთისა უწიკერვალესისა შეერთებისა მაწიამით ღვთის-მეტყველების სიტყვად ღირთისა, ვითარცა თანა არსი მამისა ღვთაებრივობისაებურ ბუნებისა, და ივან-მეტყველებისა ტარისათვისა ქალწულისაგან მიღებულისა, ვითარცა თანა არსი უსწიწხელისა დედისა და ხუცი კაცობრივასათვის ბუნებისა, ერთი ქრისტე; ერთა ძე, რომელ არს თავით გვამოკანი სიტყვა ღვთისა, რათა შინა სრულთა არსებათა, რომელთა ერთ ზარად შემოკრებად ასწავა გათოლივე ეკლესიასა საომღვრობამან, მამათა სწულის დებამან, არა რინი ძენი, არცა რინი ბუნებანი განწყალებულნი რათა ზირთა მიმართ, რათამცა ანუ თუ თავჯანის დეითა იმისა-სურბოადის მოწმენთაგან, და ერთი არათაყვანისცემულ იუოს, ანუ ბუნებად კაცობრივი მისა გვამისა მიმართ გაცნა განთავსებულ იუოს, და რომელივე გაცი ერთისა სამებრავანისა სიტყვისა თანა, თავჯანის-იციებოადეს უსწულოსა ნისტორის სწულის დებათებურ, და ბუნებითა და გვამითა იგივედ აღსარებულთა, რათამცა ანუ ღვთაებად სიტყვისა, თავინიერ გორცთასა ვნებულად შესმენილი, სადაჲ იღვთის-მეტყველებოადის, ანუ თუ გაცნებად მისისა სამღთოსა ბუნებისა შესაგებითა, შერქვანასა მიერ და ითქმოდის, რამეთუ ესე წესი აქვს ერთობასა საჭეულებაროსა და ქვედება-რისასა; არამედ ერთი ძე რათათა შეერთებულთა ბუნებითა ერთსა შინა გვამსა აღსარებულთა, თავჯანის-იციების მამიმა თანა და სწულისა წმიდაისა.

130. 36. იტყვის სამღთოდ რქრობირი ერთისა მისათვის. რათა ბუნებათა *) ერთი ქრისტე და ერთი გვამი შესწორულეს, რომელიცა განყოფილად და შეურქვანულად იცნობების, არა ერთი, არამედ რინი სრულ-

*) საღმერთოსა რქრობირისა აკაკიოს მიმართისა ეპისკოპოსისაგან.

ნი ბუნებას. ჳ. ტაყელო! არს თქვა შენებრ ოქრო მდინარეის ზირმან იანისის იგვედ ბუნებისა და გვამის ერთად რადიუ კანსხლერებ უღებამ, არცა შერეული ბუნებამ ერთისა მისა, არამედ ერთი გვამი ორთა ბუნებათაგან. განუყოფელთა და შეურქველთაგან შესრულებული: არა ერთა ბუნებამ, რათამცა ორთა ბუნებათა შეურქველი ორბისა სასულია მოისპებოდეს, არამედ ორნი ბუნებანი სრულნი, ღვთის-მეტყველს მამამან.

131. 37. კვლად მასვე ეპისტოლესა შინა იტყვის, დიდი ესე მოძღვარი. *) ერთი ძე მსოლოდ შობილი, არა ორნი ძენი განყოფილნი, არამედ დაცული მის შორის შეურქველთა თვათებთა ორთა განყოფელთა ბუნებათა. ესე არს მოძღვრება სახატრელთა მათ ქადაგთა სიტყვის ღვთისათა, რამეთუ ერთი გვამი ერთისა მსოლოდ შობილისა სიტყვის ღვთისა, ორთა შეურქველთა თვათებთა შინა ბუნებითა სამლოთთა და კაცობრივთა ღვთის-მეტყველს; სოლო სიუწილმან და ტაყელომან, ვითარცა მთავრით გვიქუელას სვეტოსის მოწაფეთა, მსგავსად საბელიოსისა, შენთომილთა შურქვისა მიმართ, რამეთუ სამლოთთა გვამთა თვათებთა შერქვისა მეტყველად ერთობითა ბუნებისა და გვამისათა მოაულისა სატანს მტერმან სიამართლისმან. სოლო ესენი განცხადებებისა სადუქლოსა, რომელ-არს განაცხებამ სიტყვის ღვთისა, მომართ აღჭურვს მასვე მოძღვარმან და მოძღვანებელმან საბელიოსისმან მეტყველად შერეულებისა სამლოთთა და კაცობრივთა სიტყვის ღვთისა ბუნებათა განყოფელთა ორბისა დამარღვევლად, რათამცა კრავნი ქრისტესნი მათისა ბოროტმადიდებლობისა შწიერისა მორეკსა შინა დაინთქმოდეს.

132. 38. თქვა რიტორმან ეკელესიისმან კირილე ყოვლად შერეულებისა არს განყოფთ ბუნებათა ერთმანერთისაგან. და შემიდგომად მცარედისა იტყვის: *) ორთა ბუნებათა ყოფასა ვიტყვით, სოლო ერთსა ქრისტესა და უფლისა სიტყვისა ღმრთისასა განაცხადებულსა და ცაცორციელებულსა. ორობამ განუყოფელთა ბუნებათა ერთისა მისათა ტასწავამამან. სოლო უკეთუ ბუნებამ არს ზირი, და ზირი არს ბუნებამ, ორობამ განუყოფელთა გვამთა უთქვამს სადმე ნეტარსა კირილეს, და ნისიტრის თანა მსრავსეულმცა იბოების. ჳ. მოძღვარნო, სინტრუისანო! მამილებელ

*) საღმრთოსავე ოქროშირისა მისივე ეპისტოლისაგან.

**) კირილესი სუვენსონის მიმართისა მეორისა წიგნისა.

მამათა სამღიოთსა მოძღვრებისა არს განსაზღვრებაჲ თქვენნი, და წინა-აღმდ-
გომ ძლიერ კველსისა სჯულთა.

133. 39. ტრფიანნი აღსკაპისა მიერ წირილთა სიმარჯვისანი, განმურენი ძველისა აღიქმისა და ახლისა საღმრთოსა სჯულის დების წირილთანი, საწარმართთა ზღაპართა მიმართ მიმაქვეყნელნი თავთა მათ-
თანს, და ემოწაფენს ელინთა ივილსოფოსთა მოძღვარნი უთაოთანი, რომელთა ურთაებრ საცთურ და წარმართთა სისულელე უხსნთ, მოძღვრებაჲ მეთავესურთა, ვითარ იგი იტყვის ნეტარი ზაქლე ურთათათვის: «რამეთუ უკეთუიქცა ეცნა, არამცა უფალი იგი დიდებისა ვჰარს ეცა.»¹⁾ კერეთუ ამით სურვესანსა მოქმედთა, რომელთა საცთურ უხსნთ მოძღვრებაჲ მეთავესურთა და მუხარტაქეთა, უკეთუიქცა ეცნა, არამცა უფალი დიდებისა ვჰარტეული ბუ-
სებათა ღთაიბისთა აღიარეს.

135. 40. ნეტარი ზაქლე — იტყვის. ვითარცა იგი ერთისა მისა კაცისა, ურსებითა ცოდვალნი შემოხდეს მარჯალნი, კერეთუ ერთისა მისა კაცისა მოძრდილებითა მართალნი შემოვიდეს მარჯალნი.»²⁾ ჰ სსკასა ალაგსა იტყვის, «ვირველი იგი გაცა ჰეუანისაგან მიწისა, სოლო მერე იგი გაცა უფალი სეკით.»³⁾ და კვალად: «რომელმან იგი არა იცოდა ცოდვაჲ, სურთაის ცოდვაჲ ჰქმნა, რათა სკენ ვიქმინეთ სამართლე ღმრთისა მას შინა;⁴⁾ და შედგომად დაღაცათუ ვჰარს ეცა უძღურეთ, არამედ ცხოველ-არს ძალითა ღმრთასათა.»⁵⁾ ჰ სსკასაცა ებისტოლესა იტყვის: «ვითარცა იგი დღეთა მათ კორცთა მისთასა, ვედრებსა და ღოცასა შემძლებელისა მის მიმართ სსნად მისსა საგუდილისაგან კითა მალლითა და ცრემლითა შესწირვიად და შეისმისა მისი მოშიშებისა მისგან.»⁶⁾ ესენი არიან მოძღვრებანი ზაქლე ტარსელისანი განკაცებისათვის სიტყვისა ღმრთისა. სოლო ზაქლე ტარონელისა მოძღვრებაჲ უოკლად-მუუტეებულ-არს ამითა. რამეთუ ტარონელი არა მოწაფე ქმნილი ტარსელისა, ჰდაეებს განობრავს ბუნებასა სიტყვისა ღმრთისა უკვდავად დაუსრწელად და სეკიერად, და თანამოსაყდრედ კორცთა ბუნებითა მამისა. ზირველნი იგი არიან ტარსე-

1) ა კორინთელთა 2, 8.

2) რომაელთა 5, 19.

3) ა კორინთელთა 15, 47.

4) ბ კორინთელთა, 5, 23.

5) ბ კორინთელთა 13, 4.

6) ებრაელთა 5, 7.

ლისანი, რომელი ტარონელსა და მოწაფეთა მისთა უჩნსთ. სისუფლედ. ხოლო შემდგომნი ესე სიტყვანი არიან ტარონელისა, რომელი ყოვლად უცხო არს ტარსელისა მოძღვრებათაგან.

135. 41. ომელი იტყვის: «უკეთუმტა კინმე თქვას ესეო ქრისტე ენებელი დაბადებული და მოკვდავი ბუნებითა კაცობრივითა, იყავნ შეჩვენებულ;» და ზეტრე თქვა მწკერვალის მონციქულთა მწუობრისამან, ვითარმედ «ქრისტემან ივრო ჩვენთვის ჯორციოთა. ¹⁾ ხოლო წმიდათა მონციქულთათვის უწეის ყოველმან კრებულმან მწკალბელთამან, ვითარმედ არს სსკა და სსკა ესეო ქადაგეს მოწაფეთა ქრისტესთა. ძარკალნი უკუნტ გომობანი არიან უთათანი, გარნა მონციქულთა ქადაგებისა წინა უგმობისა ვერ ძალუცთ თქმად, და სეტარი ზავლე იტყვის: «არამედ დაღცათუ ჩუტნ, გინათუ ანკელასი ზეკით გასარბდეს თქვენ გარეშე მისა, რომელი იგი გასარე ჩუტნ, შეჩვენებულ იყავნ. ²⁾ ესე განკეთაჲ თავისა თვისისა სრულად სარგებულ ჭყო ომელმან სარებითა ერისა მიმართ გარეშე ზავლეს ქადაგებისათა.

136. 42. ხოლო ცხად არს, ვითარმედ შეჩვენებულ ჭყო ომელმან მოსწავებაჲ მადლეთა წმიდათა წინასწარ-მეტყველთა და მამათ-მთავართა, და ქადაგებაჲ სამითათა მონციქულთა, და მოძღვრება მამათა, და გარეშე ქადაგებისა მონციქულთასა სიბრძნისა მოყვარე იგი სსკასა ქადაგებს, რომელი არს თქვეს მონციქულთა. რამეთუ წინასწარ-მეტყველთა და მამათ მთავართა მოსწავებითა ქადაგეს სრული განკაცებაჲ სიტყვისა დრთისა, და მონციქულთა და მასარბულთა ესე გვასწავეს, ვითარმედ — «იტყვა გორციქმან და დაივარკა ჩუტნ» ³⁾ შორის და მამათა არს ერთობითა ბუნებისა და გუმისათა მონციქულთა მოძღვრებისა შედგომილებითა ერთ არსებისა შორის, ესე იგი არს ერთბუნებაობისა ცსოკელს-მოფთელისა სამებისა ქადაგეს სამი გუმინებაჲ, და შორის შესაძრწუნებელისა სიტყვისა დრთისა განკაცებისა ერთსა შინა გუმისა სიტყვისა დრთისასა თქვეს მრწობლი ბუნებაჲ შეერთებულ და განუყოფელი შეურეკელად ერთისა მისა. ხოლო ომელი ამათ ყოველთა განმურელი ქადაგებს ბუნებისა და გუმისა იგივედ, და ამით არს უცხო ჭყოფის თავისა თვისისა ცთომათგან საბედლიოსისთა, რამეთუ ვინათგან ბუნებაჲ და გუამი ერთ არს ერთისამე-არს გუამი ყოვლად წმიდისა სამებისა. ანუ სამათ მათ გუმითა იტყვის განკვეთას ერთი.

¹⁾ ა ზეტრე 4, 1.

²⁾ გლატელთა I, 8.

³⁾ იონე I. 14

სა სესთა ღმერთ-მთავრობითისა არსებისსა, და განკეთს რა სამზირად ერთისა არსებასა სამისავე დაუბადებულად არ ძალუფრ თქმა გუმიოვნებისა, ერთისა სამთა გუმიოვანისა დასაღეს დაუსაბამოდ და აუტებულად, და შემაქმედად და უყავოდ და საუყურად. ხოლო ორთა მათ საღმერთთა გუმიოვნებათა ერთისა დაუბადებულისა ბუნებისაგან, რომელსაცა გუმიად ეწოდების მის მიერ, იტყვის დაბადებულად უამისა შინაობითა ატებულად, და ბუნებით არღარა საუყურად, და არა თანა არსად პირველისა მას გუმიასა, არამედ უცხოად უყოლითურთ არსებისაგან მისისა, ამით შეყოფეს თავისა თავისა არიოს. და რაჟამს განკებულებისა მამართ, რომელ არს საღმერთო განკაცებაჲ შთამოიყვანოს, რამეთუ ღვთის-მეტყველებაჲ თავისი შეესების უშიშრად და გუმიასა და პირისა არსებად და ბუნებად მტრეველი იტყვის, ვითარცა ორთა ბუნებათაგან, გვრთვე ორთა გუმიათაგან ერთს, გუმიას მისასა და ამით ნისტორის მეგობარ საწმინდო გამოწინდებისა და თანაერ ნებისა განკეთს ამით საღმერთისა შეერთებასა. ხოლო უკეთუ ვინ რაოდენობა განუყოფელითა რიცხვითა იკითხოს მისგან ბუნებათათვის შეერთებულთა მრთობლთა უფლისა თანა, იტყვის ერთი ბუნება სიტყვისა ღმერთისა, რომელი იქმნა თანაერ განობრივისა ბუნებისა მოკვდავად და ვნებულად, და ამით მოწაფე ქმნილი გვტოქსიო. იტყვის შეერთებულებითი ვითარმედ განობრივი ბუნებაჲ ქრისტესი იქმნა სუცად და უსწრელი და უკადვრის და მანეტოს მომღვართა თვისთა შეუდგების საოცრად მეტყველი განკაცებისა, და ესე ვითართა ქადაგებათა გარეშე ზავლეს მომღვრებისა ახარებს ერსა. ხოლო შენკებულ ყოფისათვის ზავლეს მადრ თავისა თავის არა ეკადმების ახარეს სიმონს სუცად აღმადლებულისა თავისა თავისას.

137. 43. ვასარებ წყევასა-ზავლესა; სობრინის მოყვარესა მას, რომელიცა გარეშე ზავლეს გადაგებისა სხვასა ქადაგებს, და შენკებულ ყოფისა სამისა ათარამეტოაგან თქმისათვის იკვირ ბუნებისა და ქვემდებარისასა. რამეთუ ამისთვის განკეთს უღმერთო არიოს მათ მიერ. სამთა გუმიათა მამართ ერთისა საღმერთისა არსებისა განმყოფელი და საბელოარცა სამთა საღმერთთა გუმიოვნებათა ერთ გუმიად შემრწყმელი, და განკეთსასა ნისტორს კაცის მისსურისასა ორსითა მადრ მამთა ორთა პირთა სუცად განმყოფელი ორთა განყოფილთა ბუნებათა, და კვლად წყევას ეკვსას ოცდა ათთა მამათასა, გვტოქსი თანა საღმერთისა შეერთებისა შერგანისა შემოკლებისა თავის, რამეთუ ამით მამათაცა ოძიელისათა, იკვირ

მეტყველთა ბუნებისა და ქვემდებარისათა ვერ შემძლებულ უოხვისთა თვინიერ გუჟამისა ბუნებისა მეტყველთა, ესე მიიღეს ნაწვლად თვისთა ცთომათა წყევსა სპინელი და ომნელი და ტათეკელი და სიუნელი, ვითარცა მამათათა თვისთა განსწავლებისა ვერ განმურელნი დაიწესებინ მთთანა წყევითა მამისა და მისა, და სულისა ყოვლად წმიდისათა საუკუნეთა უკუნი-საიდე. ამინ.

თ ა ვ ი [V.]

მეტყველთა მიძრთ ქრისტეს ზედა, ერთისა შესავებულისა ბუნებისათა სიტყვის ყოფაჲ კვლად ორთა ბუნებათაგან ზე ორთა ბუნებათა შინა შემდგომად შეერთებისა აღიარების ძართლ-მადიდებლობით ერთი მე. **მ**ქმულნი ანბანთა სე-და. **ს**ოლო მეოთხეხა ასოსა შინა, რომელ-არს დონი, მო-ისსენებს წვალებასა მთავართა ერთ-ბუნებიანთასა, თუ რომელისა მიერ რაოდენნი ითქვენს გამობანი განკაცებისათვის სიტყვისა ღუთისა.

138. 1. ადმოჰსდეს ვითარცა კარსუჯლავი იავობისეგან, ზე ადგეს კაცი ისრაილისეგან. ¹⁾ თქუა სულმითომან წერილმან აღმობრწინებამ იავობისეგან. კარსუჯლავისა თქუწს, სულმითოთა მოძღვართა შინის მის სიმართლისა აღმობრწინებად, და ესე არს განგებულეჲჲ, შესამრწინებულისა შეერთებისა, სოლო შეერთებამ არს სიტყვისა განსორციელე-ბამ და განსორციელეჲჲ არს განკაცებულისა კანისა ვაც ქმნამ. სოლო

¹⁾ ბალაჲ. რიცხვათა 24, 17.

თუ რაჲ არს კაც ქმნად შეერთების საიდუმლოს შინა, ესე იგი არს, უსორტო განკორცეულები, და სიტყვა განხრქეულები, *) შეუხებელი განახლების, უკამო, დაიწეების, ძე ღმრთისა ძე კაცისა იქმნების. და მრწალთ უკუნი და სისაჩუღათ, ვერ არს ჩუნიდა შესებად სსინელისა ამის საიდუმლოს ძალის განმარტებასა. რამეთუ განკორცეულებად თვინიერ ყამისა არს რომელითა იჭვათა არს, და ყამიერობად ქმნილთა ბუნებათა ქვეშეურების არს ცხად-მოყოფელი, უკეთე მადლითაძცა იყოს შემოქმედისაგან და უსინელ, განნა ქმილითაგან გონიერთა შორის ბუნებათა უკლასაკისი რამეჲ დამდაბლება ყოვლად მადლის მის, რამეთუ განხრქეულებად. ხოლო განხრქეულების და ყოვლისაგან სისუბუქისა განკიდებისა მოიკებელას ბუნებისა შორის შემოსვლად, და მითვაღველობად განკაცებისა, და შესენად განკაცებულად განკაცებულებად სასულისაგან და განსაზღვრებას თათოუელისა კაცთაგინისასა დანიშნავს. ხოლო კაცი იგი შესმნილი საჭეულებად არს სასელ, სთავითოულოს მიმართ არს შესმნილი, და არს ბუნებად ბუნებისა. აწ უკეთე ესე აღსარებულ-არს, ცხად-არს კვლად გუმი, ვიდრე ძე განკაცებულ-არს, რომელ-არს ძე და სიტყვა ღუთისა სამარადისო. რამეთუ რომელიცა იგი სრული ღმრთი იყო ჩუნიებრ იქმნ თვინიერ ყოვლისა ქვეულებასა, და ღუთიე არს უცვალებულად, და მისდა შეიძინების ერთისა მის გუმიასად ძე ღუთისა და ძე კაცისა. რამეთუ ძე ღუთისა ვიდრე ძე ძე კაცისა იქმნა, და მისა კაცისად შესმნილ არს ღუთიებად სრულებით ვითარცა მამისა და სულიასად, და კაცებად შესმნილ-არს მისა ღუთისად ვითარცა პეტრეს და იოანესად. ხოლო ერთი არს ქვეიდუბრე ორთა მათ ბუნებათა. რამეთუ ერთისა მის შირისა მიმართ, რომელ-არს გუმი სიტყვისა ღუთისა შეერთებითა შეურუნელითა შემოკრებთან ორნივე ბუნებანი ერთიანად, არს ერთად რადმე შესაკებულად ბუნებად, რათამცა ორნი უკვე შეურუნელი საზღვარნი ბუნებათა განუყოფელთა ორობასანი შეიცვალეს. ანუ უკამო იგი ნათლოლოკანსი არსებად ქვეულ-იქმნა შერევისა განხრქეულისა არსებისათა, და ანუ თუ არსებად ვნებელი და დაბადებული შერევილითა განილიოს, არამედ ხატი დაწეებულად დაწეებულისა სატისა მიმართ შეერთებითა, ვითარცა პირველ იყო კვების უცვალებულად, და თვისისა მის ღუთიებისა უკაცრულსა შინა, დანთქმასა წყებობისა არსებისასა არს თავს იდებს, რათამცა იხრო

*) ღმრთის მუტუველისა ქრისტეს შობისათვის თქმულისა.

კატისა წილ სამღთისან გუჳამან სიტყვისანს ბუნებითა სამღუთოთა.

139. 2. ბუნების ერთისა შესაკებულის-მეტყველნი განკარგიელე-ბულნსა სიტყვისა მიმართ იტყვიან კველესიის მომართ წინა აღმდეკად, ვითარმედ შემდგომად შეერთებისა არა არსო სიტყვაჲ დიერთი ორთა შინა ბუნებათა, არამედ ორთა ბუნებათაგან თჳჳა უგუჳნ კველესიანს მათ-დამი ზირეულად. რამეთუ ყოველი არსებაჲ არს და სასულ ედების ესე ვითარი გინა ეგე ვითარი ბუნებისაგურ, განსა არათუ ბუნებისაგან, რომელი-სა იქმნა, არამედ ბუნებისაგან, რომლისა შინა თვით იგი არსო აჳ მყოფად. ხოლო ესე ბუნებაჲ არს ჭკემდებარე სასღვრისა მის თვისისა სასულ ნართაულისა. ხოლო ვთჳვათ ამისდა მკაცლითის მომღებთა სურგი რამე და სასულ წართულად ეწოდების სურგი არა თუ წყლისაგან, გინა მიწისაგან, რომელთა მიერ ქმნილ-არს, არამედ სურგობითისა ბუნებისაგან, რომელსა შინა თვით იგი არს აჳ ყოფად. აჳ უგუჳნ ქრისტე შემდგომად შეერთების არს სასულ წართულად ზედ წოდებით დიერთი და კაცი. რამეთუ შემდგომად შეერთების არს არა მხოლოდ ორთა ბუნებათაგან, არამედ და კვლად, ორთაგან შინა ბუნებათა. რამეთუ ისაჲ იტყვის ძისათვის — დიერთი ძლიერი და კლმწიფე მთავარი მშვიდობისა მამა მკრმეთა მათ საუკუნეთა, ¹⁾ ესე იგი არს ღუთაუბრობასა შინა მყოფობა სიტყვისა ღმრთისა. ჳ კვლად სხვას ადგილსა, — ადა ვიხალეთ იგი, და არა აქნდა სასე მისი, ჳ არცა სიკეთე, არამედ სასე მისი უპატოგო ჳ მოკლებულ უფროს ყოველთა მეთა კაცთასა, კაცი მყოფი წყლულებასა შინა. ²⁾ ესე უგუჳნ შინაობაჲ არს კაცებისა. ხოლო ამისთვის იტყვიან ქრისტეს ყოფად არა ერთისაგან შემდგომად შეერთებისა, არამედ ორთა ბუნებათაგან. რამეთუ შედუაო ღუთაებისაგან და კაცებასა, რომელ არიან სხვა და სხვა ბუნებანი. ხოლო ჩუჳნ აღმსარებელნი ორთა ბუნებათაგან და ორთა ბუნებათა შინა და არათუ ერთისა მიმართ ბუნებისა მყოფად სიტყვისა ღმრთისა. გუჳინაღმდგომებით ჭეჳმართებისა მბრძოლთა მათ მაღლითა ყოვლად-წმიდისა სულანათა.

140. 3. გუჳამას მიმართ სიტყვისა ღმრთისა, რომელ-არს ზირა, ორთა უგუჳნ სხვად და სხვათა ბუნებათა ღუთაებასა უგუჳნ და კაცებასა მოუგეს შემოკრებაჲ, რა ორნი ბუნებანი ერთსა მას შინა ზირსა, რომელ-

¹⁾ ისაია 9, 6.

²⁾ ისაია 53, 2, 3.

არს სიტყვა ღმრთიას — შეურყენელად დაცუბოდაც, და ერთი ჭკვიდობაზრ-
ბაჲ უჭრეველად ორთავე შინა ბუნებათა სრულებით იღუთისა-მეტყველე-
ბოდაც, და ორთა მათ ბუნებათა განუწყალბელთა რიცხვთა განყოფილთა
თვითებანი შეურყენელად ერთიას მისა შორის შესამძწუნებელითა შეერთე-
ბითა და არ-შესაჯებითა ერთად ბუნებად იცნობებოდაც, აზამედ ორობაჲ
განყოფილი ბუნებათა სიტყვისათა იქადაგებოდაც, ვითარცა იტყვის საღ-
მრთოჲ ამბროსი: «დაიცვათ განყოფილებაჲ ღუთიებისა და კორცთა, რა-
მეთუ ერთა ორთავე შორის მეტყველებს ქრისტე, ვინათჲან თვითეული
ბუნებაჲ არს მის შორის.» * უკეთუ, † ღმრთიას-მბრძოლო, საღმრთო წარ-
სწყმიდნა. სიტყვამან ღმრთიასმან ბუნებაჲ, უცვალებელი ჰ უძნეველი შეერ-
თებასა შინა, ანუ თუ ტათაკლასა მოძღვრებისკერ კორცთა ადამისთა
შეცვალებითა გარდამნიებულებმან ჯუ კორც ზეცეიერ, და არღარა მიწი-
საგანისა ბუნებისად, რომლისა უკვე ბუნებისად შეისმინების ერთი ძე,
უკეთუ ორთაგან ბუნებათა შესაჯებითა შეპტკაცდეს ერთი ბუნებაჲ
სიტყვისა ღმრთიასა, — ორთა ბუნებათა შეურყენელად გუბა ერთისა შესა-
ჯებულისა ბუნებისა მიმართ? ვითარღა მოიყვანამცა სასამრებამან ღუთის-
მეტყველებითმან, რამეთუ არა სადა ვქმნეთ მონობლთა ბუნებათა თვითე-
ბისა შეურყენელად დამცველნი აღსარებასა შინა განკუბულებისასა, უკეთუ-
ცა ორთაგან ერთა აღვარეთ ბუნებაჲ? ** რამეთუ წმიდა კირილე იტყვის:
«თჳჳან სადაჲ მბრძოლთა მართლ-მადიადებლობისათა — ვითარმედ უკეთუ
ყოლად ერთი ბუნება არს, ვითარ განკაცნა? ანუ რომელნი კორცნი ყვნა
თვისა კორც? სოლო უკეთუ არღარა თანა არს მამისა ღთაებით და არღა-
რა ქალწულისა დედისა და ჩუწნდა, ვითარცა კაცი შეურყენელად, დაცვაჲ
თვითებათა ორთა, ვითარღა სადაჲ გამომნდამცა? რამეთუ არცაღა ღთაებო-
სა მიმართ აქუნდამცა სრულებაჲ, ვითარცა მსოლოდ შობილსა მას ძესა,
და არცაღა განკორციელებასა შინა მოაგო სრულებაჲ არსებისა ჩუწნისა.
ამისთვის უკვე თჳჳ საღმრთომან მოძღვართა შორის ნეტარმან ვასილი:***
«განთვისებულისა მქონებელი გუზიმისა თვითოეულსა არსებასა შინა ცსად არს
კვალად მამისა შინა, და ქალწულისა დედისა შინა იცნობებას; და უკეთუ
ორთა ბუნებათაგან ერთად შემოკრებულსა ბუნებასა იტყვიეთ, წინა-აღმოვამი-

* ამბროსი მელიტანელითა ღრატთანე მეფისა მიმართისა ეპისტოლისა.

** წმიდისა კირილესი სუჳენსონის მიმართისა ეპისტოლისა.

*** ღმერთ-შემოსილისა ვასილისა ამფილოჳეს მიმართისა ეპისტოლისა.

ნა სამართლისა, და შერეუნას საღმრთოსა და კაცობრივისა ბუნებისა-
სა ერთისა მიმართ მისა აწვაკებთ ერთსა; მომიგედ უკვე: რომლისა უკვე
ბუნებისად აღიუყანების ერთი ბუნებაჲ შერეუნისა მიერ? ორთაგან შერი-
რბულთა ბუნებათა საღმრთოსა მიმართ აღიუყანება და უბადებელისა ბუნე-
ბისა, ანუ კორცთა მიმართ შთაძავალსა, რათამცა თანა მოსასკედ კორცი-
სა გგოს სრულებით ვითარცა ჰეტრე იოანესდა? ამისად უკვე განმარტების-
მოქმედად მაჭკს თქმული ღმერთ-შემოსილისა გრიგორისი * ვითარ უკვე
ერთ არიან ორნი ბუნებანი: და კვალად ორთა ბუნებათაგან არს ქრისტე,
და სრულად იცნობების მათ შინა. ჰჭა უოკლითურთ შერეუნელობაჲ ქა-
დაგეს მოღვართა, და უკეთუ ორთაგან ერთი არს შესავების მქონებელი
ბუნებაჲ სიტყვისა, ნასკვარ ღვთაებთამცა იქმნა გარდამოსულა შეცვლსა
წმიდისა ქალწულისასა, სიტყვისა ღმრთისა და განგაცების მოქმედმან ნა-
სკვარ სადამე მიიღო კაცებაჲ, ჭ არღარა იყოს ქრისტეს ზედა სიტყვისა-
ებრ წინა-აღმდგომისასა სასკელი არცაღა ღმერთად, ჭ არცა კაცად არა-
ოღეს. ამითსა უკვე მქმურებობასა წინა-აღმდგომის მოქმედი, სულთთა
წმიდითა წმიდაჲ კირილე ესრეთ იტყვის, ვითარცა წინათ მცნობელი მად-
ლით, ბოროტი-მიადიდებლობასა მწკალებულთასა: ** აქი უკვე ქრისტეს ზე-
და აღსავასა არა მივითვალავ, რამეთუ შერეუნაჲ უნისო-ყოფასა მოქმედებს
ბუნებათასა; არათუ ერთი იქ ერთისა ბუნებისად თქვეს საღმრთოთა მო-
ღვართა, არამედ ორთა შინა სრულთა ბუნებათა, ვითარცა ღვთაებთა ში-
ნა უოკლითურთ, და გვრეთვე განცხადანა შინა. »

141. 4. დაღათუ ერთი ბუნებაჲ თქვეს უთაოთა, *** სიტყვისა
ზედა ღმერთსა, რომელი არა სადა-ვის ესმა მოციქულთაგან და მასარე-
ბულთა, და სეტართა მამათა მოღვრებათაგან, განკორცელებისა ჭდაგთა,
და ამით განიყვეს თავი თვისი ერთობისაგან შარგუობისა ქრისტე-
სისა. არა ვის იყენეს შეციომილთა მათ გმობაჲ ესე მსოლოდ-მოზი-
ლისა მომართ, არამედ თითოეულთა მათთა მოკველელთა გესლითა
მზრდულთა ქრისტეს ერისათა, იგადრეს შესებად შესამრწუნებელისა მის
უმწკურვალესისა შეერთებისა მიმართ შერეუნად. რამეთუ შემდგომად ეკტი-
ქისა, და დიოსკორესა, და სვეტროსისა, და ტიმოთესა, და იულეანესა,
და ვარსანოფისა და სხვათა შემდგომად მათთა; ვიტყვით უკვე თუადო-

* ტიბილისა მნათობისა გრიგორი ნოსელიისა ვენო მისდასამზობელთაგან.

** მარადისა სსწებულისა კირილესი სვეტროსისა მიმართისაგან.

*** აქა მოიხსენებს წვალებას ერთბუნებანიანთა მოძღვართასა.

სის, და გაანეს, და იაკობს, და ჰეტრეს, მანიჭეველებრ შემრველთა ერთისა მისა ორთა შუერთებულთა ბუნებათას თითოეული თქვეს გმობანი. ამით უკვე შეუდგეს, ვითარცა ესენი: უკალენტიანელთა, და მანიჭეველთა, აშტარაკელი ნერსე, და ოძნელი, და სიენელი, და სერგი, და გარდან, და შავლე ტარონელი, და გომეი, და ორტნელი, და ტათეველი, და კოსარიელი გრიგორი, და ლახარე ჭაჩეველი და თქვეს, თითოეულმან სიგრეუენი ცოფობით, რომელთაცა თვითოეულთა მცირედნი რამე მოვიხსენეთმცა, წვალებათაგანი ლექსნი მათნი. ცნობა ენებულისა ვეტიქისა მიერ თქმული ესე არს ამხლოდ შობილისა მზისით განსორციელებულისა გიობაჲ, კვლად ორთა ბუნებათაგან უწინარესე შუერთებისა არს ქრისტე, ხოლო შემდგომად შუერთებისა ერთი ბუნებაჲ, არღარა თანა არსი ჩუქნი. “ხოლო დიოსკორე ავასაკისა მიერ მიწერილი გვანუწუებს ებსტოლე აღქსანდრიელთა ერთსა მიმართ ღანდრით, სადაცა ექსოროან ჭუკეს, ოდეს იგი განიკეთებთ ვოვლად-წმიდისა კრებისა მიერ საღვთადონელთასა. ხოლო ადგილისაგან საექსოროიოსა თვისისა მიუწერს უკვე ვოვლად-ბოროტისან, კვლად უკეთუ არს სისხლი ქრისტესი ბუნებით არს ღმრთისა და არს განცისა, რათალე განკეთების სისხლსა განცისა და წყარაკთასა, და ნაკარსა დიკელთასა, რემეთუ ესეცა მიწიერი არს და განსწწხადი. არამედ ნუ იყოფინ ჩემდა თქმად ერთად ბუნებითათაგანად თქმაჲ სისხლისა ქრისტესისი, ესე უკვე შეუდგეს მოძღვრებასა ვეტიქისისა. რამეთუ არცა ესე აღიარებდა თანა არსად ჩუქნიდა სიტყვისა ღმრთისისა. ხოლო სვეტროს მსგავსად დიოსკორესა მეტეველმან ერთისა ბუნებისა შესაკებულისა ქრისტესი იყდა შესმინა თქმად. რამეთუ ესითა მიმართ დაცვალებისა წვალებისა ვერ არს ცილობაჲ, და სხვითა სხვად ქვეყაჲ სჯულთა ქრისტესითა, და ტომითუ ქრისტიანისა არს წვალება ესე, ვითარმედ ბუნებაჲ ქრისტესი მხოლოდ ღმრთაება ოდენ დაღათუ განსორციელდა. ხოლო * იუდიანე და თეოდოსი და სხვანი ერთისა ბუნებისა მეტეველნი, რომელნიმე კორცთათვის საუფლოთა, სხვა და სხვა გმობად მეტეველ იქნეს. რომელნიმე იუდიანენნი, ესე იგი არს იუდიანე ლა მოწაფენი მისნი, რომლისაგან გაანბინი ეწოდების, ესენი კორცთა საუფლოთა ზირველ ენებისა უსწწხელ-ყოფისა იტყოდაეს, და საკუროსისა მოწაფენი, რომელ არიან თეოდოსნი ზ მიმდგომნი

* იუდიანე უკვე აღიკარსნელი ზირველ ენებისა თქვა კორცი საუფლო უსწწხელად და ზეციდ მოღებულად.

მისნი, არ უსრწნელი ყოფას იტყოდეს, კორცთა თვის საუფლოთა: ამითაგანი უკვე განისრწნეს ამითისავე მოძღვრებისაგან, რომელნიმე იქმნეს შემწინარებულ შესაერთებელისა, რომელ არს ეპისტოლე სინონ მეფისა, რომელიცა ვახსენე წიგნსა მეორესა, თავსა შინა მესამესა; ხოლო რომელნიმე შესტყეს ქრისტიანთაგან და თქვეს: * არა მკნებარ არს იგი დღისა მისთვის და უმისა მეორედ მოსვლისა თავისისა, ვითარცა თქვა, და იწოდებოდა ესენი უმეტრებანად. ხოლო რომელთაიმე თქვეს შორის წმიდისა რომისა თავისისა საცემელისა სასიების ერთი უკვე ბუნებაა საზოგადო; ხოლო საშინ ბუნებანი სამთა გუმბათს მიმართ განთავსებულად, თათოქულებისა მიმართ სამთა გუმბათებისა, და ამით ეწოდების სამ-ღმრთიანი. ხოლო იაკობის და ვარსანოვის წვლებანი სკეპრიან, ანუ თუ უღმრთისანი იწოდებინ ვითარცა მასვე ერთისა ბუნებისა მეტყველნი. ხოლო უსჯულოსა პეტრე ანტიოხელისა, რომელსა მაწაწრულად ეწოდების, წვლება ვადრე მე არს იგივე თქმად, ერთისა ბუნებისა. გარნა მან დართო სამწმიდაბასა შინა «წმიდაო უგდაო, რომელი ჩუწნთვის ვჯარს ენვი.» ესენი უკვე არიან პირველნი მოძღვარნი უთხოთანი. ** ამითაგან განსკონისა ქუქქინასა ერმინასა, რომელ არს სომხეთა, წვლება ერთ-ბუნებისათა. ეოვლად წმიდისა ხალვიდონის კრებისა დაჯდა სომხეთა პირველსა მის სამღვდელსა; საუფარსა კმიაწინისსა კათალიკოსი უფალი იოანე *** მანდატუნელი, რომელიცა შეაწინარა სახლვარი წმიდისა მის ხალვიდონის კრებისა ორთა თავისა ბუნებათა ქრისტიანთა. ხოლო ასწავა თავისა ეკლესიასა კეთილ-მოძღვრება, ვითარცა იტყვის ნერსე ღამბროსელი, თქმულსა შინა თავისსა მეტყველი ესრეთ: *** «სადა დაგდათ სიტყვა იოანე სობრძისა მოყვარისა და მამათ-მიანერისა, რომელიცა ესე ჩუწნდა მოწამებითა წმიდითა მამათათა განმარტობად. ხოლო იგივე ქუქქინო შემდგომად მათთანა კათალიკოსთა, ვადრე ნერსე ანტიოხელისა, და კრებადმდე დგინისა ესე არიან. ბაკენი სამოილ, ისაკ, ქრისტიანოვრე და ლეონტი. ეკლად მასვე უმისა შინა ასწავა მოძღვრებით დავით ფილასოფოსმან, ნათესავით სომქს.

* სახმარი არს ცნობად ვითარმედ უმეტრებანი და სამ-ლოიანიცა ერთბუნებანიანთაგან განვიდეს.

** ა ესე უკვე იქმნა განთესვაა ევტოქის ღვარძლისა სომხეთა შორის.

*** ესე იოანე კათალიკოსი მეორესა წიგნსა ვახსენე ფილასოფოსად.

**** ნერსე ღამბროსელისა თქმულისაგან.

მან, გამოთქმისი შინა სარწმუნოებისას. * სიტყვა იგი ღმრთისა სრულად გასორცდელად, ერთი სრული გუნძინი ღ ორნი ბუნებანი, უბაწონი, შეამდგომელნი ღმრთისა და კაცთა. და შენ, †** ღაზარე, რომლისა შედგომილმან უკვე მამათა შენთა მოძღვრებათამან, ზვაობით ჰუკუ წინა განწყობად ეკლესიასა მოძღვრებისაგან. *** გრიგორი განმნათლებულისა და მოწამისა და ნერსე დიდისა, და ისაკიას, და იოანე ფილოსოფოსისა მანდაკუნელისა, და ბაბუკიას, და ნერსე კლაულისა, და ნერსე ღამბრანელისა **** და ანუ თუ ნერსე აშტარაკელისა და მარკოპოლისა, და რამუნელისა, და სიონელისა, და სურგისა, და ცათარონელისა, და კესარელიძისა, რომელთასა შეუდგე მოძღვრებასა, † ღმრთის-მანებულთა, ნამდვილ თქმულნივე შენნი გამოგანენენ შენ, რამეთუ, რომელთაგან მოძღვართა წიგნთა წამებათა წინა აღუდგე წმიდასა ლეონს, თვით წიგნნი მართი ფრადისა სირცხვილსა ზელა დასმენ შენ ზედა, რამეთუ მოძღვრებანი გრიგორი მოწამისა და ნერსე დიდისა, და იოანე მანდაკელისა, და ნერსე ღამბრანელისა მამართ წამებათაგან იტოფ-მეტყველე წმიდასა კრებისა მიმართ. აჟა ისაღვა, თუ კითარ თჳსს ნათესაეთა შენთა მოძღვართა და დაამტკიცეს ერთიან მის ორი ბუნებაჲ ერთიან მიმართ ზირიასა. და თუ კითარ დღითიან მღჳდელ-მთავრობისა წმიდასა გრაგორი მოწამისა ვადრე აქამომდე, ასწავეს მოძღვრებაჲ მართალი მამათა რაოდენათმე. (ოთხმეტრდა ოთხთა წელთა წმიდასაგან კრებისა ხალკიდონისა, ვადრე კრებადმდე დინისა, იყო გარდასრულებაჲ, რამეთუ ესოდენთა უმთა არა იყო სომქსთა შორის წინა-აღმდეგი, რაჲ ვისგანსე წმიდასად კრებისად, არამედ უოკელსა ადგილსა იყო სიყვარული საღმრთოჲ ერთობაჲ ეკლესიათა და მსვიდობაჲ დიდი. უამის უკვე აუსტინოს დიდისა თვით-მპყრობულისასა და ანდრე კელსიას უსჯულთმან ნერსე აშტარაკელის. მას უამის აღსწერეს წინა აღმდგომნინი წიგნი ხალკიდონისა კრებისა მამართ, ეპიკოპოსთა ასურთა, რომელთა სახელნი ფელიქს და ტიმოთე შესაწვეულად ერთიან ბუნებისა მეტყველთა; მამან იწყო სენმან სასაკუდინემან მწვალებულთამან შესულად ერთმანასა შინა, რამეთუ წვალებაჲ ერთბუნებანიანთა მოაკლდა ასურთა და ალექსანდრელთა, და შევიდა ერთმანასა შინა ჰეყანათა სავყა-

* დავით ფილოსოფოსისა სომეხისა სარწმუნოებითისა თქმულისაგან.

** ღაზარე თანა მოწამე ჩემნი კათოლიკოსისა სომხეთისა.

*** მართლ-მადიდებულთა იტყვიეს სომეხთა მოძღვართა.

**** აჟა მწვალებულთა იტყვიეს.

ღობელთა სომეხთა, ხოლო თუ ვითარ ასურთაგან გარდამოსდა სომეხთა
 მომართ, ესრეთ მოგვიტოსრობენ აღმწერელნი. ხოლო რაჟამს განიდგენეს
 ჟსუფელკებათათვის წვალებათას იუღიანუ და იაკობ ეპისკოპოსნი ასურ-
 თანი მართლმადიდებელთა მიერ, განიზრახეს შწალებელთა ერთ-ბუნებანთა
 კელის დასხმის მოღება სომეხთა მამათ მთავარისაგან, რამეთუ არღარა
 ჰქვამთ ეპისკოპოსი ერთ-ბუნებანთა წვალებია, თჳჳეს უკვე უთაოთა
 მათ ერთ-ბუნებანთა, რამეთუ მთავლინონ ეპისკოპოსნი სომეხთა მამათ-
 მთავრისა მიმართ, ნურსე აშტაროკელისა, რომლისათვისცა აბგეშ ვინე
 სასელით, რომელი იყო იაკობითთაგანი, წარმოადგინა სასონისა სასრებათა
 უდა ბნოსაგან, და სსკანი მის თანას ერთ-ბუნებანნი დიდისა ერმანისა
 მიმართ, ხოლო მოკადეს სიყვარულისათვის და მოყვარობისა ეპისკოპოს-
 თა თანა ვეთმე სომეხთასა, და უმეტეს ნურსეს მიმართ აშტარაკელისა,
 კათალიკოსისა სომეხთასა, და იტუოდეს, ვითარმედ: «მესგანა უკველია
 კველესია კრებისა მიერ, ხალკიდონისა, შემდგომად ნისტორისა, ამისთვის
 ჩრჭნი არღარა გვივის ეპისკოპოსი, და მოკვედით თქმუნდა კელის დასხმად,
 რათა მოკვილოთ, თქმუნ მიერ მადლი მღჳდელ-მთავრობისა.» ხოლო შემ-
 დგომად სიტყვათა ამით მოიღეს წიგნი, რომელნიცა აღწერნეს შწალებ-
 ბელთა ერთ-ბუნებანთა, ტომოთეს და იუელიქს, რომელნი სასეს იუქეს
 შესქინითა და ძვირითა წმიდისა ხალკიდონისა კრებისათა, წინა აღმდგომად
 ორთა ბუნებათა ქრისტესათა. მამინ უკვე სომეხთა წიგნი იგი გარდმო-
 ცნეს ენისაგან ასურთასა თვისსა ენასა იუდა. ინება უკვე ნურსე კათო-
 ლიკოსისა, მომადღება სოსროკ მუფისა სპართასა, რომელნიცა დაიპირა
 ჟამის მას სპარსთა სამეფოად, რამეთუ სოსროკს გული უთქმიდა, რათა-
 ცა დაიხსნას ერთობად სომეხთა, კვისრისა მიმართ დამტკიცებისათვის
 მუფობისა თვისისა. ხოლო ვითარცა ისმინა ნურსე ესე ასურთაგან შესე-
 ნად სხალკიდონისა კრებისა, მომადღებისათვის მუფისა სოსროკისა, ინება
 უკვე კრებისა. და შეკრებინა ეპისკოპოსნი ათნი, და შეასკვნა კრებად
 უკველად-წმიდისა ხალკიდონისა, და აღიარეს ერთი ბუნებად სიტყვისა
 ღმრთისა განუარტებელულისა, და ღთაება ქრისტესა კვარტმულად, ვი-
 თარ იგი განაწესა უსუფლომან ზეტრე ეპისკოპოსიმ ანტიოხელთამან,
 წინა-აღმდგომად ხალკიდონისა კრებისა. ესრეთ უკვე მოიღეს სუფელის
 დებად წვალებინ-მთავრთა, ევტიქის, და დიოსკორეს, და სეკეროსის, ჯ
 შემდგომთა მითათ. შემდგომად ამისა რომელნიმე კათალიკოსნი, იცნო-
 ბეზინ მამდგომად დვინის კრებისა განუარტებელად, რომელთაგან ერთი

არს აზრად, რომელსა სიტყვა უგო წმიდაჲს მამათ-მთავარმან კათალიკოსმან კირიონ, მცხეთისა და სრულად საქართველოსამან, თუ რასათვის განუყენეს კრებასა. მერმე კვლად შეიღგომად წმიდისა ეპისკოპოსისა და სსკათა მართლ-მადიდებულთა მამათ-მთავართასა, დანიჲსა უსწულომან ომხელმან ეპკლესიისა ემიძაწინისა. ვითარცა მძლავრ მიმტაცებულმან ვინმე სამღვდელთ-მთავროსა ჰატვიანისა, და ჭმნა კრებაჲ მანსკერტს, და შეიწყნარა ბოროტი კრება დვინისა, და შესაყენა წმიდა კრება ზალკიდონისა, და რამცა განუწყისეს უსწულოებანი და დასხნანი ეპკლესიისა განუწინისა მის მიერ, მეორესა წიგნსა თავსა მეოთხესა აღვსწერეთ. ხალხო წვალეხანი ომხელისანი, რომელნი ერთობისთვის ბუნებათა ჯ გუამისა მესამესა ამას წიგნსა, თავსა ბ რიცხვსა სიტყვითა ნაწილთასა 22 წერილ-არს, და სხვაგან სრულისა განგაცემისათვის სიტყვისა ღმრთისა, რომელიცა ჭეშმარიტებით განგაცემისათვის უფლისა აღმსარებულთა შეჩვენებასა ჰყოფს — ესე წერილ-არს მესამისა ამის წიგნისა თავსა მეორესა, რიცხვისა 11. ხალხო სხვანი ბოროტ-მადიდებლბანი ომხელისანი ესე არიან. «უკეთო ვინმე თჳას გორცი ქრისტიანი მოკვდავად, გინა ვნებულად, შეჩვენებულ იყავნ (კვლად იგვე იტყვის რომელიან არა აღიაროს ესეო ქრისტი ერთითა ბუნებითა უკვლავითა: «იყავნ შეჩვენებულ). სიუხელი იტყვის ეპისტოლესა გერმანე ჰატორისისა მიმართისა:» არა გორციელისა ბუნებისა, გინა ნებისა, გინა მოქმედებისა, რიცხვი ჭგეოს შორის, სიტყვისა განსორციელბულისა, რამეთუ ყოლად ღვთაებრივი; ითჳმის ნებაჲ მოქმედება და სხვაჲ ყოველი, და კვლად — ბ წიგნსა შინა წინა აღიდგომად ორბუნებასითა იტყვის ბ თავსა შინა: «ერთი არსება არს ქრისტეს მიმართ, ერთი ზირი, ერთი ბუნებაჲ, რომლისა ვნებაჲ, და ნებაჲ, და მოქმედებაჲცა გგროვე აჩს ერთი. რამეთუ ერთისა ბუნებისა არა სსკა და სსკაჲ ნება, ერთი საღმრთოჲ, და ერთი კაცებრი, სუ იუოფინ ესე შეუძლებულ არს ყოფად, არამედ ერთი ნებაჲ და ერთი სსკმე. იგვე იტყვის ბ წიგნისა, ბ თავსა: «ერთსა ვიტყვი არსებასა, ზირსა და ბუნებასა, სიტყვისა და გოცნასა. ხალხო თუ ვითარ არს სსკმი შეზავებისა, უწყსთავს-გონებათა მიწვენილ გამოუძიებულ და გამოუთჳმელ. (ტარონელი იტყვის თუოფის-ტისოსისა მიმართ ივლიან სოფოსისა წინა განსაწყობელსა წიგნსა ა თავსა. «წმიდათაგან მამათა ღმრთისა, და კორცთა ვისწყვეთ ერთი ბუნებაჲ, და კვლად იგვე მეტყველი, ბ თავსა: «ხოლო აწ გრწმინან ქრისტი უწინარეს, ვიდრე განვორცდებულისა ორი ბუნებაჲ, ღმრთაებრი და კაცებრი, ბუნებაჲ ზეციური და

ბუნებაჲ ქვეყნისაგანი, ბუნებაჲ უკვდავი, და ბუნებაჲ მოკვდავი, ბუნებაჲ ძლიერი, და ბუნებაჲ უძლური, ბუნებაჲ სამარადისო, და ბუნებაჲ წამიერი. ხოლო მოსრულთა ურთიერთას შექმნეს ერთი ბუნებაჲ, საშინელითა განგებულეთა. მოისხენე რამეთუ საკვირველთ-მოქმედი არს შემოქმედი, რამეთუ შეუქმლებელი გაცთავან, შესაძლებელ-არს ღმრთისა.» სიუნელი იტყვის ბ წიგნსა, თავსა ბ, მოციქულთა უფლისა: «ძიერ ღოაღესო ბრძანებაჲ, რამეთუ საშინელისა სამებისა სასელისა ძიერ ნათელს-აქენ, ან უკვე ორთა ბუნებათაგან ქრისტესთა საჭირო არს მოსპოვლად ერთი, რამეთუ არს გოს სასელი სასამობითო შემატებულად, რომლისა ძიერ ნათელს ვიდებთ. ხოლო უკეთუ სიტყვისა დაწესებენ გაცსა ოთხებითა საჭირო ვიფად არს, რამეთუ აღიარონ ღმრთაება, და შემდგომად სსვათა სიტყვათა იტყვის: «უკეთუ იტყვიანო კორცსა ქრისტესსა დაზადებულად, საჭირო იყო, რათამცა დაზადებულთა თასა დაეწესებინათ, და არცაღა უადრესადმცა შერაცხვად უფროს ქმნილთა და არცამცა მსახურეს. «კვლად ომსელი იტყვის წიგნსა თვისსა:» რომელმან თქვას ვითარმად ქრისტე გაცი არს ბუნებითა, და გაცი დაზადებული, და განსახრწნელი კორცითა, საწებელი მოკვდავი ბუნებითა გაცობრივითა, იყვენ შეწებებულ. «ტათველი იტყვის კითხვისა აღსნათა წიგნთა შინა:» ჩუწნ მართლ-მადიდებულთა გიცით ბუნებათა სიტყვაჲ იგი, ვიდრე განკაცებადმდე, შორის ურთიერთთაგან, რაოდენ ღმრთისა დაზადებულისა, შექნილისა და შეუქმნელისა, წამიერისა და უკამოსა, ხოლო შემდგომად განკაცებისა არცა სიტყვითა, არცა სმენათა, და არცა საქმითა ორობაჲ რამსამე ქონებით, არცა ბუნებისა მიმართ, არცა ნებისა, ჭ არცა საქმისა მოქმედებისა, რამეთუ ერთმან აღილო ორობაჲ. შეერთებასა ამსა ღვთაებთ ჩუწნ ერთსა გუმსა, ერთსა ჰიწსა, ერთსა შესახადავსა, ერთსა ნებასა, და ერთსა მოქმედებასა. «და კვლად იტყვის:» არა არსო შესახებელ, ორობით თქმაჲ ორთაებრ ბუნებათა ქრისტესთა ძლიერი და უძლური, წამიერი და უკამო, სულიერი და მშინიერი, ქმნილი და შეუქმნელი. «და იგივე იტყვის» თქმაჲ ქრისტესი ღმრთათ ღვთაებისაებრ და გაცად გაცებისაებრ, მხოლოდ უკვდავი ღთაებრივი, და მოკვდავი გაცობრივი, ხოლო უწებელი ღვთაებრივი და წებული გაცობრივი, — ამთ და ესე ვითართა თქმაჲ დაარღვეეს და უარ ჭიოფს შეერთებას. «იგივე ტათველი იტყვის წინააღმდეგომად ორთა ბუნებათა აღმსარებულთასა:» ქრისტე არა ითქმის დაზადებულად, და არცა დაძადებელი დაზადებულად, არამედ ყოვლითურთ შეუქმნელი, და შემოქმედი კორცითა

თვისათა. არა ითქმის კაცად ლიტონად კაცობრივისათვის სახისა, არამედ უკულოთურთ ღმერთად კაცობრივითა სახითა; არა ითქმის მდირედ ასაკის აღორძინებისათვის, არამედ უკულოთურთ დიდ კორცითა: თვისითა; არა ითქმის გარე შემოწერილად, არამედ გარე შეუწერილად კორცითა. (იტყვის კვალად ტათეველი: არა ითქმისო ქრისტე მიწიერი, არამედ მარადის ზეცური კორცითა.) ვარდნი იტყვის: ვითარმედ ქრისტე რომელისა მიერ კაცი არა მდირე არს მამისაგან; ზოლო კვალად ორთა ბუნებათა — ბუნებათა თქმაჲ, სამებასა შინა შეიფუჯნს ორსა ბუნებასა და ორსა ნებასა (სიუნელი იტყვის ვითარმედ მიდებულ-იქმნა იგა, რომელ რაჲ მიმდებელისა არს ბუნებაჲ). იტყვის ტათეველივე: არა ითქმის ქრისტე კაცად ლიტონად შესასუდავისათვის კაცობრივისა, არამედ უკულოთურთ ღმერთად შესასუდავითა კაცობრივითა. (იტყვის სიუნელივე: ვითარმედ კორცითა ქრისტესი არა არს დაბადებული.) იტყვის ლახარე კათოლიკოსი სომქეთა წიენსა შინა თვისსა, რომელსა სასელს სდებენ მწკალებულნი სამოთხედ სატრფიალოდ: ორ-ბუნებიანი იტყვიან სასელ-მოდგამად, რამეთუ გუშითა ერთისა, არამედ ბუნებასა და ნებასა და მოქმედებას განწყაღვნი, ზოლო ჩუჭნი მართლ-დადებულნი ვიტყვიით თანა მოსასუელად, რომელ-არს ერთი გუში და ბუნებანი შეერთებულნი. ეგრეთვე ნებასა და მოქმედებას აღვიარებთ და შემდგომად ვიტყვიით ნათესავად დასასუდ ღმერთებასა და კაცებასა ქრისტესსა, და მის გამო სასელს დებს ორთა ბუნებათა თანა მოსასუელად. »

142. 5. ესე არიან წვალების მთავარი სომქეთა შორის ერთისა ბუნებისა მტრეველნი, რომელნიცა ორთა შინა ბუნებათა არა აღიარებენ სიტყვას განკორცეულბულსა. რამეთუ შემდგომად სეკეროსისა და იულიანე აღიკარსრელისა მოძღვართა მათ გომობისათა, სსკა და სსკაჲ დაწითეს შემეტებაჲ გომობათა განგებულებისა საიდუმლოთა მიერ ომნიელმან და იოანე მარკუმელმან, და სიუნელმან სტეფანე, და ტარონელმან ზაქლე და სერგი, და გოშიკ, და განგან, და ორტნელმან იოანე, და ტათეველმან გრიგორი, და გრიგორი კესარიელმან, და განხწენს წმიდაჲ ეკლესიას სომქეთისა: განეეწენს წმიდასა ეკლესიასა აღმოსავლისასა, და ერსა წმიდასა, ექმნეს წინამძღვარ ბნელისა მეგსავენი, სვლად კაცხნასა წვალები-სასა. ზოლო ჩუჭნი, რომელნიცა აღვიარებთ სრულსა განკაცებასა სიტყვი-სასა, მადლოთა ცხობილს-მოფელისა სულისათა, ეყოთ სიტყვის-გაშაჲ ვითარმედ ორთა ბუნებათაგან, და ორთა შინა ბუნებათა, საღმრთოსა და

კაცობრივსა ცნობილ-არს ერთი გვამი სიტყვისა ღმრთისა განკორციელებული.

143. 6. გისმინოთ უკვე კრძალულებით საღმრთოაჲსა მოძღვრისა განკაცებისათვის უფლისა. არამედ ვითარმედ ღმერთსა ამათ კამხილებდით, * გამოჩნდეს სსკანი კორცთა-თვის უფლისათა და ღმრთაებისა ერთბუნება უოფად მეტყველნი. რომელმან უკვე ჟოჯოსეთიან ესოდენი გამობა აღმოსთხა: რამეთუ არიანოსთასა არიან უინიად სატვირთველსინი; აწ უკვე კედრებულმან ჩუჭნი მიერ სიბრძნის-მოუვარემან ღაზარე სჯულის-მდებულმან, მომიკედ ჩუჭნი თანა მოსახელედ მეტყველმან საღმრთოსა ღმერთ-მთავარობითისა ბუნებისა, და არსებისა ჩუჭნისამან, ვითარ ერთი ბუნებაჲ არს ქრისტე, სოფო ეკეთუ გამოუთქმელთა სიტყვათა ასლის-მეტყველი, წინა დადებულ ჭყოფს სქესსა შუერთებისა საიდუმლოსასა, დადუმდინ უკვე ნეტარნი მამანი ქადაგნი განკორციელებისა განკებულებისანი და მხოლოდ ღაზარე შეწყნითა წიგნთათა ოძიელისა და სიუხელისა, და ტარონელისა და ტათაველისათა, იუანე ქადაგ საღმრთოსა გამოუთქმელისა საიდუმლოაჲსათა.

144. 7. ზიართა მსნეტროსის და უვალენტის მოწაფეთასა, ტათეველსა და ღაზარეს, რომელთანი ერთმან ზეცაერებაჲ კორცთა საუფლოთა, და მეორენი თანა მოსახელედ უოფად ღმრთაებისა და კაცებისა ბუნებათა ქადაგეს, ესე იგი არს ზეცაერებაჲ კორცთა საღმრთოთა, ზეცით მოსმა კორცთა არსებისა ჩუჭნისათა, სიტყვისაგან ღმრთისა, და არა მიღებაჲ წმიდისა ჭაღწულისაგან ზრქელთა და სიეთიერთა კორცთა, და თანამოსახელედ უოფად ორთა მათ უმსგავსოთ ბუნებათა, ესე იგი არს, კვლად ერთითა ზიარებითა, სასილვარისა და წარწერისათა, არს სიტყვისა ღმრთისი მიმართ კორცი სიტყვისა, ვითარ იგი ნათესავისა მიმართ სასე. ამითსა მეტყველსა ეწინააღმდეგომებან უსჯულთანი სვეეროსის მოწაფენი, ერთისა ბუნებისა მეტყველთა მოძღვარნი, ვითარმედ ვნებისა პირველ, იუენეს კორცნი უფლისანი არა უხრწნელ. და უკეთუ ოანს მოსახელედ სამე იუენეს საღმრთოსა და კაცობრივსა, ბუნებათა თვითებანი, დაიწვიან უკვე წმიდაჲ ზრქელე მეტყველი ამითი: ** დაანსო ერთი ძე, არა ბუნებათა ორ გვ-

*) ანგროსი გელიონანელისა, აპოლინარის მიმართისა სიტყვისგან კაცებისა-გვის

**) სამ ნეტარისა პავლე პატრიარხისა ანლისა კრომისა.

მოგნებად განუოფილთა, არამედ შესაძრწუნებელითა განტებულებითა, ორთა ბუნებათა ერთ კვამად შეერთებულთა შინა.

145. 8. თანა მოსახელედ თქმითა ორთა შეერთებულთა ბუნებათა, სიტყვისა ღმრთისათა მოსპო ლაზარე სჭესი განკატებისა: რამეთუ თანა მოსახელენი ერთსა უკვე განსხვავრებასა და წარწერასა იზიარებენ ერთი-ერთას, და უკეთუ რაჲცა აქვს რაჲსა მიმართობაჲ სასესა ნათესავისა მიმართ იგივე არს შორის სიტყვისა და კორცთა, დადრედინ უკვე საღმრთოჲ ათანასი მეტყველი: * სოლო უკეთუ თან-არს კორცთა არს სიტყვაჲ, მიწით შენებულთა ბუნებისათა; სოლო თანა არს მამისაცა არს სიტყვაჲ, მამათა აღსარებისაებრ: თანა არს იუოას, იუოას თვით მამცა მიწისაგანთა კორცთა. და რასაღა შერძე აბრალობენ არაინოსთაო მისა ატებულებისათა, ვინათგან თვით იგინი მამას იანა არსად ჭატებულთადო იუვიან და შეიდგომად მცირედისა იტყვის: «რომელმანო უოუოხეთმან სითნა თანა არსად მისა ღმრთაებისად თქმაჲ მიწისაგანთა კორცთა.» იზიარე უ ლაზარე რასა იტყვის მამად. უკეთუ რაჲცა აქვს რაჲსა მიმართობაჲ ნათესავისა მიმართ სასესა, ეკე ვითარივე აქვს კორცთა ღმრთაებისა მიმართ, და თანა მოსახელედ არიან ურთიერთარს ღმრთაებაჲ და კატება. ქრისტიკისი თაინიერ იტვის ერთი სადაჲ იზარებატა მოუტევის თანა არსობასა კორცთა მამისა ღმრთისა არსებისა მიმართ.

146. 9. იტყვიან უკვე წვალებათ-ითავარნი მოძღვარნი უსჯულყო ბისანი, არა მეოფად მესა ღმრთისასა ორთა ბუნებათა შინა. სოლო უკეთუ არა არს ორთა შინა ბუნებათა არა რაჲ აქვს სიტყვისა განკორციელებულსა იზარებაჲ არსებითი, ანუ მამისა მიმართ, და ანუ თუ სჭნნდა. ესე უკვე ცხად არს, რომელისა ბუნებისაგან აისიგან გინათუ მის, რომელი-საგან მოღებულისა ბუნებისა, არაზედ საწოდებელ აქვს მის ბუნებასა, რომელსაგან იქმნა, არამედ აწ რომელსა შინა მეოფ არს ბუნებასა, მისა ჭეკიდებარისა ბუნებისა აქვს სახელი მას შინა, მეოფისა, ვითარ იგი ილგე-როჲ რადეჲ; მის რომელისამე ქვეყნისაგან სივთისა მოღებული შექმნას გამომდინობელმან ჭურჭლად რვალადიე. სოლო ჭურჭლელსა მის სახელი ბუნებისა სახედ მოსაღებაჲ, არა აქვს ბუნებისა მის სივთისაგან, რომელისაგან იქმნა, არამედ აწ რომელსა შინა მეოფ არს ბუნებასა ოქროსა ანუ თუ ვცხელისა და სხვისა ეკე ვითარისასა, მისი აქვს სახელი საწ-

*) საღმრთოჲსა ათანასისი ეპიკტიტოსის მიმართისა ეპისტოლიისაგან.

ღვრისაგან მისისა, სახელ ნართაულისა. ხოლო უკეთე სიტყვამ ღმერთი არა არს ერთ პირად შემოკრებულთა, მათ მრჩობლთა ბუნებათა შინა, ნამდვილ ანუ თუ აკლს სრულებად ღმერთებრობითსა შინა ბუნებასა, ანუ თუ მამაკაცებსა ბუნებასა.

147. 10. კაცისა მეტყველნი მგალობად სიტყვისა ღმერთისა მართ განკორცვილებულისა, ესე იგი არს სულისა და კორცთაგან, მწკალებლნი მოაღებთა წმინებათა გრიგორის ღმერთის-მეტყველისა, და სსკათა მამათა. რამეთუ ვითარცა კაცი ორთა კერძობაგან სსკა და სსკათა ბუნებათა ერთი ბუნებად, ეგრეთვე ღმერთებისაგან და კაცებისა ერთისა მისა ერთი ბუნებად. (ამათსა მეტყველსა მიუგებთ სიმშვიდით. უკეთე მცა სულსა და კორცსა ძალ-უფს უკვე შეურყვნელად შეერთებად, რომელითა ერთობად მოსვლითა აღიუყვნების ერთი ორთაგან კერძობათა შედგმული ბუნებად, რომელ-არს კაცი, რამეთუ არიან თვით თავით თვისით უსრულნი და კერძონი ბუნებანი, რამისა მიმართებულთა ბუნებათაგან ერთი ერთისა მიმართ, ვითარ რეცა სსკე და სსკეთი, რამეთუ ამათგან შედგმულებით არს ერთი სრული შედგმული ბუნებად კაცისა. გარნა ღმერთება და კაცება მეფეი თავით თვისით სრული და სსკე ბუნებანი, არა შესაძლებელ არს კერძობად ერთისა ბუნებისა, რათამცა მოაღებოდელ ვისკანმე. ამის მიერ იქმნების ვითარმედ უმირროს არა არს ორი სრული ბუნებად, არამედ ერთი იმისთვის არ შესაძლებელ-არს თქმად, ვითარმედ უმირროს არს სული, გინათუ უმირროს არს კორცი, არამედ ითქმის ვითარმედ უმირროს არს კაცი, ესე იგი არს ერთი ბუნებად შესაკებელი სულისა და კორცთაგან. ხოლო ქრისტე, რომელიცა არს ერთი გუჰმი ორთა მათ სრულთა ბუნებათა მქონებელი და არა ერთისა ბუნებისა, ამისთვის ითქმის კეთილ-მისსურებით ქრისტე არს ღმერთი, ქრისტე არს კაცი.) მიუგებთ კვალად მწკალებულთა, ამისთვის ვითარმედ მოაღეს წმიდათა მამათა მგალობად კაცისა დადებად ქრისტეს მიმართ გარნა არს თუ ერთი ბუნებად, არამედ ერთი გუჰმი: რამეთუ ჭტობნებდენ მწკალებლნი ერთისა მისა ორ გუჰმონებად განსყოფილნი ვერ შესაძლებელ ყოფისა ორთა ბუნებათა შეარს ვისსისა ერთ გუჰმონებითა. სიტყვისა ღმერთისათა, რომლისათვის განყოფილს ორგანობაგან ერთსა ძესა. ამისთვის უღონობედეს წმიდანა მამანი რამცა ჰოკეს, რამამცა მით სილეს მწკალებულთა და თქმეს ერთსა გუჰმსა, რომელ არს ჰეტრე ძალ-უფსა შეარსკად ორთა სსკა და სსკათა ბუნებათა სულისა და ხორცთასა ერთისა მიმართ გუჰმისა.

148 11. ღაზარე მომსპობელი თავის თვისის სახელისაგან მას ზედა ქრისტესაწოდებოდა, იუმიის აღსარებისაგან ქრისტესისა. ნებაჲს მიწაფეს უკლებტისისა, და მანიჭეულთა თანა ერთ სიტყვასა, და მოყვასისა მანეტოსისაგანთასა, რათამცა არღარა ეწოდოს ესა ღმრთისასა განკორცელებულსა ესო, რამეთუ ესო განკორცელებისა არს სასკელ, და ფრად სძულან მას სიტყვისა ღმრთისა განკორცელებულისა აღსარებითი სარწმუნობაჲ. იტყვის სამოთხე სჯობილად, მის მიერ წოდებულსა ყოვლად ბილწსა მას წიგნსა თვისსა 4 კითგვასა აღსისისასა, ფრად მზბრალბელი ორთა ბუნებათა ქრისტესთა აღმსარებელთა მიმართ, ბრალი მათი წარსაწმიდელიო, განზრახვა რომელი ამით უკვე სიტყვითა წმიდაჲ, ღმრთის-მშობელსა აღარებუნ ქალწულ ლიტონად რამეთუ უწოდენ მერამის, და ქრისტესსა ღმრთისა ჩუჭისა, კაცად ლიტონად უწოდენ ესოს, და შემდგომად სხვათა სიტყვითა იტყვის მე უსესთაჲს და უადრეს მინსო ღმრთის მშობელად წოდებაჲ და ესო ქრისტედ, 3 გონებაჲ მიმდრეკი საღმრთოსა მის მთავრებრივისა განზრახვისაგან, და საუშმაგოთა ტყველთაგან მონადირებით უსიტყურთა გრძობათაგან და კლებით განცობებელი 3 შური რომელმან აღიღო თავისაგან თვისისა აღჩეკა უადრესისა, და შეყო თავი თვისი ერსა საუშმაგო საბომონთაგანსა. იტყვის უფალი მე ესო მოკვალენე ანგელოზი ჩემი რათა გიწამოს ესე, მითარცა თქვენ კვლესითა ¹⁾ მე ვარ ძირი და ნათესავი დავითისი და კარსკელაჲ ბრწინვალე განთადისა. საღმრთოთა უკვე წერალთა შინა მასარებელთა მიერ, და მოციქულთა უწებულ ვართ აღმოქმთსკელნა, რამეთუ წმიდასა შინა სასარებასა მოსსენებულ-არს ნეტართა მასარებელთა მე ღმრთისა ესოდ რისსებითა ოთხსა-სამეოცად ცნოა. ხოლო წმიდათა მოციქულთა კმაისტოელთა შინა, და საქმესა მოციქულთასა, რიცხვით სამას ოთხმოცდა ათხუთმეტი ესრეთ წერილ არს სასული ესო მისა ღმრთისა განკორცელებულისა, ვიტყვი უკვე ესოს ერთსა ქრისტესსა ესა და უფალსა. გარნა ახალი ესე მოძღვარი გარე განმსდელი საღმრთოთა წერილთა იკვლისა აღთქმისა და ხსლისა მადლისათა, და კვლის დამსხმელი თავისა თვისისა მსახურად, მოციქულთა და მოძღვართა გწინააღმდგომების სასარებასა და სამოციქულოთა სკვულის-დებათა ნებაჲს, რათამცა დაიდგას საუღარი ცნათა შინა გარდამოთხეულსა ზეკარადამო საღმრთოსა

¹⁾ გამოცხადებაჲ 22, 10.

გამობრწუნებუბითისა მადლისაგან. სოლო და იესოს სასულისა აღსოცა მის მიერ არა რაჲ არს სსუამ, სრულისა განკატებისა საიდუმლოსა აღსარებითი ნუბას განგდება სარწმუნოებისა. ესე არა ასწავა ეშმაკის კეტიქის არცა ზირგულთა მისთა, და არცა შემდგომად მათ მწვალბულთა არამედ მსოლოდ ღაზარეს, უკვე გამოუნსადა საიდუმლო ესე ღმრთის მბრძოლობისა არა წმიდაძან სუღმან, წინა აღმდგომად ყოვლისა სიმართლისა.

149. 12. მომიტედ ჩუჭნ ასაღმან სუფლის-იდებულმან ღაზარე, რაჲ არს ვითარმედ განუყენებეს რა თავი თვისი სრულიად ჭეშმარიტისაგან, არა თუ მოძღვრებისაგან მამათასა მსოლოდ, არამედ მასარებულთა და მოციქულთა საღმრთოანი წერილნი განუგდიეს ყოვლად, და ესრეთ კეტიქიანთაგან კანუნიან განუშისულბებეს თავი თვისი, ტრფივალსა, რათამცა განკორციელებულისა სიტუვისა შიშველი ოდენ ღმრთაება სარწმუნოს ერსა. იღვწის რათა დაფაროს ბეთლეჰი და ნაზარეთის სასლი იოსებისი, და იორდანე და პტილი გესამანი, და გარეშე იერუსალიმისა გოლგოთა, და ჭება საფლავისა, გარნა შემძლებულ-არს იგი, რათამცა დაფიწვდამცა მისთა უსუფლოთა მოძღვრებათაგან ნათესავთა შორის განტებულბებისა საიდუმლონი. რამეთუ ვითარცა მატსოვარი სოფლისა ¹⁾ «ესეჲ ვადოდა ქალაქითი ქალაქად და დაბად და ბადჲ ²⁾ და კელისა შესებითა კეთროკანთა განსწმედდა; ³⁾ და სერწუქითა შესეღილისა თახისაგან ვითარცა ადამის დაშადებელი შობადგან ბრმისა შორის კერეცა ასაღთა თვაღთა ბადებდა; ⁴⁾ და შესავრებელის მთავარსა ასულისა მომკვდაძისა განატოცსლებდა ცხოველს-ყოფელი იგი კელის-პერობისა მიერ;—უწუთ უკვე ⁵⁾ შრომატა ⁶⁾ და ძალი, ⁷⁾ და სსუკა ჭანდათა და სსსიელისა ⁸⁾ და ვადომა გიტკისა სედა, ⁹⁾ და რაოდენითა სსუელთა განკურნება კელისა შესებათა,

¹⁾ ლუკა 8, 1.

²⁾ მარკოზ 1, 14.

³⁾ იოანე 9, 6.

⁴⁾ მათთე 9, 25.

⁵⁾ იოანე 4, 6.

⁶⁾ მარკოზ 4, 38.

⁷⁾ მარკოზ 2, 15.

⁸⁾ მათთე 4, 7.

⁹⁾ ლუკა 5, 13.

შეძრწუნება ¹⁾ კითარცა სიკუდილისა მასლობელისა ჟამთა, ²⁾ და ჟმნა სიკუდილისაგან და ანგელოზისაგან შეწყენა და სისხლის ოფენი, ³⁾ და მამია ჩემო უკეთუ შესაძლებულ არს თანა-წარმხედინ სასმელი ესე მამი-სა ⁴⁾ მიმართ კედრებისა შეწირვა, და თქმა ნუნება ჩემი არამედ ნება ზენი იუაენ; ⁵⁾ და ჭკარსა ზედა მამისა მიმართ კითათა მადლითა წოდება ღმერთო ღმერთო ჩემო რასათვის დამიტე მე; ⁶⁾ და ჭკარსა ზედა სისმელად მისცეს რა მძარი შემდგომად ტემოს სილვისა არღარა ნებას მიღებისა; ⁷⁾ და თქმად კითარედ: «მამია კელთა ზენთა შეკედრებ სუელსა ჩემსა;» ⁸⁾ და განღება ტერდისა ლასკრითა შეკედრისა მიერ, რომლისაგან გარდამოხდა სისხლი და წყალი; ⁹⁾ და საფლავსა დადება. ¹⁰⁾ და სას-კეპელი, ¹¹⁾ და სუღარი და შემდგომად აღდგომისა სასენი სამსკვალ-თანნი კელთა და ფერსთა ზედა და თქმა მოწაფეთა მიმართ: «მბაღნიოთ კელნი ჩემნი და ფერსნი, რამეთუ თავადი მე ვარ; კელი შემისეთ მე და ისილეთ, რამეთუ სულს კორც და ძეაღ არა ასენ კითარცა ესე მე მხე-დავთ, რამეთუ მისენ; ¹²⁾ და აღკალ მამისა ჩემისა და მამისა თქვენისა, ღმერთისა, ჩემისა და ღმერთისა თქვენისა, და უკეთუ მივიღეთ ბეთლე-მად ¹³⁾ ეზოებთ ბაგასა, სადა იგი მიიწვინა ჩხვილებერ, და შემდგომად რვისა დღისა ვენობთ სკუელისაებერ, კითარცა ჩხვილსა წინა დანკეთილსა დაუსაბამოსა მას; კითარცა იტყვის წმიდმი ღუგა: ¹⁴⁾ კითარცა აღესრულ-ნეს დღენი იგი რვანი წინა დანკეთისა მისისანი, და უწოდეს სახელი მისი იესო, რომელ იგი ეწოდა ანგელოზისა მისიანი, ვიდრე ყოფადმდ მუცელსა დედისა თვისისასა. უწყით უკვი ნეტარი ღუგა მტყუელი ვრმი-»

1) იოანე 13, 21.

2) ღუგა 32, 44.

3) მატთე 26, 39.

4) ღუგა 22, 42.

5) მატთე 22, 46.

6) მატთე 22, 34.

7) ღუგა 22, 46.

8) იოანე 19, 36.

9) მატთე 28, 60.

10) იოანე 20, 67.

11) ღუგა 24, 39.

12) იოანე 20, 17.

13) ღუგა 2, 7.

14) ღუგა 2,

სა მისთვის საუკუნისა ღმერთისა: ¹⁾ «აღორძნებოდა, და განმტკიცნდებოდა სულთა, და აღიკებოდა სიბრძნითა, და მადლი ღმერთისა იყო მის ზედა. ²⁾ და ესო წარმატებოდა სიბრძნითა და ასაკითა: და მადლითა წინაშე ღმერთისა და კაცთა». ხოლო უკეთუ მივიდეთ ზეთანად, ვბრუნდეთ მომკვდრისა მეგობრისათვის მეტყველად: ³⁾ «სადა დასდევით იგი? რჩევს მას: მოკვდ და ინიღუ, დატრეილეოდა ესოცა. ესე უოკუნნი სრულისა კაცებისანი არიან სიტყვისა ღმერთისა ჩემისა ბუნებისად საღმერთო ბუნებითა შეურქნულად შეარსულისა და ჩუწნდა არსებასა შინა მეოფისა ბუნებითა მით საღმერთოთა თვისითა ერთისა გუჰმისა სიტყვისა ღმერთისა, რამეთუ ესო რომელ-არს მაცნოვარი. მაცნოვარმან მან სოფელისმან, რომელ არს ერთი სამებისგანი გუჰში სიტყვისა ღმერთისა, ჩუწნდა ბუნებასა შეკერთა განკორციელებითა ბუნება თვისი; და შორის კაცობრივსა ენებულისა ბუნებისა მეოფისან ერთმან გუჰმისან სიტყვისა ღმერთისმან, მინობლნი აჩუენსა ნებასიცა, გარნა მსებუელი, საღმერთოსა და კაცობრივისა შეერთებულთა ნებათა ერთივე იყო, რომელ-არს სიტყვა ღმერთისა, და ეგრეთვე საღმერთოსა და კაცობრივთა ბუნებათა მოქმედებანი შეერთებულნი მინობლნი წინა დაკვიდა, არამედ მოქმედებელი საღმერთოთა და კაცობრივთა მოქმედებათა ერთივე ძე და სიტყვა არს. და ესო ძე ღმერთისა არს, და არს ძე ღმერთისა ესო. რამეთუ არს საგარემო საქცუოთა სასულითა საღმერთოთა და კაცობრივთა.

1. ამისთვისცა უოკული, რომელი არა აღიარებდეს ესოს ბუნებით ძედ ღმერთისად, და ძესა ღმერთისასა — ესოდ, ძესა ღმერთისასა — ძედ კაცოსად, და ძესა კაცისასა, — ძედ ღმერთისად, და წმიდასა ქალწულსა, მადლით და არა ჭეშმარიტებით და არცა საკუთრად ღმერთის-მშობლად შეჩვენებულ-იყავნ.

2. რომელი არა აღიარებდეს განკორციელებულსა ერთსა გუჰმისა სიტყვისა ღმერთისასა ბუნებითა საღმერთოთა განკაცებულსა, და თინაიერ ბუნებისა საღმერთოსა იტუოდეს განკაცებასა სიტყვისა ღმერთისა ერთისა გუჰმისასა, შეჩვენებულ იყავნ.

3. რომელმან იკადროს თქმად კითარმედ ორნი ბუნებანი განწყალ-ბულნი ანუ თუ ორნი ჰიარნი ერთისა ძისანი შეჩვენებულ იყავნ.

¹⁾ ლუა 2, 20, 40.

²⁾ ლუა 2, 50.

³⁾ იოანე 11, 34, 35.

4. რომელმან არა აღიაროს ძე ღმრთისა რომელ არს ერთი გუბამთ, ერთი ქუნძმდებარე, და ერთი ჰირი, ს:ღმრთოთა და გატარბრავთა რართა ბუნებათაგან, და რართა შეერთებულთა ბუნებათა შინა, შეჩვენებულ იყავნ,

5. რომელმან თქვას შეიღვტომად შეერთებისა ერთი ბუნებაჲ შესაკეხული სიტყვისა, შეჩვენებულ იყავნ.

6. რომელმან არა აღიაროს ძე ღმრთისა თვისითა ჭარბითა ვნებებულად ჟვარტმულად, და სიკუდილისა გემოს * მსიღველად სიტყვისაგან წმიდასა კირილესსა, შეჩვენებულ იყავნ.

7. რომელმან აღიაროს ერთისა შესაკეხულისა ბუნებასად, სიტყვისა შინადა სიკუდილისა და ჟვარტმა და კნებასი საყოფილანი სიტყვისა ღმრთისა სს მიმართ, შეჩვენებულ იყავნ.

8. რომელმან შეიღვტომად ს:ღმრთოსა შეერთებისა შერთვის რაზრთ შეერთებულთა ბუნებათა განყოფილი რაობაჲ ერთისა გუბამისა შორის სიტყვისა ღმრთისა, შეჩვენებულ იყავნ.

9. რომელმან ერთი შესაკეხული ბუნებაჲ, და ერთი რებაჲ, და ერთი საქმე იკადროს თქმად სიტყვისა ღმრთისა მიმართ, შეიღვტომად შეერთებისა, შეჩვენებულ იყავნ.

10. რომელმან იკადროს თქმად, კითარბედ შორის სამშობლარბისა წმიდათა ჟუგდებო, რომელი ჩუნსთვისა ჟვარს უცვი, შეჩვენებულ იყავნ.

11. რომელმან თქვას ნებაჲ და სიკუდილი ღმრთობით ჰირისა შინა მართ სიტყვისა ღმრთისა, შეჩვენებულ იყავნ.

12. რომელი არა შეიწინარბედეს წმიდასა მსოფლიოსსა და მსოფლიოსსა ხალგიდონისსა და წმიდად გრებად იტყოდეს უსჯულოსა შეჩვენებულ იყავნ. და ვითარცა წმიდათა მომღვარბისა მიითვლავიდეკს ვეტქის და დიოსკორეს, შეჩვენებულ იყავნ.

150. 13. ნეტარი ჰალე იტყვის: ¹⁾ რომელი იგი ს:ტი ღმრთისა აურს არა ნატარებად შეირაცხა უოფად იგი სწორებად ღმრთისა. ა მით შეჩვენებად ჰყო მარტიჟელმან ვითარბედ კინათგან. ს:ტი იგი ღმრთისა, რომელ არს მსოლოდ შობილი ძე და სიტყვაჲ ღმრთისა არა ნატარებად შეირაცხილ არს იგი სწორებად ღმრთისა; ხოლო ვითარცა იტყვის დაკეთ: ²⁾

* წმიდისა კირილესი 12. წვევისაგან ნისტორის მიმართისა.
1) ფილიპელითა 2, 50.
2) ფსალმუნი 109, 1.
**) წმიდისა კირილესი საუნჯისა წიგნისა.

ქეჩქეა უფალმან უფალსა ჩუწნსა, დასჯად მარჯვენით ჩუწნსა, — ესე თანასწორებად შენაცხილებასა ცხად ქუოფს, მამისა ღმრთისა მიმართ მისგან თანა დაუსაბამოდ და უყამიეროდ გამობრწყინვებით შობასა ძისა ღმრთისასა, ვითარცა იტყვის წმიდა გირილე: *) «მამან გამოაბრწყინვა თავისა თვისისაგან ძე, ვითარ იგი მსემან მისგან გამოკთოლვარე შარანდედი:» ხოლო უყამობისა სიტყვისა ღმრთისა მამისაგან შობილისა ძისა და სიტყვისა ერთისა გუმისასა იტყვის საღმრთოე დავით: «საშოთ მთიებისა 1) წინა გჰვე შენ ფუცა უფალმან და არა შეინანოს» და ერთი-სათვის დაუსაბამობისა მამისა და სიტყვისათვის, კვლად იგივე არს მეტყველი ვითარძე: 2) «სიტყვითა უფლისათა ცანი დაამტკიცეს», და სსჯამ წინასწარ მეტყველი იტყვის: 3) „დიდა-არს მთავრობა მისი და მშვიდობისა მისისა არა არს საზღვარ:» (და ზირაქ იტყვის: 4) «წყარო საბრძინსა სიტყვა ღმრთისა ძალათა შინა, და საკალნი მისნი მცნებაჲ საუგუნო.» ხოლო საღმრთოე მასარებელი იოანე, მისთვისვე უყამობასა მამისა თანა ძისასა იტყვის: 5) «დასაბამსა იყო სიტყვაჲ, და სიტყვა იგი იყო ღმრთისა თანა, და ღმერთი იყო სიტყვა იგი.» ესრეთ უგუმს კეთილ-მსახურებით აღიარების თანა უყამობაჲ, და ერთი ღმრთებაჲ ძისა და სიტყვისა მამისა ღმრთისა მიმართ. ხოლო მისვე ღმერთ-მთავრობითისა არსებისაგანობასა მამისა და ძისა იტყვის საღმრთო წერილი ვითარძე: 6) «ძე ჩემი სარ შენ, და მე დღეს მიშობიე შენ.» და ესრეთ კეთილ-მსახურებით აღიარებთ მამისა ღმრთისა არსებისაგან და არსებასა შინა მამისასა სიტყვასა ღმრთისასა. რამეთუ ყოველი შობილი, მშობელისა არსებისაგან არს, და არსებასა შინა არს მშობელისასა. ხოლო რაჟამს კეთილ-მსახური გონება აღვიფანოთ განგებულებისა, ესე იგი არს განკორცოლებისა საიდუმლოსა მიმართ, ვიცნობთ ძესა და სიტყვასა ღმრთისასა კაცობრებისაგანცა ბუნებისა, და კაცობრივსა ბუნებასა შინა მეოფად. რამეთუ რომელიცა ერთისა რომლისაგან იყოს ბუნებისა, ვერ შემძლებელ ყოფად არს სრულებისა ძის ბუნებისა საზღვართა მითვლვისასა, უგეთუმ-

1) ფსალმუნი 109, 4.

2) ფსალმუნი 32, 6.

3) ისაია 9, 7.

4) ზირაქ, 1, 5.

5) იოანე 1, 1.

6) ფსალმუნი 2, 7.

ცა მას შინა მეოფობაჲ არა მოუცავს სრულებით. რამეთუ კაცი არა
 არს სულსა მხოლოდ კერძოსა მას ბუნებასა შინა. რამეთუ კორცისა
 კერძოსა მას ბუნებასა შინა იცნობუბას, და არა განითვისებინს შირისა
 ფოფაჲ კაცთაგანისა ანუ მეოფად სულსა? მიმართ მხოლოდ თვინიერ
 კორცისა. და ანუ თუ მხოლოდ თვინიერ სულსა კორცთა შინა; არამედ
 ორთა მათ უსრულთა და კერძოთა ბუნებათაგან, ერთ ფოკლად შემდგარსა
 შინა ბუნებასა არს კაცი, და არა ეწოდების მას მხოლოდ სული ანუ თუ
 მხოლოდ კორც: არამედ კაცი არს სახედ მოსაღებაჲ მას მიმართ. ამის
 თვის ადვიარებთ უფალსა ჩუწნსა იესო ქრისტესა, ძესა და სიტყვასა
 ღმერთისასა, ორთა ბუნებათაგან, და ორთა ბუნებათა შინა საღმერთთა
 და კაცობრივთა, სრულსა ღმერთსა, და სრულსა კაცსა, არა შეშველსა
 ღმერთის თვინიერ კორცთასა, არცა ღიბონსა კაცსა განღმერთობილსა,
 არამედ ღმერთისა განკაცბუღსა ერთსა მას შიშისა ერთსა ქვემდებარესა,
 ერთსა გჳამსა სამებისაგანსა საღმერთთა ღმერთებისა ბუნებითა განკორ-
 ციებუღსა, ვითარცა იტყვის ნეტარი მოციქული იოანე: ¹⁾ «სიტყვა
 კორც იქმნა, და დაიკარგა ჩუწნ შორის.» არა საოცრად არცა შერეულად
 ორისა მიერ ბუნებისა განკაცნა ღმერთი, არამედ ჳეშმარტად განკაცნაჲ
 მიიღო უგიობელთა გნებათა ბუნებისა ჩუწნისათა, ავისად მიმთავლებლ-
 მან და ჩუწნისა ბუნებისაგან და ჩუწნსა შინა ბუნებასა, არს შემდგომად
 შეერთებისა. რამეთუ ვითარცა თვისისაგან საღმერთისა შამულისა ბუნე-
 ბასაგან, და მამულსა ბუნებასა შინა; ეგრეთვე ჩუწნსა ბუნებასა შინა
 მეოფისა იტყვის წმიდაჲ ზავლე: ²⁾ «თავი თვისი დაიმიდაზა და სატი
 მოწისა მიიღო, და მსგავს კაცთა იქმნა, და სატითა იშოვა, ვითარცა
 კაცი: დაიმიდაზა თავი თვისი და იქმნა შორსილ ვიდრე სიგუდილადმიდე,
 და სიგუდილითა მით ჳვარისათა. ამისთვის იგი ღმერთმან უმეტესად
 აღმიდაზა და მიანიჭა მას სასული უსესათესი, უფროს ფოკელთა სასულ-
 თასა. და ლუგა იტყვის: «და ღმერთმან ³⁾ მამათა ჩუწნთაგან აღდგინა
 იესო, რომელსა იგი თქუწნ კელნი შესასენით და დამოკვიდეთ ძელსა.»
 და კვლად წმიდა ზავლე იტყვის: «რომელმან ქმნა ქრისტეს თანა, რა-
 მეთუ აღდგინა იგი მკვდრეთით და დასვა მარჯვენით შინსა ჴეცთა

¹⁾ იოანე 1, 14.

²⁾ ფილიპელი 2, 7, 8, 9.

³⁾ სავსე მოციქული 5, 30.

შინა. 1) ესრეთ ჩუქნის შინა ბუნების არს სიტყვა განგორცილებული თვისითა სრულითა საღმრთოთა ბუნებითა, 2) ღმრთის მკვლელო, და ღმრთი-მამაკაცად აღიარების. რამეთუ შეერთებულთა მისთა ბუნებათათვის განუყოფელად შეურყენელთა ვისწავუთ საღმრთოთა ზავლესგან. 2) რამეთუ მის შორის სათნო იყო ყოველივე საკესება და მკვიდრებად. 3) ხოლო მოციქული საკესებად ღმრთიებისა იტყვის, და კვლავ იტყვის სსკას ეპისტოლას: 3) ღმერთი გამოჩინდა კორციითა, და განმართლდა სულითა ეჩინა ანგლოსთა, იქადაგა წარმართთა შორის, რწმენა სოფელსა და აქლელად დიდებით. 4) ესე მოვიდეთ მოციქულთაგან, და ესე ვისწავუთ მამათაგან, და ღმერთ მამაკაც სიტყვასა ღმრთისასა აღიარებთ შემდგომად შეერთების ორთა ბუნებათაგან, და ორთა ბუნებათა შინა კეთილ-მსახურეთა გონებითა.

151. 14 ორობა შეურყელებელი, შეურყენელი და განუყრელი შემდგომად შეერთების მრწობლთა მათ ბუნებითა თვითებთა დაცული სიტყვისა ღმრთისა შორის, ვგასწავეს მოძვართა. რამეთუ წმიდაა ზავლე იტყვის: 4) როდეს მოიწია საკესება ჩამთა მოავლინა ღმერთთან იე თვისა შობილი დედაკაცისაგან, და იქმნა იგი სჯულსა ჭეშუ. 5) ქალწულისაგან შობა არა საოცარ იყო სიტყვისა ღმრთისა, ვათარ იგი ეოცნა არქამანდრიტის ეკტიქის, და სჯულსა ჭეშუერებად მისვე ერთისა არს მისა, გაჩნა არა შიშუელისა ღმრთისა არს; ხოლო მრწობლსა ბუნებითისა თვითებისა ცსად ჭეოვის. მოციქული შეურყენლობასა, და სრულსა განკარებას სიტყვისა ღმრთისასა, კვლავ სსკას ეპისტოლასა მეტყეული, წინა დაკვიდებს. ამცირედ რამე ანგლოსთათა და ელებულად ესედავთ იესოს კნებითა მით სიყუდილისათა, და დიდებითა, და ზატივითა გვირგინოსანსა. 6) მწკალბელო! ანგლოსთა და ელებულებად მცირედ რამე ანგლოსთა იესოსი არა ჰირველ შეურყენების თქვა მოციქულმან არცა სჯულსა ჭეშუ ყოფა, არამედ კანებისათვის მისისა, რომელ არა საოცარ იყო; არამედ ჭეშმარტებით განგორციელდა სიტყვა იგი უესშიოერო, და დიდებითა და ზატივითა გვირგინოსნებად არს ღმრთიებისა მისასა. ხოლო არა იყო განყოფა მთაქეს ამათ მრწობლობით შეერთებულებასა

1) ეფესელთა 1, 20

2) კოლასელთა 1. 19.

3) ტიმოთე 3, 16.

4) გალატელთა 44.

ბუნებისა, არამედ უფროსად-შეერთება. იცოდა უკვე ვითარცა ეოლი-
სა მეტნიერმან ღმერთმან, ვითარმედ მოხრებულ იყო ეგვიპტისა და აღჭრად
მკელთა მათგან წვალებისა მთავართასა, ამისთვისცა სულითა წმიდითა
ჭეო აღტესდა ზეგლეს ქადაგებისა, დელვათა რათამცა მას შინა, დან-
თქმადეს წინა აღმდგომთა შემრეკელობაჲ. ამისთვის მისცა ჭკრის მას
რწეულსა განკარგებისა თვისისა ქადაგებათა სრულებაჲ, ნათესავთა შორის,
რათამცა ერნი და სარწმუნოანი შემრეკელობისა ისართაგან და წულუღნე
ადვილ განმტყულებოდნენ, მომღერებითა სდმერთთა მოციქულთათა.

152. 15. ზაგლე იქცა ებრაელთა ებისტოლესა ორთა თვის ბუნე-
ბათა დამტკიცებაჲ სიტყვისა ღმერთისა შორის¹⁾ მეტყუელმან; კითარცა,
იგი დღეთა მათ კორცთა მისთასა, კედრებასა და ღოცვასა შემძლებულსა
მის მიმართ კსნად მისა სიგჳდილისაგან სმითა მადლითა და ცრემლითა
სესწირვიდა, და შეისმინა მისი მოშეშებისა მისგან. ზაგლე ცხად იქმნა
მოციქულთა მიერ, ვითარმედ არს სიტყვა ღმერთისა არსებასა შინა კა-
ცობრავსა სრულებით, რამეთუ მოშეშ იქმნა იგი სიგჳდილისაგან, ვითარცა
კაცი, და ხსნად სიგჳდილისაგან მამისა კედრებაჲა მყოფელი მრწობლსა
ბუნებისა ნებასა წინა დაგვიდებს. ზოლო უკეთუ ერთი ბუნებაჲ არს
შემდგომად შეერთებისა, ეოლითურთ არღარ სადაჲმ აღიარებისა სიტ-
ყვისა ღმერთისა მიმართ თანა არსებაჲ. ანუ თუ მამისა ზესათა ღმერთ
მთავრობითი ანუ თუ ადამისგანისა დედისა და ჩუქნი, ანუ თუ შობილ-
თა მათ მიწისაგანთა კორცთა იქმნა თანა არს მამაჲ, ანუ თუ ზეცით
მოხმულსა კორცთასა ნატილ სადაჲმ აქს სარწმუნო კორცთად შეერთები-
სა. და რკეთუ ორთა ბუნებათაგან სდმერთთა და კაცობრივთა შედგა
ერთი ბუნებაჲ სიტყვისა ღმერთისა და ვითარცა ერთსა სრულსა ბუნებასა
გერობებაჲ აქს ბუნებანი სდმერთთა და კაცობრივი ნასეკარ სადაჲმ იქმნა
გარდამოსვლა სიტყვისა, და ნასეკარ სადაჲმ აღვიდა ზეცად იე კაცისა,
რომელ-არს იე ღმერთისა. და უკეთუ შეირავა სიტყვამან სარწმუნოანი ბუნე-
ბათანი, რასადა მიმოკვეთებით, ვე ესე ვითარსა, მეტყუელნი, ღმერთსრულ-
ლი და კაცი სრული. და უკეთუ ღმერთებით და კაცებით აღიარებისა იგი
სრულად ორთა ბუნებათაგან, ორთაგა შინა სადაჲმ აქს მყოფობაჲ ბუნე-
ბათა სიტყვისა განსორციელებულსა.

153. 16. ჟამთა მანუილ იმჳკრატორისათა იქმნა შეერთებისა დრო-

¹⁾ ებრაელთა 5, 7.

თა დადება კეკელისის მიმართ უთათოვან, რამეთუ იმპერატორმან მან-
 შანდილ წარმოაგლის, სიბრძნის მოყვარე ვინმე, გამოცდილის ზედ მი-
 წვეწერულსასა ღმრთის-მეტყველებსა, სასულით ტრიახე ნერსეს მიმართ
 კლავლის სომესთა კათოლიკოსისა. რამეთუ ნერსე მთავარ-ეთვისკობოსი
 იყო შეერთებისა და მშვიდობის მოყვარე, და ენება შეერთება კეკელისის
 მიმართ. მასინ წარსცა ეპისტოლე კლაველმან ნერსე მანდილის მიმართ მეფე-
 სსა, მეტყველმან ეფისტოლესა მას შინა თვისსა: * «სიტყვაჲ იგი მამისა
 მსოფლად შობილი გარდამოსდა წმიდისა მეტყელსა ქალწულისა მარიამისსა.»
 ხოლო თვისად მიმსხელმან სისხლთაგან უოკლად უმანკოსა ქალწულისათა,
 რომელი იყო შეზღუდილება ადამისგანი შეერთთა თვისისა თანა ღმრთა-
 ბისა გამოუთქმელად და უძიებულად შეზავებითა, და იქმნა ორთა ბუნე-
 ბათაგან საღმრთოსა და კაცობრივსა ერთი გვაძოვნება სრული უქცე-
 გელი და განუოთელი არა შეცვალებითა ზრქელისა და ნაწვერობითისა
 ბუნებისათა ენაწვერისა და სამარტოისა ბუნებისა მიმართ, თვისისა წარ-
 წყმებად, არცა მარტივი და უსხეულოჲ ბუნებაჲ იგი ღმრთისა შეზავებითა
 გორციელისა ბუნებისათა, იცვალა თვისისა სამარადისოსა ბუნებისაგან
 მარტიობისა.“ იტყვის უკვე მისვე ეპისტოლესა გეისრისა მიმართ ნერსე
 კლაველი: ** „კორცსა მას ქრისტესსა არა საჭიროსა მიმართ და სასუ-
 ბურისა ენებათაგან ვიტყვით განუხრწნელად, ესე იგი არს შიშისა და
 წუერვილისა ძილისა და შრომისა მწუხარებისა და ცრემლოვნებისაგან,
 რომელნიცა ჭეშმარიტად და არა საოცრად გვაცნობენ ჩუენ სრწნილება-
 სსა; და მისვე მეტყუელისა ნერსეს არს ესე: «სიტყვა იგი რომელნი-
 ცა * * * განგორციელდა, არა იცვალა კორცად თვისისა ბუნებისა წარწყმედითა,
 არამედ შეერთდა კორცთა თანა, იქმნა კორციელად ჭეშმარიტად, და ეგო
 უსხეულოჲ, ვითარცა იყო პირველთაგან, არა სსვამა რომელიმე სსეული,
 და სსვა რომელიმე უსხეულოჲ; არამედ ერთი ჯ თვით იგივე არს სსეუ-
 ლი, და არს უსხეულოჲ; ხოლო სსეული კაცობრივი, რომელი მიიღო,
 და უსხეულოჲ, რომელიცა აქნდა; ხოლო იგივე სილული და არა სილუ-
 ლი, შესახებელი და შეუსებელი, უამიერი და თვინიერ უამისა, ძე კაცისა
 და ძე ღმრთისა, თანა არსი მამისა ღმრთაებით, და თანა არსი ჩუენნი
 კაცებით; ხოლო არათუ რომელიმე და რომელიმე ესენი, არამედ ერთი

* ეპისტოლე ნერსე კლაველისა მანდილ იმპერატორის მიმართ.

** გვალად მისვე ეპისტოლისაგან.

*** მისივე ეპისტოლისაგან.

გუმოკნებად ორთა ბუნებათაგან ერთი ქრისტე შეერთებულიაგან, შეურყე-
ნელი და განუყოფელი შეერთებითა » იგივე იტყვის მასვე ეპისტოლე-
სა: * « მკვდაყო უკლებრივ ცნობრივითა მკვდავითა ბუნებითა, არა
რომელიმე მკვდარი, და რომელიმე ცხოველი მწკალებულთა-ებ, არამედ
ერთი და იგივე გუმოკნებად და ერთი ქრისტე იგნება, და მკვდაბოდა
კორციითა, რომელი ჩქნზან, და ცხოველ იყო, უკვდავი, და განმაცხოვე-
ლებელი ღმერთათათა, რომელი მამისაგან. » ესე არს ეპისტოლე ნერსე
კლავლისა, რომელი წაწცა მანუილის მიმართ მეფისა. ზოლო უკეთუ ვინ
იჭყუელობდეს მმათა ჩქნთაგან აღმოსავლისა ეკვლისისაგანი ეპისტო-
ლისა მისთვის, ვითარმედ თქვაო ნერსე ერთი ბუნებად ნაცილ იჭყუელობს
იგი ნერსესთვის: რამეთუ უკეთუ თქვა ნერსე ერთი ბუნებად მსგავსად
წმიდისა კირილესა, გუმისა მიმართ არს თქმული და არს ბუნებისა მი-
მართ აღზაბულისა და შეაწსულისა. რამეთუ ჩვენცა აღვიარებთ ერთსა
ბუნებასა განკორციელებულსა, გარნა ესე არს არს უკეთუმად მართლ-მადი-
დებულთაგან, შემდგომად შეერთებისა ორთა ბუნებათაგან და ორთა შინა
ბუნებათა მეოფად აღსარებისა სიტყვისა ღმერთისა. რამეთუ ოდეს იგი
თქვას ვინმე სიტყვისა ღმერთისა მიმართ აღვიარებო ერთსა შეზაბუულსა
ბუნებასა სიტკასა ზედა ღმერთისა, — ესე არს ბორბოტი წვალებად, და უკეთუ
ვინმე თქვას ერთსა ბუნებასა განკორციელებულსა აღვიარებთ სიტყვისა
ღმერთისასა გუმისა მიმართ, უკეთუ თქვა სადამე, უთქვამს მართლ-მადი-
დებლობით. რამეთუ მეოფად ითქმის ბუნებაცა და პირიცა, რომელ არს
გუმში, ამისთვის თქვა წმიდანან კირილე, ვითარმედ, ერთი ბუნებად გან-
კორციელებული. ორნი არიან შესწავლებანი ღმერთისა სიტყვისათვის წმიდი-
სა კირილეს თქმულსა ზედა. ესე იგი არს ერთისა ბუნებისა სიტყვისა
ღმერთისა განკორციელებულისასა აღვიარებ. ერთი უკუწვე ვითარმედ ბუნ-
ებად და პირი, რომელ არს გუმში მსოლოდ, უკუწვე ვითარმედ ერთად
ვითარმედ მეოფი არიან ორნივე, და არს სსკითა აქეს რომელითამე იგივე-
ბად ბუნებასა და პირსა. ამისთვის თქვა წმიდანან კირილე ვითარმედ: **
« შეურყენელად ეგნეს ბუნებანი, რომელ არიან გუმანი. » ცხად-არს ვითარმედ
შორის სადამე არს კირილე ქრისტეს ზედა გუმითა შეურყენელად ქადა-
გებასა, გარნა მეოფობისათვის თქვა, ვითარმედ ბუნებანი, რომელ არიან

*) მისივე ეპისტოლისაგან კლავლისა.

***) საუკუნოდ სსენებულისა კირილესი.

წიგნი მესამე
გვერდი 234

გამნი. და კვალად ერთსა ბუნებასა აღვიარებ ესეცა მყოფობისათვის ბუნებისა და გუბისა თქვა საღმრთომან კირილე. აქა ერთი ბუნება და მუნ შეურევნელად გებაჲ ქრისტეს ზედა გუბითა. მეორედ ესრედ უგუჭ შეისწავების ერთი ბუნებაჲ განკორცეილებული, ვითარმედ ერთისა ბუნებისა თქმითა თქვა მამიან გუბი განკორცეილებულისა ზედა დართვითა ვითარცა ტუვის თვით ნეტარი იგი განმარტებასცა მას სიტყვისსა: * არამეთუ უკეთუ ერთისა ბუნებისა მეტყველთა სიტყვისა ღმრთისათა, დავიდუმეთ და არა ზედა დართეთ განკორცეილებული, ვითარ რცა გარე განმსდელთა განკებულებისათა, იყოიცა სადაჲ ნუ უგუჭ და მათდა არა უკერო სიტყვაჲ ჩუწინდა მომართ მკითხველთა ესრეთ. ვითარმედ ვითარ სრულ არს კაცებთა, ანუ ვითარ შემტკიცნა მის შორის არსებაჲ ჩუწინი, ხოლო ვინათგან კაცებას შინა სრულებაჲ და ჩუწინებრისა არსებისა შორის განმოჩინებაჲ შემოღებულ არს თქმითა, განკორცეილებულისათა დასცხურად კერთხსა ზედა ლერწმისსა მიმედნობელნი თავთანი. ესე არს განმარტებაჲ სიტყვათა წმიდათა კირილესთა. რამეთუ ერთი ბუნებაჲ განკორცეილებული თქვა რა მოძღვარმან, ერთი გუბი თქვა ორთაგან ბუნებათა და ორთა შინა, ვითარცა აწ ესრე ვისმინეთ, არა თუ სიტყვით და წარწერით აღიარა ერთი ბუნებაჲ და არცა შეურევნელნი გუბინა, არამედ ხმითა ოდენ თქვა მყოფობისათვის ოდესმე ერთი ბუნებაჲ განკორცეილებული და ოდესმე შეურევნელობაჲ გუბითა ქრისტესთა. გარნა ორნივე ესე ვითარცა თქვა აწ ჩუწინს მიერ, მყოფობისა თქვა სანატრელმან. ხოლო უკეთუ თქვა კლავლმან ნერსე თვისსა მას უბისტოლესსა სარწმუნოებითსა მანუილის მიმართ მეფისა, ხმასა ზედა წმიდისა ჭირილესსა თქვა ერთისა განკორცეილებულისა ბუნებისა თქმითა ორი ბუნებაჲ სიტყვისა ღმრთისა, გარა არა თუ ბოროტად მსახურთაებრ, არამედ გუბისათვის ერთისა სიტყვისა ღმრთისა. — ერთითა ხმითა თქვა ორი ბუნებაჲ. 1) ეტუოდა უგუჭ კლავლი ნერსესე კსენებულსა მოძღვარსა, რომელი ვინმე დასდებსო იტვთა თვისთა აყრკთა ქუჭშე უმეტესად სიტყვისაგან სარწმუნოებითსა; არა არს ღვარს წოდებად ქრისტესანედ. 2) მიუგო ტრიაინქმან: უკეთუ ეგრეთ გრწმინა და გრწამს რასათვის აღგებნა უბისტოლესა შინა

*) წმიდისა კირილესი სვეენსონის მიმართ მეორისა უბისტოლისა.

1) ნერსე.

2) ტრიაინე.

ქსრეთ, კვალად ვიტყვით ერთს ბუნებას ქრისტეს მიმართ ¹⁾ მეტყველებს მიუგო ნერსე: «აღვსწერე ეგე მაგალითისათვის კაცისა, რომელიცა დადებულ იყო წინაჲ შე ჩუქნისა მამათაგან. რამეთუ უწყოდენ, ვითარმედ კაცი სულისა ღ კორცთაგან შედგომილ-არს და ითქმის ერთ ბუნებად. შემდგომად შეერთებისა, თვისიერ შერკენისა და შეტკალუბისა ბუნებათასა, რომელთაგან შედგა, და მისთვის შეიერაცს არა მომედგურებად თქმითა ქრისტეს ზედა ერთი ბუნებაჲ. და კვალად უწყოდი წმიდისა კირილესი:» ერთი არსო ბუნებაჲ სიტყვისა ღმრთისა განკორცელებულისა. «იჭკუელ ვიყავ, ვითარმედ ენება წმიდასა ქსრეთ სწავლებად. ხოლო უმეტესად ვისმენდი, ვითარმედ განყოფილ რდმინ ორსა განყოფილსა ბუნებასა, მსგავსად ონისტორისა, ამისთვის ჩუქნისა შიშნულ ვიქმენით ბუნებათა განყოფილთა კმათაგან, და ვიტყოდეთ ერთსა ბუნებასა. გარნა გონებით მარადის შევიხმენ, ვითარცა შენ გარდამოეც მართლიად გამოჩინებითა სღმრთოთა წერილთათა.»

154. 17. რომელიცა კეთილ-მსახურითა განუბნობთა აღსარებენ ერთსა ბუნებასა განკორცელებულსა სიტყვისა ღმრთისასა, აღსარებაჲ არს ორთა ბუნებათაგან, და ორთა შინა ბუნებათა ერთისა ჰირისა სიტყვისა ღმრთისა, ვითარ იგი უამნისა ასოას შინა განკვიმრტებეს; გარნა ორთაგან ბუნებათა ერთი ბუნებაჲ შესაკებული და ურთიერთ-არს აღსაკებული სიტყვისა ღმრთისა შემდგომად შეერთებისა აღსარებული მწვალებულთაგან, არს ბორც-მადიდებლობაჲ. რამეთუ შემდგომად შეერთებისა მამათა თქვეს სიტყვა ღმრთისა ორთა ბუნებათაგან, და ორთა შინა ბუნებათა. იტყვის ოქრო სმოჯანი ორღნო სულისა წმიდისა: ²⁾ გინაცა შეურკენელითა, და განწვალელებულითა წესითა არა ერთისა, ხოლო ბუნებისა, არამედ ორთა სრულთა ბუნებათა შინა, რამეთუ ერთისა ზედა ვითარ ითქვას შეურკენელობაჲ, ვითარ განუწვალელებლობაჲ, ანუ ვითარი შეურთებაჲ ანუ შერკენა, ანუ განწვალეება შეურთებულ-არს, რომელ მან უგუნჯო-ჯოესეთმან აღმოიქმეს ერთისა ბუნებისა თქმაჲ ქრისტეს ზედა.

155. 18. სწერს კათალიკოზი სომეხთა აზარია აღსარებასა შინა სარწმუნოებითა, ვითარმედ: ³⁾ «მთლიო ჭემმარიტი და სრული ბუნებაჲ

¹⁾ ნერსე.

²⁾ ოქროპირისა კესარიოსის მიმართ მონაზონისა ეპისტოლისაგან.

³⁾ აზარია კათალიკოზისა სარწმუნოებითისა აღსარებისა.

გატა, რომელ არს გორცი და სული სიტყვიერი ერთობისა მიმართ გუჟამისა ღმრთისა, ეგზომ ერთობაჲ, რამეთუ ერთი არს თავადი ქრისტე ღმერთი და ჯაცი, ძე ღმრთისა და ძე ჯაცისა; სოლო ესრეთ, რათა ერთი ბუნებაჲ არა შერიოს შორისა თანა ბუნებისა, და არცა ერთი თანა წარსდეს შორისა მიმართ, და არცა ერთი იგი წარწყმდეს, არამედ ერთსა შორის გუჟამისა არიან ორნივე სრულნი ბუნებანი საღმრთოჲ და ჯაცობრივი, რამეთუ ვითარ იგი სატი ღმრთისა არა დასსნის სატსა მონისასა, ესრეთვე სატი მონისა არა ამცირებს სატსა ღმრთაებისასა. » და მერმელა იტყვის იგივე. ¹⁾ «ერთარსო თვით იგი ქრისტე ღმრთაებითა თანაწორი მამისა სამარადისოჲ, უკვდავი, უვნებელი, ჯარსა ჯაცობრიობით მცირე არს მამისაგან მოკვდავი და ვნებადი. » ესრეთ, აღიარებენ შინისი სომეხთანი მართლ-მადიდებლობით ორთა ბუნებათაგან და ორთა შინა ბუნებათა სიტყვასა ღმრთისა თანა არსსა მამისა და ყოვლად წმიდისა სულისასა ღმრთაებრიობისაებრ ბუნებისა და ყოვლადისა, ღმრთისა თანა არსსა ჯაცობრიობისაებრ ბუნებისა.

156. 19. ტებელმან წყარომან ოქროსამან ეკვლევისისა, ბრწყინვალესი გრგვლმან მოაღვრებითამან, სამყარომან, თქვა თვისისაებრ ენა მწურობისა. ²⁾ «გელტოდეთო ერთისა ბუნებისა წარმრეველთა შემდგომად შვერთებისა. რამეთუ ესე ვითარითა მოგონებთა უვნებელისა ღმრთისა ვნებისა შესებად მოსწრაფე არიან უარის მყოფელნი განცხებულებისანი. » ამით უკუჩქ მსემან აღმოსავლისა ეკვლევისამან, განუტყენა შარავანდელნი ცნესლისანი შეწვად ცნესლისა და საგსებელთა მათ გმელთა ღელწმთა, რომელ არიან ენანი ტათველისა და ღაზარქანი, და მსგავსნი მათნი უარის მყოფელნი ორთა ბუნებათაგან და ორთა შინა ბუნებათა ერთისა ჰემდეზარისა ერთისა შირისა და ერთისა გუჟამისა განგორციელებულისა სიტყვისანი, — ესრეთ უკუჩქ დადევს მამათა მტვიცე მოძღვრება ეკვლევისისა საგანთათვის, ერთი საწმუნოებაჲ გათოლივე ეკვლევისისა ორთა თვის ბუნებათა ქრისტესათა განუტყელთა მათ და განკიდებისა არ მომკებელთა, თვითთაღმან მათან ყოველთავე ერთი სასლავარი საწმუნოებისა, რომელ-არს ორობაჲ შვერთებული ბუნებათა სიტყვისათა შემდგომად შვერთებისა. გისმინოთ უკუჩქ წყარო ცნესლისა, ღმრთის მტყველებითთა მოძღვრება-

¹⁾ აზიარასივე სომეხთა კათალიკონისა.

²⁾ ოქროპირისა, რომელისა ფრიად ტრფივალ ვარ მე, კესარიოსის მიმართ მონაზონისა ეპისტოლიისაგან.

თავან, რასა აღმოადინებს მწვალებელთა თვის: «არა¹⁾ აღმსარებელთა ვითარებედ უფლისა იესო ქრისტესნი ორნი არსებანი იყვნეს შეურყენელნი, სოფო ერთი იგი პირი რომლითა იგი ერთი არს ქრისტე, ერთი ძე, ამით შესწევებს კათოლიკე ეპკლესია.»

157. 20. უთაოათვის არა მცირე რამე არს, თუმცა სდამე გულის-ხმა-ყომცა შესებად საშინელისა მის საჭმისა, პირველად, რამეთუ განტეხულებისა საიდულოლსა სიწლოლსა შეხინენ ძიებად, და ჭპოვეს თავისა მათისა მწარე რაიმე ვნებულება ეკტიქის ტეივილი, ცნობისა, რომელ-არს შეიდგომად შეერთებისა შერეუნამ, და მეორედ, რამეთუ გამოსაქლავ ეპკლე-სიისაგან, დაიშენეს თავისა მათისა ქებაი შესავრებელი აჯანჯათა და აკად-დრეს წინ აღმდგომობამა ჭეშმარიტებისა, და შეიკვნებამა ჭუკვეს წმიდისა მის კრებისა მსოფლიოსისა ექსას ოცდა ათთა მამათსა, რომლითაცა უფროს განკვეთნეს თავნი თვისნი უოკლად წმიდისა სულისა მადლთაგან და დაიკვიდრეს საუფუნო სირცხვილი. განკვირებულ კარ, ვითარებედ ვისგან მაიღეს სოამესთა ანუ რომლისა თვით მშეობულისა და უმამთ-მთავართა, და მსოფლიოსა კრებისა ბრძანებითა ამდღდეს აღმოსაკლისა და დასვა-ლისა ეკკლესიათა სედა ცოფნი იგი, და მსხვილნი სასჯულოთა კანუნთა, და აქსრულნი სარწმუნოებითსა აღსარებასა სედა რღვევად სასლვართა მამათსა. ამას სედა ვინ არა ჭეობდეს უკეთურთა მათ, ანუ რომელთამე ნათესავთაგან არა სანინელ ექმნეს. რამეთუ თითოელი მათი შთამომავ-ლობითისაგან ეკტიქისა შთამოსრულნი სისასა და სისასა დასდებენ სარწმუნოებითსა სასლვართსა, და ერთმანსერთისა უცხოლსა მწერად არიან. რომელიმე ვაერთებულ ყოფასა ბუნებათაა მწერად არიან, და სხვანი აღ-სავებასა ურთიერთ-არს ბუნებათსა, და სხვანი ერთსა საზღვარსა ორთა ბუნებითთა თვითებათსა, და სხვანი ორთაგან ერთსა შეიდგარს ბუნებასა, და სხვანი ორობასა უწინარეს შეერთებისა ბუნებათსა; სოფო შეიდგომად შეერთებისა ერთობასა ბუნებისა და სხვანი სეცეიურებასა, და ვარე შეიწერელობასა კორცთასა ეოკელთა შეიდგომად შეერთებისა; სხვანი უნებელსა უკვდავსა კორცითა სიტუვასა ღმერთსა ქადაგებენ, სხვანი ბუნებასა და შირისა ერთად და იგივედ განსაზღვრებენ, და სხვანი შეხვებულ ჭეოფენ ერთ და იგივედ მეტეველთა ბუნებისა და გუამისათა, სხვანი საღმერთთა და კაცობრივთა ბუნებათა იტუვიან თანა მოსახელედ ურთი-

¹⁾ ამეროსი მელოლანელითა თარგმანებისაგან მრწამსისა.

ერთარს, ვითარცა ნათესავის მიმართ სსსესა, და ვითარცა რიუთსა და ნაკვეთსა. გარნა ესე ყოველი სჯობით შეემთხვათ უკეთურთა მათ, რამეთუ უთაო ჭკუნეს თაჳნი სამოციქულოთა საუღართა მიმართ ურწებიით თვისითა.

158. 21. ფრიადმან სასუელ მიწვეწულეთა სიბრძნეთა შინა თქვა წიგნსა ჭკუშმარტისა სარწმუნოებითისა აღსარებისსა: ¹⁾ აქ ღმერთისა, რომელიცა არს ერთი, სოლო რრსა ბუნებასა შეიწყნარებს, ერთითა მოქმედებს საჭმესა ღმრთაებრივსა, და მეორითა მიიღებდა კაცობრივ სიძაბლესა, რომლისა-ებრ ღმერთი იყო საკვირველ, და რომლისა-ებრ კაცი იყო ჭაღწულისაგან შობილი, მიიღო ბუნებისა-ებრ ნებსით ჭრეზი და სიკუდილი და სსჯაჲ ესე ვითარი, ორნი ბუნებანი ითქვნეს შეურყვნილნი და შეუცვლებელნი ეკვლესიისა სამოდუროთაგან წერილთა, სოლო განყოფილ ბუნებითა თვისად და თვისად; რათმცა დაირღვეოდა სსქესი შეერთებისა, ანუ თუ კორცისა ბუნებად იცვალა ღმრთაებაჲ, ანუ თუ კორცი ღმრთაებაჲ იქმნა, განსჯდებს ესე ვითარსა ეკვლესიისა აღმოსავლისა და დასავლისა. სოლო უთაონი ვითარ იგი ნებაჳსთ სსჯად და სსჯად მეტყველებისა სსჭირბოებისა მქონებელნი დღითი დღე, ჭკობენ მართლ-მადიდებლობასა, ვითარმედ მეტყველნი არა არსო ორთა შინა ბუნებათა, შემდგომად შეერთებისა, ღმერთი სიტყუაჲ.

159. 22. ქართველთა ნათესავთა მომართ აქესთ წინა აღსადგო-მულად გვართა შწკალბუელთასა არსედ მიწვეწილებისა ყვედრებაჲ სიბრძნის მოყვარების მიმართ. სოლო ესე სამართალცა უთქვამსთ სსჯამე, არა თუ მათებრ, ვითარცა ღრზმარტივოსთა ღმრთობრთა, და სიბრძნის-მოყვარეთა, განვიხილენითმცა უძიებელნი სიწლონი საიდუმლოთანი და სიძალედ განგებულებისა მიწთომად აღმუყანებულთა თავიასა, რათმცა კიბოებით განო-უთქმელთა საიდუმლოთა სიძალენი, და ვითარ მიმწთომთა მიწწთომელთა მათ გარდამოსთყუაჲ შთამოკვეთებითი მოკიკეთმცა, და სიძალისა მუძიბუელთა სიღრმე ჭკესენულისა დაჳიმკვიდრეთ ნსჯალი. ესე არა სსჯა ვის ქართველთა გვარისაგანსა უჭმნიეს, გარნა ჭკუშმარტობით შესმენილ იქმნებოდედ ჩემ მიერ ყოველთა მიმართ, ვითარმედ ფრიადი მაჭუნდა გამოძიებაჲ სომესთა ღმრთის-მეტყველთათვის, თუ ვითარებაჲ აქენდათ ზედ მიწვეწულებისა და, რაჲცა ვისმინე ყოველივე ბრქინთა, შორის რიცნეთა

¹⁾ იუსტინოს მოწამისა სარწმუნოებითისა წიგნისაგან.

ღირსნი შერთვისანი მართლ-მადიდებულნი უკუწმ მართლ-მადიდებულთა მიმართ მოძღვართა, და ბოროტ-მადიდებულნი ეღვინთა მიმართ; გარსა რაოდენიცა ვუწეი ჩუწნგნინი ღმრთის-მეტყველნი არა აჭესთ მათგან უდარესი რაჲ სახელი სიბრძნის მოკვარებას გვარისაგანთა ჩუწნთა სომეხთა მიმართ. ვიტყვი ზეტრეს, მესა მეფის გარზაბაგურისასა, და წმიდასა მოწამესა და მეფესა არჩილს: ეფთიამის ღმრთის-მეტყველს, და იოანეს მესას მისსა, არსენის, კათოლიკოსსა რიტორსსა და არსენის არშაკსა კრძელსა ღმრთის-მეტყველებასა შინა, ეფრემს ღრამატეოსსა, იოანე ჭირჭიძელსა და ფილასოფოსსა, და ზეტრიწის ღმრთის-მეტყველსა, იოანეს, რომელმან განმარტა წიგნნი დიოდოსო, რომელსა ეკჷმირ ეწოდების, და კით, სხატრელსა კეთილ-მორწმუნესა მეფესა მესა გბორგისასა, რომელმან აღაშენა ეგგელისა გაუნათასა, გიორგის ღრამატეოსსა და მეფესა კეთილმისხურნა დიმიტრის, მესა მისსა ალექსანდრესსა, თეიმურაზ მორწმუნესა, მეფესა მესა დავითისსა, და სხვათ, რომელნიცა აღრაცხილ არიან სიბრძნის-მოკვარეთა და გუნდთა შორის მართალთასა. ხოლო ამით არცა ერთმან ვინ კელ ჰეკს ასუ თუ განყოფად, ანუ თუ შერეად უმწკვარვალესისა შერთობისა, და ესე არა რად სირცხვილ-არს ჩუწნდა მწკვალებულთა მიმართ.

160. 23. ღმრთის-მეტყველებითთა სამომღვროთა სჯულის დება ბათვანი ითქვა განკაცებულისთვის სიტყვისა ღმრთისა ერთი მე, ერთი ქვემდებარე, ერთი გუბი ორთა ბუნებათაგან და ორთა შინა ბუნებათა, კითარცა იტყვის წმიდა ილარიონ: ¹⁾ «ღმრთისა ბუნებაჲ აღვგომისა შეისძინე ძაღვის მიმართ, ხოლო განკაცებულებაჲ კაცისა ჭსტან სიკუდილისაგან. ხოლო დაღათუ ორნი იქმნენ ორთაებრ ბუნებათა, გარსა განსოკდესმცა ერთ-ყოფა იესო ქრისტესი, რომელიცა შეიწესარებს ორსავე. ხოლო უკეთუ არა ბუნებაჲ არს ქრისტე, და ერთი შედგომული ბუნებაჲ იქმნა ორთაგან, არღარმცა ეწოდოს ღმერთ და არც კაც, არღარა იყოს თანა არს მამისა ღმრთაებითა და არცა ჩუწნდა კაცებითა. კითარცა ითქვა ჩუწნ მიერ მრავალგვის. ხოლო უკეთუ აღზაკებულ სადამე არს ორი ბუნებაჲ, და დუიღინ წმიდაჲ გირილე მეტყველი:» ²⁾ ხაქმეს თანა აღზაკებისასა, არა მავითავაჲ, რამეთუ უცხოჲ არს სამოციქულოსა სარწმუნოებისაგან, და

¹⁾ წმიდისა ილარიონისი 9 წიგნისა სამეგობრის ძლითისა.

²⁾ წმიდისა კირილესი ალექსანდრეს მიმართისაგან სარწმუნოებისა.

ღმერთისა მიმართისა მართლისა მოცემისაგან. რამეთუ თანა აღსკვებად უნინო უოფასა მოჭმელებს ბუნებათსა. ხოლო გამოუთქმელი შეერთებად, მართლიად მისრსკვლათ მიერ აღსარებული ორთავე ცსოვლად მარსაგს და შეურყენლად ბუნებათა »

161. 24. ყოვლად საგალობელისა განგებულებისა, ესე იგი არს შეერთებისა ღმერთის-მეტყველნი მწერალნი ჰქმნარიტებისანი, ნაცილ-მეტყველად გამაინინა წიგნმან ტათველისა, და ლაზარესმან, რამეთუ ესენი მსგავსად ზირველთა თვისთა უარყოფენ შეერთებას ორთა ბუნებათსა, და შეერთებისა და აღსკვებისა მეტყველნი სწერენ შესაწმენლად ევტიქისა აღსარებისა. რამეთუ ორთა ბუნებათა ნებაჲსთ აღსოცა უკეთურთა მათ საეკლესიოსა სარწმუნოებისაგან. ხოლო ჩუწნ მათდამი მეტყველნი მიუგებთ სიტყვისაგან ოქროს ხმარისისა ორღანოსა: ¹⁾ «ხიკუდილისა თავსმდებად აღვიარეთ ქრისტე, სრული ღმერთებასა შინა და სრული კაცებასა შინა. ერთი მხოლოდ შობილია არა განყოფილი ორებად იეთად, ესინა კეროცა მიმდებულად კიდრე თავსა შორის თვისსა ორთა განყოფილთა ბუნებათა ოკითებისა.» და წმიდა დიონისიოს იტვიის არიოპაგელი: ²⁾ «უჭველად და შეურყენლად მესიარა ჩუწნ და რა რაჲ კესო სესთა სავსისა მის და გამოუთქმელისა და ცადიერებისაგან, არამედ რამეთუ ყოველთა უანდესი ახვესა ბუნებითა წესთა შინა ჩუწნთა სესთა ბუნებისა სჯულთაობაჲ, და არსებასაგა ჩუწნსა შინა არსებათა უსესთაესობაჲ. იგივე იტვიის საღმერთო დიონისიოს: ³⁾ «რომლისათვისცა მარტივი ესო გამოუთქმელად შეიორკვც და განვრცელებად ქამიური მიიღო უქამიან და შინაგან ბუნებისა ჩუწნისა იქმან.» ამათ უკვე სულეურთა მოძღვართა წერილნი გარე განუარეს ლასარე და მოძღვარმან მისმან ტათველმან, შედგომითა სკუროს ელინისა მთაურით გვემულის მოძღვრებათათა და წერილთა იულიანეუსულოსა და ტიმოთე და ფელექს ასურთათა.

162. 25. შკელმან წარწემედისამან დიონისიორემან სავა დასამტვიცებულად ევტიქისა ქადაგებისა არა იქმნაჲ ქრისტეს სედა ორთა შეერთბულთა ბუნებათა. ამის უკუწ მომღვრისა არა ღირსისა მოწაფეთა სკუროს და ათათ რქათა მისთა წარმოსთისეს სიმურაღე, რომელი მიიღეს

¹⁾ ოქროპირისა კესარიოსის მიმართ მონაზონისა ეპისტოლისაგან.

²⁾ დიონისიოს არიოპაგელისა საღმერთთა სახელთათვის ბ თავისა სატფიალოთა ქებათათვის.

³⁾ დიონისიოსივე საღმერთთა სახელთათვის ა თავისა.

სატანას მრავალთავობითისაგან გესლის ასპიტის ნაშობთა, რომელიცა ნერსე აშტარაკელმან შეიხვნა ეკლესიად თვისად გასლნი ათ რჭათა მათ ვუშაბთანი, აღუქსანდრისა და სირიას წარმოთხუელნი, და ესე სტა სულეიარად ნოაჯად ერსა მორწმუნეთასა. ამას უგუჭ მწვემსს არა კეთილს შეუდგენ კოლტი იგი ძეგლთა სიმრავლისა ნათესავთაგან სამქსთასა მოძღვარნი უსჯულოებისანი, რომელთაგანისა მიმართ, სასულით იოანე ეპისკოპოსისა განურთილთაგანისა, სიტუვა ვუვთ ტფილისს თანა დასდომითა ტიმოთე ყოვლად სამღვდელოსითა. კითხვის მეოთხელმან მწვალებელთაში კარჭ, კითარმედ აჭენდეს შემდგომად შერთებისა არა ჩუჭნ ქუჭქნი ვნებანი სიტუვასა განსორციელებულსა? ესე იგი არს უგობელნი ვნებანი, რომელნიცა გარდასვლისა მიერ შემოსდეს ჩუჭნ შორის შიში, მწუხარებაჲ, შამშილი, წყურვილი, ცრემლთა სიგჳდილისაგან ვენა, შრომა, ოფლნი საჭიროებისაგან ბუნებისა აჭენდეს უფაღსა, უკეთუ არა? სოლო მწვალებელნი უარ ყოფდეს კაცობრივისაგან შემთხვევად ყოვლისა მიმართ ამით ყოველთა და მტყუველმან ჩუჭამო იოანე ეპისკოპოსმან თქვა, კითარმედ არა საჭიროად არცა ნებისაგან კაცობრივისა ბუნებისა აჭენდეს უფაღსა ძილი უგუჭ და სიყუა ჭამადთა, და სასმელთა, არცა ერთი ამთაგანი რომელიმე, არამედ ნებისით. სმელითა სმითა, ესე გუგეს ნაცვალი კითხვისა. სოლო ცსად ჳყოფდეს ათრონნი ლექსთა მათთანი მრავალ ვუშაბისა მის ეკტიჭის ცნობა ვნებულისაგან, საოცრად აღსარებასა ამით ყოველთასა უფლისა მიმართ.

163. 26. ჩუჭნ მართლ-მადიდებელთა მიმართ წინა აღმდგომთა მტრეკელნი მოძღვარნი უთათანი იტუვან, კითარმედ რომელიცა ისმეკდა კაცთა ბუნებისაგან ძილთა და ჭამადთა და სასმელსა, არა თუ ბუნებითისა საჭიროებისათვის, — ესე იგი არს შამშილისა და წყურვილისა და ძილთა მოსვლისა. არამედ სათნოებისაგან და ნებისა, თავადისა ქრისტესისა, კითარცა ჭამა და სუა შემდგომად აღდგომისა. სოლო რომელი ვნებულ და მკვდარ იყო, არა თუ ბუნებით შემთხვევადისაგან კორცთა ვნებულებისა და მოკვდაობისა, არამედ უსრწუნელითა რამათმე სასითა. რამეთუ თვით მანკეო ინება, რომელი იყო ვნებულ და უკვდავ, ჳყო კორცი თვისი მითვე სასითა, კენებოდა და სიგჳდილისა გემოსა ისილეიდა ცნობებისათვის ჩუჭნისა. სოლო ესე სსჯაჲ არა რაჲ არს მათ მიერ თვინიერ ორთა ბუნებათა შინა მყოფისა სიტუვისა დაღისა აღსარებისა უგუთქმაჲ, რამეთუ თქმულნი მათ

მზათაგან ინებეს ადუბად ეჭვლესიისაგან თვისისა და საჭიროებაჲ შემოიუს-
 დათ შორის თქმად ამათ ზემო წერილთა ლექსთა. რამეთუ უკეთუ ორთა
 შინა ბუნებათა აღიარებამცა ერთი გუმი სიტყვისა, არცამცა მეტყველნი
 საოცრად განგატებისანი გამოჩნდეს, არამედ, ვინათგან ჩუქნისა არსებისა
 შორის თქვეს არა ყოფაჲ სიტყვისა ღმრთისა საოცრად განგატებისა, საზ-
 ლუარნი დადგეს განგებულებისა მიმართ და აღიდეს ხმაჲ სიტყვისა გან-
 კორციელბულისა შეერთბულთა ბუნებითთა თვითებათა. ორობისათვის
 და ზემო და ქვემო მოაქვსთ ერთი ბუნებაჲ შესაკუბული. მიუგოთ უკუჩ
 სიმშვიდით მიწაღებულთა: «ჴი რიტორნო, ყოვლისავე არა ჩუქნ ქვეშეთა
 ბუნებითთა უკობულთა ენებათა და სანებურთა ხმუასა სიტყვისა ღმრთი-
 სსა მიმართ, ვინათგან აღიარებთ ნებსით და არა საჭიროებისკერ ბუნებისა
 კორცთას, ვისი იყო ნებაჲ განგატებისა მაცნოკრად სოფელისა? მომე-
 ბულნი იტყვიან: — ცხად არს, «კითარმედ სიტყვისა ღმრთისა ღმრთაუბით.»
 მიუგოთ კითარმედ კვალად: არა სსვა და სსვა არს ნება სადმრთოჲ და ერთი,
 რამეთუ კაცობრივი არს სჯული ბუნებისა საჭიროებაჲ სსვა და სსვათა
 ნებათა სძვეისა. ხოლო სადმრთოსა ნებასა არა აქვს საჭიროად, რათამცა
 მიიღრულას სამე და კვალად განიღვიბა, დასცხრა რამსამე ნებისაგან და ისმია
 სსვა სანებური რამეჲ. სადმრთომან ბუნებამან, რომლისა მარადის აქვს
 წყაროჲ მოწყალებისა და ზესთა მოწყალებისა ქმნულთა ზედ, ინება ზირ-
 ელ საუწყუნთაჲ, რათამცა კაცთა თვის ერთი გუმი სადმრთოჲსა ბუნეი-
 სსა, რომელ არს მე მსოფლოდ შობილი განგატებად და რათამცა მით ჴყო
 ჩუქნ შორის განმღთობაჲ მიწისაგანთა კორცთა, და რაჴამს ნებსით გან-
 კანა განგატებაჲ სსვისა არა რამსა საჭიროებისათვის ინება, გარნა ვკარ-
 ცმისათვის და სიკუდილისა და ესე ამისთვის, კითარმედ თავისუფლებით
 წარწყმდილთა და მისყდილთა სიკუდილისა და წარწყმდილთა ჩუქნ თვით
 მფლობელობისა მიერ. სსსსარი უღირდა ღმერთსა მოცემედ და სსვაჲ არა
 რაჲ სარკუბად იყო ჩუქნდა. თვინიერ სისსელი მსოფლოდ შობილისა ესე
 ნებაჲჲ უწინარეს შეერთებისა იყო სადმრთოჲ განსრანსაჲ და განსო-
 რცილებაჲ, რომელი იყო სანებურ. სადმრთოსა მსკე სანებურსა შინა მღ-
 ბარე იყო ნებაჲჲ სიკუდილისა და კაცობრიუნთა ყოველნივე. ხოლო ნებ-
 ბაჲჲ კსნად სიკუდილისაგან მისა ღმრთისა, რომელი არს მე კაცისა, რაჴამს
 აგი მამისა მიმართ ილოცვიდა იქმნეს ოფლნი 1) ურვისა მიერ, ვითარცა

1) მატეო 26, 29.

ცვარნი სისხლისანი, ვითარცა ¹⁾ იტყვიან საღმრთონი მასარებელნი. და ნეტარი ჰყვლება: ²⁾ «არა საოცრად იყო განკაცებულსა მიმართ სიტყვისა ღმთისა ბუნებითა კაცობრივითა;» ³⁾ და ვითარმედ იოანე იტყვის: «რამეთუ კარდამოკსედ წყვით, არა რათა ეყო ნება ჩემი, არამედ ნება მოკლენებელსა ჩემისა მამისა.» ⁴⁾ ესე არს შეერთებულთა ბუნებითთა ნებათა მრჩობლი თვითებაჲ. ხოლო მწვალებულთა, ვინათგან ორობაჲ შეუტყველი, უძნეველი, განუყოფელი, განგმეს მოძღვრებისაებრ მათისა, არღარ საჭირო არს მათთვის ჭეშმარიტებით და არა საოცრად განკაცებისა აღსარებაჲ განკორციელებულსა მიმართ სიტყვისა.

161. 27 ცხადად აღმისრებულნი ნეტარნი მამანი ქრისტეს წყლად ოროთა შეერთებულთა ბუნებათანი, რომელთაცა წინა აღუდგეს მწვალებელნი, სწერენ ორთა ბუნებათანი სიტყვისა ღმრთისათა შემდგომად შეერთებისა, რამეთუ წმიდა კირილე იტყვის: ⁵⁾ «დადაცათუ იტყოდა ნესტორ ორსა ბუნებასა და ნიშნადაცა ეოფასა კორცთა და სიტყვისასა, რამეთუ სსჯა ბუნება სიტყვისა და სსჯა კორცთა, გარნა არა აღიარებდა ჩუწნთანს შეერთებას, რამეთუ ჩუწნ შეერთებითა აღიარებთ, ერთსა ქრისტესას, ერთსა ძესა და ერთსა უფალსა;» და კვლად სსჯა იტყვის: ეკლესიისა მოძღვართა შორის თავადი ვინმე: ⁶⁾ «დადაცათუ ბუნებანი ორნი: რამეთუ ღმერთი და კაცი, ვითარცა სული და კორცნი, გარნა ძენი არა ორნი, ვითარცა ხოლო არა ორნი კაცნი;» და იგივე იტყვის; «ამიოვლისა ვითარცა კაცი, რამეთუ ორი ბუნება იყო მის შორის.» და კვლად სსჯა ვინმე იტყვის: «მოძღვარი ⁷⁾ ორი რამე იყო ქრისტე, ესე იგი არს კაცი მისებრი, რომელი იხილვებოდა და ღმერთი მისებრი, რომელი მოეგონებოდა, რამეთუ სსჯადა ვითარ იგი ჭეშმარიტებით, ვითარცა ჩუწნ, აჭენდა თვითებაჲ კორცთა სვენთაებრ და ვითარცა ღმერთიან ხუთითა ჰურითა განაძლო სუთასანი, მოკვდა ჭეშმარიტად, ვითარცა კაცი, და ღმერთიან აღადგინა მკვდარი ოთხისა დღისა, და იმინა ნაყსა შინა, ვითარცა კაცმან

1) მარკოზ 14, 15.

2) ლუკა 22, 42.

3) ებრაელთა 3, 4.

4) იოანე 6, 38.

5) კირილესი ევლოგიოს მიმართისა ეპისტოლისა.

6) ღმრთის-მეტყველისა კლიდონის მიმართისა ეპისტოლისაგან.

7) კირილესი იერუსალემელისა შოთხისა საკათმეველოსგან.

სუშმარიტმან და კიდოდა წყალთა ზედა, კითარცა ღმერთი. ესრეთ ორთა თვითებათა შინა ქადაგეს ერთი ძე შემდგომად შეერთებისა საღმრთოთმც მოძღვრებითმან წერილმან მამათამან. ხოლო უცხოსი იგი საღმრთოსა ეადლისანი გარე განურთან წერილსა მამათასა ქადაგებისაებრ უღმერთოსა სკეპროსისა. რამეთუ მან არწმუნათ გარდაქცევით მამათა წამებისა შემოხ-
მაჲ შორის სარწმუნოებითისა აღსარებისა რაოდენნი ენება; ¹⁾ ხოლო რაოდენთამე განყრა, კითარცა იტყვის ნეტარი ანასტასი სინელი წიგნსა თვისსა წინააღმდეგომსა შემრეველთსა:

165. 28. მეგლსა ლეონ წმიდისა მთავარეპისკოპოსისა, რომელ აწს ეპისტოლე წმიდისა ფლავიანეს მიმართ მიწერილი ნეტარისა ლეონისა მიერ, განაგდებს ეკლესიას ღმრთის-მაგებულთა ერთბუნებათა, ესე იგი არს უთათა, კითარმედ თქვაო ლეონ — ერთი იგი ბრწყინავს საკვირეკულებითა, და მეორე თავს ისსამს გინებათა. მიუგოთ ჩუწნ ზესთა რიტორთა მით კითარმედ: «ჰ ბრძენო! არღზრს ამისთვის გიღირდათ განურს თავთა თვის-
თა წმინდასა ეკლესიასაჯან, რამეთუ ამისთვის თავთა თქვენთა არა მცირე რადიე მიეცით განურდომილებაჲ; არა თქვა წმინდამან, კითარცა ახლის მეტყველმან, კითარმედ ერთი იგი ბრწყინავს და მეორე გინებათა თავს ისსამს. თქვა ნეტარმან გრიგორი ნოსელიმან: ²⁾ «რომელი ბუნებაჲ ყამს ენებისასა თავს იღებს ყერმილის-ცემასა, და რომელი იდიდების სამარადისოდ; და ამისთვისე თეოდოტის ნეტარისა ვისმინოთ მეტყველიას; ჩუწნ ხლვიარებით მას ღმრთად და კაცად, რამეთუ ერთი იგი აქნდა მას პირ-
გელითგან. ხოლო მეორე იგი მიიღო უგანასენგელ, ³⁾ და კაალად იტყვის იგივე მასვე წიგნსა შინა თვისსა: «გვასწავებსო დიდი მოციქული, კითარ-
მედ იესო ქრისტე გუშინ და დღეს და იგი თავადი არს უგუნისამდე. და ესრეთ ქადაგებს ღმრთაებასა მისსა ერთსა მას საუგუნოდ, ხოლო მეორესა ყამიერად, და შემდგომად იტყვის იგივე: ⁴⁾ «რომელთაგანი იგი ერთი თავით თვისით აქნდა და მეორე ჩუწნთვის თავს იღვა.» უკეთუ ერთი და მეორე შემაერთებულთა ბუნებათა ზედა სიტყვისათა სასჯელ მოსაღებად უცხო გიწნსთ, მამანი არიან მეტყველნი, და უკეთუ ორთაჲ გე-
ბავს ალებად შეერთებულთა ბუნებათა ზედა ნეტარისა პირეკლესი, ჭერ

¹⁾ ანასტასი სინელისა წიგნისაგან მეექვსის თავისა:

²⁾ გრიგორი ნოსელისა ეგნოზის და სანზობულთაგან.

³⁾ თეოდოტი ანკირის ეპისკოპოსისა ქრისტეს შობისათვის თქმულისა.

⁴⁾ მისივე თეოდოტისი მისვე წიგნისაგან ისევე სიტყვისათვის თეოდოტისავე.

იყო განგდებაჲ თჳსენგან წიგნისა, და არა მხოლოდ წმიდისა ლეონისა, ამჳროსიო დიდისა სადაჲმე გიდირდათ ბირველ განურა წერილთა ჳ შუმიდგომად სიტყუათა წმიდისა ფელაზიანე მოწამისა და აღმსარებულისათა. იტუვის წმიდაჲ ზროკლე: ¹⁾ «ბუნებანი სიტყუისანი განუკენ და შეერთებისა საიდუმლოჲ დმრთის-მეტყუელე.» სანატრული ამჳროსიო იტუვის. «დავიცვათ განუთფილებჲა დმრთაებისა და კორცთა. რამეთუ ერთი თუითოჲულსა შორის მტყუელებს ქრისტიკე, ვინადგან თუითოჲელი ბუნება არს მის შორის.» ჳერ იყო თჳენ მიერ, ჳ ფელაზიანისრო, ვინათგან ინებეთ აღსარებაჲ შერეუნისა სადმრთოსა შეერთებისა მიმართ, რათამჳც განუარქონით ზირველ ნეტარნი მამსნი და მერმელა აღიდეო სმჲა განსორცვილებულისა სიტყუისა მიმართ ორთა შეერთებულთა ბუნებათა განუერელისა და განუწვალბულისა ორობისა. ²⁾ ისმინეთ წმიდისაცა კირალესი, სოლო სსსა-რებისათა და სამცატიჳლოთა უფელისა ძლითა სმსათ, რომელთაჲმე საზოგადო მყოფელად უწინით დმრთის-მეტყუელნი, ვითარცა ერთისა ზირსა ზედა, სოლო რომელთაჲმე განმყოფელად, ვითარცა ორთა ბუნებათა ზედა, და ვითარმედ მისიჲ თჳმული იხილეთ მტყუელისა: ³⁾ «ახუ უკუნტ რაოდენ დაიტყეს მოგონებაჲ და რომლისა მიმართ მხოლოდ მისახედველ-არს თვალთა გონებისათა, თუ ვითარითა სსსითა განკაცნა კიმანიჲლი, ორთა ვიტყუით ბუნებათა უოფად. სოლო ცსად არს, ვითარმედ წმიდისა ლეონის კამო მტერთა ჳმომართებისათა შეიკარეს შერეუნისა აღსარებაჲ. აჳთა მამათა გამონინდა თჳმულისა მიერ ორთა ბუნებათა შინა მყოფად, ერთი ჰირი, ერთი ჳმედებაჲ, რომელ-არს ერთი ტჳსი სს მინელისა სმებისგანი, ძე და სიტყუა დმრთისა, განსა მიკვირს: ფრთად, რაჲ აჳესთ შორის ვრებისა და წმიდისა ლეონისა, უდმრთოთა მათ, რამეთუ კარდარეულს მის საძუელილისა მჳონებულთა წმიდისა ვრებისა მიმართ, და ნეტარისა ლეონისა მოიდეს: შერეუნისა მოძღვრებაჲ მანიჳველითა და უვალერტიანულთა, და ზირანსოთა, და აზოლანართა, და ეკონომიანთა, და განკუთენეს თანნი მათნი ყოველითურთ ეკვლეისიანგანთაგან. ჳ შური! ჳ გონება! სსუნჳჳ

¹⁾ წმიდისა ზროკლესი თარგმანებისაგან ყრმა იშვა ჩვენდა, ამჳროსიო მედიოლანელისა.

²⁾ ნეტარისა კირილესი ბლეჳსანდრიელისა აღმოსავლელითა მიმართ მიწერილისა.

³⁾ მისიჲ დმრთ-შემოსილისა კირილესი სვეენსონისა შიმართისა უპისტოლი-საგან.

მომკვლეღის მის ვეტიქის სენის! ჳ ვნებულუბა ცნობათა მათის! რა-
მეთუ არ კვდიმებისთ ბრძოღის მეოფელთა კვკლესიის მომართ უღმრთო-
თა მათ, რამეთუ უფალი იტყვის კვკლესიისათვის: ¹⁾ «კითარმედ ბჭენი
ვროკოსეთისანი ვერ ეროდან მას.» ხოლო უთარნი ბჭედ და ფსკერად
ვროკოსეთისა ჳყოფენ ენათა მათთა, და ბრძოღის ტრფიღლნი კვკლესიისა
მიმართ ვერ ერვიან მდღლითა ცხოველს მეოფელისა სულისათა.

166. 29. წერილ-არს, ვითარმედ ჳკითუ მამისა შესსა, გითსრას
შენ, და მოსუცებულთა შენთა გაუწეონ მენ, ²⁾ უთავოთა ყოველთა სსს-
ჯუღოთა მკვლთა და ასლთა წინაღმდეგობთა, განიშორეს საღმრთოთა
წერილთა მიმართ თანა ყოფანი, და შედგომიღოთ ეღინთა ჳღაჳართისა
ვერცა იგი ჳპოკეს სსაიებელი თვისი, ყოვლად უბადრუკთა მათ, რამეთუ
მოსუცებულთაგან კვკლესიისათა უწეებული ყოველი განიშორეს, გიტყვი
ტათუვეღისა მოძღვრებისაგან ყოვლად უსჯუღოსა თქმულთაგან. იტყვის
ტათუვეღი: «გვცბამ ქრისტესი არ შერთებული ყოვლად ღმრთაებასა თანა
სიტყვისასა, ვინა უჭუმ არს ყოველგან, სდღცა არს ღმრთაება სიტყვისა,
«რომღისათვისცა განუზომელ-არს მსკაცსად ღმრთაებისა; ხოლო უკეთუ
ღმრთაებამცა იყო სდღამე მეოფობით, სდღა არს იყო მეოფობით გაცბამ,
შორს იყომცა ერთი მეორისაგან, რამეთუ განყრიღ ექნამცა ერთი მე-
რისაგან. ხოლო უკეთუ სიტყვად იგი იყო გაცი, და სსესას ადგიღსა
არს იყო გაცბამ, სდღცა იყო ღმრთაება, ესე ფრადღ უმსკაცსო არს.»
ჯერ იყო ტათუვეღისა და სსესათ ჳირველთაგან და მისთა შუიდგომთა
მოძღვართა ტყუიღისათა მოყვასთა მისთა, რათა არს სდღა შესცემენ
ღმრთის-მეტყვეღებითთა და ფიღსოფიღობითთა სწავღათა შინა უღირ-
ღათ, რათამცა იყუნეს უფროს მოწაფე, ვიდრეღა მოძღვარ, რომღლითაგან
ღადღებითა თავთა თვისთა მიმართ სსსოებისა სიბრძნისა მოყვარებისათა,
იგადრეს ურცსკანობით მოძღვრებამ და ასწავეს იგი, რომელთაგან არს
ისწავეს შოციტველთაგან და მამათა. ხოლო ესე ვითართა მოძღვართა მ-
ვღლითა წყვღიადღს შინა უმეცრებისასსა არა, სკვირველ არს რათამცა სიღ-
რმეღმი უმეცრებისა მთსრებღსა შეტოზმისთა შთაგვიანად შუემოხვათ.
გთკვით უჭუმ ჩუნცნღ სცვკალი თქმულისა ცრუ მოძღვრებისა, ვითარმედ
სცნაურ არს ესე ყოველთა მიმართ, რამეთუ ტათუვეღისა ვორცი სიტყვისა

¹⁾ მატუე 16, 12.

²⁾ სჯული 32, 7.

უთქვამს სადამე გარე შეწერისა და ადგილისაგან შეტულებასა ყოვლითურთ უვსოდ, ვითარ იგი არს ღმრთებაჲ სიტყვისა. მოღებათა სასიელ ორთა კერძოთა გაცნისათა, რომელ არს სული და გორცნი, ვთქვათ შეერთებულე-ბაჲ მათი, რამეთუ სული შეერთებულ არს ყოვლითურთსა თანა ნაწვერობითისა გორცნასა. რამეთუ თავისა თანა და სსკათა ასოთა სწორებით აქვსთ შეერთებულებაჲ სულსა ყოვლითურთ, და სული შეერთებულ არს თავისა თანა და ფერხთა. გარნა სადაცა არს სული, არა აქვს თავისა მეოფობაჲ ფოკელგან, რამეთუ მსოლოდ თავა არს და არა არს ფერხთა თანა, არცაღა სსკა ასოთა თანა: ეგრეთვე ღმრთებაჲ სიტყვისა ბუნებით შეერთებულისა მისდა კაცობრიობისა, აწ მეოფი იგი და პირველ, და საუკუნოდ, არა კაცებრ ადგილისაგან სადაობისა იყო მოქმენე მეოფობისა; ხოლო უკეთუ საოცარ რაჲმე არა იყო კაცობრიობაჲ, არა შესაძლებელ არს თქმად გისგანნი მეოფად მუნ, მეთს სადაცა იყო ღმრთებაჲ, მუნ მეოფათ კაცებაჲ. ამით შეურვეის უკუმ ტათეველსა ღმრთის-მეტეველებაჲ შეერთებისა უმწვერვალესისა.

167. 30. ჭეშმარიტებისა წინა აღმდგომთა ქადაგებაჲ შეერთებისა ზედა იკადრეს. ხოლო დაღათუ იტყვიან უღმრთონი, ვითარმედ შეურვე-სულ არს ერთი იგი ბუნება განკორცთელებულისა სიტყვისა, მოძიკედ ჩუქნ: უკეთუ ერთი არს სადა შერეენილობაჲ, და სადა განუყოფელობაჲ ითქოდეს სიბრძნის მოუგარეთაგან. იტყვის წმიდაჲ კირილე: ¹⁾ «არა განსაყოფელ არს უკუმ ერთი ქრისტე უფალი იესო, კაცად განთვისებულად, და ღმრთად განთვისებულად, არამედ ერთსა და მსკე იესო ქრისტეს ვიტყვით ყოფად, ბუნებათა განუოფისა შეცნიერნა და ურთიერთარს შეურვეენი დაძვეენი მათნი. წულილთა უკუმ მოკონებთა და მართა ლიად სედვიდა გონებისათა თქვეს წმიდათა მამათა განუწვალებელი განუყოფაჲ ბუნებათა. ხოლო განუყოფელობაჲ, ესე არს მრჩობლთა არსებათა, ესე იგი არს ბუნებათა, ვითარმედ ერთი ქვემდებარე არს მსოლოდ შობილისა სიტყვისა ორთავე საჭეემდებაროთა მათ, დაუსაზამოღსა და დაწვებულისა, აუგებულისა და აგებულისა, დაბადებულ და დამადებულისა, ერთი არს ჰიბობითი შემოკრებაჲ სსკათა და სსკათა მათ ბუნებათა. ხოლო რაჲმს საღმრთოსა მსს შეერთებასა შინა საზღვართა მეტეველნი,

1) საუკუნოდ მოხსენებულისა კირილესი დედუფალოთა მიმართისა ეპისტო-ლისა.

რაოდენ უძლავს განებას განვისილვიდეთ, განუწავლებულს ვპოვებთ, განყოფას ბუნებათასა, ვითარ იგი მარადის სსენებულმან, საღმერთომან კირილე თქვა. ¹⁾ არა ვითარცა ბუნებათა განყოფილებისა მოსპობასა შეერთებისა მიერ, ესე იგი არს, ვითარმედ არა გიტყვიითო ბუნებათა განყოფილებისა მოსპობასა შეერთებისათვის. ვისილოთ უსუფოლას ნესტორისა წყეული იგი ებისტოლე ნეტარისა კირილეს მიმართ, რომელსა შინა ფრიად მბზრლბელი განსორციელებისა საიდუმლოასთვის, ესე იგი არს ერთ ზირად შემოკრებისა ორთა ბუნებათასა, მიუწერს სასულ სენეში იგი საღმერთოსა კირილეს. სიუკარულისა შენისა მიერ თქმულისა მეორისათვის აღმირა აღწერადო, რომელსა შინა ბუნებათა განყოფასა აქებდი. აბრალა მამასა უკეთურმან მან ერთ ზირად შემოკრებაჲ განუწავლებულად, განყოფილთა შეერთებულთა ბუნებათა აღსარებაჲ. ესე არს საზღვარი მართლმადიდებლობისა, ესე არს საღმერთოჲ ქადაგებაჲ ზავლესი, ესე ასწავეს მოციქულთა და ესე განანიხნეს მამათა წერილმან, ესე გადაეს მართლმადიდებულთაგა მამათა სოიქსთა, რომელ არს მრჩობლი ბუნებაჲ შესავებული განყოფილად და განუსაგებულად, შეურყენულად და თვინაერ ერთობად. მოსკლისა, არა განწავლებულითა რიცხვითა ორობითთა თვითებაჲ მრჩობლ-განყოფილად განყოფილთა ბუნებათა. იტყვის ნერსე შნორალი, მამათმთაჲრი სოიქსთა: ²⁾ აცრემლით ტიროდან მეგობრისათვის, სადა დასდევით გუმში—იტყოდა. ამით უკუმ ბუნებაჲ კაცობრავი გამოანისა მართლად, ხოლო უწოდა რა სასულით ჟოჯოასკეთისა ბჭითა ქვეშეურთაგან, ისმინა დაუროდებულმან საფლავსა შინა, აღდგა გამოვიდა მყის სმისა თანა, ამით ბუნებაჲ ღმრთაებრივი აჩვენა შეერთებული მიწითისა თანა. »

168. 31. ხილული უკუმ კაცობრიობაჲ თქვა ტათეველმან უხილავად, დაიწესებულმან კაცობრავისა კორცისა მეოფობით ეოკელგან ღმრთაებასა თანა, სიტყვისასა განგებისათვის ორთა შინა ბუნებათა სიტყვისა ღმრთისა აღმსარებისა. ამით გარე შეწერისა და სადაობისა მჭონებელისა ჩვენებრ სიტყვისა ღმრთისა უარ ჯყო განკაცებაჲ. ხოლო ღასარე თქვა ოდესმე ბუნებანი აღსავებით ურთაერთარს, და კვალად შეურყენელი თქვა

¹⁾ მისივე ყოვლად ქებულისა კირილესი ნისტორისა ძლითისაგან.

²⁾ ნერსე შნორალისა, რომელ არს მიმადლებული სოიქსთა მამათ შთავრისა წიგნისაგან იესო სორდისა, ფურცელისა რიცხვი 285.

თეიშებამ სსხვ და სსხვთა ბუნებათა, და კვალად უარ ჰყო და თქვა ერთი ბუნებაჲ. სოლო სსხვანი, რომელნიცა სომეხთა მიერ მოძღვრად ეკლესიისა ჩინებულ არიან, არს მათ შორის სსხვა და სსხვაობაჲ ქადაგებისა, რამეთუ ერთი მეორისა იპოების ცხადად წინააღმდეგობად, კითარცა გრიგორი კესარიელი, და ლამბრონელი ერსე, რომელსაცა ენება ერთობაჲ ეკლესიისა მიმართ, და ერთმანერთისა წინააღმდეგობანი იგი ორნივე მოძღვრად ეკლესიისა მათისა შეწყინარებულ არიან სომეხთაგან. სოლო აჲ ვიხილოთ, თუ ვითარი არს წინააღმდეგობაჲ მოძღვართა შორის სომეხთა ეკლესიისათა. მოსე ვინმე იყო მამით-მთავარი სომეხთა გუარისა კაცი საჲქეშმარტისა მადიდებლობისა მემიებული. სოლო სედიდა რა ცთომილებასა ნათესავთა თვისთასა, ვითარმედ არა შემწყინარებელი წმიდისა კრებისანი შეტოვილ იყვნეს,—ამინ ინება აღებად ერთისა ბუნებისა თქმა შემდგომად შეერთებისა ქრისტეს ზედა, და მიუწერა ეპისტოლე ურბანოს მეოვესა ჰასას ჰრომისასა ერთობისათვის. მას უკუწმე ესმის გრიგორი ვინმე იყო ადგილთაგან კუსირიათა, ნათესავით სომეხი, არ შემწყინარებელი წმიდისა საღვთისისა კრებისა, კაცი უსჯულო და ბოროტ-მადიდებელი. ამან ცნა, ვითარმედ ნებაჲს კათალიკოსსა მოსეს ერთობაჲ კრებისა მიმართ ხალგიდონელთასა, განრისხნა ფრად მძვინვარე იგი და გარდასრულისა მის განცოფებისა მიერ წინა ადმდეგობისა ეპისტოლისა ჰყო მიწერა მოსეს მიმართ კათალიკოსისა, დიდითა აღსვავებითა, და ფრადითა განმწარებითა მას ზედა, რომელსა შინა მტყუებდნენ თქვა: ავიეთე თქვესო, ვითარმედ თქვაო ხანატურ ნიკირაკიანს, ვითარმედ რომთაგან ორთა განუყოფელთა ბუნებათა აღსარებასა, ჯ ჩვენგან ერთისა ბუნებისასა აქესო ერთი შესენს. აჲ ასაღი ღმრთის-მტყუებლება და მრწობლი განმარტებაჲ, და უკეთუ ეგრეთ არს, ცუდად სამე დაშვრენ ჰირველ წმიდანი მამანი ჩუბნისი, რომელნიცა აღტურვალნი წინა აღუდგეს ხალგიდონელთა. და კვალად შემდგომად სსხვთა სიტყვათა იტყვის უსჯულოჲ იგი, თვინიერ სირცხვილისა და მცირისაცა კლემისა წინა ადმდეგობად მოსე კათალიკოსისა, რომელსა შინა მოიღებს სახელსა სცთურისა მოძღვართასა, და ხადის სახელითა წმიდათა მამათათა მსტავსთა მათ თვისთა;—იტყვის დასასრულსა მის ეპისტოლისასა: ავითარმედ არა ვერ არს თქვენდა მოქცევაჲ გსხას წმიდათა მამათასა და წინა მძღვართა თქვენთასა, მეორისა განმანათლებელისა სომეხთასა წმიდისა იოანე ომნელისა, და საღვთელთ-მთავროსა თავისა სიუნელთა საუდრისა წმიდათა სტეფანეთა, ჰირველისა ჯ მეორისა, ჯ ღმრთის-

მეტყველთა მოძღვართა სერგისა, ზეულე ტარონელისა, და სხვათა მოძღვართა ჩუჭნთა გომივე განაგანისა, და სხვათა მოწათუთა მათთა ორტყელისა, ტათეველისა და სხვათა. » სოლო წართქემს სიძარბელის მოყვარე ნერსე ლამბრონელი, და გრიგორი სისის კათოლიკოსი. წინა აღმდგომად. იტყვის უკუჩ ნერსე ლამბრონელი: ¹⁾ « აწ განქმორენ ჩუჭნგან მძინა ჩუჭნინი და ნადესუნი, ვინილენით რათა ფრთად საყამიეროსა მოძღვრებისაგან ჰმინად, ვიკინებით მრავალთაგან განქმორებისათვის, ვითარმედ სჯულსა ვარდებულთ, სოლო წერილ არს, ნუ შეცვალებულ ჰყოფ საზღვარსა, რომელი დადეს მამათა შენთა; გარნა მითხარ იუ, რომელსა აღიარებ მამად შენდა, მოციქულთა და მამათ მთავართა, უკეთუ სხვათა ვიეთივე; რომელთაგა არცა სასული ჩინს სადამე ჩუჭნ შორის, არცა სიძარბულე თანა გვაც განჩნება ამიერთგან; გიცნათ ნუ უკუჩ მაცთურნი იყვნენ ჩუჭნინი გზათა ჩუჭნა წმიდათა, ვითარცა მოხუცებულნი ისრაილისანა. » ესრეთ წინააღმდეგობანი ურთიერთსა მოძღვარნი მათნი ორნივე ეკლესიისა მოძღვრად იწოდებინ უსჯულთაგა იგი კესარიელი, და ესე ვითარნი მამანიცა სიძარბელის-მოყვარენი, ვითარ იგი ნერსე ლამბრონელი. სიძარბულ არს უკუჩ კესარიელისა მიერ მამად წოდება მათი, რომელთაგა იტყვის მამად თვისად ტემპარიტად მამანი იყვნეს მისნი, რომელთაგა მოძღვრებისა ნუგანსაგან აღიარდა და მათთა იყო მითრავლი გესლითა არა იყვნეს კესარიელისა მიერ მამად შერაცხილნი იგი მამად სომესთა, არამედ მაცთურნი და მგელნი გამჭრული ქრისტეს ეზოსა ცხოვართანი. ესე არა არს თქმული ვის-განმე ჩუჭნგანისა მეტყველობა უსჯულთათა მათ მოძღვართა; არამედ თქმული არს ბრწყინულისა ნერსე ლამბრონელისა, რომელსა ახსენეს ახმაურჭი სომესთა, რომელ არს სვინაქსარი იულისისა 17 მოძინობელი ესრეთ. ²⁾ დღეს მოსახსენებელი არსო წმიდასა ნერსე ლამბრონელისა, იყო იუ დიდისა თავადისა ოშინისა.

169. 32. კორცი არსებისა ჩუჭნისაგანი სიტყვამან დაღაცათუ განაღთთა მადლით, მოკრძალებული იგი შინაგნით და გარეგნით ღმრთავისა მისისა მიერ, რომელიცა განუყოფელად შეიერთა ბუნებით, გარნა არა შეცვალა იგი ღმრთავებად. სოლო უკეთუ კორცი ყოვლად წმიდისა ქაღწულისა უბიწოთა სისხლთაგან მისშული არა იცვალა არსებისაგან კაცობ-

¹⁾ ნერსე ლამბრონელის თქმულისაგან.

²⁾ ახმაურჭისაგან სომეხთასა.

აქმსეს მხოლოდ ოდენ სძითა შერევისაგან მრწონლთა ბუნებითა თქითებათასა, და განსახდურეს აღსაკებულებამ ორთა ბუნებათა შერათბუღლთა და განუყოფელთა. ამით უკუწმ წინა აღმდგომთა წმიდისა კათოლიკე ეპისკოპოსისათა წინა აღუდგების, წერილნი შეკლთა. მამათანი, დამამტკიცებულნი ქრისტეს სჯელა ორთა შერათბუღლთა ბუნებათანი. იტყვის ეკსევი კესარიელი თარგმანებასა შინა სახარებისასა, რომელმან იყო უნებელ ბუნებითა მის უკუწმ ბუნებასებურ. არა იყნებდა. მოკვდავის თანა, რომლისა მაგალითი არს; რაჟამს ბრძენისა კაცისა კორცბ იყნებდეს, არა ძალუკიც თქმედ, ვითარმედ იყნებს საბრძენი მისი, ეგრეთვე არა ვიტყვიით, ვითარმედ სიტყუილსა ღმრთისა ბუნებასა გიის ძლიერებასა, ენება. რამე მიმსიდეველ-ჭყოფდა კორცბთა საენებელად. ხოლო წმიდა თილასოფოსი და მოწამე იუსტინოს იტყვის გამოთქმასა შინა სარწმუნოებისასა: ¹⁾ ვითარცა ცაბი ერთარს ცარსა ორსა უმსგავსოსა ბუნებასა შეიწუნარებს თავსა შორის ივისსა; ერთითა განისრასავს; და მეორითა მოქმედებს განზრასუელსა. ეგრეთვე იქ ღმრთისა, რომელიცა ერთი არს, და ორსა ბუნებასა შეიწუნარებს, ერთითა მოქმედებს საქმესა ღმრთაებრისა, და მეორითა მიიღებს კაცობრივსა სიმიდალესა, რომლისებრ ღმერთი იყო ჭო საკვირველი, და რომლისებრ იყო ცაბი, ქალწულისაგან შობილი, მიიღო ბუნებისებურ სხესით ჟუჟარი და სიკუდილი და სხვა ესე ვითარა. ხოლო ღმრთის-მეტყველი გრიგორი ეკსევიანისა: ²⁾ ღმერთად ითქმისო, არა სიტყუისა, არამედ მის, რომელიცა თვალთა ისილეების, ხოლო ვითარ ძალედა მტკიცებურ ღმრთისა ღმერთ-ყოფამ, ვითარ იგი ხოლო მამა ითქმის, არა კაცობრივისა, არამედ სიტყუისა, რამეთუ აჭენდა ორი ბუნება. ამას ტყშმარიტსა მოიდურებას განკორცბელებასა საიდუმლოსა ზედა სწორებით არს ღმრთის-მეტყველებამ მამათა, რომელიცა განაგდო კვტიჭი არჭიმანდრიტმან, და შეიდგომთა მასთა დიასკორე სკურას, და ათთა რქათა მისთა და შემდგომად სომეხთა შორის ამტარაკელმან და ომიელმან, მოწაფეთა მათთა. რომელთაცა ვითარცა მბრძოლთა ტყშმარიტებასათა შეანჯუებს წმიდა კათოლიკე ეკსევიანა აღმოსავალისა.

¹⁾ იუსტინოს თილასოფოსისა და მოწამისა სარწმუნოებისთა აღსარებისაგან.

²⁾ ღმრთის მტყველითა სიტყუისა მისთვის ვითარმედ აღვალ მამისა ჩემისა და მამისა თქვენისა ღმრთისა ჩემისა და ღმრთისა თქვენისა განმარტებისაგან.

171. 34. ვიდრე სოფლისა შვედ ცთობაღნი და რიტორნი ზღაპარ^ს მეტყველნი მოძაარსი უთაოთანი, ტრფიალნი კველსიისა მიმართ ბრძოლის ყოფად წინა დადებულ ჟოჟენ კველსიისაგანთა მომართ: შეერთებისათვის სიტყვისა ღმრთისა, რომელ-არს განკორტილებამ, მსგავსი თქმად ღმრთაებისა თვითებამ, არს იუ მხლოდ ქრისტესა ღმერთსა ზედ, არამედ კვლად ქრისტესად ვაცსა სედა; ვითარმედ ქრისტე ვაცი არს ღმერთი, არს სამარადისო, დაუბადებელი ყოვლად ძლიერი, თანა სწორი მამისა, და სხვა ესე ვითარი ქრისტე არს უგუჭ და ითქმის ვინცა კაცებისაებრ, ვინა უგუჭ ძალ გვიც კვლად ჭეშმარიტისა თქმად, ვითარმედ ვაცებამ ქრისტესი არს ღმერთი სამარადისო, არს დაუბადებელი და სხვა ესე ვითარი? სოლო მათ გიჟბის მეტყველთა მიუგებთ, ვითარმედ შეერთებისათვის ვაცებისა სიტყვისა ღმრთისა თანა შესაძლებელ არს ორთა ბუნებათა. თვისებისა თქმად ჭეშმარიტებითა ერთასა გუჟმისა მიმართ, რომელ არს ქრისტე, გარნა არ შესაძლებელ არს სრთისა ბუნებისა თვითებამ თქმად შეორისა მიმართ ბუნებისა, ვითარცა ვაწყებთ წმიდათა მამათა მიერ, ამერსი, ვირხლე და აგვისტინესაგან, და კვლად, სხვათა ღმრთის-მეტყველთაგან. ვინცა კეთილ-მსახურთა გონებითა აღიარებთ ქრისტე იესო; არს ვითარმედ ვაცი, არს ღმერთი, არს საუგუნო დაუბადებელი და სხვა ესე ვითარი, გინათუ ქრისტე ღმერთი არს ვაცი, — ივრო მოკვდა, დაუფლა, და სხვა ესე ვითარი. გარნა არ იქმის კეთილ მსახურებით, ვითარმედ ვაცებამ ქრისტესი არს. ღმერთი, არს საუგუნო დაუბადებელი გარეშეუწრელი. გინათუ ღმრთაებამ მისი არს ვნებადი და სიგუდილი. ესე უგუჭ არს მიზეზ, რამეთუ სახელნი ესე წოდებანი ვითარ იგი ღმერთი და ვაცი შეინიხებიან გუჟმისა მიმართ; დალათუ დანიშნენ სახესა ბუნებათასა ვინათგან ქრისტეს მიმართ ერთი და იგივე არს გუჟმის სიტყვისა ორთავე ბუნებათა, ამისთვის შესაძლებელ არს თვითებანი ორთა ბუნებათანი მის ერთისა გუჟმისა შორის შესიუნად, თვითებამცა საღმრთო, ესე იგი არს ღმერთი, და თვითებაც ვაცობრივი, რომელ არს ვაცი, რამეთუ იგივე გუჟმი არს ჭეშმარიტად ღმერთი და ვაცი. ვიტყვით უგუჭ წრფელ მეტყველებით ზირისა მიმართ სადმროსა ვაცი არს ღმერთი, გინათუ ქრისტე ვაცი, არს საუგუნო და ყოვლად ძლიერი, დაუბადებელი და დაუწყებელი, ნაცვალ მიმცემლობისაებრ შეერთებულთა ბუნებითა თვითებათასა. სოლო შესრულებული იგი სახელი, რომელ არს ვაცი, შეინიხების ვაცობრივისა ქვემდებარისა ნაცვლად, სიტყვისა ღმრთისა ერთობ

სა მის გუამისა მიმართ, რომელ არს ერთი სამებისაგანი, რამეთუ მყოფობით გუამი სიტყვისა ღმრთისა არს ღმერთი და უოკლად ძლიერი, დაუბადებელი და უგვდავი, მამისა და სულისა თანა არსი, და კანცია არს. მყოფობით ერთი, იგი გუამი სიტყვისა კორცითა დაბადებული და დაწყებული და გნებული და სიკვდილადი. ესრეთ უგუფწ წრფელითა თქმითა კიტყვით ერთისა გუამისა მიმართ საღმრთოსაცა და კაცობრივსა თვითუბანსა. საღმრთოსა უგუფწ ღმრთაებასა, უოკლად ძლიერებასა, უგვდაებასა, სოლო კაცობრივითა გნებასა სიკვდილსა, და სსვას ესე ვითარსა, რამეთუ სასული იგი საღმრთოა, რომელ არს ღმერთი სიტყვისა ღმრთისა, გუამისა ნაცვლად ითქმის, რომელიცა კაცი ქმნა ჭკმისარითად უმცირედად უცვალებულად და განუყოფელად. სოლო ვინათვის განკანსა, ამისთვის ერთი იგი გუამი სიტყვისა ღმრთისა: კაცისა არს ჭკმისარითად მყოფობით, გარნა კაცობრივი ვნო და კაცობრივი მოკვდა. არა შესაძლებელ არს თქმად კეთილ-მსახრითა: განუბითა განსაზღვრებისაგან, არცა წრფელ-მეტყველებით, ვითარცა ვთქვი: ვითარმედ გაცება ქრისტესი არს ღმერთი, არს საუკუნო, დაუბადებელი; უგუდავი, ანუ თუ ქრისტე კაცობრივი, ანუ თუ კორცით არს ღმერთი, არს საუკუნო უგვდავი, და სსვა ესე ვითარს. არცა ძალგვიც თქმად გარე მოქცევით, ვითარმედ ღმრთაებად ქრისტესი არს კაცი, და კაცობა ქრისტესი არს ღმერთი. ანუ თუ სიტყვა ღმრთისა საღმრთოსა მიმართ ბუნებისა გულად ივსო და მოკვდა, რამეთუ სასული იგი საწოდებელი, ესე იგი არს ღმრთაებად, და კაცობა, არა თუ გუამსა, არამედ დანიშენებუბითა: ამისთვისა საღმრთოა და კაცობრივი იგი მისობლობად. ბუნებათა სიტყვისა ღმრთისათა არა არიან ერთ და იგივე, არამედ სსვა და სსვა, იმისთვის თვითებისა ერთსა ბუნებისათა არ ძალგვის შესმენა მორისა მის ბუნებისათა თვითებისა. კიტყვიან უგუფწ კვლად წყნარნი ესე რიტორნი, ვითარმედ ღმრთის-მეტყველმან. გრავორითკა უბისტოდესა შინა კვდიონის მიმართისა, ვითარმედ კორცო ქრისტესი განძობობილი, ვინა უგუფწ იქმნა ღმერთ, მეომედ საუკუნოა დაუბადებელი. მიუგებო მტყველნი კეთილ მსახურებით, ვითარმედ რაჟამს უგუფწ ითქმის კორცი იგი ქრისტესი გამღრთობილი არა შესმინების, ვითარმედ იქმნა ღმერთ შეცვლებითა ბუნებისა თვისითა ბუნებისა მიმართ. საღმრთოსა, არამედ იქმნა საკუთრად კორცი სიტყვისა ღმრთისა შეერთებითა სიტყვისა ღმრთისა თანა. სოლო რაჟამს ვიტყვით, სიტყვა იგი განუარცალებული განკაცებული არა შესმინებთ, ვითარმედ სიტყვისა ბუ-

ნება იცვალა კორცისა ბუნებად, გინათუ კაცებად; არამედ მიიღო კორცი
იგი, გინათუ კაცება იგი, მისთანა შეერთებითა.

172 მს. ვ. მსხსნა მას ბრძოლასა ახორცილებით ქრისტეს კვლევის-
ისასა, რიტორისა და მოძღვართა მოქარისა გრიგორეს ტათეველსა,
უოქვის სადმე საბრძნის მოყვარებისა უბრ მისისა, სადაცა არს ღმრთაე-
ნად სიტყვისა მისი კაცებისაცა ბუნებად, რომელ არს თანა არსი, ქლ-
წულისა დედისა სორცი, სიტყვისა მიერ მიღებულთ. და ამით განუყრ
მეტყველმან შედგომად შეერთებისა არღარ თანა არს ჩვენდა, აღმოსა-
ბელმან სიტყვისამან ნეტარნი მამანი, რომელნიცა ღმრთის კვლევისას
თვისსა დასნას მოძღვრად: არ კედ იმების უღმრთოსა მას მოძღვრებათაგან
სხვალობელთა მათ წერილთა მამასასა. დუმენი უჩუქს სამოციქულო დო-
ქსინოსს, დასცხვრინ ბოროტ მადიდებლობისა მარღვი ირინოს, ნუმცადა
მეტყველებს ქრისტეს კენახისა ვახი კლიმენტოზს, ურგებ ქმნილ არიან წე-
რილნი მოწამებრთა სისხლითა თვისითა ქრისტეს შორის ორთა ბუნე-
ბათა დამაბრძნებელისა იუსტინოსსა, რამეთუ ამათისა საღმრთოსა საბ-
რძნის მეტყველებისა მარღვი ტათეველი არ არიდებს განუყრსა ღმრთითა
მათ მეტყველებთა მათასა, არ კედ იმების უღმრთოსა ღვაწლთაგან კესტა-
თისთა, არა რცხვენის საკვირველთ მოქმედებისაგან გრიგორის, არა
ჭკობისათანასის მოლაწევებისაგან, არცა ვასილი საღმრთოსა მცხაკარობ-
ლობისა, რომელნიცა შემპირუნებულ ჭყვნა ემძაკნა, არა განციფორდა
გრიგორის ღმრთის-მეტყველებისაგან, არცა ნოსელის ბრწინავალეთ
თქმულთაგან, რომელთაცა არცხვიეს საბრძნისა ელინთასა, არა რადა
ეპიფანეს მოქალაქობასა, რომლისაგან მიშენულ იუნეს სულსა არა წი-
დანი, არა შეირცხვისა საღმრთოსა ოქროშირისა წერილთაგან, რომელსა
ურწოდეს თვით მშვერლობენი, არა ამეროსისაგან, არცა მიფილოქესგან,
არცა დასკავლისა ბრძნისა შორის ყოვლად მსათობისა აღვისტინესგან,
არცა ნეტარისა ისიდორესგან, არა ეფრემისგან, დირსისა, არა ბრძაგლეს-
გან, არცადა ღმრთის-მეტყველთა, დაშიგვლელისა კირილესგან, რამეთუ
ესენი განუყრან, რომელთათა ცხადად იღმრთის მეტყველეს განტეხულებას
შინა საღმრთოსა მრწამდლი ბუნებად ქრისტესი, არამედ შემდგომად შე-
თებისა აღიარა უგოთრმან მან ერთისა შესკვებულისა ბუნებისა ქრისტეს
ხელა აღსარებად, და კორციითა გარე შეუწერლობად ქრისტესი ნამდვილ
წყვეისა დირსმან. ამს უჩუქს სობოროტისა მოძღვრსა შეუდგა ღმრთე
და მან შემატა ეპობასა მოძღვრისა თვისისა, სხვადა უძვარესი გმობად,

რამეთუ ამან ღასარქ თანს მოსასხელედ თქვა დმრთაება და კაცებაჲ ქრისტიანი, ვითარცა სათესავი და სახე. ესრეთ განკვეთის თანნი თვისნი უბადრუტა მათ საღმრთოსა მადლისაგან, და მიიღეს, რაღა იგი ჰჭადაგეს მისაკებულად მათდა, თან ყოფაჲ მანიჭებულთა და უკულქრისიანულთა ერთ სიტკათა მათ თანს წუგუჲ საუგუხო ქრისტიან მიერ, რომელიცა თაყვანისცემულის მამისა თანა და ყოვლად წმიდისა სულისა ყოველთა საუგუხოთა უგუნისამდე ამინ.

თ ა ვ ი V

შეურდვევამ და ზღვოცამ, კვალად ერთისა შესავებულის ბუნებისა მეტყეელებისა შემდგომად შეერთებისა სიტყვისა. ღმრთისა მიმართ და ორთაგან, და ორთა შინა ბუნებათა შეერთებულთა და განუყოფელთა ერთისა განკორციელებულისა სიტყვისა დამტკიცებაჲ აღსარებითისა სარწმუნოებისა თქმულნი ანბანთა ზედა.

173. 1. ახლითა რათამე შეერთებათა არსებისა მომართ კაცთასა აქმთა განკორციელებაჲ სიტყვისა. სოლო სწონ მატალითისა მომდებთა სიტყვისა განკორციელებითათა წინა დადებულ გეოთ წერილი სიტყვისა რამეთუ მომგონებლობითისა საუნჯისაგან გონებისა სიღუფი რამე სკდკითა გონიერთა, რომელი თანა მეოფ. არს კონებისა, ყოვლად შეუპორობელი ადგილისაგან და სადაობითა დაუსხველი სიტყვაჲ რამე, რომელი შვის მონებამან მარადის მშობელმან პისმან. სოლო ოდეს იყო გონებაჲ მარადის მშობელ იყო სიტყვისა, და ოდეს იყო სიტყვაჲ მისი მობილი

გონებისაგან და თანა მყოფი მისა. სოლო უხილავი იგი სიბრძნე და ბაღი სიტყვა თვისი, უკეთუ მტა ესების უწებად ვისდადმე გონებასა შორის სადმე მყოფთათვის, არ მალეუც თვინიერ და სხვისა ხილვადისა და შესახებელისა წარცმედ; უოფს განზრახვისა, რათა უწებების სება იგი ცხად ჭეოს ნებისაგან თვისისა, მამის მარცვალთა: მიერ ასოთასა დასახვის მომქმდი სიტყვისა სახალეელ და შესასებელ ჭეოფს ქარტისა მიერ და მელნისა სიტყვისა თვისისა. სოლო მარცვალთა მიერ ასოთასა სსეუფად რად მე დასახული იგი და შესაბერობელი და განსახილელი იგი სიტყვად გააუწეებს წმენ თავისა თვისისა მრჩობლსა დანიშნულებასა, რამეთუ უგუნდვისაგან და უწებელისა გონებისა კაუწეებს უოფასა თვისსა, რამეთუ იშვა რთა გონებისაგანვე არს კვალად, ვითარცა იყო პირველ. სოლო შემდგომად ასოთაგან წერილთა სატყმისა არა იცვალა აობისაგან თვისისა, არცა განსახილვენი იგი და სახელებად თვისი ქარტისა სედა უხილავ ჭეო, არამედ მრჩობლი იგი თვითება თვისი წინადადებულ-ჭეო წმენდა. სოლო შემდგომად ქარტისა სედა მარცვალთა მიერ გამოცხადებითა იგივე არს მყოფე გონებისათა, რომლისაგან არს შობილი და მათ აქვს შეუპერობლობად, და დაესახელობად სილელი, და ქარტისა მიერ მარცვლებითისა არს შესახებელი იგი და განხილვადი. სოლო ორთაგან უგუნდ არს, რამეთუ უხილავისა გონებისა არს უოვლითურთ მსვავსი და გონებისა აობისა შინა არს, და აქვს მეორეცა აობად, და კვალად მეღანთა მიერ დასახულებად, და რაბამობად, და განსახელებობად, და ორთა შინა არს მარადის თანა მყოფისა მას გონებასა თვისისა, და ქარტისა მარცვლითობათა შინა. სოლო უკეთუ ვინმე დაჭრას, ქარტად იგი წერილი არს ვნებად სიტყვისა მის, რამეთუ მარცვალნი იგი მელნისა გომო დასამუფლი, რომელითაცა წერილთა სიტყვად იგი საკურთად: რან მის სიტყვისა. გარნა დაჭრათ მით ქარტისათა უწებულად ვთავს სიტყვად იგი. ესრეთ არს განსორცელებად სიტყვისა. ამის უგუნდ მაგალითისა მომღებმან აღიყვანე კეთილ-მისაჟი გონებად და რაოდენ დასატყველ-არს და: საცნობელ — სტან გური შეერთებისა კორცთა მიმართ სიტყვისა დმრთისა და მამისა მეთა თანად შობილი იგი იქ იცან, კითარმედ არ ოდეს იყო მამად ოდესცა არ იყო იქ, და დაუწებელი არს დაუწებელი მშობელობად მამისა და შობად მისა, სოლო წმიდისა ქალწულისა ყოვლად წმიდათა სისსლთაგან აქვს დაწერილებად კორცთა სიტყვისა, დმრთისათა, და არა აქვს ცვლებად კორცად სიტყვისა, რათამცა არღარა იყოს სიტყვა დმერთი

ბუნებით, და არა სცვალეს ბუნებასა კართისა ბუნებად თუასად, არამედ ერთი გუმი სიტყვისა ღმრთისა სცვას თვითებათა ბუნებათადა. შეურყეველად, და ორთაგან არს ბუნებათა გიტყვი უქუფ, სდმრთოისა და კორციასა, და ორთავე მათ ბუნებათა შინა არს სრულსა ღმრთაებასა ბუნებასა შინა და სრულსა კაცებისა ბუნებისა შინა, კითარცა მამიან თქვეს ცარს ბუნებათა იგი ერთისა მისანი არიან ბუნიერ შერქვისა და ურთიერთარს აღსავეებისა განუყოველად და შეერთებულად, და ერთისა გუმიანი სიტყვისა ღმრთისა, არიან სჯუთრად ბუნებათა ორნივე, ამისთვისა ითქმის ღმრთისად ჯვარცხად, და წულულებად, და გნებად, რამეთუ მის მიერ სჯუთრად მოკვებულისა კორცთა ბუნებისა არიან შემთხვეულად, ცარს არა ღმრთაებით შექსნეს გნებათა გუმიანი სიტყვისა განკორცთალებულისასა. არა კიტყვით თვინიერ ბუნებისა სდმრთოისა შესაძრუწუნებულთა მას განსორცთალებასა სიტყვისა ღმრთისასა, რცხვენიადეს ღმრთისა მხარაღობელსა რქმისადა, რამეთუ შეოთხისა თავისა მექსის კითხვასა შინა იტყვიან სქმისადა ცილისა ღმრთისა, კითარცად თვინიერ ბუნებისა აღიარებენ განკორცთალებასა სიტყვისა გუმიანისა საღმრთოელნი, ცარს რომელნი ერთისა გუმიანსა ერთსა ჭემდებარეს სიტყვისა ღმრთისასა არა აღიარებენ ბუნებით განსორცთალებულსა, შეჩვენებულად იყავს.

174. 2. ბროლისა საფეროსა მას, რომელსა თანა მოდგმა მასსა სდმრთოთა წერილთა მიერ შემტვიცნებულებად ღმრთის-მეტყველებასა მას უტყველსა წმიდასა კირილესა, აქის ფრადობა განსკვლავთა ბრწინებულთანი. ესე ბროლისა საფეროსა კირილესა განაგდებს ღმრთისა მას წყუდიადსა კიტვი და დიოსკორესსა, სეკეროსა და ტიმოთესსა, იუდასანუ და გარსნოფსა, აკობისა და პეტრესსა, თეოდოსი და გაბრიელსა, ომნელისა და ტარონელისა, რომელთა აღსავეებად ბუნებათა იღმრთის-მეტყველეს, მოწაფთა მანეტრისა და უგაღესტისთა, კურუმი და აზოლიანისთა, რამეთუ წმიდად მამად ესრეთ ღმრთის-მეტყველებს სიტყვისა ღმრთისა ორთა შეერთებულთა ბუნებათათვის: ¹⁾ აზოლიანებო ვეთინივე აღწერილსა, რამელი ქმნეს სამოციქულოთა და იტყვიან, რადასთვის ორთა ბუნებათა სახელის მდებელობასა შინა მათსა შეიწყნარსა და იქნა იგინი აღსკვლავდრთელმას. ხალხი ნესტორისა მხრახველნი წარვეენ მათებრსა მხრახველობასა მათთვის, თანა აღტაცებულნი ვერსად მიწეებით მტენიერთანი. სოლო სას-

¹⁾ ვირილესი ევლოგის მიმართ ხუცისა თქმულისაგან.

მარ არს მახრალბელთა' მიმართ ამისი თქმად; ვითარმედ არა ყოველისგანცა რაოდენ რას, იტყვიან მწკალებელნი, ვინაჲ და სივლტოლად სასმარ არს: რამეთუ მრავალგზის აღიარებენ, რომელსა აღიარებთ ჩუწნცა, ვითარ იგი არიანოსნი. ვითარმედ შემოჭმედი არს ყოველთა და უფალი, და ამისთვის შეუტყუებელ არს ჩუწნცა სივლტოლად ესე ვითარისა აღსარები: სიგან, ეგრეთვე და ნესტორისგანცა თქმად ორთა ბუნებათა შესასწავლებლად გორცთა და ღმრთისა სიტყვისსა, რამეთუ სსვად არს ბუნებაჲ სიტყვისა ღმრთისა, და სსვად გორცთა, გარსა არა აღიარებდა ჩუწნ თანა შეერთებასა, რამეთუ ჩუწნ შემაერთებულნი ერთსა ქრისტიანსა, ერთსა და მასვე უფალსა აღიარებთ, და შემდგომად მცირედისა იტყვიან: ნუ უკუწ ესრეთ მენიერებაჲ ბუნებათა განყოფილებისა ორად განკვეთა არსო ერთისა მისა. სოლო კვლად ესე არს ღმრთის-მეტყველებაჲ სასატრელისა მის მრავალეტარისა კირილესა: ¹⁾ «დაცხრე განყოფილებაჲ ბუნებათა შემდგომად შეერთებისა, რამეთუ აღმოსავალისათა არა უთქომს ესე ვითარი. სოლო სმათა განყოფიერესე ვითარით გვარით, ვითარ რომელთამე ღმრთივე შეკნიერად იტყვიან ყოფად, და რომელთამე ვაცობრივად; სოლო რომელთამე საზოგადო ქმნილად. ვითარცა მქონებულნი ერთბაშად ღმრთივე შენიერებისა და ვაცობრივისა ცათა. » გარსა ესეცა არს მისგანვე თქმულთა და არა ვითარ იგი ნესტორ რომელთამე ღმერთსა და სიტყვისა თვისაგან მდგომისა განუხენს. სოლო რომელთამე დედაგადისაგან ვითარცა სსვას იქსა. სოლო სსვად მენიერებაჲ სმათა განყოფილებისა, და სსვად ორბინად განკვეთაჲ ვითარცა სსვისა და სსვისა. ვისმინათ უკუწ სსვაცა ბროლის სფეროსა მიერ კირილეს ღმრთის-მეტყველებისა მრბობლთა შეერთებულთა ბუნებათათვის: ²⁾ «სასილველ უკუწ არიან ერთბაშად ორნივე მის მიერ, რამეთუ იკითხვიად სადა მდებარე არს ღმრთივე ვაც შენიერებათ. სოლო აღდგინას იგი, ვითარცა ღმერთმან, და დედამან რქვა რომელსა, ვითარმედ ღმრთი არა აქვს, განუწმარდა მას ვითარცა ვაცი, სოლო წყლი მუყვეულად გარდასცვალა რამეთუ, ღმრთი იყო ჭეშმარიტი გორცთა შინა, და გორცნი ჭეშმარიტნი ღმრთისა შორის, და რომელთა მიერ ღმრთად ცნობაჲ ვერ იყო მისი—ამათ მოჭმედებდა ღმრთაებრ, და რომელ-

¹⁾ ყოვლად ნესტორისა კირილესი ბოროტ-მზრანველბათათვის ნესტორის თქმულისაგან 2, თავისა.

²⁾ საღმრთოსავე კირილესი საუნჯისა წიგნისაგან სიტყვისა მისთვის: «ვითარმედ მამასა უყვარს მე».

თა საჭირო იყო კაცად სასილველ ყოფიან, ამით იქმოდა და იტყოდა ჭეშარიტების საიდუმლოსას. ზინადა მიეცემოდედ ღმრთის შესახამნი ღმრთისანი, და კაცებსა შესატყვისის მისნი და ესრეთ გარეშე ყოვლისა საბრისა და საცთურისა იქმნე მისა მიმართ მორწმუნე ყოფიან... ესე არს ბროლის სიყვრისა მის სიმტკიცეა. რამეთუ ესრეთ სრულისა განგებებისა საიდუმლოსა ღმრთისა-მეტყველებაჲ მჩრობლთა ზუნებათა შინა ყოფიისა სიტყვისა ღმრთისა მჩრობლნი შეერთებულნი ბუნებითნი თვითებანი ნებათა და მოქმედებათა მჩრობლთა შეერთებულთა თვითებას თანა ჭქალაგა ყოვლად საგალობელმან მამამან.

175. 3. გუბამი უგუშ სტავს თვითებასა ორთა ზუნებათას შეურეკუნლად დადგრომილთა და განუწყალებულად შეერთებულთა, რამეთუ არს წარსწემიდან გუბამის მს სიტყვისა ღმრთისამან თვისი იგი არსებაჲ, რომელი ზირველ აქნად ზუნებაჲ იგი თანა არსი მამისა დაზუბდებელი და ყოველსა წარსებას სება მიუხსლებულად, და შეუზერობულად შეამავალი ზესთა ღმრთი-მთავრობაჲთი იგი ზუნებაჲ. სოლო ასლითა მით შეერთებითა თვისითა არს განლია ზუნება იგი მოკვდავი, და აგებული და ქვეყნისაკან, არს შეცვალა ესე ღმრთაებად, არამედ განმამლოთობელმან მამამან თვისისა თანა ღმრთაებისა შესარულე ჭჷო შეურეკუნლად. სოლო უგეთუ მეთხაჲ მე გვარსა შეერთებისასა, ჯერეთა მითხარ მე, ვითარ არსებას შინა ზურთისასა ჭჷო უშესამრწუნებელესა რამე ასლ საიდუმლოჲ? რამეთუ სრული იგი განკორციელებისა განგებულბაჲ დაღა მის შორის ასლისა მადლისა საიდუმლოჲსა, რაჲმს იგი იმედულ-მოქმედა თავისა თვისისა შეწირვაჲ ზასქვად მამისა მიმართ, გიკვირდინ უგუგე საიდუმლონი გარნა ნუგე ურწმუნობე, რამეთუ ურთაბრი არს ეჭვი საღმრთოთას შინა საიდუმლოსა, რამეთუ უგეთუმტა ყოველივე მისწოთამელ იყო საღმრთო განწარსავაჲ, არცამტა უწოდეს მამათა გამოუთქმელ, სოლო ვინათგან გამოუთქმელ არს ნუგე-შინისა რწმუნებაჲ ჭეშმარტასა. შეესე ყოვლად წმიდანს მას საიდუმლოსან მწოლით, არ კანნიეებისა მტონებლობით, არამედ შიშით და ტრფობალებით მიკედ ბეთლეჲსად, და ისალი მიკრითა შესვეული, გარნა ნუ სატრად გინსა საიდუმლო იგი ბეთლემს აღსრულებული, ნურცადა ურწმუნობე მისთვის, რამეთუ აღმოსავლისა მიერ ვითარცა ¹⁾ მეუფე და უფალი სსვა ნათესავთაგან ოჭროსა და მურისა და გუნჯრეგისა მიერ მოივითსების.

¹⁾ მატეო 2, 11.

სამნი უკვე შესწავლებანი ჭბოვნე ძღვნიის მის ბეთლემად მოღებულის სპარსთა მიუფეთა მიერ, სამოხამ რიცხვიითა ძღვნიის მის, ესე იგი არს ვითარძე: ერთი არს სამებისკანი ბეთლემს შობილი იგი, სოლო თვითოუელუხამ სამთა მათ ძღვენთა, რომელ არს ოქრო გუნდრუგი და მური, ოქრო უკუჭმელ გომოსსვიდა ვითარძე რომლისა იგი იძღვის მრთმელუბდეს მეფენი, იგი მეუფე არს ყოველთა, სოლო გუნდრუგი სახე არს უკვდავისა მის ზესთა სახისისა სუნუნულებისა მისისა, ვითარძე მისა ჟერ არს შეწირუხამ შესწირუთა, და ახალ შობითა მისითა, და იხსრეს შესწირუნი, და ტუბანი და სკემელოთა ექვანი გერშთან, სოლო მური არს შესწავლუხამ ვითარძე ქმანულითა დმერთსა და კაცსა, და შეთხვით მეტყველოთა სახელისთა ვთქვით უკუჭმელ დმერთ-მამაკაცისა თანა ეღვა ვორცითა საკუდილი ადამისკანთა თვის, ვთქვით განმარტების მოქმედთა ვითარძე თუ რა არს ¹⁾ კარსკვლავის წინა ძლოხამ მოკეთა მათ: ესე იგი არს ვითარძე, ვითარ იგი ახრდილსა შინა ბირველ განკორციელებისა სიტყვისა დმრთისა ნისლით გამო და მითი მემოლვართი იქმნებოდეს ახლილთა მათ მეოფთა შინა სამითი გამოცხადებამ. ვითუვი უკუჭმელ მოსეს დმრთის-მხილველსა ესკენებოდა რა სინას დიდებამ ²⁾ ანმურით გამო და ხმითა სავეინისთა და ქუხალითა და საშინულებითა დიდითა: სოლო აწ უკანასკნელთა ჟამთა იქმნა რა მაცხორებუნი ჩუხნი სიტყვამან დმრთისან, არს საშინულებითა მოვიდა კაცი მოყვარებისათვის, არს ვითარცა მდიდარი განმე და მე მდიდრისა მეფისა ვისივე, არამედ გლახკისა დედაკაცისა მიერ შობით, რამეთუ წმიდად ლუკა იტყვის: ³⁾ ადღვისსეს დღენი იგი შობისა მისისანი და შე⁴⁾ იგი იგი მისი ბირშმო და შესვია იგი სასკველთა და მიწვინა იგი ბავსა, რამეთუ არს იყო მათად ადგილ საკანესა მას. აესრულ უკუჭმელ გლახკად იხუბა ჟამიერი იგი შობამ თვისი ჟამთა შემოქმედმან, რამეთუ ვინაღეს კაც იქმნა უცოდველი იგი მიაბლ იქმნა და მორწილ მამისა, ვითარცა ივეისა წმიდა შავლე: » ვითარძე იქმნა იგი ⁴⁾ მოწილ ვიდრე სიკუდილადმდე: სოლო კარსკვლავი იგი, რომელიცა წინა უძლოდა მათ ჭ მოუძღვა სპარსეთით ანუ თუ ბაბილოვანით ბეთლემად სამთა მათ მეფეთა ყრმისა თანა

¹⁾ მატთე 2, 2.

²⁾ გამოსვლათა 19, 18.

³⁾ ლუკა 2, 67.

⁴⁾ თილიშველთა 2, 8.

შობილისა, ესე არს ვითარმედ ¹⁾ ნათელი იგი ჭეშმარიტი, რომელი განანათლებს ყოველს ჩაცსა, მომაკაღსა სოფლად, მოკიდა რა სოფლად და განკგანათლნა სჳწინ ნათლითა მეორედ შობისათა, — ეჲმი იყო მშინ ანრდილთა წარსდომისა და ჭეშმარიტების მსე აღმობრწყინდა, და კერძთა სიბნელისა წყუდიადისა სიბნელისა წარსდებოდეს სისლნი და საიდუძლოთა შარგანდენნი ყოველსა სოფელსა გამობრწყინდებოდა, — ესე იყო მოსწყაბად განსკვლავისა ძღომილისა მოგეთა მათთასა. სოლო დაღაცათუ ვითარცა ყრმა ვინმე გლანაგი ბუილქის შობილად ისილვებოდა, არამედ ანკლოზნი უგალობდეს ცათა შინა: ²⁾ «დიდება მღელთა შინა ღმერთსა და ჭეჳყანასა ზედა მშვიდოჯა და კაცთა შორის სანთოება.» დაღათუ ბაგასა შირუტუქათასა ³⁾ აღიწერა ვითარცა მონა ბრძანებითა კეისრისათა, არამედ ვითარცა მეუფე და ღმერთი, ⁴⁾ მოგეთა მიერ ძღვნითა თაყვანის-ცემით მოიკითხოდან.

176. 4. დაღათუ გესლისა მოგენელმან მანიჭეველთა და უკაღენტანსელთა წაღებისა მთაგართა კეშანთამან თანა მოძღვრებითა ევტიქისითა უღმერთომან დიოსკორე ვერ მრწმუნებელმან განგებულებისამან მსგავსად ჭურბითა და წარმართთა, ნამდვილ ბნელ-ბუღითა მათ მოწაფეთა ათ რქათა მწყემს-ქმნილმან, ყოვლითურთ განაგდო რწმუნება ჭეშმარიტისა განკატებისა შირისა მიმართ სიტუვისა ღმერთისა, რამეთუ შესწევნელად ევტიქის მოძღვრებისა თქვა ერთი ბუნება ქრისტესა; ⁵⁾ გარსა ორაგენისთაცა იზოჯა მეტყველი სჯულისა, რომელ-არს თქმად და ცხოვრებად ქრისტეს მეუფებისა, და იესოს თანა ოდესმე მეუფე ქმნად ეშმაკისა ღმერთისა მიერ. ⁶⁾ ვინამცა ამის ზედა უფროს კიდრელა ურბითა თვის თქვა წინასწარ-მეტყველმან, ვითარმედ განკრთა ცა ამის ზედა და განცვიოვრდა უფროს ფრად, ვითარცა იტუვის უფალა. რამეთუ ორნი ბოროტნი ქმინად დიოსკორე განკებულებისა საიდუძლოსა შინა შეზივან; სოლო სჯულისა

¹⁾ იოანე 19.

²⁾ ლუკა 2, 14.

³⁾ ლუკა 2. 5.

⁴⁾ მათე 2, 11.

⁵⁾ იერემია 2, 12.

⁶⁾ იერემია 2. 13.

ორიგენისთა თანა წრასკაჲ იძმატებ. ¹⁾ ესე უკუენ²⁾ ჭურღმუელი უღმერთოკ-
ბისა აღმოუთსარა თაგსა თვისსა, რომელსა გერ მალუტ, დაპურობაჲ
წყლისა: ამის უკუენ³⁾ წყალი დაუპურობელისა ჭურღმუელისა ძირისკან
ისაკუბეს: აშტარაკელი და ომელი, რომელსა ძიერ სძითა და მოვარლნი
სომქსთაგანნი მოძღვარნი მხელ-ბედთა ბედთა მოწაფეთანი დართუენ გმო-
ბათა ეკტიქის და დიოსკორესთა შირად შირადთა გმობათა ახლის მეტ-
ეკელნი, რომელსა უცნო იყენეს მოძღვარნი იგი მათნი სმენისთა, გარნა
საფუძველსაკე ზედან მათსა აღაშენეს ამატცა გოდოლნი ღმრთის საბ-
როლოკელთანი. ²⁾ ხოლო კამ მათდა, რომელნი დასდებენ ტუბილსა მწ-
რედ, ³⁾ და კამ მწერალთა, რამეთუ სწერენ და უგეთურებას სწერენ, ესე
განისაკუთრეს თავთა მათათვის, რამეთუ ტუბილისა იგი მოძღვრებაჲ
წმიდათა მოციქულთა და მამათა თაგისა თვისისათვის დადვეს სიმწარედ
და მწერალთა გმობისათა სწერეს წყალებისა მსთავად ლექსთა უგეთურებაჲ.
ესე სკკერეანთა და გაიანტიანთა და იაკობიტთა ასურთა მიიღეს საშ-
თობლად მათდა სახელი ეკტიქი და დიოსკორესი, მოამითობელთა უბად-
რუგთა სომქსთა ნათესავისაგანთასა.

177. 5. ელინისა უკუენ¹⁾ სკკერესის და იუდეისსა მოწაფეთა ეპის-
კოპოსთა ცრუ მოძღვართა სომქსთაგანთა, თითოეულიან თუჲ თითო
რამეჲ ახალი მოძღვრებაჲ, ხოლო სასუბაჲ იგი გორცთა მათ მკელთას
უოკელნივე შოჯად იღირებენ ორთა ბუნებათგან ერთი შედგაო ბუნებაჲ
სიტყვისა შემდგომად შეერთებისა. ხოლო ჩუენ²⁾ განმკაცრებით ვავითხე-
დეთ, თუ ვითარ არს გუარი აღსერებისა ამის, ვითარმედ ორთაგან შედ-
გმული ერთი ბუნებაჲ მიიღეს ქრისტეს ზედა: ხოლო მეტყველნი ჩუენ³⁾ და
ნაგელის-გებით მწალებელნი, ვითარმედ ვითარ იგი კაცი სულისა და
გორცთაგან ერთი არს შემდგომ ბუნებაჲ კაცისად, გერთოვე სიტყვა
ღმრთისა შემდგომად შეერთებისა ერთი არს შედგმული ღმრთაებისაგან და
კაცებისა, და ჩუენ⁴⁾ ვთქვათ მათდაჲ: სული უკუენ⁵⁾ და გორცნი ერთსა შინა
უამსა მიწვიან ახალ შობით შეერთებაჲ დაშაბუებელისაგან, და არცა ერთსა
აქვს სრულებისა რამეჲ სიტყვაჲ, რამეთუ არა სრული ბუნებაჲ არს და.

¹⁾ ესე ორიგენის წყალება სიყრმიტგან აქუნდა დიოსკორეს, რომელიცა კრე-
ბასა წმიდანს საუფლოსა ხალიკიდონისას ცხად იქნა ყოველთა ნათესავთა შო-
რის.

²⁾ ისაია 5, 20.

³⁾ ისაია 10, 1.

ყოვლადი არცა სული უკუშ, და არცა ჯორცნი, არამედ სული და კორცნი არიან კერძინი ყოვლადის ბუნებისანი, რომელთაცანცა შედგა ყოვლადი ესე ბუნებაჲ კაცისა, ამისთვის არს ერთი ბუნებაჲ ორთა სხვა და სხვათა კერძო ბუნებათაგან შესრულებული. ხოლო პირისა შიშინთ სიტყვისა ღმრთისა არ შესაძლებელ არს თქმად ორთაგან შედგმულბაჲ ბუნებათა ერთბუნებაჲ, რამეთუ მშობლი კიდრე ძე არს ნათესაობაჲ, ესე იგი არს ბუნება გუჰამისა შორის სიტყვისა ღმრთისა, ვითარცა იტყვის სანატრელი ეკლტათი: ¹⁾ «რამეთუ უკეთუ აცუბული არს სდაძე შობილი. ხოლო უკეთუ შობილ, არა სდაძე აცუბულ. ვინაითგან არცა შესაძლებელ არს მისკუ და ერთისა ბუნებისთვის ქცევაჲ მსრობლისა ნათესავისა.» ²⁾ ბუნებანი უკუშ სიტყვისანი, ე: მწკალბელო, უკეთუმცა შედგა, ერთ ბუნებაჲ არღარა მწოდოს ღმერთ სიტყვას ღმრთისასა, შეიღგომად მერთებისა, და არცა ჭაღწულისაგან მიღბულისა მის ტაძრისა გამო იწოდოს კაც, რამეთუ ორთაგან შედგა ერთი ბუნებაჲ სიტყვისა შეიღგომად შეერთებისა ესე ყოვლისა გმობისა არს უძვირეს. მომიგედ ჩუწნ უკუშ სჯულისა მდებულმან ტათეკლმან გრიგორი: ვითარმედ სულისაგან და კორცთა შეიღგარსა ერთსა ბუნებასა ეწოდების კაც? გარსა ღმრთაებასაგან და ცაცებისა მრთობლთა ნათესავთაგან ერთი იგი შედგმული ბუნებაჲ შეიღგომად შეერთებისა, რომლითა ზედ შიასაუბელითა სასკლითა სანსაურ არს? ხოლო უკეთუ უღონსაგან მეტყველი, ვითარმედ ქრისტე არს შეიღგომად შეერთებისა ერთი იგი შედგმული ბუნებაჲ, ჭუჭ სკლოკნად, უღონსაგან სდაძე, რამეთუ არღარა იყოს მის შორის უჭკეკელობაჲ ღმრთაებისა, და ძეს მისთა შინა ლეკსთა მასვილი ორიგენისა, რამეთუ უკეთუმცა პირველ კორცთა შექმნისა დაბადნესიცა სულისა კაცთანი ყოველნივე ერთად, და შეიღგომად წელთა მრავალთა კორცთა შეჩაუბითა შედგმულ იქნების ბუნებაჲ კაცისა. უსკერვე არს გვარი ესე სიტყვათა, რამეთუ დაღბთუ ორიგენისთა სჯულთა კეთილ მისხურებრძიმცა იყო მადიდებლობაჲ განგებულებისა მიმართ, ესე იგი არს განკორცეულებისა შეუკნად უშერ არს ესე,

¹⁾ ეკლტათი ანტიოხელისა, არანოსთა ძლითისა სიტყვისაგან.

²⁾ სულნი პირველ შემწეულნი ითქმის კორცთაგან, ანუ თუ მისა ღმრთისა ღმრთაებისა და კაცების ერთ უმაღ დაბადება მამისა, გინა მისა, ანუ არა სიტყვა ორთა ბუნებათა სიტყვისათა საღმრთოთა და კაცობრივთა უკეთუ ყოველიურთ არს მის გაცესება ერთისა კაცად შედგომილისა ბუნებისა განკაცებას ზედა ემშანუილისასა.

რამეთუ იე ღმრთისა არს სრულ იყო ბუნებითა ღმრთაებისათა. ხალა უკანასკნელთა წამთა შესაკებითა უსრულისა ბუნებისათა შედგა ორთაგან ერთბუნებად, და იქმნა ქრისტიანედ. ცრდააქტა უსრულობისაგან სრულებად. ესე ეოვლისა გმობისა უმწვერვალესი არს უღმრთობაჲ, ესე გამოუთქმელისა მის შეერთებისა არს დაბლევება. ესე შესაკებისა მის შეურუნელისა არს დასსნაჲ, გარნა ვინაჲთგან ზირ უკარობასა მის მწკალუბელთასა, აღუძრცვიეს. ზეცარი კვებასა არს რცხვენის მათ ვისათაჲ იყოს შთაცვიუნაჲ წვალებათა, რამეთუ დაურადებულად აღვილს სცემენ თავთა თვისთა კაცნთა მათ განუხომლითა შთაზარესებად თავთა მათ.

178. 6. გიეთთამე თქვეს მოძვარათა ბოროტ-მადიდებლობისათა და უფროსლა ტარონელმან ჰაჲლე წიგნსა შინა თვისსა წინა აღმდგომისა იოეფისტოს ივილასოფოსისა დამტვიცებისათვის გმობათა თვისთა, რომელ არს თქმისა ქრისტეს ზედა ერთისა ბუნებისა ცრუწამებანი ნეტართა მამათა წვრილთანი განმრუქელთა ელმად, გარდამოცემითა ბოროტ-მადიდებლობათა თვისთასა სიტყვათა ნასლეებისა მამათა წვრილთაგან ლექსთასა, რცა უგუთურად განმსასკაებლობით ღმრთისწინებლობით. ხალა ასლ-მოძვარებობისა მის, რომელ არს სხდა ვის ესმა წმიდათაგან მოძვარათა შემდგომად შეერთებისა სიტყვისა ღმრთისა ერთი ბუნებაჲ, რომელიცა დაამტვიცა შედგომითა მამათა თვისთათა ტარონელმან ჰაჲლე წინა აღმდგომად თეოფისტოსა მწერალი იტვიცა წიგნსა მას შინა თვისსა სსსულთა მამათასა მოწამედ შემომღებნი, გარნა არს გამოახინებს თუ რომელსა წიგნსა შინა თქვეს მამათა წამებაჲ ერთისა ბუნებისა განგონტელებულისა მის მიმართ ამით იაბუბის უგუნრუენისა და განსრწინისა მოქმედად წვრილთა მამათასა. შესამენს უგუწ უკდეიულად კადნიერებით ნეტარსა ზთანსის სსსათა თანა მამათა მეტეველად შემდგომად შეერთებისა ზირისა მიმართ მისა ღმრთისა ერთისა ბუნებისა. არს განცვიფურად უსირცხვილოჲ იგი ვითარმედ ერთისა ბუნებისა მეტეველია მიმართ, თუ ვითარი განუტევეს წყაროჲ ნცხსლისა კვლეთა შემორჩუთა მართლ-მადიდებლობისათა, რამეთუ თვით წმიდაჲ ზთანსი იტვიცა ერთისა ბუნებისა დასამსობელად: ¹⁾ არომელმან ვოჯოჯოხეთმან სთსნა თანა არსად მისა ღმრთაებისად თქმისა მარამისაგანთა კორცთა, ხალა ოქროსა ბრწყინვალისა სსმეაროჲ მეტეველებს კესარიოს, მონაზონისა მიმართისა ეპისტოლეუ-

¹⁾ ზთანსი ეპისტოლისის მიმართისა ეპისტოლისს.

სა. ¹⁾ რომელმან უგუძტ ჯოჯოხეთიან აღმოაჩეს ერთის ბუნების თქმაჲ ქრისტეს ზედა. ისილე უგუძტ ტარონელო. შენ მიერ შესმენილნი თქმულთა შენთა მარწამელ ვითარისა ცუცხლისა წვიმათა განუტყუებენ შეწევნად სმელთა მათ ლელწამთა, რომელ არიან ენანი შენნი და მოძღვართა შენთანი, ღრუბულნი იგი ნათლისანი, სასუნენი ცუცხლთაგან სულისა წმიდისა მადლთასა, მისედე წინა თქმულთა მათ სულაერთა მოძღვართასა, რომელთა თანა შესმოხით იტყვის ნეტარი ამეროსი. ²⁾ გუმონდესო სსკანი გორტთა უფლისთა და ღმრთაებისა ერთბუნება ფოთად მეტყუელნი, რომელმან უგუძტ ჯოჯოხეთიან ესოდენი გობაჲ აღმოხსინა, რამეთუ არინროსთასა არიან უწინად სატვირთველონი, რომელთა მიერ აღორძნების უწმინოებისა მოწინა, კუზლად იგივე იტყვის ღმრთის-მეტყუელებისა ცუცხლისა ისართა ზედა დასსმელი მწვანებულთა: ³⁾ «ორთაჲ არსებათა ქრისტესთა აღზაკებითისა შერევისათა და ერთ არსება ქმნისა მათისათა ჭარ აღმსარებულთა; ვითარმედ ფოკლისა ნუნისა ესო ქრისტესნი ორნი არსებანი იყუნეს შეურეწენი. სოლო ერთი ბერი რომელთა იგი ერთი არს ქრისტე ერთი ძე, მათ შესწევებს წმიდაჲ ჭათოლიკე კვლესიან. კუზლად სსკაჲ ჯინძე სობრინის-მოყვარე მოძღვარი დამატვირთული ქრისტეს შორის ორთა ბუნებათა განუყოფელთა სისხლითა თვისითა მეტყუელი შეწინებულ ჭყოფს ერთისა ბუნებისა მეტყუელთა ღმრთთა განკვეთისათა, რომელიცა იტყვის ესრეთ.» ⁴⁾ რომელიცა არსებითისა ესე იგი არს ბუნებითისა შეერთებისა საიდუმლოსა ზედა ქრისტესსა, არს ესრეთ გულის-სსკა ჭყოფს, ვითარმედ შესადრწუნებულისა განკვეთებისა ორნი არსებანი, რომელ არიან ბუნებანი ერთგვამად შეერთსეს, არამედ ამოგან ერთისა ბუნებისა, ესე იგი არს ბუნებისა ქრისტესისა, ქმნისა იტყვის, ესე ვითარი იგი შესწენულ იყუნ. სოლო ბეჭედი იგი ღმრთის-მეტყუელთა სსკაღმრთოჲ გორლე იტყვის:» ⁵⁾ ერთისა და მასვე ესო ქრისტეს ვიტყვითა ფოთად ბუნებათა განყოფისა მესნიერნი და ურთიერთარს შეურეწენლად დამტკუნნი მათნი. «იტყვის სსკადა მოძღვარი კვლესიანს:» ⁶⁾ ორნი რამე იყო ქრისტე ესე

¹⁾ ოქროპირისა კესარიოსის მიმართ მონაზონისა ეპისტოლისაგან.

²⁾ ამეროსი მედიოლანელითა აპოლონარის მიმართისა სიტყვისაგან.

³⁾ მისივე თარგმანებისაგან მარწამისა.

⁴⁾ ეპისტინოს ფილას-ფოსისა და მოწამისა ინდიკტიონისაგან.

⁵⁾ სსკა ნეტარისა კირილესი დედეფულთა ეპისტოლისაგან.

⁶⁾ სსკაღმრთოსა კირილესი აურესადღებულისა შოპონისა სავათაჲმევილოსაგან.

იგი არს კაცი მისებრ, რომელი ისიღვებოდა, და ღმერთ მისებრ, რომელს მიაგონებოდა, რამეთუ ჭამდა ჭეშმარიტებით, ვითარ იგი ჩუქნს, და აჭნდა თვითებაჲ კორცთა ვებრ ჩუქნთა, და ვითარ ღმერთმან სუთათა ზურითა განამდნა სუთათანნი: მოკვდა ჭეშმარიტად ვითარცა კაცი, და ღმერთმან აღადგინა მკვდარი. ოთხისა დღისა, და იმინა სანკს შინა, ვითარცა კაცმან ჭეშმარიტმან, და ვიდოდა წყალთა სუდა ვითარცა ღმერთი. არიან უუჭრად აღწერილნი ნეტართა მამათა ბერძენთა და ლათინთანი ზირველ წმიდისა ხალკიდონის კრებისა აღწერილნი, რომელნიცა ცხადად აღიარებენ ორსა, ბუნებასა, და ორსა ნებასა, და ორსა ბუნებითსა მოქმედებასა, შეურევნელსა უქცეველსა და განუყოფელსა შემდგომად, შეერთებისა ერთისა მისასა, რომელთაცა შეიწყინებენ ყრმანი მწვალუბელთანი, რომელთა თვის არს აწ სიტყვის ყოფიად ჩუქნნი, გარნა რიცხვი ყოვლად შეუძლებელ არს. საღმრთოთა მათ თქმულთა თვის, რომელთაცა წერილთა გრძნების მოყვარე ტარონელი შესაწყენლად თვისისა სიბოროტისა სიციბილით განმსხვავებელი ლექსთა ნეტართა მათ მოძღვართასა მოიყვანს, დამძტივცებულად თვისისა ცრუ მადიდებლობისა, გარნა კერ ძალუცს დაფარვად საღმრთოთა მათ უფსკრულთა ღმრთის-მეტყველებათა, კეთილ-მასსურებითაჲ ნეტართა მამათასა, ვითარ ესე. აჭა მცირედნი გამოგვიჩვენეს თქმულნი სამღუღელოთა მათ მოძღვართანი დამამხობელნი ერთისა ბუნებისა ჭრისტეს სუდა მეტყველთანი.

179. 7. ზესთა მიუწოთმელი იგი გვარი საღმრთოთა განკუბულუბისა, რომელ არს შეერთებაჲ ახალი, რომლისათვის იტყვის წმიდაჲ მოციქული იოანე საღმრთოთა შინა სახარებასა: ¹⁾ «სიტყვაჲ გორც იქმნა და დაიკარგა ჩუქნს შორის,» და წმიდაჲ ზაულე იტყვის: ²⁾ «რომელი იგი ხატო ღმრთისა იყო არა ნატარებად შეინაცხა ყოფად იგი სწორებად ღმრთისა, არამედ თავი თვისი დაიძაბლა და ხატო მონისა მიიღო და მსგავს კაცთა იქმნა, და ხატითა იზოგა ვითარცა კაცი.» გორც იქმნა და ხატო მიიღო მონისა ხატმან ღმრთაებასმან, თქმულნი მასარებულისა მიერ და მოციქულთა ზაულესი, შეერთებაჲ არს ახალი, რომელიცა უგანასწავლელთა ერთან ჭყო მაცხოვარებად ჩუქნდა დაუსაზამომან ერთ-ნებაობამან ყოვლად წმიდადისა სამებისაგან. რამეთუ მამამან მოავლინა ძე, რათამცა იქმნეს კაცნათე-

¹⁾ იოანე 1, 14.

²⁾ ფილიპელთა 2, 6, 7.

საკისა კაცთასა განსწლებისათვის და ძველებულისა, სოლო სულმან ეოკლად წმიდამან განსწმიდა წმიდა ქალწული და აღესო მადლითა მიერ, რამეთუ ჭყო შეწყენაჲ, რათა დაიტიოს გუმი სიტყვისა ღმრთისა, სოლო ძე გარდამოსდა და ჰისხლთაგან ეოკლად უბაწოთა მარამისთა შემოსდა კარავი ეორცთა და სატი და ბრწინვალებაჲ იგი დაუწყებელი გამოჩნდა ხატითა აღამისითა, და ვითარცა ერთი ჩუწნგანა; რამეთუ თვათ გუმიოკანი იგი სიტყვაჲ ღმრთისა იჭტეოდა ჩუწნებრთა უგობელთა ვნებათა ქვეშეურებასა შინა, არა განუგნა ბუნებანი სიტყვამან ღმერთმან უჯამო იგი და უამერი დაუბადებელი, და დაბადებული აუგებელი და აჯებელი, არამედ შესამწუნებელთა განგებულებითა შეაერთა არა თუ რეცა ცნობა ვნებულისა ტათეკელისა მომღვრებისაგურ ჭყო გარე-შეწყარელ და განუხომელ და დაუბადებელ თვითებაჲ იგი მიწისაგანისა ბუნებისა, არამედ ღმრთაებაჲ თვისი, რომელ არს საღმრთო ბუნებაჲ არა ქტეკასა შინა შთამოიყენა, რამეთუ უკეთუმიცა გარე შეწყარელ ჭყო გორცი, ანუ იყო არსებისაგან ჩუწნებისა გარდამნებულმან მისმან აღსაკა ბუნებასა შინა თვისსა. ესე ქტეკებაჲ არს მძნო საღმრთოსა ღმერთ-მთავრობითისა უჭტეკელისა ბუნებისა, რამეთუ რადესმე იყო ღმრთაებოჲ უგნებელ და აღსაკებითა კაცობრივისა ბუნებისათა იქმნა ვნებულ საღმრთოთა ბუნებათა გუმი სიტყვისა ღმრთისა, და რადესმე საღმრთოჲ არსებაჲ არა იყო თანაჲ არს კაცთა და უგანასკნელ თანაჲ არს კაცთა იქმნა. ვ მხელ ბუდთა მათ მანიკურ კელებრ მადიდებელთა განგებულებისათა, რომელთაცა თქვეს ერთი შესაკებული ბუნებაჲ სიტყვისა ღმრთისა, შემდგომად შეერთებისა, რამეთუ ესე მრავალთა გობობათა სუდა გარდაეცემის და ამისგან იშვებიან კეშინი მრავალთანი, რომლისაგან აღმოეცნა ათრქამ იგი კეშინი, რომელ არს სეკეროს ელანისა მომღვრებაჲ, სიტყვაჲ იგი არცა მიშვლად სადაძე ღმრთაებად იკეთად მსასურებისა და არცა ღმრთიანად კაცად, ვითარცა განმღმრთობილი ვინმე კაცი ორდანი და მტეკნელი ღმრთაებისა იდიდების, არამედ კეთილ-მსასურებით შესამწუნებელთა შეერთებითა ორთა განუყოფელთა ბუნებათა შინა ერთი ძე, ერთი ქვემდებანე, ერთი ვირო, რომელ არს გუმი — სიტყვისა ღმრთისა სრულებათ იცნობების, რომლისა დედაჲ ბუნებათ და საკუთრად ღმრთისა მშობლად თაყვანის იცნებების მის შორისა და ტყენითა და მისგან ტეშმარტებით და საკუთრად შობითა სიტყვისა ღმრთისათა.

180. 8. თავმან მწყობრისა მოცინებულმან და მწყობრულმან მითა

თვისთამან მიუგო ნაცვალთ კითხვის მოძღვარს თვისსა: ¹⁾ «შენ ხარ ქრისტი და ღმრთისა ცხოველისა,» აღსარებად მოციქულისა ესე არს, რამეთუ ბუნებით მოწყალემან მარადის და მაცხოვარების-მოქმედმან თვისთა დაბადებულთამან, ძედ კაცისად მეტიველმან თვისმან, რა თქვიანო ჩემთვის. რწმე მოწაფეთა თვისთა; ხოლო ნეტარი ზეტრე მსურვალებისა მიერ საღმრთოსა მცხოვრებთა გულითა ეტყოდა: «შენ ხარ ქრისტი და ღმრთისა ცხოველისა.» ქრისტი უკუძე თქვა მოციქულმან ძედ ღმრთისად ორთა ბუნებათა განუყოფელთა და შეურყენელთა სახელი. რამერე ქრისტი შეძგომად შეერთებისა ორთა ბუნებათა მქონებელისა გუჰმისა, რომელ არს სიტყვა ღმრთისა, არს სახელი. გუჰმი იგი სიტყვისა ორითა ბუნებითა აღიარა ძედ ღმრთისად ცხოველისად ზეტრე, რომლისათვის ნეტარად წოდებად და გლიტათა სასუფიველისათა ზერობად ერწმუნა, და განგატეხელისა სიტყვისა ღმრთისა-ღმრთავ გუჰმოვანთა კორცთა საღმრთოსა ფერის-ცვალებისა დირს იქმნა ხილვად, სდაცა წინასწარ-მეტყველებრ იტყოდა, რომელიცა არს ესილვა: ²⁾ უფალა უკეთე გუნებეს აქა ყოფად, კქმნეთ აქა სამტლავარ კრთი შენდა, ერთი მოსეს, და კრთი ილიასა. კახილოთ მანო, რამეთუ ძალურე ტეშმარიტსა სარწმუნოებისა მას, კორცთალებისასა, ნეტარისა ზეტრეს მამართ მიმსედთა, ჭ კახილოთ ურწმუნოებისადა დასარული რაი არს, რამეთუ შეძგომად მიცემისა, უკეთე შეგანსიცა ტეშმარიტებით იუდასა, არღარამცა შიშთილად მიუთვა საღმრთომან წუხლობის მოყვარემან, რამეთუ ოდეს იგი ისილა იესო დასვილი, ჯვარად არს თქვა უბადრუემან მან, კითარმედ ვცოდე; რამეთუ მიგეტ მაცხოვარი ყოველთა, ანუ თუ მიგეტ და ღმრთისა, არამედ თქვა ურწმუნოებით ვცოდეო. ³⁾ «რამეთუ მაგეტ სისხლი მართალთა.» ამის უგანსუნელისა ურწმუნოებისათვის მონა კშმავისა მიეტა შიშთილას. გვერძლნეთ უკუძე, რათა არს ცთომილნი მიკვლითცა წინაშე საუდართა ქრისტისთა, განკვერძლნეთ მესჭერობასა მწვალბულთასა, რომელ არის ჩუძნ შორის მკვლარნი მრავალ, რათა განკორცთალებისა საიდუმლოდ არს შევრიოთ, არამედ ნეტართა მამათა მოძღვრებისებრ აღვიაროთ და ღმრთისა შეძგომად შეერთებისა ორთაგან ბუნებათა და ორთა შინა,

¹⁾ მატთე 16, 17.

²⁾ მატთე 17, 4.

³⁾ მატთე 27, 3.

და ორითა განუყოფელითა ბუნებითათა ნებითა და მოქმედებითა ერთი ძე და უფალი.

181. 9. ინებს უკუ მთავრთა წყალებისათა განყოფილად კრებისაგან ეოკლად წმიდისა და უწოდეს ეოკლად წმიდასა მას მსოფლიოსა კრებასა საღვთადონისასა ნესტორთა მზრსაკულად თემისათვის ორთა შეერთებულთა ბუნებათასა. სოლო კვითსოთ ჩუენ, ვ. რჩეულნო, უკეთუმცა გარდახდა კრებაჲ საზღვარსა ნეტარისა კირილესსა, რად უკუენ აბრალა უსჯულმან იოანე ეგოკლემან წმიდასა კრებასა, ვითარმედ კირილესანი არს კრებაჲ ესე? რამეთუ უკეთუმცა საზღვართა კირილესთა გარდახდა კრებაჲ, არღარა ეძლო მტერსა მას სიძარბლისასა ბრალებად იგი კირილესანად.

282. 10. კრებისა მბრალბელთა მწკალებულთა ჰირველი არს ბრალებაჲ კრებისა მიმართ და წმიდისა ლეონ მთავარეუვისკოზმოსისა ჭრომისა, ვითარმედ არა თქვენ ერთი შესაკებული ბუნებაჲ ორთაგან ბუნებათა, და მტყვევლთა ორთაჲ ბუნებათა და მტკიცეს ორთა შინა ბუნებათა სიტყვისა ღმრთისა შემდგომად შეერთებისა. მიუგოთ უკუენ ჩუენ სიამაყილით ყოვლად მშენებარეთა მათ: ვითარმედ არს კრებისა მიერ. ითქვა ახლის მტყვევლებით ორი უკუენ შეერთებული ბუნებაჲ, არცა ორთაგან ბუნებათა ერთ ზინად შემოკრებულთა ცნობილი ძე ღმრთისა შემდგომად შეერთებისა ახლითა მომდგრებითა ასწავა კრებამან ერსა ორთა შინა ბუნებათა მყოფად არამედ მამათა არს თქმული, რამეთუ წმიდაჲ კირილე იტყვის სუვენსონის მიმართ: 1) «თქვენ სადაჲ მბრძოლთა ჭეშმარიტებისათა, ვითარმედ უკეთუ ეოკლად ერთი ბუნებაჲ არს, ვითარ განკატნა, ანუ რომელნი გორცნი ჭუნს თვისა გორც? ვ. რჩეულნო, უკეთუ ერთი არს თქმული მამათაგან შესაკებუ ანუ თუ ორთაგან ბუნებათა ერთი არს შემდგარი ბუნებაჲ შემდგომად შეერთებისა, ერთისა მისა რასაღა უწოდეს მამაჲ მბრძოლად ჭეშმარიტებისად მტყვევლთა ერთისა ბუნებისათა? იტყვის უკუენ ნეტარი ეფრემ: 2) «სრული აქვს მრწამდი ბუნებაჲ ქრისტესა, რამეთუ არა წარსწომილნეს ორნივე, რამეთუ არცა ნასკვარ ღმერთი გამოსწინდა ქვეყნისა ზედა, არცა ნასკვარ განი ალვიდა ზეცად. » კვლად წმიდაჲ კირილე მტ-

1) საუენოდ მოხსენებულისა კირილესი სუვენსონის მიმართისა ეპისტოლისაგან.

2) ეფრემისი მარგალიტისაგან.

ყველი ორობისა ბუნებათა სიტყვისათჳს სამებითსა ძლითსა სიტყვისა შინა. ¹⁾ მრისობლად იტყვის სიტყვისა ყოვლად ბრძენი ჰაელე. ხოლო უფროსად ყოველი მწყობრი წმიდათა იცნობისა და შემოიყვანებს, შემდგომად გორცთა შეერთებისა. ესრეთ უგუფს გვასწავებს წერილი წმიდისა კირილესი, რომელსა უკანსენს მთწათენი სვეეროს და თულანენი, ტათეველი და ლახარე მამათებრთ თვისთა, ვითარმედ კირილე არსო მტრეველი შემდგომად შეერთებისა მისა ღმრთისა მიმართ ერთისა ბუნებისა. ხოლო ჩუენს მხრძოლთა მათ ჭეშმარიტებისათა სხვადაც კირილე წარმოუყენოთ ზირის და მსხველად მათდა, რამეთუ იტყვის: ²⁾ ამჩნობლი იყო ქრისტე, კაც უგუფს ხალუელი, ხოლო ღმერთი უხილავი. მ მოკისხენთ უგუფს ორთა შინა ბუნებათა შემდგომად შეერთებისა ყოფიასა სიტყვისა ღმრთისა აღსახორცლად წერილთა ტათეველისა და სიჟნელისა, და ლახარესთა წამებანი მამათანი. იტყვის უგუფს საღმრთოჲ ოქროსპირი: ³⁾ გვინადაც ვინობთ შეურყენელითა და განუწყვლებელითა წესითა არა ერთისა, ხოლო ბუნებისა, არამედ ორთა სრულთა ბუნებათა შინა. მ იტყვის ნოსელი დასამსობლად კენომისა. ⁴⁾ ამოთაგან ბუნებათა არს ქრისტე და სრულად იცნობების მათ შინა. ხოლო დამბუქდელი ღმრთის-მტრეველებისა საღმრთოჲ კირილე იტყვის: ⁵⁾ ავადებსა შინა სრულება და ჩემებისა არსებისა შორის გამოჩინება შემოღებულ-არს თქმითა განკორცელებულითა. ხოლო სამოციქულო დოკონოსას საღმრთოსა შინა ბუნებას მარადის ყოფიასა სიტყვისა ღმრთისა შემდგომად შეერთებისა იტყვის არსებასა შინა ჩუენსა. მყოფად, რამეთუ საღმრთოჲ სახელთა თვის თქმულსა შინა იტყვის. მ ⁶⁾ რომლისათვისცა მარტოვე იესო გამოუთქმულად შეიარკვეა და განკორცელება ყამიერი მიიღო უკამოძან მან და შინაგან ბუნებისა

¹⁾ წმიდისა კირილესი სამებისა ღმრთისა სიტყვისაგან.

²⁾ ღმერთი შემოსილისა კირილესი იერუსალემელისა საკათაქმეველითაგან.

³⁾ საღმრთოსა ოქროპირისა კესარიოს მონაზონისა მიმართისა ეპისტოლისაგან შემდგომად მცირისა ექსორობისა მისისა.

⁴⁾ ყოვლად მნათობისა ნოსელითა ეპისკოპოსისა გრიგორისა ენზომის დასამსობლთაგან.

⁵⁾ კირილესი სუენსონის მიმართისა ეპისტოლისაგან.

⁶⁾ დიონოსოს არიოპაგელისა საღმრთოთა სახელთათვის თქმულისა 1-ლი თავისა.

ჩუჭნისა იქმნა, ღ კვალად იგივე მწერკული ღმრთის-მეტყველთა ბტყვესა: 1) «უძველესად და შეუკრეკელად მეზიარა ჩუჭნ და არა რამ ენო სესთა სასისა და გამოთქმელისა და ცალიერებისაგან, არამედ რამეთუ უოველთა უახლესი აჩვენა ბუნებითა წესთა შინა ჩუჭნთა; ზესთა ბუნებისა სჯულთაობად, და არსებასაცა ჩუჭნსა შინა არსებათა ურესთაესობად.» კვალად მოვიღოთ უკუჭ წამებად ოქრო ბუენჯალისა იოანესი. 2) ასიგუდილის თავს მდებულად აღვიაროთ ქფისტე, სრული ღმრთაებასა შინა და სრული-გატებასა შინა. ესრეთ უკუჭ ერთსა და მასკე ძესა, და უფაღსა მიუფესა საღმრთოსა შინა არსებასა, ესე იგი არს ბუნებასა მეოფსა აღი-რებენ მამინი მეოფად ბუნებასა შინა ჩუჭნსა, და ესე ასწავა ნეტარმან მამამს ლეონ, და ესე განსაზღვრა ყოველისა სოფელისა კრებასან სალეი-დონს შეკრებულმან, და ესე დამტკიცეს წმიდათა მეუფთა მარგანე და პულენრთა, და ამას აღიარებს ყოველი კველესიამ აღმოსავალისა და და-საკვლისა.

183. 11. ლეონ ნეტარსა მამათ მთავარსა განკორციელებულესა ბიტყვისა ჭეშმარიტებით აღსარებასა ზედა განაგდებს დიოსკორე აღქმან-დრიისა შაზად, სოლო შეიწყნარებს ეგვიტქის განკვეთილსა სამართლად, ღ კვალად ატებს პატეოს სუნობისსა თქმისთუის, ვითარმედ განსორციელე-ბულსა ბიტყვისა შესახდავი ვიდრე შეაქეს კაცისა; სოლო არა აქეს ჟორტთა ჩუჭნთა ჭეშმარიტებად. ამის ეგვიტქის შესაწვენელად დიოსკორე ეფესოს შეკრებულსა მას აჯანჯებრსა შინა კრებასა კველესიასა შინა დე-დოფელისა ჩუჭნისა ყოველად უსრწუნელისა ღმრთის-მშობელისა მარიამისა სიგუდილითა მწართა მკვლელ ეჭმების ძმისა თვისისა ფლაზიანე მამათ-მთავრისა და შეჩიქრებს მტყველთა ჭეშმარიტებით განკორციელებისათა ძისა ღმრთისა მიმართ. ამას ესე ვითარს მოძღვარსა ღ ემოწავა სკუეროს, ელინი და ტიმოთე ქურდინი, და ვარსანოფ და იულიანე აღიკარსასელი, მოძღვარნი ოძნელისა, და სიჟნელისა, და ტათეველისანი. სოლო მოწა-ფენი აზთნი ეგვიტქის შემწყნარებულსა დიოსკორეს დამწესებენ წმიდად კველესიას თვისისა, და მფარველად და მეოსად ღმრთისადმი აქათა ღ საუ-კუნოთა ვითრლთა მოკებისთუის, და მსოფლიოსა კრებასა სალეიდონის-

1) მისივე მის საღმრთოთა სახელთათუიკ 2-რე თავისაგან სატრთუიალოთა ქებათასა.

2) სატრთუიალოს ჩემისა იოანესი ავალად მისივე ვესარიოსის მისვე ევისტრ-ლისაგან.

სა, დეონს შეგრებულნი ათთა ეპისკოპოსთა შესწევნელად, შეჩვენებულ ჭყოფენ. ამას ზედა ვინ არა ჰგომბდეს საწყალობელთა მათ, რომლისაგან მენათესაისა არა სიციხელ იქმნეს შირველად; რამეთუ კაცის მკვლელო შემოჭყუთ სასჯელითა წმიდათათა მეორედ, რამეთუ ვისგან მოიღეს უზოკართა მათ მეტნიერებისათა სწავლულება სიბრძნისა, ვითარმედ ამაღლდეს აღმოსავლისა და დასავლისა ბრძენთა ზედა; სოლო მესამედ, რამეთუ კესარიისა ეპისკოპოსისა ქვე დაწესებულნი ეპისკოპოსნი ვალარშაპატისა შესწევნულ-ჭყოფს ეკლესიასა აღმოსავლისა, და დასავლისასა და განკვეთს ყოვლისა სოფლისა მამათა ექსას ოცდაათთა, ხალკიდონს შეგრებულთა; მეოთხედ, რომელიცა არა იდიდა არცა ერთისა ვისმე თვით მხერობელისაგან, არცა ვისგანმე მამათ-მთავართაგან, არცა ყოვლისა სოფლისა გრებისაგან საყდრად სპირიტუალად ეკლესიასა ვალარშაპატისასა დასდებენ ყოვლისა სოფლისა კათოლიკე ეკლესიად დასწერენ, ვითარმედ ეკლესიას სომხეთისა არს ყოვლისა სოფლისა კათოლიკე ეკლესიამ, და კათოლიკოზნი ვალარშაპატისა არს მწყემსნი ყოვლისა სოფლისა. სოლო უკეთუ იუფესო მართლ-მაღიღებულ შინა რომისა და პატრიარხი კოსტანტინოპოლისა, ჟერ არს, რამეთუ მოვიდნენ ეკლესიასა ექიმანისასა და მიიღონ კელის დასსმამ მღუდელ-მთავრობისა კათოლიკოზისაგან სომხეთისასა. ამით მიემსგავსეს საწყალობელნი იგი წინა აღმკვომისა სიძარტლისასა, რომელსა ენება დადგომად საყდარი თვისი ცათა შინა, და მსგავსად მისსა მოიღეს ვარდამოთსეამ სიძარტლისაგან, და განიბნინეს წინასწარ-მეტყუელისაებრ ნერსე დიდის მსგავსად ურითა ყოველსა სოფელსა.

184. 12. მეტყუელთა ქრისტეს ზედა ერთისა ბუნებისათა ისწავეს განკუთვლებისა მიმართ სარწმუნოებთათი აღსარებაჲ უაღუნტისგან, და მანინ სხარისისა, და არიოსისა და აპოლიონარისისა, და ეკთქვისა, ამით უკუწ განმსზღვრებულთა იგივედ ბუნებისა და გუამისათა შემოუსდა შორის თქამა ერთისაგა ბუნებისა განგორციელებულისა მომარდ სიტყვისა, და ირწმუნა მათგანმა, რომელმანმე საოცრად აღსარებაჲ განკაცებისა, და სხვათა არა სრული გაცებაჲ სიტყვისა, დადათუ განგორციელდა — ამით უკუწ მსკილითა სულისათა წინა განწყენეს წმიდანი მამანი სიბრძნის მოყვარენი შესწევინათვის ეკლესიისა, და დამსობელთა მწყალებულთასა მათ ნეტართა ძლევის მოყვარეთა მიიღეს რამცა იგი იტრევეს. სოლო მთვართი გუამულისა სკუროსისა და ათლიანეს მოწაფეთა აპტარაკელმან, და ომხელ-

მან, და ტათეველმან, და ორტნელმან, შთამოსრულმან, სჳესითისა ნათესაობისაგან ეგრეთისა შემეტს წვალებამ ზირად-ზირადი ბოროტ-მადიდებლობასა მთავართა თვისთასა, და ესრეთ განუყენეს და უცხუ კემნეს კველსისას.

185. 13. ნეტარისა გირილეს ზღუქსანდრიელისა შემასმენელთა მოძღვრებთ უთაოთასა, ვითარმედ იქვამ ერთი ბუნებაა განკორცეილებულისა, სიტყვისა, მოაქვსთ ზემო და ქვემო, ვითარმედ გირილე არსო მეტყველი ერთისა ბუნებისა, — მიუყოთ, რომელნიცა სიტყვისა განკორცეილებულისა ერთსა ბუნებასა შემომართმენ ჩუჭნ. ვ. ფილასოფოსოსო! ვისი არს ესე? არა გირილესი არს მიწორილი უღმერთოსა ნესტორის მიმართ. 1) სხვა არიან და სხვა საღმერთოა და განცობრივი ბუნებაა. ჯერ არს შესწავება და საჭირო ყოფად. ვიტყვი ამას წინა აღმდგომთათვის ურთიერარს ცნობითა, რამეთუ განყოფილ არიან ურთიერთარს თანა მეტყველებად შუქდებათა განყოფათა მიერ, და შემდგომად მცირედისა იტყვის კვალად მამა: 2) ანუ უჩუჭნ აღიარე ერთი არა განმყოფელი ბუნებათა თვისთა მცნებურებასა თანა გულის-ხმის ყოფასა ამისას, ვითარმედ კორცთა ვადრე მე სიტყვად სხვადა არს. ხოლო ღმრთაებისა სხვადა, მსოლოდ თვით მისი ოდენ შემსგავსებელი. » და შემდგომათ სხვათა სიტყვათა იტყვის კვალად დიდი ესე მოძღვრო: 3) ხოლო განმყოფელია ბუნებათა, არა მსოლოდ წიგნისათვის ოდენ, თუ რომელი რაა არს საღმერთოა ანუ განცობრივი, ანუ მე უფროსდა განმწვავლებელი კრბამად შემოკრებისა მათისა. ისილე უჩუჭნ ტათეველო მამა ერთსა ორთაგან შემდგარსა ბუნებასა იტყვის ანუ თუ ზირობითად შემოკრებულსა ორობასა ყოვლად განუჭრელსა ბუნებათასა?

186. 14. ორობად განუყოფელი შერთებასა შინა ბუნებათა საღმერთოსა და განცობრივთა შეურეკნელად ჳბავს ერთისა ქვემდებარისა შორის, რომელ-არს მე და სიტყვად მოძღვრებისაგან მამათასა, ვითარცა იტყვის ტერტულიანე. 4) ორნი ბუნებანი ცნად ჳყოფენ ქრისტესა ღმერთსა და ანცნა, ძლიერი და უძლური, მსაკდავი და უმკდავი. ესრეთ უჩუჭნ ყოველი მყოფობი ღმრთის-მეტყველთა შერთებასა შინა ღმრთის-მეტყველებს ბუ-

1) გირილესი ნესტორის ძლითისა მეორისა სიტყვისაგან.

2) გირილესივე მისვე სიტყვისაგან.

3) და კვლად წმიდისა გირილესივე მისვე სიტყვისაგან.

4) ტერტულიანეს წიგნისაგან ქრისტეს კორცთა ძლითისა.

ნებათა შეურყენელად ეპასა. ხალხი უკეთე მეტევი მე, მწვალებლო, ვითარ-
მედ არა ვიტყვით შერევისას ერთისა შესაყებულისა ბუნებისას. ხალხი
ვინათგან სიბრძნეანს მათავართა თქვენთამან ერთი თქვა ბუნებამ, სადა უეჭვ
ითქვას გონიერთაგან ერთისა შეურყენელად ეპაბა სიტყვისაებრ საღმრთოა-
ნა? ერთსა ზედა ვითარ ითქვას შეურყენელობამ, ანუ ვითარ განუწყვლად-
ბელობამ, ანუ ვითარ შეერთებამ ითქვას ოდესცა, რამეთუ ერთისაგან
თავის თვისისა შეერთებამ, ანუ შერეწამ, ანუ განწყვლებამ შეუძლებელ
არს? აწ უეჭვ სთქუთ საღამე, მბრძოლისა მთავარნო, კვლევისისა მოძრთ
ბრძოლად ძლევისა მოყვარნო ორთა ბუნებათა შეურყენელთა, ვითარ საღამ
მეტყველ არს გრებამ? არა ისმინეთ, ვითარ ერთისა შეურყენელად ეპამ
ყოვლად ვერ შესაძლებელი ჰყოფის, ვითარ განმარტა ნეტარმან მამამან წინ-
დადებით; გარნა ვინათგან მოგძულებოეს ყუ ჭეშმარიტებამ არა მქონებულთა
სიძირთლისათა მძულან წერაღნიცა მამათანი.

187. 15. ზირველთა თვისთა მოძღვრებასა შეუდგა ტათველი, რომ-
ლისა მოწათე ქმნილა ლაზარე გესლთა მისთა მქონებელა მცნარეობს
ეოძღვრისა თვისისა თანა წუჭნდაიო. ჰ შესადიწუნებელა ესე კადნიერებამ!
ჰ გონებამ ერთ სიტყვა მანაქველთა, რამეთუ უმწკრავალესა შეერთებასა
შეესნეს შერეწამ, და ღმრთისა ბუნებისა შანა შეიყვანეს გნებამ სამსჯვალ-
ნა, წყულულებამ ვვარცმა და საეუღილა. ხალხი რომელთამე კოლტისა
მა'გან ბსუტთა განმსწწხელთასა საოცრად ჰქდაგებს ჭეშმარიტებამ არსე-
ბისა წუჭნისა, შემდგომად შერეობასა სატყვისა ღმრთისა შემდგომად,
ამას ზედა ¹⁾ განკრთა ცამ, და კანკაჟრდა უფროსი ფრად ვითარცა,
სთქვა წინასწარ-მეტყველმან.

188. 16. ესაძერისა უეჭვ შობასა უყმობას მის და დაუწყებელისა
სიტყვისა აღმსარებელთა თვის ვერ შესაძლებელ არს ქრისტეს ზედა თქმად
ერთი ბუნებამ. რამეთუ უკეთე ორთაგან ბუნებათა საღმრთოთა და კაცობ-
რითა მედგა ანუ თუ აღსაკებთა ბუნებათათა, ერთი არს ბუნებამ სატ-
ყვისა განკორტებელისა, შემდგომად უსაჭარო არს თქმად მეტყველთაგან
ამისთა, ვითარმედ არა თუ სრულებითთა და ყოველთა ბუნებათაგან, არამედ
კერძოთა და უსრულთაგან არს ერთა ბუნებამ შემდგარი განკაცებულთასა
სიტყვისა, ვითარ სულა და კორტა, ხალხი უკეთე არა ბუნებათა ოქმნა
უსრულთაგან შერეობამ, ვითარ უეჭვ ითქვას გონიერთაგან, ვითარმედ

¹⁾ იერემია 2, 32.

სრულებითი ორი ბუნება შეიქანეს ერთად შესაგებულად ბუნებად? ესე უკუშტ გმობაჲ საკვეთითა შინა სიბრძნის მოუყარების სასრკეს მახვილად გამომჩნდების ეკტიქისად, რომლისა გამო არა მცირედია არს სუკურანთა და განანტთა და იაკობიტთა ასურთა და სომეხთა კველქისა ახალთა მოძღვართა ტვივილი ცნობისა.

189. 17. რომელიცა იწოდნეს ნათლის-ღებისა საბანელთაგან ქრისტესანედ, სჳწირთ არს, რათა რომლისაგან ინართაულნეს სასული სასედ მოსაღებაჲ, რათა სცნან, თუ რა არს თარგმანებაჲ სასულთა მითთა, რამეთუ ქრისტეს მიერ ერთისა მისა და უფლისა ჩუქნისა თანახმად ჩუქნდა განკაცებითა: იწოდნეს, მოწმუნენი განკაცებისა საუფლოსანი ქრისტესანედ. ქრისტესანე უკუშტ არს სასული ორთა ბუნებათა ერთგვარობად შემოკრებულთა უფლისათა, ვითარცა მამათა თქვეს. რამეთუ წმიდაჲ კირილე იტყვის: 1) «არცა ღმრთისაგანსა სიტყვასა თვინიერ კაცებისა, არცა ღვინკაცისაგან შობილსა ტამარსა არა შეერთებულსა სიტყვისა და სასულიერობადის ქრისტე იესო. რამეთუ შეერთებითა, განკაცებულთათა გამოუთქმელად შეყოფილი კაცებისა და ღმრთისაგანი სიტყვაჲ გულის სმა იყოფის ქრისტედ. სოლო ნეტარი ათანასი იტყვის: 2) რომელიმან მისცა თავი თვისი სასსრად უოველთა თვის, არა რამეთუ სოლო ღმერთი არს, არამედ კაციცა არს ქრისტე, და ამისთვის ორკერძოთავე სასულთაჲსა ჭყოფს შემობმისა წირაღა. ესე უკუშტ სასული ქრისტე, ვინათგან განკორცეულბულისა სიტყვისა არს სასული, ჳ არა ჰარკელ კორცთა შესხმისა, ეწოდა მესა ქრისტე, და ერთგვარად შემოკრებულთა ორთა ბუნებათა შინა მყოფისა მესა ღმრთისასა ეწოდების ქრისტე, და მის გამო თანა არსად ჩუქნდა ქმნილისა მისა ღმრთისასა მოწმუნენი მისნი ვაწოდენით მადლით შეიღებისა მიერ ქრისტესანე: ჰირკელად გვიღარს, რათა ჩუქნ ზუდა წოდებული ესე სასული ვინათ, და აღვიაროთ ორთა შინა ბუნებათა მყოფად სიტყვა ღმრთისა განკაცებულა, სოლო რომელიცა არა ჳღარებს ორთა ბუნებათა შინა მესა ღმრთისასა მყოფედ და ერთსა იტყვის შესაგებულსა ბუნებასა, არა არს იგი ქრისტესანე, რამეთუ ქრისტე ორთა ბუნებათა არს სასული და იგი უარ ჭყოფს ორობასა განუყოფელსა ბუნებათასა,

1) უოვლად ქმბულისა კირილესი თუოდოსი მფფისა მიმართისაგან.

2) ათანასისა უოვლად-ბრწყინვალისა საცხოვრებელისა ღმრთის-გამოჩინებლისა ძლიერიანაგან.

ამისთვის არა სწოდებულ არს მას ზედა სახელი ქრისტესი და არა ღირს არს იგი წოდებად ქრისტესწოდებად.

190. 18. სიუხულისა სტეფანეს—მიერ ითქვა კორციო ქრისტესი არა არს დახადებულ, და შემდგომად იტყვის: ბუნებაჲ კორციისა იქმნა ბუნებად ღმერთისაჲ. მიუგოთ უკუნი ტრფიალსა მას სიბრძნისასა: **ჟ** სიბრძნისა მოყვარულა ვისგან ისწავე, რომელსა ეგე ასწავებ მოციქულთაგან, ანუ თუ მამათ მთავართაგან, ანუ თუ მამისა შინისა ეგტეპისგან? წმიდაჲ კირილე იტყვის: **»** ¹⁾ რამეთუ დაღათუ ერთათ ითქმის ჩუნიგან მსოფლიად შობილიჲ ღმერთისა განკორციელებულა, და განკაცებულა არა შერწყმულ არს ამიერ იტენეულობისაგან მათისა, არცა ბუნებად კორციისა შეცვალბულარს, ბუნებაჲ სიტყვისა არცა კორციისა მისდად, იქმნა უკუნი კაც გუბამი სიტყვისა ღმერთისა. უმეტეოდ და შეუტეოდ, და განუყოფელად, განა არა აცვალა იგი ღმერთისაგან კაცად, რამეთუ ამის გულისა სიტყვისაგან ავლტის ყოვლად კეთილ-მსახური გონებაჲ. იქმნა ღმერთი კაც ბუნებით, რათამცა მადლით ღმერთ იქმნას ბუნებაჲ კაცისა, **ჲ** ღმერთისა ბუნებით იქმნა **ჲ** კაცისა, რამეთუ მადლით **ჲ** ღმერთისა გულისა ჩუნი, არცა შეიცვალა კორციისა ბუნება ღმერთისა ბუნებად. წარუდ, მტერო სიმართლისაჲ, არამედ იქმნა, კითარ ერთი ჩუნიგანი, თანა არს ჩუნიგან, სიტყვისაგან ყოვლად საჯალბელისა კირილესა. ²⁾ ეგრეთვე ქრისტესი სწორ უკუნი მოსესა, რომლითაჲ კაცობრიობისაგან, და მეორე განკაცებულბისათვის. ხოლო ზესთა აღწეულ და ზესთა ამაღლებულ, ღმერთებით და დიდებითა წმიდისა სამებისაგანობისათა ისწავეს. უკუნი მწკალბელთა რაჲცა არა ისწავეს მიუოლითა სწარმართოთა განსისლერებათათა და გარე განმსდელთა საღმრთოთა წერდელთათა ჭქადაგეს იგი, რომელიცა არა თქვეს მოციქულთა არცა საზღვარმან კეთილ-მსახურებითან მამათამან.

191. 19 ცაიკელსა ტრფიალსა ბრძოლად ეკელესიისა მომართ მოწაიკეს უკალტისისა და მანიკეელთა თანა აღმსარებელსა განკაცებულბისასა უღირს, რათა საფლავით აღმოსაღამცა და ბრძოლაჲ ჭკო ლაზარეს მიმართ ცაიკელისა, რამეთუ მან ცაიკელმან ერთად თქვა ბუნებაჲ და ჰირი, და ლაზარე ერთად თქვაჲ განაგდო ბუნებისა და ჰირისა. მან გარე

¹⁾ სამეტიარისა კირილესი სუკენსონის მიმართისა მეორისა ეპისტოლისა.

²⁾ მისივე მარადის კენებულისა კირილესი სულითა მსანურებისათვის თქმულბისაგან.

შეუწერლად ასწავა მოწიფეთა თვისთა გორცი სიტყვისა, და ამის სსვათა რათამე გმითა გარდა მასტაგელებსა, და გჳაღად თანა შემატყვებელისა ტათე-გელისა თქმულთამას, თანა მოსასულედ თქვა ბუნებანი სიტყვისა და გორც-თა, წინა აღმდგომ გამოსნდა ცათველისა, რომელთაგანმე ართრონთა ლექსითა სსწილარსა შინა სარწმუნოებითსა აღსარებისასა ლასარე. გარსა ზვაობით დრასტანგელისა. რომელ არს წიგნი მისი მოყვარე ზღაპრობისა კადურისა ზედა წიგნისასა სწორს და თავისა თვისისა შემასსმელი ოთხ მუხლეთა ქებითა იტყვის მესამესა ტაშისა შინა ორტნელისა ცათველისა-გან გამოკრთოლვას თვისსა. ხოლო უგეთუ ართრონნი ლექსთანი ცათე-ველისა და ლასარესანი იუენესიცა თანა შეუტყვებელ ჭეშმარიტისავე იტყვის ლასარე ამისთვის, კითარმედ მოწაფე არს ცათველისა და მისთა მომ-კვლელთა გესლთა ნოაგითა აღწრდილად მტერად ჭეშმარიტებისა მეტ-ველთა.

192. 20. უფროს ყოველთა შემდგომად თანა და ზირველთა თვის-თა სძულან განკორციელებისა საიდუმლოთა მადიდებლობად ჭეშმარიტებით ცათველსა; მინილან უგუმწ მისთა წიგნთაგან შეტომიძინი ნათესავთაგან მისთავე სომქსნი, რომელთაგანსა ერთსა წარმოკაყენებ. ხუცესი ვინმე იყო ერთბუნებანთა სომქსთა ზემო სსაქროველსა, რომლისამე დაბისა, რომლი-სა თანა სიტყვა გჳევე განგრძობით, ხოლო ხუცესი იგი ტრფილად იყო წერილსა ცათველისასა და მსგავსთა მისთასა, რამეთუ ესეზინრესცა წე-რიდნი ცათველისა ჭეშმარიტად იყო იფრიად მას შინა, — იტყოდა სიტ-ყვის გუბას ჩუჭნსა ჭეშმარიტად მისსა ურცხვინობით არა ითქმისო უფალი ჩუჭნი იესო ქრისტე მედ გაცისად, არცა მართლად არსო ქრისტეს ზედა მასარე-ბელთაგან, თქმული ჭმინად სიკუდილისა და ოფლი სისხლისა, მოცთქულთა არსო, არსო ოფლი სისხლთა და შემწუნებად სიკუდილისაგან, გარსა ქრისტეს ზედა წერილ-არსო იგი. ესე ვითარნი უსხუან მოწაყენი ცათე-ველსა, რომელთაგან ცხად არს გვარნი მადიდებლობისა მისისა.

193 21. ფიფსელ არს სმინად უერთა შინა მწკალბელთასა ქრის-ტეს ზედა ორთა ბუნებათა აღსარებასა. ჭეგონებენ ვერ-გულის სმის იყო-ველნი რიცხვითა-მეტყველებისა, ვითარმედ განყოფილად არს ქრისტეს ზედა ორობად შეერთებული ბუნებათა, რამეთუ წმიდად ზრთველ არს მეტყვე-ლი: 1) აბუნებანი სიტყვისანი განჭყეენ და, შეერთებისა საიდუმლოდ

1) წმიდისა პროკლეზი კონსტანტინეპოლიელისაგან მარტობისაგან ყრმა იშვა ჩვენდა.

ღმრთის-სიტყველუ. არა ვიტყვი, წ შემრეველნი; ბუნებათა ორთა ერთისა მისათა ორთა გვაძთა მიმართ განკვეთილსა, არცა ერთისა შიშისა მიმართ ორთა ვიტყვით სიტყვისა ღმრთისა ბუნებათა შეუერთებულთა, არამედ ვიტყვით სსვა და სხვაობასა ორთა ბუნებათა შეკრებულთასა; აღვიარებთ არა განმწავლებელსა ბუნებათასა სიტყვასა ღმრთისა ერთსა შიშსა ერთსა ჭკმდებარესა. «იტყვის წმიდაჲ ზველე: 1) განიცადეთ მოციქულე იგი და მღუდელთ-მთავარი აღსარებისა ჩუენისა იესო ქრისტე, რომელი საწმინო არს შემოქმედისა თვისისა; და კვლად იგივე იტყვის მოციქულე: 2) რაჲ იგი არს განკვეთებაჲ საიდუმლოსა მის დაფარულისა საუყუნო, რომელ-მან ყოველივე დაბადა ქრისტეს იესოს მიერ.» ესე უკვე მდბაღნი და მღ-ღაღნი ხმანი მოციქულისა ორთა ბუნებათა მიმართ არს, გარნა ერთისა შიშისად, რომელ-არს ერთი ძე. რომელი საწმინო არს შემოქმედისა თვი-სა არს გაცდობისათვისა ბუნებისა, სოლო ყოველივე დაბადა ქრისტე იესოს მიერ, ესე არს ზესთა სავისისა და დაუწყებელისა ბუნებისა სუღმრთოსა, ვითარცა იტყვის წმიდაჲ იუსტინოს მოწამე და სიბუხნის მოყვარე: 3) რაჲმს ვკამოღიან ერთისა მისანი წინააღმდეგობით ურთიერთ არს შეუტყუებელნი ხმანი განუყენ ბუნებათა თქმულნი იგი და დიდი და სუღ-მართოჲ, და საღმრთოსა განჩინე ბუნებასა. სოლო მცირე და გაცდობიანი გაცდობიანად შეზავსუ. ესრეთ უკუნ მოციქულთა და მამათა არს მოცუ-მიელ აღსარებად ორობაჲ განუყოფელი ბუნებათა ქრისტესათა; და ესრეთ აღვიარებთ მართლ-მადიდებლობისა მოყვარნი.

194. 22. ქრისტეს შორის ორთა ბუნებათა შემოკრებაჲ გვასწავის მამათა, რამეთუ განკორციელებისა შემდგომად სიტყვისა ღმრთისა ერთისა მისა და უფლისა მიმართ, რომელ არს ერთი გუჰმა სიტყვისა ღმრთისა შეწყურებელი ორთა ბუნებათა განუყოფელთა და შეურყენელთა, რომელცა ორისა მიმართ ბუნებისა შეისპინებისა, ამის ერთისა მისა მისობო-სათვის ბუნებისა ითქმის ქრისტე იესო, ვითარცა მამათა თქვეს, სოლო წმიდისა ქალწულისა მიმართ და ღმის-მშობელისა შემდგომად ნესტორის განყოფისა დაუნებულ-არსი თქმად მშობელი ქრისტესი, — ჯე არს ჭეშმარი-ტად მშობელი ქრისტესი წმიდაჲ ქალწული არამედ ვინათგან უსჯულთ-

1) ებრაელთა 3. 12.

1) ეფესელთა 3, 9.

2) იუსტინოს ფილოსოფოსისა და მოწამისა სიმეანისათვის თქმულის მესამისა წიგნისაგან 17, თავისა.

მან მან ჭურმან კომპიანსამან ნესტორ მისზე ყოვლითურთ თქმად ყოვლად წმიდისა ¹⁾ მარამი ქალწულისა მიმართ სასული საწოდებად ღმრთის-მშობლობისა, და უწოდად მხოლოდ ქრისტეს მშობელ, ამისთვის დააყენეს მამათა გომბისათვის ნესტორისა მტრისის მიმართ მარადის თქმად ქრისტეს მშობელი, ჭ სმა მადლად ჭადაკეს ეკლესიისა ძეთა შორის ღმრთის მშობელად ჭეშმარიტებით და საკუთრად ღმრთის-მშობელი და დედად განკორციალებულსა სიტყვისა. ჭერ არს უგუწ, რომელიცა მწკალებულთა მიერ ღეჭსი ანუ სასული ანუ თუ ართრონი რადე განმტკიცებისათვის წკალებათსა იოჭჭას, დაღათუ ითქმოდეს მათელ-მადიდებელთაგანც ესენი კეთილ-მისხურებითა ესე ვითარ იგი ეკლესიისაგან დაყენებად, განსა არს განგდებად არცა მწკალებლად შერაცხებად იგი. სოლო უკეთუ მას, რომელსაჲ სასულსა ანუ ღეჭსისა საწმუნობითსა აღსარებასა შინა კეთილ-მისხურებით აღსარებულსა მწკალებულნი შესაწკეულად ბოროტ-მადიდებლობისა იმარებდეს, ესე ეკლესიისაგან არს განსაგდებად-არს, არამედ მარადის თქმად დაყენებად არს, რათა მის ზედა არს იეოს სიმტკიცე დადებულ მართლ-მადიდებლობითისა საწმუნობისა. ნესტორ უგუწ თჭჭა მარამის მიმართ წმიდისა ღმრთის-მშობელისა ქრისტეს მშობელ და ესე მამათა პირველ ნესტორის წკალებისა თჭჭეს კეთილ მისხურებით ღმრთის-მშობელად აღმსარებულსა ყოვლად-უბოოსა ქალწულისათა, განსა კინათგან ნესტორ უღმრთოებად შეგვალა. ქრისტეს მშობელობად მარამისა, და ერთისა მის ორად განყოფიას კელ-მყოფელმან უარყო, ვითარმედ მარამი არს დედა ქრისტესი და არს ჭეშმარიტებით მშობელი სიტყვისა ღმრთისა, ამისთვისცა მარადის თქმად დაუენა ეკლესიისა მომართ მარამის მიმართ თქმად დედა ქრისტესი, რომელიცა დედაცა არს ქრისტესი და მშობელიცა ბუნებით და საკუთრად ერთისა სამებისაგანისა გუამისა, რომელ არს სიტყვა ღმრთისა; ეგრეთვე ერთისა ბუნებისა განკორციალებულსა სიტყვისა აღსარებად ნესტორმან ათასასი თჭჭა, და საღმრთო მან კირილე კეთილ-მისხურებით და წეენცა აღვიარებთ ამას თქმულსა მამათასა, არამედ კინათგან ბოროტად ითჭჭა ეკლესიის მიერ არჭემანდრიტისა და შემდგომთა მისთა მწკალებულთაგან ერთ-ბუნებისათა მარადის თქმად დაუენა ესეცა ეკლესია საგან, განსა არათუ განგდებად, ანუთუ უარის-ყოფით, არამედ აღმსარე-

¹⁾ ეს ფსილშუა წახალული იყო არ ვიცე ტყუილი იყო თუ მართალიყო დაესწერე.

ბელსი ერთისა ბუნებისა განკორცაქლებულისა სიტყვისა კეთილ-მისხურებით არა ზემო და ქვემო ვისმარებთ თქმულსა ამას მამათასა. ხოლო თუ რაა არს ანუ თუ ვითარცა რათა ბუნებათა მიმართ აღიყვანების ერთისა ძისათა ერთი ბუნებაჲ განსორცაქლებული შეწყვიტოს დმრთისათა, ითქვას განმარტებით ჩემ მიერ ამ ჩემსა მზა-მეტყველებასა შემდგომას სიტყვასა შინა; ხოლო მამათა დაღათუ თქვეს ერთი ბუნებაჲ სიტყვისა განკორცაქლებულისა თქვეს რათა ბუნებათა მიერ კეთილ-მისხურებით რაობაჲ შეურყენელი, რამეთუ უმრავლეს ადრე გვისწავიეს თვით ყოვლად-ნეტართა მათ მოძღვართაგან რათა თქმათა შეურყენელთა ბუნებათა, რამეთუ ნეტარმან ათანასი თქვა: ¹⁾ «რომელმან უკუთმან ჟოჯოხეთმან სთხა თანა არსად ძისა დმრთაებისად თქმაჲ ძისამისაგანთა კორცთა. » ხოლო წმიდაჲ ვინაღუ იტყვის: ²⁾ «არა ვითარცა ბუნებათა განყოფილებასა მოსპობისა შეურთებისა მიერ, ესრეთ უტყველო დმრთის მტყველებაჲ მამათა ქადაგეს მართლ-მადიდებლობისა განსაზღვრებითა დაუტომაჲლათა აღსარებითა ქრისტეს შორის რათა შეურყენელთა არსებათა.

195. 23. დმრთაებისა ბუნებაჲ თანა შეარსკით კაცობრივისა ბუნებისა მიმართ შეურყენელად ერთისა ძისა გარდამისწავებულმან სსკათა რათამე უშეერთა ლექსითა, და სსკათა განსაზღვრებითა ასწავა მოწათუთა თვისთა ტათველმას, რამეთუ ყოვლისა თანა სადმრთოსა გარეშეურყენლობისა და ადგილისაგან შეუცაობისა და სადაობისაგან შეუპრობელობისა დმრთაებისა თანა ყოველგან მყოფად კორცო სიტყვისა დმრთისა ჰქადაგა. ხოლო რამე ვთქვათ ნაცვლი ურცხვინოსა მის შირისა მიმართ ამისდა მენაცვლად სიტყვისა იუვენ ძისა მიმართ სეკერიანნი და აკობიტნი, და გაიანიტნი მტყველნი ერთისა ბუნებისანი, და ძმათა მათ თვისთაგან ისწავოს წესთა ბრძენმან და რიტორმან მოძღვარმან. უკეთუ არა სადა შეკასმენთ ერთ ბუნებათა მოძღვართაგან შირველთა ვითარცა ესე აქა სომესთასა შინა ითქვა ტათველისა მიერ, ვითარემად სიტყვისა კორცნი გარე შეურყენელ არანაჲ კორცითა გარე შეურყენელ-არს ქრისტე ანუ არა.

196. 24. ყოვლად სრული იგი თვისსა შინა საღმრთოსა ბუნებასა თვით გუამოვანი სიტყვაჲ დმრთისა ყოვლად სრულ იქმნა ჩვენსდა შინა ბუნებასა, რამეთუ შირობითად შემომკრებულმან მწრობლთა ბუნებათამან

¹⁾ ნეტარისა ათანასისი ეპიტოტოჲ მიმართისაგან.

²⁾ კირილესი ნესტორის ძლითისაგან.

დაიცვა თვითებად ორთავე სწავლავრთა შინა ბუნებათასა; და თანს არს იქმნა ჩუქნდა არა სოცრად, არა ვითარცა ორდასოხა წასამე შინა დამკვიდრებით-ლიტონსა ვისე კაცსა თანს შეერთებითა, არცა თვისიერ თვისისა საღმრთოსა ბუნებისა შეერთა გუმი სიტყვისა ღმრთისა ბუნებასა მიწისაგანსა, არამედ ჭკუშმარტებით ახალ კაცქმნილი და თვისსა თანს საღმრთოსა ბუნებისა შესავებითა შეურყენელითა შემავრთებელი ბუნებისა კაცთასა კაცი იქმნა ყოვლად უბიწოსა ქალწულისა სისრულთაგან მიმსილდი კორცსა ადამისსა, არა ვითარცა ერთი ჩუქნგანი რომელიმე კაცი განმადლობელი ვითარ იგი მოსკა და აჭრონ და სამოილ, და დავით, და ისაიდა, არამედ განკორციელებული იგი მეუფე საუფესოთა განკაცრებული უფალი ზეცისა სუფუქისა, ვითარცა იტყვის წმიდაჲ ზავლე. ¹⁾ ზარკელი იგი კაცი ქუჭუნისაგან მიწისა, სოლო მეორე იგი უფალი ზეცით. ესრეთ უკუჭ ღმერთ მამაკაცად, და ღმერთად და კაცად აღვიარებთ ერთას მას შირსა სიტყვისა ღმრთისასა, ვითარცა მოკვება მოციქულთაგან, და ვისწყევით მამათაგან მოძღვართა აღმოსავლისა და დასავლისათა.

197. 25. ყოვლად შევანერთა მათ მარგალატა უფასოთა ღმრთისა-მეტყველებისა მარცვალთა და ლექსთა შეწეობილებასა სამღვდელთათა მოძღვართასა უთარნი მკუარან ჭუოფენ ელხად განმარტებთა მითათა, რამეთუ შესაწყენულად გმობათ თვისთა მახკვით წერალასაგან ნეტარისა ათანასისა და საღმრთოსა გირილესა თქმაჲ ერთასა ბუნებასა, რამელაჲ არა სხდა უთქვამს ღმრთივ სულაურსა მას წაგნსა მათსა. მოკვდინ უკუჭ სევეროს ელინი და წარმამკვანსებელმან წმიდისა გირილეს. წერალთამან დაღვას წინაშე ჩუქნსა თქმაჲ ქრისტეს ზედა ერთასა ბუნებასა და უკეთე ერთი არსო ბუნებაჲ განკორციელებულისა სიტყვისა მადლო სვეეროს ეკთიქას მემან შირმამასან, და იულიანე, და ტამოთე და ფელიქს ასურმან, რომელთა შეცთომად არა მდირე მოატყუეს მრავალთა ნათესავთა. მე უკუჭ სევერსანის მამართ ვანკენო ეპისიტოლე მეორე წმიდისა გირილესი და ბრალობილთა მას ზედა თოდორიტეს მამართ ერთასა ბუნებისა თქმისა; თვის, განმართლებად თავის თვასისა წმიდისა გირილეს მათ დაგსდაჲ წინაშე მათსა. სოლო განმარტებაჲ ერთისა ბუნებისა განკორციელებულისა მათქვამს შირკელასა ანანასა ქანსა ასრსა, და ვაჲლად იოქვას უნდქითუ ღმერთსა შეწყენათა ღმრთასათა.

¹⁾ კორინთელთა 15, 42.

198. 26. ჩუწნდა შბრძოლის მყოფელთა ერთბუნებისთაგან მრავალთა თანა სიტყვის მყოფელთა ორბისათვის შეურეკნელისა და განყოფილისა სიტყვისა ღმრთისა ბუნებათასა, მისილავს არა ერთობა ერთმანერთისა აღსარებისა; ხოლო უკეთუ ვინმე იტყვის ვითარმედ, რომელი იგი სხვასა და სხვასა იტყვიან საწილკარსა მათისა აღსარებისასა, არცედ მიწკნინდებისაგან შეკმთსკათ სადამე იგი მათ, და არა უღთომედ არს ესე განმართლებად უღმრთოთა მათ, რამეთუ არა ყოველი არიან არ გამოუცდელნი წერილთა შინა საღმრთოთა, და ზვაობენცა, ვითარმედ გვარსა შინა სომეხთასა არს სიმიდირე სასედ მიწკნინულთა მეტნიერებისა. ხოლო არა ერთი მეორისა თანა შეტყუების თქმული განგორციელებისა საიდუმლოსა ზედ კერუთე, და არცა ყოვლად წერილნი მათნი იგივე არიან მამტიყინებულ ურთიერთარს, ვითარცა ითქვა ჩუწნ მიერ მრავალგზის.

199. 27. ცხოვლად დამარხვამ შეურეკნელთა ბუნებათა თვითოვლელთა სიტყვისა განგორციელებულისა შორის ვისწავთ მამათაგან, რამეთუ არა ბუნებათა იქმნა შეერთება განგებულებასა შინა, არამედ სრულებითა; ხოლო უკეთუ სრულებითა ბუნებათა იქმნა შეერთება, ვითარ უკუჭ ერთი ბუნებად არს სიტყვისა ღმრთისა შორის შემდგომად შეერთებისა საიდუმლოსა: რამეთუ მამათა არს თქმული არა შესაძლებელყოფად მრჩობლისა ნათესავისა ერთად ბუნებად შემოკრებისა, რამეთუ წმინდა ეკლესიათი იტყვის არიანსთა მიმართ: 1) «არცა შესაძლებელ არს მისვე და ერთისა ბუნებათათვის ქვედა მრჩობლისა ნათესავისა.» ხოლო უკეთუ არა სრულებითა ბუნებათა საღმრთოთა და კაცობრივთა შესრულეს ერთი ბუნებად განგორციელებულისა სიტყვისა, ტუთა სადამე ღმრთის-მეტყველთა მამათა კრებულმან, რომელთაგანისა ვისმინოთ ნეტარისა ამფილოქისი. 2) «განისაღწეობა ბუნებანი თანად ღმრთისადა და კაცისადა, რამეთუ არცა მოკლებით ღმრთაბისაგან იქმნა.» ოკაც არცა წარმატებითა კაცებისაგან ღმრთთ, სრული უკუჭ ბუნებად სიტყვისა შევეთ თვინიერ შერეკნისა სრულსა ბუნებასა კაცობრივსა, ვითარცა იტყვიან თვით ზირნიცა მიწკნინებულთანი სრულად ღმრთაბით და სრულად კაცობით, და ეკლესიათა ნეტარისა ფლახიანე კოსტანტინუბოლელ მამათ მთავრისა და კპისკოპოსთა მისთა მიერ მივლინებულისა სხვათა თანა ეფესკოპოსთა თეოფილეს მიერ კპისკოპოსისა ვითსულმან,

1) ეკლესიათი ნტიონელთა მთავარეფესკოპოსისა არიანსთა მიმართისაგან.

2) ყოვლად ნეტარისა ამფილოქისი სიტყვისა მისგან ვითარმედ მამაჩემი უფროს ჩემსა არს.

დმირთად სრულად და კაცად სრულად თქვას: სიტყვაა განკორტილებული. სოლო შენ, საყვარელო ჩემო, ქრისტეს შორის ტუშმხრობებისა დმირთაბისა და კაცობრივისა მორწმუნეო, უკეთუ ჰყოფდუ სიტყვისა გებას უთათათა და ითქვას მათ მიერ დმირთი სრული და კაცი სრული, ერთი ძე ღმერთი უფალი, და კვლად ერთი ბუნებაა სიტყვისა შემდგომად შეერთებისა, სურღარა საკვლის გებას ჰყოთ ურცხვინოსას მას შარისა მიმართ, თუნიერ ეიობისა და სიციფასა. რამეთუ უკეთუ დმირთი სრული არს სიტყვა დმირთისა, ვითარ უცხო იყოს მამულისაგან არსებისა და ნებებისა და მოქმედებისაგან სადმირთოდას? და უკეთუ სრულ კაცისა, ვითარ არს თანა არს იყოს ჭაღწულისა დედისა თანამეტობისა და თანაარსისა ჩვენისა. ვითარ უცხო იყოს ბუნებისაგან საბუნებისა არა იხებუდეს, ღმერთი ჩვენებ არა მოქმედებდეს ბუნებითს ჩვენსა სამოქმედოსა? სოლო უკეთუ თანა არს ჩუქნდა, არს თვინიერ საცრებისა რასამე, ვითარ უცხო იყოს სრწნილებისაგან არა ჩუქნ ქვეშეთა მათ უგობელთა ვნებათაგან? რამეთუ სრწნილებაცა შემთხვია ჩვენებრი კორციითა სიტყვას მას უგობელსა, ვითარ იგი იტყვის წინასწარმეტყველი იერუია: ¹⁾ «სული შირისა ჩუქნისა ქრისტე უფალი შეპერობილ-იქმისა განკრწნილებას შინა ჩუქნისა» სოლო უკეთუ უცხო არს ბუნებისაგან საჭირებისა ნებასი და მოქმედებისა ჩვენებისა და უგობელთა ვნებათაგან სრწნილებისა, უცხო იყოსცა სრულებისაგან კაცობრივისა უკალენტის მოწაფეთა აღსარებისაგან, ვითარცა სოლინარასა მიერ წარულო სადამე სიტყვამენ ყოვლად წმიდისა ჭაღწულისა მარიამისაგან.

200. 28. რამეთუ ძე დმირთისა და ძე კაცისა ერთისა გუმისა მიმართ აღიყვანებინა ორნივე ესე სასელნი, რამეთუ შირველ იყო, რამელიცა ²⁾ «დასახამისა იყო სიტყვაა, და სიტყვაა იგი იყო დმირთისა თანა, და დმირთი იყო სიტყვა იგი,» ვითარცა იტყვის სადმირთო მასწავლებლისოლო ეწოდა ძე კაცისა იქსა დმირთისასა შემდგომად წმიდისა ჭაღწულისა ყოვლად უსრწნელისა საშისა შინა, შემტვიცნა რა არსებია კაცისა არსებებისა თანა სადმირთოსა შეურქნელად თვინიერ აღსაკვებითასა შერქნისა განუყოფელად, და უჭრველად, ესე იგი არს სული გონიერი თვით მიფლობელი და თვით გულმწიფე, და კორწნი და სისხლი, და ძვალნი, და ძარღვნი, და თმინი, და ასოთა მიერ შედგმულება დმირთი გუმოკანთა, საუფლოთა კორცთა; იშვა ესე ვითარცა კაცი გუჰამი სიტყვისა დმირთისა მი-

¹⁾ იერემიას გოდება 4, 20.

²⁾ იოანე 11.

წასაგანისა ამის ბუნებისა თანა შეერთებულითა განყოფილად თვისისა
სადმერთოა მის ბუნებისათა. ამისთვის ეწოდების ქაღწეულსა ღმერთის მშო-
ბელსა მათეთუ სრული უკუნელმერთი შუა განკაცებული და განსრქელებული
სატიკვა ღმერთისა სიტყვისაგურ კრიგორი ღმერთის მეტყველისა ბუნებითა
კარტათა.

201. 29. წმიდანს კირილემ თქვა ორთა თვისა ბუნებათა შეერთ-
ბულსა სიტყვისა ღმერთისათა აღმოსაგულთა: მამართსა ეპისტოლესა
თვისსა. ¹⁾ ზნარებისა და სამოციქულოთა უფლისა ძლითთა კმათა, რა-
მელთამე საზოგადო მყოფულად უწინით ღმერთის მეტყველნი გათარცხ
ერთისა ზირისა ზედა, ხოლო რომელადმე განმყოფულად, გათარცხ ორთა
ბუნებათა და წმიდას ამფილოქემ იტევას სულეკოსის ვისმე მიმართ
ისი წულისა ტრანანესა. ²⁾ «ერთად ზარად შემოკრებიანო ორნი ბუნებანი;»
ხოლო ისიდორემ ზღუსელი ნეტარისა კირილეს მიმართ ეპისტოლესა მი-
წერდისა იტევას: ³⁾ «ერთთა კრძალვითა დაიგვეო გული შენი, ნუ სდა
შემდგომად განკარგალებისა ერთა ბუნებას მიითალო ქრისტესი. » იტევის
წმიდაცა რინეოს წინა აღსადგომელად უსუფლოსა უელეტრასა. ⁴⁾ «ვი-
თარ იგი ვადიხანს. მიგნით და გარეგნით ოქროთა წმიდათა მოაქროვილ
იუოს, ერთეთუ კორცნი ქრისტესნი წმიდა იუკეს და ულარე შინაგნით,
ვადრე მე სიტყვისა მიერ განშეკებულნი, ხოლო გარეგნით სულისა მიერ
მოკრძალულნი, რამეთუ ორკერძოვე სინისოებად ბუნებათა გამოჩნდეს » ეს-
რეთ უკვე აღარებს მოძღვრებად მამათა ორთა ბუნებითა განკარტეველ-
ბულსა სიტყვისა. ხოლო ტათეველი მოწათე ომნელისა, და ღაზარე მის-
ვე ბირისაგან სენეშისა სავკეველად სომეხთა გვარისა აღმოსრული ეკლო-
ვანი მოწანი სსვითა სმითა და სსვითა განსაზღვრებითა ქადაგებენ საი-
ღუილთა განგებულბისათა.

202. 30. ჭეშმარიტისა აღსარებისა, რომელ არს საწმუნობად
მართლმადიდებელისა აღმოსავლისა ეკლესიასა, განსვლო წიგნითა სვე-
როსელისისა, და იუღანე ზლიკარსსელისა, და ტიმოთე ქურცინისა და
ფელიქს ასურისა ეპისკოპოსისა აღწერილთათა, ღვინს შეკრებულმან არა
წმიდანს სინოდმან, ნერსესე მტარაკელისა სომეხთა კათოლიკოსისა,

1) უოვლად ქეზელისა კირილემი.
2) წმიდისა ამფილოქესი.
3) წმიდისა ისიდორესი.
4) ნეტარისა ირინეოსი.

სომეხთა მოგონებ
სომეხთა მოგონებ

ვითარცა იტყვიან გრიგორი კათალიკოსი სისისა ერთმ სომქსთა მეფისა მიმართსა შინა ეპისტოლესა. ¹⁾ ვითხვის მყოფელმან მოხანსტროთა მიმართ სცნათ თუ ვითარ იტყვიანო წერილნი, ვითარმედ ბრძანებითა სპარსნა მეფისათა დავის შეკრებულთა მიერ ეპისკოპოსთა, შეიკრულა სჯული მოცემული წმიდასა მიერ გრიგორისა. ამას უკუჩქ არა წმიდასა შესაკრებელსა დავინელთას თანა შეატყუა ოძნელმან კრებამ ყოვლად მსგავსი კაიფას კრებისა, მანსკერტს უსჯულლას კრების მყოფელმან, და ამით ორთა მანით მთავართა მიერ სომქსთა ნერსე აშტარაკელისა, და იოანე ოძნელითა, ვითარ აწნა და კაიფას მიერ იუდაინი მოკლად ღმრთისა ყოველთასა კორცითა; ესრეთვე შესტეთნ საწყალბუღნი სომქსნი, და ამითცა ჭადაგებითა აშტარაკელისა და ოძნელისათა ღმრთისა შიშველისა ენებამ იგაღობის-სიტყუეს სამწმიდასა შინა გალობასა, და შერაკეს ორი ბუნებამ სიტყვისა განყოფილებულისა ყოვლად ძნელ ბედთა მათ.

203. 31. ხსენებულმან მარადის ნერსე ²⁾ ღამბრონელმან თქვა სანწმინდობითა აღსარებითა გამოთქმისა შინა: «ახლთა და საკვირველთა შეხავებითა შეერთდეს ორნი ბუნებანი ერთსა გუამსა შინა დაცვითა, სოლო შემდგომად შეერთებისა განყოფილებამ ბუნებათა თვითებისა; ესე ვითართა იტყვიან კმთა სიძარტლის მოყვარენი ვაეთნიმე სომქსთანი. ხოლო თვისთა ნათესავთაგანთა მწვალებულთა თვის თუ რასა იტყვის ნერსე ღამბრონელი, აღმიწერეს იგი ამის წიგნისა პირველისა ანბანისა ასოსა სანსა შინა.

204. 32. კელნი ოძნელისანი, ერნო უმეცარო სომქსთანო, მსგავსად დიოსკორესა შებღაღულ არიან მწვირითა მკვლელობისათა და თქვენ წმიდასა ტრამპისისად სელმრთოთა სიადრელოთა შემასრულებლად, და ლიტონისა მის ნელსაცხებელისა თქვენ მიერ ყოვლად წმიდად მირონად მიღებულისა, განმწმედლად ყოვლად წმიდათა უსილავთა მიმინსკებლად, მირონისა მის მიმართ შეგირაცხიეს ეე. ჳ კონებსა მას ენებულსა ღმრთის მკვლელობისა წვალებითა და ამის მიერ მიდრეკილსა არსებისაგან თვისისა სისენეშემდი ესიტყურობისა, რამეთუ არა მსედველ სართ ესე ვითარისა ავანჯიას ბოროტებასა, და ვითარცა წმიდასა ვისმე და მეორესა განმანათლებულსა სანელს დებთ, და მეოხებითა მისითა მოკლეთ სანუ

¹⁾ გრიგორი სისელისა.
²⁾ ნერსე ღამბრონელითა.

კურხოს ცხოვრებას; არამედ უფროსად მოკლეთ მის მიერ ადგილს მას სჯანქის მისსა, სჲდა იგი მატლი მათი არა მოაკლდების და ცნესლი არა და შრტების!

205. 33. ჯვარისა დაშეტებაჲ სამ-წმიდასა შინა გალობასა ამის ემოხა არა მცირე, კეთილ-მისხურნო. რამეთუ რაჲცა ქრისტეს ზედა არს სათქმელ, თეოდოსიანნი, რომელ არიან ერთ ბუნებაინნი, იტყვიან სამება-საცა ზედა: რამეთუ იოანე გინმე ხტევის, ებისკოპოსო. თეოდოსიანთა: 1) თქმულნიო ქრისტეს ზედა ითქვიან მამსაცა ზედა და სულისა წმიდას. ესრეთ უგუშ მოკნათ ერთისა ბუნებისა თქმაჲ ქრისტეს ზედა ოკისთა მოძღვართაგან სომეხთა, ვიტყვი უგუშ სვერიანთაგან, რომელ არიან თეოდოსიანნი და გაიხტთაგან, რომელ არიან მოწაფენი იულიანე აღიკარსნელისანი და იაკობიტთაგან, და ეკტიქიანთა ზოგად, რამეთუ მათ წვალებას მთავართა ერთი ბუნება თქვეს, რამეთუ ქრისტესი ყოველივე ქრისტეს ზედა თქმული საჭიროებით შემოუსდათ სამებისა მიმართცა თქმად და ენებაჲ და ჯვარცმა ქრისტეს ზედა მოსადებელი მოიღეს სამებისაცა ზედა, რომელ იგი აღიარეს სამწმიდაობაჲ ჯვარცმულად, და ესე ითქვა ჰეტრეს მიერ ანტიოხსელისა. ხოლო რაჲცა მიეცათ სომეხთა მოძღვართა მათ თვისთა მიერ, უნებს ყუ ანუ არა, არა ძალუძსთ განგდებაჲ აღსარებისა მის. ხოლო მოძღვართაგანცა წვალებისათა ნათესავით სომეხთა გვახილავს თქმული, რომელსა შინა მდებარე არს ქრისტეს ზედა მოსადებელი სამებისაცა სათქმელად, რამეთუ სიონელი სტეფანე იტევის წინა აღმდგომს ორთა ბუნებათა ქრისტესთა. აღსარებისასა მუარესა წიგნსა და მესამესა თავსა მოციქულთა უფლისა მიერ მოიღესო ბრძანებაჲ, რამეთუ საშინელსა სამებისა სასკელისა მიმართ ნათელს-სცენ, აწ უგუშ ორთა ბუნებათაგან ქრისტესთა საჭირო არს მოსზოლვად ერთი. რათა არა ეგოს სასული სასამობითო შემატეულად, რომლისა მიერ ნათელს ვიღებთ. ესრეთ უგეთუ ვინმე განმგარებით განისილავს თეოდოსიანთა ებისკოპოსისა იოანეს შეუდგების თქმულსა. ხოლო მე მენება ფრიად, რათა შეწეწითა ყოვლად წმიდას სამებისათა განმარტებით დამეღვა წინაშე მართლ-მადიდებელთა და მწვალებელთა ძალი თქმულისა სიონელისა სტეფანესი, და უგუშურვია იგი სიტყუებითა საღმრთოთა წერილთა, ჰ მამათა წიგნთათა, არამედ განგრობაჲ სიტყუათა არა თავს იღვა სიტონილმან კორცთა უღელურებისა ჩემისა-

1) თეოდოსიანი არიან უვეე სვერიანნი და მოწაფენი სვეროსინნი.

ერთისათვის გუბიისა სიტყვისა ღმრთისა მსოფლოდ შობი-
ლისა, რამელ არს ერთი სამებისაგანი ძე და უფალი გან-
კორციელებული, და კვალად უოველნივე კორცთა მისთა მი-
მართნი ვნებანი, და ეგრეთვე უგიობელნი ვნებანიცა მის სიტ-
ყვისა ღმრთისა მიმართ ითქვიან, და სრული ღმერთი არს და
სრული კაცი ორითა ბუნებითა, განუყოფელითა; ძვირად
უღმრთოთა, განმყოფელთა და შემრეველთა საღმრთოსა შე-
ერთებისათა; — არიან ამას თავსა შინა ძღუბარუნი ნაწილნი
სიტყვათანი.

208. 36. შარტავისა და შეუსაკებელისა პირისა მიმართ სიტყვისა
ღმრთისა, რამელ არს გუბი ერთი სამებისაგანი სამ წმიდას შინა ბწინ-
ვალებასა ღმრთის-მეტყველების უფლობება და დაუსაბამობა, ვითარ იგი
მშობელისა, ეგრეთვე და შობილისა, რამეთუ ოდესცა მისსა მნათობიერ-
სა შინა, მოყოლასა იყო განმანათლებლად ჭკურისა და ქმრუანისა შინათა
შარტავანდედაცა მისი მომეყნული ბრწინავალებასა მისისაგან ნათლავანისა
თვითებისა მისი გამოერთოლეილა მის თანა იყო, რამეთუ ოდესცა იყო
შარტავანდედი იგი მისსა მარადის მისისა გამომეთლავარის ნათლისა იყო
თანა მყოფი, და ნათლესა შინა მისისა იყო, და მსე უკუმ თვისსა მის
შარტავანდედსა შინა მარადის არს განუშორებულად. სოლო უკეთუ ვინმე
უნებს განსილვად ამის სატისა მგალითით მტყველებისა, წვლილად განი-
სილოს ნუჭნი მიერი ესე სატეშმარტოდ მადიდებლობად, რამეთუ არს

შარავანდელი მზისა მისგან; სოლო კინათგან მზე და შარავანდელი და ბწყინვალებამა ერთ არიან და ყოვლად განუშორებულ ¹⁾ მზისა და ბწყინვალებისაგა მოდებამა მეტყველებისა სახმარება არს აწინდელთა თქმულთა თვის. ისილე გრანებამა კეთილ-მსასურრო, რამეთუ შარავანდელი და ბწყინვალებამა არიან ერთისაგან, რომელ არს მზე წყაროა შარავანდელისა, ²⁾ და ბწყინვალებისა, სოლო მოკილებთ ჩუჭნ ბწყინვალებასა მზისა შარავანდელისაგან ნათლოკანისა, ვითარცა იტყვის საღმრთოა დამასკელი «წიგნსა» 1, სოლო თავსა 11.

209. 37. მეტყველთა ყოფისათა შარავანდელისა და ბწყინვალებისა ერთისაგან, წყაროსა რომელ არს მამამა, და სამთავე ერთ და იგივედ ნათლოკანებისა, ვთქვით უგუჭ, ვითარმედ განუშორებელი იგი გამომსთლოვარე შარავანდელი მზისა მის ყოვლისა სამსათობიეროსა ნათელთ დამწყებელისა არს ერთი თვითებამა, და ესე არს გუბში აუგებელი და უყამოა მარადის თვით მას ზესთა საესესა ნათლოკანისა არსებათ დამხადებულსა არსებასა შინა მყოფთი, მარტივი და შეუნაკებელი, რომელსა აქვს მყოფობამა მამისაგან უყამოსა მის თანა უყამოდ, მომტკემელი ჩუჭნდა ბწყინვალებისა, რომელ არს სული თვისი ყოვლად წმიდამა, თანა არსი და თანა უყამოა.

210. 38. გუბში უგუჭ სიტყვისა ღმრთისა გარე შეუწერელ არს, და შეუჭებულ, და უსილაკ, და ყოველთა მჭონებულ, რაოდენი ქქონან მამასა, ვითარცა იტყვის სიტყვა იგი განკორტილებული, ვითარმედ ჩემი ³⁾ ყოველი შენი არს, და შენი ჩემი არს და დიდებულ ვარ მე მათ შორის. აქვს უგუჭ ძესაცა რაოდენი ქქონან მამასა, ვითარცა მისგან შობილსა და თანა არსსა მისსა განუჭრელითა. თვისებითა განთვისებულსა მამულისაგან

¹⁾ მზისა და ბწყინვალებისა სახმარებამა თქმად აქა, ესე არს, ვითარმედ ღმრთის მეტყველებასა შინა ერთისა პირისა მიმართ, რომელ არს გვამი სიტყვისა ღმრთისა სახმარებამა, შემოგვიხდა ჩვენ მამისაცა და ყოვლად წმიდისა სულისა გვამთა მეტყველებად.

²⁾ იოანე 17, 10.

³⁾ მოდებამა შარავანდელისაგან ბწყინვალებისა მზისაგანისა, ესე იგი არს ვითარმედ წყაროსაგან ღმრთაებისა, რომელ არს მამამა, რომლისაგან არს ძეცა და სული ყოვლად წმიდამა, მოვლებთ მისგან სულსა ყოვლად წმიდასა მისსა, ვითარცა იტყვის საღმრთო მომღვარი დამასკელი თვისისა ღმრთის მეტყველებისა პირველისა წიგნისა, მეათერთმეტესა თავსა შინა.

კამოკნების, ესე უგუშვებ სიტყვამ და მე ღმრთისა მქონებელი არს სრულებისა ვითარცა მამამ, გარნა არ ოდეს განშორებული მამულისა გუამოკნებისაგან.

211. 39. ხალა არს ერთი სამარადისობამა მამისა და მის ღმრთისა, ვითარცა იტვის ხალაომონ ივავთა შინა: ¹⁾ «პირველ კიდრულ მხათა დამტკიცებისა, სოლო უოკელთა ბორცთასა მშვა მე;» ²⁾ «შემდგომად მტკიცებისა ივავე იტვის: «ოდეს განმზადებდა ცათა, მისთანა ვიუავ, და ოდეს განძლიერებდა ზესენელთა ღრუბელთა, და ოდეს მტკიცედ დასდებდა წყაროსა ცასა ქვეშე, და ოდეს დაუღვა ზღვასა საზღვარი მისი და წყალი არა გარდახდეს კიდესა მისსა, და ძლიერ ჭყოფდა საფუძველსა ჭეუანისასა, ვიუავ მისთანა მსგავსი.» და წმიდამ მანარებული იტვის: ³⁾ «უოკელივე მის მიერ შეიქმნა და თვინიერ მისა არცა ერთი რა იქმნა, რაღანი რა იქმნა.»

212. 40. ესრეთ უგუშვებ მამისა თანა არსად აღსარებითა მისათა და მამულისა გუამოკნებისაგან სსვა გუამობითა განუშორებულთა სინჭურვისა არიანოსთა და საბუღიანთასა გარე განმზადებულნი აღვიარებთა ერთსა მას მესა; ⁴⁾ სატსა და ბრწენივალბასა მამულისა დიდებისა და ძლიერებისა მტკირთუელსა უოკელთა ძლიერებითა სიტვის მისისათა თავისა მიერ თვისისა, და დამზადებულსა უოკელთასა, ⁵⁾ ცათა შინა და ჭეუანისა ზედა სიღრულთა და უხილავთასა, სუფართა და უფლებათა, მთავრობათა დეკლემწივებთასა, რომელსა შინა სათნო იყო მამამან დამკვიდრებულ უოკელივე საესებად ღმრთაებისა თვისისა, ⁶⁾ რომლისაცა დიდ არს მთავრობამა და მშვიდობისა მისისა არა არს საზღვარი, ⁷⁾ და არს იგი ღმრთობა ძლიერი და კელმწივე მთავარი მშვიდობისა, და მამამ უგანასენელთა საუკუნეთამა.

213. 41. განკორციელდა უგუშვებ უგანასენელთა დღეთა ჩვენთვის უსორცო და დაუსაბოთა მე და სიტყვა ღმრთისა დედაგანისაგან უოკელად წმიდისა ქელწულისა, მიმღებელი კორცთა არსებისა აღმისთა, ვითარ-

¹⁾ ივავი 8, 25, 27, 28, 29.

²⁾ იოანე 1, 2.

³⁾ ებრაელთა 1, 15.

⁴⁾ კოლასელთა 1, 16, 19.

⁵⁾ ისაია 9, 7, 15.

⁶⁾ ისაია 9, 6,

ცა იტყვის წმიდაჲ ჰაკლე: 7) როდეს მოიწიან საესება ყაძთა მოაკლანა ღმერთმან ბე თვისი შობალი დედაგაცისაგან, და იქნა იგი სჯულსა ჭეშე. 8) ხოლო ვითარი არს გვარი საღმრთოსა განგებულებას ზედ მოწვენილებას ელტის გონებაჲ, რამეთუ არ მალუც შეპურობად და განხალად შეუპურობელის მის და განუხილველის საღმრთოჲსა განზრახვისა, და არცა მიწითად არსებათ შემოქმედისა ზესთა არსებასა, რომელსაცა ყოველი შემოკრებულად აქვს თავსა შორას თვისა. ხოლო დამკვიდრებითა და დატყენითა გარე შეუწირელი წმიდასა შინა მუცელსა ყოვლად უბიწის მარამისსა განგორციელდა, სისხლთაგან ყოვლად წმიდათა ქალწულისთა უთესლოდ. რამეთუ ყოვლად წმიდისა სულისა ქალწულსა ზედა მოსვლითა სიტყვისაგან მთაწარანგლოზისა, მარადის სერუბითა უწმიდაესი ქალწული განემზად უზესთავს ცნობისა დატყენისა, და ზესთა ბუნებისა შეცვალეითა მადლით ბუნებისა ქალწულის მიერისა შემძლებელ ყოფისა, მის მიერ მიხმად გარე შეუწირელისა სიტყვისა მას გორცთა ადამისთა. ხოლო მას შინა დამკვიდრებათა ყოვლად უსძლოსა მას დედისა შინა სიტყვამან ყოვლითურთ ბუნებაჲ თვისი შეკერთა არსებასა კაცთასა, მამლებელმან კანობრივისა არსებისამან საკუთრად თვისად. ხოლო არა თუ პირველ გუმი ქმნილისა დასატულსა გორცისა ორღანოსა შინა შეკიდა დამკვიდრებად სიტყვაჲ, არცა უთესლოდ შობილისა ვისმე კაცისა თანა დაემკვიდრა შეკრთებათა განუყოფელათა განმამღობელი მისა, სიტყვისა ებრ დიოდორე და თეოდორე მომფსვეტელისა და ნისტორ უღმერთოსა, არცა ერთი უგუმოჲ განსინებაჲ ანუ საღმრთო ბრძანებაჲ რაჲმე დაემკვიდრა უთესლოდ შობილისა ვისმე განმღობილისა თანა კაცისა, ვითარცა იტყუდა ხამუსტელი ჰაკლე, არამედ თვით გვამოგანი სიტყვა ღმერთი, ერთი სამებისაგანი გუმა სიტყვისა ღმრთისა შეესაჯა შეურეგნულად და უმცველად, და განუყოფელად საღმრთოთა ბუნებათა, თვისითა ყოვლად სრულსა ბუნებასა კაცთასა, ვითარცა ვისწავდდ შარეულად ეფესოს შეკრებულისა ყოვლად წმიდისა კრებისა ორსთა მამთა მიერითა განსაზღვრებითა.

211. 42. იყო უკუნი ვითარცა პირველ, და აწდა საუფუნეთა მყოფი სიტყვა ღმრთისა ყამსაცა საშინელისა მის განგორცაელებისა თვისისა საიდუმლოსა მის მიერ მოქმედებისა უზესთავს ყოველთა მუცელსა შინა წმიდისა ღმრთისა მშობელისა, არამედ მყოფობაჲ მისი ზესთა ყოვლისა

1) გალატიელთა 4, 4.

იყო, ვითარცა თვით უწყის, და მუცელსა შინა იყო წმიდისა ღმრთის-
 მშობელისა ძარბაძისა ბეგრებისა, ესე იგი არს განკორცელებისა საი-
 დმიდისა მოქმედი, და ესეცა თვით მან მსოფლიან განკორცელებულმან
 უწყის სიტყვამან, თუ ვითარ იყო განკორცელებისა საღმრთოსა მიუწით-
 მელი გვარს, ხოლო შობასა რათა ქალწულისაგან სიტყვისა განკორცე-
 ლებისა მიმართ ღმრთის-მეტყველებდეთ, აღვიარებთ უკუძღ უთქლოდ
 და წესთა ბუნებისა, არამედ მსგავსად დედაცაცისა მიდგომილისა აღვიანეს
 სულისაგან წმიდისა მიდგომილებისა დღესი შობისა მოწყენადისა ქალწუ-
 ლისა მიმართ ვითარცა იტყვის საღმრთოთა ღვთა: ¹⁾ აღვიანეს დღესი იგი
 შობისა მისისანი და შვა ძე იგი მისი ჰირშო. და შვა უკუძღ წმიდამან ქალ-
 წულმან ერთი სამებისაგანა და თანა არსი მამისა უოვლად ღმრთაებითა
 თანა შეარსული არსებისა, ესე იგი არს ბუნებისა ჩუქნისა ძე და სიტყვაჲ
 იგი ღმრთისა მიმდებელი-სრულითა უოვლითურთ ბუნებისა კაცთასა, ესე
 იგი არს სულისა სიტყვიერისა და გონიერისა, რომლისა აღმსარებულნი
 გარე მივაქცევთ სიციხისა არიოსის, და კენამის, და აპოლონარის, ბო-
 როტის მეტყველთასა, და კორცთა ამით უკუძღ გარე გამსდებელი უვალენ-
 ტის ზე მანეტოსის წვალებისანი, რომელნიცა საოცრად აღვიარებდეს გან-
 კცებასა სიტყვისასა. ხოლო თვისად მოკებითა კორცთა არსებისათა
 სიტყვისა მიერ, რამეთუ თვით ექმნა გუამ კორცთა თვისთა სიტყვაჲ,
 აღვიარებთ ღმრთისად ვვარსა და ღმრთისად სიკუდილსა, და ღმრთისად
 სასეთა საჭვალთასა. ვითარცა იტყვის წმიდაჲ კირილე ნისტორის მი-
 მართ: ²⁾ აღმრთისა არს ვნებაჲ, ღმრთისა ვუვარი, ღმრთისა სიკუდილი,
 და ღმრთისა აღდგომაჲ. და ხოლო მოციქულებრა მომღვაწა ზე მოწამე გგ-
 ნატი ღმრთი შემოსილი იტყვის. ³⁾ ამიტვეთ მე მსგავსად უოვლად ვნებასა
 ღმრთისა ჩემისასა, და კუვალთ სსუცა მოვიდოთ თანა წამებაჲ ერთისა
 განკორცელებულისა სიტყვისა ვნებისათვის წმიდისა იულიოს ზრომელ-
 თა მთავარევისკობოსისა, რომელი იტყვის: ჰურათა ⁴⁾ ვვარის მტემელთა
 კორცთასა, სიტყვაჲ ვვარს აცქეს, ხოლო გუვალად სსუცა მოვიდოთ წა-
 მებაჲ ვნებისათვის უფლისა, თქმული 'მელიტონ სარდელთა ეპისკოპოსო-

1) ღვთა 26.

2) უოვლად ქებულისა კირილესი.

3) ეგნატი ღმრთი შემოსილისა.

4) იულიოს ჰრომაელთა ჰანისა.

სა: 1) აღმერთმან იენო მარჯვენითა ისრაიტელებრითა, სოლო ვიტყვიით გნებასა სიტყვისა ღმრთისა გუნების მიმართ შეუსებულად თვისისა მის საღმერთოსა ბუნებისა, რამეთუ სიტყვა ღმრთისა განგებულებით მიუშებულად გნებათა ჭ წელელებათა სიკუდილსა, და სსუნას ესე ვითარსა და უგიობელთაცა გნებათა თვისთა მათ გორცთა მიმართ; სოლო გორცთა მათ საუფლოთა მიწისაგანთა ბუნებით შეემთვოდაეს ვითარცა ჭკემდუნარესა ამთა ქოკელასა. ამათ უგუნწ არტემინისა და ზაგლე სამესტელისა, და დიოდორესა და თოდორე მათსკეტელისა, და ნისტორისა, მესჭურებოსა გარე მიავჭკევით, რამეთუ გორცთა გნებად და ჭვარცმად და სიკუდილი უნებულად და შეუსებულად სკუთრად არიან სიტყვისა, ვითარცა წმიდაჲ ზაგლე იტყვის: 2) «უგეთმიცა ეცნა არამცა უფალი იგი დიდებისა ჭვარც ეცნა: სოლო წმიდაჲ მოციქული და ღმრთის მეტყველი იოანე სწარს მეტყველი აზოკალიესა შინა 3) მე გარ რომელი ცხოველ გარ და ვიქმენ მკადარ და აჭა ესურა ცხოველ გარ უგუნითი უგუნისამდე.

215. 43. გუნში სიტყვისა ღმრთისა ზირველ საუგუნეთა შეუსაკებელი და მარტივი უგანსკუნელთა უამთა გარდამოხდა მერეელსა ყოვლად უსრწუნელისა მარამისსა, და ზესთ გამოთქმისა განგორცთად და იგი, რომელიცა შემდგომად ყოვლად წმიდასა მის განგებულებისა შესაკებულად იცნობების, სოლო შესაკებულებად იგი, რომელ არს ორთა ბუნებათაგან ღმრთაებისა და კაცებისათა, არს თუ უსრულთა ბუნებათაგან, არამედ ყოვლად სრულთაგან, ვითარცა იტყვის წმიდაჲ დეონ მთავარეფისკოფოსი იომისა წმიდას ფლაზიანეს 4) მიმართ: «ყოვლად სრულც თვისთა შინა, და ყოვლად სრული ჩუნწნთა შინა, მე ღმრთისა და თანა არსი მამისა და ყოვლად წმიდასა სულისა მამისაგან უგამოდ შობითა, და მე კაცისა და თანა არს ჩუნწნდა უამისა ქუნწნე დედისაგან ყოვლად უსძლოსაგან შობითა.» სოლო მამკეს ორთა მათ შობათა ერთისა მისა და სიტყვისათა ორი უგუნწ დამსახველობითი თვითება განთვისებული, რომლითა განუყოფისა მამისა და სულსა; სოლო მეორე იგი გორცთა განთვისებულებად, რომლითა განუყოფის დედასა ქალწულსა და სსებათა კაცთა, და კვლად ორნიცა აღად-

1) მელიტონ სარდველთა ეპისკოპოსისა ვნებისა ძლითისა სიტყვისაგან.

2) კორინთ, 28.

3) გამოცხადება 1, 17.

4) წმიდას დეონისა ნეტარისა ფლაზიანეს მიმართისა ეპისტოლისა სად მრთოსაგან კაცებისა ძლითისაგან.

რების კეთილ-მისურებით ბუნებინიცა თვითებისნი, შირველ იგი სულ-მითოჲ, რომლითა შეერთებულ არს მამისა და სულისა. ხოლო მეორე კაცობრივი ბუნებითი თვითებისა საცნაურებაჲ, რომლითა შეერთდების და-დასა ქალწულსა და ჩქნს.

216. 44. გინცობთ გუჲმისა სიტყვისა ღმრთისა თვითებად ურთად განთავსებულად შირად ღმრთად სრულად, და კაცად სრულად მეოფად იგივედ, და აღვიარებთ შემდგომად შეერთებისა უქცევულად ძედ ღმრთისად და ძედ კაცისად, მასვე ერთსა გუჲმისა სიტყვისა ღმრთისისა ბუნებითა: საღმრთოთა ადამისგანისა ბუნებისა, ყოვლად შეერთებულად და განუჭრელად, და ორთა აღვიარებთ შობათა მისთა ერთისა მას მსოფლად შობილისა სიტყვისა ესოს ღმრთისა ჩემისათა, შირველსა შობასა მისსა მამისაგან უდელოდ, შირველ დასახამისა საუკუნეთასა, უნესთაეს მიწეზისა და სიტყვისა დაარსებისა, ჯ მეორესა ჩქნსთვისა ჯ ჩვენებრ ღმრთად ყოვლად უნესთაეს ჩქნსსა; ჩქნსთვისა — რამეთუ მაცხოვარებად ჩქნსდა, ჩქნსნებრ — რამეთუ განგორციელდა, ჯ ადამის ბუნებითა იქმნა ყოვლითურთ კაც ქალწულისაგან ჯ მუცლად ღებისა უამითა, ხოლო ყოვლად უნესთაეს ჩქნსსა — რამეთუ თვინიერ თესლისა სულისაგან წმიდისა და ყოვლად წმიდისა ქალწულისაგან უნესთაეს წესთა კაცობრივთა ბეთლემს ქვაბსა შინა ბაგასა შირეტიკვთასა, რათა ქვაბ არა წმიდათა სულთა ავაზავთა შეცვალებული ბუნებაჲ საცად თვისად შექმნილი განამღრთოს განასლებითა ყოვლად უახლესისა შობისა თვისასათა და მსგავსებისა მისისა, რომელ არს სიტყვიერებაჲ. ესაიტყურობისა სჯულთა მოამაშობელი იგი ცოდვისა განსნისა საბელი და განახლოს დაქულებული ბუნება ადამისა.

217. 45. ერთსა მას შეერთებასა შირთასა ნუ განკვეთთ ურწმუნოთა მსგავსად ფოტინოს უღმრთოთასა და ნისტორ განყოფათ მთავრასა გან-მყოფელისა, არამედ ერთად და იგივედ აღიარე ესო ძე ღმრთისა, რომელი არს ღმრთი საუკუნო, ვითარცა იტყვის წმიდაჲ ზაკლე: ¹⁾ აქისა ქრისტე გუშინ და დღეს, და იგი თავადი არს უუწინისმდე. ხოლო უკეთუ სთარციელ იქმნა სიტყვაჲ, რომელიმცა დასახამისა იყო, და განკორციელებულსა მასვე ეწოდების ძე კაცისა ღმრთადცა, და კაცად იგივე არს, ვითარცა იტყვის საღმრთოთა შინა სიბრძნისა მოყვარებათა, იფრადი წმი-

¹⁾ ებრაელთა 13, 8.

და.ა ათანასის დასამოსპელთა შინა უსჯულოსა: აზოლისა რისთა: 1) «ხოლო უკეთუ ირწმუნებთო საღმრთოთაგან წერილთა განსწავლულნი, ვითარმედ ღმრთად მყოფი სიტყუაჲ ძე კაცისა იქმნა, ცნით ვითარმედ ერთი არს ქრისტე, ღმერთი და კაცი.»

218 46, ერთი იყო შემწინარებული ორთა ბუნებათა გვამი სიტყუვისა ღმრთისა, არა ორნი გუჲმნი შეერთებულნი, არცა ორთა ბუნებათაგან ერთისა შედგარისა მქონებული, არამედ ერთი უჲამი, ერთი ქვემდებარე, ორთა სამოქმედოთა და სანებურთა ბუნებითთა მომქმედებელი და მსებებული, ვითარცა იტყუის სამღუდელო ამჳროსი ღრატიანე მეფისა მიმართ: 2) «დაეცვათ განყოფილება ღმრთაებისა და გორცთა, რამეთუ ერთი ორთავე შორის მტრეველებს სიტყუაჲ, ვინათგან თითოეული ბუნება არს მის შორის: თქვეს უოკელმან მწუგომრმან მამათამან ერთი გვამი სიტყუვისა ორთა ბუნებათა სრულთა მქონებული, ვითარ იგი ჩვენგანცა უნდოკამან აღწერა, ხოლო ნებუაჲ და მოქმედებუა ბუნებითი არა ერთი არს ერთისა მისა, არამედ ორნი შეერთებულნი და განუყოფელად დაცულნი.»

219. 47. თქვა უკუწ ერთისა მისათვის, ორთა ბუნებათა მქონებულისა, მოწამემან ქრისტესმან იზოლიტე შამამან, უმონუცებულესისა ჭრომისამან: 3) «მეპარეთა იხილეს რა განცვიფრდეს, და შეიმერსნეს ზვენი რჯალისანი და ბოქლონი რვინისანი შეიფქვნეს, და აჭა მსოლოდ შობილი შევიდა, ვითარცა სულისა მქონებული სულთა თანა ღმერთი სიტყუაჲ სულერი, რამეთუ გორცნი საელაგეს შინა მდებარე იყვნეს, არა ცარიელნი ღმრთაებისაგან, არამედ ვითარცა მყოფი არსებით იყო მამისა თანა, და კერეთვე გორცთა თანა და ჳოჳროსეთსაცა შინა, რამეთუ განუშორებულ არს ძე, ვითარცა მამა და უოკელი გარე შეუფან, არამედ ნებსით ინება განშორებაჲ გორცთა სულისაგან, რათა სულისა მიერ თვისისა შევიდეს ჳოჳროსეთად, ჭ არა შიშველითა ღმრთაებითა; და წმიდაჲ კირილე იტყუის: 4) «აღვიარებთო ვითარმედ თუით მან ღმრთისა და მამისაგან შობილმან იქმნ და ღმერთმან მსოლოდ შობილმან, დაღათუ თვისითა ბუნებითა უვნებულ

1) ყოვლად ნუტარისა ათანასისი.

2) ამჳროსი სანატრელისა მედოლანელიისა.

3) იზოლიტე შამისა და მოწამისა სიტყუისაგან.

4) ყოვლად ბრწინვალისა მამისა კირილესი ნისტორის მიმართისა ეპისტოლიისაგან.

იყო, კორცითა იგნო ჩვენთვის წერდითაებრ და იყო ჭკარცმულთა მით კორცთა თანა უგნებულად განმათავისუფლებული ვნებასა კორცთა თვისთასა. ესრეთ არს აღსარებაჲ კათოლიკე ეკლესიასა, რათა აღვიაროთ ერთი გუჴამა სიტყვისა ღმრთისა ორთა შინა შეურეგნელთა და უჭნეველთა ბუნებათა.

220. 48. არს არს სიუნიელისა ებრ საბრძნის მოყვარებისა, და ოძნელისაებრ მოძღვრებისა და ტათეველისაებრ ღმრთის მტრეველებისა იგივეობაჲ ბუნებისა და გუჴამისა, რომლითაცა, ვითარცა ისწავეს ეკტიქისგან, იგი ქადაგეს, რამეთუ ერთისა მისა ერთსა გუჴამსა, ერთსა ქვეშედებატესა სწორენ ნეტარნი მამანი ორთა შინა სრულთა ბუნებათა, რამეთუ დიდმან მოძღვარმან ჰავლეებრ ყოვლისა სოფლისამან ნეტარმან თქვა ვასილდ ამიფლოქეს მიმართსა შინა ვბისტრადეს: ¹⁾ განთავისუფლისა მქონებელიო გუჴამისა თვითოეულსა არსებასა შინა ცხად არს, ვითარმედ მამისა შინა ღქალწულისასა დედისასა შინა იცნობების.

221. 49. ერთ-არს სიტყვა ღმრთისა თვისთა კორცთა თანა, რამეთუ არა ვითარ იგი ეოცნა ნისტორის ჰარველთა თვისთა ებრ ბუნებათა ორებაჲ ორთა შირთა მიმართ განთავისუბლდა, რათამცა ვატი ვინმე გუჴამ ქმნილია სამებისა თანა თავისის-იციებისა, და გოვლად წმიდისა სამებისა თვითებაჲ ოთხებად იმისაზურბადის, რამეთუ შემდგომად აღდგომისა მოციქულთა რქვა განკორციელებულმან სიტყვამან: ²⁾ «ნათელს სცემდეთოთ სასუღითა მამისათა და მისათა და სულისა წმიდისათა.» სოლო უკეთუ ვითარ იგი აოცნა ეშმაკმან განმყოფელთა ერთისა მისათა შეერთებისა საიდუმლოჲ სათანადომცა იყო კეთილ-მსახურთა მადრ აღსარებად, არღარა იყოს წყლისა მიერ და სულისა შობაჲ ვატი სასუღითა ყოვლად წმიდისა სამებასათა, რამეთუ ორნი მენი სამებისა შინა აღავსებს ოთხებასა.

222. 50. ნისტორისგანნი განყოფათა შეერთებისათა, და ეგრეთვე შერეგნათა მოწაფენი ეკტიქისნი — სევერანინა და გაანატინი, სომესთა ნათესავისა მოძღვარნი, ნისტორისნი განწვალებითა, ღ ეკტიქისნი, სომესთა მოძღვარნი, შერეგნათა შეერთებისათა, განრეშომენი ურთიერთ-არს ბოროტნი და სწორ-ჰატიგნი უსჯულყოებითა შენთომად ოქმინეს იგავად

¹⁾ ვასილი ნეტარისა კესარია კაბადოკიელი.

²⁾ მატუე 28, 19.

თქმის ბუნებისა და შირისათა, ოცნებულნი ეღინთა ფილასოფოსთა ზღაპრობითთა წერილთაგან, ნისტორ განმტკნელი შემდგომად შეერთებისა ერთისა ძისა გვამოკნებითისა თვითებისა ორებად, და მოწაფენი ეკტიქისნი, სეკეროს და იუღანე, და ვარსანოფ, და ოაჩელი, და სიუნელი, და ტარანელი, და ტათეველი შერწყმის-მეტყველნი, ერთად სადაჲ სიბრძნის მრეყარად დაიწყებანი ეკლეისისაგან. სოლო ჩვენ კეთილ-მსახურთა მოგაღწეოთ მეტობანი და სავლელეებანი შეერთებისა ბოროტად მოცნებულთა მადიდებლობასა, რამეთუ არცა შეერთებისა მიერ უმწვერვალესისა შერყენამ, და არცა მშრობლობისათვის ბუნებათა შეერთებულთა განწყალებითი განყოფამ თანა გვაც ადსარებად. განმეუენენ ჩემგან ორივე სწორებიერი უსჯულოება მისტორისა ბუნებათა განწყალება, და ეკტიქის შეწყალება, და იუვენ ჩემსნდა მადიდებლობამ ერთისა ძისა ორთა ყოვლად სრულთა ბუნებათაგან, და ორთა ბუნებათა შინა, და სიკუდილისა ჩემსნთვის თავის მდებელი სიტყვამ ავიაროთ თანა არსად მამის და ყოვლად წმიდისა სულისა, და თანა არსად დედისა ჭაღწულისა ადამიანისა და ჩემსნდა, და შედგომილნი ნიკიას შეკრებულისა ყოვლად წმიდისა კრებისა სავლერით მართლ-მადიდებლობადეთ, და ყოველს სიჩქურესა მწვალებელთანს საღმრთოთა წერილთა და ღმრთივთა მათ თქმულთა მამათათა განკურნდულადეთ, და ესრეთ ელვარენი კეთილ-მსახურითა მადიდებლობითა მერმესა მას დღესა, ¹⁾ ავტიტანეთ დრუბლითა შემოსეკვად უფლისა ჭკრთა ზედა, და ესრეთ მარადის უფლისა თანა ვიყოფოდეთ.

223. 51. გიტყვიით უჭუმ ორთა მთ ბუნებათა ერთისა გუამისა სიტყვისა ღმრთისათა დატყენასა ურთიერთ არს; ეარნა შევისმენოთ უფროსდა ყოვლად საღმრთოჲსა ბუნებისაგან იქმნა დატყენამ. სოლო უკეთუ შეწყალებული წარმოდგეს შორის და იგიოსოს ჩემსნდა კითარმედ—გიოთართათ სასითა შევალს რიცხვი ბუნებათა შორის სიტყვისათა—ისწავოს მან ესრეთ ჩემს მიერ, კითარმედ რამაცა არა არს განყოფილ, არა სადა ატვალს რიცხვი რაოდენობისა განყოფად შეუძლებელთა შიმაართ. სოლო საღმრთოჲსათვის გუამისა სიტყვისა ღმრთისა არა სამრავლოჲ რიცხვი აღიწყვის, არამედ მის შორისთა ბუნებათა თითოეულებაჲ, კინათგან ვისწავეთ მამათაგან, არ აღვრიცხავთ მათ განკერძოებითა კითარმედ ერთი და ერთი, და არცა გვამოკნებითთა ვიტყვიით ბუნებათა განყოფილებასა, არა-

¹⁾ თესალონიკე 4, 17.

მედ კინათგან სსკამ არს ბუნებაჲ სიტყვის, რომელიცა ზესთა ყოვლისა მოგონებისა უნაჲურ არს, და სსკამ არს ბუნებაჲ კორცთა ესენი უგჳს ბუნებანი სრულნი გვაგონებთი შეერთებულნი და ერთობად მოსწულნი, ესე იგი არს კითარმედ ერთსა გუჳსა შინა სიტყვისსა მქონებულნი ყოფისანი, რომელითაცა სასითა განიყოფიან, მითვე აღიარებულნიცა. სოლო არს განუწყალებელი ორობაჲ ბუნებათა შეერთებად შემერებულთა დაუბადებელისა, ბუნებისა და დაბადებულისა, უსილაჳისა და ხილულისა. სოლო არს აღიარებულნიცა მით, რომელითაცა შეერთებაჲ აქვს ერთსა შინა ქვემდებარესა, რომელ არს ერთი შირი სიტყვისა ღმრთისა მსოლოდ შობილისა.

224. 52. ერთი არს ქრისტე, ღმერთი სრული და კაცი სრული, რომლისაცა უგჳს თაჳანის-ცემაჲ ერთ არს მამისა თანა და სულისა, საუფლოთა მათ კორცთი მისითერთ, რამეთუ არს თაჳანის უცემელ არიან კორცნი სიტყვისანი, რომელიცა შემტვიცნეს ერთსა გუჳსა თანა სიტყვისა ღმრთისსა, რომელიცა თაჳანის-იცემები, გუჳსა მას თანა სიტყვისსა. სოლო არს იუ ღიტონსა რასმე კორცსა ვმსახურებთ, არამედ საღმრთოსა ბუნებასა თანა შეარსულსა შეურკველად, ვითარცა იტყვის საღმრთოჲ მოძღვარი იოანე დამსკელი: ¹) არს დაბადებულსა ვმსახურებთო, რამეთუ არს ვითარცა ღიტონთა კორცთა თაჳანის იცემთ, არამედ ვითარცა ღმრთებისა თანა შეერთებულთა, და ვითარცა ერთად შირად და ერთად გუჳსად სიტყვისა ღმრთისა ორთა ბუნებათა მისთა აღყვანებთა.

225. 53. ოქროსა შესებად განცესლებულისა მჳკვს შიში ოქროს და შეყოფილისათვის ცვცხლისა: თაჳანისიცემთ ეკოს კორცთა შეყოფისათვის ღმრთებისად, სოლო არს თუ შეოთსესა შირსა შეერთაჲ საღმრთოსა თანა სამობასა: ნუ იყოფინ ჩემდა გიობაჲ ესე საშანელი, არამედ აღვიარებ ერთსა შირსა, ერთსა გუჳსა, ერთსა ქვემდებარესა სიტყვისა და კორცთა მისთასა, და ღმრთის-მეტყველებ, რამეთუ მამაჲ და ძე და სული წმიდაჲ სამებად ეკო შემდგომად სიტყვისა განკორცელებლისა.

226. 54. რაჳამს იგი საღმრთოჲ საიდუმლოჲ ორთა შეერთებულთა ბუნებათა მქონებულისა ერთისა მისა, რაჲდენ უძლავს გონებასა განვი-

¹) საღმრთოსა და მსკელისა ღმრთის მტყუველებითისა წიგნისა მესამისა და მეცხრის თავისაგან.

ხილო, ესე იგი არს ანუ თუ ღვთავე შვენიერებით მოქმედებაჲ სამოქმედო ღმერთების ბუნებითი გაცისა, ანუ თუ ღმერთებრივისა რასამე მსუბუქობაჲ, რომელ არს უჭრველი ნებაჲ საღმერთო, ანუ სანუბურისა ბუნებითისა გაცობრივისა ნებაჲ, არა განუყოფ მათ ორთა შორის მიმართ ერთისა მისათა ორობისთვის ბუნებათსა, საღმერთთა და გაცობრივთა მათ მოქმედებათა და ნებათა ბუნებითთა შეერთებულთა, არცა შევრვე ერთობისთვის გუმიისა, არამეთ ერთსა მისვე მესა და უფალსა გუმიისა სიტყვისა ღმერთისსა, გაცნობ საღმერთთა და გაცობრივთა ბუნებითთა სამოქმედოთა და სანუბურთა მოქმედებულად და მნებულად, ვითარცა იტყვის წმიდაჲ ეპიფანე მთავარეპისკოპოსი ვიპრიისა, ¹⁾ რამეთუ რაოდენნი არიან გაცისა შორის, და რაოდენთაგან გაცი, და რაჲ არს გაცი, ესენი მოვიდა და მიხუნს მსოფლოდ შობილმან, რათა სრულისა გაცისა შორის სრულმან ღმერთმან, უკლებითურთ სრულ ჰქმს მაცნობარებაჲ ჩუნი, და არცა ერთიო დაუტოვებ გაცისა, რათა არა დატოვბილი იგი კერძოჲ, კვლად ნაწილ და შესატყმელ იქმნეს ეშმაკისა.

227. 55. ვიტყვით უფრწ შორის მიმართ მისა ღმერთისა საუთრად, მტყველები მისადმი: უფლო ძეო სიტყვაო ღმერთისაო ღმერთო იენე ჩუნითვის ჭ მოჭკვედ, ანუ თუ სიტყვაჲ უკვდაჲ, რომელი ჩუნითვის ჯვარსა ღვთაებრივთა განიგებინე; გარნა ამით არა თუ შეკახებთ სიკუდილსა და წყლულუბასა საღმერთისა სიტყვისა ბუნებასა, არამედ ვინათგან გარცთა საუთროთა სიტყვისათა კენებოდეს და შეკახებოდეს წყლულუბანი, განათუ ჯვარი, და სიკუდილი სიტყვისა — ღმერთისად ითქმინეს ესე ყოველნი უჩუბულად და ყოვლად შეუხუბულად.

228. 56. გუმისათვის სიტყვისა ღმერთისა მოკლითა სიტყვითა გამოკრინეთ შესაკებულებაჲ ორთა ბუნებათაგან საღმერთთა და გაცობრივთა, რომელიცა შირველ შეუხაკებულ იყო, და მარტოვი. სოლო ვინათგან ჩუნიდა მაცნობარებაჲ განგანს სიტყვა ღმერთი, რომელ არს ერთი გუმი, ყოვლად წმიდისა ერთისა თავუანის საცქელისა სამიებისა შესაკებულ იქმნა. ხოლო არა გარცთა თვისთა, რომელი იგი მიიღო ყოვლად წმიდისაგან ჭალწულისა. არა აქეს უფრწ სიტყვასა ღმერთსა, ვითარცა ერთსა გუმიქმნილსა ვისმე გაცისა, გაცობრივისა გუმიისა დამსხველობითი თვითებაჲ, არამედ გუმიოკრებითი სიტყვისა ღმერთისად დამსხველობითი თვითებაჲ

¹⁾ ეპიფანე კიპრიელისა ხარისხისაგან.

ითქმის შორის წმიდისა სამებისაგანისა სიტყვისა ღმრთისა შობილებსა მამისაგან და თვით გუამოკუნებასა საღმრთო: ხოლო დამისსკელებითნი თვითუბანი ორნი საღმრთოსა და კაცობრივისა ბუნებისანი მოჰქონან სიტყვისა ღმრთისა, ბუნებით ღმერთი და ბუნებით კაცი, ვინათგან ეწოდების საკუთრად.

229. 57. განყოფიდა ბუნებათა თქვეს წმიდათა მამათა შეერთებულად ერთგვამად შემოკრებათა და ერთსა გუამის შორის ერთობად მოსკვლითა. ხოლო არა თუ განწყალებად არს გუამოკუნებითი ერთისა მისა სსკვაობად ბუნებათა — ამას ზედა ცუდად სადაჲ იჰგნეულ იქმნის მონაფერი ეგტოქსინა — არამედ ვისწყვეთ მამათაგან განყოფიდა ბუნებათა და ერთობა გუამისა მიმართ სიტყვისა ღმრთისა, ვითარცა იტყვის უბისტოლად იონანე ანტიოხელთა მამათათაურისა და ეპისკოპოსთა აღმოსავლისათა კირილეს მიმართ აღუქსინდრიელთა ჰაზისა, ოდეს იგი ერთმანერთისა საწმუნოებასა სათნო ეყენეს: ¹⁾ აღვიარებთო წმიდასა ქალწულსა ღმრთის-მშობლად სიტყვისა ღმრთისა განკორცელებისა და განკაცებისათვის; ხოლო უფლისა ძლითთა კმათა სასწრებისა და სამოციქულოთა უწყინით ღმრთის-მეტყველნი კანნი, რომელთამე საზოგადო მყოფელად, ვითარცა ერთსა ჰიქსა ზედა; ხოლო რომელთამე განმყოფელად, ვითარცა ორთა ბუნებათა ზედა. მ ესრეთ მამათა მოძღვრებისაებრ აღვიარებთ ორთა ბუნებათა განყოფილებასა არა განწყალებულსა, და განყოფილადცა ვიტყვით ორობასა ბუნებათასა ერთსა შინა გუამის შემოკრებისათვის და ერთისა ჭეშმღებარისად ვიტყვით ორთავე მათ საჭეშმღებაროთა.

230. 58. ახალ-შობითა თვისითა სიტყვამან ახალ ჭეშმენ ბუნებანიცა. რამეთუ ვინათგან სიტყვა იგი კორც იქმნა, არა ხოლო თუ საღმრთო იგი ბუნება შენებად ბუნებად კორცთა, არცა კორცა ღმრთაებად, ვითარცა იტყვის ბრწყინვალე მოძღვართა შორის სეტარი მაცსიმე, ²⁾ არა ხოლო თუ საღმრთო და მდგომარე შეუმჯობესი აღვიარებთა მოძრავისა მოძრავით, და დაუდგომელისა, რათა დაეყნოს შეწყობისაგან; არცა მსოლოდ კაცობრივის კორნი თუნიერ თესლისა ზესთა ბუნებისა იმეშავებან სიტყვისა მიერ სრულ ყოფითა, რათა დადგენ შეწყობისაგან; არა თუ ყოველად წმიდად იგი ბუნებად შევკვალა ბუნებად მიწისაგანად, არამედ მიმხმელმან

¹⁾ იონანე ანტიოხელისა კირილეს მიმართისა უბისტოლისაგან.

²⁾ მაცსიმე წმიდისა მამისა და აღმსარებელისა ღმრთის მეტყველებითა ასეველთაგან.

ყოველად სრულისა კაცობრიობისაგან განაღრთოთ კორცნი მიძებულმან მისმან.

131. 59. საიდუმლოსა ამის უსავერკელესისა და ყოვლისა მოგონებისა განმტოლავარისა, რომელ არს შეერთებამ უმწვერვალესი, რაჟამს გკომადინ კეთილ-მსახურთა გონებთა გამოუთქმელი იგი საიდუმლო, ვითარამედ ძე ღმერთისა ძე კაცისა იქმნა, დუმილით აღტრფობილმან შენთვის განკორცვიელუელისა ჩხვილისა ემინუილისა ასალ-შობასა მსახურე თაყვანას-ცემით, ჰირველისა შობისა მისისა უფამოსა თანა ეამიერისა ამისა შობისა შეპერთუებმა თაყვანის ცემისამან. სოლო სორცთა იგი აგებულუბამ რაჟამს განსილო შემოქმედისა შესისა ასალ-შობილისა და ჩხვილ შეპიერებით მტრისა, სუ საცრად გინს უგაღერცანელთა და მანიკეკლთა ებრ, ნუმიტა ჰტონებ თუ დიტონი არს ჩხვილი ასალ შობილი იგი, ვითარცა განმტობილი მის თანა დამკვიდრებითა ღმრთაუბისათა ნისიტორისა და ბირველთა მისთა ჭდაგუბისაებრ, ნუმიტა შეერთებისა რწმუნებითა ჰტონებ ჩხვილისა მისთვის, ვითარამედ ორთაგან ბუნებათა შედგა ყრმა ესე ღმერთი, ვითარცა იტყვიან ეტეჭისა და დაოსკორეს მოწავყენი თუადოსანისა და განანიტნი, და იავობიტნი, რომელთაგან მოძებარნი სომეხთანი ოძნელი, და სიუხელი, და ტარონელი, და ტათეკელი, რამეთუ უკეთუ ორთაგან ბუნებათა შედგა სიტყვა განკორცვიელურელი, მიხეზი იგი ვარცთა მისთა, აგებულისა წმიდამ ქალწული, დასახამ სადამე არს ვითარცა სორცთა ეგრეთვე ღმრთაუბისა მისისა, არამედ შენ, საყვარელი ჩემო, კეთილ-მსახურებით გრწმენინ უკუმე ჩხვილი იგი იესო ბაცასა შინა მოლაბე ბინურტუვასა, რამეთუ იგი არს სიტყვა ღმერთისა, სწორი უფლებითა და ღმრთაუბითა მამისა და სულისა, და შეერთებითა კორცთა ბუნებათა კაცნი არს სრული, ვითარცა ერთი ჩუწნგანი, რამეოჲ ერთი იგი ძე და სიტყვა ორთა სრულთა ბუნებათა შინა ისილვების საღვთისებრ წმიდათა მამათასა, ვითარცა იტყვიან საღმრთოდ იოანე: ¹⁾ სიუღილისა თაჲს მდებულად აღვიაროთ ჭრისიტე, სრული ღმრთაუბისა შინა, და სრული კაცებისა შინა, ერთი ძე მხოლოდ შობილი ღმრთისა უკუმე ერთისა მასა ასლისა შობილისა სიტყვისა ღმრთისა ორთა ბუნებათა ში-

¹⁾ ოქროპირისა კესარიოსის მიმართ მონაზონისა ეპისტოლისაგან შემდგომად მეორისა ექსორიოსისა მისისა.

ნა თქიან მარადის ხსენებულისა: გიორილეს: ¹⁾ თანა სამარადისოა ღმრთისა მამისა სიტყვაჲ, ხატის მონისას მიმღებელი, ვითარცა ღმრთაებასა შინა სრულ არს, ეგრეთვე განებასაცა შინა. ²⁾ ესრეთ უკუაქვს მამათა განსაზღვრებისაჲთა თანა გაც მართლ-მადიდებლობით ქრისტეს მსახურთა აღსარებად ერთი ძე ორთა სრულთა ბუნებათა შინა.

232. 60. სოლო განათგან ერთ ზარად შემოკრებათა ორთა ეოგლად სხვა და სხვათა ბუნებათა, ესე იგი არს აუგებელისა და აგებელისა, და უწებელისა და დაწებელისა, აღსარებად არს საიდუმლოა განკორცაჲ ღებულისა, და შეერთებაჲ ესე საშინელი იოქმედა სიტყვამან ეოგლად წმიდისა მუცელსა შინა მარამისსა, და იშვა მისგან ზესთ გამოთქმისა ერთი გუჰი სიტყვაჲ ღმერთი და გაც; — ნუ საკირკელ გინს, მორწმუნო, კათარმედ, კათარ არს დაისხნა ქალწულებს: სასწაულთაგან წმიდაჲ ქალწული. ამისთავს უკუაქვს თქვა წმიდამან მქსიძე. დამან მომღვანამ და სობრენის მოყვარემ: ²⁾ ავითარცა იგი თაკადი გაც იქმნა რა, არს დაისხნა ბუნებაჲ, არცა შეცვალა ძალი; ეგრეთვე დედასა თავსა, მშობელსა ზეოფს, და ქალწულადცა დაიცავს. დიდ არს საიდუმლოა ამის ძალი და ეოგლად გამოთქმელ და ზესთა მოგონებისა ბუნებისა და ცნობისა.

233. 61. ერთი არს იშვა შეერთებისა განრემომობით მწკალეზელთა განმოფელთაცა და შერწყმის მტყველთა, კათარმედ რამცა ისმინეს საიდუმლოთა სრულებაჲ, შემდგომად შეერთებისა ერთისა მსოლოდ შობილისა სიტყვისა ღმრთაებისა, შეურაცსებად ზგონეს ეოგლად შუადრუკთა მათ. ვითარ იგი ნისტორ უღმერთმან თქვა; იე ერმას ორისა და სამისა ოკისსა ღმრთათ არს ვიტევი. სოლო შერწყმის მოქმენდაცა ეკტიქინი სკეპრასისა და იფლიანესგანია, როელთაგან სომესთა ვიუწყებთ ზოროტ-მადიდებლობასა, იგივე არს იშვი საღმრთოსა განკრებისა საიდუმლოთა თვის, რამეთუ ესენაცა კეცხვიან სრულებასა კრცისა მისა ღმრთისასა, რამეთუ რომელთაჲ უგობებლთა გებათაგანსა იტყვიან კრცისკით არს შემთსკვად განკორცილებულისა სიტყვისა.

234. 62. ზუნეულ ეოგამ მწკალეზელთა განკრებისათვის საღმრთო:

¹⁾ თ. გირილესი თეოდოსი იმპერატორისა მიმართისა ეპისტოლისაგან.

²⁾ მქსიძე აღმსარებლისა ღმრთის მეტყველებითა ახეულთაგან.

სა არს, ¹⁾ ვითარმედ ვითარ მიიღო სიტყვამს მუჭველსა ქალწულისასა განკორცვილება და შობამ ყოვლად გარე შეუწერელმან მან, ხოლო ნიჭნ მთლდამი ვთქვით, ვითარმედ რასა დაგვიკვირდებინ ურწმუნოებით საღმრთო განზრახვამ; გულის ხმა ქუჩა ვითარმედ ²⁾ ხინას მკვლელი მგზებარე ცეცხლისა აღითა და უგებულად გებამ მუჭველისა, ანუ თუ სამთა ³⁾ მათ ყრმათა ცეცხლსა მოტყინარესა შეთხუელთა გამობრძმელება შეუწველად, რომლისა აღი აღვიდოდა ორმოცდა ცხრა წყრთა; ანუ თუ ⁴⁾ იონასი სამ დღე და სამ დამე მუჭველსა კეშახისასა უგებულობამ, გინათუ დანიილის ღრმითა ჰირისგან შეუხუელად დარჯამ; — ესე რა განხილო, ნურღარა განკრთები იჭკითაცან ურწმუნოთა. ვითარმედ ვითარ დაიცრა ღმრთაებამ ქალწულმან, ანუ თუ ვერ ეგო შემდგომად შობისა. ყოველივე საიდუმლოთა მღვდელთა სიწმინდისა, უკეთესა იყენეს ადვილ მისწომელ თუ ვითარ არს დატყენამ საღმრთოსა გუამებისა ურთიერთარს, ესე იგი არს ყოვლად წმიდისა სამებისა ზესთა ღმერთ-მთავრობითისა არსებისა სამი გუამოკუნობამ, ერთისა ყოვლად-წმიდისა სამებისა და სამნავე დატყენულნი ურთიერთადგან შეურვერელად, ანუ თუ ვითარ არს გუამი ერთისა წყაროსა, რომელ არს მამამ შობისა და გამოსვლისა, რათა მათ გუამთა ყოვლად წმიდათა მისა და სეულისათა, ანუ თუ ვითარ იქინა განკორცვილებასა შინა ქალწულისაგან მადებულისა განებისა თანა შეერთებასა საუყუროსა მისა; — ესე ყოველი უკეთესა ადვილ მისაწომელ, ანუ თუ ფრად მინად საცნობელ, ესრედ მინად საცნაურ, ვითარმედ ტვივიდთ მოყვარითა იბებთა იქმნამცა სანამე მიწაობამ. ესე ვითარსა არა აქვს სასუედ მოსაღებად გამოუთქმელობამ, არამედ ყოვლითურთ მინად გონებისაგან და შეუხრთბულად არს გამოთქმამ მათ საიდუმლოთა, რამეთუ რადვენსაცა წელიად მუმიებულა შერებისცა მიწაობად, ეგრეთ შორის განკვლავთა გონებისაგან, და ვითარ დამკრინს იგი ვერა რომელითა კვლ-ყოფითა გონებისა ძლთა სა. ამისთვის თქვეს მამათა მისად გამოუთქმელობამ, რამეთუ ზესთა არს ყოვლისა მოკრებისა

235. 63. გამომნდა უკუნე სიტყვად ღმერთი ქალწულისაგან ადამიანისა ყოვლად უბიწოსა კორცთად შეერთებულე, განუყოფელად, ვითარცა

¹⁾ ესე წვალეზამ ნისტორისგანთა განმყოფელთა.

²⁾ გამოსვლათა 32.

³⁾ დანიილ 3, 50, 47.

⁴⁾ იონანე 2, 1.

იტყვის წმიდაჲ დამსკელი: ¹⁾ ესმოთ წმიდისთ გამონდა სიტყვა ღმრთისა, მსკესად მყელისა არა შეიწვა მისგან შეწავებითა ბუნებას კაცთასა. შეეწავა სიტყვამ კორცთა-გამოუოქმელად. ხოლო ბუნებათა ორობაჲ არა შერია, ყოვლად დანიგველიან თვითებათ შინა თითოეულთ ბუნებათას კითარც ღმერთის და კაცის, და ორთავე სრულთა ბუნებათა შინა გამოკვიცხდა თავი თვასა ქალწულისაგან მიღებულთა კრეტსაბმელთა კორცთათ, და სიეუდილისცა გემოს მსილეულად, და ჭყარცმულად, და მომკვლრად. ხოლო შემდგომად აღდგომისა ყოვლად-სრულსა კაცებასავე შინა მეოფად მოკვცა თვისთა მოციქულთაგან, და მამათ-მთავართაგან აღსარებაჲ განკორციელების თვისისა, ამისთვისცა, ვითარცა ვისწავუთ, აღვიარებთ, და რამცა მოკვცა კმსასურებთ მადლითა ყოვლად-წმიდისა სულისათა. ²⁾

236. 64. იტყვის წმიდაჲ თეოდოტი, ენსკოპოსი ანკვირისი: ჩუწნ აღვიარებთო ღმერთად ჭ კაცად, რამეთუ ერთი იგი აჭუნდა მას შირველითგან, ხოლო მეორე იგი მიიღო უკანასკნელ. ა ესრეთ მართლ-მადიდებლობით აღვიარებთ ერთსა მას განკორციელებულსა ორთა ბუნებათაგან და ორთა ბუნებათა შინა ცრობილსა სიტყვასა ღმრთად ჭუმაროტად და კაცად ღმრთაებასა თანა შეერთებულად, ვითარცა ვისწავუთ მამათაგან. ხოლო ვნებისა სადმრთოსა სიტყვასა განკორციელებულისასა აღვიარებთ სიტყვისად, რამეთუ მისთა კორცთა არიან წყულულებანი, და ჭყარი და სიეუდილი, რომელიცა არა შეესნეს ბუნებასა სადმრთოსა, ვითარცა იტყვის წმიდაჲ ლეონ მთავარებასკოპოსი რომისა, სადმრთოჲს განკაცებისათვის აღწერილსა ებასტოლესა შინა ფუაბიანე აღმსარებულისა და მოწამისა, მიმართისა, ³⁾ რომელსა უწოდებთ ძეულად ლეონისად. ერთი იგი ბრწყინავს საკვირელებითა და მეორე თავს ისხამს განებითა, და ესრეთ კეთილმასურებთ თაყვანის კცემით და კმსასურებთ საიდუმლოთა სადმრთოთა.

237. 65. ესმის რა ლეონისგან სანატრელისა სეკეროს და იულიანუს, და ვარსანოფს, და იაკობს, და ტიმოთუს, და მგულთა სომხეთისათა და განმჭრელთა ქრისტეს ცნოვართასა, იოანეს ომნელსა და

1) წმიდისა დამსკელისა ქრისტეს შობისა საგალოპულითა კანონთა პირველისა გალობისა და პირველისა მენლისაგან.

2) თეოდოტი ანკვირელისა ქრისტეს შობისათვის ოქმულისაგან.

3) ეპისტოლისაგან წმიდისა ლეონისა.

სიუნელსა, და ტარონელსა, და ტათეველსა, მოძულეთა მათ განკაცებისა საღმრთოსა აღსარებისათა, ვითარმედ ერთი იგი ბრწყინავს, და მეორე გინებათა თავს ისხამს, დიდად რადმე გინებად შეურაცხავს ყუ უსჯულოთა მათ. სოლო ნუჭნ მათდაში ვითქვათ ვ: რიტარნო, და ზესთა ბრძენრა შეერთებისა არა არს დარღვევამ არცა განწკალებითი. განყოფამ არს ბუნებათა. ესენი რომელთაცა აბრლებთ ნეტარსა ლეონს, მამათა არს თქმული ორთა და არა გვაძინებითი განყოფამ ბუნებათა სიტუვისათა, რამეთუ წმიდაა შროკლე იტყვის: ¹⁾ ბუნებანი განყვენ სიტუვისანი და შეერთებისა საიდუმლოა ღმრთის-მეტყეველე, და წმიდაა გირილე იტყვის: ²⁾ არა განსყოფელ-არს ერთი ქრისტე უფალი კაცად განთავისებულად, არამედ ღმრთად განთავისებულად; არამედ ერთად და მასვე იესო ქრისტედ გიბრუნეთ ყოვად ბუნებათა განყოფისა მეტნიდრნი და ურთიერთ არს შეურყვებლად დამტკუნნი მთნი. ამითა სატითა მართლ-მადიდებლობისათა განგორცეულბულისა მადიდებლნი თავჯანის ვტუმთ მამასა თანა მსოფლოდ მობილით ძით და სიტუვით და თანა ყოვლად წმიდით სულდითურთ აწ და უკუნადით უკუნისამდე ამინ.

¹⁾ შროკლე კონსტანტინუპოლიელი, თარგმანებისაგან ყრმა იშვა ჩვენდა.

²⁾ წმიდისა გირილესი დედუფაღთა მიმართისა ეპისტოლისაგან.

უკუწოდებდა ქრისტეს ზედა ერთისა შესავებულისა ბუნებისა, მეტყველთა წმასნილებისა და განმარტებაჲ სიტყვისა მის, რომელ თქვა სანატრელმან კირილე, ერთი არსო ბუნებაჲ, განკორციელებულისა სიტყვისა, რომელი იგი მოაქვსთ უთათათა წინ აღდგომად კრებისა, სოლო აქვს თავსა შორის თვისსა ნაწილი სიტყვათანი.

238. 66. სრულსა მეესიერთა რათამე ჭეშმარიტებითა იცნათა მოაწინეს მე ვითარმედ წირილ-არს მამათაგან; არა მამათაგან არცა სასელთა, არამედ საქმეთა შინა არს კეთილად მსასურებაჲ. ხოლო არა თუ შიშველთა ლექსთა ვერ არს განსილვად საბრძნისა მოყვარეთაგან, არამედ გამოძიებაჲ ძალსა თქმულთასა, რამეთუ მამათა დათულობით იკმიენეს მრავალ-გნის ლექსნიცა და სახელნი, გაწნა განსილვად თვინიერ საქმეთა კმათა არა მოცემულ არს მოძღვართა მათგან და მოხუცებულთა ეკკლესიასათა.

239. 67. იტყვის სადმითთა დიონისიოს სარტევილოთა ქებათა შინა, რაჲ არსო უკუწმდებურებუება და სისუელეუ არა ძალსა წინა მდებარისა ზირისსა განცდაჲ, არამედ ლექსთა. ყოველნი უკუწმდებარის მოყვარებითა სჯულთა მდგომობანი განუნასკელად ნართაულობით შემოდებულთა მამათა მწერალ მეტყველთასა წინა დადებულ ჭეშმარიტ წინადადებულთა თუ ლექსთა განსილვად, არამედ ზირსა წინა მდებარისა მის საქმისასა

1) დიონისიოს არიოპაგეტისა.

იპყრობენ შესძენად. ხოლო ჩუქურღებამ არს წერილისა: მეტყველების სისშეთა შინა განურჩევლად კმარება ლექსთა, გარნა სათანადო არს ღმრთის-მეტყველებითა ზედ-მიწეწილებათა ტრფივალთაგან არათუ განსილვამ მარადის მარტყალთა და ლექსთა, არამედ ცნობამ ძალსა წინა მდებარისა წერილისასა.

240. 68. თქვა მზემან მოძღვრებითა ღმრთის-მეტყველებათამან საღმრთოამან ათანასი ზრინოსთა მიმართსა მეოთხესა შინა სიტყვასა: ¹⁾ არსო ჩუქურღებამ ესე წერილისა, რათა გამოუძიებლად და მარტყვად ისმუჯდეს ლექსთა. დადგეს უგუჭს საკვლესიოთა შინა სამეტყველოთა ესრეთ ნეტარათა მათ მოძღვართა განურჩევლად კმარება სმიათ არა უმეტრად რადმე ძალისა მეტყველებათა მათ თვითოეულებათასა, რამეთუ არათუ უწრფელოთა რათამე წესითა ისმუჯდეს მამანი ნართაულად ლექსთა რათამე უგრძელელობით, არამედ თვით ნეტარნიცა იგი მრავალ სმოკანნი ორღანონი სულისა წმიდისანი, ვითარცა პირველთა თვისთა შედგომილნი დასდებდეს მორცმით შემდგომთა თვისთამო, რათა არა თუ სმიათ, არამედ ძალსა თქმულთასა იმარჯუებდენ განმსილველობით დადებად საღმრთის-მეტყველოთა და განგებულებისა მეტყველებათა.

241. 69. იტყვის უგუჭს საღმრთოამ გრიგორი: ²⁾ რომელნი არს ყოვლითურთ არინო, ვითარ იგი სასულ იდებინა ნართაულად აქეს წოდებამ მათი. ხოლო ვითარცა გიტყვით არა ჯერ არს, რათამც ვინილოთ რამმე ლექსი განუნასკვლად, რამ ისმია ვინმე და ესე უმჯურებამ ლექსთა განვიცადოთ ჭ შევნიერებამ ძალთა თქმულთასა, ვითარცა უგულის სმოებისა უმეტრებათა შინა შთობილთა დაუტყვენიით, და ესრეთ ღმრთის-მეტყველებისცა და განგებულებისა მიმართ ცთომილნი მყვანებლნი, თავთან სიღრმემდი გიობისა შთავინთიენით და განხვციენით კვლესიისა ყოვლად წმიდათა ესოთაგან. ამის უგუჭს განუნასკვლად თქმულთა ლექსთამი, რომელსა ჩუქურღებთ ისმუჯენ საკვლესიონი ჭილოსოფორობითინი, წერილნი თქვა ნეტარნი კირილე: წმიდა ღმრთიე სულიერსა წერილსა განუნასკვლად კობუბთ მრავალ გზის ლექსთა თვის არა უმეტრად ძალსა თითოეულისასა, ხოლო ოდესმე ნართაულად მიმთვალველსა მათსა.

242. 70. აღმსარებულთამო ჩუქსნ ერთისა ბუნებისა განგორციელე

¹⁾ ყოვლად ჭებულისა ათანასისა.

²⁾ ნოსელიისა განმარტებისაგან ჭაცისა შესაქმისა 16 თავისაგან.

ბუღლისათა მოაქვს ყუ მოძღვართა გმობისათა შერევისა მეტყველთა უმწერკვალისისა საღმრთოსა შერეთებისა წინა განსაწყოდ ორთა შერეთებულთა ბუნებათა კეთილ-მისაურებით აღსარებისა, ვითარმედ თქვა წმიდანან კირილე აღსარებაჲ ერთისა ბუნებისა განკარცთიელებულისა სიტყვისა თქმითა ორთაგან ბუნებათა ერთი შესაკებული ბუნებაჲ, და კვალად ზედა დაჭრთო ერთისა ბუნებისა თქმისა მამათა მიერ ჰირველ თქმულებაჲ მისა.

243. 71. ამის მეტყველთა ჩუწნდა მწვალებულთა ცილის-მწამებულთა საბეტარისა კირილესთა ვიტყოდეთ, ვინ უკუჩნ მამთაგანმს თქვა ჰირველ საღმრთოსა კირილესა; სოლო კითხვისა ნაცვლისა გებით იტყვიან ჩუწნდა. საღმრთომან ათანასი თქვა ჰირველ-წმიდისა კირილესა, რომლისათვის იტყვის წმიდაჲ კირილე: ერთი არსო ბუნებაჲ განკარცთიელებულისა სიტყვისა, ვითარცა მამათა თქვეს. სოლო ჩუწნ მათდამი მეტყველთა ნათლისა სანემულად ვიტყოდით: ზე ჟემანობი არს, ვითარმედ მამათა თქვეს ერთი ბუნებაჲ განკარცთიელებულისა სიტყვისა, და ჩუწნდა თქუწნ თანა ზადარად აღვიარებთ, გარნა არს. თქვენებრ უარის-გოფითა ორთა ბუნებათათა თქმულსა მამათასა; არამედ კმასა ერთისა ბუნებისა განკარცთიელებულისასა, მეტყველნი ადგილ ვნებთ აქა კეთილ-მისაურებასა. რამეთუ არს მამათა ცილის მწამებულობითა დავისა ვნებთ, რამეთუ მათ არს ორობისა საღმრთოდ შერეთებად შემოკრებულთა ბუნებათა დასარღვევლად და ერთისა შესაკებულისა ბუნებისა სიტყვისა ღმრთისა შორის შემდგომად შერეთებისა დასამტეიცებულად თქვეს ერთი ბუნებაჲ განკარცთიელებულისა სიტყვისა, არამედ უფროსდა ორთა შერეთებულთა ბუნებათა ერთისა ძისათა საზღვრისა დადებით ღმრთის-მეტყველეს, ვითარცა მართლ მადიდებლობისა ქადაგათა.

244. 72. ვინათგან მწვალებულთა შემოჭრესთ მოყვასად უვალნობისა და მანეტარისისა, და არიოსისა, და ენომისა და ანოლინარისა, დიდნი იგი ბრწყინვალენი უოკლისა ღმრთის-მეტყველებითისა სამართობეობასა ნათლოვანებისა უმცხინვარესნი მზენი, მრავალ-მნათობნი კველსაისა სანჰაროსანისა, რომელთაცა ნათელთა მათ უაჩილოთა არს თავს იდგა ჰირველმან მან ნათელთ შემოკმედმან ბრწყინვალემან დაფარვად ზვიმირსა ქვეშე, არამედ საბაზმაკეს ოქრო სასანთლესა დადგნა ივინი განმანათლებულად ღმრთისა მათ წვალებათასა. ამისთვის ჩუწნდა გარე განმსდელთა სიტყვისათა მოკინებთ თქმულნი მათნი მწვალებულთა ჰირისა დამსწკლად და განმარტებისა მოკმედთა თქმულთა მამათასა მათთავე წმიდათა წერილთა წა-

მებათა ცილის-მწამებელნი იგი მკელთა განმსწწწელთა სიმრავლენი კოტ-
ნეთ მადლითა ყოვლად წმიდისა სულისათა.

245. 73. ჟერ იყო მწკალებულთა მთავართა გმობისათა, რომელთა-
ცა კერძოთა სასომხეთისათა კრკეთა ტარციისა ღმრთისათ მწყეშრობაჲ
მიადეს, ვითარცა მძღვარ მიმტარებულთა სამღვდელთ-მთავართა ჰეტოვის-
თა, ¹⁾ რომელთა ყამი მწყეშრობისა წიგნებდა სმარსთა მიერ დეკნულებასა
მწარესა ქრისტიანეთა ზელა, რათა უფროსდა მის ყამისა საწმენოებისა
შეურაცს ქმნილისა და ცხოვარისა განზნეულისა, და სამწყესოსა აღწრილისა
და მამო დატეკებულისა ცხოვრებაჲ, უკეთუმიცა იყენეს ტრფილ კეთილ-
მისხურებასათა მწყეშრობისა, და არა შემოსმად მართლ. მადიდებლობისა ში-
ნა წინა აღმდგომად სიმართლისა კვლესიისაგან განყრად და საზღვრისა
დადებით სჯულთა ბოროტთა სწავლად ერისა, რომელნიცა არა ისწავეს.

246. 74. ჳ მომღვარნო და წინა-მმღვარნო შეტომაღინო! არა თუ
მამათა გიღირდათ სასელთა მიზნით უწმენოებისა თქვენისა შემომხად
ქრისტიან საბრძოლველსა მას შესაკრებელსა შინა, რომლითა ერნი ეზოს-
გან ქრისტიანისა განიყვანეთ, არამედ ²⁾ უფროსდა მამათა თქვენთა. უკე-
თუ თქვა ნეტარმან ათანასი განკორცთელთელისა სიტყვისა ერთი ბუნებაჲ,
არა ორობისა შეერთებულისა ბუნებათსა, არს დაზღვევაჲ, ყოვლად უგუ-
ნურნო, არამედ უფროსდა დამტკიცებაჲ; ხოლო უკეთუ თაეს იღებთ სიუ-
ნად სწმინდობისა, მე განიყვანო თქვენგან იტვი ეგო უსჯულთებისა შე-
წმენითა განკორცთელთელისა სიტყვისა უსწწწელასა დედისათა.

247. 75. ყამისა დიდისა კოსტანტინესთა განისადა არიოს სურვისა
დადისა კვლესიისა ზღუქსანდრიელთასა მიმართ მთავარ-ეპისკოპოსისა აღუქ-
სანდრიელთასა, რამეთუ სცდებოდა უღმრთო იგი ღმრთის-მეტყველებასა
შინა. ხოლო არა მცირედთა მოწაფეთა მათ მხელ ბედთა მწყეშ ქნაღი
აღამოფთებდა ყოველსა კვლესიასა აღმოსავლასა და დასავლასასა, რომ-
ლისა გომბანი არიან ესე.

248. 76. (არა მარადის ³⁾ ღმერთი იყო მამაჲ, არცა მარადის იყო
იე, ხოლო მე იქმნა არა რამისაგან დაზღუბული მქონებელი-ღწვეობისა ყო

1) ნერსე აშტარაკელისა და ოზნელისა იტყვის მწყეშრობად.

2) მამად მათდა იტყვის პირველთა მათ გმობის მთავართა უვალენტის და
მანენტოს და აპოლინარს და ევტიქის.

3) აღსარებაჲ ყოვლად უღმრთოსა არიოსისი და მოწაფეთა მისთა საწმენ-
ოებითი.

ფასა. ხოლო რაქმის იგი ინებზ ღმერთმან შექმნა ჩუნი, მას უჭუჭ უამის ჭუო იგი ჩუნითვის, რომლისაგანცა ექმნა, უწოდა მას სიბრძნე და სიტყვა და ძე. უწოდა მას სიტყვა, ანუ თუ სიტყვიერება სიტყვითა დაბადებულებისათვის, და სიტყვიერებისათვის შემკულებისათვის, რომელი იგი ჭუო, სიბრძნეთ მათთვის, რომელიცა იგი ასწავა, სოლო ძედ ამისთვის, რომელი იგი შვილად ჭუო მადლით. სოლო მამის შორის იყო სხვა სიტყვა და საბრძნე საკუთრად აწესებისაგან მისისა, რომელითა იგი ქმნა ძე თვისი, სოლო მამად უცნაურ არს მისა და ვინათგან აქვს ძეს დასაზამი, არა ძალეუდ სრულიად ცნობად დაუსაზამოდას, სოლო არა თუ მსოლოდ უმეცარ არს იგი მამის ბუნებასა, არამედ თვისისაგან ბუნებისა, ესე არს აღსარება აწიოს და მოწაფეთა მასთა.

249 77. თქვა რა უკეთურმან მან, ვითარმედ იყო მამის შორის, სხვა მისგან სიტყვა წინა მდებარე მამულისა გონებისა, საკუთარი არსებისა თვისისა, ამით უჭუჭ განმტკიცა; ვითარბედ რქვა ურიათო ქრისტემან ვითარმედ: 1) მამა ჩემო უფროს არს ჩემსა, და ებრავლთა შინა თქმული საღმრთოსა ჰაკუსი: 2) აგანიცადეთ მონიჭელი იგი და მღუდელთ-მთავარი აღსარებისა ჩუნიისა ესო ქრისტე, რომელი საწმუნო არს შემოქმედისა თვისისა. ამით უფრო გულისავსე ექმნა აწიოს სიტყვათა თვისთაგან საღმრთოსა გონებისა წინა მდებარედ სიტყვად ღმრთისად წოდებულთა.

250. 78. კვლად მოაქვს აწიოს წმიდისაგან მატეის სასარებასა, ეტუოდაო ერსა: ესე არს ძე ჩემო საყვარელი, რომელი ძე სათნო ვიყავ. მამეთუ ვინათგან სიტყვისა მიერ იტუოდა მისათვის ღმერთი, სხვა არს ძე, და სხვა არს გონებისა წინა მდებარე სიტყვა. ამისთვის. ყოვლად წმიდისა მადლისა მიერ სულითისა წინა განწყობი აწიანოსთა იტუვის საღმრთოთა ათანასი იწვთა მათთვის უსჯულოებითა, ერთსა ბუნებასა განკორციელებულისა სიტყვისა ღმრთისასა, მამეთუ ვინათგან მწკალებულნი ერთსა მამულისა გონებისა საღმრთოსა წინა მდებარესა სიტყვისა იტუოდეს საკუთრისა საღმრთოსა დაუბადებულისა ბუნებისასა, და მეორესა იტუოდეს ძესა დაბადებულსა სიტყვისაგან ღმრთისა, ერთი ბუნება თქვა დაუბადებულნი ნეტარმან ათანასა განკორციელებულისა მისა და სიტყვისა

1) იოანე 14.

2) ებრავლთა 3, 12.

ღმერთისა, წინა აღსადგომელად არიოსისა ერთისა ძისა, სიტყვად და ძედ დაბადებულად განწყვალვისა.

251. 79. ხოლო მარადის კსენებულისა სღმერთისა კირილესი მოსაუდრისავე ნეტარისა ათანასისი, განვიხილოთ სიტყვაჲ. ერთი არს ბუნებაჲ განგორცილებულისა სიტყვისა, ესე უგუჲწ წიარი ჩუწნი და თქვენი მადიდებლობითი აღსარებაჲ, რომელიცა მამათა მიერ ითქვა; ხოლო კინათგან ენებაჲსთ ბრძოლაჲ კრებისა ორთა გუამოკუნებით შუერთებულთა ბუნებათა ქრისტეს ზედა თქმისათვის, აჲ კელოკენად-არს ამას ზედა ბრძოლაჲ თქვენი, რამეთუ უკეთუ წინა აღმდგომობითა ორობისათა ერთსა წარმოსაჩინებლად მეტყველებთ და სარღვეველად თვითებათა ორთა ბუნებათასა, და ამისად შესაწყენელად მოგაჭესთ სიტყვაჲ ესე მამათა. ამო არს თქუწნთვის თქმაჲ განგორცილებულისა, ვითარცა ნეტარმან თქვა კირილესი სუვენსონის მიმართ მეორესა შინა ეპისტოლესა. ¹⁾ რამეთუ უკეთუ ერთისა ბუნებისა მეტყველთა სიტყვისა ღმერთისათა დაჲიდუმიეთ და არა ზედა დაერთეთ განგორცილებული, ვითარ რცა გარე განმხდელთა, განგუბულებისათა იუომცა და ნუ უგუჲწ არა უკურო სიტყვაჲ ჩუწნდა მომართ მკითხველთა ვსრეთ, ვითარმედ ვითარ სრულ არს გაცხობთა, ანუ ვითარ შემტკიცნა მის შორის არსებაჲ ჩუწნი? ხოლო კინათგან გაცხებასა შინა სრულებაჲ და ჩუწნებრისა არსებისა შორის გამოჩინებაჲ შემოღებულ არს თქმითა განგორცილებულისათა დასცხერიდ კუერთსსა ზედა ლელწმისასა მიმფრდნობელნი თავთანი. ამით უგუჲწ ცხად არს სასმენელთა შინა კეთილ-მსახურთა გონებითსა გუამოკუნებით ანუ თუ ბუნებითი შესაკებაჲ მოიდეს ქრისტეს ზედა მამათა.

252. 80. ჯ რიტორნო? უკეთუ სიტყვაჲ მამათა, რომელ არს ერთი ბუნებაჲ განგორცილებულისა სიტყვისა, დასარღვეველად საზღვარსა კრებისასა ინებედ ხმარებად ჳჲ კელოკუნებით ამისცა ზედა, რამეთუ არა თუ ერთისა ოდენ მარტივად; არცა ორთა შუერთებულთა წარმოსადგინებლად თვინიერ იკვისა, რამეთუ ნაწილისა რასამე ერთისა, და ორიასა საშუალისა მოიდების თქვენ მიერ განგორცილებული, ანუ ორისა ნაწილისა ანუ ნასკვარისა, რამეთუ რაოდენობისაცა ამისასა თქვენ სართ უფაღ.

253. 81. ხადა უგუჲწ დაუღვთ სასატრელთა ათანასისი და კირილესი კმარების სახედ წართულობით და არა საკუთრად სასკელითა ბუნე-

¹⁾ მარადის სსენებულისა კირილესი.

ბისათა გუამისა წარმოინებაჲ, ვითარ იგი თქვა სანატრელმან კირილე თოდორიტეს მიერ ბრალდებითა თვის თვისთა ათორმეტთა თანთა განკუთისათა ნისტორკის მიმართთა, რამეთუ სიტყვის მიცემას შინა მეორისა შეჩვენებისას იტყვის თოდორიტესთვის: 1) აჴა კვალად მხნე იგი მიწეყად ჩუწნდა მომართისა შირ უგრობისად ისწრაფის, რეცა სძეკას ამისსა, რამეთუ შეურაცხ ფოფს ლექსისა გუმოკუნებითსა—ვიტყვი. ხალა განსაზღვრებს უჩვეულობასა მისსა, და უცხოობისა სარწმუნო ფოფასა დაამტკიცებს, ვერ განმგონებელი. ვითარმედ არა წმიდათა წვალებათა სიტყვა ჰოზანიერებასა ლექსთა იგი ძალი ჭეშმარიტებით შემკლებული დაძღვევასა კელ ჭეფოფს—ვითარცა წინა განმწყობად საგონებელი, რამეთუ ნისტორ ფოფლით კერძო რაჲ უარ ჭეფოფდეს სიტყვისა ღმრთისა კორცოლად შობასა და სხბრალბულად ღირსად სიტყვისად შემოიდებდეს ჩუწნთვის თქმასა ერთობისასა, და თანა მოსასყლეობითა ბეობისათა ჰატეცეცეფულისა კაცისა იტყოდის ღმრთისა თანა შეფოფასა, ჩუწნ მბრძოლნი მისნი, საჭიროდ ვიტყვით ქმნასა გუმოკუნებითისა შეერთებისასა, კინამოგან გუმოკუნებითი არა რაჲ სხვასა წარმოაჩენს, ვითარმედ მხოლოდ სიტყვისა ბუნებაჲ, ესე იგი არს გუმი, რომელ არს თვით იგი სიტყვაჲ, კაცობრივისა ბუნებისა და ჭეშმარიტებით შეერთებული, თვინიერ ქვეყლებისა რასამე და შერეებისა, რამეთუ მრავალგზის გეითქვამს, ერთად გულის ხმა იფოფების და არს ერთი ქრისტი, იგივე ღმერთი და კაცი. ესე ფოკელი ნეტარმან კირილე თქვა განმარტებისა მოქმედმან ერთისა ბუნებისა განკორცოელბეულისა სიტყვისადმი თქმულთა თვისთაგან. ხალა კისილოთ უკუნ, ტათეკლო, ერთად სიტყვანი ესე მოძღვრისანი განმკაცრებით ჩუწნდა თქვენ, გუმოკუნებითისანი არს უკუნ თქმაჲ ერთისა ბუნებისა განკორცოელბეულისა, ანუ თუ ბუნებისა მიმართ ორთაგან შემდგარისა ერთისა?

254. 82. კმარების სასუდ და არა საყუთრად სასულითა ბუნებისათა ნეტარმან კირილე, მსგავსად წმიდისა ათანასისა, გუმი წარმოაჩინა განკორცოელბეულისა, ვითარ იგი სხვასაცა ადვილსა ნაცვლად ბუნებათა სიტყვისათა გუმანი თქვა: 2) შეურეუნელად კენსო ბუნებანი, რომელ არიან გუმანი. ხალა ცხად არს, ვითარმედ სიტყვითა თქვენ ჭეშმარიტებისა მბრძოლთა წმიდაჲ კირილე ერთისა ბუნებისა განკორცოელბეულისა სიტ-

1) წმიდისა კირილესი.

2) წმიდისა კირილესი.

ჟესათა მეტყველი ენობისთა და აზოლინარისთა მეტყველად სკუულთა, ზესულად ერთ ვარძო შუურენულად გებთა გუმთა სიტყვისათა მეტყველებითა, არტომონისა, და დიოდორუსა, და თეოდორე მამფესკეტელისა, და ნისტორ უდმროთას სკუულთა მეტყველად გამოიანების.

255. 83. ყოველმან საესებამან მამათამან თქვა, ვითარმედ არა შიშულთა ლექსთა ვერ არს განხილვაჲ, არამედ ძალსა წინა მდებარისა სჰემისასა, ზესულად მეტყველი ბუნებისა, არს წმიდაჲ ათანასი ზესადმროთო კირილეჲ, ვითარ იგი თქვა თვით მან ნეტარმან კირილე შუურენულად ეგნეს ბუნებანი, რომელ არიან გუამინი, და მანვე, თქვა ვითარ იგი სემორე მოვისსენეთ, ვინათგან გუმოგნებითი არა რამას სხვასა წარმოაჩინეს, ვითარმედ მსოფლო ბუნებაჲ სიტყვისა, ესე იგი არს გუამი და ესრეთ სასუდ ხმარებითა ბუნებისა სასელისათა სადმროთამან მან მომღვარმან გუამი წარმოაჩინა აჭა ვიდრე უსაყოველთაოესი, რამეთუ შიესიმინებანი უსაყოველთაოესნი კერძობობითთაგან, და არა არიან ყოვლითურთ კერძობითნი იგი, რამეთუ არა ბუნებაჲ არს გუამი, ვინათგან არა სასოგადლო არს იგი, გარნა ეგრეთჲ მიითვალავსუ სასლვართა საყოველთაოსსა, და არცა გარე მიიჭტევის სათვითყოველოჲ, რომელ არს გუამი, და ესე არს განუგვეთელი ბუნებისა, ხოლო ბუნებაჲ არა გუამ არს, არამედ ბუნებაჲ ვიდრე ჰე არს, რამეთუ საზოგადლოჲ არს, და გუამი არს უგუმწ სათვითყოველოჲ, რომელ არს განუგვეთელი.

256. 84. ესრეთ უგუმწ გამარებითა ლექსითათა, და არა საყოთრად სასელითა ბუნებისათა გუამი წარმოაჩინეს ნეტართა ათანასი და კირილემან, რომელსა იყოს გუამი იგი ერთი სიტყვისა განკორცეილებული, რათა არათუ ბუნებაჲ კორცე იქმნას სიტყვისა და გუამი, და მასსა წამებს დმროთის-მეტყველი და მჰარებელი სადმროთოჲ იოანე ესრეთ ვითამე ელვარედ დმროთის-მეტყველებული: ¹⁾ «ვითარმედ სიტყვაჲ კორცე იქმნა, ხოლო სიტყვაჲ არა ბუნება არს, ვითარ იგი სემო განვანდადეთ, არამედ არს გუამი.

257. 95. უკეთუმცა, ჰ ფილასოფოსნო და ვესთა ბრძენო, ბუნებაჲ სიტყვისა, რომელ არს დმროთაებაჲ, განკორცეილდა წმიდისაგან ქალწულისა, რომელსა იგი სიტყვისა მას არა აჭენდა ბუნებაჲ სხვა რამე, გარნა მსოფლოდ დმროთაებაჲ ოდენ, რომელიცა მისვე მამისა და სულისა ყოვლად

¹⁾ იოანე 1, 14.

წმიდის სულის ბუნების ან სიტყვა, და ყოველივე ზოგად აქვს მამასა და ძეს, თვინაირ შირობითისა რადნ მეფეობისა, მამაცა და სული განგორცელებულ არიან სადამე.

258. 96. აღვიარებთ უკუნი ბუნებებისა შერთებისა რათა, სხვა და სხვათა ბუნებებისა, და სიტყვისა განგორცელებისა და საუფლოთა მით ყოველად წმიდათა მიწისაგანთა კორცთა განდმრთობისა, ხოლო განგორცელებისა სასკლს ვადებთ განგაცხად: რამეთუ განგორცელება არს, მიკამა კორცთა, და ხარცთა მიხმითა სრულ გაც იქმან სიტყვა დმრთისა, უზესითა ანსებისა, ცნობისა და სიტყვისა.

259. 97. განგორცელებდა უკუნი ანსების შინა გუამა სიტყვისა დმრთისა, რამელ არს დმრთი მე, და განგორცელებდა, და გუამ კორცთა იქმან, და ბერკელ საგუნეთა დმრთი და სამარადისოდ დმრთად მყოფი ბორც იქმან, ესე იგი არს: კითარმელ განგაცნა უგანსუნელთა დლეთა გაცთათვის; ხოლო რათავე მათ ბუნებათა თვისთა ერთი უკუნი შეხაკებულე გუამი საცნაურ ჯეო, ამით რამეთუ შემდგომად განგორცელებულისა რანნი ბუნებანი, დმრთებისა და კაცებისანი დატყენულ იქმნეს ურთიერთან შინა გარნა დატყენად იქმან დმრთებისაგან, რამეთუ იგი მისცემდა კორცთა თვისთა დიდებისაგან სამარადისობისა თვისისა და ბრწყინვალეებისა ყოველად არა მიმღებულე კორცთაგან კორცელებისა ვნებულეებისა.

260. 98. განდვინების ბუნება კორცთა, და არა განგორცნების ბუნება სიტყვისა, ესე იგი არს რამეთუ ბუნება სიტყვისა განმდრთობს ბუნებასა კაცისასა; მიღებულეს: და შეერთებულეს მის მიერ, და არა განგორცნების თვით, რამეთუ რგებულეობა ჟერ არს უდარებისა უდარებისაგან, და არა დანინებულე უდარესი უდარებისაგან. რამეთუ რქრობ ბრმედისა შინა განცნესლდების; გარნა ცეცხლი ყოველად არა გაორკოვლებს: ეგრეთვე და სადმრთობა ბუნება, განამდრთობს უკუნი კორცთა, და თვით არა განგორცნების, რამეთუ მიუთვალეულ არს სადმრთობა ბუნება შემსტებისა თუ მთელეებისა, რამეთუ არა თუ არს მიმღებლობითი, არამედ არს მიმცემლობითი, კითარცა ყოველისა აღმავსებელი.

261. 99. ამისთვის ვადმრთის-მეტყველებთ უნდობით ესენი, რამეთუ არა თუ ერთი რამე ბუნება შეხაკებულ იქმან, არამედ ანსებისა შინა გუამი, რათაგან შეხაკებულ იქმან ბუნებათა ბერკელ საგუნეთა მარტოვი იგი გუამა, რომდლისა იგივე არს თქმად უკუნი თქმითა სახელისათა მხოლოდ კითარმედ ბუნება სიტყვისა, რამელაცა სახელითა ბუნებ-

სათ- დანიშნეს ნეტართა ათანასი და კირილე. რამეთუ გუბი კიდრე მე ბუნებაც არს და არა ბუნება გუამ არს, რამეთუ არცა ცარე მიიქცევის.

261. 100. კაცით უკუშ^ს საყოველთაოანი კაპრობითთანი, სალო კაპრობითნი საყოველთაოანი ყოვლად არა სადა. ხოლო უკეთე ვინმე განცეცხლებასა შინა ოქროსსა, ოქრომასა ბუნებასი იტყუადეს განცეცხლებულად, საჭირო არს გულის-ხმის-ყოფაჲ, ვითარმედ ბუნებაჲ ოქრომასა მიმოვალეჲ არს განცეცხლებულისა. ხოლო განცეცხლება ბუნებისა არს საქმე. გარნა განკორციელებასა ზედა სიტყვისასა არა ბუნებისა არს საქმე განკორციელებაჲ, არამედ სასუ განგებულებითისა თანა შინამიაკლობისა.

263. 101. ყოვლად უცხოჲ არს მოღებად კეთილ მსასურისაგან გონებისა, კრთისაგა ღმრთაებისა გუამოკუნებთისათვის თქმაჲ მისი, რომელიცა არა სწორებით მოეგოს სამთაჲ მათ გუამოკუნებთა ღმრთაებისათა გარნა გუარი, ხოლო მყოფობითისა თვითებისა. ხოლო განკორციელებაჲ კაპრი არს მე ორისა მყოფობისა, რომელიცა თვით მას მოლოდ შობილსა, ხოლო შესა და სიტყვასა შეატყვების, რომელსა შეურყევილად კგოთ თვითებაჲ იგი. არა თუ ვიტყვით რამეთუ ბუნებასა კორციასა ესმდრთობილადცა და კნებულად არა ვიყვნეთ მეტყველნი ამით ყოველთანი თვითოეულსაგა გუამოკუნებთა გაცობივასა ბუნებითისა, არამედ ვიტყვიდცა მეტყველნი ბუნებასა სიტყვისასა განკორციელებულად, არა მაძღუნნი მახისა და სულისა ყოვლად წმიდისა განკორციელებისანი. ხოლო შესძინეთ უკუშ^ს, ვითარმედ ყოვლადი იგი ბუნებაჲ კაცისა მიმოვალეჲ არს ბუნებითთა და უადრესთა ბუნებისათა და ცარემეთაგა ბუნებისათა, არა შეცვალებითა თვისისა ყოვლადობისათა, გარნა საღმრთოჲ ბუნებაჲ ყოვლისა შემტვიცნებისა რასამე და შეცვალებისა მითვალვად ყოვლად უცხოჲ არს იგი.

264. 102. ხოლო ხორცთა თვის საუფლოთა, რომელიცა განმდრთობითა ყოვლად კლავრე იქმინეს შინაგნით და ცარეგნით: შინაგნით კიდრე მე სიტყვისა მიერ განმკნებულნი და ცარეგნით სულისა მაჲრ მოგრობდულნი დასაბუნნი იგი თავისა ჩჷწინისანი, არა თუ თავისაგან შეიტვიცნებულად ვიტყვით, არამედ გუამის შინათ ბუნებადა შემსასრულებულად: შემდგომად შეერთებისა სიტყვისა ღმრთისა გუამისა მის, რომელსა აღვიარებთ კრთ პრისტიაჲდ, რომელნი არცაღათუ თავისა თვისისა განმდრთობისათვის, არამედ ყოვლისა ზოგადისა ბუნებისა ჩჷწინისა მაცხოვარებისათვის, შეერთნეს სიტყვასა ღმრთისასა, რომელსათვისცა აღვიარებთ: ბუნებასა

დმრთაებისას, შეერთებულად ბუნებას კაცისას. ხოლო განკარგვილდა გუმი სიღვევისა, და არა განკარგვილებამ მისთა კორცია, და უგამ კორცთა იქმნა თვით იგი გუმი სიღვევის დმრთისა. ხოლო აღვიარებთ შეერთებას, ვაძრწუნებთ ორთა კეთიქ შემოკრებასა და მოსკლასა ივიკუბად.

265. 103. კთქვან უკშქ კორცთა უთაროთადი კუბად, ჩუწნ კუთილ-მისხუჩთა, ჰ შეძრკუქლნო, ზემო და ქვემო მოკუქსთ რა წინა ჰმდგომად შეერთებულას ორობისა ბუნებათასა მკაღლითი კაცისა, უკეთუ სხესა და ბუნებასა ზედა მოიღებთ, არა სადა აქეს ადგილი ქრისტეს მამართ. რამეთუ სხე ქრისტე არაოდეს, ვიდრე აქამოდე, გუამიქს, რომლისათვის არცა ორთაგან ერთი შეზავებული ბუნებაჲ არს ქრისტე, არამედ გუამი, ვითარცა იტყვის წმიდამ კირილემ: "1) სახელსა, ქრისტესსა არცა სწავლურის ძალი აქეს, არცა ბუნებასა, რომელსამე წარმოაჩენსა არსებასა თუ რომელი რაჲ არს, ვითარი, ავი კადი, ანუ ტხენი. იტყვის იუსტინოს ფილასოფოსი და მოწამე, გამოთქმისა შინა მართლისა აღსარებისას: 2) ,,კეთიქ უკშქ შეერთებაჲ ვითარცა სულისა კორცთა მიძრთ გულის-ხმს ჰუქეს და ესრედ გარდამოსცეს და შესამსგავს არს მკაღლითი ესე დაღბთუ არა უგაღლითურთ, კარნა რამდლითამე სახითა, რამეთუ ერთი ვიდრე ძე არს კაცი: ხოლო ჰქონან ბუნებანი ორნი.

266. 104. ისმინეთა შემრკუქლნო საღმრთოჲსა შეერთებისანო რასა იტყვის საღმრთოჲ სიბრძნის მოყვარე ესე მოძღვარი, არა თუ ვითარმედ ვითარ კაციო ერთ აცს ორთა ბუნებათაგან, და ჰქონასო ბუნებანი ორნი, იტრთკე დმრთაებისაგან და კაცებისა, ერთი ბუნებაჲ არს ქრისტე, არამედ და შემდგომად ორთაცა ბუნებათა შეერთებისა ორთა ბუნებათა ქონებაჲ თქვა კაცისა, რამეთუ 3) ერთი ვითარმედ ძე არსო თქვა კაცი ბუნებით. ხოლო ჰქონანო ორნი თითო სხენი ბუნებანი, და სხვათა ვითარმედ ძე აგონებს, ხოლო სხვითა მოქმედებს მოგონებულსა, რამეთუ სულა ვიდრე ძე გონიერი და მგონებელი, ნუ უკშქ დასავისა აღშენებისა კელითა სრულებედ მოყვასებს მოგონებულსა, კერეთვე ძე კრთი არსო, და ორნი ჰქონან ბუნებანი, რამეთუ სხვითა საღმრთოთა სსწავლთა მოქმედებს, ხოლო სხვითა მითვალაქს მდებალთა, რამეთუ დმრთისა

1) წმიდისა კირილესი პირველისა სწოლიონისაგან.

2) იუსტინოს ფილასოფოსისა და მოწამისა.

3) იუსტინოსივე ფილასოფოსისა და მოწამისა სამების ძლითისაგან.

და მამისაგანი მოქმედებს სსსწაულთა. ხოლო ჭაღწულისაგანი კბრე უჯრისა
ენებათა და მსგავსთა ამათთა ბუნებითად მხეპებულნი დაითქვნი.

267. 106. მარტუ უკუშ, ჳ რხეულა, ვისდად მოგაჭქს თინა მის-
ჯულად მაგალითი ესე კაცისა ერთისა ბუნებისა მკადრებულთად, ანუ თუ
ორთა: განუყოფელთა ბუნებათა კეთილ-მისხურებით აღმსარებულთად? ესრეთ
იტყვის უკუშ ღმრთის-მეტყველი გრიგორი: ¹⁾ ბუნებანი ვადრე ძე ორნი
ღმერთი და კაცი, კინთგან სულიცა და კორცნი, ხოლო ძინი არა ორნი,
არცა ღმერთნი. ფრიად უკუშ არს უმსგავსოებაჲ, რომელთაგანაცა იტყვიით
შესაკებულად კაცსა, ჩუშნს კითარმედ სულისაგან და კორცთა, რაჲ უკუშ
ღმრთაებისაგან და კაცებისა აღიარებთა ქრისტესა, ანუ რაჲ, ანუ სულობი-
საგან და სხეულობისა, ვითარ იგი კაცსა იტყვიითა ღმრთაებისაგან და კა-
ცებისა იტყვიითა? რად არა უკუშ, წინა აღმდგომო ჭეშმარიტებისანო, გა-
ცი ყოვლითურთ ითქმის სულად, და ყოვლითურთ კორცად, ვითარ იგი
ქრისტე ყოვლითურთ ღმრთად და ყოვლითურთ კაცად, ყოვლითურთ სრუ-
ლად სრულობასა შინა, და ყოვლითურთ კორცობასა შინა სრულად? ვი-
თარ იგი ქრისტე ყოვლითურთ არს ღმრთაებასა შინა სრულად და ყოვ-
ლითურთ კაცობასა შინა სრულად?

268. 106. ჳ მტურნო სიმართლისანო, უკეთუ მსგავსი მაგალითი
რაჲმე არს შესაკებაჲ კაცისა თქვენებრ ერთისა შესაკებულისა ქრისტეს
ბუნებისა, და კინთგან ქრისტე, რომელ არს სიტყვაჲ ღმერთი, აღიარების
ყოვლითურთ ღმრთად კორცთა თანა და ყოვლითურთ კაცად დაუსაბამოსა
ღმრთაებისა მასისა თანა, რად არა მიიღების უკუშ კაცი ყოვლითურთ
სულად კორცთა თანა, და ყოვლითურთ კორცად სულისა თანა? ხოლო
უკეთუ ყოვლითაჲე მოგაჭქს მსგავსებაჲ შესაკებულსა კაცისასა ქრისტეს
სება გაცი უკუშ ითქმის კაცებად, რომელ არს ბუნებაჲ კაცისა, სახმარ
არს თქვენდა ქრისტეს სება წოდებაჲ ქებად სასულის დებისათვის ერთისა
შესაკებულისა ორთაგან ბუნებისა მისისა.

269. 107. ჳ მოძულენო ჭეშმარიტებისანო! კინთგან კაცისა ბუ-
ნებათა შესაკებულებაჲ ბუნებად ყოვლითურთ მოგაჭქსთ მსგავსებად თქვენ
მიერ აღსარებულისა შესაკებულისა ქრისტესასა, იხილეთ ცთომილნო, და
წინა-მძღვარნო ნათლისა არ: მხედველნო, რამეთუ სული უკუშ ენებათაგან
კორცთასა ფეხობილი ძრავალ-გზის უწინარესცა ივსებს ხორცთა. ხოლო

1) ღმრთის მეტყველისა ეპისტოლესაგან.

თანს იყრებს ს:მარადისად რამეთუ იურვის განკვეთისათვის კორცთასა, და უწინარეს ვნებისა, სხეულთასა ივნებს და შეიგულებინს იგი. ხოლო შემდგომად განკვეთისა არს უდარეს კორცთასა ენებულებით მიძთავლელ არს ტვივილთა საღმობისათა, რომელი ესე ღმრთიანებასა ზედა ქრისტესსა არავინ იკადროს თქმად, რადესტა უკეთუ არს თქვენებრ ვეტიჟის თანა დამკვიდრებულისა არს წმიდისა სულისა მიერ სრულად განგრომოდ იყოს გონებთა.

270. 108. * მტრნო, სიტყვისა განგრომადელებისა ქადაგანო! ითქმის უგუწ^ს ვაცი ერთისა ბუნებისად, გარნა ვითარცა სახე, არა ვითარ იგი გუამი. ხოლო რადეს იგი კაცისა თანა განხილვამა იქმნებოდის კაცისა ერთისა ბუნებისად, ითქმინ ვითარცა სრულად ზაარსი ერთისა არსებისანი, და ვითარცა ერთისა სახესა ქვეშე დაწესებულნი, და რაჟამს იგი ბუნებით იმეტველებოდის კაცი, რანი ბუნებანი იხილვიბინ მას ზედა: სული უგუწ^ს და ხორცნი. ხოლო ხორცთა რა განხილვამა იქმნებოდის სულისა, ვინ გონიერთაგან ერთისა ბუნებისად თქვენს რწივი, რამეთუ ქრისტესთა სახე არს, ვინაიდაც არა მზაკადნი არიან ქრისტენი, ღმრთაებისა და კაცებისაგან შემდგარნი ერთ ბუნებად, რომელსა ყოველნი მისკე და ერთისა სახესა ქვეშე დაწესებულნი, ერთისა იქადაგნეთ ბუნებისად. არამედ ერთ არს ქრისტე რთაგან და რთა შინა ცნობილი ბუნებათა.

271. 109. უწყით სადაბე, რამეთუ რთა მიერ ვაცთა და რთა ქათამთა დასახავს მას სანატრელი გირილე, რამეთუ იტყვის: ⁴) განამცა დაღათუ რანი ვაცინი მოიყვანნა სახმარებაჲმან წინამოსწინებულად ქრისტეს ძლითისა საადრედოაჲსა, დაღათუ რთაბამა ქათამთა იყო, არამედ ერთი იყო რთთავე შინა, და ვითარცა ვნებისა შინა და ვარკვან ვნებისა, და სიკუდილისა შინა და ზესთა სიკუდილისა; არა თუ ყოვლად ქებული იგი გუამითა მიძართ განყოფასა ცხოველისა და დაცულისასა შემოიღებს მკვლეთსა, არამედ ერთსა რთთავე შინა, რომელ იგი სახელთა ბუნებისათა თქვა სანატრელმან ხმარების სახედ გუამი სიტყვისა ღმრთისა. იტყვის მას უგუწ^ს გუამსა რთა შინა ბუნებათა, ერთსა მას ბუნებისა ცხოველად დაცულსა შეუკებულად და უკისებულად; ხოლო კორცთა ენებულად და მომკვდრად. გარნა რთა შინა ყოვლად ერთისა გუამისა წინა დავკვიდა კორცთა მომკვდართა და ზესთა უკვდავსა ღმრთიანებასა.

¹) წმიდისა კირილესი აუაგის მიმართისა ეპისტოლისა.

272. 110. არა შეუძლებელ არს უკუწმ, ვითარმედ ორთა აგებულთა ქმნა სადამე ერთისა ბუნებისა, ხოლო აგებულისა დაუგებულისაგან ერთისა ბუნებისა ქმნაჲ ეოვლად უღოსო არს, ანუ ორთავე ზიარებისა მქონებულისა, ანუ თუ სხვად რადმე თვინიერ მათსა მყოფისა ღმერთის-მეტყველისა: გრიგორისაგებრ: რამეთუ მანგე¹⁾ იწყო ეოფარა და არა იწყო.

273. 111. იუანეს უკუწმ აქამომდე სიტყვაჲ ჩუწნი, რომელი მამათა თქუეს აწ ჩუწნი მიერ განმარტებულისათვის ერთისა ბუნებისა განსორციელებულისა სიტვისა, რომელისა დიდუბა და იაუვანისცჳამა ძვენის მამისათანა და ეოვლად წმიდისა სულისა აწდა უკუნიითი უკუნიისამდე.

თ ა 3 0 VIII.

სიტყვაჲ მისთვის ვითარმედ არა თუ დანაყენა საღმრთოძმან კირილუე ქრისტეს სედა თქმად ბუნებათა ორთა, არამედ უფროსნდა მსავლ არიან ორთა განუყოფელთა ბუნებათა სიტყვისა განჯორციელებულისათა მეტყველთ წყრილნი წმიდისა კირილესნი, არიან უკუწმ ამას შინა ნაწილნი

სიტყვათანი 17.

2) 274. 112. სიტყვაჲ კორც იქმნა და დიკარვა ჩუწნი შორის თქუა მასარებელმან, და ესე არს ასადი შეხავებაჲ ორთაგან ბუნებათა ერთისა, ბირისა, რომელ არს გუბი მსოფლად შობილისა სიტყვისა, რომელადაც ასლითა ზიარებითა გკზიარნა ჩუწნი და თანა ნათესავ გკყუენა ერთმან მან საღმრთოსა შინა საბწყვისკლისა დიდებულმან, ვითარცა იტყუეს საღმრთოჲ დიოვოსიოს ს.ღმრთოთა სსსელთა თვის აღწერილსათვისსა შინა

¹⁾ ღმერთის-მეტყველისა თქმულთაგან.

²⁾ იოანე 1, 14.

ღმერთის-შეტყველებასა: ') „არა იყენ თუთ მოქმედ ყოფიასგან წინა გან-
მკებლობისა ჩუქნისასა სასაერებისა შენაერებთა, არამედ ყოველთავე ჩუქნ-
თს ზიარ ქმნულმან უჯღვევლად, და სამდაბლას ჩუქნისა მიამართ შეერ-
თებულმან, თვისთა მათ თანა მისთა უჯღვად შეურტენელთა ანაგებთა;
მისა მიამართ ზიარებზე მკერთგან თანა მონათესავეთა მოკვამდუნა ჩუქნ,
იქმნა უჯღვ თანს არს ჩუქნდა ყოველთურთ და თანს მონათესავე, ვითარ-
ცა მამათა თქვეს, ერთი იგი ძე და სიტყვა, თანა არსი მამისა და უჯღ-
ვად წმიდისა სულისა“.

275. 112. ესე უჯღვ სსღმერთთა და კეთილ-მსახურთა, მადიდებლო-
ბა და განკარტვილებულთა სიტყვისა განაგდო არქიმანდრიტმან ევტიმი.
განვეთილმან წმიდისგან კრებისა სალვიდონისა; წარმკითხველმან უკლენ-
ტიანელთა და მახიქველთა და მარკონისაგანთა, და არონესთა, და აპო-
ლონიანთა წიგნთამან, რომელთაცა შეწეწათა; და ერთ საწმუქსება ქმნითა:
დიოსკორე აღქმანდრეულთა ჰამისათა არა მკარედი ღელათა აღღვლებად
შეყენა წმიდასა ვათოლიკე ეკლესიასა, ვითარცა მოკვითსრობს უწეუბად
წმიდისა სალვიდონის კრებისა. ამისთა უჯღვ სფულთა დამკვლენი სვე-
კეროს ეღმანი, რომელმან მიიტაცა ჟამისა უსჯულთა ანასტასისი იმპერა-
ტორისა, საყდარი ანტიოხიისა, და ტიმოთე ქერდინი მთავრებვისკომო-
სი აღქმანდრიისა, და იულთანე აღკარნსელი ეპისკოპოსი, ქვეყანით ხი-
რიათ, და ვარსანთფ და იაკობ და პეტრე მთავრებვისკომოსი ანტიოხი-
ისა, და ფელიქს ასური, ათრქანი სვეკეროს ვეჰამისა განმსწმუნელისანი,
რომელთაგან შესტეთნ სომეხნი, ვითარ იგი ვირველსა ანანას შინა მე-
სამისა ამის წიგნისა მეთათესა თავსა აღმიწერიეს მიწერი შეტომისა
სომეხთასა: ესე ვითარითა შეტომითა შესტდენ უსჯულთებითა სირიელ-
თათა სომეხნი, სოლო ვითარცა ესე, რომელნიცა მოკვისენენ სასულნი ზე-
მოსა ამის სიტყვისა შინა წვალების მთავართა ერთბუნებანთა მომდგარ-
იანი. ამით უჯღვ თქვეს ერთი შეხვეული ბუნებად ქრისტეს სიტყვისა
ღმერთისა, რომლისა მოწამედ აქვით განდაქვეით წამებზე მამათა; და უფ-
როლდა ნეტარისა კარირილისა, რომელნი უფროსდა არიან აპოლონიანის
და მოწაფეთა მისთანი ვიდრედა მამათანი; სოლო უკეთა წიგნთაგან მამ-
თასა აღმოდებას ცრფ წამებათა ზედ გულსავე გვეუოფდეს ჩუქნ ჰჯ
ელოუნდა უღონოებენ მას ზედაცა, რამეთუ სვეკეროს უჯღვ მთავრით გვე-

1) დიონოსი მოციქულბრესა მოძღვრისა საღმერთთა სახელთა-ფვის.

მულმან, ვითარცა აკვილა ჯეო ბეულს სუდა წერილსა ურიათასა ელმად ქტეკაჲ, ეგრეთვე მან წმიდისა კირილესი და სსკაია მამათანი, იულიოს ჯრომიელთა ეპისკოპოსისა და სეტარისა ათანასისი, განრეყნა წერილნი, რომელთა შორის ჰყინა, რომელნიცა მრავალ-გზის აღიარებდნენ ცნადად ორთა ბუნებათა შემდგომად შეერთებისა სიტყვისა ღმრთისა.

276. 114. ხოლო კინაიტგან მოაღვართა მათ და წინა მძღვართა ტყუილისათა მოიძულეს ჭეშმარიტებაჲ საწმინტოებისა აღსარებასა შინა, იტყვიანცა შესწევნელად გმობათა თვისთა, ვითარმედ დაეყენაო მამათა მიერ და უფროსდა სინატრელისა კირილესგან კმაჲ ორთა ბუნებათა ჭრისტეს ზედა აღსარებად, მოკედინ უკუტ მოწაფენი სევეროს და იულიანესნი მოძღვარნი უთაოთანი, შედგომილნი ომნელისა და სიჟნელისა, და ტარონელისა და ორტელისა, და ტათეკელისა მოწაფენი, კეტაქის სჯუღთ: უფროს, კიდრელა საღმრთოთა სჯუღთა მწიკანკელნი, და განიხილენ თქმულნი ნეტარისა კირილესნი, თუ ვითარ თანა მსაჯულ არს ორთა ბუნებათა ერთისა მისა შორის შეერთებულთა აღმსარებულთად. რამეთუ რაჲმს იგი მოამადლებსათვის ნისტორ უღმრთოჲსა არა ეზიარენი იოანე მთავარეპისკოპოსი ანტიოქიისა და ეპისკოპოსნი მისნი ყოვლად წმიდისა ესოფილისა კრებასა ევესოსისა, არა ხოლო თუ აღიარებდეს იგინი საღმრთოსა შეერთებასა ნისტორის თანა; არამედ მოცემულისაგან მამათასა აღმსარებულნი ჭრისტეს შორის ორთა ბუნებათანი, ივენეს საღმე ჭეშმარიტებთ; გარნა კინათგან საიდუმლოჲ წმიდისა კრებისა თვინიერ მათსა აღესრულნა გვანად მოსკელისათვის მათისა, ნეტარისა კირილეს მიერ, და მამათგან კრებისათა, შეურაცხებად საგანებელ მყოფელთა თაგთა თვისთასა, და ამისთვის ვითარცა კაცებრ განმწარებულთა წმიდისა კირილესთვის არა მცირედნი ძვირნი თქვეს, რაჲ იგი თქვეს; გარნა არა თუ ჭეშმარიტისა მადიდებლობისაგან განვიდეს და ნისტორისთანა აღიარეს განკარცეულებისა საიდუმლოჲ. მასინ უკუტ ვითარცა მსოფლიოთა რათამე აღმოუთებათგან ურთიერთარს მტერ იქმნენ ეპისკოპოსნი აღმოსავალისანი, და მეგობრული: რამეთუ ესენი, რომელ არიან აღმოსავალისანი, მეგობრულთა მამათა შესამედეს არიანოსად და ბოლანარანთა მწიკანკელად სჯუღთა, და იგინი უკუტ მეგობრულინი, ამით აღმოსავლელთა ნისტორის თანა აღმსარებულად შეერთებისა დასდებს, არამედ შერითა კეთილის-მოძულესა ეპისკოპოსთა განსქდეს ორნი ესე დიდნი კვლევასანი აღუქმანდრეულთა და ანტიოქელთანი, ორნივე კეთილ-მსაწერთანი, და

ოწნივე ერთად აღმსარებელნი საღმრთოაჲს შეერთებისანი. ხოლო ბრძნებითა თვით მპყრობელისა თუადოცა მეორისა მისა არკადისთა შეერთეს ოწნივე ეკლესიანი, და რაჟამს იგი ერთობაჲ მეგობრულთა და აღმოსავლელთა მამათა იქმნა მადლითა ნუტეშინის მცემელისა სულისთა, სტენს მეგობრულთა და აღექსანდრიელთა, ვითარმედ ერთად სადაჲ აღარებდეს ოწნივე კრებულნი, საღმრთოსა საიდუმლოჲსა შეერთებისა. რამეთუ ზავლეს მიერ ემესელისა ეპისკოპოსისა წარგსავან კეთილ-მსახური აღსარებაჲ წმიდისა იოანე მთავარ-ეპისკოპოსისა ანტიოქიისაჲმან, და ეპარსიისასა მისისა ეპისკოპოსთა წმიდისა გირილეს მიმართ, და მამათა მეგობრულთა, რომელთა ვითარცა მართლ-მადიდებლობითი აღსარებაჲ თანა სათნო ყოფით დაამტკიცა ნეტარისა გირილე და ყოველთა მამათა ეგვიპტისათა, და ფრიად მეგობარცა ექმნა უამისა მას წმიდაჲ გირილე თუადორიტეს ეპისკოპოსისა გირსისასა, და მიერადგან გმა საყოფელად საეკლესიოსა აღსარებისა შერაცხეს ოწთავე კერძოთა ეგვიპტისა და აღმოსავლელისათა, საწმუნებოჲჲ ერთმანერთისა.

277. 115. წარმოიწინების უკუშ მსმინდელისა მის ნეტარისა იოანეს და საღმრთოაჲს გირილეს ერთმანერთისა საწმუნებოჲსა თანა სათნო ყოფისა თუ ვითარ თანა მსავლელ ექმნა წმიდაჲ გირილე მეტყველთა ოწთა შეერთებულთა ბუნებათსა, შემდგომად შეერთებისა სიტყვისა ღმრთისა, რამეთუ მოსულასა აღექსანდრიად, ნეტარისა ზავლე ემესელისა ეპისკოპოსისა ოდეს აღმოსავლელთა და მეგობრულთა ჭეშქეს საწმუნებოჲითი ერთობაჲ, — ჭადაგებაჲ ჭეშო მამანი თანამედრობარობასა სანატრელისა გირილესსა ზავლე ეპისკოპოსისა ემესელთაჲს, მეტყველმან: ¹⁾ «თხუმი იგი და ჰირი მოციქულთა მწყობრისა ჰეტრე: — „შენ სარ, ეტყვის, ქრისტე ძე ღმრთისა ცხოველისა.» შენ სარ ქრისტე მჩრბოლი ბუნებაჲ განგარებული ღმერთი, შენ სარ ქრისტე — არა თჳა თუ ძენი, არამედ ძე ღმრთისა ცხოველისა, რამეთუ იცნა ბუნებანი, იცნა მსოფოობითობაჲ ქრისტესა ჰირისა.

278. 116. კუალად იგივე ზავლე არს დიდსა შინა ეკლესიისა აღექსანდრიელთასა მეტყველი. რაჲ არს კუალად სიტყუაჲ გორც იქმნა და დაიკარა ჩუშნ შორის? ²⁾ ესე იგი არს, ბუნებასა შინა ჩუშნსა, „ხა“

¹⁾ ზავლე ემესელისა აღმოქმელისა სიტყვისაჲსა შობისათვის ქრისტესისა მუნ მდლომარობასა წმიდასა გირილესსა და მამებლობასა მისსა.

²⁾ ზავლესივე, ემესელისა დიდსა ეკლესიისა შინა აღექსანდრიელთასა თჳემელისა სიტყუათაჲს.

ლე იოანეს ორთა ბუნებათა ჭადაგად, და ერთისა მისად, რამეთუ სსკაჲ არს კარავი და სსკაჲ დაშვარებული, სსკაჲ ცამარი, და სსკაჲ შინაგან მკვიდრი ღმერთი. ესენი უჭუჭ კისმინეთ ნეტარისა ზავლესი: ვითარმედ თვით ნეტარისა კირილეს მიერ სმენილად, თუ ვითარ აღიარა ერთისა მისა ქრისტეს შორის ორნი შეერთებულნი ბუნებანი.

279. 117. მოკვდინ უჭუჭ კოლტი იგი მსკტთა მშინგვარებანი, და ისინლე წმიდაჲ კირილე ჭადაგებისათვის ერთისა მისა და სიტყვისა, ორთა შეერთებულთა ბუნებათასა მსჭებულნი ნეტარისა ზავლესი, რამეთუ სსკამართმან მან ჭადაგინ სიტყვისა განკორციელებისმან, ნეტარმან კირილე ისმინა რა მიუნ ყოფასა თვისსა ჭეშმარიტი აღსარებაჲ, საღმრთოჲსა შეერთებისა ზავლეს მიერ ემესელას; მასინ სმა ჭყუ ნესტვის ოჭრო ხმოვანსა სულისა წმიდისმან, სიტყვაჲ სსჭებული ზავლესთვის: ¹⁾ „ისარებდინ ცანი და იშებდინ ჭეჟანა, აჭა აღმოგვსეთ წვალი ცსკველი წმიდისაგან წყაროსა ღირსისა მამისა ზავლესსა, რომელმან ვითარცა მცნინგარებათა მიერ სულისათა განბრწყინებულმან განმამარტა ჩუჭნ, დიდი და სცხსოვრებელი საიდუმლოჲ მაცსოკრისა. მომიგედ ჩუჭნ უთაოთა წარყვითსკვლთა ზავლე ემესელისა ორთა ბუნებათა ჭადაგებისათა, სოლო წმიდისა კირილეს სსტყვანთა გონებისა მიერ განმსილგელისა მსილგელთა, თუ ვითარ აჭეს ორთა ბუნებათა ჭადაგებისათვის ნეტარისა ზავლეს და მამად სადასა, რომელისა მცნინგარებად სსსელს-დებს ლეჟსითა მოძღვრებისათა ბუნებათა ქრისტესთა, ორობისა მის მიერ მსმენელი, თჭუჭნ უჭუჭ მბრძოლთა მათ ჭეშმარიტებისათა, დაყენა საღმრთომან კირილე ქრისტესთვის თჭმაჲ ორთა ბუნებათა, ანუ თუ თანა მსსკულ და მსჭებულ ეჭმნ მეტყველთა მისთა.

280. 118. ვ. მსღმინო ჭეშმარიტებისათვის კათოლიკე ეკლესიისა მოძმართ! ვითარ უჭუჭ აყენებს წმიდაჲ კირილე საღმრთოსა შინა შეერთბას ორობასა განყოფილსა ბუნებათასა, რამეთუ თვით სანატრელმან მან თანა წამებად შემოადო თჭმულნი მამათანა წმიდასა კრებასა ეკესოსას, რამეთუ მოძღვრმან დასამსობელად უღმრთოსა ნისტორისთა სიტყვათა ამეროსისთა, რომელ-არს დავიციბოთო განყოფილებაჲ ღმრთებისა და გორცთა, რამათუ ერთი ორთაჲ შორის მეტყველებს სიტყვაჲ, ვინათგან თვ-

¹⁾ ყოვლად ჭებულისა კირილესი ზავლე ემესელისა სსჭებულთა სიტყვათაგან.

თაჲული ბუნებაჲ აწის მის შორის. ესე სიტყვაჲ დიდის აშეროსისი განაცხადჲ წინაჲუ მამათა კრებისათა მქადაგებულმან, ქრისტეს შორის ორ-თა განუწყალებლად გასყოფილთა ბუნებათაგან.

281. 119. იტყვის უკუჩქ თარგმანებას შინა მრწამსისასჲ, მარადის სსენებული კირილე საჭებლად წმიდისა პროკლესი. ¹⁾ ამაჲ წამებს ჩუქნ-თანს ქრისტეს მოყვარე წმიდათა მამათა მწუბორი, და თვით აწინდელიცა იგი კოსტანტინუპოლელთა, დიდის საუდრისა შემამკობელი უფროსად ღირსი და უმეტეს ღმრთის-მოყვარე, მძა და თანა ეპისკოპოსი ჩუქნა პროკლე. ხოლო უკეთუ აუენებს საღმრთოჲ კირილე ქრისტეს შორის თქმისა ორთა ბუნებათასა, რადღა აქებს მათ და მამად და თან, მძად თვისად გამოაჩინებს ვითარ ესე წმიდასა პროკლეს. რამეთუ წმიდაჲ პროკლე იტყვის ქრისტეს შობისთვის: ²⁾ „ურწყულად იშვა, კართა მათ სმულად დაუყარებლად შესრული იგი, რომლისა უღლეულება ბუნებათა ისილად რა თომი ღდაღდ უო უფალი ჩუქნი და ღმერთი ჩუქნი.“

282. 120. მიუწერს ნეტარი იოანე მთავარეპისკოპოსი ანტიოხისა ქალაქისა საღმრთოსა კირილეს: ³⁾ ადავარებთ წმიდასა ქალწულსა ღმრთის-მშობლად, სიტყვისა ღმრთისა განკორცელებებისა და განკაცებისათვის, რომელმან იგი მადგომილებიდაგანუ შეკრთა თავი თვისი ქალწულისაგან მიღებულსა მის ტანასსა, ხოლო უფლისა ძლითთა კმათა სსხარებისა ს-მოციქულოთა, უწყნი ღმრთის-მეტყველნი კანნი, რომელთამე საზოგადო მყოფულად, ვითარცა ერთსა პირსა ზედა; ხოლო რომელთამე განყოფილად, ვითარცა ორთა ბუნებათა ზედა. » ისილეთ უკუჩქ, უარისა მოყოლნო განკაცებისანთ, თუ ვითარ საღმრთოჲ იოანე არს ქადაგ ორთა ბუნებათა შეერთებულთა ერთსა შინა პირსა ქრისტესსა, რამეთუ პირველ სალკი-დონს შეკრებულისა კრებისა არს აღსარებაჲ ესე, ჭეშმარიტისა მის მწყემ-სისა, და განიხილეთცა მომადლებად სსანტრელისაგა კირილეს მიერ იოანეს მძისა და თანა ეპისკოპოსისა თვისისა. რაჲმს იგი ისილად მის მიერ ჭეშმარიტი იგი საჩქმუნობითი აღსარებაჲ მისდამი წერილისა მიერ ეპის-ტოლესა, რამეთუ მიუწერს მრავალფასი იგი გვირგვინი ღმრთის-მეტ-

¹⁾ წმიდისა კირილესი თარგმანებისაგან მრწამსისა.

²⁾ პროკლესი ქრისტეს შობისთვის თქმულისაგან.

³⁾ ნეტარისა იოანე ანტიოხელისა წმიდისა კირილეს მიმართისა ეპისტოლი-საგან.

ეკლესია უაღრესად ვისმე ეპისკოპოსისა იკონიელისა, მსჭებელი იოანისი ორთა ბუნებათა ქრისტესითა ერთსა შინა ზირსა აღსარებისათვის: ¹⁾ «ყოველთაჲ ადამიანთა კერითა ღმრთის-მისსურთა ეპისკოპოსთა უფლისა ჩემისა თანა ყოვლად ღმრთის-მისსურისა იოანე ეპისკოპოსისა ანტიოხელისა; სოლო კელით-წერიით და ცხადი აღსარებაჲ განცხადებულად წარმომანინეს ყოველთა; ვითარმედ ბილწთა ნისტორის სასლ-სმობათა და და სჯიან და შეჩვენებენ ჩუქნი თანა.»

283. 121. არა თუ ვისწყვეთ მამათგან, და უფროსდა წმიდისა კირილესგან აღება სმისა ორთა ბუნებათა შეერთებულთასა სიტყვისა განკორტიელებულსა მიმართ აღსარებასა, არამედ უფროს მამათა მიერ და თვით ყოვლად ქებულისა კირილეს მიერ გვესწავების ორთა შინა ბუნებათა ცნობილად ორთაგან ბუნებათა შესავებული ერთი გუამი სიტყვისა ღმრთისა შემდგომად შეერთებისა; სოლო უკეთუ აყენებს კირილე განკორტიელებისა აღსარებასა შინა განუყოფელთა ბუნებათა ობობისა სმისა, რადღა მსჭებელ კმნა ზაქლეს ეპისკოპოსისა ემესელთასა, და წმიდასა ზოგლეს მთავარეპისკოპოსისა ახლისა რომისისა, და იოანეს მამათა მთავარსა ანტიოხელისა, და ეპისკოპოსისა ადამიანთა აღსარებისა; სოლო უკეთუ რადამე ემარების სასუდე მოილო გუამისა ნაგულად ბუნებისა სასელი, თვით ყოვლად წმიდამან მან ზირმან სმან განმართლად იგი, რამეთუ იტყვის წიგნისა საუნჯისისა მკათხოთმეტეს თავსა შინა: ²⁾ «ღმრთავ სულიერსა წერილსა განუნასკლად ვპოვებთ მრავალგნის ლექსთა, არა უმეტრად ძალსა თითოეულისისა; სოლო ოდესმე ნართულად მიმოვალველსა მათსა. გვისილავს უკუნი წმიდისაგან კირილესა, რამეთუ ოდესმე ინმეეს წერილი მისი ბუნებისა წილ სასელსა გუამისისა, და გულად ნართულობით მისცემს წოდებასა გუამისისა ბუნებისა მიმართ, რამეთუ იტყვის ნეტარი იგი ცნებისა ზღვასა შინა თვისისა კეთილ-მისსურისა ღმრთის-მეტყველებისა და მსჭებელი ნისტორის გეობათა, ³⁾ შეურყენელად ეცნეს ბუნებანი, რომელ არიან გუამნი. სოლო სსვასა ადგილსა იტყვის. ⁴⁾ აგვაზოვნებთი სსვასა არა

¹⁾ სანატრელისა კირილესი უაღრესად იკონიელისა შიშართისა ეპისტოლიისაგან.

²⁾ კირილესი საუნჯისაგან 15, თავისა.

³⁾ მისივე კირილესი.

⁴⁾ მისივე ბრალობითა თვის მის და თოდორიტეს მიერსა სიტყვის მიცემისაგან მეორისა შეჩვენებისა.

რამის წარმოასწავს, ვითარმედ მოლოდინ სიტყვის ბუნებად, ესე იგი არს გუმი მითხარ უგუშ, ჰ მწვალებელა, რომლის უგუშ მამათაგანის პირის დამსწველად გაჰეს სმარების სახედ მოღებული ლექსი ანუ სახელი სანატორელისა ვითრედ წერილთაგან? რამეთუ არა თუ წინა აღუდგა ვითრედ საზღვარსა მამათას, არამედ უფროსდა მამად თვისად და უფლად ხადის მათ. გნებავს რამეთუ მოძღვრად ეკტიქის მამისა შენისა წარმოასწავს სვეტი იგი და სიმტკიცე ქრისტეს ეგვლისისა? არა კმა საყოფელ არსა შენდა მოლოდინ შობილისა სიტყვისა განგორციელებისა მანქველთა თანა აღსარებად, ვითარცა გასწავა მამამან შენმან ეკტიქი? ვიდრელა ცილის-მწაქებულა ექმენ ღმრთივ სულიერთა მომღვართა და წინამძღვართა?

284. 122. მარტე უგუშ, ჰ ტათეველო, რომელმან უგუშ მამათაგან-ის თქვეს არა მოღებად ქრისტეს ზედა ორობად შეერთებული ბუნებათა? ცხად არს ვითარმედ მტკიცე უკველთა. მოკედინ უგუშ და დადგინ დღეს ზემთან მოწამე და სობრძინს მოყვარე წმიდად იუსტინოს პირისა დამსწველად შენდა, რომელ იგი იტყვის წიგნსა ინდიკტიონისა შინა: ¹⁾ «ვინცაინ არსებითისა, ესე იგი არს, ბუნებითისა შეერთებისა საიდუმლოსა ზედ და ქრისტესისა არა ესრეთ გულის სმა ჭყოფს, ვითარმედ შესამწუნებელისა განგებულებისა ორნი არსებანი, რომელ არიან ბუნებანი, ერთად გუჟინად შეერთისეს, არამედ ამოგანისა ერთისა არსებისა, ესე იგი არს ბუნებისა ქმნასა იტყვის, — ესე ვითარი იგი შეხვეწებულ-იყავან. რომლისა უგუშ მამისა წერილთა არიან მოწამენი შენნი პირისა დამყოფელ არს სცნა ვიდრემდის სოფელსა შინა მეოფი სწორდი ეპისტოლოთა მოძულეთა კეთილ მსახურისა მადიდებლობისათა, რამეთუ ცხარებუსა შინა შენსა რაოდენნი იუნეს ვუამნი ნათესავთა შენთაგანი უმრავლ-რიცხვეს იუნეს მოძღვარნი, აღმოსავლისა და დასავლისა ეგვლისისანი, პირველ წმიდისა ხალკიდონის კრებისა, ჰ უკუნურ, რომელთადა ცხადად იღუთის-მეტყველენს განგებულებისა საიდუმლოთა შინა ორობად ბუნებათა, სიტყვისათა, შენ ვისთა უგუშ მძლე ექმენ ენათა, რომელთა ცრცხლითა სულისათა შესწავს მამათა შენი ა მანეტოს, და უაღურტანეს, და არიოსის, და ევრომის, და ახოლიანარსნი შეერთებისა საიდუმლოთა ზედა შერეუნითნი გამოზანი. სოლო უკეთუ ეკტიქისდა დამამტკიცებულმან სასოებითა რწმუნთამან ჭყავ წინა აღმდგომად სიმართლისა, ექსას ოცდა ათთა მამათა კრუ-

¹⁾ იუსტინოს ფილასოფოსისა, და მოწამისა ინდიკტიონისაგან.

ბისა წყევამ ბეთ თვის პეტქისთა კმა სყოფულ არიან და ორნი კველე-
სიანი, აღმოსავლისა და დასავლისანი, ჟამსა შინა საღვთადონს შეკრე-
ბულისა კრებისასა შვილთათვის ეპტქისთა მეტყველად წყევისა კმა არს
მათდა. რომლისა უჭმელ კველქისისა გამო წინა აღუდგა კრებასა თვინიერ
კრთისადა კდემისა, ჰ წინა აღმდგომო ღმრთის-მსასურებისაო. მითხარ
უჭმელ, ჰ ეღინო, ვინ დააყენა თვინიერ მოძღვართა შენთა სვეკრინთა და
გაიხილთა ორი ბუნება ქრისტეს ზედა მოღებად? მარტე უჭმელ, ჰ მანი-
ჭველო, ვინ გაქეს თავად მღუდელთ-მთავრობისად ანუ თუ მიეზობისად,
რომლისა კველქისისაგან იბრძოლები სუთთა სამცაქველთა კველქისათა
მოძარო? სლოლო უკეთუ მეტყვი ვალარშაპატისა ქალქისა ეპისკოპოსი არს
ყოველთა, ყოველთა კველქისათა და მან აღიღო მოღებად სარწმუნოებათსა
შინა აღსარებასა ორობაჲ თქმად ბუნებათა სიტყვისა ღმრთისათა;—ვინ
არს ეპისკოპოსი იგი შენი, არს მასმიეს ვიდრე აქამომდე ჭეშმარიტებით
ვიდრეჲდის არა ვისილეთ თანა მოქამისა ჩუისა, მოწაფისა შენისა ღაზ-
რეს მიერ. ვითარმედ თავი არს კათოლიკოსი ვალარშაპატისა ყოველთა
კველქისათა? მოიღენ მოწაფეთა შენთა წერილნი ჟამსა წმიდათა მოცაქველ-
თასა, რომლისა მიერ განეწესა კველქისა თქმელნი, სანძირველო საფდრად,
ანუ ჟამსა დიდისა კოსტანტინესთა ნიკიასა შეკრებულსა შინა კრებასა
ითქვა, ანუ თუ თეოდოსისსე დიდისა კოსტანტინუპოლისა შეკრებულთა
მამათა მიერ განეწესა, გინათუ ეფესოსა შეკრებულმან ყოვლად წმიდამან
სინოდმან აღიარა თავად ყოველთა კველქისათა ეპისკოპოსისა კველქისაჲ?
გარნა ვერსად ჭბოვოლსა ჭეშმარიტთა შინა მოთხრობათა, თვინიერ თქვენ
ზღაპრის მეტყველთა წიგნთა შინა, და აღწერილსა შინა მოწაფისა შენი-
სა ღაზრეს მესისმრისასა, ვითარმედ თავი არს ყოველთა კველქისათა
ვალარშაპატისა კველქისაჲ და ეპისკოპოსი მისი, ვინ ეკა სარ მბრძო-
ლისა მუოფელი ანუ სკვულისა განმწესებელი ჟურცსვინობით ნათესავთა შო-
რის.

285. 123. უკეთუ მამათა მიერ დადგა ქრისტეს შორის შეერთებუ-
ლი ორობაჲ საღმრთოთა და კაცობრივთა ბუნებათა აღსარებად, კეთილ-
მსახურებისა იუომდა სადამე ნუ უჭმელ ახოლინარისთა ზრასკაჲ სუფელთა;
ტყუა სადამე ნეტარმან მის ჟამისა მამათა კრებულმან, ვინ უჭმელ არს მ-
მათაგანი, რომელნიცა წინა აღუდგენ ბოროტ-მზრასკველობასა ახოლინარის-
თა, რომელთადა ცხადად არა ჭადვკეს ქრისტეს შორის ორნი ბუნებანი
შეერთებულნი. იტყვის წმიდაჲ გრიგორი ღმრთის-მეტყველი ეპისტოლუ-

თა შინა თვისთა: 1) «ბუნების ორნი ღმერთი და კაცი, და სხვასა-
 ადგილსა იტყვის ძისათვის თქმულსა შინა ღმერთის-მეტყუელებსა: 2) და-
 ღათუ ორთაგანვე ერთი იყო, ვარს არა ბუნებითა, არამედ შემოკრებითა:»
 სლოლო ნეტარი ათანასი იტყვის ეპიტოტიმოს ვისმე მიმართ მეტყუელი:» 3)
 რომელმან ჯოჯოხეთიან სთისა თასა არსად მის ღმერთისად თქმაჲ ძა-
 რამისაგანთა გორცთა:» და წმიდაჲ ამგროსი იტყვის ეპისკოპოსი მედიო-
 ლანელი ანოლინარის დასამხობელთა სიტყვისა ღმერთისა განკაცებისა სიტ-
 ყვათა შინა: 4) «გამოჩნდეს სხვანი გორცთა უფლასათა და ღმერთებისა
 ერთ ბუნება მყოფად მეტყუელები, რომელმან უგუჭ ჯოჯოხეთიან ესოდენი
 გამოხაჲ აღმოსთისა.» და კუალად იგივე იტყვის თარგმანებსა შინა მწმამ-
 სისასა: 5) «არ აღმისრებელთა ვითარმედ უფლისა წმინდისა იესო ქრის-
 ტისნი ორნი არსებანი იყვნეს შეურეკნელები, სლოლო ერთი ზირი: «როჲ-
 ღით იგი ერთი არს ქრისტე, ერთი ძე, — ამით შეასწავებს კათალიკე
 კეკელსა. არსად ვინ მამათაგანისა ვინმე წერილთა შინა წარბეითსა ქრის-
 ტეს ზედა ერთი ბუნებაჲ, რამეთუ უოკელი საესებაჲ მოძღვართა მართლ-
 მადადეულობისათა იტყვიან ქრისტეს შორის ორობასა ბუნებათასა განუ-
 ყოფელსა და უმტეველსა.»

286. 124. უკეთუ საღმერთობნ კირილე დაჲყენა ქრისტეს შორის
 არსებად ორი ბუნებაჲ არა უმტეველ და არცა ერთისა მიმართ საწმინდო-
 ბისამტა ბყო ნუ უგუჭ აღსარებაჲ კირილესი, რამეთუ კირილე არს მეტ-
 ყუელი: 6) «თქვანო სადამე მხროლთა მართლ-მადადეულობისათა, ვითარმედ
 უკეთუ უოკელად ერთი ბუნებაჲ არს, ვითარ განკაცნა ანუ რომელნი გორ-
 ცნი ჰყენ თვისა გორც?» კუალად სხვასა შინა ეპისტოლესა საღმერთო იგი
 მოძღვარი წმიდაჲ კირილე არს მეტყუელი ალესანდრეს ვისმე მიმართ ძი-
 სათვის ღმერთისა: 7) «ცხოვლად და მრთელად დამტეველი თავსა შინა თვის-
 სა ორთა სხვა არსებითთა ბუნებათა.

287. 125. უკეთუ დაჲყენა საღმერთობნ კირილე მრწობლობაჲ ბუ-

1) ღმერთის-მეტყუელებისა.

2) მისივე.

3) სანატრელისა ათანასისი.

4) ამგროსი მედიოლანელისა.

5) მისივე.

6) კირილესი სუპენსონის მიმართისა ეპისტოლისაგან.

7) მისივე ღმერთ-შემოსილისა კირილესი.

ნებათა სიტყვის განკარგულებისათ, რადღა მოაქვს მოწამედ საღმრთოებას შერტებისად საღმრთოას კრებას ეფესოსს სამღუდლოად ამეროსი მეტყველი ქრისტეს შორის ორთა ბუნებათ? რამეთუ იგი თვით წმიდაჲ ამეროსი არს მეტყველი წვალებათა ძლითსა, მეცხრესა შინა სიტყვას: 1) წინამძღვარნი მათ უოკუელთანი არიან, რომელნი ღმრთაებასა და გორცთა მუფისათა ერთბუნებაჲ ქმნილად იტყვიან; რამეთუ წარვიკითხე, რომელსა არა კირწმუნებდი, არა თუმიცა წარვიკითხვასა მიმთსეუელ კოჲგ. წარვიკითხესნო, რომელთა შინა წეროდ იყო ესრეთ, კითარმედ ორღანო იგი და რომლისა მიერ იძროდა ორღანოჲ ერთბუნებაჲ აქმნეს ქრისტეს შორის. რომლისათვის ესრეთ, რათა თვით მათ აღწერილთაგან განცხადეს სასული ამწარღლისა, და არა სტებოდინ მათ მიერ. ისილე ტბათეულო. თუ კითარ დიდი იგი მოძღვართა შორის გორცთა და ღმრთაებასა ერთ ბუნება უფად, წეროდისა გმობად შემრაცსეული, არა ირწმუნებს თქმულად ვისდამდე გარდარეულისა მის გმობისათვის, რამეთუ უკეთემცა არა მესილვო წეროლი, არა კირწმუნებდიო ვითარმედ უთქვამს ეე კეთემე მწვალებულთა. ხოლო უკეთუ არა სარწმუნო გინს წეროლი ამეროსისი, კერ შემძლებულ სარ ვიდრემდის არა განგმო სასღვარნი წმიდისა ეფესოსს კრებისა, მსგავსად სასღვართა ხაღვიდოსნ შეკრებულისა წმიდისა კრებისათა არა შეწუნებად თქმულთა ამეროსისთა; რამეთუ წმიდას კრებას ეფესოსსა მოილო თანა მოწამედ წმიდაჲნი კირილე წამებაჲ ამეროსისი, ხოლო მე წმიდისამი უთქვა კირილესა: 2) სანატრელო კირილე! რასა იქი თანა მოწამედ შერტებისა მოძღება ამეროსისი ორთა ბუნებათა მეტყველისა ქრისტეს შორის ერთისა მისა? ხოლო სანატრელი იგი ესრეთ იტყვის: აუფეროსი მე ვარ კითარცა შედგომიდი მამათა აღსარებად ქრისტეს შორის ორთა ბუნებათა მეტყველთა. 3) ვინაილოთ უგწმ თანად ჩუწნ და თქუწნ, 4) მწვალებულო, თუ კითარ საღმრთოჲ კირილე მრწობლთა თვის ბუნებათა თვისთად სიტყვისა მიცემისა თოთორტიკეს მიმართ კეთილ-ყოფს, რამეთუ რასა იტყვის სიტყვისა მიცემისა მეორისა შეჩვენებისას: 2) ახსავა არსო ბუნებაჲ სიტყვისა და სსავა გორცთა, 3) ხოლო აღმოსავლელთა მიმართთა შინა უბისტოლესა იტყვის: 3) აუფელისა ძლითთა სმათა, რომელთამე სა-

1) ამეროსი მედიოლანელითა.

2) სამნეტარისა კირილესი.

3) მისივე.

ზოგადო მოყოფილად უწინით ღმრთის-მეტყველნი, კითარცა ერთსა ჰირსა ზედა; ხოლო რომელთაზე განმოყოფილად, კითარცა ორთა ბუნებათა ზედა. ესე არს წამება მამათა, არს ხოლო თუ დააყენეს მათ აღსარებად ორი ბუნება განგორცოებულისა სიტყვისა, არამედ უფროსდა დაამტკიცესა საზღვრის დადებით, რომელსა შეუდგა მსოფლიო კრება წმიდად სალკიდონისა, თანა შეწვენიით ყოვლად წმიდისა სულისათა.

288. 126. მრავალნი უჭეზ ჰბოკნე, საყვარელო ქრისტესო კითარცა მსახურო, ორობისა მეტყველებად ბუნებათა განგორცოებულისა სიტყვისათა, უკეთუ მცა იტვირთო ღვაწლი მამათა წერილთა ძებვისა, ჰირისა და მსხველად ომხელისა, და ხიუნელისა, და ტარანელისა, და ტათეველისა, და ღასარე მესიძმრისა, რამეთუ ცხდად აღიარებენ წერილნი იგი წმიდათა მამათანი ქრისტეს შორის ორობისა ბუნებათასა. ხოლო უფროსდა ბოხნილ არიან ყოველსა წერილსა შინა მამათასა, ესე კითარნი კითარცა მსახურნი კმანი, რომელ არს ორობად ბუნებათა ქრისტესათა. მოწამე არს ჩემდა ცხოველს-ყოფილი მადლი ყოვლად წმიდისა სულისა, რამეთუ თვით მეცა მიხილავს მრავალნი წერილთა შინა დიონიკისისათა, და იუსტინოს მოწამისა, და ირინოს, და სთანასისათა, და ხმეროსისათა, ვასილი და ღმრთის-მეტყველისა, და ეფრემ სთნოსა, და ხმეილოჲე, და ნოსკელისა, და კირილე იერუსალემელისა, და საღმრთოსა ოქროსპირისა წერილთა შინა უმრავლეს, და ანტიოხოსო ზტოლემიადელისა, და ზროკელისა, და ზროსკელისა ისიდორესათა, და ხლვისტინე ხფრიკოს იზონელისა, და უმეტეს ღმრთის-მეტყველთა დამბეჭდველისა კირილესათა, და სხვათაცა შინა მამათასა წერილთა, რომელნი არა თუ სჯულის-მდებულაობით ერთსა იტყვიან შესაკებულსა ბუნებასა ჯრთავან, არამედ უფროსდა ორთავან და ორთა შინა ბუნებათა ჰქდაგებენ, სიტყვასა განგორცოებულისა საზღვრის დადებით. ხოლო ეკოტქის სქესითასა შთამოსკელისაგან კაცნი ბოროტნი შეკრენითისა სჯულის მდებულაობისა მოძღვარნი განურთან მამათა თვისთაგან, განმერელნი თავთა თვისთანი კათოლიკე კველესისა ერთავან, რომელნი იწოდნეს უთავო სამართლად, რამეთუ ქრისტე, რომელთა არს კველესისა, არს არიან ერთისა ბუნებისა მისდა მეტყველნი, ასო გუამისა ქრისტესისა, რომელთა თავი არს ქრისტე.

289. 127. ჩვეულებად არს განცოებუელთა მკვლათა, რომელნიცა, დაიბძრნეს მათ მიერ მადლნი და შეესოს გესლი ცოფობისა მათისა, ივინიცა განცობნიან, ხოლო კუნადნი მადლთა განცოებუელთანი კაცნი

მეტა მინილანს, რომელნიცა მრავალნი განცოფებენ კებნილებამან მათმან, და მრავალნი მოსწყედებან ენებითა მით; ეგრეთვე ძენი ევტაქისნი, განცოფებულისა ევტაქის მიუერთებუ კებნითა განცობნეს ძაღლნი იგი, ვიტყვი უკუშ სეპეროს და ათთა რებათა მისთა, და აშტარაკელსა, და ომხელსა, და სიუნელსა, და სსკათა, და ტათეკელსა და სსკათა, ამითთა შუათაცან კებნილნი კანნი სომესთა ნათესავთაცანნი განცოფენეს მწარედ და მოსწყედეს მას შინა ეთარცა სედავთ.

290. 128. ხოლო ჩუენ ძალითა ღვთისათა, წარმომანინებულთა ამისთა, ეთარმედ არათუ დაეენეს მამათა ქრისტეს ზედა ორთა ბუნებათა აღსარებაჲ, არამედ უფროს სჯულ ჯადესცა, ვისა საყოფელად შეერცხოდ მას ზედა სიტყვისა მიტყმაჲ, და აწ სსკათა გმობათათვის სიტყვისა ჭეშმარიტისა განკორცელებსათა სიტყვა უგოთ უთაოთა, მაღლითა ყოვლად წმიდისა სულისათა, რომლისა დიდება უგუნითა უგუნისამდე ამან.

თ ა 3 ი IX.

მართა მოქმედებათა-თვის არსებითთა უფლისა სვენისა იესო ქრისტესთა საღმრთოთა და კაცობრივთა განუყოფელთა და შეურვეგნელთა მეტყველებაჲ, მუნად უღმრთოთა უთაოთა მეტყველთა განკორცელებულისა სიტყვისა ერთისა მოქმედებისათა. არიან უკუვე ამის თავსა შინა მდებარენი ნაწილნი სიტყვათანი.

291. 129. მოქმედებაჲ არს ბუნებით ¹⁾ თითოეულისა არსებისა ძალი ანუ ძრვაჲ, თჳს სეტარმან გრიგორი ნოსელმან, და ესე განვიდებოდა არს მჭონებულ არს არსთაგან. ამას უკუშ მოქმედებასა კასწყებთ მს.

¹⁾ გრიგორი ნოსელისა.

მათაგან, რამეთუ რომელთაცა არსებაჲ ერთ არს, მათი მოქმედებაჲცა იგივე არს თვინიერ ეჭვისა, და რომელი სწორ არიან მოქმედებითა, ესენი უწესკვლად იგივე არიან არსებითა, რამეთუ საზღვარნი არსებობა უტუუკელნი მოქმედებანი მათნი უწინის ტუშინარტმან სიტუამანი. ხოლო არს არს სსვაობაჲ არსებისა, სადაცა სწორებაჲ შეისმინებოდეს მოქმედებისა, ვითარცა იტყვის საღმრთოჲ კირილე ზირველს წიგნსა საუნჯისასა. ¹⁾ მისივე და ერთისა მოქმედებისა შქონებულთა და მათვე ბუნებითთა ძალთა მსმეველთა თვის მისვე და ერთისა არსებისაგანობაჲ საჭირო არს, რამეთუ არს რაჲ არსთაგანი სსვა ნათესავისა და სსვა არსებისათა მათვე უჭრეველად შეიმოსს ძალთა და მოქმედებათა; არამედ ისმევეს თვისთა ოდენ თვითებობა ერთგონის მსვდარობა ბუნებისათა. ესრეთ უკუწმ მათათაგან ვისა წაგეთ ერთისა არსებისათა, იგივე მოქმედება, ხოლო შეტყალებას თანა არსებათასა, შეტყალებაჲ ჭერ-არს მოქმედებათაცა და წინა უქმო.

292. 430. შესმენაჲ მოქმედებათა არს, გრძნობადობად გრძნობაჲ, მძრველთად მოძრვაობაჲ, მფრინველთად ფრინვაჲ, მტურვალთად ტურვაჲ, ნერგობითად ნერგობაჲ, ჭკეწინარძვალთად სვლაჲ, ნათლის-სასხეობითად გამობრწინებაჲ, მწველობითად წვაჲ, წარდინებითად მდინარეობაჲ, მსვდველობითად სვდვაჲ, მშობველობითად შობაჲ, და ზოგდად შეისმინებოდედ, რამეთუ ყოველისა ბუნებისა შემასწავებელობითი არს და სსვათაგან განმრწეველობითი მოქმედებაჲ მისი ბუნებითი.

293. 131. ადუბითა თითოეულთა შორის სსვათა, მოქმედებისა მათისათა, უწესკვლად თანა მოისპობვის სსვტა, რომელ არს ბუნებაჲ; რამეთუ მიედოს რა ნათლის-სასხეობითთა მნათობთა ნათლოვანებაჲ, მყის იანა წარწემდების ბუნებაჲცა მისი. ხოლო და კერეთვე ცნცნლსა მიედოს რა მწველობაჲ და მყის დაიკსების იგი, და მიედოს რა ცხოველსა ძრვაჲ, წარწელების ცხოველიცა. ხოლო მიედოს რა მგონებლობაჲ სულსა მყის უზინო იქნების. სიტყვიერებითი ძალი მისი ესრეთ მოქმედებანი არიან და მნიშვნელნი არსებათანი, და სსვებ არ იცნობებიან ბუნებანი მოქმედებათა მიერ, და ყოვლად შეუძლებელ არს ყოფად ბუნებაჲ უმოქმედოჲ, ვითარცა იტყვის საღმრთოჲ მოძღვარა და თანამოსსელე საღმრთოჲსა სუფიყისა ვისილია ეგრემის ძლითისა შინა: ²⁾ «უკეთუ მოქმედებითა იტყვიან, საჭირო არს აღსარებობთა თქმაჲ, რამეთუ სსვა არსებათა არა იყოს მოქ-

¹⁾ წმიდისა კირილესი.

²⁾ ვასილისა ეგნომის მიმაროისცან.

მედება ერთ. ესრეთ უგუშ შესასწავლებელ არს მოძღვრებითა მამათათა, რამეთუ თვითოუელთა სასეთა შორის იცნობებიან თითოუელუბანი მოქმედებათანი.

294. 132. სახმარ არს ცნობად ვითარმედ სხვადა არს მოქმედებამ, და სხვადა მოქმედებითი, და სხვადა მოქმედებუელი, და სხვადა მოქმედებელი; სოლო მოქმედებამ ვიდრე მე არს საქმიითი და არსებითი, ძრვამ ბუნებისა, და მოქმედებითი არს ბუნებამ, რომლისაგან გამოვალს მოქმედებამ და მოქმედებუელი შესრულებული მოქმედებისა; სოლო მოქმედებელი, მსმეველი მოქმედებისა, რომელ არს გუნამი. ითქმის უგუშ მოქმედებამდა მოქმედებულად ვითარ იგი აგებუელი აგებულთად. სოლო ტკივილით მოყურეთათვის სამართად არს საუწყებლად, ვითარმედ მოქმედებამ მოძრაობამ არს, და იმოქმედების უფროს, ვიდრელა მოქმედებეს, ვითარცა იტყვის ღმრთის მეტყველი გრიგორი სულასა წმიდისა ძლითსა სიტყვასა შინა: «სოლო უკეთუ ¹⁾ მოქმედებამ არს, იმოქმედებოს, ცხად არს ვითარმედ, და არ მოქმედ იქნას, და მის დასცნეს მოქმედებულობისაგან.»

295. 133. იუწყებოდელ ესება, ვითარმედ თვით იგი სიცოცხლე მოქმედებამ არს, და პირველი მოქმედებამ ცხოველისა, და ყოველი ცხოველისა განგებულებამ, არს მოზარდობითი, და აღორძინებითი, რომელ არს ნერვობითი, და მიმართებითი, ძრვამ, რომელ არს მგრძნობელობითი, და გონიერი და თვით მფლობელი მოძრაობამ, და ძლისა შესრულებამ არს მოქმედებამ, რადღა ვერ არს განგრძობამ სიტყვათა ჩემთა მოქმედებისათვის, რომელიცა ჭეშმარიტებით გარდამოსცეს მამათა, და უფროსღა ოქრო ნეტარძინ სულითა მადლთა ღმრთის-მეტყველებისა მდინარემან იოანე, დამსკელის დიდის მოძღვარძინ ყოველისა სოფლისამან.

296. 134. მოქმედებად ითქმის წარმომხიებითისა სიტყვისა გამოცხადებამ სიტყვისა და განმარტებამ მოგონებულთა, რომელიცა არს უთვისო არს და მარტივი, არამედ თვისებისა შინა სიღული მოგონებისა და სიტყვისაგან შესაგებული, და სწორი თვისება აქვს მოქმედსა ქმნილისა მიმართ; გუჯად მოქმედებამ არს უგუშ თვით იგი შესრულებულია, და მოქმედებათაგანი, რომელიმე არს მსოლოდ სულისა ოდენ, და რომელიმე სულისა მსმეველის კორცთასა, და რომელიმე კორცთა გონიერად სულიერ ქმნილთა; სოლო რომელიმე შესრულებამ. რამეთუ გონებამ

¹⁾ ღმრთის მეტყველისა გრიგორისი.

ზირველ განინილავს ქმნადსა და კერეთ იქმს კორცთა მიერ, სულისა ვიდრე მიდე არს მთავრობამ. ვითარ იგი ისინარებს ხორცთა, ვითარცა ორღანოსა რასამე მომუგანებელი და მმართველი მათი, და სსკამ არს მოქმედებამ კორცთა უგანებელთა და ძრულთა სულისა მიერ, და შესრულებამ, კორცთა უგულქ შესებად და ზეობამ, და ქმნადის რეცა გამოქანდაკებამ, სოლო სულისა უოფადისა მის რეცა სასე ქმნად და შესასვამ.

297. 135. ამისთვის ვიტყვით უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტეს შორის ორთა მოქმედებთა, რამეთუ აქნდა ვითარცა ღმერთსა უგულქ და მამისა თანს არსსა და ხატსა და ბრწყინვალეხას მასსა, საღმერთო მოქმედებამ, და ვითარცა კაც-ქმილსა და თანს არსსა ჩუენსა კაცობრივსა ბუნებისა მოქმედებამ, რამეთუ საკვირველებთა ვიდრე მიდე ძალი ღმერთებისა მისისა იყო მოქმედებამ, სოლო სელით ქმნამ, და ანებამ, დათქმამ: ¹⁾ «ვითარმედ მსებას განწმინდენი,» და კუადად: ²⁾ «ქრეოდა რა ვადილისა, და არა უნდა მისვლად ჭურთხატანს, რამეთუ ეძიებდეს მას ჭურთხანი მოკვლად, და ივინდა მაცხოვარი იგი უოველთა სიკუდილისაგან, ვითარცა კაცი მოშიში სიკუდილისა, არა თუ საოცრებითა რათამე მხუნებელი ჩუენდა, არამედ სრულსა განკაცებისა თვისისა. ესე უოველნი კაცობრივნი არიან მოქმედებანი, რომელნი თვის ევეს ბუნებას ჩუენსა.

298. 196. იმარსა უგულქ მაცხოვარმინ, მოსრულმინ სოფლად, განკორცეულეულმინ სიტყვამინ, ³⁾ ორმეოც დღე, ვითარცა იტყვიან მასარებულნი, და შემდგომად მიმშეებულმინ განგებულებით თვისთა კორცთა მიმართ საჭირობისაებრ ბუნებისა მომშეებისა შუემნათა, ვითარცა ერთსა ჩვენგანსა, ვითარცა ერთსა ჩუენსა მესამისა ღანარეს მიმართ მეტყველთა, რომელიცა წიგნისა თვისისა მეექვსესა შინს თავსა განსაზღვრებს ქრისტეს შორის ერთსა არსებასა, ერთისა არსებისა ქრისტეს ზედა მეტყველისა ში. ვ. რიტორო! არა გრწამსა, სიტყვასა თანს ღმერთსა არსებითი შეერთებამ კორცთა და სულისა, ლე ლიარო, უკეთუ არა სრულიად განკორცეულნი. ამას უგულქ უოველთა ზედა ღმერთსა სიტყვასა მას ღმერთისა საღმრთებულთა ღმერთებისათა. ვარე შემცველობამ ცათა, და ქუენუნისა, ზღვისა, და ეთერისა, და ჭურთხისა, და საყდართა, სერუემთა, და სერაფიმთა, უფლებათა, ისლთა და კელმწიფებთა, მთავ-

¹⁾ მარკო 3, 14.

²⁾ იოანე 10, 17.

³⁾ მათთ 4, 2.

რობათა, მთავარ ანგელოსთა და ანგელოსთა, და ქვეყნისა შინათა ცხრკელთა მგონებულთა და მგრძობულთა ამათ უოკელთა ზერობამ და გარე შეკვამ, და წინა განკებამ არა მისა და სიტყვისა არსა მამის თანა და სულისა, ჭე მისრე ესე უოკელთა მესაცა, ვითარცა მამასა და სულსა. ესე ვითარსა ამას წინა განკებისა არა მოქმედებად სასულს სდება ღვთისად, რომლისთვის არა წინა აღკვიდე, უკეთუ არა სრულიად გენებოს ბრძოლა ღმრთისა უოკელსა ზედა. აწ უგუშე მომიკე ჩუწნ, კ. ბრძინო, და რიტორთა ზესთა მოძღვარო, სიტყვისა ღმრთისასა ესე უოკელი შემდგომად შეერთებისა არა აქვს სამარადისო იგი საღმრთოა მოქმედებაჲ? უწეოთ, ვითარმედ აღიარებ, უკეთუ არა მოწაფე ქმნილ ხარ სჯულისა მოძღვართა სწარსთასა, გარეკე უგუშე, კ. უშმაკეულო, სიტყვისა თანა გვამოგნებით შეერთებულსა საუფლოსა სულსა მგონებულად არა იტყვიან? ანუ თუ იტყვი თვინიერ მგონებლობისა მსგავსად მამისა შენასა აზოლიანისა გომობისაებრ? უწეო ვითარმედ თქვა მგონებულად სული საუფლო, უკეთუ არა აღმატე განკებისა უარის ყოფითა მოძღვართა შენთა სჯუროს კლისსა და იუღინეს უსჯულოსა აღიკარნასულსა. მითხარ მე, კ. ლაზარე, გონიერსა სულსა არამე უდაგებისა მგონებლობისა მოქმედებაჲ? ხოლო უკეთუ სული გონიერი საუფლოა სიტყვისა და შეერთებული კორცთა თანა, რომელარს კაცთა ბუნებისა თანა, არს და სწორ თვინიერ ცოდვისა. მოგონებულ-არს თვისებისაებრ თვისისა იგონებს იგი ვითარმედ ზესთა აღმატებულ არს ყოვლისა სიღულისა და უხილავისა ატებულისა და თუ განის-იგნებისა უოკელთა ზეცისა წესთ-მთავრობათაგან სიტყვისა უოკელთა ღმრთისა და, განუყოფელად თვით შეერთებული იგი სული, ახსაკუს ღმრთის-მშობელი დედა ქალწული და მისგან შობამ კორციელად. სიღვამ ადგილითი ადგილად ქვეყნისასა ზედა, მაცხოვრებლად კაცთა ვნებანი საუფლონი, და ჯვარი და სიუდილი, საფლავი და წარმოტყვეპვამ ძლიერებით ჯოჯოხეთისა, და გამოსსამ მართლთა სულებისა დარღვევითა საჭურობილისა მათისათა, და აღდგომამ უხრწნულად, და ზეცად აღსვლამ უწეის უოკელთა ზეცისა ძალთა გარე მოდგომილებამ, და ვითარცა ღმრთისა სულისა მსახურებამ მისი. ხოლო ესე ვითარი მგონებლობამ, გგონებ ვითარმედ სთქვა შერცა მოქმედებად მგონებულისა საუფლოსა სულისად და განუკრძობებულად შეერთებულისა ღმრთებისად. იხილე თუ ვითარ ერთისა და მისკე უფლისა ჩუწნისა იესო ქრისტესთა ორთა სკედათ.

მოქმედებათა ღმრთაებისა და კაცებისა მისისათა განუყოფელად და უშტეკულად.

299. 137. ვინ უკუძღ შესრულებულად მოქმედებასა კვანკუნებს, ¹⁾ «ნერწყვით თიხისა შესკლასა და შობითგან არა მსედველთა თვალთა ცხებისა მისისა? და ვინ არს, რომელი კითარცა შემოქმედი ანამისი ახლთა თვალთა მსედველად დაბადებს ბრმისა შორის? ²⁾ ვინ უკუძღ არს, რომელი განსტესს სკლითა ზურთა, კითარცა კაცი? და ვინ არს, რომელი განამრავლებს მათ სუთ ათასთა კაცთა თვის კმა საყოფელად? ³⁾ ვინ არს, რომელი ცრემლომას მეგობრისისთვის დაფლულისა და სხდა დასდევითო კითარცის-ყოფელი? მცნაიერ არს საფლავისა, და ილოცავს მამისა მიმართ აღდგომისთვის მომკვდრისა და შუწენისა მოქმედა და ვინ არს, რომელიცა ბრძნებით შემუსრავს საეუდილისა და მოსტაცებს ზეობილისა მას ჯოჯოხეთისა აღდგინებითა ოთხ დღე დაფლულისათა? ვინ არს მეტყველი კეთროვნისა მიმართ ⁴⁾ მნებას განწმიდენი? და ვინ არს, რომელი შეის ბრძანებას თანა განსწმენდს კეთროვნისა მას? ვინ არს, რომელი გეთსამანიისა მტოლისა შინა დასულებულად და ურჯუულად მლოცველი მამისა მიმართ, ⁵⁾ კითარცა მადლითა და ცრემლითა სსნად საეუდილისაგან? და ვინ არს, რომლისა მისედვითა ⁶⁾ დაეკნეს ქმწენისა შეზურობად მისა შეკრებული იგი სამრავლე ჭურათა? არა ერთი ძე არსა მოქმედებელი ორთა მათ განუყოფელთა დაუშტეკულთა მოქმედებათა?

300. 138. ესრეთ უკუძღ სულაერისა და კორციალისა მოქმედებისა თანა არსებითა ჩემისა და ჩემებრისათა, ერთი და თანა მონათესავე და სწორი ისილუებოდა სიტყვისა ღმრთისა საღმრთო მოქმედებაცა მისა, თანა შეერთებული ყოვლითურთ კაცობრივისა თანა მოქმედებისა, რამეთუ შეერთებულად და განუწყვლებულად ვიდნობთ მათ ორთავე მოქმედთა სსღმრთო და კაცობრივთა სიტყვისა ღმრთისათა, ურთაერთ-არს მქონებულთა დატკენისათა, და არსებით განყოფილებასა მას შეერთებულებისა მათისასა, არა უარ-ვიყოფთ, რამეთუ ბუნებათა, აღვარცხთ განწყვლებისა არა შემოვიღებთ რიცხვსა, რამეთუ განუწყვლებულად ვიდნობთ მათ, ხლოდა

¹⁾ იოანე 9, 6.

²⁾ იოანე 6, 11.

³⁾ იოანე 11, 41, 42, 43.

⁴⁾ ლუკა 5, 13.

⁵⁾ ებრაელთა 5, 7.

⁶⁾ იოანე 18, 6.

კითარცა გიწინობთ შემდგომად შეერთებისა ბუნებათა სიტყვისათა განყოფილთა განწყობილებითა წესითა, ეგრეთ აღვანდისაუტყა, და ვითარცა ვინობთ ორობასა ბუნებათასა, ეგრეთვე მოქმედებათაცა აღვიარებთ და ნებათა ორთა შეერთებულთა არსებითა, რამეთუ, ვითარცა ბუნებათა, ეგრეთ მოქმედებათა, და ნებათა მცნაიერ ვართ განყოფილთა განწყობილებულთა, და შეერთებასაცა მათსა შეურყენელსა, და აღვირცხავთაცა მათ არ შემომდებულნი განწყობებისა რიცხვითანი.

301, 139. ვითარ იგი აღვიარებთ განმდობასა თნა არსისა ჩემისა ბუნებისასა, შეერთებულსა სიტყვისად, არ შეცვალბითა დიშთაებად, ეგრეთვე მოქმედებისა და ნებისა გაცობობისა განმდობობასა ვირწმუნებთ, რომელნიცა თვისთა სახელგარდაგან არა იცვალენს, და ესე ამისთვის, რამეთუ ერთი არს, რომლისა არიან ესეცა და იგი და ესრეთ ჩემებრ, და ეგრეთ თვისისაებრ დიშთაებისა არს მოქმედ და მსებებულ სიტყვად განვიარცხებულნი.

302. 140. გინობთ უკუწმ, ნუ ურწმუნობთ დაწინაურ ორობასა ბუნებათასა სიტყვისა დიშთისა მიმართ, რამეთუ მამათა არს მომდებრება ესე, ვითარმედ ორი ბუნებაჲ ვიციით ქრისტეს შორის, ვითარცა იტყვიან საღმრთოჲ ვირილუ: 1) ერთსა და მასვე იესო ქრისტეს ვიტყვიით ყოფად, ბუნებათა განყოფისა მცნაურნი, და ურთიერთ არს შეურყენელად და მტყულებნი მათნი; 2) და ნეტარი ამფილოქსე მიმწერელი სელევიისის ვისმე მიმართ მტყულებს: 3) ერთად ვირად შემოკრებობანი ორნი ბუნებანი. 4) სოლო ორდანი სულისა წმიდისა ოქროსმოციანი იოანე იტყვის შემდგომად მორისა მის უმსჯაროსსა ექსორიობისა თვისისა კესარიის მონაზონისა მიმართს შინა ეპისტოლესა: 5) ეველტოდეთ ერთისა ბუნებისა წამრეკელთა. უკეთუ არა საღმრთოჲსა მადლისაგან სრულად და განშიგლებითა მცირედითა რამეჲ აქვს განდობებაჲ გონებასა შენსა, საცნობელ არს უკუწმ ცხადად, ვითარმედ ორი არსებაჲ არს ქრისტეს შორის, რომელ არს ბუნებაჲ, რამეთუ გინათგან დიშთიცა არს და ვიცი, ვითარცა ესე აწ იხილეთ მამათა მიერ აღვანდობათა ბუნებათა ორობისა ქრისტეს შორის, სოლო უკეთუ არა ერთი არს არსებაჲ მამისა და ძისა და სულისა წმიდისა, და ჩემი, და საღმრთოჲ და გაცობობი არსებაჲ, არა ერთ არიან, მისობლი-

1) საღმრთოჲსა ვირილესი, დედუფალითა მიმართისა ეპისტოლისაგან.

2) ამფილოქსი.

3) ოქროსპირისა.

ცა მოქმედებს არს საღმრთოთა და კაცობრივთა არსებათა ქრისტეს შორის, ვითარცა იტყვის წმიდა გიორგი ბინკელსა წიგნსა საუნჯისასა, მეთათვისმეტყვას შინა თავსა: ¹⁾ ვითარცა განყოფილი აქვს არსებისა, ესე იგი არს რომელობისა სიტყვაჲ, ეგრეთვე განყოფილი წარმოაჩინონ მოქმედებაჲცა. ესრეთ უკუჩვენებთა მათაგან ქრისტეს შორის, აღმსარებელთა ორთა შეერთებულთა ბუნებითა მოქმედებათა, ესრეთ ვისწავთ წესი მართლმადიდებლობითი აღსარებად. შემდგომად საღმრთოთა მის საიდუმლოსა, რომელ არს შეერთება ახალი, და ამით სიტყვა ვიგებთ შენ მადლითა ყოვლად წმიდისა სულისათა.

303. 141. ისმინონ უკუჩვენებთა შემდგომად შეერთებისა სიტყვისა ღმრთისად აღმსარებელთა ერთისა მოქმედებისათა, თუ რაჲ თქვა ბუნებათა და მათთა არსებითა მოქმედებათათვის ქრისტეს შორისთა, ყოვლად სამღვდელთა მოძღვარმან ამეროსი ეპისტოლესა ღრატიანე მეფისა მიმართსა, მეორესა სიტყვასა შინა: ²⁾ «ნუ უკუჩვენებთა ხატებასა შინა ღმრთისასა მეოფე უღარეს იქმნების მიხმასა შინა კორინთსა და კაცობრივთა გუნდათასა, რამეთუ ვითარითა სასითა მისვე და ერთისა ბუნებისა შესაძლებელ არს უღარეს ყოფაჲცა და სწორ ყოფაჲცა. ანუ ვითარ უკუთუ უღარეს არს, ეგრეთვე მსგავსად ჭეშრფეს ვითარცა სწორი. რამეთუ რომლითა სასითა იგივე მოქმედება თითო სახეთა არსებათაგან წარმოაჩინოს, ნუ უკუჩვენებთა ეგრეთ ძალად მოქმედება უღარესსა, ვითარცა უღარესსა, ანუ შესაძლებელ არს ერთისა მოქმედებისა ყოფაჲ, სადა განყოფილნი იყვნეს არსებანი?» ესე უოველნი დიდმან მოძღვარმან და სანატრელმან მამამს თქვა ამეროსი, პირისა დამსჯელად უარის-ყოფელთა განკაცებისათა, რომელ არიან ორთა შეერთებულთა ბუნებათა და მოქმედებათა, ერთად და იგივედ მეტყველნი ღმრთისებისა და კაცებისა.

304. 142. იტყვის ნოსელი დიდი მოძღვართა შორის კველესიასათა სანატრელი გრიგორი, კეხოძის ძლითსა სიტყვასა შინა: ³⁾ «ორთა ბუნებათაგან არს ქრისტე, და სრულად იცნობების მათ შინა; აჲ საცნაურ ჭეშრ მამამს, ეუბლად ორნი ბუნებანი იცნობებიან ქრისტეს შორის; ხოლო მოქმედებათა თვის სიტყვა საღმრთოჲსა ვასილისი, თანა მონობლად მისა და თანა ქადაგისა, და თანა ღმრთის-მეტყველისა, რომელთაცა ერთისა

¹⁾ წმიდისა გიორგისა საუნჯისა წიგნისა, 14 თავისაგან.

²⁾ ამეროსი მელიქონელისა ღრატიანე მეფისა მიმართისა ეპისტოლისაგან.

³⁾ ნოსელისა კეხოძის ძლითსაგან.

მიერ შობის-მოქმედთა შშობელთაგან და კველვისისაგანცა ერთისა მიიღეს ძმობაჲ ყოვლად განუკრელი არს. ვისძინოთ მეტყველისა საღმრთოჲსა გასიღისი, რასა იტყვის თარგმანებას შინა ჰირველისა ფსალმუნისასა: 1) «რომელთაცა ბუნებაჲ ერთი, მათნი მოქმედებანიცა იგივე.» გარნა ჩუქნს კეთილ-მსახურთა რაოდენნიცა ვიღვაწეთ უთაოთა თვის ცნობად ჭეშმარიტებისა, არა უნებს ყოველივე ყოვლად, რამეთუ ვითარ იგი ზეცით გარდაშობითხივნეს რა ერთგვის ანგელოსნი იგი ნათლისანი და იქმნეს ძალბნელისა, არა უნებსთ არ შემდეგელთა მოქცევისათა ჭეშმარიტებაჲ, კერეთვე კრებულნიცა იგი მათნი, მთავარნი წვალებათანი, არ მხებებულნი განცვივნეს თავთ თვისით ჭეშმარიტებისაგან და სიმართლისა.

305. 143. თქვა ოქროსა მომდინარემან წყარომან იოანე დიდმან, მამათ მთავარმან და მომღვარემან ყოვლისა სოფლისამან, რათა მწკვიდლთა შემწირველისა ჭირვისათვის თქმულსა შინა სიტყვასა: 2) «განყოფილ-არსო მოქმედებაჲ შეყოფილთა ბუნებათა; ვითარ კვე დამაშვრალად იხილვების, და მტკიცედ იპურობს ნივთთა; და გულად, ხოლო მოწყვლებისათვის ერთად შემოჭვრებს მრჩობლსავე მოქმედებასა.» და ვითარმედ შორის სხილველისა მრჩობლსა აჩვენებს ბუნებასა. ხოლო გელასი ეპისკოპოსი კერარისა იტყვის: 3) «სასწავლელთა თარგმანებასა შინა, მოვიდარა ვიდრე მე ერთბაშად რაივე ღმერთი და კაცი, რათა გორცნი უკუჩქ მსახურ ექმნენ. ხოლო ღმერთმან მათ მიერი მოქმედებაჲ წარმოაჩინოს; მრჩობლ არგან ყოველნი, და სრულ ყოველნი, და იუვენს ყოველნი მოწალებელნი ჰიანნი. ჭეშმარიტად უკუჩქ უღირდა სადამე ტათეველსა და საზარეს, განყრდა სსარებისა და სემოციქულთა უფელისა ძლითთა კმათა, და წმიდითა მამათა წერილთა ყოველთავე, და მერმელა წინააღმდეგობად ჭირისტეს შორისთა რათა განყოფილთა არსებითთა საღმრთოთა და კაცობრავთა ჩუბათა და მოქმედებათა მეტყველთათვის წინააღმდეგობაჲ.»

306. 144. შეუძლებელ არსო ძალისა და მოქმედებისა სსვაჲ და სსვა ყოფაჲ. ესე მამათა არს სიტყვაჲ და უფროს გრიგორი ნოსელთს ეპისკოპოსისა, რამეთუ თვით იგი ნოსელი გრიგორი არს მეტყველი: 4) «რომელთა მოქმედებაჲ ერთ არს, მათი უკუკაღად ძლიცა რაივე არს, რა-

1) გასიღისი თარგმანებისაგან, 1 ფსალმუნისა.

2) ოქროპირისა თქმულისაგან კერვისათვის მწკვიდლთა შემწირველისა.

3) გელასი ეპისკოპოსისა.

4) გრიგორი ნოსელისა.

მეთუ უოკელი მოქმედებამ ძალის არს შესრულებამ. ხოლო შეუძლებელ არს აუკებელის და აკებულის ბუნების ერთი ბუნებამ, ანუ ძალი, ანუ მოქმედება უოფამ. ხოლო უკეთუ გმობის მეტყველთაებრ ერთი ვთქვათ მოქმედებამ ქრისტესი, შეუსებელს მას ღმრთაებასა სიტყვისასა შეასრულებათა გონიერისა სულისათა, რომელ არს, შიშ და უღონობამ და ურგამა.

307. 145. უკეთუ თქვან სხადმე მბრძოლთა ჭეშმარიტებისათა, ვითარმედ წმიდის სამებისათვის სიტყვისა მკებელთა თქვეს ეგე სანატრელთა მამათა, ვითარმედ რომელთა არსებამ ერთ არს მათი მოქმედებაცა იგივე არს, და რომელთა განყოფილ არს და სხვამ არსებამ მათი, განყოფილ არს მათი მოქმედებაცა, და კუალად არა ჟერ არსო ღმრთის-მეტყველებისათა შემოსმამა განგებულებისათა რათა იტყოდეთ.

308. 146. მიუგოთ უკუთ რიტორიამ მათ. უკეთუ ღმრთის-მეტყველებისა ზედა თქმულ არს მამათაგან და არა ჟერ არს ესე ძეს ზედა განკორცვილებულს თქმად, არა მისვე მამულისა მოქმედებისა სხადმე არს შემდგომად შეერთებისა სიტყვა ღმერთი, ხოლო უკეთუ არა მისვე მოქმედებისა არს, არცა მისვე არსებისა სხადმე არს. ვის უკუთ მისცეთ, ესე არა უწიო, იტყვის რა ბე განისა, ქმნილი ბე ღმრთისა, ურითამი: ¹⁾ «უკეთუ ჩემი არა გრწამნ, საქმეთა ჩემთაგან გრწამენ», და კუალად: ²⁾ «რავდენსა იგი მამა იქმს, მას ბე ეგრეთვე მსგავსად იქმს;» და კუალად: «ესვე საქმენი სწამებენ ჩემთვის, რომელთა ბე ვიქმი;» და კუალად: «ვითარცა ³⁾ მამამ აღადგინებს მკუდართა და აცხოვნებს, ეგრეთვე ბე, რომელთა ნებაჲს აცხოვნებს.» ესე უოკელი არა თანა არსად მამისა აჩვენებენ ძეს შემდგომად შეერთსაცა? მისვე უკუთ ღმრთაებრივისა მოქმედებისა არს ჭეშმარიტად შემდგომად განკორცვილებისა სიტყვამ ღმერთი, ვითარცა პირველ იყო; ხოლო ესე უოკელი წერილი მსარბეულისა და ღმრთის-მეტყველისანი მისათვის, ყოველივე მამულისა მოქმედებულსანი არან.

309. 147. უკეთუ საკვირვებათა მიერ და ძალთა მისვე მამულისა არსებისა მანობამ გვენობა სიტყვისა განკორცვილებულისა, მოქმედებამ სხადმე არან ღმრთისა საკვირვებლანი იგი, და მისვე მამულისა მოქმედებისა არს იგი შემდგომად განკორცვილებისაცა; და უკეთუ ერთა არს

¹⁾ იოანე 5, 17.

²⁾ იოანე 5, 19.

³⁾ იოანე 5, 21.

მოქმედება და ღმრთაების და კაცების მისისა შესაგებულ სადაჲ ზრს ანუ თუ სხვისა მოქმედებისა იყოს მამა, და ანუ მამაც იყოს შესაგებულისა მოქმედებისა, და კინათგან შესაგებულისა მოქმედებისა იქმნებისა ღმერთი მამა განკარცვილებითა მხოლოდ შობილისა მისისათა ბუნებისადა შესაგებულისა იყოს, — უჭკუეულად.

310. 148. იტყვის წმიდაჲ კირილე იერუსალემელი განმარტებისა შინა, ქრისტეს მიერ წყლისა ღვინოდ კარდაცვალებისას: ¹⁾ «მოსწრათჲ იყო არა დაყარვად ამისა ყოფადთა-თვის, არამედ განცხადებულად ჩვენებად ღმრთაებისადა მისისა და კაცებისა მისისა მოქმედებათ; <და კუალად: > რათა უგუჭ ირწმუნოს ღმრთისა ნათესაჲმან კაცთაჲმან, ვითარმედ ესე იქმნა, რომელ ვართ ჩუჭნ, და კგო რა იგი, თვით იყო, და კუალად აჩვენა მრჩობლი მოქმედება. რამეთუ ვინებდა ვითარცა კაცი, ხოლო მოქმედებდა ვითარცა ღმერთი იგივე, და რამეთუ არა რაჲ სსვა და სხვა, დადათუ სსვა და სსვა იყო ბუნებითა.»

311. 149. იქმულ არს მამათაგან ვნებისათვის ორსახეობაჲ, რამეთუ რომელიჲ ვნებაჲ საკუთრად მიითვალავს სახელსა ვნებისასა, ხოლო რომელიჲ არა საკუთრად; ხოლო ვთქვათ ვითარმედ, თუ რომელი არს ვნებაჲ იგი, მიითვალელი საკუთრად სასელისა. ესე იგი არს, ვითარმედ გონებისა მიერ შგონებულობაჲ წინა აღმდგომთა თვისისა ბუნებით კეთილად ატებისასა, და რამეთუ წეს არს მისა, რათა იტრფოდეს უადრესისაჲ მი, და ესე შესცვალოს ტრფობად ანუ წოდებად უადრესისა მომგონებულს კეთილისა წილ ნუელისა საქმეთაჲმან. ამას საკუთრად ვნებად სახელს დეეს მამათა. ხოლო მეორე იგი ვნებაჲ, რომელსა არა საკუთრად გვჩნობთ ვნებად, არამედ უფროსდა საქმედ, ესე იგი არს შობაჲ, ორ-მილი, და სიკვამ და განკვეთა ჭამადთა, ნივთებისა კორცთა სხეულად შემოკრებაჲ, და კუალად ხსნაჲ მათი. ესე უფროს ვიდრეა ვნებად საქმედ თქვეს მამათა, და წართულობით. ვნებაჲ უწოდეს მათ, ვითარცა იტყვის გრიგორი ნოსელი სწავლითისა მას დიდისა სავითხავსა შინა: ²⁾ «ვნებაჲ რომელიჲ საკუთრად ითქმის, ხოლო რომელიჲ ნართულად, ვინაჲცა რომელი იგი წინა აღმკვესა შეესებისა და სიბოროტადმი სცვალვის მას სათნობისაგან, იგი უკმაროტ ვნებაჲ არს, ხოლო რომელიცა ბუნებისა შინა შესწორებისაგან თვისისა მავალად იხილებს, ამას უსაკუთრესად და უფროსდა

¹⁾ კირილესი იერუსალემელ პატრიარქისა.

²⁾ გრიგორი ნოსელისა.

საქმედ ეწოდებოდად, კითარ იგი შობამ, აღორძინებამ, და სძვეის მიერ და განკმევისა საზრდაელისა ჰყრობაო ცსოკელისა, ნიეთთა კორცთა მიმართ შემოკრებამ; შეზაკებულისა კუალად დასსნამ, და თანხ მონათესავეთა მიმართ მისულამ. ესე უეწნ ნართულობით წოდებამ კნებისა საქმეთა მიმართ თქუწნ მამათა, ხოლო ნართულობითაც იგი სსსელი უკიობულად კნებად გვასწავეს წვენ მოწაფეთა მათთა.

312. 150. ნართულობით წოდებულებისათვის კნებისა იტყვის საღმრთოჲ ოქროპირი თარგმანებისა საქმეთასა, იერესა შინა სიტყვასა: ¹⁾ აწკინ სცოდოსო, უგეთუ თვით მას კნებასაც საქმედ სსსელს სდვას რამეთუ ყოველსაკე შინა კნებითა ქმნა დადი იგი და სკვირეული საქმი, სიკუდილისა დასსნამ, და სსკათა ყოველთა წარმართებამ არა სცნესა, არა ესამ-ყე მწკალბელთა, კითარმედ თვით საუფლოსაც კნებას საქმედ სსსელს სდვეს მამათა, რომელი ესე ყოვლად უცნო არს საღმრთოჲს ბუნებისა შესებად, და მეტყველთა საშინელისა ამის უსამართლოებისათა, კითარმედ ღმრთაებაძნ ივნო, არა მცირელი ბრალისათვის ამის საწარელისა დასჯამ მიესდების.“

313. 151. უგეთუ ორი არს არსებამ სიტყვისა ღმრთისა: შოწისა შემდგომად შეერთებისა, არა ძალუც არსებათა მით სსხა და სსხათა ქონებამ ერთისა და მისუე მოქმედებისა. ხოლო უგეთუ შესაკდეს ორნი იგი სრულნი ბუნებანი, გარდაცვალებულ საღამე არს და არღარ თვისთა თვითებათა აქვს საჭეშმარიტოჲ სიტყვამ, და მამისა და სულისა ბუნებამ, და ჩუწნი შესაკებულებითი ერთ საღამე არს, და ჩუწნდა ბუნებითა ერთობისათა კართ საღამე თანა არს მამისა და ყოვლად წმიდისა სულისა; ხოლო უგეთუ არა თანა არს იყოს ჩუწნდა ძე ღმრთისა შესაკებულებითა ბუნებისათა, არცა თანა არს იყოს მამისა, ხოლო უგეთუ ერთი შესაკებული ბუნებამ არს გუამი სიტყვისა ღმრთისა, არცა ღმერთ იყოს და არცა გრ შესაკებისაგრ კუარძო პირთასა, და იყვან ამის სუდა ყოველი მწკალბელი პირი.

314. 152. უგეთუ თქვან საღამე გობისა მოყვანეთა, კითარმედ მოქმედებითა შემოიყვანებისა გუამი, რომელ არს პირი, გოტყვიითო ამას, მიუგოთ: ვითარმედ უგეთუ მოქმედებითა შემოიყვანთ პირისა, საჭეშმარიტოსა გარე მოქცევისაგრ მოქმედებამ პირთა შემოყვანულ იქმნეს, და იყვნენ ვითარცა საშნი პირნი ღმრთაებისა შოწას, კტრთევე საშნი მოქმი-

¹⁾ ოქროპირისა საქმეთა თარგმანებისა მეორისაგან სიტყვისა.

დუბანიცა, ანუ თუ ვითარცა ერთი მოქმედებაჲ, ეგრეთ ერთი იყოს შირინცაჲ რომელ არს გუჰმი ყოვლად წმიდისა სამებისა, რომელიცა ერთხმობით გკასწავს მამათა, მისკე არსებისა და მისკე მოქმედებისა უანობაჲ მათი; და იუჰენ ამას ზედ ყოველი მწვალეული ჰირი.

315. 153. უკეთუ მოქმედებათა შემოიყვანთ შირსა, ვ წინა აღმდგომნო, არცა ერთისა, არცა ორისა მოქმედებითა განმორჩინებულხართ ქრისტეს ზედა თქმისა, არცა ერთისა არცა ორისა შირთა მეტყველებასა განწყესთ. განცესლბეულისა მახვილისა შორის, ვითარცა ვსედავთ მრწობლთა ბუნებათა რეინისა და ცეცხლისასა დაცულად, ეგრეთ ვსედავთ მრწობლთა მოქმედებათა, და შენასრულებათა მისთა, აქვს უგუმ რეინისა კეთაჲ, ხოლო ცეცხლსა მწველობითი ძალი. კეთაჲ უგუმ მოქმედებისა შესრულებაჲ რეინისა არს, ხოლო მწველობაჲ ცეცხლისა. და ესრეთ შეურეველობენ თვითებანი მათნი, კეთასა შინა დაწასა. ხოლო არცა წვაჲ თვინიერ კეთისა, და არცა კეთაჲ თვინიერ წვისა იქმეს, მის ერთისა მახვილისა მიერ, შემდგომად შეერთებისა, არა ვატყვეთ მრწობლისათვის ბუნებისა განცესლბეულთა მახვილთა, და არცა ერთობისათვის განსურევეულისა მის მახვილისა შერეხასა მოვიდებთ არსებით განყოფილებისა მათისასა. და იუჰენ ყოველი მწვალეული ჰირი.

316. 154. ეგრეთვე უფლისა ჩვენისა ესო ქრისტეს შორის აღვიარებთ შეერთებულებასა ბუნებათასა ერთობისათვის გუჰმისა, რომლისა შორის ყოვლად ძლიერი და ყოვლისა შემძლებელი, ვითარცა თანა მოქმედისა მამისა იყო საღმერთოჲ მოქმედებაჲ, ხოლო ვაცებისა მისისა ჩვენებრი იგი, ხოლო შესრულებაჲ ესე ვითარი არს: ¹⁾ ყრმათა კელთა დასსმაჲ და შეტუბობით მიზიდვაჲ. ხოლო საღმერთოჲ: ცხოვლად დაცვაჲ მათი, დაღათუ განუმორებელ არიან ესენი ღმერთ-მამავაცებისა შინა მოქმედებასა. და იუჰენ ამას ზედ ყოველი მწვალეული ჰირი.

317. 155. უკეთუ ერთი ვთქვათ მოქმედებაჲ სიტყვისა ღმერთისა შორის, ცხად არს ვითარმედ ერთი იგი მოქმედებაჲ ანუ საღმერთოჲსა და ყოვლად-ძლიერისა ბუნებისა მოქმედებაჲ არს, ანუ თუ ვაცობრივისა, რბითუ შესაგებულებაჲ ერთად მოქმედებად ამათი შეურეველხარს ყოვლად-უკეთუ შიშველისა ღმერთისად ვთქვით, თვინიერ ვორცთა, შემდგომად შეერთებისა, ერთი მოქმედებაჲ, ვინ არს, რომელი საეუდილსა ემიშვის და

¹⁾ მარკოს 10, 16.

ჭითარცა ღმრთისა და შეერთებულა მეცნიერ არს და იგონებს სიუფლიდისა და კურსისა მტრისა შინა გესამხიას სული იგი გონიერი საუფლოა სიტყვისა, და კორცთა საღმრთოთა მისდა შეერთებულთა მოსდინ, 1) მსთვად სისხლის ცვარნი ოფელისა წილ, და მოქმენ არს მამისა თანა; 2) წარკდომად სასმელი სიკუდულისა. 3) არა ერთი იგი მე და სიტყვაა განკორციელებული არსა? შენ რომელსა უწოდებ მოქმედებად სულისა საუფლოსა მიერ მგონებლობასა სიუფლიდისასა და ამისთვისა ურჯასა, არა კაცობრივი მოქმედებაა არსა? ხოლო უკეთუ ერთი იგი მოქმედებაა ღმრთისა არს კაცისა მისისა და კვარცმისა წამსა; 4) შეპრჯამ ქვეყნისა, განხეთქა კლდეთა და განზება კრეტსაბელისა ორად ზეიდგან კიდრე ქვედად, და მრავალთა გუჰითა წმიდათასა საფელავით ლდგომამ, არა საღმრთოა და უოლად ძლიერი მოქმედებაა არსა? ხოლო უკეთუ ერთი იგი მოქმედებაა არცა საღმრთოა არს, და არცა კაცობრივი, არცა ღმრთად სადაძე, და არცა კაცად საცნობელ არს, იგი არცა მამისა თანა არსად და არცა ჩუენდა. რამეთუ შეერთებისა მიერ აგიკობამა რა გუამოკნებითი იქმნა არა თუ განყოფილებამა იგი, რომელსა აქეს წესი განუწყვალბული ბუნებათა მოისპო, არამედ თვისთავე სასლვართა შინა დაიწყეს იგინი საღმრთოამსა განკებულებისა მიერ.

318. 156. ცხად არს ვითარმედ, სადაცა განყოფილებამა ბუნებათა არა მოისპობის, დაიწყეს სადაძე შეურეკნელად მოქმედებანი ბუნებათანი, რამეთუ არა არს ბუნებამა უმოქმედო მოძღვრებისაგებ ღმრთოე მზრახველთა მამათასა. ხოლო უკეთუ ერთი არს მოქმედებამა შემდგომად უმწკერკალესისა შეერთებისა სიტყვისა ღმრთისა შორის, ანუ აუგებელ იყოას, და ანუ აგებულ, რამეთუ საშუალობითისა არ. შესაძლებელ არს ჰყოფამა მოქმედებისა, ვითარ იგი ბუნებისაცა. ხოლო უკეთუ აგებულ არს ბუნებამაცა კიდრემე აგებულ სადაძე არს; ხოლო უკეთუ აუგებელ აგებული სადაძე დასახულ არს არსებამა. სათანადო არს ცნობად შემსკავსებულად ბუნებათა ვერ არიან ყოფად ბუნებითნი თვინიერ იქვასა, რამეთუ შეუძლებელ-არს ჭონებამა ყოფისა ნაკლებისა ბუნებისა.

319. 157. ბუნებითი უკუნებ მოქმედებამა არს გარეშეთაგანი არს,

1) ლუკა 24, 53.

2) მატთე 26, 39.

3) მარკოზ 14, 51.

4) მატთე 37, 51.

და ცხად არს კითხარმედ არცა არს, და არცა შესიხნად შესაძლებელ არს კისკანმე ბუნებად თვისიერ მოქმედებისა, რამეთუ რომელითაც იგი მოქმედებს თითოეული, დასარწმუნებელ ჭყოფს ცხადად ბუნებას თვისსა, მით მიერ, რომელიცა იგი უქმნაველ-არს. ხოლო უკეთუ ერთი არს მოქმედებად განკორცვილებულისა სიტყვისა, იგი არს საღმერთთა და კაცობრივთა სადაძე მოქმედებითიცა, რომელ-არს ბუნებად; და უკეთუ ერთი არს ბუნებად განკორცვილებულისა სიტყვისა, ტყუა სადაძე მწყობრმან მამათამან, რომელ-თაცა წამებანი მრავალ-გზის მოვიდეთ ქრისტეს შორის, არა ერთობისათვის ბუნებათას. ანუ ღმერთ სადაძე არს იე თვისიერ კორცთასა შემდგომად შეერთებისა, და ანუ თუ კაც ლიტონ, და ანუ თუ არცა ღმერთ და არც კაც. და იყან ყოველი მწკალეული ზირი.

320. 158. არა რომელიმე არსთაგან შემსილებელ არს კიდრემდის უკოს ბუნებათა შინა ქმნად წინა აღმდგომთა, რამეთუ არა განსტრფობსცა და განსტრფობს წყალი; და არცა განსურკებითა განსსობს და ნოტია ჭყოფს ტრესლი. ვითარ უკუნძ, რომელი ბუნებით ღმერთი იყო და ბუნებით კაც იქმნა, და საკვირკულებათა და კნებათა ერთითა მოქმედებითა სირელ ჭყოფდა. ამისა შემდგომად არა სადა ვიგონი ერთაგანმან მისცეს ბეზელსა და აუბეზელს ერთი მოქმედებად, უკეთუ არა სადაძე განკორცვილი იყო იგი.

321. 159. უკეთუ სიტყვამან მიიღო სული ჭგონებედ, განკორცვილებასა შინა იგონებდეს იგი უმწკალად და სამარადისოდ იგონებდეს, რამეთუ მოქმედებად გონებისა არს გგონებლობად, და უკეთუ ესე ესრეთ არს, კაცობრივ მოქმედებს სადაძე სიტყვად და სამარადისოდცა მოქმედ იყოს ზირველ საუყუნეთა, და არს და იყო, ვითარცა იტყვის საღმერთთა კირილე, წიგნსა საუნჯისასა სიტყვისა მის განმარტებასა შინა: „ვითარმედ მამასა უუკარს იე.“¹⁾ წყალი მეუჩსეულად გარდასცვალა, რამეთუ ღმერთი იყო ჭქმნარიტი კორცთა შინა, და კორცნი ჭქმნარიტნი ღმერთისა შორის, რომელთა მიერ ღმერთად ცნობად ჟერ იყო მისი. ამით მოქმედებდა ღმერთებ, და რომელითაც საჭირო იყო კაცად სასაღვკელ ჭყოფად — მამათი იტყოდან, და იქმოდან განმგებელი ჭქმნარიტებსა საღვკელთასა. სადა საღმერთთა მოქმედებად და კაცობრივი შერიოს კინმე კეთილ-მსასურებისა მოყვარემან.

322. 160. უკეთუ ყოველი მოქმედებად თითოეულითა ბუნებისა

¹⁾ კირილესი საუნჯისაგან.

ზრუნებთად მოქმედებად განისაზღვრების, ვითარ იგი ამათთვის მოსწრაფენი იტყვიან, ვინმე უგუშტ სხად და ოდეს ისილა უძრავი ყოვლითურთ და უჭმი ბუნებად, ანუ მოქმედებად იშოკამცა, რომელი არა მოძრაობად იყოს ბუნებობისა ძალი. ხოლო ერთი და ბუნებობი მოქმედებად ღმრთისა და შექმნულისა მისისა არავინ კეთილ-მისსურმის მოიგონოს, ოდესცა სიტყვისაგურ საღმრთოდას ოქროპირისა: ¹⁾ «აწ უგუშტ ჭკითსეო მწკალელებსა, ღმრთისა ეშინისა და იჟმინის, დასცინის, და მწუნსარე არს; და უგეთუ თქვას: ჭე, განუშორე და ქვე დადგინე ეშმკის თანა». ხოლო გუაზად ნეტარი კირილე იტყვისა: ²⁾ არცა ცხოველ-ჭყოფს ღასარკეს კაცობრივი ბუნებად, არცა ცრემლის საღმრთოდა კელმწიფებად, რამეთუ ცრემლი ვიდრე ძე კაცობრივისა არს, ბუნებისა თვითებად. ხოლო ცხოველს-ყოფად გუამოკანისა ცხოვრებისა. სადა ცხად-არს უგუშტ მამათა წყრილთა შინა, ვითარმედ ღმერთი ძე არა სრულ არს კაცებასა შინა, და უგეთუ კაცებასა შინა სრულ არს, არა რად თქვეს მამათა კაცობრივის თვისებასი, რომელ არა მიისუნა მხოლოდ შობილმან.

223. 161. არს უგუშტ ერთი ქრისტე, ერთი შირი, ერთი ჭეკმდება-რე, რომელ არს გუამი, არამედ შემწყნარებულ არს იგი ორთა ბუნებათა სსვად და სსვათა ღმრთაებისა და კაცებისა თვისისათა. ვინადაცა ღმრთაებისაგან გამომკალი იგი ბუნებობად დიდებად წიარ არს თითოეულისა ბუნებისა მისისა, იგაუკობისათვის გუამოკანებისა, და კორცთაგან მდებალნი და ესეცა წიარად თითოეულისა, რამეთუ ერთ არს და იგივე, რომლისა არიან ესეცა და იგი, ესე ჩუმი, რომელ არს მდებალი, და იგი თვისი, რომელი აქნდა შირველ, და არს იგი ერთითა თვითებითა გუამოკანებისათა ცნობილი ღმერთიცა და კაცი, და მისნი არიან ყოველნი თვისებანი ღმრთაებისა და კაცებისანი.

224. 162. იქმოდა უგუშტ საკვირველთ-მოქმედებობა საღმრთოდათა ღმრთაებად სიტყვისა, არამედ არს თვინიერ კორცთასა, და მდებალთა კორცნი, და არცა ესე თვინიერ ღმრთაებისა, რამეთუ მრწობლთა მათ ბუნებობითა მოქმედებათა ერთი არს მოქმედებული, რომელ არს სიტყვისა ღმრთისა გუამი, რამეთუ იგი გუამი ვსებულთა კორცთა თვისითა უვნებულთა ბუნებობითა შეყოფილ იყო უვნებულად დადგრომითა მის შობისა, კნებათა მიერ თვისითა კორცთასა სრულ-ყოფილი მაცხოვრებისა და მი-

¹⁾ ოქროპირისა სიტყვისა მისგან ვითარმედ თანა არს მამისა არს ძე.

²⁾ კირილესი ქრისტეს ზედა ძლიობისა სიტყვისაგან.

ზესე-მეოფელი სსნის ჩუქნის თვისთა იყო ღმრთაებთა, და თანა შე-
ყოფილ მის და იტყვის საღმრთო და მადლით ღმრთაებისათა განმღრთო-
ბილი გარებაჲ მისი მგონებელი და მცნობელი, სრულ-ყოფითა მათ. სჯ-
ლო თვისთა მათ ზესთა სიქადულობათა მისცემდა ღმრთაებაჲ სიტყვის
სოარტთა თვისთა, და თვით იყო ბუნებით უნაარებულ სწერტულთა კორ-
ტასა.

325. 163. არა თუ ვითარ იგი კორტთა მიერ თვისთა ღმრთაებაჲ
სიტყვის მოქმედება, და ეგრეთ კორტნი მოქმედებდეს ღმრთაებისათა.
ესე ნაცილ სადაჲ არს და დაურწმუნებელ, და უსამართლოდ ნაცვლის-მი-
ცემა ესე რაღანად სადაჲ თვისის ღმრთაების და სიტყვისმან განიკეთ-
ნა კორტნი, დაღათუ უპირველესით სოლისაგან წმიდისა მიდგომილებითა
ყოველ-ურწმუნელისა შინა მეტყელისა წმიდისა ქალწულისასა განსოარტებულად,
რს არა რაჲთ იყო განთვისებულ თითოეულისა სსნისად, არამედ ერთისა
პიჩისად იქმეს ყოველნივე მის უამისა საღმრთოთა მათ საიდუმლოთა
საქმენი თითოეულთა მათ სასეთანი, არამედ ეგრეთჲ განყოფილად ქმნილ-
თა მათ არ რამელით შევტრკეთ სახითა, გარნა რამელიცა თუ რამელიცა
ნათესავისა არს, რულობისაგან საქმეთასა ეგრძნობთ მათ კეთილ-მას-უ-
რებით.

326. 254. ეტყუდა უფალი ჭურიათა: 1) არა სულემწიფებით საქმედ
თავით თვისით არა რაჲ. ისილუა, 2) მწკალბელთა, სრული იგი ვარებაჲ
მისი, რამეთუ განყოფილსა მას და უცუალბელსა მჩხოლსა მოქმედება-
სა, საღმრთოთა და ვარებაზეთა თვისთა განაჩნევს უფალი განუწყალბე-
ლთა წესითა შეერთებულთა მათ, რამეთუ ვითარცა ვარცა საღმრთოთა
მოქმედებითა თავით თვისით ვერ შემდლებელი საქმისა მის მამისა თვისი-
სა ცხად-ყოფის, გარნა თანა არსებითა მამისა და თვისისა მოქმედებასა-
წარმოაჩენდა, მეტყელი: 2) «რამეთუ რადენსა იგი მამა იქმს, მის ძე
ეგრეთწმ მსგავსად იქმს; 3) და მამა ჩემი მოაქამომედ იქმს და მეცა
იქმს;» სოლო შემდგომად ამისა იტყვის წმიდაჲ მანარებელი: 4) «ამისთვის
უფროს სოლო ეკებდეს ჭურანი იგი მოკრულად იესოს, არა სოლო თუ
შაბათსა დაჭისნიდა, არამედ ღმრთისაგა მამად თვისად იტყუდა, და

1) იოანე 5, 39.

2) იოანე 5, 19.

(8) იოანე 5, 17.

4) იოანესვე 5, 18.

თავსა თვისსა ჭსწორ-ჭყოფდა ღმერთისა. ამით უკუჩქ-კუაზად საღმრთოთა მოქმედებათა მამის თან-მოქმედად გიწრობთ მას ძესა და სიტყუასა ღმრთისასა, რომლისათვის შუერთთა ღმრთის-მკულელოთა განიჭრებოდეს რა ჭურანნი მოკულად მისა, ესმით რა მისგან, კითარმედ რაოდენსა იგი მამა იქმის, ძეცა მჭეზავსად იქმის, და მამამ ჩემი მოაჭამომდე იქმის და მეცა ეიქმი, ამას წუდა ჭსწორ-ყოფასა რა ღმრთისასა მის მიერ თავის თვისისათვის ისმენდეს მასგან, და ძედ ღმრთისათ და ღმრთაებისა თანა მოქმედებათა მოქმედად მეტყუელსა ჭხედვიდეს თავსა თვისისასა ვერ გულისხმა ჭყოფდეს უგულის-ხმონი იგი დახნელებულითა გონებითა უღმრთოებასათა, კითარმედ ესე არს წინასწარ-მეტყუელთა მიერ რომელი, გისმინეთ მოსულად მოსალოდებელი იგი მაცხოვრებაჲ: 1) „არამედ სმენით ესმა ყუ და არს გულის-ხმა-ჭეჭის, და მხედველნი სედვიდეს და ვერ იხილეს, რამეთუ განჭხრქნა გული ერისა მის, და უერთთა მძიმედ ისმინეს, და თუაუნა მათნი და იჭუნეს ვერ სედუად, და ვერ სმენად უსწულაობისამი მიდრეკილებითა.“

327. 165. ვინ უკუჩქ გონიერთანმან შერიოს საღმრთოსა მოქმედებასა თანა მოქმედებულნი იგი თანა არსისა მოქმედებითისა ჩუწნისა მოქმედებაჲ, დაუბადებულისა მის მოქმედებულისა ერთისა, რამეთუ საღმრთონი მახარებელნი მეტყუელნი გვატარებენ ჩუწნს ქრისტესთვის: 2) „კითარმედ აღძრვა იყო დიდი ზღვასა შინა, ვიდრე დაფარვადმდეო სავისა და თავადსა კიინა უამსა მას ნავსა, შინა 3) ხოლო მოწათენი განადვიებდეს განკარტელებულსა მას, მძინარესა ღმერთსა, რათამცა მის მიერ თანა წარსდეს მათ ღლევისა იგი ქირნი, გარსა თავადი დალათუ კითარტა კაცო მოქმედებდა სჯემსა ბუნებითსა, რომელ არს მილი სანმარუბისაებრ კორტასსა, რამეთუ არს სოცარ იყო განკაცებაჲ მისი, არამედ კითარტა ღმრთი სანმარულებით აღმრულებასა მას ქართა და მღელვარისა ზღვისასა შერისსვით დაუყუდებდა და მშადლობას მიყენდა ზღვასა შინა მეოფთა მათ ნავის შინათა კაცთა, და ცხოველთა ზღვისათა; კვლად სხვაჲ ვინალო საღმრთოჲსა თანა მოქმედებისა თანა შერთებულნი კაცობრავისა ბუნებისა მოქმედებაჲ ქრისტეს შორის, რომელსა ატუვის საღმრთოჲ

1) ი.

2) მატეო 8, 24. 26.

3) ლუკა 3, 23, 29, 4.

ლუკა ¹⁾ «რამეთუ ქალაქად ნანად შესულასა იესოჲსა გამოაჭენდა კაცთა მათ ქალაქისათა მხოლოდ შობილი ქვრივისა დედისა, რომელიცა შექმნულა იგი ვითარცა ბუნებით მოწყალესა, და სმითა კაცობრივითა, მეტყველი ერმისა: ჭბუგოა შენ ბატონო აღსდებ:» და ვითარცა ეოველთა ცნოვლობისა მიხეზი ცნოველ-ჭყოფდა მას. გარნა მოგიგედ ჩუენ ვოლტმან მან მკელ-თამან, რომელნიცა იწმენებენ ქრისტეს ორთა არსებათა ერთსა მოქმედუ-ბასა, — ვინ უეუენ კორცთა სანმარებისებერ მოქმედებს ბუნებითა კაცთათა კმეკასა მიღისასა, და ვინ უეუენ ეოველად ძლიერითა მოქმედებითა შერისხვით დაეყნებს დეკათა? ვინ არს, რომელი იგონებს სული საუფლოა, ვითარ-მედ მისთანა შეარსულსა მას დმრთაებასა ძალუც განცნოველებაჲ ჭბუ-ვისა და მეტყველი სმითა კაცობრივითა აღსდებ და ცნოველს ჭყოფს დმრთაებერ მოქმედი საკვირველებითა მკუდარსა, არა ერთი ძე არსა სადმრ-თოთა და კაცობრივთა მოქმედებათა განუყოფელად მოქმედი. დასცნერად უეუენ სმისებერ წმიდისა კირილეუსა ვენწრთისსა ლერწმისასა მიმერდნო-ბელნი თავთანი.

328. 166. განკორცეველებული იგი სიტყვაჲ, რომელ არს ქრისტე უფალი ვადრე ძე მოქმედებს, თითოეულებითა ბუნებათა მისთათა, და მოქმედებს თითოეული ბუნებაჲ მის შორის თანა ნიარ ეოფეთა მერონ-სათა სიტყვისა მიერ ქმნითა მათითა, რომელ არიან სიტყვისანი, ელო-ბისათვის და კელმწიფებისა სადმრთოჲსა, რაოდენნი არიან მთავრებრივნი და მეფობრივნი; სოლო სსეულთა მიერ სრულ-ეოფითა რაოდენნი არიან სსეულთანი ნებებისებერ მათდა შეერთებულისა სიტყვისა, რომელისათვისცა ექმნეს იგინი თვის. რამეთუ არათე თავით თვისით ჭყოფდეს მიმართუ-ბასა ბუნებითა მიმართ ვნებათა, რომელნიცა იგი განაგო სიტყვამან მც-ხოვრებად ჩუენდა, არცა თე თავით თვისით შესაწესებულობითთა გარე მიქცეასა და ვმნასა ჭყოფდებს, არცა თე გარეწით კვეთებულთა შემთსკუ-ვასა. არამედ მოძრობდა მიეოლისებერ ბუნებისა, ნებითა სიტყვისათა, და მიშკებითა განკებულებითად შემთსკუვად მისსა და ქმნად თვისთა, რა-მელსა საქმთებერ ბუნებისათა დასაწმენებულ-ჭყოს ჭეშმარიტებაჲ; რამე-თე ვითარცა წესთა ღერეთ-მთავრობითისა არსებასა შინა მეოფი კაცი იქმნა წმიდისა ქალწულისაგან შობითა, კერეთე წესთა კაცთა მოქმედებდ კაცთასა, ²⁾ ვითარ იგი დადგრომად შეუსებელსა არსებასა სედა წელისასა

¹⁾ ლუკა 7, 12, 13, 14.

²⁾ მათე 14, 26.

მავალმან მიწიურისა ფერხითა, არა მიწა ქმნა წყალი, გარნა ღმერთებისა მისისა ზესთა ბუნებისა ძალითა შემტყვიტებულ-ჭეო სიმძიმისა მას ნივთიერ-თა ფერხთასა ზედ მავალობისა შესასებულად, რამეთუ არა კაცობრივი მოქმედება კაცობრივითა, რამეთუ არა მსოფლად კაცი იყო ლიტონი, არამედ ღმერთ იყოცა, ამისთვის უკუწმ ცხოველს-მოყოფულ და საცხოვერ-ბელ იფურეს ვნებანი მისნი; არცა უკუწმ ღმერთებრ მოქმედება საღმერთო-თა, რამეთუ არა ღმერთი მსოფლო იყო მარტოდ, არამედ კაციცა, რომ-ლისათვისცა შესებისა და სიტყვისა და ეგო ვითარცა იქმნადა სსს-წაუღთა.

329. 167. იტყვის საღმერთოჲ დიოკნოსიოს საღმერთოთა სსსელ-თათვის: მეორეს შინა თავსა მოქმედებათათვის ორთა შეერთებულთა უფ-ლისათა: ¹⁾ «განყოფილ-არსო სსსიერებისა შეენიერს ჩუწნდა ღმერთის-მოქმედებასა შინა ჩუწნებრი იგი, ჩუწნებანი ყოვლითურთ, და ჭეშმარი-ტებთ არს იქმნა არსებითა უსესთაჲსისა სიტყვისა, და ქმნაჲ და ვნებაჲ ყოველივე რაღანი რაჲ არს კაცობრივისა მის ღმერთ-მოქმედებისა უმე-ტესთა და უსესთაჲსსა სსსქეთაგან, რამეთუ ამათ ბამაჲ და სული არცა ერთითა რაჲ სიტყვითა ეზარჩეს, გარნა ვინ თქვას სადაჲ, ვითარმედ სს-სიერებისა შეენიერთა ოღონ კაცთ-მოყვარებითითა, და ყოვლითაჲჲ მით რაღანი არს სესთა აღმატებული და გამოუთქმელი ღმერთ-მოქმედებაჲ, რომელსა იგი ჭეოფდა ჩუწნებრ რა იქმნა, და უჭტკველად ეგო ღმერთი სიტყვაჲ; სოლო უკეთუ თქვან სადაჲჲ უთაოთა, ვითარმედ არა დასარ-ღვეველად კაცობრივისა მოქმედებისა სსსელს-კვდობ ერთად მოქმედებასა სიტყვისა განკორცაელებულსასა; არამედ ვინათგან თანა შეტყვებულად რაჲ ვინობთ საღმერთოსა მოქმედებისაჲ კაცობრივი მოქმედებაჲ ვნებად სს-სელ-იღბის: ამისთვის ერთსა მოქმედებასა ვინწუწუნებთ სიტყვისა განკორ-ცაელებულსასა; ამისდა ნაცვლის-მკებელნი ვეტყვით ჩუწნ კეთილ-მსახურნი, ვითარმედ ამისვე ბუნებისა ერთისა მეტყველნი, დასასსწულად კაცობრიობისა იტყვით მას, არამედ ვინათგან თანა შეტყვებოდის რა კაცობრივი ბუნე-ბასა საღმერთოსა ბუნებასა, — ვნებულად ითქმის უჭტკველად. გარნა ჩუწნდა ნუ იყოფინ ყოვლად, თანა შეტყვებითა საღმერთოსა მოქმედებისა ვნებად სსსელის-ღებაჲ კაცობრივისა ძრვისა, რამეთუ არცაღა თუ ერთი რამჲჲ მყოფობაჲჲ საყოველთაოდ მიელებოდედ გვერდით დაღებისა ანუ თუ შეტ-

¹⁾ დიოკნოსიოს საღმერთოთა სსსელთათვის, 2 თავისაგან.

ეგებისა მიერ იცნობების იგი და განისაზღვრების, ვინათგან ესრეთ წინა უკეთ და წინა აღმდგომ იზრუნავს საქმენი აწსთანნი. რამეთუ უკეთუ მოქმედება ყოფისათვის საღმრთოსა მოძრაობისა ვნება აწს კაცობრივი მოძრაობა, თვინიერ ყოვლისა ცილობისა კეთილ-ყოფისათვის შესთა ღმერთ-მთავრობითისა ბუნებისა, დაგლებულ-იყოს კეთილობისაგან ყოვლად ბუნება კაცობრივი, და შეუტყუებელისა გარე-მოქცევისა-ებრ ვნებად მოღებისა კაცობრივისა ძრვისა, მოქმედებად იწოდების საღმრთომ მოძრაობა და ბოროტ-ყოფისა-თვის კაცობრივისა ბუნებისა, სხსნიერ იყოს საღმრთომ. და ესრეთ ბუნებათ ბოროტად აგებულ იქმნეს, საღმდე ყოველნი აღგებულნი, და ტყუა საღმდე კაცმან ღმერთისამან, საღმრთომან მოსე მეტყველმან: «და ¹⁾ ისილა ღმერთმან ყოველი რაოდენნი ქმნსა და აჭა კეთილ ფორიად.»

330. 168. გიცნობთ წერილისაგან სანატრელთა მამათასა, ვითარმედ მათ მრავალი სასე და მრავალი სასელი დადგეს მისევე კრთისა კაცობრივისა ძრვისად შემსგავსებულად წინ დადებულთა მათ მოგონებათა. რამეთუ მიიღეს მათ მრავალ-კაცობრივი ძალად, და მოქმედებად, და განყოფილებად, და ძრვად, და თვითებად, და ვითარებად, და ვნებად, აწს თანა შეტყუებითა საღმრთოსათა, არამედ ვითარცა შემოკრებულსა, ძალად უწოდეს, ხოლო მოქმედებად ვითარცა დამსახველობითსა და ყოველთა თანა მოსახეთა შორის ურავლებლობისა წარმომანინებულსა, და განყოფილებად, ვითარცა განმთვისებლობითსა, და მოძრაობად ვითარცა შემამტვიცნებლობითსა, და მსოფლოდ მისდად ოდენ და სხვისადაცა არა მყოფსა, და ვითარებად ვითარცა სხსან-მოქმედსა, და ვნებად ვითარცა მძვრელსა, რამეთუ რაჲცა არან ღმერთისა მიერნი და შემდგომნი ღმერთისანი ევნებისა და შეხვდების ძრვა, ვითარცა არა თუ თავით თვისით ძალთა, ანუ თუ თვით მოძრაება წინა უკეთსაებრ ვიდრე მე, ვითარცა ითქვა, არამედ დამხადებულობისაებრ მის შორის დადებითა სატყუისათა ყოველთა შემამტვიცნებულობისა მის მიწეზისა მიერ, რომელიათვისცა საღმრთოსა თანა კრთისა-ყოფილთა მისთა მოქმედებად სასელს-დგეს; და ამისთვისევე თქვა ლეონ, სანატრელმან მთავარ-ეპისკოპოსმან, ძველისა რომისამან წმიდისა ფლახიანეს მიმართ აწლისა ჳრომის მთავარ-ეპისკოპოსისა, ქრისტეს განკაცობისათვის მიწერილსა შინა ეპისტოლესა: ²⁾ «მოქმედებსო თითოეული ბუნება თანა ზიარებითა შორისათა: ესრეთ უკუწ საღმრთომან ლეონ შედ:

¹⁾ შესაქმე, 31.

²⁾ წმიდისა ლეონის ეპისტოლისაგან.

კომიდიან წმიდათა მამათა მოძღვრებისამან, არა რაჲ ასწავა რაჲცა არს
 ესწავა წმიდანთაგან მოძღვართა კვალესისათა. ხოლო ნურსე მიმადლებუ-
 ლი კათოლიკოსი სომეხთა წიგნსა შინა აესო ძესა, რომელსა ეწოდების
 ენითა სომეხთა თანს აესუს ორდა. ფურცელსა შინა მეორის ორმოცდა
 რჯას იტყვის: ¹⁾ «ლასარეს მიმართ მეუბრისს თავადმან ორთაგან გამო-
 აცხადა სატყვისა მიერ ერთი ჭეშმარიტად მრწამლისა საქმისა საღმრთოსა
 და კატობრივისა; ესრეთ უკუწმნა რომელთამე მრწამლი, და რომელთამე
 თითო სასუ და რომელთამე სსუა და სსუაჲ მოქმედებაჲ თქვეს ქრისტეს
 შორის. ესენი უკუწმნა სასულისა ნაცვალთა მიერ ორთა მოქმედებათა ცხად-
 ჭყოფენ. ხოლო ჩუწნი მწკალებულთამი ორთა შუერთებულთა და უქცევულ-
 თა მოქმედებათა ქრისტესთა შორის-მოფუელთა ორთა მოქმედებათა თვის
 სიტყვისა მარჯამა ესე ჩუწნი ემა საყოფელად შევრაცხოთ, და კელმოფუელ-
 თა კუაღად სსუათა გომბათა მათთა მეტყუელებისა სატყვისა მიცემისათა
 მოკიდით შეწევნაჲ ფოვლად წმიდისა სულისა მადლითა, რომლისა დიდუ-
 ბა უგუნითი უგუნისამდე—ამინ.»

—♦—

თ ბ ვ ი X.

ქრის უხრწნელ ფოფინათვის არა ჩვენ ქვეშეთა, უგომბელთა
 ვნებათაგან საღმრთოთა კორცთა სიტყვისათა ძვინად უღმრ-
 თოთა უთათა, რომელნიცა უსჯულთა საუფლოთა დლო-
 კარნასელებისა აღიარებენ კორცთა საუფლოთა. არიან ამას
 თავსა შინა მდებარენი ნაწილნი სატყვათანი 60.

331. 169. კრწინლად კორცთა საღმრთოთა სატყვისათა ვითამებრ-
 მეტყუელთა ჩუწნი მართლ-მადიდებულთა, სატყვა გვიგებს ღასარე წიგნსა
 თვისსა შინა თავსა მეუბილესა, ჩუწნდა მგომბული სმულ ღელწამთა მიერ

¹⁾ ნურსე მიმადლებულისა წიგნისაგან «ესუს ორდისა.»

დრეჰსთა თვისთა, ვითარცა შედგომილი იუღიანეს, და გაიანეს, მოძღვრებათა არ შემწყნარებელი ცნობად ჭეშმარიტებისა: განკვირვებულვარ მისსა მას შეუკადრებელთაში შეკადრებად არ მწირველობით დიდ კადრისა რასამე თავსა შორის თვისსა დადებსა, რამეთუ გამოუძიებულთა და გამოუთქმელთა სიადუმლოთა უნებს ცნობად; მზისა მიმხედნი განცდად სსეულისა თვალთა სეღვისა მიერ გონებასა შინა შემოკრებასა მზისა დისკოთასა, თუ რომელი რამ არს შარავანდედი იგი გამოკერთოღვილი მზისა ცნობად სეღ მიწვენით არა რამას სსეასა სტნობენ, არამედ მანუშრადნი თუღნი მიზიდვითა მისითა მჭირს; ცრულებასა სეღვისაგან არღარა სეღუად ვიდრე მე უამ რაოდენ ჭზობენ; და მზე ესე არს არა თავით თვისით მყოფი რამე შეუქმნილი ერთისა მის დასაბამ ნათელთასა ნათლისა მიერ, არცაღა თავით ნათელი რამე, არამედ დაბადებული და აკებული წესსა სეღა თვისსა ერთისა მის დაუბადებულისა, და ყოველი მიზენისა ღუთისა მიერ, და არა თავით ნათელი, არამედ ვითარცა ორღანო რამე დამტკეწელი ნათლისა. ესე არს წესი არ შემღებულ-ყოფამ ვისგანმე მიხედუად მისდა.

332. 170. ღაზარე უგუშ გერ შემღებელი ყოფად თავისა თვისისა მიხედუად მზისა შექმნულისა და მწმუნებელი, ვითარმედ გერ ძალ-ურ მას განცდად სსეუფსა შინა მყოფთა სრულაიდ დისკოთა შექმნულისა მზისათა, იგადრებს მზისა მის ნათელთ-მოქმედისა მისეღუად სიწლოთა სიადუმლოთა მისთასა, ხოლო გერ მხედუწელი ჭეშმარიტებისა სეწობით ჭგონებს იგი, ვითარაედ ყოველსავე გამოუთქმელთა სიადუმლოთა, სიადღლისა ბრწინებულებათა, სრულაიდ განმცდელი წარმოჩინებასა დაუშთომელად, რომელიცა მამათ-ითავართა ეკელესიასა გერ ძალ-ურს, ვითარცა გორცთა შინა მყოფთა და ვითარცა აკებულთა სრულაიდ გამოთქმად, — ამას ღაზარე ვითარცა ახალი ქრისტი, და ვითარცა მეორე ცხებული მამისაგან იქმს გამოუთქმელთა გამოთქმასა. იტუვის უფალი იოანესა შინა: 1) აღმერთი არავინ სადა ისილა, გარნა მხოლოდ შობილმან ჰემან, რომელი იყო წაღთა მამისათა, — მან გამოთქმუა; და წმიდაჲ. ზავლე იტუვის ბირველსა შინა ეპისტოლესა ტიმოთეს იმპრთსა: 2) რომელსა მხოლოდ აქწეს უგუდაგუბამ, და ნათელსა მყოფ-არს მიუწდომელსა, რომელი არავინ ისილა გაცთავანმან, და არცა სიღუად სელ-ეწიფების, ამისდა განუცდელისა და

1) იოანე 1, 18.

2) ტიმოთე 6, 16;

სილუად ზესთა სიტყვისა და ცნობისა ვერ შესაძლებელისა, საიდუმლოთა
 ყოველთა გამოთქმად აღძრს სულმან თვისმან ლაზარე, რომლისა ხელ-
 ჭყოფამან მიჭსუდვისამან შეამთხვია მას არღარა სუდჳად ცხოვრებასა თვისსა.

333. 171. ტათეველისა არ კეთილ-მისხურთა მადიდებლობითთა
 წერილთა, და სსუთას მომღჳართა გმობისათა წიგნთა გესლისა მწოგნელ-
 მან ლაზარე, მრავალთაოანისა მის ვეშაჳისამან, აღიღო კალამი, აღმოძებულ-
 მან მწვირესა ჟოჯოხეთისასა, წერად გმობისა, ერთისა არსებისა მეტეველ-
 მან აგებულისა და აგებულისამან შეერთებასა შინა, და სრულიად იჳჳმნა
 ჭრისტიაწეთა სსხელისა ზიარებად თავისა თვისისა, მომღებმან ეტეჳისადა
 მიცემულისა არა წმიდისა სულისა მიერ სიბრძნის-მოყვარებისა შეწეწათამან
 და აღმბატებულმან მწერად-მეტეველებსა ტათეველისა და ოროტნელისასა,
 ჳ სსვა ბილწთა მომღჳართა თვისთასა, და განგმო სიტყვისა დაჳსაბამოჳსა
 და ჳმსა შინა შემოსულჳა თანა ზიარებითა ყოელითურ მსგავსებისა კაც-
 თასა, თვინიერ ცოდვისა. ამან ლაზარე თჳა უსრწილ ყოფჳა უგობელთა
 ენბათაგან კორცისა ჭრისტეს მის ღმრთისა, რომელიცა სრული კაცი არს,
 რამეთუ თვით თავადი იგი ეტეჳის ურიათა: ¹⁾ «აწ მიძებთ მე მოკვლად
 კაცსა რომელი ჭეშმარიტსა გატეჳი თჳემ და სული წმიდა იტეჳის ჳგულეს
 მიერ: ²⁾ ერთ არს ღმრთი და ერთ არს შუამდგომელი ღმრთისა და კაც-
 თა კაცი ესო ჭრისტე; ჳარა შეიწინარებს განკაცებასა სიტეჳისასა ჭეშმ-
 რიტებით, ყოვლად მანიჭეველებერ საოცრად განკაცებისა მადიდებელი იგი,
 და მოიღებს თავსა მეშვიდესა წიგნისა თვისისასა ცრუწამებასა მამათასა,
 რომელი არა სსდა ვის ესმა არცა აღმოსავლისა, და არცა დასავლისაგან-
 თა ცრუწამებანი იგი ცილისწამებით მამათანი.

334. 175. მიუგოთ უგჳმწ უგობელთა ენბათაგან არა ჩჳწნ ჭე-
 შეთა უსრწილად მეტეველსა ლაზარეს: საუფლოთა კორცთასა ჟერ იყო
 შენდა, ჳ საგვირგელო, რათმცა არა უწოდე თავსა შენსა წიგნისა მას შინა
 შენსა მომღჳარ, არამედ უფროსდა მოწაფე: რამეთუ დიონოკიოს ზეცისა
 საიდუმლოთა მეტეველი და ეროთეოს დიდთა მათ და მძალთა სიწმი-
 დთა თვის, რომელნი ღირს იჳმნეს უსრწილსა მიცვლებასა დედოფლისა
 ჩჳწნისა ღმრთის-მშობელისა ღრუბლითა წარმავლობასა ეერუსალიმად სთი-
 ნელსა მას საიდუმლოთა ღმრთის-მშობელისა ჳ ყოვლად-უბიწოთა დედოფლისა
 უგჳდავისა და მიების მსახურებად მსგავსად წმიდათა მოციქულთა, რომელ-

¹⁾ იოანე 8, 40.

²⁾ ტიმოტე 2, 5.

ნინა ჰავლეს მიერ ჭკმდარიტების ცნობადმდე მათდა სხელოკან იყენეს შერბატოსა ჭილასოფოსთა შორის და მთავარ ელინთა სიბრძნის-მოყვარეთა მის ჟამისათა, გარე განმხდელთა ჰირველთა მათ სიბრძნეთა თვისთასა, რომელი იგი ¹⁾ განანოფა დემერთმის, ჰუნეს თაენი თვისინი მოწაფე ჰავლე სამღრთოსა. ხოლო კლემენტოსცა ფრადისა სედე მიწკინილუბისა შორის გამოცდილი მოწაფე იქმნა ჰეტრე ნეტარისა. ჟერ იყო შესდგა, რათამცა იყავ მოწაფე სანატრელთა მათ ქრისტეს ჭადგათა, და არა თუ ელინთა ფელასოფოსთა მიყოფითა ზღაპრობათთა გეწოდა მას ზედცა ნაცილე მოძღვარ რამეთუ; რაცა იგი გსუროდა ცნოვრებასა შინა შესისა, ეკუმბეჟულო, იგიცა არა გესწავა სრულებით, რომელ-არს წარმართებრი ძოვერებაჲ ზღაპრობისა უფროს ვიდრელა სიბრძნისა.

335. 173. მოგვართვამს უგუჭ სსსკელი სრწინილუბისა ორსა დანიშნულუბასა რასამე, ჰირველსა უგუჭ ვიტყვი ჟერეთ, რომელსა იგი მამათა არა ჩუჭნ ჭედე ენებად სსსკელს-დეეს, რომელ არაინ შიმშილი, წუერვილი, შრომაჲ, ტკივილი, ცრემლოა, გაკვირებაჲ, შიში შეძრწუნებაჲ, სიკუდილისაგან ჟმნაჲ, სიკუდილი, რომელ არს განყოფაჲ, ცვარნი სისსლასანი, უძღურებისათვის ბუნებისა, ანკელოზისაგან შეწკინაჲ, სიკუდილი რომელ-არს განყოფაჲ, ნაწონი სმსსკვალთა და ლასურისა; — ამით უკველთაგან სრწინლად ვინცობთ კორცთა სიტყვისათა, რამეთუ ნებსით მიისკნა ესე უკველი მცნოვარებად ჩუჭნდა; ხოლო მეორისებურ დანიშნისა ითქმის უკვლად სრწინლუბაჲ, ესე იგი არს ნათათა, რომელთაგანცა შეიკვრებაჲ მოუგეეს სსსკელსა მათვე მიმართ დასსნაჲ და უწინყოფაჲ; გარნა ამას უფროსლა განსწინლუბად ვიტყვით, ვიდრელა სრწინლუბად, რომელსაგან უკვლად უცსო ივენეს შემთსკვად მისდა კორცნი საღმრთონი, რამეთუ არათუ მხოლოდ კაცი ვიდრე მე არს უფალე იგი დიდებისა, რომელი განკორცვილდა ჩუჭნთვის, არამედ დემერთი არსცა ვითარცა იყო ჰირველ.

336. 174. ამის მეორისა-ებურ დანიშნისა, რომელსა უფროს ვიდრელა სრწინილუბისა, რომელსაცა განსწინილუბად ვინცობთ, ამას უგუჭ არა შეკასებთ კორცთა სსსკელოთა, რომელისთვის თქვა დავით: ²⁾ «არა დაუტკეო სული ჩემი ვოჯოხეთს, არცა სცე წმიდასა შესა სილვად განუხრწნელი ეგანუხრწნულობასა უგუჭ კორცთა საღმრთოთასა აღიარებს კველუსა აღმოსავლისა და დასავლისა დღეს და თანად ჩუჭნ უკველი; გარნა

¹⁾ კორინთელთა 1, 20.

²⁾ ფსალმუნი 15, 9.

უსრწნელ-ყოფას კორცთა მათ სიტყვისათა არა შეცნეოთ კართ არა რამთ, რომელსა იგი იტყვიან უსჯულონი იულიანიტნი, რომელ-არაინ მოწაფენი გაიანგისნი და ერნი სასომეხოთოსანი. ხოლო უკეთუ უსრწნელ სადამე იყო ზირველ-უგარცმისა კორცი საუფლო ოცნებად საგონებელარს, და არა ჭკმიმართებით-არს განკაცებაჲ სიტყვისა, და არა თანა არს ჩუქნდა იუოს კორცი იგი საღმრთოჲ, მსგავსად ეტეიქი უკალენტიებსბრ აღმსარებელისა, სუთუ თუ სხვით მოიხსნა იგი სიტყვამან ტათეველისა მადიდებლობისებრ ჭ მსგავსად მისთას მანიჭეველებრთა მოძღვართა, არა რამთ ვიტყვით ჩუქნ-გან არსებით განყოფილად სიტყვასა, შემდგომად შერრთებისა, სიტყვისასებრ ნეტარისა ეპიფანესა, ¹⁾ რადეინიო არაინ კაცისა შორის, და რადენთა-გან კაცი, და რამ არს კაცი; —ესენი მოვიდა და მიიხსნა მხოლოდ-მობილმან.

337. 17^ნ. ვიტყვით უკუჭ მსგავსად ჩუქნისა ყოვლითურთ კორცთა საღმრთოთა თვინიერ ცოდვისა, ვითარცა იტყვის წმიდაჲ ზველე ეპისტოლესსა ებრაელთასა: ²⁾ «ვერ იყო მისა ყოვლითავე მძათა მსგავსებაჲ, რამეთუ მოწაფლე ექმნეს საწმუნო მღუდელთ-მთავარ ღმრთისა მიმართ, » და რამეთუ ყოვლითურთ მსგავს ჩუქნისა არს თვით სიტყვა იგი განკორციელებული. მოწამე არს ჩუქნდა საღმრთოჲ ზველე მსვე ეპისტოლესა მეტეველი: ³⁾ «არა ეგე ვითარი მივის ჩუქნ მღუდელთ-მთავარი, რომელიმცა ვერ-შემძლებელ იყო შეწალებად უძღურებათა ჩუქნთა გამოცდილი უოვლითა მსგავსებითა თვინიერ ცოდვისა, » და კუალად ვიტყვით გამოცდილადცა ვითარცა კაცსა თვინიერ ბიწისა რასამე საკვითას არა წმიდისა მტერისათა ⁴⁾ რამეთუ მასარებელი არაინ მედეველი: ⁵⁾ ხოლო წმიდაჲ ზველე იტყვის ებრაელთა მიმართსა შინა ⁶⁾ ეპისტოლესა, გამოცდილსა კნებითა სიკუდილისათა, განკორციელებულსა მას სიტყვასა: ⁷⁾ «რომელითა იგი ივრო თავადმან და გამოიცადა ძლეუც, რომელნი იგი განიცადებოდან მათდაცა შეწენად.»

338. 176. არა უსრწნელ-ყოფასა ზირველასებრ დანიშნისა ჩვენ-

¹⁾ ეპიფანე კიპრელისა ხარისხისაგან.

²⁾ ებრაელთა 2, 17.

³⁾ იგოვე 42, 15.

⁴⁾ მათეთუ 4, 1.

⁵⁾ მარკოზ 1, 13.

⁶⁾ ლუკა 4, 2.

⁷⁾ ებრაელთა 1, 17.

თა მათ თანა არსთა კორცთასა, რომელნი თვისად კორცად აქენდეს სიტ-
 მკასა შეკასებთ თქმად კეთილ-მისხურნი, რამეთუ ყოველნი იგი ტვიგურ-
 ლებთინი და სხვანი უგობელნი ვნებანი შეესნეს კორცთა მათ სიტყვისათა
 და ესე არს სწწნილებაჲ. ხოლო არავის კაცთაგანისად შესაძლებელ-არს
 თქმად სიკუდილი, უკეთუ უხრწნელითა სასიითა მოკუდას იგი, რამეთუ სი-
 კუდილი არა რაჲ არს, გარნა დასსნა, გინათუ სწწნილებაჲ შედგომულების
 ცხოველთასა იქმნების რაჲ შინა განხრწნაჲ შეერთებისა შორის სულისა
 და ხორცთასა. ხოლო უკეთუ ქრისტე არა ესრეთ მოკუდა, არამედ უხრწნე-
 ლად, არა სადაჲე მოკუდა იგი ჭეშმარიტებით, არამედ საოცრად საოგნე-
 ბელ-არს სიკუდილი საუფლო დანაწონნი იგი სამსჯელოთანი, დამოკიდე-
 ბაჲ ძელსა სამ-ქამ განერადმდე სულისა და კორცთა შეერთებულებისა ბუ-
 ნებითისა, არცა სადაჲე განუტყვა სიტყვამან კაცთამან სული შეერთებულ
 განუწყრულად ღმრთაების თვისის თანა, არცამცა კორცი საუფლოჲ და-
 შთა მოძიკდრად, გარნა ჟვარსა დამოკიდებით იგი სიკუდილი განკორ-
 ცილებულისა სიტყვისა არა უხრწნელ სადაჲე არს, ვინათგან მოკვდა ჭეშ-
 მარტებით, ვითარცა იტყვის წმიდაჲ ლუკა წიგნსა საქმეთასა: «¹⁾ ესე გან-
 ხინებულთა ზრასკითა, და წინასწარ ცნობითა ღმრთისათა, განსრებითა
 კელთა უსჯულოთათა, მიიყენეთ და შემსჯებლეთ და მოკვდით;» და სალ-
 მითოჲ, ისაჲ იტყვის: ²⁾ «ესე ბეჭეულებათა ჩუწნთა იტვირთავს, და
 ჩუწნ ძლით ღმობილ-არს ჩუწნ შეკრაცეთ იგი ყოფად ტვიგილსა შინა
 და წულელებასა შინა.» ხოლო სოლომონ იტყვის: ³⁾ სიკუდილისა უშეუ-
 რებითა დაუსჯოთ იგი, რათამცა აყოს მისა მისხვაჲ სიტყვათაგან მის-
 თა. სიკუდილი უკუწ და ვნებანი ყოველივე სწწნილებაჲ ითქმან მაცხო-
 ვარებისა ჩუწნისა მოქმედებანი იგი, რამეთუ უკეთუ უხრწნელ-ყომცა სი-
 კუდილი უფლისა, არცამცა თჳნიერ საოცრებისა საჭეშმარიტოდ მისთ-
 ვალელ-არს დასაწმენებულად, და არცა სადაჲე აღდგომაჲ შეიწყნარების
 განკორცილებულისა სიტყვისა, არა რომლითაჲე სასიითა აქვს თანა შეტ-
 ყვებაჲ სიკუდილსა და აღდგომასა კაცთასა, რამეთუ ამათი თანა შეტყვებაჲ
 უოულად წინა უკით-არს, ვითარცა იტყვის წმიდა ზაქლე: ⁴⁾ «დაეთესვის
 სწწნილებით და აღდგების უხრწნელებით.» ხოლო უკეთუ კაცებით საუფ-

¹⁾ საქმე მოციქულთა 2, 23.

²⁾ ესაია 53, 4.

³⁾ სობრძე 2, 10.

⁴⁾ კორინთუ 15, 42.

ლოს სიკუდილს უხრწნელად მოიღებენ წინა-აღიგომნი, ადღგომამ კორცთა სიტუვისათა არღარა იყოს უხრწნელ, რამეთუ ვითარცა ითქვა ურუკლითურთ უმსკაცსო არიან, სიკუდილი, და უხრწნელებამ, დაღებამ საფლავსა, და განცხობელებამ.

339. 177. არა სადა ვინ გონიერთაგანმან შერაცხოს წულუგებითა და ტვიანულობითი კორცთა ენებამ სრულად ენებად და საკუშმარიტოდ ენებად, უკეთუ უხრწნელად მოსაღებულყოფოს იგი თქმად, რამეთუ ენებანი ჭკირთა მოსულანი კორცთა შინა არა სადა იქმნეს, უკეთუ არა ხრწნილ იქმნეს ვითარებამ კორცისა მოქმედებისათვის მეორისა უცხოსა და წინა აღმდგომისა ვითარებისა, გინა უგუფ მიღებულუებამ იგი ჭკირთა არს განმხადებამ ხრწნილებისა მიმართ ცხოველისა; ხოლო უკეთუ სიტუჟმან ხორცითა არ ესრეთ ივნო, არამედ განუხრწნელთა სასითა, ტუჟა საღამე წმიდაჲმან იერემია ¹⁾ ვითარქმედ: «სული ჰირისა ჩუჭნისა ქრისტე უფალი შეპერობილ იქმნა განსწნილებათა შინა ჩუჭნთა.»

340. არა სადა იქმნას-ღა აღორძინებითი აღზრდამ ცხოველისა კუშმარიტ აღორძინებად, უკეთუ განუხრწნელისა სასითა აღიზარდოს, რამეთუ კუშმარიტებითი აღზრდამ არ იქმნების, ვიდრემდის არსებამ იგი საზრდელისა არა განისწნების მოდნობითა და განლეკითა ხრწნილებისათა, და არა შეიცვალების მის არსებისა მიმართ კორცთა და სასხლისა შინაგანთა შინა ცხოველთასა, რამეთუ მეურნაღლთაებრ: ჰირველ დუღება და შეცვალებამ საზრდელისა იქმნების მუცელსა, ხოლო მეორედ ღვიძლსა შინა, და მესამედ ნაწკვრობითსა შინა, და მეოთხედ თითოეულუებათა შინა ასოთასა, რათა მიიღოს ცხოველმან, თვისდა მიმართ ესრედ სასმარად ბუნებისა მხეველმან, და უხმარი იგი განმსიყვისა მიერ განთხიოს ვარე. ხოლო უკეთუ ქრისტე არა ასრეთ აღიზარდა, და ნამეტნობისაგან ბუნებისა საზრდელთა მიმღებულობისა არა იქმნა სხეულისაგან მისისა მოდნობილთა მათ ჭკამდათ განხმეკამ ვარე, და ესრეთ განსასრწნელთა სასითა არა იქმნა მის შორის საზრდელისა განლეკამ, და შეცვალებამ არსებისა მიმართ კაცებრისა ცხოველობისა მისისა მიმართ, არამედ იქმნა მის შორის საზრდელი ვითარემედ იგი შემდგომად ადღგომისა მისისა, ოდეს იგი ქრისტემან დადებულსა ხორცსა შინა მიიღო საზრდელი წმიდათ: მოცაქულთა თანა, არა ბუნებითისა-ებრ მომშეკითისა ხმეკისა საზრდელთასა

¹⁾ იერემას გოდება 4, 20.

ანუ აღზრდითისა აღორძინებისა კორცთასა, არამედ თვით მიგლობელისა-
ებრ ძლიერებისა, რათა აჩვენოს თვისთა მოციქულთა ქრისტიანობა
თვისისა მის უსრწველისა კორცისა აღდგომისა მიერ, და ნაცილ სადაჲ
არს და არს ქრისტიანობა მეტყველება ღუგასი, კითარმედ: 1) ყურმა იგი
აღორძინებულად და განმტკიცდებოდა; — მოწამე არს უკუქმ სიტყვისა გან-
კორცელებისა ქრისტიანობით სრდილებისა უკუდად წიდაჲ დედაჲ: 2) რამე-
თუ რვისა დღისა მისცა მან ჩხვილი წინა-დაცკეთად, და ორმოცისა დღისა
სუელისაებრ ტამრად მიაყვანა მან ჩხვილი შეწირვად უფლისა ზიმშოჲ
იგი უკუელთა, 3) და ათორმეტისა წლისა დაშთა რა იერუსალიმის აღმო-
სულასა დღისა თანა იერუსალიმად, რამეს კიებდა მას სანატრელი იგი
დედაჲ მართლისა იოსებისთანა და ვერ ჰპოვებდა მას, და იხილი რა მი-
სრულმან კუალად იერუსალიმად მიუბასა თვისისა ძე თვისი წმიდამან ქალ-
წულმან მკლამარე შორის მოძღვართა იერუსალიმის ტახარშა შინა, მოწა-
მე არს კუალად წმიდაჲ წინა მორბედი იოანე, კითარმედ მისა მისრულმან
იორდანედ 4) ოცდაათისა წელიწადისამან ნათელს ილო მისგან. სოლო
მომშეკაჲ და წუწრელი, და ძილი, და განკვირებაჲ, და ნერწყვა და
ცრმელი, და გამოსულაჲ ოფელთა, ვიციით ქრისტეს მიმართ სიტყვისა
განკორციელებულისა ესე უკველი საღმრთოთა მასარბულთაგან, და ამთ
უკველთა შეკისმენტ სრწნილებად, რომლისა ჰქვიდებარე იყინეს კორცნი
საღმრთონი.

341. 279. აღორძინებაჲ ცხოველსა, კითარცა ითქვა არს უკუქმ
კიკეთა საზრდელისათა, რამეს იგი შეინგალოს საზრდელი არსებად ცხო-
ველსა; სოლო შიშვილი და წუწრელი არა იქმების, უკეთურცა არა სა-
დაძე გული უთქმიდა საზრდელისამი. სოლო ნურწყვანი, და ოფლნი; და
ცრმლნი, არა სადაძე გამოცნეს, უკეთურცა არა სადაძე აქნდეს ცხოველსა
სამეტყუარებაჲ საწილთა საზრდელისა და აღზრდისათა.

342. 180. არავის ძალეუც შობად სრულებით გინა მიდგომად სა-
შოსა შინა დედისას თინიერ სრწნილებისა რამესამე, რამეთუ მარადის
მშობელობასა შინა იქმების ერთისა რამესამე სრწნილებაჲ მეორისა მი-
მართ, კითარცა თქვეს ჭილასოფოსთა, კითარმედ შობილებაჲ ერთისა

1) ლუკა 2, 40.

2) ლუკა 23.

3) ლუკა 2, 42, 43, 44, 45, 46.

4) ლუკა 3, 23.

არსო სრწნილებაჲ ძეორის-თვის სრწნილებაჲ, ვინა იგი ნავთთაგან ყოვ-
ლად უსრწნელთა ყოვლად წმიდისა ქალწულისა სისხლთას არა შესამლე-
ბელ იყო ზესთა სიტყვისა უსრწნელი იგი შებაჲ, უკეთუ არა სრწნილ-
იუოსმცა ნიუთისა სახე სისხლისა, ესე იგი არს უკუძმე შეცვალებაჲ ნავთ-
თაგან შობად, გინათუ სხვა ქმნად არღარა ყოვლად პირველისაგებ, განშხა-
დებულეებითა უახდესისა მშობელობითისა გორცთა სახისა. რამეთუ მე
ამას სრწნილებაჲ უწოდ შეცვალებას უახდესად, მშობელად განუხრწნელად
ეისა, და არა თუ განკრწნილებისა მიმთვალველად შობისა წესითა ქალ-
წულებრისა მის საშობას;—ნუ იყოფინ ჩემდა ყოვლად საშინელი ესე უსა-
შართლოებითი გმობაჲ უთესლოდ სულისაგან წმიდისა მიდგომილისა
ქალწულისა დედისა, რომელ იგი არ დედუფალი ერთა ზეცისა იერუს-
ლემისათა, და ყოველთა ქვეყანისა შინათა, რომელთაცა ზედა ღმერთ არს
ძე მისი, რომელცა პირველ-შობისა ქალწულად, და შობასცა შინა ქალ-
წულად, და შემდგომად შობისაცა ქალწულ და ღმრთის-მშობელ აღიარების
იგი კეთილ-მისხურებით განსაზღვრებისაგებ, ეყვსოს შეკრებილისა ყოვ-
ლად წმიდისა კრებისა ორასთა სანატრელთა მამათას. ესრეთ უკუძმე
სისხლთა ქალწულისათა მოქმედებაჲ შობისა შეცვალებისა უწოდ მე სრწნი-
ლებაჲ, სიტყვათა-გებ ეველესიისა წმიდათა ფილასოფოსთასა. ხოლო
უკეთუ ქრისტე სოცრად იყო მიდგომილ წმიდისა ქალწულისა ყოვლად
უსრწნელსა შინა მუცელსა, არღარა იყოს. ბუნებით ძე მისი; ხოლო უკე-
თუ ძე არს წმიდისა ღმრთისა მშობელისა სიტყვაჲ განკორცეილებული,
ვითარცა იტყვის მასრებელი მესეთე საღმრთოჲ ისაი: (1) აჲ ქალწული
მიუდგეს და შეეს ძე და უწოდან სახელი მისი ეგან-იელი, *—შობისა წესთა
განკრწნილებისა ვიდუ უთესლოთ სულისაგან წმიდისა მიდგომილებისა უა-
მითგან, ვითარცა ერთი ვინმე დედაჲ მისა, ეგრეთ ყოვლად წმიდაჲ იგი
დედაჲ მითუ წესითა არს. დედაჲ მხოლოდ-შობილისა მის სიტყვისა, მის-
გან განკორცეილებულისა და განგაცბულისა ზესთა სიტყვისა, და გონები-
სა და ცნობისა.

343. 181. მომცეს ჩუენ მამათა მოძღვრებაჲ ესე, რომელი მოა-
ლეს წმიდათა მოციქულთაგან განკორცეილებულისა სიტყვისა მიმართ არა
საცრად, არცა საგონებლობით, არცა ვითარი იცვი რამე შორის ოცნე-
ბისა და ჭეშმარიტებისა, არამედ დასარწმუნებულად ჭეშმარიტებით განგაცუ-

1) ისაი 7, 14.

ბაჟ. ხოლო ვინათგან არა უარ-გუყოფთ ჭეშმარიტს განგაცხადებსა, თანა არს ჩუქნდა იყოს შემდგომად შეერთებისა სიტყვამ ღმერთი; ხოლო უკეთუ თანა არს ჩუქნდა, არს სიტყვამ ყოვლითურთ გვეზიარს სადამე თვინიერ ცოდვისა. ხოლო ვინათგან ყოვლითურთ ზიარებულსა ჩუქნდა ესკადეთ სიტყვას მას ღმერთისასა არა უსრწხელ უბრალოთა ვნებათაგან, არცა მდიდარ, არცა-და ყოვლად ძლიერ-იყოს კორცა სა-უფლოა პირველ ვნებისა, არცადა პოვოს სადამე ადგილი უსჯულოთა იულიანიტო განანეს მოწაფეთა მადიდებლობამან, რამეთუ ჩუქნ ჭეშმენი, რომელ არიან ბიწიან მყოფელნი სულისანი ვნებანი, ანუ თუ მეორისა-ებრ და ნიშნისა სრწინი-ლეგამ, რომელ-არს ნავითა შესაკებისა მათდავე დასსნანი, რომელსაცა განსრწინილებად სახელს ვდებთ, ყოვლად უცხოა იყენეს ქრისტეს მიმართ ესენი. რამეთუ ღმერთი არა მოჭმედ-არს ბოროტისა, და ვითარცა ღმერთისა თანა შეერთებულსა კორცსა განუმორებულად და განუყრულად არა თუ მადლით, არამედ ღმერთისა თანა შეერთებულებით აქვს მეორისა-ებრ დანიშნისა უსრწხელეგამ. ხოლო პირველი იგი დანიშნება სრწინილებისა, რომელ არიან შიშვლი, წყურვილი, შრომაჲ, ტკივილი, ცრემლოა, განგვირგებამ, შიში, ურჯამ, რისხვამ, შეძრწუნებამ, სიკუდილისაგან ჯშამა, ოფლი სახლისა, უძლურებისა-თვის კორცთა ბუნებისა, ანგელოსისაგან შეწვევისა სასამარებამ, ნაწონნი სამსჯვალთა და ღასკრისა, სიკუდილი, რომელ-არს განუოფამ შესაკებულებისა სულისა და კორცთა, — ესე ყოველნი შემთსგე-ვად ვიცით უფლისად ჭეშმარიტებით, ვითარცა ერთისა ჩუქნ-განისა კაცი-ცისად.

344. 182. არა იყო მდიდარ კორცი სა-უფლოა პირველ ვნებისა უკუდავებითა, ანუ თუ უსრწხელეგამ, ვითარცა იტყვის წმიდაჲ ლუკა: ¹⁾ ესრეთ ვერ-იყო ვნებად ქრისტესა და შესულად დიდებასა თვისსა; და ნეტარი იოანე იტყვის მასარებელი: ²⁾ უკეთუ ღმერთი იდიდა მის. თანა, ღმერთმანც ადიდოს იგი თავისა თვისისა თანა, და მკუყსულად ადიდოს იგი. კუვლად იგივე სინატრელი იოანე იტყვის: ³⁾ მამო, მოიწია ესმი ჩემი. ადიდე მე შენი, რათა ბემანცა შენმან. ადიდოს შენ. » ხოლო იგივე საღმერთოა იოანე არს მეტყველი სხვასა უკუჩ ადიდოს: ⁴⁾ რამეთუ არ-

¹⁾ ლუკა 24, 26.

²⁾ იოანე 13, 32.

³⁾ იოანე 17, 1.

⁴⁾ იოანე 7, 32.

და მოტყუებულ-იყო სული-წმიდაჲ, რამეთუ იესო არღა იყო დიდებულ. »¹⁾ ცხად-
არს კითარმედ ვინათგან ეკულებოდა მაცხოვარებად ჩუქნდა სიუქდილი და
იგიცა წუკეთით, არა მდიდარ იყო სადაჲ გორცი თანა არსი ჩუქნი უსრწნე-
ლებითა, კითარ იგი იქნა შემდგომად აღდგომისა; კითარ ესე წამებუნ
საღმერთონი მასარებულნი.

345. 183. არცაღა ვიცნობთ გორცთა მათ საღმერთთა” რათამცა
იყო სუბუქი უწინარეს ჯვარცმისა, კითარ იტყვის სასატრელი იოანე,
კითარმედ აიესო მსჭრალი გზისა სლვისაგან ჯდა წყაროსა მას ზუდა,
ქაში იყო კითარ მეტქესე. »²⁾ ცხად-არს კითარმედ გორცთა სიმძიმითა შესადრ-
გინებულ-არს მსჭრალობაჲ სიშორესა გზისასა სლვისაგან; არცა იყო იგი
ეპიფანია, არცა სული რამეჲ, სხუელსა შინა მყოფთაგან შეუხებულ, — არამედ
სხუელ იყო, შეერთებულ სულისა თანა, რამეთუ მასარებულნი არიან მო-
წამედ ამისსა, კითარცა იტყვის წმიდაჲ ლუკა — «სუელს გორც და ძუელ
არა ასისენ, კითარცა ესე მე მსუდავთ, რამეთუ მასსენა; »³⁾ და იოანე იტყვის,
თომას მიერ თქმულად: «კითარმედ უკეთუ არა ვიხილო ხელთა
მისთა სახე იგი სამსჭვალთა და დაჯსხნე თითინი ჩემი ადგილსა მას სა-
მსჭვალთასა, და დაჯსხნე კელი ჩემი გვერდსა მისსა, არა სადა მრწმენეს. »⁴⁾
ხოლო უკეთუ სუბუქ იყო კითარცა ეპიფანია რამეჲ, ანუ კითარცა სუელ, და
არა სსუელ: — კითარ უკვე განელო ლახურითა საღმერთოგვერდი, ანუ —
კითარ განეწონეს მას სამსჭვალნი იგი??

346. 184. არა ვიცნობთ, მოძღვრებისებერ მამათასა, კეთილ-მსახე-
რნი გორცთა უფლისათა ზეცაერად, რათამცა ივინი არა მიწასაგან აქენ-
და უფელსა, არამედ ზეცით მოსმულ იუმცა, კითარცა ასწავლებეს მოწა-
ფენი მანინ სმარსისანი, რომელთასა მოძღვრებასა შეუდგა ტათეული.
რამეთუ მანიქეელებთაებერ ირწმენა მან გორცთა ზიარებაჲ სიტყვისა თანა,
კითარცა იტყვის — «არა იყო ქეეანისა, არამედ ზეცაერ გორცი სიტყვისა».
წარუდინ ჩვენგან სამსელი ესე უარის ყოფაჲ მაცხოვარებად ჩვენდა გან-
კაცებისათვის სიტყვისა, არამედ ვირწმუნებთ მას საგნებულსა შინა მყოფ-
ობასა მიწისაგანთა გორცთა თვისებისასა, კითარცა იტყვის წმიდაჲ
ჰავლე: «მოაულინა ღმერთმან მე თვისი, შობილი ღვდაჯცისაგან და
იქნა იგი სუელსა ქეემა. »⁵⁾ და კვლად იტყვის ტიმოთეს მიმართ: «იუ-

¹⁾ იოანე 7, 39.

²⁾ იოანე 4, 6.

³⁾ ლუკა 24, 39.

სო ქრისტი, ადგომილი მკვდრეთით, ნათესავისაგან დავითისა.»¹⁾ და კვლად იგივე წმიდა მონაწილე იტყვის რამეთუ არს სადათ ანგელოზთათ იწყო, არმედ ნათესავისაგან აბრამისა იწყო»²⁾ და კვლად იტყვის რომელთა მიმართს შინა ეპისტოლესა— «ძისა მისისათვის, რომელი იგი იწვა თესლისაგან დავითისა გორციელად.»³⁾ და სადმერთომ მონაწილე იოანე იტყვის აზოკალივისა შინა: «აჲ უსურა სძლო ლომან, რომელ არს თესლისაგან იუდასსა, ძირძან მან დავითისმან.»⁴⁾ და სხვასა ადგილსა მასვე წიგნსა შინა იტყვის სანატრელი იოანე: «მე იესო მოგაუღინე ანგელოზი ჩემი, რათა გოწამოს ესე, ვითარცა თქვენ კვლავსათ; მე ვარ ძირი და ნათესავი დავითისი და ვარსკვლავი ბრწყინვალე განთიადისა.»⁵⁾

347. 185. ადვიარებთ სიტყვისა მიმართ დავითისა გორციელებრ შემწუნებასადა, ვითარცა იტყვის მასარებელი: «შემწუნდა სუელით ვითარცა რისხვით, და რქვა მათ, სადა დასდეკით;»⁶⁾ და სხვასა ადგილსა იტყვის იგივე სანატრელი მონაწილე სადმერთოსა შინავე სახარებისა: «აწ სული ჩემი შემწუნებულ არს; და რამე კთავა? მამო! მისსენ მე უამისა ამისაგან.»⁷⁾ ხოლო ვინაობთ მწუნარებისადა ქვეშე მეფთად გორცთა ბუნებთა სიტყვისა დავითსა, სიტყვისაებრ მარკოზ მასარებელისა: «აჲრქვა მათ, მიწუხარე არს სული ჩემი, ვიდრე სიკვდილადმდე;»⁸⁾ და წმიდა მატეე იტყვის: «მწუნებულ არს სული ჩემი ვიდრე სიკვდილადმდე.»⁹⁾ ამათ გოკელთა ადვიარებთ ქრისტეს მიმართ, უწყებულნი სადმერთოსა მიერ მასარებელთა და მონაწილეთა.

348. 186. ვიტყით შესუბად ვცობრვიკობისა მიმართ სიტყვისა განკვირებასადა, რამეთუ წმიდა მატეე არს მტყველი: «ესმს რა ესე იესოსა და უკვირდა;»¹⁰⁾ რამეთუ რისხვასადა ქვეშეურად ვპოკებთ მას და ამის უწყებულ ვართ წმიდას მასარებელისა მიერ, «შემწუნდა სუელით,

1) ტიმოთე 2, 8.

2) ებრაელთა 2, 16.

3) რომაელთა 1, 3.

4) ეპისტოლესა 5, 5.

5) იგივე 22, 15.

6) იოანე 11, 33.

7) იგივე 12 27.

8) მარკოზ 14, 34.

9) მატეე 26, 38.

10) მატეე 8, 10.

კითარცა რისსვითა; ¹⁾ და წიგნი ფსალმუნთა იტყვის: 'მურმან სახლისა შინისმან შემკამა მე.' ²⁾ იაჲადი იგი და ზირმშოჲ იგი შესვენებულთა, კითარცა ერთი ზეპნგანი, კიდით ესე კითარითა ზირველისა დანაშენისაგებთა სრწმინდებთა შინა მყოფად ზირველ საღმრთოსა მის კნების; და იჲაჲ ამას წყდა ყოველი მწკალბელი ზირი!

349. 187. მოვიღებთ გაცუბას წყდა სიტყვისსა უღუერებასაცა კორცთა თანაარსთა ზეზნთასა, კითარცა ვისწაკეთ მანარებულთაცა: «სუელი გუელს-მოდგინე არს, ხოლო ხორცნი უძღურ,» ³⁾ და საღმრთოჲ ზაგლე იტყვის მერკას შინა ებსიტოლეს კორინთეს მიწერილსა: «დადგანთუ ვუკარს გეცა უძღურებთ, არამედ ცხოველ-არს ძალითა ღვთისათა.» ⁴⁾ ხოლო ჭირისაცა და იწროებისა თავს-მდებულად კიდით სიტყვისა ღვთისა კორცი, რამედ არს ადამისგანი, და ამას ვაუწყებთ დაჲითას მიერ წინასწარ-მეტყველისა, რამეთუ იგი არს მეტყველი საღმრთოჲ დაჲით უღვივლ მკართაგან სუელი ზემა და ცხოვრება სკიი ვოჯოხეთსა მკასლად; ⁵⁾ და კვალად იტყვის იგივე დაჲით «გარემომადგეს მე საღმრთისანი სიკუდილისანი და ჭირთა ვოჯოხეთისათა მხოვეს მე.» ⁶⁾ ყოველი რამცა არს გაცისა არს რამე და მთა მიუღებულად სიტყვასა, რათა არა წარსიტაცებულ და ნაწილ ეშმაგისა ექმეს იგი, არამედ მთალო ზემნი ესე კორცთა თვისებანი სრულიად ყოველნი, თვისიერ ცოდვისა, და შეიერთა ღმრთებისა თანა, თვისისა, განმსღრთობელმან მათმის.

350. 188. აღვიარებთ შიშისაცა შესებას სიტყვისა მიმართ ღმრთისა, ვინადგან სრული არს გაცი, რამეთუ იტყვას წმიდაჲ მარკოს «და წარვიდა მცირედ და დაკარდა ქვეყნისა და ილოცვად, უკეთუ შესაძლებელ არს, რათა თანა წარხდეს ესე იგი მისგან.» ⁷⁾ და წმიდაჲ ზაგლე იტყვის: «ღვთათა მათ კორცთა მისთას, კედრებასა და ღოცებას შემდებულისა მის მიმართ კინად მისსა მსოკუდილისაგან კითა მღვლითა და ცრემლითა შესწირვად, და შეისმინა მისი მოშიშებისა მისგან.» ⁸⁾ არა ვიტყვით უფლისა მიმართ კნებათა ამთა ჭობიბულთა შენებერ უხრწნელად! წარვედ ღვთის მკნებულთ, რამეთუ ვინადგან გაც ექმისა და სრულისა

¹⁾ იოანე 11, 33.

²⁾ ფსალ. 68, 9.

³⁾ მატთე 26, 41.

⁴⁾ კორით. 13, 4.

⁵⁾ საღმრთნი 87, 3

მის ჩუქნისა ბუნებითა თვითებათა შინა სრულ-აქმნა, ვითარცა ესე განვაცხადეთ მასარებელთა და მოციქულთა მიერ და პირველ მათთა წინასწარ-მეტყველთა წერილთაგან!

351. 189. ვნებაჲ, რომელ არს ტვიგნეულობითი სრწინილებაჲ, არა ძალ გვიც დაფარვად, ვ ლაზარე, უკეთუმიც ითხოვდე ჩუქნ მიერ! ესე კეთილ-მსახურებისა ჩუქნისა არ შესებაჲ არს, რათამცა არა აღვიარეთ კორცთა უფლისათა მიმართ ჭეშმარიტებით შესებაჲ წულუღებითა ვნებათა. სოლო ამას საღმრთოთა კორცთა ვნებისათვის იტყვის წიგნი ლუკა სანატრელის: «ვნებად იყო ქრისტესა; და ვითარმედ პირველ მეუღართა აღდგომისა ნათლისა ეგუღგების მითხრობად ერთა და ნათესავთა.» ¹⁾ და მწკერვალნი მოციქულთა პეტრე იტყვის «ქრისტემან ივნო ჩვენთვის კორცითა.» ²⁾ სოლო მატე მასარებელი წმიდასა შინა სასარებასათვის იტყვის ჯერ იყო მის იერუსალიმად აღსლავად და იერიად ვნებაჲ მღწივლთ-მიავართაგან, და მწიგნობართა და მოსტეგებულთა და მოკლავად, ³⁾ და ისაჲ იტყვის «იგი იწულა ცოდათა ჩუქნთათვის და გვემულ არს უსწულთაჲთა ჩუქნთათვის.» ⁴⁾ ვინმე იუოს შემძლებელ აღწერად, რაოდენთა მეტყველ არიან წამებათა იესოს ვნებისათა წინასწარ-მეტყველნი და მასარებელნი და მოციქულნი!

352. 190. ესე ყოველი რა აღიწერეს ჩუქნ მიერ უციობელნი ვნებანი, რომელსა არა ჩუქნ ქვეშედ და პირველითა დანიშნითა სრწინილებაჲ და არა განხრწინილებაჲ, — მოღებულ არიან თქმად მამათაგან, და ესე ყოველნი შემთხვევად ვიციით კორცთა სიტყვისათა ჭეშმარიტებით. არიან უკვე სხვანიცა ამოგანნი და ესენიცა სრწინილებაჲ იწოდებან, რომელ არიან — შიმშილი, წყურვილი, ნერწყვა, ცრემლოა და ოფლი. ესე ყოველნი სრწინილებითნი უციობელნი ვნებანი თავს-იდვა მაცხოვარებად ჩუქნად სიტყვამან თვისთა კორცთა მიმართ შესებად ჭეშმარიტებით, რომელსა სწამებენ ათხნივე საღმრთონი მასარებელნი.

353. 191. ამით უციობელთა ვნებათა, რომელთაცა პირველითა დანიშნითა სრწინილებაჲ ეწოდების, რომელნიცა მოკაცსენენით წამებითა მასარებელთა, და მოციქულთა, და წინასწარ-მეტყველთა წინითათა შესებულე-

¹⁾ სავთე მოციქულთა 26, 23.

²⁾ პეტრე 4, 1.

³⁾ მატე 16, 21.

⁴⁾ ისაია 53, 5.

⁵⁾ მატე 27, 50.

ბაჲ ამათი კორცთა სატყუასათა. სოლო ზრ უკვე ამათ, არა ჩუქნ ქვეშეთ-
 ვნებათა შორის უგანთვისებულესად, რომელსაცა ვირველ თვისისა დანი-
 შნვისებრ სრწინალებად ეწოდების, და ესე არს სიკუდილი ძის მხოლოდ
 შობილასა, რაჟამს იგი იერუსალიმს კჳარს; ზედა დამოკიდებულმან
 განუტყუა სულა, რომელსაცა აღწერენ მწუხარბ მხარებელთა, და წმიდაჲ
 ჰაელე იტყვის: «იესო მოკვდა და აღდგა;» ¹⁾ და სხვასა ეპისტოლესა
 იტყვის: «რათა სიკვდილითა მით განაჭარკოს, რომელსა იგი კელში-
 იუბაჲ აჭენდა სიკუდილისა». ²⁾ და საღმრთო იაკობ იტყვის: «დაჰსაჰეთ და
 მოწკალოთ მართალი იგი, და არა წინა-აღვიდგა თქუენ». ³⁾ ამთ ყოველთა
 ქვედებარედ, და ამთგან ყოვლად არა უსრწინელად კორცთა სატყუასათა
 აღმსარებელთა—ჩუქნ, რომელთაცა შეწენითა ყოვლად-წმიდასა სულისათა
 განკაცადენით კორცთა სიტყუისათა არა უსრწინელ ყოფად უგობელთა
 ვნებათგან წამებითა საღმრთოთა წერილთათა, და ძველისა აღთქმისა და
 ახლისა მადლისათა. — ამისდა შესადრგინებულად კელ-გესეთ კვლად სი-
 ტყუის მიცემაჲ ლხარეს მიმართ მეტყუელისა ყოველთა უგობელთა
 ვნებათგან შეუსებლობისა მცხვორისა კორცთასა, რამეთუ იგი იტყვის
 წიგნისა თვისისა მესუთესა თავსა: «არა იყო ჭრისტეს მიმართ შიშა,
 არცა უძღურებაჲ, არცა ურჯად, რამეთუ ესე ყოველნი ცოდვისაგან შემო-
 სრულ არიანო». სოლო თუ ვითარ აჭენდეს ესენი კაცსა ძეს ღვთისასა,
 განკაცადენით საღმრთოთა წერილთა მიერ ვირის დამსწულად ლხარესსა
 და აწ წამებანი მოკისხენით ამს ზედა წმიდათა მამათანი.

354. 192. უგობელთა ვნებათა საუფლოთა, რომელთაცა ვირველი-
 საებრ დანიშნვისა სრწინალებად ეწოდების სამოაკან მეტყუელთა, ყოველთა-
 ვე შემთსკვად უფლისა კთაბთ კვლად სიტყუის მიცემაჲ ამს ზედა ლა-
 ხარეს მიმართ სიწმინდო-მეტყუელისა, დამამტკიცებელთა სიტყუებითა მამა-
 თათა, ვითარმედ კორცთა უძღურებთანი სრწინალებანი, რომელნი ზემო
 განსხენით, ყოველნივე თავსად აჭენდეს უფალსა, რადენინდა არა ჩუქნ
 ქვეშე არიან; სოლო მჳარისა დანიშნვითა მოსალაღებულისა სრწინალები-
 სიგან «ყოვლად უცნო» კიტყუით, კორცთა სატყუასათა, რომელ არს ნათ-

¹⁾ თესალონიკ. 4, 14.

²⁾ ებრაელთა 2 14.

³⁾ იაკობ 5, 6.

თა შესაუბრებლისა მითდავე მიმართ დასსნაჲ. ამისგან კიდუ არა რა არს, რომელთა არა ქვედებარე იუენეს კორცნი საღმრთონი უწინარეს გნებისა.

355, 193. გვეწამების ამას ზედა ყოველი მწურობრი მამათა, კითარმედ შიში, ურჯაჲ, შიმშილი, წყურთლი, კორცთა სიმძიმე, სისხლისა ოფლი, უღლურებაჲ, ანგულოზისაგან შეწევნაჲ, სიკვდილი და ნაწონნი სამსტკალთა და ღვანჯრისა, — ესე ყოველნი სრწნილებად არიან მოსაღებულად, ამას ზედა წამებანი მამათანი შემოკვისებით.

ეტნატი ღმერთ-შემოხილისა ტარსელთა მიმართისა ეზანტოლისაგან:

356, 194. «რომელმან იგი ორმოცთა დღეთა უმოქრო ყვნა განსრწნადნი კორცნი, სამარადისოდმცა ძალედვა ამისა ქმნაჲ. რამასთვის უეწმ მოიშუეს? — რათა აჩვენოს, ვითარმედ ჭეშარიტებით მიიხუნა კორცნი; რათა ზირველის მიერ აჩვენოს ვითარმედ ღმერთი არს, სოლო მეორასაგან — ვითარმედ გაცი».

მისივე ეფესელთა მიმართისა ეზანტოლისაგან.

357, 195. «იყო უსსულოჲ სსუელსა შინა, უგნებელი გნებულები-საგანსა შინა, უეწდავი მოკვდაკსა კორცსა შინა, და ცსოურებაჲ სრწნილებასა შინა, — რათა სიგწდილისა და განსრწნისაგან ისსისა ცსოურება ჩწწნი».

ანსტინოს მოწამისა და ფილონოფოსისა სარწმუნოებისა ძლიათისა წივისაგან.

358, 196. «ქრისტე გაცად გამოსიდების, თანასწორად ბუნებისა ჩწწნისა, უცოდველი ენებათაგან».

მისივე ტრთფიანის მიმართისა სიტყვის მიცემისაგან.

359, 197. «ქრისტე ვითარ იგი განვიდოდა ნათლისღებადმი, შობითგან მიიღო ყოველი ძალი და აღორძინებაჲ კაცისა, აუვისი საწოგადომაჲ შებრ სასისა, ჭასაკი გაცადისა, სრდაჲ სასწოდველთა და სსკანი იგი, სოლო მოქმედებდა მარჯუობითსა საქმისასა».

თანასწავნი განკარტელების ძლითის სიტყვისაგან პარკელისა.

360. 198. ადა ოდეს იტყოდის — ამასო, უკეთე შესაძლებელ არს
თისა წარსულად სასუმელი ესე, გარსა ნუ ჩემი ნებაჲ იქმნებინ, არამედ შე-
ნა, სული გულის-მოადგინე არს, ხოლო სოცრნი უსიღურ, — ორთა ნებათა
ანკურებს აქა: ერთსა კაცობრივსა და ერთსა საღმრთოჲსა, რამეთუ კაცო-
ბრივი უძღურებისათვის კორცთასა იქმნის კნებისაგან. ხოლო საღმრთოჲ
მისი გულის-მოადგინე არს“.

მისავე არინოსის ძლითის ძეოთხისაგან წაგნისა.

361. 199. ესიტყვა იცა ღუთისა კორცსა შინა იყო, და კნებანი
კორცისანი ითქმინ კვალად მისთვისა ვითარმედ შიშლი, წყურვილსა,
გნებაჲ, შრომაჲ და სსკაჲ ესე ვითარი, რომელსაცა მიაღებს თვისუბა-
სა კორცთა.

და შემდგომად იტყვის:

362. 200. კნებანი კორცისა სსკაჲ მიიღო სიტყვამს ღუთისმან:
არღარა ამიერიდგან ვითარცა კაცი მოკსწყულებით, არამედ ვითარცა საკუ-
თარ ქმნილი სიტყვისა ღუთისა, თნარ ზიარ საუკუნოსა ცხოვრებისა ვი-
ქმნებით, რამეთუ ამიერიდგან არღარა მერმეტა შობისაგან აღამ პარკელი-
სა მოკვდებით. შემდგომად სიტყვისა ღუთისა ნაცვლად ჩუქნთვის შა-
ბისა იყდა სსკათა უოკელთა უძღურებისაგან კორცისა ჩუქნისათა მარ-
დის აღკუმართებით მიკიდრნი წყევლისა მის ცოდვითა, რომელცა ჩუქნ
ძლით შეიქმნა ჩვენთვის წყუკაჲ.

გსნილისა საიდუმლოთა ძლითისა წაგნისაგან.

363. 201. გინადცა უკურ მთქმისა უფლისა, რაჲმს იმარსა და
მოკწყურთა ოდეს განკურს კორცსა შინა სინოტიჲ; ხოლო დაშკარა, რა-
ჲმს სლვასა შინა მოკედონოს მარღვნი, — და არა ღმერთი იმეკდა და
ანუ მიიღებდა ესე ვითართა ჭირთა, არამედ კორცი ბუნებითისა თვისსა
იკნებდა და შექმისკუოდან.

კრიგორი ნოსელისა გლახკთ-მოყვარებისა ძლითისაგან.

364. 202. თთავადი უფალი ანგელოზთა და მეუფე იგი ზეცკური-

სა ნეტარების — განგაცნა შენთვის და ესე შებღალული და უპატიოა გორცნი სულთოურთ შიომას სამოსლად, რათა მისთანა ყოფითა უძლურებად შენი ჭკურნოს. »

კირილე ეერუსალიმელის სახარების ძლითისაგან, სადა უფაღმარწაჲ წყალი შესცვალა ღვინოდ.

365. 203. « მოსწრაფე იუო არცა უოკლითურთ გამოცხადებად ღვთაებისა თვისასა, არცა სრულიად დაფარვად; მოსწრაფე იუო არა გამოცხადებად მამინდელთა კაცთათვის, მოსწრაფე იუო ამისა არა დაფარვად ეოფელთათვის, არამედ განცხადებულად ჩვენებად ღვთაებისა მისისა და კაცებისა მისისა მოჭმედებათა, რათა არცა საღმრთოა ძლეობებად უნინო იქმნას, არცა კაცობრივი ბუნებად ურწმუნო იუოს, რამეთუ ვინაღგან ეტყულეობდა გამოჩინებად, — წყალებისა მეტყეელებსა, ვითარმედ საოცარ იყენეს კორცნი, გარდა მოხდეს ვითარმედ ზეცით, ვითარმედ არა მიიხვნა განსრწინადნი კორცნი უხრწნელმან ბუნებამან, არა შეიწყინარა ბიწი ანუ მწიკელი, ანუ ფარილი, — რაჲ უგვე ირწმუნოს ღვთისა სათესაგმან კაცთამან, ვითარმედ სე იქმნა, რომელ კართ ჩუწნ; და ეტო რა იგი თვით იუო, ამისოვის შეუსდო კორცთა შემოსეკვად ბუნებითთა საჰქოთა თვისთა?? ».

კირილე ენივე ეერუსალიმელისა მეოთხისა საკათაკმეველოასაგან.

366. 204. « ზრწმენინ, ვითარმედ მხოლოდ შობილი იე ღვთისა გარდა მოხდა ზეცით ჭკეუნასა ზედა ცოდვათა ჩვენთათვის და კაცობრივი მიიღო ჩვენებრ ვსებითურთა. »

და კვალად იტყვის:

367. 205. « ქრისტი ვითარცა კაცი ჭამდა ჭკმმარობით, რამეთუ აქნდა ვნებანი კორცისა მსგავსად ჩვენსა. »

სევერიანე გაბაოლანელინა სიტყვისა მასოვის, ვითარმედ თანა წარმხედინ სახმელი ესე და ვითარმედ მისსენ მე ჟამისა ამისაგან.

368. 206. « წინასწარ სწორებით უფალი დაუყოფს პირებსა მწკალებელთასა, რათა აზვინოს, ვითარმედ ვება — მრავალნი ესე შეუძოსიან კორცნი მოშიშნი »

სიკვდილისა და შეწუხებულნი და შეშოთებულნი ცხოვრების დასწრულისა მიმართ, — და იტყვის: «აწ სული ჩემი შეშოთებულ არს და მწუხარე არს სული ჩემი ვიდრე სიკვდილადმდე». არა ღვთაება ჩემი, რამეთუ უვნებელ არს ღმერთი და შეუშოთებელ — შეუშინებელ, რამეთუ სული გულს-მოდგინე არსო, ხოლო სოცნი უძღურ. განაზღა ორთა ნებათა წარმოაჩინებს — ერთსა საღმრთოსა და ერთსა კაცობრივსა.

თოფიილე ალექსანდრიელისა სინანულისა მლითინსკან:

369, 39. „გითარცა შიშვილი და წუწუვილი და დაშრომაჲ არა ღვთაებისა თვისებანი იუხეს, არამედ კორცთანი, კვრთვე ესე, ვათრმედ, რაჲსათვის დამიტყუებ შე“ — უკორციელესისა იყო ხმისა, რომელი თვისი იყო კორცთა სერვისა ცხოვრებისაგან დაჯლებულ ჭეოფისა თანს. და რამეთუ დაღათუ მაცხოვარი იტყოდა ამას, არამედ შირისკან მის მიერ მიკმულთა კორცთასა, რომელთა იკავს კმობდა —, სული ჩემი ვიდრე შე გულს-მოდგინე არს, ხოლო კორცნი უძღურ“.

მისივე, ზასექის ძლითინა, შირველისა წიგნისკან.

370. 40. „მიილო კაცებრ კვხომ ვითარნი უნებანი, თვინიერ ცოდვისა, რაზომცა და ვითარად ჩვენ ყოველნი ვართ დაბადებულ, და არა უკრძებრ ყოვლად შეამღვრობელი ღვთისა და კაცთა კაცი იესო ქრისტე არა ერთითა რომელითაჲ ავლდა მსგავსებასა ჩვენსსა, თვინიერ ცოდვისა.“

მისვე თოფიილესა წიგნისკან მეორისა.

371. 41. „ქრისტემან ღმერთმან მიილო სრულად ნუფსითი ყოველივე, რომელიცა რაჲ შეტყუების ბუნებასა და ვითარებასა კაცისასა, თვინიერ ცოდვისა და სიბოროტისა, რომელსა არა აქვს არსება.“

მისივე მისვე წიგნისკან მეექვსისა.

372. 42. „იშუა და მხვრითა წარახუია, მიილო სიქ, და ბაცასა შინს მწოდარეობდა, და ყოველი უძღურებაჲ ბუნებისა ჩვენისა იტვირთა ცოდვითა ჩვენთათვის.“

ენიფანესი კიპრელისა, მეოცისაგან წიგნისა მწვანეებულთა ძლითისა.

373. 43. „კეშმარტად აქნდა კორცინი წმიდისა მარიაშისაგან, რომელიცა თავისა შორის თვისისა დახადა და აღაგო ეოკლად წმიდისა დედისაგან; სოლო მიიღო გონება, სული და რამცა რამე არს კაცისა, თვინიერ ცოდვისა; და შეაერთა თანა ღვთაებასა თვისსა.“

ამბროსი მედიოლანელისა, ღრცინე იმპერატორისა მიმართისა,
მეოცისა ეპისტოლისაგან.

374. 44. „არს საკვირველ არს განრისხებული, თუძცა ეოკლათვის—კითარ კრთისათვის ღაზარეს ცრემლთა; და არს საკვირველ არს, უკეთუ შეიწუნებდა, რაჟამს ებრუნებოდა სიკვდილად, რამეთუ ცრემლოდა რაჟამს იყო იგივე ღაზარე აღსადგინებულ. სოლო მუნ ცრემლთა აღძრავს იგი შის მოყვარისა ღაზარეს დისათა, და კაცთ-მოყვარებისა სიყვარული განარისხებდა მას მისთვის. და აქა დაფარული მოძრახაჲ მისი მოჰქმედებდა განგებულებასა მას.“

და კვალად იტყვიან შემდგომად მცირედისა:

375. 45. „არს ღვთაებისა, არამედ სული მისი იურგოდა კაცობისა მებრ უმღერებთა შერწუნებული, რამეთუ მიეღო სულისაგან ინებულისა.“

საღმართისა ოქროშაღრისა სიკვყვისა მისგან, კითარმედ ათანანარს.
მამისა არს ქე. >

376. 46. „აწ უკვე ჰკითხე მწვანეებულსა, ღმრთისა კშინისა? და იჟმინს, და სცინის და მწუნარე არს? და, უკეთუ თქვას—აწ, განქმორე მას მიერადგან და ქვე დადგინე იგი კშინისა თანა. სოლო უკეთუ თქვას: კითარმედ—არს რაჲ ამბოჯანი არს; ღმრს ღმრთისა, არქე—აწ სადაჲ არცა ილოცავს ღმრთა? სოლო თვინიერ ამბთსა და სხვანცა სიტყვანი უკვე: რო იურეს ღმრთისათვის, რომელნი არს უკურობასა სოლო ცსად-ჰყოფენ; არამედ ნებათაგან ორთა: ერთსა უკვე მისასა, და ერთსა მამისასა, ურთიერთარს წინაღმდეგითა; რამეთუ აჰქაჲ ამისი—, არცა კითარ მე მსებაჲს არამედ კითარ შენ,“ ამისისა წარმოშინებულასა არს. ამისა თქმად არც

მათ შეუწდო ოდესცა, არამედ სვეს ვიტყოდით რა მარადის კითარმედ
 . . . მე და მამამე ერთ ვართ“ მალისა წყდა, იგინი ნებისათვის იტყვიან თქმულ-
 თა ამას მეტყველნი, ვითარმედ— „ერთი არს ნებაჲ მამისა და ძისა. . . აწ
 უგვი, უგეთუ ერთი არს ნებაჲ მამისა და ძისა, ვითარ იტყვის აჭა—, „გარ-
 ნა ნუ ვითარ მე მნებაჲს, არამედ ვითარ შენ?“ რამეთუ უგეთუ ღვთაებისა-
 თვის თქმულად შეგარცხოთ ესე, წინააღმდეგომ მეტყველებაჲ რამეჲ იქმნი-
 ბის, და მრავალი უკურო ამიერ იშკების, სოლო უგეთუ გორცათვისა
 აჭეს სიტყვაჲ თქმულთა ამითა არცა ერთისა ღირს არიან ბრალობისა,
 რამეთუ არა ნებებისათვის სიკვდილისა არავინ აბრალოს კორცთა, ვინა-
 ჳან ბუნებისა მათისა საჭმე არს, სოლო ბუნებისათა ყოველთა თვისიერ
 ცოდვისა მის შორის წარმოასინებს ფრთხილთა სსინოებითა, რომლითა
 მწვალებულთასა დადუმებს შიკებსა. ვინაჲცა რაჟამს იტყოდის—, „უგეთუ
 შესამლებელ არს, წარმსედინ ზემოთს სასუმიელი ესე,“ და „არა ვითარ მე მნებაჲს,
 არამედ ვითარ შენ“, — არა რასა სსვასა გამოასინებს. არამედ ვითარმედ
 კუშმარიტებით შეუმოსიან კორცნი მოშიშნი სიკვდილისანი, და ჟმინა და
 ურჯაჲ ესე მათი არს. და ოდესმე ბოროტთა დაუტყუებს მათ და ში-
 შველთა თვისისა მოქმედებისაჳან, რათა ჩვენებითა უძღურებისა მათისათა
 სარწმუნო იქმნას ბუნებაჲ მათი; სოლო ოდესმე დაჰფარავს მათ, რათა
 ისწავო, ვითარმედ მალაღი გაცი იყო, რამეთუ ვითარ იგი უგეთუმცა
 ყოველთა კაცობრივთა წარმოასინდა, კაცადცა ოდენ საგონებელ იქმნა. ეგ-
 რეთვე უგეთუმცა ყოველთა ღვთაებისათა სრულ-ჰყოფდა, ურწმუნობცა იქ-
 მინეს სიტყვანი და საჭმენი გაცებისა. ამისთვის, რათა არცა ჰველე სა-
 მუხსატელისა სიჩქურესა, არცა მანენტოს სპარსისა წარრევასა აჭნდაეს ად-
 გილი, წინასწარ იტყვის ყოფადთა, ვითარცა ღმერთი; და იჟმინის სი-
 კვდილისაჳან, ვითარცა გაცი.“

მეორისაჳან წიგნისა იოანეს განმარტებისაჳან და გამოთქულისა
 67 სიტყვისა, ოქრობიროისაჳე.

377. 47. „აჭნდა ქრისტესა კორცნი წმიდა ცოდვთაჳან, არამე
 არა თავის-უფალ ბუნებითთა სსჭიროთაჳან, რამეთუ სსკუბრ არა იყვნენ
 კორცნი მისნი.“

სოლო კვალად იგი იტყვის სსღმროიოჲ იოანე.

378. 48. „არა არს საბრალბელ, უგეთუ კორცისა არა ჰნებაჲსა სი-

კვდილად, რამეთუ ბუნებითი იყო ესე აწ ყოველივე, რომელიცა რამ ბუნებითი იყო, თვინიერ ცოდვისა სავსებით აჩვენა ქრისტესს, რათა დაუქოს შირი მწვალებელთა,“

ხვეწილად იფრადკეთს იბონელთა, ღვთის ქალაქისა მღვთისაგან წიგნისა.

379. 49. „თავადმან უფალმან ხუტი მონისა ღირს იხინა, ცხოვრებითა კაცობრივითა ცხოვრება და გვიჩვენა ჩვენ ვნებათა იგი თვისი, რათა გვაუწყოს ჩვენ დამორჩილებად ივინი; რამეთუ არა ოცნებითრე იყო მას შინა კაცობრივნი ვნებანი, რომელსა შორის ჭეშმარიტად სოლო იყო სული და კორცნი კაცისა.“

შავლე ეძებელისა ქრისტეს შობისა მღვთისა.

380. 50. „აწ სიტყვამან ღვთისამან მიიღო სრულებით ბუნება ჩუქნი, ხოლო დასაბამი მიდგომილებისათ განისკუთრა თავისა თვისისად ვითარება კაცობრივისა ბუნებისა, ვითარცა თვისი, და აღაგო შორის თვისა კორცი ჩუქნი, ვითარცა ტაძარი. იშვა წმიდისაგან ქალწულისა ღვთის-მშობელისა ღმერთი სრული და კაცი სრული.“

სანატრელისა ზნაკლები ხომესთა მიძართისაგან წიგნისა.

381. 51. „უსხომან ღმერთმან სახე მონისა მიიღო, განკორციელდა და იშვა ქალწულისაგან, ინება ყოველსა ადგილსა განცხადებათ, რათა მონადეს კაცად ყოფათა ჭეშმარიტებით; ამისთვის კორციელებრისა ბუნებისა იგი დასაბამნი და ახაკენი და ვნებანი საჭიროდ შეუდგენ.“

და კვლად იგივე იტყვას.

382. 52. „უკეთუ ვიეთთა მიხვ-ექმისეს დაბრკოლებისა შივარსნი და წოლათა ბეკასა შინა, აღორძინება კორცთაებრ ჭასაკითა, ძილი ნაკასა შინა, შრომათა გზასა ვედა, და შიშხილი უამიერად და რომელიცა რამ სხვა ეძრეუბოდა ჭეშმარიტსა კაცსა, — უწყოდენ კიდრე მე ვნებათა ქრისტესთა სავიციელად შერაცსკა უარყოფითა მერმეცა კაცობრივისა მის ბუნებისათა. ხოლო კიდრემდე უარ-ჭყოფენ ბუნებასა, არცადა კვლად ირ-

წიგნებს განგებულებას, ხოლო არა რწმუნებითა განგებულებისა არა აქვით სისრულად ცხოვრებისა.

მარადის ხსენებულისა კირილესი აღექსანდრიელთა შაშხისა განმარტებისაგან მატოეს სსხარებთა.

383. 53. აელმის უბეე გნებისთვის კითარცა გაცსა, ხოლო და-
წყსარდების მეუსეულად მის შორის დამკვიდრებულისა სიტყვისა სიმხნათა
და კეთილად ძღუეობითა; რამეთუ იხილე კითარ ახვენებს გაცობრიობასა
თვისისა უბნითა, ხოლო ღვთაებისა დაჟიდაზღესობასა გამოაბრწუნებს
მეუსა შინა.

კირილესივე ყოვლად ქებულისა იოანეს სსხარებთა განმარტებისაგან.

384. 54. აარა კითარ მე მნებას, არამედ კითარ შენ. აჭნდავ
რაოდენ უძღურ არს ბუნებასა გაცისა, და თვით მის ქრისტესიცა შორის
რახამ იმპოვების თავისა თვისისათა?! ხოლო აღიწოდების მისდა შეერთე-
ბულისა სიტყვისა მიერ ღვთიუ-შენიერების მიმართ სიმხნისა.

მასივე წმიდისა კირილესი მისვე იოანეს სსხარებთა განმარტებისა-
გან.

385. 55. აჟერ იერ გამოჩინებად განგებულები დედისაგან არ
ოცნებთ, არამედ ჭეშმარიტებით და ბუნებისებრ აქნადეს ყოველივე ვნებ
გაცობრივი, თვინიერ ცოდვისა.

სამ. ნეტარისა კირილესივე სიტყვისა განგარდციელებისა ძლიობისა.
თავისაგან მეხუთისა.

386. 56. ,,ჭეოსხო, კითარ ურცხვინოდ იტუგი უნებულისა ძიდას,
ენება, შრომა, შიმშილსა, და სსხათა ყოველთა განსსწრწულთა? დაუტევეო,
ეიუგო, შესქიან ეგე, გეგედრები, რამეთუ აწა შირეულად მისწავება, კი-
თარმედ სიტყვამან ღუთისამან შეისსა კორცი ვნებადი წერილთაებრ, და შე-
ჯერთა თავი თვისი, ხოლო მისვე ხორციითა მიიღო შრომად, ძიდი და
ყოველივე გაცობრივი, თვინიერ ცოდვისა.

მისკე ხადმრთოღის კარილესი სუკენსონის მიმართის ჰარველისა
ეზისტოლისგან.

387. 57. „მრწამს განგანებული, დადათუ ეგო რა იგი იყო, ესე
იგი არს ღმერთი ბუნებით. და ამისთვის სოლო ითქმის მომშვეამ და
დასრამამ მოგზაურობისგან, თავსდება ძილისა, რისსაჲ, მრწუნაჲ,
შეწუნება და სხვანი კაცობრივი უგობელნი ენებანი.“

სოლო კვალად შერმეცხ იტყვის იგივე.

მკ88. 58 „შედგომად აღდგომისა კორცი უკვე იყო იგივე, რო-
მლითა იერო ჰირველად, განსა სოლო არღარა კვალად მოაქანდათ თავ-
სა შორის თვისსა უძღურებაჲ კაცობრი; და არღარა შემდგომად მიძღუ-
ბელ იყო შიმშილისა, გინა დასრამისა და სხვათა ესე კითართა; განსა
იყო განუსრწნელად, სოლო არა თუ მხოლოდ ესრეთ, არამედ ცხოველს-
მყოფელცა, რამეთუ მცნოკარებისა არს კორც, ესე იგი არს მხოლოდ
შობილისა და შერმედა ბრწინვალედ და ღვთივ განშენებულ დაღებითა.“

ნერსე კვალისა, სომესთა მამათ-მთავრისა მანუილ იმპერატორისა
მიმართისა ეზისტოლისგან.

389. 59 „კორცსა მას ქრისტესსა არა სავტორსა მიმართ და სანუ-
ბურთა ენებათგან ვიტყვით განუსრწნელად, ესე იგი არს შიმშილისა და
წუგურებისა, ძილისა და შრომისა, მწუნარებისა და ცრემლოვნებისგან,
რომელნიცა ჭეშმარიტებით და არა საოცრად გვანობებენ სრწნილებსა.

390. 60. ესე უკვე მამანი, მოძღვარნი ეკვლეისიანნი. ვმა იყავნ
ჩუწნდა მოწამებად, რომელნიცა სიტყვებითა ღვთივ მზრასველითა კორც-
თა სიტყვისათა ჰირველ აღდგომისა გვანობებენ ჩუწნ არა უსრწნელ ყო-
ფასა უგობელთა ენებათგან, რომელთაცა სრწნილებად და არა განსრწნი-
ლებად ვიგნობთ; რამეთუ უკველნი წმიდანი მამათ-მთავარნი მოძღვართა
თვისთა წმიდათა მონაქელთა შედგომილნი, კითარ ესე განგანდადეთ სი-
ტყვითა მითთა, ესრეთ განსწავებენ ჩუწნ, რომელნიცა განყარან ტათუ-
კელისადა შედგომილნი ღაყარე. სოლო იყავნ ჩუწნდა კვალად სიტყვის-

მიტყვისს. ზედა მწკალებელთას სხვათა თვის გამობათა მათთა დარღვევისა
ოანს შესწევნელად მადლი სულისა ფოკლად წმიდისა, რომლისა დიდება
უკუნითი უკუნისამდე ამინ.

ღმერთ მამაკაცებრისა მოქმედებისათვის სიტყვისა განსორ-
ცელებულისა ქრისტეს ღვთისა ჩუწნისა; ძვინად უღმერთოთა
უთავოთა, რომელნი განწვალებულთა მოქმედებთა ჰკონებენ
ჩუწნ მიერ ქრისტეს შორის აღსარებად. არიან უკვე ამას
თავსა შინა მდებარენი ნაწილნი სიტყვათანი 10.

თ ა ვ ი ი I.

391. 1. უფლისა ჩუწნისა ქრისტეს შორისთა ორთა მოქმედებთა,
შეერთებულთა და განწვალებულთა ზესთ-გამოთქმისა წესითა შეურყენელი-
სა წიარბულებისა ბუნებათა, ესე იგი არს, ვითარმედ ერთად შირად
შემოკრებაჲ ორთა მათ ყოვლად უმსგავსოთა ბუნებათა აუგებულისა აგე-
ბულისადმი შესაკებად შეურყენელითა წესითა მოსლვაჲ, ვითარცა იტყვის
სადმოთოჲ და მარადის სსუნბული კირილე სუგენსონის მიმართსა შინა
ეპისტოლესა: «სახესო განკაცებისასა ესედავთ, ვითარმედ ორნი ბუ-
ნებანი შემოკრბეს ურთიერთარს შეერთებად უმტყველად, შეურყენელად.»¹⁾
სოლო სავტი განკაცებისათვის მის ღვთისა საშინელისა რაჲ განკებულების
წართქმოდედ, ანუ იუ რადენ უძლავს სესთა სიტყვისა მის უადრეს ბუნე-
ბათა სამეტყველოსა ღვთის-მეტყველებით იმომღვრებოდედ. ითქმის იგივე
სიტყვაჲ—ღვთადცა იგივე და კანადცა იგივე. ვითარცა იტყვის სანატრელი
მოდევარი ვირილე ამისცა ზედა ორანეს კისრე მიმართსა შინა ეპისტოლე-
სა, სრული ღვთაბითა და სრული კაცებათა იგივე, ღმერთი და კანი
ჰეშმარობი იგივე.»²⁾ სოლო ერთობად რა შირობითად მოციყვანებდეთ ბუნე-
ბათა უმწვერვალესისა განკებულებისა ძლითსა ღვთის-მეტყველებასა შინა
ჩუწნისა, არა აღწავებულებას ვინცნობთ ორთა მათ აკვირებთთა საზღვართა

¹⁾ წმიდისა კირილესი.

²⁾ მისივე.

ბუნებათსა, ვითარცა იტუვის წმიდაჲ კირილე ამას ზედაცა კმა სყოფელსა ზეტრე მოსაუდრისა თვისისა საწმინდობითსა ძლითსა შინა: «მე თანა აღსაუბესა არა მიეთვალე, რამეთუ უცხოჲ არს სამოციქულოსა საწმინდობისაგან და მართლისა ღვთისა მიერისა მოტყმისაგან, რამეთუ თანა აღსაუბამა უხინო ყოფისა მოქმედებს ბუნებათსა.»¹⁾ სოლო შემოკრებისა შინა ზირობითსა და ერთობად მოსლვისა შეურყეველობისა შინა ბუნებათსა, ღვთიე მხრასკელთა ძამათა მიერ განსწავლულნი, რათა კვადგებდეთ ორთა მათ განუწყვლებელთა ბუნებითთა თვითებათა, კვლავთ განყოფილადრე განუურელითა და განუწყვლებელითა წესითა. და ამასცა ვისწავებთ სადმროთას კირილეს ნისტორის ძლითისა ეპისტოლისაგან: «არა ვითარცა ბუნებათა განყოფილებისა მოსზობითა შეერთებისთვისა, არამედ უფროსდა დაცვითა თვითყოფისა ბუნებისა განუწყვლებითარე უქრველობითა განყოფისა ბუნებათსა ვიდნობთ, და ვითარ იგი განყოფილებისა კირწმინდით, კერეთეე განუწყვლელითა რიცხვითა აღვრიცხავთცა ბუნებათა. სოლო ვითარ იგი ერთობას ვიდნობთ ზირობითსა, რომელ არს გავმოკნებითსა, მუნ თაყუანის-ცემით მსახურნი ერთისა გვამისა სიტუვისა ღვთისა ორთაგან ბუნებათა შესწავლულებისანი არა შეიქვეანთ რიცხვას არა რამთემე სახითა გავმოკნებითსა შინა ერთობასა ქრისტესსა.»²⁾

392. 2. რაჲცა არს ორობამ ბუნებათა შინა სიტუვისათა შემდგომად შეერთებისა, იგავე არს მოქმედებათაცა და ნებათა, რამეთუ მოქმედებამ სსვა არა რამ არს—თითოეულისა არსებისა ძალი ანუ ძრვამ; რამეთუ ძამათა მოქმედებამ თქვეს ბუნებისა ძალი, ანუ ძრვა და უფროსდა სადმროთამ ნოსელმან თქვა გრიგორი სწლვრის დაცვამ ესე მოქმედებისა. სოლო მოქმედებითი თქვეს ბუნებად, და მოქმედებულა შესრულებულად და მმოქმედებელი ზირად ანუ გვამად, მსმეველად მოქმედებისა. ესე უგვე მეტხრესა შინა თავსა ამის მესამისა წიგნისასა განაცხადა უნდობამან ჩუწმან. სოლო უთელისცა ჩუწმანსა აესო ქრისტეს შორისინიცა მოქმედებანი თუ ვითარ გვიღაღის კეთილ-მსახურებით აღსარებად, იგიცა განკვიმარტუბიეს. და აწცა კატუოდეთ ღმერთ მამკარტორისათვის უფლისა ძლითისა მოქმედებისა, რომელსა არცაღა თუ შევრცნით მესამედ მოქმედებად ქრისტესსა, არამედ ორნი იგი შეერთებულნი მოქმედებანი ღმერთ-მამკარტორისა შინა იხილუბოდა მოქმედებისა.

1) მისივე.

2) მისივე.

393. 3. მოციქულებრი კაცი და მოძღვართა ეკლესიისათა მწერკვალნი დიდი დიონოვსიოსი ახალთა რათმე ღმერთ-მამაცხებრითა მოქმედებითა იტყვიას ქმნილად ჩუენ შორის ქრისტესა, გაჩნა არა თუ მომსობელი ბუნებითა მათ მოქმედებათა, შეერთებულებისასა იტყვიას ერთსა მოქმედებასა საღმერთოსაგან და კაცობრივისა ბუნებითისა მოქმედებასა, არამედ მრავალ გზის ორთა ბუნებისა თვითებისა ცხადად მჭადაგებელი ღვთის-მეტყველებისა შინა თვისსა იხილვების იგი ზღმომთხველთაგან წერილთა მისთასა. ვიცით უკუენ მამათა მიერთთა მოძღვრებითა, ვითარმედ რომელთაგან არსებობდა ერთ არს, მათი უნებულებად მოქმედებად ერთ-არს. სოლომონი რომელნიმე არსებობდა სხვა არიან—მოქმედებითაგან საჭირო არს სხვა უოფად ცნობად მათი. ესრეთ უკუენ ურთიერთარს შეუდგების კეთილ-მსახურთა მამათა წერილნი სიტყვებანი უწინაღმდეგოდ და უოკლას წინა უპრობისაგან უცხოდ; სოლო უკუეთუ ერთი მოქმედება ვთქვათ ქრისტეს შორის, ერთიგა ბუნება ვკვიდოხს თქმად ახალი—საღმერთოსაგან და კაცობრივისა ბუნებისა შესრულებული, რომელიგა უოკლად უცხო არს მოციქულთა; და მამათა მოძღვრებისაგან.

394 4. საღმერთოანი დიონოვსიოსი ტრფიალუბითთა ქებათა შინა თქვა ცხად უოფად თანა არსებისა ჩუენისა სიტყვისა ღვთისა მიმართ: «მეურვესელად მეზიარა ჩუენ;» და შემდგომად იტყვის: «არამედ უოკლას ახალთა უახლესი ახუენა ბუნებითთა წესთა შინა ჩუენთა ზესთა ბუნებისა სუფულთაობად, და არსებასაგა შინა ჩუენისა არსებათა უჩესთაესობად.»¹⁾ ცხად არს უკუე, ვინადგან თანა არს ჩუენდა დაგვიწერა ჩუენ საღმერთოანი მოძღვარმან დიონოვსიოსი: სიტყვად განსორცთელუელა ორთაგა შინა არს ბუნებათა — საღმერთთა და კაცობრივთა. რამეთუ იგივე არს მეტყველი საღმერთთა სახელთათვის რათა ღვთის-მეტყველებადეს: არომლასათვის მარტიუა იესო გამოთუქმელად შეოარკვეცა და შინაგან ბუნებისა ჩუენისა იქმნა, და განსორცთელუება უამაურა მიიღო უფამომან მან.»²⁾ აქა ბრწყინვალედ სანინო ჭუჟ მოძღვარმან, ვითარმედ სიტყვად ღვთისა ვითარ იგი სრულ არს ბუნებასა შინა თვისსა, ეგრეთვე სრულ არს ბუნებასაგა შინა ადამისსა. სოლო ვინადგან ორთა შინა ბუნებათა სრული არს სიტყვად ღმერთი, ცხად არს ვითარმედ არა სადა წარსწყვიდნეს სადამე ბუნებათა თვისებანი იგი თვისნი; სოლო თვითუბად ბუნე-

1) დიონოვსიოსი „სატრფიალოთა ქებათაგან.“

2) დიონოვსიოსი საღმერთთა სახელთათვისა თქმულისაგან.

ბათა არს ძალი და ძრვამ მისი, რომელ არს მოქმედებამ და ნებება თვისთა მათ ბუნებითთა სანსუბურთა.

395. 5. ორთა მოქმედებათა შეერთებულთა და უძგველითა არს სუბითთა მათ უფლისა ჩუწნისა ქრისტეს შორისთა, სადმართთა სასკულთათვის თქმულსა 97, 98 სიტყვათა შინა ცხადად გაასწავებს სანსტრული დიონოკოსის; საღლა დიერთ-მამა-კაცებრისა მოქმედებისა წოდებათა არს მესამესა იტყვის მოქმედებას, წარვედ! არამედ მისეუ ორთა მოქმედებათა არსუბითთა მიმართ არს ესეცა, რამეთუ ჭნუბაკს გამოჩინებამ ახლისა და გამოუთქმელთა ბუნებითთა მოქმედებათა ქრისტესთა გამოცხადებამ, და უჩესთავს სიტყვისა სასესა, ბუნებითა სიტყვისა განგორციელებულთა ურთიერთარსისა დმტკუნელობისას; და სორციელსა სიფრცხლესა მისსა, უცხოსა და უადრეს ცნობისა სსკარველსა და ბუნებისგან არსთასა უკლად უცნაურისა, და სატსა ურთიერთარსს მიმტკუნელობისასა გამოუთქმელობისა ებრ შეწავებისა, რამეთუ არს თუ განწკაღვლისა წესითა კიტყვით მოქმედებათა არსუბითთა, არცა კვლად განწკაღვლებულად ბუნებათა, — არამედ ვარწმუნებთ შეერთებით თითოეულისა ბუნებისა თანა წიარებითა მეორისათა მოქმედად მისა, რამცა თვისებით მოუგავს მათ უწინარეს შეერთებისა; რამეთუ არცა კაცთასა მათებრ მოქმედებდა, რამეთუ არს კაცი იყო ლიტონი. არცა სამღროთათა მისებრ, რამეთუ არს ლიერთი იყო შიშველი, არამედ ერთბამად ლიერთი და კაცი; რამეთუ კითარ იგი ბუნებათა შეერთებამ და განყოფილებაცა მათი უწევით, კვრთუბე ბუნებითთა ნებათა და მოქმედებათა.

396. 6. სამართად არს უგვე ცნობად კეთილ მსახურისგან გონებისა, რამეთუ უფლისა ჩუწნისა ესეო ქრისტეს სედა, ოდესმე ვითარცა ორთა არსუბათ, ესე იგი არს ორთა ბუნებათა მიმართ, — კეთილ სიტყვისა; საღლა ოდესმე ვითარცა ერთისა ჰიონისა მიმართ. და იგი და ესეცა ერთისა ქმედებებისა მიმართ აღიყვანებიან კეთილ-მსახურებით, რამეთუ ორნი არსუბანი ერთი ქრისტე არს, და ერთი იგი ქრისტე ორნი ბუნებანი არიან. და იგივე არს თქმად, ვითარმედ მოქმედებს ქრისტე თითოეულითაებრ ბუნებათა მისთავისას, და თითოეული ბუნებამ მოქმედებს ქრისტეს შორის თანა წიარებითა მეორისათა. საღლა ესეარებისა ხადმითოად ვადრე მე ბუნებამ მოქმედთა სორციელთა, რამეთუ სორციელთა სიტყვა ლუთისა არს იყო მუნ, სადა იგი იყო დუთაება მისა, რამეთუ თხზარს აწინაშე მოწავითა

იცვალა სისჯად ფერად კორცნი მისი განმდობილი, ა¹⁾ რამეთუ მამა-კაცი არს სასაღვრად, არამედ ჭკუმიმარტებით სრული განბრწუნინა უმცნისჯარეს მზისა შინაგან მისა დაფარულია მის ღვთაებისა ნათლითა და საძმოსელიც კორცთა მისთა იქნა სპეტაკი; ვითარცა თოკელი. არს სადათ იყო კორცთათა მუ ღვთისა მამის მითისა მისგან კიდე, სადა იცვალა ფერი კორცთა მისთა ელვარედ ნათლითა ღვთაებისა თვისისათა; და ფერა იგი შხვისა ნათელთა შემოქმედისა სიტყვისა ღვთაებისა მიერ მადეგმობდა კორცთა თვისითა. ესრეთ უკვე თანა სიარებითა მეორისათა მოქმედებს თითოეული ბუნებათა ჭრისტეს შორის, რამეთუ ეწიარნეს ფერისცვალებას თბორს ზედა ურთიერთარს მოქმედებითა ბუნებათა სიტყვისანი, სათანყოფითა ერთი მეორისათა: კორცნი უკვე იყო მამა-კაცისა მცნისჯარე იგი ფერითა საღმრთოთა ემის მას, და ღმრთისა მას ეგამის სიტყვისასა მოსე და ილია ზრასკვიდეს, ვითარმედ «ჟერ არს შენდა უფალა ჟვარცმაჲ აერუს-ლამის მაცსოკარებად კაცთა.» სოლო ზღვასა ზედა სღვაჲ მძიმეთა კორცთა დაუნთქმელად დანიშნე იგიცა; რამეთუ ღმრთ-მამა კაცი იყო მოქმედი იგი ღრთა მათ ბუნებითა მოქმედებთა აქა ზღვასა ზედა კაცი ფერხათა ვალს²⁾ კორცთა სიმძიმისა ჭკუშეურობასა შინა მეოფი, და ვითარცა ღმრთი იქცევის. ზღვასა შინა შეუსებულად დასანთქმელობისაგან, რამეთუ მამისა მოწათეთა საღვრად საგონებულ უნდათ იგი მამინდელსა მას დაუნთქმელად ღმრთ-მამა კაცისა იესოს ღვთაებისა მოქმედებასა ზედა. გულის-კმაჲ ჭკუ ვითარმედ ერთი არს მოქმედება მამისა და მისა და სულისა წმიდისა. რამეთუ იტყვის მოსე: კაცი იგი ღვთისა შესაქმესა შინა; «წყალნი იყო ზედა უფსკრულთა და სული ღვთისა იქცეოდა ზედა წყალ-თა³⁾». იმუნ სული თვით ეგამოგანი დასახმისა მას წყალთა შექმინისა იქცეო-და დაუნთქმელად ვითარცა ღმრთი, და აქა მუ, დადაბნათა განკორცეოდდა და კაც იქმნა, ვალს დაუნთქმელად ნივთთა შეუსებულთა ღვთაებითა.

397. 7. საღმრთოსა ნებისა სათნო ყოფითა კორცისა მამართ ვი-ცნობთ მიშეებას თვისთა მათ ბუნებითა ენებათა და ქმნასა, რათა უკვე მოქმედებითა კორცთათა ქმნეს უკუელთა მაცსოკარებაჲ, რომელი ესე არს კაცობრივისა არს, არამედ უფროსდა საღმრთოჲსა. სოლო კორცნი ღვთა-ბასა სიტყვისასა მოქმედსა კორცთა მიერ, ვითარცა ორღანოთა, სრულ

1) მატთე 17, 2.

2) მატთე 41, 25.

3) შესაქმე 1, 2.

შეოფელობითა სადმირთოთა მოქმედებათა, კრთობითა ღვთაებრ და კანცობრივ მოქმედისთა.

398. 8. თქვა სადმირთომან მხარებელმან უმღრთოთა ურიათაჲის, ვითარმედ თეცხელ-ყოფასა და მიკინებასას მათსა ოდესმე «ლიდასა ჭკები რათა დაჭკობონ და თავადმან განჯლო შორის მათსა და წარვიდა.»¹⁾ ისილა, ♪ საყარელო ჩემო კეთილ-შისსუჯო! რამეთუ ვითარ იგი იტყოდას უსჯულონი მანჭკეკელნი საოცრად ყოფასა განგაგებისასა, არა ეგრეთ არს საიდუმლოჲ განგაგებისა ღვთივ-მზრასკელთაებრ მამათა! არამედ ვითარცა იყო თვისსა ღვთაებასა შინა, ეგრეთ იქმნა განგებისა შინა: აღმისსა და სრული განცა და კორცთა სიმძიმითა ყოვლითურთ მსგავსი ჩვენი დაჭყარა ღვთაებისა მისისა ძალმან და სადმირთომან მოქმედებამან; და, ვითარცა ვაგი, სხვასა აღვიღსა გამოზნდა იგი ჭეშმარიტებით. და სხვაჲცა მოვიღოთ ამის ზედა წამებაჲ სადმირთოსა წერილისა: «და იყო კურთხევისა მას იესოსსა მათაჲ მიმართ, განუშორა მათგან და აღვიდოდა ზეცად;»²⁾ აქანცა დაღაცათუ განმღრთობილი იყო კორცი აღდგომითა სუბუჟ და უსრწუნებითა დიდებულ იყო, არამედ განვიკე იყო აღმაგალი იგი ზეცად; გაცი იყო ჭკუანასა ზედა კორციითა, და არა იყო იგი ზეცად, ვითარ იგი იტყოდა უსჯულოჲ ტათეველი გრიგორი: უკეთუ სიტყვა იგიო იყო, სადაცა იყო განცა; და სხვასა აღვიღსა—არა იყო განცება, სადაცა იგი იყო ღვთაებაჲ, უმსგავსო არსო. ნუ იყოფინ ჩუზნდა შეწუნებაჲ ძალსა ამით თქმულთასა! არამედ «განმეშორენით ჩემგან ყოველნი მოქმედნი უსჯულოებისანი.»³⁾ ვითარცა თქვა ღვთით. მე უკუწ თვისთა მათ თქმულთა სიტყვისა მიცემაჲ მიყოფიეს ტათეველისადა მესამისა ამის წიგნისა მეოთხესა თავსა, ჰირველსა ახანსსა შინა. ვთქვით უკუწ, ვითარმედ—რამეთუ იესო ზეცად კორციითა არა იყო და აღვიდა იგი ჭეშმარიტებით. და ვითარცა ღმერთი იდიდა თანასწორებითა მამისთა, ზეცად ამაღლებითა ყოვლითურთ თანა მოქმედ იყუნეს კორცნი ღვთაებისა, დაღაცათუ განცა იყო იგი და ღვთაებაცა თანა მოქმედვე იყო კორცთა, დაღაცათუ თანასწორი იყო მამისა და სულისა.

399. 9. სათანადო არს ცნობაჲ, ვითარმედ წმიდაჲ გონებაჲ მისი

1) იოანე 8, 59.

2) ლუკა 24, 51.

3) ესაღლ. 6, 8.

ბუნებითაჲცა თვისის მოქმედებს, მკონებელი უკუშ და მეცნიერი, ვითარ-
ძედ ჭკუშმართებით არს ღვთისა გონებაჲ; და კვლად თავჯანის იცემების
იგი ყოვლისა მიერ შექმნულისა, ახსოვს სლვაჲ თვისი და ქტეკაჲ ქვე-
ნასა ზედა— შობაჲ ყოვლად-წმინდისაგან ჭალწულისა და ენებანი თვისანი.
და ეზიარების ღვთაებასა სიტყვისასა, მოქმედსა და მმართველსა და წინა
განმგებელსა თანად ყოვლისასა, მკონებელი და მეცნიერი და განმგებელი,
არა ვითარცა ლიტონი გონებაჲ კაცისა სიტყვისა ღვთისა და გვაძოვანად
შეერთებულნი იგი, არამედ სრულად ჭკუშმართებით ღვთისა გონებად გა-
მოჩინებულნი. ამას უკუშ ცხად ჰყოფს ღმერთ-მამაკაცებრი მოქმედებაჲ,
ვითარძედ განკაცებულისა სიტყვისა არს; ხოლო კაცობრივინა მოქმედებაჲ
მისა საღმერთო იყო განმღრთობითა ბუნებისათა, და ამისთვის არა უნაწი-
ლო იყო იგი ღვთაებრისაგან მოქმედების მისდა შეერთებულისა სიტყვი-
სა. და საღმერთოებაჲ მოქმედება მისი არა უნაწილო იყო კაცობრივისაგან
მოქმედების მისისა, არამედ თითოეული მეორისა თანა იხილვებოდა. სო-
ლო უწოდების სატას მას «პერიფერასის», ოდეს ვინმე ანუ რომელიმე რა
რამდე გარე შეცვითა შეისმინებოდენ ერთისაგან ლეკსისა; რამეთუ ვითარ
იგი ერთსა განკვეთილსა წვასა ვიტყვი, და დამწკარსა განკვეთასა განტე-
ცხლებულისა მსხვილისასა,—და სსვად მოქმედებად ვიტყვი წვასა და
სსვად კვეთასა და სსვისა და სსვისა არსებისა, ესე იგი არს ბუნებისად
ცუცხლისად უკუშ წვასა და რგინისად კვეთასა,—ესრეთვე ღმერთ მამაკაცებს
აღვიარებთ მეტყველნი მოქმედებასა ქრისტესსა და ორთა მოქმედებათა
შევისმენთ ორთა მათ ბუნებათა მისთას; ღვთაებისასა, ვადრე მე მისი-
სა და კაცებისასა ჩვენებრ მოქმედებასა, უბიწოსა მის სულისა და კორცთა
ღვთაებისა თანა შეარსების მიერ გამღრთობულთასა.

400. 10. საჭირო არს ჩუქნიდა, ვინაღუან კეთილ-მსახურებით აღე-
წერენით ესენი, რათა თითოეულთა ყოველთა ზედა სიტყვა უგოთ გმოზა-
თათვის მათთა უთავოთა მადლითა ქრისტესსა მისა ღვთისათა, რომელი
იღიდების და თავჯანის-იცემების ყოველთაგან აღებულთა მისთა თანა მ-
მით და თანა ყოვლად-წმინდით სულთა, აწ და უცუნითი უცუნისამდე ამინ.

შულისა ჩვენისა იესო ქრისტეს შორისთა, რომელ-არს სიტყვად განჯორციელებული, ოროს ბუნებითთა ნებათათვის შეერთებულთა შეურყენელად და განყოფილთა განუწვალელებად, ძვინად უღმერთოთა უთაუროთა, არიან ეგვიპტისათვის შინა ნაწილნი სიტყვათანი 51.

თ ა ვ ი XII.

401. 1. სწორებითა ბუნებისათა უწყალებელობაჲ საცნაურ იქმნების ნებისადა და ვაჲად იგივეობაჲ ნებისა სატუბას წარმოადგენს ბუნებისას; სოლო სადაცა განყოფიდა იყო ნებისა, არსებისადა იცნობების სხვაობაჲ, რამეთუ იგივეობითა ნებისათა არსებისა, ესე იგი არს ბუნებისა, ცნად იქმნების უწყალებელობაჲ, ესე მამათა არს სიტყვაჲ, რომელი განაგდო კანონის ეგვიპტე არქიმანდრიტისამის თანა შეწვერითა დიოსკორე ავანკილათა.

402. 2. უღირდათ სადაჲ შეწალებელთა, ქრისტეს შორის ერთისა ბუნებისა აღმისარებელთა, რათა განესადნენ ჰირველად ეგვიპტისისაგან თვისისა საკრებოთა სისლავართა ჰერობანა; ვიტყვი უკუნი ნიკიას ბრწყინვალესა ქალაქსა შეკრებულთა სამის ათრეპიტოს მამათა, რომელთადა არცა ერთისათვის მიზევისა სხვისა რამისაჲ, გარნა განწვალეებისათვის არიოსისა და შეწვალეებისათვის საბელიოსისა, — განსაწვალეს არა იგივეობაჲ საჭეპიდებარისა და ქეპიდებარისა, ესე იგი არს ბუნებისა და გვიმისა, რამეთუ მათ ერთისა იქმნურა განწვალეობაჲ საღმერთოს მის ზესითა ღმერთ-მთავრობითისა არსებისა; სოლო მეორემან უსჯულოებით შეწვალეობაჲ თქვა ეოკლად წმიდათა გვიმთა საღმერთოს მის ზესთ-არსებისათა, მრწამსებულთა უსჯულოთა მათ სწორებით ბუნებისა და გვიმისათა, ამისთვისა უღლის-მბრძოლობით ორნი განკვეთეს შეკრებულებამან მან ყოვლად-სამღვდელომან მამათამან და ბუნებაჲ, ვიდრე მე ვითარცა საზოგადოა. სოლო გვამი, ვითარცა სათვითოეულოა გვასწავეს ჩვენ; რამეთუ უკეთუ ერთი ვითარსა სამღვარი, რეცა გარემოჭტვიისაგურ ბუნებისა მიმართ და გვიმისა, ვითრეღნეთ იუის ღვთის-მეტყველებას შინა, ანუ განყოფისა არსებათასა, ანუ თუ შერევისა გვიმთასა განტეხულებისა იმართ. რათა აღვიყვანდეთ სობრძნის-მოყვარებითა სიტყვას ჩვენსა, ანუ თუ გვიმთა განყოფასა მამათა

გეთხოვნილობდა, ანუ თუ შერევისა ბუნებათასა, — ამისთვის ჩუქნდა, სანატრულთამებრ მამათა მოცემას, უღლის კმობილობით ამას ზედა, ვითარ ივინი არის და საბუღოისისდა, ეგრეთვე ჩუქნი მოწაფენი მათნი — ნოსტოკის განყოფისა და ეტიქის შერევისა მიმართ; რამეთუ ესე წესი აჭეს თქმისა ბუნებისა და გვიძისა იკავებობასა ღვთისმეტყველებასა შინა; ანუ განყოფად სამთა გვიძთა მიმართ ერთისა ბუნებისა, ანუ თუ შერევისა გვიძთა ერთისა არსებისა მიმართ. ეგრეთვე სიტყვისა განყოფილებითისა ძლითისა შინა სარწმუნოებითისა სიტყვისა: ანუ განყოფად ერთისა გვიძისა ორთა ბუნებათა მიმართ, ანუ თუ შერევისა ბუნებათა ერთისა გვიძისა მიმართ. ხოლო ვინადაცა გვიძურავს წესი ნიკაის შერეუბუღისა უოვლად-წმიდისა სულისა პირშემოსა ურებისა სამსა ათვრამეტისა მამათა; — არ შესაძლებელ-არს ჩუქნიდა თქმად იკავებობა ბუნებისა და პირისა. ხოლო ვინადაცა სხვად და სხვად ვიცნობთ ამით, არს მოწაფენი — უთაგოთაებრ — არისტოტელისანი. არამედ შედგომილნი მამათა მოცემულისა განსაზღვრებისანი მიკრემთ ბუნებასა თათოუფლსა თვისებათისა ნებასა; ხოლო გვიძისა მისვე არსებისა მკველსა ნებისასა და, ვითარ ნებებისა ჟურნინებისაებრ — თვისაგან მდგომობისაებრ თვისისა.

403. 3. ნება არს წადიერებითი და ცხოვრობითი, განმტკიცებულნი მხოლოდ ბუნებითთაგან ოდენ; ნება არს ბუნებითი და წადიერებითი მარტაუა ძალი; ნებაჲ ვადრეშე არს არსებისა გონიერისა და სიტყვიერისა გულისა-სათქმელისა მიმართ სურვილი. სამთა უკვე სახეთა შინა აბოების ნებაჲ, ვანსა სამთავე შინა სიტყვიერთა — რომელ არს პირველი იგი ზესთა სიტყვიისა საღმერთთაჲ, ხოლო მეორე ანგელოზებისა და მესამე კაცებისა. რამეთუ სამნი ესე სახენი, რომელ არიან ბუნებაანი, არიან მნებებულობითნი, რამეთუ უოველი გონიერი, ცხად არს ვითარმედ — მნებებულებად არს; ხოლო ნებებაჲ ათქმის მსობობობისათვის ფრად ბუნებისა თანა, მის მიერ ნებებულისა მიმართ, ანუ თუ ნებებულისა მადებისა, ესე იგი არს ზერობისათვის.

404. 4. სამ-სისუდ უკვე ვბრუთ წერილთა შინა თქმულად პირველად ნებასა საღმერთთაჲ, და ბუნებითისა, ესე იგი არს საშუაღისა და მესამედისა კორცეღლსა, რომელი ცხად-ჭყოფის სუამბაკოსა. ნებაჲ ბუნებითი ღვთიჲ დაზადებულ ვადისა არს ძრვად საცნაური სატრფოდ მიმართებლობითა, ბუნებისაებრ ხაწილი სუღისა სასურვოჲსა მიმზიდველი ვანსა. ხოლო ნებაჲ საღმერთთა კადითაგან სახმარ არს — თანა-ნურვისა საცნაური წადიერებისა, ბუნებისაგან ზესთა ბუნებასა მიმართი შეცვალებაჲ.

სოლო ბუნება კორციალ კნებულ არს ბუნებათისაცან, ბუნების გარეშეთა მიმართ გარდაჭეკვამ სულისა.

405. 5. მოიღებდელ უკვე ერთათა დანიშნითა ნება თვითებად ბუნებისა მის რომლისაშე სასიტყვიერო. მას არსებისა, ვითარ იგი ყოვლად ძლიერი ყოვლისა ძრვისა და ცვალებადისა მიმართებისა განკიდებული, და ყოველთა ბუნებათა სედა შეუსებულად შეივალდი ნება და მოქმედებასა სამლოთა. მას ნებათ მოქმედისა არსებისა, რომლისა სამ წმიდათა ტვამთა ერთი უწიით ნება; არს თუ ვითარ ნება და ნებათა ქვეყნებითა სანე-ბურთათა, ნუ იყოფინ! არამედ ერთი და იგივე ნება უმეტესად და ერთი მნებებულობა სამთავე გვამოვნებათა და მსგავსად მოქმედება იგივე და თანასწორად და სამარადისოდ. სოლო ატეხელთა სიტყვიერთა შორის ნება იგივე და მოქმედებათა თანა მოსასეთა შორის განუგებელთა, არა. მედ, ვითარ ნება და რა ნება, არა იგივე და მსებებულობა ვითარ ნებისა.

406. 6. თვის სულისა არს სიტყვიერისა მსოლოდ მისდა ოდენ მარტოდ ცხოვრება, გაცონება და სიტყვიერი წადიერება, რომელ არს საყუთარი ნება. და ვირველ ამათსა უსასრულესი სასე სულისა, განმყოფელი მის არსებისაცან ანგელოსთასა განყოფილებითა არსებითითა გორცთა შინა მოქალაქობისათვის და ცხოვრებასა და ძრვისა მსებებულობისათვის მათისა, და თვით კვლამყოფებით წადიერებისა ვისასა, ესე იგი არს ნებას მყანებლობითა სსუფლებითა, და უსიტყურისა წადიერებისათა გულის-თქმისა და მრისხეკლობისა, და მიმართებითისა აღმრცისათა და ბუნებით მთავრობისა, ვითარცა მრისისა ბუნებით თვისისა კორცთა თვისთასა. ამით უკვე უმეტესა ანგელოსთასა კაცი სეტებად მოიღების ღვთისა.

407. 7. სამართალ-არს უწიებად ტვიკლო-მოკვრეთათვის კეთილ-მსახურთა, თუ ვითარ შეცდომა შეუქნათ მწვალებელთა შერეობა სასულისათა, რამეთუ ვირველ ვიდრე მე არიოს და საბელაოსას განყოფა სესითა არსისა დაუბადებელისა ბუნებისა და გვამოკნებათა: ერთსა განყოფა სამთა გუმთა მიმართ არსებისა ერთისა; სოლო მეორესა შერეება ვირთა ერთისა მიმართ არსებისა. და კერეთვე მბრძოლთა განკებულებისათა — ნისტორის და ეკოტის: ერთისა ვიდრე მე განყოფა შემდგომად შეერთებისა სიტყვისა ორთა ბუნებათა ორთა ვართა მიმართ; სოლო მეორესა შერეება ორთა შეერთებულთა ბუნებათა ერთისა ვირისა მიმართ,

ესე მწარე შთაბნევა თავის მათთა განხნათ მათ შესძრწუნებულთა გმობისათა შესვლად მათ იგაეოდ განსაზღვრებითა ბუნებისა და გუამისათა.

408. 8. კეტქისდა მოწაფე ქმნილთა მწვალბულთა, რომელსა უწესს დღეს კვლესა ჩენი უთაოდ, თქვეს ერთი ბუნებაჲ ვითარ იგი ერთი ბირი სიტყვისა ღვთისა მიმართ შემდგომად განკარცალებისა და განკაცებისა მიწესითა, ვითარმედ რათა არა ორ გუამად განჭკვეთონ ერთი ქრისტე. რამეთუ ამათ, ყოველთა ნათესავთაგან სავიობულთა, დაჩრდიეს კვალთა თსწულებჲჲ კვალთა ეგრეთვე ერთ-ნებიანთაგა მწვალბულთა, შემდგომად მრავალთა წელთა ერთისა ბუნებისა ქრისტეს ზედა წარმრეველთასა, ღვარდლისა და კელისა აღმომადგნებულთა აღმოსკელისა გამოჩნდეს, რომელთა თქვეს ორთა ბუნებათა ქრისტესთა ერთი ნებაჲ, არ მენიერთა განყოფილებისა ბუნებითისა, ანუ გუამონებითისა ნებისათა, რომელ არს თვითჲ გამოარჩევილი. ესე მიწეს კქმნა მათ ერთისა ნებისა მტყუებულებას ქრისტეს ზედა.

409. 9. იყენეს უგვე დამამტვიცებულნი ამის წვალბებისანი არა თუ მხოლოდ მოწაფენი ერთისა ბუნებისა მტყუებულთა გმობის მოძღვრითანი, არამედ ორთა ბუნებათა ქრისტეს შორის აღმსარებულნიცა, რომელ არიან კოსტანტინე იმპერატორი, მე ინაკელი იმპერატორისა, რომელმანცა წმიდაჲ მარტინე, ზაზაჲ ძველისა ჭრომისა აღსარებისთვის ჭეშმარიტისა სარწმუნოებისა, ესე იგი არს ორთა შეერთებულთა ბუნებითთა ნებათა და მოქმედებათა სიტყვისა განკარცალებულთასათა, — განდუნს კვლესიანთაგან თვისისა ესე სანატრელი მთავარუპისკოპოსი მარტინე და ექსორდა ჭეო ქრისტონეთისა გერმთა. ხოლო ყოვლად სათნოსა მასქიმეს, სვეტსა ქრისტეს კვლესიანისა და ორთა მოწაფეთა მისთა თანა მოსახელეთა მათ მმათა მოწაფეთა ღირსთა მასქიმესთა, რომელთა ზოგად ეწოდებოდა ანატასი, — სასჯელ-უგვა მათ ზატყად — წმიდასა მასქიმეს ექსორდაჲ გიზო ჭალაქსა, გერმთა თრავისათა, ხოლო სენხანთა მათ მმათა მოწაფეთა მისთა ერთსა მესამეობას, და მეორესა ბერკერს მათცა ექსორდაჲ, რომელნიცა შემდგომად აღიყენეს სამეუფოდ ჭალაქად სამნივე. სანატრელნი ესე ქრისტეს მოწამენი და ენანი მოძღვრნი ყოვლისა სოფლისანი, მჭადაგებულნი სიტყვისა ჭეშმარიტებით განკარცალებისანი, და მარჯუნენი კელნი მწარლნი სამოციქულოთა სარწმუნოებათანი, — დაკეთილ-ჭეუნეს და დასაჯეს ექსორდად სამნივე გერმთა სამეგრელოთისა ჭეუნასა ჩვენ ჭართველთასა ადგილთა სხვა და სხვათხ. ამის უგვე წვალბებისა წინა-

მძღვანარი იუვენს: სერგი მთავარ-ეპისკოპოსის ასლდისა ჭრომისა და პიროს, მოსაყდრე მისა; ონორი ჰაზა ჭრომისა, კიროს მთავარ-ეპისკოპოსი ალექსანდრიისა და მკარი მთავარ-ეპისკოპოსი ანტიოხისა ქალაქისა და მთავართაგანნი მრავალნი. ესენი დალათუ ირწმუნებდეს ჭრისტეს შორის ორთა შეერთებულთა ბუნებათა ჩვენებრ, არამედ უარის-ყოფილნი ბუნებითა ნებათა და მოქმედებათა ორთანი არა ჩვენებრ აღიარებდეს, ვითარ იგი მკარისმინეთ უწუბათაგან ყოვლადწმიდისა მის შექმნისის მსოფლიოსა კრებისა, სამყოფოსა ჭაღაქსა შეკრებულთა ას-სამეოცთა ნეტართა მამათას.

410. 10. ამით უკუნს გეშაბთა გესლდისა მწოვრულთა სომესთაგანთა მოძღვართა—ოძილმან იოსანე, და ტარონელმან ზავლემ, და სიუნელმან სტეფანემ, და ტათეველმან გრიგორიმ და ჭაუველმან ღასარემ, ასლდისან მან სჯულდის-მდებელმან ყოვლად უღირსთა მწუქმისთა და არა მსედრებულთა წინა-მძღვართა ერისთა, ბნელისაში მეგზავრეთა მრავალთა სულთასა, გრძოდ შედგომილთა ამით გომბის-მთავართა ერთ-სებანიასთას, ვითარ იგი შერაეს შეერთებულთა ორობაჲ ბუნებათა სიტყვისათა შემდგომად შეერთებისა, ვითარცა მოწაფეთა ეკტიქისთა და შედგომილთა სეკეროს, და იულანეს, და ტიმოთეს, და ათრქათა, სეკეროსისთა სჯულდის-დებათას,—სსჭაღა მობილეს წვალებაჲ შემდგომად მოძღვართა მათთა სიკუდილისა ერთ-სებანიასაგან, ღირსთა წუვესათა, რომელნიცა განჭუქმისთა მექმესმან წმიდამან მსოფლიომან კრებამან, ჟამსა კოსტანტინე კეთილ-მისხურისა თვით-მზერობელისასა, რომელსაცა ჰოლონათ ნართაულობით ეწოდებოდა, ამით განკუჭმთილთაგან მწუჭალებულთადა მობილეს გომბისა შეწინარებაჲ სომესთა ნათესაგისაგანთა ეპისკოპოსთა, რომელთაცა სსხელნი წარმომინებეს ზემოთა ლექსთა შინა. სოლო თუ ვითარითა ხატითა იტყვოდეს მოძღვარნი სომესთანი ჭრისტეს შორის ერთსა ნებასა და ერთსა მოქმედებასა, ესე არს:

411. 11. მოძღვართა და წინამძღვანეულთა ბნელისთა გელ-ჭუვეს წართქმაჲ.—სიუნელმან სტეფანე, და ტარონელმან ზავლე, ტათეველმან გრიგორი, და ჭაუველმან ღასარემ მან სჯულდის-მდებელმან ღასარემ—ჭრისტეს შორის ერთი ნებაჲ, ერთი მოქმედებაჲ და ერთი ძალი საღმრთოთა და კაცობრავთა ბუნებითა თვითებათა. რამეთუ იტყვოდეს უდგემულად: რომელი რაჲცა არს, რომელსა მოქმედებდა ჭრისტე საღმრთოთა, ანუ თუ კაცობრავთა, ერთის-მებრ სსზოგადოსა ძალისა და მოქმედებისა ორთა ბუნებათასა რომელსა ძლით შეწვენულნი თქმულთა ამით თვისთაგან ჭადგად წარმოაჩინებენ თავთა თვისთა გომბათა არა მცირედთა, მეტყუქმლნი ერისად

საცთურთა და მრავალთა ზღვევებანი. იტყვიან—ვითარ იგა გაცემად, ეგრეთვე დუთაბად ქრისტესი იშვა წმიდისაგან ქალწულისა და ივნო, და მოკვდა. მერმეტა—ვითარცა დუთაბა იგი, ეგრეთვე ხოლო გაცემად, ორნივე, ვითარცა ერთი თანა-სწორებით, ჰყოფდა სადასაბამოს მიწესსა და საკვირველებასა. *)

412. 12. თქუა ტარონელმან ზაულე წინაგანსაწყოსა შინა თეო-
ფისტოსსა გმობისა წერილთა შინა თავსა მეორესა: «საღვთოდონელთა გან-
საზღვრეს და შრომაჲ, ეუჭმდრებაჲ, შეურაცხებაჲ, განემერაჲ, ეურმდის-
ცემაჲ, ნაღვლის მიღებაჲ; ესე ყოველი მისცეს კორცთა და არა დუთაბასა.
ხოლო ყოველნი იგი საკვირველებანი—გარდაქცევაჲ წყლისა ღვინოდ და
შერისხვაჲ დელკათა ზღვისათა, აღსიღვაჲ თუბლთა არ-მსედსისა, ადგი-
ნებაჲ მეუღრისა, განსხმაჲ ეშმაკთა, და სხუანი—ესე ყოველი მისცეს დუთა-
ბასა. ხოლო განეუჭმეს ერთი ქრისტე ორ-საქმედ, და ორ-ძალად, და ორ-
ბუნებად; ერთი უეჭმეს ბუნებაჲ განუხრწსელი, ხოლო მეორე განსრწნადი. ერთი
ბუნებაჲ ეგო ვნებასა შინა, ხოლო მეორე ეგო თავის უფელ გნებათა შინა.»
ცნთ და გულისსმამუკათ, რამეთუ ესე იყო აღსარებაჲ საღვთდონისა?
რომელ-არს მართლიად და ჭეშმარიტად გმობად განგებულებისა ქრისტეს
ღვთისა ჩუენისა! ხოლო დასასრულსა მერვისა თავისისა იტყვის იგივე:
«ვითარმედ ბუნებაჲ იგი დუთაბებისა გნებათა და სიკუდილთა ეხიარა.»

413. 13. სტეფანე სიუნელმან თქუა თავსა შინა მეორესა: «არს
უეჭმეს ჭონებად ერთი არსებაჲ ქრისტეს მიმართ, ერთი ჰირო, ერთი ბუ-
ნებაჲ, რომლისა ნებაჲ და გნებაჲ, და საქმე ეგრეთვე ერთი, რამეთუ ერ-
თისა ბუნებისა არა არს სსკადასხვა ნებაჲ, ერთი იგი საღმრთოთა და მეო-
რე გაცემბი,—ნუ იყოფინ. რამეთუ ესე შეუძლებულარს ყოფად, არამედ
ერთი ნებაჲ, და ერთი საქმე.» ხოლო მესამესა თავსა შინა იტყვის იგივე:
«საჭირო-არს, რათა ძვირნი გნებათანი შერაცხონმცა სადამე ჯნდისად,
ხოლო დუთაბად იგი ეგოს უნებულად, ვითარცა იტყვიან.» და შემდგომად
მცირედისა იტყვის იგივე—«მასვე და ერთსა ვიტყვით ბუნებას ქრისტესსა

*) განმეაცრებით გულისხმა ვჰყოთ ძალი გმობათა ამით, კეთილ-მსახურნი, ვითარ იგი კაცებაჲ, ეგრეთვე დუთაბად ქრისტესი იშვა ქალწულისაგან, ესე იგი არს ვითარმედ ანუ თუ დასაბამისა მიღება ქალწულისაგან მისგან შობილისა მის სიტყვისა ღვთისა ღვთაებისა, ანუ თუ ქალწულისაგან მიღებულისა კაცებისა დაუსაბამოებაჲ. და ეგრეთვე ბუნებითა ღვთაებისათა ვნებაჲ და სიკვდილი სიწყვისა და საკვირველებითა ღვთაებისათა კორცთა მიერ, ვითარცა ღვთაებისაგან ესრეთ ბუნებით მოქმედებაჲ. ზ საშინელი უარის-ყოფაჲ განგებულებისა!...

ქალწულისაგან შობილად, რომელიცა მამისაგან დაუსაბამოდ არს შობილ. »

314. 14. გრიგორი ტათეველმან, შიომთომან ქემან ოძნელისამან, თქვა კითხვისა აღსნათა შინა წიგნსა თვისსა: «ერთობა იგი მოსპობს ორობასა და ამს ერთობას აღვიარებთ ჩიწნ—ერთ გუამად, ერთ პირად, ერთ ბუნებად, ერთ ნებად, და ერთ-მოქმედებად. » ესრეთვე უწუჭ სსუანისცა მოძღუარნი სიფრუვისანი. ამით თანა ერთხმად ქადაგებენ მოძღურებით, ვითარ ესე აქა აღკვიწრეიეს. ხოლო ღასარცა ჭაუგელი, რომლისა გმობაჲ მრავალი ვიხილეთ, მსგავსად წინამძღუართა თვისთა იტყუდა იგიცა ქრისტეს შორის ერთსა არსებასა, ერთსა ნებასა და ერთსა მოქმედებასა; და ესე იხილეთ წიგნისა მისისა მეხუთესა თავსა შინა, თუ ვითარ იტყვის გმობათხ საბაველთა მეტყუწლი ქრისტეს შორის ერთისადა ნებისა.

415. 15. ამით უწუჭ წართქმითა გმობისათა უგუთუშით დაჭსნინან მიმანივე სომეხთანი, მოუწარენი ჭეშმარიტებისანი, ერთობით აღსარებითა ქრისტეს შორის ორთა ბუნებითთა ნებათა განუწუჭებულად და შეერთებულად და უჭტუკულად სადმერთოჲ და კაცობრიუთა. გარნა არა თუ წინა-ადმდეგითა ურთიერთარს, რამეთუ კაცობრივი ვიდრემე ნებაჲ შედგომილი იყო ნებას მისდა შეერთებულსა ცხოველს-მყოფელსა დუთაებისასა და მორჩილ, ვითარცა იტყვის წმიდაჲ მასარებელი: «მამო ჩემო! უკეთუ შესადლებულ-არს, თანა წარმხედინ ჩემგან-სასიელი ესე. ხოლო არა ვითარ მე მნებაეს, არამედ ვითარცა შენ». ¹⁾ ხოლო სსუანცა სადმერთოჲ მასარებელი იტყვის: «გარდამოკჭხედ ზეცით, არა რათა ვჭყო ნება ჩემი, არამედ ნებაჲ მომავლინებელისა ჩემისა მამისა, » ²⁾ ხოლო ასწავებენ ორსადა გონებასა, და ორსა ძლეურებასა, ვითარცა შეურკვერელთა ორთა ბუნებითთა თვითებათასა, და ორთა მოქმედებათა ვითარ ბუნებითთა სადმერთოთა და კაცობრიუთა, რომელნიცა გამოვიდოდეს ერთისაგან გუამისა მსოფლოდ შობილისა, რცა ერთისაგან მოქმედებელისა და მნებებელისა. ხოლო გამოსრულებანი ორთა ბუნებათაგან, ესე იგი არს დაწუებანი სსუა-და-სსუათა, გარნა შეერთებულთა მოქმედებათანი; რამეთუ ერთი და იგივე გუამი სიტყვისა მოქმედ იყვის მეგრ სადმერთოსა მის დაუსაბამოსა ბუნებისა ძლისა და მოქმედებისა საქმესა ღუთივ შიწნირისა სამარადისოდ, ესე იგი არს წინა განტებაჲ და მწყესა ყოველთა კიდეთა სოფლისათა, და იქმოდა საგვირკველებათა და სსუათა ესე ვითართა თვისებისებრ დუთაებისა თვისის,

¹⁾ მატყე 26, 39.

²⁾ იოანე 6, 38.

რცა უოკულთა დასაბამის-მიმცემთა მიზეზთა. ხოლო ოდესმე კაცობრივ მებრ ბუნებითისა ძალისა და მოქმედებისა გამოხატვლა საჭმესა კაცობრივისა ბუნებისასა, რამეთუ არა შიშველი ღმერთი იყო კორც შემოსილი იგი საღმრთოთა გუმბი დაუსაბამოსა სიტყვისა, და მით შევისმენთ საღმრთოთა მასარებულთაგან ორთა ბუნებითთა ნებათა, რამეთუ ლუკა იტყვის: «ვიდოდა ქალაქითი ქალაქად და დაბად დაბად;» და რაჟამს იგი შიშსა რა შინა იყო სიკუდილისასა ილოცვიდა რა მტოდსა შინა—«და ეწინა მას ანგელოსი ზეცით განაღვირებდა მას და იყო იგი ღუაწლსა შინა, უმეტესდა ილოცვიდა და იქნა ოფლი მისი ვითარცა ტყარი სისხლისა, გარდამომაჟალი ქმტყისასა ზედა.»¹⁾ ესრეთ უკუტე შეიურებდა და იგნებდა და სხუასა ესე ვითარსა ჭყოფდა ვითარცა კაცი.

416. 16. გივრობთ უკუტე, ვითარ იგი ბუნებათა მათ ორთა შეერთებულთა, ეგრეთვე მოქმედებათა და ძალთა, და ეგრეთვე მსგავსად ნებათაგა ქრისტეს შორის, აჟა ვისილოთ, სწავლის-მოყვარენო, თუ ვითარ იღუთის-მეტყუწლენეს მოძღვართა სომეხთა სიმართლას მოყვართა შემდგომად შეერთებისა სიტყვისა ღუთისა მიმართ ორნი ბუნებითნი ნებანი სიტყვისანი.

417. 17. იტყვის ნერსე კლაველი: მთავარ-ეპისკოპოსი კნიმანისა, მოძღვარი სომეხთა «ესოჲს ვორდის შინა» — «სასმელი თანა წარმხედინ ჩემ გან, არა ჩემისა-მებრ ნებისა, არამედ შენისაებრ,» ესე მამისა ნებათა არა არს წინა-აღმდგომი, და კვლად იტყვის: „მეგობრისა ღაზარეს მიმართ თაგადი ორთაგან ცხად ჭყოფდა სიტყვისასა, ერთისა ქმტედებარისა შორის საჭმესა მრჩობლსა;—საღმრთოსა და კაცობრივისა: ცრემლგოდა საყურელსა ზედა და იტყოდა: «სადა დასდევით კორცი?» ამით უკუტე ცხად-ჭყოფს ბუნებასა კაცობრივისა ჩუწნებით დასარწმუნებულად. ხოლო უწოდა რა სასკელი მისი, ჟოჟოხეთისა ბჰისა ქუტე-ურთაგან ისმინა დაყოლოებულმან საფლავსა შინა; ხოლო გარე გამოკვალს მუის კმასა თანა,—ამით ცხად-ჭყოფდა ბუნებისა საღმრთოსა შიწნებელი შეზაკებულებასა მიწითსა თანა.»²⁾

418. 18. თჳსა ნერსე ლამპრონელმან საწმუნებოებისა აღსარებასა შინა თვისსა: «სსკული თანად სულისა მიითვალვიდა თვისთა მათ ბუნებითთა ვნებათა თითოეულებასა ასაკისა მაცხოვრისასა; ღუთაებაჲ იყო მტერთა მიერ მიუწითომელ, შეზაკებულ სხეულსა თანა.»³⁾ ხოლო შემდგომად

¹⁾ ლუკა 8, 1. 22, 43.—44

²⁾ ნერსე კლაველისა.

³⁾ ნერსე ლამპრონელისა.

მტირედისა იტუვის იგოვე: «აწ უკუჭ რომელთა ღვთისად მისცემენ მოქმედებასა და ნებასა გორცთასა, რეცა ერთისა ბუნებისასა, და არა ვითარცა ღვთისა ზედ-მოღებით მიითუბლებენ მასვე გორცთასა, სამითა უგვე ცოდვითა არიან შეცოდებულ.»¹⁾

419. 19. გრიგორი თქუა, მთავარ-ეპისკოპოსისან სისისამან, ეთომ სომესთა მეფისა მიმართ წარცემულსა თვისსა შინა ეპისტოლესა: «მას უკუჭ ჟამსა განჯთავისუფლდეთ შერწმუნებისაგან კრებისა და შევიწყნარნეთ ეკლესიასა შინა ღვთისასა, ოდეს იგი შევიწყნარებთ შვიდსა კრებასა, ორსა ბუნებასა, ორსა მოქმედებასა და ორსა ნებასა²⁾».

420. 20. კრებამან ტარსონისამან თქუა მანუილის მიმართ, იმპერატორისა კომნინისა. — «ერთისაგანო ქუჭ-მდებარისა მრისობლი არს ნებაჲ, სხვისა და სხვისა მებრ ჟამისა: ოდესმე საღმრთოჲ, რაჟამს იგი საღმრთოჲ ინებებდა საღმრთოჲსა ცხად-ყოფად ძალისა. — ხოლო ოდეს-მე კაცობრივი, რაჟამს იგი კაცობრივსა ინებებდა ცხად-ყოფად სიმდაბლესა.»³⁾ ხოლო კვალად იტუვის: «ნებათა-მებრ სასისა, რომელი ვთქვით ყოფიდა ორობისა უწინა-ადმდგომრისა — საღმრთოსა და კაცობრივისა, გვრწამს მოქმედებისა ეგრეთვე ყოფიდა, — საღმრთოსა და კაცობრივისა მუნი შეერთებისა შორის არა თუ უმადლესნი მღვთაებასა მხოლოდ მივსცნეთ თვინიერ გორცთა, და არცა მდებარნი ეცნებასა მხოლოდ თვინიერ ღვთისა.»⁴⁾ ხოლო უკეთუ არა ესრეთიცა იყო სადაძმე, ვითარ ითქოადამიჯა სადაძმე მე კაცისა ზეცით გარდამოსრულად. ანუ თუ ღმერთი ჟვარცმულად, და სისხლი ღვთისა ჰყოფად?! არამედ ერთისა ეჭამოკნებისა მიმართ ორთავე აღვიარებთ, ოდესმე ვითარცა ღმერთსა საღმრთოთა მოქმედებითა, ხოლო ოდესმე ვითარცა კაცსა კაცობრივითა, რომელ ცხად-ჰყოფენ მისსა განკუთვლებასა საჭეინი დასაბამიდგან კიდრე აღსასრულადმდე; რამეთუ იშუა დედისაგან ვითარცა კაცი, არამედ ქალწულისაგან და ქალწულებჲა მშობელისა დაიცვა უსრწუნელად შემდგომად შობისა, ვითარცა ღმერთიანი; მოკუდა ბუნებითა კაცობრივითა, ვითარცა კაცი, და მეუადრსა აღადგინებდა საღმრთოთა ძალითა, ვითარცა ღმერთი.

421. 21. ესრეთ უკუჭ ჰქადაგებენ კეთილ-მსახურებით შემდგომად ცთომისა ნათესავთა თვისთასა სიმართლის მოყუარენი მამანი და მოძღვარ-

¹⁾ ნერსე ლამბროვლისა.

²⁾ გრიგორი სისელისა კათოლიკოსისა.

³⁾ ტარსუს შერკებულისა სომეხთა კრებისა მამათაგან მანუილ კვესრისა მიმართისა ეპისტოლისაგან.

⁴⁾ მათივე.

ნი სომეხთანი და სსკრებონი მთინი. აწ უკუტ, უკუტუ გამოიძინც კინიკ ბრძენთა შორის სომეხთასა, მრავალ სსზოგნელ არს ყოკელს ადგილს, სადაცა მოუგესთ მთ მევიდრობაჲ, კანნი ჭკშმძრიტების ტრფილნი, რომელნი ჭჭრიაბურის მის მიკინჯარების ნათესავთ თვისთა ბოროტ-მადიდებულთა შიშისაგან ვერ შემძლებულ-არიან ცსადად შეწყნარებად შვიდთა მთ ყოკლადწმიდათა მსოფლიოთა კრებათა, და აღსარებად ქრისტეს შორის—ორთა ბუნებათა, ორთა ნებათა და ორთა მოქმედებათა, შერთებულთა და განუწკლებულთა, და შეწყნარებად ჩვენთა სსკკელსიოთა სსდმ-ოთოთა სსიდუმლოთა ყოკელთა, რომელთა დაფარვით შეუწყნარებოეს ყუ ესე ყოკელი.

422. 22. შერკვაჲ სსსელთა ჭყოფს ცთომისს მუწებლებულთასა, ვითარ იგი განკაცსადეთ ზემოთა შინა ნაწილთა სიტყუებასსა, რომელ-არს თქმაჲ ბუნებისა და გუნების იგვედ; და ესე არს მიწესი ერთისა მსო-ლად-შობილისა სიტყუისა შემდგომად შერტებისა ერთისა ბუნებისა აღსარებისა, რათა არს ორ გუნად განყოფნ ერთი ქრისტე; რამეთუ ამით ნისტორიკისანთა განყოფაჲ ორთა ბუნებათა; ორთა გუნათა მიძრთ, რათა არს ერთად შერინენ ბუნებასი სიტყუსანი შემდგომად შერტებისა, და ეკრთევე ესეცა შერკვაჲ ორთა შერტებულთა ნებათა და მოქმედებათა ქრისტესთა შეუსდით შორის არ მეცნიერებითა ბუნებითისა და გუნამოგნებითისა ნებათა განყოფილებისა, რომელ-არს თვით გამორჩევათი, რომელიცა მიწესი ექმნათ ქრისტეს ზუდა ერთისა ნებისა თქმასა ქრისტეს ზუდა, სოლო ჩუტნ, რათამც თანა მოსახლეობითისა ცთომისაგან განკურ-ნეთ—ამის უკუტ მიწესისათვის ჟოტუბათა ნებისა ძლითი სიტყუაჲ.

423. 23. ნებაჲ თანა მოსახლე სიტყუა არს, რომელიცა უკუტ ოდესმე ნებებსა დანიშნავს, სოლო ოდესმე მნებებულობითს ძლას, და ოდესმე თვით მას სსნებურს, რომელი წინ-დადებულ იყვის ნებისა, რომელ-არს თვით იგი სსქმე, რომელი უნდაეს ვისმე, გარნა სსწუაჲ არს ნებაჲ და სსწუაჲ სსნებური.

424. 24. ნება უკუტ არს სმეკაჲ მოქმედებისა მნებებულობითისა ძლისა და წადიერებაჲ, და არავის ნებაჲს არს ქონებაჲ ნებებისა, ესე იგი არს მნებებულისა ძლისა. სოლო ნებაჲჲ არს თვით იგი ძლი მნებებულობითი, მიცემული სულისა და შემოქმედისა მიერ, ესე იგი არს შემძლებულობაჲ ნებაჲდ. სოლო სსნებური არს თვით სსქმე წინამდებარე ნებისა, რომელიცა გვეწინებს, ვითარ იგი მენების სიბრძნის მოყვარებაჲ, რა-

მელი ესე სანებური არს, მნებავს სწავლა ერისა და ესე სწავლამ ერისა სანებური-არს. არ სანებური არს, რომელიცა მას ვისმე არა ენების, კითარ იგი არ სანხილავი, რომელსა კერკინხე დვიდეს, — და რამას ნებუბამ არს შეერთება ღვთისა—ნებუბამ ქამისა, ნებუბამ სმისა, ნებუბამ ნავთ-მავალობისა, ნებუბამ მეუღლისად შეუოფისა. სოლო კითარ ნებუბამ არს კეთილად ნებუბამ—სჭუღლისა-გერ ღვთისა შეუოფა მეუღლისა, ანუ თუ ბორბტად და წინა-ადმდგომად ღვთისა უცხოელსა სწოლისს შეკინებამ.

425. 25. მნებუბელი არს რომელსა აქუნდეს ბუნებისაგან მნებუბელობითი ძალი, კითარ იგი—კაცი, ანგელოსი, დემონი, —რამეთუ თვითთაჲელსა ამთავანსა ბუნებისაგან აქეს მნებუბელობითი ძალი. რამეთუ თვითთაჲელსა გუჰმსა ღვთაებისას, *) და თვითთაჲელსა გუჰმსა ანგელოსისასა და თვითთაჲელსა გუჰმსა კაცისას ნებავს, სოლო თვითთაჲელსა გუჰმსა, ზოგად რამცა აქეს—ბუნებითი არს, რამეთუ ბუნებითი ყოველთა შორის ერთსახეთა გუჰმთა ხილულ-არს. სოლო მნებუბელი არს მსმეველი ნებისა, რომელ-არს მნებუბელობითი ძალი, და წადიერ ქმნილი რომელ-არს გუჰმი.

426. 26. ნებამ კიდრემე ნებუბას დანიშნავს ოდეს-მე, ესე იგი არს ძალი მნებუბელობითი; სოლო ოდესმე სანებურსა, ესე იგი არს თვით მას საქმესა, რომელნი გენებან. აწ უეჭვად ნებუბამ კიდრე მე ბუნებითი არს და მარტავად ნებამ ბუნებისა არს საქმე, რამეთუ ყოველსა კაცსა აქეს ძალი ნებად და ყოველსა კაცსა ნებავს, ესე იგი-არს იგმეკს ნებთა, რამეთუ მნებუბელობითი ცხოველი სიტყვიერი მოკუნდავი არს კაცი, გარნა ანგელოსიცა, და წესთა ღვთავ-მთავრობითი იგი ბუნებამ, კითარცა გვითქვამს. სოლო სანებური არა ბუნებითი-არს, არამედ თვით გამორჩევიითი თვით მთელობლისაგან გონებისა და ესე გუჰმოკუნებითადცა მოიღებვის, რამეთუ ყოველსა კაცსა არა ერთ-სახედ ნებავს, არცა იგივე ნებავს, კითარ ნებით; რამეთუ კითარ ნებით ინებებს თვით-მთელობელობით კეთილად, ანუ ბორბტად, და ესე არს კითარ ნებამ, რომელიცა გუჰმოკუნებთა შორის სხვად და სხვად შეისწავების, და კერეთვე რამასა ნებუბანცა მებრ ამისა არს რომელიცა კითარ იგი—კითარ ნებამ, კერეთვე რამასა ნებანცა არა ბუნებითი არს, არამედ გუჰმოკუნებითი, ესე იგი, არს თვით გამორჩევიითი, რომელ-

*) დაღაცათუ თვითთაჲელსა გუჰმსა ღვთაებისასა ნებავს, არამედ იგივე არს სამთავე მათ სამღვთისათა სამ-წმიდათა გუჰმოკუნებთა ნებამ ბუნებითი და ერთ ბუნებითი სანებუბამ, რამეთუ განთავისებით არა არიან მნებუბელებ და მოქმედ და არა სხვა და სხვა არს სანებური მათი, არამედ იგივე.

არს ერთისა სხისა. გზაჲჲს თელთა ზედა სიტყვიერისა. სასოჲსათა, ზრუნა არა თუ ღაუბადებულისა ბუნებისა გზამოკუნებათა ზედა; და სათასა დანჯარს ესეცა უწყებად, რამეთუ არა ერთი მოძრაობა არს ანგელოსთა და კატოკ, რომელიცა მესამისა ამის წიგნისა ჰირველსა თჳსსა შინა მოკლედად აღსწერეთ.

27. 28. უსუნა საცოდო გუქქება უმეტარ მწერალ-მეტყუქლთა ნუნსნ, უმეტარ ანგელოსთა და კატოკ-ფიას, რომელთაცა თათათუკულთა სახე-თიგან გამოკვეთილი აქვს გუქქებამოკუნისა, დადაცბათუ თუოთუბანი გუქქებანი თვისთუ მათ ჟუსუოკულთუოკუსთა ნათესაუთაგან, ესე იგი არს. ბუნებათა მესვე და ერთისაგან არანა, ვითარ იგი მისწულ, ანუ თუ. რაფალ—არანა. ერთისაგან ბუნებისა, რომელ-არს ანგელოს, და პეტრე, და იოანე, და მარკელე, და ფავოზ არიან ერთისაგან მისვე ბუნებისა, რომელ არს კაც; არამედ თვისთა მათ ბუნებათაგან გამოსრულთა თანა მესასეთა განუქქებლეთა, ესე იგი არს გუქქებამოკუნისა და ნებაჲ მათ უოკულთა ერთი და იგივე ზნესობებოთა, და ერთუ მნებებულობითა ბუნებაჲ მათა. სოლომონსავე არანა მნებებულ თვითონ სახედ რაჲ მტებით და ვითარცა მნებობა და სხუად სხუად არს სხებუნი მათა.

28. 28. ნებაჲჲ უქქებ არს წადიერებაჲ. ცხოველობითი და სოლომონსავე ერთეობითი. სოლომონსავე კინადგან ცხოველობითი, უქქებულად მგრძობებულად ბოთიცა, რამეთუ ჰირეოტეოსი, კადრეჲ. ცხოველები. მგრძობებულად წადიერ იქმნებიან; და არა სიტყვიერობით, არცა თვით კულმწიფედ; სოლომონსავე კინადგან ცხოველი არს და სიტყვიერცა არს, ვითარცა ცხოველი ცხოველობითად და მგრძობებულად წადიერ იქმნებას. სოლომონსავე ვითარცა სიტყვიერი—სიტყვიერად და თვით კულმწიფედ.

29. 29. ბუნებობითი უქქებ სხუანი არიან: ჰირეოტეოსად მორწმინდე-ქმნაჲ სხუელისა ღვთისა, რამეთუ ბუნებობითი მონაჲ და კელის-ქქებუ ღვთისაჲ არს კაცნი. ხმისა შედგომად და ბუნებობისა გუქქებობითი იგი, ვითარცა იგი შემწიფე, წყურვლი, ძეგლე და სხუანი ესე ვითარნი. სოლომონსავე მოკუნებობითი და თვით გამორჩეობითი ნებაჲ არს წადიერებაჲ გუქქებობითი თვისთა გზამოკუნებისაგან თვისისა მემკულისა გუქქებობისა, კინადგა თვისთა თვისად განუოვილთა გუქქებობათა თვისთა გამომჩეველობაჲ მოქმედებს.

30. 30. იტყვიან უკუ ცრუ მოძღვარნი, ვითრემად არს აქვს კაცსა ბუნებობითი ნებაჲ და მსოლომონსავე რწმანსა ოღონ დაამტკიცებენ უოფისა ნებათასა—ერთისა სადმეოთისა კათალიკისა და ერთისა სადმეოთისა საბოროტისა:

432. პ2. სჯლო ვინაღან იგივე არს გუამ ქრისტესი და ქრთ ქრისტე ქრთ მნებუელი მონობლთაებრ ბუნებთა ვითარცა იტყვისა: ღმერთო ათანასი— და რდეს იტყოდის მამა, უკეთუ შესაძლებელ არს მინა წინსვლა და სსმელი ესუ გარს ნუ გუი ნებად უქმნებიან არამედ შეეცეს სული ტულქ-მოდგინე არს, სოლო კორტნი უძღურე კ) ორთა ნებად კონტრეტებს აქცე ევთს კაცობრივს და ერთს საღმერთოსა რამეთუ კაცობრივთ უძღურებისათვის კორტთასა იქმნის კნებესა სოლო სავდმერთოდ მისი გულის-მოდგინე არს და მარად სსენებელი ვირილი იტყვივის— იტყოდა ღმრს მამისა მიმართ— არა ვითარ მე მნებავს, არამედ ვითარცა შენ— არა ვუთმოდ სიკვდილსა იგი, არამედ სრულებისა მღვდელთ მღვწებებად სხედუდლად ისწრაფდა რამეთუ ესე იგი ნებად მამისა სოლო არცა ქებად ნებებად სიკვდილსა ვინაღან ბუნებთა უწყებ სიკვდილსა ვინაღან ვინაღ კორტთად ?

433. 33. ესრეთ უეჭვ მოძღურებთაებრ მამათას ერთი არს ქრისტე რამდელჯარს გუამი სიტუიკა დვთისა განკარტელებული საღმერთო მნებუელი იგივე და კაცობრივთა მნებუელი იგივე ვითარცა ღმერთოდ სოლო სიკვდილი იგივე და ვითარცა კაცი მორჩილ-ქმნილი იგივე სოლო სიკვდილი უკვე მამისა და სულისა მამულსა და საღმერთოსა ნებას იგივე და ვითარცა კაცი, მორჩილდ საღმერთოსა და მამულისა ნებისა მამისა იგივე რამდელჯარს მორჩილდება თვით კელმწიფებთი და უი-რულბუელი შედარება ნებისა არც სსვისა ნებისა. სოლო მორჩილება კაცობრივთა ბუნებთა ნებათა ჩვენთა-არს და საღმერთოსა საბუნებთითოსა ნებისა რამეთუ საღმერთო ნებად არცა ღმრს დად მორჩილ სსდამე არს, არცა ქვე მღვდელ არს მორჩილებისა, რამეთუ ესენი კელის-ქვეშეთა და მრწამთა ჩემს არიან, ვითარცა იტყვის დვთის-მეტყუელნი კრივთო: დავინა მორჩილ ბუნებთად კაცობრივისა-მებრ ბუნებისა მისისა. » 3)

434. 34. განკარტეულსა მას სიტუიკას ინებებად და ნებად ვითარცა ღმერთოსა საღმერთოსი; და ინებებად და ნებად ვითარცა კაცობრივთა — არცა წინა-ადღმგომითა გუამოკნებთისა უამორჩივითა, არამედ თვითებთა ბუნებთათა; რამეთუ ინებებად და ინებებს კაცობრივთა ვითარცა სათსო იტყვი-

1) ათანასიო განკორტეულისა მღვდლისაგან პირველისა სიტუიკისა.
 2) კირილესი საუნჯისაგან.
 3) დვთის-მეტყუელისა.

მით პირველად და მისეს ცთომისა და სიძლიერისაგან საღმრთოესა, იქა
 ნაქმრისა დაძლიერისა მეს უსასვიდლოესა, განსხვავისა ბუნებისაგანისა, სიძლი
 ნისა ნებაჲ, ვითარცა იტყვის საღმრთო. მოძღვარი ღვთის-მეტყველი გრფ
 გუბრი, რამეთუ ავინ იყო ცთომილ? არა თუ ნებაჲ; კინ მცოდნელ?
 ანუ თუ ნებაჲ? ანუ უკუნი, რომელად იგი სცნა? რომელმანცა ცოდნა ანა
 ფიქროს მოქმედი იყო გუბრებისა? და უკეთუ იტყვიან ვითარმედ მცოდნელ
 იგი ანა მიიღო, არცა სადამე ცოდვისა თანამედები და მასწავლებული ბუნე
 ბაჲ სადამე გუბრისა, რამეთუ ესე ბუნებაჲ გაცისა იყო შევადგებულ სრულ
 უკუნი განცობისა ანა მიიღო ნებაჲ, ვითარ ჰქონდა ცნობადმედ კედელ
 ღმრისა, მისე ბუნებისა ღმრისმუნებლობითა ბორბობისათა გამოიხინა კე
 რისა? ვითარცა იტყვის საღმრთო ისაჲ: პირველად ცნობადმედ მისა
 ნუ წინა აღრევილ ბორბობისა, გამოიხინოს კებალი; აქ არა თქმადმრთ
 ნებაჲ ურწმუნოა არს, ანუ მოწმუნე; ანუ თუ ვამომრევიკაჲ არამედ სწ
 ბაჲ დაბადებულესა ბუნებისა; ურწმუნო უკუნი იქმნის ბუნობობისა, და ცხ
 მოიხინეს კებალი; თვით სელმწიფებობითა თვითარცა გაცნა. ფორხილ-ქმნილ
 მამულისა მუნებისა, რამეთუ გამოიხინაჲ თვით სელმწიფებობითა ნებისა არს
 ცთომილ 441: 40. არა სწინებრ განიხრისა და განსხვავად ართავე წინა
 აღრევილთა, სათნობისა ვითყვი დახსობობობისა—იგონებდა: და მეცნიერ
 იქმნებდა მათუ — არამედ მხოლოდ კეთილსა ზადენ, რომელ არს საღმრთოაჲ
 სწინებისა სათნობობობისა კსრეთ ჰეგუ გარდასიდალს თანამედებსა და
 მისსა, — ამისთვის იტყოდა წინასწარ-მეტყველი, ვითარმედ გირველ ცნებ
 ბადმედ კეთილისა და ბორბობისა, — სწრულებისა თვისა ცნებისა მისისა,
 რომელსა არა რა აკლდა, თვინიერ ცნებებისა გუბრებისაჲ, რომლითა
 გმრისმუნებულ-იქმნა თვით იგი სიტყვაჲ; თანა-მადებსა ღმრისისა; სრულ
 არცა უცნოს, არცა მოუგონის ბორბობი გუბრებისათვისა შეერთებისა;
 არა უკუნი მობობლი განუყოფლობაჲ, არცაღა რკვენი რამდე განუვადებდა
 აქმნდა უკულისა სიტყვისა, არამედ ვითარცა იგივე და ერთი ქრისტი და ამას
 შინა და მასცა შინა ესე იგი არს ღმრთაჲ და კაცობისა იხმედა გაცობობობ
 მისთა, რომელ არაწა ურკვენივე ბუნებობინა გაცობისანთ, დასამობობობ
 ლად მამულისა და საღმრთობისა ნებისა მისისა.

441. 41. უკეთუ ანკელისისა შევექნა შიდაკლავი, რამელ-არს

1) ლუის-მეტყველისა გრიგორისა.
 2) ისაია, 7, 19.

ზუნებთგან და ოროს ბუნებითთა წესთა, სხლყო შემდგომად შეერთებისა ერთისა მქანებულა ბუნებისა და ერთისა ბუნებითისა წესისაჲ! მითანტრ უკვე (ესეულოცო ვინა-არს, რომელსა უშინის სიკვდილისაგან? და ლათუ სთქვან, ვითარმედ სიტყვა არს, რომლისა უკვე ბუნებისა არს შიშა და ვინაჲ სიგუდილისა, ღვთაებებსა არსა? ადარდო, ვითარმედ ვინა ბისა, ვინაჲ უკვეთუ ვითარცა კაცსა უშინის სიკვდილისაგან, ვინა დად ქაქეს შინ ერთისა ნებისა, ანუ ვითარმედ ერთსეინობით ქადაგო ბნაჲ? იტყვის სვეერიანეუ გაბაოლანელი. — (რამეთუ სუდი გულსიკვდილნი არსო, იტყვის უფალი სოლმ: კატრნი უღუერ. 1) ვინაჲცა ორთა ნებათა წარმოჩენისა უკვეთს საღმრთოასა და ერთსა კაცობრებსა; უკვეთუ განკვეცბულთსა სიტყვისა! რომელიცა სრულე კაცი არს შეერთებულსაჲ შეუტრენელსა ღვთაებისა-თვისსა თანა, შიში სიკვდილისა, ექუ იფე არს არს ნებებაჲ სიკვდილისა, ვაცებობვისა მებნ ბუნებისა არს იყო, — ვინა ნებაჲ არს, რომელსა ენება ძიან თვისსა მსოფლო-შობილასა მაცხოვარებულსა კენდტ სიგუდილი? სოლო უკვეთუ სთქვან მამისა, მამისა და ძვისა თანა არსებოთო იგი საღმრთოაჲ მებაჲ არს ქვთა არს? და უწი, ვითარმედ იტყვი რაჲმთა არს უკვეთუ არსა კარულსა და განკრთომილსარ! სოლო შიში იგი, რომელსა არს არს ნებებაჲ სიკვდილისა, ვინა ქვაცობრებისა ბუნებისა არს? და უწი თუ ვაცობრებისა ბუნებისა არს, არსაჲდამე ერთი ნებება არს ქრისტეს შორის, ვითარცა იტყვის საღმრთოა ოქროპირი: «ჭვთისყო მწვალბებულსა, ღმირთსა უშინისა, და ვჰმინსა, და სცონისა და მწუხარებულსა? და უკვეთუ თქვენს — (სე) განუშორე მას მიერადგან და ქუ დადგინე იგი უშინისა სიკვდილისა თანა სოლო კატრნი სწამებს ამავე სიტყვასა შინა, ორთა ნებათა დვისა ბუნებითა ქრისტესითა: წიუ ვითარ მე მნებავს, არამედ ვითარ შიში? უკვეთუ ღვთაებისაჲთაჲ აქმულად შეკრანდლთ ესე წინააღმდეგომ მიტყველებსა რამე იქმნების, და მრავალი უკვერდ ზმირე იმეებისა სოლო უკვეთუ სოლო დავისა გქვს სიტყვაჲ თქმულთა ამითი და სიტყვითა ერთისა ღირსს არანთ ბრალისაჲსა რამეთუ ანა ნებებისათვის, სიკვდილსა, არავინ არს მელს კორტო, ვინაღან ბუნებითისა მათისა საქმე არს ესე. ესრეთ უკვე

1) სვეერიანეუ გაბაოლანელისა სიტყვისა მისგან მამარ თანა წყაროელნი სას-
მელი ესე.
2) ოქროპირისა სიტყვისა მისგან ვითარმედ თანაარს მამისა არს სიტყ-
3) მისივე.

მასთა მოძღვრებასებურს, განსწავლულნი, აღვიარებთ, სიკეთესა; აღვიარებთ
განხორცილებულსა, ორითა ბუნებათა, ორითა სუბსტანციათა და ორითა მცურ
ქმედებთა — საღმრთოთა და კაცობრივთა.

443. 43. ჩინა-საღმრთო სემპირიტების მოყვარეთაო უკეთუ მო-
ძღვრებათაებრ შენთა, ერთისა შეხვედრისა ბუნებისა ქრისტეს ზედა
აღმსარებელი და ორთა შეერთებულების უარის-ყოფივლი, ერთსა მნიშ-
ვნობა ბუნებასა მისსა და იტყვი — არა ბუნებითი არსო ნებაჲ, არამედ
გუამოქმედითა, მითხარ უკუნი? რაჲთა, რომელსა ნებასა იტყვი? მნი-
შებულობითსა ძალსა და მარტივად ნებასა და ბუნებითსა სასწავლსა; ანუ
გუამრტად ნებისა მსმეისასა, ესე იგი არს; კითარ ნებასა, და აღჩვენებ-
ებრ თვისისა და გამოისა ნებათაჲსა? გარნა უკეთუ მნიშებულობითსა ძალ-
სა და მარტივად ნებასა გუამოქმედითად გტყვი, ანუ სემპირიტსა სწავებრ,
რამეთუ ყოველსა სიკეთებრ მოკვდავსა აქუსკადრემუ ძალი მნიშებულობითი
დაკუამრტივად ნებაჲ; ვინაჲცა მისკე და ერთისა სახისა ქვეუ მყოფობა
გუამოქმედითა ფუნა სიღულენი ვიდრემუ არან ბუნებითი შიგნ და არა გუამ-
ოქმედითიერ. ხოლო ვინაჲცა არს ყოველსა კაცსა იგაეუ ნებასა, არცაღა
გუამოქმედ მსგავსად ნებაჲ, ამისთვისცა მნიშებულობითი ძალი და მარტივად
ნებათითი ბუნებაჲ ვიდრემუ არს; ხოლო რამასა ნებაჲ და ვითარ ნება-
ბაჲ არა ბუნებითი არს არამედ გუამოქმედითა განთვისებულისა და თვითთუ-
რელსკა თვისაგან მდგომისა უკამისა არს, ვითარ იგი შემთხვევითი თვითთუ-
რელსა გუამოქმედისა არს; ხოლო ამისდა-მოწამე არს ჩვენდა საღმრთოთა
გუამრტად ოქრო-სმოკუნა იგი, ორღანო სულისა უკულად წმიდისა, ესრეთჲ
მეტყველი მყოფობისა; შინა თავსა მირველისა წიგნისა კბრულთა კუმსა
ტოლისა განმარტებისასა; ანება ვიდრემუ თანა ნერვი არსო და ადრეთისა
მიერეუ ხოლო ამის რამასკე ნებაჲ ჩვენი და გუამოქმედისა; ჩვენისა. » 1

444. 44. ვაჲმე ვადრემუ ვასწავეს მოძღვრებთა კვალსა ისათა
მსხვერპლად ნებათსა, ხოლო ბუნებაჲ, კითარცა სასოკადლო გუამთა, ქრ-
ტიანულად მნიშებულობითისა ძალისა და მარტივად ნებასა. ამისთვისცა უნ-
დავთ უფლისა ჩვენისა, ესეა ქრისტეს შიგნის კითარ იგი ორთა შეერთ-
ბულთა ბუნებათა — საღმრთოთა და კაცობრივთა. კერეთვე ბუნებითთა
ორთა ნებათა და ორთა მოქმედებათა, ვითარცა იტყვის სასაღმრთოთა ათა-
ნასი, ყოველად წმიდისა ღვთისა-მშობელისა ქლითისა წიგნისა უნა; ორ-

1) საღმრთოთა ოქროპირისა.

სა ნებასა კვდაგებთ, სოლო არა ორსა მნებებელსა, ვითარ იგი არა ორ-
სა მოქმედსა, არამედ ერთსა მნებებელსა ერთობის-ებრ გუემისა. სოლო
ორსა ნებასა ორსა მოქმედებსა, ორთა თვითებათა-ებრ ბუნებათსა. »¹⁾
სოლო ამბროსი იტყვის განმარტებისა შინა ლუკას სახარებისა, წიგნსა
შინა მეექვსისა ბერძან ქრისტემან ვითარმედ—ნუ ნება ჩემი, არამედ ნება
შენი იყავნ. »²⁾ «ნუ ნება ჩემი,» თქმითა საინო ჰუმო კატობროვი იგი;
არამედ «ნება შენი იყავნ,» ამით აჩუქნა საღმრთო იგი, —ნებაჲ კატობროვი
უბიერა, სოლო ნებაჲ საღმრთო უჟამოა. და გრიგორი ნოსელისაგანცა
გისწავებთ აბოლნარის წინა აღმდგომად ესრეთ მეტყველისა: «სხვა არს
კატობროვი ნებაჲ და სხვა არს საღმრთოა იგი.»³⁾ ამისთვისცა იტყვის
რეზა გაცნ იგი, რომელი ემარჯუება ჩვენსა უმღურებასა, ოდენ მიიღო
გნებულებაჲ ჩვენი; სოლო ზედ მიიღებს ემას მას მეორესა, ესე იგი
არს უბედურესა და ღვთივ შენიერსა ნებასა. სოლო თქმითა «ნუ ნება
ჩემი,» კატობროვი უკვე ანიშნა. სოლო ზედ მიიღო, არამედ «ნება
შენი იყავნ,» გამოაჩინა შეერთებაჲ იგი ღმრთაებისა თვისისა მისა მიმართ.
სოლო უოკლად ბრძნისა აგვისტინეს ჟამის-ძლითისა წერილისაგან 161
ვისწავებთ—«მითაჲლათა ძემან ღვთისაძან არა ოცნებით, არამედ ჭეშმარი-
ტებით უოკლად რაჲმე, რომელსა წამებენ წმიდანი წერილნი, ესე იგი
არს—შიშხილი, წუწრვილი, შრომაჲ, ჭირი და სიკრდილი. და სხვანი ესე
ვითარნი.» ესრეთ უგუქნ საღმრთოთა მოძღვართა მიერ განსწავლულნი არა
გუამოვნებითად შეკრანთ მნებებელობითსა და ძალსა და მარტოვად ნება-
სა, არამედ ბუნებითად. ამისთვის აღვიარებთ ქრისტეს შორის ორ ნე-
ბასა, ორსა მოქმედებსა, ორსა გონებასა და ორსა ძლიერებასა.

445. 45. უკეთუ მნებებელობითი ძალი გუამოვნებითი არს, ვითარ
იგი სხვა გუამი არს მე გუამისაგან მამისა? სხვა იეოს სადამე ნებადა!
ბუნებითთა უკვე საქმეთა არავის უნძს სწავლაჲ.—არცა ვინ ისწავლა ვის-
გან გუამმან კაცისაძან, თანა მოსსეთა თვისთა გუამთაგან: შიშხილი,
ანუ თუ წუწრვილი, ანუ ძილი და სხუანი ესე ვითარნი; და კერუთკ
არცა ნებებაჲ ვინმე ისწავა ვისაგანმე,—სოლო რაჲსა ნებებაჲ და ვითარ ნე-

1) ნეტარისა ათანასისა.

2) ამბროსი მედიოლანელისა

3) გრიგორი ნოსელისა.

4) აგვისტინესი აფრიკეთის იპობელისა.

ბეზაჲ სწავლით არს თვითთაჲთა გჳმითა შორის ურთიერთარს, რამეთუ არა თუ ნებებასა ასწავებს სჯული ღვთისა, რამეთუ ესე ბუნებითად არს მის მიერ, არამედ კთილად ნებებასა და რაჲსა ნებებასა, — ვინაჲცა ნებებაჲ უკვე ბუნებითი არს. სოლო რაჲსა ნებაჲ და ვითარ ნებებაჲ გჳმომრეხებისად განყოფილი. გარნა წმიდისა სამებისა არა ესრეთ არს, რამეთუ მუნ მასვე და ერთ-საზვედ ინებებენ დაუსაბამონი, ზესთა ღმერთ-მთავრობითისა არსებისა — ყოვლად წმიდანი გჳმინი ღუთაებისანი. ზესთა საკისისაჲბრ. არსებისა თვისისა. სოლო ერთსა მას სამ-წმიდათა გჳმითაგანსა, რომელ-არს ქე და სიტყვაჲ, განსორციელებული, — აქჳს უკვე ბუნებაჲ კაცისა, თვინიერ მამისა და სულისა წმიდისა; და განკაცებისა-ებრ განყოფილ-არს იგი მამისაგან და ყოვლად წმიდისა სულისა თვისისა, გრეთვე კაცობრივთა ბუნებითაგან თვითებრ განყოფილ-არს მამისაგან და სულისა წმიდისა ორთა ბუნებათა მჭონებელი და ორთა ბუნებითთა თვითებათა.

446. 46. არსებითი უკჳნ და ბუნებითი-არს, რომელი, იყოს რა უოფითა, ანსოჯნებდეს და არ-ყოფითა განკრწნიდეს საზღვარსა ბუნებისასა; ნუ სადამე ცსოველი უნებელი არსა კაცი? არა სადა, რამეთუ არც; ოდეს ქმნილ-არს კაცი თვინიერ ნებისა.

447. 47. უკეთუ შიშლილი და წუურვილი და სურვილი ძილისა წადიერებანი ესე უსიტყურნი ბუნებითნი არიან, სიტყვიერისა გონებისა თვით კელმწიფო წადიერებაჲ არა ბუნებითი იყოს? ღვთისა სატუხად ლეონ უკვე უკვიქმნებით გონიერებისა-ებრ და თვით-მფლობელობისა. აწ უკვე, უკეთუ გონიერებაჲ და ნება თვით მფლობელი არა მიისენს სიტყვისმან, არცაღა სადამე სატუხა თვისისა ღვთაებისა მიუღიეს, რომელ-არს ბუნება კაცისა! უკეთუ კაცობრივი არა მიიღო ნებაჲ, ყოველთა მათ, რაოდენთა-ცა კაცობრივთა შემდგომად შეერთებისა მნებელ იქმნა სატყვაჲ, საღმრთოთა ნებითა მნებებელ იქმნა სადამე! რამეთუ იოანე იტყვის: *«*ექნოდა ესე სო გალილუას და არა უნდა მისლვა ჭურთხასტანს. *»* ისილვა, *»* ლაზარე, იქნოდა, ვითარცა კაცი ჭმწქანასა გალილუასსა და არა უნდა მისლვაჲ ჭურთხასტანს!! რომლისა ნება არს ესე, შესაკებულისა ბუნებასა ერთისა ნება არს? არა სადა ჭეშმარიტად! არცაღა კორც-მეუმოსელისა ღუთაებისა, არამედ ნება არს კაცებისა, შეერთებულისა ღუთაებისა თანა შეურეკნელად-

448. 48. დაცხვირე უკვე განკორცელებისა ძლითსა შინა სიტყვისა შერეკნითნი ესე გმობანი, *»* ლაზარე, რამეთუ არა საღმრთოაჲს ნებისა არს სურვილი ჭამისა და სმისა და ადგილითი ადგილად მიმოდგომისა

სადგომელთა მისთა მწერალ-მეტყუელუბანთა, არამედ კერძოს ზედა მცირედ-
 სსა ჭარბისას აღწერად სახელნი ნეტართა მამათანი, რომელთას წერილ-
 სსა ვერ-შესაძლებელ არს უთავოთაგან არ შეწინაურებამ და ჩვენებად ლაზარესა-
 და, თუ რომელსაცა წიგნსა სახატრელთა მათ მოძღვართა: ღვთის-მეტყუელ-
 უბნობასა წერილ-არს განმარტებამა ანუ ნებაჲ ჩემი, არამედ ნებაჲ შენი
 იფარს, — აცნობრდვის ზედა ბუნებითსა ნებასა ქრისტესისაჲ ილიასა, ანუ ში-
 მისა თანა არსისა საღმრთოსა ზედა მოლოდინ ნებასა თქუნიან? — ამითი
 უფრო იყო ადგილთა მათ განმარტებობასა მხოლოდ სახელთა თქუნილად
 წერამა და წარცმამა ლაზარეს მიმართ მესიზმრისა, არამედ ჩემსა ამას
 მისდა წინა-აღსადაგომელთა წერასა ამას მესამისა წიგნისა მსა-მეტყუელ-
 უბნობისასა უსწრო თთვითა ვიდრე მე შეიძითა წარსლვად მამათა და
 მოძღვართა თვისთა თანა. რამეთუ ესწრდი რა მისდა ჩვენებად მსა-მე-
 ტყუელუბნისა პირველსა და მეორესა წიგნსა და განვასრულებდი რა, ვიდ-
 რე მესამისა ამის წიგნისა წერისა კელ-ჭოყფდმდე, წარსულად მესამა
 მისი. ეკტიქის თანა მამისა თვისისა. ხოლო ვითარნი უკვე აჭუნდეს
 დუაწლთა შარავანდელნი წინაძღვანუად და თვისისა ღვთის-მეტყუელუბნისა
 ნათელთა თანა ყოლად კლენი მწერალნი გამობისანი და ეპისკოპოსონა
 თვისთა მის მიერ მოკლულთა სისხლთა მწვირითა გინებუნდეს!! ხოლო
 უკეთუ ვისმე უნებს ცნობის მის ზედა, შეკრებულისა კრებისა, ტყარ შესმე-
 ნითსა შინა წერილსა წარიკითხეს ეპისკოპოსთა, მიერ სომეხთა აღწე-
 რილნი, რაოდენთა უწესოებათა მოქმედად და გარდასვალად განხონთა და
 წვალებათა მრავალთა ბრალეულად გამოასინეს იგი ხოლო მან კვალად კე-
 რავობითა თვისითა — ბრძანებითა სპარსთა. მეფისათა დაიჭურა ეკლესიად
 კმედაწინისა და სასომეხთოსა ერისა მწვემსობამ; და არწმუნა, რომელნიცა
 კერძოთა კოსტანტინე-პოლისათა მწირობადეს, სომეხთაგანნი ერნი არა
 მცირედნი ეპისკოპოსთა და სივირავთა და ერთა განმარტლება თავისა
 თვისისა. და აჯერსა, ვითარმედ დრახტანგალი, რომელი იგი აღწერა წინა-
 აღმდგომად ხალგიდონის კრებისა, ვითარმედ მამათა წამებითა გახუმტვიცა
 იგი, რომელი ვითმე სომეხთაგანთა ვიდრე აჭამოდელ უზურეს წიგნი. იგი
 ლაზარესი, ვითარცა წერილი ერთისა ვისიმე ნეტართა მამათაგანისა.

454. 3. ამისა შემდგომად ლაზარე მას ზედა შეკრებულთა მათ ეპის-
 კოპოსთა, რომელთაცა განკუთხეს იგი, და პეტრე, რომელიცა დაჯდო-
 ნეს ყუ მენაცვალედ მისა კათოლიკოსად დიდისა სომეხთისა, და ითანე
 ვინმე ეპისკოპოსი, განდევნა ძვირად ძვირადთა მიერ ტანჯუათა და მც-

დუილასს რედა გარდამომცემელთა განმარტებისათა უფლისა ძლითისა
 ამის სიტყვისა, რომელი დაგვიწერეს ჩუენ განმარტების მოქმედთა წი-
 დის სასარებისათ. ხოლო ვთქვამთ, ვითარმედ ლაზარე იყო მცა ქადაგი
 ვინმე სიმატლის მოყვარე და სარწმუნოებითა შინა აღსრულებასა
 აქენდა ლექსითა კრემარტებისა მიერ ბრწყინვალეობაჲ. არა თანა ეღვა
 რათამცა მამათა სიტუებითა განმარტება იგი, რომლისა მიმართცა
 აქენდა ქადაგებისა საფუძველისა დადებამ? ჭე, ჯერ იყო მისა, უკეთუ
 არა სრულიად განკრთომილიყო იგი, მშთავარი ეშხეთაცანი! უდიდრდა მასა
 რათა მამათაცანი მიიღომცა და არა თვისისაცანი ბაროტიცა საწინაისაცანი
 გულისა გამოიღო ბაროტი კაცმანი, არა კეთილმანი ცხოვრებასა
 თვისისა! სხდა უგუჭ დაესდგათ წერილნი იგი მამათანი, რომელთა ცხ-
 დად წინა აღუდგა ლაზარე? რომელსა უგუჭ ადგილსა უგაღსა დაკვრძ-
 ლითა იგინი, რათამცა დღეთგან ამით არღვინი ისილას იგინი? უდიდრდა
 ურუღად უკეთურსა მას, რათამცა განუწინა ადგილი სხმარსვე წერილთა
 ღვთივთა მათ სანატრელთასა, და მერმელა შეკრბინა იგინი უოკლისაცანი
 სოფლისა და შეყარსამცა: და დასმა კარა და მოქალხითა და ბეჭდივთა
 თვისითა განმარტებინა კარა ადგილსა მცა, რათა მიერთვას არღვინი
 ისილას იგინი, და მერმელა ცხდად: უფლის-ძლითესა მის სიტყვის-
 განმარტებამ, ვითარცა ენება!

457. 6. აზოლინარისადა შედგომილმანი ლაზარე თქვა: ესუ ნებაჲ
 ჩემი, არამედ ნება შენი იყავნი, ვითობისათვის ნებისა მამისა და ძიარად
 ამას მოაქმეს მომკელელისაცანი წყაროსა აზოლინარის მომდურებისათ,
 არა თავით თვისით კელ-მყოფელსა ამის მომდურებისასა, რამეთუ მამის-
 ცანი თვისასა აზოლინარისა ისწავა მას ღასწავა, რამცა ესწავა. აზოლინარის
 ძლითთა წერილთა შინა ისილავების ესე: «უკეთუ მიუთვალეულ არს სუ-
 ლი ჩუენი სიუჭდრღასა, ვითარ შეიწინარებს სიუჭდრღას? თუქმდ კრ-
 ძოდ განმგუწთელთა მათ ქრისტიანთა; არამედ აღმოვითნებინ ჩუენდ სუდა,
 იტყვის, შოთათათა ურწმუნოათათა და ჩუენდა მრმართ ისმკვენი გინებსა
 დმოვითებულად და ურწმუნოდ მწოდებულნი ჩუენნი, ვითარმცა გმრუ-
 წვლილელად ვინმენდით გამსა სასარებისასა; რომელი იტყვის — უკეთუ
 შესაძლებელ არს, წარმხედინი სასუქელი ესე ჩემგანი, გარნა-ნუ ჩემი, ზნა-
 მედ შენი იქმინი ნებაჲ. და კვლად ამით სუდა დართავს თვისათან:

სიტყვათა, მეტყუწლი ესრეთ: «არ მოიხსენებენო, იტყვის; ვითარმედ ნუ-
 ნა ესე თვისად იქმულ-არს და არა ჯანისა ქმუწინიერისად, ვითარ ივინი
 ჭგონებენ, არამედ ღვთისა ზეცით განდამოსრულისად.»¹⁾ ამისგან იწიკა
 ლაზარე უფლის ძლითისა მის სიტყვისა, ღვთაებისა მისისა მარტვიისა
 ნებისად შერაცხვად და შეეხო იგიცა თქმად სიტყუქათა წარწერათა და მ-
 მისა თვისისათა წერად.

458. 7. იტყვის: სწამებოდა მოძღვრნი, ეოვლად ბრწყინალე მისი-
 ლი გრაცობა ზემო-თქმულთა მათ აზოღინარის გობათა დასარღვე-
 კულად: რამდენ ვინ შინაშეკათ ესე ვითარი სათქმელი, არა ვი-
 ტყვი—წვალუბნაგონთა ვინმე, არამედ გგონებ, ვითარმედ არცაღა თვით
 შინ უღმერთობისა და ტყუილისა მამან რამდენ რამე რქმულს
 მათსა ქმირისა გობადა. ცხის სდასრე სიტყვისა მწერდომნი, თუ რას
 მტყუწმს? ღმერთი, რომელი ზეცით განდამოსდა, თვისსა ნებსსა ასსენებს
 ღვთაებისსა და არა ნებსსა; აწ სადამე განყოფილ არან მამისა და მ-
 მს ნებასა? და ვითარ საზოგადოა იგოს რართვე ნებასა ანუ ვითარ
 ღვთაებისა უწესბანსსა განყოფილებად ნებისა წარმდებენდეს? რამეთუ
 ეოვლათურთ საჭირო არს თანა მართედ ბუნებისა ეოფთა ნებისა,
 წინაგრცა იტყვისო სწამებუ უფალი: «ვერ მალეფ სესა სენუსა ნ-
 ყოფთა კეთილთა ეოფთა, ხოლო ნყოფი ვიდრე მე ბუნებისა არს წინა
 დასრეკადა, ვინადაც უგულ კეთილი; ხოლო ბორბობისა ვერ ვიფარებე ეო-
 ფთად არს. აწ უგულ უგეთუ განყოფილი არს მამისა შორის და მისა ნყოფი
 ნებისა, განყოფისადაც რართვე ბუნებისსა დასარება საჭირო იგოს! რამ-
 ესთვის უგულ იბრძოლები არიოს? და რად არა თვით მივლენ კერამის
 მიმართ, რომელი, ვითარცა განყოფილი მამისა და მისა ბუნებისა,
 განტყუწმთს ნებისა თანა ბუნებისა? და უფროსდა ამით შემსადებს არსე-
 ბისა უცხოობისა უწინესისა უბინატისისა მიმართ, თანა განმტკელი სი-
 ტყუასა ღვთაებისსა?» და შემდგომად ამთ სიტყვათა იტყვის იგივე საღმ-
 თრ ნოსელი: «რომელსა ნებსსა იტყვის სიტყვისა მწერალი? რომლისა
 ნებსსა, ცხად-არს, ვითარმედ ქმნადა, რომელი იყო მეტყუწლი მამისა
 მამართ—ანუ ნემი ნებადა, არამედ შენი იქმინი!» გულის სმა უყოფიეს
 მება, თუ ვითარი მოსასრული სიტყვისა გარემოდგომილ არს მისდა?

1) უკუთრისა აზოღინარის გობათაგან.
 2) ეოვლად სანატრელისა გრიგორისანი.

ვითარო წინა აღმდგომობაჲ! მოახლებს გნებაჲ და განმტკილები მო-
წვეის სიმრავლისა თანა, და მასწინა ექმნების ესე ვითარა ლოცვაჲ და
მლოცველი იგი — კაცი არს, ანუ ღმერთიმ უკეთუ ღმერთ ფოფაჲ საგონ-
ბულ არს მლოცველისა, სწორი კაცთა იხილუების უმღურებაჲ მის თანა;
ვითარ უბრე ღმერთ არს, რომელსა არს რა კეოლი აქვს თავით თვისით,
არამედ მოქმეჲ ვრს თანა მბრძოლებასა უაღრესისასა? ამას თანა და ვი-
თარ განგდებულ ჭეოფს ღმერთებაჲ ნებასა თვისას? კეოლი იყო, ანუ
ბორცტი, რომელი ენებას უკეთუ კეთილ, რად არა ექმნას? ხოლო უკეთუ
ბორცტი, ღვთება ვითარ განესაუთროს? არამედ ვითარცა კტქუ, ვერ
გულის ხმა უფოფიეს წინა აღმდგომის მიმართ გარდაქცევაჲ სიტ-
უვისა; რამეთუ უკეთუ მხოლოდ შობილისა არს მტკუწმლი კმა, ვითარ-
მედ ანუ ჩემი ნებაჲ, არამედ შენი ექმნინა, თვით იგი სიტუება თუვის
თვისისათვის მარადის წინა აღმდგომობისა რამესმე მიმართ ექმნის
და არა სადა აქვს მდგომარობაჲ; რამეთუ არა მხეხულებსა ნებასა თვისა-
სა ქმნისასა, ესე ნებაჲ უეწმლად, რათა არა ექმნას, რომელი ნებაჲს.
ვითარ უბრე სრულებაჲ მიიწიოს ლოცვა მტკუწმლისა, ვითარმედ ესე
მხეხავს, რათა, რომელი მხეხავს, არა ექმნეს? წინა აღმდგომისა მიმართ
მიიწიოს უეწმლად სასწრაფოჲ, და რა კერძოჲ უღონო ექმნეს შე-
მასმენელი ებე ვითარისა მის ლოცვისა; რამეთუ, რამცა ქმნაჲ, უმხეხულად
მლოცველისა გარდაქცევს ნებასა მისისა და ექმს ნებასა მლოცველისასა;
არამედ ლოცვაჲ არს არა ქმნაჲ მისი, რომელი ვნებაჲს. ვინადაცა უოკლითა სა-
ხითა უოკლამაჲ მსმენელმან დაუბტვიცხულ-ჭეონ ნებაჲ ესე, მბრძოლი
თავისა თვისისა, და თავისა მიერ თვისისა დაკსნილი! ხოლო ესე ვითარისა
ამის სიტუება უღონობისა მხოლოდ ერთი ღაღენ არს ნუგეშინის-ცემად,
კეშმარტებით აღსარებაჲ საიდუმლოსა სიტუვისასა, ვითარმედ მოში-
შებაჲ ვადრეჲ ვნებისა მიმართ კაცობრივისა უმღურებისა არს, ვითარცა
იტყვის უფალი — ესეული გულს მადგინე არს, ხოლო ზორცნი უმღურ
ხოლო მიავსაღულ-უოფაჲ განგებულებითისა ვნებისა, საძითოჲს
არს ნებასა და ძალისა. აწ უკვე, ვინადაცა სხვაჲ არს კაცობრივი ნებაჲ
და სხვა საღმერთოჲ, კომბს ვადრე შე ვითარცა კაციო ცაჲო შესატყვისასა
ბუნებრივისა უმღურებისასა, განთვისებულად ენებათა ჩუქნთა. ხოლო
დაჭრთავს მეორეს ხმას ძალასა და ღვთიჲ შუნიერისა განზრახვისა
უფროს კაცობრივისასა, კაცთა მაცხოვრებისათვის დამტკიცებისა მხეხ-
ბული, რამეთუ, თქვა რა ვითარმედ — ესე უკმა — კაცობრივი ბუნებაჲ სიტ-

უვის წარმოაჩინა. სოლო, შესძინა რა «შენი» ანუ შენ კრთობად თვისისა ღვთაების მამის თანა, რომლისა არცა ერთი არს განყოფილებად ნებონა ზიარებისთვის ბუნებისა; რამეთუ მამისა მეტყუელმან ნებისა, მისაცა გამოანანა, რომელ არს უოკელთა კაცთა ცსოკრებად და შეცნიერებას ჭეშმარიტებისასა მოსულად, რომლისა სსუბრ არა იყო ქინაჲ, თვინიერ დაჭუჭთებითა სიგუდილისა ცსოკრებად მაყურებლისათა. სოლო მდაბლსა სიტუკასა კაცობრივისა უძღურებისასა და ენებას გნითვისებს უფალი გამოძინებულად, ვითარმედ ჭეშმარიტებით იყო მის შორის ბუნებად ჩუჭნი ზიარებისათვის ენებათასა სსრწმონო მყოფელი ბუნების. ესე მოძღვრისა ამის დიდისა თქმულნი განიხილენ მოწაფეთა ტათეკელისთა, თვით მან ახლდინა სუჯულის-მდებულმან ლაზარე, და შებ მისისა მადიდებლობისა მორწმუნეთა, ვითარ სსგამებულ არან მეტყუელნი აზოლანარისებრ უფლის ძლითისა სიტუკისანი, რომელ არს «ნებაჲ ჩემი, არამედ შენი,» კაცობრივისა უძღურებისათვის ბუნებისა, ვითარცა მომიშსა—უყოფიესა ღოცვად ესე უფალსა, ანუ თუ მარტინსათვის სსდმრთოაჲს ნებისა, რომელდინა ერთი არს მამისა და მსოლოდ-მობილისა?

459. 8. იტუკის სანატრელი ათანასი სიტუკისა განტრცკელებისა ძლითსა ჰირეკლსა სიტუკასა შინა: «და ოდეს იტუკადეს—ძმაო, უკეთუ შესძლებულ-არს თანა წასსულად სსსმული ესე, გარნა ნუ ჩემი ნებაჲ იქმნებინ, არამედ შენი; სუელი გულის-მოდგინე არს სოლო კორცნი უძღურ,» ორთა ნებათა ანუჭსებს აჭა—ერთსა კაცობრიუსა და ერთსა სსდმრთოსა; რამეთუ კაცობრივი უძღურებისათვის კორცთასა იჭმინს ვნებისაგან. სოლო სსდმრთოა მისი გულის მოდგინე არს. » 1) ჰ ლაზარე! შენისა მებრ მამისა * მოძღვრებისა-გამო ასწავლე კრისა თარგმანებად ღოცვასა უფლისა! არამედ რავდენთა მამათა იქმენ დამადუიებულ, * მანიქელო? ისილუა წერილნი მამათანი, სსსარებისა და სსმოცნიერულთა წერილთა თარგმანებანი, ანუ არა? უკეთუ მიემთხვიე სსდამე თარგმანებასა მას ახლისა მადლისა, ანუ ძველისა აღთქმისასა მამათაგან წერილსა, განსაკვრებულ არს ესე სიბრძნის-მოყვარეთაგან, ვითარ ესოდენ კანდიერები იტუკ-მყოფელმან დარღვევისა მათისამან იწვე კალამსა აღებად საღუთისბრძო-

1) ათანასისა ყოვლად ძველისა * მამად ლაზარესსა აზოლანარის სიტუკისა

ლად; რამეთუ შე ესე ღვთის მონათლბანად შეძირაღწიეს — გარდასლვად
 სასლვარსა სასატრელთა მათ ეკვლევისა ბრძენთა რიტორთასა, და წი-
 ნა-აღსადგომელისა მათისა წერა, დასაიტვიტებულად ცხადად მწკალებულად
 შესემინლთა კაცთა წერილისა, რამეთუ წყაროლი შენი აზოლინარის
 გომბათა შესწვენულად იცნობუბან. რამეთუ მან გასწავა შენ საღმრთოაშნა
 მის ლოცვისა იესოს ძლითი სიტყვა — «ნუ ნებად ჩემი, არამედ შენი»; ესე
 აჩსო მამისა და მისა სასოგადოაშსთვის ბუნებითისა ნებისა, და არა
 გაცობრებისთვის ნებისა განგორციელბულისა სიტყვისა.

460. 9. თქვა ოქროსა ბრწყინვალისა სფერომან მამისა და მისა
 თანა არსებისა ძლითსა შინა სიტყვისა: «ჭვითსეო მწკალებულსა,
 ღმერთსა ეშინისა და იჯშინის, და სტონისა და მწუხარსა არს? და უკეთუ
 თქვას — ზე, განუძორე მის მიერადგან და ქჷმ დაადგინე იგი ეშეივისა
 თანა. ხოლო უკეთუ თქვას, ვითარმედ — არა რაჲ ამთავანი არს ღირს
 ღვთისა, არქუ: აწ სადამე არცა ილოცავს ღმერთი! ხოლო თვინიერ
 ამითსა და სსწინცა სიტყუანი უჟერო იყუნენ ღვთისათვის, რომელნი
 არა უჟერობესსა ხოლო ცხად ჭყოფენ, არამედ ნებათაცა ორთა: ერთსა
 უჟერ მისსა და ერთსა მამისსა, ურთი-ერთ არს წინა-აღმდგომბთა, რა-
 მეთუ თქმამ ამისი, — არა ვითარ შე მნებავს, არამედ ვითარცა შენა ამი-
 სისა წარმომამინებულისა არს: ამისი თქმამ არცა მათ შეუნდონ ოდეს-
 ნად. არამედ ჩუქს იტყოდით რა მარადის ვითარმედ (შე და მამა ერთ
 კართა ძალითა ზედა იგინი ნებისათვის თქმულად იტყვიან ამას, მეტ-
 უველნი ვითარმედ ერთი არს ნებაჲ მამისა და მისა. აწ უკვე უკეთუ
 მამისა და მისა ერთი ნებაჲ არს, ვითარ იტყვიან — აქა, გარნა ნუ ვი-
 თარ შე მნებავს, არამედ ვითარ შენ? « რამეთუ უკეთუ ღვთაებისათვის
 თქმულად შევრაცხოთ, ესე წინა-აღმდგომ მიტუქმლება რადამე იქმნების
 და მრავალი უჟეროა ამიერ იშუბის. ხოლო უკეთუ კორტათვის აქუს
 სიტყუად თქმულთა ამით, და არცა ერთისა ღირს არიან ბრალბობისა,
 რამეთუ არ ნებებისათვის სიგუდილისა არავინ აზრალოს კორტთა, ვი-
 ნადთავა ბუნებისა მათისა საქმე არს ესე, ხოლო ბუნებისათა უოკლთა,
 თვინიერ ცოდვისა, მის შორის წარმომამინებს ორადითა საზინობითა,
 რომლითა მწკალებულთასა დაადგუბეს ვარებსა. კანაშცა, რაქმს ატუ-
 დის: უკეთუ შესაძლებულ არს წარმხედარ ჩემგან სასუქელა ესე, და არა
 ვითარ შენ იტყვიან, ვითარმედ ვითარ შენ, არა რადანა სსწინცა ვითარმედ, არამედ

ვიტარცე ჭეშმარიტებით შეუძომიან გორნნი, მოშიშნი სიკუდილისნი, და ჯიხად და ურკამ ესე მათი არს. და ოდესმე მარტოთა დაუტყვეს მათ და შიშქელთა თვისისა მოქმედებისაგან, რათა ჩუქნებითა უძღურებისა მცოდნითა პარწმუნო იქმნეს ბუნება მათი. ხოლო ოდესმე დაჭყარავს მად, რათა ისწაო, ვითარმედ ძალადი კაცი იყო. რამეთუ ვითარ იგი უკეთუმიცა უკველთა კაცობრივთა წარმომარინდა, კაცადცა ოდენ საგონებელ-იქმნა; გორეთუ უკეთუმიცა უკველთა ღვთაებისათა სრულ-ჭყოფდა, ურწმუნომცა იქმნეს სიტყუანი და საქმენი კაცებისანი. ამისთვის რათა არცა პაქუს სამომსტრულის სიჩქურესა, არცა მანეტოს სმარსისა წარრკვასა აქენდეს ადგილი—წინასწარ იტყვის უოფადთა—ვითარცა ღმერთი, და იჟმინის სიკუდილისაგან, ვითარცა კაცი. 1) რომლისად შერაცს, ჯ ლახარე, შენ თქმულსა ამს ოქროსა უბრწუნვალესისა მომღვრისასა: მხოლოდ საღმრთოსა ოდენ ნებისა, რომელი ერთი არს მამისა და სიტყვისა, ანუ თუ კაცობრივისთვის ნებისა განკორცთელბულისა სიტყვისა?

461. 10. იტყვის იგივე საღმრთომ ოქრო ხმავანი ორდინს² უოვლად წმიდისა (სულისა: რამეთუ უკეთუ ამითისა ქმნისა შემდგომად ბოროტმან ჰირმან კუშაკისამან მარვიონის მიერ ჰონტოელისა, და უაღებრთმას და მანინ სმარსისა, და სსკათა მრავალთა მწკვლებულთა, — კელ-ჟო დარღვევად სიტყუასა განტებულებისასა, და იმადცა სატანებრივი რადმი მხაცვამ მტრულმან, ვითარმედ—არცა განკორცთელბ, არცა კორცნი შეიმოსნა, არამედ საგონებლობით იყო ესე და საოცრებით, და აწრდილობით და ჩუქებით, და ამისსა გნებათაგან დდადბესსა შინა სიკუდილისაგან, საფლავისაგან, და შიშქელისაგან—უკეთუმიცა არა რამე ამთაგანი ქმნილ იყო, ვითარმცა არა უფრომს დაუთესნეს ბოროტნი ესე სჯულნი უღმრთოებისანი. ამისთვის უკვე, ვითარცა მოკმშია, ვითარცა დაშვრა, ვითარცა დაქმინა, ვითარცა ჭამა, ვითარცა სოწა, გორეთუ სიკუდილისაგან იჟმინდა, კაცობრიობისა წარმომარინებულად და ბუნებითისა უძღურებისაჲ, რომელცა კერ თავს იღებს უტრეკავად გზნუოფისსა სწწუთოამსა ცხოვრებისაგან. რამეთუ, უკეთუმიცა არა რამე აქმულ იყო ამთაგანი, აქმნდა სიტყუად, ვითარმედ, — უკეთუ კაცი იყო, უხმდა მას ვსება კაცობრივთაჲ; ხოლო რანა არიან ესენი? უფროსლა ჯვარცამა და ჯვარცემისანი, და შეშინებაჲ, და

1) საღმრთომსა ოქროპირისა.
 2) ოქროპირისავე სიტყვისა მისთვის ვითარმედ თანა წარმხედინ სასმელი ესე.

უღონიკებაჲ, და არა უტკივარად განწირუაჲ აწინდელის, ცსწკუბისგან, — რამეთუ ბუნებისს შინა მდებარე არს სიუწიროელი სწუთოთაჲ. ამისთვის ჩუწნებისა მნებებელმან ჭკშიარტებასა გორტთა შემოსისასა და მრავალ- თა გამოსანიბუელთა მიერ სარწმუნო-მყოფელმან განგებულებისაჲს ში- შულად შეისსნა ენებანი.

462. 11. იტყვის სვეერიანე გაბაოლანელი სიტყვისა მისისა უფლის ძლითისა, რომელ არს ამათა თანა წარმხედინ სასუფელი ესე » « წინასწარ სწორებით უფალი დაუყოფს ზირების მწკალბელთასა, რათა აჩვენოს, ვითარმედ ენება მრავალნი ესე შეუმოსან გორტნი, შოქიში სიკუდილისანი, მიწწოლარენი იბულებისგან სიკუდილისა, და მწწუ- ბულნი და შეშფოთებულნი ცსოკუბების დასასრულისა მიმართ, — და იტ- ყვის: «აწ სული ჩემი შეშფოთებულ-არს და მწწურე არს სული ჩემი კიდრე სიკუდილამდე, არა ღვთაებაჲ ჩემი, რამეთუ უწებულ არს ღმერთი და შეუშფოთებულ და შეუშინებულ, რამეთუ «სული გულს შადგინე არ- სო, იტყვის უფალი, სოლო გორტნი უძღურ, » ვინაჲცა (ართა ნებათა წარ- მოახინებს—ერთსა საღმერთოსა და ერთსა კაცობრივისა) უკეთეს შიწწოლ- რენი იყუნეს გორტნი საღმერთოსი სიკუდილისაგან, ვითარცა თანა ჰრხნი ჩემნი—ცსადა-არს, ვითარმედ არცა ენება სადამე შეხება სიკუდილისა ნე- ბისაებრ კაცობრივისა, გარნა ვინადგან შეერთებულბითა ბუნებასა თანა ღვთაებისასა ფოკლითურთ მოწნიდ იყო ნება თანა არსისა ბუნებისა ჩვე- ნისა საღმერთოსა მიმართ ნებისა, რომელი ერთი არს შჰისა და ძანა, ნებისთ სიკუდილსა მცხსოკარებად ჩუწნდა ჩწწსებს აჲ უფალი, ვითარმედ ვითარ იგი ზატი იჰმნის და ეშინის სიკუდილისაგან და მწწურე არს და მსკაცუნის სისხლისა ოფლნი მოსდინ, არამედ შეერთბითა საღმერთობა, ვითარცა ღვთივ შუწწიერისა სიმნისა მიმართ აღწოდებულნი, ნებისთ მტყუელ-არს კაცობრივითა სიტყუითა აწუ ჩემისა მებრ კაცობრივისა ნებაჲს შმოსან რომელსა გორტნი, არამედ შენისა მებრ ნებისა, რომე- ლი ერთი არს შენა და ჩემი. არა განიწკალბის ამით სახითა შეერთებულნი საღმერთობა ზიარბითა ბუნებითნი მწწობლნი ნებანი სი- ტყუისა განგორციელბულნი, % ლასარე, არამედ უფროსდა განუწკალბი თვითებანი ბუნებითაჲ ნებათანი გამონდებინ ერთსა შინა ჰიღის სიტ- ყუისასა რათა მათ შეურეწულად დაცულთა ბუნებათანი.

1) სვეერიანე გაბაოლანელი. «მსაღმრთოების სათაღმრთოებო მადლობა»

463 12. იტუვის სანატრელი მოძღვარი და მოციქულებრი კაცი
 ოქროზი იარკმანუბას შინა იოანეს სანარებისას სიტყუას მესამოც
 და შვიდესა: *«მამო აღიდე სსსელი შენი»*, დაღათუ დასბამი სჰმი-
 სა ამსა კაძულებს თჰმად წინა-აღმდგომსა კიობასა:— *«აღიდეო სსსელი შე-
 ნი»*, ესე იგი არს—*«აღმამალე მე ჟჳარსა ზედა — მრავლე ისილეუბის
 კაცობრივი»*— და ბუნებაც არ მნებუბელი სიკჳდილისა; არამედ წყინდლისა
 ცხოვრებისა შემტებობელი და ზნუნებს, ვითარმედ არა გარეგან იყო
 კაცობრივთა ენებათა, რამეთუ ვითარცა შიძშილი და ძილი არა ბრატ-
 ბისა ღირსნი არიან, კერძოვე არც სურვილი კაცობრივისა ცხოვრებისა.
 ვისილოთ უკვე გულის-სმის-ყოფით ძალი სიტყუათა ამთ, იტუვის დი-
 დი ესე მოძღვარი: *«მამო აღიდე სსსელი შენი!»* ჟჳარსა ზედა ამდღება-
 ესე იტუვისო თვისსა. და კვლად იტუვის: წინა-აღმდგომსა კიობსო,
 ესე იგი არს შიძი ჟჳარსა ზედა სიკჳდილისა მისისა; და კვლად იტ-
 უვისჲ მრავალი რამეჲ ისილეუბისო ქრისტესი კაცობრივი, ვითარ იგი
 ბუნებაც არ მნებუბელი სიკჳდილისა. ¹⁾ ცხად არს, ვითარმედ *«ესე ნება შე-
 ნი»*, არამედ შენი კაცობრივისა ჰებრ უძღურებისა კორციელისა არს,
 და არა შამისა და თვისისა საღმრთოებას ნებისა. და, ვითარ იგი თჰბ
 საღმრთოებან ოქროკომოვანმან მოძღვარმან, არა საზრდალობელ-არს ესე
 უბსგანმე, რათამცა იყო სიტყუისა შორის განგორციელებულისა სურვილი
 აწინდელისა ცხოვრებისა, ვისადგან მამაცც სრულ იქმნა იგი განგორციე-
 ლებითა და წესითა გორციელისა შობისათა.

464 13. იტუვის გვირგვინი დაკთის-მეტყველთა სანატრელი ვი-
 რიდე თარგმანებასა შინა მატეთს სანარებისასა: *«დაღათუ ჴეშმარიტ
 იყო შეითხუნული იგი, გარნა არა ეთვლად ეთვლათურთ ნებუბელი მისი
 იყო, არამედ ეთვლათ მაცხოვარებისათვის და ცხოვრებისა ნებსით იყო
 ჟჳარსა ზედა ენებაჲ. რამეთუ მეცნიერ იყო, მეცნიერ ამიერ ეთვადთა წწი-
 მართებათა და ვითარმედ კაცობრივთა ბუნებასა განახლებს და სისილი-
 თა თუცსითა მოუგებს ღმერთსა და მამასა.»* ²⁾ ხოლო უკეთუ არა ქმნა ნე-
 ბა მამისაჲ, უენებულად მყოფიან ენებისა მიმართ, რაღა გულის-სმის
 იყოს მიზეზად ლოცვისა და მისდა მიმართ თჰქმისა *«მამო უკეთუ
 შესაძლებელ-არს, წარსხედინ ნემგან სსსეული ესე!»* უკეთუ *«ესე ნებაჲ შე-
 ნი»*, არამედ შენი იქმენინ *«ნებაჲ»* არს ერთისა და მისეჲ ნებისათვის მშ-

¹⁾ ოქროზისა,
²⁾ მარადის სუნებულისა სანატრელისა, გორციელისა

მის და მისა, რამ არს იგი— «არა ფოკლად ფოკლითურთ სუბუბული მისი იყო?» თქუა რა ესე ბრწყინკალემს მომღვარმს, ცხად არს, ვითარმედ მისათვის იტყვის. უკეთუ მისა ნებაა არა ფოკლად ფოკლითურთ იყო ესე მისდა შემოსწმწელი, რომელ არს სიკუდილია და ერთი არს ნებაა საღმრთოთა და კაცობრივი მხოლოდ შობილისა შემდგომად შეერთებისა; არცაღა მამისა იყომცა ფოკლად ფოკლითურთ ნებაა მისა მისისა, მხოლოდ შობილისა სიკუდილია მაცხობარებად ჩუქნდა, და რომელია რამ არს რომლისაგან გამოვიხსნიეთ სასსარი იგი ჩუქნა.

46 ნ. 14. იტყვის იგივე საღმრთოთა კირლე წიგნსა საუნჯისასა: «გაცე აქმსა ღვთისა სიტყუაა არა სსკისა რამესამე მიიწინათვის, არამედ რათა ფოკლთა უძლეურობათა ჩუქნითა სასითა რამეთუ შეარწყუას თავი თვისი და შეკვიროს და განმტკიცოს კაცობრივი ბუნება, და მისისა მიმართ გარდაქმნას სიმტკიცისა. აწ უკუჩქ რაჟამი ისიკუბოდის მოშიშად სიკუდილისად და ბუტყულად— ეუკეთუ შესაძლებელ არს, წარმხედინ ჩემგან სსუთელი ესე, გულის-სმს უბი კვლად, ვითარმედ მოშიშთა სიკუდილისათა კორცთა ესწავებოდა, შემოსილთა ღვთისაგან, არცაღა შემოსილთაგანა მისი; და იტყოდა მამისა მიმართ— არა ვითარცა მე მსუბუკი, არამედ ვითარ შენ— არა ეშიშოდა სიკუდილსა იგი, არამედ სრულებისა მიმართ მაყუანებად საიდუმლოთა ისწავებად, რამეთუ ესე იყო ნებაა მამისა. ხოლო აქუნდა არა ნუბუბადცა სიკუდილისა, კინადგან ბუნებით უწყიან სიკუდილისაგან ჟმინა კორცთა. ამას თანა ასწავება კაცებსაცა არდა მის შობის მყოფთა ჩრახტად, არამედ ნებას ღვთისასა იმებად— არა ვითარ მე მსუბუკი, არამედ ვითარ შენ, » რამეთუ ამისთვის ჩანს შემდგომად სიტყუა, — «სული გულს მოდგინე არს, ხოლო კორცნი უძლეო. »¹⁾ სსსტრელი ესე მომღვარი კვლავა ვითარ ცხადად დაჰმავს პირებს მწკალბულთას — «ხოლისარის, მამისა შენისა, და შესს, » რომოთა! იტყვის, ვითარმედ «არა ვითარ მე მსუბუკი, არამედ ვითარ შენ » არა ეშიშოდა სიკუდილსა, არამედ სრულებისა მიმართ საიდუმლოთა მიმართ მიყუანებად ისწავებად, რამეთუ ესე იყო ნებაა მამისა. და ესე უშიშობაა სიკუდილისა და ნუბუბად კვარცმისა ვითარ იგი ნებითა საღმრთოთა სათნო უჩინდა მამისა, ერთეულ ესე ესეცა მადრამის სრულებით, კინადგან თანა არსი არს და თანა სსუკისო მამისა

1) მისივე

თვისისა; ხოლო ვინაღაც იგივე და ერთი ძე და სიტყვა ღმერთი გაცნა იყო, ვითარ ჩუქნ, უძღურითა გორცთა ბუნებითა, — არა ენება შეხება სიკუდილისა, ვითარ იგი თქვა სანატრელისა ვერძელ — «აქუნდაო არა ნებებაცა სიკუდილისა, ვინაღაც ბუნებით უწიანო სიკუდილისაგან ვინაა გორცთა.» ესე არს მამათა თარგმანებისაგან ანუ ნებაა ჩუქნი, არამედ შენი იქმენი, » და არა აზოლინარის და შენისა მებრ სობრისის, მოყურებისა.

466. 15. იგივე ღმერთის მეტყუებულებისა ბეჭედი, საღმრთოა ენა მარადის ხსენებულისა დიდისა მამათ მთავრისა გირილეის იტყვის იოანეს სანატრების თარგმანებასა შინა — «არა ვითარ მე მნებავს, არამედ ვითარ შენ: » ესედაცა რადენ უძღურ არს ბუნებაა კაცისა; და თვით მის ქრისტესა შორის რაბამ იპოების თავისა თვისისა თანა, ხოლო აღიწოდების მისდა შეერთებულისა სიტყვისა მიერ ღმერთი შექმნიერისა მიმართ სიმონისა. » ¹⁾ მომიკედ ჩუქნ უკუწ ახალმან ამან რიტორთა შორის რიტორისა ლაზარე: უკეთუ უძღურებისათვისა გორცთა თანა არსთა ჩუქნთასა ვინიოდა კანება სიტყვისა შესებასა სიკუდილისასა და თქვა ვითარმედ ანუ ნება ჩემი, არამედ შენი იქმენი », თანა არსთა ჩუქნთა გორცთა სიტყვისათა ურჯა და უძღურებაა საფრებით საცანებულ არსა, ანუ თუ ჭეშმის რიტებით? და განკვირებულ ჩუქნ ვინიოდა მან იქმან აზოლინარისმან: ვინაღაც უსიარცხვალად ამიღებს მოძღვართა ეკკლესიისათა შედგომილი აზოლინარის მოძღვრებისა და იტყვის «ლოცვისა ძლითსა მის სიტყვისა უფლისასა » იგივეობასა ჩუქნ ნებებსა საღმრთოსასა, რომელი ერთი არს მამისა და მისა. ტყუისა სანატრელთა მამათა, მეტყუებლთა მისა და სიტყვისა შემოსილთა გორცთა უძღურთა მიწისაგანთა მოშინებისა გამო მამისა მიმართ მეტყუებლთა?

467. 16. უცხოა ამის საიდუმლოებასა, რომელ არს ლოცვა უფლისა, მეტყუებლისა მამისა მიმართ — ანუ ჩემი, არამედ შენი იყავნ ნებაა, მამათა თქვეს განკვირებისათვისა ნებებისა ერთისა მისდა, და არა საღმრთოებასა საბუნებოებასა ნებისა, რომელი ერთი არს მამისა და მისა. ხოლო უკეთუ მამობრივსა მნებებულობასა მისასა მიერეს ესე ანუ ნება ჩემი, არამედ შენი იყავნ ნებაა, თავისათვისისა წინა-აღმდგომისა კობის ღმერთათებით სადამე განკვირებული იგი სიტყვაა, ვითარცა იტყვის საღმრთოა

¹⁾ გირილეის ყოვლად ბრწყინვალისა.

ნოსკელი გრიგორი, «რამეთუ უკეთუ მხოლოდ შობილის არს მეტყუელნი კმაჲ, ვითარმედ ანუ ჩემი ნებაჲ, არამედ შენი იქმნინა», თვით იგი სიტყუაჲ თავისა თვისისათვის მარადის წინააღმდეგობობისა რამესამე მიმართ იქტევის, და არა სადა ჩქესო მდგომარობაჲ. » ¹⁾ რამეთუ არა მხებუელსა ნებისა თვისისა ქმნისასა ესე ნებაჲს უწკუნელად რათა იქმნას, რომელი ჰნებაჲს. რინ უკუმ გონიერთაგანმან შესწავლას ეოკლითურთ კაცად დამნიშნელი ესე მხოლოდ შობილისა ლოცვისა ძლითი კმაჲ სიტყვისა განკორცეულესა? რამეთუ ესე კეთილ მსახურისა ზედა გონებისა სარკესა გამოჩნდების, ვითარმედ სხვაჲ არს ნებაჲ ღუთისა, და სხვაჲ კაცისა, ვითარ იგი იტყვის სანატრელი გრიგორივე ნოსკელი მისივე ლოცვისათვის უფლისა—«ვინადგან სხვაჲ არსო კანობრივი ნებაჲ და სხვა სადმითოჲ, კობს' ვიდრეჲ, ვითარცა კაცით გამო შესატყვისსა ბუნებისასა. » ²⁾

468 - 17. აწ სადაჲ, უკეთუ მტა შესაბამ მისაცემელ-არს ღუთებასა ძისასა ანუ ნებაჲ ჩემი, არამედ შენი იქმნინ ნებაჲ, ღმერთი სადაჲ ილოცავს თვინიერ კორცთა, და სწორ კაცთა იხილვების სადაჲ უმღერება ღუთისა? კეთხოთ უკუმ სანატრელისა-ებრ საღმრთოჲს ოქროპირისა მოწყობთა აპოლინარისთა ლაზარეს და ერთ სიტყუათა მისთა: ღმერთსა ეშინისა, და იჟმინის, და სცონის? და უკეთუ მოგუგავსა ზე, განუშორნეთ მათ და ჰვე დაჯადგინეთ იგინი ეშვავისა თანა; რამეთუ ესრეთ გუასწავებს წმიდაჲ იოანე. ოქროპირი: «კეთხოთა მწუწანებელსა, ღმერთსა ეშინისა, და იჟმინის, და სცონის, და მწუხარე არს? და უკეთუ თქვას ზე, განუშორე მას მიერადგან და ჰვე დაადგინე იგი ეშვავისა თანა. » ³⁾ სოლო უკეთუ ესე ვითარნი კმანი უსამართლო არს მოღებდ ღუთისა ზედა, რომელ არს შიში და ჟმნაჲ სიკუდილისაგან, და მწუხარებაჲ, რამეთუ ესე ვითარნი გარდასდვითა შემოსრულ არიან ჩუწნდა, რომელსა არა ჩუწნე ჰქემედ ენებად ეწოდების საღმრთოთაგან მოძღვართა, — არცა ილოცავს ღმერთი სადაჲ, კინადგან არა ჩუწნე ჰქემეინ ესე უბრალონი. ენებანი უკერო არიან საღმრთოჲსა მიმართ არსუბისა მოღებდა. ხოლო უკეთუ არა მოქენე არს ლოცვისა ღმერთი, არცა სადაჲ იტყვის

¹⁾ საღმრთოჲსა მნათობისა გრიგორი ნოსკლისა აპოლინარის ძლიობისაგან.

²⁾ მისივე მისვე სიტყვისათვის.

³⁾ ოქროპირისა სიტყვისაგან ვითარმედ თანა «არს მამისა არს ძე.»

მსოფლად შობილი საღმრთოთა მებრ ბუნებისთვის ნებისა (ნუ ჭეპი, არამედ შენი იქმენის ნებაჲ.)»

469. 18. დაგბეჭდომო უგუწ სღმრთოთაჲს ჰველეს მიერ ლაზარეს მიმართ წინა განწყოებითი სიტყუაჲ მჭუნნი, რამეთუ ნეტარი ჰაველ კაცობრიგობისა-მებრ ნებისა, რომელ არს არს ნებაჲ სიკუდილისა, იტყუვის ლოცრასა უფლისას: «კითარცა იგი დღეთა მათა კორცთა მისთასა კედრებსა და ღორკასა შემდლებელისა მის მიმართ სიკუდილისაგან კმათა მღლითა და ცრემლითა შეჭსწირვიდა, და შეისმინა მისი მოძიშებისა მისგან. 1) ვინაღოთ უგუწ თუ რაჲ არს შესმენაჲ ღორკისა მამისა მიერ მსოფლად შობილისა მისისა, ესე იგი არს, ვითარმედ, თქუა რა სღმრთომის ღუგა: «და უჭუნსა მის ანგელოსი ზეცით განაღდეკებდა მასა:» 2) უჭუნსა ანგელოსი ზეცით ღუგაწლის შინა მყოფას მას განკორცელებულსა სიტყუასა, ოდეს იგი მოსვლადსა მას მის ზედა განსაღდელსა ემიშოდა, კითარცა კაცი, რათა სრულ იქმენ კუთილ-მსასურთა შორის რწმუნებაჲ საიდუმლოჲ სრულისა მის განკაცებისა მისისა და უჭკველ იქმენ კნებანი და სიკუდილი საუფლოჲ, ამისთვის არს სკანებლობით, არცა სარცრებითრე, არამედ, ვითარცა კაცი, მუხლ დაღვით შესწირვიდა კმათა მღლითა და ცრემლითა ღორკასა მამისა მიმართ და იურვოდა და შემრწუნდებოდა, კითარცა კაცი, მოსვლადისა მისთვის კნებისა, კითარცა იტყუვის სომესთა მოძღუარი იგნატი თარგმანებასა შინა წმიდისა სახარებისა ღუგასსა: «შემრწუნდებისო კნებისაგან და ზრუნაჲს და მწუხარე იქმნების, და კვედრების თანა წარსდომისა სასუქელისა.» 3)

470. 19. დააცხარე უგუწ ქუშმანიტებისა მიმართ. ბროლოჲ და ნუ ახალსა მოძღვრებასა გარდასცემ კრსა ზედა, რამეთუ თვით შენთა უგუწ მოძღვრთაგან დაირღვევის ახალი იგი ქადაგებაჲ შენი, კითარ იგი იგნატის მიერ მოძღვრისა, რომელი თქუა: «კვედრებისო თანა წარკდომისა სასუქელისასა;» და ყოველი სავსებაჲ მამათა ერთობით ადიარებს, კითარმედ კაცობრივისა მებრ ნებისა არს ღორკისა ოღთოდ სიტყუაჲ მსოფლად-შო-

1) კრავლო 5, 7.

2) ღუგა 22, 43.

3) იგნატი სომეხთაგანისა მოძღვრისა ღუგას-სახარებისა განმარტებისაგან.

ბილასა, და არა საღმრთოსა-ებრ ნებისა, რომელი ერთი არს მამისა და ძისა. მისა დიდებაჲ, რომელმან, კითარაჲ კაცისა, ნებსით მიიღო არა ნებუბული იგი ძისი, რომელ-არს საკუდილი, მაცხოვარებად ჩუქნდა; თანა მამით და სულთ ეოვლად წმიდით აწდა უკუნიით უკუნისამდე ამინ.

სადმართოსათვის გალობისა, რომელ არს წმიდაო ღმერთო, წმიდაო ძლიერო, წმიდაო უკუდაო, რომელსა შინა ჯვარცმასა დაჭრთვენ ერთ ბუნებიანნი განწესებისა-ებრ უღმერთოსა ჰეტრე მკაწვერლისა ანტიოქელისა; წინა განწეობამ ამას ზედა, ვითარმედ სამ წმიდისა შორის გალობისა ჯვარი წმიდასა სამებასა შესაძენს ვნებულად, ანუ თუ მეოთხესა ზირსა შეიყვანს საღმერთოსა შინა სამწმიდაობასა ანუ მოვალის ზირისა მიმართ წმიდისა სულისა ჯვარცმისა მიცემა. არიან ამას შინა მღებარენი ნაწილნი სიტყვათანი. 34

თ ა ვ ი XIV.

471. 1. მოზარებულ იქმნა მთავართა შორის ერეტაქოსთას, ¹⁾ შემრეველთა სიტყვისა შეერთებულთა ბუნებათასა, სსჯადაცა ისაუ უღმერთობისა, ბოროტ-მადიდებულთა მათ ღვთის მკნებულთა კადნიერებისა მიერ; რამეთუ ჩუზრელებამ აქვს ცნობა ვნებულთა მათ სსუელებასა, რამეთუ რასადა იგი მოაგონებდეს ცთომილი გონება მათი, წარმოგდებად სიტყუათა სწორებით განუნასკეულად კეთილთა, ანუ ბოროტთა. ამათ, აღავსეს რა უოკელი სოფელი და სილამ უღმერთობისა დამამტკიცებელითა გომობით და იქმნეს მკელ-მტაცებელი იგი ქრისტეს ანვისაცანთა * ცხოვართანი, მწყემს ძნელ ბედთა მათ მოწაფეთა მოძღვართანი; იკადრეს უსიტყურისა მიერ მონებისა ახლისა რამსამე შემზადებამ თესლისა დათესვად ავარჯისა შორის ქრისტესსა, რომელითა აღმოაჩენეს დვარძლი მრავალთა წვალებათა. სოლო გამომჩნდა მათ შორის სსკისაცა წარჩეკამ გომობისა. ესამწმიდასა, შინა გალობასა; მოცემულსა ზეგარდამო ანკელოსისა მიერ, რაჟამს იგი ცოდვითა ძლიითი რისისკამ მოწყენულიყო უამს იმპერატორი-

¹⁾ ერეტოიკორო მწვალებელი არის.

* არე-სამწყსო.

სა თუოდლისა მუარისა და შროკლე წმიდისა კასტანტინ-უბოლელთა მამათ-
მთავრისა, მოქლანნი ია ქუჭყანისანი ძრწოლით შეირყუადეს და სპე-
ნიელი ძრვამ აღმოდუღებოდა. ქალაქნი საფუძველთაგან აღმოცვიოდეს და
აღმოგვეწითელ სამარე შეჭედართა მათთა ექმნებოდეს. მასინ ლიტანობასა
და კედრებსას შინა მყოფთა, სამეფოთა ქალაქისა კეადართა შორის, წი-
ნისზე მეფისა თუოდლისა და წმიდისა შროკლე მამათ-მთავრისა აღატა-
ტა ერმამ ნინზე ჰერად, რომელსა თელნი ყოველთანი ჰსედედეს და სი-
მაღლედ აღტატებულნი უნისო იქმნებოდა გუამი ურისა, მსწრაფლ აღტა-
ტებულისა; რომელსა ზედა კასტკვირდეს ყოველნი მსილველნი სასარკელისა
მის საკვირველებისანი, რომელთადა ეუწუთ ერმისა მსაცანეე, სიმაღლედ
სამყაროთას აღსრელისა; შროკლეს მიმართ მთავარ-უბისკუპოსისა მეტ-
უქნდისათა, კითარმედ ესრეთ გალობით ყოველნი—**წმიდაო ღმერთ-
თა, წმიდაო ძლიერო, წმიდაო უმწელო შეგვიწუღენ ჩუჭნი.** და მრწმე-
ნებულთა იწვეს უწყებისა-ებ ერმისა **«სამწიდაობისა»** გალობად ერმან
ყოველმან. და აჰა მუის დასტნრებოდეს საფუძველთა ქუჭყანისათა სპე-
ნიელნი მერყუობითნი ძრვანი და მსვილობად მადლთა სულისა წმიდისა-
თა კანდაცემოდა ერთა ზედ. სოლო ერმამ იგი, შველებერ აღსრული
სიმაღლედ ზეცისა, მუის თქმისა თანა და სდმერთისა მის გა-
ლობისა ხარებისა მოკუდა და აღვიდა მათ თანა, რომელთაგანცა ესმა
ზეცისა სიადუძლოა იგი გალობისა. ესრეთ უკუწ შეიწყნარა სდმერთო-
მან სძლმან ქრისტესმან, ყოველისა სოფელისა კეკლესიამან ზეცისა; მდ-
თა მიერი ესე უხილავი გალობად ხიდულად.

472. 2. სამ-წმიდისა ამის გალობისა შემწყნარებულთა კეკლესიისა
შვილთა შორის გარდაცემისა ყოველთა ზედა კერ მიმთავალელმან სულმან
არა წმიდამან, რომელი დამკვიდრებულყო კატოქის თანა, არქიმანდრი-
ტისა, უკალენტიანულთა და მარკოსელთა, და მანიკეულთა, —**მსწრაფელ-
მან საფუძენობითთა აღსარებათმან აღმარა ზეტრე უბისკუპოსისა ასტოო-
ქიისა კავკრელად შესენილი, რომელი იყო შემწყნარებულ ქრისტეს ზედა
ერთისა ბუნებისა მეტუწულთა მოძღვრებისა. რათა, მრღვიეთა მიერ მწვი-
რეთა შეგვიწუღამცა ზეცისა წესთ მთავრობათა; სადღესსწა-ღლებითი
იგი გალობად და ასწავა მას შემატებად ყვარცმისა; და მიერადგანე,
კითარცა ესწავა ღვთის მკნებულს მას მამისა თვისისა მიერ ქედ
ფიცხელობით და სულისა წმიდისა წინა-აღმდგომობათა, —**იკედარ მან****

ვეტრე საღმრთოაჲსა სს'სლეურის დამდებულობისა სამ-წმიდისა გალბობისა, კეთილ-მისხურებით დაბეჭდულისა განსწრწნაჲ; და დასინა მეშურნე ქინიღ-მან ცხორებისა კაცთასა, კითარ შეეტყუწბის. სიტუჟიერსა მას ცხოვ-ლობასა სულისასა, კეთილ-წესიერი მომარაბაჲ უმეტესისა რისიკისა მოზიდვისა მიერ სიღრუჟისა სიმძლევდ მიმართ მოზარსკელობითა. და კი-თარ იგი მისინ კაცთ-მოყვარებით მოცემულისა გალბობისა მიერ დასსცრბ სრუჲა, ერტეთეჲ აწ დასლეკეთის მისითა გარდასმტრეპელობისა მიერ ვეტრეს ძლით სს'სუნთა თან უღმრთოებათა სევერანთა და განიკტაჲ, და ასურ-თა, იაკობიტო და ერმანიტეეთა შორის განსირაგლდა დაცემია. ¹⁾

473. 3. ამის მიერ მსელ ბეთა შორის, კერ-მცნობელთა ქრის-ტესთა ერთ-ბუნებანთა, აქმსეს უმეუდრონი დაუცსრომელნი აღმო-დუღელნი მრგანი ეკლესიასა სედა. და სომთაროთ დაუცდებელნი მესინ-კარბანი, ერთა შორის ნყოფთა მთლებანი, სირიასა და ერმანასა ში-ნა წარმართთა სედა აღდგომისა, ეკლესიათა შეუთნი და მშეადობის სიელტლად, შერევისა ფლობაჲ და სისსლოთა განუძღომელი დათხეუ-ლებაჲ.

474. 4. ასურთა უგწბ, ესე იგი არს მკვიდროთ სირიასთა, მი-იღეს სახელ-სენესისა ვეტრეს მიერ უღმრთოებითი ესე წესი და მისცეს ეგვიტელთა ეპისკოპოსთა ძლით, შეიქუესებელთა დიდსა შინა ჭადაქსა აღექსანდრიას კიდრე მამთ-მთავრობად იონისა, რომელსა სსხელ მოდგა-მობით შეისძენთ მოწყალედ; და ამან წმიდამან იონისან დაუყინ ღვთის მარებლობითი გლობაჲ ესე ეგვიტეს, მთავარ-ეპისკოპოს რა იქმინა აღექ-სანდრიას შინა. ხოლო სთინადო არს უწუებდ ესეცა ტკივილთ მოყვარ-ეთა-თვის, რამეთუ ნერსე აშტარაკელისა მიერ, სომქსთა მთავარ-ეპის-კოპოსისა, დვისს შეერებულთა ეპისკოპოსთა, რომელთა შერევისა ავად-რეს თქმად სატყვისა ღვთისა შეერთებულთა თართა ბუნებთა, — დაერთო ესეცა სამ-წმიდასა შინა გლობასა — რომელი სწუწსთვის ჟგარს ერეო და მიიღო ეკლესიამან სომქსთამან აქამოიდე ესე გმობაჲ, რომლისცა შე-საწყენულად აღწერეს სომქსთავანთა უღმრთოთა მოძღვართა დამტკიცებაჲ საბაგელისა მის ცნობა-გებულებისა.

±25. 5. დაიკვიდარ უკუწ სამღმინ ქრისტესმან, წმიდამან აღმო-

¹⁾ ერმანიტელთა სომეხთა იტუვის, რამეთუ ერმანი სომეხთსა ზედა სახელ-წოდებულ არს.

საკალის კეკელიისმან თანა ერთ-გომობით: ამს სუდა ლათინითა და მიშით და ძროლით დაუცნრომელითა შირითა და დაუდუმიებელითა ბაკითა კიობს დღითი დღე მკალბელი ესრეთ: წმიდაო ღმერთო, წმიდაო ძლიერო, წმიდაო უმწიდაო შეგვიწყალებნ ჩვენს. გარს, ღვთის მოძულეთა მათ განსრწინადი შესაკრებელი ესრწინელისა და შეუსებელისა და საღმრთოაჲს ბუნებისა ისართა მიერ ესუფლოებისათა მოძისარი მარადის ჟვარცმასა შერთავს გალობასა მასთანა, რათა განგებულუბასა საიდუმლოსა განკორციალებულისა შისასა, მათ მიერ შეურარც-ქმნილისა თანა, უმწიდაკებასა თაყანის-საცემელისა მამისა, და მისა, და სულისა წმიდაისა შეურარც-იქმნის მოზოვნების მიერ მათგან სხვასა სხვას ესუფლოებისასა, სხვასა გომობითა განსაცვიფრებელითა, რამეთუ შემატყბასა მას შინა ჟვარცმისასა სხვაჲ ვინმე იბოების, თუინიერ სამ-წმიდაისა ღვთისა, გულის-ხმს საყოფელი და შესქნილი მათ მიერ შირად მუთხედ, რომელი იგი იბძულუბას მათ მიერ შეწყალებად მათდა, რამეთუ: თქვას რა სამ-წმიდაჲ გალობაჲ, სხვასა ვისმე შეუდლებენ სამ-წმიდაობასა თანა და ამის მუთხისა შირისა, მათ მიერ ვერ ცნობილისა, თუ რაჲ აქუს სხელი, — მოქენე არინ შეწყალებად!..

476. 6. თქვა ისაიამან, მესუთქმან მასარებულმან და საღმრთომან წინასწარმეტყველმან: «სერაფიმი დაკრო გარემოაჲ მისა, ექვსნი ფრთანი ერთისა და ექვსნი ფრთანი ერთისა; და ორითა უკრწ დაიბურვიდეს შირსა, სოლო ორითა დაიბურვიდეს ფერსთა, და ორითა ფრანივიდეს და ღღადუბდეს მოყუასი მოყუისა მიმართ და იტყოდეს — წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს უფალი სავათ, სავსე არს ყოველი ქვწყასა დიდებითა მისითა.»¹⁾ მითხარ უკრწ. ¶ რჩეულო! რომლისა შირისა მიმართ მოგაქვს შენ სამ-წმიდაჲ ესე გალობაჲ? და უკეთუ მეტყვი შე, ვითარმედ ერთისა მიმართ შირისა არს ვისე კვი სამ-წმიდაჲ, ისაიამან ღმერთი იხილავ? და იტყვი ვითარმედ — ნუ, იხილავ. და რომლისა შირისა მიმართ გაქვს შენ სხელად ღმერთი, ანუ თუ უფალი? ერთისა მიმართ შირისა, რომელ-არს საიტყვა ღვთისა, გაქვსა შენ სხელი კვი ღმერთი საკუთრად, თუინიერ ორთა მათთანა დაუსაბამოთა მისათა ვუბმთა? უწვი ვითარმედ მეტყვი — არს. და რომლისა მიმართ — მამისა მიმართ მხოლოდ, ანუ თუ მხოლოდ სულისა წმიდაისა საკუთრად მივიცემისა ღმერთი, ანუ უფალი სწოდაბოდა? იტ-

1) ისაია 6, 23.

უვი, კითარმედ სამ-წმიდისა ჰირობითისა მიმართ, რომელ არს წმიდაჲ სამებაჲ, საკუთრად ითქმის სახელი ღვთაებისა; გარნა თითოეულნიჲ ჰირობითნი თვითებანი, მეტყუი, შეისმინებინაჲ კეთილ-მსასურებით ღვთაჲ და უფლაჲ. მოძიებდ უჩუჭუ, კითარმედ თითოეულნი ჰირობითნი თვითებანი შეისმინების ღვთაჲ და უფლაჲ? გარნა არათუ ღმერთნი არს სახელ თაჲგანის-საგემელისა ერთისა წმიდისა სამებისა, არამედ ღმერთ-არს სახელ და უფალ, კითარცა იტყვის ღვთის-მეტყუჭლნი კრიგორი «ქრისტეს შობისა ძლითსა» შინა სიტყვასა: «ღმერთი რაჲჲმს ვსტჲგარ, ვიტყუი მამასა და ძესა და სულსა წმიდასა.»¹⁾ და საღმერთოჲ დიონოვსი იტყვის «საღმერთთა სახელთათვისა» იტყულსა შინა ღვთის-მეტყუჭლესა მკორესა შინა თავსა: «ხოლო გვიხმსო სუჭნ, კითარ ვკარებ, ვჲვლად ჭკუ-კითარ გამონებებაჲ სახესა ღვთიჲგ შეერთებისა და განყოფისასა, რათა ესრეთ შეწყობილ იქმნეს ყოველი სიტყვაჲ სუჭნი: ღმერთი საღმერთოჲსა ბუნებისა სახელი არს, უკეთუ არა მამობისა, ანუ თუ ძეობისა, ანუ თუ სულობისა საკელი დანიშნადეს თვითოეულესა გუჲმთასა.»²⁾ ხოლო უკეთუ საკელი სამთა მათ ზესთა არსებისა გუჲმთაგანსა დანიშნადეს, სამართალ არს მამინ, რათა ღვთაებაჲ იგი და უფლებსა შეეისმინათ ერთისა ჰირისა მიმართ სამებისაგანისა, კითარცა ეისწავთ მამთაგან.

477. 7. იტყვის სახატრელი მოციქული ქრისტესი იოანე: «ღმერთი სიყვარული არს და, რომელი ეგოს სიყვარულსა ზედა მისსა, ღმერთი მისთანა ჰგეოს და იგი ღვთისა თანა.»³⁾ ცხად-არს, კითარმედ მოციქულნი ბუნებისა მიმართ საღმერთოჲსა ზესთა ღმერთ-მთავრობითისა სთჲჲს ღმერთი სახელად, რომელსა უწოდა სიყვარულად, და არა იუ თითოეულისა მიმართ ჰირისა სამებისაგანისა. და მამნიცა ბუნებაჲ და სახელ გარდამოსცემენ სახელსა თითოეულისასა—სიტყუიერისა, ანუ უსიტყუელისა ცხოველობისა, ანუ ნერვობითისა, ანუ საძელოსა და ესე კითარისა რომლისაჲ არსებისასა. ხოლო კითარ იგი ღმერთ არს სახელ ყოველთა შემოქმედისა და ამკებელისა ბუნებისა, და ანგელოს არს სახელ ზეცისა უგორცოთა მათ წესთ-მთავრობათა ბუნებისა; და ეგრეთჲჲ კან არს სახელ სიტყუიერ მოგუდავისა ბუნებისა, და ცხენ, ანუ თუ გარ არს სა-

1) კრიგორი ღვთის-მეტყუჭლისა.

2) დიონოვსისი.

3) იოანე 4, 16.

კელ უსიტყუერთასა მგრძობილასა ცსოკელობისა ბუნებისა, და ნერგ არს საკელ ყოკელთა მცნარებითა ბუნებათა, რეტა სულერთა აღორძინებითა-სათვის ძალისა. არამედ არ მქონებულთა გრძობისათა; და ძელ არს სახელ, ანუ თუ სხვა რამ ესე ვითარი რამე არ მქონებულთა აღორძინებითისა ძრვისათა. ღმერთ უკუჭ და უფალ ვიტყვით სამებისათვის ერთისა თაყვანის-საცემელისა სამ-წმიდისა გუმოკნებისა, რაჟამს იგი ბუნებისა მიმართ საღმერთოჲსა კჳყოფდეთ ანუ ღვთის-მეტყუენებასა, ანუ ღვთის-მეტყუენებითსა მისურებასა, ანუ კედრებასა, — დაჟინიშნავთ ამით, ვითარმედ ღვთისათვის — წმიდისა სამებისა არს მიცემული საკუთრად სახელი მისი, რომელ არ ღმერთი. ხოლო უკეთუ სიტყუენი, ანუ თუ ლექსნი, ანუ თუ მარცვალნი არს ცხად ჰყოფენ, ვითარმედ რომლისა სამებისაგანისა პირისა მიმართ ერთისა არს თქმული სახელი ღვთაებისა, სცან ვითარმედ ბუნებისა მიმართ საღმერთოჲსა არს ღვთაებისა მიცემა იგი სახელისა; გარნა კჳშმარიტებით და საკუთრად მოადებს თითოეულსა ზედა გუმოკნებასა სამ-წმიდისა არსებისასა ღმერთი, ვითარცა ბუნებისა ზედა; არამედ მარცვალთაგან და ლექსთა და სიტყუათა საცნაურ-იქმნებისა რაჟამს ვიტყოდეთ, ვითარმედ ღმერთი ერთისა პირისა მიმართ არს სამებისაგანისა მამისა. ანუ თუ ძისა, ანუ თუ სულისა წმიდისა; ხოლო არა თუ განურჩევლად იცნობებისა პირობითად რა ვგალობდეთ, ანუ ღვთის-გუმეტყუენებდეთ, თუ რომლისა პირისა მიმართ ეთქვით; არამედ თქმისა თანა წინა-მდებარენი სიტყუენი საცნაურ ჰყოფენ, ვითარმედ — თუ რომლისა პირისა მიმართ არს თქმა იგი ღვთაებისა.

478. 8. შევისმენთ უკუჭ თითოეულისა მიმართ პირისა ღვთაებისათვის ესრეთ, ვითარ იგი მამისათვის დანიშნითა წერილ-არს, ვითარმედ «ღმერთი არა სადა ვინ იხილავ, მხოლოდ-შობილმან ძემან, რომელი აყო წაიღათ მამისათა მან გამოჰსთქვა.»¹⁾ ამით უკუჭ საცნაურ არს, ვითარმედ პირისა მიმართ მამისა მოადებს აჭა სახელი ესე საკუთრად, რომელ-არს ღმერთი. ხოლო მისათვის — «და მოკვლადეთ ნეტარსა მას სასოებასა და გამოძინებასა დიდებისა დიდისა ღმერთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა ესო ქრისტესა»²⁾ და «ღმერთი ძლიერი და კლემწიფე, მთავარი

¹⁾ იოანე 1, 18.

²⁾ ტიტე 2, 13.

მშვიდობისა. » 1) ამით უკუწმ სჯინაურ იქმნების, კითარმედ შირისა მიმართ ძისა მოიღების სახელი ესე საკუთრად, რომელ-არს ღმერთი. და სულ-სათვის წმიდისა: «ხოლო ჰკურე ჰრჭჳ მას — ანანია! რასათვის ადასო გული შენი ეშმაკინ ცრუებად სულისა წმიდისა და გამოსვებად სასყიდელსა მას დაბისას? ანუ არა იყო, შენი იყო და განრჯჳიდე კელმწიფებასაჲ შენსა იუო? და რასათვის დაადეო საქმე ესე გულსა შენსა? არა ეგრე შენ გცთა, არამედ ღმერთსა. » 2) და «სულმან ღვთისამან მყო მე, სოლო სულმან ყოვლისა-მშეორბელისამან მასწავა მე. » 3) ამით უკუწმ სჯინაურ იქმნების, კითარმედ შირისა მიმართ სულისა წმიდისა მოიღების საკუთრად სახელი ესე, რომელ-არს ღმერთი. ესრეთ უკუწმ განრჩეულ იქმნების წერილთაგან და ესე კითართა კმათაგან, თუ რომლისა შირისა მიმართ კიტყვით ღვთაებასა.

479. 9. განურჩეველად უკუწმ მოღებაჲ ღვთაებისა არა შირობითისა მიმართ იქმნების თვითოეულებისა, არამედ ბუნებისა მიმართ ერთისა საღმრთოჲსა და ყოვლად-წმიდისა, კითარ იგი თქჳა ღვთის-მეტყუწმდმან იოანე, კითარმედ «ღმერთი სიყჳარული არსო. » და საღმრთო მოძღვარი ოჭროპირი იტყვის თარგმანებასა შინა იოანეს შირკულისა კათოლიკისა. სა: «უფროს ყოველთა კემსგაკსნეთ მით, რომელსა იგი სიყჳარული უწოდან. » 4) სიტყვა: მოცოჭულისა და სანატრულისა მოძღვრისა ოჭროპირისა გვასწავებს ჩუწნ, კითარმედ თქმითა განურჩეველად არა თუ შირობითისა მიმართ თვითოეულებისა არს მიცემს ესე სახელსა ღვთაებისასა, არამედ არს ცხად-ყოფაჲ, კითარმედ ბუნებისათვის საღმრთოსა არს თქმული. ყოველი ესე კითარნი კმანი ძველთა წერილთანი მოსწავებით, და ახლისა მადლისანი საწმწმრებით წინა დაგვიდებენ ჩუწნ, თუ რომლისა შირისა მიმართ სამ-წმიდათაგანისა, ანუ თუ საღმრთოსა ბუნებისა მიმართ მათისა არს თქმული სახელი იგი «ღმერთი » კითარ იგი საღმრთომან ისაი მოსწავებით განურჩეველად თქვა: «ვისილდე უფალი მჳდომარე საყდარსა ზედა მადლსა და აღმატებულსა და საჳსე იყო სახლი დიდებითა მისითა, და სურათომინ დგეს გარემოს მისსა, ეჭჳსნი ფრთენი ერთსა და და ეჭჳსნი ფრთენი ერთსა, და ორითა უკუწმ დაიბურვიდეს შირთა: სო-

1) ისიია 9, 6.

2) საქმე 5, 3, 4.

3) იობ 33, 4.

4) საღმრთოჲსა ოჭროპირისა.

ლო ორითა დაიბურვიდეს ფერხთა და ორითა ფერხვიდეს, და დად-
დებდეს მოუჭისი მოუჭისის მიმართ და იტყუოდეს: «წმიდა არს, წმიდა არს,
წმიდა არს უფალი საჯოთ, საჯეს არს ყოველი ქმნიდან დადებითა მისი-
თა, »¹⁾ საცნაურ არს უკუწმ, კითარმედ არს საბელანთა მადლიულობის-გან
ერთი გუბი არს სამება წმიდაჲ, რათამცა ერთი პირი იგი, ხადულთ
ისიანს მიერ, მოიღებოდეს სამ-წმიდად ღვთაებად, არამედ ერთისა ჯდომამ
საყდარსა ზედა მადლსა გამოსასვლად, კითარმედ ერთი ბუნება არს
სამ-წმიდა ღვთაებაჲ, რომელი განისკვნებს საყდარსა ზედა ხერუქმითსა.
ხოლო ღდადებაჲ სურათითა— «წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს უფალი
საჯოთ» სამ-წმიდაობასა გუბითსა საცნაურ ჰყოფდა, რომელიცა სამ-წმი-
დაობით დადებულ არს უკუწმითი უკუწმისმდე.

480. 10. ერთი უკუწმ ჭეშმარიტებით, კითარმედ პირის მიმართ
ერთისა სამთაგანისა არს არს ძველ სადამე ხადებაჲ იგი ისიანსა. ხოლო
უკუწმთუ თქმან შობილთა ჭეშმარიტებისათა—ერთითა პირი, ისიანს ისიანს
რომელიცა უგალბოდეს სურათითი სამ-წმიდაობასა? მომავდ ნუწმ უკუწმ!
იყო მამის ჭეშმარიტებაჲ, რომელ არს მადლი გამობრწყინებულა? და
უკუწმთუ არს იყო ჭეშმარიტებაჲ გამობრწყინებულელ აწდალსა მას შინა,
არცა სადამე სამებაჲ—ღმერთი იცნობებოდა! დაღათჲ დიდი წინასწარ-
მეტყუწმლი იყო საღმერთო ისიან და საღმერთობაჲ ნაკუწმრცხლისა მიერ
განწმდილ, არამედ არს სრულიად გამოკვხადნეს მას საღმერთი სს-
იდუმლონი, რამეთუ სახატრელთა მათ შორის და დიდებულთა მადლთაგან
სრულია წმიდადისათა დიდთა წინასწარმეტყუწმლთა დაღათჲ იყო წინათ
გამოცნობაჲ საიდუმლოთა, არამედ არს ყოველნი ყოველსა სწორებით
სცნობდეს და ისილიდეს საიდუმლოთა მათ დაფარულებასა არამედ
ერთი რამე ერთსა მას რომელსამე მთაგანსა უწყუბოდა და იგი აწდალ
და იგავით იღუთის-მეტყუწმლის მან; და მეორესა სხვაჲ განკვხადებოდა
საიდუმლოჲ, და სხვასა და სხვათა სხვანი და სხვანი,—და. აღმებულნი
სრულია მადლითა პირთანი იტყუოდეს და ჰჭადებდეს დაფარულთა და
უცნაურთა იგავითა და დაფარულებით. ხოლო უკუწმთუ ისიანს არა
ქმნიან სამ-წმიდაჲ გუბითებაჲ და ერთისა პირისა შესხვადვითა იხად-
მადომარე საყდარსა, რომელსა უგალბოდენ სურათითი: «წმიდა არს,
წმიდა არს, წმიდა არს უფალი საჯოთ», რამე საკვირველ არს? რამეთუ

¹⁾ ისიან 6; 1, 2, 3.

უკეთეს სამ-წმიდაობად იხილაძენ ისინი, არღარამც დაფარული იქმნა განკაცება ერთისა. სამებისაგანისა და წინა-აღმდგომ მოსესა გამოაჩინამცა სანდროთმან ბრძენებთან ისინი. რამეთუ მოსეს, ერისა მისი კელისა წინამძღვარსა და კელისა აღთქმისა მომცემელსა, არა სამპირებით ესიღვა ღმერთი, რამეთუ დაფარულ იყო მისდა სამ-წმიდაობისა გუამოგებობისა სამობად იგი შეურეკელი; კიდრე იორდანეს შთასკვამდე მის ღვთისა. ცარნა ისინი იხილა ერთი იგი სანდრო — მუდომარე საყდარსა ზედა, რომლითა გამოაჩინებოდა ერთი იგი უოკელთა მქემი ბუნება სამ-გუმოვანისა და ერთისა ღვთისა, და ესმა მუნ გარემო მდგომთა სერაფიმთაგან «სამ-წმიდა გალობად,» რომლითა სამ-გუმოვანება ერთისა ღვთაებისა სანდრო იქმნებოდა.

481. 11. შეიპყრა ჭეშმარიტებამან ოდესმე ლაზარე კათოლიკოსი და წინამძღვარი სომეხთა, და შეკრა იგი და წარმოადგინა სამსჯავროსა თვისისა ბრწყინვალესა, და შოლტითა სახლისა უსილაკისა სიმართლისათა ჰსცა მას, კიდრემდის ათქმია მას ჭეშმარიტებად წიგნსა შინა თვისისა გმობისისა, რომელი ენითა სომეხთათა წოდებულ არს «დარსტგანალი» თავსა მეორესა თქვა, კვემელმან ჭეშმარიტებისა მიერ, სამებისა ძლიათა შინა სიტყვისა: «ნაჭრებრცხლითა წმიდა ქმნილთა იტყვის ისინი, (6, 3.) «წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს უფალი» სამგუნის თქმითა ცხად ჰყოფს სამგუმოვანებისა და ერთი უფალი ერთსა ბუნებასა,» და ჭეშმარიტი სამე თქვა ლაზარე აქა, ვითარ იგი გაიფხა განზრახვისა მას უფლისა მწმინდისა მოკვლისათა: «უძჯობეს არსო, თქვა, ერთი რათა მოკვდეს ერისათვის» და, ვითარცა თქვა გაიფხამან, ერთმან თავს იღვა ერისათვის უფლებისათვის სიკუდილი და, ვითარცა ლაზარე, სერაფიმთაგან სამ-წმიდაობისა გალობად ერთისა მიმართ უფლისა, სამ-გუმოვანებისა და ერთისა ბუნებისა სანდრო ჰყოფდა.

482. 12. ცნობილ იქმნა, ვითარმედ ასკელოსთა ზეცისა * უსხულოთა მათ, ზირკელისა მის ნათლისა მიმართ მიუხსნებელისა უსაშუალოთა, დღესასწაულობითისა გალობისა მიერ სამ-გუმოვანებად ერთისა უფლებისა შესმენილ იქმნების. აწ უკუნე კრებულსა ეკტეხისსა კვითხვიდეთ, ვითარმედ—კინ არს მეათხედ ზირად გულის-ხმის საყოფელი იგი შორის

1) იოანე 11, 5.

*) უოველსა ზეცისა მწყემსთ მთავრობასა ზეცისა ძალითა ეწოდების «ანგელოსი».

წმიდათა მათ გუჰმთა, რომელსა ჯვარცმულად უწოდებთ? ნუ გეჭმწ ნის-
ტარის მიერ ორდინოდ ღვთაებისა ცნობილი კაცი, რომელსა არა მის-
ცემდა ბუნებით ძეობას, იგი იყოას? და უკეთუ ავმნიდენ ესე ვითარისა
თვის მადიდებლობისა, ვინ უკუჭმწ არს, ყოვლად არა უწყით პირი მე-
ოთხე შორის საღმრთოსა მის სამ-გუჰმოკუნების! არა ერთისა მიერ
თავყანის-საცემელისა საქმისა ნათელს კიდეთა? არა ერთსა და მასვე სამ-
გუჰმოკუნებასა კიტყვით ერთ ბუნებად? ვინ არს ჯვარცმელი? უკეთუ ქრის-
ტე არს ჯვარცმელი «უფალი იგი დიდებისა» ¹⁾ ტე არს ჯვარცმელი,
გარნა არა ბუნებითა, არამედ გუჰმითა ღვთაებისათა შეუხებულად და უჩე-
ბულად, — გორციოთ, თანა არსითა ნუნწნითა, არა მეოთხე პირი არს შორის
საღმრთოსა მას შინა სამ-წმიდაობასა ძე და სიტყვას მსოფლად შობილად,
არამედ არს პირი მეორე, * რომლისა მიმართ კატყვით «წმიდაო ძღაირო»
და სამართალ სამე უწოდა უხილავთა მათ ძალთა ღვთის-მეტყუწლუბამან,
მსოფლად შობილას «ძღაირო», რამეთუ, კიტყვით რა ვითარმედ «წმიდაო
ღმერთო», პირისა მიმართ მამისა არს, რომელი არს გუჰში პირველი; და არა
თუ მსოფლად მამისა მიკსცემით სახელსა ღვთაებისასა მსოფლად, თვინიერ მისა
და სულისა თვისისა, — ნუ იყოფინ, რათა მსოფლად მამისა ეწოდებოდეს
ღმერთი! არამედ, ვინადგან მამისა, ვითარცა მიხევისა თანა არსთა თვისთა
გუჰმთასა კაცნობთ არა რეცა თუ უამისა პირველობითა, არცა უფროსო-
ბითა დასაბამისათა, არცა საღმრთოსა მას შინა არსებებსა პატრიისა რამ-
სამე უპირატესობითა, — არამედ ამით ოდენ არს მიხეწ ოსან არსთა მათ
თვისთა გუჰმთა, ვინადგან შობით სიტყვასა მას მისგანვე და გამოსვლით
ყოვლად წმიდასა სულისა მო-უგოეს მეოფობამა, ვითარცა ერთისაგან წუა-
რომასა: რამეთუ მსოფლად მამა არს წუარო ღვთაებისა არსებისა შორის
საღმრთომასა, ვითარცა იტყვის დიდი დიონიზისიოს საღმრთოთა სახელ-
თა ძღითსა შინა სიტყვასა: «ჩესთ არსებისა იგი ღმერთ-მშობულ-
ბამა არღარა კვალად იტყვისო ურთიერთარს, არამედ ჩესთა არსებისა
ღვთაებისა წუარომა არს მამამ;» ²⁾ სოფლა გრიგორი ღვთის-მეტყუწლი
ტყვის ნათელთა ძღითსა შინა სიტყვასა: «მამამ არსო მამამ და დაუსა-
ბამო, რამეთუ არა კაცგან; ძე არს ძე და არა დაუსაბამო, რამეთუ მამისა-

¹⁾ ა, კორინთელ 2, 8.

²⁾ დიონიზისისი.

*) შეისწავვე.

გან არს; ხოლო უკეთესი კამისგან მოიღებ დასახმის დაუსახამოდაც — ცრუ-
 მეთუ შეიძლება კამითა არა კამის ქვეშე; სული წმიდაჲ ჭეშმარიტად,
 სული წმიდაჲ, უმომავალი ვიდრეუ მამისგან, ხოლო არა მის-
 გორ, რამეთუ არა შობითო, არამედ გამოსვლით. »¹⁾ ხოლო წმიდა გერ-
 მანუ მამათ-მთავარო იტყვის სსოლიონთა შინა საღმრთოჲსა დიონოკ-
 სის წიგნისა თარგმანებისათა: «ღმერთი მამაჲ უკამოდ და დაუსახ-
 მოდ აღიძრა სიუყვარულით განიქნად განყოფილებისა მიმართ გუჰმთასა
 და უბო ბუნებით განყოფილად და დაუგლებულად თვისსა ყოვლადობისა
 შინა სრულებისას. »²⁾ ამისთვის უკუწინადაც მამათა წყაროდ ღვთაებისა
 და მიზეზად მხოლოდ გუჰსწავეს მამაჲ, განსწავლულთა მათ უბრძესთა
 მოძღვრთა თვისთა მოციქულთაგან, რამეთუ საღმრთონი მოციქულნი
 ღმერთ-მშობულობისა და წყარობისათვის მამისა მრავალ-გზისა და გუჰ-
 რენ ჩუწნი ღვთად, ვითარცა იტყვის წმიდა პავლე: «ხოლო ოდეს მოიწია
 აღსარული კამითა, მოკლენი ღმერთმან იე თვისი, შობილი დედაკაცისა-
 გან»³⁾ და სხუჰას ეპისტოლესა იტყვის — «რომელი იგი ხატო ღვთისა
 იყო, არა ნატარებად შეირაცხა ყოფად იგი სწორებად ღვთისა. »⁴⁾ და
 მკურავალი მოციქულთა პეტრე იტყვის: «რამეთუ მოიღო ღვთისგან
 მამისა პეტრე და დიდება — გმა, რომელი მოიწია მისა ზეცით ესე ვითა-
 რისაგან დიდად შეწინიერებისა — ესე არს მე ჩემი საყვარელი. »⁵⁾ და წმიდაჲ
 მხარებელი იოანე იტყვის: «ღმერთი არაგინ სხად იხილა, მხოლოდ შობილ-
 მან ძემან, რომელი იყო წიალთა მამისათა. »⁶⁾ და საღმრთოჲ ღუგბ
 იტყვის მარტვილობისა სიტყვას შინა პირველ მოწამისა სიტყვანესსა,
 წიგნისა საქმეთასა: «ასეღან ცად და იხილა დიდებაჲ ღვთისა, და ესო
 მღვთმარო მარჯვანით ღვთისა. »⁷⁾ ამისთვის უკუწინადაც მამისა მი-
 მართ ვიტყვით მარწოლით «წმიდაჲ ღმერთო», გარნა არა თუ მხოლოდ
 გუჰში მამისა არს ღმერთი, არამედ, ვითარცა გვითქვამს, ღმერთ-მშობელ-
 ბოლოისა და მიზეზობისა, ვინადაც იგი თქვეს მრავალსა ადგილსა პი-
 რისა მიმართ მამისა დანიშნად ღვთად, პირველად წმიდათა მოციქულთა

1) გრიგორი ღვთის მუტუველისა.

2) გერმანე კონსტანტინოპოლიელისა.

3) გალატელო 4, 4.

4) თილიპელო 2, 6.

5) პეტრე 1, 17.

6) იოანე 1, 18.

7) საქმე 7, 55.

და შემდგომად სანატრელთა მამათა, და ჩუენი მოძღვრებისა მებრ მამათა
სა ვიტყვიო მამისა მიმართ— წმიდაჲ ღმერთო; სოლო ღვთისა მი-
მართ მისა, რომელ არს მამისა მხოლოდ-შობილი სიტყვაჲ ღმერთი,
ვიტყვიო— წმიდაჲ ძლიერო; არა თუ მხოლოდ ღმერთი სიტყვაჲ არ
ძლიერ, არამედ მამაც და სული ყოვლად წმიდაჲ. მისკუ არიან მკრნე-
ბელ ძლიერებისა; არამედ ესე არს მისა მიმართ თქმად წმიდაჲ ძლიერო,
კინადგან (ბრწინებალუბაჲ დიდებისა და ხატი არსებისა მამისა არსა¹⁾)
მხოლოდ შობილი იგი თვისი სრული არს ძლიერებაჲ მამისა, რომლი-
სათვის თქვა სეტარმან ზაჯლე— ჭრისტე ღვთისა ძალ-არს და ღვთისა
სობრმანე²⁾ და წინასწარმეტყუელად იტყვის: აჭრჭვიან მას სახელად
დიდისა განზახვისა ანგელოსი, საკვირელი თანა განმზნახი ღმერ-
თი ძლიერი და კელმწიფე; და იგივე იტყვის წინასწარ-მეტყუელად
— და უწოდონ სახელი მისი ძალიად წარმოსტყუენც და მსწრთელ წარმო-
ადუ.³⁾ სოლო სხვათარც სახათა შევისმენთ ძალსა ამისა მუროსისა ჰირისა
მიმართ თქმელსა წმიდაობისას, რომელსა შეკრთავთ (ძლიეროსა), რამეთუ
კინაცა, კითარცა განკაცებულმან ღმერთმან, სიკუდილითა თვისითა მოკლა
სიკუდილი და შემუსრნა მოკლონი ბჭეთა ქუჭსუნელისათანი და იავრ
ჭყო და განხეთქა ძლიერებით მუცელი ჯოჯოსეთისა, და ტუქნი იგი
ბსელასა საპერობილისანი, სულსი სეტართა მამათ-მთავართა და წინასწარ-
მეტყუელთა და ყოველითა მართალთანი ძლიერებითა მოსტარცა ეშმაკსა
და განსნსა საკრეკლათგან და ძლიერებით, კითარცა უძლიერლმან მფემან
დიდებისმან, აღიყვანა თვისსა დიდებასა. სოლო უკეთუ მოკუდა იენ
საყუჭდრელითა სიკუდილითა და დაეფლა, ძლიერებით კითარცა ღმერთთა
ჯვარცმითა თვისითა შეცნალებულ ჭყო არსებაჲ მისისა ნათლარებისა
და ბნელ ჭყო, და შვირსა სიფუძკელნი ქუჭყანისანი და სიფარენი კლდე-
თა ფარცელთანი განაზნა, და საკვირელებით განაზო ორად კრუტ-საბმელი
შესაკრებელისა ჭურათასა; და ძლიერებითა ჯვარცმისა თვისისათა ალად-
გინნა სამარეთგან მრავალნი გუზმნი წმიდათა შესკესებულთანი და სფ-
ლავისგან მესამესა დღესა აღდგა აღდგომითა მიხეცი უსრწოლებასა
განუსრწილად. ამისთვის ვიტყვიო ძლიერებასა სამ-წმიდასა შანს კალბზ-
სა ჰირისა მიმართ სიტყვისა ღვთისა. სოლო სულისა ყოვლად წმიდი-

¹⁾ ებრაელთა 1, 3.

²⁾ ა. კორინთ. 1, 24.

³⁾ ისაია 9, 6; 8, 3.

სა პირის მიმართ მესამის ძრწოლით მგალობელნი — «წმიდაო უკუდაო» —
 ზრა თუ მსოფლიად მივსცემთ განთვისებით ყოვლად წმიდასა სულსა «უკუ-
 დაკვებასა», რამეთუ მამბა და ძე მისვე უკუდაკვების არიან მქონებელ, არამედ
 ვინადგან ყოვლად წმიდად იგი სული ნუგეშინის-მტკიული, მამისა და ძი-
 სს არს სულ, რომელი მსოფლიად მამისაგან გუჟრწამს ღამომორულად, და
 სული არს მამისა და ძისა თანა დაუსაბამოთა მათ თვისთა, კითარცა
 იტყვის წმიდად ჰაულე — «გამოაგლისა ღმერთმან სული ძისა თვისისა,
 გულთა შინა ჩუჭნთა». ¹⁾ და სხვასა ეპისტოლესა იტყვის — «უკეთუ ვის-
 ძე სული ქრისტესი არა აჭქს, იგი არა არს მისი». ²⁾ ამისთვის, ვინადგან
 სული არს ჭეშმარიტად ყოვლად წმიდად იგი სული. უკუნი მას თქმად,
 ვითარცა უკუდაუ-მოყოფელსა მას ყოველთასა — «წმიდაო უკუდაო». ამისთვის
 ღვთის-მეტყუწებლბათაგან ზეცისა ძალოას მოძებუელნი კვალბით შიშით
 და ძრწოლით — «წმიდაო ღმერთო, წმიდაო ილაქო, წმიდაო უკუდაო
 შეგვიწუალებ ჩუჭნა».

483. 13. ჩუჭნ, ძრწოლით მგალობელთა სამ-წმიდისა მიმართ
 გუჟმორებებისა, ვისწავეთ არა თუ მოძღვართა ვეთუანძე ვაცთაგანთა, არამედ
 ზეცისა სამღუფელთ-მთავართა წესთ-მთავრობათა შორის უსაშეალოთა
 მადლესაწაულთაგან და ესრეთ დაუდუძებულად მიწაერთა ბაგითა და
 პირითა სხეულანითა შეკსწირაეთ ზესთა ღმერთ-მთავრობითისა მიე-
 საღმერთოსა არსებისა სამ-გუჟმორებებისა საღმერთოსა მას გალობასა სარ-
 წმინოებით. ვარნა ვრებულსა მას განკრწნილისა შესაკრებელისასა, რომ-
 ელთაცა რეცა ნისტორის მსვილის მიმრიდთა და განყოფასა მობო-
 სისა არ შემწინარებულთა, რათა არა ორ გუჟმად განიონ ერთი ქრისტე
 და ამის გამო რათა არა ოთხება ექმნასუე წმიდასა სამებად, — შერეოს ერთად
 შესაკვებულად ბუნებად ორნი ბუნებანი; შეერთებულნი მსოფლიად-მობოლი-
 სნი ერთსა შინა გუჟმისა და ამით თანა აღმსარებულ უკალებრტიანულთა და
 მარგოისულთა და მანქეველთა სარწმინოებისა გამოჩნდეს და გამოსკდეს
 მსოფლიოსა წმიდისა კათოლიკე ეკლესიისაგან და «უთავოდ» წოდებად
 მიიღეს ყოველთა ნა იუსაჯთაგან მართლ-მადიდებულთასა. ესე ყოველი
 შესყდა მათ ცნობა კნებულთა, რათა არა ოთხებასა თავყანისცქი; ვარნა
 სხვადა უღმერთობად ესე ვითარი შესვლადეუ წვალებათა შეკუნება ცეცსლი-

¹⁾ გალაშქლოა 4, 6.

²⁾ რომელია 8, 10.

სა, რამეთუ სამ-წმიდასა შინა გალობასა ზედა დართვითა ჟვარცმისათა შეკრთეს სამგუმოვნებასა უოკლად წმიდასა სამებისა გუმბი მეოთხე. და ესრეთ ნისტორის უღმრთობისა განრქმზომთა აღიარეს სამებად ოთხე-ბად უოკლად უღმრთოთა მათ, და ეკლითა უსჯულოებისათა გვირგვინო-სან ჭუვეს ეპოლესიამ, ვითარ იგი ღვთის-მეტელელთა ჭურათა სიმე ეკ-კლესიასა. ამას ზედა კიდრელა უფროსდა ურიათავის, მათთვის სთქვის წინასწარ-მეტეულმან — « განჭკრთა ცა და განცვითურდა უფროს ფრადა, ») რამეთუ ორნი ბერნი ჭქმნნა მომღვრებაშან შემრეკელთამან ორთა ბუნე-ბათა სიტყვისათა, შეკრთებულთა და შეურეკნელთა შერეენამ, და სამ-წმი-დასა გუმბოვნებასა მეოთხისა ზირისა შეუოფამ, საღმრთოსა შინა სამ-წმიდაობისა გალობასა შერთვითა ჟვარცმისათა. ესე უგუმწ ჟურღმული უღმრთობისა, ვერ შემძლებული დაზურობად წყალსა, უთსარა თავსა თვისსა კრმან მან ბნელის მეგ წყავმან!

484. 14. უკეთუ სადამე მოგვიგოსმცა კოლტმან მან მგელთამან— არა თუ სამ-წმიდასა მიმართ გუმბოვნებისა კიტყვით გალობასა ამას საღმრთოსა, არამედ მხოლოდ ზირისა მიმართ სიტყვისა ღვთი-სა, — მივსრეთ უგუმწ ნაცვალნი სიტყვისა უღმრთოთა მათ, რომელ-თა არა იციან წიგნი საღმრთოთა წორილთანი, არცა უყვარს ეე სიბრძნის მოყვარებად სანატრელთა მამათა; არამედ, შედგომილნი კლინთა ზღაპართანი და ვერცა მის უღმრთოებისა სწავლისა გამცადილნი — თვით მხოლოდ თავით თვისით ოდენ სიბრძნის მოყვარებენ! ვ რიტორ-სო! არა ჟერ არს ბრძნობად რამესამე მიმართ, უკეთემცა ზედ-მიწკენულე-ბად არა სადა მოიგო კაცმან, რამეთუ ესე ვითარნი მდაბიურთაგანცა საციობელ არიან; არცა შესებად საშინელთა და დიდთა საჭმეთა თავით თვისით, უკეთუ არა მიიწოდებოდის მოძღვართა სანატრელთა წორილთა-გან უმადლესთა მათ და უღმრთესთა სიტყვათა მიმართ!! მოგვიგოდ ჩუმწ: აღსრულებასა ღიურდისა საიდუმლომასსა ოდეს გალობდეთ რამ — წმიდაო ღმერთო, წმიდაო ძლიერო, წმიდაო უკედლო, რომელი ჩუმწ-თვის ჟვარს ეცე, შეგვიწყალენა, — ეამსა მას გალობისასა შემწირველი მსხუმწრძლისა რომლისა ზირისა მიმართ ჭუოფს კედრებასა, რათა გალო-ბამ იგი შეწირულ იქმნას? ძალკიცთა მის ეამისა კედრებითი იგი ღლო-ცამ, რომელსა წარვიითსავს მკვდეული სვამიდად საღმრთოდ წინაშე

1) იერემია 2, 13—14.

მდგომარე საღმრთოებას მსხუტრზღვის შესწირავსა, რათამცა პირის მი-
მართ მის ღვთის მიაქციოთ? რამეთუ ღოცავსა მს ეწოდების ეგვლე-
სიისაგან სამ-წმიდა არსობისა ჭებად, რაჟამს იგი იღოცავს მღვდელი ჟამს
მს სამ-წმიდისა მის გალობისა შეწირვისასა: «დმერთო წმიდაო,
რომელი წმიდათა შინა განისკვნებ, რომელი სამ-წმიდითა კითათ სერათმი-
თა მიერ იგალობები და ხერუკითა მიერ იდიდებეს-მეტყუტლები და
უოკელოაგან ზეცისა ძალთა თაჟვანის-იტყუები! რომელმან არა არსისაგან
არსად მოიყვანენ უოკელნი! რომელმან დაბადე კაცი სატად და მსგავსად
შენდა და უოკელოთაჟ მადლითა შენითა შეამეჟე! და მისცეჟ მკვდრებელთა
სობრძესა და გულის-ხმის ყოფასა და არა შეურაცხ-ჭყოფ ცოდვილთა,
არამედ განუწყეს სინანულსა საცხორებულად! რომელმან დირს-მეჟუნ
ჩუტნ მდაზღნი და უღირსნი მონანი შენნი ჟამსაგა ამს დგომად წი-
ნაშე ღოდებისა წმიდისა საკურთხეველისა შენისა და თანამდებისა თაჟა-
ნის-ცემისა და დიდების-მეტყუტლებისა შეწირვად შენდა! შენ მეჟუგო,
შეიწირე პირთაგანცა ჩუტნ ცოდვილთა სამ-წმიდა გალობად და მომიტყუენ
ჩუტნ სიტბობითა შენითა, მოგვიტყუენ ჩუტნ შეცოდებანი ჩუტნინი!... »¹⁾
და შემდგომი ღოცვისა ამის. რა არს უტუნ დიდი ესე უტუნ-ურებად: გა-
რეჟე საკურთხეველისა მდგომარენი მსოლოდ პირისა მიმართ მისა შეს-
წირვენ გალობასა განთვისებით, და შინაგან მღვდელი შესწირავს საღმრ-
თოებას მიმართ სამ-პირებისა, და არა მსოლოდ ერთისა პირისა მიმართ
მისა?! და შემწირველი მსხუტრზღვისა და მეტყუტლნი გალობისანი მსკე
და ერთის საღმრთოსა ზედა მისურებისა მღვდელნი და მსახურნი, შე-
წირველნი გალობისანი, წინა-აღმდგომობისა მყოფელ ურთიერთარს გა-
მარზღებანი!! და უკეთუ ერთი არს კვდრებად საიდუმლოსა მის შემწირ-
ველისა მღვდლისა და გალობად ერთისა, ესე სასე უღმრთობისა სატკესა
ზედა გონებისასა საშინელ რადმე გომბად სახილველ იქმნების ყოკელ-
თაგან, რამეთუ საღმრთონი იგი ტუჟინი სამ-წმიდისა ღვთაებისანი ჟვარ-
ცემულად სამე არიანი! კამ საგოდებელი ესე კამად, კამ უუღმრთოკისა ესე-
შეურაცხ-ყოფად ღვთაებისა, კამ ღვთის-მეტყუელებად ესე, უცსოამ ჟვარისე
მტმელათავისცა სიტუვისათა, კითარმედ სამებად სადამე ჟვარცემულ-არს!!

¹⁾ ღოცვაჲ მღვდლისა მიერ ჟამსა მას, ოდეს ვკვლობდით რაჲ «სამ-წმიდაო-
ბასა, საღმრთოსა შინა დიტურლისა. ამას ღოცვასა საღმრთოსა მღვდელნიცა
სომეხთანი წარკითხვენ ჩვეთა-ებრ.

სადა დაუფაროთ უკუშ, ჰ უსჯულონო, კედრებითი ესე ლოცვის შეწირ-
კამ მღვდლისა მიერ, ითხოვს რა წმიდისა სამებისა მიმართ შეწირ-
კად სამ-წმიდისა მის გლობისა?! და ზგალობთ ურცხვინოებით ჟვარცმი-
სა ყოვლად წმიდისა სამებისასა, ანუ თუ აღდგამას, ანუ თუ შობას! ა-
მას რა ისმენეს ზეცისა უსხულონი იგი მღვდელთ-მთავრობანი, გან-
ცვიფრებულნი და შიშითა უსაკვირველისათა მდგომარენი, ძრწიან საში-
შინელებისა მისგან გმობისა და იტყვიან: ეკვ კანთ-მოყვარებაჲ ესე შენი,
სამ-წმიდაო უფალო, რამეთუ თანს-იდებ კანთაგან უღმერთოთა ესე კითარ-
სა შეურაცხ-ყოფას! იქმნამცა, ყოვლად-წმიდაო მუფთეო, ბრძანებაჲ შენი,
რათა მიჯნოთ ნაცვალნი სინჯრუვისა შესაგრებელისა მის გრებულთა ცრუ-
თა, რომელთაცა დიდთა მათ ქველის მოქმედებათა შენთათვის ესე მო-
ცაგეს, ნაცვალნი ქმნილთა შენთა!...

485. 15. არა არს, ყ შეკვნისა მტრუჭლნო, სამ-წმიდასა შინა
გალობასა თქუენ მიერ ჟვარცმულად შესმენა ყოვლად-წმიდისა სამებისა?
და უკეთუ არა არს თქვენ მიერ ჟვარცმისა თქმაჲ ყოვლად-წმიდისა სამებისა
ჟვარცმულად, აჲ სადაჲ ცხნად საცნაურ არს კედრებითა მღვდლისათა,
რომელი ითხოვს შეწირვასა სამ-წმიდისა გალობისასა, კითარმედ სული-
წმიდა ჟვარცმულად სადაჲ გიგალობებოესე? რამეთუ მღვდელი გალობა-
სა მას სახელს სდებს «სამ-წმიდად გალობად,» და თქვენ სამ-წმიდაობასა
შინა შირისა მიმართ. შესამისა იტყვიით — «რომელი ჩვენთვის ჟვარც გვიცა;
ესე სულისა ყოვლად-წმიდისა მიმართ ჟვარცმისა მტრუჭლად გამოგაჩი-
ნებს თქვენ. და რაილამე კთქვათ შირთა მათ მიერ, უნსოთა კვდმისათა,
და ბაკეთა მიმართ უსირცხვილოთა? ესე არა რომელმანმე მწკალბულთა-
განმან იგადრა სადაჲ თქმად ჟვარცმაჲ სულისა წმიდისა! იხილეთა,
უღმერთონო, სადა არს ძირი მტრობისა თქვენისა, რომელ გაქვსთ ღვთა-
ბისა მიმართ უკუდავისა? ყოველნი უკუშ ქმნულნი ხატად ღვთისად
ღვთისა მიერ მადლით სანუ არიან უკუდავ, კინადგან სულ სიტყვიერ.
დაიბადნეს იგინი ღვთისა მიერ. დაღათუ კაცი ცთომითა იქმნა მოკვდავ,
გარნა შეურთებულბაჲ იგი სიტყვიერისა თანა სულისა ამათ გორცთა
თანა რა დახსნას, არს სიკუდილი—განწკალვაჲ იგი სულად და გორ-
ცად ნაწილთა კანისათა; ხოლო სულისა ვერ შესაძლებელ არს შესებაჲ
სიკუდილისა, კინადგან მადლით უკუდავ არს იგი ღვთისა მიერ. და
თქვენ ღვთაებისა არსებისა გუჟამსა სულისასა იტყვიით— «ყოველაო რომელი
ჩვენთვის ჟვარც გვიცა;» ესე ყოვლისა გმობისა არს უმჯირეს, ესე მკკალი

უღმრთოა ეს უღმრთოეს ჰყოფს მეტყეელებს მესამის პირისა ჯვარცმისა მეტყეელებსა!! სიდა არს გონება მათი? რომლითა საგრეელებთა შეკრას სიტანამან, რომლითა ცთუნებითა ნაყოფთა გეპებისათა მისცნა სიკუდილსა სულერსა ესოდენი სიმრავლენი გუჰმთანი გველმან მან მცთურმან? ექმნეს განცხადებლბა, მუფუო ღმერთო, ესოდენთა მკვდართა სულითისა მიერ სიკუდილისა მძორებთა დაყროლებულთა? სიდა ვინმე იყო, უფალო, მონაჲ შენი, რათა შენთანა აქუნდეს განდიერებაჲ, ვითარცა მამათ-მთავარსა აბრახამს, ვითარმედ. ითქვამც მის მიერ შენდა: «უგეთუ სიმე იპოვნენ ათნი მართალნი»¹⁾ ერთ-ბუნებანთა მგომბართა მათ შორის — წარწყმიდნა ათთა მართალთ-თვის? და მიუგოსმც მოწყალებამან შენმან — არა წარკსწყმიდნე ათთათვის. და კვგონებ ვითარმედ ასერკასისთადა უმეტეს იყუნეს მწკალებულთა შემრეელებთა შორის, აჲ რომელთა უუკრს სარღვარი წმიდათა შენთა ხალკიდარს და შემდგომად მისსა მსოფლიოთა წმიდათა ერებათა შეკრებულთა! და მრწამს კვალად დასცხრების, რომელ გნებაჲს, შერის-გებაჲ მათ ზედა, უგეთუ ვინ იპოოს მათთვის მკვდრებულ შენდა სარწყმუნობითა!...

486. 16. იტყვის მოციქული და ღვთის-მეტყეელები ხილვას თვისსა: «აჲ, ვარი განდებული ცათა შინა და კმა იგი, რომელ მესამ პირველ, ვითარცა საყვარისა, მეტყოდა მე, ვითარმედ მოვედ აჲ და გამწმენო, რა იგი ყოფად არს შემდგომად ამისსა. მეუწესეულად ვიქმენ სულთა; და აჲ ჰსდგა საყდარი ცათა შინა და საყდარსა ზედა მხლომარე. მხლომარე იყო მწსგავსი ქუას მას იასუხსა და სარდიონსა; ირისე იყო გარეშემო საყდარისა მის და ეგრეთვე ხილვა სამარავკეთა. გარემოს საყდარისა საყდარნი ოცდა ოთხნი; და საყდართა მათ ზედა ვინილე ოცდა ოთხნი მღუდლებნი მსხდომარენი, შემოსილნი სამოსლითა სპეტაკითა და თავთა ზედა მათთა გვირგვინი ოქროსნი. და საყდარისა მისკან გამოკალნ ელკანნი და ქუხილნი და კმანი, და შეიდნი ლამაზნი ცუცხლისანი იწმუბოდეს წინაშე საყდარისა მის, რომელნი არიან შეიდნი იგი სულნი ღმრთისანი. და წინაშე საყდარსა მისსა, ვითარცა ზღუჲ ჭიჭისა, მწსგავსი ბროლისა; და შორის საყდარისა და გარემოს საყდარისა ოთხნი ცხოველნი, საკსენი თჳსლით წინაჲთ და უკანაჲთ. და პირველი იგი ცხოველი მწსგავსი ღოძისა, და მეორე ცხოველი მწსგავსი გუროსა, და მესამეს ცხოველსა აქუნდა, ვითარცა პირი კაცი, და მეოთხე ცხოველი მწსგავსი არწყისა მფრინავლესა. და ოთხთა მათ ცხოველთა თვითოველსა აქუნდეს ქქუნნი ფრთენი გარემო, და შინაგან საკსე არიან თჳსლითა; და განსწმენება არა აქეს დედ და დამე, არამედ იტენან: წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს, უფალი ღმერთი ყოვლისა მშურობელი, რომელი იყო, რომელი არს და რომელი

¹⁾ შესაქმე 18, 32.

მომავალ არს!» და რაჟამს მისივე ცსოკელთა მათ დიდება და პატივი და მსდლობა მკადამარეს მას საუფარისა ზედ, რომელი ცსოკელ არს უგუნითი უგუნისამდე, დავარდებიან ოცდა ოთხნი იგი მღვდელნი წინაშე საუფარისა მკადამარის მის და თაყუნის ჭტეშის მას, რომელი იგი ცსოკელ არს უგუნითი უგუნისამდე, დაჰსდებენ გვირგვინთა მათთა წინაშე საუფარისა მის და იტყვიან: «ღირს სარ შენ, უფალო, მიღებდ დიდებისა და პატივისა და ძლიერებისა: რამეთუ შენ დაჰბადე უოკლები და ნუბითა შინითა იუგუნეს და დაუბადეს.»¹⁾ ესრეთ, დამნიშნული ერთისა მიმართ საუფარისა მკადამარისა, საღმრთოა მოციქული არს ერთისა პირისა მიმართ იტყვის ოთხთა მათ ცსოკელთაგან შუწორკასა სამ-წმიდაობისასა, არამედ ზედ დამრთველნი სამ-წმიდაობისანი ერთსა სადაჲ იტყვიან უფალსა და ღმერთსა, ესე იგი არს ერთისა პუნებისა დამსახველნი სამ-წმიდათა მათ გუნამანი. სოლო თქმითა, გითარმედ «რომელი იყო, რომელი არს და რომელი მომავალ არს» — სამ-გუნამუნებისა არს ოთხთა მათ ცსოკელთაგან საცნაურ-ყოფა: რომელ არს მამა, — «რომელი იყო», და აქა სულსა წმიდასა იტყვის «რომელი არს», და «რომელი მომავალ-არს», იქ კაცისა არს მხოლოდ-შობილი მამისა სიტყვა, მომავალი იგი განჰსჯად სოფლისა. დამსახველნი თვითებათა მათ საღმრთოთა სამ-წმიდათანი, ძრწოლით მხობელნი სამ-ნეტარნი და ბერ-გნის ნეტარნი იგი მკადამებლნი, მკარნი ნათელნი, რომელთაგან სასწიველსა მას უფლისა ძლითა: რისხვასა გასწავეს წასი დღესასწაულისა თვისისა. ესრეთ უკვე გალობენ უმწველად ზესთა უმწველისა მის პირველისა ნათლისა მიმართ, მხმეველნი შესწირავად — საღმრთოდ, უკუდავად და ქმნილად და დასახამიერად; ღმრთად და უფლად შექმნის თვისისა, მსდლობისა მებრ შემწირველნი უმწდავთა ამათ და უხრწნელთა ძველთანი.

487. 17. წარმოვაჩინენ წინაშე ღვთის მხროლთა მათ მოძღვართა იქ გლასკამან კეთილისაგან სამადღაუროსა, და კვალად, გლასკამან წერილთა ზედ-მიწვეს-გულებისა, — თუ რაჲ არს მიზეზი აღმოსავალისა ერთისა წმიდისა კათოლიკე ეკლესიისა მიერ საღმრთოჲსა ამის ღვთის-მეტყველებითისა გალობისა! სოლო სომესთა მოძღვარნი, მშმანსელნი უკადემულად სიცრუისანი, სხვად და სხვად რადმე წინა-აღვიდეკად მოძღვნი წერილთანი, ამას ზედა წამებდ წინა-აღვიდეკებინ. ვარნა იქ უოკლსავე დაუტეობ უნაცვალ-სიტყვოდ და მხოლოდ ღაზარე უკუველისა მიმართ, სომესთა მთავარ-უნისკოპოსისასა, მკვალ სიტყვის-გებად და კიტყვი, მისდამი მკითხველი: ✠ ფილოსოფოსო, ერთი საჲ უფელი და ღმერთი,

¹⁾ გამოცხადება 4, 1—11.

რომელ ანს სამებაჲ წმიდაჲ, რომლისათვის აღიარან ჯგერს-ცქია სობრონი მან შენმან დრანტკანკალინსა მერვეს თავსა შინა, კუშმარიტებით სიდა-მე ჯგერსცმულ ანს? და უკეთუ უარ-ჭყოფდეს ურცხვინოდ—ანს თავს კიდობა აღსარებად სამების ჯგერსცმულად, მიუგოთ უკუე ე: რწყოლო და წესთა რიტორო! წიგნისა შენისა დრანტკანკალინსა მერვეს თავსა იტ-უვი სამების ძლითსა შინა სიტყუასა—*«*იტყვისო ნაკვერცხლითა წმიდა ქმნილიო ისია: *«*წმიდა ანს, წმიდა ანს, წმიდა ანს უფალი» სამ-გნის თქმა ცამაცხადებს სამ-გუჰმოკუნებას, და ერთი უფალი ერთსა ბუნებასა. ამით სანაურ-ჭყო სობრძემან შენმან, ვითარმედ სამებისა მიმართ ღვთისა ითქვას ხილვაჲ იგი ისაისი, რომელი განკვიმარტე ჰვენ კეთილად. სოლო მერვეს თავსა შინა, მისვე წიგნისას, ოდეს მოგებურ სულმან მამისა შენისამან, უარჭუევ თვინიერ მტრისა ვედიმას და სთქუ წინააღმდეგად სამწმიდაისა ცალობის კეთილ-მსახურებით მეტ-ველთა: უკეთუ ჰვენ სიდამე ეიტყოდეთო სამ-წმიდაობასა სამეობ-სა მიმართ, ვითარ იგი ოარ-ბუნებანსი, ბორცტად განიზრახვეს—*«*ეთო-მიღ სიდამე იყოო თქმაჲ ვითარმედ არამელი ჰვენთვის ჯგერს ეცვი, ანამედ ერთისა მიმართთ ვირისა მისა ვიტყვით, ვითარცა ცალობდეს სერაფიმნი ვირისა მიმართ მისა—*«*წმიდა ანს, წმიდა ანს, წმიდა ანს უფალი მელთა. ¹⁾ სამ-წმიდანნი იგი ცალობდნო ერთისა უფლებას და მოიღებ წამებასა იანეს სისარებისას ²⁾ თქვა ისაიამან, რამეთუ ისილა დიდებაჲ მისი და იტყოდა მისთვის, ესე იგი არსო ვითარმედ ისილა ჯგერცმაჲ მისი, რომლისა მიმართ ცალობდეს სამ-წმიდაობასა. პირველად სიდამე ისილე ცრუდ და ანს მოძღვარ ტეშმარიტ, სთქუ რა მერვეს თავსა შინა, რამეთუ სამ-წმიდაობაჲ იგი და ერთი უფლებაჲ ისაის მიერ ერთსო უფლებას და სამ-გუჰმოკუნებას ცამოსხნედა, და ამით დაბეჭდე წამებაჲ ესე წინასწარ-მეტყუწლისა. სოლო კუნების ძლითსა შინა სიტყუას, თავსა მერვეს წინა აღუდეგ თქმულსა შესა, და იტ-უვი ამსვე სამების მიმართ წამებასა, ურცხვინოდ გარდამტკვეელი სიტ-უჟას მას მისვე წინასწარ-მეტყუწლისას—*«*იტყოდესო სერაფიმნი მხოლოდ ვირისა მიმართ მისა. და ესე ცხად-იქმნა, ვითარმედ სიცრუკით მამოკრდომი იტუვი სიდამე ადვილ გარდამტკვეით. მერვედ სისარელსა წაბლებიან მწკირეს წარმოსახამ, რამეთუ სამ წმიდაობაჲ იგი ცალობაჲ სურათშითა, ხილე ისაისი უკეთუ სამ-წმიდაისა მის ვირებისა მიმართც, რომელ ანს მამაჲ, და იე და სული ყოვლად-წმიდაჲ, და ერთისა ვირისა

¹⁾ ისაია, 6, 3.

²⁾ იოანე 12, 41.

მიმართცა მისა სწორებით შეისმინების, და ჟვარცმად იყომცა დიდება იგი, ხილუელი ისიანს მიერ, რომელსა უგალობდეს სურათიწინი. ცხად-არხ კითარმედ სამებისა მიმართ არს სადაჲმე თქმად (რომელი ჟვარცს ეტვი.) ამი-ერიდგან დადუმენ უგვე და სურდაანს განიმართლებ თავსა თვისსა-იგბრ მპარავთა სიღრუთით! არა უწყვი თუ ესე კითარისა წვალებისა ურცხვინოდ შესებაჲ მუტყუწმლებად კითარ სამიშ არს! უგეთუმცა მადლი ჟვარცმული-სა მკვიდრ არს შენ თანა, რადადმე ვთქმუ? რამეთუ დამაკლებს მე ჟამი აჭა განგრძობად სიტყვისა, კინადგან ყოვლად წმიდისა სამებისა ვახილუ ჟვარცმულად აღსარებაჲ, რომელი ვიდრე ამჲ ჟამადმდე არს სადა ვინ მთა კართავანმან წვალებისამან ვინ თქვა.

488. 18. არა შესადლებულ არს, ყოვლად არა, ჳ მატოურნო და მოძღვარნო ტყუილისანო, დაფარვა თქვეს შორის შემოსრულისა ამის მასვილისა, რომელ არს საღმრთოჲსა სამ-გუჲმოვნებისა ჟვარცმულად გალობაჲ, ორითა მიზეზითა: ერთისაგან ვიდრემე მიზეზისა, კითარმედ მღჲდელი აღსრულებასა ლიტურდიისა საიდუმლოჲსასა სამებისა მიმართ ჳყოფს ლოცვასა — «შეიწირო პირთავანცა ჩვენ ცოდვილთასა სამ-წმიდაჲ გალობაჲ;» სოლო ჟამსა მას გალობასა ჳყოფენ ერნი მგალობულნი — «წმიდაო ღმერთო, წმიდაო ძლიერო, წმიდაო უგუდაო, რომელი ჩვენთვის ჟვარცს ეტვი.» ამით ცხად არს, კითარმედ სამებისათვის წმიდისა არს თქმად ჟვარცმულად, კინადგან მღჲდელი ყოვლად წმიდისა მიმართ ჳყოფს კედრებასა, რათა შეიწიროს სამ-წმიდაჲ იგი გალობაჲ, რომელსა შერთულ არს ჟვარცმად. სოლო მეორითა მიზეზითა ჩანს ხილუულად ყოველთა მიერ, კითარმედ კინადგან, ლაზარეს მებრ მოძღვრებისა, ხილვაჲ ისიანსი, რომელ არს გალობაჲ სამ-წმიდაობისა სურათითაგან, სამისა მიმართ პირისა, რომელ არს წმიდაჲ სამებაჲ, და ერთისაგა პირისა, რომელ არს იე და სიტყვაჲ, კინადგან სწორებით შეისმინების. ჳ, კარდარეულებაჲ ესე გეობისა, ჳ საგანსაჲკვირვოჲ ესე საშინელებაჲ უღმრთოებისა!..

489. 19. იტყვიან მოძმონრობულნი ამის გეობისათვის, კითარმედ შემღგომად სომესთა შორის საშინელისა ამის უღმრთოებისათვისა გეობისა, რომელ არს შერთვაჲ ჟვარც-ცმისა სამ-წმიდასა შინა გალობასა, — იყო ჟამსა რომელსამე სომესთა შორის სიტყვის-გებაჲ ურთიერთარს ამის მიზეზისათვის, რომელ არს საღმრთოჲსა გალობასა შეუკანჯად ჟვარც-ცმისა.

რამეთუ ვაეთნიმე მამნი სომეხთაგანნი კარნუ ქალაქსა* შინა შეკრებულთა სომეხთა მამათა, ბრძანებითა ნეტარ-სსენებულისა ეზრა სომეხთა მამათ-მთავრისათა, განკარგულთა წესთა და საზღვართა შემწყნარებულნი, — არა შეიწყნარებდეს სამ-წმიდასა შინა გალობასა, დართვასა ჟვარცმისასა, რათა არა აღიარონ მწვალებელთა-ებრ ერტიკოსთა სამ-წმიდაობაჲ ღვთაებისა ჟვარს-ცმულად; ტარსა წინა-აღმდგომ მათდა იეჟნეს მწვალებელნი სომეხთა მოძღვართაგანნივე, მეოფელნი სიტყვიითა მბრძოლისანი, სიციბილითა მცხელბელებნი მათნი უღმერთობითა, რეცა სიბრუით განმმართლებულნი თავთა თვისთანი მზარავთა-ებრ—იტყოდეს: არა ვიტყვიით სამ-წმიდაისა მიმართ ზირებისა, არამედ მეტყუებლნი, — სიტყვაჲ წმიდაჲ ძღვიერო და უკვდაო, კორციითა ვნებულო და ჟვარს-ცმულო ჩუჭნთვისა, კვალობთ ზირისა მიმართ მისა. ამის უკვე მიზეზისათვის ინება ალებად შფოთისა და შერყენისა ვრებაჲმან სომეხთამან, შირაკავანსა შინა შეკრებულმან, რათამცა მართლ-მადიდებელნი და მწვალებელნი შეიერთნენ, რომელნი იგი სამ-წმიდაობასა შინა მტკიცედ იზერობდეს თქმისა ჟვარს-ცმისასა, — და მერჴესა შინა კანონსა შეანკუნნა, რომელნიცა ვნებულად და ჟვარს-ცმულად იტყოდეს წმიდასა სამებასა, ანუ თუ ღვთაებასა ქრისტესსა, და კვლად მოშიშობა, რათა არა ნისტორიანად შერაცხონ მწვალებელთა კრებაჲ იგი. ხოლო მერჴესა კანონსა შინა თქვეს: რომელნი უარ ჰყოფდნო სიტყვისა ღვთისა უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტეს მიმართ — წმიდაჲ ძღვიერო და უკვდაო ღვთაებითა, ვნებულო და ჟვარს-ცმულო კორციითა ჩვენთვის, თქვეს, შეჩვენებულ იუვენ. ესე ურგომ საკვლესიოჲ გალობაჲ დაღვეს მათცა, რამეთუ დაღცათუ ქრისტე ღმერთი ჩვენი უწინებელი, უკვდავი და ძღვიერი ღვთაებითა ჟვარს-ევრა ჩვენთვის კორციით ჴეშმარიტებით, ჴეშმარიტად სამე არს ესე; არამედ რაჲ საჭიროდ უხმს სსვისა რაჲსამე სსხისა შემატყბასა განწყისებისა მიმართ ეკვლესიისა მოძღვართასა? რამეთუ მათ უმთა ღვთის ძლიითისა დაუდგრომელისა რისხვისა სასრებულად სუღვიერად და დაშცხრობულად რისხვისა უფლისა ასწავეს მოღვებელი ანგულოსთაგან სადღესასწაულოჲ წესი მათი ხილულისა ეკვლესიისა წესად. რამეთუ კვალობთ რა სამ-წმიდაობასა გალობასა ეკვლესიასა შინა უამსა საღმერთოსა ლიტურგიისა საიდუმლომასსა, ჰყოფს მღვდელი უმთა მას კვდრებასა, რათა შეწირულ იქმნას სამ-წმიდა იგი გალობაჲ ჩვენი, — და იტ-

*) ესლანდელი არზრუმი.

ეგის: (ღმერთო წმიდაო, რომელი წმიდათა შინა განისვენებ, რომელი სამ-წმიდითა კმითა სურათმთავან იდიდები! * 1) ხანს, ვითარმედ არა ერთისა პირისა მიმართ იისა ღვთისა არს კედრებაჲ ესე მღწედლისა. ხოლო შესძინებს კვლად შემწირველი იგი უგუჟდავისა მსაწმინდისა კედრებისა სიტყუჳთა— «მეწირუო, იტყვის, პირთაგანცა ჩვენ ცოდვილთასა სამ-წმიდაჲ გალობა». 2) ცხად არს, ვითარმედ არად სახმარ არს აჲ ჭჳარს-ცმუღად თქმაჲ მისა ღვთის-მეტყუნსლუბითსა მას შინა გალობასა. და რამეთუ არა წმიდა სამებაჲ განკორციელდა, არცა სამ-გუჟმოვნებაჲ ღვთაებისა ჭჳარს-ცნება, არამედ ერთი უგუჟ გუჟამი განკორციელდა და იგი ჭჳარს ეცნა კორციობა, ძღვირი და უვნებელი ღვთაებითა. და რად უგუჟ სახმარ არს სამებისა მიმართსა შინა გალობასა ჭჳარს-ცმაჲ მოღებად კეთილ-მსახურთაგან?

490. 20. ამან ურგომან და ამომან იჭუმან შირაკაუნისა გრები სამან შიშისაგან მწკალუბელთასა თჳა—კორციობა ჭჳარს-ცმისა მოღებაჲ სიტყვისა ღვთისა საღმრთოსა შინა გალობასა, რათა არა ნისტორიანად შეისძინოს გრებაჲ იგი; და არა თუ დამტკიცებისათვის ეთჳასუე პეტრეს ძლითისა უღმრთობისა. ხოლო მე არა რად შემიარცხიეს ესე ჳეშმარტუბად ადგილობითსაგან გრებისა დასხნაჲ განწყისებისა მოძღვართა კვლევისათა, და სხვისა რომლისაჲ მიმართ გარდაქცევაჲ სიძარტლისად. და ესეგან და სადა დახსნა განწყისებაჲ მამათა? და ვინ შეიწინარა მამათმთავართაგანმან, უკეთუ იყოძმცა სადამე ჳეშმარტუბაჲ მას შინა? მეცა აღვიარებ, ვითარმედ ბე ღვთისა და ღმერთი ერთი, გუჟამი სამებისაგანი, ღვთაებითა უვნებელი და ძღვირი და უგუჟდავი, კორციობა ჭჳარს ეცნა და მოკუჟდა. ვინ არა აღვიაროს ესე კეთილ-მსახურმან? არამედ სამ-წმიდაობასა შინა გერ შემძლებულ იყო გრებაჲ შირაკაუნისა შეყვანად ჭჳარს-ცმისა, დაღბთუ თჳეს სადამე ერთისა პირისა მისა ღვთისა.

491. 21. არა დაემტკიცა სომეხთა შორის შირაკაუნელთაგან ქმნილი ესე, რომელი დადგეს შეერთებისათვის მწკალუბელთასა და დაცხრომი-სათვის შოგოთთა და განხეტქათასა, არამედ მასვე ზუდა ეტნეს მწკალუბელნი, რაჲცა იგი მისცა მათ პეტრე ეპისკოპოსმან ანტიოქიისამან და მარადის გალობენ აჲმომედე— «წმიდაო ღმერთო, წმიდაო ძღვირო, წმიდაო

1) საღმრთოსა ლიტურგიისა სამ-წმიდაობისა ლოცვისაგან.

2) მისვე ლოცვისაგან.

უკვლავ, რომელი ჩვენთვის ვკარს კვი) და შესძინენ ამით სამებასა ვკარს-ცმოუღად. სოლო არა რომლითა სახითა განიმართების ვისაცანსე ცთომილებისა ამის მრუმედ განდრევილებაჲ. ვიდრემდის არა აღიღოს ვკარს-ცმოუღად თქმა შეიძლებაჲ («წმიდაჲ ღმერთო უკვლავსა.») სოლო შვეთუ თქვან, ვითარმედ სამ-წმიდისა მიმართ ეიტყვიით გუამოვნებასა, გარნა ვკარს-ცმისა ვიტყვიით პირისა მიმართ მისა, სიდრუეე არსვე ესკვს! რამეთუ უკეთუმიც თქვეს სომეხთა სამ-წმიდისა მიმართ პირებისა საღმრთოთა ესე ტალობაჲ, ვკარს-ცმაჲ ერგების სულსა ყოვლად-წმიდასა თვინიერ ყოვლისა იჭვისა.

492. 22. ესრეთ უვეე, სსებათა და სასებათა გმოებათა მიერ აღიღოს ეკვლესიაჲ დამდის ერძინისა და სხუნისი სსითავარ-ეპისკოპოსონი ეკვლესიანი სომეხთანი, რომელ არიან — ეკვლესია აღვანისა, სისისა, — და განგაკვს ერებისაგან ყოვლად წმიდისა. და რამცა ისმინეს მოწაფეთაგან და ეკტიჭი და დიოსკორე ავზავისათა, ესე იგი არს სვეკრიანთა და გაიანიტა, და იაკობიტა ასურთა, — შეიწუნარნეს სსესებით და თვითცა შემარტეს სსხვინცა გმოხანი, რომელ არიან დვისს შეკრებულთა მიერ ეპისკოპოსთა ნერსეს ზე მარტირაკელისა, სამ-წმიდასა შინა გვლობასა შერთვაჲ ვკარს-ცმისა და შერკაჲ დღესასწაულთა საუფლოთა, რომელთა დადვეს — დღესასწაული მარტირაკელისა შობისა დღესასწაულსა თანა ნათელთასა, რომელ არს განცხადებაჲ, თთჳსა იანკარსა დღესა მეექვსესა. სოლო ერებასა შინა მანასკერტისასა იოანეს ზე ომნელისა აღიღეს ცომი და წყალი უხრწნელისაგან საიდუმლომასა და უცროთა და «სამთვარლომათა ღვინითა»*) განაწესეს შეწირვაჲ საღმრთომასა საიდუმლომასა, და სჳრულ უდვეს ერებასა მის შინა მანასკერტისასა, რათა ერბოსა და სძესა და ეწმინდესა, და თვეჩსა ერთად მიიღებდენ და ერთად განეკუთნოდენ მარსებათა შინა, ერთად შემარტებულნი მთნი. და ჭჳრიაებობი რამდენი აჭუსუე წესნი; და მომზოვნებულთა ერთისა რამდამე სავარძელლომასა მარხვისათა, უპატონსენსა შერბცხეს მარხვაჲ იგი დღე, ვითარ სჳთი ოდენ წმიდათაგან ორმეოცნა და ენებასა საუფლომასა შვიდეულისა. სოლო რომელთაჲ დღეთა სსხელ სდვეს ნაკავატოგად, და მიმღენი ეველისა და სძისა, და თვეჩისა, წმიდასა დიდსა შაბათსა და სხვებათა ომთა დღეთა, რომელ არიან წინა დღენი დღესასწაულთანი — წინა დღე განცხადებისა,

*) სამთვარლომ ღვინო ეწოდების წყლითა განუხვებულსა ღვინოსა.

რადეს იგი ზღასრულებენ კორცთადად შობასაცა ქრისტეს ღვთისა ჩვენს-
სასა, და წინა დღე საღმრთოჲსა იფრის-ცვალებისა, და წინა დღე უო-
ლად-წმიდისა დედოფლისა ჩვენისა ღვთის-მშობლისა უსრწულად მიტყა-
ლებისა, და წინა დღე ჟჳართა აღმურბისა.

493. 23. ესეცა უგვე სჯიროს არს უწყებად, კითარმედ აღაღეს
დღესასწაულნი საღმრთონი, წმიდისა ეკკლესიისა მიერ განწყებულნი, და
კბირაკეთა დღეთა დასხნეს იგინი მიზეზად ნაურთკუნებისა და მთვრალობი-
სა; რამეთუ რადეს იგი მათ მიერ განწყებულნი იგი მთვრალობითნი მარ-
ხვანი, რომედ არიან თითოეულინი ხუთნი რადენ დღენი, მოკლენან წინა
დღეთა მათ მიერ განწყებულთა მათ დღესასწაულთა რომელთასამე. ხოლო
დღესასწაულისა მიზეზითა განხსნიან მოსუმურბითა და სიმამლირთა და
გამოისსვის მრავალ-გზის მათ ზუდა სიტყუაჲ იგი, «კითარმედ
დასსდა ერი იგი ჭამად და სმად, და აღდგეს სიმღერად.»¹⁾ ხოლო
დღესასწაულნი იგი საყოფლონი ასმაურქის*) შინა მათსა მასვე დღესა აქვსთ
წერილნი, რომელსაცა უგვე დღესა განაწესა ეკკლესიამან და სხვა და სხვანამ
მარსკათა უწყსობით შემოსულნი ხუთთა უგვე დღეთა: და ერთე მსწრადელ
განკინანი განითვისნეს, რამეთუ რაშაბათიღვან ჭყოფენ მარსკასა და შა-
ბათსა უგვე განხსნიან მას; და დიდითა სიმამლირთა და სიმთრავლათა
მრავლთა აღასრულებენ განხსნასა მარხვისასა. და შემდგომად მცირედთა
დღეთა კბალად მოკალს მიზეზი სიმამლირისა მათისა, — მარხუად მათი
დღე რადენ ხუთი, და აჭა მყის, მზანი მოსმურბობისა და სიმამლირისანი
სკალე მარსკასა მოლოდებისა მიზეზითა, მწუსრითგან ვიდრე განთებამე
და ჭყოფენ მამლირე კიკასა: საჭმელთა თითო იფრთასა და სასუთა
მრავალ სასუმურთასა მღუდელნიცა და ერისკაცნი მათნა, განამსუგებულ-
ნი კორცთანი, მომღებნი მიზეზად მარხვისანი.

494. 24. ამას თანა განაგდეს აღთქმაცა მონაზონუშისა მონაზონ-
თა მისითა წულთაცა და ქაღთა; რამეთუ არა რომელი აღთქმაცა აქვსთ
მიცემული: რამეთუ რომელთაცა ნებავს მონაზონებისა, კელის დასმასა
ჭყოფს მას ზუდა მღუდელთ-მთავარა მათი და განაწყებებს მათ რომელ-
თამე ცოცხისა ეკკლესიისა მსასურად, და რომელთა ეკკლესიისა კართა
კლიტისა მცნელად, და რომელთამე მწიგნობრად ეკკლესიისა და სსუშათა

¹⁾ გამოსვლათა 32, 6.

*) ასმაურქი სინაქსარსა ეწოდების ენითა სომეხთათა.

დიაკონად, აღმკურნელი მათი, — და დედათაც ესრეთვე. და ამით წესითა აჭმისთ უგუნდ მონაზონებად მოსკლამ, რამეთუ სხვადა სამონაზონოს აღთქმისა, ანუ აღკურნელის წესი და ლოცვა და კელის დანება უმარატისისა მიერ, ანუ თუ მღვდლისა მიერ თავსა ზედა მონაზონებად ახლად მოსრულთასა — არა რადა აჭმისთ თვინიერ ესე კითარისა კელის დანსმისა, რომელი წარმოვანინე. ხოლო დედანიცა ქალწულნი, რომელნი მიიღეს მონაზონებად, მიიღებენ კვისკობისისა მიერ დიაკონად კელესიისა კურთხევისა და, სტინართა შემოსისა მხმეკელნი მსგავსად დიაკონთა მარტნიით გარდამკობებულნი ორართანი, მსახურებასა ჰყოფენ უოკლითურთ დიაკონთასა შინაგან საკურთხეველისა ხუცესთა თანა.

495. 25. ესრეთ განუყენეს აღმოსავლისა კელესიასა და განდგეს საზღვრისაგან საკრებოქსა, და უწოდნეს სამართლად უთაო და ესოდენთა უღმერთობათა მათთა გარდარეულებითა განარისხეს ღმერთი, და სრულ იქმნა მათ ზედა წინასწარ-მეტყველებამ მთავარ-კვისკობისისა მათისა ნურსე დიდისა, და მსგავსად ისრაილთა მიმო-დაბსეულ იქმნეს და დამდაბლებულ, და წინამძღვართაგან და მოძღვართა, კერ მსედველთა ჰეშმარტისა მის ნათლისათა, შთაცვიენეს კაშხნთა სიდრემდმი წვალებათა პირად-პირადთასა და განუმორნეს ყოველსა სასჯულთა საზღვარ-დებულებასა, და გამოქცეს კლდისაგან, რომელსა აღაშენა უფალმან კელესიამ თვისი, რომელ არს მართლ აღსაარებაჲ ერთისა განკორციელებულისა სიტყვისა, რომელი იგი აღიარა ნეტარმან ჰეტრე. ¹⁾ ხოლო ჩვენ მისთვისვე, რომელსა ზედა კვეოფდით სიტყუასა, ვთქმით ნეტარნი სიტყუათანი სამწიდადისთვის. გალობისა, რომელსა შინა არა მცირედ შეგვიამენიეს კელესიამ ერთ ბუნებათა ვნებულად ყოვლად წმიდისა სამებისა აღსარებისა.

496. 26. იტყვის ლაზარე მერკესა თავსა დრატანკალისისა ჩუბის ძლითა შინა სიტყუასა, კითხვისა ნაცვალ-საგებელსა 125, ყრმისათვის ჰქურად აღტაცებულისა, რომლისაგან ეუწუათ სამწიდად გალობად ერსა სამეუფოქსა ჭლავისისა, რათა სამწიდადსა გალობდენ გალობასა. ამისდა წინა განმწეობი ლაზარე იტყვის სადამე: «ხოლო უკეთუ ეშმკისაგან ურმაჲ ერთიო ნაშობი სიძვისა კიცხვისათვის მათისა აღიუკანს ჰქურად, რათა თვისითა კიცხვითა და სამწეალებოქსა სიტყვითა იგი-

¹⁾ მატეი 16, 16.

ნა შენათნაძმცა, ესე არა რაჲ საკვირველ არს! უწუთი ჩვენცა ცად ამდ-
 ლებული ქრისტე გორცითაჲ ძე მარიაშისა, და არა ეგე ვითარისა ეშმაკ-
 ულისა მიერ ტანჯულად, რომელი მიგიტხარ. > და შემდგომად მცირედისა
 იტყვის: «არაინი აღვადო ზეცად, გარნა რომელი იგი გარდამოსდა ზეცი-
 თე გაცისა. და იგინი ტანჯულისა ვისმე ერმისა ერთისა იტყვიან: აღი-
 უყანა ჭაურად და იტყოდაო — ვისმინე ანგელოსთაგან, ვითარმედ ნუ იტყვი-
 თაჲ ჩუბარს ენვი.» აწ უკვე ვინაღვან ასაღი ვინმე ჭადაგი ვისწავეთ უოფად, რომე-
 ლი არავის მოძღვართა და ჭადაგთა ჩვენთა თანა შესატყუებულ არს, ვინმეს
 უკვე სვენ მოწაფეთა ზაჯლეს ჭადაგებისა მოძთხრობელთასა, რომელთა არა რაჲ
 სსვა გავსწავეს, გარნა მოძღვრებაჲ წმიდათა მოციქულთა, რათა სიტყვისა
 მიტყმასა ზედა სხვისა ჭადაგისასა არა დასსნილ ვიქმსნეთ.

497. 27. სახატრელთა მამათა თავით თვისით არა რაჲ თქვეს,
 რაჲცა იგი არა ისწავეს მოძღვართა თვისთა მოციქულთაგან. ხოლო
 წმიდაჲ ზაჯლე იტყვის — ვითარმედ დაღვანთუ ჩვენ, გინათუ ანგელოსი
 ზეციით განსარებდეს გარეშე მისა, რომელი განსარე თქვენ, შეჩვენებულ
 იყუნა. ¹⁾ აწ უკვე ვსედაუთ ასაღეს ვისმე ჭადაგსა, რომელი მოწაფეთა ზა-
 ლესთა, მოძღვართა ჩვენთა წინა აღუდგები; და ესე არს გარეშე ზაჯლეს
 ჭადაგებისა. ამის თავის ვინმეს ჩვენცა, კეთილ-მსახურთა, რათა სიტყვა
 მიესცეთ გარე განმხდელთა სიგონილისთა.

498. 28. უ. ლაზარე! ვისგან ისწავე ესე: ვითარმედ ერმაჲ იგი
 იყო სიძიით შობილ და აღიტაცა ეშმაკისა მიერ, რათა მოგუტეს ჩვენ
 სამწკალებლოჲ სიტყვა შესატომელად ჩვენდა და საკიცხველად ეკლე-
 სიათა ჩვენთა? ²⁾ კეთილ სადაჲ ბრძნობს ვესთა რიტორი ეგე ენაჲ
 შენი! არამედ ვინაღვან უწოდე თავსა შენსა მოძღვარ, არა ჯერ არს
 შენდა, რათამცა უმეცრებითა საჯესთა წარმოადგებულ სიტყვათა, კერ გან-
 ვითხუწელი მისი თავსა შორას თვისსა. ხოლო სიძიით შობისათვის ერმისა
 მეტუქსელი რასათვის მიემსავსე მათ მეტუქსელთა, უბადრეგო — «ჩვენ უკვე
 სიძიით არა ვშობილ-ვართ» ²⁾ რაჲ არს შენდა მტერობა ესოდენ მრავალი

¹⁾ გალატელთა 1, 8.

²⁾ ეკლესიათა ჩვენთა ორსა ეკლესიისა იტყვის — ერთისა წმიდასა კათოლიკე
 ეკლესიისა ჩვენსა, რომელ არს აღმოსავალისა ეკლესიაჲ; ხოლო მეორესა ეკლე-
 სიისა მონეტებულისა რომისასა, რომელი სამ-წმიდასა ზედა დავლობასა ერთნა არს
 წმიდასა აღმოსავალისა ეკლესიისა.

³⁾ იოანე 8, 4.

ეველსისა მიძრთ; რამეთუ წარსაწყმედელად აღძრული. ჭეშმარიტ არს, ვითარმედ ესე ვითარითა ღვთის მოძულეებითა სცოდაჲ მეცნიერებით მეტყუენლი, რომელი არცა მოძღვართა შენთა, ძებაგან ეკუტიჲსათა—გესმის რადესცა?! არა მორწმუნე ხარა, ვითარმედ ასაკვირველ არს ღმერთი წმიდათა შორის მისთა, ა¹⁾ ვითარცა იტყვის დაჯით. რომლისა და ვისგანმე და სადა ისმა ესე შეურაცხ-ჭუთფაჲ განგებულებისა? ვითარმედ იტყვი განურჩევლად—შესაბამ არს მისდა, ანუ არა ლეჲსი იგი, რომლისად იტყვი, რომელი წარმოაგდე განუნახველად და ასწავებ, ვითარმედ უწყით ჩვენ—კორციით ძე მარიამისი ქრისტე ზეცად ამაღლებულად და არა ტანჯულად ეკე ვითარისა ეშმაკეულისა მიერ? და შენ, საწყალბოლო, ეინ არა უწყის ძე მარიამისი არს ზეცით გარდამოსრული იგი, კორც შემოსილი ღმერთი, რომელი აღვიდა ზეცად, და არაეინ გარდამოსხდა ზეცით მისებრ? რამეთუ ყოველთა შემოქმედი და მეუფე არს, და არცაღაეინ მისებრ აღვიდა ზეცად, რამეთუ ღმერთი არს შეერთებული კორციით თანა, რომელმან იგი, ვითარცა ღმერთმან, მოწკლას სიკუდილითა სიკუდილით?! გარნა შენ ყრმისათვის ჭკრად აღსრულისა ნუ ურწმუნობებ, რამეთუ არა რაჲ არს, რომელი შეუძლებელ იყომცა ღვთისა მიერ, რამეთუ იტყვის საღმერთოჲ წერილი: «კაცთაგან შეუძლებელ არს ესე, ხოლო ღვთისა მიერ ყოველივე შესაძლებელ არს.»²⁾

499. 29. ძე იგი და სიტუჲჲ და სსტი და ბწწინგახლებამ მამისა, ა³⁾ რომელსა შინა დამკვიდრებულ არს ყოველივე სასკება ღვთაებისაჲ კორციელად, ა⁴⁾ გარდამოსხდა რა მცხხოკარებად ჩვენდა და განკორციელდა ყოველად უსმლომსაგან და უქორწინებულისა დედისა და იშუა გამოვითარკმინებულისა წესითა შობისათა, ეგრეთ და მტჲწლი ქალწულებასა დედისასა, ვითარ იგი ზირველ შობისა იყო დედაჲ ქალწულად; და ყოველად უსმლომსა და უფროსად უწმიდესისა დედისა, განურწმუნელთა სისხლთაგან საშოას შინა დედისასა შეიმზადა კარკვი კორცითა, რომელითა დაფარველ იყო ღვთაებაჲ მისი, ვითარცა კრეტსახმელთა რათამე, და უოველითურთ მსგავს იქმნა ჩვენდა თჲვინიერ ბიწთა სუელისათა, რამეთუ ცოდაჲჲ არა ჩვენისა არსებისაგანი რაჲმე არს, და მსგავს და თანა არს

1) ფსალმუნი 62, 34.

2) მათე 19, 26.

3) ებრაელთა 1, 8.

4) კოლოსელთა 2, 9.

ჩვენდა იქმნა, კითარცა იტყვის წმიდა ჰაგლე: «ამისთვის ჯერ იყო მისი უოკლითავე მათა მჭსკავსება. ¹⁾ და მან ჩვენის ბუნებისაგანი არა რა ბიწიან უოფისთვის განაგლო, რათა არა ნაწილ და წარსატაცებულ იქმნას ეშპავის მიერ; არამედ უოკელთავე შეერთებითა უოკელთავე განადმართო და ჩვენგანნი უოკელნივე შეიწყნარნა: «მეხვერეთა თანა ინახიდგა და ცოდვილთა თანა ჭამდა და მეძვის ცრემლთა მარონს თანავე შეიწყნარებდა, ²⁾ რათა აღმართოს იგი; ხოლო ყრმთა წმიდათა და ჩვილთა და უოკელთა ბიწთა შესხებულობისაგან უცსოთა ბუნებით მოწყნდება მისა არა განაგლებდა, რამეთუ არა უსამართლო არს ღმერთი; არამედ კელისდამისსელი აკურთსკვდა მათ, და სსკასა მრავლს ესე კითარცა იქმოდა ჩვენ შორის ღმერთ-მამაკაცებრი იგი მოქმედება მისა.

500. 30. კითარცის მოკლენი მოციქულნი და მოწაფენი მოძღვრისა მათისა მიმართ იტყოდეს რაღესმე—გინმე უფროს იყოს სსსუფიველსა ცათსა? «და მოუწოდა ესო ყრმისა და დაადგინა შორის მათსა, და ჭრჭა: ამინ გეტყვი თქვენს უკეთუ არა მოიქცეთ და იქმნეთ კითარცა ყრმანი, ვერ შეკვიდრეთ სასუფიველსა ცათსა; რამეთუ რომელმან დაიმდაბლოს თავი თვისი, კითარცა ერმა ესე იგი უფროს იყოს სსსუფიველსა ცათსა; და რომელმან შეიწყნაროს ერთი ყრმაჲ ესე კითარი სახელითა ჩემითა, მე შემეწყნარებს. ³⁾ ისმინეს მოწაფეთა უფლისათა და მიემსკავსნეს ყრმთა უბიწოთა და შევიდეს, სიდა იგი აღეთქვა მოძღვარსა მათსა და მეუფესა. ხოლო შემდგომად უკვე მდგვარობისა და ქრისტეანეთა ტუქნისისა გჳასა ზედა, მხილველმან ჯვარსცმულისმან სანატრელმან ჰაგლე შეიწყნარა რაჲ ზეცით წოდებაჲ იგი და მიმსკავსებითა ყრმთათა, ესე იგი არს მსკავსებაჲ ყრმთა—სანატრელი იგი უგნებულობაჲ სუფიერი, —მიიღო მადლი მოციქულებისა და, იქმნა რაჲ კითარცა ყრმაჲ, აღიტაცა კიდრე მესამედ ცამდი; რამეთუ თვით სანატრელი იგა შემდგომად წმიდისა მის მოქედულობისა თვისისა თავისთვის თვისისა იტყვის: «აღიტაცაო. ესე კითარი კაცი მესამედ ცამდე და კიცი ესე კითარი კაცი, გინათუ კორცითა, გინათუ გარეშე კორციასა, არა კიცი. ⁴⁾ ჰაგლე სანატრელი უსიდაჲად აღტაცებულ-იქმნა, გინათუ კორციითა გინათუ გარეშე კორციასა, უიცი თა-

¹⁾ ებრაელ 2, 17.

²⁾ ლუკა 19, 7. მატთე 9, 11. ლუკა 7, 38.

³⁾ მატთე 18, 1—5. ლუკა 9, 47—48.

⁴⁾ ხ კორინთელთა 12, 2—3.

ეკლესიისა მიმართ, რამეთუ წარსაწუმედელად აღძრული. ჭეშმარიტ არს, ვითარმედ ესე ვითარითა ღვთის მოძულეებითა სრულად მტრე-ნიერებით მეტყუებლი, რომელი არცა მოძღვართა შენთა, ძეთაგან ეტრეპი-სათა—გესმა ოდესნა?! არა მორწმუნე ხარ, ვითარმედ «საკვირველ არს ღმერთი წმიდათა შორის მისთა, »¹⁾ ვითარცა იტყვის დაჟით. რომლისა და ვისგანმე და სხდა ისმა ესე შეურაცხ-ჭყოფამა განგებულებისა? ვითარმედ იტყვი განურჩევლად—შესაბამ არს მისდა, ანუ არა ლექსი იგი, რომლი-სად იტყვი, რომელი წარმოადგე განუხანკელად და ასწავებ, ვითარმედ ჟწყით ჩვენ—(გორცითა ძე მარიამისი ქრისტე ზეცად ამღლებულად და არა ტანჯულად) ეგე ვითარისა ეშმაკეულისა მიერ? და შენ, სწულაობლო, ვინ არა უწყის ძე მარიამისი არს ზეცით გარდამოსრული იგი, გორც შემოსილი ღმერთი, რომელი აღვიდა ზეცად, და არაგინ გარდამოხდა ზეცით მისებრ? რამეთუ ეოკელთა შემოქმედი და მეუფე არს, და არცაღვინ მისებრ აღვიდა ზეცად, რამეთუ ღმერთი არს შეერთებული გორცთა თანა, რომელმან იგი, ვითარცა ღმერთმან, მოკვალა სიკუდილითა სიკუდილი? განსა შენ ერმისათვის ჭკრად აღსრულისა ნუ ურწმუნობ, რამეთუ არა რამ არს, რომელი შეუძლებელ იეომცა ღვთისა მიერ, რამეთუ იტყვის სდღმ-თოამ წერილი: «ვინაგან შეუძლებელ არს ესე, სოლო ღვთისა მიერ ეოკელივე შესაძლებელ არს.»²⁾

499. 29. (ძე იგი და სიტყვამა და სხტი და ბრწყინებალება მამისა, »³⁾ რომელსა შინა დამკვიდრებულ არს ეოკელივე საკესა ღვთაებო-სამა გორცელად, »⁴⁾ გარდამოხდა რა მაცხოვრებად ჩვენდა და განკორ-ცეილდა ეოკლად უსძლოამსაგან და უჭორწინებულისა დედისა და იშვა გამო-უთარგმანებულისა წესითა შობისათა, ეგრეთ და მტყუბლი ქალწულებასა დედისასა, ვითარ იგი პირველ შობისა იყო დედამ ქალწულად; და ეოკ-ლად უსძლოამსა და უიფროსად უწმიდესისა დედისა, განუხრწნელად სისხლთაგან საშოსა შინა დედისასა შემეზად: კარავი გორცთა, რომლი-თა დაფარულ იყო ღვთაებამ მისი, ვითარცა კრეტისაბმელითა რაომე, და ეოკლითურთ მსგავს იქმნა ჩვენდა თვინიერ ბიწთა სოელისათა, რამეთუ ცოდვამ არა ჩვენისა არსებისაგანი რამე არს, და მსგავს და თანა არს

¹⁾ თსაღმუნ 62, 34.

²⁾ მატთე 19, 26.

³⁾ ებრაელთა. 1, 8.

⁴⁾ კოლასელთა 2, 9.

ჩვენდა იქმნა, კითარცა იტუეის წმიდა ჰაგლე: «ამისთვის ჟურ იყო მისი უოკლეთაჲე მძათა მესტაკისება.»¹⁾ და მან ჩვენისა ბუნებისაგანი არა რამ ბიწიან უოფისათვის განხადლო, რათა არა ნაწილ და წარსატატებულ იქმნას ემპაგისა მიერ; არამედ უოკელთაჲე შეერთებითა უოკელთაჲე განაღმერთო და ჩვენგანნი უოკელნიჲე შეიწუნარს: «მეზვერეთა თანა ინახადღა და ცოდვილთა თანა ჭამდა და შეძიის ცრემლთა მარონსა თანაჲე შეიწუნარებად,²⁾ რათა აღმართოს იგი; სოლო ურმათა წმიდათა და ჩწილთა და უოკელთა ბიწთა შესახებელობისაგან უცხოთა ბუნებით მოწყალებამ მისა არა განხადებდა, რამეთუ არა უსამართლო არს ღმერთი; არამედ კელისდამსსმელი აკურთსუვდა მათ, და სსკასა მრავალსა ესე კითარსა იქმოდა ჩვენ შორის ღმერთ-მამაკაცებრი იგი მოქმედებამ მისა.

500. 30. კითხვისა მყოფელნი მოცაქულნი და მოწაფენი მოძღვრისა მათისა მიმართ იტუოდეს ოდესმე—გინმე უფროს იყოს სასუფეველსა ცათასა? «და მოწაფე იესო ურმას და დადგინა შორის მათსა, და ჭრჭა: ამინ ბეტუე თქქსნი უმეტე არა მოცაქეთ და იქმნეთ კითარცა ურმანი, ჟურ შეკიდეთ სასუფეველსა ცათასა; რამეთუ რომელმან დაიმდაბლოს თავი თავისი, კითარცა ურმა ესე, იგი უფროს იყოს სასუფეველსა ცათასა; და რომელმან შეიწუნაროს ერთი ურმამ ესე კითარი სახელითა ჩემითა. მე შემიწუნარებს.»³⁾ ისმინეს მოწაფეთა უფლისათა და მიემსტაკისნეს ურმითა უბიწოთა და შეკიდეს, სიდა იგი აღეთქვა მოძღვარსა მათსა და მეუფეს. სოლო შემდგომად უკვე მდევრობისა და ქრისტიანეთა ტუქსნიკისა გრისა ზედა, მსიღველმან ჟვარსცმულისამან სანატრელმან ჰაგლე შეიწუნარა რამ ზეცით წოდებამ იგი და მიმსტაკისებითა ურმათათა, ესე იგი არს მსტაკისებამ ურმათა—სანატრელი იგი უგნებულაბამ სულთერი, —მიიღო მადლი მოცაქულებისა და, იქმნა რამ კითარცა ურმამ, აღიტარცა კიდრე მესამედ ცამდე; რამეთუ თვით სანატრელი იგა შემდგომად წმიდისა მის მოწადეულობისა თვისისა თავისათვის თვისისა იტუეის: «ადიტარცო ესე კითარი კაცი მესამედ ცამდე და კიცი ესე კითარი კაცი, გინათუ კორცითა, გინათუ გარეშე კორცითა, არა კიცი.»⁴⁾ ჰაგლე სანატრელი უსილაკად აღიტარებულ-იქმნა, გინათუ კორცითა გინათუ გარეშე კორცითა, უკიცი თა-

¹⁾ ებრაელ 2, 17.

²⁾ ლუკა 19, 7. მათო 9, 11. ლუკა 7, 38.

³⁾ მათო 18, 1—5. ლუკა 9, 47—48.

⁴⁾ ჰ კორინთელთა 12, 2—3.

კისა თვისისა, რომელმან უკვე კვლად სიციცისლესა შინა უკნებულობით, ყრმებრივითა წარვლო დღენი და, შესაძლებელ-ანს თქმად ვითარმედ—არა გარეშე კორცთა იყო აღტაცება მასო ზეცად; ხოლო ყრმაჲ, აღტაცებული მომსრგულის მის რისხვისა თვისისა დამაცხრობელისა უსრწუნელისა საგურნებელისა მოცემად კაცთ-მოყვარებით, აღიყენა საღმრთომან მადლმან საიდუმლომან და, ესმად რა იგი; რომელი არს სმენოდა კის კორცთა შინა მყოფსა, — შთამოსრული, შემდგომად სარებისა და უწყებისა საღმრთოდას მის ზეცისა ძლთა დღესასწაულისა და გალობისა—მოკჳდა იგი.

501. 31. რაჲ საკვირველ-ანს ყრმისა უბიწოდას აღსლუაჲ საღმრთოთაჲ მიერ განგებითა? წერილ-ანს ძველთა შინა წერილთა საღმრთოთა: «და იყო სლგას მათისა კიდოდეს და ზრახვიდეს, და აჲჲ კტლი ტეცნლისა და ცხენის ტეცნლისანი, და განყო ივინი ურთიერთას და ამაღლდა ილია მრევითა ვითარცა ზეცად». ¹⁾ ესე უკვე წინაშე ილისესა იქმისა აღტაცებაჲ. ილიასი სიმაღლედ და წმინდანთა მოციქულსი, ჟამსა ყოვლად-უსრწუნელისა დედოფლისა და ქალწულისა ღეთის-მშობელისა უკჳდავებს მიტკალებსისა, სულისა მიერ წმიდისა სსკათა და სსკათა კერძოთა მკალინ ქადაგებისათვის სიტყვისა ღეთისა, — წამს შინა ჭარად აღტაცებულ-იქმინეს და შემოკრეს იერუსალიმად ათორმეტნივე, და საღმრთო მწკრული ქადაგთა სიტყვისათა სეტარი ჰველე, და მსწაფვისა წმიდანთა მოციქულთანი ყოველივე ერთად შემოკრბეს ჭარად აღსრულნი იერუსალიმად, რათა ისილას საიდუმლოჲ იგი ყოვლად უსრწული მიტკალებსი: ღეთისა დედისა.

502. 32. იტყვის წმიდაჲ ლუკა: «და ვითარცა აღმოჰხდეს წყლით, სული წმიდაჲ მოკიდა სსკურისსა მის ზედა და სულმან უფლისამან წარიცოცა ფილიპე და მერმე არდარა ისილა იგი სსკურისმან მან და კიდოდეს სსკას თვისისა სისარულით, და ფილიპე იპოკა ანოტით კერძოთ». ²⁾ ესრეთ უკვე, ვინაღან სსკდათისა მიერ აღტაცებისა კიცით უბინო-ქმინად ესოდეთა გუმბათა წმიდანისა ძველთადა შინა ჟამთა და ახალთა. ვითრეუხებთ ვითარმედ ყრმაჲ იგი საღმრთოთაჲ ჟერ მინებოთა აღიცატა სადაშე სიმაღლედ, რომელმან გაუწყა, ვითარმედ რათა კვლობდეთ—წმინდაჲ დემეტრო, წმიდაჲ ძღაერთა წმიდაჲ უკჳდაჲ მკვიწყალენ სჳსნ». ხო-

¹⁾ დ მუჳთა 2, 11.

²⁾ საქმე მოც. 8, 39—40.

ლო ამასთვის შეაწყნარა კვლესიამანი ერმის მისგან უწყებითა და სარე-
ბითა გალობამ. ესე და ურმაჯცა იგი მასარბებულად საღმრთოამსა ამის
გალობისა, რამეთუ თქვა რა უფაღმან—**«რომელმან შეაწყნაროსო ერმა
ესე, რომელი იგი დაადგინა მისინ მოწაფეთა და მამინდელთა მათ კაც-
თა შორის, და ესე ვითარცა საკვლითა სემითა, მე შეაწყნარაჲ—**და
მეზრ ერმის მის იყო ურმაჯცა ესე აღტაცებული, რომელსა ესმენს უო-
ქმელნი იგი და უსმნი სიტყუნი კაცთაგან.

503. 33. არა ვიტყვით ყოფისა უწინარეს სისინელის მის მძინ-
ვარბითისა ძრვისა. ოდეს დასცნა იგი მეურეობისაგან საღმრთოთა
გალობითა: არცა სადავინ ჭრქვა ერთ-ბუნებინთა ჩუწნგანმან—**«ოდესმე
იყოო სამწმიდას შინა გალობას: «რომელი ჩუწნგის კვაის-ენეი?»** და
შემდგომად აღტაცებისაო ერმისა აღვიდეთ იგი სამწმიდასგან გალობისა?
დასცნისინ ამს ზედა ტყუილწმასნანი დაზარესნი, რომელსა თანა არა
არს ჭეშმარიტებაჲ: **«სადა! რამეთუ იცის უკუწ ჭეშმარიტებაჲ და არა
ჭეოფი! მსგავსად კშმაკთა: კშმაკნი ძრწინ. ბუნებისაგან ღვთისა, და
იგი კადნიერებით განკვლტის შინისაგან საღმრთოამსა, განმკურთხეული
კშმაკთა თანა საუკუნოდ ყოფისა!..»**

504. 34. მეშინის ნუ უკუწ სიტყვათა ჩემთაგან განმწარბებელი და-
ზარე საფლავით აღმოსლტეს * და ბრძოლა მიეოს მე, მეტუწმელსა ჭეშმ-
რბებისასა! არამედ არცა უამს მას, ოდეს იგი ცოცხლებდა უღმრთო-
ბით, კიშეშოდი მისგან, რამეთუ წერილ-არს: **«სოლოო გიტუი თქვენ,
მეკობართა სემთა: ნუ გეშინის მათგან, რომელთა მოჭსწვიდნენ კორცნი,
და ამისა შემდგომად კურა რაჲ აქენ უმეტესი, რაჲ გიეონ თქვენ.»** ¹⁾
მისარის ფრთად მისთვის, რამეთუ რაჯცა დიდითა ღვაწლითა ** განიმწა-
და, სამოკრეულად და ასეულად და ზთსეულად მოიგო დაზარე! და რაჲ-
სა იგი არა მოკლოდა მეტუწმელი—არა არსო სუფთათვის ტანჯვაჲ—**კუ-**

* ამას ზედა კიცხვით იტყვის ლაზარესთვის, ვითარმედ მეშინისო საფლავ-
ით აღმოსლტომისაგან მისისა! რამეთუ ვინ უკვე იოს, რომელსა ვშინოდამცა საფ-
ლავით აღმოსლტაჲ ძველ განშეგლებულისა დაფლელისა! და იგი აღმწერი-
ლისა მიერ კიცხვად ლაზარესსა ითქვა.—

¹⁾ ლუკა 12, 4.

** ღუაწლად გმობისა წიგნთა აღწერასა იტყვის და სარკვლად საუკუნოსა
ტანჯვასა.

რეთ ჭეშმარიტებით გამოცდილ-იქმნა და მიემთხვია მას, რათა სცნას—არს, ანუ თუ არა არს ჯოჯოხეთი ცოდვილთა თვისი! სდევნიდა სანატრელთა მომღვაწთა მართლ-მადიდებლობისა აღწერათა-თვის და სცნა, რად იგი არს სარგებელ გობისა მწერალთა-თვის! შეახვეწებდა უოკლად-წმიდასა კრებსას უკეთური იგი და მეცნიერ იქმნა სადა არს ადგილი ურჩთა მათ კრებისათ! იმარჯვებდა უამისა საწყალობელი იგი. მტერობად და დამხობად უოკლად-წმიდისა აღმოსავლისა ეკკლესიისათს წერდა იგი. და აწ სცნა თუ ვითარი აქჲს ეკკლესიასა ჩუწნისა შემოღებულობად შეამდგომელობისა სიძის თვისისა მიმართ, ანუ რად მიღებდა არს მტერთა-თვის ეკკლესიისათ!! სოლო ჩუწნ მართლ-მადიდებელნი. რომელნიცა საღმრთო-მესა სხანელისაგან ვიშვით ცხსელითა მამისათა, და ძისათა და სულისა წმიდისათა — ვიტყვოდეთ ძრწოლით: «წმიდაო ღმერთო, წმიდაო ძლიერო, წმიდაო უკჲდაო შეკვიწყალენ ჩუწნ,» რათა მოვიგოთ ესევე ტალობად ცხათ შინა წმიდათა ანგელოსთაგან თანა საუგუნოდ ტალობად, მადლითა უოკლად-წმიდის სულისათა, რომლისა შუენის ჰატივი და თაყვანისცემა უკუნითი უკუნისამდე ამინ.

დასამხობელად უმაღლოთა ერთ-ბუნებიანთა, რომელნი უცომოთა ადასრულებენ შეწირვასა საღმრთოთა და უსრწნელთა საიდუმლოთასა და არა ჰურიითა, ვითარცა მოსცა წმიდათა მოციქულთა და მოწაფეთა თვისთა განხორციელებულმან სიტყვამან წმიდასა მას და საღმრთოსა სერობასა. არიან ამას შინა მდებარენი ნაწილნი სიტყვათანი 34.

თ ა ვ ი X V .

505. 1. უოჲლად წმიდასა მას ტრაპეზისა წმიდასა შინა ქალაქსა იერუსალიმსა, ოდეს იგი მაცხოვარებად ჩუწნდა სტუმრობად საღმრთოდ ჰურის-მტე ჰუენა მოწაფენი თვისნი წმიდანი და მწყემსნი უოჲლისა სოფლისნი. ამან დაუსაბამომან, რომელი იწამა მამისა მიერ იორდანეს, ¹⁾ და თაბორს ²⁾ «მედ საუქურელად,» ინაკიდგა რა აღმასრულებელმან სჯულისმან მოწაფეთა თანა ჰიარკელსა მას დღესა უცომოებისასა, დამწუბელმან ახლისა მადლისმან, — მოგვცა ჩვენ მოსახსენებელად მისისა ცხოველს-მუოფელისა გნებისა და ჟვარსცმისა და აღდგომისა და ზეცადამადლებისა და მარჯვენით მამისა დაჯდომისა და უსაშინელებისა მეორედ მოსლვისა თვისისა დაგებად ჰურისა არა უცომოებისა და აწრდილებრისა, რეცა ძველისა შესწირავის-ებრ, რამეთუ უცომოსა არა სახელ-სძეს ჰური, რომელსა ყრდელისა * თანა ჩამდეს აწრდილსა და სახესა შინა ერნი ებრაელთანი; არამედ ჰურისა ცომოვანისა და მარლითა შუჭნიერადრე ზაკებელისა და ნაყოფისაგან კენახისა შემწადებულისა ღვიინისა, არა სამთვრალოჲთა რათამე წესითა, არამედ ტაჲუესა შინა, რომელსა სასუმელ ეწოდების —წელთა განზაკებულისა და განწმდილისა.

¹⁾ მარკოზ 1, 11.

²⁾ ლუკა 9, 55.

ესე უგვი, თავის თავისა შემწირველმან სხნისათვის კაცთას მამის თავისის მშობლისადმი, მხოლოდ შობილმან იქმან მოკუტა ჩუქნ მცნებად, რათა მოსასწენებულად მისა დამკებელნი მისითავე თანა დგომითა და სრულ-ყოფილობითა—შეესწირვიდეთ შიშით და სარწმუნოებითა სიუკარულისაგან შეწყისულთა. ჰ საგვირველქამა ესე კაცთ-მოყვარების მიხედვითა, ჰ ზესითა ბუნებისა მიუწდომელი ესე საიდუმლოა მალადი!!.

506. 2. თქვა საღმრთომან წყრილმან: «და ჰამონ კორცი იგი ღამე მწუხარი ცეცხლთა, და უცომოა კელის ურდელსა თანა ჰამედ». ¹⁾ ესე უგვი წესი აღსრულებოდა უოკელსა შორის ისრადისა შემდგომად გამოსვლისა მათისა კვიპით, რამეთუ ოდეს იგი თითო სახედ აკვირებოდა კვიპტე საშინელებით მუნ მკვიდრებისათვის ერისა ღვთისა მოსეს მიერ კაცისა ღვთის-მხილველისა, — ერთიდა ესე იყო ტანჯვა კვიპტისა, რომელ არს აღწვევდა უოკელთა შირშმოთა კაცთა და შირუტეუთა და უფლის ძლითითა ბრძანებითა შეიწყნარეს მოსეს მიერ ეამსა მის უოკელმან სხლმან ისრადისამან უცომოება და ცხოვარისა, ანუ თიანისა სრულისა წელიწადულისა დაკვამა, რომელსა ცხებულ-ჭეოფელს სისხლსა თვისსავე ორთავე რქათა ვერძისათა და უგბოლეელსა მას მწვარისა ცეცხლთა და, უცომოს კელის ურდელისა თანა დამკებელნი, ერთად ისმეკდეს უოკელნი ხათესაგნი თითოკელთა კაცთანი, რომელთა კომსავე ფერხთა ზედა კამლნი და მჭონებელნი კელთა შინა კვერთხებთანნი ზე დგომით მუხამელნი მის მასკეისანი — აღსრულებდენ ზადიკსა მას; და, მცნებელნი სისხლთა წელიწადულისა მის დაგულისა ვერძისანი წყრთილთა ზედა კარისათა, თანა წარინდიდეს რისხვასა უფლისასა, რომელი იყო კვიპტელთა ზედა — სრვა უოკელთა შირშმოთა კაცთა და შირუტეუთასა.

507. 3. ამის წადივის აღსრულება სჯულ უდვა უოკელსა სახლსა კბრელთასა და შირველსა თთუქსა, ათსა მას შირველისა თთვისასა, იყო უცომოება — ზადიკი უფლისა, რომელიცა აღსრულა უფელმან მოცნებულთა თანა სრულებით, რამეთუ წმიდაა ლეჟა იტევის: ამოიწინეს დღენი იგი უცომოებისანი, ოდეს ჰლირდა მასქა იგი დაკლვად. და წარველისა პეტრე და იოანე, და ჰრქვა მათ: წარვედით და მოამიწადეთ ჩუქნ მასქამა, რათა ვასწამოთ. ²⁾ და წმიდაა ისტე იტევის: ავირველსა მას:

¹⁾ გამოსვლა 12, 8.

²⁾ ლეჟა 22, 7—8.

დღეს უცნობობისას, მოუხდეს მოწაფენი იესოს და რქუჭის მას: მხედ გნებავს და მოგიმზადოთ შენ ჭამად ვასქა ესე? ხოლო იესო ჰრქუა მათ: წარვედით ქალაქად ვინისა ვისსამე და აჩქუთ მას მოძღუარნი ესრეთ იტყვიან: ვაძი ჩემი ახლავ არს, შენთან ვჭეო ვასქა ესე მოწაფეთურთ ჩემით. და ვაპეო ვერეთ მოწაფეთა, ვითარცა უბრძანა მათ იესო და მოუძახდეს მას ვასქა იგი. » 1) ხოლო წმიდაჲ მარკოჲ იტყვიან: და ვარველსა მას დღეს უცნობობისას, ოდეს ვასქესა მას და ვჭეო დღეს. ჰრქუეს იესოს: მოწაფეთა მისთა: სადა გნებავს წარვიდეთ და მოგიმზადოთ შენ, რათა ვსჯამო ვნება ესე? და წარვიდინს ორნი მოწაფეთა მისთაგანნი, და რქუა მათ: წარვედით ქალაქად, და შეგუთხუოს თქუნი ვადი, რომელსა ლაგუნითა წყალი ჩე ვადგას, და შეუდგით მას, ვიდრეცა შევიდეს; და აჩქუთ სახლისა — უფალსა მას, ვითარმედ მოძღუარნი იტყუნ სადა არს სავანე, სადა იგი ვასქეი მოწაფეთა ჩემთა თანა ვსჯამო? და მან ვიძუქსოთ თქუნი ქარი დიდი, და ვუბუდი და მომზადებუდი; მუნ მისა მიყავთ ჩუნი: და ვამოვიდეს მოწაფენი მისნი, და მოვიდეს ქალაქად, და ვმოვეს ვერეთ, ვითარცა ჰრქუა მათ იესო, და მოვმზადეს ვსება იგი. » 2) ცხად იქმისა წმიდათა მიერ მისარებულთა ვითარმედ წესი ზადივისა აღასრულა სადამე ქრისტემან, ვითარ იგი უბრძანა ებრაელთა უფალმან მოსესა მიერ, რამეთუ მოწაფეთა თანა სრულ ვჭეო ჭამად უცნობობისა ვრდელისა თანა და ვერძისა წყლადეულისა უგბოლეულისა.

508. 4. სრულ-მოთველმან ძველთა მათ აჩრდილებრთა წესთამან არა რაჲ დაუტევა მოწაფეობითა მამისთა სჯულისა მისა მეფემან, რომელიმცა არა აღასრულა, ვითარცა იტყვიან წმიდაჲ ვავლე — და იქმის იგი სჯულისა ქუჭუ. » 3) მოწაფეობითა უაპეო სჯულისათა. მერვესა დღეს, თავს-მდებელმან წინა-დაცეითისამან, იწოდან სახელად, ვითარცა იტყვიან სანატრელი ლუკა; და მეორემორვესა დღეს 4) შეწირვაჲ უფლისად, ვითარცა ვამომომან ვრამმან, მიითვალა წესითა სჯულისათა, ვითარცა თქვა საღმრთომან წერილმან: აყოველმან, რომელმან ვირველად ვანაღოს სჯამო, წულმან, ჩემი არს. » 5) და ესესეცა აღასრულა, რომელ არს წესი ზადივისა;

1) მატთე 26, 17—19.

2) მარკო 14, 12—16.

3) ვალაბელთა 4, 4.

4) ლუკა 2, 21—23.

5) ვამოსლეათა 34, 19.

სრულ-მყოფელმან ჟოველთამან, რამეთუ არა რაღ დაშთ: მას, რომელი არა ქმნა ახრდილებრისა მის სჯულისა წესნი, და საქმინი წინასწარ-მეტევეწლთანი, ვითარცა იტყვის სრულ-მყოფელი იგი სჯულისა, მატეს შინა: «ნუ ჰტონებთ, ვითარმედ მოკედ დაჯხსნად ჰსჯულისა, გინა წინასწარ-მეტევეწლთა; არა მოკედ დახსნად, არამედ აღსრულებად.»¹⁾

509. 5. მოუხდეთ უკვე ჟოვლად-წმიდასა მას ტრანჰესსა შიშით და განმკაცრებით მხილველნი, სადა იგი ინაჰიდგა იესო ქორსა მას, სადა ჭამა ძველი იგი ზასეჰი და ვახილოთ მუნ ძველისა და ახლისა ახლისა საიდუღლოსთა სრულ-ყოფანი ჩუწნთვის სიკუდილად მიცემულისა მოძღურისანი! მოკედ, მწკალუბლო, მოკედ და ინახიდგათ იესოს თანა ზოგად, რამეთუ მუნ განირჩევის სრულებად საღმრთოჲსა საიდუღლოჲსა— ახრდილებრისა და ჭეშმარიტებითისა მადლისა, სახეთა და იგავთა და ბრწყინვალედ მადლთა გამოცხადებისა! !

510. 6. ვსკდავთ უკვე ქორსა მას ნამდვილ ნეტარისა მის კაცი-სასა, რომელმან შეიწესარა უფალი მოწაფეთა თანა ერთსა ზედა ტრანჰესსა ორთა საიდუღლოთა - ძველსაცა უკვე ზასეჰსა და ახლსაცა მადლთა საიდუღლოსა. რამეთუ უფალი მიიღებს კერძისაგან წელიწადულისა და უცრომოსაგან და მოწაფეიცა, ერთად ზე დგომით მქამელნი, ვითარ იგი ასწავა ბრძანებაჲ ესე საღმრთოჲ მოსე ისრაილთა, და დაჟდების ზადი-გისა სრულ-ყოფისა შემდგომად მოწაფეთა თანა უფალი ჟოვლად-წმიდისა-თვის სურობისა, რათა აჩვენოს მოწაფეთა ჟოველი საიდუღლოჲ თვისი და წესი სიმდაბლისა უბიწოჲსა, და განმჩადებს საბანელსა და, მოშხმული არდაგისა აღდგომითა სურობისაგან, წარმოადგების შორის მოწაფეთა ინახით მისდრომარეთა და მოიარტუემს არდაგისა დახანად ეყრნთა მკოდოკანთა და გლახაკთა კაცთა უფალი იგი დიდებისა, ვითარცა იტყვის საღმრთოჲ მხარებელი იოანე: «აღჰსდგა სურობისა მისგან, და დაჰსდგა სომოსელი თჳსი, და მოილო არდაგი, და მოიარტუა იგი; და მოილო წუხლი და შთანსა საბანელსა მას, და იწყო ზანად ეყრნთა მოწაფეთა თჳსთა, და წარჰხონდნად არდაგითა მით, რომელ მოურტუა.»²⁾ შემდგომად დიდისა ამის სიმდაბლისა ჩუგისა მღვდელთ-მთავრობათა მით საღმრთოთა მექმი დაამ-

¹⁾ მატე 5, 17.

²⁾ იოანე 13, 4—5.

გებელი, გამოძახებული ნათლის-ღების საიდუმლოების დაბანითა იერსთა მოწაფეთათა, აღიღებს სმოსელსა, ქვე-დაძებელი არდავისა, დაჟღებოს იგი ძღუდელ-მოქმედებად მოწაფეთათ თანავე ინახით მისდამართათ. რათა შემდგომად ნათლის-ღების მის საიდუმლოებსა გამოხატვისა იძღუდელ-მოქმედოს საიდუმლოად ახლისა აღთქმისა.

511. 7. სრულ-ყო რა საიდუმლოად იგი მაცხოვარმან ძველისა ჰასუქისა და აჭა მყის აწრდილი და სახე ძველისა მის წესისა სრულად წარსდებოდეს, რამეთუ წელიწადული იგი კერძი, პირმშოთა დაცვისათვის ისრაილთას დაკლული, რომლისა სისხლითა ცხებულსა სხლსა შინანი მომსრველისა მის პირმშოთა სენისაგან უკნებულად დაიცუბოდეს, სახე იყო ესე ახლისა მის კრავისა ღვთისა კაცთათვის შეწირვისა, რომელიცა კრავად ღვთისა წამა ერსა შორის საღმრთომან წინ-მარბედმან, თქვა რა მისთვის კითარმედ — (აჭა ტარიგი ღვთისა, ა¹) რომლისა სისხლითა არათუ პირმშოთა მომსრველისაგან განკთავისუფლდით სენისა, არამედ კისრის-ნით კერპთაგან და მისხერების ეშმაკთასა. ხოლო უცოდოდა სახე იყო საიდუმლოთა ამათ საღმრთოთა, რომელი განწესა ყოვლად დიდებულსა მის სერობასა უფალმან კორწად თვისად. ხოლო ძველსა მის უკვე შესაწირავსა ჰურსა უცოდოსა არა ჰურ ეწოდა, არამედ «უცოდოდა» და არაინ სახელ-სადვის მის ჰურად, არამედ ყოველთა იმერ ზედ-მოღებულ სახელი მისი იყო «უცოდოდა» დაღათუ მამინდელთა, კაცთაგან წმიდად რადმე შერცხილ იყო უცოდოდა იგი, არამედ სახე იყო ახლისა მადლისა საიდუმლოებისა ჰურისა, რომელ-არს უკუდავი კორწი სიტყვისა ღვთისა; და განსახილველ-არს ესე, ვათარმედ სახე და სატი მის რომლისა არს სახე, არა სრულად არს თვით იგი, რომლისა არს სახე, არამედ რეცა მისგან დაკლებული არს მსგავსებისა, რომლისაგა სახე არს.

512. 8. მამის სრულ-ყოფასა მის ძველისა ჰასუქისასა უფლისა მიერ და მოციქულთა და მყის წარწყდომისა და სრულად უწინა ყოფასა და განჭირვებასა მისსა, ახალი რაჲ საიდუმლოად ნათლის-ღების გამოხატას დაბანითა მოციქულთა იერსთათა. — ახლისა მადლისა იყო დასაბამი მისეზმან ყოვლისა სიძარბოისა და მადლთა საგუებისამან. და, ჰამას თანა ჰასუქისა ძველისასა ზედგომად თანა კდვა რა მჭამელთა მის

¹) იოანე 1, 29.

სადივისთანა, სე დგომით მიიღო უფალმან მოციქულთან თანა ჰასიკი მწიარს და უცომოდ ყრდელის თან; და შემდგომად ჭმისა დაჟდა მინაჰსეთა თანა თვისთა წმიდათა მოციქულთა, და მესი ჭმისას თანა განაჰსარაჰ ძველი იგი წესი ყოველი სასუბით აღმასრულებულმან მათმან; და სასტყა რა სათლის-ლებისა განმოსასა — დესხბეძი ასლისა მადლისა. მერმელა მოილო ჰური ჰურმან მან ცსოკრებისმან და ქმნაჲ საიდუმლოჲ სასმერთოჲსა ლიტურგიისა და მისტა მოციქულთა კორტად თვისანდ საჟელ მწოდუბელმან ჰურისა მისი კანტესილისმან. არა უცომო იყო ჰური იგი, ხოლო უკუთმისა იყო უცომოჲ დღესა მას უცომობისასა, არცამტა უწოდეს მისარებულთა ჰურად, არამედ თქვესმტა იგი სადაჲ უცომოდ, რამეთუ კინაღესა ჰირკელსა მას შინა წესსა იგი შურაცხილ-იყო წმიდად და ასლისა: მადლისა საიდუმლოდ იგივე კინაღესა განაწესა უცომო, არა წმიდად შეურაცხილტა ჰური საიდუმლოთათვის სასმერთოთა მისარებულთა და აღუწერა უცომოდ მეტყველთა — მიიღო იესო უცომო და მისტა მოწაიეთა და სტა: მიიღეთ და სტა: მეთა ესე არს კორტი ჩემი და ამას ჭყოფდითო მისასსრებულად წემდა. ა განაჰს კინაღესა მამის წარსად წესი ყოველი ძველისა მისი აღოქმისა, უცომოდცა განაჰსარაჰ ყრდელის თანა და წელიწადულისა ჰურისა, და მოილო ჰური ასლისა საიდუმლოჲსა დასწებულმან და მისტა თვისთა წმიდათა მოწაიეთა; კითარტა თქვეს სასმერთოთა მისარებულთა.

513. 9. აღიღეს სათელი იგი, ცსოკრებად და განათლებად სოფლისა მოსრული, ძველთა მით არდიღთა და სასეთა საიდუმლოსა დადებად დასახამსა ასლისა მადლისასა; და მომღები კელითა უსწწელითა ჰურისა, და არა უცომოდსა, მადლობს მამისა მიმართ მწმწსებელი კურთხევისა გამოსახისა ჰურსა მას განწმედალსა და განტესს მას და ეტყვის მოწაიეთა: (მიიღეთ და სტა: მეთა ესე არს კორტი ჩემი. ა¹) ხოლო მომღები სასმეღისა, მადლობით მისტა ზედა გამომხატველი კურთხევისა, იტყვის მოციქულთა და მოწაიეთა მიმართვე: (ჭსწეთ ამისგან ყოველთა. ესე არს სისსელი ჩემი ასლისა აღოქმისა, მრავალათჳს დათხეული მისატყველად ცოდვითა. ა²) ამით უკუწ ცხად ჭყოფს სასმერთოჲ მისარებელი, კი-

¹) მატე 26, 26.

²) იქვე, მუხ. 27, 28.

თანამედ «აზიბაძე» რომელ არს უცხოედი, კინადგან არა აკესან, არამედ «არტონ-სა» იტუვის, რომელ არს ჰური, არა სადამე მოიღო უფალმან საღმრთო-სა მას სურობასა ახლისა და გასწმედილისა ტრანპეზისას; არა ძველთა და ახრდილთა ზასეჟსა შესწირავს, არამედ თავსა თვისისა. და კინადგან არს თავისა თვისისა შემწირველ მამისა მიმართ, არა უცხოედი ურდელისა თანა მოგუგუნეს ჭანად უოკლად-წმიდასა კორცსა თვისსა, არამედ ჰურის-გან შესრულბულისა მოიღებს საიდუმლოად, კორცად თვისად დაძგები უოკლად-წმიდასა მას ტრანპეზსა საჭმელად ჩუწნდა სრულსა, სრული იგი ორთა ბუნებთა შინა—ღვთაებისა და კაცებისასა.

წ14. 10. იტუვის სოლომონ ივანთა შინა — რომელთა გიჟით გონუ-ბითა ჰრქვა, მოკვდით, ჭმეთ ჰური ჩემი, და სუთ ღვინო, რომელი გ-ნ-გამზადე თქვენ. ა¹⁾ წინა-მეტუკითა სულითა გიჟით კაცნი ღვთის-მეტუწმლ-ნი და საჭმით გამომსახველნი საღმრთოამსა ამის საიდუმლოამსანი: არა უცხოედ ჰურად მეტუკელნი დამსატველ-არინს საიდუმლოამსანი ამის საღმრთოამსა, არამედ ჰურად სრულად სრულისა მის ღვთაებისა და კაც-ბისა ორისავე შინა განკორციელებულისა სიტუვისა ღვთივ გვამოკანთა კორცთა, რომელ მოგვცა ჩუწნ ჭანად. სოლო საჭმით გამომსახველი უხრწნელისა ამის საიდუმლოამსა მღუდელი ღვთისა მელქისედეკი, რომელი ქმსკავსებას მეფობითა და მღუდლობითა და მარტო ქმნილთა მით სხ-სითა ქრისტესა, აბრაამის მიმართ, შემდგომად ბრძოლისა და ძლეუით მოქცევისა აბრაამისა, ოდეს წარტუწნეს ღოთ—იმს-წული აბრაამისი,— ჰურითა სრულითა გამოსახვიდა ახლისა მადლისა საიდუმლოამსა, ვითარცა იტუვის საღმრთოამ წერილი: «და მელქისედეკი მეფემან საღმრთოსმან გა-მოართუნს ჰური და ღვინო, ხოლო იყო მღუდელი ღვთისა მადლისა, და აკურთხა აბრაამი.»²⁾ ესრეთ უკვე რომელიცა სიტუვით და საჭმით სულითა წმიდითა დასდებეს სატსა ახლისა აღთქმისასა, ჰურსა ცხად ჰყოფდეს სრულსა საკვდ სრულისა ქრისტეს ღვთისა ჩუწნისა კორცისასა. ხოლო ზასკასა ზედა მომღებნი უცხოედი ჰურისა ჭეშმარიტისა მის საიდუმ-ლოამსა გამომსახველ იყვნინ.

წ15. 11. ჭამ: რა უფალმან მოწაყეთა თანა უცხოედი ურდელისა

1) ივანე 9, 5.

2) შესაქმე 14, 18—19.

თანა და უგბოლკელი კერძი წელიწადული, თანამდებ იუენეს მამინ, რათა
 ზედგომით აღესრულათ ვასეკის მის ძველისა მიღებაჲ, —ხოლო არა წი-
 ნა აღდგომად სჯულისა ჭყო მანსოკარძინ ჭმა იგი ვასეკისა, რამეთუ,
 შემდგომად ჭამისა და სრულ უოფისა ნატივისა მის, დაჟდა და შეინახე
 ჭყნა საღმრთოსი მოციქულნი და მეგობარნი თვისნი და კვალად ჭამდეს
 მასვე ტრავესსა ზედა. და სამისათვის მიზეზისა ჭყო ესე: შირველად რა-
 მეთუ იგულებოდა მინა განმცემელისა მის თვისისა ცნობად მოწაფეთთა,
 ვითარცა მისსურთა ერთგულთა, რათა ახუნოს, ვითარმედ—ვის არს მიმ-
 ცემელი? და ენება განმცემელსაცა თვისსა თვისი იგი ღმერთ მცნობელთ-
 ბაჲ ეოკლისა რათამცა ახუნოს; რამეთუ მხილებაჲ იყო უმადლოჲსა
 მის მოწაფისა, რათა შეინახოს და მოაქცეს სინანულად, რათა არა წარ-
 წემდეს იგი სურველიად. და ესე მსხდომარეობასა ჭყო, თქვა რა ვითარ-
 მად ერთმან თქმისგანმან მიმცეს მე; ¹⁾ და კვალად, ვითარცა ეოკლი-
 ს მცნოემან ახუნა განმცემელი იგი თვისი მთ, შეწუნეს რა მოწაფე-
 ნი და ეტოვდეს კანად-კანადი: «ნუ უკუნტ მე კარ, უფალო? მამინ რქვა
 მათ: რომელმან შთამოყოს ხმითანა კელი შინაქსა ამას, ამან მიმცეს მე. ¹⁾
 ხოლო მეორე უკუნტ მიზეზი დასადომისა მათისა მასვე ტრავესსა ზედა,
 სადა იგი ჭამეს ვასეკი სჯულისა ებრ, ესე იყო, ვითარმედ ერთი იგი,
 რომელი ახრდილ იყო და სასე ახლისა ამის საიდუმლოჲსა, ვასეკი იგი
 ძველი ვინადგან ზედგომით იყო ჭამად სჯულ დებულ და თვით თანადსა
 აღესრულა იგი წესისა ებრ სჯულისა, ესმის მას მოქმედმან ძველისა მის
 უსმანად და წარსდომად გამოჩენისა მისისამან, ახლი ესე საიდუმლოჲ
 ჭმამარტებისა და მადლისა იმდებულ მოქმედა ინაკით მჯდომარემან
 არღარა ძველისა ებრ ზედგომით. ხოლო მიზეზი მესამე არს მამინ დას-
 ხდომისა უფლისა და მოციქულთა, ვითარმედ კორციალებრ დაშრომაჲ
 შექმთსკვრადთ ნუ უკუნტ სადამე გაემებსა მდგომარეთასა, და თავთა თვის-
 თა განსვენებისა მშოვნებულთა იგიეს დაჟდომამ. ესრეთ უკუნტ ძველი
 რა აღსრულა, ეოკელივე შეცვალა ძველი ახლად ჭმამარტებად:
 დაკვალა კრავისა წელიწადულისა — თავისა თვისისა შეწირვად და უცო-
 მოჲ ჰურად.

516. 12. არა სადა ვისილეთ ძველთა მინა კეკვაჲ ღვინისა ვასეკისა

¹⁾ მატე 26, 21—23.

შინა მტკამულთაგან მსახურთაჲსა უწევს, რამეთუ მოსე, დიდო დუო წინაწარ მტკამულთა -- იტყვის მსახურთაჲსა: გზობაჲსა სრულად, კურთხე წელიწადი იყოს თქმნიდა, კრავთაგან და თიკანთაგან მოიხატ, და იუთი იგი თქმნიდა დამარსულად, კიდრე მუხთობისმეტადმდე დედედმდე თქმის ასის; და დავლან იგი, უკრავლან კრავლან მეთა ისრაილისათამის მიმწუთნი; და მოიღონ სისხლისა მისგან და სცნონ ორთავე წურთბლთა და წიღრებლთა კარსსა სასხლსა შინა, რომელსა ჭამდეს მენ; და ჭამონ კორცა იგი ლამე მწეარო ცეცხლთა, და უცრომე კელის ურდელისა თანა ჭამდე. 1) არა იტყვის აქა, კითარმედ ღვინომ იყო სხადმე მენ სჯულად დებულ ტრამეისა ზედა ზადივისსა, არამედ ცხოვეთა, ანუ თუ თავისა წელიწადი, მწეარო, უცროლკელი და უცრომე კელისა ურდელისა თანა. სოლო ამის ახლისა მადლისა ტრამეისა ზედა უფლისსა იყო სხადმე ღვინომეცა, რამეთუ ოთხნივე მასრებელნი წამებენ ამას. არამედ შემდგომად ზადივისა მთხველთა; იხსნდგა რა მსხდომარეთა თანა მოწაფეთა, უფალმან მასვე და ერთის ტრამეისა ზედა ზურციც არა უცრომე და ღვინო სხამარად. ახლისა მადლისა საიდუმლომას მთლილო და მიმცემელმან ჭრჭკა მოწაფეთა თვისთა: ამით დეთ ჭსტამეთ რამეთუ ესე არს კორცი ჩემი, და მოიღო სისხემელი, ჭმადლობდა და მიჰსცა მათ, და ჭსკეს მისგან უკრავლთა. 2) ამით სხდნარ იქმე ზის კითარმედ უკრავლივე ძველი განაჭარვა წესი ზადივისა ქრისტიანს, უკრავლსავე ძველისა ზადივისა წამს მას აღმისრულებულმან. სოლო შემდგომად აღსრულების მის ზადივისა მეთი განაჭარვა რომელ არს უცრომე ძველისა უკრავლსავე წესისა თანა, რამეთუ ძველი არღარა სხდრომე იყო რამე სხდრეისაგან უფალად, რადეს იგი ჭეშმარიტებისა ნათელი გამოსაწეეინება მჩემან სხდართლისმან — ქრისტიანს დმერთმან ჩქმნიან, კითარმეც იგი იტყვის წმიდა მწეველ: (პირველი იგი წარჭხდა, აქა ესერა იქმნა უკრავლივე ახლად. 3)

517. 13. კისმინოთ უმწეს სიტყუამცა მოსწავებოთი ახლისთაგან საიდუმლომას, რომელ არს კორცი სიტყუნიზ ღვთისა, წურთბი სხდმართლსა იერემიას მიერ: აქა, კითარმეც კრავმან იქმანკომან, მიფასებულმან დავლად — არა კვან, ჩემ ზედა ისიტყუეს გულის სიტყუამ სოლო.

1) გამოხვლა 12, 5—8.

2) მარკოზ 14, 22—23.

3) მ კორინთ. 5, 19.

ტი მეტყუებლთა—მოკვდიოთ და შეურიოთ ძელი ზურსა თანა მისთა და აღებოცროთ იგი ქვეშინით ცოცხალთათ. »¹⁾ და იოანე იტყვის: «ზური ღვთისა არს, რომელი გარდამოჰსნდა ზეცით, და მოჰსცა ცხოვრებამა სოფელსა. ჰსრქუნეს მას; უფალა! მარადის მომეტ ჩენს ზური ესე. რქვა მათ იესო: მე ვარ ზური ცხოვრებისა; რომელი მოვიდეს ჩემდა, არს ჰპოიდას. და რომელსა ჰსრქუნეს ჩემი, არს სადა (სწუროდას. »²⁾ წინასწარ-მეტყუებლისა იგი სიტყვამა— «მე ვითარცა გრანდის უმანკომან, მივეხებულმან დაგვლად, არს ესრეს, ჩემ ზედს ისიტყუებს გულის სიტყვამა ბოროტი მეტყუებლთა—მოკვდიოთ და შეურიოთ ძელი ზურსა თანა, » ესე ორივე «გრავად» წოდებამა და «ზურად, » რომელსა შერევამა ძელისა ისიტყუებს ჰურიათა ზურისათვის ცხოვრებისა, რომელ არს განკორციელებული სიტყვამა ძელითა შეწირული მამის ჩვენთვის—საცნაურ. იქმნების მისთვის; რამეთუ არს უგონებომა და არცა სანკარ კაც იქმნა დეკრთი, არამედ მქონებული გონებისა მის, თანა არსისა ჩვენისა, და სრულ კაც ქმილი — გამოცვიინდა ჩვენ. რამეთუ ვინადგან სრული ღვთაებასა შინა იგივე და სრული კაცებასა შინა ვისწავეთ მამათაგან, არს უცომა არს სადამე. «ზური» იგი ცხოვრებისა, არამედ ზური არს სრული ზეცით გარდამოსრული იგი, რათა სრულებითა თავისა თავისისათა სრულ შეუნეს ჩვენ.

518. 14. თქვა სანატრელმან ზაქაე: «უფალი იესო ქრისტე დამესა მას, რომელსა მიეცემოდა, მოიღო ზური. ჰმადლობდა, განსტესა და ჰსთქვა: მიიღეთ და ჰსწამეთ, ესე არს კორცი ჩემი, თქვენთვის განტეხილი, ამას ჰყოფდით მოსასწენებულად ჩემდა. »³⁾ და სადმართო ლუკა იტყვის: «და იუუნეს განკრძალულ მოძღვრებასა მას მოციქულთასა, და ზიარებასა, და განტესასა ზურისასა, და ლოცასა. »⁴⁾ გულისწავეს საიდუმლო სადმართოთა მოციქულთა და მასწავლებლთა და მოწაფეთა წმიდათა მოციქულთასა, ვითარმედ ზური სრული მოიღო სადამე უფელმან დამესა მას და მისცა კორცად თავსად, გარდამსივთებელმან მისმან არსებად კორცისა თავისისად. და გრეთვე ზურისაგან სრულისა ჰყოფდეს მოციქულნიცა მოსასწენებულად უფლისა კორცისად განტესასა ზურისასა, ვითარცა თქვა სანატრელმან ლუკა საქმეთა წიგნისა შინა.

¹⁾ იერემია 11, 19.

²⁾ იოანე 8, 33—35.

³⁾ » კორინთ. 11, 23—24.

⁴⁾ საქმე 2, 42.

519. 15. იტყვის ლახარე მთავარუპისკოპოსი სომეხთა დრატ-
ცანკალსა შინა წინა აღმდგომად აღმოსავალისა და დასავალისა კველ-
სითა თავსა ქათორმეტესა, კითხვისა ნაგვალ საგებელსა 157: *ესაფო-*
ცგადოდ სასული არსო ჰური; სოლო უცომოჲ იგი, იტყვის მასარბელი
მეტეუ; სოლო ჰირველსა დღესა უცომოებისას, რომელსა შინა და-
ქვლედიენ ჰურიანი ზადიკსა და ყრდელსა თანა ჭამდეს უცომოსა, არა
იზოკის ცომი სახლთა მათთა შინა. სოლო უკეთუ სადამე იზოკის გის-
თანამე, გუჰისა მას ჭეითა დაქვლედიენ; გინამცა უკვე განაწესა ქრის-
ტემან უცომოჲ კორცი თვისი. ა მას ზედა, მრავლისა წამებისა წმინდის
მოქმედი წერილისაგან ძველისა და ახლისა, ყოველთაჲ მოიღებს, სადა-
ცა წერილ-არს უცომოჲ ძველთა შინა. სოლო რომელთამე ახლთა, სადა
უკვე წერილ-არს ჰური საღმრთოთა წერილთა შინა, გარდამაქცეველი მათი
აკვილასებრ, მათცა უცომოდ იტყვის დამტკიცებისთავის გომბისა თვისი-
სა; სოლო სასაბრუნელთაგა მამთა რომელთამე სახელითა წამებისა მო-
ღებს სიღრეით კერაგი იგი, რომელთაგა ცილისა მწამებელი იტყვის მათ
მიერ თქმულად, სეგა განგდებსა ცომისასა მათ მიერ.

520. 16. მიუგოთ უკვე იტყუარ მოძღვარსა მას: გინადგან იტყვი
განარჩეულად ჰურსა და უცომოსა და წერილთა შინა ძველთა სადაცა გი-
ზოგბიეს სახელი უცომოჲსა, წარმოგიყენებიეს მოწამედ! კეთილ სადამე
რეგობარ ქმნილ სარ უნებელ შენდა წმიდისა აღმოსავლელთა კველესისა,
წარჩეულთა, რამეთუ მებრ შენისა სიტყვისა დამამსობელ სადამე იქმენ გომ-
ბათა მოძღვართა შენთა და შენთასა!! განმცა სადამე იზოკა შენებრ ქველის
მოქმედ ჩვენთვის კატოგანი, გინადგან განარჩიე ჰური და უცომოჲ და უცო-
მოჲსათვის მოკაჭკს მოწამედ წამებანი წერილთანი და განაგდებ ჰურსა!
ამირიდგან სდგე უკვე მაცას ზედა და ნურღარა სიციბილით მიმოკრდომი
აქა და იქი კეწებთა, და ნურღარამცა გარდააქცევე სიტყვათა, რეჰა კა-
ლად წმინდის-მოქმედი, ვითარ იგი ჰირველსა მას სიტყვისა ქათორმე-
ტისა თავისასა ჰური უწოდე ყოვად ყოველთა მოღებულთა იფქლთა-
გან—ჰურთაგა და უცომოჲთა; და მერმე წინა აღუდგე თქმულთა შენთა და
განარჩიე ჰური და უცომოჲ, და უცომოჲსა ზედა შენსა სიბრძნის-მოყვა-
რებასა მოკჭანან წამებანი წერილთანი! აწ უკვე ფრად საბრუნელ-არს
ამირიდგან კვლად გარდაქცევაჲ ამისიცა, რამელსა ურცხვინოებით დაუ-
ტყვებ და კვლად საადრეოდ ღიბრდისათა სახელ-წოდებულ ჰეოჲ

პურად მკათარობისა მას თავისა სიტყვათაჲე შინა და სამოცდა რკასა ადგილსა სწორ პურად! უკეთუ აზიმაჲ *) იყო სადაჲე, რომელი მისცა უფალმან მოწაფეთა კორცად თვისად, წინა განუწუგე სამხნით მასარებულთა და ხურდარა უწოდებ მას პურად! ხოლო უკეთუ არტონ სადაჲე იყო უფლისა მიერ სათსო ყოფილი იგი კორცად თვისად, კითარცა თქვეს საღმრთოთა მასარებულთა, ხურდარა მოგაქვს უცომდასათვის წამება წერილთა, & მწმასნელო!

521. 17. მეტყველმან მეგობართა თვისთა და მოციქულთაში სიტყვამან ღმერთისან განკაცებულმან, სერობასა მას ოდეს დაბანა ფერხნი, თქვა შეიწუგებულმან სულითა: ჟერთმან თქვენგანმან მიმცეს მე? ა) შეწუგეს მოწაფენი თავისა შორის თვისსა, რათა არა განმცემელი-იყვნენ უფლისა და მოძღვრისა. მასინ სეტარმან პეტრე წამ-ყოო იოანეს კითხვად უფლისა: — თუ ვინ არს მიმცემელი მისი? ხოლო საღმრთოჲ იოანე, რცა ტრფიალებსიან მოძღვრისა თვისისა აღტრფობილმან, კადრი რამე უსანატრებელი ავადრა ქმსად, რამეთუ მკერდსა ღვთივ კვაშოგანსა შეესგბოდა მიუწმინდისა მკადრებელი სიყვარულისა მიერ სიკვირკელისა ძლიერი, რათა არა თვით იყოს განმცემელ და ეტყოდა: «უფალო, ვინ არს რომელი მიცემს მენ?»²⁾ ესე ორთა სახეთა ჭეოფსწინა-დადებასა: ერთისა სიყვარულისათა—მკერდსა უფლისასა მიუწმინდაჲ, ერთისა უკვე არს მებრ სასისა, კითარმედ რათა არა თვით იყოს ყოვლად შეუკარებელი იგი მოძღვრისა მისი და ღვთისა განმცემელ. და მეორისა მებრ სახისა, ვერ თავს-მადებელი მიცემისა მისისა ვისგანმე, საღმრთოჲსა სურვილისა რცაწლითა აღტრფელი მიუწმინდა მკერდსა მოძღვრისა და ღვთისასა; და ესერა და იგი ერთისა მინართ სიყვარულისა ადგენს, მიუგო კითხვის მყოფელსა მას შეუკარებულსა მოწაფესა მოძღვარმან მან, ნამდგილ ყოვლად სუტრფიალომან: «რომელსა მე დაჯწო პური და მიცესცე, იგი არს. და დაჯწო პური იგი და მიცესცე იუდას სიმონისსა ისკარიოტელსა.»³⁾ არა თქვა უფალმან, კითარმედ რომელსა დაჯწო უცომდაჲ, იგი არს; არცა სამდედელოჲ და საღმრთო სასარებოჲ დაწმინდას უცომდასსა: იტყვის და ეტყო

*) შემოცნა შინა სიტყვათა განკვირებადების, რამეთუ ელაღელთა ერთი არტონ პურსა და აზიმაჲ უცომოს ყოვლებს.

ა) იოანე 13, 21.

ბ) იქვე მუნ. 25.

გ) იქვე მუნ. 26.

მიცემის იუდასისა გვასწავებს; არამედ პური ვისწყვეს დამცნისაგან სისარკობისა.

522. 18. ეტყვი უფალი უმადლო: მთ ურათაჲჲ და ვერ პური ცხოველი, რომელი ზეცით გარდაშავს; უკეთ ვინმე სტკადეს ამის პურისაგან არა მოჲყდეს, არამედ ცხოვრეს უგუნისადე: და პური, რომელი მე მიჲჭსტე, ვორცა სენა არს, რომელს მე მიჲჭსტე ცხოველთა სათვის სოფლისა. ¹⁾ პური უკვე თქა აქა უფალმან, და არა ახამად; ხალხი უკეთ არა პურითა სრულითა ენება საიდუმლოდ თავისა, ახამად წმიდად რადმე ვინაგან შერცხილიელს ქელთა შინ მისხუებათა, ახამად თქემდე უფალმან. არამედ ვინაგან ეთვლითურთ ღმერთი-იყო და უკეთ ლითურთ ვაც სრულ, და არა კერძო, ამისთვის სრულდა პურს უწოდა თავის თვისას, რამეთუ არა თუ ვითარ იგი უსუგლომას ახალ სარის ოცნებული არს ქრისტე, რეცა სუგლომას განიერებას არა მქაჩებელი, — არამედ სრული სიტყვიერით მოკვდავი ვცხ იყო სადამე, რადეს ატ თქვა — მე ვარ პური იგი ცხოველი.

523. 19 ვასიმნით მომთხრობუტთაგან ანთინისა, ვასარმედ ქმისა წმიდის ღინო მამისა, რომელთა ეწისკობისასისა, რომელც იყო შემდგომი პეტრე მოციქულთა თავისა, ეიონ ვინმე მიწადებულთა გომოსდა აღმოსავალსა კელესიას: კერძოთა, რომელთაგანნი უწოდებულ ველს ურდელის თხა აღსარებულენ შეწირვას უწოდებულთა სანდუმდობისა, რომელთანი წელნი მორტყეულ იქნინან და აკრისთა ექოსთ-კამლნი და, კელთა მქაჩებულნი ვურთხებთანი, აღსარებულენ საიდუმლომას და წმინდისას მარცხითა, ვითარმედ უდამოკებას შეწირთ უფალმან საიდუმლოდ ესე ახლისა მადლისა მკელისაგან წესისა. მამის წმინდისა ღინო უმეგეს დამტკიცებელი უბრძან განგდობ: უსუგლომას მისი მამოკნებულისა წესისა, და შეწირვად სადუმდობას საიდუმლომას პურითა რომელითა და მარლითა საკებულითა და გერეთ ქოფდეს უკეთის კელქისა: აწმინდულებისა ქრძმოსათა მიერადგან შეწირვას უსადმობთესისა საიდუმლომასისა, ვითარცა მისცა მოციქულთა უფალმან და ვითარცა ჰყოფდეს სადუმდობანი მოციქულნი და ვითარცა სიმანს წმიდამან მთხვარეპიქმან პოსმის ღინო.

1) იოანე 6, 51.

524. 20. შემდგომად მარაკელთა წელთა გამოხინდა უკვე წვალებამ აზო-
ლინარის უსჯულომას, რომელი იყო კპისკოპოსი ლაზიკელთა კველე-
სიისა, რომელი არა შეიწყნარებდა სიტყვისა ღვთისა განგებულისა ქო-
ნებასა სუფულომას გონიერასა სულისასა, რამეთუ იტყოდა უკეთური
იგი, ვითარჲდ სულისა წილ გონიერისა კმა ეყოფოდა კორცთა საფუ-
ლოთა სიტყუამ, და ერთსა ბუნებასა იტყოდა სიტყვისა ღვთისა მიმართ
შემდგომად შეერთებისა. ამის უღმერთომა აზოლინარისგანნი კინძე გ-
მახადეს, რომელთა აღიდეს საიდუმლომასაგან საღმერთომას ცომი; მ-
შინ დამამსობელთა მისთა ნეტართა მამათა, ოდეს განჭკნეს უსჯულომ
აზოლინარი და შეაჩვენეს ყოველნი გობანი მისნი, და უდევს წესივე თვი-
სი კველესიასა, რათა იფქლისაგან ცომითა აღფრენებულსა და მარლი-
თა წაგებულსა მცხვარსა შესწირვიდენ საღმერთოდ საიდუმლოდ, ვითარცა
იგი მოსცა უფალი მობიჭელთა და ვითარცა ჭყოფდეს წმიდანსა მობი-
ჭელნი და ვითარცა ბრძანა ლინო მამან ძველისა ზრომისამინ.

525. 21. მოძღვართა სანატრულთა და საღმერთოთა მამათა, რომ-
ელთა განჭკნეს აზოლინარი ლაზიკელი, და დევს იფქლი შეყელილი
სასკად კორცთა სიტყვისათა და ცომი სიტყვსა ჯერობრივად უკვე
სიტყვისა და მარალი გონებად სიტყვიერად. და ესრეთ უკვე ჭყოფდა
ყოველი არსებამ იღვდელობითი ზერითა, და არა უცნობითა, შეწირვასა
საიდუმლოთასა, ვითარცა იტყვის წინამძღვარი მოცალჭელთა პეტრე ლი-
ტურელიასი შინა: « მოადლო ზერი წმიდანთა და უსწინელთა კელთა მისთა
წესად და აღიხილნა თვალნი თვასნი წესად შენდა მომართ ღვთისა და
მამისა თვისისა და ყოვლად ძლიერისა, შენ გამადლობდა, აგურთსა, და
განტესა, და მისცა წმიდანთა მისთა მოწათეთა. »¹⁾ და საღმერთო მობიჭელი
და მისად ღვთისად წოდებულთა იავობ იტყვის ლიტურდიასა თვასისა
განწესებასა შინა: « ღამესა, რომელსა მარცემოდა უფალი ჩვენი იესო
ქრისტე ცისკრებისათვის სოფლისა, მოადლო ზერი იგი წმიდანთა და უბი-
წოთა კელთა თვისთა, აღვიზურსა და განვიანა შენ ღმერთსა და მამასა,
გამადლობდა, აგურთსა, განწმიდა, განტესა და მისცა თვისთა ნეტარობა
მოწათეთა და მოციქულთა. »²⁾ და დამადგინა ეს იტყვის, და იგი საღ-
მერთოთა შინა სასწინასა მოკაწებათა, იქვე სიასა საღვთელთა მთავრობა

1) ლიტურდიისაგან წმიდისა პეტრე მობიჭელისა.

2) წმიდისა იავობ მისთა ღვთისა და მობიჭელისა ლიტურდიისაგან.

წესთა წიგნსა შინა ძეგლის მესამესა: სოლო სადმროთოა ერთისა და მისვე ზურისა და სასმელისა ზოგადი და მოედობითი მადეგმა სამღრთოსა მას ერთ-სასულობასა მათსა, ვითარცა თანა მოზარდასა, სჯულის-მდებლობსა ა¹⁾ და იუსტინოს მოწამე და ფილოსოფოსი იტყვის ანტონიე მეფისა მიმართსა შინა კესიტოლესა: «შემდგომადო შესრულებისა კადრბნისა ჩვენი — შეწირულ-იყოს ზური იგი, ვითარცა ითქვა, და ღვინოა წყლისა თანა. ა²⁾» და წმიდა ვასილი იტყვის სადმროთოს შინა ლიტურგიასა: მუღულებლად მოსლელად ნებსითსა დიდებულსა და ცხოველსა მყოფელსა სიგჳდილსა მისსა: «ღასესა, რომელსა მისცემდა თავსა თვისსა ცხოვრებისათვის სოფელისა, მოიღო ზური წმიდათა ზედა და უკრწილთა კელთა მისთა და, მჩვენებულმინ შენ ღეთისა და მამისამან და მმადლობულმინ — აგურთსა, წმიდა-ჲეო და კანტესა, და მისცა თვისთა წმიდათა მოწაფეთა და მოციქულთა. ა³⁾» სოლო შემდგომად კერძოებისა სადმროთოსა საიდუმლომას იტყვის იგივე ღმერთ-შემოსილი ვასილი: «სოლო ჩვენ უოკუნნი, ერთისა ზურისა და სასმელისაგან მიძებულნი, შეკრუართუნ ურთიერთისა. ა⁴⁾» და წმიდა ამბროსი იტყვის მკითხვისა წიგნსა შინა საიდუმლოთასა: «ისწავუთ ვითარმედ ზურისაგან ექმნების კორც ქრისტესა, სოლო ღვინო და წყალი სასმელსა ექმნების სისსლ ქრისტესსა. ა⁵⁾» და წმიდა გერასიმე იტყვის მარკოზის მკითხვების თავის განმარტებასა შინა: «ჩვეო იესომინ ზური კორცად თვისად, და განამტკიცა სისსლი თვისი სასმელსა შინა ღვინითა და წყლითა განზაგებული. ა⁶⁾» და წმიდა ამფილოქე გამოთქმასა შინა წმიდისა და ღმერთ-შემოსილისა ვასილი კესარიელისა ცხოვრებისასა ვასილისთვის სანატრელისა იტყვის: «შემდეგომად აღრულები: დოციისა: ღვინოა ზური და კადრებით ილოციდა; ა⁷⁾» და შემდგომად იტყვის მკითხვისა: «გაიტესა ზური იგი სანაწილად, ერთი იგი მიიღო და უზარა შიშითა მრავლითა, ერთი იგი დამარსა, რათა მის თანს დაეფლას, და სსუა იგი შთადუა ტრედსა შინა ოქროსასა. ა და

1) სანატრელისა და უოვლად ბრწყინვალისა დიონოვისსა.

2) იუსტინოს ფილოსოფოსისა და მოწამისა.

3) ვასილი დიდისა სადმროთოსა ლიტურგიისაგან.

4) მისივე მისვე საიდუმლოთაგან.

5) ამბროსი მედიოლანელისა.

6) დიდისა მოძღვრისა გერასიმესი.

7) წმიდისა ამფილოქე კესარიელისა ვასილის ცხოვრებისა გამოთქმისაგან.

წმიდა, ოქროპირი იტყვის ღიბურღიის შიას თვისს: „ღამეს, რომელსა შიეცემდა, უფროსდა მისცემდა თაჲს: თვისსა ცხორებისათვის სოფლის; მოიღო ზური წმიდანთა ზედა უსრწოლთ: და უბიწოთა კელთა, გმადლობდა, და აკურთხა და წმიდა ჭეო, და განტყეს, და მისცა წმიდანთა მისთა მოწაჲეთა. „¹⁾ სოლო კვალდა სანატრელი ესე მოძღვარი იტყვის კურთხევასა ზედა წმიდისა ზურისასა, რომელ არს საღმრთოთა საიდუმლოთა: „და ჭეო უკვე ზური ესე ზატიოხან კორც ქრისტე შეინის. „²⁾ და კვალდა იგივე ოქროსა უსრწონელების სამეაროთა იტყვის განმარტებასა შინა მარკონისასა: „კურთხევამ ნაგვალად მადლობისა თქმულ არს და განტყეს ზურისა, რომელსა სვეს ჭეოთა ზედა წარმომეღნი ლოცვისანი. „³⁾ და სანატრელი ზრთვე იტყვის საღმრთოთა ღიბურღიის წიქისათვის: „ესე ვითართა კედრისათა მიერ მოკლოდენ მასკვლას სულისა წმიდისასა, ვითარცა სოლო საღმრთოთა მოსულსა მისსა წინამღებარესა წირვისა ზედა ზურისა და ღვიონსა წყლითა განსკებულსა ანუწინებს თვით მასვე კორცსა და სისხლსა მაცხოვრისა მჭუნისა ესო ქრისტესსა. „⁴⁾ ესოდეთთა მოძღვართა სიმარჯელინ, მოცაქულთა და მოწაჲეთათა მათთა და მამათა გუჯელთაშინ. ვითარ ტეჯა ერთთა ზირითა—თქუნს საღმრთოთა საიდუმლოთა ზურისაგან, და არა უცომოთა ნაჯულევანებისა და არა სისრულისა მქონებულისა—განწესებისებრ უფელისა, და არა განწესებისებრ ებიან და აზოლისარისა. ზური უკვე საცნაურ არს, ვითარმედ სრულსა იეა დვითა ზემისა სრულებისა ხატსა წარმოადგენს, და განჭარვუასა ახლითა მადლითა ძველთა წესთა უცომოთა ვიტყვი და კერძისა წელიწდეულისასა. სოლო უცომოთა ურთაებრისაჲ ზანქვისა არს წეს და არაჲლ ქემარტევისა, და არა ეწოდების ზურ უცომოთა: რამედ უცლმა არს სახელი მისი და თვისიერ ზურისა არა იქმსებას საღმრთოთა სჯიდუმლოთა უცომოთა და ურჯელითა და კერძითა წელიწდეულებითა, რამეთუ გამობა არს ესე ახლისა მადლისა.

526. 22. სტეფანე ვინმე სამეხთავნი სათესობითა მამულათათა სიტყვა უტვის სამეხთავანსა ვინმე მოძღვარისა: რამეთუ ესე სტეფანე სათესავით სამეხთავნი—არს შეიწყნარებდა წვალებასა სამეხთავ კველითისასა,

¹⁾ უკვლად ბრწყინვალისა ოქროპირისა საღმრთოთა ღიბურღიისაგან.

²⁾ მისივე მისვე საიდუმლოთაგან.

³⁾ ოქროპირისაჲ მარკონის განმარტებისაგან.

⁴⁾ ზრთვე კონსტანტინეპოლისა.

არამედ უარ კუთ მას თვისი იგი მამული—ბორცოდ მადიდებლობაზე განკორციელებისათვის უფლისა და აღიარება იგი სადამე ლათინთა თანა ორსა ბუნებასა სიტუკისასა შემდგამად შეერთებისა, და უოკელსა, რასა იგი აღიარებს ეკლესიასა ძველისა რომისა, და უოკელითურთ ლათინთა თანა შეიწყნარებდა საკრებოთა ქაზელართა და საიდუმლოთა ეკლესიითა.

527. 23. ამის სტეფანეს მიერ გიხილეთ ჩვენი წინა განწყობის წერილი სომეხთა მიმართ სსმის ზედა მიზეზისა: შირველად, სიტუკი უგებს წინა აღმდგომთა კრებისათა ერთისა ბუნებისა ქრისტიკის ზედა აღმსარებულთა, ორთა ბუნებათა სიტუკისათა დამატებებელი ენითა და წერილითა სომეხთა; მეორედ, წინა-აღუდგების მეტყველთა ჟარ-ცმისათა სსმ-წმიდასა შინა გალობასა; და მესამედ, წმიდასა შინა საიდუმლოსა ჯვარისა წყლითა არა განმზავებელსა დამამსახურებელ გომბისა მათისა სიტუკის უგებს. გარსა ერთისა ვისმე ვართუტისა სომეხთაგანისა არს შირი სიტუკითა მისთა. ამისსა სიტუკათა მშვენიერ-მეტყველებისა წერილსა მიკითხვიანით და გზოკეთ, ვითარმედ ეტყვის საღმრთოთა საიდუმლოთა ძლითსა შინა სიტუკისა სომეხთა-გვარისა თვისისაგანთა ჭრომიელთა ეკლესიისა ძეთაგან იგი:*) „უხედავთ თვალთა ჩვენითა შირის-შირ კიდე სსკვთა მათ წამებათ, ვითარმედ ჩანს უოკელი ქართუელი განსაკებითა წყლისათა და ცომოვანითა შესწარვენი წმიდასა საიდუმლოსა, ვითარცა ბერძენი. ხალხი ცხად არს, ვითარმედ ქართუელი, რომელთა არა შეიწყნარეს ბორცოდ გრება და ჩინსა და განკვეთა და განურა და არა თავი იღვეს, — არამედ მტკიცედ გგნეს შირველისა-მებრ ერთობითა ბერძენთა თანა, და ბერძენთა აჭუნდა შირველიდგან განსაკება წყლისა, რომელთა მომისა ქართუელთაგა დაიგვეს იგივე მოქმედება ერთ-სიტუკაობით და აჭეს ყუ წმიდად ესე განსაკება ძველისა მებრ მოაღვრებისა ვიდრე არა დღედმდე.„ და შემდგამად იტუვის იგივე მისვე სომეხთა მოაღვრისა მიმართ. მწკვლეულისა: „განსაკება ესე წყლისა და მათ უგვე ვიდრე მეორედ ბორცოდ გრებადმდე მანსაკრებისა, ვითარ იგი ხალხი შეიწყნარებია.„ რამეთუ კრებად მტკიცელებისა არა მომისეებს სორულიად აღებას ცხომისა და

*) ჰრომიელთა ეკლესიისა ძეთაგან ამისთვის იტუვის, ვითარმედ შეეწყნარა მას უოკელივე, რასა იგი შეიწყნარებს ეკლესიასა ჰრომისა დღეს, ვარე განმზაველსა სომეხთა ეკლესიისა სჯულთა.

წულისას. ვინა უჩვეუ აქუნდა ეკლესიასა სომეხთასა შემდგომად დვინის კრებისა, ვიდრე კრებადმდე მანასკერტისა, დღეთა იოანე ოძნელისთა, რომელმანცა შეკრება კრებამ წარსაწყმედელად სულთა ძრავალთა, ორთა ნათესავთა, ესე იგი არს — სომეხთა და ბერძენთა, მოუთხრობს იგივე განჯან გარი, უფალი იოანე ოძნელი სოფლისაგან: „წულისა მკათრთმეტესამან შეკრბნას ქალაქსა მანასკერტს, საზღვარსა რეცა წილსა თვისისა მყოფისა, ბრძანებითა მასმედანთა ამირ მთავრისა ომარისათა, შეწყნითა მეფისა ვაგილოვანისთა; იუენეს მუნ ეპისკოპოსანი ეკესნი სარციონი და დადეკს განუნი ერთ-სიტყვაობით, რათა აღიარონ ქრისტე: ერთითა ბუნებითა, ერთითა ნებითა და ერთითა მოქმედებითა. სოლო აღიღეს ცომი და წვალი და მტვიცნე ჭეუნეს განუნი, რათა არღარა სსმულ ჭეონ წვალი წმიდასა საიდუმლოსა ზედა. სოლო აწ თვალითა სიდუფლარს, უფროსთა წერილთაგან და სიტყვათა სომეხთა ეკლესიისათა, რამეთუ ქრისტესგან და მონაცხელთა და წმიდათაგან მამათა მუნადგან აქუნდა განჯანგებამ ესე ეკლესიასა ჩვენსა, და მრადის ესრეთ შესწირვიდა ძველისამებრ მოძღვრებისა ეკლესიამ ქრისტესი, და წმიდამ გრიგორი განჯანთლებული და მოწამე, ანუ თუ არსიტაკე და ვარდასეს, დიდი ისაკე და ნერსე და თვით იგი სერსე აშტარაკელი წულით: და ცომითა, შესწირვიდა, განათუ უოკლადი ეკლესიამ სომეხთისა, ვიდრე იოანე ოძნელისა და კრებადმდე მანასკერტისა, რომელსა შინა უბრძანა აღებაცა ცომისა და წულისა. ისილვა, მწვალებელი, რამ ითქვა საღმრთო-მსახურის საიდუმლო-მსა სტეფანეს მიერ დაღათუ ჩუნენ ეკლესიას: თანა ჭრომისა და აღვიარებთ ერთ-სიმაობით და ერთ-სიტყვაობით. გასკორცოელებისა განჯებულებისა და ერთადვე შევიწყნარებთ განჯანგებსა დვინის თანა წულისასა საღმრთო-მსა შინა საიდუმლოსა, გარსა ეკლესიამ ჭრომისა უბრძანებს, ვითარმდე რათა არა შერთონ შეზელების თანა იფქლისა ცომი, რამეთუ უცომისა შეწყნარებისა სძარბად საიდუმლოსა ჩოთთა. არამედ კაცი იგი სტეფანე, მტვიცნელი სიმატადისა, იტყვის ეოკლისაგან სასომეხთისა, საკრთობისა ეკლესიასაგან ვიდრე ოძნელისადმდე კმარებდა ჩოთთა საღმრთოთა საიდუმლოთასა ცომითა და წულითა; და იტყვის ქრისტესგან, და მონაცხელთა, და მამათა, და გრიგორისაგან განჯანთლებელისა, და სსკვთა წმიდათა მამათ მთავართა, და თვით უღმრთოსა ნერსეს მიერ აშტარაკელისა — იტყვის: მოიღებდენო საიდუმლოსა საღმრთოსა ცომითა და წულითა, და იოანეს მიერ ოძნელისა იტყვის საცნაურ ყოფით ვი-

თარძედ—ვიდრე ომსელის კრება ადიღეს; სჭულ სადამე იყო, ვითარძედ ცომოჯანთა შენასრულებულ-იყო საიდუმლომ საღმრთოამსა ლიტურგიისა ვითარცა ბერძენთაგან, კრეთვე სომქსთაგანცა.

528. 24. იტყვიან მომთხრობენი სანსამიწოთსაგანნი, და უფროსად გუგუს-მონაზონი ეინმე ლათინთაგანი სჯელით კლამენტოსს, სომქსთა ენითა და წიგნითაგან სომქსთას მწერალა: ჭრებაშინ მანსკერტის-მან ადიღო ცომა და წყალი კვლესიისაგან სომქსთასა, რამეთუ ისმარებდესო ვიდრე კრების მანსკერტისა სამღრთოსს შინა საიდუმლოსა ცომსა და წყალს. გარნა დადგა იოანეს მიერ ომსელისა უღმრთოსაგან კრებისა მანსკერტს შეკრებულთა განუნთაგან, და ჩვენი კეტყოდეთ უთავრთა მათ: ე: შეირველნო! უკეთუ აღმოსავალისა კვლესიამან ცთომით სადამე დადგა სანსკერტად ესე, რათამცა საღმრთოსს შინა საიდუმლოსა იფქლი შესული იცომითა საიდუმლოდ საღმრთოდ შესრულდამცა. იტყვიან რა, ვითარძედ არა სადამე ვის ესა, ვიდრემდის ბერძენთა არა იწყეს კმარებად კვლესიას: თვისსა ცომა საიდუმლოთა შინა,—თვით ლათინთანი, რომელნი არა ცომოჯანთა შენასრულებულ არაინ საიდუმლოსა მას უოჯოდ წმიდასა, მათვე ლათინთაგან გემსალების თქვენ წერილით: რამეთუ განმანათლებელი თქვენი და მოწამე წმიდა ეპისკოპოსი გრიგორი შესწირვიდა ცომითა და წყლითა საღმრთოთა საიდუმლოთა და შემდგომნი მისნი ნეტარნი მამათ-მთავარნი სომქსთანი, და თვით ემსკველი იგი ამტარებელი და ომსელისამან არა წმიდამან გრანებან განდგულთა თქვენიცა ცთომამ ესე და ადიღო მან საიდუმლო საღმრთომ უწინელი კარგი და სიხსნა შესწირვად კვლესიისაგან, ვითარცა შესწირვიდენ შირველ წმიდა გრიგორი და მოწამე, არისტოკე და სხვანი.

529. 25. ვინადგან შედგომილთა ძველთა გაქვის ემ საიდუმლოთა წესებრანნი სუფლის-ღებანი და უკომოცა ძველივე წესა რის, თანამდებ სართ, რათამცა კერისა წელაწდგულსა, და არა კრებისა ღვთისა შესწირვიდეთ საიდუმლოთა, და მხოლოდ არა იხმეკვეთ უცომოსა: მოდებად ტრახუნსა ზედა, არამედ უნდელითა წყებულსა დასდებდეთ მკორცად სიტყვისა უკომოსა!

530. 26. შეიცვალნეს დღენი უოჯოდთა დღესასწაულთანი და განჭარდეს და დაისხნეს წესნი ძველნი, გამობრწყინდა რა ჭეშმარიტება ქრისტეს ღვთისა ჩვენისა: შინა იოანნი და უკომოებისა დღენი, უოჯოდ

დასაწყველთა შეწირვამ და ჰურისა მათ უსრულთა და უცნობოთა ანთარ-
მეტათა დატებაჲ; სამინდოსა სიკითთა აღსკარულასა და მკველელთა
შეწირვამ, მეშვიდესა თთუჭსა ნაყოფთაგან ქუჩუნასისათა. შეწირვამ და
რტოთა სეთასა და ფურცელთა დანაკის კუდთა და ტირიფთასა; კელითა
ჰურსებითა დღესსაწაულობანი, ჰეურება სისხლთა მისწებრძლთასა და სხ-
ცართა დიაკულთასა ჰეურებაჲ და წინა დაცვეთამ და ნათესავთა მასლო-
ბელთა მეუღლედ შეწინაბებაჲ და წინა დაცვეთამ და ნათესავთა მასლო-
ბელთა მეუღლედ შეწინაბებაჲ და სხვათა დებურეთა მღუდელთაგან
დადებამ დღესსაწაულთა; და მამინდელნი სამღუდელთა სწავლობანი სსქ-
მენსა და შესამოსელნი მღუდელთანი, და კამელითა გამო და ანთურითა სსქ-
ხელეპით გამოცხადებაჲ მასლოთა და დიდთა სიადუმლოთა. ესენი უკვე
წარსდეს და ყოველივე იქმნეს ახალ, და ყოველივე მადლითა აღკვეთულ,
და ყოველი ზეცისა სსქმადელთ-მანათათა წესთა — სსქ და სსქ, და გან-
დანივთებულ ყოვლად, სიწმიდედმი ზეცასა მადლითა ყოვლად წმიდისა
სულთასათა.

231. 27. „მოკლდით უკვე კეთილ მსახურთა და განე მოკვდევთ
ყოვლად წმიდასა მას ტრამპისა ახლისა მადლისაჲ და კარკისათვის
ღვთისა, რომელი ზენთისა მუნ მდგომარე არს სსქმად, განუთქმელი-
სა და ყოვლისა მიბისაგან წარმეტკლავარისა — მისთვის კეტყუდეთ:
ესე არს ტარბი, რომელი ჩუწნთვის დაკლად მიიგურებოდა, არს
აღბებდა შინსა, არამედ კვიარაჲ კარჯა წინაჲ მისიკელისა თვისისა,
უხმა ,, 1) თვისა აღბება ზენთისა ჯარითა შეწირვასა; და აქა ყოვლად
წმიდასა ზედ იქმნისა მდგომარე არს და კელითა კაცთათა შეწირვ-
ისა და განსწავლებასა კორცისა თვისისა განუყოფელისასა და ჭამასა
— თვის იღებს, უჩუბელად ტუბული მარკვერით სუფრათა მამას თანა მადლ-
მარე; და იჭულისაგან და ვენასასა სყოფასა თანა წყლითა სსქებულთა
შესისრულებულ არს ჩუწნ თანა კელითა ჩუწნ მღუდელთა. ბიწინათასა,
კარდასნივთებელი ჰურისა და ღვინისაგან, სსქეულთა წყლითა, არსებად
ღვთაებისა მისისა თანა შეურთებულთა კორცისა და სისხლისა. *) და კვერ-
ვეის უკვე მსიარულითა შირითა: „მოკლდითა ჭამეთ ჰურთა ჩემი და სუთ
ღვინო, რომელი განკამხადე თქუწნ, და გტკვეთ უკუნურებაჲ და სცხობნ-
დეთ, რათა უკუნისმდე სუფუკდეთ. ,, 2).

1) ისაია 53, 7.

*) სიტყვა ყოვლად წმიდათა სიადუმლოთა საღმრთოთა მიმღებელითა მორ-
წმუნეთამი.

2) იგავ. 9, 5—6.

ნვმ. 28. ესე უგვი ყოვლად წმიდაჲ კრავი ოადეს მიეტეკიოდა ცხოვრებისთავის სოფელისა შეწირვად უამის მას ისაიკდემიდა მოწაფეთთა თანა და მოციქულთა და მოძღუები ჰურისა ეტყვის: მენისხეთა მით მეგობართა თვისთა: «მიიღეთ და ჰსწამეთ, ესე არს კორცი ჰემი». ¹⁾ და კვლად სასძელისა მოძღუები ღვინისაგან და წყლისა მდღობს მამისა მიმართ გამოხსატველი მის ზედაღა, ეთარცა ჰურისა ზედა, კურთხევისა და ეტყვის უგვი მოწაფეთთა: «ესე სასწუმელი ჰალი ჰსწუმელი სისხლისა ჰემისა, თქმუნთავის ღათხუელი, » და ბრისნებით მეტყველი მოწაფეთთაში -- «ამას ჰყოფდით მისასსენებლად ჰემდა » ²⁾ — დაასტიკიცებს.

ნვმ. 29. მიეიასლნეთ, საყვარელთო, და შევესნეთ ყოვლად წმიდას მას უგარწელსა კორცისა და სისხლსა სიტყვისასა და, თვინიერ გამოწკლილგისა ურწუმისაჲს აღმისარებულთა კორცად და სისხლად განმაცხოვრებულად სიტყვისა ღვთისა, — მოკილით განწმდილითა ცანებითა და სარწმუნოებითა სიყვარულისა მიერ შეწკინილითა შიშით და სიყვარულით და, მოარწუმენ ქმნილთა, ეთარმედ არღარ: არს იგი არსებაჲ ჰურისა არცა ღვინისა, არამედ არსებად ყოვლად უსრწმელისა მირამისგანთა კორცთა სიტყვისათა მოსატეებულად ცოდათა და უგდაჲ-მოყოფულად და განმაცხოვრებულად და ღვთაებისა შეპურთებულად სწმენდა, — კეხიარნიეთ მას განწაწილებულსა მას უგუდავსა კორცისა სიტყვისა ღვთისასა, დამღებელი მარცხენისა ზედა მარჯვენისა კელისანი კვარედად განწყოფელის მის დაუღუენელისა მარგალიტისა უფასოხსა დამღებნი მიწოლარნი შეიკებდეთ მას შუბლსა ³⁾ და ბაკეთა, და თკლთა და მო-

1) მატეე 26, 26.

2) ლუკა 22, 19—20.

*) საღმრთოასა ამის საიდულოასა დადებამ თვლითა და ბაკეთა და შუბლსა თქვა სანატრელმან მოძღვარმან დამასკელმან ღვთის-მეტყუნტლებისა თვისისა წიგნსა 4 და თავსა 13. ხოლო თუ რაჲ არს შესწავებაჲ ამისი, ვიტყოდეთ მოკლეღითა სიტყვითა. შენებაჲ თვლითა ყოვლად წმიდისა მის და გამოთქმელისა საიდულოასა არს, რამეთუ თვლითა უფრორე სცდებისა საღამე გონებაჲ სიტყვიერ მოკვდათა, და აღსარებითა ცოდათათა და საღბუნითა სულიერითა მურნალობაგან შემზადებულთა, რომელ არს სრული სინანული, განკურნებულნი შესლომილთა მათ სელისა წულღულეებათა უხილაოთანი ჟერ არს, რათა წარვდგებოდეთ მღუდელ-მოქმედებად ღმერთ მამა-კაცისა იესოს კორცისა და სისხლისა და ესრეთ შევასრულედეთ ყელითა ჩვენს მიწრსაგანთათა მსანურებასა, რომლისა შემასრულებელ-არს და მოქმედ ივით ღმერთ-მამაკაცი იგი მღუდელი. ხოლო შენებასა მას თვლითასა უპუდავისა მის ცხოველს-მოყოფელისა კორცისასა ეპყოეთ, რათა ბიწინ თვლითა მიერ

კიდებდეთ მას; და ეგრეთვე ყოვლად წმიდასა მას ზარბიშისა შიშით შიგნით სხობდეთ, აღძვებდენი კელითა, და კსიმედეთ მას ჭკუშმარტობითა სარწმუნობითა და სისარულთით.

5:4. 30. ნუმცა ვინ შეგინებულათგანი მოუხდების ზიარებად ყოვლად ელვარესა მას ნათელსა, რამეთუ, ვითარცა იტყვის წმიდაჲ მკვლე.— «რა ზიარება არს ნათლისა და ბნელისა? ¹⁾ სოლო რამელიცა არს ჰეტრესებრ და იმანესებრ მოკვალს ზიარებად ყოვლად წმიდისა ამის ტრანკისისა მისისა თანა დირსთა, არამედ ისკარიოტელებრ, ჯამ ესე ვითარსა მას გონებასა! რამეთუ იუდა შინს კანცემისა მოძღვრისა თვისისა და ღვთისა მარჯუედ რად სსჭყრუკელითა მორტყემულ იყო, კიდრე მიცემადმდე უკრწსელისა საიდუმლოჲსა მოწაიყეთა და უფლისა მიერ? რამეთუ წმიდანნი მისარებდენი იტყვიან სხდმრთოდმდე სერობად წარსლვას იუდასსა, ოდეს იგი ეჩრასა უსჭყრულოთა მათ და ღვთის-მეჭყრულოთა ერის-მითარბთა და მღრუდელთ მითარბთა ჭყრბათასა და კრყოდა: «რამ გინებას

შემოსრულნი და შეცოდებულბაჲ თვალითა განწმიდოს მან. და ბავთა ამისთვის, რამეთუ ისიანსი ბავენი, რა შეეხნეს მარწმუნითა აღებულსა სერაფიმისაგან ნავტრ-ცხალსა მას საყრთხეველისასა, წმიდა იქნა დიდი იგი წინასწარ მეტყუწლი, და სდმრთოჲსა საიდუმლოჲსა სანე იყო შენებაჲ ბავთა ისიანსთა ნავტრცხალისა. და ამის სახისა გამომხატუწლი და ბავთა ცთომილებისა განსაწყმედელად შემე-ბუდნი მივიანლებთ ბავთა ნათელსა მას, რათა ბავენი ბიწთაგან განგვიხთლენეს, რამეთუ არა მცირედ ვსცოდავთ ბავთაგან, ვითარცა იტყვის უფალი: «პირით გამოშავალი გულისაგან გამოვალს და იგი შეავინებს კაცსა». და ვინადგან გულისაგან გამოვალს პირისა მიერ გამოსრულნი შემავინებდენი გუამისანი, ბავენი შეცოდებულ სადამე არიან კაცისანი და შენებაჲ ბავთა ყოვლად წმიდისა მის ნავტრცხალისა განსაწყმედელად შეცოდებულბისა ბავთასა არს. სოლო შებლითა შენებაჲ ესე არს, რამეთუ სიტყუერისა გონებისაგან შესცოდებს კაცი და განმგონებლობა უწყით მყოფი ორლანისა შინა, რომელ არს ტვიინისა წილისა საშუალ, და ესე ტვიინი არს შინაგან თავისა და მესხიერობაჲცა უკანა კერძო ტვიინისა წილისა არს შინაგან, რათა შეცოდებულბაჲ განმგონებლობისა და მესხიერობისა აღიკოსს მადლითა უბრწუნელისა წმიდისა მარგალიტისათა. ამისთვის უკრწ შევიხებთ შებლით. სოლო კელითა ზედა დადებაჲ კელისა ცთობითა და კეთილისა წინა უკრწ მოქმედებასა კელითა განსწყმედს; და მიღებაჲ სრულიადისა კორცისა და სისხლისა საღმრთოჲსა განსწყმედს; შეცოდებასა ყოვლითურთისასა, რომელ არს გუამი, უეფოუმცა ცოდვათა აღსარებითა და სულიერთა მეურნალოთა მიერთა სადებუნთაგან განმართლებაჲ სრული მიუღამცა გუამსა მას მიძებულბისა და უკრწდავებითა სულიერისა სიცოცხლისათა აღავსებს მას, და სნეულბაჲცა სნეულბისათა მისცემს ცხოველს-მყოფელი იგი სრულიადსა კურნებასა.

¹⁾ ბ კორინთ. 6, 14.

მოცემად ჩემდა და მე მიგეცე იგი? სოლო მათ მიუწონეს მას ოცდაათი იგი ვეცხლია და მიერიდგან კბიებდა უამის მარჯუწესა, რათა მისცეს იგი მათ. »¹⁾ ესრეთ უკვე, წარწემედულს მას მოწაფესას სასეიდელი უსს-ეიდლომას მის მარჯულიტის: ადლო და განსიყიდულწლი იყო და განმცემელობისა კნებთა იყო წელელ. არამედ, რაკმის იგი უღირსად იგადრა მიღებად საიდუმლოა იგი სადმერთოა, მამინ შვეიდა ეშმაკი და დაეკვიდრა მას შინა და ქმნა განწირვა მისისა ცხოვრებისა უმეტურმან მან თანა განმზრახმან მისმან, რამეთუ სანატრელი იოანე იტყვის: «შემდგომად მიღებისა იუდასა ზურისა მის შვეიდა მისა ეშმაკი. »²⁾ ზირ-ველი იგი ცოდავად იუდასი, რომელ არს შინა განცემად, ადლო იყო შენსებად წარწემედულსა მის მოციქულსა გამოუთქმელითა კაცთ-მოყვარებითა მის მიერ განცემულსათა; განა, კინადგან მეორედ სცოდას ეოგ-ლად უუღმერთოკმან მან, რამეთუ ეწიარა კორცსა და სისსლს მას სიტყვისა ღვთისა და მოძღვრისსა უსჯულოდ, — ამისგან განკრძომად სრულიადი მოიგო და შვეიდა სატანად სასლს სკლისა მის უხადრევისსა, და პერარა ჰპოვა მის შორის მადლმან. კაცთ-მოყვარემან სკინიდასი მტანჯველი მისი; რამეთუ უღირსად უკრწელთა საიდუმლოთა მიღებაშან შეიყენა რა მის შორის ეშმაკი, ნოიმა *) სკინიდასისა მისისა დაბნელა ეოგლად და დაღბა ტანჯვითი მსილება გონებისა მისისა, და არღარა იცოდა თუმცა რამე ჰყო. არამედ მისრულმან ვეცხლის მიმცემელთა თანა თქვა: «უკსცოდეო რამეთუ მიგეცე სისხლი მართალი... და დაბნია ვეცხლი იგი ტამარსა მს შინა, და განკომარა და წარვიდა და შიშვილება. »³⁾ ესე მოსაგებელი აქვს, ძმანო, უღირსად მზიარებულთა სადმერთოთა საიდუმლოთასა, რამ იგი ჰპოვა წარწემედულმან მან მოციქულმან! ბეკედრები ეოგელთა, კეთილ-მისიუწნო მენო ქრისტესნო: რომელნი სადმერთოთა საიდუმლოთა ჭმად და სმად მოუხდებოდით, რომელთაცა მიღებითა მისითა შეერთებამ მის თანა მოგებად ესურადესთ, რომელთა ქრისტე დაშვეიდრებად თქვენ თანა მიღებითა მისითა გინდესთ თუ ვის, სურავინ გამოუცდელად თ-

1) მატთე 26, 15—16.

2) იოანე 13, 27.

*) ნოიმა არს ძალი გავრებისა.

3) მატთე 27, 4—5.

4) ა კორინთ. 11, 27—29.

კის თვისისა იკადრებთ მოსლჳად ყოვლად დიდებულსა მას ტრანსპრესსა, რამეთუ წმიდაჲ ჰაველი იტყვის: «რომელი ჰსჯამდეს ჰურის ამას და სწმიდეს სასწემელსა ამას უფლისასა უღირსებით უფლისა, თანა მდებ არს იგი კორცისა და სისხლსა უფლისასა. გამოლაიცადენ კაცმან თავი თვისი, და ესრეთ ჰურისა მისგანი ჰსჯამენ და სასწემელისა მისგანი ჰსუნ. ხოლო რომელი არა ღირსად ჰსჯამდეს და სწმიდეს, დასასყვლად თავისა თვისისა ჰსჯამს და სწამს.»¹⁾

წმწ. 31. შიშით და სარწმუნოებით, და სიყვარულით, და განწმედითა თავათა მიძებულთა კეთილ-მისახურთა გრწმინის საღმრთოჲსა ამის საიდუმლოჲსათა, რამეთუ დაჲმკვიდრების თქმულნი შორის ქრისტე და, სადაცა დაჲმკვიდროს მე, მისთანა იჲოს მამაცა და სული ყოვლად წმიდაჲ; რამეთუ ცნობრებად კაცთა ზეცით ვარდაჲმოსრული იგი იტყვის: «რომელი ჰსჯამდეს კორცისა ჩემსა და სმადეს სისხლსა ჩემსა, იგი წმითანა დაღვრამილ არს და მე მისთანა.»²⁾

წმწ. 32. გრწმინის უკვე ყოველთა კეთილ-მისახურთა, რამეთუ არსებაჲ ჰურისა და ღვინისა, წელითა ზაგებულისა, შეიცვალუბის კორცისა და სისხლისა საღმრთოჲსა არსებად; რამეთუ, ვწუდავთ რა ყოვლად წმიდასა მას ტრანსპრესსა ზედა მდებარესა რეცა შესახადავითა ჰურისა და ღვინისათა, არამედ სრული არს კორცი და სისხლი ჰქმნარიტი სიტყვისა ღვთისა, რომელი ვარდაჲმოსდა ზეცით. და ნუ ურწმუნობ, საყვარელო, საღმრთოჲსა ამას იესოს ღმერთ მამაცარებრსა მოქმედებასა, რამეთუ შადღობულმან რეცა კურთხევის სახედ ჰურსა ზედა თჳა მოწათჳათი მეტყუწმადმან: «მიიღეთ და ჰსჯამეთ ესე არს კორცი ჩემი თჳკენთვის განტვილი; ამას ჰყოფდით მოსახსენებულად ჩემდა. კერეთვე სასწემელი იგი შემდგომად სერობისა, და ჰსთჳვა: ესე სასწემელი ახალი ჰსყვული არს სისხლისა ჩემისა; ვგისცა რამდენ ამას ჰყოფდით, სწმიდეთ, ჩემდა მოსახსენებულად.»³⁾ ხოლო უკეთუ ყოვლისა შემძლებულ არს სიტყვაჲ ღვთისა და მოქმედ, რომლისათვის თჳა დავით: «სიტყვითა უფლისათა ცანი დაჲტვიცნეს»⁴⁾ და წმიდაჲ მახარებელი და ღვთის-მეტყუწმელი იტყვის: «ყოველივე მის

¹⁾ » კორინთ. 11, 27—29.

²⁾ იოანე 6, 56.

³⁾ » კორინთ. 11, 24—25.

⁴⁾ ფსალმონი 32, 6.

მიერ შეიქმნა, და თვინიერ მისა არცა ერთი რამ იქმნა, რაოდენი რამ იქმნა. »¹⁾ უკეთეს მეტყუებელმან თქვა, ვითარმედ «იქმნენი ნათელი და იქმნა ნათელი, »²⁾ და უკეთეს თქვა, ვითარმედ, «იქმნენი სამყაროა შორის წყლისა, და იყარენ განმყოფელ შორის წყლისა და წყლისა; »³⁾ და აჰა მიეს იქმნა, და შექმნა სიტყვიერი იგი მადლით რეცხა უკუდავი ბუნებად. და ესე გაცი, რომელ არს სასისხვან ცხოველისა სიტყვიერი და მოკუდავი, ესეცა იწება უოკლისა შემდეგებელმან მან სიტყვიერს და, შესრულმან მუცელსა შინა წმიდისა ქალწულისა ადამიანისა, იქმნა გაც, და სისხლნი უხრწნელისა დედისანი უოკლად წმიდანი შემტვირთნა კორცად დაუსაბამოაჲს გუმიდისა თვისისა, თვინიერ წესთა თესლოვნობითისა მიდგომისათა. მანვე იწება და ჰურისა და სასმელსა შინა საღმრთოსა ბარძიძისა ღვინისა, წყლითა ზაგუბელისა, კორც და სისხლ თვისა უოფაჲ და ჰეო არსებად კორცილსა და სისხლისა თვისისა დაკუბული ესე უოკლად წმიდასა ტრპეზსა ზედა ნოეთისაგან ჰურისა და ღვინისა, წყლითა ზაგუბელისა.

წმწ. კვ. აღმასრულებელ დიდისა ამის უსწინეღესისა შესწირავისა არს თვით იგი მკვდრეთით აღმადგინებელი ღვთაებისა მისისა თანა შეერთებულისა მომუდრისა და დაფლელისა სხეულისა თვისისა. რამეთუ ხილულად მდებელი არს მეტყუებელი — მთავრად და ჭამეთ ესე არს კორცი იქმი » საღმრთოსა მას ჰურსა ზედა, და უოკლად წმიდასა მას სასმელსა ზედა — «სუთ ამისგან უოკლთა ესე არს სისხლი იქმი; არამედ თვით დმერთ-მამა გაცი იგი, მდებელთა სრულ მყოფელი, შესრულებს უოკლად წმიდასა მას კორცსა და სისხლსა თვისსა. კვდრებით მოქმენ არს მღებელი, რათა გარდამოაკლბოს უოკლად წმიდაჲ სული საღმრთოსა მას შესწირავსა ზედა, და იგი არს, რომელი სულსა უოკლად წმიდასა თვისსა, მხოლოდ მამისაგან თვისისა გამოსრულსა, გარდამოაკლბოს მსხრწტრზლსა ზედა საღმრთოსა, რომელმან იგი მისცა მოწყალებათ თვისთა სიონს ქორსა ზედა გარდამოსრული და დადგომილი თავებსა ათორმეტთასა წერხლისა ენების სასხვად; და აწცა სულისა უოკლად წმიდისა გარდამოსლვითა შესრულებების უოკლად წმიდაჲ ესე საღმრთოჲ შესწირავი ჩუქნი. რამეთუ, ვითარ იგი განუკუბულებიას საღმრთოაჲს დაწება-

1) იოანე 1, 3.

2) შესაქმე 1, 3.

3) იქვე მუხ. 6.

სა საიდუმლოაჲსა კორც შეხმისა, რომელ არს განკორცელებაჲ სიტყვისა ღვთისა, ქალწულსა ზედა გარდამოსლკითა სულისა წმიდისათა სრულ იქმნა, კითარცა იტყვის წმიდაჲ ლუკა: «შევიდაო ანგელოსი იგი მისა და ქრქუა: გიხაროდენ მიმადლებულო! უფალი შენთანა; გურთსეულ ხარ შენ დღათა შორის.»¹⁾ რაჟამს იგი სძენას ზედა ამის კიმისა წმიდაჲ ქალწული შემრწუნებული განუცდლობასა ქორწილისასა იტყოდა ანგელოსისამი: «კითარ მე იქმნესო ესე ჩემ შორისა.» რომლისამი თქვა კვლად გაბრიელმან: „სული წმიდაჲ მოვიდეს შენ ზედა და ძალი მადლისა გთარვიდეს შენ; ამისთვისცა შობილსა მას წმიდა ეწოდოს და ძე მადლისა.»²⁾ და ესრეთ გარდამოსლკამან სულისა წმიდისამან გუჟამს ზედა უოკლად გგურთსეულესისა და წმიდისა ქალწულისა უოკლად წმიდანსისხლნი ქალწულისანი უოკლად წმიდითა მადლითა შეცვალნა: არა სხვად რადმე ბუნებად, რცა გარდამნიეთებულმან მისმან; არამედ, კინადგან ქალწულგერივისა უკამისა იყო სისხლ—მისცა ძალი, რათა გამოუთქმელად და ზესთა ბუნებისა შემტყინეს იგი კორცად სიტყვისა, და საშო ქალწულებრი განსწმიდა საუღრად ქერუბიმებრად დატკნისა შემძლებელ უოფად მის შორის განკორცელებულისა სიტყვისა. იგივე სული გარდამოკლს უოკლად წმიდასა მას მსსკერზლსა ზედა და სრულ ჳეოფს კორცად და სისხლად სიტყვისა გამოუთქმელად და ზესთა უოკლისა მოკონებისა.

წმწ. 34. კორცი არს ჳემმარტიად გეჭდაგი ესე საიდუმლოჲ და სისხლი უფლისა, დაღათუ ჩანს იგი ნაკეობად, რცა ჳურისა შესახედავად რადმე წარმოდგომილი: და ეგრეთვე სასმელსა შინა ღვინისა ნაკეთოთა და შესახედავითა და ფერითა ხილულად, არამედ გარნა შემდგომად სრულ უოფისა ჳემმარტი კორცი და სისხლი არს სიტყვისა შეკრთებული ღვთაებისა თანა სიტყვისასა, და არა არს ამას შინა არსებაჲ ჳურისა და ღვინისა, თინიერ ფერისა და გემიერობისა კიდე. დაღათუ მკითხა ამისთვის სხვასა სახესა, ესე კმა გეყავნ შენ, კითარმედ კითარ იგი სულისაგან წმიდისა და წმიდასგან ღვთისა მობულისა თავისა თვისისათვისა შემზადნა სიტყვამან კორცნი, და სხვაჲ უმეტესი არა რაჲთ უწეით, ეგრეთვე დაღათუ განკორცეულად, უოკლად ძლიერისა მის და ღვთაებით

¹⁾ ლუკა 1, 28.

²⁾ მკე მუხლი 35.

უჭტაკელის სიტუაციის კორტი და სისხლი არს, კითარტა წარმოკანსეთ
ჩესთა ბუნების სისიტუქწლი და სისმენელი ეს გამოუკლკელი სხე.
ამისდა უქტეს არს შემდეგელ კარ მე არტ: დატკენად, და არტა გამო-
დაკებად და არტა გამოთქმად. რომლის არს დიდება უკუნითი უკუნისამდე
ამინ.

დასამკობელად უმაღლოთა მათ ერთ-ბუნებიანთა, რომელნი საღმრთოთა საიდუმლოთა შეწირვასა წმიდასა შინა სასმელსა არს განსავეებენ ღვინოსა წელითა, ვითარ იგი მისცა უფალ-მან უოვლად დიდებულსა სერობასა თვისთა წმიდათა მოწიფეთა და მოციქულთა. არიან ამას შინა მდებარენი ნაწილნი სიტყვათანი 32.

თ ა 3 0 XVI.

539. 1. შეინახეთ უოვლად წმიდისა და საღმრთოთა სერობისათა თვისთა მათ იეკობასრთა და მოციქულთა, მღუდელთა სრულ მყოფელმან ღმერთ მამაკაცმან მღუდელმან, — მისიილი რამე საიდუმლოა *) ასევე რა ასლისა აღთქმისა, პირველად რეცა გამოხატვიით სასისათა და შერბე არა სახედ, არცა იგავით, არცაღა მოსწავებით რადმე, — არამედ ჭეშმარიტებით და სრულ ყოფით და ორნივე ესე იმღუდელ მოქმედა შემდგომად სერობისა, ვითარცა იტუვიან წმიდანი მახარებელნი და სასაბრტელი ჰაელე-მოკედით უკვე და ესაღოთ, ვითარცა მონათა კადნიერათა და ერთგულთა დიდისა მის მღუდელთ-მოავრისათა, მოსლვად კრებულსა მწავლებელთასა და მივიყვანნეთ ივინი სიონად და, ტრანპეზისა მის მადლიერისა მსწინებულთა მითა — ბრწყინვალე იგი სერობაჲ წინა დაგებულ ყოთ მათდა, რათა იხილან სრულეებით სრულთაგან ბუნებათა ორთა ერთისა შესავებულისა დაუსაბამოთა ვუმისა მქონებელისა მღუდელთ მთავრისა მიერ

*) ორნი საიდუმლონი არიან შემდგომად სერობისა აღსრულებულნი: ერთი იგი, რომელიცა გამოხატვიით და მოსწავებით არს — ნათლისღებაჲ, ესე იგი არს ფერხთა მოწაფეთასა დახანაჲ; და მეორე ჭეშმარიტებით და სრულყოფით საღმრთოა დოქტურლია.

სრულ ქმნილი იგი და ღმერთ მამაკაცებრ მომქმედებულ სრული მისწრაფებით, არც ცხოვრების წესიწესებისა და უცხო მომსახურელებიანი, არამედ არსებისაგან სრულისა პურისა და ღვინისა წყლითა ზაგებულისა, — ნათათაგან მოდებულნი ტახლისა საიდუმლოთა, და იმყოფეთ: აჰა ბეღთისა, განჩაგრებულნი ძველთა მათ წესთა და სასეთა ხალა ჭეოფისა დაბე საიდუმლოთა; გონებითა უკვე მრთელითა, და ნუ ამტარებულნი, და ნუგადა უმადლოთა სახედელოთა ბნელითა, — სრულსათა მიხედეთ იესოს ღმერთსა და კაცსა: არდაგითა მომრთმული გამოხსნას რა ფერხებთა მოწაფეთა დაბანითა საბანელსა ემბანისა უოვლად წმიდისა! და შემდგომად თუ გითარსა ხატსა კანწინებს თვისისა საიდუმლოთა დასლისა მდლისა? გითარსა ჭეოფს მღვდელ-მოქმედებასა და რომელსა ნიკთსა მიიღებს მაცხოვრებისათვის ჩუწინისა, რათამცა მას უკვე ვჭეოფდეთ მოსახსენებულად მისდა?..

540. 2. გმა უფლისა მოწაფეთა მიმართ ესმა ეე მწკალებლთა, მხილველთა დიდებულისა მის სურობისათა მეტეწმლისა — «ესე არს გორცი ჩუმი, თქუწმთვის მიდექელი; ამას ჭეოფდით მოსახსენებულად ჩემდა, 1) რომელი ესე თქვა უფალმან, აღიღებულმან პურისმან, მოწაფეთაში და კუვლად სასმელისა მომდებელისა მიერ ესმით მისგანვე, გითარმედ — ესეთ ამისგან უკელითა. ესე არს სასელი ჩუმი ხალისა აღთქმისა, მრავალთათვის დათხეულ.» 2) უკეთუ მარტივი სადაბე არს და წრფელ გონება ღვთის მკენებულთა მათ, კმა არს ესე სმენად მწმსნელთა მათთვის. ხალა გინადგან არა უნებსთ მათ ჭეშმარიტებისა ხილვამ, არცა სმენამ, არამედ წარმდებთ მათ უოველივე ჩუბავს ეე წინა აღმდგომებთ, — ვგითხიადეთ ჩუწინ: 3) რჩეულნი! რამე ითქვა მასარებულთა მიერ: ღვინო ითქვა, ანუ თუ სასმელი, რომელი მოიღო უფალმან შემდგომად პურისა? იტყვიან გითარმედ სასმელი. უკეთუ სასმელი ითქვა, საცნაურ არს ტაგვი, ანუ თუ ბარძიმი იყო სადაბე; და არა უწეით თქვენ, გითარმედ, მხილველ ღვინოთა იუმცა მას სასმელსა შინა განუჩაგებულნი ნათათაგან მღვრედიას წყლისათა. იტყვიან სადაბე — ხეოფისაგან კენახისა იყო სასმელისა მას შინა, რომელი მისცა უფალმან მოწაფეთა თვისთა.

541. 3. მიუგოთ უკვე სიმშვიდით მივინგარეთა, მათა გითარმედ არა

1) ლუკა 22, 19.

2) მათე 26, 27—28.

და მასსკერტს შეკრებულის მის შტელთა გოლტისა არა ღირსთა ებისგო-
 ვითა, უსჯულუბითთა მათ ბრძანების მოქმედთა განუნთა დამატეტი-
 ბქენი, რათამცა ეკლეკსიამან სომეხთაიან შეუწყნარებულ-ქყო, საღმრთოქა-
 შინა საიდუმლოსა წყაღი ზაკებად ღვინისა თასა, რომელი ბრძანა
 უღმერთობან იოანე ოძნელმან კრებასა შინა მასსკერტისასა. ხოლო არა
 რაჲ არს სხვაჲ მიზეზი ამას ზედა უღმერთოთა მათთვის, არამედ შიშ-
 ნეულ არიან ეშმაკეულნი იგი, რათა არა რაჲ დასისამცა ხატი ორთა
 ბუნებათა ქრისტესთა; ესმის წერილთაგან მოძღვართა მათთვისა შიშ-
 კელთასა, რომელთა შეეკვართ ჭეშმარიტებაჲ, რამეთუ გვერდით საუფრ-
 ლოთ გარდამოსვლამ სისხლისა და წყლისა ორთა ბუნებათა ქრისტესთა
 შესწავებად უჭადაგებოესუე, და ესეცა იგივე გვერდისაგან უბიწოსა გარდა-
 მოსტყადის სისხლისა და წყლისა იყო დანიშნაჲ, რომელიცა იგივე
 გვერდით უბიწოთ განღმერთობილით გარდამოსრული მრჩობლი მდინარე*)
 იყო; რომელი შირველ ჯვარდმის მისცა სისხლი თვისი ღვინისაგან და
 წყლისა მოწაფეთა წყარომან მან ცხოვრებისამან, რომელსა აჲ შეესწავით
 მოსასიხნებულად მის, ვითარცა უბრძანა უფალმან მოწაფეთა.

543. 5. იტყვიან ცოფნი იგი მოძღვარნი: ვარდან სწავლათა ძლითგან
 შინა წიგნის თავსა მეოთხესა; სიწიელი ორთა ბუნებათა აღმოსარებულთა წინა
 გზისაწყოსა შინა წიგნის, თავსა მეორესა; ტათეველი — კითხვისა ნაცვლის-
 გებასა შინა ზიარებისა ძლითსა; ლაზარე დრატცანკალისა მეთორმეტესა
 შინა თავსა, — და სხვანი ვითონი მოძღვარნი სომეხთანი ასწავებენ, ვითარ-
 მედ ჯერ-არსო შეწირვამ წმიდისა საიდუმლომისა განუხავებულთა ღვინი-
 თა კანჟის-ებრ ოძნელისა, რომელიცა განკარგა მან კანჟითა ქსჯულ-
 სი მას კრებასა, შეკრებულსა მასსკერტს.

544. 6. თქვა ლაზარე მეთორმეტესა შინა თავსა დრატცანკალი-
 სისა და კითხვისა ნაცვლის-გებასა 177: «წყაღიო რაჲმს სხმულ ოქმე-
 ბნს ღვინოსა, არღარა ეტოს წერმე უხრწნელად, დაღათუ ერთი ოღენ
 ბეოს გვარდ. » ხოლო მასვე თავსა შინა და კითხვისა 178 იტყვის: «თქვაო
 ოღაქულმან თადეოს — ღირს-არსო ზური შესწირავისა დაგებად ტყვილი,
 ტრანკისა ზედა თეინიერ მარაღისა და ცომისა და თეინიერ ზეთისა და წყლისა

*) მრჩობლად მდინარედ გარდამოსრულად გვერდით უბიწო პირველ ჯვარ-
 ცმისა იტყვის უფლისა მიერ ღვინითა წყლითა ზაკებულისა სასმელისა, შიციმასა
 მოწაფეთაში, რამეთუ იგივე არს ესეცა და იგი.

რათს ღვიწკს იყოს უწყლოა და განუხრწნელი. » ხოლო მრავალსა ცრუ წამებასა მოიღებს ამას ზედა სანატრელთა მამათასა. მიუგოთ უგეე წიგნნი მოციქულთანი: საღმრთო სახარება და ეპისტოლენი ზაულესნი ათოთხმეტნი, და იაკობის და პეტრეს; და იოანეს და იუდასი, რომელსა ეწოდა თადეოს, ამითნი ეპისტოლენი შვიდნი და აზოკალიისა იოანესი *) და სჯემენი მოციქულთანი, აღწერილისი ხანატრელისა ღუგას მიერ. ესენი წიგნი მოგვეცნეს განონითა მოციქულთათა გლიმენტოსის მიერ, აღწერილითა რამეთუ თვინიერ ამითს არა გისწავებთ სხვათა წიგნთა მოციქულთასა და ზემო წერილისი ესე ახლასა აღთქმისა წიგნნი მასარებულთა და მოციქულთანი მოგვეცემის შეწყისარებად ჩუქნ 84 განუნისაგან მოციქულთასა. ხოლო უკეთუ იუდას, რომელსა ეწოდა თადეოს, წიგნი სხვაა. რაა აქენდა, რამაწარვის არა აკუნნს იგინი სანატრელმან. განუნმან მოციქულთამან? რომლისა წამებას იტყვი -- წერილ-არსო თადეოსის მიერ ტუილი პური თვინიერ მარლისა, ცომისა და ზეთისა და წულისა, და ღვინო ურწყული ჯერ-არს დაგებად ტრამპესსა ზედა? ხოლო ღვინისათვის ზაგებულისა განკრწნადის არაჲს სადა ძელთაგანმან, არცაღა ახალსა შინა მადლსა მოძღვართაგანმან ეგელციოისამან თქვეს განკრწნილება და ღვინისა წულითა ზაგებისათვის.

545. 7. იტყვის წიგნი მკაბულთა: «რამეთუ ესამა ღვინო ცალკე სძად, ეგრეთუ წულისადა კვალად წინა-აღმდგომ არს; რამედ რომლისა სანით ღვინოა წულითურთ გასზაგებული ტკბილ და სისარულის მადლსა აღასრულებს. » *) და სოლომონ იტყვის: «დაგლა თვისი სავლელი, და განუზავა ტაუკთა შინა თვისა ღვინო და განუძინა და თვისი ტაბლად. » **) რომელნი ხართ სიბრძნის მოყვარეთაგანნი მოწაფეთა შორის ომელისათა, ერთ განმარტება მკაბულთა ძეგლისა წიგნისა წულისა და ღვინისა ძლითს მას სიტყვას! განსრწნად ღვინისა თქვა ზაგება წულისა? ა, კერ მხედველნო წინა-მძღვარსო! მხოლოდ ღვინოა უკეთუ უხრწნელ არს ცალკე სძად, თვინიერ წულისა მიღებად რად სადმე წინა-აღმდგომ-არს? ანუ თუ ღვინო წულითურთ ზაგებული რად სადმე ტკბილ-არს, გინადგან განკრწნა წულმან არსება მისი? და რაჲს განკრწნად მიიღოს არსებამან, რასადღ მადლსა და სისარულსა მიანიჭებს!

*) აპოკალიფსი გამოცხადებასა ეწოდების.

1) 3 მკაბულ. 15, 40.

2) იგავ. სოლომონ. 9, 4.

546. 8. საღმრთოს მას საიდუმლოს სასმელსა, რომელსა შინა განზავებულყოფი ღვინოა მცირედითა წყლითა, უკუთქმენ რა გძობის მრავალნი სომეხთა მოძღვარნი, ძღველნი არა ღირსნი და უბისკოპოსნი ცრუნი, და მწყემსნი მგელთა უგანმტყველსნი, რომელთა სასკელი ამის 16 თავისა მუხუთსა საწილსა სიტყვათსა ვასესენ, — წართქმენ უკუ სხვანი მამიი, სიძმართლის მოყვარენი სომეხთა-განნივე ამის საღმრთო-მასთავის სასმელისა, რომელსა შინა არს ღვინოა განზავებული წყლითა, შესაწირავად საღმრთოდ და ასწავებენ წმიდათა დიდთა მართლ-მადიდებლობითა მსოფლიოთა ეკკლესიათაებრ, ვითარმედ მღუდელთა, რომელთაცა არა განზონ წმიდასა შინა სასმელსა, რომელ-არს წმიდაჲ ბარძიმი, ღვინოა წყლითა, წინა აღმდგომ არსო გან-ჟინსა მოციქულთასა და შესცოდებენ. მკვდინებულთა ცოდვითა, და ესე ვითარნი განიკეთებინ, ვითარცა განსკუნებულნი მსოფლიოთა და ადგილობითთაგან წმიდათა ვრებათა.

547. 9. არა დაფარულად სადაჲ არს ესე ჭეშმარიტებით სჯნაურ ქმნილინი ძეგლთა მებრ მოძღვრებათა სამოციქულოთა ეკკლესიათასა, ვითარმედ იყო სადაჲ სომეხთა შორის საღმრთოსა შინა სასმელსა ღვინისა ნივთსა თანა ვაჰებდა წყლითა, რომელსა ეწმებთან წიგნისი თვით ეკკლესიისა სომეხთასანი, რაჟამს იგი ყოვლისაგან სასომეხეთოსა შეკრებს სისისა და ატინს შინა უბისკოპოსნი ყოვლისა სასომეხეთოსანი; ამითა ღრთა ვრებათა დიდთა მკეობითა *) მრავალთა დღეთა და გამაიობითა საღმრთოთა წერილთა, და მამათა მოძღვრებითა წესათა, და წმიდათა კათოლიკე ვრებათა განწყობათათა, — უბრძანეს ყოველთა სასომეხეთოსა მღუდელთა დიდთა განგანახებითა, რათა მიერადგან შეწირონ ღვინო წყლითა განზავებული მოძღვრებისაებრ ერთისა წმიდისა კათოლიკე ეკკლესიისა, ვითარ იგი ხოლო ჰყოფდეს ზირველ უსჯულოსა მანასკერტს შეკრებულისა ვრებისა.

548. 10. ფრადსა უკუ განკვირვებისა მოციქულსა შინა გნინდჷ დაუინთქმი მე, თუ რაჲ არს წარმდები ესე ჩუწულუბაჲ შორისა ღმრთოთა მათ? რამეთუ განუწავებული სასმელი ესოდენტა უკვე ვრებათა არა აღიღეს შემდგომად სისისა და ატინის ვრებისა; რამეთუ ამითა ღრთა ვრებათასა მამათაგან მოძღვართა სასომეხეთოსა ეკკლესიისათა; რომელთა შორისა თვინიერ სომეხთა არაჟინ ნათესავთაგანნი მისრულე არს ვრებათა

*) მკვდინებულთა ცოდვითა

მან შინა, და ამან ორთა კრებათა; სისის და ატისის შეკრებულთა, განუგდეს სასმელი განუზავებელი შეწირვად, სოფო მღვდელნი, სასმელისა საღმრთოთა განუზავებულად შემწირველნი, სასტიკისა და უსაშინელისა შეწყობებისა მიჰქცევიან. და ესე უმეტრნი მადლთა საღმრთოთათნი კრებასა სისის შეკრებულთა და კრებასა ატის ქმნილისა არა განაგდებენ!! ხოლო განუთა და ამის საღმრთოთა საიდუმლოთა, რომელ არს ლიტურგიკა, მათ მიერ ბრძანებით დიდებულთაგან არა აღსრულებენ რა არს ცნობა მათი ესრეთ, რამეთუ ესე უკუწერება ვერ იცნეს ყოვლად?! რომლითა შეწყდინებულთა წამლითა შეხედენ უმადლონი იგი ოაწილისა მიერ, რამეთუ კრებათა შეწყობისა და საზღვარისა მათისა გარე განმხდელ არან?

549. 11. ერთსა უკვე ვუხატენ ამას ზედა ზიარებასა საიდუმლოთა და მოტიქულბრთა ზანუნთასა ორნივე კველსინანი: ჩუწნი ესე ყოვლად-წმიდაჲ ეკლესიასა აღმოსავლისა და ეკლესიასა დასავლისა, და ყოველი ქრისტიანები ბრძანითა და ლათინთაგანნიცა, და სხვანი ქრისტიანები, — ვითარცა ერთითა ვითა იტყვიან, ვითარმედ ბრძანება არს ესე საეკლესიოთა, რათა სასმელსა შინა ღვინოჲ წყლითა განუზავებელი შეწირვადეს სისხლად სატყვისა. და კვლად, ვითარცა ერთითა პირითა იტყვიან, ვითარმედ ესე საიდუმლოთა, რომელ არს წმიდასა შინა სასმელსა განუზავებელი ღვინოჲ წყლისა თანა, მისცა უფალმან მოწაფეთა და მოტიქულთა ყოვლად წმიდასა მის სერობასა სისხლად თვისად, და მარადის შეუწყველად ყოველთა გვაპყრეს ესე წესი ყოვლად წმიდით მით პირველთ სერობით საუფლოთ ვიდრე აქამოდ, და ამას ზედა დამტკიცებულნი, ქროლათაგან ბოროტ მადიდებლობითთა ქართათა, არა შევირყვიებთ ყოვლად წმიდასა სკლისა მადლითა!

550. 12. განკაცებულმან მან სატყვამან ვამსა მოსლავდასა ყოვლად წმიდასა ზნებისა აკისისსა, ოდეს იგი მისცემდა თავსა თვისსა ცხოვრებისათვისა სოფლისა, შემდგომად აღსრულებისა იკელისა მის ჰასქისა, მსვე ტრავისსა ზედა მოიღო პური და მისცა მოწაფეთა და თქვა — ესე არს გორგი ჩემი; და მისცა ღვინო წყლითა ზეკებული ერთსა შინა სასმელსა, და რქა — ესრეთ ამისგან ყოველთა, ესე არს სისხლი ჩემი, რომელი ესე საცნაურ არს მხარებულთა საღმრთოთა წყაროთაგან, და წყრილითაგან ჰავლე სახატრელასა. არა სადა ვინ იხილა მხარებულთაგან, ვინ
 და ატონა მისცა განმარტოვებულად მისხლად თვისად

სიტყუამან მოწაფეთა. არამედ ვესწავებთ მანარებელთაგან—სასმელი მოიღო
სამე უფალმან, და ამას ზედა მმადლობელმან თქვა მოწაფეთადრე—ამიგვან
სკით ფქვენ უოკლთა, ესე არს სისხლი ჩემი. »

551. 13. მისცა უკვე უფალმან სასმელი მოწაფეთა ღვინოჲ ზაგუ-
ბული, ვითარ იგი აჭენდათ წესი მალესტინელსაჲ, რამეთუ იერუსალი-
მისაგანთა აჭენდა სადაჲ ჩვეულებაჲ: სმიდენ რა ღვეტოსა, არა ლიტონსა
ხოლო მიიღებდენ ტახლასა ზედა, არამედ წელითა განზავებულსაჲ. და ესრეთ
წესისაჲ იერუსალიმელთასა მოიღო უფალმან და განზავ სასმელსა
შინა ღვინოჲ და მისცა მოწაფეთა. არცაღა უკვე შესაბამი იყო საძირკობ-
ისა და ღმობიერებისა უფლისა და მატაქელთა არა მდიდარსა მას ტახ-
ლასა ზედა სმად ღვინოჲ ლიტონი, რომელსა მიიღებდენ მდიდარნი და
მოსუმჴრობათა მოკარენი კარნი.

552. 14. არა სადა ვინ ისილა სასმელისა მითაგან წერილთა; ვე-
თამედ მატაქელნი, ანუ თუ სანატოელნი მამანი, შემდგომნი მათნი, გა-
ნუზავებულთა ლიტონითა ღვინითა სსმელსა მოიღუდეს თუ სადაჲ
სასმელსა შესწირავად სისხლად სიტყვისა; რამეთუ მათ მიერ: ვისწავეთ
ესრეთ, რათა ღვინოჲ წმიდისა სასმელისა ზაგუბულ იყოს მცირედითა
წელითა. იტუვის თავი მატაქელთა ნეტარი ზეტრე ლიტურღიასა შინა
თვისსა: რაჲჲსა განზავოს სისხლი წყალსა თანა, თქვას: ანთიმ-
რომელმანმე მსუდართაგანმან ლახერთა უგმიტა გუკრდსა მისსა და მკუჴ-
სეულად გარდამოხდა სისხლი და წყალი, გამოსლავად სოფლისა ცხოვრე-
ბასა, » ა) ხოლო ნაკობ მძა ღვთისა იტუვის ლიტურღიასა შინა თვისსა:
«კერეთვე ხოლო შემდგომად სერობისა მოიღო სასმელი იგი განზა-
ვებული ღვინითა და წელითა, და აღისილნა თვალნი ჩუცად: . . . » ბ) და წმიდაჲ
მანარებელი მარკოზ იტუვის ლიტურღიასა შინა თვისსა: «ხოლო მას-
მელი შემდგომად სერობისა მოიღო და ჭყო განზავება ღვინისა და
წელითა, და აღისილნა თვალნი ზეტად და იტუოდა. . . » გ) და გლიმენტოს, მო-
წაფე ზეტრე მატაქელთა თავისა და მოწაჲ და შაბა ჭრომიქა, იტუვის
ლიტურღიასა შინა თვისსა: «კერეთვე ხოლო სასმელი შემდგომად

- ა) ლიტურღიისაგან წმიდისა ზეტრე მოცემულია. (1)
- ბ) იაკობ მოციქულისა ლიტურღიისა. (2)
- გ) მარკოს მანარებელისა ლიტურღიისაგან. (3)

განზავებისა ღვინისაგან და წყლისა, განწმიდა და მისცა მოციქულთა: . . . ა) და წმიდაჲ იუსტინოს მოწამე და ფილოსოფოსი იტყვის ეპისტოლესა ანტონისე იმპერატორისა მიმართსა შინა: «ხოლო მეცმე მის მიერ, რომელ არს წინამძღვარი მათა, მიცემულ იყოს ჰური. და სასიძელი განზავებული ღვინისაგან და წყლისა, რომელი იგი, კითარცა მოიღო თქვა . . . » და მერმეცა კვლად იტყვის: «რამეთუ, შემდგომად სრულ-ყოფისა კედრებისა ჩვენისა, შეწინაჲ იყოს ჰური იგი, კითარცა ითქვა, და ღვინოჲ წყლისა თანა: . . . » ბ) და ირინეოს მოწამე იტყვის, მოწაფე წმიდისა პოლკარპე მოციქულთა მოწავისა, წიგნსა მეოთხესა და თავსა 57: «უფალმან სასძელსა თვისსა სისხლად თვისად დამტკიცა: . . . » და მერმეცა იგივე იტყვის წიგნსა 5; და თავსა პირველსა: «რამის იგი განზავებულმან სასძელმან და განტყვილმან ჰურმან შეიწინაროს სიტყვაჲ ღვთისა და იყოს ანსებაჲ კორცისა და სისხლისა ქრისტესისა: . . . » გ) და წმიდაჲ ალექსანდრე ეპისკოპოსი ჭრომისა, რომელი იყო შემდგომად პეტრესა მეშვიდე ეპისკოპოსი ჭრომისა, იტყვის I ეპისტოლესა შინა თვისსა: «არა ჯერ არს სასძელსა ჩინა უფლისსა ღვინისა მხოლოდ, ანუ მხოლოდ წყლისა შეწინაჲ; შინაჲ, კითარცა ვასწავთ განწესებისა მებრ მათათსა—განზავებული ორთაგან, რამეთუ ორნი გარდამოხდეს ჯარსსა ზედა გვერდისაგან ქრისტესსა: . . . » დ) და წმიდაჲ კიპრიანე იტყვის მეორესა შინა ეპისტოლესა: «შეწინაჲსა სკამელისასა დაძვრათ უფლისა მოძღვრებაჲ და იგივე ვჭერთ ჩვენცა, რომელი უფალმან პირველად ჭყო ჩვენთვის; რამეთუ სასძელი, რომელსა შევწინაჲთ მოსახსენებულად მისა, განზავებულთა იყოს ღვინითა: . . . » ხოლო სოლომონის იგავისა სიტყვისაგან იტყვის კიპრიანე: «სუთ ღვინოჲ ყვემი რომელი განვიზავებ თქვენ: . . . » ე) და წმიდაჲ იულიოს შავა რომისა იტმის ეპისტოლესა თვისსა: «ჯერ არს შეწინაჲჲ უფლის სასძელისა წყლისა და ღვინისა ზავებულისა ბრძანებისა მებრ კანონისა, რამეთუ წყლითა განზავება დანიშნავს ერსა და ღვინოჲ სისხლსა ქრისტესისა; ხოლო რამის სასძელსა შინა განიზავების ღვინოჲ წყალსა თანა, დანიშნავს ერისა თანა შეერთებისა ქრისტესისა: . . . » ვ) და სელმითოჲ ვასილი,

ა) წმიდისა კლემენტის მოწამისა.
 ბ) წმიდისა იუსტინოს მოწამისა.
 გ) წმიდისა ირინეოსისა.
 დ) ალექსანდრე
 ე) კიპრიანესი.
 ვ) იულიოს რომელისა შავასა.

კანაქელი იტყვის ლიტურდიას შინა თვისსა: «ეგრეთვე ხოლო სასმელისა
 ნახუაფინსკან ვენახისა მოიღო, განსაგა, მადლობა, აკურთხა, და განსწმი-
 და, და მისწა წმიდათა მისთა მოწაფეთა და მოციქულთა...» ა) და წმი-
 დაჲ იოანე კოსტანტინუპოლის მთავარეპისკოპოსი და ოქროპირი
 იტყვის ლიტურდიას თვისსა: «რამის იგი ჭყოფს მღუღელი დაკე-
 ბასა, უამის მის წმიდას შინა სასმელისა შთასხმასა განსაკებულის ღვი-
 ნისასა — ერთმან მკადართაგანმან ლახვრითა უგმიერა გვერდსა მისსა და მე-
 უწესულად გარდაძობდა სისხლი და წყალი...» ბ) და წმიდაჲ ამბროსი მდიო-
 ლანელი იტყვის ლიტურდიას შინა თვისსა: «რამის იგი შეწირვას
 მღუღელმან ღვინოჲ, წყლითა განსაკებული სასმელით, იტყვის ლიტურდიას
 ამას: მიათვაღე, მამო სახაერო, სასმელი ესე წყლითა განსაკებული, კი-
 თარცა ხოლო იყოს სისხლ მხოლოდ შობილისა მის მისა შენისა...» ვ)
 მეოთხესა წიგნსა «საიდუმლოთა ძლითა შინა» იტყვის იგივე ამბროსი
 — «ან უკვე ისწავე ვითარმედ პურისაგან ექმნების კორც ქრისტისა, ხოლო
 ღვინოჲ და წყალი სასმელსა ექმნების სასხლ ქრისტისსა კურთხევით
 ზეცაერისა სიტყვისათა...» გ) და წმიდაჲ გერასიმე იტყვის განმარტებასა
 შინა მარკელის სახარებისას: «ჭყო იესომან პური კორც თვისად და
 განამტვირც სასხლი თვისი სასმელსა შინა, ღვინითა და წყლითა საკურთხე-
 ლი: რათა ერთითა წმიდა ექმნინეთ ცოდათაგან და მეორითა ცისხნეთ პატრიქო-
 თაგან...» დ) ხოლო აგვისტინე იბონელი იოანეს სახარების განმარტებასა
 მარკელისა შინა სიტყვისა იტყვის: «სისხლითა იგი დაეთხი მისატყ-
 ვებულად ცოდათა, და წყალი მარტოვარებად მისალებული სმადე და ჩვენს
 მოკვნიტოს ემბაზად და სასმელად...» ე) და წმიდაჲ პროკლე კამათო-
 მთავარი სამეფოსა ქალაქისა, იტყვის საღმრთოჲსა ლიტურდიისა წიგნ-
 ნისათვის: «ესე ვითართა ვედრებათა მიერ მოკლადენ ქოსლვასა სულისა
 წმიდასსა, ვითარცა ხოლო წინა მდებარესა შეწირვასა ზედა პურსა
 და ღვინოსა წყლითა განსაკებულსა ახუენეს თვით მის კორცსა და სის-
 ხლსა მარტოვრისა ჩვენისა იესო ქრისტისსა...» ვ) და ახლისა ქრომისა

ა) ვასილი კაქარია კაბადოკიელი...
 ბ) იოანე კოსტანტინე, მოციქლისა, ოქროპირსა...
 გ) ამბროსი მდიოლანელი...
 დ) წმიდისა გერასიმესი...
 ე) აგვისტინე იბონელისა...
 ვ) პროკლე კამათანტინეპოლისა...

რძარხი წმიდაჲ გერმანე იტყვის საეკლესიოთა მსახურებითა ძლითსა შინა წიგნსა: «ღვინოჲ სისხლსა დანიშნავს, რომელი გვერდისაგან გარდამოსდა ქრისტეს, და არს საიდუმლოჲ ღვინო, რომელი მისცა ქრისტემან მოწაფეთა სერობასა მას შინა. და წუალი დანიშნავს მას, რომელი გარდამოსდა გვერდისაგან ქრისტეს. ხოლო ღვინოჲ განზაკუბული წყალსა თანა დანიშნავს სისხლსა და წუალსა, რომელი გარდამოსდა გვერდისაგან ქრისტეს. ა)

553. 15. ესრეთ უკვე წამებენ უოკელნი სამოციქულონი და მოიდურებითი კენზნი საიდუმლოსა სსსმელსა შინა განზაკუბასა ღვინისასა წულთა; და რომელიცა ვისწავეთ, ვჭყოფთ მას კრძალულებით და რომელი გვესმა ავლასრულებთ ეკლესიისა მომღვართაგან, ჭკმმარიტთა მწეემსთა. ხოლო საიდუმლოჲ ესე ჩვენი არა რაჲ არს სხვაჲ, გარნა რომელი იგი გარდამოსდა გვერდისაგან სიტყვისა განგორციელებულისა მრწობლი იგი მდინარე—სისხლი და წუალი, რომელსა იტყვის საღმრთოჲ იოანე: «ერთმან მკვლართაგანმან ლახვრითა უგძირა გვერდსა მისსა და მუყუსუულად გარდამოსდა სისხლი და წუალი». ¹⁾ ხოლო პირველ ჭვარცმისა მოცემად საღმრთოჲსა საიდუმლოჲსა, რომელი მისცა უფალმან მოწაფეთა ნიუთისაგან პურისა და ღვინისა წულთა ზაკუბულისა, და ესე, რომელი ჭვარცმისა უფლისასა გარდამოსდა გვერდით საუფლოთ, — იგივე იყო, და ესე და იგი ერთი არს, უოკლად და არა რაჲ არს სხვა და სხვაობად.

554. 16. განლებად გვერდისა საუფლოჲსა გარდამოსდებდა უოკლად-წმიდასა მას საიდუმლოსა, რომლისაგან ვინსნენით და განვიბანენით, და განვთავისუფლდით, და მტურნი ღმერთსა დავეკენით; რამეთუ არა მხოლოდ ვინსნენით გვერდისა საუფლოჲსა მრწობლთა მდინარეთაგან, არამედ ვაშუკითვად მუორედ; და არცხლათუ მუორედ შობად მოვიდეთ მისგან მხოლოდ, არამედ ვარჩეთვად ნელსაცხებელი მღუდელობისა, რომელ არს მადლი უოკლად-წმიდასა სულისა, გარდამოსრული არსებასა ზედა მღუდელობისასა; და არა თუ ვიცნეთ ნელსაცხებელი ესე მღუდელობისა მხოლოდ, არამედ განდებოთა მით გვერდისა საღმრთოჲსათა. განუკულონ კარი სასუფეველისა და გზა გვემშნა ჩვენ იგი. მიმუყანებულ დიდებასა ღვთისასა, და გვერდისაგან ქრისტეს უჩინლსა მტურისაგან ბრძოლილნი

ა) გერმანე კოსტანტინეპოლელისა.

¹⁾ იოანე 19, 34.

განვთავისუფლებით. და კინადგან ესოდენთა გარდამატებულთა და ყოველისა მოგონებისა უდრესთა მანდლთა მომტეველად ვიცით გვერდისაგან სწამართომაჲს გარდამოსრული იგი ძირნობლი მდინარე, საღმრთოად სასმელად შემეტეს აღვიარებთ ჩხ, რამეთუ კინადგან სისხლი თვისი მოგვრცა ჩვენ სიტუჟამან სასმელად, ესე არს, და არა რაჲ სხვაჲ, საიდუმლოჲ იგი, სიონს მოწაფეთაში მიტეული სასმელად უფლისა მიერ, რომელი გარდამოხდა გვერდისაგან სიტუჟისა განგარებულისა. და სისხლი იგი და წყალი, გარდამოსრული გვერდისაგან საღმრთომაჲს, იგი არს, რომელი ყოველდღემდისას მას სერობასს მისცა უფელმან მოწაფეთა.

555. 17. თქვა მზემან უბრწუნვალესმან ჰალე: ყოველთა იგივე სასრქელი სულეირი სკეს; რამეთუ ჭსრუმიდეს იგინი სულეირისა მისგან კლდისა, რომელიცა შეუდგა; სოლო კლდე იგი იყო ქრისტე. ¹⁾ შირველად სახენი ნათლის-ღებისანი გამოუსახნა, რომელთაგა იგი მიუწერს კბისტოლეს მას, რამეთუ თქვა ყოველთა ისრაილთა შირველთა ღრუბელთა ჭვე შე ყოფაჲ და ყოველთა ზღვასა განხლომაჲ, და ყოველთა ნათლის-ღებაჲ მოსკეს მიერ ღრუბლთა და ზღვითა. სოლო მერმელა სახესა დაუსტავს მათ უჭრდავისა საწრდელისას, რომელ-არს კორტი და სისხლი ქრისტესი, მასნათა მიერ, ზეცით ცურეულთა; რამეთუ უფელმან თქვა: «მე ვარ ზური ცხოველი, რომელი ზეცით გარდამოვსედ.» ²⁾ და სამართლად ჰალეცა სამე საწრდელისა მის სულეირისა, რომელი ზეცით მოკეცემოდა ერსა ისრაილთასა—მოიღო რეცა მაგალითობაჲ უჭრდელისათვის ჰურისა ცხოვრებისა, რომელ არს კორტი ქრისტესი. სოლო სულეირისაგან სასმელისა სმაჲ, რომელ არს კლდისაგან განიღომაჲ წელითა ერისა ისრაილთასა, წუურვილითა ოდესმე შემწვართა, რომლისათვის იტუვის წიგნი 4 მოსკესი: «ადიჰურა მოსე კელი თვისი, და სცა კლდესა მას კურთხითა მით ორ-გზის, და გამოჰქდა წყალი სმელეთად, და სცა გრებულმან მან.» ³⁾ და ნუშია კბრელი იტუვის: «ჰური ზეცით მოსცენ მათ სიუმილს შინა მათსა განსარებულად მთდა, და წყალი კლდით გარდამო შეურვალელებას შინა მათსა.» ⁴⁾ ამას საკვირველსა გარდამოსვლასა კლდისაგან ფიცხელისა

¹⁾ ა კორინთელთა 10, 4.

²⁾ იოანე 6, 51.

³⁾ რიცხვთა 20, 11.

⁴⁾ ნუშია 9, 14.

ცემითა კვერთხისათა წყლისასა, რომლისაგან სვეს ერძანებრაჲლთჳსინ უდაბნოს, საღმრთოდ საიდუმლოდ, რომელ-არს უოვლად-წმიდაჲ სიისლი ქრისტესი, გამოუსხასკს ჰველე, და კლდედ საკლესიებს ქრისტესს, ვითარცა იტუგის დავით: „ლოდი რომელ შეურაცხს ჰუმეს მამუნებელთა ესე იქმნა თაჲ კადეთჳ. * 1) და საღმრთოჲ ისაი იტუგის: «ჰჳ ესერა დავსკობ საფუძველთს სიონისათა ლოდს ფრად ზატოისანსა რჩეულს თჳსსკ გოდურს: ზატოისანსა, საფუძველთა მისთა, და რომელსა ჰრწმუნეს, იგი არს სადა ჰრცხვენეს. * 2) ამის ლოდისაგან ზატოისანისა და რჩეულისა იტუგის გამოსრულსა სასძელსა საღმრთოჲ ჰველე, სულეარად სასძელად მტრეველი. ხოლო საჭირო არს ცნობად, რამეთუ რაჲცა თჳკეს ზირებმან წინასწარ-შეტრეველთმან მოსწავებთ ძეს ზედ დვითისასა, უოველიჲ სრულ ჰუმ მტრე სოკარებად ჩვენად ძემან და სიტუგამან დვითისმან; და რაჲცა იქმნა ზირველ სასკე მისისა განებეულებისა უოვლისაჲ ღვსრულებჳ სათნო იყო. ხოლო კლდე იგი, რომლისაგან ცემითა კვერთხისათა იქმნა გამოსლჳჲ წყლისა განძლებად ურისა, კვერდისაგან სიტუგისა გამოსრულთა მათ ორთა მდინარეთა სახე იყო ერთისაგან საღმრთოჲსა სოლიანისა, რომელ-არს ურისი წყლებჳჲჲ კვერდისა საუფლოჲსა ღახრისა ძიერ, რომელიცა სასძელად და საბასელად მოგვრდ ჩვენ უფალმან. და ვინაღჯან ებეულებჳ სიკვერდილი და შორის საკუდილსა კარდამოცუნებჳჲ კვერდით მისით სისძელსა და წყლისა საძელად ჩვენად, მტრელებელმან ნებსითისა მის კნებისმან მოადრო სასძელი, რომელი განზაკებულ-იყო დვინითა და წყლითა სიტუგისა-ებრ, რომელ თჳკეს ღიტურღლასა შინ საღმრთოთა მოცეჲლთა ჰეტრე და იაგობ, და წმიდამან მახარებელმან მარკოს, და მოწაჲემან წმიდისა მოცეჲლთა ჰეტრესმან მოწამემან კლიმენტოს, და ამბროსი და დამან, და საღმრთომან კასილი და ოქროს-ხმოვანმან ორღანღმან სულიასა წმიდისამან იონსე, ღ სწავთა მამათა წიგნთა შინა თვისთა და ეპისტოლეჲთა; კარან კითარ იგი თჳკეს განზაკებულჳჲჲ სასძელსა შინა დვინისა და წყლისა, რომელთა წამებანი ამის შინა შეათჳჳსძეტეს თჳსა ვემოთა ნაწილთა შინა განვაცხადენ, ესე სასძელი, დვინითა და წყლითა, ზაკებელი მისცჳ უფალმან მოწაჲეთა და ესე კარდამოხდა კვერდისაგან საღმრთოჲსა.

1) ფსალმონი 117, 22,
 2) ისაია 28, 16.

ქ. მ. ლეღვიანი
 მ. მ. ლეღვიანი
 მ. მ. ლეღვიანი

556. 18. წიგნი ჭკნებთა, ჯ. ღეთის მსგებელნი, რათამცა ვარდამი
 სლვისთავის, გვერდით უფლისათ, სისხლისა და წყლისა მხოლოდ ამის
 უკვე მიჭყდისთავის განსჯებდეთ წმიდისა სსამელისა შინა ღვინისა, მიწა
 რდითა, მიწა წყლითა და არა უფლისა მიერ დემონთ-მამა-გატებრეულიაჲდრ.
 ბუღისა, საიდუმლოდსა თვისა, რომელ არს განსჯებელი სსამელი მოწიფელ
 თაჲ მიწემული სსამელად საღმრთოსა, მის სურთასსა! ჭე, მისთვისა და
 ამისთვის ჰყოფთ წმიდასა მის შინა სსამელს განსჯებასა, ვითარცა
 ჰყოფდეს საღმრთონი მოციქულნი და სხატრულნი მამანი, რომელთა
 ლიტურგიისა წიგნი სსამურ-ჰყოფენ, და სხვათა, რომელთაგანაჲ ზღუ
 სწერეს წიგნი საღმრთოსა, ლიტურგიისა, რათამცა იგი ცნად ჰყოფენ
 სხვათა წიგნითა შინა თვისთა განსჯებასა საღმრთოსა საიდუმლოსა
 სსამელისაჲ: ეგრეთვე ჰყოფთ ზეგნა მოძღვრებისაგზრ მათისა.

557. 19. არცაჲ მხოლოდ განთავსებთ საიდუმლოსა საღმრთოსა
 სსამელისა, უკუნურხო, საღმრთოსა მის მამობისა, მდინარესა ოტორ-
 დისა უფლისა, რათამცა მიწა უკვე სსამელისა და არა სხვისა საიდუ-
 მოდსა უკვე მსჯებაჲ დაჲსა, არცაჲ მოძღვრებელი ვიტყვით სსამელად სსა-
 სლესა და წყლისა საღმრთოსა ჰგვრდისაგან, ვარდამისრულითა, რათამცა
 ეგრეთვე უკვე მათსა, საბუნად და სხვათა და უკვე მათსა მათსა
 ღვთა სსამად, და უკვე მათსა სხვათა სსამად განმოყოქვითთა კრძმულნი
 თა მდინარესა ღეთისა, ვით-მოუგარებისა, მოძღვრებლად ჰგუნდა, არა
 თუ ვიტყვით სისხლსა მხოლოდ, ანუ თუ წყლისა მხოლოდ, განმანებლად
 ანუ თუ სსამელად, არცაჲ მათსა უკვე მათსა განმანებლად და რათამცა უკვე
 თაჲ: სსამელად ვიტყვით ზეგნად.

558. 20. ეგრეთვე ვიტყვი, რომელთაგანაჲ წმინდნი მოქმედნი, ვითარცა
 სისხლი არს საღმრთოსა გვერდისა სსამელად, ზეგნად მხოლოდ მოწიფელი
 ნათლის-ღებად; რამეთუ ვარცაჲ სსამელად, განმანებლად, ვითარცა: არცა
 წყლით, სსამელად, ვარცა ზარსა და მსგებრე მითა არს სსამელი, ვითარცა
 რა, რათამცა ზეგნა შინა სსამეთასა, რათამცა ვითარცა: რათამცა სსამელი
 ველთა წარმართთა დაუტყვენს მამულნი და წესნი და იტყვენს მამობ-
 ტი დემონთი და ვარცა, უფლი ზეგნი ანუ ჰრესტა და განმანებლად სის-
 ხლითა გვერდით მისთაგან ვარდამისრულით, რომელი ჰე მმარტიო სსა-
 წაული არს ვეგნისა; *) და წმიდაჲ ანდრია, ვისეკოპოსი კრიტიკალისა,

*) წმიდის იოანე კრიტიკოსის განმარტებაჲ წიგნი მესამე.

დინას გლობას თვისსა; რომელი იგალობების მარსვათა მესუთესა ჩუთ-
შხათსა. ცისკარსა ზედა, მესამესა გლობასი შინა იტყვის: «სისხლი
გვერდისა შენისა ერთბამად სასმელ და საბანელ მექმნინ მე, და წყაღი
ჟგუჟერულ შენდობისა, რათა ორ-კერძოვე განწმენდ ცხებითა ჭ სმითა.»*)
სადმერთოჲ ესე საიდუმლოჲ, რომელ არს სასმელი სადმერთოჲსა ზიარე-
ბისა უთავოთა არა ჰრწამსთ სამე განმზანულად შეტოდებათა, არამედ მხო-
ლოდ სასმელად. და გინადგან არა იცინ იგი, ვითარმედ განმზანელი არს
შეტოდებათა, უმეცარნი წერილისანი და უქმნი რიტორნი, და გიცნოთ-
ებრ უვიცთა აღვირთასა და შემწესელნი მოძღვარნი, და ეოვლითურთ უთა-
ვონი;—რამდენა ნებასეუ იტყვიან, წარმომადგინებელნი სიტყუათანი განუზხვე-
ლად კეთილისა, ანუ თუ წინა-აღმდგომისა კეთილისასა!.. ვინ უგვე განარჩევს
მათსა უთავობით დაუდგრომელსა და უშიშსა კანდიერებასა, რამდენა უთქმე-
ვიან მათთვის? ვის თვითმზერობელისა მიერ აჭმსთ შიში არა თქმად
უჯგურობას? ანუ თუ რომლისა მამათ-მთავრისა მიერ მხილებისა და გან-
კვეთისაგან ძრწინ, რათამდ არს სადა თქვეს უჯგურობა? რამეთუ თვითოუ-
რელი უგვე მათი დიდითა ავანგუბრითა მკლელობითა, და თუშდა სადამე
დასჭირდა: ფასისა წარგებითა დაიზურაბს მიძღვრებით მამათ-მთავრო-
ბითსა პატრუსა!.. და ერნი უმეცარნი, რასა იგი იტყვის უოკელსა ზედა,
შემწუნარებელ-არაინ, ანუ თუ უბისკოლასი ვინმე იქმს წყარასა, რასამე ზედა,
გმობისასა და შივალენ კოსტანტინუ-პოლელად და წარმგებელნი საფასეთა
მოქმედობა მიმართ ბუჭდისათა მისცემს და მიზნად ბუჭდვისა გმობის-
წერილთა მათ და, შერაიტანენ ბუჭედსა შინა წიგნსა მას, მრავალ იქმნე-
ბის მაშინ სადამე წიგნნი იგი, და ესრეთ საწყალობელნი იგი ერნი მოძ-
კლელებისა მის მათისა სახეებელისა მიმართ, რომელ არს წიგნი იგი ახა-
ლი-გმობისა, უსწრობენ ერთი ჟრთსა და სურვილითა დიდითა წარაგებენ
მას ზედა საფასესა და არ განმხილველნი შეიწყუნარებენ მას უოვლითა
გონებითა, და ესრეთ გარდაეცემის უოკელსა ერმანიასა შინა ახალნი და
ახალნი გმობანი და დაიწყების სსუანი და სხუანი ბოროტ-მადიდებლო-
ბანი: აღსარებად.

559. 21. საჭირო არს ცნობად, ვითარმედ წმიდა ეკკლესიაჲ აღმო-

საკლასო საღმრთოს შინა შეწირვისა მსასურებასა უოკლად-წმიდისა ლიტურგიისასა არა მხოლოდ მიზნითა სსუფლოთ გუგრდით გარდა-მოსრულისა სისხლის-თვის და წელისა - აღასრულებს წმიდას შინა ბარ-ისმას, განზაკებას ღვინისასა წელითა, არამედ მოაქონან უკუ სხვანაც მიზნისა ჩვენსა ამას უგუდავისა საიდუმლოჲსა აღსრულებასა, რამეთუ მკუ-ლი არს უფლისა მიერ განწყებაჲ ესე, ვითარცა იტყვა: რამეთუ უფალი, ანახით მუდომარე რა იყო წმიდათა მათ მენახეთა მოციქულთა თვისთა თანს მადლიერსა მას და განწმიდისა ტრამეზსა ზედა, იძლეულა მოქმედება რა მადლიერისაგან და ჯეროვანისა სასმელისა თვისა უოკლად-უხრწელსა სისხლსა, სოლო მადლიერი და ჯეროვანი უკუ სასმელი არს ნუოფი კენახისა ღვინო, სხმული მცირედითა წელითა, ვითარცა იტყვის წიგნი მკაბელთა: კითარცა ღვინო ცალკე სმად, კეროკე წელისაცა კელად წინა-აღმდგომ არს, არამედ რომლისა სსხითლ ვინოჲ წელითურთ განზაკებული ტებელ და სსასრულის მადლსა აღასრულებს...¹⁾ აწ უკუ უფალი ჩვენსა, რომელიცა მადლიერ და ტებელ და სსასრულებს იყო, ჰყოფდა მას ღვთიკ-შენებრად შესადრგინებულად უმჯობესისა.

560. 22. ღვინოჲ იყო მადლიერი და ტებელ-სსასრულისა აღმ-სრულებელი საღმრთოსა მას სერობასა უფლისასა ქორსა მას იმრეს-ლიმს შინა, რომელი იგი შენობად უფლისა და სსასრულთა ათრთმეტ-თა ჰურის-მეტთა ლმობიერსა სათნობასა და სკეტესსა, რამეთუ მარტივი და განუხაკებული იგი ზრქელი და მოსმერობისა უძლებით მოქმედთა გაცთა შეუვარებული ღვინოჲ არს ჯეროვან-არს თქმად მამინდელსა მას სერობასა მისადებულად ელასაცა მას და მსოფლიოთა გაცთა მოქალაქე-თა სიმდიდრისაგან უოკლად უცხოსა და უწმიდესსა მას ტრამეზსა ზედა არ იყო წეს ჰურიათა, რათამცა უცომოსა რა მიიღებდენ ურდელისა თანს და კერისა წელიწდუელისა, მიღებაჲ ღვინისა მამინ მსაქისა მის ტამასა ზედა, რამეთუ სწრაფით სკამდენ მას, ვითარცა იტყვის წიგნი მკარე მკასესა: ესრეთ სკამდით მას, წელნი თქვენნი. მორცქემულ-იყენეს, და ჩამ-ლნი იყენთა თქვენთა, კერთხი იღლთა თქვენთა, და სკამდით იგე სწრაფით რამეთუ ზადიკი არს უფლისა.²⁾ სოლო უფალმან, რაჲმსა თუ აღასრულა მკელი უკუ ზადიკი მოციქულთა თანს უოკლითაჲ წესითა სსუფლისა თანა.

1) მ მკაბელთა 15, 40.

2) გამოსვლთა 12, 11.

მერმედის დაჟდა მთორმეტოთ რანა შემდგომად მასკვისა და, გამომისხველ-
 მან ნათლის დუბუკსამან მიფორტუთაფრდებუ და აღტეა და მითლო წყალი
 და შთასხს სანაწესსა მისა და იწუხს ბნად თურხთა მოწათუთა თვისთა,
 და წარმხსნელად ანდაჟთიან მიყო რამელია მიფორტუთა¹⁾ ამით გამოსახს ნათ-
 ლისდუბისა სანდუმილოა და მერმე სსადუმილოა დიტურლიასა ადასრულა,
 რბთა მისწავლელთა კითრმედ არა თუნაღლავთა სსადელითა წმიდისა სსამუბისათა,
 არტად შეტრადებულთა მრჩობელნი ჟურეთ სსადიხაღლისა და სინანულთა
 ნთელის-ტებთა არა მხარულ-დებულთა ითუვენთა, — რათა არა გიკადროთ მიდე-
 ბადე ყოვლად წმიდისა მის სსადუმილოასა და ესრეთ ჟვლად ინაჟით და-
 ჟდა მოწათუთა სანაწესსა და სსადეს მერმე არა არა მასკვისა, არამედ მდა-
 ბიურთა და სსადელთაჟთათა ჟამადთა მრჩობებულესა მის ტბაღასა თითო
 თურთა და სსხვა და სსხვათა სსხვათასა და კითარტა მსსადეს იგინი,
 მილოლა აესო მურთა და ჟმადლოზდა და განმსტუბს და მიმსტა მოწათუთა თუბთა
 და ჟმრეკისთა მიბილთა და მსტუბებუთა ესე არა კორტობუთა და მიბილთა სსამუდე-
 და მსტუბადლობდა და მიმსტუბ მსტუბად ჟმრეკის-ტუბთა ამიგან ყოველთაჟსუ
 არს სინხლად მსტუბ ანდაჟსუ მსტუბებულთა, მსტუბებულთა თუბს ჟმრეკის-
 ტუბებულად ტრადებათ²⁾ ესრეთ უგებულ-ტრინივე სსადუმილონი არსრულა,
 სრულ-მიყოფილნი მინ ყოველთაჟთათაჟთა მრჩობებულთა მისწავლელთა მსტუბ-
 ებულად მსტუბსით ებუბსადა სსადუმილოსამინი იგი სსადუმილონი მსტუბ

ნ 16 23. განრეკება წელმან შეტრადის არა განხრწინს არსუასა
 დუნდისსა, ვ. შემრეკულთა არამედ კარადის ჟიეს ღვინო ატნ შემდგო-
 მად განრეკების თურხთა მას ბუნებთაჟსა წყდა წყისსა ხოლო რაჟამს იგი
 სსადუმილოთა მის კობთა და ტარდამოსლეითა ყოვლად წმიდისა სრულისათა
 ჟყოფის რურთხევისა მსტუბად, ჟმრეკის უგებულ-სადობითა წამის-ყოფითა
 მსტუბ-კამის მისწავლელთა კორტად და ჟმრეკის განრეკებული სინხლად სი-
 ურისა, რამედ აღსაწარმოებულად ჟმრეკის და ჟმრეკისთა განბობდა,
 რამესწ არა არა სსადეს და ბოთის მშინ სსადუმილოსა მის შინა არსუაჟ
 მიმსტუბთა მსტუბად ჟმრეკის რატორტა წინა მიმსტუბმან და სსადობით-მსტუბ-
 ბათა შინა თურხადისა ჟმრეკის ყოვლად წმიდისა ადასრულეს მსტუბ-
 ჟმრეკისა იმედ წმიდისა სსადუმილოსა სსადუმილოს ნათლის-დუბისასა

1) იოანე 13, 4—5.
 2) მატეო 26—28

თბილისი, 1913 წლის 6 (17)
 ტ. 21, მ. 11

რამ ჯერ-არს მამის მუნ უოფად ნივთი რამე? იტყვის, ვითარმედ წყალი? უკეთუ წყალი სათანადო არს მამის შესასრულებელად საიდუმლოს მას, უხრწნელი ჯერ არს არსება წყლისა მის უოვლად წმიდასა მას საბანელსა, რომელსა წყალად გარდამოკლეს მადლი უოვლად წმიდასა სულისა? იტყვის, ვითარმედ უხრწნელი და განწმედლი. მიუგოთ კვალად: ♫ რწუღო! ესმის მას წმიდასა საბანელისა კურთხევისასა მთავრსა რა მღუღელი ლოცვისა განწმედლისა ზეთსა და ცხების საკედ შთასსხმის ემპანს შინა, რომელსა თქვენ ერთ-ბუნებანნი თვით მირონისა ჭუფთ შთასხმისა, ესე ზეთი და მირონი არს სსჯა არსებანი არიან განკრწნისა არსებასა წყლისასა? საბანელსა შინა? რამ გაჭეს ნაცვალნი ამის სიტყვისა? უკეთუ იტყვი, ვითარმედ განკრწნა შექმთვია სადამე, მამის წყალს განწმედლისა ნათლის-ღებისასა ტუთა სადამე წესმან ნათლის-ღებისამან? რამეთუ არს უხრწნელი რამე არა მიმცემელ-იქმნებისა უხრწნელებისა! და უკეთუ იტყვი, ვითარმედ არს შეამთხვეს მირონი არსებასა წყლისასა ხრწნელებასა, რომელი მრავალთა ყუაილთაგან არს ზაგებული; არცა ზეთი, რომელი სხვა არს ნივთი და არა აჭეს წყლისა ზიარება ბუნებით, არცა სადამე განკრწნის მცირედმან წყალმან არსება ღვინისა წმიდასა შინა სისხელსა!

562. 24. იტყვის ლაზარე ლიტურგიისა მღვთისა სიტყვისა, ჭეშმარიტებისა წინა განსაწმედელსა შინა წიგნისა თვისსა, თავსა მათორმეტესა: «არს ჯერ-არსო განზაკება წყლისა ცხად არს ორთაგან: შირკვილად, რამეთუ წყალი იგი და სისხლი გამოვიდა განრჩევით, და არს შერევით; ცხადად სადამე არს, რამეთუ სსჯა არს საიდუმლოა წყლისა და სსჯა სისხლისა; მორედ; უკეთუ შერევით გამოვიდა მათგან, მისთვისა შეწირვისა შინა წყალსა შერევენ, წყალსა უკვე შერიონ ღვინოდ და მერმედ ნათელს-სცენ.» აჲ კელოვნებით თქვა სამე ლაზარე ორნივე ესე მიზენნი, ესე იგი არს შირკელი, ვიდრე მე განრჩეულ გამოვიდოდა სო სისხლი და წყალი გუკრდისაგან საღმრთოაჲსა. ამით უკვე არს მცირედ დამამხობელ არს მოძღვართა თვისთა, რომელთაცა შერევით ასწავეს მარადსარება ორთა ბუნებათა სიტყვისათა შემდგომად შერეობისა; რამეთუ ორნი იგი ნეტარნი ერთისაგან თვალისა, რომელნი გარდამოვიდეს გუკრდისაგან საღმრთოაჲსა, შესასწავლებელ-იუქნეს ორთა ბუნებათა ქრისტესთა, ვითარცა იტყვის საღმრთოა ოქრომღვრი თარგმანებასა შინა.

იოანეს ჰერველის კოლონიე. უნისტოლიცისა და მარა სოფლს სისსლებო
 გარდამოსდა ვითარცა ლიტონისა გაცისაჲ ზრამედ გრთობამდ სიისლი და
 წყარდუ. ჰითარცა ღვთისგან სუტნთვან კოლც. შესხმულისა. ამისთვის
 არა წყლითა მთლო, არამედ წყლითა და სისსლითა სანაწარმ-ჰყო, ჰი-
 თარმედ ორნი ბუნებანი ჰქონან მას ღვთაებისა და გარეობისა. *) ამითა ლხა-
 რე არა მცირედ შეგარდნე, სამე კატანსა უმეტარ-მეტყველებისას, რამეთუ
 შეუწყებულად თვეს ორნი იგი თვითებანი სძსსლისა და წყლისანი! და
 უფაღმანცა თვითებისაგორ, ბუნებათა თვისთასა მისცა წმიდათა რვისთა
 მოწყვეთუ და მოციქულთა სძსსლითა რომელსა შინა იყო ღვთისა და წყ-
 ლე რომელც ჰყო მამის სისსლად თვისად რცმედრცა გარდამოსდა
 იყო გვერდისაგან მისისა სოფლს ვითარ იგი მისცა და ვითარ იგი
 გარდამოსდა გვერდისაგან დიდისა მის ღმერთ მამაჲცისა მღვდელთა
 მფარისა, მას გჰყოთ, ვითარცა ციტევის წმიდა ალექსანდრე წმიდას
 მოციქულსა. პეტრესგან შეჰვიდუ მთავარ-ეპისკოპოსი ჰრომისაჲ კბჭსტო-
 ლესა შინა კოხსსა წმინდელსა. არა უკრ არსო მისმელსა ორნი უფლი-
 სისა ტონისა სოფლად, ანუ წყლისა მსოფლოჲ შეწირუა; სრამედ, ვითარ-
 ცა ვისწყუთ, განწყესებისა მებრ მამათასა — განსყუბულად ორთავან, რამეთუ
 ორნი გარდამოსდეს ჰვარსა მზედა გვერდისაგან ქრისტესა. **) და წმიდა
 გერმანე, წამათა მთავარი სამეუფოთასა ქალაქისა იტრევისა სკეკელსა
 მსახურებითთა მლითსა შინა წიგნსა: ოღვანოჲ, ზანსა კბუთა წყალსა
 თანს, დანიშნავს სისსლსა და წყალსა, რომელთა გარდამოსდა ტერდოს-
 გან ქრისტესა. ***) გიცნობთ უკუ სხდმრთეს მას სსსმელსა სსსმელად და
 ემზად მიტეებისა ცრდათასა შემდეგულ ეოფისაფისა, არამთუ მს-
 ლად სისსლსა ანუ წყალსა მსოფლოჲ ჭაენიშნუთ, ვითარმედ ტჰმანელ
 ელმისა ცრდათა სწყთა, არამედ თანად ორთავე, ვითარცა ციტევის
 აგვიტმსე იოანეს სსსრებისა განმარტებისა შინა სიტევისა A 20,
 სსსლად, რა დათისა მის ტეკებლად ცრდაჲ, და წყლი ოცნოვარე
 ბად მსაღვლედი სწიდა — და მკენ მოკუნტა ემზად და სსსმელად. ***)
 ცნობა, რამეთუ ორნივე ემზად და სსსმელად თვეს მტარდვარმან? სკეკ არს
 განწყესებამ მდომარეობას სსსრულთა, მოციქულთა და წმიდათა მესათა, და

*) ოქროპირისა.
 **) ალექსანდრე სანატროლის კრომელთა პაპისა.
 ***) ყოვლად შებულისა გერმანე კოსტანტინეპოლელისა.
 **) აგვისტინესი ყოვლად ბრძინისა იონელისა.

სადამე წერილ-არსო წყალი ყოფად ტრახუნსა ზედა უფლისასა, ანუ თუ წყალი განსაკუთრებული ყოფად მუნ. მიუგო კვლესიამან წმინდის-მოქმედთა მათ: არცაღა სადა. ვინ იხილა, კითარმედ მხოლოდ ლიტონი და განუზაგებული ღვინოა იუომცა სასმელს მას შინა განწმედელს! გაზნა თქვენ, რომელთაგან დასაბამთა მოიღებთ სიმტკიცესა იტყუთასა, რამეთუ იტყუით განუზაგებლობასა წყლითა ღვინოსა სსმელისა მის სასმელისასა? იტყუიან წინა-აღმდგომი: მოკიდებთ დასაბამისა მისგან, თქვა რა უფალმან— «არღარა ესაჲ მე ნუყოფისაგან ამის კენახისა;» რამეთუ კენახი გამოიღებს ღვინოსა, და არა წყალსა. მიუგო ნაცვალე კვლესიამან, კითარმედ არათუ ლიტონი განსწმიდა წყალი, არამედ განსწმიდა ღვინოა, რომელი იყო განსაკუთრებული მცირედითა წყლითა, რომლითა არათუ მოსპობილ იქმნა ბუნებაჲ იგი ღვინისა და არსებაჲ ნუყოფისა მისი კენახისა; არცა განგროვნა სადამე მცირედმან წყალმან სასმელსა შინა ღვინოა იგი, არამედ რა აგი გარდამოსლავად იყო გვერდით საუფლოთ—იგი განსაკუთრებულმან სასმელსა შინა. რამეთუ კითარ იგი გარდამოვიდეს გვერდით საღმრთოდ შემდგომად სიკვდილისა უფლისა ორთა მათ ნაკადულთა შთამომართოლკარებათ თვითუბანი, კერეთუ გვერდისა თვისისა გამოხატვის-მოქმედმან სახე ქმნა სასმელი; ხოლო სისხლი და წყალი—ორთა ბუნებათა ქონებაჲ აჩვენს მოწყობათა ღვინისა განსაკუთრებისა მიცემითა. ხოლო უკეთუ იტყუით, კითარმედ წყალი განხანად შეკრებათა და სისხლი სასმელად გვაქვს სიტყვისა განკარტვილებულისა, წუ განხანადცა და სასმელად უწუი ორნივე, ჰ ურჩების მოუგარუნო, და სასმელად და ემზად მაქვს სასმელი სიძის ჩემისა, და კერეთუ გვერდიცა მისა საღმრთოა!...

565. 27. გამოჩნდეს ერეტეკოსნი, რომელნიმე მხოლოდ ლიტონითა წყლითა შესწირვიდეს, ანუ თუ წყალსა სასმელსა შინა მცირედთაგან ცხართა ღვინისათა განსაკუთრდეს. ამითა მიმართ კეთილ სამე იყო წინა-აღმდგომთაგან მართლ-მადიდებელთა, კითარცა თქვა უფალმან— «არღარა ესაჲ მე ნუყოფისაგან ამის კენახისა;» რამეთუ კვლესიასა. მიმართ რომლისა წინა-აღმდგომისა წესითა უბოჯნიეს უე უკეთურთა მათ, რამეთუ კვლესიაჲ არა თუ წყალსა განსაკუთრებს ღვინითა, არამედ ღვინოსა წყლითა?! რა უკვე ურთ წინა-მეტყუითა სულისა წერილსა წიგნსა იკავთასა მეტუქმელსა, კითარმედ— «განსაკუთრებულია შინა თვისი ღვინო?»¹⁾ ამას

უჩვეურობასა და განსაკუთრებულ სიძლიერესა და სხვადასხვა შემთხვევის, ბოროტისა მებრძოლისა და სხვისა, არამედ კეთილ-მსახურითა განმარტებულთა აზრებისა, ვითარმედ განსაკუთრებულად ღვინისა ტაგუთა შინა გვანკუნიანთა არა და სხვისა განსაკუთრებისა, არამედ წყლისა ღვინისა თანა სსსმელსა შინა წმიდასა განსაკუთრებითა განწმენდისა.

516. 28. არა სადა ვინ მწვალებულთა განმარტებისა მიიღეს ესე სსსმთადაცა განსაკუთრებისა გეგმადა, რომელ არს მსოფლიო ღვინისა ოდენი შეწირადა, რომელი ერთსა ბუნებასა თვინიერ გორცთა სიტყვისასა, ანუ თუ თვინიერ ღვინისა გორცთადაცა სარგებელსა ჰყოფს შედგომად შეერთებისა სიტყვისა ღვინისა შორის. რამეთუ კეთილანობითა, და სიკეთითა, და განსაკუთრებითა და აკუთრებითა შორის არა სადა ვინ გვახსენებს წმინდანთა განსაკუთრებისათვის წმიდასა სსსმელისა; არცაღა ნეტართა მამათა მიმდგომთა სსსმელისა გრებისათა ახსენებს მწვალებულთა მათ, დიდითა რე სიძლიერითა წინა განსაკუთრებითა მათთა, არა განსაკუთრებულად სსსმელისა სსსმელისა. ცხადანა, ვითარმედ მსოფლიო სოქონისა ოდენი აზრებს თავისათვის მათისა მსაკუთრად ესე, რომელითაცა არა წყლულ იყო ეკუთვნო მამა მათი, არცა ღვინისა შეგებულმან უსჯულომან თქვა გრებისა აღებად საიდუმლოდაცა სსსმელისაგან წყალი. არამედ მანასკურტს შეგებულმან მან უსჯულომან გრებისა სსსმელ-ღვინა ესე სსსმელობულთა მათ შედგომითა თვისთა ცთობადაც არა მტრად, რამეთუ აღებადაც თქვა სსსმთადაცაგან სსსმელისა წყალი.

517. 29. სსსმელისა გრიგორი ეპისკოპოსისა და მოწამებლისა, რომელმანცა ნათლიათა ჰქმნა მტრისა სსსმელისათა განსაკუთრებისა ყოველი მკვიდრი სსსმელისანი, რომელი არცა სადაცა აღსრულ იყო სიძლიერად მღვდელისა ყურეთ, ოდეს იგი დიდითა მით ღვაწლითა თვისითა განსაკუთრებისა მსოფლიო თვისით, შთაგებულმან მრავალთა ჟამთა მღვდელისა, სსსმელისა ჰქონათ გესლიანთა, რომლისა მღვით ტირიდაც, მუგე სოქონისა, იქცა ესედა მსაკურ-მტრულობისათვის გრიგორისა. სოლო გრიგორი, აღმოვიდა რა მღვდლისაგან და მრავალთა ტანჯვათაგან განსაკუთრებითა, გარნა ვინადაცა გორცთადაც თვის-ყოფალი, რომლისა ღორცთა მუგე კვლად სსსმელისა ზედა ეყო გრებისა, — და მიიღეს მამისა ყოველთა მის მიერ ნათელი ჰქმნა მტრისა, რომელ არს წმიდადაც სსსმელისა, ჟამსა მას ღვინისა, წმინდულმან გესრია ქალაქსა სოფელსა კანდალუკისა. მუნებურისა მის ეპისკოპოსისა ღვინისა მიერ მიიღო რცხა სსსმელთა მთავრობისა კელის დასმისა მღვდელობისა ხარისხისა აღსაკუთრებითა

აღსვლამ, და ყოველივე წესნი საიდუმლოა. მასნი მიიღო მან ლეონტის მიერ კესარიელისა. ვითნათა უკვე მტუყურ მოძღვართა მათ მიმართ, უკეთუ ბერძენნი რომელინცა უკუაღ-წმიდასა საიდუმლოსა მოცნეულთა-გან შესწირვენ დაესამდე ღვინითა და წყლითა, გრიგორიცა სადაძე, ვითარცა განსწავლული ლეონტის მიერ, შესწირვიდა წყლითა ზაკებულსა ღვინოსა წმიდასა შინა სასმელსა? ჩანს, სადაძე, ვითარმედ მომთხრობელთა წერილისათა სამართლად, და არა შესმენით, უთქვამს ეე, უწყების-მოქმედთა ძველთა მწერლთა სასამეთოსათა, რამეთუ მანასკერტს შეკრებულმან კრებამან აღიღო საუფლოჲ ესე განწესებაჲ, რომელსა ჰყოფდაც გრიგორიდგან უკულისი მამათ მთავარნი სომეხანნი.

568. 30. აქენდა სადაძე ნათესავის სომეხთასა განმრავლებამ, სიძულვილის ბერძენთა მიმართ, რამეთუ იყენეს ივინი კელის ქვეშე სამეფო-სა ქალაქისა, ესე იგი არს ახალსა ჰრომისა მჯდომარისა კეისრისასა. ამის უკვე მიზეზისათვის—რათამცა განეშორნეთ მათ და უფროსდა კარდაქტევისათვის სამოციქულოთა კანონთასა და ჭეშმარიტისა საწმენოებისა სხვად რადმე ცვალებისათვის,—აღიღეს შირი წმიდასა ზედა კრებასა და, ვითარცა გარდაამავალსა უფლის-ძლიითა და სამოციქულოთა სჯულთასა, შესამენდეს მას ვითარ რეცა შემწყნარებულსა საკულ-კენეშისა ნისტორის სჯულთასა. და შეკრებულთა ორ გზისა დაბათა შინა, შირ-ქელად დგინს, მამათ მთავრობასა სერსე აშტრანკელისასა, და მეორედ მანასკერტს მამათ-მთავრობასა იოანე ოძნელისასა,—გარდააქციეს წესი სასჯულოჲ და შესმრდვიეს უბიწობეჲჲ ჭეშმარიტისა საწმენოებისა, ვითარცა იტუვის გრიგორი, ვათოლოგისი სისისა, კთამი მეფისა მიმართ: ვითსვის მეოთხელმან მონასტერთა მიმართ სტანთ, თუ ვითარ იტუვიან წერილნი, ვითარმედ ბრძანებითა სპარსთა მეფისთა დგინს შეკრებულთა ძველ კანონკაზოსთა შეიცვალა სჯული, მოცემული წმიდისა გრიგორის მიერ. *) სოლო რაჟამს იგი განუდგეს ბერძენთა მთავრობასა ზეაბოთ უბუნური იგი და შეერთებთა ცთომანსა არა მტარედნი, და ჭირნი მრავალნი ეუფლენეს მათ, ვითარცა წინასწარ-მეტყველა მათთვის დიდმან სერსე მამათ-მთავრმან მათმან, რომელი აყო მეთაგან გრიგორი კანისკერ-

*) გრიგორი სომეხთაგანისა სისელითა კათოლიკისი.

ბოჩისა და მოწყობისათა. ხალხ ეს უკვე წესი საღმრთოებასა საიდუმ-
ლოსა, სასმელსა შინა ღვინის თანა არღარა სხმა წყლისა, ბოროტად
მან აღიღო კრებაჲნი, ვითარცა წერილარს ცხოვრებასა სომეხთა კაფიჯ
ლიკოსთასა.

569. 31. იყო უკვე ესმის გრიგორი განმანათლებელისა სომეხთა-
სა, რომელი იყო მთავარ-ეპისკოპოსი პირველი სომეხთა შორის, და შემ-
დგომთა მისთა მისაუდრეთა—განსაუბრებამ წყლისა, ვითარცა ვითქვამს
მწავლ-გზის: ხალხ უკეთუ თქვან წინ აღმდგომთა, ვითარმედ წმიდა
განმანათლებელი ჩვენი გრიგორი არა სადამე შესწირვიდა ჩვერულის
ღვინოსა წყლითა; თანა ატო, მეტყველთა ესე ვითართასა—რათა თქვან,
ვითარმედ ესმის მას ბერძენინიცა თვინიერ წყლისა საღმრთოსა შინა
სასმელსა მოიღებდეს შესწირვად ლიტონისა ღვინოსა! ხალხ უკეთუ
თქვან—ბერძენინიცა თვინიერ წყლისა იკმარებდეს წმიდასა შინა სასმელსა
ღვინოსა, თანა ატო მათ ხეწებდად ხეწდა, თუ რომელსა უკვე ესმის და
ლდეს იწყეს ბერძენთა თვინიერ წყლისა შესწირვად ღვინოსა? ზრეთუ არა
ვინ სათესავთაგანნი ქრისტიანეთა შორის აღასრულებდეს მამის ესე ვითარ-
თთა წესითა საიდუმლოთა, და რომელითა უკვე სახითა შემოიყვან-
ეს რამე ბერძენთა საზღვრისა ღვინოსა ესე კეკელისისა შინა ქრის-
ტიანისა? ხალხ უკეთუ თქვან—ვითარმედ ვითარუ სათესავთაგან ხეწ-
თა დაუკარგეს ხეწ, ვითარმედ საღვინოსა შეკრებულმან კრება-
მან განსაზღვრა განსაუბრებამ წყლითა, რომელიცა არა იყო უწინარეს
მისა, —მიუკოთ ვითარმედ—აჲნა ვეუ ვითარნი არა წირფელნი, სიტყუანი! უკე-
თიმცა კდემისა წესი გაქვსთ მტრედიცა, ფრიად სირცხვილ-არს თქვენდა!
სადა უკვე ენ თქვენსა ზედა კისას იხილავთ განუწინი საღვინოსა შეკრებულთა
საზღვართანი? ესე ვითართა მეტყველნი არა თუ თანა-მოსაუფელსა მამ
ხეწნდა, არამედ უფროსდა შემსმენელსა საზღვარნი იგი მოიღებთმცა
კრებისანი წინაშე ხეწნა კეკელისისაგანთა და წინ დადებითი გავიწყენით
ხეწ, თუ რომელსა რიცხვსა განუხნათა წყლი-არს; საღვინოსა შეკრ-
ებულთასა წყლისა განსაუბრებასა საზღვრისა ღვინოსა? არა სადა ვინ იხილავ
ხეწანმან ესე, ვითარმედ საღმრთოსა შინა სასმელსა. შერეთ წყლითა
რომელი არა იყო რათმცა განსაზღვრავთ ესე კრებასა. ესე ვითართა
მტყუარ-მოძღვართა უღირდათ სადამე. შირველად ცნობად ჰუმბარტობასა
და შერებულად დიდობის, მსოფლიოებსა კრებისა; შესმენად ოცდა, რანა

უკვე მოჭკონან კანუნი საზღვარსა ხალკიდონს შეკრებულისა წმიდისა კრებისასა, რომელნიცა არცა ერთი აკსენებს წყაღსა ზაგებად ღვინისა თანა წმიდასა შინა სასმელსა. ამისთვისა რამეთუ მას ჟამსა უოკულნი ნათესავნი ქრისტეანეთანი არა შესწირვიდენ საიდუმლოსა მას სასმელსა თვინიერ წულისა, და არა სადამე დასჭირდა იგი კრებასა მამინ თქმად, რათამცა უბრძანა უოკლისა სოფელისა ეკკლესიათა შეწირვაჲ სასმელსა შინა ღვინითა და წულითა. ხოლო მეორედცა ცხადად ცილის-მწამებულად კრებისა გამომჩნდებთან, ვითარმედ უკეთუმცა ხალკიდონის კრებადმედ არა სადა ვინ შეწირა სასმელი წმიდაჲ ღვინითა და წულითა, მხარლობულნი იგი კრებისანი, რომელ არიან სკეეროს და ტიმოთუ, და იულიანუ, და კარსანოთუ, და გაიანუ, და თეოდოსი, და აკობ, და პეტრე, ანუ თუ მთავარი მათი დიოკოორე, გინათუ მამაჲ ამათ უოკულთა ეკტიქი, არ შეიწყენარებულნი ხალკიდონს შეკრებულთა საზღვართანი, მეტყველნი ქრისტეს ზედა შემდგომად შეერთებისა ერთისა ბუნებისა, შეზავებულისა საღმრთოთაგან და კაცობრივთა ბუნებათა, რომელნიცა მრავალწმისნითა და გარდაჭრევითა სიმართლისათა წინა-აღუდგეს კრებასა ცრუნი იგი, — რასათვის მათ არა აბრალეს, ვითარმედ ხალკიდონს შეკრებულმან სინოდმან არა სადა სმენილი ასწავა, ესე იგი არს, ღვინითა და წულითა შეწირვაჲ სასმელისა? ანუ თუ სასატრელნი მამანი ჩვენი, მიმდგომნი კრებისა წმიდისანი, ზემო-თქმულთა მათ მწკალბულთა რომელნიცა სიმსნით წინა განწყურეს და თვისთა მათ ღვთის-მეტყველებითთა ცუცხლთაგან შესწინეს წიგნი გომობის-შეკრალთანი, რასათვის სასატრელთა მათ არა აბრალეს ერთ ბუნებაინთა წკალბის მთავართა აღებაჲ საიდუმლოჲსა სასმელისაგან წულისა? არამედ ჩინს გონებისა სარკესა შინა, ვითარმედ არა ცილის-მწამებთ, არცა შესწინით დაწერა ვინმე სომეხთათვის, ვითარმედ მხოლოდ მათ განსაზღვრეს ესე მანსკერტისა კრებასა შინა აღებაჲ სასმელისაგან საღმრთოსა წულისა.

570. 32. განკვირებულ ვარ ფრიად უსიძრხვილოთა მას ცილის-მწამებულთა კრებისათა წმინსილებასა, რომელნი იტყვიან, — ხალკიდონისა კრებამან განსაზღვრა საღმრთოსა შინა სასმელსა რათა ღვინოსა თანა სხმულ-იუო წულაი! უკეთუ ხალკიდონისა კრებამან განსაზღვრა, რა არს ვითარმედ არ შეიწყენარებულნი მის კრებისანი იკმარებენ საიდუმლოთა შინა ღვინოსა თანა წულსა, რომელთაგანნი არიან ასურნი, არ შეიწყენა-

ლათინთა მიძმართ, რომელ არიან ჰაპისტნი, მოკლედ წინა-განწყობაჲ, თუ რასათვის ერთს სასმელინაგან საღმრთოჲსა არა მისცემენ უგუდაჲსა სისხლსა სიტყვისა განჯორციელებულისასა? არიან ამას შინა მდებარენი ნაწილნი სიტყუათანი 5, თქმულნი ხუთ ხმოვანთა ზედა ასოთა.

თ ა 3 ი XVII.

571. 1. აღვიარებ, ვითარმედ ამოჲ არს კრებაჲ ფლორენცას შეკრებულისა შესაკრებლისა; რამეთუ, მიზეზითა მახმედისათა ზედა შეწყვიტისა მოჭეხილობისათა—სადამე ეწამნენ მას აღმოსავლენი შეცთომილნი კისარიონის მიერ ნიკია—ვითინიის მიტროპოლიტისა ჟამსა იოანე პალეოლოღოს იმპერატორისასა. სოლო აჭა ცრემლითა ფრიადითა ჟამი არს წერად, და რათა მაჭუნდეს კალამი მწუნარებისა აღთა შინა წითობიღი, სოლო კკეთილი მახვილთაგან სატონებელთა მომკვლელთასა და მელანი ნაზავი ცრემლითა. გაამე! გაამე! განიფეს კეკლესიანი სძალნი ქალწულნი, შენბერნი მნათობნი აღმოსავლისა და დასავლისა ცის კედეთანი, რომელსა ერთ სამე ეწოდებოდა კეკლესიაჲ, და არა ორ. ორთაგან ნაწილთა აღმოსავლისა და დასავლისა შესაკრებელთასა შედგმულსა, და ესე ორთაგან ნაწილთა ერთად. უოკლად რადმე, ჩნობილი ქალწული სძალ იუო ქრისტეს ღვთისა ჩუენისა.

572. 2. ერთისა წმიდისა კათოლიკე კეკლესიისა არს სადამე გნუოფითს თანა კერძოსა მისისათა დაისხუნების სრულებაჲ, ხუ ურწმუნობენ ამას ზედა ვისმენი; არამედ უმჯობეს იუო, რათამცა ორთა ნაწილთაგან იგი შედგმულებაჲ დაუსხნელ იუო. გარნა ვინადგან დაისხნა იგი, იგივე კეკლესიაჲ არს, და არა სხვაჲ; იგივე დედა არს ჩუენი აღმოსავლისა ესე ქალწული, რომელი მითხოვილ-არს ქრისტესდა; არა რად უოკლად ნაკლულეანად იცნობების რაიმი წესი და საზღვარი სამოციქუ-

ლომას სჯულსა და წიგნსა ეგვიპტისა შინა ჩვენი წიგნი და მად
 იგი მოსდა სიძინ თვისმან შირითა თვისთა წიგნთა მძებრულთა და
 მათთა სანატრულთა, ვეკის მის ზედა, არა კერძინებელი ერთისდა
 მცირედსა ვარდაცხვეს; არა თუ სარწმუნებოთთა ზედა აღსრებითთა
 სჯულთა, არა თუ წესთა ზედა საიდუმლოთასა არა თუ წესთა ზედა და
 გრგვინთა მარხლ-მადიდებლობითთა.

573. მე ისახსნა შადლნი ერთმან წიგნმან ეგვიპტისან—აღმოსა-
 მჯლისა და დასაკალისმან, ერთად სწორობით ეოჯლ-გუთილოკანად, რომელ
 არანა წესნი და კანონნი მცირეულთანი და მსოფლიოთა ეოჯლად წიგნად
 თა ვრებათა სარწმუნოთაგან აღუკანა და, საიდუმლოთა ეუკლითაგან კეთ-
 გობრანნი, უმცხინკარესთა შარკანდეთა მკე ეოჯლას სარწმუნოთა განუ-
 ტეებდა და მიწულეულთა თვალსა დასდებდა რეცხ საბოგელსა მძობსა,
 რათამც კერ მხელდა მისს. შადლ რადკან მკის რეთა თვისთასა გა-
 სეფა კერძოა*) მისი, სხუად რადმე მძებრენი გრგვინ და რად უცხოდა
 სოლო ესე ერთი კერძოა წესსავე ადისის ტებითა ეოჯლადებთ სიძინ
 გან თვისსა, უმცხინრებელი გუთილოკით სჯულთა მისთა. და ერთობ
 დეთ მცირედ განუოთილოს მის დედისაგან ჩვენი სარწმუნოთაგან
 სიძინ რათათან, რომელსადა ახლთა მძებრათაგან და უწესთა შირად
 შირადნი გრგვინი უმცხინრებნი განუკუთხეს, რომელი არა აქუნდა მის შირ-
 ელსა სოლო ფარკან რას მსოფლიომან კრებინ მადგან განსაზღვრეთა წი-
 ნა-აღმდგომად, მისრეს მის ზედა თითოეულად სიტყვამ, ჩვენი ეგვიპ-
 სიისგანთა მძებრათა ლეთის-მეწველთა ნათესავთაგან (რეკთა) და
 რუსთასა შობილთა, და მე არა მცხინ სხუათა ზედა განტრეკლეთა სიტ-
 ვისს ერთ-ბუნებოთანთან, რამეთუ მათმან სის სიტყვამ მკინ, და სის
 დუმლესა ზედა ლიტურგისასა სიტყვის-გებაშინ მისწვეთთა შინჯლისწ
 თა მომართვა მე მარკის თქმთა ამათ. განკორეკულ კარ ფრად განუნ-
 თა ეფლის - ძლითთა და სამარცეულთა და სხურებოთა საზღვართა
 უთნობობას მდურულთა დასჯულთასა, თუ რადასთქმს უფდუმულად მისტა-
 რეს უზადრეკთა ერთა სასმელი იგი ცსოკრებისა, რომელ-ანი განმცხო-
 ველებელი სისხლი ეფლისა და თვით განისკუთრეს იგი სიძინ რამეთუ
 არდავიტარს ესოდნითა წელთა შებდომულად ვარდასკელისა უდასკანა განმც

*) განუთავლად კერძოდ ეტყვის ეგვიპტისა დასავალისასა, ხოლო ამისოდ
 უფლადად მისთა შირად თვისისა იტვის ენაღმოსთა აღმოსავლისასა
 *) ლიტურგია კერძოთა წესდებისა.

რომელსაცა გამოკიბილვოს სასმელისაგან უფლისა! გარნა მხოლოდ მღუ-
დელნი ოდენ, მიმღებულნი უგუდავისა მის სასმელისანი, სემენ მისკან-
რომელი მისცა უფალმან უოკელთა მორწმუნეთა სასმელად.

574. 4. ოდეს იგი მისცემდა თავსა თვისსა ცხოვრებისათვის სოფ-
ლისა მაცხოვარი ჩუნი უოკლად დიდებულსა მას სერობასა თვისსა,
მას უამსა ინახით მჭადომარემან ჭრჭა მოწაფეთა თვისთა და მოციქულთა
მიმცემელმან პურისამან: «მიიღეთ და ჰსჭამეთ ესე არს კორცი ჩემი, ამას
ჰგოფდეთ მოსასსენებლად ჩემდა, და მოიღო სასმული და ჰმადლობდა და
მიჰსცა მათ და ჰთქუა: ჰსუთ ამისგან უოკელთა, ესე არს სისხლი ჩემი ასლისა
აღთჳმისა.»¹⁾ უკეთუ მისცა უფალმან უოკელთა სმად სასმელი იგი ცხოვრ-
ბისა, რად უკვე დაბედა, მღუდელს, სმისა მისგან უგუდაჳმოფელისა
ჭრისტეს მსახურთა! შენთვის უკვე მხოლოდ დათხიანა სისხლი განგორ-
ცდელბუღლისა სიტყვისა? ხოლო უკეთუ მხოლოდ შენთვის არს, და
ერთათვის სასმელად, აას ვინ გიწამებს შენ ამას უგუდობასა? რამეთუ
პირითა სოლომონისათა თქვა სიბრძნემან ღვთისამან: «მოკვდიოთ ჰამეთ
პური ჩემი და სუთ ღვინოა, რომელი განგიმზადე თქვენ.»²⁾ და იოანეს
შინა უფალი ეტყვის: «უკეთუ არა ჰსჭამოთ კორცი მისა კაცისა და
ჰსჭამთ სისხლი მისი, არა გაჭენდეს ცხოვრებაჲ, თაკთა შორის თქუნთა;
ხოლო რომელი ჰსჭამდეს კორცსა ჩემსა და სმიდეს სისხლსა ჩემსა, აჭუნ-
დეს ცხოვრება საუგუნოა, და მე აღკადგინო იგი უგანასენულსა მას დღე
სა და რომელი ჰსჭამდეს კორცსა ჩემსა და სმიდეს სისხლსა ჩემსა
იგი ჩემთანა დადგრომილად არს და მე მისთანა.»³⁾ და წმიდაჲ პავლე ეტყვის:
«გამოღად-იგადენ!»⁴⁾ კაცმან თავი თვისი და ესრეთ პურისა მისგანი ჰსჭამენ და
სასმელისა მისგანი ჰსუნ.»⁴⁾ ესენი უკვე ღრამბეტიკოსთა წესითა განიხი-
ლენ; მღუდელს: არსა სამხოლოდია, ანუ თუ სამრავლოდ თქმულად

1) მატეუ 26, 26—28.

2) იგუ 9.

3) იოანე 6, 53—55.

4) ა კორინთ. 11, 28.

*) გამოღად-იგადენ კაცმან, თქვარა მოციქულმან, არა ერთსა მხოლოდ გვამსა კა-
ცისასა იტყვის, არამედ ყოველსა ბუნებასა იტყვის კაცობრივთა გუამთასა. რამეთუ წმიდაჲ
იოანე დამხმარელი იტყვის ერთბუნებანიო წინა განწყობიისა ძლიოსა შინა: «კაცი არა ერთსა
გუამსა ცხად ჰყოფს, არამედ ბუნებასა კაცობრივთა გუამთასა, და ეგრეთვე თითოეული
სახელინი სახეობა თითოეულიანი არა ერთსა განუკმწილსა ცხად ჰყოფენ, არამედ
სამოგადისა მის რომლისაჲ სახისა ყოველისა სათვითოეულიდას.» ხოლო მოცი-

უფლისა მიერ მარჯველობითი ესე სასმელისა თქვისის მიმართ სმად მწოდებლობაჲ ერთის? იცოდა უკვე წინასწარ-მეცნეობით ღმერთ-მამის კაცმან მან მღუდელმან; ვითარმედ ეპისკოპოსთაგან კარდაჭერასთ მიიღებინა დაჲ უსრწმელისა მის განწმედილისა სასმელისა სამისაღებოჲ წესი, და სადაცა თქვა მიღებაჲ სასმელისა სამრავლოდ, ბრძანების-მოქმედმან თქვა და არა სამხოლოდოთ რათამე ლექსითა; რათა მით დაიხშოდენ შიშისა წინა-აღმდგომთანი. იტყვის სამღუდლოჲ დიონოკიოსის საეკლესიოთა მღუდელთ-მითაწობითთა წიგნსა საიდუმლოთა საღმრთოთა შეწირვისა ძლითსა შინა სიტყვასა: «საღმრთოჲ ერთისა და მისვე პურისა დაჲ სასმელისა ზოგადი და მშვიდობითი მიცემაჲ საღმრთოსა მას ერთის-ხეობასა მათსა, ვითარცა თანა მოზარდთასა, სუფლის მღებლობს.» ა) და საღმრთოჲ ვასილი კესარიელი იტყვის ლიტურგიისა შინა თვისსა: «ხოლო ჩვენ უოკლები, ერთისა პურისა და სასმელისაჲან მიიღებდნენ, შეკვართენ ურთიერთის, ერთისა სულისა წმიდასა, ზიარებაჲ.» ბ) და აგვისტინე აზონელი იტყვის თარგმანებისა შინა იანეს საზარბაზსასა მესაოკესა შინა სიტყვასა: «სისხლი იგი დაითხია მისატყუებულად ცოდა ვათა; და წყალი მარცოკარებად მისაღებელი სმად, და ჩვენ მოგვინიჭეს ემზად და სასმელად.» გ) იხილე მღუდლო: სამხოლოდო არს შენდა სიტყვაჲ ესე მამათა, ანუ თუ ერთისთვის უოკლესა მორწმუნისა? ლ) უსამართლობაჲ ერთისა ზედა ქრისტეს მსახურისა! ლ) შეხება ესე ჩინად სუფისა დაჲ ამის საქმისა, რამეთუ ერთი ქრისტესანი ზიარებად საღმრთოთა მათ შეერთებულბათა ღმრთისათა განუყენებან მღუდელთაგან დასაჯალისათა! და რადაღა შესწირავ უკვე საეროდ, რამეთუ ჰებრ მძინარეთსა გილირს შენ

ქელმან თქვა რა, ვითარმედ გამოლა-ივადენ კაცმან თავი თვისი და ესრეთ პურისა მისგან და სასმელისა მისგან ჰსუნ, საცნაურ ჰყო ამით ნეტარმან პავლე, ვითარმედ, არა თუ ერთი გუბი, რომელ არს ერთი ვინმე მღუდელი, თქვა, არამედ უოკელი ბუნება თქვა კაცისა, რომლისა მიმართ აღვდენ თვითოუდებანი ტრეპისანი, რათა გამოუცდელად არეინ ჰვამდეს და სმიდეს უკუდავს მას საზრდელსა. აწ უკვე თქვან ლაონთა: რაჲმს იგი იტყვის მღუდელი წმიდასა სასმელსა ზედა: «სეთ ამისგან ყოველი,» ვისდაღ არს იგი მწოდებელ სასმელსა მას ზედა სმად? მხოლოდ თვისთა თვისისათვის ივდენ, ანუ თუ ყოველითა მიმართ ერთა? მხოლოდ ვინადგან თვისთაგან თვისისა აქუნ შეწირული იგი და ვანწმედილი სასმელი, რადაღა საჭირო არს იტყვად, ვითარმედ «სეთ ამისგან ყოველი, ესე არს სისხლი ჩემი?»

- ა) დიონოკიოსის არიოპაგელისა.
- ბ) ვასილისი ლიტურგიისაგან.
- გ) აგვისტინესი.

კეთილმეტყველთა შებღაღულთა და არა აუენებ და არს ბრალი ესე. *) შით-
ხარ უკვე, ჩუ უსამართლოო, რომლისაგან მსოფლიოსა კრებისა ისწავ
წესი ესე, რამეთუ მისტაცე ჭრასტყანეთა უგუდაჲი იგი ნიჭი? იტყვიან მღუ-
დელნი იგი, არა ერისთავის, არამედ მხოლოდ თავისა თვისისა თვის მუქ-
წირველნი, ვითარმედ — ესაღი არს განხაკებაჲ ესე, რამეთუ ვაჰამან გრი-
გორი, შემდგომად თლორენციას შეკრებულისა მის მსოფლიოსა კრებისა,
მოგვსა ჩვენ მიიღველმან მწკალებელთამან, რომელნი არა ერთად უოფად
იწმუნებდას კარგსა და სისლსა უფლისასა. და კვლად სხვასა იტყვიან
მისეხსნა პირუკრობითითა უგადმელობისა, ვითარმედ მისვე ვაჰამან გრი-
გორისსა მწვემით-მთავრობისსა მღუდელი კინე, მარწუნითა წმინდათა, რა-
მელ-ღრს კოკოზი, საღმრთოსა საიდუმლოსსა ნაწილობა რა, მარმომისწავ-
წმინდებს კარგსა და სისლსა სიტუვისსა, მიღვემსა მან ერისმისს ნაწილს
დალა რაგორგან საიდუმლოსსა სისლსა დათოსა საღმრთო მწკაბისსა
ყვდა, და მართა ამით მიხეზით თვისი ბრძანა ვაჰამან გრიგორი კვლად
საიდუმლოსსა სისლსაგან მღუდა ერისთავისსა. გარს საკვირველ-არს ესე,
ვითარმედ უსინდესალოდ აქვეკენ გარდატევისსა წესთასა, რომელი მოსტეს
ეკვლესიასა მოციქულთა და საკრებოთა საზღვერთა.

575. 5. უკეთუ სამოციქულოთა და საკრებოთა წესთა არა გნებავს
ეკვირდებოდეს საზღვართა უპირატესობასა ცხუდა ვაჰამანსა. მოქმედუნო,
თქვენთაგან კრებისა საზღვართა რად საღმრთო განგვიუჩუნიეს წესი უგადეს-
ესსა იუკეთუ თლორენციას კრებისა გვხსნა ზღვარეს მოძღვართს თქვენთა ეს
უსამართლოებაჲ, კრასა ცრადად იტყვიოდ ვითარმედ შემდგომად კრებინს
მოცტეს განწყებაჲ ესე ვაჰამან გრიგორი? და უკეთუ საღმრთო ესე გან-
საზღვრებაჲ საუკვლესთა და წინა ზღვრადე არსა მისთვის არა განგვტეუ-
გარე განმადულებს; ვითარცა უწესოაჲსა რასამე წმინს დადებისან? ხოლო
მე დაქმდე მითქვის ტებისაგან დასაუღველსსა და მსაქმისა მამართოე მწკა-
მისა უო მითქვამ, რამეთუ უღელს მამართლამა უღველსსა მამართლს რად
მიწუნ უღველსსა მამართლსა მისა გმოსა დილოტრედი მან მამონტ წმინდ-
ისა მამონტ წმინდისა მამონტისა მამონტისა მამონტისა მამონტისა მამონტისა

*) ლკრევირისა საღმრთოთა საიდუმლოთა მლოთსაგან
რამეთუ თანმეტე მთავრულად იწმინდნენ კეთილუნობა იმადინს იგი ამოღეს ზენ

მსამხობელად უმაღლესთა ქრთ-ბუნებისათა, რომელნი იტ-
კიან, ვითარმედ «კორცთაგან განსრულნი სულნი სანატრელნი
არა იდებებიან კვირგვინითა, არცაღა განიცდიან დიდებასა
ღვთისასა, არცა სადამე მიუღიეს მათ მკვიდრობაჲ ზეცისა
საუბნითა. და სულნი შეცოდებულნი შეუხებულ სატანჯველთა
და ჰატიეთა არიან.» არიან ამას შინა მდებარენი ნაწილნი სიტ-
უბათანი 31.

თ ა ვ ი XVIII.

576. 1. ნამდვილ-ყოფადთა მათ კეთილთა სრულებათასა, რომელი
მიღებად არს მერმესა დღესა მორწმუნეთაგან მაღლით მყობილთა ღვთისა-
თა, რომელნიცა თვინიერ წინა უკმო.ჲსა რაჲსამე სღვისა მცნებათა და
ბრძნებათა ღვთისა აღაგთასა ვიდრადეს; და ეგრეთვე ჰატიეთა მათ საუ-
კუნეთა სრულებათასა, რომელი მიღებად არს ურითა თვის ეკკლესიისათა,
ურწმუნოთა; და ქრისტიანეთაგა, ანუ რომელთა არა დაიცვეს მართლ-მა-
დიდებლობითთა ჭკეშე მყოფთა. სჯულთასა ეოკლად-წმიდაჲ იგი ცხორ-
რებაჲ, რომელ-არს წესი უსხეულოთა.*) მრწმუნებულნი უწუებისა ებრ
ეკკლესიისა. მებრ კეთილ-მსახურებით შეწინარებასა ვირწმუნებთ, ვითარმედ
არათუ მერმისა მის დიდებისა დროთა მოლოდებისა დამდებელი არს
წმიდათა თვისთა-თვის. ღმერთ-მამაკაცი იგი მეფე—რათამცა სულნი, სა-
ნატრელთა მათ მორჩილთა შისტანი, არა იზიარა დიდებასა თვისსა, არა-
მედ სულნი იგი წმიდანნი, რომელთაცა შეუძიკვალეულად აქუნდათ კორც-

*) წესი უსხეულოთა, რომელი დაცვად არს ქრისტიანეთაგან, არა იუ ზორ-
ცოთა თვისთა ბრწინებალუბა არს მხოლოდ, არამედ ეოკლად მაღლიერობისა გარე
შემცველ არს ესე. რომელსა ასხენ უერნი სმენად ისმინენ.

თა თანა უოფასა სიტუბამ ზესთა ღმერთ-მთავრბებითისა მის ზუნებისაჲ
 ანუ თუ რომელთაგა შკამწიკუელეს რომელითაჲ მწვირბობა, გინათუ უოფლა-
 დითა უთრბობათა, და კვლად აღდგეს და სისხლითაჲ ანუ თუ ცრემლთა
 მდინარითაჲ, ანუ თუ უბშოთა მიერ ქოთებთა სულისათაჲ; ანუ, თუ რომელი-
 თაჲ ტკივილითა სხანტრელითა, და დაშრეტთა კორცთა სიძმადობისა
 აღთათა; გინათუ რაჲდა არის, — რომელსა მიიღებენ შენოდებულნი დიდითა
 რე სიძმადლითა სუღაერთბაგან მკურნალთა და, განწმდილითა ვითარცა
 რაქროთა ბრძმედსა შინა ღვთის-მსახურებისასა; — ესე ვითარცა სულთ
 ტეშმარობად ზიარ არან დიდებასა მათ თვის ვერცმეღლისასა. მხოლოდ
 უცხონი მკილეებისა სახანელთანი, ანუ თუ მწკალბეულნი, გინათუ დღღობ
 მათ და მოძეთა შენოდებისა უსკეთა აღუღებულად მცირედსაცა უასისა. მცირ
 რადისა ქვეშე მდებარენი, რომელთანი სულნი, განრგადეს კორცთაგან გან-
 რქმსოქმისა ვერცმეღლისა ზესთა ბრწუნისკალისა საძმადობისასა, წარაღვსენ
 ბიან სადა იგი მდიდრისა მისე, სრ მქონებელისა წყაღობისასა, უოფაჲ
 გკასწავა ქრისტიმნი.

577. 2. იტყვიან მტყუარ მოძღვარნი ერთ-ბუნებანთისნი ანა უომ
 იყასა სულთა სხანტრელთასა ღვთისა თანა, რომელთაგა ასწავა მოძღვარნი
 მანი მათმანი იოანე ოროტუნელმანი მწკალბელთა ძლითსა წიგნისა შინა; რიფ
 სკასა მეშვიდესა, მტყუარმანი: იმესამე ცთომამა არსო მხოთი, რომელნი
 იტყვიან ვითარმედ — ზემდგომად სულისა განტეგობისა კორცთაგან მისი
 თითოეული სული ნაცვლად მოქმედებისა მიიღებს მარტოქას, ანუ თუ გვირ-
 გისისა. ამას ორ-ბუნებანნი იტყვიან, რომელთაგა ამხილებენ ქრისტი სხ-
 სარებასა შინა, ვითარმედ — რაჲმის მოვიდეს მე გაცისა დიდებთა თვისობისა
 და შეგობენ წინაშე მისისა უოკლები ნათესაენი, და განარჩინეს ივინდურ
 ოიერთ-არსი, ვითარცა მწუქისმანი რაჲ განარჩინეს ცხოვარნი თაყანთაგან,
 და სსვა ესე ვითარი — მამინ და მას უამისა, იტყვის წერილი მრავალნი
 ადგილას. » იტყვის ვარდანი სწავლათა ძლითსა შინა წიგნისა თავსა მე
 სუთასა: «მკლნიო და ახალნი წერილნი იტყვიან ერთსა უკვ დღესა სას-
 ჯელსა და მისაგებელსა; » და ლათინნი იტყვიან — «უოკლები კაცნიო დღესა
 სიკუდილისასა მიიღებსო მისაგებელსა — სულე მხოლოდ თვინიერ კორცი-
 სა; » და კვლად იტყვის იგივე — «ხოლო უკეთუ უოკლები მიიღებენ დღესა
 სიკუდილისასა მისაგებელსა, აწ სადამე უგანსკუნელსა დღესა ვისი ჭქმისა
 სასჯელი ღმერთმანი?» და შენი, :| ვარდანი უკეთუ სიძმადობისაძი იყავ
 მეტყუელ, რა უკვ უოთ ქრისტი სოწაფესა სტყუანეს, უამისა სიკუდი-

ღმისას მეტყველას: «კხედავ წაიჭე განსიულთა და მკას კაცისას მარჯვენით ღმრთისა მდგომარესს?»¹⁾

578. 3. გოშვი განჯანუღმან თქვა სულისა სავანეთა ძლითისა შინს წერილსა, და ცათველმან, მოწყემან ოროტუნელისამან — ვითავის ნაწილის-საკებელსა შინს ზემო თქმულთა მათ წაღებათა მებრ მსკაცისად კარდნის-სა და ოროტუნელისა. ხოლო ლაზარე ჭაშველი, უძვირეს რადმი სტო-ბოლო უბადრუკი იგი, რომელი არცა აღიოსავალისა და არცა დასავალი-სახანთა, ფრთად სარწმუნოდ იკვნიველ ვარ მე, ვითარმედ არა სადა ვის ესამ ესე, ჭითარნი რაჲ ცთომასი, რაჲ იგი თქვა ეშმაკეულმან ლაზარე წიგნსა თვისსა, წინა-აღმდგომისა განკუთვულებისა საღმრთოღმისასა, რომელისა უწოდად «დრახტანკალი» თავსა მეცხრესა და ვითხვას 131. ყოველთა ბილწით და ესჯულთა და ბორცტის-მოქმედთა, და თვით სო-ღომედთა — თქვა განთავისუფლებამ სიკუდილითა უფლისათა სულესა თანს მართალმანსა სატანჯველთაგან საუკუნეთა, და შუბამ და სინარული მრ-თაღთა თანს ვამადმედ მეორედ მოსილვისა უფლისა. და ჩვენ ვეტყოდეთ მეტყუარ-მოძღვარსა მას: «რწმუნო, ჭეშმარიტსა იტყვიას სამე ყოვლად ბრძენი ება გონებამ შენი?! გარნა რა უკვე უფოთ შემსრუკელსა მას ჟო-ჯოხეთისა განუხსნილთა მოქლენთასა, მეტყველსა მდადრასა-თვისა ჟო-ჯოხეთითა ჭეხსენელით მამათ-მთავრისა აბრამის მიმართ მთხოველსა — მი-გდინებად ლაზარესა მისა, შწკერვალთა თითისათა წულთა განგრილ-ბისა-თვის ენისა მისისა?»²⁾ ცეცხლისა აღითა სუკუნესა შემწველისათა რომელისასა იტყვის მამათ-მთავრისა აბრამის მძერ მისდა ნაწილის-გე-ბასა სრულადიან განწიფულებისა მისისა? ხოლო უკეთუ ჭეშმარიტ-არს სადამე საიტუჲ ესე მეტყველისა, შენნი უკვე განრეწომნი მისნი მოძღვრ-ბანი — ცრუ არიან ყოვლად! ვამე ყოვლად ბრძენსა გონებასა შენსა, რიტო-რო! რამეთუ სოჲ და აბრამ, და ისაკ, და იაკობ, და მესეჲ, და სიმე-ოღ, და ვით, და ილიჲ, და ისაი, და იერემია, და დანიილ, და ზაქარია, და იოანემ, რომლისაგან გამობრწეინდა მადლო, და სარრა, და რებეკა, და მარამ, და დებორა, და იუდით, და ესთურ, და ანას, რომლისაგან დაძისნული წყვილისა აღმოსცუნდა, და ელისაბედ, და წინა-მოარბედი იოანე, და სხვანი მამათ-მთავრნი და მართალნი, რომელთა სულნი ტუკე იუქნეს!

¹⁾ საქმე მოციქ. 7, 58.

²⁾ ლხბ 16, 24.

საპრობილესა შინა ქვესკნელისასა. და უსჯულონიცა, კიტუვი, უკვი — კახის და ლაშქის, და კაცთა, რომელნი იყვნეს ეამსა რღვნისასა გარეშე კიდობნისა; და ქანახს, და ფარაოს, და დათახს, და აბიროხს, და საუელს, და იერობნაშს, და აჭაბს და მეფეთა უსჯულოთა იუდასთა და ისრაელისათა, რომელნიცა განუდგეს ღმერთსა, — და დალილას, და იეზაბელს, და მეფეთა ეგვიპტისა და ბაბილონისათა, და სპარსთასა, და რომელთა მეფეთა უსჯულოთა, და იროდის, და იუდას, წარწემდელისა მას მოციქულსა, რომელმანცა უსწრო სიკუდილითა მასკან განცემულისა ჯვარცმითა სიკუდილითა მუფისასა, — და თანად უოკულოთა წარმართთა: ერთად სადაშე ატუვი განთავისუფლებად ქვესკნელისა საპრობილეთაგან შთასლვიითა ჟოჯოხეთსა საუფლოდსა სულისათა? და ერთად სადაშე შეებულად? და უკეთუ ერთი აქმინდით მათ შეებამ სიკუდილითა უფლისათა, ერთილხ სადაშე აქმინდეს სავანესა? და რასა მიუდრეკილად სლვითა გჴასა ჴიდა ღმერთისასა იჭალოდა მეფე ესკია? ანუ რად სადაშე ახილებდა მანასეს უღმერთებასა საღმერთო ისაჲ? ¹⁾ ანუ თუ რად სადაშე მისცა სჯული მოსეს უფალმან სინას, უკეთუ მართალნი და ცრუნი ერთად სადაშე შეარცხხამცა ღმერთსა? რადღა სამართლად სადაშე სჯამ უქოთ ღმერთსა, უკეთუ ხაბუქოდონოსორ, და ანანია და აზარია და მისიელ ერთად შეარცხილყოფად იუდეეს, ანუ თუ დანიელ და ვაღტასარ? ²⁾ ³⁾ ლკთისამი აღებაჲ შირისა მის ბიღწისა, რამეთუ ბოროტის-სამე მიჴეზარს ღმერთთა, ვინადგან ცრუნი და მართალნი ერთად შეარცხნა კორციითა სიკუდილმან მისმან! სოლო ღაცა რა სოლომონ, შეტომიელი ღუდათაგან, რომელსა მისცა უფალმან ყოველი სიბრძნე, რადღა განირსევიან შირველი და უგანასკნელი ცსოკრებაჲ სოლომონისი? ⁴⁾ ანუ თუ რად სადაშე განირსევიან კკლეისისაგან ილიაჲ და წინასწარ-მეტყველისა ბაალისნი, ვინადგან ერთი აქმინ შეარცხება ღმერთისა მიერ კორციითა სიკუდილითა მისითა? ⁵⁾ საშინელი ესე აღმოდგელი ჟოჯოხეთისა მეტელისაგან დაჩარქესსა! ⁶⁾ უცხოჲ ესე გმობამ უჯალენტანთა და მარკიოსელთა, სოლო არაინოსთათვის სიმენსუკთანა შესაძრწუნებელი! ⁷⁾ მწარე ესე სასმელი, რომლისა მირიდებენ მოწაფენი მანინ სპარსისანი! ⁸⁾ გმობამ ესე კატოქის წინაშე მისლუად მინად რადმე საკადრებელი მოწაფეთაგან მისთა! ⁹⁾ მწარე ესე ტბისაგან წუმი-

¹⁾ დ მეფეთა 20,1—21.

²⁾ გ მეფეთა 10—11 მუხ. 4—11

წუბისა და გოგირდისა მდუღარისა. უსუნ-მურაღისა! ამის ზედა განკრთა ცრად და განცვიფრდა უფროს ფრად, ¹⁾ ითქვა რა ლაზარეს მიერ ბოროტი ესე მოძღვრებაჲ! ¶ ზირი უჭდუმელი, სასაჲ სჯესუ სიძწირთა, ბაგუნი გესლას ვეშაბთასა მქონებულნი, კბილნი განმოსრულებნი სჰმოსლსა ქრისტესნი. შემდგომად არიოსისაგან განშობისა!...

579. 4. სწერეს უკვე სიძირთლისა მოყურებნი მოძღვარნი სასომესეთისათაგანნი თანა შეტყუებით წმიდისა ეკლესიისა თანა და უოკელთა ღვთის-მეტყველთა მოძღვართა, რათა შემდგომად სიყვდილისა საცნაურ-ფოეს დირსებითა გვირგვინთა და სატანჯველთა სუელთა მიერ, კორცთაგან განსრულთა, მითავლება თითოეულთა, კითარც იტყვის სული წმიდაჲ წიგნს წირაქსისა: «ადგილ-არსო წინაჲ ღვთისა დღესა შინა სიკუდილისას მიცემად კაცობისამებრ საქმის მისისა;» და კვლად იტყვის ქვემოთ: — «აღსრულებასა შინა კაცისას გამოცხადებენი საქმე მისი.» ²⁾ სოლო უფალი იტყვის საშოლოდოჲს განკითხვისათვის და სასჯელისა, მონისათვის სსჯათ თვისთა თანა მონათა ზედა დადგინებისა იგუთისა შინა სიტყვისა: «მოვიდეს უფალი იგი მონისა მის დღესა, რომელსა არ მოკლადის, და კამსა, რომელი არა უწყოდის; და ორგან განსჯუთოს იგი და ნაწილი შინა დასჯდვას ორგულთა თანა, მუნი იეოს ტირილი და ღრჭენა კბილთა.» ³⁾ იხილეთ უკვე ძლევის-მოყურებნი: ეკლესიისა მომართ საშოლოდოჲ არა არსა დასჯად ესე ორად განკვეთითა — ერთისა უოკელითა თვისთა და ერთისა კერძოჲსა მისისა დადებამ ორგულთა თანა ტირილსა და ღრჭენასა შინა კბილთასა?! სოლო უკეთუ სთქვამთ, კითარმედ ერთსა მას კერძოსა არა თუ სულსა კაცთაგანისა გუბისასა; იტყვის უფალი, არამედ კერძოსა გუბისა; არამედ კერძო იგი, ორგულთა თანა დადებულნი ტირილსა შინა და ღრჭენასა კბილთასა, კერ შოკოთ სსჯამ თვისაჲს მხოლოდ სულისა, რომელსა არა სასრავლოთათვის, არამედ ერთისა მხოლოდ ნაწილისათვის, რომელ-არს სული, შევისმენთ წმიდათაგან მასრებელთა.

580 5. განკვირებულვარ მე, გლახკი ესე, და კეიბე, თუ რომელი აელს ცთომამა, რათამცა ვპოვო ერთ-ბუნებიათა შორის უთავოთა!

¹⁾ იერემია 2, 12.

²⁾ ისო ზირაქ 11, 24.

³⁾ მატთუ 24, 50—51.

გარნა არა-სადა ჯინ მებრ მათისა ცთომის თქვეს უპირეს სსწობა გმობის-მეტყველთ, რამეთუ—უკეთუ ღვთის-მეტყველებსა შინა განვიხილავდეთ მსახურებითა მას აღსარებასა მათსა, კბაუბ მწარეს მსხვილსა, რომელი უფსო არს, თაინიურ სახელაინთა, უოველთა-თვის მწკალბელთა; რამეთუ არა კინ სამ-წმიდისა ღვთაებისა გუამოგნებასა აღიარებს ჟვარცმულად სახელითს, შეწვალბითა სამ-გუამოგნებისა, შეხუდებოდა სამ-გუამოგნებისა ცანკარება და ეგრეთვე ჟვარცმა. ხოლო სომეხთა, აღმსარებელთა სამ-გუამოგნებისათა, კითარცა მოწაფეთა ბუტრე მკაწრველისათა, — შეხუდები სადაძე სამ-გუამოგნებასა ჟვარცმულად აღსარება და სუ მოლოდ სუღისა წმიდისა ჟვარცმულად გლობა და თქმითა სამ-წმიდასა მინა გლობასა წმიდაო უკუდაო, რომელი ჩუენთვის ჟვარც-ეცია. ხოლო უკეთუ განგებულების მიმართ საღმრთოა მსა კინიღოთ თუ კითარი აქეს ყუ აღსარება და, უოვლითურთ საოცრებასა განკარცებისასა კინიღაოთ მათ მიერ აღსარება და, კითარცა მოწაფეთაგან მანერტოს სმარსისათ. რამეთუ მათგან უმეო მოაღვარი ერთი არს აწ სადაძე ღაჩარე, რომელი იტყვის წიგნისა თქმისა მესუთესა ააღსა ანებისა მღთისა შინა სიტყვასა უოველთა უკითბელთა ჩნებათაგან უფსოდ კარებასა სიტყვისასა. და იოაჩე მარგობელთა, წინა-აღმდგომი სსარტრელისა ეჩირა კათოლიკოჩისა სომეხისათა და წმიდისა მის კრების მისისა, ცკართა-ებრ სისხლისათა მწოოლკარეთა ოფელთა ქრისტესათა, რომელი განიოვიდაღეს ღვთიე გუამოგნათაგან კორცთა მისთა უამსა მას, ოღეს იგი მტუღვებულმან სუხით სიკრდილისა მან ილოცა რა კითარცა კარმან, მო შინა სიკრდილისა მან, მანინდელსა მას ურკასა და შინა და ოფელთა იტყვის უსაფულო იგი— არა უფლისანი იუენსიო იგინი, არცა თქვეს წმიდათა მანარებელთა უფლისათვის, არამედ მწკალბელთაგან შთაწირიდა არსო იგი წმიდასა შინა სსარებასა. ხოლო ომელი შეანჭმებს წერილსა თვისისა, მეტყველსა კარბორიკად ჩნებისა და საკრდილისა უფლისათა. და ტაოველი გარე შეუწაფელად აწავეებს კორცთა საღმრთოთა და უოველსა ადგილსა იტყვის კორცთა საღმრთოთა, კითარცა ღვთაებასა სიტყვისასა. და ეგრეთვე სსარანი გმობის-მომღვარნი, ნათესავთა სომეხთაგანნი—უმიერეს მათსა იტყვიან განგებულებისათვის საღმრთოსა. ხოლო კვლად ღაჩარე, დამეკრდველი გმობისა მათისა, იტყვის აგანკორცელებისა მღთისა შინა სიტყვასა კითხვისა ნაგვლის-გებასა 100: ხოლო უკეთუ კორცი იგი აღმურთ არა არს, კითარცა უარ-ჭეოთენ იგინი, კითარ გვისსნა ჩუენ და კითარ უკუ-

დაკბამა მოგვცა ჩუენ მიმღებულთა? ხოლო ეკულად ტათველი იტყვის კორნთათვის საღმერთთა: არა არსო ქუენუნისუანი, არამედ არს სეციურ. » ესე უკვე არს განკებულების აღსარებაჲ, მსახურებაჲ იგი მათი! ხოლო საღმერთთათვის საიდუმლოთა არა მცირედ აქეს უარის-ყოფაჲ, ეკულად ურწმუნოთა მათ, რაჲთუ იგინი მღუდლობენ, რომელი არა არს მოსახსენებლად უფლისა, კინადგან არს უფლისა ებრ ზურითა. და ღვინითა ზანკებულთა შესწორებენ: კითარცა იგი მისცა უფალმან მოციქულთა, ანუ თუ კითარ იგი კარდამოხდა კეკრდისაგან საღმერთთაჲს დიდი იგი და უსაღმერთოესი საიდუმლოჲ, რომელი მოგვცა ჩუენ გამოუთქმელითა სხეურებოთა ორივე იგი, რომელ არს სისხლი და წული, ერთად ემზაზად და სასძულად მოარწმუნეთა თვისთჳ. ხოლო წმიდათასა არა შეიწუნებენ უოფასა დიდბასა შინა ღვთისასა, მარადის უოფად უფლისა თანა, ჟერეთ წინა-აღმდგომნი კორციოთა კვარცმელისა სიტყუასანი; რაჲ მეთუ ცხოვრებისათვის ჩუენისა კვარცმული კორციოთა ეტყოდა უფალი აკახესკა მას მოარწმუნეს: «დღეს ჩემ თანა იყო სამოთხესა; » ¹) ხოლო უთაკონი, კითარცა წინა-აღმდგომნი და ურსნი უოვლისა სიძარბოლისანი, არა შეიწუნებენ ურწმუნოთა შინა იტყათ ელინებრთა დანთქმულნი, უოფასა წმიდათასა უფლისა თანა. ხოლო წინა-აღმდგომნი მათ სანატრული ზაკლე ემსიტოლეს კორინთელთასა: «უკეთუ ქუენიერი ესე სხელი ჩუენი, კორცისა, დაირლეს; აღშენებული ღმრთისა მიერ მატუნს ჩუენს სხელი კელით-უქმნელი. სუჟუნოჲ ცათა შინა. » ²) სანა-ურ-ჳყო მოციქულმან შემდგომად სიკუდილის: კუდით-უქმნელთა მათ სავანეთა ცათა შინა უოფაჲ წმიდათა, რაჲთუ ქუენუნისა სხელად დარღვეულად იტყვის კორნთა, კითარცა იგი თქვა უფალმან ჳურითა მიმართ კორცთა თვისთა თვისა: «დაჭისნით ტასარს ესე და მესამესა დღესა აღვადგინო ეგე. » ³) ხოლო იგივე მოციქული ზაკლე იტყვის: «რომელნი სარწმუნოებოთა ერთადეს მეთუთა, ეჭმოდეს სიძარბოლესა—მიემთხვივნეს აღთქმასა... » ⁴) და ღვით. იტყვის: «ოდეს მე მივიდე და კუენუნსა შინა ღვთისასა. » ⁵) შირის დამხუკლეთა მათთა უფლისა მღითთა და სამოციქულოთა და სანინასწარ-მეტყუელოთა კმათავან,

1) ლუკა 23, 43.
 2) 2 კორინთი 5, 1.
 3) იოანე 2, 19.
 4) კორინთელ 11, 33.
 5) აქაელთა 11, 2.

დალათუ ზრს ეკადიბებს უღმერთოთა მით, არცლას თვისთა მოძღვართაგან ჭრცხუების ეე, რამეთუ ცსადად მრავალთა მითგანთა უთქვამს: სიდაქაწვე მი-
 ლებაჲ გვირგვინთა და ვატიკთა კორცთაგან განსრულთა სუელთა; რომელ-
 თაგანი ერთი უგვე არს მოძღვართა მითთა შორის სერგის, რომელსა «მი-
 მაღლებულად» სახელადიბენ იგინი. ესე უგვე სერგის იტუის; განმარტუ-
 ბასა შინა იაკობის კათალიკე ეპისტოლისასა: ამა ზედან ნუ სუელთ
 იბქუამთ მძინო, ურთიერთარს, რათა არა განიკათისნეთ. » სოლო კუჲლად
 იტუის: «თითოეულსა კინმესა კაცთაგანსა ვატიკინისა სიკუდილსა
 შინა თვისსა განკლო მას, და სასჯელი მუბრ სუქეთა მისთა ღუადგა მას
 ზედ ცხოვრებისა, გინათუ სასჯელისა—ანუ სასუფიქელისა, გინა ჟოჯოხუ-
 თისა. » სოლო კვლად იტუის იგივე სერგის: «ყოველი კაცი, რომელი
 სიკუდილსა ქვეშე დადებულ არს, სოლო სიკუდილითა დაედების დასჯად
 სასჯელისა მის ზედს; სოლო აღდგომისა შინა საზოგადოებისაგან სასჯე-
 ლისა—შესვამს სიმწარესა, ანუ თუსიტებობასა მსაჯულისასა. » *) სუკირ-
 ვლარს იფრად, თუ რამესა-თვის უგვე ჭურათა ებრ განსრქნა გული ერისა
 მის მიქემსთა—მიგლთაგან ესოდენ? რამეთუ არდა სხდამე არს უოლად სი-
 ნად მათ შორის წერილისა; რამეთუ დავიწვეს მათ ცნობად კეთილისა
 და აღერსენ ზირად-ვირადთა შინა ცთობათა. სოლო დღესასწაულთა-თვის
 სუფულთა ქვეშე არა მცირედ შეცთომილებად, ვითარცა შერევისა ში-
 ლართა განგებულებისათა; რამეთუ აღიწეს უგვე დღესასწაული სუფულთა-
 სსა შობისა დეკემბრისაგან ოც და ხუთისა დღე დადგეს ოცი დღესასწაულსა
 თანს სოლის-ღებისა სუფულთა მასსა იანვარსა დღესა მუქესესა, რომლითა-
 ცა დასტეციეს ვიბობად საშინელი უგლენტისი, ქრისტეს თვის მუტუქელ-
 სსა—ვეითარცა სოლინარისა მიერ განვლო მარხამისგან სიტუქმან აღსრუ-
 ლებითა დღესასწაულისათა იანვარსა დღესა მუხუთესა ცისკარსა ოდენ ცაბ-
 რიილის მიერ ხარბასა უოვლად-წმიდისა ქალწულისა მიმართ, ოდეს იგი
 მკვდა, განგორციელების მიქემდი უამს მას, მუტელსა ქალწულისასა
 სიტუქად ღვთისა, და შწუნსა ოდენ დღესა მასვე აღსრულებითა კორ-
 ციულად შობისა დღესასწაულისათა. » სოლო სსვანი და სსვანი ცთობანი
 მათნი უკეთუმიცა თითოეულად მოვისსენებდა განვრცობითა წერილისათა,
 დამითამცა წინა-მდებარე ესე ჩემი სამეტყველოჲ, რომლისა თვის მუქეს
 აწ სიტუქად მათდა მიმართ.

*) სერგის შნოკრალისა, რომელი ითარგმანების „მიმადღებულად.“

581, 6. უკეთუ სუღნი მართალთანი არღა სადამე მიემთხვავენეს, სილ-
 კად პირსა ღვთისასა, არცაღა სადამე აქეს მათ კადნიერებაჲ ღვთისა მი-
 მართ, კითარცა შუამდგომელთა ღვთისა მიმართ ნჭუნთვის, სადა უკვე
 დავღვთ სიტყუაჲ იოანე მოციქულისა და ღვთის-მეტყუელისა, — დაჲ რა-
 უმის მოიღო წიგნი იგი, ოთხნი იგი ცსრუკლები და ოც და ოთხნი მღჳ-
 დელნი დაჳარდეს წინაშე კარუისა მისი და აჭუნდა თითოეულსა ათ-ძალი და
 ლანკანნი ოჭრომასანი, საგსენი საკმეველთა, რომელ არიან ლოცვანი წმი-
 დათანი. 1) უკეთუ აჭეთ წმიდათა სადამე უოფაჲ შემდგომად აღსრულები-
 განსკვნებისა შინა ცსრუკებასა, კითარ იგი იტყვის სოლომონ: მართალბ
 უკეთუ მიიწიოს აღსასრულად, განსკვნებასა შინა იუოს, 2) რაჲ განსკვნებაჲ
 არს არა უოფაჲ მუნ, სადა იგი უსურდათ უოფაჲ, რომელასთვის ტრფეა-
 ლებითთა აღთაგან მგნებარითა გჳლითა იტყვის სანატრელი ჰავლუ: «გული
 მეტყვის განსლუად და ქრისტეს თანა უოფად, უფროს და უმჯობეს უო-
 ფად. 3) ზნუ თუ სადა დავღვთ აღთქმაჲ იგი უფლისა ქაშისა, ოდეს იგი
 მისცემდა თავსა თვისსა ცსრუკებისათვის სოფელისა წმიდასა მას ღამესა,
 ოდეს იგი აღგვითქვა მოწაფეთანი მეტყუელმან: «სადაცა მე ვიყო, მუნც
 მისაურნი სემი იუოს. 4) უკეთუ ერთისათვის სულისა, კორცთაგან განსრუ-
 ლისა, არა არს დასჯაჲ ცოდვასა შინა აღსრულებულისა, არცა ბოროტ
 იუოს სიკუდილი მისი უოკლად, და ტყუა სადამე წინასწარ-მეტყუელმან —
 «სიკუდილი ცოდვილთა ბოროტ-არს?» 5) და რაჲ უკვე უფოთ უოკლად სათნო-
 სა მას და სანატრელსა ეურემს, სინანულისა ძლითთა შინა სიტუჳითა
 სეტარებითთაჲ მეტყუელსა: «დიდ არს, დიდ, ჩ მძინო, უამისა მისი სი-
 კუდილისა, რაჲმის სული კორცთაგან განიფოფოდის შიშით და გოდებოთ;
 რამეთუ ქაშისა მას განუოფისასა წარმოუდგებიან სულსა საჭმენი მისნი;
 რომელთა იქმოდა ღამე და დღე — კეთილნი და ბოროტნი; და ანგელისნი
 სწრაფით მიიზადკენ განშორებად მისსა კორცთაგან, და ძრწოლით გან-
 კაღნ წარდგომად უგჳდავსა სამიჯავროსა, რომელი ითრულებოდის განსლუად
 კორცთაგან და, სეღიდავსა რა საჭმეთა თვისთა, შიშით იტყოდის მათდა

1) გამოცხადება 5, 8.
 2) სობრძნე 4, 7.
 3) ფილიპელთა 1, 24.
 4) იოანე 12, 26.
 5) თსაღმუნ 33, 22.

ღვარათასა ეიწმუნებთ, გარე განმსდელნი ერწმუნოთა იჭვთანა, ვითარმედ წმიდანი, მეზრ ღირსებისა მათისა, შესრულ არიან უფლისა მიერ მის თანადღობითა სავანეთა. ვითარ იგი აღუთქვა სანარებასა შინა. 1) ესე ეგვი სსვა არა რა. არს, გარნა სსაჯული უგვი არს—მანგება სსაქმეთაბერ მისთა, რა. იგი ქმნა სულნი კორცთა თანა, ვითარცა იტყვის უოვლად ბრძენი მოძღვარი ღმრადარი გაორტანითა მარტვირობისათა საღირთოად ირინიოს მწკალუბელთა ძლითა შინა წიგნც: აძიერადგან გარდამოცა ცხდად, ვითარმედ შემდგომად სიკუდილისა არა განისრწებანი სულნი, არცა კორცისაგან თვისისა სსვად კორცად მიიჭვებანი, არამედ თვითთაული სული წარგანს სამკვიდრებულისა მიმართ ღირსებითაბერ თვისთა უწინარეს მერმისა სსაჯულისა. 2) და კვლად იტყვის იგივე: დადათუ სულნი არდა მიწუნულ არიან სსამე ჟურთ უგანსსენელსა მას სსაჯულსა, გარნა არა დაშენ მისთავის, არამედ თვითთაულსა სამხლოდო. მას მიერ სსაჯულისა მიეცეს მისსკებელი მეზრ სსაქმეთა თვისთა, რმითუ წარსრულ იეოს სსადიდებულსა, ანუ თუ სსაპტიოქოსა სსამკვიდრებულსა. 3) და წმიდა გერასიმე იტყვის იოილის განმარტებასა შინა თაგისა მეორესა: დაღე უიქლისა არს დაღე სსაჯულისა, ვინათუ არს დაღე განურისა კორცთაგან სსულსა; რამეთუ რომელი რა. ცა იგი არს მომაკალ კაცსა ზედა უოკულსა დაღეს სსაჯულსსასა, თვით იქმნეს თვითთაულსა დაღესა შინა სსაქმედისასა. ამისთვის ვიტყვი, ვითარმედ არიან წმიდანი დიდებასა შინა, და გერათვე ცოდვალნი ტანჯვასა შინა. ხოლო, ვინადგან ესე ესრეთ არს, თვინაერ სსაჯულისა სსამხლოდო. მას—არა იქმნების მეკიდრობა. სსულთა, არცაღა დიდებასა. და არცაღა ტანჯვასა შინა. 4) ესე არიან მოწამედ ჩქმნდა, გ. კორტენდო, მამანი, ხოლო სსვათა. ცა წამებანი წარმოგაქმნო, უნდეს თუ დმერთსა—მიმის დამსუველად შენდა და მოწაფეთა შენთა.

589. 14. არა მერედი ზღვევა. არს ამისი სსამნელსა მას დაღესა სსაქმედისასა მათთვის, რომელთა. ცა მრგალთა თანა გომობათ, განსსაქმეთერეს ესე. ცა სსაჯული მოძღვრება; რამეთუ ეგეთუ სსულნი მარ-

1) იოანე 12, 26.
 2) ირინიოს მოწამისა და ეპისკოპოსისა, რომელი იყო მოწვევ კოლიკარმების, მოწადისა იოანე ღვთის მეტყველისა, წიგნი 2, თავი 66.
 3) მისივე.
 4) გერასიმესი, რომელი იმსახურებოდა ღობისაგან კერძოთა მარტვირობისათა.

თქვითან არა იდიდებან შირის-შირ განხდითა ღუთისათა ანგელოსთა თანა; რაჟსაღა ცუდად გშერებით მადიდებულნი დღესასწაულთა მათთანა? ანუ თუღა, რაჟსაღა შემდეგელ არიან ჩუწნდა მეოხებად ღუთისა მიმართ, ვინადგან არა არიან რომელსა იგი ჰსუროდათ მათ შინა? ხოლო უკეთუ მეოხებისა შემდეგელ-ყოფად შეწყნარებად არიან წმიდანი უთავოთაგან ჟამადმე უკანასკნელისა სსახელისა, მეოხებისა და შექვიებისა აწვე არს ყოფაჲ, სადა იგი ყოფად არიან მერმე, და აწვე არს მეოხებისა სახმარებად მღვკველთათვის მათდა შეამდგომლობისათა. ხოლო რაჟამს იგი ცუდადღეჲ ეტოვლეს მეუფე დიდებისა: წარკედით ჩემან წუეულნო ცეცხლსა მას საუგუნესა, რომელი განმზადებულ არს ეშქათათვის და ანგელოსთათვის მისთა, 1) მერმელა არაღარავინ შემდეგელ არს წმიდათაგანი განთავისუფლებად საუგუნოჲსა მისგან ცეცხლისა შეამდგომელობითა ღუთისამი თუჩისამებრ კადნიერებისა? ხოლო ლოცვისა და დღესასწაულთა წმიდათისა შექობაჲ და კედრებისა წმიდათამი განმზადებობაჲ არა რაჲ სხვა არს, ვაჩნა ვინადგან უწუთ, განუცდელთა ურწმუნოთა ეჭვთაგან, ჩუწნ კეთილ-მისხჭრთა: ყოფაჲ სულთა სანატრელთა დიდებასა შინა ქრისტესსა, რამეთუ შირის-შირ ქრისტესს მდგომარედ აღვიარებთ მათ, ვითარცა იტყვიან ღუთის-მეტყველი გრიგორი კასილიისკის დმერთ-შემოსილისა, ზედა წარმწერელი სამარხოსა მას წმიდასა კასილი სანატრელისასა: «ჲ ვასილი! რამეთუ დაღათუ დაგეიტვიენ ჩუწნ ქუწუნანსა ზედა, არამედ ზოგადისა მის ყოველთა მეუფისა წინაშე მკვიდრ იქმენ, ამისთვისცა იშუბ და მხარებ უფლისა მიმართ საუგუნოდ და უგუნისამდე.» 2) ხოლო ვინადგან შირის-შირ განხდინან დიდებასა ღუთისასა, ანგელოსებრ იდიდებან იგინი, ვითარცა თქვეს სანატრელთა მამათა, მკალობელთა კველ-სიღისთა—ტროპარსა შინა დირსთა მამათასა, რომელსა ზიარად ყოველთა თვითოეულთა დირსთა მამათა, ანუ თუ დირსთა დედათა—ცალობს კველსა სანატრელთა მიმართ მემსოლოკთა თვითოეულისა: მეტყველი: «მოაქმედო ასწავებდო შეურაცხ-ყოფასა კორცთასა, ვითარცა წარმაჯალსა, ხოლო დეწასა სულისასა, ვითარცა უკუდავისა არსებისასა, რომლისა თვის-ცა ანგელოსთა თანა იხარებს სული შენი სანატრელი.» 3)

1) მატოე 25, 41.

2) ღუთის-მეტყველისა გრიგორისა თავი 12.

3) ტროპარსაგან ღირსეთასა.

590. 15 შიკი მონაწილეთა დასისა "სადმერთოა ჩვენსი სიწმიდა, სათნოების მონაწილეთა დასისა შინა წიგნისა, რომელსა იტყვიან ანთიპოდელად აღსაკლებად სიმძლავრე სიუფროვლისა, ესე იგი არს ღვთისის მიმუხრებელად აღკვიმართავს ჩვენს, — იტყვის სტეფანოსისთვის ვისმე შემუდრობისა თაღის, ანუ თუ სსკასა, რომელსაშე შინა უდაბნოსა შეუკნებულსა ორმოკლე-წელ: ადუსრულებოდა რა იგი, ვაილეთო ხილვამა საძინელი ბიბლიკელ გასილვისა კორცთაგან, ვითარცა ცხოველი რქვა განიღებოდა სადაბმთანა მოსაჯულთაგან: რაშეთუ რომელთაშე უარ-ყოფდა იგი, მეტყველი წნა მოქმედებულებისა თვისისა, და რომელთა-თვისმე იტყოდა, — (1) ჭეშმარიტისა წამებთ, და შეეინანე იგი, რაშეთუ ვიტორე და ვიძრსე; ანუ თუ რადაც იგი ექმის კრძალულებამა რამე წესი მონაწილეთა, იტყოდა მათ. ხოლო რომელთა-თვისმე, ვითარცა თავს-მდებელი და არდა შემდებელი სიტყვისა მიცემად — ღუძა და მდებელი თავსა თვისისა ზედა ბრალისა. (1) ხოლო ვაშის არა მწკალებულთა მიმართ ვიტყვი იოანესგან სინელისა წამებსა ჩმს აწვესასჯელისასა, არამედ გეტყვი ჩვენგანთა, უკეთუ ვინ წარ ირწმუნებთ აწვესასჯელსა თითოეულისა სულისასა საქმეთა მებრ თვისთა მიღებად. რასა სასჯელსა უწოდთ, უმეცარხო წერილისანო, შემუდრობისა მის სტეფანოს თანა მოსაჯულთაგან შესიმენსა განტყუებამდე სულისა? ხოლო უკეთუ ორმოკლთა წელიწადთა მუდროსა შინა ლიმისსა განსიკუნებდა იგი და მხოლოდა მხოლოსა უბნობად ჯდა მოთმინებით უდაბნოსა შინა და ესოდნითა შესიმენსაგან აჭავე განცდითა იტყუებოდა, — თქვენ, რომელნიცა კეთილთა მოქმედებთა უჩურობითა განურჩეველად დაეწუხებთ იქმთ კეთილსადა და სტრუქთა და სარწმუნობათადაცა კეთილ-მსახურებითა ესრეთ მეცნიერ ხართ, შევთომილთა-მებრ მოწაფეთა ოროტხელისა და კარდაბნისა, აღმსარებელნი არა უოფად დიდებსა შინა წმიდათა და ჰატავსა შინა ცრუთა, და თითოეულისა სულისა ზედა ხორცთაგან განსრულისა აღსორულებასა სასჯელთასა, უმეცარხო რამესა იტყვით იოანეს მიმართ სინელისა, მეტყველისა სტეფანოსისთვის აჭავე განცდას თანა მოსაჯულთაგან? ანუ თუ სტეფანოსის ანტონი დმერთ-შემოსილისა დიდისა მწუხრასა სტიქთა დიდებსა ვისა მექმესა კვალობთ რა: აწ სარკენი რა დაბსნეს კორცთანი, ანტონი, განიგდი ცათა შინა დიდებსა წმიდისა სანებისასა, და თხოვ თვისიერ შუამდგომელისა შემსხმელთა შერთავისა. (2) უკეთუ უოკლად

1) იოანე სინელისა ელემპსისაგან.

2) ანტონი დიდისა შესამკობელია გლობათაგან სამწუხრობისა რაქლისა დაწეობამა არს — ხატება და მსგავსება ღუთისა მღალა.

წმიდანს სამკებანს ღმერთიან სული ღირსისა ანტონისი დაამკვიდრა დიდებდა თვისისა მარადის განცდად წინაშე თვისისა, არა სამართალი უყოფიესა, კითარმედ შეიყვარა სანატრელმან ანტონი უფალი ღმერთი თვისი ყოვლითა სულითა და ყოვლითა გონებითა თვისითა? და მოყვასი, კითარცა თავი აკისი და უმეტესცა, რომლითაცა დაიცვნა მტნებანი?? სოლო მსაჯულმან მეუფემან დიდებისმან ჰქმნა სამართალი ჟამისა სიკუდილისასა ანტონის ზედა, რამეთუ სანატრელს ანტონის შეეყვარნა ფრიად ტყვიანად ქრისტესთვის, და მან სიმრთელეს შინა და მშვიდობასა წინაშე თვისისა დაადგინა იგი. არა სამართალსა უწოდებთა ამას? ძალ-გითა რათა უარ-ჰყოთ დიდებამ წმიდათა?! სოლო კინადგან ვერ შემდეგულ სართ ღონის-რიებდ, რათამცა უარ-ჰყოთ დიდებამ წმიდათა, მორწმუნე ექმნეთ მტკიცედ, კითარმედ სულიან სანატრელნი არიან დიდებისა, და ცოდვილნი ტანჯვასა შინა; და კინადგან უსრეთ არს ესე, თვიანერ სასჯელისა არა ცნდა ექმნეს დიდებამ გვირგვინთა, ანუ თუ შატყვთ.

591. 16. მოკლეთ უკვე და ოროტნელსა იოანეს, მტყუარ-მარადეარსა მას, და ვარდანს, და ტათეველსა, და ლახარეს—ვეტყოდეთ სიტყვის ცუბისა მათდამი მოქმედნი: იტყვის ღვთის-მეტყველი წმიდამ მონაწილე ქრისტესი იოანე გამაცხადებლსა შინა—*«და ვინილენ საყდარნი და დასხდეს მას ზედა, და სასჯელმ მთელს მათ; და სულნი იგი მოკლულთანი წამებისათვის აგოსისასა და სიტყვისათვის ღმრთისა; და რომელთა არა თუ ვინი ვსცეს სატისა მას მხედისასა, და არცა მიიღეს ბეჭელი შუბლთა ზედა, ანუ კელთა მათთა,—და ცხოვრდენ და სუფივედენ შემდგომად ქრისტესისა ათას წელ.»*¹⁾ შესიმინების ძალი შინაგან მდებარე სიტყუთა მონაწილთასთა, იტყვის რა წინაშე საყდართა სასჯელის სულთა მოკლულთა ესროს-თვის კაცთასა, და ათას წელ შემდგომად ქრისტესის სუფივასა და ცხოვრებასა მათისა: *«წელი იგი ათასი შემდგომად სიკუდილისა წმიდათისა დიდებდუ მკორედ მონღვისა უფლისა თქვა სანატრელმან იოანე. და გზად იტყვის: ანტონარს და წმიდან, რომელსა აქმედეს საწილი ადდგომასა მას შინა შირველსა! მათ ზედა მეორესს მას სიკუდილისა არა აქეს კელმწიფებამ; არამედ იუწინენ მდებარე ღმრთისა და ქრისტესისა, და სუფივადენ მის ათას ათას წელ.»*²⁾ ამას უკვე მონაწილეი ადდგომასა შირველ-

1) გამოცნ. იოანესი 20. 4.
2) ექვე მუხ. 6.

სა იტყვის, პირველსა სსსჯელსა წმიდათათვის, მიძღვრულთა კვირგებნი-
სათა, რომელთას იტყვის—მეორესა სიკუდილსა არა აქვს კვლავი იფიქრობა.
მათ ზედა, ესე იგი არს, მეორესა მას სსსჯელსა წინაშე უკველთასა და-
სჯუასა ცოდვილთასა. კვლად იტყვის წმიდა იოანე: «და სიკუდილი და
ჯოჯობეთი შთავარდეს ტბასა მას შინა ცეცხლისასა. ესე არს სიკუ-
დილი მეორე ტბა იგი ცეცხლისა.»¹⁾

592. 17. ისმინეთ, ჩუ უსადღოსო კერძისა გამო, თუ ვითარ
მოციქულმან თქვა იარს სსსჯელი—თქმითა პირველისა და მეორისა აღდგო-
მისათა, და კერეთვე სიკუდილისათა! რამეთუ წმიდანნი აღდგომითა პირ-
ველითა დიდებულნი სიფიქრად ქრისტეს თანს, ესე იგი არს, უმუდავითა
სიკუდილითა განსრულნი გორცთაგან—არდა ქვე-მდებარე, არიან მეორე-
სა სიკუდილისა, ესე იგი არს, მეორე იგი სსმინელი სიკუდილი,
რომელი მიღებად არს ცოდვილთათვის განსჯილთა ზატოებითა, შთაცდო-
დენ რა ტბასა მას შინა ცეცხლისასა. ხოლო მართალნი, მხუნი იგი სიტ-
ყვერნი: გამობრწყინდენ რა აღდგომასა მას მეორესა, რომელ არს მეორე
იგი უმუდავებად სულისა გორცთა თანს, რამეთუ პირველ მეორედ მოსლ-
ვისა თვისისა სიძე სულთა მათ სსსჯელთა ზატოებისა მას. რამდა
იგი კმა-ეყოფის მას: და ესე არს სსსჯელი, რამეთუ რამას იგი არს
ღირს სული იგი სსსჯელი, მიეცემის რა სიმიწველე კვირგებითა მსაჯუ-
ლისაგან და ღმრთისა. ხოლო აღდგომასა მას კუქმთასა, ესე იგი არს
კორცითა უსრწულითა აღდგომასა,—მიეცემის კორცისა თანს შეერთებულ-
სა სულსა დიდებად იგივე სსსჯელად უკველთა თვალთა სიტყვიერთასა.
და ესე არს აღდგომა მეორე. იტყვის უკვე სადმართოა მოციქული იოანე
გამოცხადებასა მასვე, შინა სსსჯელისათვის სამრავლომას: «და შემდეგ-
მად ათასისა მის წლისა განისხნას ეშმაკი საზურობისაგან თვისისა და
გამოვიდეს ცთუნებად წარმართთა, რომელნი არიან ოთხთა კედეთ: ქვე-
ნისათა.»²⁾ და კვლად იტყვის: «და გარდამოსდეს ცეცხლი ღმრთი-
სა მიერ ზეცით და შეტანეს იგინი.»³⁾ და კვლად იტყვის: «და ვიტი-
ლეს ძველნი მცირენი და დიდნი, მღვდელნი წინაშე და წიგნნი განუ-
ხუეს, და სხვადა წიგნი განულო, რომელი არს სსსჯელისა—და განისჯ-

¹⁾ გამოცხ. იოანესი 20, 14.

²⁾ იქვე 20, 7—8.

³⁾ იქვე 20, 9.

ნენ მკუჭარნი წერდით მათგან წიგნთა მათ შინა საქმეთაებრ მათთა. და სიკუჭ-
დილმინ და ჯოჯოხეთმან მისტეს მკუჭარნი, რომელნი იყენეს მათ შორის.
და განისაჯა თითოეული საქმეთაებრ თვისთა. ა) ხოლო შემდგომად
შვირდთა ლქმთა ზემო-თქმულთა ამათ შესძინებს მოციქული— ესე არს
სიკუჭილი შიორე. ა) ისმინებთ, ჯ. შემკველნი! შემდგომად სიკუჭილის მი-
გება ღირსად სამე საქმეთა მებრ თვისთა სულთათვის სანატრელთა თქვა
მოციქულმან იოანე აღდგომად პირველად; ხოლო სულთათვის ცოდვილთა
თქვა პირველად სიკუჭილიად. ხოლო საზოგადოებასათვის სისკუჭისა იტ-
უვის აღდგომასა მეორესა და კერეთვე სიკუჭილსა მეორესა.

598. 18. აწ უკვე საჭირო არს ჩემდა, რათა კარცხინო მტყუარა
მომღვართა მათ—ოროტელსა და კარდანს და ტათეკლსა, მანეტოს
მეორესა, და ლაზარეს, და სხვათა, რომელნი არა შეიწყნარებენ უოფას
სასუფიქლისა და ჰატიკთასა, არცა შემძლებლობასა უკანასკნელად სას-
ჯულადმდე ქრისტესგან განსჯისასა. ჯ. დიდი ესე უგუნურებაჲ! ჯ. სიგო-
ფე ესე უმადლოთა მათ! ჯ. განჯერთობაჲ ესე, მანებელი გონებისა, უო-
ლად უღმერთთა მათ!...

594. 19. იტუვის წმიდაჲ მამთა-მთავარი ჭრომისა და მოწამე გლი
მენტოს მეჩვესა შინა წიგნსა სიმოციქულთა საზღვართა ძლითისა:
ესე სიკუჭისი კინზე წმიდაჲ კვედრებოდა ღმერთსა ერთისათვის ეის-
მე მიცვალებულისა ესრეთ: დაწესეო იგი წიაღსა შინა მამთა-მთავართასა,
სადა არა არს საღმრთაჲ, შიში, მწუხარებაჲ, არამედ დასუბანი კეთილ-
მისაზრთანი, და აღაგნი მართალთა სანატრელთანი, რომელნი განიცდიან
დიდებასა ქრისტეს შენისასა. ა) ხოლო წმიდაჲ დიონოკისიოს საეკლე-
სიოთა საიდუმლოთა მთავროთა ძლითსა შინა იტუვის წმიდათა-
თვის: (ოღეს იგი აღესრულებიან (წმიდასნი), უწყისი აწვე კითარმედ მსგა-
სებრ ქრისტეს მიიღებენ აწვე განსიყენებასა სრულადსა, რაჟამს იქმნებან
ცხოვრებასა უკანასკნელსა; და გზასა ცხოვრებისა უგმდავებისა მათისასა,
განცხადებულად ახლორე წილკითა აღიღებენ და აქებენ საღმრთოთა ნიჭ-
თა და სისარულითა გამოუთქმელითა იშუებენ. ა)

595. 20. იტუვის წმიდაჲ იგნატი ღმერთ-შეისილი ეპისტოლესა,

1) გამოცხ. იოანესი 20, 12—15.

2) წმიდისა კლიმენტოს ჭრომაელისა და მოწამისა: აწვე 47.

3) დიონოკისიოს არიოპაგელისა და მოწამისა თავი 7.

მიწერილსა ჭრომაელთა მიმართ: «არსო ჩემ შორის წყალი ცხოველი და მხადის მე შინაგანით, ვითარმედ მოკედ მამას მიმართ.»¹⁾ სოლო ვაჟად იტყვის: «მიტყუეთ, რათა ვიხილა ნათელი ბრწყინვალე; რათა მე მისლვითა ჩემითა ვიყო კაცი ღმერთისა.» სოლო უოკლად ბრძენი ირინიოს იტყვის: «ცხოვრებასა და უკუდაკებასა, სოლო ბრწყინვალეებასა საუკუნოსა—მიანიტებს ღმერთი მართალთა მათ, რომელთადა დაიფენეს სრძინებანი მისნი, და ეტნეს მტკინად სიყვარულსა შინა მისსა.»²⁾

596. 21. იტყვის სასატრელი მოწამე და უოკლად სიბრძნის მოყვარე დიდი იუსტინოს მარტო მტყუებულებასა შინა ძიებისა შორის. 77: «განკურთხის შემდგომად სულად და კორცად მუის განიზრუნეან მარტოაღისი და ცოადვილისი და წართყვისებანი ანგელოსთაგან ალასა, რომელსადა იგი დირს არიან, ე. ი. არიან სულანი მართალთა სასუფეხელსა შინა ზეცათასა, სადაცა იქმეს ჩუჭულუბაჲ მათი ანგელოსთა-თანა და მთავარანგელოსთათანა, და ახლონ მანგოვარი ჩუჭი იესო ქრისტე.»³⁾ სოლო წმიდაჲ კირიანე იტყვის სიკუდილისი ძლითსა შინა წერილსა: «რომელთადა იგი დაიფენეს მცნებანი საღმრთოანი, შეცვალეს უკუ მკიდრობაჲ ესე ქუჩებისა, ზეცისა საუნჯედ.»⁴⁾ აწ უკუჲ, მძინო სიყვარულნო, ჩუჭინა შედგომად კვლათა მათთა ვისწრაფოთ სურვილით!

597. 22. იტყვის წმიდაჲ და ღმერთ-შემოსილი ვასილი, თანა მოსახელე ზეცისა სუფეებისა, მეოთხესა წერილსა სინასულის ძლითსა მკუდრი-სათვის ვისმე ცოადვილისა: «იტყოდო ჩემდა ვამს, რამეთუ ბიწთაგან ცოადვათათა არ: განვისკენე, არამედ კუბა მათ შორის მტკინედ, აწ ვამე ლოსთა თანაძგა დავეწესებოდი მე, აწ სიკეთესამცა შინა ზეციერსა კუბებუდი...»⁵⁾ სოლო ღმრთის მტყუებულებისა ვრცელი იგი უფესრული, საღმრთოჲ გრიგორი, კოსტანტინე-პოლელთა დიდისა საუდრისა შემამკობელი, იტყვილ ვასილი ღმერთ-შემოსილისა გამოთქმასა შინა ჭებისა: «არამედ შენ წმიდაო საღმრთოო თავო, ზეცით მოგხედეს და მიჯობიან ჩვენსა-

1) იგნატი ღმერთ-შემოსილისა და მოწამისა.

2) ირინიოს ეპისკოპოსისა და მოწამისა წიგნი 1, თავი 2.

3) იუსტინოს ფილოსოფოსისა და მოწამისა.

4) კირიანე მოწამისა და ეპისკოპოსისა.

5) ვასილი კესარიელისა ღმერთ-შემოსილისა.

წერტილი გორცთა, რომელიცა მოგვიტყვი ჩუენ სწავლად; გინათუ განხაშო-
 რენ ჩუენი ლობჯითა შენითა წმიდითა, ანუ თუ სათნო გვანინე, რათამ-
 ცა ახანეთა გუჯითა დაუთმით და, შედგომად ამიერ განსლგისა ჩუენი-
 სისა შეგვიწყნარენ ჩუენსა საყოფელისა შესისა, რათამცა სამება იგი ყოვლად
 წმიდაჲ, რომელსა აწ საგნითა ვიჭვირობთ მცირედ, შეუძლოთ ყოვლად
 უსავსედ და უმარტოებსად ხილვად; და აღსასრულსა მივიღოთ კეთილი იგი
 გულის-სათქმელი ჩუენი. » 1) და იგივე ღვთის-მეტყუელი გრიგორი იტყვის
 ვასილისთუნიგე სანატრელისა, ზედა წარმწერელი სამარსოსა ზედა წმი-
 დისა ვასილისისა 7 თავსა შინა: «ცასთ ესე და უწოდეთ, რამეთუ ვასი-
 ლი, ვითარცა სურვილ-იყო, ზეცად აღვიდა, ხოლო გრიგორი დაშთა
 ქვეყნისა ზედა და ცხოვრებს ცხოვრებითა საღმობიერთა.

598. 23. იტყვის სანატრელი მოძღვარი და ღუდა სანატრელისა
 ძეგლოვარებისა ეგრემ ჟოვლად სათნოჲ იეტარებისა ძლითსა შინა სიტ-
 უვასა: «ზეტარ არს, რომელი ყამისა სიკუდილისასა, რაჟამს იგი შიშითა
 და საღმობითა განვალს სული გორცთაგან, ჰუმოებს კანდიერებსა სა-
 სობით; რწმეთუ მოსლვად არიან ანგელსანი, რომელნიცა სულსა გორც-
 თაგან ანკუშთენ და მიიღებენ; ხოლო დაადგებენ წინაშე სამსჯავროსა
 საშინელსა და უგუდავისა მსაჯულებისასა. » 2) ხოლო იგივე იტყვის ქვემოთ:
 «სული ცოდვილი შიშით განვიდეს გორცთაგან და წარვიდეს წინაშე სამს-
 ჟავროსა უგუდავისა მსაჯულებისასა. » ხოლო საღმერთოჲ მოძღვარი ნოსელი
 გრიგორი იტყვის ქების გამოთქმისა შინა სანატრელისა ეფრემისსა: «გან-
 სუენებულ-არს სული მისი ყოლისა შინა ზეციერსა, სადა იგი არიან დას-
 ნი ანგელსთანი, სადა ერებულისა მამათ-მთავართანი, სადა გუნდნი წინას-
 წარმეტყუელთანი, სადა საუდანნი მოციქულთანი, სადა სინარული მოწა-
 მეთა, სადა სუეტმის-ცემაჲ მართალთა, სადა ბრწვინვალებაჲ მოძღვრთა,
 სადა სმისა წმიდანი—შეებაჲ და სინარული. » 3) ხოლო კვლად იტყვის
 იგივე სანატრელი მოძღვარი ქვემოთ ამითსა: «განსა შენ, რომელი ეგე
 მდგომარე სარ წინაშე საღმერთოჲსა საყურთსეველისა და უთვლად წმი-
 დისა სამებისა და ცხოვრებთა მთავრისა შესწინავ ანგელსთა თანს, მო-
 გვიხსენენ ჩუენ ყოველნი.»

1) ღვთის-მეტყუელისა გრიგორი დიდისა.
 2) ლოსისა ეფრემ ასურისა.
 3) გრიგორი ნოსელითა ეპისკოპოსისა, ღმერთ-მეწილილისა.

601. 26. იტუის უკუ ფრადი სობრძნეთნ შინა და კაცი ძალადო სწავლულებათ შინა აგვისტინე დმრთისა ჭლანქისა ძლითსა შინა წიგნსა: ესულნი, განსრულნი კორცთაგან, მართალთანი მშვადობასა შინა კაცისკენებენ, ხოლო სულნი უღმრთოთანი მიიღებენ ჰატყასა. ხოლო მერმე მოძავალ არს ყამი, რომელსა შინა მართალთა აღდგომან სსუელნიცა საუკუნესა შინა ცხოვრებასა; ხოლო უღმრთოთანი—სიკუდილსა შინა საუკუნესა, რომელი ითქმის სიკუდილად მუორად. »¹⁾ და კვალად იკუკუ; ფრადი სობრძნის მოყვარებითათა მოძღვრებითა, აგვისტინე იტუის შიშ ფსალმუნისა განმარტებასა შინა: «დაუკვიდრებთან წმიდანი იერუსალიმისა ზეცისასა, თვინიერ იწროებათა, თვინიერ ჭირთა, თვინიერ საზღვართა განყოფისა იგი აქეს ყუ. »²⁾

602. 27. იტუის მზე კვლეშეისა ალექსანდრიელისა საღმრთოთა კირილე სულს განტყუების ძლითსა შინა წიგნსა: «ამჟამი იგი ცოდვილი განტყუებს სულსა, განუშორების კორცთაგან და დაუტყუებს მას ანგლოსი წმიდაჲ, და შეიპურებენ უშეწოდ და გვიძითა და შეგრიტთა შთააგებენ მას ადგილსა ბნელსა, სიღრმესა უფსკრულისასა, დილგეს ჭკუშე ჯოჯოხეთისა, სადა არიან დახმულნი შინაგან სულნი ცოდვილთა აღსრულებულთანი; სადა არა არს ნათელი რამე და ცხოვრებაჲ, არამედ ტკივილი სამარადისოჲ, მწუხარებაჲ დაუსრულებელი, გოდებაჲ დაუტყნობელი, და ღრჭენაჲ ვბილთა; მუნ არს ვაებაჲ სამარადისო, მუნ ღლღლბებენ და არავინ არს შემწე ვინმე. მიუთსრობელ არიან ჭირნი და გამოუთქმელ საღმობანი სულთა მუნ შინაგან დაკმულთანი. »³⁾ ხოლო გრიგორი, შავა ჰრომისა, იტუის მეოთხესა ფსალმუნისა სინანულისასა: «მიენატების ნეტარებაჲ სულთა წმიდათა უწინარეს აღდგომისა, ხოლო კორცთა მათთა შემდგომად სასჯელისა მიეცემის. »⁴⁾

603. 28. ისმინაჲ, ჯ. ოროტუნელი, რადენნი წამებენ მამანი, ვითარმედ სულნი კორცთაგან განსრულნი საქმეთა-მებრ თვისთა წარკაღნ იგახი ადგილსა, სადაცა დაუკვიდრებაჲ არს კორცითა შემდგომად აღდგომისა? არა ვბა არსა შენდა, უკეთუ ხარ მოწაფე მოციქულთა? რამეთუ სანატრულ-

¹⁾ აგვისტინესი აფრიკა იპონელისა წიგნი 13, მწკი 8.
²⁾ აგვისტინესივე.
³⁾ სანატრულისა კირილესი ალექსანდრიელისა.
⁴⁾ გრიგორი ჰრომაელთა შავისა.

ნი იგი იტყვიან, ვითარმედ ჰპირთა ორისა და სხვისა მოწამისათა დემეტრიოს უოველი სიტყვაჲ. » 1) და შენდა პირის დამსშეკლად და მოწამეთა შენთა სედაჲ რადენნი წარმოადგეს მოძღვარნი, რომელნიცა უძნეკლად გასწავებენ ჩვენ, ვითარმედ აწვე მიღებად არს სულთა მიერ, რამცა იგი მიუღის კორცთა მათთა შემდგომად აღდგომისა?! სოლო მიუგებასა სულისასა მებრ საქმეთა მისთა უწოდებთ სასჯელად, რამეთუ იესო, რომელიცა განკრებასა არა შეიწინარებდი—მსაჯულარს აწვე და არა მერმე იტყვის: მსაჯულად, რამეთუ წმიდაჲ მასარბელი იოანე იტყვის: «მამა სჯის არავის, არამედ უოველი სასჯელი მოსცა ქსა. » 2) ესე უკვე არა უფადისათვის არს, არამედ აწ მუოფისათვის, კოთარმედ მოსცაო უოველი სასჯელი ქსა, და არა თქვა თუ მისცემს, არამედ მისცაო. სოლო ვინადგან მსაჯულარს, აწვე განსჯის თვინიერ თვალღებისა.

604. 29. სიტყუებმან ნეტართა მამთამინ დამაკლეს მე აწ განკრცომად მტკეველებისა, რამეთუ მათ ესოდენნი აღწერეს ჭეშმარიტებითნი მოძიკრებანი სულთათვის კორცთა თანა მოქმედებისა შემდგომად გასსლეისა ღირსად მებრ საქმეთა მისთა მიგებაჲ მისაგებულთა, — ვითარმედ უოველი სოფელი და ზღვაჲ აღესესს, რომელთა უგანოსა უფსკრულთაგან მღირკენი ცვარსი აღმოვიდუნ და კქმინენ ესენი პირის დამსშეკლად — ოროტხელისა, ტათეველისა, ვარდანისა, გოშიკ ვანაკინისა, ლზარესა, იაკობისა, რომელი არს აწ მუოფსა ამის ეამსა წმიდასა ქალაქსა იერუსალიმსა ეპისკოპოსად სომეხთა, მუნ დამკვიდრებულთა, — მათდაში, მტკეველთა ვითარმედ არა აქეს მუოფობაჲ არცა ზეცისა სასუფეველსა სულთა სანატრულთა, და არცა ტანჯუამ ჟოჯოხეთსა შინა უღმერთთა და გაცისმეველთა, ბიღწთა და ანგართა, და სხვათა ესე ვითართა წინა აღმდგომთა და მწკალბეულთა სულთა. კმა არს უკვე წამებაჲ ამის ზედა მამთა, წინააღმდეგომთა კრებისათა სინქურისა და ორგულწმინდისა დამარლევკლად, ხეში უმეტერ-შეუწუოებულთა ლქსთა განმრავლებასი მათდაში წინაგანმწეობად არღარა დაგუჭირდა ჩვენ. გარნა მერმეტა ვიტუოდეთ მოკლედ, მოძღვრებისა მებრ ჭეშმარიტისა აღმოსავალისა კგელესიონსა ბრძენთასა — სულთათვის, თუ ვითარ განთავისუფლებიან სულნი სატანჯველთაგან კაცთ-მოჯარებითა ღმრთისათა, გარნა არა რცა თუ ვითარ გოცნათ ლათინთა. *)

1) მათუ 18, 16; 2 კორინთელია 13, 1.

2) იოანე 5, 22.

*) ლათინთა იცნებულად ვიტყვით: «განსაწმედელსა.»

605. 30. არიან სულნი, სხუვარულნი, დავაწკებულნი პატრუს შინა ბნელისა მის საწყობობისასა, რომელთა სისაწვამა ცსაჭრებისა განწი-
 რულ არს და ვერვინ შეძლებულ-არს ჩვენგანი კედრებად მათთვის ღმრთი-
 სადმი, ანუ თუ შეწირვად საღმრთოებსა უსისხლოებსა მისხვეპლისა, და
 არა ვინ შეადრე არს ქველსი-მოქმედებად მათ ზედს, რათამცა განთავისუფლ-
 დეს. ხოლო სულნი იგი არიან უღმრთოთანი და მწკალებელთანი, და
 ცხადად შიშითა ცხადებათა შინა აღსრულებულთა ჩვენგანთა ქრისტესთვისნი,
 რამეთუ ესენი სუგუნოდ არიან დასჯად ტბასა მას შინა ცუცხლსასა, ფსუკ-
 რად ქვესვენებისა პატრიარხი. ხოლო რომელნიცა არს ცხადად სტოდვიდენ,
 გარსა სიმშაღეთა შინა ბილწებისა, ასუ თუ სხვათა დიდ-დიდთა შინა ცრად-
 კანთა დაფულესნი და მცანარნი აღმოსავლისთვისნი მუნით და არა თავს-
 მდებულნი სასახულისასა; რომელთაცა არა აღიარეს წინაშე ღმრთისა სუ-
 ლიერთა მიმართ მოძღვართა და არა განმოხრდეს, ვითარცა ლათ სოფომელ-
 თაგან თავისთა მათ დაცემისა მრავალთა მათ ქალაქთა, ესენიცა ბორბტად
 აღსრულებულნი იტანჯებიან სუგუნოდ უსჯულათა თანა.

606. 31. ქრისტე უფალი დიდებისა არა იტყვის მდიდრისთვისნი, ვი-
 თარქმელ უსჯულთანი, რომელ არიან უღმრთოანი უოფად—გარსა ვინილოთ
 მისთვისნი, რომელიცა განსტყრომით თანა შეინახებდა და შორფობითა
 თითო ფერითა იშკებდა; თუ სადა წარვიდა იგი შემდგომად სიკჳდილისა,
 რომლისთვისნი იტყვის კურემ სანატრელი მდიდრისადა მისთვისნი და ლაზა-
 რუსა: «მოინაო რა აღსასრულა, რათაჲ იქმნა ასუკლასთაგან წარყვანებად
 მათი—გლასკისა წადლთა აბრამისითა, ხოლო მდიდრისა შიავგებად სიტან-
 ჟულთა.»¹⁾ ხოლო შემორე არევის აბრამის მიერ ნაცვლის-გებას: მდიდ-
 რისა მიმართ, ყოფოეთისა ალთა შინა ტახტულისასა — რომელთა უნდეს
 წადლ ყოფად ამიერ თქვენადმი, ვერ-უძლოს ვერცა კვრეთ და მავთლისი
 ჩვენდა წადლ მოკლეს. » ისილუბა, სუგურელთა კეთილ-მისხურთ! არა ეამდ-
 მდე შეორედ მოსვლისა არს სიტყვად ესე უფლის ძლითა, რამეთუ მდიდარი
 ანწირულთა იყო, პატრიარქა შინა იყო ტანჯული? გარსა ვითთამე რომელ-
 თემე აღუჭრეს ცოდუანი ქრისტეს სულეებისა მამისა მიმართ თქმითა, და არა
 თუ დასხილუბითა, არამედ რომელითამე სხვითა მიზეზითა არა შესვდა-ჲე
 ეამი შენახებისა და ცრემლისა,—და სურთადათ შენახებამ, ესე ვითართანი
 რაჲმს განავლენ კორცთაგან სულნი არა მსწრავლად დაქმევიდრებიან საუგუ-

1) ლირისა ევრემ ასურისა: ყოფადლთა სანჯელთაჲ მლოთისაჲანი

დასამსობელად უბადლოთ ერთბუნებიანთა, რომელნი შერე-
ვენ დღესასწაულთა საუფლოთა და ერთსა დღესა, რომელ-
არს ეანგარს 6—აღასრულებენ დღესასწაულსა კორციელად
შობისა უფლისასა და დღესასწაულსა ნათლის-ღებისა საუ-
ფლოდსასა წინააღმდეგობად ჭეშმარიტებისა. არიონ ამას ში-
ნა მდებარენი ნაწილნი სიტყვათანი 15.

თ ა ვ ი 19.

607. 1. ნათესავთა უკვე და სასეთა და განუკვეთელთა ვითარებასა
შეუდგა კველსიაჲ ვალარშაპატისა, რამეთუ ეგე ვითარნი ისინა მოძღვარნი
და ესე ვითართა სიძეთა დაუწინდა თავი თვისი, რომელთა განსშორეს იგი
(«დედუფლისაგან»*) თვისისა, და ახლითა უკვე წესითა შეამკვეს რა იგი სი-
ძეთა თვისთა, რომელთა არა ქრისტეებრ იქორწინეს მისთანა, ამითა უკვე
მიყოლასა და უკანა შედგამასა არისტოტელურთა შესმესათსა და შთებო-
დეს საზღვარნი კველსიისანი პერობად უბადრუკთა მათ, რომელთაგა ზე-
და სიტყვაჲ უფლისა სრულ-იქმნების: «ფარისეველო ბრძაო, განჰსწმიდე პირ-
ველად შინაგანი იგი სასძელისა და შაროფსიდისა, რათა იყოს გარემკვა
მისი წმიდა.»¹⁾ სოლო ესე არს სიტყვასა ამას შინა მდებარე, ვითარმედ
პლატონურისა და არისტოტელისა და პლატონსა და პარფირისა იხიბეს
მოწაფე ყოფიან მოძღვრებისა, და ყოვლისა მოსეანისა და სწინასწარ-მეტ-
ეველოთა და ახლისა აღთქმისა მხარებელთა და მოციქულთა, და სა-
ნატრულთა მამათა—სძინად არა იზრუნეს უმადლოთა მათ. განსწმიდეს
რეცა გარემე იგი მცნიერებაჲ ამართა იქვითა მათითა, რომელთა სახელ-
ნიცა ელად, და არა მართლად—ყოცნების-ეე, და გარემე პაროფსიდისა შემ-

*) «დედუფლად» ისმინე, ბრძენო, კველსიაჲ აღმოსავლისა.

¹⁾ მატეო 23, 26.

გვეს, ესე იგი არს ეკლესიის გარეგან მდებარენი მოძღვრებუთნი წარიდანი, და ჰაროფსიდიისა, რომელ არს წმიდისა ეკლესიისა შინაგანნი — აღაგვის მწიგნობართა წვალებათათა, არს მიმოღვრულთა თარგმანებისა: საღმრთოთა წერილთასა.

608. 2. სიტყვისა შესაგებად გვაძოვნებოთი კორნთაჲსკ. იგი არს შინაგან არსებისა ჩვენისა; ქინაჲ, რომელსა უახლესი საძღვრულია სიტყვისა გაჩვენებს ჩვენ ორთა შეურყენელთა და უძველესთა შეერთებულთა ბუნებათა, რომელნიცა ერთისა უოკლად წმიდისა სპაშებისაგანისა გუგამისა მგნად იწმინდების. რამეთუ ჩესთა სახესა საღმრთოჲსა არსებისა შინაჲ გაიი, ქალწულისა სისხლათგან ამღებელი კორნთა, ექმნა არსებისა შინა ჩვენისა; რამეთუ სიტყვამან არა წვლილადსა სხედვასა შინა მყოფი ბუნებაჲ, არცაღა სახესა შინა მყოფი, — არამედ განუკუთვლელსა შინა მყოფად ბუნებაჲ მიიღო თანა არსი ჩვენი დედისაგან წმიდისა ქალწულისა — თანა არსისა ჩვენისა, და ორთა ბუნებათა შინა მყოფი გამოკვეცნად ჩვენ, ვითარცა იტყვის საღმრთოჲ პოვლელ: «და არსო ერთი ჰე არა ბუნებათა ორგამოყენებად განყოფილთა, არამედ შესაძრწუნებელითა განუკუთვლელთა ორთა ბუნებათა ერთ-გამოყენებად შეერთებულთა შინა» (1 კორ. 12:13).

609. 3. რაჲსი იგი განგვის განკორცელებსა სიადრულია უთხროთა, შედგომითა ერთიან საზღვართათა, შესხვად მათ შესხვად და სხვად სახედ უღმრთოებისა მიმღებულთა თანად უოკლთასა რამეთუ ვერსად შემძლებელ იყო შემტვიცნებად ბოროტი იჭვი მათი უკეთუმიცა და მისაგანთა უღმრთოებისა ნაწილებთაგან შემტვიცნებაცა. ამისთვისა მისჯალნი ნაწილებნი მოუგნეს თვისთა მათ აღსარებითა ჰატათა, რათამგანა ვითარცა და შესხვადვი ეორცნებოდეს მქონებულად არსებისად მსილველთა. რამეთუ იტყოდენ რა განკორცელებისა სიადრულია. ვიდა უოკლითა ურცხვინა უოკლად — საზღვრელ არს გუშინდელისა სიტყვისა მეთისაჲ რომელი თქმეს დადეს. რამეთუ ოდესმე იფლტან ბუნებათა ორობისაგან; ქრისტესსა ზედა მხოლოდ ოდესმე აღიარებენ, ვითარმედ მსხვად და სხვად ვიდრე ბუნებათა სიტყვიანთა, ვინაგან ღმერთი ვარ ექმნა; ოდესმე ერთისა ბუნებისა და სასრულიად და ორობისა ასწავდენ. ხოლო ოდესმე შეურყენელად არწმუნებენ ბუნებათა, რამეთუ თვისთა ვინმე მოძღვრათაგანი, მათი, რომელნიცა აწმინდესა აღმნი და მყოფი — ერთსა შეურყენელსა ბუნებასა მებრძოლად

1) პროვლე პატრიარქისა კონსტანტინე-ქალაქისა. ეფიონენ იგნეცე (1)

მისთა იტყვის: ზღაპრობითსა მას უსარცხვილოსა წიგნსა თვისსა; რომელსა უწადა მან «კემკატუმი» ესე იგი არს კლდე სარწმუნოებისა არამედ უფროსდა უფსკრული გიბობსა. იტყვიან კოინტა სიტყვისათა ოდესმე ყოფიათაურთ ღმრთად, და ღმრთებრ ყოველგან შეყოფად; და გარეშეწიწილად, და ღმრთაობით უწებულად, რამეთუ ესენი ომნიელისა, ტყრონიელისა, სიუნიელისა, ტათაქელისა და ლაზარეს წერილთაგან ვიხილეთ; ხოლო ოდესმე აღიარებენ თანა არსად ჩვენდა. და ესრეთ აღსასრულადმდე უსოფლისა ცვალებამა გარდაცვალებამ სარწმუნოებისა ეჭეს-ყე, მსგავსად ბურთისა კელისა ზედა გორგებულისა და მიმოცდებულისა, და არა რცხუხისა რიტორთა და ასლისა სარწმუნოებისა სხუელის-მდებულთა!...

610. 4. ამათ უკვე მრავალთა თანა გმობთა შესძინეს ესეცა სხვადა რამდე ჩანტად ცთომის მოყვარეთა შეცვალებისა, ვითარმოდ დღესასწაულისი შერეივნეს საუფლოანი, რამეთუ აპრილსა 7 დადგეს დღესასწაული სარგობისა, და აპრილსა 16 სათელთა დღესასწაულსა თანა დღესასწაული კორცვილად შობისა უფლისა, ვითარცა იგი ასწავს მათ ვრუბამან დავნიასიმან და კვლად ვრუბამან მანსკერტისამან.

611. 5. ამაჲს ზედა იტყვის დაზარე ჭაუკელი, გმადო-მთავარი სოფელსთა, რითარმოდ საუკობ მოციქულისა-მიერ უმეტესსა და სხვათა მოციქულთა მიერ განუწესა ესე, ვითარმოდ რათამცა ერთისა დღესა შინა, რომელ არს ანკობი 6, ვიდღესასწაულობდეთო დღესასწაულსა საუფლომასა შობისასა, და ანოლის-ღობისასა. ამაჲს იტყვის ლაზარე თავსა 4 წიგნისა თვისსა, ხოლო მასვე სიტყვისა შინა იტყვის არტემონის მიერ განუწესათა ესე ბერძენთა შორის და ლათინთა განუყოფამ დღესასწაულსა, და მათა ესე ბერძენთა შორის და ლათინთა განუყოფამ დღესასწაულსა. ხოლო მიუტოვით უკვე: ლაზარე, რად ერეუ ჯგობს; ვითარმოდ თავნიერ შენსა აწავინ ჩტიაჯგნმან წარავითხნა წიკლინი, რაჲმს იგი არტემონ, განყოფილი საღმრთოჲსა შეერთებისა, აღჭურვა ესმავმან, არა ფრადანი წიკლინი გარდასრულ იყუნეს შემდგომად მოციქულთა. რამეთუ ესრეთ იტყვის ევსევო მამიკობელი: ვითარმოდ წიკლიანდთა წყმი შემდგომად არტემონისა გამომინდა ზედა სამუსტაკლითა. ხოლო მთავლე სამუსტაკლისა უღმრთოებელსა განუგნისსა ვამსა შეფობდა ჭრომისა საუდაჩსა ზედა, და ვინდა ყოველსა სოფელსა უგისანი ვრწილენუ. და შემდგომად ავრილიანესსა გარდახდეს სარწმუნოების

1) ევსევო მამიკობელი. მამიკობელი იტყვის: არტემონის თანა...

მეფენი ჭრომელთანი, რომელთა შემდგომად დაიპურა თვით მშეობელობისა საყდარი სანსტრელმან კოსტანტინე სემან დიდისა კოსტანტინს, რომელი ჟურეთ არღა განხანდ იყო საბანელსა მეორედ შობისას. ხალა შემდგომად მეფობისა თვისისა წმიდამან კოსტანტინე ბრწუნევალებითა ცხოველს-მყოფელისა ჟვარისათა, და უწყებითა წმიდათა მოციქულთათა, რომელსა ეოცნებოდეს იდღსა შინა წმიდაჲ ზეტრე და სანსტრელი ზაგლე, იცნა ჭეშმარიტებაჲ ქრისტეს ღმრთისა ჩუწისა და, ნათლის-ღებისა მიძღებულმან კელითა წმიდისა ჭრომელთა მამათ-მოაგრისა სიღიბიტროსი პირველისათა—წარმართა სკიპტრად მეფობისა თვისისა; რამეთუ ესოდენსა ღმრთის მსასურებისა საზომსა აღვიდა, ვითარმედ მსგავსად წმიდათა მოციქულთა შეიწყნარა იგი ეკლესიამან. ამის კოსტანტინესამდე პირველ მრავალთა წელთა წარსრულ იყო არტემონ მამისა თვისისა ეშმაგისა თანს! და რაჲჲ ჯ ღაზარე, დიდი იგი იმპერატორი წმიდაჲ კოსტანტინე არტემონის იყთა? ანუ თუ პირმომად სულისა წმიდისა გრებაჲ ნიკია-ვითინისა. 318 მამათა არტემონან შეისმინებისა, კინადგან არტემონის მიერ განწყესებასა იტყვი დღესასწაულთა ჩუწისთასა? ჯ უგურურო, და თქვენ ჟამთა არტემონისათა და მეძმეცა შემდგომად მრავალთა წელთა კარწითაჲი გაქვდათ სასოებაჲ, ხალა გრიგორის მიერ მოწამისა და ეპისკოპოსისა განათლდით ნათლათა ჭეშმარიტისა სარწმუნოებისათა! არტემონის უგვე წვალებაჲ გიჲდაგათა სანსტრელმან გრიგორი? არტემონ უგვე იყო წელთა ვითარ 100 ოდენ პირველ უღმრთოჲს ზაგლე სამეუსტელისა, და ზაგლე იყო ჟამთა პირილანე მეფისათა, რომელი ეგო მეფობასა შინა ჭრომისა ვითარ წელიწადი 6; და შემდგომად ამისა მეფე იქმნა ტოვიტას და ეგო მეფობასა შინა წელიწადი 2 და თვე 4. და შემდგომად მათსა მეფე იქმნეს კაროს და კარინიოს და ნომერანე და ეგნეს იგინი მეფობით წელიწადი 2 და შემდგომად ამათსა მეფე იქმნა დიოკლიტანე და ეგო მეფობასა შინა წელიწადი 22. და შემდგომად დიოკლიტანესა მეფე იქმნა მაქსენტი, მე უსჯულოჲს მაქსიმიანესი, და ეგო მეფობასა შინა წელიწადი ვითარ 2, ანუ 3 ოდენ. და შემდგომად ამისა შეწყნითა ცხოველს-მყოფელისა ჟვარისათა მეფე იქმნა წმიდაჲ კოსტანტინე და ეგო მეფობასა შინა წელიწადი 31. და თვე 10. ხალა იქმნა წმიდა გრებაჲ ნიკია-ვითინისა ბრძნებითა კოსტანტინე დიდისა ამის იმპერატორისა კეთილ-მსახურისათა დასამსობელად უღმრთოჲს-აროისისა წელიწადსა 27. მეფობისა კოსტან-

ტინესა; ხოლო გარდასრულ-იყენეს დიდიგან სიგჳდილისა არტემონ ბილ-
წისათა, რომელი განჭყოფდა საღმრთოსა შეერთებას, ვიდრე პირველად
ნიკიას შეკრებულთა კრებადმდე წელიწადნი 151. ხოლო ვინადგან აჭამო-
და არტემონისსა უგვე მოძღვრებასა შეუღლა ეკლესიასა აღმოსავლისა შე-
სმენითა ლაზარეს ასლისა სჯულის მდებულისათა, არტემონიანსა სადაჲ შე-
მნილ იქმნების ლაზარეს მიერ პირველი უგვე კრებაჲ ნიკიას შეკრებულთა
318 მამათა! და შემდგომად მისა მრავალთა წელთა კრებაჲ, რომელი იქმნა
კოსტანტინუპოლის 150 წმიდათა მამათა ბრძანებითა იმპერატორისა
თეოდოსი პირველისათა, დასამსობელად უღმრთოებსა მკეკრონისა და ახო-
ლინარიოს ბოროტმადიდებელთა, ესეცა მსოფლიო წმიდაჲ კრება შესძე-
ნილ იქმნების ლაზარეს მიერ არტემონიანად! ხოლო პირველად ეფესოსს
შეკრებულნი იგი წმიდაჲ მსოფლიო კრებაჲ 200. წმიდათა მამათა დასაძა-
სობელად უღმრთოებსა ნისტორისსა, რომელი იყო თრინად მრავალთა წელთა
შემდგომად ნიკიას 1 კრებისა და შემდგომად კოსტანტინუპოლისა შე-
კრებულისა მეორისა კრებისა, — ესეცა არტემონიანსა სადაჲ არს კრებაჲ პირვე-
ლად ეფესოსს შეკრებულისა კრებისა? და შენ, ჳ ლაზარე! მამანი თქვენნი
და მოძღვარნი ეკლესიასა სასომსეთოასანი შესწუგულად გძობათ თვისთა
იტყუადეს, ცილისაქმნებულნი წმიდისა მსოფლიოასა პირველად ეფესოსს შე-
კრებულისა: კრებისანი, რცხა უღონოებით მტრუგლანი, ვითარმედ ეფესოსს
მსოფლიომანს კრებამან და მთავარმან მის კრებისამან წმიდამან კირილუ გან-
საზღვრეს ერთი ბუნებაჲ, შესაგებული შემდგომად შეერთებისა, განგორციე-
ლებულისა სიტყვისა, — და შენ წინა აღუდგები მოძღვართა შენთა, ვითარ-
მედ არტემონიანსა სადაჲ არს კრებაჲ მსოფლიო, შეკრებულნი ეფესოსს? იტყვის
იაკობ, მოძღვარი სომესთა, ეპისკოპოსი იერუსალიმისა შინა მწირობით დამ-
კვიდრებულთა: სომესთაგანთა წიგნსა თვისსა რომელსა უწოდა კლდე
სარწმუნოებისა: «ვაითყო ჩვენგანთა თქვეს, ვითარმედ არტემონის
მიერ განწყესა ბერძენთა შორის განყოფაჲ დღესასწაულთა სსვა-
და სსვათა: დღეთა, ესე იგი არს შობაჲ საუფლოჲ დეკემბერსა 25 და
ნათლისღებაჲ საუფლოჲ იანვარს 6. გარნა არა შევიწყნარებო მე ესე ვითარ-
სა ცილის წამებასა, რამეთუ არა სადა მისილავსო წერადლთა შინა.»¹⁾ ამით
ცხად არს, ვითარმედ ეოკალიე თქმული ლაზარესი სსვეს არს სიღრუითა,*)
რამეთუ თვით მამანი მისნი უგუარღვევენ წერადლთა მისთა სიღბადლსა! გუ-

¹⁾ იაკობ ეპისკოპოსისა მწვალებლისა წიგნისაგან თავი 8.

*) მეორე ვარიანტი — «საფთურითა».

ღის-გმა ჭყავთ, კეთილ-მსახურნო საყვარელნო, რამეთუ წიგნი ლაზარესი, რომელია უწოდა მან დრახტაცანიკალი, რომელ არს სამოისე გულის სათქმულო და წიგნი იაკობისი ეცმავატუ, რომელ არს კლდე სარწმუნოებისა, ერთსა უკვე წელაწადსა ქმნეს აწწერილ ბეჭდითა, რამეთუ ორივე შესრულურბულსაჲმე არიან წიგნი იგი მათნი, ლაზარესი და იაკობისი—ერთსა წელაწადსა და ერთსა თთვესა.

612. 6. იტყვის იაკობ მტყუარ-მოძღვარი სომეხთაგანი ეცმავატუს შინა დღესასწაულთა ძლითსა შინა სიტყვასა თითოეულთა საპელთა მეტყველი დღესასწაულისა ჭურათასა: თეოლო დღესასწაული ღისინებისა ჭურათა შორის და მკათესა დღესა თიშრინისასა, რომელ არს თთვე 7. ზირველით თთვიდგან დღესასწაულებენ ეოველი სახლი ისრადლისა კიდრე მკათსუთმეტად დღედმდე, და მაშინ ასარა გაბრიელ მდღელეთ-ითავარსა ზაქარას შობაჲ წინა-მორბედისა, რომელი შემდგომად მსახურებისა თვისისა მიუდგა ელისაბედს და თიშრინისა 23 დღესა მიუდგა და ესრედ მეცლად-ილო წინა-მორბედი.) ნანდვილ სადამე ჭეშმარიტსა იტყვის იაკობ, ძლეული ჭეშმარიტებისა მიერ. ესრეთ იყო, რამეთუ ოცდა სამით უკვე დღით, რომელსა ეწოდების თთვე მეშვიდე თამრინი, კიდრე ზირველად თთვედ ნისანისა 25 დღემდე აღიესუმის თთვე ეჭვისა მეცლად ღებოდგან ელისაბედისა, ვითარცა იტყვის ღუგა გაბრიელის მიერ შემდგომად სიტყვითა ხარებისათა მარამის მიმართ: «აჲ ელისაბედ ნათესავი შენი, იგიცა მიდგომილ-არს ძესა სიბერესა თვისსა; და ესე მეეჭესე თთვე არს, რომელსა ეწება ბერწ.»¹⁾ სოლო უკეთუ გჳლარძნილად გჳლად იმბავა იაკობ შემდგომად ჭეშმარიტისა მის წამებისა, რომელ თჳა—მკათსუთმეტკასა დღესა თიშრინისა, რომელ არს თთვე სეკდემუერი—ასარა ზაქარას შობაჲ მისა გაბრიელმან და მეოცდასამესა დღესა მიუდგა და მეცლად-ილო ელისაბედმან საღმრთოად ითანუჲ—მერძელა ცრუ იქმნებიან და შეუწუნარებულ ეოვლად და დაუდგრომელ ერთსა ზუდა სიმტკიცესა სიტყვასი იაკობისნი შემდგომად ტარდაქცივის მართლისა ამის წამებისა.

613. 7. კინალოთ სსგადცა წამებაჲ დღესასწაულთა ჩუჭნთა ჭეშმარიტებისა მისე იაკობის მიერ, ერთ ბუნებიათა გზისგომოსისა, ვითარმედ

¹⁾ იაკობ მტყუარ გვისკობისისა სომეხთასა, თავი 6.
²⁾ ღუგა 1, 38.

«იაკობ ძმამან ღმრთისმან განაწესა დღესასწაულნი ესე ორნი, რომელ არს შობაჲ გორციელად სიტყვისა ღმრთისა და ნათლის-ღებისა საუფლოჲ დღესასწაული ანგარსა მეტყესეს დღესა ორივე ერთად.» გარნა წმიდამან პეტრე ასწავა ჭრომაელთა, რათა დღესასწაულობდენ საუფლოსა შობასა დეკემბერსა 25, და ანგარსა ნ--ნათლის-ღებისა უფლისასა. და ესე ლათინთაში მიტეული მოაღწერებაჲ პეტრეს მიერ მოციქულისა ისწავეს ბერძენთადა. გარნა იერუსალიმსა და ყოველსა აღმოსავლსა იაკობის მიერ მოციქულისა მებრ განწესებისა აღასრულებდენ ერთსა შინა დღესა ანგარსა ნ ორთავე დღესასწაულთა საუფლოთა. სოლო მწვემსთ-მთავრობასა თვისსა, მიუწერს ებსტოლუ მამათ-მთავარმან იერუსალიმისმან საღმრთომან კირილე კვისარსა არკადის და ოქროპისსა იოანეს, ვითარმედ არა ძალუც კრსა პალესტინელთასა და აქა მღვრეკელთა, რათამდა ერთსა დღესა ვლესასწაულობდეთ მისრულნი წმიდად ბეთლემად და წმიდად მდინარედ იორდანედ. და უკეთუ ინუბოსო საღმრთომან გულის-ხმის ყოფამან თქვიმან, იუფნო დღესასწაული ქრისტეს შობისა თქვიმებრ, დეკემბერსა 25. და დღესასწაული ნათლის-ღებისა ანგარსა ნ. და მვის არკადის მიერ მიუთისა, იოანეს და კირილეს მიერ მამათ-მთავართა განწესათა ესრეთ, ვითარცა ჭეოთენი ბერძენნი. ¹⁾

614. 8. ნამდვილ ჭეშმარიტსა იტუვის იაკობ, მოძღვარი სომეხთა, რამეთუ წმიდისა პეტრეს მიერ განაწესა დღესასწაულთა ჩუწნთა განყოფაჲ შუერეკელი. სოლო პეტრეს, იაკობის, იოანეს, პავლეს და სხვათა განწესებანი კანუნთანი არცინ შეძლებულ-არს მწკალებულთაგანი, რათამდა სხვა და სხვად და წინა-უკმოდ ერთმანერთისა თქვას ვინ. და პეტრეს მიერ, მოციქულთა თავისა, მოგვიტა წესი ესე და ესე ეპურათ წმიდათაგან მამათა საღვინდონსა შეკრებისა პირველ მრავალთა წელიწადთა, ვითარცა. იტუვის, დიდჲ იგი და უბრწინვალესი ღმრთის-მეტყველთა შორის საღმრთოჲ გრადგორი სიტყვისა შინა ნათლის-ღებისა ძლითსა: «აწ უკვე შობაჲ ჟჳროვნად წინა ვიდღესასწაულთა? მე, წინა დამწყებულმან დღესასწაულისამან, და თქვიმ და ყოველმან, რადგინი არს სოფლიო და ზესთა სოფლისა—გარსკვლავისათანა ვრბოადით, და მოგვთა თინა თაყვანის-ვერით, მწვემსთაგან განვბრწვიინდით, ანგელსთათანა ვადიდეთ.» და ჭეშმორე იტუვის: «სოლო აწ სხვაჲ საჭმე ქრისტესი, და სხვაჲ საიდუმლოჲ! კდრ ძალ-მიც დაპურობად სურვი-

¹⁾ იაკობისვე სომეხთა ვისკოპოსისა.

რბისა, საღმრთოჲ ვიჭმენები და, ვითარცა იოანე, ვანარბე, დაღათუ არს წინა-მოარბედი! 1) ისილჳა, ვითარ განჭუფდეს საღმრთოჲ ესე მოძღვარი ორთა ამით დიდთა დღესასწაულთა, ვითარცა იგი განაწესეს—მოცოქელმან წმინდან ჰეტრე და მამთა მისთა! რამეთუ საღმრთოჲ ესე მღვინამე გონება და ურრულებელი თვალი ღმრთის-მეტყველებისა იტყვის—შობამ წინა ეიღღესასწაულთ ჯეროენად. და კვლად დღესასწაულთსა: თვის საუფლოჲსა წმინდის ღვინისა იტყვის იგივე —აწ სხეამ საქმერა ძრისტესი და სხეამ საღღღუმლოჲ. ცნობილ-არს ვითარმედ, ვითარ იგი განაწესა ჰეტრეწინამძღვარმან მოცოქელთამან, იგი აჭმინდათ მამთა წესი დღესასწაულთა, ვითარცა აქა ცხად ჰყო დიდმან ღმრთის-მეტყველმან.

615. 9. 2. აკოპსი თანა მოსაქულობასა ჩემსა შენთა შიმართ მოძღვართა და მამთა ეინმე მვა მე პოწამე შენისაშებრ სიტყვისა დღესასწაულთათვის სიტყვის-გუბასა შინა ჩემსა მათდამი? ბერკოთამე საფასითა ვერ მოვიეიდე შენთა შებრ სიტყვათა სსკამეცა წამებაჲ, რამეთუ შენ დაკვიტვიცე ჩემწნ, ვითარმედ წმიდისა ჰეტრეს შიერ მოცოქელისა განწესა ესე, რათა სსკა-და-სსკათა დღეთა ვდღესასწაულბდეთ ორთა ამით დღესასწაულთ. და ესრე ჰყოფდეს მამანი კოსტანტინუმოლისა და სსკათა ადგილთანი. ხლოჲ შიერედ კირიელეს შიერ იერუსალიმელისა და იოანეს შიერ წმიდისა ოქროპირისა უმეტეცეს განბრწენად საზღერის დადებით, რათამეც, მოცემისა-შებრ მოცოქელთა თავისა, იდღესასწაულბდენ უოკულები ერნი დეკემბერსა 25 დღესასწაულსა საუფლოჲსა შობისასა, და ანჳანსა 6 დღესასწაულსა ნათლის-ღვინისა საღმრთოჲსასა. და ესე დემეტრი: ო. ბრძნებითა არკხდი კვისრისთა.

616. 10. კოჭკოთ უკვე მოკლედ ვითარებაჲ ორთა ამით საღმრთოთა დღესასწაულთა. იტყვის საღმრთოჲ წერდილი წიგნი 3 მოსესი, კაცისა საკვირკულისა და ღმრთისა თანა მზრასკულისა: მეთათესა დღესა თთკესამას მეშვიდესა, დღე განწმედისა ჩინებული, წმიდაჲ იუზენ თქუნდა. 2) და ვითარმედ შემდგომად მცირედისა იტყვის: «რამეთუ არს დღე იგი ღვინებისა ღვინებად თქვენდა წინაშე უფლისა ღმრთისა თქვენისა. 3) ხლოჲ ჰტკეს, ვითარმედ სუთი რადენ დღე აჭმინდათ ჰურითა დღე იგი

1) ღმრთის-მეტყველისა გრიგორი დიდისა.

2) დეკეტელთა 23-26,

3) იქვე მუხ. 27.

ღხინებისა დღესასწაულად მცნებისაებრ უფლისა, ოდეს იგი ესარა შინაგან საკურთსკველისა ეზოსა, რომელსა ეწოდებოდა წმიდა წმიდათა, საღმრთოსა საჭაჩრას, დღეს მღვდელთ-მთავარსა და წინასწარმეტყველსა, შობად წინამორბედისა მარჯვენით კერძო საკურთსკველისა მდგომარისა მთავარ-ანკელოსისა გაბრიელის მიერ, რომელსა ხილვამან შესარწმუნად საჭაჩრია. ესე წესი უკვე აქვნდათ მსახურებისა, რამეთუ შინაგან წმიდისა წმიდათასა ერთ-გზის წელაწადსა შევიდის მღვდელთ-მთავარი დღესასწაულსა ღხინებისასა, ვითარცა იტყვის წმიდაჲ პავლე მოციქული: «ხოლო შინაგანსა მას ერთ-გზის წელაწადსა მღვდელთ-მთავარი იგი ხოლო შევიდის...»¹⁾ ხოლო თთვისა მისა მეშვიდისა დღე 14 აქვნდათ დღესასწაულად კარვობისა, ვითარცა იგი უბრძანის უფაძმან მოსეს, მეტყველსა წიგნსა ლევიტელთასა: «ეტყოდე 14 თთვისა ამისა მეშვიდისასა დღესასწაული კარავთ: ჭეოთ შვიდ დღე უფლისა.»²⁾ ხოლო შემდგომად შვირდისა იტყვის: «და დღე იგი შირველი წმიდაჲ წოდებულ იყოს.»³⁾ და შემდგომად კვლად იტყვის: «შვიდ დღე შესწირვიდეთ მსხუწრ-პელსა უფლისა, და დღე იგი მერვე წმიდაჲ წოდებულ იყოს თჳჳენდა.»⁴⁾ მეშვიდისა ამისა თთვისა 10 დღიდგან დღედმდე 14 თთვისა მისა მეშვიდისა იყო დღესასწაული ღხინებისა, რომელსა შინა ესარ: საჭაჩრას. ხოლო 14 დღითგან 8 დღედმდე იქმნებოდა დღესასწაული კარვისა საწამებელისა, და იქმნებოდა მოკლებაჲ დღესასწაულთა ამათ დღესა 22 თთვისა მეშვიდისასა, ოდეს იგი აღასრულა ხუდრებულისა მისდა მსახურებისა წესი საღმრთო-მან საჭაჩრია და წარვიდა სახიდ თვისსა, ვითარცა იტყვის წმიდაჲ ლუკა: «და ვითარცა აღესრულეს დღენი იგი მსახურებისა მისისანი, წარვიდა სახიდ თვისდა. და შემდგომად დღეთა მათ მიუდგა ელისაბედ ცოლი მისი, და იყარვიდა თავსა ხუთ თთვე და იტყოდა, ვითარმედ ესრეთ მაყო მე უფა-ღმან დღეთა ამათ, რომელთა მოხუდვა ჭეო მოსხალვად ეკედრება ხემი კაც-თა შორის.»⁵⁾

617. 11. იქმნა უკვე მიდგომილებაჲ საჭაჩრასი დღესასწაულსა ღხინებისასა თთვესა მეშვიდესა, რომელსა ეწოდების ებრაელთა ენითა თიშ-რინ დღე 23. ხოლო ამა თთვით მეშვიდით რომელ არს თიშრინი დღე 23, ხოლო აღვიცხავთ რა თთვეთა ექვსთა, იქმნების საწყებაჲ ქალწულისა

1) ებრაელო 9, 7.
 2) ლევიტელთა 22, 26.
 3) იქვე მუხ. 33.
 4) იქვე მუხ. 34.
 5) ლუკა 1, 23—25.

მიმართ უოგლად კურთხეულისა მარიაძისა ანგელოზისა მიერ შობისათვის
 კმანსუილისა. ზირველსა თთვესა, რომელსა ეწოდების ებრაელთაგან ნინან,
 და იქმნების ჩვენთა ზედა ხმათა სახელი თთვისა მის მარტი დღე 25,
 რამეთუ იტყვის მუგლად-დებისა შემდგომად წმიდისა ელისაბედისა საღმრ-
 თოა ლეგა: «თთვესა შექვესსა მოივლისა გაბრიელ ანგელოზი ღმრთისა
 მიერ ქალაქად გალილიასა, რომლისა სახელი ნაზარეთ, ქალწულისა თხოვი-
 ლისა ქმრისა, რომლისა სახელი იოსებ, სასლესაგან და ტომისა დავი-
 თისა, და სახელი ქალწულისა მის მარიამ. და შევიდა ანგელოზი იგი მისა,
 და ჰქრება: გიხაროდენ შიშადღებულო, უფალი შენთანა! კურთხეულ ხარ შენ დე-
 დათა შორის! ხოლო მან რა იხილა, შეჭმირწუნდა სიტყვასა მას მისსა ზე-
 და და განიზრახებდა—კითარმე არს მოკითვბა ესე? და ჰქრება მას ანგელოზ-
 მან მან: ნუ გეშინინ, მარიამ! რამეთუ ჰუმოკე მადლი წინაშე ღმრთისა. და
 აჭა ესერა შენ მუგლად ილო და ჰქრე შე. და უწოდე სახელი მისი იესო.
 ესე იყოს დიდ და მე მადლის ეწოდოს, და მიჭსტეს მას უფალმან ღმერთ-
 მან საყდარი დავითის, მამის თვისისა, და მეუფებდეს სასლსა ზედა ია-
 კობისსა საუგუნოდ, და სუფევს: მისისა არა იყოს დასასრულ. ჰქრება ია-
 რიამ ანგელოზსა მას: კითარმე იყოს ესე ჩემდა, რამეთუ მე მამა-გაგი არა
 ვინი? მიუგო ანგელოზმან მან და ჰქრება მას: სული წმიდა მოვიდეს შენ ზე-
 და და ძალი მადლისა გუარვიდეს შენ; ამისთვისცა შობილს: მას წმიდა
 ეწოდოს და მე მადლის.»¹⁾ ხოლო შემდგომად ირვირდის იტყვის იგივე
 მანარებელი: «ჰქრება მას მარიამ: აჭა მსვეალი უფლისა, შეუაზ მე სიტყვი-
 საებრ შენისა. და წარვიდა მისგან ანგელოზი იგი.»²⁾ ჰქრება რ: მარიამ გაბ-
 რიილსა, კითარმედ — აჭა მსვეალი უფლისა, შეუაზ მე სიტყვისაებრ შენისა, —
 მამინ სისხლთაგან ქალწულისა უოგლად წმიდისათა უხრწნელთა შეიძ-
 ვადა კორცთა კარავი სიტყვამან და სრულისა კაცებისა შეერთებამა გამო-
 უთქმელითა და უმწვერვალესითა შეერთებითა იმოქმედა. ხოლო საშინელი
 ესე საიდუმლოა ზესთა სიტყვისა იქმნა ნინანისა 25, რომელ არს თთვე
 ზირველი, რომელი იქმნების თთვისა მეშვიდისა დღით რცდა სამით თთვე
 ექვსი სიტყვისაებრ ანგელოზისა მარიაძის მიმართ მეტყველისა «ელისაბედ
 ნათესავი შენი, იგიცა მიდგომილ არს ბესა სიბერესა თვისსა და ესე შექრე-
 სე თთვე არს მისი, რომელსა იგი ერება ბერწ.»³⁾ აღივსნეს ყამნი შობისა

¹⁾ ლევა 1, 26--35.

²⁾ იქვე მუხ. 38.

³⁾ იქვე მუხ. 36.

ნი სკელისგან წმინდის მიდგომილისა ყოვლად წმიდისა ქალწულისა მარია-
მისნი პირველით თთვიდგან თთვესა მებათესა, რომელსა უწოდებენ ებრაელ-
ნი ტბელ და ეწოდების დეკემბერი, რომელსადა დღესა 25 შუა მარამ ემ-
მანული, ურმაჲ იგი წული, დმერთი პირველ საუგუნეთა.

18. 1-2. ესრეთ არს განყოფილა დღესასწაულთა ჩუზნთა ძველისა-
გან აღსახლისა წყრილთა წამებისა. ხალხო უკეთუ თქვან მწვალებელთა,
კითარებელ—(ოდეს იყო დღე პირველისა თთვისა, თთვისა პირველისა არა
არს აღრცხვითა თანა ჭურთათ სწორად, რამეთუ იგინი შობასა მთავარისასა
იტყვიან დღედ პირველად დაწეების თთვეთა ყოველთასა.) კტუოდეთ უკვე,
კითარებელ, უკეთუ წესისა ჭურთათას ამას ზედა გნებაეს უჭტველად დაცვაჲ, რა-
დალა დღესასწაულობთ თთვესა მეორესა, რომელსა ეწოდების იარ, ესე იგი არს
პირილი—დღესა 7 ხარებისა დღესასწაულსა ყოვლად წმიდისა ქალწულისა
მარიამის მიმართ ჭაბრიილის მიერ, რამეთუ არა ყოველსა მოჭტვესა თთვე-
თა და წელაწადთასა შობასა მიიღებს მთავარე თთვისა რომლისაჲ მასვე
და მასვე დღეს? ამით უკვე ჭურთათა წესთაგანცა ხართ შეტომილი! სო-
ლო კინადგან მადლი გაბრწყინდა და სასე განჭარდა და პირველიცა იგი
წესნი ვინაჲცა ყოველივე დაიხსნეს, პირველი იგი რცხვიცა ესრედ სასესა
შინა მადლისასა შედგულა, რამეთუ კითარ იგი მცხცოკარმან სოფლისამან ძველი-
სამებრ წესისა ჭამა რა პასუჭი მოწათეთა თანა, მტულებელმან ნებსით სიგჳ-
დილისამან— თთვისა პირველისა დღე იყო 14, კითარცა უბრძინა უფალმან
მოსეს და აჭროსნი პირველისა თთვისა 10 ემოპმა ვერძისა, ანუ თიკა-
ნისა წელიწადულისა თითოეულისაგან კაცად კაცადისა და სასლად სახლად
დამარხვაჲ კიდრე მუათოთხმეტედ დღედმდე, და დღესა 14 პირველისა
თთვისასა დავლვაჲ და ჭამა მწკრისა და უცომოჲსა ურდელისა თანა. 1) რომ-
მედიცა ესე აღმასრულებელმან და მომცემელმან სჯულთსამან აღასრულა.
რად არა ჭურთათა თანა აღასრულებთ თქვენცა მოსასხენებულსა ყოვლად
დოდებულსა მის სერობისასა 14 მთავარისასა? ანუ თუ განმცხცოველე-
ბულსა მას აღდგომისა უფლისასა საფლავით 17 მთავარისასა რაჲსა-
თვისა არა აღასრულებთ? რამეთუ აღდგომაჲ უფლისა მკურდრეთით იქმნა
მთავარისა 17, კინადგან ისრაილნი შობასა მთავარისასა დაიწუბდეს
თთვეთა ყოველთა დასახმსა, და რომელი იყო თთვე 1, ამის ნისანისა

1) გამოსლვათა 12, 3—8.

დღე მეთოთხმეტე, რაჟამს იგი სჯულისაგერ ჳამს მასკვი-მარაფთა თანა ჳრისტემან *«ღამეს მას, რომელსა მიეცემოდ.»*¹⁾ სოლო წმიდას მას ლამეს, რომელსა შეიბურეს მცნოვარი—*ღამწუნსრებულ იყო 14 წმინისა და განთენდებოდა 15, რომელი იყო დღე მარასკევი. სოლო დღესა მარასკევსა თთვისა ნისანისას დღესა 15 ჳგერს ეცეს და დაუფლავა. და შაბათსა, რომელი იყო ნისანისა დღე 16, საფლავსა შინა მდებარე იყო, ვითარცა სხუელი კაცისა დაფლულისა, და შუადამესა ოდენ ნისანისას დღესა 17, რომელი განთენდებოდა კვირიაკად, ღმობრწუნდას საფლავით შემემსრველი ჳოჳოსეთისა და შემკურთხელი ღმრთივ-გვამოვანისა მის ღმრთავისა მისის თანა შერთებულისა სამარადისად საუფლომას სულისა და გარცთოს, რომელიცა განიწავდა ჳგარსა ჳედა, არა რომლისა მათგანისა ღმრთავისაგან განყოფითა. რამათვის უკვე არა აღსრულებთ საუფლომას აღდგომისა დიდსა მას დღესასწაულსა, უმადლანო, 17 მთავარისას? რამეთუ ნისანი-სა დღესა 17 ღდგა უფალი, ვითარცა ითქვა ჳემორე, ვინაღდგან ჳურათა წესითა გაჳგვით რიცხვი დღეთა და თთვეთა წელმადისთა!*

619. 13. იტყვის ღმრთის-მეტყველი შობისათვის კორცელად სიტყვისა ღმრთისა: *«აწ ღმრთისა სჯამოცნადებო კრებაჲ, გინათუ შობაჲ, დაურჳემის მრწობლივე ორ-დადებულებაჲ საკელის-დებით.»*²⁾ ამით მამამნ გამოაცხადა, ვითარმედ დღესასწაული შობისა საღმრთომ კორცელად სიტყვისა ღმრთისა გამოცხადებისა საიდუმლოდ საცნობელ არს. სოლო ნათელის დებისა საუფლომას დიდისა დღესასწაულისა ძლითისა შინა იტყვის იგივე ღმრთის-მეტყველი: *«გვალად იესო ჩემი, და კვალად საიდუმლოჲ.»*³⁾ სედაჲ, წინანღმდგომო, ვითარმედ სხვად საიდუმლოდ თჳვა მოძღვარმან, ვინაღდგან შობისათვის საუფლომას თჳვა საიდუმლოჲ, და აწ იტყვის—*«გვალად საიდუმლოჲ, რომელითაცა განყო კვლესისა დიდმან ფილოსოფოსმან?!* და ისმინე გვალად განყოფაჲ მისეუ მწერგალისაგან მოძღვარტასა. იტყვის გვალად მისეუ დღესასწაულისათვის ნათელთასა მტირედ ჳემორე: *«წმიდაჲ ნათელთა დღე, რომელსა მოვიწინით, და რომლისა დღესასწაულბად ღირს ვიწმინებით დღეს...»*⁴⁾ აჳა უკვე განყოფასა ვინობთ კეთილ-მსახურებით,

1) კორინთ. 11, 23.

2) ღმრთის მეტყველისა.

3) ღმრთის მეტყველისავე.

4) მისივე.

რამეთუ შობას ქრისტესს უწოდა რა მამამან ღმრთისა გამოცხადებდა; სოლო დღესასწაულსა ნათლის-ღებისასა იტყვის ნათელთა დღედ, ვინადგან აჲ მოწიქვისას წარსრულით დღესასწაულით გაჩვენებს ჩქრს.

620. 14. არა რაჲ არს სსჯაჲ შერეებისა მიზეზი უთავოთაგან ორთა ამათ დიდთა დღესასწაულთა, თვინიერ რამეთუ ორთა ბუნებათა სიტყვისათა შემდგომად შეერთებისა — რათა არა შეურევენლად დაიცუნეს ბუნებობანი თვითებასი სიტყვისანი, რომლისა ორნივე ესე დღესასწაულნი არიან საკეთრად. გარნა ჩქრს, რომელნი ესე შეურევენლად დაიცავთ თვითებათა ბუნებობათა სიტყვისათა შემდგომად შეერთებისა, ვითარცა ვისწავთ მორციქულთაგან და მამათა — არა შეურევეთ დღესასწაულთა მათ საფულთა: ბეთლემს აღსრულეულსა ეიტყვი და იორდანეს. არამედ ამითაგა თვითებათა შეურევენლად ვიბერებთ, ვითარცა ვისწავთ მორციქულთაგან და მამათა.

621. 15. უკეთუ სიბნელე იადესმე შეერთებაჲ ეგვლეცისა იმადღვართა უთავობათა, არცემცა ყოველიერთი განაშორებს თანნი თვისნი: რამეთუ სხუანი იგი, ერთისა ბუნებისა მეტრეველნი ამათებრ ქრისტეს ზედს, სხვითა რომელითაჲ აღსარებითა, ანუ სსჯულთა ეგვლეცისა განუთა შინა არა ესრეთ სტეობიან, ვითარ ესე კრებაჲს მანსკერტისამან განაშორა ყოველიერთი ნათესავი ჰაიკთა *) ეგვლეცისაგან ერთისა ქრისტეს ღმრთობისა ჩვენისა, რამეთუ მცირედნიდა და მთა სომესთა შორის ანუ სარწმუნოებისა, ანუ თუ საეკლესიოჲსა და საკრებოჲსა განუთაგან, რომელითა აქრინდამცა აწ ერთობა ეგვლეცისა თანა. სოლო ჩვენ განგვერძალნეთ, კათოლიკოსსურნო, რათა არა შეესტეთთა სსჯემე საზღვართაგან მორციქულთა და მამათასა, და, განკარცოვლებისა აღმსარებელნი, აღვიარებდეთ უკვე ერთსა გუჲმსა სიტყვისასა ორთა ბუნებათაგან და ორთა შინა ბუნებათა — ჩვენთვის კორციითა ვნებულად, კორციითა ჟვარცმულად, და კორციითა ტემოს მხილველად სიჭედოვლისა, და კორციითა დბთლულად და აღდგომილად საფულეკით მესამესა დღესა კორციითა, და ზეცად ამადლებულად კორციითა, და მარჯვენიით მამისა მკლამარად კორციითა, და მოძაგალად ტანსჯად ცხობკულთა და მკლდართა კორციითა! რომლისა მეუფება ჭკიეს მამისა თანა და უოკლად წმიდისა სულისა მისისა ყოველთა საუფუნეთა უგუნისამდე ამინ.

*) ჰაიკთა სომეხთა უწოდებთ.

დასამსობელად უმაღლოთა ერთ-ბუნებინათა, თუ რაღსათვის
აღიღეს ეკკლესიისაგან თვისისა საიდუმლოდ შეშვიდე, ესე
იგი არს ცსებად უგანასკნელი. არიან მღებარენი ამას შინა
სიტყვათა ნაწილნი 17.

თ ა მ ი 20.

622. 1. მწუქსნი, რომელთა აქმნდა შესსედავი ცხოვრობა, განსრულ-
ნი მდინარესა ეკკლესიისა შორის გამოძავალსა, იცვალნეს რა მგელ-მკინი-
ვარე, რომელნიცა ისინს დიდმან მნათობმან ყოვლისა სოფლისამან გრი-
გორი მოწამემან და კვისკოპოსმან, მარწყინმან ნათლითა მით ჭეშმარი-
ტისა ნათლისათა ყოვლისა სსომსეთოსამან, და კითარცა მადლსა წინ-
მღნობელობისასა აღსრულმან— მოსწავებითთა სიტყვათა შინა ცსად-ქუე ესე-
ნი, რომელნიცა შემდგომად რაღენთამე მთავარ-ეპისკოპოსთა განვიდეს
მწუქსნი მდინარისაგან, რომელ არს საღმრთოთა მოციქულთა და მამათა
სანატრელთა მოძღვრებითნი წერილნი, რომელნი დიან შორის ეკკლესიისა
ჭრისტესისა მოძრწუკლად ყოველთა დაბადებულთა. განვიდეს მწუქსნი
იგი, რომელნი იყენეს არვისა ჭრისტესისა ცხოვარნი მდინარესა მას მადლ-
თა ცხოველთასა და იქმნეს მგელ და, აღჭრნეს და, მოსწუვიდეს. და რა-
მელნიმე შესაეს ვერაგისა მის ანაგებისა თვისისა ჭქმნეს ცხოვარნი, რა-
მელნიცა დღეს კერძო ამიერ მდინარისა მის არიან. ესე წინა-მხედველობი-
თი სასილაჳი აოცნა სულმან ღმრთისამან წმიდასა გრიგორის.

623. 2. ამით უკვე მკვეჭმნილთა, განსრულთა მდინარისაგან შო-
რის ეკკლესიისა გამოძავალისა, მწუქსთა სომესთასა ვიტყვი უკვე— ნურსეს.
ამტარაკელსა, და მარკომელსა იოანეს, რამელსა, ტარონელსა, სიუნელსა,
ვარდანს, სერგის, გოშეგს, ოროტნელსა, ტათეველსა, გრიგორის კისრიელ-
სა, ლაზარეს ჭაუგელსა, იაკობს ანგელსა და სხვათა მრავალთა, რომელ-
თაცა სხვათა და სხვათა მოძღვრებათა მიერ განაშორნეს უბადრუენი ნათე-

საგნი ჭიკთანი ყოვლად წმიდასაგან არვისა ქრისტესისა და მკელ-ჭეუნეს, რომელთა უბრძანებს ქრისტე მწიგნობართა და ფარისეველთა თანა: «კამ თქვენდა, რომელი მიმოსვალთ ზღვასა ზედა და კმელსა, რათა ჭყოთ ერთი კინზე მწირ; და რაჟამს არს, ჭყვით იგინი ნაშობ ტყენისა ორწილ თქვენსა.»¹⁾ ესენი განცოფენს რათა გესლთაგან უვალენტანთა და მარკონსელთა, მანიჭეველთა და ეტოტი მამისა თვისისათა—ერნიცა უბადრუენი განცოფენს ორწილ თვისსა: აღიღეს ყოველნი სამოციქულონი და სავაგობანი სსზღვარნი და სსვანი ასწავნეს, რომელიცა თვით არა ესწავნეს.

624. 3. მრავალთა მათ გმობათ თვისთა, რომელნიცა რადღენნიმე გვიტყვამს და რადღენნიმე წინა-მდებარე არიან—ჩუწნდა სამეტვეველად თქმულნი წინამძღვართაგან ერეტიკოსთასა ნათესავით სომეხთა, —სოლო ესეცა მოიპოვეს სსვამ რამე სხტი სიბოროტისა, რამეთუ ეკლესიისაგან აღიღეს საიდუმლოდ მეშვიდე, ესე იგი არს ცხებად უგანასკნელი, რომელიცა მოგვცეს წმიდათა მოციქულთა; და წინა-აღუდგეს ბრძანებასა ეკლესიისასა, არ მჭონებულნი სსხიერებისანი, და თვითებამ რიცხვთა საიდუმლოთასა შერაეს, ვითარცა შერკენისა მოძღვართა განკორცვილებულისა სიტყვი-სა შეერთებულთა ბუნებითთა თვითებათათა.

625. 4. აღდგომილთა ეკლესიასა ზედა ქრისტესსა მტყუარ მოძღვართა, ვარდანიტანა და ტათეველისა, შერაეს ცხებისა საიდუმლოდ სსიდუმლოსა თანა სინანულისასა, რომელსა ტათეველიცა, თანა შესაბამისა შირველთა თვისთასა მეტვეველი—ჭმომღვრიდა, რათა ვამყოფდენ ერთი სინანულისა საიდუმლოსა, და ნათლის-ღებასა—შინა ცხებასა მირონისა და ზეთისასა. სოლო მღვდელნი მათნი—რათამცა უგანასკნელისა ცხებისა წილ შემდგომად განსლვისა იცხებდენ მკწდარნი უსულნი; გარნა არცადა მშინ მეშვიდისა საიდუმლოდ ზეთსა, არამედ ზეთსა ლიტონსა, ანუ თუ მარონსა. ამათ უკვე მოძღვრებათა შემდგომად გამოინდეს სსვანიცა მოძღვარნი სიციბილთანი, რომელთაგან ორთა უკვე კისილენ წერილნი, რომელსა ეწოდებოდა—ერთსა სამოთხე სატრფილო, არამედ უფროსდა ჟოჯოკნითი სსაბაგი; სოლო მეორესა კლდე სარწმუნოებისა, არამედ უფროსდა ლელწამი გმობისა, აღწერილნი ერთსა შინა ვამისა—ჯოჯოხნეთი სსაბაგი ლაზარეს ძეგრ, რომელი იყო მამათ-მითავარი სომეხთა და განვიდა იგი შარშა მისლ-

¹⁾ მატყ 23, 16.

ვად მოძღვართა თვისთა-თანა. ხოლო ლელქამი გმობისა აღიწერა ანკობის მიერ ანგელისა, რომელიცა აწ მოყოფს ესმის უწყით მოყოფად წმიდასა ქალაქსა იერუსალიმსა, მუნ დამკვიდრებულთა სომეხთა მწირთა ეპისკოპოსადა. ხოლო ამით ლაზარე და აკობ მრავალთა ჩვენ კეთილ-მისწურთა ზედა თქმითა განგრგნეს თავ-თავოანხად წიგნი იგი, უფსკრულნი გმობისანი; და მათგა თქვეს არად სახმარებამ ცხებისა საიდუმლომას კკკლესიასა შეილთათვის. ხოლო საჭირო არს მათდა, გმობისა ამის მწერალთა ძველთადა და ახლთა, დაღათუ განგრძობამ გერონისმცა სიტყვათა, — რათა მოკლე მცირედნილა სიტყვანი მიესცნეთ მათ შეწყნითა ყოულად წმიდასა სულისათა.

626. ნ. მიუგოთ, ვითარმედ საცნაურ-არს ყოველთა მიერ, მცნიერთა წერილთა თქვენთათა: ძველნი უგვე მამათ-მთავარნი სომეხთანი არა ესრეთ ასწავებდენ, ვითარ თქვენ; რამეთუ თქვენგანთა, გარნა არათუ მართლ-მადიდებულთა — შემომყავს მოწამედ წერილნი, არამედ მწვალებულნივე თქვენგანნი. რამეთუ ვარდან და სხვანი, მსგავსნი მისნი ეპისკოპოსნი და მოძღვარნი ცრუნი — იტყვიან ვითარმედ «ხინანულისა საიდუმლოსა შინა შესრულდებისა საიდუმლოდ ცხებისა ყოველთა მონანულთა. ტათეკელი იტყვის უგანსსკენელისა ცხებისა საიდუმლოდ გუაქს მღწეველსა ზედა, რამეთუ გცხებთ მას ვითარცა მორკინალსა, რათა შევიდეს ასმარეხსა შინა კშმაგათა მიმართ ჭკერთასა. » 2 მოძღვარნო, შენთომილნო! უგეთუ ზეთი ცხებად საიდუმლომას არა განეწესა, რასადა განიმართლებთ თავთა თვისთა? რამეთუ რადალა სახმარ-არს მართალთათვის უღონობამ ზოვინად სიტყვათა და შეწმისისა ქმნამ მათ ზედა, რათა მსგავსად მზარეთა განმმართლებულნი იღონებოდედ მტუკელად მართლისა? ხოლო უგეთუ დადებულ იყო კკკლესიასა შინა შეიღინი საიდუმლონი, რომელთაგანი არს ცხებამ უგანსსკენელი, გვითხართ ჩვენ — ვითარი არ სასტე თქვენ შორის უგანსსკენელისა ცხებამ? რამეთუ ვარდან უბრძანებს ვრთა სინანულისა. თანა შეუღლავსა ცხებისასა. ხოლო ლაზარე საიდუმლოსა თანა ნათლის-ღებისასა; რამეთუ 13 თავსა და საციოთხავსა შინა 184 უგანსსკენელისათვის ცხებისა იტყვის: «ვიცხებთ ზუთთადა სავრძნობელთა, ესე იგი არს — თვალთა, სასმენელთა, საყნოსელსა, ზიარს, კელთა და იგი უგანსსკენელისა ცხებისა საიდუმლოდ არს. » 3 ჟერმამ შობილი კორცთაგან შობილი შობად არს იგი სულისაგან, » 4) ვითარცა თქვა უფად

1) იოანე 3, 6.

მან. სოლო ჩეთი უგანსენელი ვითარ გულის-ხმა იყოფების აქა ახლად შობილთათვის უგანსენელად ცხებად მათთვის, რომელთაცა იგი სოლოდით-თაცა შობათ და სორცოვად ახლად მიუღიეს შობაჲ, ესე ყოვლად ურცხვენელითა წესითა ითქვა უთავოთაცან, რამეთუ—სადა შობაჲ და სადა აღსასრული მისი? სადა განბანაჲ და ცხებაჲ ყოვლად-წმიდისა მირონისა და სადა ცხებაჲ უგანსენელი?? ესე არა შესაბამ არს ბრძენთა მათ, რომელთა შირნი მათნი მოჭქონან მოწამულ სიბრძნის-მოყვარებათა თვისთა! ცხად არს სიტყუითა მათითა, ვითარმედ იუომცა სადაჲ ცხებაჲ უგანსენელი მათ შორის ჟამთა შირველთა მამათ-მთავართა მათთასა, და წინა აღმდგომთა გრებისათა აღიღეს იგი, რომელი ესერა წინა-მდებარესა ამას შემდგომადს სიტყუასა შინა გამოჩნდების.

627. 6. კვლად საცნაურ არს, ვითარმედ ძველნი მთავარუბისგომოსონი სომქსთანი აღასრულებდეს სვესებრ საიდუმლოსა ცხებისასა, და აღიღეს იგი მწკალბებლთა; რამეთუ ღასარე იტყუის მიზუნსა აღებისათვის საიდუმლოჲსა ამის საცხებელისა თავსა 13 და საკითხავსა შინა 183: «აღიღებოდაო აღსარებაჲ, ვითარცა აწ აღბუღლ არს ასურთა შორის და ქართველთა; გერეთჲ ნათესავთა ჩვენთაგანნი ცხებისათვის ჩეთისა არა შეინახებდეს.» და შემდგომად მცირედისა იტყუის: «სოლო ვითარცა ისიღესო სასატრელთა მამათა ჩვენთა აღებაჲ მეფობისა ჩვენისა, გვარნი რა სომქსთანი განიბნისეს და წარვიდეს უოველსა ქუჭუნასა—ამისთვის განსაზღვრეს გურთხევაჲ ჩეთისა ცხებასა თანა მირონისასა.» აჰა, ცხად იქმნა ვითარმედ იუო გურთხევაჲ ჩეთისა მათ შორის, კიდრე დამსობადმდე მეფობისა სომქსთასა და მწკალბებლთა აღიღეს იგი მიუგოთ უგვე: 3 ღასარე! ვინ უგვე მამათაგანმა აღიღეთ თქვენ შორის ცხებაჲ უგანსენელი, რომელიცა შემდგომად დამსობისა მეფეთა თქვენთასა სთქუ აღბუღლად მამათაგან? ჟამისა ტარსონის კრებისასა, ოდეს იგი შეკრბეს ებისკოპოსნი. სომქსთანი? არა ეთომის მიერ სომქსთა მეფისა და მისა მისასა ლეონისა იქმნა ბრძნებითა კრებაჲ იგი ტარსონისა, რომელსა შინა ცხადად ჭადაგა სამეფაროდ მტრეველებით ორნი ბუნებანი ქრისტესნი შემდგომად შეერთებისა ბრწყინვალემან ნერსე ლამბრონელმან? არა ნერსესზე კათოლიკოზისა კლავლისა იუო კრებაჲ იგი? სოლო უგეთუ შემდგომად მეფობისა სომქსთასა განსაზღვრეს მამათა თქვენთა, ვინ უგვე მამათაგანი არს მოჭქედ ამისა? ნუ უგვე ნერსე მიმადლებული, ანუ თუ ლამბრონელი ნერსე?! რამეთუ ესენი ეთომ

და მისა მისისა ლეონისა ნათესაობით რუბენიანთა სომეხთა მეფეთასა მფ-
ფობისა პირველ და მათთა უკვე უამთა იყენეს, და არა შემდგომად მიუფთა
მათ. ცხად არს უკვე შენგანთავე სიტყვათა, კითარმედ არაჲინ ამთგანი,
არცაღა ვინ პირველ ამითსა მიუფთი მამათა თქვესთაგანი გაჭკეს შენ საზღვრის
დამდეგულ, რათამცა აღიღო გურთხეგაჲ ზეთისა საიდუმლოჲ მეუფიდე ეკკლე-
სიასაგან; არამედ გაჭკეს შენ ესე კითართა მოჭმედად ტათეველი და მსტაჲ-
სნი მისნი, რომელნიცა ღირს არაინ მოღებად შენდა მამად, რომელთა ზღ-
ზარდეს მწდეველთა ტესლთა თვისთათა წოუნებითა.

628. 7. აწ უკვე ცხად არს, კითარმედ იუო მით შორის ცხებაჲ
უგანასენელი და აღიღეს იტი. მამათა ლაზარესთა, კითარცა გუაუწუა ჩვენ
ლაზარევე. ხოლო ამას ზედა მიუხედოთ პირსა მისსა ურცხვინოსა, მეტუველ-
სა—აღებულ არსო აღსარებისა საიდუმლოჲ ჭართველთა შორის. და კით-
ხოთ მას: ҆ ლაზარე! ნუ უკვე ეგრეთ ჭტონება, კითარმედ ჭართველნი არს
აღიარებენ სულოერთადი მოძღვართა შეცოდებათა თვისთა? რაღაღამე
გთსჭკა შენდა ნაგვალდი, რამეთუ ჭეშმარიტება საჭმისა მატის ეოკელთა შორის
მწკალბელთაგა და გეთიღ-მისასურთა ცხად არს ჭართველთა! შორის აღ-
ბულ არსა საიდუმლოჲ აღსარებისა, ანუ თუ არა? განვიკირებულ ვარ კად-
ნიერებით შენთა. განუნასკვლად წარმოგდებულთა სიტყვათა! რად სასამარ არს
სემდა, რათა განუმართლემცა ხათესაგი სემი ამას ზედა, რამეთუ იტის ესე ზეს-
თა ღმერთ-მთავრობითინ სამ-გამოკანმინ არსებამინ, და ეოკელთა ძალთა
ზეცვისათა, და ეოკელთა აღმოსავალისა და დასავალისა ეკკლესიათა ერმინ,
რომელთაგა ასმიეს სასული ჭართველთა—მართალ-არსა ციღის წამებაჲ შე-
ნი, ანუ არა? ҆ უბადრუკო! შენთვის თქვა ძველ სადამე სოლომონ:
ემივიჭკე მე და კიხილე ეოკლისა ციღის-წამებისა, ქმნილისა მწყესა ჭევე,
და აჭა ცრემლნი ციღისმწამებელთანი, და არა არს ნუგეშინსმცემელი
მათი; და ევლისაგან ციღისმწამებელთა მათ ზედა არა არს ძალი და არა
არს ნუგეშინის მცემელი მ:თი. ა¹)

629. 8. იტუვიან მეტუჲარ. მოძღვარნი სომეხთანი მიზესთა იჭვთა-
გან ცნობილთა, კითარ ესე ლაზარესთა სიტყვათა შინა გამოჩნდა ზემოთა
ნაწილთა შინა სიტყვათასა; ხოლო ამავე მიზესთა დამტკიცებისათვის იტ-
უჯის პირველთებრ და მებრ ლაზარე ჭეუველისა აკობცა ანგელი ეემქა-

1) ეკკლესიასტე 4, 1.

კატუს შინა თავსა 2 და ძიებისა შინა 5, ცხებისა ძლითსა შინა სიტყუასა, მოძლები მოწამედ ტათუკელისა წერილთა, რათა მტკიცე ჭეოს ამაოა იგი იჭვი მათი სოლო ჩვენ კიტყუადეთ საიდუმლოა მათვის უგანასგნელი-სა ცხებისა.

630. 9. შეიღთა საიდუმლოთა, რომელსა შინა მდებარე არს უხი-ღავდ მადლთა საესებანი, რომელსა მოასწავებდა შეიდ ნათელი იგი სასანთლე, რომელიცა ბრძანებითა საღმრთოა მთა მოსე დიდმან, სჯულის-მდებელმან ძველთა შორის, დადგა იგი კარავსა შინა საწამებელსა, ვითარცა იტყუის სასანთლისა მისთვის წიგნი მოსესი: «ექვსნი რტონი გამო-ვიდაან—ერთ კერძო სამნი რტონი სასანთლესა მას ერთ კერძოსანი და სამნი რტონი სასანთლისა მის ერთ კერძოსა მეორისანი.»¹⁾ ესე უკვე იყო კარვისა მის წმიდისა სასანთლე შეიდ ნათელი, რომლითა დაიასხებოდა ეკ-კლესიისა შეიღნი საიდუმლონი, რათა ნათობდეს იგი ახალსა ეკლესიასა, უახლესითარე საშვაჟლითა განახლებულსა, რომელ-არს სისხლი მხოლოდ შობილისა სიტყვისა. გარნა სხვანცა სასე მოსწავუბითი საიდუმლოა მთ-თვის ახლისა მადლისა ეკლესიისათა გუესწავუბის სოლომონის მიერ მე-ფისა, რომელი იტყუის: «სიბრძემან იშენა თავისა თვისისა სახ-ლი და ჭკუშე შეუდგნნა მას შეიღნი სვეტნი.»²⁾ ამით სახითა წინა და სასულ იქმნა საიდუმლოა ეკლესიისა ჩვენისა, რამეთუ კარვი იგი არა რაა ძველსა შინა სხვა რამე იყო, რომელსა აქწინდა შინაგან მდგო-მარედ სასანთლე შეიდ ნათელი,—გარნა სასე ახლისა მადლისა ეკლესიი-სა, რომელსა აქეს შინაგან თვისსა მადლი უხილავი შეიდ რიტყუადი, და სოლომონცა, თქვა რა—სიბრძემან იშენა თავისა თვისისა სასლი და ჭკუშე შეუდგნნა მას შეიღნი სვეტნი,—ეკლესიაა თქვა, რომელი იშენა სიბრძემან ღმრთისმან სახლად თავისა თვისისად; რამეთუ სიბრძმედ ღმრთისად თქვან ჭრისტე საღმრთომან ვაჟლე, ვითარმედ—«ჭრისტე ღმრთისა ძალ არსო და ღმრთისა სიბრძმე.»³⁾ რომელმანცა სისხლითა თვისითა მოიყიდა და შე-მგორცა ეკლესიაა შეიღთაგან სვეტთა მისთა. სოლო თვითუბისა შეიღთა მათ უხილავთ მადლთა სახელნი—ნათლეა, ცხებაა უკვლად-წმიდისა მი-რონისა, საღმრთოა ლიტურგიამა, სარისხსა ალუანებაა სამღუდლოსა, სა-

1) გამოსლავა 25, 31.

2) იგავი 9, 1,

3) ა კორინთ. 1, 24.

ნანული შეცოდებათა, ქორწინებაჲ სიძე-სძლობის წყაბერითა შეერთებითა და კურთხევაჲ ზეთის სნეულსა ზედა უკანასკნელსა ცხოვრებისასა.

531. 10. საიდუმლოჲ სნეულთა ზედა ცხებისა, რომელიცა მიეტყუებისა ცოდვითაჲსა შემოღებულ უოფად გუასწავს ჩვენ საღმრთოჲმან მოციქულმან იაკობ, მეტყველმან: „უძღუე თუ ვინმე არს თქვენ შორის, მიუწოდენ სუტესთა კვლესიისათა და ილოცონ მის ზედა და ჰსცნონ მას ზეთი საკელითა უფლისათა. და ლოცუჲმან სარწმუნოებისამან აცხოვროს სნეული იგი, და აღადგინოს იგი უფალმან; დაღცათუ ცოდვაჲ რაჲმეკმინას, მიკეტუოს მას. ¹⁾“ ვერ არს უკვე, რათამცა განკერძალებინ მღუდელნი კეთილ-მისხურნი, რათა არს წინააღმდეგომად კვლესიისა მოძღვართა ჰქონ საიდუმლოჲ რომელიმე. რამეთუ წმიდამან იაკობ მხოლოდ სნეულთა ზედა თქვა აღსრულებად საიდუმლოჲ ესე, რამეთუ საკურნებულად სნეულებასა მჭირსეობისა მოციქულთაგან მოგვეცა ესე ბრძანებითა უფლისათა, რაჲმს მიაგლინა უფალმან მხოლოდ ნათესავისა მიმართ ისრაელისა მოციქულნი, ვითარცა იტყუის საღმრთოჲ მასარებელი მარკოზ: „ეჴმავნი მრავალნი განასწეს, და ჰსცხადეს ზეთის მრავალთა სნეულთა და განჴკურნებდეს. ²⁾“

632. 11. იქმნების ერთგვის წელიწადის კურთხევაჲ ზეთის უკანასკნელისა მის საცხებელისა წმიდასა შინა შეიფულის განებისა საუფლოჲსასა, დღესა წმიდასა დიდსა ოთხშაბათსა, ანუ წმიდასა დიდსა სუთშაბათსა კვლესიისა შინა მღუდელთ-მთავრისა მიერ ჭაღაქისა, ანუ თუ მის რომლისაჲ სოფლისა მღუდელთ-მთავრისა მიერ, თანა უოფითა ღირსთა არქიმანდრიტთა და იღუმენთა და მღუდელთათანა კვლესიისა კვისკოზოსისასა მხოლოდ ერთსა ოდენ ადგილსა; ანუ თუ სადა იგი არს არს მღუდელთ-მთავარი მყოფად, რომელიცა კვლესიაჲ დაბასა მას შინა, ანუ თუ ჭაღაქსა მას რომელსაჲ შინა, რომელიცა უღერეს იეოს კვლესიაჲ სსკათა კვლესიისათა, — ვერ არს მუნ რათა შეკრბენ სუტესნი ჭაღაქისა მის, ანუ დაბისანი, და აღსრულონ კურთხევაჲ ზეთისა საიდუმლოჲსა ცხებად უკანასკნულად ერისთავისა მუნებურისა. ხოლო ესე უკვე არს მიწვეზ ზოგადისათვის სიმრავლისა საცხებულად აღსრულებულისა მის ზეთისა საიდუმლოჲსა; რომელიცა განსაზღვრა კვლესიამან, შვილთ მოყვარემან დეოდობრივ — რათა სუ უკვე უნაურად თუ განვიდეს ვისმე მათგანისა კორც-

¹⁾ იაკობ 5, 14, 15.

²⁾ მარკოზ 6—13.

თავან სული, რომელსა არა აქუნდეს ცხებაჲ უკანასკნელი, მიმტკეპელი შეცოდებათა.

633. 12. იტყვის წინასწარ-მეტყუელი საღმრთოჲ ეზეკიელ: «წარ-გრძნე სისხლი შენი შეხვან და გცხენ შენ (ყითათა, ა¹) ესე იგი არს განცხრა სისხლისა—განცხრა უხილავთა ბიწთა სულიანთა საიდუმლოჲსა მის საცხებელითა. ხოლო არა ვიტყუით ცხებითა საიდუმლოჲსა ყეთისთა თვი-ნიერ სინანულისა, რომელ არს განწმელად შეცოდებათა მიტკეპისა ცოდვა-თასა, რამეთუ აღსარებითა ცოდვითათა მამისა მიმართ სულიერისა, ვითარ-ცა იტყვის საღმრთოჲ მოციქული იაკობ — «აღუარებდით ურთიერთსა ცოდვითა, ღ ულაცვედით ერთი ერთსა, რათა განიკურნნეთ ღ სარწმუნო-ბითა სიყვარულისაგან შეწვენილითა, და სიწმიდითა გუამისთა ჟერ არს, რათა მიიღოს ცხება საიდუმლოჲსა მის სნეულმან, რათამცა შირველნი იგი აღსარებულნი შეცოდებანი მიტკეპნეს მას.

634. 13. უკეთუ ვინ ხვეწვანი შთავარდამცა დიდთა შინა შეცოდა-ბათა, საჭირო არს ჟერეთ, რათამცა უმსა მას, ოდეს იგი სკინიანისმან მტანჯველმან აწვიოს რა შენსებაჲ შეცოდებისა მის, რათა შირველად აღიარ-ნეს ცოდვანი თვისნი წინაშე სულიერისა მკურნალისა, ვითარცა რა დგეს სამსჯავროსა შირთნებელისა მის მსაჯულისა ქრისტესისა დასჯად მებრ დასასჯელთა და სიკუდილად მიცემადთა. კაცთა დაძაბლებული. უკეთუ მე-ფემცა ვინმე იყოს უპირველითა თვით-მშურებლობისთა დიდებულ, ანუ თუ ცოლი კვირისა, ანუ თუ შვილი ავით-მშურებელთანი, ვინ თუ მოსაყ-დრე იყოს მოციქულთა მამათ-მთავარი ვინმე, ანუ თუ ეპისკოპოსი, — ესრეთ უკმის მიხლავად საიდუმლოჲსა მას შინა აღსარებისა, ვითარცა ვინმე მცი-რეთაგანსა, მიუკანებულსა დასჯად სამსჯავროსა იმპერატორთასა ღ ცრეთ-ვე უკუელთა კაცთა ქრისტესანეთა აცთ, რათა მიუიღეს სიმდაბლითა დიდითა მამისა მიმართ სულიერისა და აღიარნეს ცოდვანი თვისნი. ნუ ჰგონებ მ-შინ, კაცო, ვითარმედ კაცი არს, რომელსა ესმის ცთომანი ჩემნი! რამეთუ ხელვიდე რა შირსა მოძღვრისასა, ჰგონებდე ვითარმედ ქრისტე არს მოსლ-ვადი განსჯად ჩვენდა მსაჯული. ხოლო აღიარებს რა მონანული იგი, ჟერ არს შენდობისა მიცემად მღუდლისა მისგან მონანულისადა, გარნა ჟერ არს მერმეცა მონანულისა მისდა წამალნი მიცემად სულიერისა მკურნალისა მისგან, რომლითა განიკურნოს სრულიად, რამეთუ არა კმა-ეყოფის

¹) ეზეკიელ 16, 9.

²) იაკობ 5, 16.

შენდობად იგი მოძღვრისა მიერ, რომელი მიიღო. სოლო აღსრულებისა მის შემდგომად კანონისა სიმსილი მონანულსა მას საჭირო უხმს სრული შენდობად, მიმტკეპელი სრულიადთა შეცოდებათა და შემაერთებელი ღმრთისა; რამეთუ არა კია-უყოფის მონანულსა მას გარდასდა თანანადებისა, რომელი განწყესა მას ზედა მკურნალმან მისმან სულეერმან, არა მად სსკა რამე არს, რომელი შეიყვანს მას ქორწილსა სიძის მის უგჳდავისასა, რომელ არს ცხოველს-მყოფელი იგი საიდუმლოჲ კორცა და სისხლი უფლისა. თანა ხც, აღსარებისა შემდგომად და განკნებისა სრულიად ცოდებათა მისდა შესდომილთასა — მონანულთა, რათამცა მიიღონ უგჳდავი იგი საზრდელი, რომელიცა შეაერთებს ღირსად მიმღებულთა ღმრთისა დიდებისა წიარებად.

635. 14. სოლო ცხებაჲ ზეთისა იგიცა მიმტკეპელი არს შეცოდებათა, გარნა არა თუ უგჳდავისა-მებრ საიდუმლოჲსა; რამეთუ უკეთუ შესცოდოს კინძე მძამს რომელიმე ცოდება და შეინანა ვეროვნად აღსარებითა და სიწმიდითა დამორწილებითა სულეერისა მამისათა, — მას უგჳე, იცუბეს რა უგანსკენელსა მას საცხებელსა ზეთსა, ვიტყვით. განწყვილიად ცოდებათაგან უძისა მას უგანსკენელსა ცხობებისა მისისასა. სოლო და შთომილთა შეუნანებულად ცოდებათა შინა აღუარებულთა არა ვიტყვით, რათამცა უგანსკენელმან ცხებაჲს მიუტკეპნებდა შეცოდებასი მისნი, და ამას რომელსამე აღსარებითა განწყვილესა, რომელსაცა ენება სინანული და არა დრო ეცა, და მისლვად არს იგი წარდგომად. საყდარსა ქრისტესსა, ამას უხმს, რათამცა შემდგომად აღსარებისა ცოდებათა შემოკრობოს მან მისა სუცესნი და ჭყონ კურთხევაჲ საიდუმლოჲსა ზეთსა მის ზედა, რათა სცნონ მას ზეთი განწყებისაებრ მოციქულისა იაკობისა. სოლო უკეთუ სარწმუნოებითა შეუორკულებულითა აღსარულონ ცხებაჲ სუცესთა და სნუელმანცა, აღდგეს უძლური იგი ენებისაგან ჭკეშმარტად დაცემულებისა თვისისა და განკსნაცა მიიღოს მან შეცოდებათა, კითარცა იტყვის საღმრთოჲ მოძღვარი რქროზირი განმარტებას: შინა იაკობის კათოლიციისასა: «სენნიო ცოდებათა განსაზღვიებულად მოვივლინებინ ღმრთისა მიერ; სოლო სარწმუნოებით შემოკრებასა სუცესთასა და მათ მიერ ღმრთისა მაერთასაო ვედრებისა შეწირვისა ესე მოუღებეს მადლად, რამეთუ განსხნითა ქუჭყანსა ზედა განკსნისაო ზეცათა შინა, და ერთბამად ბრალისა მისცა შენდობაჲ უთსოონ ლოცვითა და კურნებაჲ მიმადლონ ცხებითა წმიდისა ზეთისათა.»¹⁾

¹⁾ საღმრთოჲსა ოქროპირისა.

636. 15. უთავონი ჰყოფენ რა აღსრულებულთა ზედა მღუდელთა-ცხებასა, უგანსკენლად ცხებად, თქვან, ვითარმედ ვინ არს მოწამე მათდა—რო-მელთა შეურიეს კსეცა მსგავსად დღესასწაულთა საეფლათა? სოლო უკეთუ თქვან, ვითარმედ მამათა განსაზღვრეს შემდგომად დაძმობისა სომეხთა მეფეთასა, ვითარცა ითქვა ლაზარეს მიერ, მიუგოთ ვითარმედ—ვინ უგვე მამათაგან იყომცა შემძლებელ დარღვევად საზღვართა მოციქულთასა? რამეთუ მოციქულთა ცხებაჲ, საიდუმლო საგურსებელი სქითა კორცთაცა და სულისათა—არა თუ მკუდარსა ზედა, არამედ თქვეს უძღურთა ზედა, ვითარ იგი მასარებულმან მარგოზ სასარებასა თვისსა ¹⁾ და მოციქულმან იაკობ ²⁾ აღწერეს.

637. 16. განსაზღვრებაჲ საღმრთოჲსა ამის წესისა, რომელ არს საიდუმლოჲ უგანსკენლისა ცხებისა, მოეცა ეკკლესიასა იაკობის მიერ მოციქულთა და კრებისა მიერ ნიკიელთასა; რამეთუ კრებამან ნიკიისამან თქვა: «ესე ზეთი განიყოფების მირონისა საცხებელისაგან.» ³⁾ სოლო განწესა საღმრთომან მოძღვარმან ოქროპირმან იოანე განმარტებასა შინა იაკობის კათოლიკისასა, და ორიგენცა, ფრიადმან სწავლულმან: შინა—თქვა განმარტებასა ლევიტელთასა, და ინოკენტიოს ჰირველმან ზაზამან ჭრომისამან, დეკენტიოსის მიმართ, და კვლად სანატრელმან ოქროპირმან იოანე მლტადელოზისა ძლითსა 2 წიგნსა, და წმიდამან ამბროსი მედიოლანელმან ლიტურგიასა თვისსა, და აკვისტინე იზონელმან წიგნსა შინა ჟამისა ძლითსა 25, და ნეტარმან ალექსანდრელმან გირილე სულითა თაყვანისცემისა ძლითსა შინა წერილსა, და მოძღვარმან დასაეღელთამან ზედა განმარტებასა შინა იაკობის კათოლიკისასა, და გრიგორი ზაზამან ძველისა ჭრომისამან საიდუმლოთა ძლითსა შინა. ამით ყოველთა თქვეს სხეულთა საცხებულად ზეთი საიდუმლოსა, ვითარცა უზურციეს წმიდასა ეკკლესიასა სვენსა. გარნა არა თუ მკუდართავის თქვეს! არცა ერთისა მის ცხებისა, რომელსა გიდე წმიდისა მირონისა სცხებს მღუდელი ყრმათა ზეთსა სანათლოსა შინა უწინარეს შთაყვისისა, არამედ ცხება თქვეს სხვაჲ, რომელ არს საიდუმლოჲ მუშვიდე წმიდისა ზეთისა. ამას ზედა ჭრცსკენოდენ კარდანს და ტათეკლსა ლაზარეს და იაკობს ანგელსა, რამეთუ ამით ყოველთა სხვა ცხება თქვეს

¹⁾ მარკო 6, 13.
²⁾ იაკობ 5, 14—15.
³⁾ კანონისაგან ნიკიელთა კრებისა.

ზეთისა სანთლისა კიდე საცსებელისა, რომელ არს საიდუმლოჲ მეშვიდე, და ცხება თქვეს აღსრულებულთა მღვდელთა ზედა მტუჟარ-მოძვართა მათ!! სოლო მამათა სანატრელთა. არცაღა მეშვიდართის თქვეს საიდუმლოსა ზეთი საცსებელად, ვითარცა ესე განვაცხადეთ, არცაღა ურმით თვის ასად ნათელ-ღებულთა.

638. 17. იტუვის სერგის მოძღვარი სომეხთა განმარტებისა შინა იაკობის კათოლიკისსა ცხებისა თითოეულუბისსა, ჯ მერმე იტუვის: «სხვაჲ არს ცხებაჲ სსეულთა.»¹⁾ გამომინდა, ვითარმედ თვისთავე წერილთაგან, რომელნიცა ზემოთა ნაწილთა შინა გვათქვამს ამა 20 თავსა 3 წიგნისსა, ვითარმედ იგი სადაჲ სომეხთა შორის ცხებისა საიდუმლოჲ სსეულთა ზედა და აღიღეს იგი მიწვალუბლთა; ვითარცა იტუვის ლაზარე საკითხავსა შინა 183, ჯ თვით ტათეველიცა არცმუნქსა შინა წიგნს: თვისსა მიზეზსა იტუთა ამართათვის; და ჩვენ რადაღა დაგვჭირდამცა ამას ზედა განვრცამაჲ სიტუვის-გებისა, რამეთუ ვირთაგან თვისთა ურცხვინოდ მეტყველთაგან დადუმებულ არიან, ვერ შემძლებელი განმართლებად თავისა თვისისა უბადრუკნი იგი?! სოლო ჩვენ განვჭრათ განვრცამაჲ სიტუვისა და სხვათა ცთომით მათთა სიტუვის საგებულად მივიცვალნეთ მადლით უფლისა, ქრისტესითა, რომელცა თაყვანის იცემების მამისა თანა და უოკლად წმიდისა სულისა ეოკელთა მიერ სიტუვიერთა ქმნილთა თვისთა, აწ და საუკუნეთა უკუნისამედ ამის.

¹⁾ სერგის შნოკრადლისა.

ვამხილებთ მტყუარ-მომღვართა ერთ-ბუნებიანთა შეწირვისა-
თვის ჭურთხეობითა წესითა მსსუტრპლთასა, ესე იგი არს—ვაც-
თა და სვარავთა და დიაკუელთასა—საეკკლესიოდ წესად აღ-
რაცხვასა. არიან ამას შინა მდებარენი ნაწილნი სიტყვათანი 8.

639. 1. ქრისტე უფალი დიდებისა კაცურთხო კერპთა შესაწირავ-
თაგან და მსსუტრპლთა მრავალ დეტაებითა, სისხლითა უბიწოთა თვისი-
თა აიკისუფლებისა მონებისა მისიგან სასაგისა მომცემელი ჩუენი! რამდენა
მაჭუნდა მე ასაღმობილისა ჩემთვის ემძნუილისა და მისაცემელი ღირსი
რამე ძველნი, ვითარ ოქრო გუნდრუკი და მურვი? რამეთუ კელმწიფუოა
მათ წყუდიადისა საუკუნოასთა ზერობილთაგან ზერობილი მისსნა მე თვი-
სითა მით ანატიოხსნითა სისხლითა, ვითარცა ტარიგისა უბიწოასა და
უჩანკოსათა; ა¹⁾ ჭ დასსნა, მსგავს იქმნა რა ჩემდა ყოველითურთ თვისიერ ბიწ-
თა ყოველნი სატნი ანრდილთა მათ ძველთა წესთანი; რამეთუ აწ—არღარა
დღესასწაული უცნომოასა, ღვინებისა და კარვისანი გვაჭკვს ქრისტეს
მიერ, არამედ განგებულებისა მისისა მოსასსენებელნი გვირგვინისანი ჭყო-
ფენ ეკლესიასა ჩვენსა! არღარა ყოველად დასაწკელთა შეწირვად და ჰეურე-
ბა ვანთა და სვარავთა სისხლისა და ნაცართა დიაკუელისათა, არამედ სის-
ხლი, რომელ არს ჩუენთვის დათხეული, სიტყვისაგერ უფლისა, წმიდა მეოფის
ჩვენ ყოველისაგან ცოდვისა, და დიდების ამას სუდა მოსაღებულად სიტ-
უჟად სეტარისა ზავლესი—ეზირველი იგი წარჩხდა, აჭა ესურა იქმნა ყოველივე
ახალ. ა²⁾ სოლო კიხილოთ, წრფელად მიმხედთა საღმრთოასა განგებულე-
ბისათა; ვითარმედ ჯერ-არსა კეთილ-მისხურთაგან, ახლისა მადლისა შემწყენა-

1) იაკობ პეტრე 1, 19.

2) ბ კორინთელთა 5, 19.

რებელთა—გვალად მსასურებაჲ ძველთა მათ შესაწირავთა, რომელი სსსე იყო
ასდღისა მადღისა განგებულების ქრისტეს ღმრთისა ჩვენისა?!

640. 2. მოამღავთა მტყუანთა და წინამძღვართა შენთომილთა ეკ-
კლესიისა სომესთას შემდგომად უსჯულთა დვინს და მანსკერტს შეკ-
რებულთა კრებათა — შირად შირადთა ცდამათა მიერ აღავსეს ეკკლესიაჲ სს-
სომესთასს. ხოლო მრავალთა მათ გმობათა სედა სარწმუნოებითა და
საკეკლესიოთა საიდუმლოთასა შესძინეს ესეცა, ვითარმედ მღუფელთა მიერ
მიკრებაჲ მსხუწრზლად შირუტყვისა ბჭეთა წმიდისა ეკკლესიისთა ღ შე-
წირვად მსხუწრზლად. და განკვირებულ ვარ ფრად, ვითარმედ რად არს
უგუნურებაჲ ესე? შემწირველნი უკვლად წმიდისა კრავინსა ღმრთისანი ჭურბაგურ-
თა მსხუწრზლთა სისხლათა შეიგინებენ გელთა და ესრეთ მოუხდებიან
მღუფელობად საიდუმლოთა ხელისა მადღისათა!...

641. 3. ვისილე უკვე მამტოცა¹⁾ შინა სომესთას აფურცელსა არს
წმიდისა მას წმინდასსა 172, ვითარმედ ასწავებენ მოამღავნი მათნი კანონი-
თა სახესა რასამე შირუტყვთა შეწირვისსა ჭურბაგურად; რამეთუ მღუფელნი
მათნი შესწირვან მსხუწრზლსა მას გმობისსა ესრე სახელად: მიუკანებულ
იქმნების წინაშე კართა ეკკლესიისათა შირუტყვი რადმი და მოაბენ მას სს-
ბელს რასამე წილადეს მიწამულთა ჭრელებულსა, რომელსა უწოდებენ ნა-
როტად, და აღანთებენ სსთელთა, მემკველნი საკმეველთანი; ხოლო იტ-
ყვიან, ვითარმედ უმაროდ ჟურ-არს შეწირვად მსხუწრზლისა მის ჟურსინებით,
რათა შეწინარებულ იქმნეს იგი ღმრთისა მიერ, და გალობენ ფსაღმუნთა
31, 33, 50, 70 ღ წარიკითხავს მღუფელი ღოცვისა ამას: «კურთხეულ
ხარ შენ, უფალო ღმერთო, წყალობითა შენითა, რომელი უფალი
ხარ აღთქმათა და შემწყნარებელი ყოველთა შესაწირავთა! რამეთუ
ყოველსა აღგილსა თაყვანის-მცემელნი შენნი დასდებენ შესაწირავ-
თა²⁾ საკურთხეველსა ზედა სახელისა შენისათვის წმიდისა! შენდამო
მოვლენან ყოველნი ხორციელნი! ვითარცა შეწირეს მამათა ჩვენთა
ბირველთა ღმრთაებასა შენსა ზეარაკნი, ვერძნი, ვაცნი—და სათნო
გქმნეს შენ საქმითა მათითა კეთილითა,—აწ, სახიერო უფალო, ჩვენ

¹⁾ «მამტოცია» ვერძებენსა ეწოდების სომეხთასა.

²⁾ ცხად არს, ვითარმედ არა არიან მღუფელნი სომეხთანი მღუფელნი კრავი-
სა ღმრთისანი, არამედ მღუფელნი უკვე არიან უკვლად დასაწველთანი, ვინადაც
საკურთხეველ ეწოდების შესაწირავსა ეტყუნებით შესაწირავისათა.

მონანი შენნი უძლურნი ძისა შენისა ქრისტეს მიერ შემოგწირავთ შენ ვერძსა, ეაცსა, რათა იყენენ შესაწირავ კურთხევისა შენისა სიწმილისა და მოსახსენებელად კაცობრიობისა ჩვენისა, წინაშე ყოველსა ქამსა მადლითა და კაცთ-მოყვარებითა უფლისა ჩვენისა და მაცხოვრისა იესო ქრისტესითა, რომელსა შენის დიდება პატივი და ხელმწიფებაჲ აწდა მარადისა და უკუნითი უკუნისამდე ამინ. » ღ, შემდგომად ლოცვისა ამის სრულყოფისა, იტყვიან ფსალმუნსა 131 ღ წიგნისაგან ლევიტელთასა თავისაგან, ნუსხთა 1 — 13; და წიგნისა კვლად ლევიტელთასა თავისაგან 2 მუხლთა 13—15; და წიგნისაგან 2 მეფეთასა თავისაგან 6 მუხლთა 17—19; და კვლად წიგნისაგან ისაიას თავისაგან 56 მუხლსა 67; და წიგნისაგან ებრაელთა ებსიტოლთასა თავისაგან 13, მუხლთა 10 — 17; სოლო სხვა არა რაჲ არს წარკითხუაჲ იკულისა მის საღმრთო წკრიფისა სიტყუებთა, ვითარმედ ვითარ იგი ჳარონ და მენი მისნი შესწირვიდენ და ვითარ იგი, მოიღო რა დავით კარავი წამებისა და კადობანი სხუელთა უფლისა იერუსალიმს—ჰყო სხუელთაებრ შეწირვაჲ ყოველად დასწყევლთა; მსასურებასა მის აღასრულებენ ახალსა შინა მადლსა მღუდელნი სომეხთანი. ¶ ცთომს ესე უცხოჲ! ¶ უგუნურებოჲ ესე მათი საუკედრელი ყოველთა ნათესავთა ქრისტანეთასა! რაოდენისა სიცილისა ღირს არიან მღუდელნიცა და მსსწმინდნი იგი სისიღისანი!...

642. 4. ამხილეს უგვე მოძღვართა მათ სინდრისთა სანატრელი ჰველე ცთომისა ამას წიგნსა შინა ებრაელთასა¹⁾ ღ საღმრთო ისაჲ წინასწარმეტყუელებისა თვისისა წიგნისა²⁾ და დიდი იერემი. აჲ³⁾ და ამოს. ⁴⁾

643. 5. ამხილეს უგვე ამას უგუნურებასა ღ ესე ვითართასა კანუნიცა საკველსიონი, რომელ არიან—კანუნი მოციქულთანი 10, 45, 46. სოლო ანტიოქიასი შეკრებულთა კანუნი 2, და სალკიდონს შეკრებულთა კანუნი 33.

644. 6. იტყვიან უგვე კვლად სინდრისა მის შესაწირავისა მღუდელობასა შინა მღუდელნი იგი სისიღისანი, და რა უსისიღოსა ტარიგისანი, ქამსა პირუტყუთა შეწირვისსა ლოცვასცა ამას; ყოველისა მპურობელი დმართო! დიდებელი ზეციერთა წესთ-მთავრობათაგან და ჰვე ჰვენიერთაგან თაქანის-ცემელი სიტყუარ ღმრთისათა მამისა და სულისა წმიდისა თანი! რომელი დასაბამადგან გამოსახე საკვეთი და სახე ყოფადისა ჰმნად-

¹⁾ ებრაელთა 13, 9—15.

²⁾ ისაია 1, 13—16.

³⁾ იერემია 6, 20.

⁴⁾ ამოს 5, 22—23.

თა, რამეთუ ჭკე დაურდომილისა კაცისა კეთილ-შეგნიერისა სამოთხისაგან უსახურ ქმნილად დიდ ჰატევისა დიდებისაგან შეცთუნებითა მტკიცედ გულს-მოღგენებითა კერავობითა ეშმაკისათა, ხოლო აღორსინებითა და განმრავ-ლებითა კაცთათა ჭქუქანასა ზედა — სათნო ექმენ სათესავსა ჩვენსა კეთილ-მსახურებითა შენდაძი ძღვენითა კეთილისათა, კითარტა შეწირვითა ახელ მართლად იწოდა ჭ ნოე, გამოვიდა რა კიდობნისაგან — შესწირა შესწირავი და იფრსე სურნელებისად შენდა უფულისა ღმერთისად, და აბრამისა შე-წირვითა ჭქუქანითად უოკლად დასაწველისა გამოსცდელისათა, რომლისა სახე იყო უხრწნელი სიეჭილილი შენი ჯეარსა ზედა. ხოლო აწ, უფალო ღმერთო ჩვენო, სასიერო! გვედრები, ღოცვითა ვითხოვ შენგან — მიითვალე მოწუალებითა შენითა შესაწირავი ესე აღთქმისა ჩვენისა, რომელი ჯღვთაქმით შენ იწრუპასა შინა ჩვენსა, რაჟამს გილადადეთ შენდაძი და ტპიხსენ ჩვენ! მიითვალე, კეთილ-მხრუნველო ღმერთო, შესაწირავი ჩვენი, რომელსა კანდა-რად შემოგწირავთ ჩვენ უმოქნოსა მაცხოვარსა, რომელი უსომოდ მიუწ-დომულ არს მოწუალებად შეწუალებისა მისისა! მიითვალე, ძვირ-უხსენებულო, და დაამტკიცე შესაწირავი თანა მომღებით ჰირველ მამთა წმიდათა და გა-ნაშორენ ცრუებად შეცთომილთა მსხუქრბლთაგან და წარმართთა გმევათ-გან ბილწთა ეშმაკთა კრძმთმსახურებათა! რომელმან სანატრულისა მიერ წინასწარმეტყველისა შენისა მოსეს მიერ ამტენ ერსა შენსა ისრაილსა შე-წირვად შენდა შესაწირავი არკეთაგან და იროწუელთა და სხვათაგან ჰი-რუტევათა, მოსხმითა წამებისა კარკისა კართა მღუფელისა მიერ ლევიტულ-თასა დასდებდენ კელსა მას იუდა და დასთიკედენ სისხლსა გარემო სა-კურთხეველისა შენისა, უფალო! რომელთა შეცოდებანი მიეტკეპოდენ და ედრებანი აღუსრულდებოდენ. აწ უკვე ამით უოკლითურთ გამოსახე ახრდა-ლი მერმეთა ჭქუქანითებისა მის, რომელი მოგვეტა მხოლოდ შობილისა ძისა შენისათა სოფლად! რამეთუ შენ თვით, თავადი უოკლად ძღვიერი, უფალო წინასწარ-განზრახვითა სულისა შენითა, წინასწარ-მეტყუქნისა მიერ ბრძანე — ანა შეიწირავ სახლისა შენისაგან ზეარავთა, არამედ შესწირე ღმერთსა შესაწირავი კურთხევისა, ხოლო კვლად შესაწირავად ღმერთისა — «სული შემუსრვილი და გული შემუსრვილი ღმერთმან არა შეურატც-ჭუოს.» ხოლო აწ შეცოდებულნი ჩვენ მონანი შენნი მდაბლითა გულთა ჩვენითა და-ურდომით წინაშე მოწუალებისა შენისა გვედრებით კაცთ-მოგვარებასა და უტუქნისა აღთქმისა შენსა, რომელი საგვარელთა შენთა მამთა ჩვენთა აღუთქმე-მობედე, უფალო, შესაწირავსა ჩვენსა ჭ მიითვალე ესე ხელთაგან ჩვენ ცოლ-

ვილთა, ვითარცა უოკლად დასაწველი ვერმთა ჭ ზვარავთა ჭ ვითარცა ბეგრეულთა კრავთა ზოსიერთა! მოკვამდლე, უფალო, კედრება ჩვენა, რათა არა სიბრცხვი-
 ლეულ ვიქმნეთ მტერთა ჩვენთა, არამედ შევბითა ვინაერთი ცხოვრებასა ჩვენ-
 სა შინა! ხოლო უკეთუ ვოკლენი მთანი და ბორცვნი აღსწონო მისედაჲ-
 თა შენითა, ცა და ქვეყნა კელთა შენთა გაქს და მჯდომარე ხარ მალაღ-
 თა სიმაღლითა ქერუბიმთა საუდართა ზედა, და უფსერულნი არა გექმნეს
 შენ უჩინო და ვოკლენი ოთხ-თერხნი შენდა არ არიან კიად დასაწველად,
 ვითარცა ჩვენ ვიკადრებთ და კანდიერად შევსწირავთ შენდა შესაწირავსა.
 არამედ შენ სათიო იჩინე ჩვენთვის განკორცთელება და გავუწეე ჩვენ წმი-
 დითა მოცთქულთა შენითა საწმუნოებაჲ უბიწო წმიდისა სამებისა, რა-
 მლითა დირს მჟე ჩვენ სახელის-დებად ძედ და მძად შენდა უბიწოთა კორ-
 ცითა და სისხლითა შენითა, სიტყვაო ღმერთისაო! თვით შენ და აწ, სა-
 კვირველთ-მოქმედო უფალო, მიითვალე კელთაგან ჩვენთა ძველნი დასაკლ-
 კულნი ესე მეოხებითა წმიდისა ღვთის-მშობელისათა და ვოკლად ძლიერი-
 სასწაულისა შენისათა, რომელსა თაჟვანის-კვებით მარადის ჭ კედრებითა
 წმიდათა მოცთქულთა და წინასწარ-მეტყველთა და ვოკლეთა შენთა წმიდა-
 თა და სანატრულთა მოწამეთა, რომელთა სისხლნი მათნი ნაცვლად შენთა
 სისხლთა დასთხიეს, და მოანიჭე კეთილად შეწირველთა ამისთა სასყი-
 დელი და მომადლე მოტყუება ცოდავთა!! აღაორბინე არგე და მროწუენი და
 ვოკლდი რამე მონათა შენთა! ტუბილად ადიდე ღრუბელთა მდინარე ავა-
 რავსა და ადგილსა ჩვენსა, მოანიჭე ქვეყნასა ჩვენსა ნაყოფი სასარგებ-
 ლო!...

645. 7. ვპოვებ უკვე ლოცვას ამას შინა სიბრუნისას ცთომას არა
 მგირედსა, რამეთუ დაწუბამ ლოცვისა ამის აქსო ჰირისა მიმართ ძისა
 ღმერთისა; რამეთუ იტყვიან ლოცვას ამას შინა — «აბრამის გამოსაღდე-
 ლისა ყოვლად დასაწველისა შეწირვითა, რომლისა სახე იყო უბრწ-
 ნელი სიკუდილი შენი ჯვარსა ზედა.» ხოლო ამსვე ლოცვას შინა
 იტყვიან, ვითარმედ — «რომელი მოკვეც სოფლად მოსლივითა მხოლოდ-
 შობილისა ძისა შენისათა . . . » აქა განსაზღვრებულნი გმობანი მათნი
 აღმოსაზდებიან, რომელთაცა არა აცადეს უღმერთოთა მათ აღლევად, ვითარ-
 მედ ერთი უკვე ჰირი სამე ჭრწმისთ წმიდისა საღმერთოდასა სამკავმოკენ-
 ბისა, რამეთუ გალობასაცა სამ-წმიდასა ჟვარცმისა შერთვენ, და აქა მამი-
 სა მიმართ აქს სიგუდილისაცა და ჟვარცმისა თქმად და მხოლოდ შობი-
 ლისა მისისა სოფლად მოსლევამ. 3. ცთომამ ესე საკვირველად!...

პანეგეტი წინა აღმდგომთა კრებისათა სახელგარსა, რომელსა-
ცა არა შეიწყნარებენ, არამედ ძუის სმენასა თანა გინებასა ჰყო-
ფენ ჰურია ცნობილნი იგი,—რათა იხილონ თუ რაჲ არს
ცთომამა ამას შინა? არიან ამას შინა მღებარენი ნაწილნი სი-

ტყუათანი წ.

თ ა ვ ი 22.

სახელგარი წმიდისა ხალკიდონის კრებისა.

647. 1. უფალი ჩუნი და მაცხოვარი ქრისტე, მეტნიერებასა სარ-
წმუნოებისასა დაუმტყვიებდა რაჲ მოწაფეთა, ეტყოდა—*«მშვიდობასა ჩემსა
მიგტეპ თქვენ, მშვიდობასა ჩემსა დაგიტყვიებთ თქვენ»*—რათა არცა ერთი
რამ განუოფილებად კმისა აქუნდეს მოყვისისაგან თვისისა სასკულთა შინა
კეთილ-მსახურებისათა, არამედ სწორებით იხილვებოდეს ყოველთა ზედა ჭადა-
გებაჲ ჭეშმარიტებისა. ხოლო ვინაჲდგან არა დასცნობის ბოროტი ღვარძლთა
მიერ თვისთა განრუგად თესლთა კეთილად მსახურებისათა და ასალსა
რახსმე მოპოვნებად მარადის წინა განსაწყობებად ჭეშმარიტებისა იღუწის,
ამისთვის ჩვეულებისაგან თვისისა წუხლობით წინა განმტკებლმან კაცთა ნა-
თესავისამან მეუფემან კეთილ-მსახური ესე და მოჰურნეობით მოწმუნე
აღადგინა მეფე, და ყოველით კერძოთა მთავარ-მოძღვართა მღუდელობისა-
თა თავისა მიმართ თვისისა მოუწოდა, რათა ჩვენ ყოველთა მეუფისა
ქრისტეს მადლისა მოქმედებითა, ყოველივე განმრუენელობაჲ ტყუილისა
ქრისტეს სამწესისაგან განხადოს და ჭეშმარიტებისა მისისა მოწინი გან-
პოხებულ-ჰყუეს. რომელი ესე ღ ვუავტცა ზოგადითა განხიებითა, განმხდელ-
თა საცთურისა სჯულთასა, ხოლო უცთომელისა მამათა სარწმუნოებისა
განმანახლებლთა და სამას-ათვრამეტა წმიდათა მამათა მრწამსი ყოველთა
შორის ეჭადაკუთ და კეთილად მსახურისა ამის სახელგარისა შემწყნარებელ
ცი მამად თვისისა აღვარენით, რომელ არიან შემდგომად მათსა დიდსა
კოსტანტინოპოლის შემოკრებულნი ეს კრგასისნი წმიდანი მამანი,—ღ მის-

გე მათისა სარწმუნოებისა დამბეჭდელნი — განკასაზღვრებთ უკვე წესისა და სარწმუნოებისა ძლითთა სჯულთა დამტკეღლნი ჩვენცა ზირველ ეფესოსა შეგრებულთა წმიდისა კრებისათანი, რომლისა მთავარ იუვენეს საწმიდით მოხსენებულნი — კელესტინე ჭრომაელთაჲ და კირილე ალექსანდრიელთა. და რათა წინა ბრწენივდეს წმიდისა და უბიწოჲსა სარწმუნოებისა ჩვენისა. სასაღვარო წმიდათა და ნეტართა სამას ათრამეტთა ნიკეელთა მამთა გუთილმსახურებით მოხსენებულთა დიდისა კოსტანტინე მეფისა ზე შეგრებულთა, სოლო მტკიცე იუვენეს ასოტმეოცდა-ათთაცა წმიდათა მამთა კოსტანტინეზოელთა მიერ განსაზღვრებულნი დასამხობელად კადრემე მამინ აღმოცენებულთა წკალებათასა, სოლო დასამტკიცებულად მისკე კათოლიკე და სამოციქულო სარწმუნოებისა ჩვენისა.

გამოთქმა სარწმუნოებისა წმიდათა სამას ათრამეტთა მამთა:

648. 2. გურწამს ერთისა ღმრთისა მამისა, ყოველისა მპრობელისა, ყოველთა ხილულთა და უხილავთა შემოქმედისა; და ერთი სო უფლისა იესო ქრისტეს ძისა ღმრთისა, შობილისა მამისაგან მხოლოდ შობილისა, ესე იგი არს — არსებისაგან მისისა, ღმრთისა ღმრთისაგან, ნათლისა ნათლისაგან; ღმრთისა ჭეშმარიტისა, ღმრთისაგან ჭეშმარიტისა შობილისა, არა ქმნულისა, თანა არსისა მამისა, რომლისა მიერ ყოველნი შეიქმნეს — ცათაცა შინანი და ქვეყანასა ზედანი ჩვენ კაცთათვის და ჩვენისა ცხოვრებისათვის გარდამოსრულისა და განხორციელებულისა და განკაცებულისა; ენებულისა და აღდგომილისა მესამესა დღესა, და აღსრულისა ცათა და მარჯვენით მამისა მჯდომარისა; და კვალად მომავალისა დიდებით. განმსჯად ცხოველთა და მკურდართა. და სულისა წმიდისა. სოლო მეტყველთა — იყო ოდეს არა იყო, და ზირველ შობისა არა იყო, და კითარმედ არა არსისაგან იქმნა; ანუ სხვისა გვამოკნებისა, გინა არსებისაგან; ანუ ჭკეულად, ანუ ცკალებულად მეტყველთა ძისა ღმრთისათა, — ამათ შექმენებს კათოლიკე და სამოციქულო კელესიაჲ.

გამოთქმაჲ სარწმუნოებისა წმიდათა მამათა ას ერგასისათა:

649. 3. გურწამს ერთისა ღმრთისა მამისა, ყოველის-მპრობელისა, შემოქმედისა ცისა და ქუცყანისა, ხილულთა და ყოველთა და არა ხილულთა; და ერთისა უფლისა იესო ქრისტეს, ძისა ღმრთი-

სა მხოლოდ შობილისა, მამისაგან შობილისა უწინარეს ყოველთა სუუქუნეთა, ნათლისა ნათლისაგანისა, ღმრთისა ქეშმარიტისა, ღმრთისაგან ქეშმარიტისა შობილისა, და არა ქმნულისა; თანა არსისა მამისა, რომლისა მიერ ყოველნი შექმნნეს; ჩვენ კაცთათვის და ჩვენისა ცხოვრებისათვის გარდამოსრულისა ცათაგან, და განხორციელებულისა სულისაგან წმიდისა და მარიამ ქალწულისა და განკაცუნულისა; ჯვარცმულისა ჩვენთვის ზონტიელისა ჰილატეს ზე; და ენებულისა, და დაფლულისა და აღდგომილისა მკუდრებით მესამესა დღესა წერილთაებრ; და აღსრულისა ცათა და მგდომარისა მარჯვენით მამისა; და კვლად მომავალისა განკითხვად ცხოველთა და მკუდართა, რომლისა მეფობისა არა არს დასასრულ; და სულისა წმიდისა უფლისა და ცხოველს-მყოფელისა, მამისაგან გამომავალისა, მამისა თანა და ძისა თანა თაყვანის-ცემულისა და თანა დიდებულისა, მეტყველისა წინასწარმეტყველთა მიერ; ერთისა წმიდისა კათოლიკე და სამოციქულო ეკლესიისა. აღვიარებ ერთსა ნათლის-ღებვასა მოსატყვებელად ცოდვათა. მოველი აღდგომასა მკუდართასა და ცხოვრებასა ყოფილისა საუქუნოასასა ამინ.

ბატალიკონისა წმიდაბან და მსოფლიომან კრებაბან თქვა:

650. 4. კმწ უკვე იყო სრულიადად შესამცნებლად და დასამტკიცებლად კეთილ-მსასურებისა, ბრძენი ესე და საცნოვრებელი საღმრთოაჲსა მადლისა «მრწამსი», რამეთუ მამის-თვისცა და ძისა და სულისა წმიდისა ასწავებს სრულბრძენ; და უფლისა განგებების საიდუმლოსა წარმოუდგენს საწმუნობით შესწენებულთა. გარსა ვინაღგან მტკრთა ქეშმარიტებისათა ლ, დარღვევად ქადაგებისა კელმოიქვლთა; თვისთა წვალებათა მიერ ასაღკობანს რაჲმე უნეს და რომელთამე საიდუმლოსა ჩვენ პლითისა განგებულებისა განსრწნაჲ ივადრეს, და ღვთის-მშობელობისა კმაჲ ქალწულსა ზე და უარუებს; სოლო რომელთამე უერწნაჲ და აღზავებაჲ შემოიღეს. და ერთ-ყოფაჲ ბუნებას კორცთა და ღმრთაბუნისასა უკუნურებით იმპიცეს, და უერწნისა მიერ საღმრთოსა ბუნებასა მხოლოდ-შობილისასა გნებულებაჲ მიაჩქეს. ამისთვის ეოვლისავე ქეშმარიტებასა ზედა მომპოვებულისა მანქანებისა შათისა უქმ ეოვას: შნებულები აწინდელი ესე წმიდაჲ და დიდი და მსოფლიოჲ კრებაჲ, ზემოთგანისავე ქადაგებისა უცვალებელბასა მასწავლელი — განსაზღვრებს ჰორველად უკვე სამის-ათრვაშეტისა წმიდათა მამათა საწმუნობისა შეურყენებლად ტებას; ლ შემდგომთა ესითა, სულისა წმი-

დისა მხრმოლათვის სემეფოს. შინა ჭალაჭს შემოკრებულთა ას-ერგანის-
 თა წმიდათა მამათა არსებისთვის სულის მოცემულისა მოძღვრებისა და
 დამტკიცებისა, რომელი ეს უოკელთა და ცხად არს; რომელ არა ვითარ-
 ცა ნაკულუკანებისა რამისმე პირველთასა განმასრულებელთა დართეს—რამ
 თუ დართეს, არამედ სულისა წმიდასა ძლითა მოძღვრებაჲ მათი დასამ-
 ხობელად მათდა, რომელნი მეუფებისა მისისა დასნასა იღწიადეს, წე-
 რილებრთა წამებათა მიერ განაცხადეს. ხოლო საიდუმლოჲსა განკებულჲ
 ბისას განსრწნად კელმყოფელთა, და წმიდასა ჭალწულისა მარამისაგან
 შობილისა მის ლიტონად კაცად ურცხვინობით აღმსარებელთათვის, ნე-
 ტარისა კირილეს, აღუქსანდრელთა ეგელესიისა მწეჲსიისა მწეჲსითასა, ს-
 კრებონი ეპისტოლენი სისტოარის მიმართ და აღმოსავლელთა, ვითარცა
 ჯეროკანნი, შეიწყარნა, სამხილებელად სისტოარის ცნობა ვებულებისა და
 კეთილად-მსახურებისა შურითა თარგმანება ძალსა საცხოვრებელისა
 დმწამისისა. ა ამ.თ თანა ეპისტოლესა დიდისა და უმოხუცებულესისა ჭრო-
 მისა საუდრის მმურებელისა, უფროსად წმიდასა და უოვლად-სანსტრელი-
 სა მთავარ-ეპისკოპოსისა ლეონისი, მოწერილი წმიდათაგანისა ფლბანე
 მთავარ-ეპისკოპოსისა მიმართ, —დასარღვევლად კეტაქის ცნობა ბორტე-
 ბისა, ვითარცა თანა შეტეჲწმუდი აღსარებისა დიდისა პეტრესისა და ს-
 ზოკადოჲ რამეჲ ძეგლი მართლ-გამოტეჲვლებისაჲ, რომელი მან კეთი-
 ლად შეაწყო, თანა განსაწყოებლად ბორტე-მადიდებელთა და დასამტკიცებუ-
 ლად მართლ-მადიდებლობისა სჯულთად. რამეთუ რობისა ძეთაჲსა მტ-
 უველთა და განკებულებისა საიდუმლოჲსა განყოფისა კელ-მყოფელთა სიმ-
 კნით ეწეჲწმბის, და ღმრთაებასა მხოლოდ-შობილისაჲ ვებუელად თქმისა
 მკადრებელთა განსისამს შესავრებელისაგან მღუდელთასა. და რთა ზედ ბე-
 ნებათა ქრისტესთა შერწეჲმისა, ანუ შერევისა მომპოვნებელთა — წინა აღუდ-
 გების; და რომელნი ზეცეკრად, ანუ სხვისა რამისმე არსებისაგანად წარ-
 რევენ ჩვენგან მიღებულსა მის მიერ ხატსა მონისასა —სადვენის. და რთა
 ვადრეჲ ბუნებათა უწინარესა შეერთებისა, ხოლო ერთისა შემდგომად შერ-
 თებისა ზღაპრის მტრეველთა — უფლისა მიერ შეჩვენებს. და ესრეთ, შედ-
 გომილნი წმიდათა მამათანი ერთად და იგეგად მად აღსარებასა უფლისა ჩვენისა
 იესო ქრისტესსა: —ერთ-კომობით უოკელნი ვასწავებთ: მსკე სრულად კაცებაჲ
 შინა, ღმრთად ჭეჲმარიტად და კაცად-ჭეჲმარიტად მსკე სულისაგან სიტყვი
 ერისა და კორცთა, თანა არსად მამისად ღმრთაებით და მსკე თანა არსად ჩვენდა
 კაცებთა, რომელი უოკელითურთ გეგმსკავსა ჩვენ, თვინიერ ხოლო ცოდვისა;

უწინარეს სუჟენეთა შობილად მამისაგან ღმერთებითა, ხოლო უგანასგნელთა დღეთსა მასვე ჩვენთვის და ჩვენისა ცხოვრებისათვის მარამ ქალწულისა და ღმრთის-მშობელისაგან კაცებითა; ერთსა ღ მასვე ჭრისტესა, ძესა და უფალსა: მხოლოდ-შობილსა ორთა ბუნებათაგან, შეურყენელად, უტყველად, განუწყვლელად და განუშორებელად ცნობილსა. არა სადა თვითებისა ბუნებათასა მოსზობითა შეერთებისათვის, არამედ უფრომდლა დაცვითა თვითებისა თვითოეულისა ბუნებისასა, და ერთად შირად და ერთად გუჰმად შემოკრებითა; არა ორ-შირად განყოფილსა, ანუ განწყვლელულსა — არამედ ერთსა და მასვე ძესა მხოლოდ-შობილსა, ღმერთსა სიტყუჲსა უფალსა იესოს ჭრისტეს, ვითარცა ჴემოადთგანეე წინასწარ-მეტყუელთა მისთვის და თვით მან იესო ჭრისტემან გვასწავა ჩვენ, და მამათა ჩვენთა მიერ მრწამსმან მოსცა მისთვის. ამათსა უკვე ჩვენ მიერ უოკლით კერძო უოკლითა გემოწვლილვითა ღ მოსწრაფებითა — განწყესებასა განსწავლვარა წმიდამან და მსოფლიომან კრებამან — არა მითვალვამ სსვისა სარწმუნოებისა წინა უოფასა — ესე იგი არს აღწერასა, ანუ შეწობასა, ანუ მოზოვნებასა, ანუ სწავლასა სსწებრ. ხოლო მკადრებულთა სსვისა სარწმუნოებისა შეწობისა, ესე იგი არს მოზოვნებისა, ანუ სწავლისა, ანუ სსვისა მრწამსისა მოცემისა მნებებულთა, გარდასაქცეულად მეცნიერებასა ჴეშმადრტებისასა ელენობისა მიერ, ანუ ჴურიაობისა, ესე იგი არს ვითარ, სასისავე წვალებისა, — ამათ, უკეთო კმისკომონი, ანუ მოყვასნი იუენენ — უცხო ჴეოფეს, ემისკომოსთა ემისკომოსობისაგან და მოყვასთა მოყვასობისაგან; ხოლო უკეთო მონაზონნი, ანუ ერის კაცნი იუენენ — შეანწინებს მათ.

651. 5. ესე არს სასწავარი ხალგიდონს შეკრებულთა 650 მამათს უოკლად წმიდისა სფულისა მიერ აღმოთქმულნი, რომელსა არა შეიწყნარებენ უთავონი. გარნა ინილონ უოკლად უბადრუკთა მათ, მწუნებულთა ჴეშმადრტებისათა, ამას წიგნსა შინა მდებარე სასწავარი ესე კრებისა, თუ რამ არს შეუწყნარებულ ამას შინა ხატა მადიდებლობისა?!

652. 6. არა რამ თქვა ჴეშმადრტმან მან შეკრებულებამან ირემთა უბოროთამან ხალგიდონს, რომელნიცა შემოკრბეს ახლად ღმომჩინილთა ვეშამთათვის; ესე იგი არს ეკტაქი არქიმანდრიტა და დიოსკორე მთავარეპისკოპოსნი ღლქსანდრიისა, თუნიერ სასწავართა ხოლო სამთა მათ შირკელ მისა უოფლითა კრებათასა; რომელ არიან: შირკულად ნიკიას ვითინისასა მამათა 318, და მეორედ კოსტანტინეპოლის შეკრებულთა 150;

და მესამედ ეფესოს შერეულთა 200 მამათა, — გარნა მათსეკე შეუდგა მოძღვრებასა, რომელსა ზედა მტკიცედ გეოეთმცა მადლითა ეოვლად წმიდისა სულისათა, რომლისა დიდება და თაყვანისცემა საუგუნეთა უკუნისამდე აძინ.

მვითოეულად მოსსენებამ ვითარებისა სომეხთა ბოროტ-მადიდებლობისა. აზრიან აძას შინა მდებარენი ნაწილნი სიტყვათანი 52.

თ ა ვ ი 23.

653. 1. შეიწუნარეს უკვე ცთომისა უკალენტიანესსა კეკელსიამ სომეხთა, რომელიცა, ვითარცა სოლინარისა მიერ, განკლასა იტყუდა მარამისგან სიტყვისა ღმრთისასა. ხოლო უკეთუ მათ არა თავს იღვან ესე, არამედ უარზეოფედენდა თუ, მაცადეთ მე თქმად დაფარულებასა კეშმთავოსნისა მის გველისას! რამეთუ მე გამავარცხადებ და თუ მეტყოდე ვითარმედ, ვითარ ძალ-გიცო უსამართლოსა მზვის ცილის-წამებისა დამტკიცებად, მე გაჩვენო ესე: დღესასწაულთა შორის სომეხთა კეკელსიისათა იანვარსა დღესა 5 ცისვარსა ოდენ გალობენ სტისთა სარებისათა, ახარა ქალწულსა რა მოვარანგელოსმან გაბრიელ მუცლად ღებაჲ სიტყვისა ღმრთისა. ხოლო მწუხრისა მის დღისას, რომელ არს იანვრისა დღე 5 — დღესასწაულობენ შობასა კორციელად სიტყვისა ღმრთისასა, — და ამით დაამტკიცებენ მადიდებლობასა უკალენტიანესსა.

654. 2. აქუს უჩქნენ კეკელსიას სომეხთასა საკუთრად ეღმობაჲ დღესასწაულთა საუფლოთა, ესე იგი არს, ვითარმედ აზრისა დღესა მეშვიდეს: და იანვარსა დღესა 5 დღესასწაულობენ სარებასა ეოვლად წმიდისა ქალწულისას; ხოლო იანვარსა დღესა 6 დღესასწაულობენ შობასა ქრისტისა. ხოლო დღესასწაულსა ნათლის-ღებისასა მასვე იანვარსა დღესა 6 საუფლოთა ნათლის ღებასა; გარნა ვიდრე განსლვადმდე მდინარედ კურთხევისათვისა იანვრისა — არა რაჲ არს მათ შორის გალობაჲ ნათლის ღებისა დღესასწაულისათვის დიდისა, და უკეთუ აქუს უე და იგიცა ფრთად მცოდრედ. ხოლო იანვარსა დღესა 13 დღესასწაულობენ დღესასწაულსა საუფლოთა ნათლის-ღებისასა.

655. 3. აქუს უკუშ საკუთრად ეკვლესიას: სომქეთას, რამეთუ დღესა დიდისა და წმიდისა შაბათისასა მწუხრად მოაქუს ეკ სიამღრისა მიწუზად და ნაურუნებისა მითისა თქმამ საუფლომასა მესამესა დღესა ადგომისა. რამეთუ მრავალაგან ვისმინთ — სომქეთა ვამნილუბდით რა განსნისასა დიდისა შაბათისასა, იქნაო ადგომამ უფლისა შაბათსა მწუხრად; რამეთუ მატუ იტყვისო — «მწუხრი შაბათსა», და დღესა მას განსნისან ეკვლითა, სითა, კობთა და სსკითა ესე ვითარითა.

656. 4. აქუს უკუშ საკუთრად ეკვლესიას: სომქეთას, ვითარედ არცა ერთისაგან არან სამოციქულომას ეკვლესიისა: არცა პეტრე თავისა მოციქულთასა საუდრისა მიმართ დიდისა აქუს მიმართებამ მოწინაღუბისა; არცა წმიდისა იურუსელისისა, დიდისა მის სამოციქულომას საუდრისა, რომელი არს საუდარი მოციქულისა იაკობ მიმისა ღმრთისა; არცა ანტიოქიას დიდისა მის სამოციქულომას საუდრისა, რომელი არს საუდარი წმიდისა პეტრე მოციქულთა თავისა; არცა ალექსანდრიას დიდისა მის სამოციქულომას საუდრისა, რომელი არს საუდარი წმიდისა მარკოზ მახარებლისა; არცა სამიფოსა ქალაქისა შინა, რომელი არს კოსტანტინეპოლი, სადა იგი მდგომარე არს ეკვლესიამ, რომელსა შინა არს საუდარი სამოციქულომ, და ეწოდებისა საუდარისა მას თორონოს მსოფლიოსა პატრიარქისა. სოლოკრებათა მსოფლიოთა უწოდეს კოსტანტინეპოლი; ეპისკოპოსისა პატრიარქი მსოფლიო; და ამისდა მოწამე არს კრებამ ილორენცას შეკრებული ამომასა შეკრებისა, ვითარმედ პატრიარქმან კოსტანტინეპოლისმან იოსებ დასარტუქსა კრებისა მის განსაზღვრებისა შემდგომად წერილსა: ჭრომაელთა პაპისასა წარწერა მან სასუფი თვისი — იოსებ წყალობითა ღმრთისათა ახლისა რომისა და მსოფლიო პატრიარქი. ამთ უკვე სუითა სამოციქულოთა მიმართ საუდართა არა აქუს ზიარებამ ეკვლესიასა მას სომქეთასა და ეწოდების ძეთა თვისთა თანა უთავო.

652. 5. აქუს უკუშ საკუთრად ეკვლესიასა სომქეთასა, მხიად დასაზღვრული იდიდისა მსმენელიაგან, კამა რამე უგუნურებისა, ვითარმედ ეკლესიათა ეპარქიათა არს დედამ საწმუნოებისა და დედა ყოვლისა სოფლისა, და დედუფალი ყოვლისა სოფლისა ეკლესიათა და ეპისკოპოსისა მისი არს ყოველთა ქრისტიანეთა მწყემსო. და რამ არს სატი ზეგობისა ამის, თვინიერ უმეტრება? იტყვის უკვე პაპიელი ლაზარე წიგნსა თვისსა შინა თავსა 20, ცხოვრებისა ვითოლოვოსთასა მომოსობელი, ვითარმედ გრიგორი განმანათლებელმან სენმან მიიღო კელის დასხმამ მღუფუ-

ლობისა და მღუდელთ-მთავრობისა ლეონტის მიერ ეპისკოპოსისა კეს-
ტიელთასა. ხოლო მასვე წიგნსა შინა თაკსა 20 იტყვის დაზარეულ სამო-
ღვროსა კვერთხისა ძლიათსა შინა — ნერსე დიდი იყო მოწაფე ეპსკოპოსისა
კესტიელისა და მიიღო მის მიერ კელის-დასხმაჲ მთავარეპისკოპოსად დიდი-
სა ერმანისა. აქა გამოხნდა, ვითარმედ ეპისკოპოსი ეპმანწინისა არს კე-
ლის-ქვეშე კაზადგულითა მიტროპოლიტისა და არა არს მწვემისი უოკლი-
სა სოფლისა!..

658. 6. აქუს უკუწ სჯუთრად კველსიასა სომეხთასა, ვითარმედ
უოკელინი რომელინიცა არიან დღესასწაულნი სუფელნი, ანუ თუ წმიდისა
დმრთის-მშობელისა, ანუ თუ წმიდათა მოსახსენებელნი, — უოკელინივე აღებუ-
ლად, და სუფელნიცა დმრთის-მშობელისანი დღესასწაულნი დღეთა კვი-
რიაკეთა დასხმულ; ხოლო დღესასწაულნი იგი ახმეურქა შინა, სადაცა გან-
წესებულ არიან დღეთა მათვე, დღეთა მათ შინა მოიხსენებან.

659. 7. აქუს უკუწ სჯუთრად კველსიასა სომეხთასა მონაზონთა
ადეჟტისა აღებაჲ სრულიად. რამეთუ მონაზონნი მათნი არა მისცემენ
ადთქმასა; არცა წულნი და არცა ქლნი მათნი; არამედ რომელთაცა მონა-
ზონების ქნებან, ჭყოფს ადეჟტისა მათსა ეპისკოპოსი და განწყესებს
მათ — რომელთაჲ კლიტეთა კველსიასათა, და სხვათა სჯუელთა კველსიასათა
მსახურად, ხოლო რომელთაჲ მკითხველად, და სხვათა კერძო დიაკონად,
და სხვათა დიაკონად; ხოლო უკეთე კაცი არს კელ-დასხმული იგი — რომ-
ელითაჲ სუფად. ხოლო და სუფობადმდე მონაზონთა მათთა არა ძალ-რუთ,
დაბურვამ კურჩელისა სამონაზონისა.

660. 8. აქუს უკუწ კველსიასა სომეხთასა სჯუთრად, ვითარმედ
დუდანი მათნი ქალწულნი, იუოფნი მონასტერისა შინა, რომელთა არა აღთ-
ქემს მონაზონებაჲ, — მიმღებულნი დიაკონად კელის-დასხმისანი ჭყოფენ
დაკონთა მსახურებასა შინა; განსჯუთრებულნი კელის-დასხმისანი კერძო
თათა საიდუმლოთა შეწირვისასა, და სხვათა საიდუმლოთა აღსრულებ-
სა შინა; და შემოსულნი სტიხართა დაკონთანი და, მარცხენით გარდა-
მკიდებულნი ორართანი — მსახურებენ ესრეთ, ვითარცა დიაკონნი, დუდანი
იგი მათნი წადიანნი.

661. 9. აქუს უკუწ სჯუთრად კველსიასა სომეხთასა, ვითარმედ
უწინარეს ერთისა შეიდეულისა, ზირველ ეგელოერის შეიდეულისა, მარცხამ
რამდე გრძნეულთა მიერ მოპოვნეული, დღე ოდენ სუთი ორშაბათიჯან
ვიდრე მზათადმდე; ხოლო მარცხასა მას დიდითა კრძალულებითა იმარცხენ

უღმერთნი იგი უფროს, ვიდრეა წმიდათა ორმოცთა; და წმიდის საუფ-
 ლოხსა ვნებისა შვიდეულისა მიხეზად უღმერთობისა მრავალ სახისა, რა-
 მელთაგა მრავალთა გამოცხადებაჲ არა ჟერ-არს. რამეთუ დედანი, რომელ-
 თა თუ ვის ნებაჲს ქორწინებაჲ, და კერო წულნი მათნი ჭაბუკნი—იმარსკენ
 დიდითა კრძალულებითა უუღეთა და გრმნეულთა მიერ მიცემულსა მის მარ-
 ხვასა, რათამცა ქმნულ კეთილსა შეუღელსა შეევეს. სოლო რომელნიცა,
 მმარსკელნი მათნი კრძალულებით საკელ კენესისა მის მარხვისანი — იმარსკენ
 აღსრულებასათვის ბილწისა სანებურისა მათისათვის მრავალ სახი-
 სსა; რომელთაგა გამოცხადებაჲ არა ჟერ არს. სოლო ქრთილისა მარცვალ-
 თა, ცეცსლთაგან გამოწოხობილთა,*) დაფუკის მოქმედნი სასელ სდებენ ქუმე-
 ლად, ჳ ამას, დასასრულსა სამკელისა მის მარხვისასა—დასდებენ სხლად-
 სახლად ღამე; სოლო განთენდეს რა ღამე იგი, უშპაისა რაჟამე სსწულ-
 სა იხილვენ ქუმელსა მის ზედა და მსიარულთა შიჩითა ახარებენ ყოველ-
 თა, ვითარმედ მას ქუმელსა ზედა გამოჩნდაჲ ღამესა გუშინდელსა
 ყერძო ვირისა ნიშანი თერხისა.

662. 10. აჭუს უგუწ საუთრად ეკლესიასა სომქისასა მარხვანი სუ-
 თითჲ ოდენ დღითა მოსრულნი მრავალ გზის; რამეთუ ორშაბათსა არს დაწ-
 ებაჲ მარხვისა და შაბათსა განსსინან მარხვისა მას და ესე იქმნების წე-
 ლიწადთა შინა მრავალ გზის. კერუთვე ნავაკატისნი რაჟამე დღენი ვითარ
 ხუთი ოდენ, რომელთაგან ერთი უკვე არს დღე დიდისა შაბათისა. სო-
 ლო თვით დღესა ამას წმიდასა დიდსა შაბათსა და სხვათა, ნავაკატისად
 წოდებულთა დღეთა—იხმევენ ერბოსა, სძესა, უკელსა, კვერცხსა, თვებთა
 და ესე ვითართა, თანასწორად შემრაცხელებნი ამათნი.

663. 11. აჭუს უგუწ საუთრად ეკლესიასა სომქისათას, ვითარმედ
 მღუფელნი მათნი, მიიღებენ რა სელის-დასსძისა სეფობასისა, არღა
 ხელწიფების მას მღუფელობად ვიდრე არა კარდასდეს დღენი ორმოცენი.

664. 12. აჭუს უგუწ საუთრად ეკლესიასა სომქისათას სელის დას-
 ხმაჲ უეკლესიოდ ეპისკოპოსთა, რამეთუ მრავალთა დასსძენ კელთა ეპის-
 კოპოსად თვისიერ ეკლესიისა და წარავლენებენ მათ მირონითა რაჟამე
 ზაპებულთა, რომელთაგა ყოელად წმიდად მირონად შეურაცხიეს, მათ თანა
 წარმტეველნი ჭაღაქითი-ჭაღაჭად, და ეპისკოპოსისა მას სახელს-სძეს ნიერი-
 კი, რამეთუ რომელთამე ეპისკოპოსთა, რომელთაგა არა სადა აჭუს ეკლესიაჲ
 სკერო, სახელსდებენ დეკანოზ-ეპისკოპოსად, ჳ სხვასა კანდიდაკ-ეპისკო-

*) დანალელი.

პოსად. ხოლო უმეტესის მათ ყოველთას უწოდებენ ათორაკალ-ეპის-კოპოსად, ხოლო რომელსამე დაადგინებენ კაჭართა, მოსრულთა კნმად-ნად, ანუ თუ მეტყუართა, ანუ თუ მღვინელთა, მისრულთა მუნ—მსახუ-რად ეპისკოპოსსა ვისმე, ხოლო საგიობელსა ყოველთაგან სასულსა დას-დებენ უბადრუკისა მის, ესე იგი არს ქარენბაშ ეპისკოპოსი. ხოლო წინა-აღმდგომად აქვსთ მათ კანონნი წმიდათა მოციქულთანი და სსკათა წმიდათა კრებათანი, რომელთაცა უკვლესიოდ დააყენეს სელის დასხმა ეპისკოპოსად; ხოლო არათუ უკვლესიოდ აყენებენ სელის დასხმას ეპისკოპოსთას კანონ-ნი, არამედ მცირედთა დაბათა სუდა სელისა არა დასხმასაცა ეპისკოპოსად გაასწავებენ ჩვენ. ხოლო ამხილებსთცა მათ ბუჭუდი იგი, რომელიცა აქვსთ თითთა სუდა, რამეთუ მას წინდობისათვის კვლესიისა იტყვიან შეცმასა.

665. 13. აქვს უკუწმ სკუთრად კვლესიასა სომეხთასა, ვითარმედ წმიდასა დიდსა ხეთიშაბათსა, ოდეს დაბანსა ფერსნი მხოლოდ-შობილმან სიტყვიანსა გასსოტციელბუღმან მოციქულთა თვისთა და უბრძანა მათ, რათა ურთიერთარს ჭოფდენ, ვითარცა მღვდელნი, დაბანსა ფერსთასა, რომელიცა აქვს ესე წესად აღმოსავლისა და დასავლისა კვლესიათა ათორმეტთა ოდენ მღვდელთა დაბანად ფერსებისა, —ხოლო უთავონი არა თუ მხოლოდ ლიტონითა წულთა ჭოფენ, ვითარცა გაასწავა ჩვენ უსკლმან წმიდასა სერობასა თვისსა; არამედ ერბოსა ახალსა და ზეთსა შთაასხმენ საბანელსა შინა, რომელიცა მრავალ გზის ვინილე მე, და ესრეთ ყოველთა მუნ მღვთმარეთა კაცთა დაბანენ ფერხება, მცხე-ბელნი ზეთისა და ერბოსანი ფერხთა მათთა; ხოლო დედათა მუნ მყოფთა ყოველთა ხელთა დაბანენ და ესრეთ მათცა ხელთა ზედა სცხებენ ერბოსა და ზეთსა, რომელი წინააღმდგომად საუფლოფსა ამის მოციქვისა აქვს კვლესიასა სომეხთასა.

666. 14. აქვს უკუწმ კვლესიასა სომეხთასა სკუთრად, რამეთუ არა წმიდად შეურაცხეს მათ დედანი, რომლისა ძირი უფროს ყოველისა გმობი-სა არს, და ამით საცნაურ იქმნების ესე, ვითარმედ ჰურსა, წმიდად შეს-წირაკად მესკარას დედათაგან—აყენებენ და გუჟედრთან ჩვენ, ვითარმედ ვი-თარცა დედათაგან გამოცხობილისა შემწირველთა. გარნა მოგვიკონ ჩვენ; ჰური იგი ცხორებისა არა დედაკაცისაგან შეიცხოა მუცელსა შინა დედისა მის უბიწოასა?!...

667. 15. აქვს უკუწმ სკუთრად კვლესიასა სომეხთასა — არა ზიარე-ბაჲ არცა ერთისა საკვლესიოსა საიდუმლოასა არცა ერთისა მიმართ კვლე-

სიისა; ვითარცა სხვად რადმე სატად აღმასრულებელთათვის.

668. 16. აჭქს უგქმ¹ საკუთრად ეკვლესიასა სომეხთასა — შეწყენარებაჲ შესწირავთა და მსხუშრზღთა ჭურთათასა და კვალად რამემე მსგაჳსნი ჭიჳრთათასნი წესნი.

669. 17. აჭქს უგქმ¹ საკუთრად ეკვლესიასა სომეხთასა — ეკვლესიისა ნიკითაგან ქსოვილთა დაივნისა სუჴუღღებულებამ, ვითარცა აჭქსთ წესად მამუდთანთა შესაკრებელსა.

670. 18. აჭქს უგქმ¹ საკუთრად ეკვლესიასა სომეხთასა, თქმამ — ვითარმედ ქრისტუმს არა მიიღო წინადაცუკეთაჲ მერკესა დღესა; არამედ განხეს ტყავი ხორცთა წინა დასაცუეთელთა, რომელთაცა ამხილებს წმიდაჲ მახარებელი ლუგა.¹)

671. 19. აჭქს უგქმ¹ საკუთრად ეკვლესიასა სომეხთასა ესეცა — ხანას მიერ შირაკგანელისა დადებამ საზღვრისა სარცხვინელისა, რომელ არს წიგნი გრძნებისა და ეწოდების ექვსასიანი; აღწერილ არს უგქმ¹ დაფარულობით განხრასვითა საუშმაგოთა, რომელცა მიიხსენებენ ქებისა სიტყვიითა ლხარეს მიერ სომეხთა მამათ მთავრისა წიგნისა თვისისა თავსა 20 და ვითესას 245. და უხურეს წიგნი იგი გრძნებისა აჭამომდე ეკვლესიასა სომეხთასა.

672. 20 აჭქს უგქმ¹ საკუთრად ეკვლესიასა სომეხთასა, ვითარმედ არღარა აღსრულების სომეხთაგან გურთსიკვამ უკანასკნელისა წეთისა საცხებულად სწუელისა, რომელი განსწესა მოცაქუღმან იაკობ და საღმთოთათა გრებათა. ხალხ არღარა აჭქს ეკვლესიასა სომეხთასა საიდუმლონი შეიღნი, არამედ აჭქს საიდუმლოჲ ექვსი.

673. 21. აჭქს უგქმ¹ საკუთრად ეკვლესიასა სომეხთასა. უმეტესი რამემე ცთომამა ამასწემო და ქვემოდ თქმულთა ყოველთა, რომელ არს — არა განხაკვებამ წმიდისა სასიძელისა ღვინითა და წუელითა ლიტურღიასა შინა, ვითარცა მისცა უფაღმან მოწაფეთა და ვითარ გარდამოსდა გვერდით საუფლოჲთ.

674. 22. აჭქს უგქმ¹ საკუთრად ეკვლესიასა სომეხთასა წესნი განხითა გაღობათანი საღღესასწაულოთანი, რომელნიცა არცა ერთისა ეკვლესიისა ზიარ არიან, ეკვლესიასა უგქმ¹ ვითრევი ეკვლესიასა ხვესისა წმიდასა აღმოსავლისასა და დასავლისასა.

¹) ლუგა 2, 21.

675. 23. აქუს უჟუბ კეკლესიას სომეხთას საკუთრად მოპოვნე-
ბა რამე უწესებდათ თან: სხვათა უჟურომასაც ამის სახისა, ვითარ-
მედ საიდუმლოს მეშვიდეს, რომელ არს ცხება ზეთისა უგანსკენელსა
დღეს სნუელთა ზედა, რომელი განწყეს მოციქულმან და ძმამნ ღმრთისა-
მან სანატრელმან იაკობ, — რომელიცა აღიღეს მოძღვართა სასომეხეთასთა:
მისტემენ საიდუმლოს მას სურესთა შემდგომად სიკვდილისა, მომეჭდართა
და დაუროლებულსა სორცსა, რომელიცა არა მცირედ უგუნურებაა არს; რა-
მეთუ, უგეთუ იქმნამცა სადამე ნათლგაა მუქდრისა, ანუ თუ ცხებაა უოკლად
წმიდისა მირანისა მომეჭდარსა ზედა — იქმნამცა ესე. ხოლო უგეთუ ამთ-
განი მეჭდარისა სორცსა ზედა დაუროლებულსა არა სადა აღესრულებიან,
არცა სადამე საიდუმლოა უგანსკენელისა ცხებისა აღესრულების მომეჭდარ-
სა ზედა სორცსა.

676. 24. აქუს უჟუბ კეკლესიას სომეხთას საკუთრად, ვითარმედ
მღუდელნი ლიტურგიისა მსახურებასა შინა ჰერსა, საიდუმლოს შემდგომად
სრულ-ყოფისსა — შთამდებელ არიან სასმელსა შინა უწესოდ და, ხელთაცა
სასმელსა შინა შთამყო ელნი, აღტობენ ჰერსა საიდუმლოს ხელითა. ხო-
ლო დაღათუ არღარა არს შემდგომად სრულ-ყოფისა ჰერისა და ღვინისა
არსება მათ შინა, გარსა შესახედავი და ნაკვეთი და გემიერობაა რაღე-
ნიმე წესი ნაკეთისა არს წმიდასა შინა საიდუმლოსა ჰერისა და ღვინისა.
და იცის წესი ესე ნივთმან ღვინისამან, ვითარმედ გრძლად უყოფასა მას
შინა ხორცთა კაცობრძვთასა შინაგან ტყავისა შკვალს და მსგავს ხაოკ
რამე იქმს ტყავსა ხორცთასა. და ესრეთ წყალმანცა და ეგე ვითართა
ნივთთა იცინ ესე. და არა მცირედი შეურაცხებაა არს, რათამცა სისხლი-
თა ქრისტესითა, მას შინა წთობისა მიერ, ფერნი სელთანი შეიცვალნეს,
რამეთუ ნივთმან ღვინისამან იცის ესე, ვითარცა გვითქვამს.

677. 25. აქუს უჟუბ კეკლესიას სომეხთას საკუთრად, ვითარმედ
ტრამპუსა ზედა რამი: ქანდეს მღუდელთა სასმელი იგი და ფეშხუმი საიდუმ-
ლოთა, უგანით საკურთხეველისა მოაქეს ყე, და წინაუგმოდ მოსრულნი
დასდებენ საკურთხეველსა ზედა, რამეთუ ესე არცა ერთისა კეკლესიისაგან
არს განსარღვრებულ.

678. 26. აქუს უჟუბ საკუთრად კეკლესიასა სომეხთასა, ვითარმედ
ურძობა, სანათლად მიუგანებულთა, ჰირველ კობაზსა მას უოკლად წმიდასა
შთაუგანებისა, არა სცხებენ მღუდელნი მათნი, არამედ თვისიერ ცხებისა
შთაუგანენ წმიდასა საბანელსა შინა, რომელი ესე წინააღმდეგომ არს სა-
კრებოთა განწყესებათა.

679. 27. აქჳს უგჳმჳ კეკლესიასა სომეხთასა სკუთრად, რამეთუ მირონისა წესი სხვითა რათამე საეშმაკოთა წესათა შეუზაკებავს უუ, და არა რამ არს შეზაკებულ მირონისა წმიდისა საჭიროთაგან ნივითა, არამედ ქრისტიანისა ზეთი არს შეუზაკებულ წესითა ეოვლად-წმიდისა მირონისათა.

680. 28. აქჳს უგჳმჳ სკუთრად კეკლესიასა სომეხთასა არა შებურჯამ ნათვლადთამი ეამსა ეშმაზად მოსლგისისა, არამედ ვითარცა წინა-აღმდგომნი კეკლესიისანი—ნათელ-სცემენ, რომელთამე წესთა სანათლასათა დამტკეპებენი.

681. 29. აქჳს უგჳმჳ სკუთრად კეკლესიასა სომეხთასა, ვითარმედ თთჳსა იანვარსა დღესა ო განკლენ რა მდინარედ კურთხევისთავის წყლისა, ანუ თუ შინაგან კეკლესიისა აკურთხონ რა აიაზმად, —დღესა მას ნათლის-ღებისა საუფლოსასა შთასისმენ აიაზმას შინა მირონისა და არს ესე უწესობაჲ.

682. 30. აქჳს უგჳმჳ სკუთრად კეკლესიასა სომეხთასა, ვითარმედ არა აღასრულებენ ეოვლად არა მცირესა აიაზმასა იყდა კურთხევისა.

683. 31. აქჳს უგჳმჳ სკუთრად კეკლესიასა სომეხთასა, ვითარმედ არა შეიწყენარებს აწ ეოვასა სულთა სანატრულთასა საუგუნეთა მათ შინა დიდებათა სსს-უფიგელისა შინა წმიდასა, არცა სულთა შეცოდებულთა სსტან-ჟგელთა შინა; და ესე ასწავა უსჯულთმან იოანე ოროტუნელმან და გარდან, და ტათეველმან და სსვითა. სოლო სსვანიცა წკალეხანი, რომელნიცა არა სკუთრად აქჳს კეკლესიასა სომეხთასა, რომელთასა სსვანიცა არიან უღმრთოებისა მათისა შემწყენარებულნი, ესე იგი არს ასურნი და შანი, და სსვანი და თვით ესე უმწყერვალესნი წინა აღმდგომთა შორის კრებისათა სომეხნი, შემწყენარებულნი ქრისტეს ზედა ერთისა ბუნებისა, ერთი ს მოჭმელებისა და ერთისა ნებისა.

684. 23. აღიარებს კეკლესიამ სომეხთა სიტყვასა განსორციელე-ბულსა უწინარეს შეერთებისა ორთა ბუნებათაგან; სოლო შემდგომად შეერთებისა ორთაგან ბუნებათა ერთსა ბუნებასა ორთაგან შესრულებულსა. ესე სსვითა თანა მომდგარმან მათმან არწმუნა უღმრთოთმან ჰავლე ტარონელმან წინა აღმდგომისა გამოთქმასა შინა იუოფაიტოს კეთილ-შსახურისა სიბრძნის-მოეგარისასა. ამით უგჳკ ეჩიარების თქმითა ერთისა ბუნებისათა კეკლესიამ სომეხთა წკალეხას: უკალენტიანესსა სკუენდოსასსა და მარკოსელთასა და მსქესტოსისსა და არაოსსა და ფოტისსა და აეროსისსა და კენოპისსა და ასტირასსა, და აზოლინარისსა, სოლო კეტიჳი აქჳს უგჳმჳ მომღვრად და წინამღვრად გეობათა თვისთა, და კარსანოფ,

რომელი ზემოსა შინა მეორესა წიგნსა მოვისსუნე მე ვარსუმად წოდებით, რომელი იუჲ არქიმანდრიტი სირიას, — და დიოსკორე, და ტიმოთე, და იულიანე, და სეკეროს, და გაიანე, და თეოდოსი, და პეტრე და ფელიქს ასურთ. ესენი უგვე არიან სვეტნი და სიმტკიცენი სომესთა ეკკლესიისანა, რომელთაცა მიიღეს კრებისაგან საღვინდონისა რომელთამე, და სხვათა ადგილობრითთა, ანუ მსოფლიოთა კრებათაგან წყევამ.

685. 33. აღიარებს უგვე ეკკლესიამ სომესთა ერთსა ნებასა და ერთსა მოქმედებასა ქრისტეს ზედა შემდგომად შეერთებისა. სოლო ეზიანრების უგვენ ამით წკალებასა ონორი კრომისისა, და სერგის, და პიროს, და პეტრე, და ჰაელე კოსტანტინუპოლელთა მამათ-მთავართა ცოდეთა; და მკვარი ანტიოქიისა ეპისკოპოსისა და სხვათა მტყუარ-მომღვანართასა, რომელნიცა განჰკეთნა მსოფლიომან კრებამან მუქჰსემან სამეუფოსა ქალაქსა შინა შესამედ შეკრებულმან კოსტანტინეს ზე კეთილ-მსახურისა იმპერატორისა პოლონათისა.

686. 34. შეიწყარებს უგვენ ეკკლესიამ სომესთა წმიდასა საიდუმლოისა პურსა თეინიერ ცომისა და მარიალისა.

687. 35. აღიარებს უგვენ ეკკლესიამ სომესთა სტეფანეს მიერ სიონელისა განსწავლული მიძებულსა სიტუვისაგან, რომელ-არს ბუნებად გაცვისა შეცვალებულად მიძებულისა ბუნებად შეერთებისა მიერ; და კვლად ბუნებასა სორცისასა ბუნებად ღვთაებისა შეცვალებასა.

688. 36. აღიარებს ეკკლესიამ სომესთა, ჰაელეს მიერ ტარონელი-სა განსწავლული, ბუნებასა ქრისტესსა ჰეუანისაგანობისაგან ზეციერად შეცვალებულად.

689. 37. აღიარებს ეკკლესიამ სომესთა, კარდანის მიერ განსწავლული, ვითარმედ ქრისტე გარბითა არა მცირე სდამე არს მამისაგან.

690. 38. აღიარებს ეკკლესიამ სომესთა, ტათეველისა მიერ განსწავლული, ქრისტეს დაუბადებულად, აუგებულად სორცითურთ თვისით, და არა გარე შემოწერილად; არამედ დიდ და გარე შეუწერულად სორცითა.

691. 39. აღიარებს ეკკლესიამ სომესთა, ლაზარეს მიერ განსწავლული, უგვეთუ სორცი იგი ღმერთ არა არს, ვითარცა უარყოფენ იგინი, ვითარ გვისსნამდა ჩვენ და უკვდავებამ. მოკვცა ჩვენ მდახლათა? სოლო იტუვის ამას ლაზარე წიგნისა თვისისა საკითხისა შინა 100.

692. 40. აღიარებს ეკკლესიამ სომესთა, იაკობ ანგელისა მიერ განსწავლული, შემდგომად შეერთებისა ვითარ იგი ღმერთისა განგებუ-

ლან, კერძოვე გარემოცვათი გაცსა განდმრთობილად; და ესე იქნა იაკობ ანგელმან შეერთებისა ძლითსა შინა სიტყვასა. სოლო უკეთუ ერთ-ბუნებიათა ესენი, რომელნიცა ვამიღენ, უარწყონ სადამე, ჯერეთ შეასწავნენ წიგნისა ამათ ზემო წერილთა მწკალებელთანი, რომელთაცა აღწერნეს ესე უღმრთოებანი სომეხთა მოძღვართა მათი, — და მერმელა სადამე მართალ გამოჩნდეს ივანის ამბოჯანი! სოლო უკეთუ წიგნი იგი, რომელთა შინა წერილ არიან ესენი და გამოძიებულნიცა ამათნი წმიდად მოსხენბულ არიან ეკლესიასა შინა სომეხთასა — ცხად არს ვითარმედ ამათ უოკელთა თანამედებ არიან, რომელნიცა ემხილნეს აწ ჩვენ მიერ განსა მოწამე არს ჩემდა უსსეულოა იგი, რომელიცა გამოგვიჩნდა ჩვენ სსეულისა შინა — სიტყვა განსორცვილებული — ვითარმედ მრავალნი ვიხილენ და წარვიბთეს, რომაბანი ამათ ზემო-თქმულთა მწკალებელთა სომეხთა მოძღვართანი და იოანე ოძიელისანი, რომელი იყო კათალიკოსი სომეხთა, და დავიდუმი სიღონილითი განუცრამისოვის წერილისა.

693. 41. აღიარებს ეკლესიამ სომეხთა საზღვართა დგინის და მანსკერტს შეკრებულთა კრებათა მათ უსჯულოთა. რომელთაცა შეასწავნეს კრებათა უოკლად-წმიდად საღვთადონისა და წმიდად ეპისტოლე წმიდისა ლონ მთავარ-ეპისკოპოსისა. ესე უკვე არიან გეობანი განკუთვლებისა საღმრთოხთვის ეკლესიისაგან სომეხთასა

694. 42. გალობს უკვე ეკლესიამ სომეხთა სამ წმიდასა შინა გალობასა ჟაგდისა შემჯურთებელი, რომელი წმიდასა სამეხსანა შესამენს ვნებულად: ანუ თუ ს-ჟღისა წმიდისა ითქმას ჟარცმად, ანუ თუ სამ-წმიდათა მათი გვამთა სსვამ ვინმე არს ჟარცმულად, შესამენილი იგი ზირი მეთესე.

695. 43. სრულ იქმნა ჩემ მიერ წინა განწყობამ, წინა განმწყობთაში კრებისათა, არა მცირედითა ღვაწლითა მუუობასა თეიმურაზ ირაგლის მისასა და მისა მისისა ირაგლისსა — კეთილ-მისხერებისა მრავალ ევაილაოვნთა სამოთხეთათა, რომელთანი სასეული შთაწერილ-არიან. მრწამს, ვითარმედ გოსტანტინეს თანა დიდისა და იუვიანოს, და დიდისა თეოდოსის, და მარკიანეს, და ლეო დიდისა, და იუსტინოს დიდისა და გოსტანტინე ჰოლონთისა, და ვასილი დიდისა მაკდონელისა — იმპერატორთა კეთილ-მისა-ურთა; და ქართველთა მეფეთა კეთილ-მისა-ურთა — შირინისა, და ვასტანგის, და დავითის — ამათ თანა მრწამს, ვითარმედ აღწერილ არიან მეფეთა მათ ჩვენთა სასეულნი, რომელნიცა არა მცირედ

სჩვენებენ ბრძოლას მტერთა წაგარდას. იცხო უკუშენ მეფემან კეთილ-მსახურმან თეიმურაზ მეორემან, მემან ირაკლისმან, მეფედ ქართლისა სანცხებელი მეფობისა მე არა ღირსისა ანტონი მცხეთისა, ქართლისა, კასეთისა და სრულად საქართველოსა მამათ-მთავრისა მიერ, რომელიცა ღის ქე ვიყავ მეფისა თეიმურაზისა. სოლო სუფეკად წამს მეფედ ცხებისა თვისისა მეფე თეიმურაზ მეუღლისა თვისისა თანა კეთილ-მოწმუნისა დედუფლისა თამარისა, რომელი იყო დედა მეფისა ირაკლი მეორისა, რომელიცა სუფეკს მამისა თვისისა თანა მადლისა ღ უბრწუნავლესას მეფისა. დედუფალი უკვე თამარ სანატრელი ასული იყო ქართველთა მეფისა გასტანგ მექქესისა, მისა დუნისა, რომლისა მამის ქე გარ მე უღირისი ქსე.

696. 44. მადლი და უბრწუნავლესი და დიდებული. მეფე ჩვენი კეთილ-მსახური თეიმურაზ მეორე, ქე ირაკლისა, მშობრბელი სრულად ქართლისა, და ქე მისი კეთილ-მსახური მეფე კასეთისა ირაკლი მეორე, დედოფალი ქართლისა კეთილ-მოწმუნე ანისა, და კეთილ-მოწმუნე დედოფალი კასეთისა დარია, ასული დანაისისა; და მეფის ირაკლის ძენი: გასტანგ და გიორგი, კეთილ-მსახურნი; და ასულისა მეფის თეიმურაზისნი ანისა და ელისაბედი კეთილ-მოწმუნენი; და ასული მეფის ირაკლისა თამარ კეთილ-მოწმუნე. ესენი უკუშენ მართლ-ადსარბითა ჭე მმართველსა სარწმუნოებისა მიერ გასგანათლებენ ჩვენ მისეღვითა თვისითა, მრავალმე უსმიერ არიან სუფეკით მადლისა სამეფეოსა თვისისა გეორგიენი და მადლით ქობილნი ქრისტეს მეკვარებულისა მათისანი.

697. 45. აღწერილ-ქმნა წიგნი ესე სუფეკას კეთილ-მოწმუნისა ჩვენ უოკელთა აღმოსავლისა ეკლესიისა მათა დუდისა და ბრწუნავლებისა ჩვენისა დიდისა მეფისა და დიდებულისა იმპერატორიცა ელისაბედ შეტრეს ასულისა, სრულად რუსეთისა თვით მშობრბელისათა, რომელიცა ბრწუნინას უამს ამას დისწულისა თვისისა კეთილ-მსახურისა დიდისა თავადისა შეტრე დიდისა მსწულისა შეტრე თოდორეს მისათა, და კეთილ-მოწმუნისა თანა ეპატრინისა დიდისა თავადისა, რომელთანი სანულისა მრავალქამიერ და სუფეკო იყავნ.

698. 46. მეფობასა ღისისა იმიერ ქართველთა ზედა კეთილ-მსახურისა მეფისა სოლომონ მისა ალექსანდრესსა.

699. 47. მამათ-მთავრობასა უოკელთა უწმიდესისა ახლისა ჭრომისა და მსოფლიო მატრიაქისა მამათისისა.

მამათ-ითაგრობას: წმიდის იერუსალიმის სანატრელის შარტყინ-
ოსისსა.

მამათ-ითაგრობასა დიდის ქალაქის ანტიოქიისა და აღმოსავლეთის
სანატრელის სილიბისტროსსა.

მამათ-ითაგრობასა ჳრომელთა ზუდა ვენედიკტი მუათორთქეტისსა.

700. 48. უამსა მწუქმსთ-ითაგრობისსა აფსაზეთისა კათალიკოზისა
თანა ძმისა და თანა ეპისკოპოზისა ჩვენიან ბუსაროან ნეტარისსა.

701. 49. სუფიგდენ უამსა ამსა უბრძნესნი ქართველთა სამეფოაჲსა
ადგილთა მეთაგასნი:

ბუსაროან თანა ძმა და თანა ეპისკოპოზი ჩვენი, აფსაზთა და მეგ-
რულთა, და სვანთა, და იმიერ ქართველთა მწუქმსთ-ითავარი.

ტიმოთე ყოულად-სამღვდელოაჲ მიტროპოლიტი სამთავროსა და
გორისა.

არსენი არსიმანდრიტი ღირსი ბარათაშვილი.

საქარია მოძღვარი მეფეთა და სუღიერი მამაჲ და მოძღვარი ჩემი.

სუბუდე სუცესი, რომელი აღიზარდა მეფისა ვახტანგის მიერ ქარ-
თველთასა.

სუცესი ოსე, ეპელისისა ტფილისისა სიონისა.

მეფეს-ძე ვახუშტი ნათესავი ჩემი და ძე მისი იოანე, რომელიცა აღი-
ზარდა ფრად სწავლულებასა შინა წერილსა ლათინთასა.

პატა მეფის-ძე ნათესავი ჩემი. იტვიან ვითარმედ კეთილსაჲ უწყის
მან გომეტრიაჲ, რომელ არს მსაზველობა.

თავადი იოანე ორბელანი, მსაჯულთ უსუცესი ქართლისა.

თავადი დიმიტრი ციცანსოვი, რომელი განისწავლა სიბრძნის ძიუგუ-
რებასა შინა ენითა ლათინთათა.

მელქისედეკი, მწიგნობართ-უსუცესი ქართველთა მეფისა ვახტანგისა.

ისაჲ მცირე, ვრცელი გონებითა.

702. 50. ესენი არიან უბრძნესნი ქართველთა შორის, გამოცდილ-
ნი ფილოსოფოსობითთა სწავლულებათა შინა; გარნა სსვანიცა მრავალნი და
თანად ყოველნივე ბრძენნი და მეცნიერნი საღმრთოთა წნრილთანი, არამედ
ზემო სსენებულნი იგი სრულთა არიან გამოცდილ საბრძნასა მოყვარებითა.

703. 51. დასრულდა წიგნი მესამე მხა-მეტრეველებად თთვესა მარტო
11, წელსა 1752; სოლო ვიწუე წერად წიგნი 1 ესე მხა-მეტრეველებად წელსა
1750, თთვესა ოკტომბერსა 1 ფრადითა ჳირითა, რამეთუ არა მცირელი

დგწამ შემემთხვია ჩუწნი, მრავალგზის წარვითხვითა ძველისა და ახლისა საღმრთოსა წერილისათა, და წმიდათა მამათა წიგნთათა, და წაგნთაცა მწკალებელთათა: სოლო სიჭადღელი უკუწმ¹ არს თქმაჲ ესე ჩემ მიერ, არამედ; ვინადგან შემეწია მე მადლი იგი სულისა, ვიჭადი მისთვის და თავისა ჩემისათვის არა ვიჭადი. ¹) მიმიცემიეს უკვე წიგნი ესე ხელთა წმიდისა კირილე მამათ-მთავრისა ალექსანდრელისა, და ხელთა წმიდისა ლეონ ჭრომაელთა მთავარეპისკოპოსისა, და ოქრო ნეკტარისა იოანე საღმრთოსა მოძღვრისა დამასკელისათა. ამით მითრევეს ესე თანა შეწყენითა ეოვლად უგურთხუელისა ღმრთის მშობელისა მარიამისათა—წმიდასა ზესთა საესესა მას სათელთ-შემოქმედსა სამგვამოვნებასა, რათა ეოვლესა უამსა მაჭუნდეს შეწყენამ სულისა მადლისა დამხობად მტერთა ეკლესიისათა და უგურდევად წმასნიღებისა მათისა!! რათა იდიდებოდეს ჩემ მიერ კეთილ მსახურებით სამებაჲ იგი ღმერთი, რომელი სუფიეს უგუნითი უგუნისამდე ამინ.

704. 52. ვიყავ; ოდეს სრულ იქმნა წიგნი ესე, მე ანტონი სრულიად საქართველოსა მამათ მთავარი წლისა ვიდრე მე 31 და თთვისა 4. სოლო მონახონებისა ადკვერისა შემდგომად დამეურა წელიწადი ვიდრე 13 და თვე 3; სოლო მამათ-მთავარობასა შინა წელიწადი ვითარ 7 და თვე 8.

¹) კორინთ. 12, 5.

ერტასეულნი, ანტონი სრულიად საქაროველოსა მამათ-ძთავრისა
დავითიანისანი — ხუთმუხლნი დასდებულნი.

ხმა დ, ლოცუჲანი ანა...

1. ერთი არს ზესთა დაუსამებო კეთილი,
ზესთ-ნათლოვანი ერთობაჲ სამშობობით;
უდასაბამო და უძისეზო ყოფის,
ერთ სექტარისაგან ორნი სექტარნი მყოფი,
ერთარ მზისაგან ბრწყინება და შარავანდი
2. გამაბრწყინებეს მისგან გამოერთოღვილსა
სიტყუას გონებაჲ ზესთა სავსედ ნათლოვანად,
ერთარ მზე მისგან გამოერთოღვილს ბრწყინებასა —
განუშორებულად ყოვლად მას შინა მყოფად,
ერთარ გასწყაბ ღმრთიან-მეტყუელმან კირილე.
3. სულიცა მისვე გონებისაგან წუართს
გამოვალს, ერთარ დაგვიწყრეს მამათა.
ართუ შობის გვარი არს გამოსლკაჲ,
გარნა სსკად ვიცნობთ შობას, სსკად გვარ გამოსლკას
აღწერილთაებრ ღუთის მეტყუელთ თებტროთა.
4. მსებაჲს მამისა უფროს თქმა, რამილისაგან
სწორება სწორთა ორთა აქჲს მათ და ყოფა,
გარნა მეშინის დასაბამის ნუსადა
უდარესთა ეყო დასაბამ არა ცნობილ —
დავინაჯომცა განმხრწნელთაებრ განწყოფთა!
5. უკეთუ სიტყუა შეიქმნა ზირველ არსთა,
რადღა სადამე ეწოდების მას სიტყუაჲ?
არცა სადამე უზენაეს იყოსმცა,
ვინადგან შინისა უცნო არს გამოერთოღვილს.
რად შარავანდად მზისა უწოდეს ცოფთა?

6. უკეთუ სიტუკა მამის არს სიტუკა,
 უგონებოა არა იუოსმცა იგი,
 ნაწილ სადამე ჰქუეს მამის გონებისა;
 და ცხორებისა სესთა მისისა ზიარ
 იუოსმცა, კიდრე თანა არსი უჟამო.
7. ენრომი ზიარ არიანოსთა უწყით,
 რომელთა ჰგონეს სიტყვის შექმნა მამისაგან.
 გარნა თქვა ჰირველ მათთვის დაძმობად დაკით:
 სსშოთ მითიებით უწინარეს ჰგ შეე შენჯა
 სოლო სიტყვითა თქვა ცაჲს დამტკიცებაჲ!
8. სული წმიდა არს ღმერთი ღმერთისაგან მამის,
 ერთისაგან წუაროს გამოსრულ არა იეებრ,
 რომელსა მისაგან მოვიღებთ მორწმუნენი
 ბრალის სახესა მდინარესა ცხოველსა,
 უგუდავების და განცხოველების მიზეზს.
9. ურთიერთიდა დატვირნისა მქონებულ
 არს ჰირობითი სამობა იგი გვაძებთ,
 და უჟამანი ეროდ დაუსაბამოდ-
 ამისთვის არა განწვადებისა ვკონებთ
 აღმსარებელნი განუყოფლობისა.
10. განწვადვას სამთა კვამთსა არიოსებრ
 და შეწვადვას საბელანთა წესით —
 განვადებთ ვითარ კვასწავა სამღმდელომან.
 სამას-თორავამეტ ნიკიას შეკრებაჲმან,
 კონსტანტინესთა დროთა მეფობისათა.
11. საიდუმლოა საღმერთო შეერთებისა
 მინად სსსიტყველ, გამოთქმად შეუძლებულ;
 აუგებელის აგებულს შეზავება,
 დაწვეებელის დაწვებად შთამოსლვაჲ
 გაბრიელისაგან ნაზარეთის სენა მარამი.
12. უკანასკნელთა ჟამთა უჟამო იგი
 სიტუკა იშენებს სინსდთაგან მარამის
 ხორცთა ტამარს, რათა მეორედ მქმნას ჩვენ,
 თვის კაც ყოფითა ღმერთ ქმნად დამკვლებულის
 კაცთა არსების და განასლებად ყოვლად.

13. ქალწულს ხმალს თესლისაგან დაკითის, უჭორწილოსა, დაწინდებულსა ქრმისად — ქალაქს ნაზარეთს საღმრთო განგებულებით ეტყვის გაბრიელ სახარებასა უცხოს, თარგმანებისა მიუწითამელსა გუარსა.
14. რაჲ არს ესე საიდუმლო უცხოჲ?
მისდა მისრულსა უხორცოსა ქალწული განკვირებული ეტყვის განუცდელობას. ამას გაბრიელ სულისა მის მოსლგასა აღკესებდ მისდა დააწმუნებს სარებით.
15. ზესთა სიტყვისა უცხოჲ საიდუმლო იმოქმედების ზესთა ღმერთ მთავრებრივად მუცელსა შინა წმიდასა მის სძლისასა, რომელსა შინა შევალს განწმედად სული, და თვისად სიტყვა აღაკებს კორცთა ტამარს.
16. წვლილ მოგონებით შეუპურობულ არს ესე ზესთა ნათლისა, სამშირად შესმენილის. ერთი სამთაგან შთამოკალს ხატსა შინა, სრწინილსა ცოდვითა, დამდაბლებით მდიდარი, ვათარ თქვა ჰაულე ყოვლად ბრძენისა მოძღვარისა —
17. მიდგომილებს უთესლო ქალწულისა არა თუ გვამსა ღახატავს კაცისასა, გარნა იგივე ზეცით გარდმოსრული სიტყვა, შობილი ღმერთებისაგან წყაროს, ჭყოფს შეერთებას ბუნებათსა უცხოად.
18. სისხლთაგან სძლისა უჭორწილოსა სიტყვა სორცთა შემზადებს საკუთარ თვისა ტამარ და შეიერთებს მგონებელს თანა სულსა განუშორებლად თვისისა ღმერთებისა, რომელით გაც ქმნასა სრულსა ვცნობთ სიტყვისასა.
19. გვამი სიტყვისა შესავლებისა, ისმინე, მარტივი იგი უცხო შესაკებასა; რაჲმს ორობა ბუნებათა მის შორის შემოკრებულან შეერთებდ მოსრულნი შუარკნელად და უცხოად გარდაქცევასა.

20. ორობა იგი ბუნებათა სიტყვისა
 შესაგებულჯუღის გუჴმისა გამოუთქმულად.
 ამისი შირველ საღმრთოძან ისაია
 ემისიული თქვა, სასელი შესაბამი,
 რომელ არს ღმერთი ჩვენთანა, მსგავსი ჩვენი.
21. მსნთი ოქროსა ბუნებისგან ოქროს
 განცეცხლდეს, არა თვისსა წარსწემედს ბუნებას,
 გარნა სრულიად ცეცხლ ექმნებას ბუნებით;
 სოლო ოქროსა და ცეცხლას ბუნებასი
 შესასრულებენ ნაკვეთსა შინათსასა.
22. შესაგების სოცრთა და ღმრთაებისა—
 არტემონს, შავლეს, ფოტინოს; დიდოდორეს,
 თეოდორეს და ნისტორს უღმრთოთ განმყოფთა—
 განაგდებს წმიდა ხალკიდონელთა კრება
 და შეუდგების სასწავლარსა კირილესსა.
23. შეურვეკნულად შემოკრებად მოსრულნი
 ერთ შირაბითად ორობა ბუნებათა—
 შესაგებენ აუტეპელსა გუჴმისა.
 სოლო უკეთუ შესაგდეს გუჴმა საღმრთო,
 კერლარა განჭრას ცნობაშან ნისტორისძან.
24. ჴურთა ცნობა ნისტორის საბაგისა
 იტყვის სხვა გუჴმად დასსნილსა ხოცრთა ტაძარს,
 სოლო დასსნილის ტაძრისა ადღვომასს;
 სხვა გუჴმისგან სიტყვისა უსირცხვილოად
 განჭკვეთს ორობას, დაარღვევს შესაგებას!
25. არა თუ შედგა ნაწილებთაგან ერთი
 ყოვლადი რამე, ვითარ სახე კაცისა
 მგონებელის და მგრძობელისაგან ერთი,
 არამედ მძნობლნი ბუნებანი ყოვლადნი.
 შესასრულებენ დაუწყებულსა გუჴმისა.
26. უკეთუ მეცნნი ღმრთიეთა მათ წკრილთაგან
 ირწმუნებთ, ვითარ ღმრთად-მყოფი სიტყვა ღმრთისა
 ძე კაცის იქმნა, სტანთი სამე ერთარს ქრისტე,
 ღმერთი და კაცი—იგივე ერთი ქრისტე.

- ესე გვასწავს საღმრთოძან ათანასო.
27. ვინადგან ერთსა შესარულუბენ პირსა
 ორნი სადაჲ ბუნებანი ყოვლადნი,
 ვნებულისათა განითვისების სადაჲ
 უვნები იგი,—ამით შეერთებასა
 გაბნობებს წრფელად სამღუდელო ამფილოქი.
28. ანტიოხოს თჳსა მწყემსძან ზტოლუმიადის—
 «შეურეკელად, მეტყველო ბუნებათა,
 არა მომედგრდე შეერთებასა შინათ!
 ამით არა თუ ორად განჭკვეთინა პირად
 ორნი სახენი—მეფისა და მონისა!
29. კირილე დიდძან დროთა თეოდორისათა
 მიმილაკრებულნი განმყოფითაგან კემპათა
 თაჳს უფალ-ჭყუნა მენი კეთილ-მსახურნი,
 ბოლოს სიგერათა ცისა უგრცკელისითა
 გონებითა და ღმრთიჲ მეტყვიათა ცნობითა.
30. უკეთუ ღმერთ არს შობილი მარიაძის,
 დედა სადაჲ მისა განკრებულის
 არს ჭეშმარიტად და საკუთრად ღმრთის-მშობელ,
 ვინადგან სიტუჳს სრულ კაც იქმნა მის შარის,
 ამით მარიაძს ვიცნობთ მშობელ სიტყვისა!
31. შეურეკელად ვებაჲ ბუნებათა—
 ღმრთისა და ხორცთა არ მიმთვალველთა შერწყმის
 ორობისა მის განუწვალელებისა,
 უმწკრებალისა შეერთებად მოსრულთა,
 მეტყველთა შერწყმის, ესრეთ იცან სასულნი:
32. ანოლინარი, კეტიჲ, დიოსკორე,
 კარსანოფე, ჰეტრე, სეკიროს და ტიმოთე,
 იულიანე, იაკობ, ვიანე,
 თეოდოსი და ფელექს ეპისკოპოსნი;
 სოლო მეფენი—ზინონ და ანასტასის.
33. ამით უარჭუქს კაც-ქმნა მარიაძისგან
 მხოლოდ-შობილის თვით გუმოკანის სიტყვისა,
 აღიღეს პირნი გმობად შეერთებისა;

- სოლო შეგნორთა მათ ბუნებათა,
 შემწვალელთ ღმრთისა და კაცობრივთა.
34. ამით შეუდგეს მოძღვარნი სომეხთანი:
 აშტარაკელი, ოძნელი, ტარონელი,
 კვალად სტეფანე სიუნელი და სერგის,
 გოშიკ და კარდან და სსვანი მებრ ღმრთისი,
 სამდვილ განკვეთის და ღირსნი წყვილანი.
35. ოროტუნელისა მოწაფე იოანეს
 ვრიგორი ვინძე, პირმშო ძე კეტიქისი, —
 ესენი უბოძე ტუუილისა მამამან
 ჭურ თვისა ზოგნა: დანთქმად ცნობა-მარტოვთა,
 სასომხეთოსა ერთა მშობთ უბადრუგთა.
36. განმსილგელ თუ ვინ გამოხნდეს, კეთილ მბჭობელ,
 ანთრონთა ლექსთა სატყუათა ვითარების,
 ზემოწერილთა ერეტიკოსთა ცრუთა, —
 ჭპოკებს სიმრავლეს გამოხათა პირად-პირადთ,
 მაშინ სცნობს სიბრძნით მწერალთა წერილთაგან!
37. მე კვალად ჩემსა სლვად ვიწყო მებრ ძალისა,
 რომელსა ვლიდი ვხასა ზემოწერილთა;
 განგვეთო ძვინად თქმულნი ესე სიტყვანი
 ერეტიკოსთა, შემრეველათვის რაცა
 მითქვამს აქამე, მოჭმედმან თანა წარსლვის!
38. შობს სიტყვისა მეშვისაგან უსრწიელის.
 ჭცებრ ჩემისამებრ უოკლად ბუნებისა
 ბავსა შინა ჭლაქსსა დავითისსა,
 რომელსა სხარსნი მეფენი ძღვინის-მრთმელობენ,
 მეცნნი ვარსკვლავით შეუქმნიელისა ძვისა.
39. ვალამისგან სქესისა შთამოსრულთა
 სამთა ჭალდას მეფეთა სხათა მეფანბთ
 ვარსკვლავთ მონცხელთ: ახლისაგან ვარსკვლავის,
 ვარსკვლავისაგან სიტყვიერ მოკვლავის
 შობილი ჭპოკეს, მთიები პირველ მზისა.
40. გამოუთქმელი საიდუმლო შობისა
 მარამისგან უქორწილოსა სძლისა;

- ზესთა სიტყვისა, წარმეტოლგარე ცნობისა,
 ესე იგი არს—სიტყვისა განზრქელება,
 სოცქმნა უხორცოს, შობა აუგებელს.
41. ქალწულმან ბეთლემს ჰირველ საუკუნეთა
 სიტყუა, შობილი მამისაგან უაქმოდ —
 შვა თანარსი მშობელისა და თვისი;
 გარნა უსთქნელად, სასწაულთაგან თვისთა,
 ვიცნობთ უაღრეს ცნობისა და სიტყვისა.
42. მანიქველთა ენებაჲ გონებისა,
 ტვივილი ცნობის ყრმითა უვალენტისთა—
 ათქმევს კრიგორის ტათეველსა ქრისტეს თვის
 ზეცით მოხმასა დედისაგანთა კორცთა;
 ხოლო კორცთასა ღმერთებერ ყოველგან მყოფად.
43. ესე უფესგრული, ზელელა უღმერთობის—
 ერმანიტელთა ყოველთა ექმნა გვასსა,
 მანინ სპარსისა მოწაფე ყოფად ყოვლად.
 გარნა ჩვენ სიტყვა, კორცქემოსილი ჩუწნთვის,
 გვეჯავს ენებისაგან ყოვლად ამის სატისა.
44. ღმერთისად ჟვარცმაჲ და ღმერთისად მოკდომამ
 რაჟამს ტესმოდეს, კი კეთილმისსურთ,
 გინმს შენ რწმუნებად კირილე ნეტარისებერ,
 ხოლო არა თუ ოძნელის შედგომამ—
 ღმერთისა ბუნების განჩქეზებად სიკუდილი.
45. ხორცნი ვინაღვან არიან სიტყვისანი,
 სორცთა ენებაცა უციობელას სიტყვის
 ითქმის საკუთრად, გარნა შეუსებულად,
 ვითარ შობამ სიტყვისა, ეგრეთ ჟვარცმაჲ
 ხორციელებრი, ესრეთ რწამს ეკვლიკიასა.
46. ნისტორის მიმართ წეება მათორმეტე
 სანატრელისა კირილე ღმერთის-მეტყველისა,
 ვითარ გვასწავებს ღმერთისად ენება-ჟვარცმასა
 უკვლითურთ სორცით—ჩვენცა ეგრეთვე გვრწმენა,
 კეთილმისსურთა განმღრთობილ გონებათა.
47. ამიტვეთ, მმანო, მსგავს ყოფად ღმერთი სანებისა

თქვა რა იგნატი მწუქსმან ანტიონისს,
 ანათე ყოვლად შეუსებელისაში
 თქვა ბუნებისა საღმრთოსა თვისად ვნება,
 ვითარ ეოცნა ეკტიქიანსა ვარსსა.

48. ანსება ჰურისი ფეშსუმსა ზედა საღმრთოს,
 სოლო სასმელსა განზაკება განწმედილ
 დენისათასა წყლისა, დმრთიუ შექიერად
 ანსება ყოვლად გვრწაის სრულად სიტყვის,
 გამოუთქმელი საკვირველ საიდუმლო.

49. საიდუმლოთა ეკკლესიასა რიცხვნი
 შვიდ ნაოლისაგან სასანთლისა ვისწავეთ,
 ვითარ იგავთა შვიდ სვეტად თქვა სოლომონს;
 ეგრეთვე კრება მსოფლიო მითვე რიცხვით
 ეკკლესიასა მოეცა მამათაგან.

50. მე ანტონისგან შირისშირად ესენი
 დაღქსულ იქმნეს ვარსა ზედან დასდებლის,
 ხუთ ტაშისა გალობად სმსა ზედა;
 დმრთის მეტყეველურად რიცხვით ერგასეულნი,
 ქართველთ გონების დადებად საუნჯესა.

თქმული ტიპოთეს მიერ უოვლად სამღუდელოსა სძმთავ-
როსა და გორისა მიტროპოლიტისა ანტონი ძამათ-ძმთავ-
რისა დავითიანისა ვითარებისათვის,

ვინამ სმენად მოკიდოდეთ რა მოციქულისა მიერსა ეპისტოლისა შინა-
თა, ვითარმედ «არაკის ძალეუც თქმად უფალი ესო გარნა «სულთა წმიდითა»
ესერს ცხად მიყოფის ჩვენ და ამისთვის მრავლთა ძლითა უფალია ესო,
და მრავალ სასუდე წინამ სავკირო ესე, ნანდვილ სულთა წმიდითა აღმო-
ითქმის მზა-მეტყველება ესე; ნანდვილ უფალი ესო ღმრთის მეტყველე-
ბითურთ არს ამს შინა. არა ჰამენადუდ და ტიპოებსურ დღვარცხნად რი-
ტორთა წმასნათა სქესობა, არამედ ნანდვილ უფალი ესო მზა-მეტყველი
და ცხადად სავკირო, მეტყვეურთა სამოადვრო და მესაანუფელ სამეშაგო-
ერისა საზებურესა, რომლისა ამისთვის ესე მსწვევს ჩვენ არა მრეუედ და
მდუმრად თანა წარხდომასა წინა მღებარისა წიგნთა მიზეხსა, თუ ვინამ
აღმოთქვა, ჩ რეუელნო იგერთა ერნო! ანუ თუ ვინამთ იყუო ამ მრავალ
სამრომელსა წიგნთა შემოკრებად; და უკვე რომელთა ესმთა აღმოითქვა ღ
თუ ვის მიერ, და ანუ ვითარ იერად სასიროდ და სავკიროდ დაიდვა—ესე
მოკითხრა; მიმთსეუელნი ეკე და მრწმუნებულნი წერილთანი გუფსავსე მიყოფს
მე, ვითარმედ ზედან მსწვნით მენიერ სართ განგებულებისა განსორცაელები-
სასა, ღ ვითარ იგი მოციქული მომიწერდეს რა ჩვენ წარმართთა, «ეკვლესათა
შორის ვითარმედ შემდგომად ჩვენსა შემოკიდენ თქმუნდა მეელნი მიკინვა-
რენი განსრად სამწესოსა ქრისტესსა, » რომელნიცა ნანდვილ იერეს არიოს
ღ სსვანი მწვალებულნი, ღ კეტიქი, ღ დიოსკორე, —ესენი აღმოხდეს ერთგან
რხეულთა მღუდელ-მთავრნი ღ მღუდელნი, მწყემსობისა წილ მკელ-ქმნილნი ღ
განმტრულნი ეკვლესიანთანი. ვინამ მიმდემი მტერი ბუნებისა ჩვენისა არა
დასცნებოდ წილვად მორწმუნეთა, და ისრითა ვინებათათა სწყუნა გონე-
ბანი ეკტიქი და დიოსკორესი, და ორღანოდ იკეა მტერმან სამწესოთა

ჭრისტესთა ზედან; ვინაჲცა მათ მიერ აღმოიწინეს კჳნა რამე ს:მსაღიოსა აღსაკებულნი, ესე იგი არს შერევაჲ კმძანუილის ერთად ბუნებად, და ერთ ნებად და ერთ-მოქმედებად რწმუნანი. სადა სლავიდონელთა გუნდნი სატროფოსა მის და სსწადოსა მართლ-მკვეთელობისაგან განყოფილეს და შესაქვნიბედეს უთაგოთა მათ. სოლო წინაძღომითა სატანიკურითა ეოკელსა სოფელსა გინიზნიეს, ვითა ენათა შერევისა სე სებროთელთა გოდოლთა სეშტნი, და ასწავებენ ურსებას და შერსა ჭრისტეს ეკელესიისასა და უცნო ჭეოფენ ეოკელისა სოფელისა სამართლ-მადიდებლობისაგან სამწესოათათა; ასმეკენ სსსმელთა ჭოჯოსეთისა ჰელეკონთათა; ვინაჲცა უფროსე კერძო მათი არს სსსომესეთო, რომელ არს დამართებით ს:ჭართველთა. და თვით დიდი შესავრებელი მათი არს ახლოდ, და უმსჯავროდ იფორბის უთაგო იგი მწეუმთ-მთავარი მათი ხარისითა გრიგოლ შართველესითა. ვინაჲცა ს:ჭართველთა ქალაქნი და დაბანი სავსე არიან მათითა. იმილავრებენ ეკელესიითა და ბრტანილთა და უსურათა ერთა შეატოუნებენ. სოლო ესითა ამით, ოდეს რიცხვი აღვადოდა განსორტიელებისა 1750, იყო ოდენ მწეუმთ მათი ღასარე, რომელმანცა შირველ იწეო წიგნთა აღწერად თითო სსსითა უსჯულდობითა და წვალებითა სსუსესა და უწოდეს დრატკანკალი ენისამებრ მათისა, და იკითხებოდა ერთა შორის, შორს ეოფითა გზასა სსმეუფოლათა, და გზათა გეინისათა მიიუნდა ერთა. ვინაჲცა ესითა ამით შინა ცხოვრებად სსჭართველთა მამათ-მთავარი ანტონი, სადა ზედანსკედი სამწესოსა თვისისა—სოფლი-ითქმინა ამითთვის და სსსენებად მოვიდოდა წინასწარ-მეტყველის მიერსა სიტყვისა, ვითარმედ აებგურმან უკეთე ისილოს მსხვილი მომავლი და არა დასტეს სსეერისა და ერი არა განაკრძალოს — სოფლი მათი მისგან გამოვიდოთ. ამისთვის იღვასებრ მოშერნებითა მღვდელთა სირცხვილისათა მესდატესილ-ყოფად მზა-მეტყველებითა თვისათა, ადვილ და მზა ჭეოფად ერთა კრძალვასა. სოლო ანტონის რა ვიტყვი, დაგინიშნე რათა არა სსვათა ვიეთე ქართველთა ანტონითა იმეცნებდეთ: ანტონის ვიტყვი, ახალა ქართველთა ოქროსმოკანსა სიბრძნითა, რომელიცა აღმოეცენა-მწეუმთ-მთავარი ესე ტომთაგან ბავარტოკანთასა, ვინადგან ადგილიცა დასაბამი არს შობისა. ტფილის იშვა წიაღთა შინა არტმინაქობით მშობელთაგან ბრწყინალეთა — მამისაგან ქართველთა მეფისა იესუსა და დედისა მიერ კვლად მეფის ერეკლეს ასულისა დეთის მოყვარისა და ღირსად სსენებულისა დეოფელისა ელენეს მიერ, ორთა მეფეთა რტო-მარჯანდი. ვინაჲცა მშობელთაგან სიყრმისა ეპინი დმრთის მო-

შიშთა დედა-მშუკეთაგან ღმრთისა სათნოსა შინა აღზრდასა წარგლო
 ჭ ახაკად სისრულისა რა მოვიდა, იძულებითა სსშეგოსა თვისისათა მეუ-
 ლეობად მოიწვეეს და ქორწინებად ჯერ-იხივნების. ხოლო იგი, მღკეპანის
 ჭ წუთიერისა ცხოვრებისა მომძულეებელი, განმტოცებელი სულისა სსსაიერი-
 სათა, ქალწულებით და შეუსებულადვე იჯმინს მეუღლეობისაგან ჭ ტკივილთ
 მოყუარე სული მისი სარბიელსა მონაზონებისსა აღიტრფობის; ჭსურის ჭ
 იწადებს და აღსვლას გონებისსა დაიდებს ღმრთისა მიმართ. ვინაჲ მიიწია
 ღმრთიერიად და დიდებულსა ტამარსა გაენთს აღიკვეცა, არა მრიდებელი
 მეფეთა შვილობისა სიმღელესა და არცა მსურაჲი ტახტისა და სსსკლმ-
 წიფოსა; ესენი, ვათა არ რანი, განაგდო და რულუნებით და მოღვაწებით
 ცხოვრებისა ამღები ჯგერ-შემოსილსა დასსა თანა განეწყო. ამათ შინა
 წინა-უგმა ნებისა თვისისა მიემთხვია — საყდარსა მღუდელთ-მთავრობისსა
 აღიუგანეს. არამედ შინაგან მდებარე დიაკონსებრივი სული მისი კვალად
 მუუდროებისა და მონაზონებისა მოსურნე იყო. ამისთვისა იჯმინდა მუ-
 ნით, უდაზნოდ გარეშებად წარიგლტოდა და არცა ბიძისა:*) მიერსა ქეპებასა —
 რათა სსსატრიარქოსა საყდარსა აღიდეს — არათავიადებდა. ვინაჲ სოფ-
 ლისა დმტკეპელი დიდებისა წილ უზოვრებასა და სიკლასხავით ცხოვ-
 რებასა აღიკვეცა; მწვემისი ისურვებდა სსმწესო და მონად ეოფასა; და
 მონასტერსა ნათლას-მცემელისსა წინამძღვრისა და მშათა მოწილებასა ქვე-
 შე, სსსიგსა მსსურებისსა გამოუტყდელი, გამოიგადებოდა; ვინაჲ ესრეთ
 განშეკნს თავი თვისი მსაგავსებითა წმიდათათა! ხოლო მალღი მხუდი, მხილ-
 კელი ესე ვითარსა უსაკველისა მოთმინებისსა — უმჯობესად განიგულა, და
 მოსტა დამაშვრალთა იგერთა განსკენება. ხოლო სკიმიერსა ქვეშე ტრავი
 ბასმაკად აღმოიჭვირებისა, სსსთელი სსსსთელესა ზე აღეკების; რისკარი
 დანიათგან სოფლისა ჭვირობად აღელები; მეფე ჭართკელთა თანა დგო-
 მითა მღუდელთ-მთავართა და მხეთათა — ამს აღიწივეს უნებლიეთ! მტირედ-
 გან კელინით უკვეცლოდ საყდარსა ჭართკელთა სსსატრიარქოსა მტხეთას
 მიწვეულ-იქმნებისა და კელი-დაქსიმის. ვინაჲ ამიერიდგან იწყო თვისისა
 სსსეგუროსა უკერძოდ განმსტრობა და ადგილობითად კრებითა ზედს-
 ზედან წოდებითა, რათა განწმიდოს ღვარძლთაგან სსმწესონი და რბა-
 მად რხეულად ერად წარუდგინოს და სათნოდ უფელსა — განშეკნებითა

*) მეფე თეოდორაზ II იყო დედის ძმა ანტონ I-სა.

ეკლესიისა დღესასწაულობისათა და ხაროთა მგალობელთათა. დასადაგინწობა დაუცხრომელითა დიდების-მეტყველებითა; კვლად ქადაგებითა ერნი, ვითარ სუნნულად ადაუვაკილსა, და ერად რჩეულად ქრისტესსა წარუდგინსა. ვინაჲ ურუდა მეთეთა საწმინდობითა და მთავართა შინეულ-ქოყად და ძლიერად აწაგება. ესრეთნი ცხოვრებანი აჭმნდეს ნანდვილ, ნანდვილ! სოლო შემოსხუნებულისათვის მის უთავოდა წიგნისა ძლით აღიწერეს მრავალ სადიდები ესე მზა-მეტყველებაჲ მის მიერ. იხილე თუ ვითა უძნობიეს და თუ ვითა გამოუგვევიეს ძველისა და ახლისა წყნითაგან ზირის დასაყოფელნი მათნი ზედამიწეუნთა და მართლ-მადიდებლობით უსჯიეს; და ანუ მართლ-მადიდებელნი სომქითანი და მწკალბელნი მათნი სწორებით აღმოუთქვამს! ვინცა სთნობითსა და რჩეულსა ცხოვრებასა მისსა ხამუშაგენი მისნი ცხად ჯეოფენ—აწ სსენებასა მისსა ნუ დაივიწყებთ, საუვარდნო, ესე ვითარისა მშრომელისა და მუშაკისა და ნათესავისათვის ჩვენ ქართველთასა!...

(დასასრული)